YÜZLEŞME

DÜŞÜNE DÜŞÜNE OKU!

UYAN! - UYANDIR!

GÖKBERK GÖKMENOĞLU

YÜZLEŞME

Yüzleşme Kitap: 47

Yayın Yönetmeni
Haldun ŞEKER

Editör
Haldun ŞEKER

ISBN: 978-625-7934-05-3

Mizanpaj & Kapak
ERİHA GRAFİK & SANAT

2. Baskı: Mayıs, 2021

Yayıncı Adresi
ERİHA BASIM YAYIN MATB.
KİTAP VE TELİF AJANSI LTD.ŞTİ.
Mimar Sinan Mh. Selmanı Pak Cd.
No: 48/413 Üsküdar/İstanbul (535 479 79 90)
Yayıncı Sertifika No: 50502
yuzlesmeyayinlari
yuzlesmekitap.com / yuzlesmekitap@gmail.com

Dağıtım: Emek Kitap
Baskı ve Mücellit
Eriha Basım Yay. Matb.
Matbaa Sertifika No: 50502

GÖKBERK GÖKMENOĞLU

DÜŞÜNE DÜŞÜNE OKU!

UYAN!
UYANDIR!

YÜZLEŞME

Doğru yolda emek verenlere...

Bu kitabın telif geliri
Darüşşafaka Cemiyeti'ne
bağış olarak aktarılacaktır.

Darüşşafaka, kuruluşu 1863 yılına dayanan parasız, yatılı, karma öğretim kurumudur. Darüşşafaka, günümüzde babası veya annesi hayatta olmayan, maddi olanakları yetersiz, yetenekli çocuklarımıza uluslararası standartlarda eğitim fırsatı vermeyi amaçlamaktadır.

ÖNSÖZ[1]

D
Ü
Ş
Ü
N
S
E
N
E

!

ŞAFAK ERGÜN

1 Dünyanın en kısa önsözü.

“De ki: Hak geldi, batıl yıkılıp gitti; muhakkak ki batıl yıkılmaya mahkûmdur.”

[17/81]

“(...) Size, düşünecek kimsenin düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi? (...)”

[35/37]

- Merhaba! Görmüş olduğun bu yazıları okumak için ihtiyacın olan şeyler hakkında biraz bahseder misin?

- İzninle biraz düşüneyim. Iııı… İlk olarak, işte gözlerime ihtiyacım var, sonra tabii ki kitabı ellerimle tuttuğum için ellerime. Oturarak okuduğum için de beni dik tutan omurgama, iskelet sistemime falan ihtiyacım var… Tabii ki olmazsa olmaz beynime de… Yani bunlar işte canım…

- Evet. Peki, biraz daha detaya girdiğimizde, bunlara ilave olarak ne söyleyebilirsin?

- Eee… Yani daha fazla detaya girmek gerekirse, elbette ki ihtiyaçlarımın da ihtiyaçları var. Mesela beynimin çalışması için besine ihtiyacım var. Bu durumda, o besini beynime taşıyacak olan dolaşım sistemim mutlaka olmalı. Bunun için sindirim sistemim de zaten olmak zorunda. Bunlarla birlikte sinir sistemime de ihtiyacım var ki sadece beyinciğimde bile on milyarlarca nöron bulunuyor; gerisini siz düşünün...

Nefes alıp vermeden okurum ve bitiririm diye bir iddiada bulunamayacağım için solunum sistemimi de mutlaka ihtiyaç listeme eklemeliyim... Olmazsa olmaz boşaltım sistemimi de unutmamam gerekir…

- Elbette, ancak hepsi bu kadar olmamalı öyle değil mi? Derinlere inip kaybolmadan, anlaşılır bir düzeyde, biraz daha düşünerekten küçük bir beyin fırtınası yapmaya ne dersin?

- Pekâlâ, mesela bu sistemlerimin aktif olabilmesi ve aktif kalabilmesi için uyum içerisinde birlikte çalışan canlı canlı trilyonlarca hücreye ihtiyacım var…

Bu hücrelerden yalnızca ama yalnızca bir tanesi için yaklaşık olarak Samanyolu galaksisinde bulunan toplam yıldız sayısının yüz katı kadar atoma ihtiyacım var… Sonrasında yine bu atomları oluşturan “atomaltı parçacıkları” adı verilen o zerrelere ihtiyacım var.

Nihayetinde de tüm bu atomaltı parçacıklarının elbette ki kusursuz bir şekilde birbirleri ile iletişimlerine ihtiyacım var...

“Kuark” adı verilen bu zerrelerin zerreleri hiç de mantıklı hareket etmiyorlar; bu bilgiyi kuantum fizikçilerine borçluyuz… Şöyle bir durum da var ki, bu zerreler bilinçsiz bir şekilde hareket ederek ufacık da olsa bir hata yapsalar, bahsettiğimiz bu sistemler asla böylesine mükemmel çalışamazlar öyle değil mi?..

Bu zerrelerin zerrelerinin de zerreleri var ki sormayın gitsin; insan aklı bunu almakta zorlanıyor.

Aklımızın zorlandığından bahsetmişken aklıma ruhum geldi; canım, özüm, bir tanecik ruhum… Her ne kadar kendisini göremesem de mutlaka var olmalı, öyle değil mi?

Bir dakika! Bir dakika!..

Ama bu zerrelerin de zerreleri nasıl bir bilince sahip olabilirler ki? Benim onların üzerinde hiçbir etkim de yok, hiçbir hükmüm de yok!

Eee nasıl yani?.. Ben neyden ve nasıl oluşuyorum?..

Ben gidip de bunları bir yerlerden almadıysam, kim verdi ki bana bunları?..

“Ben” dediğim şey ben miyim? Yani ben derken, ben kimim?.. Gerçekten bu da nedir şimdi?!

* * *

- Henüz kendi iç sisteminizden çıkamadınız, takılıp kaldınız öyle değil mi?.. İzninizle akıl yürütmenizde size iştirak edeyim:

Öncelikle bu kitabı okumanız için ihtiyacınız olan şeyler, sadece vücudunuz ve içindekiler değiller. Tabii ki de değiller.

Şuradan yola çıkalım: Göz gezdirdiğiniz bu kitabı satın almak için bir bütçe ayırdınız, yok birileri tarafından bu kitap size hediye edildiyse eğer bunu o kişi yaptı. Peki, bu kitabı satın almak için para ödeyen bu insan bu parayı kazanmak için neler yaptı?

Nefesinin sayılı olduğu, saniyelerinin dahi çok kıymetli olduğu şu yaşantısında kendi zamanından harcadı. Emek verdi, çaba gösterdi, enerjisinden harcadı. Kendisi için daha başka yapabileceği birçok şeyden vazgeçerek kendisinden harcadı… Peki, bu ihtiyaç duyduğu enerjiyi nereden bulup da harcadı?

İnsan bünyesinde var olan sistemler bu enerjiyi üretmek üzere değil, dönüştürmek ve tüketmek üzere çalıştıkları için bu enerjiyi mecburen kendisinin dışında bulunan sistemlerden bulup da harcadı.

Dışınızda bulunan varlıklara şöyle bir baksanıza… Enerjiyi içimiz-

de dönüştürerek harekete çevirebilmek ve bununla harekete geçebilmek için çok çeşitli besinlerden faydalanıyoruz. Tatlarıyla, kokularıyla, renkleriyle tam da ağzımıza layık nice güzel, nice lezzetli besinlerden…

Tamam, hadi diyelim enerjiyi aldık. Peki ya sonra, bu enerjiyi kullanma ihtiyacımızı karşılamak üzere var olan bu yeryüzüne ne demeli?

Yani, her şeyi ile mükemmel bir şekilde tasarlanmış olan biz insanların değişken ruh hâllerine, içi içine sığmayan meraklarına, kılı kırk yaran eleştirel yaklaşımlarına maruz kalabilecek ve üstüne üstlük insanı âciz bırakabilecek böylesine muhteşem bir yeryüzüne ne demeli?

İnsanın dışı da en az içi kadar hassas ve dengeli…

Bir düşünsenize, tüm bu sistemlerin birbiri ile kusursuz uyumunda eğer "hidrojen" adı verilen yalnız bir element var olmasaydı "H_2O", yani "su" oluşamayacaktı. Su olmayınca da dış sistemde hayat var olamayacaktı ki bu durumda insanın iç sistemi de var olamayacaktı…

Hassasiyete bakar mısınız: Tek bir elementin yokluğu eşittir yokluk! Ne kadar enteresan öyle değil mi?

Ama biz şu anda varız. Dışımızda da değişmeyen tabiat kanunlarına sahip muhteşem bir Dünya var…

Öyle bir Dünya ki koskocaman yaşam alanı… Hepsi birbirinden farklı ruhlara, karakterlere, şekillere sahip her biri kendine has milyarlarca insan… İnsanın aklını alan renk renk, çeşit çeşit milyonlarca tür canlı… Henüz daha keşfedilememiş nice nice varlıklar…

Kafamızı kaldırıp baktığımızda ise olağanüstü bir gökyüzü; deliksiz, yırtıksız, kusursuz, tarifsiz… Tüm canlıların ihtiyacı olan, hayat veren, renksiz, kokusuz, saf, tertemiz olan suyu yeryüzüne en güzel şekilde sunan harika bir gökyüzü…

Daha da uzakta Ay, Güneş. Onların da bu yeryüzündeki sistemler için ne kadar hayati öneme sahip olduklarını söylemeye gerek var mı?..

Evet, bizim bu yazıları okumamız için onlara da ihtiyacımız var...

Peki ya onların da ötesindeki gezegenler ve yıldızlar? Görsel bir şölen oluşturmaları haricinde acaba neden orada bulunuyorlar?

İşte insanlar düşünerek, sorgulayarak, inceleyerek, bu sistemleri ve bunların kanunlarını araştıra araştıra öyle bir seviyeye geldiler ki artık gökyüzünde bulunan bu cisimlerin ne zaman ve nasıl oluştuğuna, içerisinde hayat barındırıp barındırmadığına ve yine bunlara benzer önemli

nice sorulara cevaplar bulmaya başladılar. Çok güçlü bilimsel verilerle, delillerle…

Ne yani, şu anda bu yazıları okumamız için bu devasa sistemlere de mi ihtiyacımız var?! Öyle ya, böylesine mükemmel sistemlerden biri eksik olsa, bu olağanüstü düzen başka türlü nasıl mümkün olabilirdi?..

Şimdi, bunca ihtiyaçlarınız karşılandığına göre; tüm bu sistemler kusursuz bir şekilde işleyerek sizin bu kitabı okumanız için âdeta emrinize amade kılındığına göre, okuyacaklarınız gerçekten de bütün bunlara değecek şeyler olmalı öyle değil mi? Evet! Kesinlikle bu kitap "okuduğunuza değer" bir kitap olmalı!..

* * *

Ben de bu kitabı yazarken âdeta emrime verilmiş olan her ne varsa onu en güzel şekilde kullanmaya çalışarak size çok değerli bilgiler sunmanın ziyadesiyle gayretini verdim, bundan emin olabilirsiniz.

Sayfaları çevirdikçe merakınızın ve ilginizin artarak devam edeceğine tüm kalbimle inanıyorum, buna siz de şahit olacaksınız… Gerçekten nefes kesen bir yolculuğa çıkıyoruz!

Bütün dikkatinizle takip etmenizi, okuduğunuz bilgileri mutlaka derinlemesine araştırmanızı sizden özellikle rica ediyorum. Lütfen rahat olun, arada bir derin nefes almayı ve diğer birtakım ihtiyaçlarınızı da karşılamayı unutmayın…

* * *

İnsanların, bitkilerin, hayvanların, cansız varlıkların ve bir de eğer varsa göremediklerimizin de içinde bulunduğu bu Dünya gezegeninin kendi ekseni etrafındaki dönüş hızı ekvatorda saatte 1.670 km olarak hesaplanmış. Evet, yanlış okumadınız, saatte 1.670 km!..

Bu, ses hızından da yüksek bir hız manasına gelmektedir. Bir örnek vermek gerekirse, bugünün şartlarında neredeyse en hızlı merminin hızına denk bir hızdan bahsediyoruz!

O kocaman hacmi ve kütlesiyle beraber… Muazzam bir hız! Peki, herhangi bir şey hissediyor muyuz? Hayır, hiçbir şey hissetmiyoruz.

Dünya, Güneş'in etrafında da dönüyordu değil mi? Bu bilgi hepimize ilkokulda zaten öğretilmişti. Peki, Dünya'nın Güneş etrafındaki dönüş hızını hatırlıyor muyuz?

Hemen hatırlatayım, saatte 108.000 km! Nee!..

Nasıl yani? Bu kesinlikle abartılmış olmalı, bunu kesin yanlış ölçmüşler vb. şeyler aklınıza geliyorsa eğer, hadi buyrun kendiniz ölçün:) Elbette ki bu hız bilimsel verilerle kanıtlanmış durumda, biz de bu kanıtlara dayanıyoruz, bu verilere inanıp güveniyoruz (fakat nihayetinde elbette ki bu değerler de sorgulanamaz değiller…).

Gerçekten de inanması çok zor. Çünkü bu hız, bahsettiğimiz mermi örneğinden gidersek; o mermi hızının 50-60 katı kadar!..

İşte bu hızla Güneş'in etrafında dönüyoruz.

Düşünün ki eğer yeryüzünde böylesine yüksek hızla yol alan bir araca sahip olsaydık, bu araçla Dünya'nın çevresini 20-25 dakikada dolaşabilecektik (indi-bindi süresi hariç).

Herhangi bir şey hissediyor muyuz peki? Hayır, hissetmiyoruz…

Şimdi daha da sıkı durun…

Güneş'in ve kendisine bağlı olan gezegenlerin, yani Güneş sisteminin, Samanyolu galaksisinin merkezi etrafındaki dönüş hızını hatırlayalım: Saatte yaklaşık 720.000 km!

Akılalmaz hızlara ulaşmış olduğumuzu düşünüyorsunuz değil mi? Evet, fakat henüz bitmedi, çünkü sırada Samanyolu'nun hareketi var: İçerisinde yaklaşık olarak 200 milyar yıldızı barındıran ve her bir yıldızın da en az bir gezegene sahip olduğu tahmin edilen bu devasa Samanyolu galaksisinin uzaydaki hızı ise saatte 950.000 km!

Gerçekten baş döndürücü ve bir o kadar da dehşet verici!..

Rakamları tekrar gözden geçirirseniz eğer sistemlerin büyümesiyle beraber dönüş hızlarının da arttığını göreceksiniz. Mantık sınırlarınızın zorlandığını düşünüyorum. Bende o sınır da kalmadı…

Dahası, evren bir tek Samanyolu'ndan oluşmuyor: "Hubble" uzay teleskopunun son sayımına göre ulaşılan galaksi sayısı trilyonlara varmakta… Bu durumu tarif etmek için gerçekten kelime bulamıyorum!..

Bu aşkın sistemler ve hızlarından etkilenmediyseniz eğer bu yazılanları en az iki kere daha okumanızı önemle tavsiye ederim.

Şunu da belirtmek gerekir ki siz bu yazıları yalnızca bir kere okurken geçen o süre zarfında yaklaşık olarak 20.000 km Güneş'in çevresinde yol aldık, 70.000 km de Güneş'imizle birlikte hareket ettik. Samanyolu galaksisi olarak da 500.000 kilometrecik kadar bilinmez diyarlara doğru sürüklendik! Herkesin okuma süresi farklı olduğu için bu hesabı

sizin yapmanız daha sağlıklı olacaktır... Ne var ki siz bunun hesabını yapana kadar yaklaşık bir o kadar daha savrulup gitmiş olacağız…

İlginç!.. Yine de hiçbir şey hissetmiyoruz. Uçuyoruz! Evet, bildiğiniz uçuyoruz!

* * *

Peki, evrendeki bu döngü ne kadar zamandır böyle dersiniz?

Bin yıl mı? Hayır! Bir milyon yıl mı? Hayır, daha fazla… Yüz milyon yıl mı? Değil, çok daha fazla!.. Milyarlarca yıl mı yani? Evet, aynen öyle!.. Milyarlarca yıldır durum tam da böyle.

Hatta modern bilim evrenin yaklaşık olarak on dört milyar yıldır var olduğunu hesaplamış durumda. Bu hesapların nasıl yapıldığını, bu rakamların neler ifade ettiğini ve daha fazlasını merak edip lütfen kendiniz araştırın. Artık eskisi gibi değil, elinizin altında hemen anında bilgilere rahatlıkla ulaşım sağlayacağınız çok geniş bilgi kaynakları mevcut...

O gördüğümüz minik minik olan, ışıl ışıl parıldayan yıldızların aralarındaki mesafeler gerçekten hiç de az değiller ve biliyoruz ki o yıldızlar hiç de sandığımız kadar minik değiller… Evrendeki galaksi sayısı ise tam olarak bilinememektedir, bununla ilgili olarak ancak kaba tahminler yapılmaktadır. Eski verilerden yola çıkarsak eğer kâinatta yaklaşık olarak üç yüz milyar galaksinin yer aldığını, her bir galaksinin içinde de ortalama iki yüz elli milyar yıldız ile birlikte yaklaşık üç trilyon kadar Dünya gibi gezegenin bulunduğunu tahmin ettiklerini biliyoruz… Evet, inanması gerçekten de çok güç!

Şu ana kadar gelmiş geçmiş tüm insanların sayısının 100-150 milyar arasında olduğu tahmin ediliyor. Bu insanlara bu yıldız ve gezegenler paylaştırılsa idi tahminî kişi başına ortalama 500 milyar yıldız ve 6 trilyon kadar gezegen düşüyor olacak idi… Aynı zamanda evrenin sürekli genişlediğini, yeni yıldızların oluştuğunu ve bunlarla birlikte ışıkları bize şu anda ulaşan o yıldızların belki çoktan öldüğünü de biliyoruz. Devasa kara deliklerin ve keşfedilememiş nice şeylerin var olduğunu da zaten bilmekteyiz…

Bu arada “devasa” kelimesi bile bu boyutları anlatmakta âciz kalıyor…

Öyle yıldızlar var ki boyutları hakikaten ağızları açık bıraktıracak cinsten. Mesela “Canis Majoris” isimli yıldızın çapı, Güneş’imizin yaklaşık 1.500 katı...

Şu rakamlar ne kadar da çok... Kâinatın büyüklüğü ne kadar da astronomik boyutta…

Tüm bunların yanı sıra bu kusursuz sistem tıkır tıkır işliyor, içerisinde bir çelişki veya uyumsuzluk da bulunmuyor; akılalmaz hızlarda döngüler bulundurmasına rağmen çarpışmadan, birbiri arasında iç içe gömülmeden milyarlarca yıldır akıp giden muhteşem ötesi bir sistemler bütününden bahsediyoruz!..

Dışımızda yer alan sistemlerde gizlenmiş olan ve son derece hassas olan bu düzen, içimizdeki sistemlerde de bulunuyor. Yaşantımız da bunların arasında âdeta pamuk ipliğine bağlı!..

Şimdi, arkanıza yaslanın lütfen. Daha fazla rakamlara boğmayacağız sizi, rahat olun…

* * *

Her ne kadar bu gezegenlere gidip de onları gözümüzle tek tek göremesek de aklımızla seyahat edip olayı kavramaya çalıştık. Aklımıza bunca şey sığdı, sığabildi ve bu gerçekleri hayretler içinde karşıladık öyle değil mi? Yani tüm bunları beynimizde tarttık. Âdeta beynimizde gördük ve yaşadık…

Eğer kendinizi vererek okuyabildiyseniz bu rakamları bilmenin bu rakamlara bakmaktan farklı olduğunu, bu olayları görmenin bu olaylara bakmaktan öte olduğunu mutlaka kavramışsınızdır...

Düşünmeye devam edeceğiz, etmememiz mümkün değil!.. Karşımıza dev sorular çıkıyor. Bunlardan biri mesela: Canlı cansız tüm bu varlıkların temelinde bulunan o zerrelerin zerrelerini ne hareketlendiriyor? Yoksa bu büyük, bu muhteşem kâinat kendi kafasına göre mi hareket ediyor?.. Yahut tüm bu olanların arkasında bunlara bir sufle veren mi var?..

Bizim gibi insanların yanı sıra tüm kâinatta bulunan bunca şeyin altındaki bu zerreciklerin idaresi nasıl da böyle kusursuz olabiliyor?.. Hadi var olmuş tüm bunlar, peki niye var olmuşlar?

* * *

İçinde yaşadığımız bu gezegen âdeta insanoğlunun emrine verilmiş durumda. İnsanın emrine verilmemiş olsaydı eğer, şu anda dünyada her şeye hâkim olan ve onlara hükmeden başka bir canlıdan bahsediyor olacaktık. Peki, niye her şey insanoğlunun emrine verilmiş ki?

İnsanın ne ayrıcalığı var? Bu zerrelerin zerrelerinin derdi ne ki insanı oluşturmuşlar?.. Bu zerreler bununla da yetinmemişler, insanın bu dünyada yaşaması için gerekli olan her şeyi olağanüstü bir şekilde hem de sayısız türde, biçimde, büyüklükte hatasız ve noksansız olarak oluşturmuşlar… Bu zerrecikler ne yapmak istiyorlar böyle?.. Bunlar nasıl bir araya gelip de kusursuz bir tabiatı ve kâinatı oluşturabilmişler ve hâlâ da oluşturabiliyorlar?

* * *

Bir arıyı düşünün; zerrecikleri bir araya toplanıyor ve sonra ona bir anda can geliyor... O can, artık nasıl ve nereden geliyorsa ansızın o arıyı hareke geçiriyor…

Sonrasında hemen ne yapmaya başlıyor dersiniz? Arkadaşlarıyla beraber yine zerreciklerin oluşturduğu, çeşit çeşit milyonlarca hazırlanmış ve sunulmuş olan çiçeklerden özler toplayarak bal yapmaya başlıyor… Aynı anda binlercesi, her biri bir ucundan başlayarak peteklerini inşa ediyorlar. Açılarını hesaplayıp aralarında iş bölümü gerçekleştirerek hiçbir karışıklık olmadan kusursuz bir petek yapıyorlar...

İletişimleri de çok ilginç: Dans yaparak, Güneş'in konumuna göre hareket ederek anlaşıyorlar… Güneş'in sürekli yer değiştirdiği bu dinamik koşullar altında bunlar yön tayinlerini böylesine mükemmel olarak nasıl ayarlayabiliyorlar? Bu arılar yetenekli birer mühendis gibi hesap yapmayı nasıl beceriyorlar?

* * *

Nihayetinde bunların altıgen şeklinde hücreler yapmış olduklarını görüyoruz. Böyle yapıyorlar, çünkü bu sayede en az miktarda balmumu harcanmış oluyor ve balın en fazla miktarda muhafazası da ancak bu şekilde olabiliyor...

Şu arılara bir bakın! Bunu nasıl gerçekleştirebiliyorlar? Bir susam tanesi kadar beyne sahip olan bu arılar birer matematik dehası mı? Nasıl oluyor da milyonlarca çiçekten öz toplayarak renk renk, kalite kalite ve şifa dolu bu balı üretebiliyorlar? Hem de kendi vücutlarının içlerinde... Bu arılar ne kadar da faydalı varlıklar böyle!..

Bu küçük sevimli dostlar kendilerine can gelir gelmez çalışmaya başlıyorlar, yüzbinlerce kilometre mesafe kat edip durmadan çabalıyorlar. Ürünleri için nice fedakârlıklarda bulunuyorlar. Sanatla, aşkla çalışarak şifa kaynağı olan ballarını yeryüzüne bir armağan olarak bırakıyorlar…

Sonra da bulundukları ortamın iklim koşullarına göre ve diğer birtakım etkenlere göre ortalama 1-4 ay arası kadar bir süre olan yaşadıkları bu kısacık hayat serüvenlerini canlarını vererek tamamlıyorlar…

Hiç düşündünüz mü, bunca arının kendilerine o hayat veren canları nereye gidiyor? Akıl yürüttüğümüzde verilebilecek en mantıklı cevap, "Nereden geliyorlarsa oraya gidiyorlar." olacaktır. İyi de bunlar nereden gelmişlerdi ki?..

Şahit olduğumuz üzere zerrecikler ile adına "can" dediğimiz gözle görülmeyen ama hayat veren o şey uyum hâlinde birleşti ve ortaya mucizevî bir şey çıktı. Hayır, hayır, bu resmen bir mucizeydi!

Peki ya ipek böceklerinin hayat hikâyeleri?.. Onların da bambaşka bir serüvenleri var ki araştırıp öğrenmeye fazlasıyla değer...

Sadece bu iki örnek bile hakkını vererek düşününce bizi bizden almaya yetiyor. Geriye kalan bildiğimiz-bilmediğimiz milyonlarca, belki milyarlarcasına ne demeli?..

* * *

Dünya… Şefkat ve merhametin bol olduğu, bununla birlikte zulüm, kan ve gözyaşının da bulunduğu; iç içe geçmiş sistemler ve sürekli tekrarlanıp yenilenen varlıkların yer aldığı büyük bir toplanma alanı…

Bunca varlık insanın her an gözlerinin önünde duruyor; gökyüzünde veya yeryüzünde, evinde ya da kapısının önünde, yemek tabağında ya da bardağında, saksısında ya da akvaryumunda…

Kimi varlıklar insanın enerji ihtiyacını karşılıyor, kimi varlıklar ise insanın gülmesini ve keyif almasını sağlıyor... Kimi varlıklar insanın yön bulmasını, zamanı ayarlamasını, yani hayat düzenini sağlıyor; kimi varlıklar ise insanın merak ihtiyacını karşılıyor... Kimisi de insanın bedeninin içerisinde yer alan, "ruh" diye tanımlanan o sırrın ferahlamasını, huzura ermesini sağlıyor. Ve daha niceleri...

Her bir varlığın bir amacı var, her bir varlığın bir güzelliği ve bir yararı var. Her şey anlamlı ve her şey olağanüstü…

Her yer mucize, her şey mucize, her an mucize… Görülen her zerre mucize, görünmeyenlerin varlığı da gerçekten apayrı bir mucize! Ortada, gözümüzün önünde açıkça şov yapılıyor. Peki ama neden?

Dünyada, görünen âlemde, insandan başka hiçbir varlık bunun şuurunda değil! Yine hiçbir varlık bu soruların peşinde de değil...

Peki insan bu olağanüstü varlık sahnesinde niçin var? Bu yazıları yazan, yazarken de okuyan bir insanoğlu olarak sorular soruyorum. Akıl yürütüyorum. Mantığımı kullanıyorum. Düşünüyor, inceliyor ve tüm bunları gözlemleyebiliyorum. Hayal kurabiliyorum, hissedebiliyorum, bunları kavrayabiliyorum… Okuyan kimse olarak sizde de aynısı oluyor.

Tüm bunları bizlerde bulunan muhteşem "akıl" vasıtasıyla, yine bizlerde var olan "vicdan" adını verdiğimiz değerimizle ve sahip olduğumuz "irade" adı verilen varlık sayesinde yapabiliyoruz. Bizlerin yaratılışına kodlanan ve "fıtrat" adı verilen bir temel taşına da sahibiz ki, bütün bu değerlerimiz işte bu temele oturtulmuş durumdalar.

Enteresan! Öyle değil mi?

* * *

Yağmur yağdığı zaman yeryüzünün canlanıp dirilmeye başladığını görüyoruz. Topraktan çıkan bu şeylerle insanlar ve hayvanlar beslenip büyüyorlar, sonra da nesillerini devam ettiriyorlar. Toprak olmasa bu mümkün olabilir miydi acaba?..

Baktığımız zaman böceklere, bitkilere ve annelerin karınlarındaki bebeklere ki onlara da bir anda can geliyor. Üstelik tek tek de değil; dünyanın her yerinde eş zamanda bu durum gerçekleşiyor… Her an, her yerde bu gerçekleşebiliyor… Belirli bir süre geçtikten sonra ise bu canlar mutlaka gidiyorlar. Yani özet olarak: Ölülerden diriler çıkıyor, dirilerden de ölüler çıkıyor…

İyi de bu işler nasıl oluyor?

Kendimde sahibi olarak bulduğum aklımı kullanaraktan bu konuda iki ihtimalin var olduğunu düşünüyorum:

① Bunca güzellikler, bunca mucizeler, bunca hayatlar, bunca muhteşemlikler kendi hâlindeki zerreciklerden oluşuyor.

② Tüm bunlar: "Her an, her yerde, her şeye tümüyle hâkim olan, sonsuz ilim sahibi; sınırsız güç ve azamet sahibi; sonu olmayan yaratıcılık kabiliyetinin sahibi; kahredici azabın ve aynı zamanda en üstün merhametin ve şefkatin sahibi; canların ve onların gidip geldiği yerlerin sahibi; kâinatta gördüğümüz, anladığımız nice sıfatlar varsa hepsinin sahibi; göremediğimiz ve anlayamadığımız her şeyin sahibi; yokluğun da varlığın da sahibi; yoktan var edebilen sınırsız kudret ve saltanat sahibi; her zerreciğin zerreciğine hükmedebilen ve her an bir yaratış üzerinde olan…" bir yaratıcı tarafından yaratılıyor...

* * *

Şimdi, tekrar tekrar düşünelim: Hayat sizce de kazara oluşmak için çok fazla mükemmel görünmüyor mu?..

Güneş'in milyarlarca yıldır böyle ışıması için ne eksik ne de fazla, belirli bir kütle ve hacimde var olması gerekiyordu ki şu anda zaten tam da bu belirli ölçülerde olduğu biliniyor. Dünya'ya olan uzaklığı, Dünya'nın üzerinde yeterince su bulunabilmesi için tam da olması gerektiği gibi… Yani Güneş, hayatın oluşması ve gelişmesi için tam da bulunması gereken mesafede...

Çoktan yanıp gitmiş olan en eski yıldızlardan kalan ve hayat için gerekli tüm elementleri içeren bu Güneş sisteminde kendine yer bulan bir Dünya'dan bahsediyoruz!

Son derece ayrıntılı olan, öylesine ve sıradan olamayacak kadar da olağanüstü bir oluşumdan bahsediyoruz!..

Şimdi, hangisi mantıklı geliyor?

İkinci ihtimal çok daha mantıklı geliyor öyle değil mi?

Bu sistemi, bu düzeni kurup işleten bir en üst akıl mutlaka olmalı. Bir yaratıcı olmalı ve her şeye hâkim olmalı. Bu kadar ince ayarda, hassas bir düzende bunların kendi kendine oluşma ihtimali olasılıksız…

Ama enteresandır ki bu birinci ihtimali savunabilenler de çıkmış ve hâlâ da çıkıyorlar…

Peki, bu kusursuz düzenin yaratıcısı kimdir ya da kimlerdir? Akla en makul gelen yaratıcının tek olması. Çünkü birden fazla olsalardı eğer, aralarında çıkabilecek olan en küçük bir tartışma bu düzeni yıkıma uğratırdı. Bu durumda büyük bir kaos oluşurdu… Böylesi bir durumda da yaşamdan ve süreklilikten bahsedilemezdi. "Ben Güneş'in doğudan doğmasını istiyorum! Hayır, ben batıdan doğmasını istiyorum!.." şeklinde bir tartışma yaşandığını bir düşünün… Bu yüzden mutlaka tek bir yaratıcı olmalı... Ve bu yaratıcı, yeryüzünde düzeni sağlamak için emirler ve yasaklar koymalı. İnsana bir sınır çizmeli...

İnsanoğlunun bir haddinin, bir hududunun olmadığını bir düşünün… Bu durumda insan her türlü şeyi yapma potansiyeline sahip olduğu için kibrine yenilip hesapsızca yakıp yok eder ve yeryüzünden hemen silinip giderdi… Güçlü olan güçsüz olanı öldürürdü. İyilik de kötülük de hiçbir anlam ifade etmezdi, değer ve kıymetten bahsedilemezdi…

Eğer emirler ve yasaklar olmasaydı bir amaç olmazdı ve iyilik yapma ihtiyacı duyulmazdı. Bu durumda ise orada ne bir gelişme olabilirdi ne de erdemli bir yaşayıştan söz edilebilirdi…

* * *

Bu dünyada iyilik yapan insanlar olduğu gibi kötülük yapan insanlar da bulunuyor. Sorumlu davranıp duyarlı olan insanlar olduğu gibi sorumsuz davranıp kural tanımayan insanlar da bulunuyor…

Kendinize mutlaka şu soruları sormuşsunuzdur: Ben niye bu iyiliği yapayım ki? Neden iyi davranayım ki? Günümü gün etmek varken niçin başkalarını düşüneyim ki?..

Herkesin böyle düşündüğü, böyle bir düşünce sistemi ile yaşantısını sürdürdüğü bir dünyayı hayal edebiliyor musunuz?..

Aslında insanların iyilik yapmasının altında pek çok neden bulunuyor. Özellikle de bir kısmı "öldükten sonra yeniden diriltilip hesap verileceğine" inandığı için bu iyilikleri yapıyor. Öyle ya, yaratıcımız olan Tanrı'nın kötülük yapanların yanına kâr kalmaması, iyilik yapıp fedakârlıklarda bulunanların emeklerinin zayi olmaması adına adalet için ölümden sonra bizleri tekrar yaratması; bu dünyada yaptıklarımızın hesabını bizlerden sorması gerekir, öyle değil mi? Hem bir kere yaratmış zaten bizi, tekraren yaratmak ona güç gelmez ki… Zaten yaratma konusunda ne kadar kudretli olduğunu tabiattan da biliyoruz; sadece bitkiler üzerinde bile bu yeniden diriltme olayını kolaylıkla ve sürekli gerçekleştirebiliyor, daha niceleri…

(Bu arada, Tanrı şöyle yapmalı böyle yapmalı derken akıl yürütmeye çalışıyoruz; O'na yapacaklarını öğretmek gibi bir hadsizliğimizin asla olmadığının zaten farkındasınızdır… O zaten dilediğini dilediği şekilde yapmaktadır…)

Nasıl ki bizden önce de varlıklar bulunuyor idiyse, biz öldükten sonra da varlıklar mevcudiyetlerini sürdüreceklerdir... Biz ancak bir misafir gibi burada bir müddet kalıp, sonra da çekip gitmekten başka bir şey yapamıyoruz… Her şeyin gerçek sahibi biz değiliz, O'dur, bunu açıkça görüyoruz…

Bunların yanı sıra biz insanları insan yapan bazı değerlere sahibiz: tereddüt etmek, tercih etmek, şüphe duymak, merak etmek, karar vermek... Öyle ki bunların her biri aklın ürünüdür. Bu gerçekleri inkâr edip

de bunların insanda var olmadığını söylemek mantıkla da gerçekle de örtüşmez! Yani insanlar olarak biz bu değerlere sahip kılınmışız. Bu böyle.

Doğru nedir yanlış nedir bunları bir insan olarak düşüne düşüne bulabilecek şekilde yaratılmışız. Öyleyse bu değerleri kullanarak sorgulamamıza devam edelim…

Hayat nedir? Biz kimiz? Ne için yaşıyoruz? Ne için çalışıyoruz? Burada durmamızın anlamı nedir? Gerçekten, tüm bunların anlamı nedir?..

Peki, her şeyin asıl sahibi olan bu Tanrı kimdir? Gerçekten sorulması gereken en önemli soru bu değil midir sizce de? Tanrı kim? Nasıl? Nerede?..

Tanrı'nın varlığı ve birliği konusunda tereddütleri olan varsa eğer bütün işi gücü bırakıp bir daha düşünmeli ve bu işin peşinden koşmalı diye düşünüyorum. Çünkü öldükten sonra, dünyadayken yaptıklarımızdan hesap vereceğimize ve bu hesaba göre de sonsuz cennet ya da sonsuz cehenneme gireceğimize dair çok ciddi inançlar, inanışlar mevcut…

İşin kötüsü her an ölebiliriz! Üstelik ne zaman ve nerede öleceğimizi de bilmiyoruz… İşin güzel tarafı ise bu sorularımızın cevaplarını bulabiliyor olmamız. İçiniz rahat olsun, aklımıza takılan ve takılacak daha nice soruların cevaplarını tek tek bulacağız.

Aslında şanslıyız, bizden önce yaşayanlar akıllarımızda dolaşan bu ciddi soruların cevaplarını bulmuşlar bile… Nasıl mı?

Çok ilginç gelecek ya da gelmeyecek ama bu soruların cevaplarını o her şeyin gerçek sahibi, o yüceler yücesi, tek ve gerçek büyük olan Tanrı'nın bize verdiğini söylüyorlar!..

Sormak lazım: Siz ciddi misiniz!? Bu ne kadar büyük bir iddia! Hakikaten ne dediğinizin farkında mısınız?..

Evet, durum aynen bu şekilde! Öyle ki insanların bir kısmı bu iddialara inanıyor, bir kısmı ise bunları inkâr ediyor. Bir kısmı da dünyada güçlü olarak gördükleri kimselere uyup ona göre bir yol çiziyor... Bu durum bizden önce yaşayanlar için de böyleydi, öyle görünüyor ki bizden sonra gelecekler için de böyle olmaya devam edecek…

Son dönemlerde bize sunulan istatistiklere göre, dünya genelinde dinî inançlar ve bunlara inananların sayısı ile yüzdelik oranı yaklaşık olarak şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

2,3 milyar Hristiyan (%31,2)

1,8 milyar Müslüman (%24,1)

1,2 milyar herhangi bir dine bağlı olmayan (%16)

1,1 milyar Hindu (%15,1)

0,5 milyar Budist (%6,9)

0,4 milyar yerel dinler (geleneksel dinler) (%5,7)

0,1 milyar diğer dinler (Jainizm, Sihizm, Şintoizm, Taoizm, Tenrikyo ve Zerdüştlük) (%0,8)

0,01 milyar Yahudi (%0,2)

* * *

Bu tabloya bakınca insan düşünmeden edemiyor: Peki bunların hangisi doğru?

Kime inanacağız? Neye inanacağız?

“Çokluk” ne kadar sağlıklı bir ölçüt olabilir?

Üstüne üstlük bu dinlerin pek çok kollara ayırılan mezhepleri vs. de var!.. Ooof! offf!

Pekâlâ, karamsarlığa kapılmak yok. Pes etmek de yok! Gerçeğe, hakikate ulaşmak için tek bir çaremiz var ki o da her birini tek tek araştırmaktan geçiyor. Doğru mu söylüyorlar, yalan mı söylüyorlar? Madem ortada böyle dev bir iddia var ki kâinatın yaratıcısından gelen bir mesaj var deniliyor, öyleyse bunu incelemek durumundayız.

Ya o ölümden sonrası için iddia ettikleri cehennem gerçekten varsa?.. Kim öyle bir yere gitmek ister ki? Peki ya o tarif edilen cennetler haksa?.. Kim orada bulunmak istemez ki?..

Güzel ama şöyle bir gerçek de var; gidip bir Yahudi ile konuşsam: “Gel sen de Yahudi ol ve kurtul!” diyecektir. Aynı şekilde, bir Hristiyan ile konuşsam: “Gel Hristiyan ol, kurtul!” diyecektir… Kiminle konuşursam konuşayım o kişi en doğrusunu kendisinin yaptığına ve kendi dininin en iyisi olduğuna beni ikna etmeye çalışacaktır.

Haksız mıyım? İyi ama bunlardan birisi doğruysa, geriye kalanlar ne olacak?.. Yani geri kalan dinler otomatik olarak yanlış olmayacaklar mı?

* * *

Ben en iyisi bu işlere hiç bulaşmayayım deyip de hiçbirine inanmasam mı acaba? Ama bu sefer ya diğerlerinden biri doğru çıkar da Tanrı’dan gelen mesajlardan mahrum kalırsam? İddia ettikleri o cen-

netteki huzuru kaçırırsam ve cehennem denen o berbat yerde sonsuza dek acı içinde bırakılırsam?.. O yüzden inanmak her hâlükârda mantıklı geliyor… Ama neye? Kime?..

Diyelim ki ben "Tenrikyo" dinine mensubum. Sadece şu yüzyılı değerlendirdiğimizi düşünürsek, geriye kalan milyarlarca insan yanlış da bir benim dinim mi doğru şimdi?.. Yani bunu nasıl izah etmeli?.. Bir de Tanrı tek, e o zaman bu dinlerin kaynakları niye bu kadar farklı?.. Yani yeryüzünde tek bir dinin olması gerekmez miydi?

Sorgulamaya devam… Bu soruları masaya yatırmadan gerçeklere ulaşmamız mümkün değil! Eğer biz bu soruları ötelersek, bu soruların üstünü örtüp geçersek yaptığımız iş ancak ve ancak kendimizi kandırmak olacaktır!

* * *

Tanrı o kadar yüce ki her şeyi bir ölçüyle, bir düzen içinde gerçekten muhteşem yaratmış.

İnsana birtakım duygular vermiş: Sevgi gibi, aşk gibi, merhamet gibi, korku gibi, nefret gibi, öfke gibi…

Bir koalaya baktığınızda sizde oluşan o tuhaf duyguyu tarif edebilir misiniz?..

İnsanlarda gülme özelliğini yaratmış, ağlama özelliğini var kılmış… Bu duyguları tüm insanların fıtratına koymuş. Yine bu duyguları dile getirebilmek için bize konuşma dili vermiş, düşündüklerimizi dile getirebilme gücü vermiş…

Yazı ile yazmayı öğretmiş, yazılanları okuyup anlamayı ve anlatmayı öğretmiş…

Şimdi, madem Tanrı bize mesajlar iletmiş, madem bize bu mesajlar anlatılageliyor, o zaman bu mesajlar kendisi gibi kusursuz olmalı!.. Bu mesajlar her şeyi içermeli, insanlığın soru ve sorunlarına cevaplar vermeli!..

Edebiyat açısından da insanların yazdığı tüm yazılardan üstün olmalı. Bir benzeri olmamalı!.. Mutlaka gönderdiği mesajı korumuş olmalı, buna yeten bir gücü olduğunu göstermeli!.. Yeryüzündeki tüm insanlara adaleti gözeterek hitap etmeli! Tutarlı olmalı, kendi içiyle çelişmemeli! İkna etmeli, gönülden bizi yakalayıp kavramalı, "İşte budur!" dedirtmeli… Tüm bunlar bizim arayışlarımız; mantık yürüterek

gerçekleştirdiğimiz arayışlar… Bir de görünmeyen, bilinmeyen şeyler var ki bu şeyler de inancın kapsamına girmiş olmalı; yani "gayb" denilen kavramdan bahsetmeye çalışıyorum. Mesela ölümden sonrası bize göre bir bilinmeyen olduğu için buna "gayb" diyoruz...

O zaman bu konularda ilerlerken olaylara "akılcı" yaklaşmaktan ziyade "akıllı" yaklaşmamız gerekecek. Bu yaklaşım açımız gerçekten önemli. Çünkü eğer akılcı davranmaya devam edersek, zerrelerin zerresine hâkim olan Tanrı'nın gücünü algılayamayız ve göremediğimiz fakat var olan "ruh" gibi kavramları sağlıklı bir şekilde yorumlayamayız…

Aklımızı en güzel şekilde kullanmalıyız. Zaten Tanrı'nın bize akıl verip de ona muhalif bir din vermesinin imkânı, ihtimali var mıdır?.. İşte bu yüzden sorgulamalıyız, kaliteli sorgulamalıyız. Korkmadan!.. Haddi de aşmadan…

* * *

İnsanlardan doğru söyleyenleri de var, maalesef yalan söyleyenleri de var… İnanabiliyor musunuz, insanoğlu yalan söyleyebiliyor! Ve söylediği yalan ile belki binleri, belki milyonları kandırabiliyor! Kabullenmesi zor geliyor, çünkü bir insan neden yalan söylesin?.. Kötü bir şey değil mi bu?

Bu yazıları okuyan herkesin bir vicdanı var. "Yok, ben vicdan sahibi değilim…" diyemezsiniz, çünkü bu hepimizin yaratılışında olan bir hadise. Öyleyse sorun vicdanınıza: Yalan söylemek iyi midir yoksa kötü müdür?

Cevabı ben vereyim: Yalan söylemek iğrenç bir şeydir! Hele hele Tanrı adına O'nun bir şeyler söylediğini iddia edip de sayısız insanı kandırmak ve onlara yalanlar söylemek ne büyük bir iğrençlik, ne büyük bir hadsizliktir!..

Tanrı adına yalanlar söylemek, O'na iftiralarda bulunmak yeryüzünde yapılabilecek en büyük zalimlik değildir de nedir?!

Bu arada, arkanıza yaslanın ve lütfen dikkatlice okumaya devam edin. Aklınızda dolaşan soru düğümlerini tek tek, düşüne düşüne, akıl yürüterek çözeceğiz lütfen sabredin.

Şöyle bir örnekle devam edelim: Uzaklara gitmeden, çok yakın bir tarihte yaşanan ve bizlerin bizzat şahit olduğu bir olaydan bahsedelim, örneğin 15 Temmuz 2016'dan.

Baştan belirtelim, olayın siyasi boyutu hiçbir şekilde konumuz değildir; burada olayın yalnızca dinî boyutunu ele alacağız.

Türkiye'nin kâbus gibi geçirdiği bir gece... Ardından haftalarca halkın sokaklarda gece nöbetleri tuttuğu felaket bir gece… Bir darbe/iç savaş girişimi… Masum iki binden fazla yaralının yanı sıra öldürülen yüzlerce insan… Peki, bunu kimler yaptı? Nasıl böyle bir şeye girişilebildi? Bu ne adına yapıldı?

Esasında bu soruların cevapları gayet basit: Tanrı adına hadsizce yalan söyleyen, söylediği bu sözlerle kendisine inandıran bir kimsenin vermiş olduğu emre uyan kimseler tarafından bu yapıldı. Evet, bunu, o kişinin söylediği pis yalanına inanan, verdiği emirleri tereddüt etmeden uygulayan gözü dönmüş kimseler yaptı...

Düşünebiliyorsunuz değil mi? O kişi, inanan bir toplumu kandırdı… Tanrı adına, yani O'nun dini adına! Tanrı adına konuşan, yeminler eden bir yalancının yüzünden bakın neler oldu... Zaten dindar bir toplumu ancak din adına din bilgini kandırabilirdi; öyle de oldu!.. Eğer o gece orada durdurulmasalardı kim bilir olay nerelere gidecekti, daha kaç kişi ölecekti, daha kaç kişinin hayatı altüst olacaktı…

Bu işin başındaki o yalancı ve zalim kişi, bu kirli amacına ulaşacağından nasıl bu kadar emin olup da böyle bir kalkışmanın içine girebildi?.. Peki, bu yalancı adama nasıl oldu da inandılar ve din adına saldırıda bulunarak insanları öldürebildiler?

Bunu yapan katiller, nasıl oldu da bu hâle geldiler? Bunlar neye inanıyorlardı ki böyle!?

İslam dininde "haksız yere bir insan öldürmenin, bütün insanlığı öldürmeye eş değer olduğu"nu bilmiyorlar mıydı?! Öyleyse bunlar hangi din adına bunu yaptılar, hangi din böyle lanet bir durumu onaylayabilir ki!?

Bu işin başındaki o zalim kişi yalan söylerken bu yalana kananlar olduğu gibi ona inanmayanlar da oldu...

Olaya bir de şu gözle bakalım: Tanrı adına konuşan ve çok miktarda malumat sahibi olduğu düşünülen bu insana inanmayanlar hiç korkmadılar mı Tanrı'dan? Ne de olsa Tanrı adına konuşuyordu, öyle değil mi?!

Belki de bu adama itibar etmeyenler onun yalancı olduğunu bildikleri için itibar etmediler. Peki, bunu nereden biliyorlardı? Madem

biliyorlardı ve bundan eminlerdi, öyleyse niçin bu kişinin yalan söylediğini haykıramadılar?..

* * *

Bu soruların ve sorunların altında aslında pek çok neden bulunuyor:

Müslümanların büyük bir kısmı kulaktan dolma sözleri ve atalarından öğrendikleri şeyleri sorgulamadan, araştırmadan "İslamiyet" zannettiler. Okumadılar ki kendi kitaplarını… Okuduysalar da anlamadan okudular. Başka başka kitaplara Tanrı'dandır dediler ve daldılar… Bir kısmı muallakta kaldı; zarar gelmez bu insan din adına konuşuyor dedi. Bir kısmı bekledi, bekledi... Hristiyanlıkta ve Yahudilikte olduğu gibi Mesih beklediler, bir de Mehdi! Bir de din adına konuşanların hep doğru söyleyeceklerini!..

Farklı dine inananlar olaya uzak kaldılar. Tanrı'ya inanmayanlar zaten kendilerinde bir sorumluluk duygusu oluşturmadıkları için olaydan bir hayli uzaktılar… Bunlar genellemeler, yani elbette olmuştur birtakım istisnalar.

Peki, Müslümanlar, ellerinde tek bir kitapları olduğu hâlde bunu niye okumadılar? Okuyanlara gelirsek, çoğu neden bu kitabı anlamadan okudular? Çok ilginç, o zaman bu insanlar neye inandılar?..

Müslümanlar eğer bilinçsiz olup da kendi kitaplarını okumazlarsa bir başkası gelir ve kendi kitaplarını onlara okutturur, tabiat boşluk kaldırmaz! Bunu gerçekten bilmiyorlar mıydı?..

Müslümanların büyük bir kısmı Kur'an'ı anlayarak bir kere olsun okusalardı susamazlardı, yerlerinde duramazlardı! Bu adamın yalan söylediğini tüm güçleriyle haykırırlardı! Hadi okumadı, okuyamadı, anlayamadı, kabul edilecek bir şey değil ama en azından bu olaydan sonra acaba problem nerede diye niçin hiç sorgulamadı?..

Haykıranlar vardı, fakat azınlıkta kaldı. Peki, bunca kalabalığa rağmen karşı gelip de "Bu insan yalancıdır!" diyebilen o çok az insan, bu "doğru ile yanlışı ayırabilme gücü"nü nereden almıştı?

Bu çok önemli! Çünkü tarihe baktığımız zaman dünya genelinde insanları Tanrı ile aldatan nice yalancılar çıkmış. "Tanrı ile aldatmak"-tan bahsediyoruz!

2016 yılından bahsediyoruz! Modern zamandan, her türlü bilgiye ulaşımın olduğu bir dönemden bahsediyoruz! Dile kolay… Bu olay bizi şu çıkarıma götürüyor: Bu yalancılar gelecekte de olacaklar!

İşte bu yüzden önemli! Tanrı'ya iftira atabiliyor insanlar ve bunu utanmadan gözümüzün içine baka baka yapabiliyorlar… Biz ve nesillerimiz doğruyu bulmalı, gerçeği görmeliyiz ve hiçbir yalancıya inanmamalıyız!

Peki ama doğru ile yanlışı kesin bir şekilde nasıl ayırabiliriz ki? Böyle bir güce sahip olmak istemeyen kimse yoktur herhâlde, öyle değil mi? Bu konuya hemen ilerideki sayfalarda geleceğiz ve bu durumu en güzel şekilde çözüme kavuşturacağız, müsterih olun...

Örneğimizi Türkiye üzerinden ele aldık, çünkü çok yakın tarihte yaşanan ve ülkeyi neredeyse parçalanmanın eşiğine getiren, canlı kanlı yakından şahit olunan bir büyük olay yaşandı bu ülkede... Ayrıca bu ülke ki, yüzyıllarca güçlü bir şekilde İslamiyet'in bayraktarlığını yapmış olan bir ülke; ama doğrularıyla, ama yanlışlarıyla…

Peki diğer ülkelerde Tanrı adına kandıranlar hiç olmadı mı? Elbette oldu, oluyor ve öyle görünüyor ki olmaya da devam edecek…

Şimdi derin bir nefes alın, çünkü esas sorumuza geldik. Müslümanlık olsun, Hristiyanlık olsun, Budizm olsun, Yahudilik olsun bu dinleri insanlığa iletenlerin hepsi insandı, öyle değil mi?

Peki, Tanrı'nın emirlerini, yasaklarını, müjdelerini, yani kısacası "din"i bize ulaştırdıklarını söyleyen, kendi zamanındaki insanları ve şu andaki milyarlarca insanı kendisine inandıran bu insanlar bize gerçekten doğruyu mu söylediler?

İnananlar yanlış anlamayın, sabredin lütfen. İnanmayanlar, hiç acele etmeyin; ileride sizleri feci sorgulamalar bekliyor olacak, kaçışınız yok!

Bu yola gerçekleri araştırıp bulmak için çıktık. Hakikate ulaşmak için çıktık. Haklı olmak için değil, hakkı bulmak için çıktık!.. Elbette ki sorgulayacağız, elbette ki delil arayacağız!..

* * *

Bu büyük sorunun cevabına gelirsek, bunun cevabını bulmak aslında çok kolay; bu insanların bize doğruyu getirip getirmediklerini bilebilmemiz için tek bir yol var. Ne olabilir dersiniz? Elbette ki elimizde kanıt olarak bulunan kitaplar! İşte bu kitapları alıp okuyacak ve anlamaya çalışacağız.

Bu yaklaşım hakkında ne düşünüyorsunuz? Ben bu yaklaşımın evrensel, olabildiğince basit, mantıklı ve olması gerektiği gibi olduğunu

düşünüyorum... Peki, sizin öneriniz nedir? Daha doğrusu başka bir öneri sunulabilir mi?..

Şimdi, o zaman Kur'an'dan başlayalım diyorum. Ben Kur'an'dan bahsedeyim; Hristiyanlar, Yahudiler ve diğer dinlere mensup olanlar da kendi dinlerini Kur'an'ın söyledikleri ile karşılaştırsınlar.

Güzel olmaz mı? Hem Kur'an hakkında bilgi sahibi olurlar hem de kendi dinleri ile mukayese fırsatını kaçırmamış olurlar…

Elbette ki herkes kendi aklına, kendi vicdanına neyi kabul ederse ona inanır…

Ayrıca bu durum, Müslümanlar için hem iyi bir tekrar olacak hem de kendileri için doğru bildikleri yanlışları veya yanlış bildikleri doğruları masaya yatırıp tekrar gözden geçirme fırsatı sunacak...

Belki bilmeyen, daha önce Kur'an'ın içeriği ile karşılaşmamış olanlar olabilir. Kur'an size neler sunacak şu anda tahmin bile edemezsiniz…

Şimdiden şuraya not düşüyorum: Eğer sağlam takip etmeye devam ederseniz bu saatten sonra hayatınızda gerçekten büyük bir değişime şahit olacaksınız!..

Kitabın sonunda herkes kârlı çıkacaktır diye ümit ediyorum, çünkü inceleyeceğimiz kitap bütün insanlara, yanlış okumadınız "bütün insanlara" gönderildi! Son din İslam, Kur'an'dan sonra ne bir peygamber geldi ne de bir kitap.

* * *

Ben bir Müslüman'ım.

Bir Müslüman olarak tabii ki de en iyi bildiğim ve inandığım dinden bahsetmem daha mantıklı ve daha adil olacaktır. Bu durumda lütfen herkes kendi inançlarını sorgulasın ve doğruda buluşalım...

Çıktığımız bu düşünce yolculuğumuzun sonunda zihninizde gerçekleşecek olan büyük bir devrime karşı şimdiden hazır olun. Şu ana kadar hiç yaşamadığınız bir devrimden bahsediyorum!

Sorularımızı sorduk, artık cevapları almaya başlayacağız...

Kalbiniz nasıl bu arada? Heyecanlanmak için güzel bir gün değil mi?..

Bir şey yazılacaksa eğer, yazılmaya değer en önemli şeyin bu olduğuna inanıyorum ve bu yazılanların büyük bir heyecanla yazıldığını bilmenizi istiyorum…

Yeryüzünün belki de en önemli konusunu ele alacağız. Bir düşünsenize, şu an için yapılabilecek en güzel şeyi yapmıyor muyuz? Evet, şu anda gerçekten olabileceğiniz en iyi yerlerden birindesiniz ve bunu yakında çok daha iyi anlayacaksınız, derinden hissedeceksiniz…

O halde, buyrun başlayalım:

Rahmân, Rahîm Allah'ın adıyla,

Âl-i İmrân/3-4, *İsrâ*/106 ve *Şu'arâ*/192-196'dan yola çıkarsak eğer, Kur'an kendisini şöyle tarif ediyor:

Âlemlerin Rabbi'nden (yaratıcısından, sahibinden, efendisinden, ıslah edicisinden, malikinden), emin bir elçi vasıtasıyla, ebedî hakikatin anlam ve amacına uygun olarak, Hz. Muhammed *aleyhisselâm*ın kalbine açık ve anlaşılır bir Arapça ile insanlığa iletilmek üzere indirilen, önceki vahiylerde yer alan, ezelî hakikatleri bünyesinde barındıran ve onları onaylayan, insanlığa yol gösteren ve iyiyi kötüden ayıran ilahi kelamdır.

Furkân/6: "De ki: 'Onu (vahyi), göklerin ve yerin sırrını bilen (Allah) indirmiştir. Şüphesiz ki O, *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Rahîm*'dir (çok merhamet edendir)."

Kehf/1: "*El-hamd* (o övgü/bütünüyle övgü), 'el-kitâb'ı (Kur'an'ı) kuluna indiren ve onda hiçbir çarpıklık/eğrilik (tutarsızlık, çelişki) kılmayan Allah'a mahsustur."

Nisâ/82: "Onlar hâlâ Kur'an'ı *tedebbür* etmiyorlar mı (gereği gibi düşünmüyorlar mı/derin derin, inceden inceye düşünmüyor, araştırıp incelemiyorlar mı)? Eğer o Allah'tan başkası tarafından (indirilmiş) olsaydı, mutlaka içinde birçok aykırılıklar (çelişkiler/ihtilaflar) bulacaklardı."

Yûnus/38: "Yoksa onu (Allah'a) iftira ediyor/uyduruyor mu diyorlar? De ki: 'Eğer sadık (doğru/özü sözü bir/inancında samimi) iseniz, Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) gücünüzün yettiklerini (çağırabileceğiniz kim varsa) çağırın da bunun benzeri bir sure getirin."

İsrâ/88: "De ki: 'Andolsun, eğer insanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere toplansalar ve birbirlerine destek olsalar bile, yine onun bir benzerini ortaya getiremezler."

Hâkka/51: "Ve muhakkak ki o (Kur'an), kesin gerçeğin ta kendisidir/mutlak hakikattir!"

* * *

<u>Kur'an'ın, yüce Allah tarafından indirildiğini açıklayan diğer ayetler:</u>

(*Hacc*/54), (*Secde*/2-3), (*Hâkka*/41-43), (*Yûnus*/38), (*İbrâhîm*/1), (*Fussilet*/42), (*Zümer*/1-2), (*Câsiye*/2, 6), (*Ahkâf*/2)

<u>Kur'an'ın Cebrail vasıtasıyla vahiy olunduğunu anlatan ayetler:</u>

(*Necm*/5-10), (*Nahl*/102)

<u>Kur'an'ın Arapça olarak indirildiği ile alakalı olan diğer ayetler:</u>

(*Fussilet*/3), (*Ra'd*/37), (*Yûsuf*/2), (*Zuhruf*/2-3), (*Ahkâf*/12)

<u>Kur'an'ın gönderilişindeki hikmetler ile ilgili ayetler:</u>

(*İbrâhîm*/1), (*Kehf*/2), (*Nahl*/64, 102), (*Meryem*/97), (*Yâsîn*/70)

<u>Kur'an'ın insanlara bir öğüt ve bir uyarı olması ile ilgili olan ayetler:</u>

(*İbrâhîm*/52), (*En'âm*/92), (*Müddessir*/54-55), (*Nûr*/34), (*İsrâ*/41), (*Âl-i İmrân*/138), (*Hâkka*/48), (*En'âm*/19), (*Tâhâ*/3), (*Sâd*/29)

<u>Kur'an'ın bir benzerinin kesinlikle yazılamayacağı ile ilgili olan ayetler:</u>

(*Yûnus*/38), (*İsrâ*/88)

<u>Kur'an'ın Allah'ın koruması altında olduğunu bildiren ayetler:</u>

(*En'âm*/115), (*Hicr*/9), (*Vâkı'a*/78), (*Fussilet*/41-42)

<u>Kur'an'ın açık ve anlaşılır olması ile ilgili ayetler:</u>

(*Hacc*/16), (*Nûr*/18), (*En'âm*/114), (*Zuhruf*/2), (*Meryem*/97)

<u>Kur'an'ın ayrıntılı bir şekilde açıklanmış olması ile ilgili ayetler:</u>

(*Hûd*/1), (*En'âm*/55, 65, 97, 126)

<u>Kur'an'ın Allah'ın nuru olduğu ile ilgili ayetler:</u>

(*Saff*/8), (*Nisâ*/174), (*Mâide*/15), (*Şûrâ*/52), (*Teğâbün*/8)

Kur'an'ın iman edenler için bir şifa, bir hidayet, bir rahmet ve bir basiret olmasıyla ilgili ayetler:

(*Lokmân*/3), (*Yûnus*/57), (*Nahl*/64, 89), (*İsrâ*/82), (*Neml*/77), (*A'râf*/203), (*Câsiye*/20), (*Kasas*/86)

Kur'an'ın **sözlerin en güzeli olduğunu anlatan** ayet:

(*Zümer*/23)

Kur'an'ı (okumayı, tebliğ etmeyi ve ona uymayı) farz kılan ayet:

(*Kasas*/85)

Bu birbirinden değerli ayetler ne kadar da güzel açıklıyor Kur'an'ın sahibinden geldiğini, yani Allah'tan geldiğini…

Bitti mi? Hayır, daha yeni başlıyoruz…

Kur'an, surelerin başındaki besmeleleri ayrı birer ayet saymama kaydı ile toplamda 6236 ayetten oluşuyor. Her biri birbirinden kıymetli 6236 tane ayetten (mesajdan, işaretten, göstergeden, delilden).

Kur'an'ın indirilmesinden bu yana yaklaşık olarak bin dört yüz sene geçti. Bu süreçte eğer Kur'an'daki surelere benzer bir tane sure getirilebilseydi, İslamiyet çökerdi! *İsrâ*/88'deki iddia kıyamete kadar geçerlidir ve kıyamete kadar bir benzer sure dahi getirilemeyecektir.

Orijinal dilindeki edebî üstünlüğünün yeryüzündeki diğer tüm sözlere galip geldiğini konunun uzmanları dile getiriyorlar. Bu konuda ayrıntılı çalışmaları bulabileceğiniz güzel bir kaynak olarak arama motorlarını versem sanırım bir problem olmaz…

Şunu gönül rahatlığıyla ve açıkça söylüyorum ki Kur'an kesinlikle âlemlerin Rabbi olan yüce Allah'tan geldi, ben buna şahidim. Okumaya devam ettikçe buna siz de tüm benliğinizle şahit olacaksınız! Aklımızdaki sorulara en muhteşem cevapları burada birlikte bulacağız.

Özellikle tekrarlamakta fayda görüyorum, okumuş olduğunuz tüm bilgileri detaylıca araştırın, sorgulayın. Yazılan ayetlerin meallerini elinizdeki kaynaklarla karşılaştırın. İnternetten de araştırın, merak edin. Bu ayetlerin önünde ne var, arkasında ne var inceleyin. Ne zaman ve nerede indiğine dair araştırmalar yapın, lütfen!

Mesela sadece "*Zümer*/1" diye arama motoruna yazıp girdiğiniz anda onlarca meal bulacaksınız ki bunları okuyup lütfen karşılaştırın… Yine ilgili ayetlerin tefsirlerini bulabildiğiniz bütün isimlerden okuyun

veya izleyin. Bir kişi ile asla ama asla yetinmeyin. Ulaşabildiğiniz tüm meal ve tefsirleri karşılaştırın lütfen…

Okuduğunuz bu kitabın sayfa kenarlarında siz not alasınız diye boşluklar bulunmaktadır (kitabın sonunda da..). Konular ilerledikçe "Keşke bunun notunu alıp buraya yazsaydım…" dememeniz için şimdiden size bir hatırlatmada bulunmuş olalım.

Yine özellikle teknik bilgiler ile ilgili kullanılan kaynakların detaylarını bu kitabın içerisinde açıkça bulacaksınız. Şimdi vermiyoruz, çünkü sizin de bu okyanusa dalıp buradaki hayatı yakînen görmenizi arzu ediyoruz…

* * *

Kur'an-ı Kerim'i yüce Allah bizzat kendisi açıklamıştır. Yani tefsirini bilfiil kendisi o 6236 ayet içerisinde yapmıştır ki *Hûd*/1 ayeti bize bu durumu açık açık bildirmektedir. Yine *En'âm*/114'e bakarsanız net bir şekilde Kur'an'ın açıklanmış olarak indirildiğini orada da göreceksiniz. Yani Allah Kur'an'ın açıklamasını bir başkasına bırakmamış, bunu kendisi yapmıştır! Çok önemli bir şeyden bahsediyoruz, tekrar ediyorum, yüce Allah Kur'an'ın açıklamasını bir başkasına bırakmamıştır, bunu bizzat kendisi yapmıştır!

Kur'an'ı nasıl açıkladığını *Zümer*/23'te bize bildirmektedir: "Müteşâbih" ve "mesânî" olarak, yani birbirleriyle benzeşen, ikişerli anlatımlar hâlinde bize Kur'an'ı açıklamıştır. İleride biraz daha detayına gireceğiz…

Bizlere düşen Kur'an'da hangi ayet hangi ayetlerle ilgili bunu bulmak ve tüm ayetleri bir arada değerlendirmektir.

Sakın demeyin ki: "Dini anlatanlar farklı farklı anlatıyorlar, kendi aralarında tutarsızlıklar bulunuyor, hangisi doğru hangisi yanlış ortalık çok karışık ve bilgi kirliliği çok vs."... Bu durumun birçok nedeni bulunuyor. En başta, Kur'an'daki kelimeler çok anlamlılık özelliği taşımaktadır ki bu da her asra hitap edebilmesi özelliği getirdiği için Kur'an'ı olağanüstü bir kitap kılmaktadır. Yine bu durumun daha farklı nedenleri de bulunuyor… Eğer samimi bir şekilde ve temiz duygularla Allah'a karşı duyduğumuz sorumluluğu yerine getirmek istiyorsak bunun için emek vermeliyiz. Bu konuların üzerine düşmeliyiz. Araştırmalı ve incelemeliyiz.

Kehf/54: "Ve andolsun biz bu Kur'an'da insanlara her çeşit misali türlü biçimlerde açıkladık. Fakat insan tartışmaya her şeyden daha çok düşkündür."

Yani aslında bilgi kirliliği, polemikler vs. Allah her birini zaten biliyor… Önemli olan tüm bunların içerisinde bizim göstereceğimiz çabadır!

Şu durumu bir düşünsenize:

Meryem/95: "Ve onların hepsi, kıyamet günü O'na tek başlarına (yapayalnız) geleceklerdir."

Evet, tek başımıza yüce Allah'ın huzurunda olacağız. Orada mazeret olarak gerçekten bu durumu öne sürebileceğinizi mi düşünüyorsunuz?..

Yeri gelmişken bu ayette değinilmesi gereken bir duruma da açıklık getirelim. Ayette "kıyamet günü" tamlaması geçiyor ve bununla ilgili olarak ileride tekrar karşılaştığımız zaman ayetleri tam manasıyla anlayabilmemiz için şu iki terimi çok iyi ayırt etmemiz gerekiyor:

- "El-kıyâmeh", yani "kıyamet"
- "Es-sâ'ah", yani "o (son) saat"

"El-kıyâmeh" kelimesi "ayağa kalkmak, bir şeyin meydana gelmesi" anlamlarına geliyor ve "büyük kıyam, yeniden diriliş"i ifade ediyor.

Kur'an'da "el-kıyâmeh" kelimesi her nerede geçiyorsa hepsinde "yevmu'l kıyâmeh" tamlaması şeklinde ve "kıyamet günü" manasında kullanılıyor. Bu kullanım diriltilme ile başlayacak olan ahiret sürecini tanımlıyor.

Bu kâinat sisteminin değişim ve dönüşüm geçirerek yeni bir hâl alacak olmasının, yeni bir sistemin kurulacak olmasının yanı sıra "ahiret şartları altında insanların yeniden diriltilip hesaba çekilecek olması ve haklarında değerlendirme yapılacak olması" anlamlarını içeren işte bu tanım: "Kıyamet günü" ifadesidir.

"Es-sâ'ah" kelimeleri ise Kur'an'da sekiz yer hariç "o (son) saat" anlamına geliyorlar. (Hariç olan yerler: *Yûnus*/45, 49, *A'râf*/34, *Rûm*/55, *Ahkâf*/35, *Tevbe*/117, *Nahl*/61, *Sebe'*/30.)

Kur'an'da "o (son) saat" ve "kıyamet" ile ilgili detay içeren çok sayıda ayet bulunmaktadır.

Yine bunlarla birlikte son saat, kıyamet ve ahirette yaşanacak çeşitli aşamalar farklı tamlamalarla da ifade edilmektedirler… Kıyamette, son saatte ve ahirette neler olacağı ile ilgili olarak ilerleyen sayfalarda zaten pek çok ayet bizi bekliyor olacak...

Şimdi gelelim asıl konumuza. Okumuş olduğumuz *Meryem*/95 ayetinden açıkça anladığımız üzere tek başımıza, evet tek başımıza Allah'ın huzurunda olacağız.

Yine çok sarsıcı bir ayet olan *En'âm*/94'te de bu duruma vurgu yapılmaktadır:

"Ve andolsun ki, sizi ilk defa yarattığımız gibi (bugün de) teker teker/yapayalnız bize geldiniz ve size verdiklerimizi/ihsan ettiklerimizi arkanızda bıraktınız. İçinizden, gerçekten ortaklar olduklarını zannettiğiniz şefaatçilerinizi de yanınızda görmüyoruz/göremiyoruz. Andolsun ki, aranızdaki (bağlar) parçalanıp-koparılmıştır ve haklarında zanlar besledikleriniz sizlerden uzaklaşmıştır/kaybolup gitmiştir!"

Yüce Allah huzuruna vardığımızda her yaptığımız şeyi biliyor olacak.

Yani O'nun huzurunda o saydığımız cümleleri kurup da kendimizi öyle savunabileceğimizi düşünmek, kendimizi kandırmaktan başka bir şey değildir…

O kadar imkânımız varken O'nun huzurunda küçük bahaneler üretmek ne kadar samimi olabilir? Ayrıca bu, Allah'ın emirlerine karşı bir çeşit sırt dönüş değil midir?

Peki ya düşündükçe harikalaşan şu güzel ayeti daha önce hiç okumuş muydunuz:

Cinn/14: "Ve muhakkak ki bizden Müslümanlar/(Allah'a) teslim olanlar da var, (haktan) sapanlar da (kendisine kötülük edenler de/zulmedenler de). Artık/İşte teslim olanlar (Müslüman olanlar); onlar 'gerçeği ve doğruyu' araştırıp-bulanlardır/arayıp-bulmuşlardır/arayanlardır."

Evet, bir daha okuyun lütfen. Demek ki Müslümanların "doğruyu araştırıp bulmaları", onların bir özelliğiymiş!.. Dikkat edin, bizlere dinimizi öğretenler öncelikle bu ayet ile başlasalardı eğer bugün her şey bambaşka olurdu, doğru değil mi?..

* * *

İnşikâk/6-15: "Ey insan! Gerçekten sen, (hiç durmaksızın) Rabbine doğru bir çaba harcayıp durmaktasın; sonunda O'na varacaksın. Artık kimin kitabı sağından verilirse, kolay bir hesapla hesaba çekilecektir ve sevinç içinde (inanç) ailesine dönecektir. Kimin de kitabı sırtının arkasından (ardından) verilirse, derhâl yok olmayı isteyecek ve/ne ki alevli ateşe girecektir. Muhakkak ki o, (inanç) ailesi içinde pek sevinçliydi. Muhakkak ki o, (Rabbine) hiç dönmeyeceğini zannediyordu. Hayır (durum sandığı gibi değil)! Şüphesiz ki Rabbi onu (hakkıyla) görmekteydi."

Bizi görmüyormuş gibi O'nu umursamadan yaşamak, sorumsuzca davranışlar sergilemek O'na karşı çok büyük bir saygısızlık değildir de nedir?..

O zaman açık bir şekilde "bahaneleri bir kenara bırakıp O'na kulak vermemiz gerektiği" sonucu ortaya çıkmaktadır…

Kur'an'ı Allah bizim için indirdi! Hatta şunu da aklımızdan çıkarmayalım: Arapçada "indirmek" kelimesi "ikram etmek" kelimesi ile aynı kökten gelmektedir ki cennetteki nimetlendirmeler için de Kur'an'ın pek çok yerinde bu "ikram etmek" kelimesi kullanılmaktadır. Yani şunu diyebiliriz ki Allah bu Kur'an'ı indirmekle aslında bize ikramda bulunmuştur!

Peki biz, bize ikram edilen bu Kur'an'a uyarak yüce Allah'ın istediğini mi gerçekleştireceğiz, yoksa bu kitaptan yüz çevirerek tam tersini mi yapacağız?

Esasında bu bir tercih meselesi değil midir? Yani ya Allah'a kaçarsın ya da Allah'tan kaçarsın.

Zâriyât/50-51: "Şu hâlde Allah'a kaçın/koşun! Şüphe yok ki ben O'ndan (O'nun tarafından) size (gönderilmiş) apaçık bir uyarıcıyım (O'ndan yana açıkça uyarıyorum). Ve Allah ile birlikte başka hiçbir ilah (tanrı) edinmeyin! Zira/Gerçekten/Şüphe yok ki ben O'ndan (O'nun tarafından) size (gönderilmiş) apaçık bir uyarıcıyım."

Allah, elçisine bunları söyleterek aslında bizlere yolu açıkça göstermiş bulunuyor. Var mı başka bir çıkar yol gösterebilecek?.. O zaman Allah'a yönelip o istikamette direneceğiz, araştıracağız, elimizdeki tüm kaynakları kullanacağız.

* * *

Kur'an'ın anlaşılması gerçekten de çok kolay:

Neml/1-2: "*Tâ, Sîn*. Bunlar Kur'an'ın ve/yani 'mübîn' (apaçık ve açıklayıcı) olan kitabın ayetleridir. Müminler (inanıp güvenenler) için bir 'hidâyet' (hidayet/kılavuz/rehber) ve bir müjdedir."

Hûd/1-4: "*Elif*, *Lâm*, *Râ*. (Bu,) ayetleri 'muhkem' (eksiksiz, sağlam ve açık) kılınmış, sonra *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi) ve *Habîr* (her şeyden haberdar olan) (Allah) tarafından tafsilatlı şekilde (genişçe, ayrıntılı, fasıl fasıl, bölüm bölüm) açıklanmış bir kitaptır. Öyle ki Allah'tan başkasına asla kulluk etmeyesiniz. Şüphesiz ki ben size O'nun tarafın-

dan (gönderilmiş) bir uyarıcı ve bir müjdeleyiciyim. Ve Rabbinizden mağfiret dileyesiniz, sonra da ona *tevbe* edesiniz (diye bu kitap indirilmiştir). (Böylece) O da sizi, belirlenmiş bir süreye kadar iyi/güzel bir *metâ*' (geçimlik, fayda, nimet) ile *metâ*'landırsın (güzel bir şekilde yaşatsın); 'fazl' (iyilik, ihsan) sahibi olan kişilere de iyiliğinin karşılığını versin. Ve eğer yüz çevirirseniz, gerçekten ben sizin üstünüze (başınıza) gelecek büyük bir günün azabından korkarım. Dönüşünüz yalnız Allah'adır ve/zira O, her şeye güç yetirendir."

En'âm/38: "Ve yeryüzünde hiçbir 'dâbbeh' (debelenen, hareket eden, canlı) ve (gökte) iki kanadıyla uçan hiçbir kuş yoktur ki, sizin gibi ümmetler olmasın. Biz kitapta hiçbir şeyi noksan bırakmadık. Sonra sadece Rablerine (Rableri huzurunda) toplanacaklardır."

[Not: Yüce Allah'ın isimlerinden olan "er-Rahîm", "et-Tevvâb", "el-Hakîm", "es-Semî" gibi isimlerinin önünde yer alan belirteç edatlarına ("er", "et", "el", "es") genel olarak meallerde yer verilmemektedir; bu konuda biz de genele uyacağız.]

* * *

Kur'an "mesânî" bir kitaptır (*Zümer*/23). Kur'an'da konular "ikişerli anlatım" veya "bir şeyi zıddıyla anlatma" anlamına da gelen bu "mesânî" tekniği ile ele alınmakta, bu "çifterli anlatım"ın bir gereği olarak da bir taraftan kötüler hakkında bilgiler verilirken, diğer taraftan o bilgilerin önünde veya sonunda iyilerle ilgili bilgiler verilmektedir.

Kur'an'da "beyan", "tafsil", "beyyine", "mufassal", "mübeyyin", "beyyinat" gibi açık, net ve ayrıntılı olmayı ifade eden sözcükleri içeren yüzden fazla ayet bulunmaktadır.

Manası açık, çok kolay anlaşılan ve kitabın esası denilen bu ayetler "muhkem" ayetler oluyorlar. Manası derin olan ve bu derinlikten kaynaklanan bir kapalılığı içeren ve bununla birlikte değişik manalara gelme ihtimali olan ayetler ise "müteşâbih" ayetler oluyorlar. Ayrıca *müteşâbih* kelimesi Kur'an'ın tamamının sıfatıdır; "benzeşen" anlamına gelir ve bir yerde bulunan ayetin bir benzerinin Kur'an'da bulunması ile açıklanmaktadır. Yani benzeşen ayetler içermesi, Kur'an'ı *müteşâbih* bir kitap kılmaktadır.

Müteşâbih ayetler Kur'an'da çok az bulunmaktadır ve bunları kendisi haricinde ancak ilimde ileride olanların anlayabileceğini yüce Allah bize şu şekilde bildirmektedir:

Âl-i İmrân/7-9: "Sana bu kitabı indiren O'dur. O'nun (Kur'an'ın) ayetlerinden bir kısmı 'muhkem'dir ki; bunlar bu kitabın anasıdır (özüdür/esasıdır). Diğerleri de *müteşâbih*lerdir. Kalplerinde eğrilik bulunan kimseler, fitne çıkarmak ve tevil etmek (anlamlar yüklemek/açıklamak/ayetleri birbiri ile ilişkilendirmek) amacıyla, onun *müteşâbih* olan kısmının peşine düşerler. Hâlbuki onun tevilini ancak Allah ve 'Ona inandık hepsi Rabbimiz katındandır.' diyen ilimde yüksek payeye erişenler bilir. Ve (bu inceliği) 'ulû'l-elbâb'dan (aktif akıl sahiplerinden) başkası derin düşünmez/hatırlamaz/düşünüp-anlamaz/fark etmez/öğüt almaz/gereğince düşünemez. (Onlar şöyle yakarırlar:) 'Rabbimiz! Bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi eğriltme. Ve bize katından/tarafından rahmet bağışla. Şüphesiz ki, *Vehhâb* (gerçek lütuf sahibi/bol bol bağışta bulunan/karşılıksız sınırsızca lütfeden) yalnız (ve yalnız) sensin. Rabbimiz! Kendisinde şüphe olmayan bir günde insanları mutlaka toplayacak olan sensin. Muhakkak ki Allah vaadinden (sözünden) cayıp-dönmez."

Bu harika ayetlerden sonra yine içerisinde harika bir anlam barındıran "ulû'l-elbâb" tamlamasına dikkatleri çekmemiz gerekir. Buradaki "elbâb" kelimesi "lüb" kelimesinin çoğuludur; "lüb" ise "çekirdeğin özü" anlamına gelmektedir. "Ulû'l-elbâb" ise anlam olarak "meselenin kabuğuyla yetinmeyip özüyle ilgilenen duyarlı insanlar", yani "bir sözün söylenen kısmına değil; söylenmek istenen kısmına odaklanan kimseler" için kullanılmaktadır. Meallerde ise, "aktif akıl sahibi" ya da "temiz akıl sahibi" veya "aklıselim sahipleri" şeklinde yahut buna benzer şekillerde çevriler yapıldığını görmekteyiz.

Ra'd/19'da da geçer mesela… Hatta *Ra'd*/19-24 arasına mutlaka bakmalısınız. Yine mesela *Zümer*/18'de geçen "sözü dinler ve onun en güzeline uyar" tabiri işte bu "ulû'l-elbâb"ın bir özelliği olarak karşımıza çıkar ki ilerledikçe bu tabirler çok daha iyi anlaşılacak, aklımızda yer edinecekler.

(*Bakara*/171'den de "akıl etme"nin yolunun: Bakmak değil "görmek", duymak değil "işitmek", "hakkı söylemek" olduğunu anlıyoruz.)

Evet, söylenilmek istenileni gayet iyi anlamış bulunuyoruz… Yani aslında akıl yürütmekle biz tam da Allah'ın övdüğü işi yapmış oluyoruz!..

Yaratan, bu özelliği bizim fıtratımıza yerleştirmiş. Yaratan diyoruz!

O ki bizi çok iyi tanıyor. Öyle ya, yaratan yarattığından gafil olur mu hiç?

O bizi o kadar iyi tanıyor ve o kadar iyi biliyor ki:

Kâf/16: "Ve andolsun ki, insanı biz yarattık ve nefsinin ona verdiği vesveseyi de biz biliriz. Ve/Zira biz, ona şah damarından daha yakınız."

'Alak/1-8: "*Ikra*' (kıraat et/anlayarak oku/düşün)! Yaratan Rabbin adına/Yaratan Rabbinin adını/Yaratan Rabbinin adıyla! O, insanı *'alak*-tan (alakadan/sevgi ve ilgiden/asılı, yapışkan varlıktan/embriyodan) yarattı. Kıraat et (anlayarak oku/düşün)! Zira Rabbin, en büyük kerem sahibidir; O (insana) kalemle (yazmayı) öğretti, insana bilmediğini bildirdi. Hayır! İnsan mutlaka azar; kendini müstağni gördüğünden (kendi kendine yettiğini sandığından, kimseye karşı bir sorumluluk hissetmediğinden, ilahi rehberliğe ihtiyaç görmediğinden). Şüphesiz dönüş yalnızca (ve yalnızca) Rabbinedir (nihayetinde dönüp varılacak yer Rabbindir)."

Enfâl/24: "Ey iman edenler! Size hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah'a ve resulüne (elçisine) icabet edin! Ve bilin ki; muhakkak ki Allah, kişi ile kalbi arasına girer ve siz mutlaka O'nun huzurunda toplanacaksınız."

Hûd/56-57: "Gerçekten/Şüphesiz ki ben, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a tevekkül ettim (dayandım, güvendim). Hiçbir 'dâbbeh' (debelenen, hareket eden, canlı) yoktur ki, O, onun perçeminden tutmuş olmasın. Muhakkak ki benim Rabbim dosdoğru bir yol üzerindedir. Fakat eğer yüz çevirirseniz (siz bilirsiniz), artık/şüphesiz ki size kendisiyle gönderildiğim şeyi tebliğ ettim. Ve/Ayrıca Rabbim, sizin yerinize başka bir kavmi (toplumu) getirir de siz O'na hiçbir şeyle (zerrece) zarar veremezsiniz. Şüphesiz ki Rabbim her şeyi koruyup-gözetendir."

Tâhâ/5-8: "*Rahmân*, arşa *istivâ* etmiştir. 'Semâvât'da (göklerde) ve 'arz'da (yeryüzünde) ve bu ikisinin arasında ve toprağın altında bulunan ne varsa yalnızca O'na aittir. Sözü açığa vursan da (gizlesen de) muhakkak ki O, gizliyi de ondan daha gizlisini de bilir. Allah; O'ndan başka hiçbir ilah (tanrı) yoktur. 'El-esmâu'l-hüsnâ' da (o en iyi-güzel isimler/nitelikler de) O'na mahsustur (sadece O'na aittir)."

Evet, Rabbimiz gizliyi de gizlinin gizlisini de şüphesiz bilendir. Zerreleri ve zerrelerin zerrelerini yaratan bilmez mi hiç?!

Şöyle durup da bir düşününce siz de kendinizi akılalmaz bir olayın ortasında kalmış gibi hissetmiyor musunuz?

Bu nedir? Bu mucizeler diyarı nasıl böyle kusursuz yaratılagelmiştir?.. Çok çok ilginç!..

Bir de bu ayetlerde şunu görüyoruz ki biz gidersek yerimize başkası yaratılacaktır. Yani varlığımız da yokluğumuz da Allah'a hiçbir şekilde zarar veremez. Vazgeçilmez değiliz! Biz ölürüz, bizden daha hayırlısını yaratır, hatta belki de daha farklı canlılar yaratır...

Allah'ın ayeti olan kâinatı gözlemledikçe ve bize göndermiş olduğu Kur'an'daki ayetleri okudukça bizde hâkim olan düşünce şu şekli alacaktır: "Biz Allah için vazgeçilmez değiliz; Allah bizim için vazgeçilmezdir!"

İşte, okurken kanınızın çekileceği ve tüylerinizin diken diken olacağı müthiş bir ayet daha:

Dühân/29: "Ne gök ağladı onlara, ne de yer; ne de gözetildiler (kendilerine mühlet/fırsat verildi)."

Üstüne ne söylenebilir ki?..

Dühân suresi, kısa kısa ve anlamları çok çok derin olan elli dokuz ayetten oluşuyor. "Allah, okuduğumuz bu ayetteki sözleri kimler için söylüyor acaba?" diye merak etmemek mümkün değil. Umarım bu sureyi açıp da okumaya başlamışsınızdır bile…

* * *

Esasında yüce Allah bize söyledikleriyle bizi en güzel şekilde terbiye ediyor, bizi en güzel ve en doğru yola getiriyor bunun farkındasınız değil mi? İlerledikçe bu durumun çok daha iyi farkına varacağız.

Okuduğumuz *Hûd*/56'da geçen "Rabbim doğru yol üzerindedir"in ne anlam ifade ettiğine gelirsek: "O'nun, istediği ne varsa her şeyi yapmaya gücü yeter; fakat O, yarattıklarında prensipli, ölçülü ve ilkeli davranır…" anlamında bu cümleyi değerlendirmek, en isabetlisi olacaktır.

Tüm bunlarla birlikte, *En'âm*/54'ü okuduğunuz zaman, içerisinde: "Rabbiniz, rahmeti nefsi (benliği) üzerine yazdı (merhameti kendi zatı için prensip edindi/rahmeti kendisine ilke edindi)." şeklinde bir ifadenin geçtiğini göreceksiniz. Yüce Allah kendi *sünnet*ini (prensibini, izlediği yolu, kanunlarını, yöntemlerini, uygulamalarını) Kur'an'da bize bildirmektedir ki biz de bu güzel davranışı örnek alıp hayatımıza geçirelim,

kendimize ilke edinelim… O zaman, bizler de prensipli davranmalıyız; yaptığımız işleri ölçülü, standartlara uygun ve kaliteli yapmalıyız. En güzel şekilde yapmalıyız. Her zaman merhameti ilke edinmeliyiz…

Bu durumda davranışlarımızı gerçekleştirebilmemiz için öncelikle yüce Allah'ın bizlere vermiş olduğu özellikleri bir analiz etmemiz gerekmez mi? Yüce Allah hesaba çekeceği her bir insana akıl verdi, irade verdi, vicdan verdi, fıtrat verdi. Bunlar yetmedi elçi gönderdi. O da yetmedi kitap gönderdi.

Yüce Allah yarattığı fıtratı, yarattığı vicdanı, yarattığı aklı, yarattığı iradeyi o kadar kusursuz yarattı ki, bunları o kadar iyi tanıyor ve bunlara o kadar çok güveniyor ki; "insanın kendi özgür iradesiyle yaptıklarından dolayı onu sorgulayacak olması, ona o hakettiğini verecek olması" işte bu yüzden olsa gerektir.

İnsân/3: "Muhakkak ki, biz ona yolu gösterdik; ya/ister şükredici olur, ya/ister nankör (olur)."

Özgürlük! Muhteşem bir olay!

Evet, Allah bizlere yolu da gösterdi.

Artık herkes kendisi bilir; isteyen şükreder, isteyen de Allah'a nankörlük eder. Allah bizleri özgür bırakmıştır. Bununla ilgili pek çok ayet var ki ilerledikçe onları da göreceğiz.

Bu arada "Rabb" kelimesi Kur'an'da yaklaşık olarak bin kez geçtiği için kısaca bir tanımını yapıp yola öyle devam edelim:

Sözlükte, "bir şeyi yetkinlik noktasına varıncaya kadar kademe kademe inşa edip geliştirmek" manasındaki "Rab (Rabb)" kelimesi mübalağa ifade etmek üzere daha çok sıfat gibi kullanılmakta ve bu kelimeye, hepsi de Allah hakkında olmak üzere "malik, idare eden, terbiye eden, gözetip koruyan, nimet veren, ıslah edip geliştiren, mabut" gibi anlamlar verilmektedir.

Evet, bizi terbiye eden, yetkinlik noktasına ulaşmamız için kademe kademe bizi inşa eden bir efendiye, bir İlah'a; yani Allah'a, yani Rabb'e sahibiz.

Şimdi, *Zilzâl* suresinin son iki ayetine dikkatinizi çekmek isteriz. Sure çok kısa; sadece sekiz ayetten oluşuyor. Ayetler her zamanki gibi harika olduğu için sureyi bölmeden size aktarmak istiyoruz:

"Arz (yeryüzü) o (kendine has) sarsıntıyla sarsıldığı zaman ve yeryüzü ağırlıklarını dışa atıp-çıkardığı (zaman) ve insan 'Buna ne olu-

yor?!' dediği (zaman); işte o gün, (yeryüzü) haberlerini anlatacaktır. Çünkü/Muhakkak ki Rabbin ona vahyetmiştir. O gün insanlar, amelleri (yaptıkları) kendilerine gösterilsin diye, bölükler/gruplar hâlinde ortaya çıkarlar/öne çıkarlar. Artık kim zerre ağırlığınca hayır işlemişse, onu görür; kim de zerre ağırlığınca bir şer (kötülük) işlemişse onu görür."

Bizleri inşa eden Rabbimizin gönderdiği bu kitabın her yerinde, her şekilde ve sürekli olarak hayra davet edildiğimizi görmekteyiz. Öyleyse yapabileceğimiz en mantıklı şey "güzel ve faydalı", yani "hayırlı" işlerin peşinden koşmak olacaktır... Dura dura, düşüne düşüne ve karşılaştıra karşılaştıra okuduğunuz zaman Kur'an'ın gerçekten çok güzel şeyler anlattığına ve çok şeyler kattığına şahit olacaksınız. O yüzden lütfen hiç acele etmeyin; yavaş gidelim, hakkını vererek gidelim.

Fâtır/5-8: "Ey insanlar! Şüphesiz ki Allah'ın vaadi haktır; sakın yakın hayat (dünya hayatı) sizi aldatmasın ve/dahası sakın o çok aldatıcı (şeytan) sizi Allah ile aldatmasın! Muhakkak ki şeytan, size düşmandır; öyleyse siz de onu düşman tutun! Hiç kuşkusuz o, kendi hizbini (gurubunu/taraftarlarını/yoldaşlarını) ancak çılgınca yanan ateşin halkından olmaları için çağırır. O kâfirler; onlar için şiddetli bir azap vardır. İman eden ve salih amellerde bulunanlara gelince; onlar için bir bağışlanma ve büyük bir ecir (karşılık/mükâfat/ödül) vardır. Amelinin/Davranışının kötülüğü kendisine çekici-süslü gösterilip de onu güzel gören kimse (iman edip salih amel işleyenler gibi) midir!? Hiç şüphe yok ki Allah dileyeni/dilediğini (layık gördüğünü) saptırır, dileyeni/dilediğini (layık gördüğünü) de hidayetine yöneltir: Şu hâlde sakın onlar için nefsin hasretlere kapılıp gitmesin (onlara üzülerek kendini mahvetme)! Şüphesiz ki Allah onların ne yaptıklarını çok iyi bilendir."

Evet, Kur'an'da birçok ayette belirtildiği üzere yüce Allah bizim neler yaptığımızı, hangi işlerle meşgul olduğumuzu gayet iyi biliyor.

Elinizde bulunan en yakın kaynaktan lütfen *Fâtır*/8'in mealine bir bakın. Çok büyük bir ihtimalle: "Allah dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola iletir/yöneltir." şeklinde çevrilmiş olduğunu göreceksiniz.

Kur'an'da bu konuyla ilgili benzer ayetler yer almaktadır: *Nahl*/93, *İbrâhîm*/4, *Müddessir*/31.

Biraz üzerine düşer ve daha detaylıca araştırırsanız, birkaç tefsirde de göz gezdirirseniz eğer siz de farkedeceksiniz ki bunun en uygun çevirisi şu veya şuna yakın çeviriler olmalıdır:

"Allah dileyeni (tercih edeni, isteyeni) saptırır, dileyeni (tercih edeni, isteyeni) doğru yola iletir/yöneltir."

Yani dolaylı olarak sapmayı tercih edenin sapmasını onaylar, hidayeti tercih edenin de hidayetini onaylar.

Bu konu bu kadar nettir, bu kadar basittir. Aksinin anlaşılmasının mümkün olmadığını ilerleyen sayfalarda daha da net olarak göreceksiniz, detaylı olarak inceleyeceğiz…

* * *

Şimdi size çok güzel havadislerden bahsedeceğim. İnananlar için iki tane, hâlâ tereddütte olanlar için ise bir tane müjdeli haberim var!

Tereddütte olanlara müjdem şu ki, hemen ilerideki sayfalarda Kur'an'ın mucizelerinden bahsettikten sonra "ehvam yaptığınız durumlar ve aklınızı kurcalayan sorular" mazide kalmış olacaklar, beyniniz de ruhunuz da Allah'ın izniyle rahatlayıp huzura kavuşacaklar…

İnananlara gelince, yine Allah'ın izniyle bu mucizelere şahit olduğunuzda (veya hatırladığınızda) imanınız katlanarak artacak, yüreğiniz ferahlayacak… Şunu da unutmayalım ki aslında Kur'an'ın kendisinin inananlar için bir "müjdeleyici" olduğunu yüce Allah pek çok yerde bize açık açık bildirmektedir. Zira Kur'an bize hayatı tanıtmaktadır; böylece hayatın altında sıkışıp ezilmekten biz inananları korur ve hedefimize götürecek, amacımıza ulaştıracak bir binek olarak bizim en büyük destekçimiz olur. Yüce Allah Kur'an'ı göndermekle bize en güzel yardımı yapmıştır esasında; tabii farkına varanlara...

Şimdi gelelim inananların diğer müjdeli haberine:

Öncelikle şunu vurgulamalıyım ki bu bilgiyi öğrendiğinizde gerçekten mutlu olacaksınız. Çünkü bu öyle güzel bir bilgi ki, bunu öğrendikten sonra bütün hayatınız derinden etkilenecek ve belki de tümüyle değişecek. Daha önceden bilenler için de bu iyi bir hatırlatma olacak.

Abartı değil! Deneyip gördüğünüz zaman gerçekten böyle olduğunu anlayacaksınız.

Allah bu güzel bilgiyi, bu müjdeyi apaçık bir şekilde yüzyıllarca öncesinden tüm insanlığa zaten bildirmiş! Bu bilgiyi alıp da hayatına uygulayan kimselere selam olsun, esenlik onların üzerine olsun. Bu büyük lütfu bize ikram eden Allah'a şükürler olsun...

Hemen bu müjdeli habere geçelim:

Hatırlarsanız doğru ile yanlışı (hak ile batılı) ayırt edebilme gücüne sahip olmaktan bahsetmiştik.

İşte, bu işin sırrını yüce Allah Kur'an'da bize şöyle açıklamaktadır:

En'âm/153: "Ve şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. Şu hâlde buna uyun! Sizi O'nun yolundan ayıracak (başka) yollara uymayın (ya da: Başka yollara uymayın; zira o yollar sizi O'nun yolundan ayırır)! İşte (Allah) size bunları vasiyet etti/emretti; umulur ki sakınırsınız (takva sahibi olursunuz)."

En'âm/155: "İşte bu (Kur'an) da, bizim indirdiğimiz 'mübârek' (fayda ve bereket dolu) bir kitaptır. Buna tabi olun/uyun ve sakının (*muttaki* olun/takva sahibi olun/Allah'a karşı duyarlı olun/sorumluluk bilinciyle hareket edin) ki size merhamet edilsin."

Bakara/2: "İşte bu (Kur'an), kendisi hakkında hiçbir kuşku bulunmayan, *muttaki*ler (takva sahipleri/sakınanlar/Allah'tan korkanlar/Allah'a karşı duyarlı olanlar/sorumluluk bilinciyle hareket edenler) için yol gösterici olan bir kitaptır."

Hadîd/28: "Ey iman edenler! Allah'tan sakının (*muttaki* olun/O'na karşı duyarlı olun/sorumluluğunuzun bilincinde olun) ve O'nun resulüne iman edin ki, size rahmetinden iki pay/iki kat versin. Ve size, kendisiyle yürüyeceğiniz bir nur kılsın/oluştursun/yaratsın ve sizi bağışlasın. Zira Allah *Ğafûr*'dur (tarifsiz bir bağışlayıcıdır), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır)."

Öncelikle, şunu biliyoruz ki *muttaki* olabilmek ve *muttaki* kalabilmek için Kur'an'a uymalıyız. Kur'an'a tabi olmayan kişi *muttaki* olamaz! (Yüce Allah *muttaki*lerin özelliklerini *Bakara*/177'de muhteşem bir şekilde bize sunmuş ki yeri gelmişken o ayete de bir bakın lütfen. Yine ilerideki sayfalarda bu ayeti de mutlaka ele alacağız.) Yani şu kesin ki, bizi *muttaki* yapacak tek kaynak Yüce Allah'ın kitabı olan Kur'an'dır!

Bir de şu ayete bakalım:

Enfâl/29: "Ey iman edenler! Eğer Allah'tan sakınırsanız (*muttaki* olursanız/Allah'a karşı duyarlı olursanız/sorumluluk bilinciyle hareket ederseniz), size 'furkân' (hakkı batıldan/doğruyu yanlıştan/iyiyi kötüden ayırt edecek bir anlayış) verir ve/dahası kötülüklerinizin üzerini örter ve sizi bağışlar; zira Allah, *'azîm* (büyük) *fazl* (lütuf ve ihsan) sahibidir!"

Bu ayetleri bir arada okuyup da ortaya çıkan sonucu değerlendirdiğimiz zaman açıkça görüyoruz ki: Eğer hakkı batıldan ayıracak güce sahip olmak istiyorsak, Kur'an'a uyacağız. İşte bu kadar!.. Hem zaten Kur'an'ın isimlerinden bir tanesi de bizzat "Furkân"dır. Kur'an bir "Furkân"dır. Hemen ileride *Furkân*/1'i okurken bunu göreceğiz.

Furkân sahibi olmanın; iyi nedir, kötü nedir bu farkı fark edebilmenin, doğru nedir yanlış nedir görebilmenin, hak nedir batıl nedir ayırt edebilmenin yegâne yolu Kur'an'a uymaktır! Böyle bir güce sahip olmanın kişiyi ne kadar büyük bir değer sahibi kıldığını herhâlde tartışmaya dahi gerek yoktur…

(Not: Yüce Allah "hak" ile "batıl"ı *Ra'd*/17'de harika bir benzetme ile anlatmaktadır.)

****

Bu büyük sırra vâkıf olduktan sonra yolumuza şöyle bir soruyla devam edelim:

Tarihe dönüp de bir baktığınızda, şu yaşadığınız yüzyıl, hatta şu yaşadığınız gün ve hatta şu yaşadığınız an için ne düşünüyorsunuz; imkânlar bakımından sizce biz mi daha şanslıyız yoksa geçmişte yaşayan insanlar mı daha şanslıydılar?

Uzunca tartışılabilecek bir konu aslında, nereden baktığınıza göre de değişir. Konuya şu açıdan bakarsak eğer, o kadar güzel bir dönemdeyiz ki elimizin altında sınırsız kaynak var. Araştırmamızı bekleyen, soruşturmamızı bekleyen kaynaklar…

Bunun yanı sıra önceki dönemlerde olduğu gibi uzun süren seferler yok, korkunç hastalıklar yok, kafamıza bombalar yağmıyor, bir bilgiye ulaşmamız için aylarca yol gitmemize gerek yok… Kısacası bizi okumaktan alıkoyacak öyle büyük dertlerimiz yok. Şu anda yok ve bundan sonra da umarım hiçbir zaman böyle büyük sıkıntılar olmaz, yaşanmaz… Demek istediğim bilgi çağında yaşıyoruz, internet çağında yaşıyoruz ve ilgili kaynaklara ulaşmak son derece kolay.

Böylesi imkânlara daha önce hangi nesil sahip olabildi? Bunu çok iyi değerlendirmemiz gerekmez mi?

Madem Allah'a inanıyoruz ve gerçekten samimiyiz, o zaman inandığımız bu Kur'an'ı niçin araştırmıyoruz?

Acaba Kur'an'da eksik bulurum diye mi korkuyoruz?

Yoksa araştırdıktan sonra üzerimize çok büyük bir sıkıntı biner diye mi korkuyoruz?

Korkmuyorsak nedir derdimiz?

Yoksa bizi ilgilendirmediğini mi zannediyoruz? Ya da Kur'an'ın tarihsel bir kitap olduğunu filan mı düşünüyoruz?

Bu kitap belli bir döneme inmedi. Kur'an, kıyamete kadar geçerli olan bir kitap. Geçmişi, geleceği ve her şeyi bilen Allah'tan bahsediyoruz! Lütfen bir durun ve tekrar düşünün. Kıyamete kadar tüm insanları muhatap alan Allah'ın kitabından bahsediyoruz, farkında mısınız?

Ve korkmayın, hiçbir şekilde korkmayın! Yüce Allah'ın kitabında insanın başını öne eğdirecek, inanan kimseyi zor durumda bırakacak bir kusur olabilir mi hiç!?

Eğer bir kusur olduğunu düşünüyorsak, bu kusur bizim araştırmamamızdan ve sorgulamamamızdan ve yeterince bilgi sahibi olmamamızdan ileri gelen bir kusurdur, yani bu kusur asla Kur'an'dan değildir!

Lütfen samimi olalım. Kendimize ve yaratıcımıza karşı dürüst olalım. Şunu unutmayalım: Bir işi yapmak isteyen çaresini bulur, yapmak istemeyen de bahanesini bulur (*Tevbe*/42-46'yı düşüne düşüne bir kez olsun okuyun lütfen).

Zuhruf/43-44: "Öyleyse/Şu hâlde, sana vahyedilene sımsıkı sarıl! Çünkü/Şüphesiz ki sen dosdoğru bir yol üzerindesin. Ve muhakkak ki o (Kur'an), senin ve kavmin için bir zikirdir (hatırlatmadır/öğüttür/şan ve şeref kaynağıdır) ve yakında (ondan) sorumlu tutulacaksınız/sorguya çekileceksiniz/sorulacaksınız."

A'râf/1-7: "*Elif*, *Lâm*, *Mîm*, *Sâd*. (Bu,) bir kitaptır ki, onunla (kendisiyle) uyarman için ve 'mü'min'lere (müminlere/inanıp güvenenlere) bir zikir (hatırlatma/öğüt) olmak üzere sana indirildi. O hâlde, bundan dolayı göğsünde bir sıkıntı olmasın. Rabbinizden size indirilene tabi olun (gönülden boyun eğin/uyun)! O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) birtakım *velî*lere uymayın! Ne kadar da az/azınız tezekkür ediyorsunuz ('gerçeği' hatırlıyorsunuz/düşünüp-öğüt alıyorsunuz)! Ve nice memleketler vardı ki biz onları helak etmiştik (yıkıma uğratmıştık). Geceleri uyurlarken ya da gündüzün dinlenirlerken azabımız onlara geliverdi. Azabımız kendilerine gelip çattığında, yakarışları: 'Biz gerçekten zalim kişilermişiz!' demelerinden başka bir şey olmadı. Andolsun/Yemin olsun ki, kendilerine resul

(elçi) gönderilmiş olanları da sorguya çekeceğiz, kendilerine gönderilen elçileri de sorguya çekeceğiz. Andolsun ki 'bir ilim ile'/'tam bir bilgi ile' onlara (yapıp-ettiklerini/olup bitenleri) anlatacağız; zira biz, 'gâib' olanlar (onlardan uzakta ve olan bitenlerden habersiz olanlar) değildik/değiliz."

Ne kadar berrak, öyle değil mi?

Hz. Muhammed'e inanan, yani onun ümmetinden olan insanlar için yüce Allah Kur'an'ın bir hatırlatma, bir öğüt, bir şeref kaynağı olduğunu bildiriyor. Kur'an'dan sorumlu tutuluyoruz ve kıyamette de Kur'an'a göre yaşadık mı, yani her şeyin sahibi olan Allah'ın istediği şekilde yaşadık mı diye sorguya çekileceğiz.

Mâide/3'ün sonlarına doğru baktığımızda, orada: "Size/Sizin için din olarak 'İslâm'a razı oldum." ifadesini görüyoruz. Yani fıtratımızı yaratan, bize ruh üfleyip hayat veren Rabbimiz, bizim için uygun gördüğü en mükemmel yaşam tarzını "din" adı altında "İslam" olarak belirlemiştir.

"İslam" kelimesi "teslim olmak" anlamına geldiği gibi "Müslüman" kelimesi de "Allah'a teslim olan" manasını taşımaktadır.

İlk insandan bu yana Allah'ın belirlediği din İslam'dır ki bunu ileride çok detaylı bir şekilde göreceğiz.

Yüce Allah tertemiz, şerefli, izzetli bir hayat yaşamamızı dilemektedir. Bizi eğitip terbiye eden Rabbimiz, tabiri uygun ise bizden "insan gibi insan" olmamızı istemektedir. O'na kulak verip de ona göre yaşama bilinci edinenleri, bu bilinçle eyleme geçenleri ve bunu en yüksek sorumlulukta yapmak için yarışanları hayal bile edemeyecekleri nice güzel nimetlere kavuşturacağını vadetmekte, bu insanları işte bununla müjdelemektedir. O'nu dinlemeyenler ise akıllarını kullanmamalarının bedelini çok ağır ödüyorlar, ödeyeceklerdir...

Aslında kişi ne yaparsa kendisi için yapmaktadır:

İsrâ/9-10: "Şüphesiz ki bu Kur'an dosdoğru yola iletir ve 'sâlih' (ıslah edici/güzel ve yararlı/iyi ve doğru) amellerde bulunan müminlere, mutlaka kendileri için 'kebîr' (büyük) bir ecir (mükâfat/karşılık) olduğunu müjdeler. Şüphesiz ki, ahirete inanmayanlar için de elem verici (acı) bir azap hazırlamışızdır."

Yüce Allah şüphesiz ki bu Kur'an'ı bize resulü Hz. Muhammed ile göndermiştir. "Bize" derken, bu mesaj bütün insanlığa gönderilmiş bir mesajdır:

Sebe'/28: "Biz seni bütün insanlara ancak bir müjde verici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bilmiyorlar (bunu böyle bilmiyorlar)."

Furkân/1: "*Tebâreke* (ne kutludur, ne yücedir şanı o kudretin) ki, âlemlere bir uyarıcı olsun diye, kuluna *Furkân*'ı indirmiştir!"

Cum'a/2-3: "O, *ümmî*ler içinde, kendilerinden olan ve onlara ayetlerini okuyan, onları arındırıp temizleyen ve onlara kitap ve hikmeti öğreten bir resul (elçi) gönderendir. Oysa onlar, bundan önce apaçık bir sapıklık içinde idiler. Ve (o elçiyi) henüz kendilerine katılmamış olan diğerlerine de (göndermiştir). Zira *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) O'dur."

A'râf/158, *Enbiyâ*/107, *En'âm*/19 ayetleri de aynı hakikati bize en güzel şekilde bildirmektedirler.

Şimdi, gözlerimizi kapatıp yalnızca on saniye düşünelim: Dünyada yaşayan tüm insanları, o çeşit çeşit milyarlarca insanı…

Kâinatın sahibi olan Yüce Allah bu kitabı hepimize gönderdi. Tıpkı bu insanların on dört asır öncesinden günümüze kadar gelmiş geçmiş olan atalarına göndermiş olduğu gibi…

Bunun gerçekten şuurunda mıyız?..

Öyleyse nasıl oluyor da harekete geçip bu kitabı insanlara tanıtmıyoruz? Niye tanıtamıyoruz? Yoksa bunun hesabı sorulmayacak diye mi düşünüyoruz?..

Emin miyiz?

* * *

Gezegenimizde yaşanan ahlaki erozyonu fark edemeyecek kadar kör değiliz, öyle değil mi?

Peki, bütün dünya ahlaksızlığa doğru hızla yol alırken ve iyice pisliğe bulanmaya başlamışken; tüm bunlardan kuşları, balıkları, filleri ya da kaplumbağaları mı sorumlu tutacağız?

Elbette ki hayır, bu durumdan insanlar sorumludurlar. Yani sen, yani ben, yani bizler ve en çok da din adamları! İleride ayetlerle bu konuya değineceğimiz için başka bir konuya geçelim…

Kur'an yaklaşık yirmi üç senede indi. Toptan inmedi. Fasıl fasıl, ayet ayet indirildi. Bunun sebepleri arasında Hz. Muhammed'in kalbini sağlamlaştırıp pekiştirmek de bulunmaktaydı (*Furkân*/32).

İndiği döneme baktığımızda ise insanların kendi öz kız çocuklarını diri diri toprağa gömdükleri bir dönemle karşılaşıyoruz. Kız çocuğu ile müjdelenen bir adamın öfkeyle yüzünün kapkara kesildiğini ve "Toprağa mı gömsem, yoksa aşağılık duygusu içerisinde yanımda mı tutsam?" diyerek kara kara düşündüğünü biliyoruz (*Nahl*/58-59).

Hayal edebiliyor musunuz?.. Cehaletin zirvelere oynadığı bir yer ve bir dönemden bahsediyoruz...

İşte Allah'ın resulü, halkın genelinin zıvanadan çıktığı bir dönemde gelip o topluma olağanüstü bir devrim yaşatmıştır; hakkı haykıran vahiylerle, yani Kur'an ile…

Şu'arâ suresinin son ayetine baktığınız zaman orada aynen şu ifadeyi göreceksiniz: "(…) Ve zulmetmekte olanlar, nasıl bir inkılaba uğrayıp devrileceklerini/tepetaklak olacaklarını pek yakında bileceklerdir."

Kur'an, en bitik durumları yaşamış o çürük toplumu dahi değiştirip-dönüştürmeyi başarmıştır ki bu da böylesine kötü bir toplumu düzeltmeye de Allah'ın gücünün yeteceğinin bir göstergesidir.

Bu devrim öyle kolay gerçekleşmemiştir! Toplumdaki bireyler önce tek tek kendilerini değiştirmişler, sonrasında Allah o toplumu değiştirip düzeltmiştir. Bunu da ayetlerle ileride göreceğiz.

* * *

Peki ya bizler nereye gidiyoruz?.. Haberleri açmaya dahi korkan bir toplum olma yolunda, hızla ilerlemiyor muyuz?

İnsanlar kendi yurtlarından kaçıyorlar! Dahası, kaçmaya çalışırken denizde boğulup karaya vuruyorlar! Biz de bu durumu film izler gibi izliyoruz...

Daha nice kötülükler her taraftan bizleri sarıp sarmalamışken yaptığımız şey: Sadece alışmak!.. Peki bu kötü gidişatımız nasıl düzelecek ve bunu kim düzeltecek? Yoksa hâlâ bir kurtarıcı mı bekliyoruz? Gerçekten, Allah bize de bir peygamber gönderecek diye mi bekliyoruz?

Ahzâb/40: "Muhammed, sizin adamlarınızdan hiçbirinin babası değildir; velakin/ancak o, Allah'ın resulü ve nebilerin *hâtem*idir (mührüdür, sonuncusudur). Allah her şeyi çok iyi (hakkıyla) bilendir."

İşte ayet. Çok açık ve çok net! Yani Kur'an son kitap, Hz. Muhammed son peygamberdir. Yani neyi bekliyorsanız, kimi bekliyorsanız boşuna bekliyorsunuz. Kimse gelmeyecek! Bu durumla ilgili olarak Mehdi ve Mesih konusunu ileride diğer ayetlerle beraber inceleyeceğiz.

Endişe etmeyin, lütfen sabredin ve Allah'ın ayetlerine gerçekten gönül verin. Öyle ki, Kur'an'ın her bir cümlesi, ya doğrudan ya da dolaylı olarak; ya hüküm açısından ya da mesaj açısından herkesi, her zaman ilgilendirmektedir!

* * *

Şimdi size kendilerini anlamakta zorluk çektiğim bazı tiplerden bahsetmek istiyorum. O insanlar ki şu dönemde bile hâlâ Kur'an anlaşılamaz diyebiliyorlar ve hararetle de bunu savunabiliyorlar... Gerçekten, siz ne komik insanlarsınız öyle (!)..

Yaklaşık 1.400 yıl önce inen bir kitap, onlarca uzman tarafından yapılan meal çalışmaları, bir o kadar tefsir çalışmaları, hakkında ciltlerce yazılmış kitap, internette elimizin altında duran sınırsız kaynak...

Gerçekten siz bizim aklımızla dalga mı geçiyorsunuz?! Yoksa siz Allah hakkında bilmediklerinizi mi söylüyorsunuz?..

Kur'an'da ki şu ayetlerden sadece birine bile hiç mi denk gelemediniz?

Kamer/17: "Ve andolsun ki biz Kur'an'ı zikir için ('hakikatin' hatırlanması ve tefekkürü için/düşünüp öğüt almak için) kolaylaştırdık, öyleyse yok mudur hatırlayan/öğüt alan/düşünen!?"

Nahl/89: "Ve her ümmetin (toplumun) içinden kendilerine karşı bir şahit çıkardığımız gün, seni de bunların üzerine şahit getirmiş olacağız. Sana bu kitabı indirdik ki, her şey için ayrıntılı bir açıklayıcı ve bir hidayet (kılavuz/rehber) ve bir rahmet ve Müslümanlara/(Allah'a) teslim olanlara bir müjde olsun."

(Not: "Her şey için ayrıntılı bir açıklayıcı" ifadesini daha iyi kavramak için bk. *En'âm*/154)

Yâsîn/69: "Biz ona (peygambere) şiir öğretmedik ve/zaten ona yaraşmazdı da (gerekmez de/layık olamaz da); o, yalnızca bir zikir (hatırlatma/öğüt) ve 'mübîn' (apaçık ve aynı zamanda açıklayıcı) bir Kur'an'dır (hitaptır, mesajdır)."

En'âm/114-117: "O, size kitabı açıklanmış olarak indirmiş iken, Allah'ın dışında bir hakem mi arayayım!? Ve kendilerine kitap verdiklerimiz, bunun (Kur'an'ın) gerçekten Rabbinden hak olarak indirilmiş olduğunu bilmektedirler. Şu hâlde, sakın kuşkuya kapılanlardan olma! Rabbinin sözü, doğruluk ve adalet bakımından tastamamdır/tamamlanmıştır. O'nun sözlerini değiştirebilecek yoktur. Ve/Zira *Semî* (hak-

kıyla işiten), *'Alîm* (hakkıyla bilen) O'dur. Ve eğer yeryüzündekilerin çoğunluğuna uyarsan, seni Allah'ın yolundan şaşırtıp-saptırırlar. Onlar ancak zanna uyuyorlar ve onlar sadece saçmalıyorlar (zan ve tahminle yalan söylüyorlar). Şüphesiz ki senin Rabbin, yolundan kimlerin saptığını çok iyi bilir ve (yine) O, doğru yolda olanları da çok iyi bilir."

Kasas/2: "Bunlar, 'mübîn' (apaçık ve aynı zamanda açıklayıcı) kitabın (Kur'an'ın) ayetleridir."

Fussilet/1-8: "*Hâ*, *Mîm*. (Bu,) O *Rahmân*, *Rahîm* (olan Allah) tarafından indirilmiştir. Bilen (bilgi ile donanmış/kavrayabilen/bilecek) bir kavim (topluluk) için, Arapça bir Kur'an olarak ayetleri tafsil edilmiş (fasıl fasıl açıklanmış) bir kitaptır; bir müjde verici ve bir uyarıcı olarak. Fakat (insanların) çoğu yüz çevirdiler; artık onlar dinlemezler/duymazlar/işitmezler. Ve dediler ki: 'Bizi kendisine çağırdığın şeye karşı kalplerimiz bir örtü/kılıf içindedir ve kulaklarımızda bir ağırlık ve bizimle senin aranda bir perde vardır. Artık sen (yapabileceğini/elinden geleni/istediğini) yap, muhakkak biz de yapıyoruz/yapacağız!' De ki: 'Ben ancak sizin gibi bir beşerim. Bana yalnızca, ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyediliyor. Öyleyse/Artık O'na yönelin ve O'ndan mağfiret (bağışlanma/af) dileyin.' Ve o müşriklerin (ortak koşanların) vay hâline! Onlar ki, zekâtı vermezler (arınmak için ödenmesi gereken bedeli gönüllü olarak ödemezler), ahireti de inkâr ederler. İman eden ve salih amellerde bulunanlara gelince; elbette ki onlar için kesintisiz/başa kakılmayan bir mükâfat vardır."

Kamer/22: "Ve andolsun ki biz Kur'an'ı zikir için ('hakikatin' hatırlanması ve tefekkürü için/düşünüp öğüt almak için) kolaylaştırdık, öyleyse yok mudur hatırlayan/öğüt alan/düşünen?"

Kamer/32: "Ve andolsun ki biz Kur'an'ı zikir için kolaylaştırdık, öyleyse yok mudur hatırlayan/öğüt alan/düşünen?"

Kamer/40: "Ve andolsun ki biz Kur'an'ı zikir için kolaylaştırdık, öyleyse yok mudur hatırlayan/öğüt alan/düşünen?"

İbrâhîm/1-3: "*Elif*, *Lâm*, *Râ*. Bu (Kur'an) öyle bir kitaptır ki, insanları Rablerinin izni ile karanlıklardan aydınlığa, *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce), *Hamîd* (övülmeye, övgüye yegâne layık) olan Allah'ın yoluna çıkarman için onu sana indirdik. O Allah ki, göklerde ve yerde ne varsa sadece O'nundur. (Kendilerini bekleyen) şiddetli azaptan dolayı vay o kâfirlerin hâline! Ki onlar, dünya hayatını ahirete tercih

ederler ve Allah'ın yolundan alıkoyarlar/çevirirler ve onun (Allah'ın yolunun) eğrilmesini/eğriliğini isterler (çarpıtmak isterler/onda çarpıklık ararlar/o doğru yolu çapraşık ve dolambaçlı göstermeye çalışırlar). İşte onlar, uzak (derin/onulmaz) bir sapıklık içindedirler."

Şimdi soruyorum, Kur'an anlaşılamaz diyen o tip insanlara: Siz yedi yaşındaki herhangi bir çocukla en son ne zaman muhabbet ettiniz?

Karşılaştığınızda bir sorun bakalım o çocuğa, bu son okuduğumuz ayetler Kur'an'ın zor ve anlaşılmaz olduğundan mı bahsediyormuş?.. Veyahut da o tip insanlara şu soruyu sormak gerekiyor: Böylesine cahil kalabilmeyi neye borçlusunuz?.. Ya da bu durum için bir ihtimal daha var: Yoksa siz Kur'an düşmanlığı mı yapmaya çalışıyorsunuz?

Eğer böyleyse, yani eğer Kur'an'a düşmanlık yapıyor ve Allah'ın indirdiği kitabın bir kısmını saklıyorsanız, Allah'ın sizin için hazırladığı şu sona çok iyi bakın öyleyse:

Bakara/174: "Allah'ın indirdiği kitaptan bir şeyi (veya bir kısmını) gizleyenler (örtbas edip saklayanlar) ve onu az bir değere/pahaya değişenler var ya; işte onların yiyip de karınlarına doldurdukları, ateşten başka bir şey değildir. Kıyamet günü Allah onlarla ne konuşacak, ne de onları arındıracaktır/temize çıkaracaktır. Ve onlar için elem verici (acı) bir azap vardır."

Korkunç! Çok ağır! Daha ağırı olabilir mi?

Günümüzde din adına konuşan insanlara şimdi bir daha bakın lütfen. Bu ayette geçen şu ifade için: "İndirdiği kitaptan bir kısmını gizleyen", işte bunun için bir daha bakın etrafınızdaki o insanlara…

Hani, "az bir değere/pahaya değişenler" buyuruyor ya Allah, bir düşünün lütfen bu dönemde bunu kimler yapıyorlar?

Ayet açık ve net…

Bununla birlikte, bu ayeti sadece din adamları adına düşünüp de ayetin mahiyetini daraltamayız! Herhangi bir kişi, hakkı biliyor ve bunu gizleyip saklıyorsa, o; ya makamından olmamak istiyordur ya da işinden edilmemek... Yahut buna benzer birtakım basit menfaatleri uğruna bunu yapıyor demektir, doğru değil mi?..

* * *

Şimdi ise Kur'an'daki en çarpıcı ayetlerden birini okuyacağız:

En'âm/21: "Allah'a karşı yalan uydurup iftira düzenden veya O'nun

ayetlerini yalanlayandan daha zalim kim olabilir!? Şüphesiz ki o zalimler, 'felâh'a (kurtuluşa) eremezler!"

Gayet açık ve anlaşılır öyle değil mi?

Yine en zalimlerin özelliklerini yüce Allah şöyle buyuruyor:

En'âm/93: "Allah'a karşı yalan uydurup iftira düzenden yahut kendisine hiçbir şey vahyolunmamışken 'Bana da vahyolundu.' diyenden ve 'Allah'ın indirdiğinin bir benzerini de ben indireceğim.' diyenden daha zalim kim olabilir!? Sen bu zalimleri, ölümün 'şiddetli sarsıntıları' sırasında meleklerin ellerini uzatarak onlara: '(Haydi) çıkarın canlarınızı!' (derken) onların hâlini bir görsen! Allah'a karşı hak (gerçek) olmayanı söylemenizden ve O'nun ayetlerine karşı büyüklük taslamanızdan dolayı bugün alçaltıcı bir azapla karşılık göreceksiniz!"

Cahilce, bilip bilmeden Allah'ın ayetleri hakkında ileri geri konuşmak bizi dolaylı olarak "Allah'a karşı yalan uydurup iftira düzen kimse" pozisyonuna atmıyor mu?!

Kur'an anlaşılamaz demek, Allah'a iftira atmak demektir! Peki, bunu öğrenen, bunu bilen ve buna inanan insan, Allah ve ayetleri hakkında ufacıkta olsa yanlış yorum yapmaya tenezzül edebilir mi?

Eğer birisi hâlâ çıkıp da Kur'an anlaşılamaz diye ısrar ediyorsa, o kişi Allah'ın ayetlerine karşı mücadeleye girişmiş demektir, doğru değil mi? Bu durumda *Mü'min*/69-72 arasındaki ayetler o kişinin akıbeti hakkında bizleri çok güzel bilgilendirmektedir…

* * *

Okumuş olduğumuz *En'âm*/93 ayeti bize bir şey daha öğretmektedir: Peygamberimiz Hz. Muhammed ile son vahiy gelmiş ve artık vahiy olayı kapanmıştır.

Her kim derse ki "Ben de vahiy alıyorum…" ya da "Bana bildiriliyor…" ya da "Bana yazdırılıyor…" diye, bilin ki yalan konuşuyordur… Daha öncelerden böylesi insanlar nasıl çıktılarsa bundan sonra da ihtimal odur ki çıkacaklardır, ancak bu ayetleri bilen bir insan asla bu yalana/yalanlara inanmaz. O yüzden ayetleri bilmek zorundayız. Allah'ın kitabına karşı cahil kalamayız!

Müslümanların iyi bildiği bir konu varsa o da ilk emirdir. Herhangi bir Müslüman arkadaşınıza sorun ilk emir nedir diye, alacağınız cevap şu olacaktır: "Oku!"

Peki, gerçekten ilk emir "oku" mudur? Emin misiniz "oku" olduğuna? Hayır, "oku" değildir! Nasıl yani?

İlk emir "ıkra'"dır, yani "kıraat et"tir. Nasıl olur da bu kelimeyi "oku" diye geçiştirebilirsiniz!?

Kıraat etmek: Düşüne düşüne, anlaya anlaya, tarta tarta okumak manalarına gelir; aklın harekete geçirilmesiyle birlikte muhakemenin ve izanın devreye sokulduğu bir farkındalık eyleminin adıdır.

Arapçadaki "tertîl" ve "tilâvet" kelimeleri de Türkçeye çevrilirken "oku" olarak çevrilmiştir. Oysa bu kelimelerin her biri farklı bir anlam taşımaktadır. Çok yüzeysel ifadelerle: "Tertîl" kalbin okuması, "tilâvet" ise dilin okumasıdır. Lütfen bu kavramları bir araştırın (ilerledikçe de karşılaşacağız)… Yani aslında Kur'an'da üç çeşit okuma eylemi vardır. Yüce Allah'ın bize ilk emir olarak neden kıraat etmeyi buyurduğunu anlıyorsunuz değil mi?

Yine mesela "kıraat etmek" ile ilgili *Nahl* suresinde dikkat çeken şöyle bir ayet bulunuyor:

Nahl/98: "İmdi/Artık, Kur'an'ı kıraat ettiğin zaman, 'racîm' (kovulmuş) şeytandan Allah'a sığın!"

Yani dikkat edin, "tertîl"de ya da "tilâvet"te değil, kıraat ettiğimizde; yani anlaya anlaya, düşüne düşüne Kur'an'ı okuduğumuzda kovulmuş şeytandan Allah'a sığınmamız bize emredilmektedir. (*A'râf*/200, *Mü'minûn*/97-98, *Fussilet*/36 ayetleri de sığınma ile ilgili benzer mesajlar içermektedirler.)

Bununla birlikte, ilk emir ile ilgili olarak aklınıza şu soru gelebilir: "Peygamberimize daha önce vahiy gelmemişti ki, neyi okusun?"

Daha elinde kitap yok, bir şey yok, neyi okusun?..

'Alak/1-5: "*Ikra'* (kıraat et/anlayarak oku/düşün)! Yaratan Rabbin adına/Yaratan Rabbinin adını/Yaratan Rabbinin adıyla! O, insanı *'alak*tan (alakadan/sevgi ve ilgiden/asılı, yapışkan varlıktan/embriyodan) yarattı. Kıraat et (anlayarak oku/düşün)! Zira Rabbin, en büyük kerem sahibidir; O, (insana) kalemle (yazmayı) öğretti, insana bilmediğini bildirdi."

Muhteşem! İşte şimdi taşlar yavaş yavaş yerlerine oturmaya başlıyorlar...

Bize hayatı tanıtan Kur'an'ın içerisinde öyle güzel anahtarlar var ki, kilit olmuş yerleri o kadar kolay açıyorlar ki… Kitabın ilerleyen say-

falarında bu durumlara şahit oldukça emin olun: “Ben daha önceden nerelerdeymişim?!” demekten kendinizi alamayacaksınız…

İnsanlar Kur’an’ı maalesef bilmiyorlar. Tekrar ediyorum, insanlar Kur’an’ı gerçekten bilmiyorlar!

Önce kendimize, sonra yakınlarımıza ve dostlarımıza ve daha sonra ulaşabildiğimiz herkese bu güzel Kur’an’ı ulaştırmak esasında nedir biliyor musunuz? En büyük *cihâd*dır! Evet, tam olarak böyledir. Bakın:

Furkân/52: “Öyleyse kâfirlere (nankörlere/‘gerçeğin’ üstünü örtenlere) boyun eğme/itaat etme/uyma! Ve onlarla, bununla (vahiy ile/Kur’an ile) *cihâd* et; ‘kebîr’ (büyük/daha büyük) olan bir *cihâd*la!”

(Benzer mesajlar için şu güzel ayetlere de bakın lütfen: *En’âm*/70, *Enbiyâ*/45, *Kâf*/45)

Kur’an’da, “cihâd” kelimesini nitelemek üzere “kübrâ (en büyük)” sıfatı yer almaz. Bunun yerine “kebîr (büyük, ulu)” sıfatı yer alır. Yani Allah katında Kur’an ile *cihâd* büyük *cihâd*dır ve ondan büyük *cihâd* olmadığı için de bu durum onu en büyük *cihâd* olarak karşımıza çıkarmaktadır.

Kur’an’ı en güzel şekilde anlayıp, en güzel şekilde uygulayıp ve en güzel şekilde insanlara bu bilgileri ulaştırmak için mücadele vermektir *cihâd*ın büyüğü!

Cihâd insan kaybetmeyi değil, insan kazanmayı önceler. *Cihâd* insan kazanmak için yapılır!

Peygamberimiz yaklaşık 23 yıl boyunca tam da bunu yapmıştır. Dolayısı ile peygamberimizi örnek alacağımız ve onun izinden gideceğimiz en önemli ve en güzel konuların başlarında şüphesiz ki bu iş yer almaktadır.

Din adına bir konu hakkında yorum yapılması gerekiyorsa, o konu hakkında şüphesiz ki bütün ayetleri bilmek gerekir. Bütün ayetlerin yanı sıra Kur’an’ın önceliklerini ve Kur’an’ın ruhunu da mutlaka çok iyi bilmek gerekir. Okumadan da bunu bilemeyiz. Lütfen *cihâd* ile ilgili geri kalan ayetleri de mutlaka okuyun. Zaten ileride sorularımız cevap buldukça ve bu konuları detaylandırdıkça bu kavramı çok güzel kavrayacağınıza da eminim…

Şimdi Hz. Muhammed’den öncesine gidelim. Hz. Muhammed kendisinden önce gelenleri yalanlamış mıydı peki? Yani kendisinden önce

gelen ve peygamberlik iddiasında bulunan, hâlâ da milyonlarca insanı kendine inandıran o insanları yalanlamış mıydı?

Asla!

Kur'an'dan çok açık bir şekilde biliyoruz ki peygamberimiz kendinden öncekileri reddetmedi; aksine, hepsinin tek olan Allah'tan geldiğini bize bildirdi:

Bakara/134-137: "Onlar bir ümmetti; gelip geçti. Onların kazandıkları kendilerinin, sizin kazandıklarınız sizindir. Siz onların yaptıklarından sorguya çekilmezsiniz/sorumlu değilsiniz. Ve dediler ki: 'Yahudi veya Hristiyan olun ki hidayete eresiniz (doğru yolu bulasınız).' De ki: 'Hayır! (Doğru yol) *hanîf* olan (boyun bükerek, yönelerek Yüce Allah'ı birleyen, O'na boyun eğen) *İbrâhîm*'in *millet*i (dir) (yoludur/dinidir), o hiçbir zaman müşriklerden olmadı.' Deyin ki: 'Biz Allah'a; bize indirilene, *İbrâhîm*'e, *İsmâîl*'e, *İshâk*'a, *Ya'kûb*'a ve 'esbât'a (torunlara/Yakup'un neslinden gelenlere) indirilene; *Mûsâ*'ya ve *Îsâ*'ya verilene, Rableri tarafından (diğer bütün) nebilere verilene iman ettik. Onları birbirinden asla ayırt etmeyiz, zira biz sadece O'na (Allah'a) teslim olanlarız.' Eğer onlar da sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse kuşkusuz doğru yolu bulmuş olurlar; yok eğer yüz çevirirlerse, mutlaka ayrılık içine düşmüş olurlar. Onlara karşı Allah sana yeter. Ve/Zira *Semî* (hakkıyla işiten), *'Alîm* (hakkıyla bilen) O'dur."

Yine *Âl-i İmrân*/84'te de benzer ifadelerle bize bildirilen budur. Zaten olması gereken de bu değil midir?

Fâtır/23-26: "Sen yalnızca bir uyarıcısın. Şüphesiz biz seni, hak ile (hakikat için, amaç için/işin doğrusu, gerçeği, aslı ve esası olarak) bir müjde verici ve bir uyarıcı olarak gönderdik; zira hiçbir ümmet (topluluk, millet) yoktur ki, içinde bir uyarıcı gelip-geçmiş olmasın. Ve eğer seni yalanlıyorlarsa (bil ki/unutma ki) senden öncekiler de yalanlanmıştı; resulleri (elçileri) ise, kendilerine 'el-beyyinât' (o apaçık belgeler/deliller), 'ez-zübur' (o kitaplar, sahifeler) ve 'el-kitâbi'l-münîr' (o aydınlatıcı kitap) ile gelmişlerdi. Sonra/Sonunda ben de o inkâr edenleri yakaladım, benim inkârım nasıl olmuştu!"

Gayet açık ve gayet anlaşılır şekilde konu bize açıklanmış. Evet, artık olay şekillenmeye, bağlantılar kurulmaya başlıyor.

Demek ki Hz. İsa da, Hz. Musa da, diğer gönderilen peygamberlerin hepsi de doğruyu söylemişlerdi! Allah onları bir uyarıcı olarak seçip görevlendirmişti.

Gönderildikleri toplumlara gelirsek; onlar bu elçilerden birtakım beklentiler içerisinde bulunmuşlar, onlardan çeşitli mucizeler getirmelerini istemişlerdi. Tıpkı Hz. Muhammed'den de istedikleri gibi:

Nisâ/153: "Kitap ehli senden, kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyor. (Buna şaşma!) *Mûsâ*'dan bundan daha büyüğünü istemişlerdi. Demişlerdi ki: 'Bize Allah'ı açıkça göster!' Bunun üzerine zulümlerinden dolayı derhâl yıldırım/yıldırımlar onları çarpmıştı (veya 'yıldırım çarpmışa döndüler'). Sonra, kendilerine apaçık belgeler/deliller gelmesinin ardından (tuttular) buzağıyı (tanrı) edindiler. Yine bundan da vazgeçtik (biz bunu da affetmiştik). Ve *Mûsâ*'ya apaçık bir 'sültân' (yetki/delil/hükmetme gücü) vermiştik."

İsrâ/59: "Ve bizi o ayetlerle (mucizelerle) göndermekten, öncekilerin onu yalanlamasından başka bir şey alıkoymadı. Nitekim *Semûd*'a (Semud kavmine) açık/görünür (bir mucize) olarak o dişi deveyi vermiştik de o, zulmetmelerine sebep oldu (deveyi öldürerek kendilerine yazık etmişlerdi). Oysa biz, o ayetleri (mucizeleri) ancak korkutmak için göndeririz."

İsrâ/89-94: "Ve andolsun ki biz bu Kur'an'da insanlara her türlü misali değişik/çeşitli şekillerde açıkladık. Yine de insanların çoğu ancak inkârda direttiler. Dediler ki: 'Bize yerden bir pınar fışkırtmadıkça sana kesinlikle inanmayız. Veya sana ait hurmalıklardan ve üzümlerden bir bahçe olup aralarından şarıl şarıl akan ırmaklar fışkırtmalısın. Yahut iddia ettiğin gibi, gökyüzünü üzerimize parça parça düşürmeli ya da Allah'ı ve melekleri karşımıza getirmelisin. Yahut altından bir evin olmalı veya göğe yükselmelisin/çıkmalısın. Üzerimize (bize), okuyacağımız bir kitap indirmediğin sürece (göğe) çıktığına da asla inanmayız!' De ki: 'Rabbim *sübhân*dır (Rabbimin şanı yücedir, O bütün eksikliklerden uzaktır/O'nu tenzih ederim)! Ben beşer (insan) olan bir resulden (elçiden) başka bir şey miyim/başka neyim ki?' Ve (zaten) kendilerine hidayet (kılavuz/rehber) geldiği zaman, insanları iman etmekten alıkoyan şey, onların: 'Allah, resul olarak bir beşeri mi gönderdi?' demelerinden başkası değildir."

Şimdi, bu ayetlerden ne anlıyoruz?

Çok çok açık bir şekilde, Hz. Muhammed'den acayip acayip mucizeler istediklerini anlıyoruz, öyle değil mi?

Allah da çok çok açık bir şekilde mucize göndermeyeceğini peygamberine söyletiyor; mucizeyi öncekilere gönderdiğini fakat buna rağmen onların yalanladıklarını bizlere bildiriyor.

Bunca ayete, bunca delile rağmen hâlâ peygamberimizin Ay'ı yardığına inananlar bulunuyor!

Bunca ayete rağmen, hâlâ peygamberimizin bedeniyle göğe çıktığına inananlar bulunuyor!..

İsrâ/89-94 arasındaki ayetleri, Allah'ın o sözlerini lütfen bir daha okuyun. Dikkat edin, Allah diyoruz, bunları bize açıklayan yüce Allah'tan bahsediyoruz!

Yine dikkat edin, peygamberimizden göğe çıkmasını isteyenlerin ve ondan daha nice şeyler bekleyenlerin onu inkâr edenler olduğunu görüyoruz!

Yani biz şimdi Allah'ın söylediklerine mi inanacağız, yoksa inkârcıların tarafında mı yer alacağız?

Elbette ki Allah ne demişse doğrudur. Konu bu kadar net!

Göğe çıktığını iddia edenlerin Kur'an'dan referans diye vermeye çalıştıkları *İsrâ*/1'de bahsedilen şey *İsrâ* suresinin ismini aldığı "esrâ/isrâ" yani "gece yürütmek, gece yürüyüşü"dür ve bunun göğe çıkmakla uzaktan yakından hiçbir alakası yoktur.

Evet, *İsrâ*/1'de gece yapılan bir yolculuktan bahsedilmektedir. O ayette ne yazıyor diye bir açıp bakın lütfen. Yine aynı surenin devamındaki 60. ayete de bakarsanız eğer, o yolculuğun bir rüya olduğunu ve bunun insanlar için denemeden başka bir şey olmadığını göreceksiniz. Konu bu kadar açık…

Yani bizim uçan kaçan bir peygamberimiz yok; o sadece bizim gibi bir insandı. Bunu ben söylemiyorum, bunu ayetlerden gördüğünüz üzere yüce Allah bizzat peygamberimize söyletiyor. İşte bu kadar net!

Peygamberimizin bedenen göğe çıktığı ve orada birtakım hadiseler yaşandığı ile ilgili olarak sadece ve sadece rivayetler oluşturulmuştur ki Allah'ın indirdiğinde olmayan bu hadiseyi olmuş gibi kabul edip de bunu dinleştirmek, kelimenin tam anlamıyla Allah'a iftira etmektir!

Bu rivayetler ilk ne zaman ortaya çıkmış lütfen bir araştırın.

Ay'ın ortadan ikiye yarılmadığını, bunun bir uydurma rivayet olduğunu da *Kamer* suresine geldiğimizde ilgili ayet ile kanıtlamasını yapacağız...

Kur'an'ın sahibi olan yüce Allah, resulü Hz. Muhammed'in insanüstü bir varlık olmadığını bildiriyor. Buna karşın onun gerçekten üstün bir insan olduğunu haber veriyor.

Hakikaten anlaşılır gibi değil… Yani Allah mucize göndermemesinin sebebini dahi açıklamışken, bizler kalkıp da Allah'a rağmen diyoruz ki Ay yarıldı, peygamberimiz bedenen göğe uçtu vs…

Korkunç!..

Ancak henüz bu konuyla ilgili ayetler bitmedi, yine benzer ayetler bulunuyor. Açık açık onları da okuyalım ve hemen ardından peygamberimize verilmiş tek mucize olan Kur'an'a ve içerisinde barındırdığı olağanüstü mucizelerine geçelim. Lütfen yavaş yavaş, üzerinde dura dura okuyun, lütfen:

En'âm/7-10: "Ve eğer sana 'kâğıt üzerine yazılmış' bir kitap indirseydik de onlar ona elleriyle dokunsalardı, (yine de) o kâfirler, kuşkusuz: 'Bu apaçık bir büyüden/sihirden (aldatmacadan) başkası değildir.' derlerdi. Ve derler ki: 'Ona bir melek indirilmeli değil miydi/indirilseydi ya!?' Eğer bir melek indirilseydi, elbette iş bitirilmiş olurdu da sonra kendilerine göz bile açtırılmazdı. Ve eğer onu (elçiyi) bir melek kılsaydık, muhakkak ki onu adam/insan (suretinde bir melek) kılardık ve elbette onları yine düştükleri kuşkuya düşürürdük. Andolsun, senden önceki resuller de alaya alınmıştı da onlarla alay edenleri, alay ettikleri şey çepeçevre kuşatıvermişti."

En'âm/100-111: "Ve cinleri Allah'a ortak koştular. Oysa onları O yaratmıştır. Ve/Bir de hiçbir bilgiye dayanmaksızın O'na oğullar ve kızlar isnat ettiler/yakıştırıp-uydurdular. O ise *sübhân*dır (her türlü eksiklikten uzaktır, şanı yücedir)! Ve onların nitelemelerinin ötesindedir (aşkındır). Gökleri ve yeri yoktan var eden (bir örnek edinmeksizin yaratan) O'dur. O'nun nasıl bir çocuğu olabilir? O'nun eşi de yoktur ve her şeyi O yaratmıştır, her şeyi (hakkıyla) bilen de (yalnız) O'dur. İşte Rabbiniz olan Allah budur. Ondan başka hiçbir ilah (tanrı) yoktur. O, her şeyin yaratıcısıdır, öyleyse O'na kulluk edin; zira her şeyin üzerine *vekîl* olan O'dur (her şeyi yöneten, koruyup gözeten, güvenilip dayanı-

lacak tek varlık O'dur). Gözler O'nu idrak edemez; O ise bütün gözleri idrak eder. Ve *Latîf* (bilgisi derin olup her şeye nüfuz eden, en ince işleri görüp bilen/lütufkâr), *Habîr* (her şeyden haberdar olan) O'dur. (Ey peygamber! De ki:) 'Gerçek şu ki/Muhakkak ki size Rabbiniz tarafından basiretler (gerçekleri gösteren deliller/bilinç kaynağı/anlama ve kavrama araçları/idrak kabiliyetleri/gönül gözünü açan belgeler) gelmiştir. Artık kim basiretle-görürse kendi lehine, kim de kör olursa/körlüğü tercih ederse kendi aleyhinedir. Ve ben hiçbir şekilde sizin üzerinize bekçi/gözetleyici değilim.' Ve işte bu şekilde ayetleri çevire çevire/çeşitli biçimlerde/çok yönlü açıklıyoruz ki: 'Sen ders almışsın.' desinler, biz de bilen (anlayan/ilimden nasiplenen/bilecek olan) bir toplum için onu (Kur'an'ı) iyice açıklayalım. Kendisinden başka ilah olmayan Rabbinden sana vahyedilene uy/tabi ol! Müşriklerden de yüz çevir! Eğer Allah dileseydi, onlar şirk koşmazlardı/koşamazlardı. Biz seni onlar üzerine bir bekçi kılmadık. Sen onlar üzerinde hiçbir şekilde *vekîl* de değilsin. Ve Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) dua ettiklerine/yakardıklarına/taptıklarına sövmeyin ki, onlar da bilmeyerek sınırı aşıp Allah'a sövmesinler. Böylece biz her ümmete yaptıklarını süslü (çekici) gösterdik. Sonra dönüşleri ancak Rablerinedir. Artık O, yapmış oldukları şeyleri kendilerine bildirecektir. Ve eğer kendilerine bir ayet (mucize) gelirse, kesin olarak ona inanacaklarına dair en güçlü yeminleriyle Allah'a yemin ettiler. De ki: 'Ayetler (mucizeler) ancak Allah katındadır/Allah'ın elindedir. Ve şuurunda değil misiniz (anlamıyor musunuz) ki, onlara (mucizeler) gelse dahi yine de iman etmezler?' Ve/Yine ona iman etmedikleri ilk durumdaki gibi onların gönüllerini ve basiretlerini ters çeviririz ve bırakırız onları, azgınlıkları içinde bocalayıp dururlar. Eğer biz onlara melekleri indirseydik, ölüler kendileriyle konuşsaydı ve her şeyi toplayıp karşılarına getirseydik, Allah dilemedikçe yine de iman edecek değillerdi. Ancak/Ne var ki, çokları cahillik etmekteler."

Tûr/29-46: "(Ey peygamber!) Sen (gerçeği) hatırlat (öğüt ver). Rabbinin nimetiyle/nimeti sayesinde sen ne bir kâhinsin, ne de bir mecnun. Yoksa onlar (senin için): '(O,) bir şairdir; zamanın felaketlerine çarpılmasını gözetliyoruz.' mu diyorlar? De ki: 'Bekleyin; çünkü/muhakkak ki ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim.' Onlara akılları mı bunu emrediyor; yoksa onlar azgın (haddi aşan) bir kavim midir?

Yahut: 'Onu kendisi uydurdu.' mu diyorlar? Hayır (aksine), onlar iman etmezler/etmiyorlar. Şu hâlde, eğer sadık (doğru/özü sözü bir/inancında samimi) iseler, onun benzeri bir söz getirsinler. Yoksa onlar, hiçbir şey olmaksızın (herhangi bir yaratıcı olmadan) mı yaratıldılar? Yoksa kendileri mi yaratıcıdırlar? Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattılar? Hayır, onlar kesin olarak/iyice inanmıyorlar (kesin bir imana sahip değiller/inanmaya gönüllü değiller/düşünüp de inanmazlar/bir türlü anlayıp inanmazlar). Yahut Rabbinin hazineleri onların yanında mıdır? Yoksa (hazinelere/güç ve egemenliğe/her şeye) hâkim olan kendileri midir? Yoksa onların, (gizli sırları, 'mele-i a'lâ'dan) dinleyebildikleri bir merdivenleri mi var? Öyleyse, dinleyenleri açık bir delil getirsinler. Yoksa kızlar O'nun da, erkek-çocuklar sizin mi? Yoksa sen (tebliğine karşılık) onlardan bir ücret istiyorsun da borç yüzünden ağır bir yük altında mı kalıyorlar? Yahut *gayb* yanlarında da (ondan) mı yazıyorlar? Yoksa bir tuzak mı (kurmak) istiyorlar? Fakat/Oysa tuzağa düşecek olan o kâfirlerin ta kendileridir! Yoksa onların Allah'tan başka herhangi bir ilahı mı var!? Allah, onların ortak koştuklarından *sübhân*dır (uzaktır, aşkındır, yücedir). Eğer, gökten bir parçanın düşmekte olduğunu görseler bile: '(Bunlar) üst üste yığılmış bulutlardır.' derler. Öyleyse sen onları çarpılacakları/bayılıp düşecekleri günlerine kavuşuncaya kadar (kendi hâllerine) bırak! O gün tuzakları kendilerine hiçbir fayda vermeyecektir ve kendilerine yardım da edilmeyecektir."

Hicr/14-15: "Ve onlara gökten bir kapı açsak da oradan yukarı çıkmaya koyulsalar, mutlaka: 'Şüphesiz ki gözlerimiz döndürüldü/bakışlarımız sarhoş edildi; hayır (daha doğrusu) biz büyülenmiş bir topluluğuz ('galiba' biz topyekûn büyülendik).' derlerdi."

Ra'd/31: "Ve eğer kendisiyle dağların yürütüldüğü veya yerin parçalandığı yahut ölülerin konuşturulduğu bir Kur'an olsaydı!.. Hayır! Emrin tümü (bütün işler/ilahi kayıt altına alınmış bütün yasalar) Allah'a aittir. İman edenler hâlâ anlamadılar mı ki, eğer Allah dilemiş olsaydı, insanların tümünü hidayete erdirmiş olurdu. Ve Allah'ın vaadi gelinceye kadar kâfirlere, yaptıklarından dolayı ya başlarına yahut yurtlarının/evlerinin yakınına düşecek bir musibetin/belanın/felaketin gelmesi kaçınılmazdır. Şüphesiz ki Allah, vaadinden dönmez/vadettiği zamanı şaşırmaz."

En'âm/35-37: "Ve eğer onların yüz çevirmesi sana ağır geldiyse, haydi yerin içine bir tünel aç ya da göğe bir merdiven daya ki, onlara bir ayet (mucize) getiresin! Eğer Allah dileseydi, elbette onları hidayet üzerinde toplardı. Öyleyse sakın cahillerden olma! Ancak işitenler/kulak verenler/(samimiyetle) dinleyenler (davete) icabet eder. Ölülere gelince, Allah onları diriltecek; sonra da O'na döndürüleceklerdir. Ve dediler ki: 'Ona Rabbinden bir ayet (mucize) indirilmeli değil miydi?' De ki: 'Şüphesiz Allah, ayet indirmeye güç yetirendir. Ama onların çoğu bilmezler/bilmiyorlar (bunun bilincinde değiller)."

Şu'arâ/1-9: "*Tâ, Sîn*, *Mîm*. Bunlar, 'mübîn' (açıklayıcı ve aynı zamanda apaçık) kitabın (Kur'an'ın) ayetleridir. Onlar mümin olmuyorlar (iman etmiyorlar) diye neredeyse kendini tüketeceksin! Eğer dilersek, onların üzerine gökten bir ayet (mucize) indiririz de, ona boyunları eğilmiş kalıverirler. Ve kendilerine *Rahmân*'dan hiçbir yeni zikir (hatırlatıcı/öğüt) gelmez ki, mutlaka ondan yüz çevirmesinler. Nitekim muhakkak ki (Kur'an'ı da) yalanladılar. Ama alay edip durdukları şeyin haberleri yakında kendilerine gelecektir. Yeryüzüne hiç bakmazlar mı? Biz onda her 'kerîm' (güzel, değerli) çiftten (nice) ürünler bitirdik. Şüphesiz ki bunda (nice) ayet(ler) (mucizeler/işaretler/Allah'ın varlığına ve kudretine dair deliller) vardır. Ve/Fakat onların çoğu iman etmezler (inanmamaktadırlar). Ve/Ne ki Rabbin hiç kuşkusuz *'Azîz*'dir (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olandır), *Rahîm*'dir (tarifsiz merhamet sahibidir)."

Hûd/12'ye de bir bakın lütfen.

Yûsuf/105-106: "Göklerde ve yerde nice ayet(ler) (mucizeler, deliller) vardır ki, üzerlerinden geçerler/yanlarına uğrarlar da ondan yüz çevirirler (onlara dönüp bakmazlar bile). Ve onların çoğu, ancak şirk (ortak) koşarak Allah'a iman ederler."

Enbiyâ/1-6: "İnsanların hesabı (hesaba çekilmeleri) yaklaştı, kendileri ise gaflet içinde yüz çevirmektedirler. Rablerinden kendilerine yeni bir hatırlatma gelmeyiversin, bunu mutlaka oyun konusu yaparak (oyun ve eğlence sayarak, alaya alarak) dinlemişlerdir. Kalpleri hep eğlencede (gaflette). O zulmedenler, aralarında şu konuşmayı gizlediler (gizlice fısıldaştılar): 'Bu (Muhammed), sizin gibi bir beşer olmaktan başka nedir ki!? Siz şimdi göz(ünüz) göre göre büyüye mi geliyorsunuz (büyüye mi kapılıyorsunuz)?' (Peygamber ise şöyle) demişti: 'Rabbim,

gökte ve yerde (söylenmiş her) sözü bilir. Zira *Semî* (her şeyi hakkıyla işiten), *'Alîm* (hakkıyla bilen) O'dur.' Onlar: 'Hayır, (bunlar) karma karışık (saçma sapan) düşlerdir; hayır, (Allah'a) iftira ediyor/onu kendisi uydurmuştur; hayır, o bir şairdir. (Eğer öyle değilse,) öncekilere gönderildiği gibi bize de bir ayet (mucize/delil) getirsin!' dediler. Bunlardan önce helak ettiğimiz hiçbir belde iman etmemişti; şimdi bunlar mı iman edecekler!?"

Tâhâ/133-135: "Ve onlar: 'Bize Rabbinden bir ayet (mucize) getirmesi gerekmez miydi?' dediler. Onlara önceki o sahifelerdeki (kitaplardaki) apaçık belgeler gelmedi mi/O önceki sahifelerin (kitapların) açıklaması olanlara gelmedi mi? Ve eğer biz onları bundan önce (vahiy ve risalet göndermeden önce) bir azap ile helaka/yıkıma uğratmış olsaydık, şüphesiz diyeceklerdi ki: 'Rabbimiz! Bize bir resul (elçi) gönderseydin de, aşağılığa ve rezilliğe düşmeden önce ayetlerine uysaydık!' De ki: 'Herkes gözlemektedir/beklemektedir; öyleyse siz de gözleyin. Düzgün yolun sahiplerinin kimler olduğunu ve kimlerin doğru yolda bulunduğunu yakında bileceksiniz."

Ankebût/50-52: "Dediler ki: 'Ona Rabbinden ayetler (birtakım mucizeler) indirilmeli değil miydi?' De ki: 'O ayetler yalnızca Allah'ın katındadır. Ben ise, ancak apaçık bir uyarıcıyım.' Yetmedi mi onlara (mucize olarak) kendilerine *tilâvet* edilmekte (okunup aktarılmakta) olan 'el-kitâb'ı (Kur'an'ı) sana indirmiş olmamız? Şüphesiz ki bunda (Kur'an'da) inanan bir toplum için rahmet (ferahlık, kurtuluş vesilesi, nimet, af, zafer...) ve zikir (hatırlatma, öğüt, şeref) vardır. De ki: 'Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter. O, göklerde ve yerde ne varsa bilir. Batıla inanan ve Allah'ı inkâr edenlere gelince, işte onlar hüsrana uğrayacakların ta kendileridir."

Kur'an'da kesinlikle çelişki yoktur ve Allah mucize gelmeyecek dediyse gelmemiştir! Bitti, nokta.

Allah bize bu durumu farklı yönleriyle, farklı anlatımlarla, farklı surelerde, birçok ayetle çok net bir şekilde açıklamıştır.

Yetmedi mi mucize olarak Kur'an bizlere?

Evet, işte son okuduğumuz ayetler ortada; Allah bize açıkça soruyor: "Yetmedi mi onlara (mucize olarak) kendilerine *tilâvet* edilmekte (okunup aktarılmakta) olan 'el-kitâb'ı (Kur'an'ı) sana indirmiş olmamız?"…

Fussilet/51-54: “Ve o insana nimet verdiğimiz zaman, yüz çevirir ve yan çizer; ona bir şer dokunduğu zaman da artık/hemen uzun uzadıya duaya/yalvarmaya koyulur. De ki: ‘Ne dersiniz, eğer o (Kur’an) Allah katından ise, sonra siz ona kâfirlik ediyorsanız (onun üstünü örtüyorsanız/onu görmezlikten geliyorsanız/onu inkâr ediyorsanız/ona nankörlük ediyorsanız), (bu durumda haktan) uzak bir ayrılık içinde olandan daha sapık kim olabilir!?’ Onlara ayetlerimizi (delillerimizi/kudret alametlerimizi/mucizelerimizi) ufuklarda ve nefislerinde göstereceğiz ki, onun (Kur’an’ın) hak olduğu kendilerine açıkça belli olsun. Her şeyin üzerinde Rabbinin şahit olması yetmiyor mu (ya da: Kendisinin her şey üzerinde bir tanık oluşu, senin Rabbine yetmez mi)!? Dikkat edin/Haberiniz olsun/İyi bilin ki onlar, Rablerine kavuşma konusunda bir şüphe içindedirler. (Yine) dikkat edin/haberiniz olsun/iyi bilin ki; şüphe yok ki O, her şeyi (ilmiyle) (çepeçevre) kuşatıcıdır.”

Neml/92-93: “Ve Kur’an’ı *tilâvet* ile de (okuyup aktarmak ve takip etmek ile de emrolundum). Artık kim hidayete gelirse, yalnız nefsi (kendisi) için hidayete gelmiştir; kim de sapacak olursa, de ki: ‘Ben sadece uyarıcılardanım.’ Ve de ki: ‘*El-hamd* (o övgü/bütünüyle övgü) Allah’a mahsustur; O size ayetlerini gösterecek, siz de o ayetleri görüp tanıyacaksınız.’ Ve Rabbin, yaptıklarınızdan asla gafil değildir.”

Bu ayetlerden rahatlıkla anlaşılacağı üzere yüce Allah insanlara ayetlerini açıkça gösterecek, insanlar bunu görecek ve kesin bir şekilde Kur’an’ın hak bir kitap olduğunu anlayacaklar. İşte bu, anlayanlar için gerçekten çok ciddi bir iddia!..

Kâinatın sahibi olan Allah, açıkça Kur’an’ın bir mucize olduğunu, hatta peygamberimizle birlikte bizlere Kur’an’dan başka bir mucize göndermediğini bildiriyor.

Kıyamete kadar geçerliliğini sürdürecek olan bu büyük Kur’an mucizesini anlayabilmek için ise elbette ki onu düşünerek, anlayarak okumalıyız. Bütüncül gözle bakarak ayetlerin tamamını değerlendirmeli, araştırdığımız konuya ait tüm ayetleri Kur’an’da bulup incelemeliyiz.

Peki, şu ana kadar merak edip de Kur’an’ın içerisindeki mucizelere hiç baktınız mı acaba? Bakmayanlar için sormak lazım, gerçekten hâlâ merak etmiyor musunuz? Neler var neler, bir bilseniz…

Şunu müjdeleyelim ki şanslısınız, çünkü çıkmış olduğumuz yolculukta bu konulara uğramadan yola devam etmeyeceğiz.

İnananlar için güzel bir hatırlatma olacağından eminim. Hâlâ inanmayan ve tereddütte olanlar içinse diyoruz ki: Sıradaki mucizeler size gelsin…

Yalnız baştan uyaralım, eğer uykunuz geldiyse veya uykuya ihtiyacınız varsa lütfen elinizdeki kitabı usulca kapatın ve güzelce uyuyun. Çünkü birazdan sahip olacağınız o muazzam bilgiler, emin olun uykularınızı kaçıracak!..

İlk olarak arılarla başlayalım. Kitabın başında hatırlarsanız kendilerinden biraz bahsetmiştik…

Nahl/68-69: "Ve Rabbin bal arısına: 'Dağlardan, ağaçlardan ve (insanların kurdukları) çardaklardan (kovanlardan) kendine evler edin. Sonra meyvelerin hepsinden/her türünden ye. Ardından, Rabbinin sana amade kıldığı (kolaylaştırdığı) yollarına koyul!' diye vahyetmiştir. Onun karınlarından türlü türlü renklerde bir 'şerâb' (içecek/şerbet) çıkar ki onda insanlar için şifa vardır. Şüphesiz ki bunda, tefekkür eden (derin derin düşünen/aklını çalıştıran) bir kavim için ayet(ler) (nice mucizeler/deliller/ibretler) vardır."

En başta sorgulamıştık; bu canlılara kim sufle veriyor, yani bunlara kim vahyediyor diye.

İşte, yaratan en güzel şekilde bu durumu açıklamış.

Yüce Allah Kur'an'da arıların üç faaliyetinden bahsetmiş bulunuyor: Evlerini (kovanlarını) inşa etmelerinden, bal özünü elde etmek için yola koyulmalarından ve bal yapmalarından.

Bu ayette "bal arısı" diye çevrilen kelime "nahl" kelimesidir ki *Nahl* suresi ismini işte bu kelimeden alıyor. Bu "nahl" kelimesi dişi kalıpta geliyor ve sonrasında da dişilik takısı alarak devam ediyor.

O okuduğumuz üç faaliyetin üçünde de "nahl" kelimesinden sonra gelen fiile dişilik takısı eklenmiştir. Bu bir zorunluluk olduğu için yapılmamıştır; özellikle dişilik vurgulanmıştır!

Kur'an'ın indiği dönemde insanların kovanın içerisindeki iş bölümü detaylarından haberleri yoktu.

Yine, işçi arıların dişi olduklarından da haberleri yoktu.

Dahası, kovanı inşa etmenin de bal yapmanın da meyvelerin özlerini toplamanın da dişi olan bu işçi arılarının görevi olduğuna dair en ufak bir bilgileri yoktu!..

Arıların Kur'an'da geçen bu faaliyetlerinin dişi arılar tarafından yapıldığına dikkat çekilmesi ve erkek arıların bu sayılan faaliyetlerden

ayrı tutularak dışlanması, gerçekten mucizevi bir ifade değil midir?

Şu anda bilinen o ki erkek arıların tek bir görevi vardır: Genç ana arıyı döllemek. Sonrasında dişi arılar tarafından kovandan atılırlar. Dişi arıların bakımıyla yaşamaya alışkın olan erkek arılar, kovandan atıldıktan sonra çok geçmeden açlıktan ölürler…

İncelememiz henüz bitmedi;

Arıların vücudu üç bölümden oluşuyor: Baş, göğüs, karın.

En arkadaki karın bölümü halka biçiminde karıncıklardan oluşuyor. Ayetin orijinalinde buna da dikkat çekiliyor. Tekil dişi arıda "karınlar" olduğu vurgulanıyor, yani "arıların karınlarında" şeklinde değil de "onun (arının) karınlarında" denilerek arının karın yapısına dikkat çekiliyor. Böylece arı, "karınların sahibi" şeklinde nitelenmiş oluyor!..

Arıların karın bölgesinin içerisinde "kursak" ve "bal torbası" adı verilen iki mide bulunuyor ve o şifa dolu ballar işte bu bölümlerin mükemmel seviyedeki işbirliği ile çalışmalarının bir ürünü olarak karşımıza çıkıyorlar…

Ayette dikkat çekilen bir diğer nokta ise renk çeşitliliği: İklim koşulları, mevsim, çiçek özütlerinin yoğunlukları gibi etmenler de balın rengini ve tadını çeşitlendiriyor…

Daha öncesinde hiç parlak yeşil renkte bir bal görmüş müydünüz? Peki ya mavi renkte? Ya da beklenmedik diğer renklerde?..

İlginç geldiyse eğer bununla ilgili hazırlanmış güzel belgeseller bulunuyor, mutlaka izleyin...

Arıların marifetlerini ve faydalarını anlatmak başlı başına bir kitap konusu… Bu ufaklıklar gerçek bir sanat eseri…

Şimdi, diğer bir mucizeye geçelim:

Ankebût/41: "Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) 'evliyâ' (*velî*ler/dostlar) edinenlerin durumu, (ördüğü ağı) kendine yuva edinen dişi örümceğin durumuna benzer; şüphesiz ki evlerin en güvensizi/en zayıfı elbette dişi örümceğin yuvasıdır (ağıdır). Keşke bilselerdi!"

Burada çok ince bir benzetme bulunuyor. Allah'tan başkasını dost edinenler, Allah'ın dışındaki varlıklardan medet umanlar için çok güzel bir benzetme!..

Şimdi detaylara bir bakalım…

Ankebût suresinin ismi "ankebût", yani "dişi örümcek"ten geliyor.

Eski meallere ya da günümüzdeki birtakım meallere baktığınız zaman ayette geçen *ankebût* kelimesini "dişi örümcek" olarak çevirmek yerine yalın bir şekilde "örümcek" olarak çevirdiklerini görürsünüz. Artık önemli bulmadıklarından mı yoksa aceleye getirdiklerinden mi yahut unuttuklarından mı bilinmez ama bu ayrıntıyı bazıları ıskalamışlar.

Sizden "ev" kelimesinin tanımını yapmanızı isteseler, bunu nasıl yapardınız? Muhtemelen yapacağınız tanım aşağı yukarı şöyle olacaktır: "İnsanların ya da hayvanların sığındığı, korunduğu, kendisini güvende hissettiği vs. yer."

Peki, evlerin en güvenilmezi olarak, yüce Allah neden dişi örümceğin yuvasını örnek veriyor?

"Püff" desek uçacak şekilde kurulmuş, incecik zayıf bir ağdan örülmüş olduğu için olabilir mi? Evet, akla ilk gelen bu olabilir. Yani ufak bir çarpma ile bozulacak kadar çürük bir yapıda olduğuna dikkat çekilmek istenmiş olabilir. Ama bundan daha çarpıcı bir durum söz konusu ki buna da son dönemlerde yapılan araştırmalar ışık tutmuştur:

Öncelikle, örümcekler içerisinde evi yapanlar (ağı örenler) dişilerdir. Erkekler genç yaşlarda ağ örseler de yaşları ilerledikçe örme işi dişilere kalmaktadır.

Genel olarak diğer canlı türleri evlerini düşmanlarından korunmak için inşa ederler, olumsuz iklim şartlarından kendilerini korumak için inşa ederler… Örümcekler ise evlerini içine düşeni yemek için, yok etmek için inşa ederler!..

Bırakın başkalarını, kendi erkeği için bile güvenli değildir o ev… Nesillerinin devamı için kurulan ilişkiden sonra dişi örümcek kendi erkeğini de yemektedir. Bir nevi dişisinin evi kendisinin mezarı olur. Eğer erkek örümcek hayatta kalmak istiyorsa kaçması gerekir ki bunun da nadir gerçekleştiği bilinmektedir…

Kavrayabiliyor musunuz ne kadar güvenilmez, ne kadar çürük bir evdir orası?..

Bu kitabın indiği dönemde bu inceliklerin bilinebilmesi mümkün değildi. Henüz son yüzyıllarda bu incelikler keşfedilebildi. Allah her döneme farklı farklı boyutlarda anlayabilecekleri şekilde öyle bir kitap hazırlayıp göndermiş ki; işte mucize budur, ancak bu olabilir!

Şu müthiş ayeti de okuyup yola öyle devam edelim:

Hadîd/16: "İman edenlerin, Allah'ın zikrine ve/yani Hak'tan inmiş olana karşı, kalplerinde haşyet (derin saygı) duymalarının zamanı gelmedi mi? Ta ki kendilerine daha önce o kitap verilip de, üzerinden uzun zaman geçen, böylece kalpleri katılaşan kimseler gibi olmasınlar; ki onların birçoğu fasıktır (yoldan sapmıştır)."

Sıradaki mucize: Dişi karıncalar…

Neml/18-19: "Nihayet karınca vadisine geldiklerinde, bir dişi karınca dedi ki: 'Ey karıncalar! Yuvalarınıza (derhâl) girin; *Süleymân* ve orduları farkına varmadan sizi kırıp geçmesin/ezmesin!' (Süleyman) onun bu sözü üzerine tebessüm edip güldü ve dedi ki: 'Rabbim! Bana ve anne-babama verdiğin nimet(ler)e şükretmeye ve razı/hoşnut olacağın salih (ıslah edici/güzel ve yararlı/iyi ve doğru) ameller (işler) yapmaya beni sevk et (bunda beni başarılı kıl) ve beni rahmetinle salih kullarının arasına kat!"

(Not: 18. ayet şu şekilde de çevrilmektedir: "Nihayet *Neml* vadisine geldikleri zaman, bir *Neml*'li: 'Ey *Neml*'liler! Evlerinize girin, *Süleymân* ve orduları istemeyerek sizi kırıp geçirmesin.' dedi.")

Şimdi, Hz. Süleyman'ın tebessüm edişini dahi bildirecek kadar detay veren bu güzel ayetleri bir inceleyelim.

Dişi bir karınca, kendi topluluğuna emir veriyor ve yuvalarına girmelerini istiyor:

Hz. Süleyman'ın ordusunun gelişini haber veren bu karınca bir nöbetçi karınca olmalıdır veya orada gıda toplayan bir karınca da olabilir, hatta orada sözü geçen kraliçe karınca da olabilir ki büyük olasılıkla o emri veren bu kraliçe karıncaydı…

İlginçtir ki tüm bu ihtimaller dâhilindeki karıncaların hepsi dişidir.

Yine son dönemlerde karıncalar üzerinde yapılan araştırmalarda da ileri seviyede sonuçlara varılmıştır… Karıncaların kendi aralarında yere vurarak veya davul çalarak oluşturdukları ses sinyalleriyle haberleşmelerinin yanı sıra, farklı salgı bezlerini kullanarak da anlaşabildikleri gözlemlenmiştir.

Minnacık kafalarında yüzbinlerce sinir hücresi bulunan bu karıncaların, çok çok hassas antenlere ve birçok kimyasal madde salgılayan vücuda sahip olmaları kendi aralarında rahatlıkla anlaşmalarını sağlamaktadır… Koloni oluşturup toplanmak, paylaşmak, savunma yapmak için her şeye sahipler. Gerçekten çok farklı bir âlem… Anne ve kızlarının hâkim olduğu bir âlem diyebiliriz.

Yeryüzünde tamamen organik olarak yürüttükleri temizlik çalışmaları ile durmadan hizmet vermenin gayreti içerisindeler...

Tahminlere göre yeryüzünde insan başına on milyondan fazla karınca düşüyor. Bu karıncaların sulak ortamda yaşayanları olduğu gibi çölde yaşayanları da var, hatta uçabilenleri de... Arılarda olduğu gibi karıncalar için de yine ciltlerce kitap yazılabilir…

Şahit oluyoruz ki Allah için yaratmak gerçekten çok kolay… Biz nasıl bir mucizenin içerisindeyiz böyle?..

Bakabilenler için yaratılan her varlık kusursuz bir sanat eseri, gerçek bir mucize...

Elinize bir büyüteç alıp da bir karıncayı incelediğinizde, tüyleri diken diken eden hissiyatlara kapılmamanız mümkün değil...

Allah açıkça yarattıklarıyla şov yapmış ve bizler bunlara şahit tutuluyoruz. Bizi insan yerine koyup değer vermiş ve resmen bizimle bu yarattığı güzellikleri paylaşmış. Akılalmaz derecede hassas bir denge ve düzenin içerisinde yaşıyoruz, O'na hayran olmamak nasıl mümkün olabilir?

Diğer bir mucizeye geçmeden önce karıncalarla ilgili hazırlanmış olan belgeselleri de yine mutlaka izleyin. O ufacık karıncalar bakın sizi düşünce âleminde nerelere götürecekler...

Kur'an'da kuştan, çekirgeden ve hatta sivrisinekten bile misaller bulunuyor…

Yaratan bizler için bu örnekleri seçmiş, böylece kıyamete kadar geçerli olan kitabının içerisine bunları da dâhil etmiştir.

İlgili ayetleri paylaşıyorum, araştırma işlerini size bırakıyorum:

Kamer/4-8: "Ve andolsun ki onlara (kendilerini şirkten, bozulmalardan, kötülüklerden) caydırıp vazgeçirecek/engelleyecek nice haberler gelmiştir; (ki her biri) üstün/zirveye ulaşmış/doruk noktaya çıkmış/son derece hikmetli (haberler)! Fakat (yüz çevirene) uyarılar bir fayda vermiyor/vermez. Öyleyse sen de onlardan yüz çevir. O çağırıcının tanınmamış/bilinmedik/hoşlanılmayan bir şeye çağıracağı gün, gözleri 'zillet ve dehşetten düşmüş bir hâlde', yayılmış/yayılan çekirgeler gibi mevzilerinden (kabirlerden) çıkarlar. O çağırıcıya doğru (boyunlarını uzatarak) koşarlarken kâfirler: 'Bu zorlu/çetin bir gün!' derler."

Neml/16: "Ve *Süleymân*, *Dâvûd*'a vâris (mirasçı) olmuş ve şöyle

demişti: 'Ey insanlar! Bize kuşların konuşma-dili öğretildi ve bize (yararlı) her şeyden (pay) verildi. Doğrusu bu, apaçık bir *fazl*dır (lütuftur, ihsandır)."

Hacc/73: "Ey insanlar! Size bir misal verilmektedir; şimdi ona kulak verin: Sizin, Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) yalvarıp yakardıklarınız/taptıklarınız bunun için bir araya gelseler bile bir sineği dahi yaratamazlar. Eğer sinek onlardan bir şey kapsa, bunu ondan geri de alamazlar. İsteyen de âciz, istenen de!"

Sinek deyip geçmeyin! En basitinden bir karasineğe bakın; yaklaşık dört bin bölmeden oluşan petek gözlere sahip olan, saniyede takribî iki yüz kez kanat çırpan, müthiş uçma yeteneğine sahip olan bir tasarım harikasından bahsediyoruz!..

Yine *Bakara*/26'nın içerisinde şu ifadeler yer almaktadır: "Şüphesiz Allah, bir dişi sivrisineği de, onun fevkindekini (üzerindekini/üstündekini) de misal getirmekten çekinmez/kaçınmaz/hayâ etmez…"

Evet, şimdi de makro âlemlere doğru bir geçiş yapalım…

Yâsîn/37-38: “Gece de onlar için bir ayettir (delildir/işarettir). Gündüzü ondan soyup alırız, bir de bakarsın karanlıkta kalıverirler. Güneş de, kendisi için (tespit edilmiş) olan bir ‘müstakarr’a (karar yerine) doğru akıp gitmektedir. İşte bu, *‘Azîz*, *‘Alîm* (olan Allah)’ın takdiridir (ölçüp ayarlamasıdır).”

Güneş’in bir yöne doğru ilerliyor olması yine yakın zamanlarda ispatlanan bir hadisedir. Bu durum insanlık için taze bir bilgi sayılabilir. Üstelik en başlarda bahsettiğimiz gibi Güneş, akılalmaz bir hızla ilerliyor!..

Asırlar önce bize bildirilen bu bilgi, bir mucize değildir de nedir?..

Şuna da dikkat çekmekte fayda görüyoruz ki Yüce Allah burada Güneş’in “akıp gitmekte” olduğunu bize bildiriyor. Yani bu ayrıntıyı vermeyip de yalnızca “gidiyor” da diyebilirdi, öyle değil mi?

Arapçada “c-r-y” kökünden gelen “tecrî” fiili burada tercih edilmiş ki bu fiil “hareket etmek, akmak” manalarına geliyor.

Türkçede sık kullanılan “cereyan” kelimesi de buradan gelmektedir.

İlerleyen sayfalarda pek çok kez karşılaşacağımız bir kalıp olan “Onlar için altlarından/zemininden ırmaklar akan cennetler vardır…” ifadelerinde yine “tecrî” kelimesinin tercih edildiğini görüyoruz.

Yani buradan şu çıkarım yapılabilir: Uzay boşluk değildir, bu dev kütlelerin aktığı bir çeşit madde ile doludur.

Sizleri sıkmadan, en basit şekilde bu konuyu açmaya çalışacağız. Eğer daha fazlasını merak ederseniz gerisi size kalmış, yok eğer daha fazlasını merak etmiyorsanız lütfen merak edin ve araştırın…

Şöyle ki, günümüze kadar süregelen zaman içerisinde uzayın mahiyeti konusunda bilim insanları arasında birçok ihtilaf yaşanmıştır. Uzun yıllar boyunca gök cisimlerinin arasını dolduran çok latif bir maddenin varlığı hep tartışılagelmiştir. Genel olarak bu latif maddenin varlığı kabul görmüş ve buna “Esir Maddesi” adı verilmiştir. Bu fikri ortaya atan kişinin de Isaac Newton olduğu iddia edilmektedir.

Bu genel kabul Maxwell'e kadar popülerliğini sürdürmüştür. Maxwell, elektromanyetik dalgaların yayılması için yaptığı araştırmalar sonucu bulduğu denklemde, *Esir* gibi bir maddenin bulunmasının gerek olmadığını ileri sürmüştür. Bilinen o ki çoğu bilim adamı bunu eleştirmeye cesaret edememiş, böylece *Esir* maddesinin olduğunu iddia edenlerin sayısı azalmaya başlamış, uzayın sonsuz bir boşluk olduğu fikri öne geçmiştir…

Nihayetinde Einstein *İzafiyet* teorisini ortaya çıkardığında, uzay ve uzayın mahiyetiyle ilgili tartışmalar yeniden alevlenmiştir. Bu teoriye göre bir kütle, içerisinde bulunduğu dört boyutlu uzayı büker ve bu bükülmeyle bir cisim için o kütle etrafındaki iki nokta arasında kat edilecek en kısa mesafe artık bir doğru değil; elips, hiperbol, parabol, daire olabilmektedir… Işık da bu bükülme olayından etkilenmektedir.

Uzayın eğilmesi fikri ve dördüncü boyut kavramı zihinleri allak bullak etmiştir ve bunun üzerine bilim insanları tekrar sorgulamaya başlamışlardır. "Madem uzay eğilip bükülüyor, o hâlde uzay bir boşluk veya yokluk olmamalı, olamaz!" İyi ama Maxwell'in o denklemi sebebiyle "Esir" denen maddeden de vazgeçmişlerdi!

Öyleyse uzay bir şeyden oluşuyordu, ama bu şey neydi? Çünkü bir "şey" den oluşması gerekirdi… İşte bu "şey"in mahiyeti hâlâ tartışılmaktadır… Bu konu özet olarak budur.

Biraz daha araştırdığınızda konunun ne kadar derin, ayrıntılı ve heyecan verici olduğunu göreceksiniz. Evet, bin dört yüz yıl kadar önce, tıpkı yüce Allah'ın açıkça bize bildirdiği gibi Güneş bir yöne doğru, hatta belirlenmiş bir yöne doğru akıp gitmektedir…

Şimdi bu konu ile alakalı diğer mucizevi ayetlere bir bakalım:

Yâsîn/40: "Ne Güneş, Ay'a erişebilir, ne de gece gündüzün önüne geçebilir. Hepsi bir felekte (yörüngede) yüzmektedir (hareket etmektedir)."

Enbiyâ/33: "Ve O'dur ki, geceyi ve gündüzü ve Güneş'i ve Ay'ı yarattı. Her biri bir felekte (yörüngede) yüzmektedir (hareket etmektedir)."

Fâtır/13: "(Allah) geceyi gündüzün içine katar, gündüzü de gecenin içine katar; Güneş'i ve Ay'ı emre amade kılmıştır, her biri adı konulmuş bir süreye kadar akıp gitmektedir. İşte budur (bütün bunları yapan, yaratıp düzene koyandır) Rabbiniz (olan) Allah; mülk (mutlak hâkimiyet/saltanat/servet/iktidar/egemenlik) yalnızca O'nundur. O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) yalvarıp ya-

kardıklarınız/taptıklarınız ise bir 'kıtmîr'e (hurma çekirdeğinin incecik zarına) bile malik değillerdir (onu bile yapamazlar/ona bile hüküm geçiremezler)."

Müthiş ya! Şu ayetlere bir bakar mısınız?!

Okuduğumuz *Yâsîn*/40'ta da *Enbiyâ*/33'te de tercih edilmiş fiil "yesbehûne"dir. "Yüzmek, hareket etmek" anlamlarını içeren bir fiildir.

Fâtır/13'te ise "yecrî" fiili tercih edilmiştir. Bu fiil de "akmak, hareket etmek" anlamlarına gelmektedir. Bir de bu ayette diğerlerine ek olarak hepsinin "belli bir süreye kadar" akıp gideceklerinden bahsedilir. Buna benzer bir ifade *Ra'd*/2'de de bulunmaktadır ki elinizdeki kaynaklardan ona da bir bakın lütfen. "Her biri adı konulmuş bir süreye kadar akıp gitmektedir." ifadesi, bu sistemin bir gün son bulacağını bize açıkça anlatmaktadır.

"Her biri bir yörüngede akıp gidiyor." cümlesi bile tek başına yeterli değil midir inanmamız için?..

Düşüne düşüne okuyunca, köklerini araştırınca, daha çok detaya girince ve konuyu bir bütün hâlinde ele alınca ayetler bize hakikati nasıl da haykırıyor fark ettiniz değil mi?..

* * *

Şimdi, diğer mucizelere geçmeden önce bir çift sitemim var, paylaşmak isterim…

Biz Müslümanların ellerinde böyle bir mucize kaynağı dururken, nasıl oldu da bilimden bu kadar uzak kalabildik?! Hakikaten bu nasıl oldu? Gerçekten sizin de içiniz daralmıyor mu, yüreğiniz sızlamıyor mu?

İlerleyen sayfalarda bizi daha derinden sarsacak olan ayetler okuyacağız. Ayetleri gördüğünüz zaman bu acıyı siz de kalbinizin ta ortasında hissedeceksiniz.

Lütfen ayetleri hızlıca okuyup geçmeyin. Acele etmeyin, düşüne düşüne okuyun. Kıyaslaya kıyaslaya, araştıra araştıra okuyun. Hissederek okuyun. Ayetlere kulak verin, işiterek okuyun!..

Açın gözlerinizi! Bakmayın, görün!.. Ayetlere açın şu gönüllerinizi!..

Eminim ileride şunu da fark edeceksiniz ve diyeceksiniz ki: "Meğer okumamak, araştırmamak, düşünmemek, akıl yormamak günahların en büyüklerindenmiş!"…

Kur'an'da Yüce Allah defaatle bizlerden aklımızı kullanmamızı istemektedir. Siz hiç, *Yûnus*/100'de geçen şu çarpıcı ifade ile daha önceden karşılaşmış mıydınız: "(…) Ve O (Allah), 'er-rics'i (o pisliği/'iğrenç' bir azabı), aklını kullanmayanların üzerine kılar."

Daha ne denilmesini bekliyoruz ki?!

Enfâl/22'de ne geçiyor biliyor musunuz? Allah nezdinde canlıların en şerlisinin, yani en kötüsünün; akletmeyenler, düşünmeyenler olduğu geçiyor! Bir kere açıp da okur musunuz lütfen?..

Allah aşkına, daha ne denilmesini bekliyoruz!? Yüce Allah bizden bir şey istiyorsa bu bir emirdir ve bunu yapmak bize farzdır, öyle değil mi?

Peki ya ilk emir ne olacak? "Kıraat et!" emri, ilk emir olduğuna göre, yerine getirmemiz gereken ilk farz değilse nedir?

Bir düşünsenize, ya mahşerde yüce Allah bize ilk olarak: "Okudun mu?" diye sorarsa, biz O'na ne cevap vereceğiz?

Hemen her surede defalarca bizlere "Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?" vb. şekilde yapmış olduğu hitapları görmezden gelirsek, O'nun huzuruna çıktığımızda mazeretimiz ne olacak?

Namaz, zekât, oruç gibi ibadetler nasıl farz ise ve önemli ise, okumak da, aklımızı kullanmak da o kadar acil, o kadar önemlidir!..

Hâlâ okumamakla övünen birtakım zır cahiller, Müslüman kisvesi altında etrafta öylece dolaşmaktadırlar. Maalesef ki ne maalesef!..

Bir insan bilmeyebilir, görmemiş olabilir, duymamış olabilir ancak gerçekler kendisine geldikten sonra hâlâ bilmek istemiyorsa, üstüne üstlük bilmediğiyle mutlu oluyorsa, işte bu gerçek bir cehalet değilse nedir?

Peki, bilip de bildiği ile amel etmeyenin bu cahillerden herhangi bir farkı var mıdır?..

Hele hele bir de şu tipler var ya hani; bilimi, yaratıcısından ayrı gören...! İşte onlara diyecek tek bir sözümüz dahi yoktur!

Bir genellemeden bahsetmek istiyorum ve soruyorum: Müslümanlar olarak nasıl oldu da bu kadar geri kaldık? Nerelerde hatalar yaptık? Çıkarmamız gereken dersleri çıkarabildik mi? Neyi nasıl yapmalıyız ki felaha erebilelim?..

Esasında bilim bizim işimiz. Araştırmak bizim işimiz.

Fayda sağlamak tam olarak bizim görevimiz!..

Bu arada, Müslümanların değil de başkalarının buluşlar gerçekleştirmesi ve keşiflerde bulunması, bu olağanüstü Kur'an'da bu bilgilerin açıkça yazılmış bulunduğu gerçeğini değiştirmez.

O yüzden, "Madem Kur'an'da yazıyordu, öyleyse Müslümanlar bulsaydı…" zihniyeti, gerçekten de çok dar ve çok sığ bir zihniyetten başka bir şey değildir.

Peki, önceden de böyle miydik?

Tabii ki de hayır, tam aksine!

Müslümanlar arasından kendini yetiştirmiş nice başarılı bilim insanları gelip geçmiştir. Özellikle de 9, 10, 11, 12 ve 13. yüzyıllarda Müslüman bilim adamlarının bilime yapmış oldukları katkılar, modern bilimin temelini oluşturmaktadır. Evet, şu anki modern bilimin temelinden bahsediyoruz!..

Cabir Bin Hayyam, El-Cahız, Muhammed El-Harezmi, Ali Rabban El-Taberi, Ahmed Bin Musa, Abbas Kasım İbn Firnas, Muhammed El-Battani, Sabit İbn Kurra, El-Fergani, Ebubekir El-Razi, Abdurrahman El-Sufi, Ebu'l Kasım Zehravi, Ebu'l Vefa El-Buzcani, İbn Sahl, İbn Heysem, Ebu Reyhan Biruni, İbn Sina, Zerkali, İbn Zuhr, El-İdrisi, Nurettin Batruci, El-Cezeri, İbn Baytar, Nasiruddin Tusi, İbn Nefs, İbn Haldun ve daha niceleri…

Ve bu bilim insanlarından öyleleri de vardı ki, Kur'an'da okumuş olduğu şu ayetler üzerine bilimini inşa etti, aşkla, şevkle:

Âl-i İmrân/190-191: "Şüphesiz ki göklerin ve yerin yaratılışında ve gece ile gündüzün art arda gelişinde 'ülîl-elbâb' (gerçek akıl sahipleri/sağlıklı düşünenler/derin kavrayış sahipleri/aktif akıl sahipleri) için gerçekten (nice) ayetler vardır. Onlar ki; ayakta iken ve otururken ve yanları üzerine yatarken (her vakit, her koşul ve ortamda) Allah'ı zikrederler (hatırlarlar) ve göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkür ederler (derin derin düşünürler). (Ve şöyle derler): 'Rabbimiz! Sen bunu (bütün bunları) batıl olarak (boşuna) yaratmadın. Sen *sübhân*sın (senin şanın yücedir, her türlü eksiklikten uzaksın). Bizi ateşin azabından koru!"

İşte böyle...

Bu değerli insanların bilime, insanlığa yapmış oldukları katkıları burada tek tek, uzun uzun yazmak isterdim ama konu dağılsın istemi-

yorum. Araştırma işini size bırakıyorum. Onların gayretlerini, çalışmalarını, verdikleri emekleri görünce içinizin minnet duygularıyla dolup taşacağına tüm kalbimle inanıyorum…

* * *

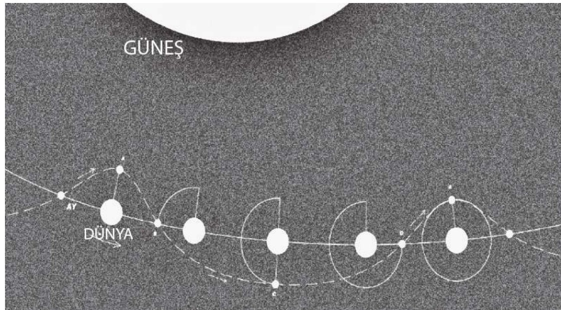
Bir diğer mucize: Ay'ın yörüngesi…

Yâsîn/39: "Ay'a da birtakım 'menâzil' (menziller/evreler/safhalar/iniş yerleri/duraklar) takdir ettik. Nihayetinde o, 'urcûn'l-kadîm' (eski ve eğri bir hurma dalı) gibi döner (döner durur)."

Bu ayette geçen "kadîm" kelimesi "eski" manasına, "urcûn" kelimesi ise "kuruyup incelmiş ve eğrilerek yay şeklini almış eski hurma dalı" manalarına gelmektedir.

Ay, yörüngesinde seyrederken Dünya'nın bazen önüne, bazen arkasına geçer. Aynı zamanda Dünya ile birlikte Güneş'in etrafında da döndüğünden, uzayda sürekli "S" şekline benzer helezonik bir yörünge çizer. Ay, tam da tarif edildiği üzere "eski hurma dalının kıvrımlarının üzerinde bir istikamette ilerliyormuşçasına" hareketini sürdürmektedir.

Kurumuş hurma dalını gayet güzel anladık. Peki bu örneklendirmedeki "eğri (kıvrılmış)" kısmını nasıl anlayacağız diye sorguladığımız zaman ise: Dünya'nın, Güneş etrafındaki yörüngesinin elips şeklinde olmasına bağlı olarak Ay'ın da yörüngesinin düz değil, eğik olduğu cevabına ulaşıyoruz.

Uzaydan Dünya'mıza doğru bakılması durumu göz önünde bulundurularak Ay'ın uzaydaki seyrini kesin olarak bilebilmek şüphesiz ki ayetin ilk indiği dönemde mümkün değildi ve ayeti bu şekilde yorumlamak imkânsızdı. Onlar da aynı ayete ve aynı kelimelere baktılar, fakat kelimelerin diğer anlamlarıyla bu ayeti tefsir ettiler.

Kur'an'da kullanılan kelimelerin salt tek anlamları yoktur. Birden fazla doğru anlamda çıkarım yapılabilmektedir. Kur'an'ın her döneme hitap edebilme mucizesi işte burada gizlidir. Daha nice ayetler bulunuyor ki ileride insanlar mutlaka bu ayetlerde başka mucizeleri de keşfedeceklerdir. Bizlerden sonra gelenler kendilerine Kur'an'dan mutlaka ilham bulacaklardır… Ayetlerin o dönemlere diyecekleri olduğu gibi bu döneme de diyecekleri oldu ve yarına da diyecekleri elbette olacaktır.

Şimdi *Yâsîn* suresindeki bu ayetleri birleştirip bir daha okuyalım:

Yâsîn/37-40: "Gece de onlar için bir ayettir (delildir, işarettir, göstergedir, mesajdır). Gündüzü ondan soyup alırız, bir de bakarsın karanlıkta kalıverirler. Güneş de, kendisi için (tespit edilmiş) olan bir 'müstakarr'a (karar yerine) doğru akıp gitmektedir. İşte bu, *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *'Alîm* (her şeyi bilen Allah)'ın takdiridir (ölçüp ayarlamasıdır). Ay'a da birtakım evreler takdir ettik. Nihayetinde o 'eski ve eğri hurma dalı' gibi döner (döner durur). Ne Güneş, Ay'a erişebilir, ne de gece gündüzün önüne geçebilir. Hepsi bir felekte (yörüngede) hareket etmektedirler (yüzmektedirler)."

Dikkat edin, *Yâsîn* suresindeki ayetler bunlar.

Yani on yıllarca, belki de asırlarca mezarlıklara gidip de ölülere okuduğumuz ayetler bunlar!

Görüyorsunuz değil mi? İçerisinde hayat veren nice ayetler bulunan bu güzel sureyi okuyup, anlayıp, yaşamamız gerekirken biz gidip de bunları ölülerimize okumuşuz!

Üstelik *Yâsîn* suresinin yetmişinci ayetine bakarsanız, Kur'an'ın dirileri uyarmak için gönderildiğinin yazıldığını görürsünüz…

Korkunç bir cehalet döneminden geçmişiz, korkunç! Şu içinde bulunduğumuz dönemde bile hâlâ o dönemlerin etkilerini görüyoruz, maalesef…

Elbette ki ölülerimiz için dua edip Allah'ın onlara rahmet etmesini dileyeceğiz. Ama şunu iyi bilmemiz gerekirdi ve hâlâ gerekiyor: Kur'an, ölülere okumamız için indirilmemiştir!

Kur'an'ın hiçbir yerinde, "Ey ölüler!" diye bir hitap yoktur. Peygamberimizin, "Bir ayet geldi, ölülerle alakalı, gelin bunu mezardakilere tebliğ edelim…" şeklinde bir söylemde bulunduğuna dair bir tane rivayet dahi yoktur, ya da bir ölü için onun adına kurban kestiği, namaz kıldığı… Olamaz da zaten. Kur'an'da, "kim iyilik yaparsa kendisi

için yapar" şeklinde nice ayetler bulunmaktadır. Yani kişi, kendi yaptığı ibadetlerin karşılığını kendisi görecektir. Konuyu daha fazla uzatmadan sözü, bizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için gönderilmiş olan Kur'an'a bırakmak isterim.

Sıradaki mucize, Ay'ın Güneş'i takibi:

Şems/1-10: "Andolsun/Yemin olsun Güneş'e ve 'duhâ'ya (ışığının parladığı kuşluk vaktine/gün boyu devam eden aydınlığına) ve onu (Güneş'i) takip ettiği zaman Ay'a ve onu (Güneş'in ışığını) açığa çıkarttığı vakit gündüze ve onu (ışığını) sarıp-örttüğü zaman geceye ve 'semâ'ya (göğe) ve onu bina edene ve yeryüzüne ve onu yayıp döşeyene ve nefse ve ona 'bir düzen içinde biçim verene', derken ona (nefse) *fücur*unu (kötülük yapma, yoldan çıkma ve günaha girme yeteneğini) ve takvasını (kötülükten sakınma yeteneğini) ilham edene ki, elbette onu (nefsini) temizleyip-arındıran felah bulmuştur; onu (kötülüklerle, günahlarla, bozulmalarla) örtüp gömenler ise elbette yıkıma uğramıştır/kaybetmiştir."

Burada açıkça Ay'ın Güneş'i takip ettiği belirtilmektedir. "Tilâvet" kelimesiyle aynı kökten gelen "telâ" fiili, "takip etmek, peşinden gitmek" anlamlarına gelmektedir.

Güneş battıktan sonra Ay'ın çıkmasıyla, Ay'ın bir nevi Güneş'i takip ettiği anlamı da buradan çıkıyor elbette. Daha dikkatli bir şekilde okuduğumuzda ise bu "takip" olayının, "Ay'ın, ışığını Güneş'ten alması" şeklinde yorumlanabileceğini de görmekteyiz…

Yûnus/4'te, Güneş'in "dıyâ" yani "ışık kaynağı, ışık üreten"; Ay'ın ise "nûr" olarak nitelendirilmesi, bunların mahiyetlerinin farklı olduğunu işaret etmektedir ki bu kavramlar da gerçekten önemli.

Ama asıl dikkatimizi çeken nokta şu ki: Bunlar birbirlerini takip ediyorlar denilmiyor! Güneş, Ay'ı takip ediyor da denilmiyor!

Ay'ın Güneş'i takip etmesi, Güneş'e tabi olup onu izlediği anlamına da geliyor. Ay, Dünya'mız ile birlikte Güneş'e göre hareket ediyor, Güneş'in ardı sıra evrende yer değiştiriyor…

* * *

Tüm bunların yanı sıra bir de bu ayetlerde ön plana çıkarılan "yemin" konusu bulunmaktadır. *Rahmân*, bu on ayette pek çok varlığa yemin ederek, insanın yaratılış özelliklerine dikkat çekmektedir.

Bir varlığa yemin edilmesi, aynı zamanda o yemin edilen varlığın

şahitliğinin söz konusu edilmesi demektir. Mesela "Rabbine yemin ederim." ifadesi: "Allah şahit olsun, O'nu bu konuda şahit tutuyorum, O'nun şahitliğini biliyor ve O'na inanıyorum." manalarına gelmektedir.

Bu bağlamda yemin ifadeleri: Sözü güçlendirmek, yemin geleneğini devem ettirmek, varlıkların önemine atıfta bulunmak, muhatabın dikkatini çekmek ve söz konusu varlıkların şahitliğine vurgu yapmak amaçları doğrultusunda değerlendirilebilir.

(Not: Yemin konusuyla alakalı olarak *Mâide*/89'u da bilmek gerekir.)

İnsanlar ve diğer varlıklar için önemli olan hemen her ne varsa Kur'an'da bunlar üzerine yemin edildiğini görüyoruz. Yani anlayacağınız kaçış yok; gece, gündüz, zaman, Ay, Güneş, yeryüzü, gökyüzü, hatta görebildiğimiz ve göremediğimiz ne varsa her şeyi şahit tutuyor *Rahmân*! En başta kendisini şahit tutuyor ki zaten orada iş bitmiş oluyor…

* * *

Geçelim diğer mucizeye:

Yüce Allah, bildiğimiz ve bilmediğimiz bütün her şeyi çiftler hâlinde, eşler hâlinde yarattığını bildirmektedir:

Yâsîn/36: "*Sübhân*dır (şanı yücedir/her türlü noksan sıfatlardan münezzehtir) O ki, yeryüzünün bitirdiklerinden, nefislerinden (kendilerinden) ve daha bilmedikleri (nice) şeylerden bütün çiftleri yaratmıştır."

Zâriyât/48-49: "Yeryüzünü de biz döşedik, (bak) ne de güzel döşeyiciyiz! Her şeyden de 'zevceyn' (çift/iki cins/iki eş) yarattık; umulur ki tezekkür edersiniz ('gerçeği' hatırlarsınız/düşünür ve ibret alırsınız)."

Zuhruf/12-14: "Ve bütün o çiftleri yaratan ve sizin için o gemilerden ve 'el-en'âm'dan (o hayvanlardan) bineceğiniz şeyleri var eden O'dur. Ki böylece siz onların sırtına binip üzerlerine yerleştiğiniz zaman, Rabbinizin nimetini zikrederek şöyle diyesiniz: 'Bunları bizim buyruğumuza/hizmetimize veren (Allah), *sübhân*dır (her türlü eksiklikten uzaktır, şanı yüce olandır)! Aksi takdirde biz bunu (kendimize, bu işe) yaklaştıramazdık. Ve muhakkak ki biz sadece Rabbimize döneceğiz."

İlk ayetteki, yani *Yâsîn*/36'daki "çiftler" kelimesinin orijinali "ezvâc"-dır; yani "zevc" kelimesinin çoğuludur.

"Karı-koca"; "zevc-zevce" aynı kökten gelmektedir mesela…

Zâriyât suresinde ise "zevceyn" kelimesi tercih edilmiştir ki bu yine "çift" anlamını içermektedir.

"Daha bilmedikleri nice şeylerden" ifadesine gelirsek:

Şüphesiz o dönemde bilinmeyen nice şeyler vardı, şimdi de varlar, gelecekte de var olacaklar.

Bir düşünelim, hakkında bilgi sahibi olmadığımız şeyler neler olabilir?.. Bilmediğimiz bir şeyi tahmin etmemiz hiç de kolay değil gerçekten, fakat bu bilmediğimiz şeylerin "evrende var olan şeyler" olduğu noktasından hareket edersek eğer, bunun maddesel bir şey olması gerekir. Yani az veya çok bir şekilde kütlesi olan bir şey olmalı.

Kütlesi olan her şey ise atomlardan oluşuyordu.

E o zaman atomun içine bir bakmak gerekmez mi?..

Bu durumda fizik konusuna girmemiz gerekiyor ki zaten bu konuya girdiğimizde de "maddenin eşler hâlinde yaratılması" durumu, fiziğin şu ana kadar yapılan en önemli keşiflerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Keşif: Antimaddenin keşfi

Henüz üzerinden yüz yıl geçmemiş olan bu çalışma (Parite teorisi, Dirac denklemi), bunu keşfetmeyi başaran Paul Dirac'a 1933 yılında Nobel Fizik Ödülü'nü kazandırmıştır…

* * *

Maddenin çifti: Antimadde

Çalışmalar ilerledikçe, atomun içerisinde bulunan düzenin bilinenden çok daha hassas ve karmaşık olduğu anlaşılmıştır.

Elektrona karşı pozitron, protona karşı anti-proton, hatta nötrona karşı anti-nötron keşfedilmiştir.

Çalışmalar devam etmiş, nötronların ve protonların içerisindeki *kuark*lar mercek altına alınmıştır. Nihayetinde *anti-kuark*lar da keşfedilmiştir.

Kim bilir, bu yazıları okurken *kuark*ların da ötesinde daha hangi keşifler yapılmış olacaktır...

* * *

Zâriyât suresinde bulunan şu olağanüstü ayet ile devam edelim:

Zâriyât/47: “Ve göğü (evreni) ellerimizle (güç ve kudretimizle) biz inşa ettik, muhakkak ki genişleten de/genişletici olan da biziz.”

Muazzam!

Burada genişletildiği söylenen şey “semâ”dır, “gök, gökler, evren” manalarını içeren bir kelimedir.

Türkçede de “gök” denilince hem Dünya’nın tavanını hem de evreni/uzayı anlıyoruz.

“Gökten yağmur yağıyor” da diyoruz, “gökteki yıldızlar” da diyoruz…

Buradaki “genişletici” kelimesi için, önceki âlimlerimizden İbn Zeyd, Fahreddin Er-Razi, İbn Kesir gibileri haricinde, çoğusu: “Bizim ona gücümüz yeter.” şeklinde tercümede bulunmuşlardır. Bu söyledikleri anlam da elbette ki doğrudur. Fakat onlar, kendi dönemlerinde “göğün genişlemekte olması durumu”nu akıllarına getiremediklerinden dolayı olsa gerektir ki, bu anlamı tercih etmişlerdir.

Kur’an, kendisinin her döneme hitap eden büyük bir mucize olduğunu bize bu ayette de ispatlamaktadır!

“Genişletici/Genişletmekte” olarak yapılan çeviriler de kesinlikle doğrudur, ihtimal ya da tahmin asla değildir; bilakis, özünde/esasında zaten bu anlamlara gelmektedir!

Çeviri işinin ne kadar hassas, ne kadar önemli, belki de ne kadar hayati bir ehemmiyete sahip olduğunu, işin içine girdikçe siz de anlayacaksınız. Gerçekten samimi bir şekilde Allah’tan gelen bu mesajlara tam manasıyla ulaşmaya gönül vermişsek eğer, bunun için konunun üzerine var gücümüzle eğilmek zorundayız. Kur’an’da pek çok yerde önceki peygamberlerin sözlerine yer veriliyor. Dikkat edin, o peygamberlerin ağızlarından çıkıp da ayetleşen ve Kur’an’da yer bulan o sözlerin hepsi Arap dilinde değildi! Onların o sözlerini yüce Allah Arapçaya çevirerek bizlere aktarmıştır!..

Bizlerin de yapmış olduğu bu çevirilerde en mükemmele erişmek diye bir amacımız ve bir gayretimiz olmalı ki, Kur’an’ın içindeki bu bilgilerden bütün insanlık en iyi şekilde faydalansın...

Bilimsel keşifler devam ettikçe okuyup geçtiğimiz nice ayetlerin öz manalarından daha nice harika şeyler çıkacaktır. İşte bu yüzden, bu hassas konuda bu işin uzmanlarına büyük sorumluluklar düşmektedir...

Bununla birlikte sonradan Kur’an’da bulup da: “Şu da Kur’an’da vardı…” demeyi bir kenara bırakmamızın, Kur’an’ın en kılcal damar-

larına en hassas ve en mükemmel çevirilerle girmemizin vakti çoktan gelmiştir. Bunun için de her dilde çeviri yapabilecek çok donanımlı ve yetişmiş ekiplerin bulunması, onların Kur'an'da yer alan kelimelerin çok anlamlılık içermesi durumunu en güzel şekilde değerlendirip tüm insanlığa en doğru çevirileri sunmaları çok çok önemlidir, çok çok acildir ve bu durumun elbette sürekli güncel kalması gereklidir!.. Umarız çok yakında bunu gerçekleştirirler.

Yine de, şu anda da elimizin altında mevcut birçok kaynak bulunmaktadır. Bu durumda yeniden tekrar etmekte fayda var: Asla tek bir mealle yetinmeyelim, iki mealle de yetinmeyelim, çok sayıda mealle karşılaştırmalı çalışmalar yapalım. Elimizdeki tüm verileri seferber edelim. Ulaşabildiğimiz tüm tefsirlere mutlaka bakalım ve daha fazla araştıralım. Kelimeler ve kullanılış yerleri gerçekten çok önemli. Öyle ki bu konuda gereken hassasiyet gösterilmeyince en hafif tabiriyle "kıyım" yapılıyor ve ayetler arası bağlantı mahvediliyor!..

Şimdi konumuza geri dönersek, bu ayette açık bir şekilde "genişleyen bir evren"den söz edilmekte olduğunu görüyoruz. Tercih edilen "genişletilme" kavramından bunun süreklilik içeren bir eylem olduğunu ve bu fiiliyatın durmadan gerçekleştiğini anlıyoruz.

Felsefi bir yaklaşımla, bilimsel ilerlemeleri de göz önünde bulundurarak bu durumu bir değerlendirmeye alalım:

Bilim insanları keşiflerinde hakikate doğrudan ulaşmanın değil, hakikate yaklaşmanın mümkün olduğunu düşünürler. Zira hakikati bilmeye çalışırken karşılarına her zaman bilmedikleri şeyler çıkacaktır.

Hakikate yaklaşma işi süreklidir, bitmez. Bu yolda ilerlerken birtakım aşamalardan geçmek gerekir. Bilim dilinde "hipotez", "teori", "kanun" gibi terimlerle ifade edilen bu aşamaları iyi analiz etmek gerekir. Bu kavramların içerdiği anlamları çok iyi bilmemiz gerekir.

"Teori" ile ifade edilmek istenen nedir bunu biraz açalım:

Teoriler, sistemli ve düzenli tekrarlanan pek çok gözlem ve deneylerle elde edilirler. Çürütülememiş hipotezlerle desteklenirler. Bir bilgi teori hâlini almış ise onun doğruluğu kanıtlanmış demektir. Bununla birlikte birtakım kabuller içerirler ki, bunlardan sadece birisi yanlışlanırsa o teori artık geçerliliğini yitirir. Bütün bunları gözönüne alırsak, bir bilginin teori olabilmesi ve teori olarak kalabilmesi için aksinin ispatlanamaması ve çok ciddi bilimsel kanıtlara sahip olması gerekir…

Bizim burada ele alacağımız konu ise astrofizikçiler arasında on yıllardır popüler olan bir konu olan, hepimizin duymuş olduğunu düşündüğümüz "Big Bang (Büyük Patlama)" teorisidir.

Big Bang teorisi, kısaca, evrenin genişlediğini ve bu durumun tek bir noktadan başladığını bize kanıtlayan bir teoridir. Bu teoriye büyük önem verilmesinin nedeni ise evrenin yaratılışı ile ilgili pek çok soruya cevap verebilmesidir. O ilk an ise hâlen araştırılmaktadır…

Bu teori, ortaya çıktığı günden bugüne kadar yapılan bilimsel çalışmalardan sürekli destek almıştır. Dahası, mevcut delillerin de bu teori için yeterli olduğu görülmektedir. Ayrıca bu teori, "çoklu evren kavramları", "genişleyip büzüşen (döngüsel) evren kavramları" gibi kavramların geliştirilmesine de kapı aralamıştır...

Yani bu evrenin bir başlangıç noktası vardır, evren sürekli genişlemektedir!

Yine Kur'an'da bu durumu açık bir şekilde onaylayan şu güzel ayetlere de bir bakalım:

Fâtır/1: "*El-hamd* (bütünüyle övgü), gökleri ve yeri (bir çekirdeği yarar gibi) yoktan var eden; melekleri ikişer ve üçer ve dörder kanat sahibi resuller (elçiler) kılan Allah'a mahsustur; O, yaratmada dilediğini (dilediği kadar) artırır. Muhakkak ki Allah her şeye gücü yetendir."

En'âm/101: "Gökleri ve yeri yoktan var eden (bir örnek edinmeksizin yaratan) O'dur. O'nun nasıl bir çocuğu olabilir? O'nun eşi de yoktur ve her şeyi O yaratmıştır, her şeyi (hakkıyla) bilen de (yalnız) O'dur."

Muhteşem!..

Fâtır suresi, ismini bu okumuş olduğumuz birinci ayetindeki "fâtır" kelimesinden almıştır. "Yaratan, yoktan var eden" anlamlarının yanı sıra özü itibarıyla şu anlamı içinde barındırır: "Varlık ağacını ortaya çıkarmak için, yokluk çekirdeğini yarmak!"

Yani bu kelime, hem "yoktan var etme" anlamını, hem "yaratmayı ilk başlatan" anlamını hem de "bir çekirdeği yarmak suretiyle içinde gizleneni ortaya çıkarmak" anlamını içeren bir kelimedir.

Yine *En'âm*/14, *Yûsuf*/101, *Zümer*/46, *Şûrâ*/11, *İbrâhîm*/10 ayetlerinde geçen ifadelerde de yüce Allah bu sıfatını kullanmaktadır.

"Fıtrat" kelimesi ve "infitâr" kelimesi de yine aynı "f-t-r" kökünden gelmektedir ki bunlara da ileride değineceğiz.

Allah'ın çocuk sahibi olduğunu iddia eden müfterilere ise yüce Allah en güzel şekilde şu ayetlerle karşılık vermiştir:

Nisâ/171: "Ey kitap ehli (Yahudiler ve Hristiyanlar)! Dininizde taşkınlık etmeyin ve Allah hakkında gerçek olmayan (gerçekten başka) şeyleri söylemeyin! Meryem oğlu *Îsâ Mesîh*, ancak (ve ancak) Allah'ın resulüdür (elçisidir) ve O'nun Meryem'e attığı (ulaştırdığı) kelimesidir ('ol!' kelimesinin eseridir) ve O'ndan bir ruhtur. Öyleyse Allah'a ve resullerine iman edin (inanın, güvenin). '(Allah) üçtür.' demeyin; kendi hayrınız (iyiliğiniz, yararınız) için buna son verin! Allah, yalnız (ve yalnız) tek bir ilahtır. O, çocuk sahibi olmaktan uzaktır. Göklerde ve yerde ne varsa (hepsi) sadece O'nundur; *vekîl* (güven kaynağı ve makamı) olarak Allah yeter."

Bu arada yanlış bir anlaşılmaya sebebiyet vermemesi adına şuna da değinmeliyiz ki, "O'ndan bir ruhtur" çevirisinin orijinali "rûhun minhu"dur. Burada "minhu" kelimesi, "O'ndan" manasına gelmektedir. Tıpkı *Câsiye*/13'te geçen "cemîan minhu" örneğinde olduğu gibi...

Tüm canlar gibi, Allah'ın yarattığı bir can.

Allah *Ehad*'dır, *Samed*'dir; insanlara ruhundan üflemesi, O'nun bir parçası olmamızı ifade etmez. Doğrusu, O'nun "sahip olduğu ruh cevherinden bize verdiği" anlamında konuyu ele almamız daha isabetli olacaktır.

Allah Kur'an'da *Mescid-i Harâm*'a da "benim evim" diyor (*Bakara*/125). Peki, haşa Allah orada duruyor da mı böyle söylüyor?..

Yine bir başka ayette "Allah'ın devesi" tamlaması geçiyor. Allah'ın onu yanında tuttuğu, kendine özel bir devesi mi var da böyle söylüyor?.. Hayır, bu elbette ki Allah'ın yarattığı deve demektir.

Yine mesela *Âl-i İmrân*/103'te "Allah'ın ipi" tamlaması geçmektedir…

* * *

Mâide/17: "Andolsun ki, 'Şüphesiz Allah, Meryem oğlu *Mesîh*'tir.' diyenler kâfir olmuşlardır (küfre düşmüşlerdir/'hakkı' örtüp gizlemişlerdir/nankörlük etmişlerdir/'hakikati' inkâr etmişlerdir). De ki: 'O, eğer Meryem oğlu *Mesîh*'i ve onun annesini ve yeryüzündekilerin tümünü helak etmek isterse, Allah'tan (bunu önlemeye) kim bir şeye malik olabilir!? Zira göklerin ve yerin ve bunlar arasındakilerin mülkü (mutlak hâkimiyeti/saltanatı/serveti/iktidarı/egemenliği) sadece Allah'ındır; dilediğini yaratır, Allah, her şeye (hakkıyla) gücü yetendir."

Şahane ayetler var bu konularla alakalı, lakin bunları ileride buna bağlı konularla birlikte incelemek daha uygun olacaktır…

Biz şimdi esas konumuza şu güzel ayetle devam edelim:

Bakara/117: "(O,) gökleri ve yeri yoktan (ve eşi benzeri olmadan) yaratandır ve bir işe hükmettiği zaman (bir işin olmasını murat ettiğinde) ona sadece 'Ol!' der, o da hemen oluş sürecine girer!"

Bu ayette "fâtır" değil de, *En'âm*/101'deki gibi "bedî" kelimesi kullanılmıştır ki bu, "yoktan var eden, öncesinde onun bir örneği ve benzeri olmadan onu yaratan" anlamına gelmektedir.

Yine burada "Ol der, o da hemen olur." şeklinde yapılan çeviriler çok eksik olduğu için yanlış çeviri olarak kabul edilmelidirler. Çünkü "fe yekûn" ifadesindeki "yekûn" fiili muzari bir fiildir, yani içerisinde bir süreç ve bir aşama olduğunu bildiren bir fiildir.

İçerisinde aşama ve süreç barındırmayan başka bir kelime de tercih edilebilirdi, ancak Allah "fe yekûn" ifadesini tercih etmiştir. Bu fiilin başına gelen "fe" edatı "devamında, peşinden, peşi sıra, hemen başlamak" manalarına gelmektedir. Buradaki kullanımıyla da "hemen, herhangi bir zaman aralığı söz konusu dahi olmadan, anında" manasını vermiştir.

Yani yüce Allah bir şey için "Ol!" dediği anda o, hemen oluşum sürecine girer!

"Kûn fe yekûn" ile ilgili diğer ayetleri de incelemek isterseniz, buyrun: *Bakara*/117, *Âl-i İmrân*/47, 59, *En'âm*/73, *Nahl*/40, *Meryem*/35, *Yâsîn*/82, *Mü'min*/68.

Kâinat evreler hâlinde, aşama aşama yaratılmıştır.

İnsanlar da aşama aşama, belirli bir süreçten geçirilerek yaratılmışlardır ki hâlâ öyledir.

Fâtır/43'te harika bir ifade bulunuyor: "Allah'ın *sünnet*inde (yasasında/kanununda) kesinlikle bir değişiklik bulamazsın ve sen, Allah'ın *sünnet*inde kesinlikle bir sapma/başkalaşma/dönüşüm de bulamazsın."

Bu ifade yaratılışı da kapsamalıdır. Allah'ın *sünnet*inin değişmemesi ile ilgili olarak *Rûm*/30, *Ahzâb*/62, *Feth*/23 ayetlerine de bakabilirsiniz ki ileride yine bu konuya değineceğiz…

Bir başka ayet:

Enbiyâ/30: "Kâfir olanlar (gerçeği örtüp gizleyenler/küfre sapanlar/inkâr edenler) görmüyorlar mı ki, gökler ile yer bitişikken biz onları ayırdık ve her 'hayy' (hayat sahibi, canlı) şeyi sudan yarattık!? Buna rağmen/Hâlâ iman etmeyecekler mi?"

Muhteşem! Gerçekten muazzam!..

Gökler ile yer birleşik iken bunların ayrılması durumu çok net bir şekilde ele alınmıştır ki, bu da *Big Bang* teorisini desteklemektedir.

Her canlının sudan yaratılması konusuna ise hemen ileride, ilgili diğer ayetlerle birlikte değineceğiz.

Şimdi son okuduğumuz ayette geçen "keferû" kelimesini incelemeye alalım;

Kur'an'da "keferû" kelimesinin türediği "k-f-r" kökünden gelen pek çok farklı kelimenin bulunduğunu bilmemiz gerekiyor. Bu kökten gelen kelimelerin verdikleri anlamları şöyle sıralayalım: "Örtmek", "inkâr etmek", "nankörlük", "çiftçi", "küfür", "koku", "kefaret".

"Keferû" kelimesi ise tıpkı "küffâr" kelimesi gibi "vahyin hakikatlerini gizlemek, örtmek" manalarının yanı sıra "inkâr etmek" anlamına da gelmektedir. "Kâfir" kelimesi de yine aynı kökten gelmekte ve bu anlamları bünyesinde barındırmaktadır.

Esasında işin mantığını anlarsak, bu kelimelerin kapsama alanını çok iyi kavramış olacağız. Mantık şu ki, Arapçada çiftçilere "küffâr" denilmektedir (bunu *Hadîd*/20'de de görebilirsiniz); nasıl ki çiftçiler tohumların üzerini toprakla örtüyorlarsa, işte kâfirler de gerçeğin üzerini öyle örttükleri için onlara "kâfir" denilmektedir.

Bu kelimelerin geçtiği yerlerdeki çevirilerde birtakım farklılıklar görmemizin nedeni de budur. Çünkü "kâfir" kelimesinin kapsamına: "Hakikati örtüp gizleyen, gerçekleri inkâr eden, nankörlük eden, küfre sapan" anlamları girmekte, çeviri yapan kimse ise (genellikle) bunlardan birini tercih etmek durumunda kalmaktadır… Ayetleri okudukça olayları daha iyi anlayacak ve konuya daha iyi hâkim olacağız...

Şimdi bu ayetten genel bir çıkarım yaparsak: Göklerle yerin başta bitişik olması ve her canlı şeyin sudan yaratılması ile ilgili bilgi sahibi olup da bu gerçeği gizleyenler de kâfirlerden kabul edilmiştir. Bir diğer taraftan, ayette "Görmüyorlar mı?" denildiğine göre görülebilecek, yani "bilinebilecek" bir şeylerin olduğu/olacağı anlamı da çıkmaktadır. Yine, "Kâfir olanlar görmüyorlar mı, hâlâ inanmayacaklar mı?" şeklindeki hitap şekli ilginçtir, çünkü "Ey insanlar, görmez misiniz?" gibi bir hitabın değil de bu şekilde bir hitabın tercih edilmesi gerçekten düşündürücüdür…

Evet, şimdi de farklı bir mevzuya geçelim ve oradaki mucizeleri inceleyelim.

Konumuz: Dağlar…

Nebe'/6-7: "Biz yeryüzünü bir beşik yapmadık mı? Dağları da birer kazık?"

Nâzi'ât/27-33: "Sizi yaratmak mı daha zorlu, yoksa göğü yaratmak mı? (Ki Allah) onu bina etti. Onun tavanını (boyunu/kalınlığını/sınırlarını) yükseltti; derken onu tesviye etti (düzeltip bir biçime soktu). Ve gecesini örtüp kararttı ve 'duhâ'sını (kuşluğunu) ortaya çıkarttı. Ve/Ardından da (zaten mevcut olan) yeri (yuvarlakça) serip döşedi (yuvarlatarak bir düzene koydu). Ondan suyunu ve otlağını çıkardı. Ve dağları (da) (demir atmış gibi) O oturttu. Sizin ve 'en'âm'ınızın (hayvanlarınızın) *metâ*'sı (geçimi, faydalanması) için."

Neml/88: "Ve dağları görürsün de onları durgun sanırsın; oysa onlar bulutların hareketi gibi hareket etmektedirler. Bu, her şeyi 'sapasağlam ve yerli yerince' yapan Allah'ın sanatıdır. Şüphesiz ki/Gerçekten/Doğrusu O, yaptıklarınızdan haberdardır."

Enbiyâ/31-32: "Ve yeryüzünde (yerin içinde), onları (insanları) sarsar diye (sarsmaması için) 'revâsî' (ağırlıklar/sarsılmayacak büyüklükte ve sağlamlıkta sabit şeyler) yarattık/kıldık ve orada (yeryüzünde) geniş yollar yarattık (kıldık/açtık), umulur ki/ta ki (varacakları yere) yol bulabilsinler. Ve semayı (göğü) 'mahfûz' (korunmuş) bir tavan kıldık; onlar ise hâlâ buradaki ayetlerden yüz çeviriyorlar (görmezden geliyorlar/dönüp de bir bakmıyorlar)!"

Lokmân/10-11: "O, gökleri, görebileceğiniz direkler olmaksızın yarattı. Yeryüzüne (içine) de, sizi sarsar diye (sarsmaması için) 'revâsî' (ağırlıklar/sarsılmayacak büyüklükte ve sağlamlıkta sabit şeyler) attı (yerleştirdi) ve orada her çeşitten canlıyı türetip-yaydı. Ve gökten suyu biz indirdik ki (böylece) orada her 'kerîm' (güzel, değerli) çiftten (nice) ürünler bitirdik. İşte bu Allah'ın yaratışıdır; şu hâlde, gösterin bana

O'nun dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) olanlar ne yaratmıştır? Hayır (gösteremezler)! Zalimler açık bir sapıklık içindedirler!"

Nahl/15-18: "Ve yeryüzüne (içine), sizleri sarsar diye (sarsmaması için) 'revâsî' (ağırlıklar/sarsılmayacak büyüklükte ve sağlamlıkta sabit şeyler) attı (yerleştirdi). Ve yolunuzu bulmanız için ırmaklar ve yollar (yerleştirdi). Ve (nice) alametler (işaretler)! Yıldız(lar)la da onlar yol bulurlar. Şu hâlde, yaratan yaratmayana hiç benzer mi? Hiç tezekkür etmez misiniz ('gerçekleri' hatırlamaz mısınız/hiç düşünmez misiniz/düşünüp anlamaz mısınız/aklınızı başınıza toplamayacak mısınız)? Ve eğer Allah'ın nimetini saymaya kalksanız, onu sayamazsınız. Muhakkak ki Allah gerçekten *Ğafûr*'dur (mağfireti bol olandır), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır)."

Kur'an'da dağlarla ilgili daha birçok ayet bulunmaktadır. Bu heybetli, bu koca dağların kıyamette un ufak olmuş olacağı ile ilgili ayetler de ilerideki sayfalarda bizleri beklemektedir…

Son okuduğumuz ayetler ile ilgili olarak ele almamız gereken birçok mevzu bulunuyor. En anlaşılır şekilde, gayet akıcı bir dille, fazla detaylara boğulmadan ve konuyu sündürüp uzatmadan bu mevzuları açığa kavuşturacağız, hiç endişeniz olmasın.

Nebe'/6'dan başlayalım:

Allah yeryüzünü "beşik" olarak tarif ediyor. Buradan hareketle akla ilk gelen Dünya'nın hareketli bir yapıda olmasıdır. Sallanan bir yapısının olduğu sonucu da çıkarılabilir. İlginç bulacağınız bir gerçek daha var ki o da Dünya'nın 21 Eylül ve 21 Mart günlerinde dik konumda bulunup; 21 Aralık'a kadar sola, 21 Haziran'a kadar da sağa eğilmesidir. Bu durum, bir sağa bir sola sallanan bir beşiğin misalini aklımıza getirmektedir. Tek bir "beşik" kelimesi bakın bize neler neler anlattı…

Allah, dağları da birer kazık yaptığını bildiriyor. Bu "kazık" kelimesi, o dönemde "çadırı tutturmak için yere çakılan büyük çiviler" için kullanılmaktadır. Kazıkların özelliği ise toprağın altında kalan görünmeyen kısmın, toprağın üstündeki kısmından çok daha fazla olmasıdır.

Şu son yüzyıldaki jeolojik araştırmalar neticesinde, yeryüzündeki bu dağların köklere sahip olduğu keşfedilmiştir; tıpkı bir buz dağının görünmeyen kısmının görünenden kat be kat fazla olması durumu gibi

dağların da yerin altında bulunan kökleri, yerüstünde görünen kısmından kat be kat fazladır!..

Yani tam da anlatıldığı gibi, yere çakılmış kazık gibidir dağlar!

Şimdi, şu iki kavram üzerine eğilmemiz gerekiyor: "cibâl/ el-cibâl" ve "revâsî".

Kur'an'da "dağlar" anlamında kullanılan kelime "cibâl/ el-cibâl" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu "dağlar" kelimesinin geçtiği ayetlerde "yeryüzüne" kelimesinden önce bir edat gelmekte, kelimeye "yeryüzünün üzerine" anlamını katmaktadır.

"Revâsî" kelimesi ise "sarsılmayacak büyüklükte ve sağlamlıkta sabit şeyler, ağırlıklar" anlamına gelmektedir. "Revâsî" kelimesinin geçtiği ayetlerde "yeryüzüne" kelimesinden önce kullanılan edat ise "fî" edatıdır; yeryüzünün "üzerine" değil, yeryüzünün "içine" anlamını katmaktadır.

Enbiyâ/31, *Nahl*/15, *Lokmân*/10 ayetlerinde, meal olarak genelde "Yeryüzünde sizi sarsmasın diye dağlar var ettik." şeklinde tercümeler yapılmış… Hâlbuki bu ayetlerde "cibâl" kelimesi değil, "revâsî" kelimesi kullanılıyor! Çok büyük bir ihtimalle *Nâzi'ât*/32'den dolayı böyle bir tercümeye gitmiş olmalılar.

Bu ayetlerde yapılan bu "dağlar" tercümesi, doğrudan değil de dolaylı olarak doğru bir çeviri olmaktadır; zira dağların altlarında, üstlerinde görünenden 10-15 kat daha fazla kütle bulunmakta ve bu müthiş bir basınç oluşturmaktadır.

Yer kabuğunun hemen altında bulunan "üst manto" kısmına giren dağ kökleri, yeryüzünü genel olarak stabilize ediyorlar.

Bu dağların kökleri, yeryüzünde "izostatik denge"yi sağlıyorlar.

Jeomorfoloji bilimi sayesinde bu ayetlerin doğruluğu kanıtlanmış oluyor ve bu ayetler, jeomorfologların yaptıkları bu çalışmaları onaylamış bulunuyor.

Hem verilen örnekteki incelik hem kullanılan kelimelerdeki incelikler hem de hedefi on ikiden vuran mucizeleri içeren işte bu kitaba biz "Kur'an" diyoruz!..

Tekrar dikkatinizi çekeriz, çeviri işini tam anlamıyla hakkını vererek yapmak tabiri caizse gerçekten hayati bir öneme sahiptir. Lütfen bu

ayetlerin meal ve tefsirlerini detaylıca bir araştırın, bir bakın nelerle karşılaşacaksınız…

Birileri, kalkıp da bu ayetlerin: "Biz dağları, karaları zelzeleden korusun diye yarattık!" olarak çevrildiğini iddia ettiği bir kaynakla çıkıyor ve sonra da: "Bu bilime aykırıdır! Bir tane bilime aykırı olunca da bu kitap hak değildir!" falan filan deyip durabiliyor… Maalesef ki böyle şeyler yaşanıyor…

Bilime aykırı bir bilginin bulunması bu kitabı hak olmaktan çıkarır, burası doğru; fakat bu Allah'ın kitabında bilime aykırı hiçbir şey yoktur! Bilimi yaratan Allah'ın kitabından bahsediyoruz! Aksini düşünmek, akla ziyandır.

Ortada yanlış olan bir şey varsa, o şey, bunu iddia eden kişinin tam olarak araştırmaması, bilgisinin yetersiz kalması gibi sebeplerle oluşan bir şeydir.

Bu kişilerin piyasadan bulduğu o yanlış kaynakları oluşturan o kimseler de yine aynı şekilde yanlış yapmışlardır!

Bu yanlış kaynaklara göz yuman, bunların doğrularını insanlara açıklayıp-yaymaktan geri duran veya geri kalan ilgili kişi ya da kurumlar da yine yanlışlar içindedirler!..

* * *

Bir diğer konuya geçersek, *Lokmân*/10'da dikkatinizi çekmiştir; Allah'tan bahseden üçüncü tekil zamirler ("O"lar), bir anda birinci çoğul zamire ("biz"e) dönüşüyor. Aynı ayet içerisinde bir zamirden başka bir zamire geçiş yapılıyor. İşte Arapçadaki bu özel ifadelere "iltifat sanatı" adı verilmektedir. Karşıdaki muhatabın dikkatinin dağılmasını önlemek için, tekrarlardan kaçınmak ve dinleyicinin zihnini canlı tutmak için bu sanata başvurulur. Kur'an'da bunun pek çok örneği bulunmaktadır. Bununla beraber, orijinal dilindeki bu sanatın karşıda oluşturduğu etkiyi, kulakta bıraktığı o ince yankıyı, estetiği, ahengi yani kısacası muhatabın ruhunda bıraktığı o tadı maalesef ki meallerde bulmamız mümkün değildir...

Lokmân/10'da yine incelenmesi gereken başka bir ifade mevcuttur: "O, gökleri, görebileceğiniz direkler olmaksızın yarattı." Allah dikkatimizi yine göklere çekmektedir ki, *Ra'd*/2'de de benzer bir ifade mevcuttur…

Lokmân/11'e geldiğimizde ise orada "zalim" kelimesinin geçtiğini görüyoruz. Zalim, zulüm eden kimse için kullanılan bir tabirdir. Peki ya zulüm nedir?

Basit ve temel anlamda zulüm, adaletin zıddıdır.

Adalet ise bir şeyi yerli yerince, olması gerektiği gibi yapmaktır.

Yani zulüm, olması gereken bir şeyi yapmamaya, yapılması gereken bir şeyi layıkıyla gerçekleştirmemeye denir. Yerli yerinde olan bir şeyi yerinden etmek de zulümdür.

Lokmân/11'e bir daha bakalım: "İşte bu Allah'ın yaratışıdır; şu hâlde, gösterin bana O'nun dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) olanlar ne yaratmıştır? Hayır (gösteremezler)! Zalimler açık bir sapıklık içindedirler!"

Adil olanın, yani olması gerekenin Allah'a iman etmek olduğu belirtilmiş; O'na ortaklar koşmanın veya O'na inanmamanın ise "zalimlik" olduğu vurgulanmıştır. Yüce Allah'ın onlara niçin zalim dediği herhâlde şimdi daha iyi anlaşılmıştır…

Bu "zulüm, zalim" konusunun daha iyi kavranabilmesi adına birkaç örneğe daha bakalım, sonrasında esas konumuza geri dönelim. Mesela Hz. Âdem ve eşinin Allah'ın buyruğundan çıkmış olduklarında söyledikleri sözleri bir hatırlayalım:

A'râf/23: "Dediler ki: 'Rabbimiz! Biz nefsimize (kendimize) zulmettik, eğer bize mağfiret etmezsen (bizi bağışlamazsan) ve bize merhamet etmezsen (bize acımazsan) muhakkak ki hüsrana uğrayacaklardan (kaybedenlerden/âciz kalanlardan/ziyana uğrayanlardan) oluruz!"

Yine *Enbiyâ*/87'ye baktığınızda, Hz. Yunus'un da: "Senden başka hiçbir ilah yoktur, sen *sübhân*sın (senin şanın yücedir, her türlü eksiklikten uzaksın), ben gerçekten zulmedenlerden oldum!" şeklinde Allah'a çağrıda bulunduğunu göreceksiniz. Hatta *Kasas* suresi 16. ayeti okurken, Hz. Musa'nın: "Rabbim, gerçekten, ben nefsime zulmettim, artık beni bağışla!" dediğine şahit olacaksınız.

"Hz. Âdem, Hz. Yunus ve Hz. Musa neler yapmışlardı da böyle söylemişlerdi? Sonrasında Allah onlar hakkında neler buyurmuştu?" gibi soruların cevaplarını ise sizin araştırmalarınıza bırakıyorum…

İleride ayetleri okudukça pekişecek olan bu kavramların, bu ayetlerde "yapılmaması gerekeni yapmanın, yapılması gerekeni layıkıyla yap-

mamanın ve böylece kendine yazık etmiş olmanın" bir ifadesi olarak karşımıza çıktıklarını görüyoruz!..

* * *

Esas konumuza geri dönelim:

Neml/88'de dağların sabit olmadıkları bize geniş zaman kipinde bildiriliyor. Hatta öyle ki onlar için "bulutlar gibi hareket ediyorlar" benzetmesi yapılıyordu.

Müthiş! Dağların bulutlar gibi hareket etmesi örneğindeki şu inceliğe tekrar bir bakar mısınız? Olağanüstü!

"Bu, her şeyi 'sapasağlam ve yerli yerince' yapan Allah'ın sanatıdır." ifadesi de hemen peşi sıra geliyor; bulutlar gibi hareket eden dağların (yeryüzünün) durumu, onların gerçekten de sapasağlam kılınmasını gerekli kılıyor.

Şüphe yok ki bu ayetler o dönemde Hz. Muhammed'in ağzından çıktığında oldukça garip karşılanmıştır. Çünkü dağlara baktığımız zaman sarsılmaz ve hareketsiz görünüyorlar.

Ayette "Dünya" kelimesi yerine "dağ" kelimesinin yer alması da ilgi çekicidir. Çünkü dağlar Dünya'daki sabitliğin simgesidir. Sabit gibi gözüken dağların hareket etmesi demek, Dünya'nın hareket hâlinde olması demektir. Bulutlara benzetilmesi ise bunun sürekli ve hızlıca olduğunu anlatmak için ne de güzel seçilmiştir!..

Yine yüce Allah'ın ta o dönemden bizler için, yani bütün insanlık için gönderdiği bu mucizenin, yani bu kitabın içerisinde bulunan birtakım ayetlerle Dünya'nın şeklini ve hareketini de kolaylıkla anlayabiliyoruz:

Zümer/5: "Gökleri ve yeri hak ile ('gerçek' bir amaçla/gerçek olarak) yaratmıştır. Geceyi gündüzün üstüne bürüyüp-örtüyor, gündüzü de gecenin üstüne bürüyüp-örtüyor. Güneş'i ve Ay'ı da boyunduruğu altına almıştır. Her biri belli bir süreye kadar akıp gitmektedir. Haberiniz olsun/Dikkat edin/İyi bilin ki; *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Ğaffâr* (günahları örten, tekrar tekrar bağışlayan, mağfireti sınırsız olan) O'dur."

Bu ayette "sarıp-örtüyor" şeklinde çevrilen kelimenin Arapçası "yükevviru"dur. Bu kelime Türkçeye de geçmiş olan "küre" kelimesi ile aynı kökten gelmektedir. Arapçada yaygın olarak kullanılan bu

fiil, "başa sarık sarma"yı ifade etmek için de kullanılmaktadır. Baş gibi küremsi bir yapının etrafına sarığın sarılması için kullanılan bu fiil burada "gecenin gündüzün üstüne sarılması"nı ifade etmek için kullanılmış, tercih edilmiştir. Ayette gecenin gündüzün üstüne sarılmasının yanı sıra gündüzün de gecenin üstüne sarıldığı ifade edilmektedir. Bu ifadeler bizi net bir şekilde Dünya'nın küremsi bir yapıda olduğu sonucuna götürmektedir. Bu durum, 4-5 sayfa önce okumuş olduğumuz *Nâzi'ât*/30'da geçen şu ifadeyle de desteklenmektedir: "Ve/Ardından da (zaten mevcut olan) yeri (yuvarlakça) serip-döşedi." Evet, bu ayette tercih edilen "dehâhâ" kelimesi burada kilit bir rol oynamaktadır!

Bu kelime "döşemek, düzeltmek" gibi anlamlara gelmektedir. Fakat düz bir döşemek ve düzeltmek değil, yuvarlak olarak düzeltmek anlamına gelir. Zira Buradaki "dehâ" fiili, "dahv" kelimesinin köklerinden türetilen diğer kelimelerde de olduğu gibi "yuvarlaklık" ifade etmektedir.

Örneğin en meşhur Arapça lügat olan "Lisan-ül Arab"da da yer aldığı üzere çocukların topu, taşı, cevizi yerde eşilen bir çukura düşürme yarışında bulundukları oyuna "dahv" denilmektedir.

Yine mesela Arapçada yuvarlakça olan taşlara "medâhî" denilmektedir. Deve kuşunun yuva yapmasına, yatacağı yerdeki taşları temizlemesine "idhâ" denildiği gibi devekuşu yumurtasının bulunduğu çukura "medha" denilmektedir. Deve kuşu yumurtası da aynı kökten gelmektedir.

Yani özet olarak bu ayette kullanılmış olan "dehâhâ" kelimesi, yerkürenin bir ceviz gibi, yuvarlakça bir taş gibi, devekuşu yumurtası gibi küremsi bir yapıda düzenlendiğini işaret etmektedir.

Ayetlerdeki seçilen kelimeler, bunların kullanılış sıraları, içerdiği anlam zenginlikleri, diğer ayetlerle ilişkileri vs. tüm bunların hakkıyla bilinmesinin ne derece önemli olduğunu konusunda artık herhangi bir şüpheniz kalmamıştır… Yüce Allah'ın Kur'an'ı düşüne düşüne, anlaya anlaya okumamızı istemesindeki hikmetlerden birisi de kesinlikle bu olsa gerektir!..

Gökler ile ilgili, evrenin yaratılışı ile ilgili ve bu yaratılışlardaki evreler ile ilgili olarak Kur'an'da çok sayıda ayet bulunmaktadır. Şimdi bu ayetler üzerinden devam edelim:

Kâf/38: "Ve andolsun ki biz, gökleri ve yeri ve ikisi arasında bulunanları altı günde/evrede/dönemde yarattık, bize hiçbir yorgunluk da dokunmadı."

Yüce Allah, “Bize hiçbir yorgunluk dokunmadı.” ifadesiyle, kendisi için yorulmanın söz konusu olmadığını, zamanın mahkûmu değil hâkimi ve yaratıcısı olduğunu açıklamaktadır. *Ahkâf*/33’te de gayet açık ve net bir şekilde: “Görmüyorlar mı/Göremediler mi/Hiç düşünmezler mi ki; gökleri ve yeri yaratan ve onları yaratmaktan yorulmayan (Allah), ölüleri de diriltmeye güç yetirir. Hayır (durum sandığınız gibi değil)! Muhakkak ki O, her şeye gücü yetendir” buyurmaktadır…

Bu arada Eski Ahit’te *(Tekvin* 2: 2’de) de şöyle bir ifade geçer: “Yedinci güne gelindiğinde Tanrı yapmakta olduğu işi bitirdi. Yaptığı işten o gün dinlendi.”

Peki, Yahudiler gerçekten Allah’ın yorulduğuna mı inanıyorlar?

Tevrat hakkında daha detaylı bilgi sahibi olan bazı kimseler, “dinlenmek” ifadesini “yoktan var etmeyi bitirmesi, yaratılışı iade etmeye başlaması (var olan şeyleri çevirip yeniden, tekrar tekrar yaratması)” şeklinde anlıyorlar. Yani Allah’ın yorulmadığına inanıyorlar. Çünkü Tevrat’ta, *Yaşeya* 40: 28‘de, Allah’ın “ebedî” olduğu, “yorulmaz” olduğu ve “zayıf düşmez” olduğu ifadeleri yer almaktadır. Bunu da belirtmek gerekir.

İlerideki sayfalarda gayet kapsamlı bir şekilde Kur’an’ın Tevrat ve İncil hakkında bize bildirdiklerini yine Kur’an’dan ayetlerle en güzel şekilde inceleyeceğiz.

* * *

(Buraya şu notu da bırakalım: “Semâvât” kelimesi “gökler” manasına, “ard” kelimesi ise “yer/yeryüzü/arz” manalarına geldiği için bu şekilde çevrilmişlerdir. İleride de bu şekilde çevrileceklerdir. “Semâ” kelimeleri ise tekil olarak “gök” şeklinde tercüme edilecektir… Altı günde yaratılma ifadesindeki “yevm” kelimesi ise “gün, evre, dönem” anlamlarına gelmektedir ve meallere bakıldığında, bağlama uygun olduğu görüldüğü için genelde “evre” kelimesinin tercih edildiği görülmektedir...)

Şimdi geçelim bir diğer ayete:

Hûd/7: “Ve O ki, hanginizin amelinin daha güzel olacağı konusunda sizi imtihan için arşı su üstünde iken gökleri ve yeri altı gün/evre içinde yaratandır. Ve eğer/Böyle iken sen: ‘Ölümden sonra muhakkak ki diriltileceksiniz.’ desen, o kâfirler derhâl/mutlak surette: ‘Bu, apaçık bir büyüden/sihirden (aldatmacadan) başkası değildir.’ derler.”

Bu ayette geçen "arşı su üzerindeydi" ifadesi *müteşâbih*tir, hakkında farklı yorumların bulunmasının yanı sıra bu kısımla ilgili farklı çeviriler de mevcuttur.

Mesela:

"Gökleri ve yeri altı evrede yaratan Allah'tır. O'nun kudreti suyu kullanmasında idi. Hanginizin davranışça daha iyi olduğunu tespit etmek için sizi imtihan etmektedir…"

Ya da,

"Yine O (bile) gökleri ve yeri altı aşamada yaratmıştır; ve O'nun Kudret Makamı'nın (en büyük tecellisi olan hayat) su üzerinde kaimdir…"

Gibi…

Allah'ın arşı, "O'nun hükümranlığı ve saltanatı, hâkimiyet ve iktidarı" manalarına gelmektedir.

İleride belki on kez daha karşımıza çıkacak olan, "sonra arşa (arş üstüne/üzerine) *istivâ* etti" şeklindeki ifadelerden de "Allah'ın hükümranlık makamına gelmesi, yarattıkları üzerinde hâkimiyetini kurması" anlamını çıkarmalıyız. Allah'ın "yarattıktan sonra yönetmesi durumu" insanların anlayacağı dilden anlatılarak bu şekilde ifade edilmiştir…

Yarattığı şeyler üzerindeki hâkimiyetinin, onlar üzerindeki yönetiminin "her şey üzerine ve sürekli" olduğunu da şu ayetlerden öğreniyoruz:

Rahmân/26-30: "Oradaki her şey fânidir (yok olucudur); baki kalacak olan ise 'celâl' (azamet) ve 'ikrâm' (değer/itibar/yücelik/ikram) sahibi olan Rabbinin yüzüdür (zatıdır/kendisidir). O hâlde Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz? Göklerde ve yerde olan ne varsa O'na sorar/O'ndan ister. O, her gün (her dem/her an) bir iştedir (yeni bir ilahi tasarruftadır/her an yeni bir yaratıştadır/her işe müdahildir/her an yeni bir iş ve oluştadır). Şu hâlde Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?"

* * *

Gelelim "arşı su üzerindeydi" ifadesine.

Su…

Kur'an'da bu büyük nimet pek çok yerde zikrediliyor. Bunların arasından *Enbiyâ*/30, *Hûd*/7 gibi ayetler oldukça dikkat çekiyor, çünkü bu ayetler son derece iddialı cümleler içeriyor.

Enbiyâ/30'u hatırlayalım: "Kâfir olanlar (gerçeği örtüp gizleyenler/küfre sapanlar/inkâr edenler) görmüyorlar mı ki, gökler ile yer bitişikken biz onları ayırdık ve her 'hayy' (hayat sahibi, canlı) şeyi sudan yarattık!? Buna rağmen/Hâlâ iman etmeyecekler mi?"

Bu ayeti *Hûd*/7 ile birlikte anlamamız gerekmez mi? Çünkü bu iki ayette de göklerin ve yerin yaratılışından bahsedilirken "su" konusu ön plana çıkarılıyor.

Sadece bu da değil, şu anda yaratılan her canlının da sudan yaratıldığını bize bildiren şu ayeti de okuyalım:

Nûr/45: "Allah, her 'dâbbeh'i (hareket eden, canlı olan her şeyi) sudan yaratmıştır. İşte bunlardan kimi karnı üzerinde yürümekte ve kimi iki ayağı üzerinde yürümekte ve kimi de dört (ayağı) üzerinde yürümektedir (…). Allah dilediğini yaratır; muhakkak ki Allah her şeye gücü yetendir."

Bu ayetler bilime, araştırmaya ışık tutan büyük iddia sahibi ayetler!

Peki, "arşı su üzerindeydi" ifadesinden siz ne anladınız?

Arşı su üzerindeydi denilirken, acaba bu yaratılış dönemlerinde ya da bu dönemlerin belli bir kısmında evrene su mu hâkimdi?..

Evrenin ilk yaratılışı su içerisinde mi gerçekleşmişti?..

Kâinattaki hidrojen bolluğunun kaynağı yoksa sudan mı geliyordu?..

Peki böyle bir şey mümkün müydü?..

Acaba su ile bir kasıt mı vardı, yani mesela "su gibi akışkan" ya da "su gibi saydam" olması mı kastediliyordu?..

Eğer bu kastedilseydi, "suya benzer" şeklinde bir ifade kullanılırdı, öyle değil mi?

Peki, Allah neden böyle bir detayı bize verdi?..

* * *

Bu detay bize boş yere verilmemiştir. Bu konu, âdeta üzerinde çalışmalar yapılması için bizlere verilmiş bir ev ödevi mahiyetindedir.

*Ü*stelik bu bilgi yalnızca Kur'an'da da geçmemektedir. Kitab-ı Mukaddes, *Tekvin* 1: 1-2'de şöyle geçiyor: "Başlangıçta Tanrı gökleri ve yeri yarattı. O zaman yeryüzü şekillenmemişti ve ıssızdı; derin suların üzerini karanlık örtüyordu ve Tanrı'nın etkin kuvveti (ruhu) suların üzerinde hareket ediyordu."

Bu arada, yüce Allah'ın Kur'an'dan önceki göndermiş olduğu kitapları konusunda Müslümanların nasıl bir tutum sergilemesi gerektiğini anlatan ayetleri de ileride okuyacağız…

(Not: Kitab-ı Mukaddes'in birçok çevirisi bulunmaktadır. En doğru çeviri için lütfen diğer çevirilere de bakarak karşılaştırma yapın. Mümkünse yabancı dilde çevirilere de bakın. O zaman tek bir çevirinin ne kadar yetersiz olduğunu göreceksiniz. Kur'an'a ne kadar titiz yaklaşıyorsak, şüphesiz ki Kitab-ı Mukaddes'e de o kadar hassas yaklaşmalıyız.)

Bilimde ilerlemeler kaydedildikçe altı evrede yaratılış, yaratılışta arş'ın su üzerinde olması vb. konular bu dönemde ya da yakın bir dönemde aydınlığa kavuşacaklardır...

Kur'an şu ana kadar her ne dediyse doğru çıkmıştır; bu ayetler de mutlaka doğrulanacaktır. Daha doğrusu bu ayetler, bilim adamlarının bu doğrultuda yapmış oldukları araştırmaları onaylayacaklardır.

Yaklaşık bin dört yüz yıl önce gelmiş olan, şu ana kadar söylediklerinin aksinin ispatlanamadığı, her söylediği doğru çıkmış olan bu mucizeler topluluğuna işte biz "Kur'an" diyoruz!..

Şimdi diğer mükemmel ayetlerle devam edelim:

Hadîd/4: "O, gökleri ve yeri altı gün/evre içinde yaratandır; sonra da arşa *istivâ* edendir. Arza (yeryüzüne, yere) gireni ve ondan çıkanı ve semadan (gökten) ineni ve ona çıkanı bilir. Her nerede iseniz, O sizinle beraberdir ve Allah, her ne yapıyorsanız (hakkıyla) görendir."

Yûnus/3: "Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı gün/evre içinde yaratan, sonra da arşa *istivâ* edip işleri yerli yerince düzene koyan Allah'tır. O'nun izni olmadıktan sonra, hiç kimse şefaatçi olamaz. İşte Rabbiniz olan Allah budur, o hâlde O'na kulluk edin. Hiç tezekkür etmez misiniz (hâlâ 'gerçeği' hatırlamıyor musunuz/hiç düşünmez misiniz/düşünüp anlamaz mısınız/aklınızı başınıza toplamayacak mısınız)!?"

Burada geçen önemli bir konu olan "şefaat" konusu hakkında bizler ne zaman düşünüp de öğüt alacağız acaba? Şefaatçi olarak gerçekten Allah'tan başka birinin bu hakka sahip olduğunu mu düşünüyordunuz? Gayet açık. Ama buna rağmen, "Allah'ın izni olmaksızın kimse şefaat edemez." gibi ifadelerin geçtiği ayetler kafanızı karıştırdıysa eğer, ileri-

de yine bu konuyu da detaylandırıp yanlış anlaşılan ve insanları şirke götüren bu şefaat olayını bihakkın aydınlığa kavuşturacağız...

* * *

Enbiyâ/104: "O gün semayı (göğü), yazı tomarlarının dürülmesi gibi (yazılı kâğıtların tomarını dürer gibi) düreriz. İlk yaratmaya başladığımız gibi onu iade ederiz/döndürürüz/yenileriz (tekrar yaratacağız). Bu, bizim üzerimizde bir vaattir (üstlendiğimiz bir sözdür); biz bunu mutlaka yaparız/yapacağız."

Bu ayette de açılım yapmamız gereken çok önemli konular bulunuyor:

Kıyamette göğün, yani evrenin "yazı tomarlarının dürülmesi" gibi dürüleceği ve ardından ilk yaratılışta olduğu gibi yaratılışın iade edileceği, yani ahirette yeni bir sistemin kurulacağı açıkça ifade ediliyor!

Fark ettiyseniz eğer burada ilk yaratılışla ilgili çok güzel bir ipucu yer alıyor; ilk yaratılışın "yazı tomarlarının açılması" gibi açılarak geliştiği net bir şekilde anlaşılıyor. Yine aklımıza "Big Bang teorisi" geliyor…

Peki, son saatte gerçekleşecek olan "göğün dürülmesi ile artık bu sistemin son bulması" olayına dair bilimsel çalışmalar mevcut mudur?

Elbette ki mevcut... "Big Crunch"ı hiç duymuş muydunuz? Daha doğrusu duymayanımız kaldı mı?..

Kısaca bahsedelim:

Evrenin genişlemeye devam ettiğini, kütlesi yeterli miktara ulaştığında ise çekim kuvvetleri nedeni ile bu genişlemenin duracağını, bunun da evrenin kendi içine doğru çökmeye, büzülmeye başlamasına sebep olacağını ve böylece evrenin nihayetinde "büyük bir çöküş" yaşayacağını anlatan bu senaryoya "Big Crunch", yani "Büyük Çöküş" adı veriliyor.

Bunu öne süren bilim insanları bu çöküşün *Big Bang*'in tersi şeklinde olacağını; önce yavaşça başlayıp sonra giderek hızlanacağını ve devamında bunun tarifsiz bir yoğunluk ve ısıda olacak olan bir noktaya doğru gideceğini öngörüyorlar…

Evrenin şu anda genişlemeye devam ettiğini söylüyorlar, fakat bunun hangi aşamada olduğu ve ne zaman bu genişlemenin durup tersinin başlayacağı gibi konularda bir fikirleri henüz bulunmuyor…

Nahl/77'yi incelerseniz eğer, ne kadar hızlı bir süreç olacağını Allah

orada açıklıyor: “Göz açıp kapayıncaya kadar ya da ondan da kısa bir sürede!”

Enbiyâ/40’ta da o (son) saatin şaşırtıcı derecede aniden geleceğinin haberi verilmektedir.

Bu iş olup bitmeden hemen öncesinde o (son) saatte gerçekleşecek olan birtakım olaylara ilişkin ayetler de yine ilerledikçe karşımıza çıkacaklar…

Kur’an, bu “Big Crunch” senaryosunu evrenin bir sonunun olacağı konusunda ve benzeri birtakım konularda desteklemektedir. Bu senaryo değişse bile Kur’an’da anlatılan süreç kalıcıdır. Bunun için özellikle Müslümanlar olarak bizlerin bu konuda ileri seviyede çalışmalar yürütmesi gerekir, çünkü son saat konusunda Kur’an’da son derece detaylı bilgiler bulunmaktadır. Bu detayların mutlaka bir amacı vardır, Allah bu detayları bize boşuna göndermemiştir…

Nihayetinde en doğrusunu bilen, yaratan Allah; evrenin genişlediğini, gökler ile yerin başlangıçta bir olduğunu (*Zâriyât*/47, *Enbiyâ*/30) bizlere bildirmişti… Bu ayette de bize evrenin sonunun “yazı tomarlarının dürülmesi gibi dürülerek” olacağını açıkça bildirmektedir!

“Dürülmek” terimi esasen içerisinde “tekrar açılacak bir hâle dönüştürmek” anlamını da barındırmaktadır… Yani evrenin mutlak bir sonu var ve hızla ona doğru ilerlemekteyiz ve bu sonun ardından da yeni bir başlangıç ve ahiret süreci…

Bununla birlikte *Tekvîr* suresinin ilk altı ayetinde geçen “Güneş’in dürülmesi” gibi olaylar bu sistemin yıkılışını ifade ederken, *İbrâhîm*/48 ve *İnşikâk*/1-5 gibi ayetler de bizlere bu sistemin yeniden inşa olacağını anlatmaktadırlar.

Kehf/47’ye ve *Tâhâ*/105-107 ayetlerine bakarsanız, bu olayların yine bu toprakta ve uzayda, fakat değişim geçirmiş bir hâlde gerçekleşeceğini açıkça göreceksiniz…

Bakınız göklerin dürülmesi ile ilgili bir ayet daha:

Zümer/67: “Ve/Nitekim onlar, Allah’ın kadrini (kudret ve yüceliğini, denge ve düzenini) hakkıyla takdir edemediler. Oysaki kıyamet günü, yeryüzü tamamen O’nun kabzasındadır (avucundadır); gökler de O’nun sağ eliyle (kudret eliyle/kudretiyle) dürülüp-bükülmüştür. O, onların ortak koştuklarından *sübhân*dır (münezzehtir/uzaktır/aşkındır) ve ‘teâlâ’dır (ortağı olmayan, tek ve en yücedir)”

Nasıl yani?

Bir daha, bir daha, bir daha düşünelim!..

Bu ayetleri bilmeyenler çok şaşırmışlardır…

Kulaktan dolma bilgileri din diye takip edenler çok şaşırmışlardır…

Durun ve tekrar düşünün;

Sahiden biz nasıl bir Allah'a inanıyoruz? Gerçeklerin ne kadar farkındayız?..

****

İyice düşünmek ve peşinden araştırmalar yapmak için umulur ki çok geç değildir...

Sizin de aklınızda şu sorular dolaşmıyor mu: Niçin bize verilen bu ayetleri çok daha önceden anlayıp da harekete geçmedik-geçemedik?.. Nasıl oldu da evrenin yaratılışı, sonlanışı gibi mevzularda dünyaya liderlik yapacak araştırmalar kaydetmekten bu kadar geri kaldık?..

Yazık bize… Gerçekten çok çok yazık biz Müslümanlara (!)…

Hâlâ sevap kazanacağını düşünerek Kur'an'ı hiç anlamadan Arapça okumaya çalışan Müslümanlar var etrafımızda…

Lütfen onlara, anlaya anlaya, düşüne düşüne, kendi dillerinde farklı meal ve tefsirleri karşılaştıra karşılaştıra; "Allah bize ne diyor?" sorusunun cevabını bulup kavramaya çalışmalarının ve ona göre yaşamalarının esas olduğunu anlatınız. Kur'an bir sevap makinesi değildir!

Gerçekten hiç mi merak etmiyorsunuz iman ettiğinizi iddia ettiğiniz bu kitabı?.. Niçin, neden anlaşılamaz ki bu kitap?..

Elbette ki bu Kur'an "bilim kitabı" sıfatıyla inmedi. Fakat her bir ayeti hikmetlerle dolu olan bu Kur'an'ı Allah gönderdi. Bu kitap bir tek boş ayet, bir tek boş kelime, bir tek boş harf dahi içermiyor.

Siz Kur'an'ın Allah'tan geldiğinin gerçekten farkında mısınız?

Allah bize ne söylüyor, bizden ne yapmamızı istiyor diye kaç defa sorguladık acaba?

Râhmân ve *Rahîm* olan Allah acaba bizden gerçekten kaldıramayacağımız şeyleri yapmamızı mı bekliyor?

Bakın *İbrâhîm*/4 bize ne söylüyor:

"Ve biz hiçbir resulü (elçiyi), kendi kavminin (toplumunun) dilinden başkasıyla göndermedik ki, onlara (Allah'ın emirlerini) apaçık anlatsın. Artık/Böylece/Bunun ardından/Bu itibarla Allah dileyeni/di-

lediğini saptırır, dileyeni/dilediğini de doğru yola ulaştırır; zira *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce, her işinde mükemmel olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) O'dur."

Hiçbir kavme kendi lisanından başka lisanda konuşan bir uyarıcı gelmediğini bildiriyor yüce Allah ve bunu da "yübeyyine" yani "(hakikati) gizlemeyerek, net bir şekilde ortaya koymak/açıklamak" kelimesini kullanarak ifade ediyor.

Açıkça anlamamız ve nihayetinde uygulamamız için "anladığımız dilde okumak" durumundayız!

Bu apaçık uyarılar kişiye geldikten sonra o kişi isterse bu uyarılara kulak verir, isterse de bu uyarılardan yüz çevirir. Böylece Allah, yine daha önce bahsettiğimiz gibi sapmayı dileyen kimseyi sapıklığa bırakır; hidayeti isteyen kimseyi ise doğru yola iletir... Bu konuda örnekleri artırabiliriz ama ileriye bırakıyoruz.

* * *

Evet, ana konumuza geri dönelim. *Furkân* suresi 59. ayette de yine altı günde/evrede yaratılma konusu geçmektedir. Son olarak bir de *A'râf*/54 ve *Secde*/4'e bakalım:

A'râf/54: "Şüphesiz Rabbiniz o Allah'tır ki, gökleri ve yeri altı gün/evre içinde yaratmış, sonra arş üstüne *istivâ* etmiştir. Geceyi, durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örten; Güneş'e ve Ay'a ve yıldızlara emriyle/buyruğuyla boyun eğdirendir. Dikkat edin/Haberiniz olsun/İyi bilin ki, yaratmak da emretmek de O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne kutludur/yücedir!"

Secde/4: "O Allah ki, gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları altı gün/evre içinde yaratan, sonra arşa *istivâ* edendir. O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) hiçbir *velî*niz (dostunuz, yardımcınız/haminiz/yâranınız) ve şefaatçiniz yoktur. Hiç tezekkür etmez misiniz ('gerçeği' hatırlamaz mısınız/hiç düşünmez misiniz/hâlâ düşünüp ibret almayacak mısınız/öğütten anlamaz mısınız)!?"

Şimdi, "seb'a semâvât" ifadelerinin geçtiği ve toplamda Kur'an'da yedi yerde bulunan (*Bakara*/29, *İsrâ*/44, *Mü'minûn*/86, *Fussilet*/12, *Talâk*/12, *Mülk*/3, *Nûh*/15) o ayetleri de bir inceleyelim. Bu ayetlere henüz geçmeden önce bu konu hakkında birtakım ön bilgilendirmelerde bulunmalıyız:

"Seb'a semâvât" ifadesi, çeviri olarak "yedi sema/yedi gök" şeklinde tercüme ediliyor.

Arapçada "seb'a" kelimesi "yedi" rakamını ifade ediyor. Fakat yedi rakamı sadece "yedi tane" anlamını vermiyor; rakamsal bir değerden ziyade "çokluk" anlamı da veriyor. Buna "çokluktan kinaye" adı veriliyor.

Bu sadece "yedi" rakamına özgü bir şey de değil. Yine mesela "yetmiş" rakamı, "bin" rakamı da çokluk anlamlarına gelebiliyorlar. Bu durumla ilgili olarak *Bakara*/261, *Tevbe*/80, *Kadir*/3, *Hicr*/87 ayetlerinde yine örnekler mevcut…

Mesela Türkçede de buna benzer bir ifade vardır: "Sittin sene" deriz, çokluk ifadesi için...

Yedi sayısı da işte bu inceleyeceğimiz ayetlerde "birden çok, çeşitli, fazla sayıda, çok katmanlı" anlamlarını içermekte olacaktır.

Bu noktada aklımıza bazı sorular takılabiliyor: Bunlardan hangisi rakamsal bir değer ifade ediyor ve acaba hangisi çokluk anlamında kullanılıyor?.. Yüce Allah niçin doğrudan "çok katlı" demedi de "yedi kat" dedi?..

"Seb'a" kelimelerini ve "semâ" kelimelerini tek tek ayırt edip de hangi anlamda kullanıldıklarını anlamaya çalışırken, bir de bunlar birleşip "seb'a semâvât" oldukları zaman bundan ne anlamalıyız?..

Kavramlar birleşince içerdiği anlam genişlediği için bunu anlaması birazcık zorlaşıyor gibi gözükebilir, fakat bu durum nereden baktığımıza göre değişir.

Net bir durum var ki o da bu kavramın hiçbir zaman çürütülemeyeceğidir!

Kesin ve net bir şey daha var ki, üzerimizdeki gök çok katlıdır!

"Seb'a semâvât" bize öylesine geniş bir anlam sunuyor ki aksini ispat etmek için uğraşanlar elleri sürekli boş dönüyorlar...

Mesela: "Atmosferin ana katmanları aslında beştir…" diyerek, güya Kur'an'dan bilimsel hata çıkarmayı hedefleyenler bilmiyorlar ki yedi rakamı çokluk ifade ettiği için "beş kat" ifadesini de kapsıyor…

Söylenilmek istenen şey anlaşıldı sanırım.

Allah eğer Kur'an'da "beş kat" deseydi, bu sefer de bazıları "ara katlarıyla birlikte yedi kat" diyeceklerdi ve ayetleri hatalı göstermek için yine var güçleriyle uğraşmayı üzerlerine vazife edineceklerdi...

Önemli olan çok katlı olmasıdır, zaten de öyledir. Hâlen keşfedilmemiş kat/katlar olabilir ya da mevcut katlarla yedi sayısına ulaşılabilir.

Bazıları da: "Göğün çok katlı olduğu, daha da eskilerden zaten biliniyordu…" diyorlar, hatta daha eski dinlerde de vardı diyorlar. Tıpkı: "Nuh Tufanı Sümer tabletlerinde de yazıyor..." dedikleri gibi...

Kur'an da zaten aynı şeyi söylüyor, ama anlamak istemiyorlar. Açıp okumadıkları için bilmiyorlar veya bilmek istemiyorlar ya da gerçeği bilmek işlerine gelmiyor, artık her neyse...

İleride bütün ayetleriyle birlikte okuyacağımız *Nûh* suresindeki şu pasaja bir bakalım:

5-16: "(Nuh) dedi ki: 'Rabbim! Gerçekten kavmimi gece ve gündüz davet edip-durdum. Fakat davetim, ancak (onların) kaçışlarını artırdı. Ve gerçekten, onları senin bağışlaman için ne zaman davet ettiysem, onlar parmaklarını kulaklarına tıkadılar ve örtülerini başlarına çektiler ve ayak diredi̇ler ve kibirlendikçe kibirlendiler. Sonra onlara açıkça (yüksek sesle, açık açık, haykırarak, gür sesle) davette bulundum. Sonra hem ilan ederek söyledim onlara, hem gizli gizli. Dedim ki: 'Rabbinizden mağfiret isteyin (bağışlanma dileyin); çünkü/gerçekten O, *Ğaffâr*'dır (çok bağışlayıcıdır). (Mağfiret dileyin) ki üzerinize göğü (yağmuru) bol bol göndersin! Ve sizi mallar ve oğullarla desteklesin ve size cennetler (bağlar-bahçeler) var etsin ve size ırmaklar var etsin (bahşetsin/akıtsın). Size ne oluyor ki Allah'a bir vakar (değer/saygı/itibar) yakıştıramıyorsunuz (ya da: Size ne oluyor ki, Allah'tan bir vakar ummuyorsunuz)? Oysaki sizi hâlden hâle/evreden evreye geçirerek yaratan O'dur. Görmüyor musunuz; Allah yedi göğü tabaka tabaka/mutabakat hâlinde (uyum içinde) nasıl yaratmış! Ve Ay'ı bunlar içinde bir 'nûr' kılmış, Güneş'i de bir 'sirâc' (kandil) kılmıştır."

Evet, ta Hz. Nuh devrinde de yüce Allah insanlara bunu zaten bildirmişti. Elimizde yalnızca bir tane olan, başka eşi bulunmayan şu güzel Kur'an'ı açıp da *Şûrâ*/13'ü bir kere olsun okumazlar mı?..

Bununla birlikte, Hristiyanların ya da Yahudilerin kaynaklarında da geçen "yedi gök" veya bu gibi başka kavramların Kur'an'da da yer alması kadar normal bir şey olamaz zaten!

Bu konu hakkında ileride yapılacak olan herhangi bir keşifle bulunabilecek daha eski kaynaklar için de yine aynı durum geçerli olacak-

tır... Yani, gönderen ve bildiren Allah tek. Gönderilen mesaj ve onun içeriği aynı.

Bu yüzden, Sümerlerin tabletlerinden daha da eski tarihli keşfedilebilecek herhangi bir yazıtta Kur'an'daki bilgilerin yazıyor olması, sadece ama sadece biz Müslümanların imanını artırır.

Bu yüzden Kur'an'a saldıranlara demem o ki, güzelce bir daha düşünün, daha kapsamlı düşünün, daha geniş düşünün ve görün artık, Kur'an'a saldırmak neyi değiştiriyor? Hiçbir şeyi! Attığınız iftiralar size gerçekten nasıl bir fayda sağlıyor? Hiç! Derin derin bir daha düşünün, lütfen.

Yedi gök ile ilgili ayetler *müteşâbih* ayetlerdir. Manasının derin olması, bu derinlikten kaynaklanan bir kapalılık muhteva etmesi ve değişik manalara gelme ihtimali olması, bu ayetleri *müteşâbih* kılıyor.

Bu *müteşâbih* ayetlerin anlaşılabilmesi, hatırlarsanız ilimde yüksek payeye erişmek şartına bağlanmıştı (*Âl-i İmrân*/7). O yüzden bu "yedi gök" ayetlerinin daha net anlaşılması için insanlığın bilimde daha ileriye gitmesi şarttır.

Gökyüzünün tabaka tabaka/kat kat olması ve bu katların her birinin bir görevinin bulunması durumu için, insanlık tarihi göz önüne getirildiği zaman "daha bugün keşfedildi ve kanıtlandı" denilebilir.

Kur'an her döneme hitap ediyor. Kendi yaşadığı dönemdeki bilimin ulaştığı sınırlar kapsamında bu ayetleri açıklamaya çalışan nice insanlar olmuştur. Şu anda da açıklamaya çalışan insanlar var ve yarın da bu insanlar olacaklar…

* * *

Evet, birazdan bakacağımız ayetler ve benzerleri için araştırırsanız sizler de göreceksiniz ki çok kesin ifadeler kullananlar da var, çok net bir şeyin söylenmesini doğru bulmayanlar da var. Yani farklı yorumlar mevcut.

Siz de elinizdeki tüm imkânı kullanarak, ulaşabileceğiniz ne kadar meal ve tefsir varsa değerlendirip inceleyerek konuya eşlik edin lütfen, bu çok önemli.

Mesela sadece bir edat bile cümleye bambaşka bir anlam katabilmektedir. Örnek olarak *Necm*/42 verilebilir: Eğer bir meale bağlı kalırsak orada ya "inne" tercihini görürüz, ya da "enne" tercihini görürüz. Oysaki ikisini de görmemiz gerekir...

Ya da o meali yazan kişi veya onun tefsirini yapan kişi eksik ya da yanlış biliyor olabilir. Herkes hata yapabilir.

Bir hata varsa eğer, bu Kur'an'dan kaynaklı değil tercümeden kaynaklıdır; bunu asla unutmayalım. O yüzden farklı tefsirler, farklı meâller büyük önem arz ediyorlar. Arapçadaki çok anlamlı kelimeler ve dil kuralları, çevirilerde farklılıklara neden olan etkenlerden sadece birkaçı...

Şöyle ki, İstiklâl Marşı'nın son kıtasını yabancı bir dile çevirdiğimizi bir düşünelim; karşı tarafa o duyguyu ve o anlamı ne kadar verebiliriz!? Bir kişinin çevirisi ne kadar kapsayıcı olabilir!?

Bir düşünün lütfen.

Evet, bir daha düşünün lütfen…

Bunun için ve genel olarak şu ayeti asla unutmayalım:

Zümer/18: "Onlar ki, sözü dinlerler ve onun en güzeline uyarlar. İşte onlar, Allah'ın kendilerini hidayete erdirdiği (doğru yola ulaştırdığı) kimselerdir. 'Ulûl-elbâb' (gerçek akıl sahipleri/temiz akıl sahipleri/derin kavrayış sahipleri/aktif akıl sahipleri) de işte bunlardır."

Sözün en güzeline uymak için diğer seçenekleri de bilmemiz gerekmez mi? Diğer seçenekleri de dinlememiz gerekmez mi?.. Elbette ki öyle, sözü dinleyip en doğrusuna uyanlara bir müjdedir bu ayet.

Hakkı bulmak için başka bir çıkar yol yoktur. Kelime kelime, harf harf araştırıp en doğruya ulaşmamız gerekir.

(Bu arada, tabii ki de *Zümer*/23'ü de geniş bir perspektiften bakarak bu konuya dâhil etmemiz gerekir…)

Şimdi, bunca açıklamaların ışığında evrenin yaratılışı ile ilgili diğer ayetlere ve bu "yedi gök" ayetlerine bir bakalım. Bu konuları bir arada inceleyelim ki böylece konuyu bir bütün hâlinde ele almış olalım. Esas konumuzu bu ayetler belirleyecekler ancak arada başka konulara da değineceğiz. Bu yüzden lütfen çok dikkatli takip edin…

Nâzi'ât/27-33: "Sizi yaratmak mı daha zorlu, yoksa göğü yaratmak mı? (Ki Allah) onu bina etti. Onun tavanını (boyunu/kalınlığını/sınırlarını) yükseltti; derken onu tesviye etti (düzeltip bir biçime soktu). Ve gecesini örtüp kararttı ve 'duhâ'sını (kuşluğunu) ortaya çıkarttı. Ve/Ardından da (zaten mevcut olan) yeri (yuvarlakça) serip döşedi (yuvarlatarak bir düzene koydu). Ondan suyunu ve otlağını çıkardı. Ve dağları

(da) (demir atmış gibi) O oturttu. Sizin ve 'en'âm'ınızın (hayvanlarınızın) *metâ*'sı (geçimi, faydalanması) için."

Bu ayetleri dağlarla ilgili ayetlerin arasında okumuştuk, fakat şu anda incelediğimiz konu farklı. Şimdi çıkarım yaparak ilerleyelim. Bulutsuz bir gecede, kafamızı kaldırıp baktığımızda gördüğümüz tablo nedir? Yıldızlı bir gökyüzü tablosu değil mi?

Peki, oradaki o yıldızları, onların içinde bulunduğu bu devasa evreni yaratmak mı zor, yoksa biz insanları yaratmak mı? Allah'a zor gelmez, ama bize göre evreni yaratıp dengede tutmak çok daha zor…

"Leylehâ ve duhâhâ" ile "göğün gecesi" ve "göğün gündüzü" şeklinde göğe nispet edilen gece ve gündüz kelimeleri, gece ve gündüzün, Güneş ışınlarının Dünya'ya ulaşması veya ulaşmamasıyla alakalı olduğunu ifade etmektedir.

İşte o baktığımız gökyüzünde gördüğümüz yüzen cisimleri (yıldız ve gezegenleri) bir dengeye koyduktan sonra, "gecesini örtüp kararttı, gündüzü ağarttı" derken Allah, Güneş'i Dünya için ayarlayıp düzenlediğinden bahsetmiş olmaktadır.

Ardından zaten var olan Dünya'yı yuvarlakça serip düzelttiğini, daha sonra buradan suyu ve otlağı çıkarttığını, aynı zamanda dağları da yerine oturttuğunu bildirmektedir.

Bunları aklımızda tutalım ve diğer ayete geçelim:

Bakara/29: "O ki, arzda (yeryüzünde) ne varsa hepsini sizin için yaratan, sonra (kendine has bir şekilde) semaya yönelerek onu yedi gök olarak düzenleyendir. Ve/Zira her şeyi (hakkıyla) bilen O'dur."

Yeryüzü içindeki her şeyi bizim için yarattığını ve sonrasında göğü düzenlemeye aldığını bildiriyor yüce Allah. Bir önceki okuduğumuz ayet ile bu ayetin bağlantısını iyi kurmak gerekiyor.

Bunlarla birlikte, düzenlediği göğün "duman hâlinde" olduğunu ise şu ayetlerden anlıyoruz:

Fussilet/9-12: "De ki: 'Siz, yeri iki gün/evre içinde yaratana gerçekten nankörlük edip O'na ortaklar mı koşuyorsunuz?' O, âlemlerin Rabbidir. Oraya (yeryüzünün içine), onun üzerinde 'revâsî' (sarsılmayacak büyüklükte ve sağlamlıkta sabit şeyler, ağırlıklar) var etti ve orada bereketler (yarattı) ve oranın azıklarını (rızıklarını/besinlerini) talep edenler (isteyenler/ihtiyaç sahipleri) için eşit olarak (dengeli) takdir

etti; (bütün bunlar) dört gün/evre içinde (gerçekleşti). Sonra 'dühân' (duman) hâlinde bulunan göğe yöneldi, ona ve arza: 'İsteyerek veya istemeyerek (buyruğuma) gelin!' dedi. 'İsteyerek geldik (boyun eğdik).' dediler. Böylece iki gün/evre içinde onları yedi gök olarak tamamladı ve her göğe emrini (kanunlarını/görevini/işini) vahyetti (öğretti). Ve biz yakın göğü/Dünya semasını kandillerle ve koruma ile donattık/süsledik. İşte bu, *'Azîz*, *'Alîm* olanın takdiridir."

Dünya'nın yaratılışı esnasında, gökte yüzmekte olan cisimlerin yükseltilip dengeye getirildiğini *Nâzi'ât* suresindeki ayetlerden biliyorduk. Dünyalı olduğumuz için, dolayısıyla bizi ilgilendiren de kendi gezegenimiz olduğu için doğal olarak bu ayetlerde Dünya'da gerçekleşmiş olayların aşamaları açıklanmış...

Arzın bereketli kılındığı, rızıkların arayıp bulacaklar için (talep eden ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarına uygun olarak) dengeli ve ölçülü bir şekilde yaratılıp yeryüzüne dağıtıldığı, sonrasında ise duman hâlinde olan göğün katlarına görevlerinin vahyedildiği açıklanmış, böylece yaratılma sürecindeki bu evreler bize bu şekilde tanıtılmıştır. Tüm bunlar altı gün/evre içinde gerçekleşmiştir.

"Kaddera" ve "takdîr" kelimeleri "takdir etti" olarak çevrilmiştir. "k-d-r" kökünden gelen bu kelimeler ve diğerleri, çok önemli anlamlar içermektedirler. Bu kökten, "belirlemek, ölçülemek, ölçü, güç, imkân, zaman, (ilahi) plan" gibi anlamlar türetilen kelimeler çıkmaktadır. "Kader" kelimesi de bu kökten gelmektedir. Bu konuya ileride değineceğimiz zaman biz Müslümanların genelinin tesahup ettiği "kader" meselesinin aslında anladığımızdan çok daha farklı olduğunu göreceğiz…

Şimdi, okuduğumuz ayetlerden altını çizmemiz gereken yerler var: Mesela dağların oluşumunun belirli süreçte gerçekleşmesi, suyun gökten değil de yerden çıkartılması, her bir göğe görevinin vahyedilmesi, yerin ve göğün Allah'ın davetine rızalarıyla gelmeleri…

Bir arıya da yine yapacağı şeylerin yüce Allah tarafından vahyedildiğini daha öncesinden biliyorduk.

Buradan şu çıkarım yapılabilir mi acaba: Aslında maddeler, bir şekilde ruha ya da cana sahip kılınmış olmalı ki Allah onlara görevlerini vahyetmiş olsun?

Veyahut da öyle ki, algılayamadığımız, idrak edemediğimiz bir şe-

kilde her şey Allah'ın hükmü altında, her bir şey O'nun emirlerine boyun eğmiş durumda ve şaşmadan görevlerini yapmakta...

Bunun sayısız örneklerinden yalnızca biri olarak mesela yediğimiz besinler; nihayetinde moleküler boyutta hücrelere geldiği zaman hücrelerdeki zarlar "seçici geçirgen" özellikleri sayesinde rastgele alımı önlüyorlar.

Örneğin kana karışan bir hormon, ilgili hücrelerin glikoprotein yapıları sayesinde tanınıyor, seçiliyor ve böylece hormonlar gelişigüzel bir şekilde değil de seçilmiş olarak hücre içine alınmış oluyorlar…

Hücre zarı bunu niye yapıyor?.. Bunları neye göre ayıracağı, kimi alıp kimi almayacağı ile ilgili bu bilgi ve beceriler ona nasıl bahşedildi? Üstelik vücudumuzda her an gerçekleşen bu durumu hiçbir şekilde duyumsamıyoruz bile...

Gökyüzünün koruyucu katmanları da öyleler; faydalı ışınları alıyorlar, zararlı ışınların geçişine ise izin vermiyorlar…

Bir taşa baktığımız zaman, ona cansız deriz değil mi? Ancak biliyoruz ki o taşı oluşturan her bir atomun içindeki elektronlar sürekli dönüyorlar. Son derece kararsız olan atomaltı parçacıkları da yine sürekli hareket hâlindeler...

Aslında gördüğümüz her şey hareket hâlinde ve büyük bir enerjiye sahipler… Onlardaki bu enerji nasıl yönetiliyor? Allah onlara nasıl boyun eğdiriyor?

Şu an okuduğunuz bu satırlardaki yazılar da sürekli hareket hâlinde olan atomlardan oluşuyor, ama fark edemiyoruz…

Bu kadar olağanüstü şeylerin birleşerek olağan ve sıradan şeyler oluşturması, onu daha da olağanüstü kılmıyor mu? Evet, gerçekten de tarifi imkânsız!.. Bununla bağlantılı olarak, şimdi geçelim diğer ayete:

İsrâ/44: "Yedi gök ve yeryüzü ve bunların içindekiler O'nu *tesbih* ederler; O'nu *hamd* ile *tesbih* etmeyen hiçbir şey yoktur, velakin siz onların *tesbih*lerini anlayamazsınız/anlamazsınız/kavrayamazsınız. Şüphesiz ki O *Halîm*'dir (cezayı vermekte acele etmeyen, mühlet veren, hoşgörülü ve merhametli davranandır), *Ğafûr*'dur (tarifsiz bir bağışlayıcıdır)."

Müthiş!..

Dikkatinizi çekmek istediğim bir yer var: Allah her şeyin kendisini *tesbih* ettiğini bildiriyor, fakat bizim onu göremeyeceğimizden bah-

setmiyor; anlayamayacağımızdan bahsediyor! Göremezsiniz demiyor, kavrayamazsınız diyor! Çok ilginç değil mi?

Bu ayette "s-b-h" kökünden gelen tam üç tane kelime kullanılmış: "yüsebbihu", "tüsebbihu", "tesbîha". Bu kelimeler "tesbih etmek" olarak çevriliyorlar. Aynı kökten türetilen "yesbehûne" fiili, daha önce *Yâsîn*/40 ve *Enbiyâ*/33'te de incelediğimiz üzere "hareket etmek, yüzmek" manalarına geliyor ve gezegenlerin yörüngelerindeki hareketlerini anlatmak için kullanılıyordu.

Bu "s-b-h" kökünden gelen "tesbih etmek" anlamındaki kelimeler ne kadar orijinal seçilmişler öyle değil mi? Çünkü atomun içerisinde bu hareket zaten var! Öyleyse her bir şey otomatik olarak *tesbih* hâlinde olmuyor mu? Bu durumu görüyoruz fakat kavrayamıyoruz!

Ne kadar ince bir tarif…

Şimdi Allah aşkınıza, eğer tüyleriniz diken diken olmadıysa tekrar okuyun. Başa dönün ve tekrar tekrar okuyun lütfen.

Kâbe'de yapılan tavafı gözünüzde bir canlandırın… Bu açıdan baktığımız zaman bu olayın farklı bir anlam kazandığına şahit olmaktayız…

Tesbih konusunu daha detaylıca ele alacağız. Tespih çekmek, zikirmatik kullanmak gibi konuları da inceleyip bunların ne kadar yetersiz ve yüzeysel olduğuna da değineceğiz…

Mü'minûn/78-90: "Ve/Hâlbuki O, sizin için işitme (duyusunu, kulakları) ve gözleri ve gönülleri inşa edendir; ne de az şükrediyorsunuz/ne kadar da azınız şükrediyor! Sizi yeryüzünde yaratıp-türeten de O'dur ve (mahşerde) sadece O'nun huzurunda haşredileceksiniz (toplanacaksınız). Hayat veren de, öldüren de O'dur. Gece ile gündüzün aykırılığı (veya art arda gelişi) sadece O'na aittir (O'nun eseridir). Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız? Hayır; onlar, evvelkilerin söylediklerinin benzerini söylediler. Dediler ki: 'Öldüğümüz, toprak ve kemik hâline geldiğimiz zaman, gerçekten biz mi diriltilecek mişiz?' 'Andolsun ki, bu (tehdit) bize de daha önce atalarımıza da vadedilmişti; bu, geçmişlerin masallarından başka bir şey değildir.' De ki: 'Eğer biliyorsanız (söyleyin:) Yeryüzü ve onun içinde bulunanlar kime aittir?' Diyeceklerdir ki 'Allah'a aittir.' De ki: 'O hâlde/Hiç tezekkür etmez misiniz ('gerçeği' hatırlamaz mısınız/hiç düşünmez misiniz/aklınızı başınıza toplamayacak mısınız/hâlâ öğüt almayacak mısınız)?' De ki: 'Yedi göğün Rabbi ve *'azîm* arşın (büyük yönetimin/yüce hükümranlığın) Rabbi kimdir?'

Diyecekler ki: 'Allah'tır.' De ki: 'Yine de sakınmayacak mısınız (takva sahibi olmayacak mısınız/Allah'tan korkmaz mısınız/O'na karşı duyarlı olmayacak mısınız/O'na karşı sorumluluk bilinciyle hareket etmeyecek misiniz)?' De ki: 'Eğer biliyorsanız (söyleyin:) Her şeyin 'melekût'u (mülkü ve yönetimi/hükümranlığı) elinde olan, kendisi koruyup kollayan, fakat kendisine karşı korunulamaz olan (veya kendisi korunmaya muhtaç olmayan) kimdir?' Diyeceklerdir ki: 'Allah'tır.' De ki: 'Öyle ise nasıl oluyor da böyle büyüleniyorsunuz?' Hayır/Doğrusu biz onlara hakkı (gerçeği) getirdik; onlar ise hakikaten yalancıdırlar."

Devamındaki ayetlerde yine çok çarpıcı ifadeler bulunuyor, mutlaka düşünerek okuyun lütfen.

Seksen dokuzuncu ayette geçen "büyülenmek" kelimesi "aldanmak, yanılmak" anlamına gelmektedir. Büyü/Sihir kavramını ayetleri okudukça daha iyi anlayacağız. Bu kavramların "aldatmak" ve "yalan üzerine kurulu bir göz boyamak" olduğunu, "batıl" olduğunu okuyacağımız ayetlerden çok iyi kavrayacağız.

* * *

Son okuduğumuz ayet grubunda Yüce Allah'ın hâkimiyetine, gücüne, iktidarına vurgular yapıldığını gördük. Şöyle bir soru sorsak: Allah, yarattıkları üzerinde ne kadar hâkimdir?

Görünen ve görünmeyen tüm âlemlerin Rabbi olan Allah, bize ne kadar yakındır?

Âlemlerin Rabbi olan yüce Allah'ın her an, her şeye hâkim ve her şeye müdahil olduğunu daha iyi anlayabilmek için bu konuları biraz daha açalım:

Bakara/255: "Allah (o ki), kendisinden başka hiçbir ilah (tanrı) olmayandır. O *Hayy*'dır (daima diridir), *Kayyûm*'dur (bütün varlığın yaratıcısı, kaynağı ve idaresini yürütendir). Kendisini ne bir uyuklama tutar ne de bir uyku. Göklerde ve yerde ne varsa sadece O'nundur. İzni olmadan huzurunda/katında şefaat edecek olan (da) kimdir!? O, (kullarının) önlerindekini ve arkalarındakini bilir (O'na hiçbir şey gizli kalmaz). Onlar ise O'nun dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiçbir şeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O'nun 'kürsî'si (kudreti ve egemenliği), gökleri ve yeri kuşatmıştır (kaplamıştır). Ve onları koruyup gözetmek O'na asla ağır/güç gelmez. Zira *'Aliyy* (mutlak yüce), *'Azîm* (mutlak azamet sahibi, büyük) O'dur."

Şu'arâ/217-220: "Ve o *'Azîz*, o *Rahîm* olana tevekkül et (güvenip dayan). O ki, kıyam ettiğin zaman seni görmektedir; secde edenler arasında dönüp dolaşmanı da (faaliyetlerini de). Şüphesiz ki *Semî* (her şeyi hakkıyla işiten), *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilen) O'dur."

Kâf/15-18: "Biz ilk yaratmada âcizlik mi gösterdik (yorulduk mu/güçsüz mü düştük)!? Hayır, onlar, yeni bir yaratılıştan kuşku içindedirler. Ve andolsun ki, insanı biz yarattık ve nefsinin ona verdiği vesveseyi de biz biliriz. Ve/Zira biz, ona şah damarından daha yakınız. Sağından ve solundan yerleşik olan (oturan) alıcılar (kayıt alanlar/karşılayanlar) alırlarken, o hiçbir söz söylemez ki onun yanında gözetleyici hazır bulunmasın."

Bakara/186: "Ve kullarım sana beni sordukları zaman (bilsinler ki); şüphesiz ki ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin çağrısına icabet ederim. Öyleyse onlar da bana karşılık versinler (benim çağrıma cevap versinler, davetime uysunlar) ve bana iman etsinler (inanıp güvensinler) ki, doğru yolu bulabilsinler."

Vâkı'a/80-87: "(Bu Kur'an,) âlemlerin Rabbinden indirilmiştir. Şimdi siz, böyle bir söze mi leke süreceksiniz/bu sözü mü küçümsüyorsunuz? Ve (İstifade edeceğiniz yerde) rızkınızı (Kur'an'ı), yalanlamanızdan ibaret mi kılıyorsunuz (bundan tüm nasibiniz, onu yalanlamak mı olmalıydı)? Ya can boğaza dayandığı zaman? Ki siz o zaman, bakıp-durursunuz. Biz ise ona sizden daha yakınızdır, ama göremezsiniz. Şayet siz, yaptıklarınızın karşılığını görmeyecekseniz (mademki hesaba çekilmeyecekmişsiniz), onu (çıkmakta olan canı) geri çevirsenize; eğer sadık (doğru/özü sözü bir/inancında samimi) iseniz!"

Enfâl/24: "Ey iman edenler! Size hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah'a ve resulüne icabet edin! Ve bilin ki; muhakkak ki Allah, kişi ile kalbi arasına girer ve siz mutlaka O'nun huzurunda toplanacaksınız."

Mücâdele/6-7: "Allah, hepsini dirilteceği gün, onlara neler yaptıklarını haber verecektir. Onlar unutsalar da Allah onları (bir bir) saymıştır. Ve/Zira Allah her şey üzerine şahittir. Allah'ın, göklerde ve yerde olanları gerçekten bilmekte olduğunu görmüyor musun? Fısıldaşmakta/Gizli konuşmakta olan üç kişiden dördüncüleri mutlaka O'dur; beşin altıncısı da mutlaka O'dur. Ve bunlardan az veya çok olsunlar ve her nerede olurlarsa olsunlar, O, mutlaka onlarla beraberdir. Sonra yaptık-

larını kıyamet günü kendilerine haber verecektir. Şüphesiz ki Allah her şeyi çok iyi bilendir."

Teğâbün/4: "(Allah), göklerde ve yerde olanları bilir; saklı tuttuklarınızı da, açığa vurduklarınızı da bilir. Göğüslerin özünü (kalplerde olanı) bilen de Allah'tır."

Hadîd/4: "O, gökleri ve yeri altı gün/evre içinde yaratandır; sonra da arşa *istivâ* edendir. Arza (yeryüzüne, yere) gireni ve ondan çıkanı ve semadan (gökten) ineni ve ona çıkanı bilir. Her nerede iseniz, O sizinle beraberdir ve Allah, her ne yapıyorsanız (hakkıyla) görendir."

Âl-i İmrân/1-6: "*Elif*, *Lâm*, *Mîm*. Allah (ki) O'ndan başka hiçbir ilah yoktur, *Hayy*'dır (mutlak diridir), *Kayyûm*'dur (hayatın ve varlığın kaynağı ve dayanağıdır). O, sana 'el-kitâb'ı hak ile (bir amaçla/hak olarak/işin doğrusu, gerçeği, aslı ve esası olarak) ve kendinden öncekileri (önceki kitapları) tasdik edici olarak indirdi. O, Tevrat'ı ve İncil'i de indirmişti. Bundan (Kur'an'dan) önce (onlar), insanlar için bir hidayet (yol gösterici/kılavuz/rehber) idiler. Bu *Furkân*'ı da (O) indirdi. Muhakkak ki, Allah'ın ayetlerini inkâr edenler için şiddetli bir azap vardır. Allah *'Azîz*'dir (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olandır), intikam sahibidir (insanlara yaptıklarının acısını tattırandır). Şüphesiz ki, yerde ve gökte Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz. Rahimlerde sizi dilediği gibi şekillendiren O'dur. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. O *'Azîz*'dir (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olandır), *Hakîm*'dir (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydedendir)."

Lokmân/16: "(Lokman:) 'Ey oğlum/yavrucuğum! Şüphesiz ki yaptığın iş (iyilik veya kötülük), bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu, bir kayanın içinde yahut göklerde ya da yerin içinde/derinliklerinde bile olsa, Allah onu getirir (ortaya çıkarır/senin karşına getirir). Çünkü/Muhakkak ki Allah *Latîf*'tir (bilgisi derin olup her şeye nüfuz eden, en ince işleri görüp bilendir/lütufkârdır), *Habîr*'dir (her şeyden haberdar olandır)."

En'âm/59: "Ve *gayb*ın anahtarları sadece O'nun katındadır; onları O'ndan başka hiç kimse bilmez/bilemez. O, karada ve denizde ne varsa bilir; hiçbir yaprak düşmez ki O bunu bilmesin (ya da: O'nun ilmi dışında bir yaprak bile düşmez). Yerin karanlıkları içinde de hiçbir dane ve hiçbir yaş ve hiçbir kuru şey yoktur ki 'kitâb-ı mübîn'de (apaçık bir kitapta) olmasın."

Ra'd/9-10: "(O), *gayb*ı da (gizliyi/görülmeyeni de) müşahede edilebileni de (aşikârı da) bilendir; çok büyüktür; yücedir. Sizden, sözü saklı tutanla onu açığa vuran da, geceleyin gizlenenle gündüzün ortalıkta gezen de (O'nun ilminde) birdir."

Mülk/13-14: "Ve sözünüzü ister gizleyin, ister açığa vurun; muhakkak ki O, göğüslerin özünü (kalplerde saklı olanı) bilendir. Yaratan bilmez mi hiç!/O hiç yarattığını bilmez mi! Ve *Latîf* (bilgisi derin olup her şeye nüfuz eden, en ince işleri görüp bilen/lütufkâr), *Habîr* (her şeyden haberdar) olan O'dur."

Yûnus/61: "Ve ne zaman herhangi bir durumda/işte bulunsan, onunla (o durumla) ilgili ne zaman Kur'an'dan bir şey *tilâvet* etsen ve siz ne zaman bir amel yaparsanız (bir iş yaparsanız), o amele daldığınız zaman biz mutlaka üstünüzde şahidizdir. Yerde de gökte de zerre ağırlığınca bir şey Rabbinden uzak (saklı) kalmaz; bundan daha küçük ve daha büyük hiçbir şey yoktur ki (hepsi) 'kitâb-ı mübîn'de (apaçık bir kitapta) bulunmasın!"

Tevbe/78, *Hûd*/5, *Mü'min*/19 ve *Tûr*/48'de de harika ifadeler var, onlara da lütfen siz bakın. Bu kadar açık ve kesin olan ayetlerin üzerine başka bir şey söylenebilir mi?..

Şimdi konumuza geri dönelim:

Talâk/12: "Allah O'dur ki, yedi göğü ve yerden de mislini yaratmıştır. Emir (Allah'ın buyruğu, yaratma sistemi), onlar arasında inip durmaktadır ki (böylece) Allah'ın her şeye *kâdir* (güç yetiren) olduğunu ve Allah'ın bilgice (ilmiyle) her şeyi kuşatmış olduğunu bilesiniz."

Bu ayette geçen "mislehunne" kelimesi, "misli, benzeri" manalarına gelmektedir; yerde de tıpkı gökte olduğu gibi yedi kat vardır anlamında olabileceği gibi, "yedi" çokluk bildirdiği için yerin çok katmanlı bir tabakadan oluştuğundan da bahsedilmiş olunabilir.

İndiği dönemde şüphesiz ki yerin yedi katmandan oluştuğunu kimse bilmiyordu. Yakın zamanda keşfedildi: İç çekirdek, dış çekirdek, alt manto, üst manto, astenosfer, litosfer kara, litosfer su olmak üzere 7 katmandan oluşan bir yeryüzünde yaşıyoruz diyebiliriz. Ya da buna benzer şekilde çok katlı yeryüzüne sahibiz...

Bununla beraber, bu ayetin o ilk cümlesinden göklerin yaratılışına benzer bir sürece delâlet edilerek oradan "yeryüzüne benzer başka dünyaların olduğu" anlamının çıkması da mümkündür.

Başka dünyalar olabilir. Kur'an'da bu konuda bir hudut yoktur.

Nebe'/12-13: "Ve fevkinizde (üzerinize/üzerinizde) güçlü/şiddetli/kuvvetli/sapasağlam yedi bina ettik. Ve/Bir de alev alev yanan/ışık saçan 'sirâc' (kandil) yerleştirdik/var ettik."

Bu ayette "seb'a semâvât" yani "yedi gök" geçmemektedir; "seb'-ı şidâd" geçmektedir ki o da "güçlü/kuvvetli yedi" anlamına geliyor. Çevirilerde genelde parantez içerisine "gök" yazılmış. Bunun sebebi, bir sonraki cümlede kandil olarak anılan Güneş'ten bahsedilmesi olabilir. Aynı şekilde, *Mü'minûn*/17'de de "yedi gök" ifadesi geçmez ama bazıları öyle ilişkilendirmişlerdir:

Mü'minûn/16-18: "Sonra da muhakkak ki sizler kıyamet gününde diriltileceksiniz. Andolsun ki biz, sizin fevkinizde (üzerinizde) yedi yol yarattık. Biz yaratmaktan/yaratılmışlardan gafil de değiliz. Ve biz gökten bir kaderle (belli bir ölçüyle/belli bir miktarla) su indirip onu yeryüzüne (yerin içine) yerleştirdik (yeryüzünde onu tutmaktayız); şüphesiz ki onu (indirmeye *kâdir* olduğumuz gibi) gidermeye de gücümüz yeter."

Bazı müfessirler parantez açıp "gök" yazmışlar ama burada daha farklı bir durum olduğu açık: Üzerimizde yedi yol var, ya da çok katlı bir yol var.

Acaba ne denilmek istenmiştir? Bu yollar tam olarak neyi ifade etmektedir?.. Bu ve bu gibi sorular da bizim soruşturmamızı, cevap bulmamızı beklemektedir…

Nûh/15-16: "Görmüyor musunuz; Allah yedi göğü tabaka tabaka/mutabakat hâlinde (uyum içinde) nasıl yaratmış! Ve Ay'ı bunlar içinde bir 'nûr' kılmış, Güneş'i de bir 'sirâc' (kandil) kılmıştır."

Burada "görmediniz mi?" olarak çevrilen kelime "teravv" fiilidir ve her ne kadar görmek anlamına gelse de şüphe yok ki buradaki maksat "bilmek"tir. Tıpkı *Fîl* suresinin birinci ayetinde olduğu gibi; Hz. Muhammed doğmadan önce meydana gelen "fil olayı"nın anlatıldığı bu kısa surede bulunan yine aynı "görmedin mi?" sorusuyla, aslında görmenin değil; "bilmenin, farkında olmanın, haberdar edilmiş olmanın" kastedildiği aşikârdır (*Bakara*/246'da da bunun bir örneğini görüyoruz.)…

"Tıbâk" kelimesi ise hem "tabaka tabaka" manasına gelir hem de "uyumlu, birbirine uygun" anlamlarına gelmektedir.

"Tabaka tabaka ve uyum içinde yaratılma" olayı, bizim kafamızı kaldırıp da baktığımız sema için söylenen bir durumdur ki bunu *Mülk* suresindeki ilgili ayet grubu da desteklemektedir. Şimdi bu ayetleri de okumakla, "yedi gök" tamlamasını içeren ifadelerin bulunduğu ayetlerin tamamını okumuş olacağız, ardından farklı konulara yelken açacağız…

Mülk/3-6: "Yedi göğü tabaka tabaka/uyum içinde yaratan (da) O'dur. *Rahmân*'ın yaratmasında hiçbir uyumsuzluk (uygunsuzluk/aykırılık) göremezsin. Haydi, gözü(nü) çevir (de bir bak), herhangi bir bozukluk (çatlak/kusur) görebilecek misin? Sonra tekrar tekrar gözü(-nü) çevir (de bak; sonunda) göz(lerin, aradığı bozukluğu bulamaması nedeniyle) umudunu kesmiş bir hâlde bitkin olarak sana dönecektir. Andolsun ki biz, yakın göğü/Dünya semasını kandillerle süsledik ve onları şeytanlar için kovucular/taşlamalar yaptık ve (ahirette de) onlar (şeytanlar) için alevli ateş azabı hazırladık. Ve/Zira Rablerine karşı kâfir olanlar (nankörlük yapanlar/küfre sapanlar/'gerçeğin' üstünü örtenler) için cehennem azabı vardır. Orası ne kötü bir varış yeridir!"

Öncelikle, net bir şekilde anlaşıldığı üzere yüce Allah yedi göğün uyumlu olduğunu ifade ederken bizden göğe bakmamızı istemekte! İşte, yedi gök kavramı için kullanılan tabir tam da kafamızı kaldırıp bakınca gördüğümüz evren için kullanılıyor aslında.

Yine bu ayette "gözü çevirmek" olarak tercüme edilen kelimenin Arapçası olan "el-besar" kelimesi, esas itibariyle "dikkatle bakmak, özellikle ibret nazarıyla incelemek" manalarındadır. Dönem itibari ile teknolojik şartlar yeterli seviyede olmadığından, eskiden çıplak gözlerle ya da basit aletlerle bakıp bunu kendi görebildikleri kadar yorumluyorlardı. Günümüzde ise modern imkânlarla gökyüzündeki uyumu dikkatle inceleme altına almak gerekir ki zaten bu araştırmalar yapılıyor, her geçen gün yeni keşifler gerçekleştiriliyor…

Kur'an'da bu ayetlerle beraber yine içerisinde "gök" geçen o kadar çok ayet bulunmaktadır ki, uzay araştırmaları konusunda Müslümanların en önde yer almaları gerekirken bu kadar geri kalabilmeleri gerçekten anlaşılır gibi değil!.. Akıl alır gibi değil!..

* * *

Şimdi de "f-t-r" kökünden gelen "futûr" kelimesini analiz edelim. Bu kelime: "Çatlak, bozulma, yırtık" manalarına gelmektedir. Esasen

"fatr" isminin çoğuludur, yani "çatlaklar, bozulmalar" olarak anlaşılır. Tercümelerde genelde tekil olarak "çatlak, bozulma" şeklinde çevrilmiş olsalar da "anlam" olarak bu "çoğulluk" verilmiştir.

Yine ayette "tekrar tekrar bak!" vurgusu da, "artık uzayın sınırları keşfedildi deyip de geri çekilmeyin, bakmaya devam edin" der niteliktedir...

Yedi gök ile ilgili olarak özetle, bunu: *Troposfer*, *stratosfer*, *mezosfer*, *termosfer*, *iyonosfer*, *magnetosfer* ve geriye kalan tüm uzay şeklinde yorumlamanın en sağlıklı değerlendirme olduğunu düşünenlerdeniz. Farklı yorumlar da var, onları da mutlaka inceleyiniz. Ayrıca "çok kat" anlamı olduğu için uzayın da kendi içerisinde katmanları olabilir!

Bununla birlikte, "Andolsun ki, biz Dünya semasını/yakın göğü kandillerle süsledik ve onları şeytanlar için kovucular/taşlamalar yaptık." ifadesinde geçmekte olan "es-semâe'd-dünya" ifadesinin bir sıfat tamlaması olduğunu; "Dünya seması" şeklinde değil de "yakın gök" karşılığıyla tercüme edilmesi gerektiğini söyleyen âlimlerimiz de bulunmaktadır. "Yakın gök" olarak çevrilirse eğer, görebildiğimiz tüm uzayı/evreni yakın gök olarak tanımlayabiliriz. Öyleyse bu durumda bizim keşif sınırlarımızın dışında da katların olduğu sonucuna ulaşırız, yani "çok katlı evren" fikrini doğrulamış oluruz.

Muhteşem!..

* * *

Şimdi, gelelim "Şeytanlar için kovucular/taşlamalar yaptık." ifadesine…

Kur'an indirilirken ona inanmayanlar onun "şeytanlar" tarafından indirildiğini iddia ediyorlardı. İşte Kur'an'da böyle ifadelerin yer almasındaki temel nedenlerden birisi de bu iddiaların asılsız olduğunu anlatmaktır. Şu ayet grubu içerisinde yer alan ifadelerden de bunu rahatlıkla anlayabiliyoruz:

Şu'arâ/208-223: "Ve biz, hiçbir memleketi uyarıcıları olmadıkça helak etmedik (yıkıma uğratmadık). (Onlara) öğüt verme/hatırlatma (yapılmıştır); zira biz (asla) zulmedenler (haksızlık edenler) olmadık/değiliz. Ve onu (Kur'an'ı) şeytanlar indirmemiştir. Bu onlara yaraşmaz (onlara düşmez); zaten (buna) güçleri de yetmez. Çünkü/Şüphesiz ki onlar, (vahyedileni) işitmekten uzak tutulmuşlardır. O hâlde sakın Allah ile beraber başka ilaha yalvarıp yakarma/kulluk etme, yoksa azaba uğratı-

lanlardan olursun! Ve (öncelikle) sana en yakın olan aşiretini (akraba ve hısımlarını) uyar. Ve müminlerden sana tabi olanlara kanadını indir (onlara kol kanat ger). Şayet sana isyan edecek/karşı gelecek olurlarsa, artık de ki: 'Şüphesiz ki/Gerçekten ben, sizin yapmakta olduklarınızdan uzağım.' Ve o *'Azîz*, o *Rahîm* olana tevekkül et (güvenip dayan). O ki, kıyam ettiğin zaman seni görmektedir; secde edenler arasında dönüp dolaşmanı da. Şüphesiz ki *Semî* (her şeyi hakkıyla işiten), *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilen) O'dur. O şeytanların kimlere inmekte olduklarını size haber vereyim mi? Onlar, günaha, iftiraya düşkün olan herkesin üstüne inerler. Bunlar (günaha, iftiraya düşkün olanlar), (şeytanlara/yalan sözlere) kulak verirler ve (zaten) çoğu (da) yalancıdır/yalan söyler."

Bu bilgileri aklımızın bir köşesinde tutalım…

Mülk/5'i, yani: "Andolsun ki biz, yakın göğü/Dünya semasını kandillerle süsledik ve onları şeytanlar için kovucular/taşlamalar yaptık ve (ahirette de) onlar (şeytanlar) için alevli ateş azabı hazırladık." ifadesini daha iyi anlayabilmek için, bununla ilgili olan diğer ayetlere (*Hicr*/16-18, *Sâffât*/4-10, *Cinn*/8-10) de bakalım. Bu ayetler için ise "melekler, cinler, şeytanlar" hakkında bilgi sahibi olmamız gerekmektedir ki, bunları da bu konu ile birlikte ele alalım. Tüm bunları ise *Târık* suresinin içerisinde inceleyelim.

Şimdi, şahane ayetler içeren *Târık* suresini incelerken bu saydığımız konuları ve çok daha fazlasını bu surenin içerisinde ele alacağımız için incelememiz biraz uzun sürecektir. Bu sure bittiğinde harika bilgilere sahip olacaksınız ve okurken gerçekten çok keyif alacaksınız. Lütfen çok iyi takip edin.

Târık Suresi (1-17): "Semaya (göğe) ve *Târık*'a yemin olsun. *Târık*'ın ne olduğunu sana idrak ettiren/öğreten/bildiren nedir (sen nereden bileceksin)!? (O) delen (bir) yıldızdır. (İşte andolsun o semaya ve bu *Târık*'a ki) üzerinde gözetleyici/koruyucu bulunmayan hiçbir nefis (can) yoktur. İnsan hangi şeyden (nereden) yaratıldığına bir baksın (araştırsın/incelesin)! Atılan bir sudan (bir kısmından) yaratılmıştır; bel (sırt/omurga) ile kaburga kemikleri arasında(ki bölgede)n çıkan (bir sudan). Şüphesiz O (Allah), onu geri döndürmeye (yeniden döndürmeye; öldükten sonra yeniden diriltmeye) elbette *kâdir*dir (güç yetirendir). Bütün sırların ortaya döküleceği (o) gün, insanın ne bir kuvveti (gücü), ne de bir yardımcısı olacaktır. Geri döndüren/Dönüş

sahibi olan göğe yemin olsun, yarılan (çatlayışlarla/yarılışlarla dolu olan) yeryüzüne de. Ki o (Kur'an), elbette (hak ile batılı) ayırt edici bir sözdür; o, asla bir şaka değildir. Doğrusu/Şüphesiz onlar hep hile/tuzak kuruyorlar; ben de (onların yaptıklarına karşı) bir tuzak kuruyorum. O hâlde kâfirlere mühlet ver, onlara birazcık zaman tanı!"

Bu kısacık sure öylesine derin anlamlar içeriyor ki…

Yüce Allah bizlere, yani tüm insanlığa şöyle seslenmektedir: "İnsan hangi şeyden (nereden) yaratıldığına bir baksın!" Evet, bu cümle bir emir cümlesidir ve bu emir, "yenzur" kelimesi kullanılarak yapılmıştır. "İncelemek, araştırma yapmak, üzerinde düşünmek" anlamlarına gelen bu kelime ile yüce Allah bu konu üzerinde incelemeler, ayrıntılı çalışmalar yapılmasını bize emretmiştir!

"Vay bee!.. Kur'an'da böyle şeyler de mi varmış?.." deyip de şaşıranlar için şunu söylemeliyim: Bu daha başlangıç, ilerledikçe daha çok şaşıracaksınız…

"Bel (sırt/omurga) ile kaburga kemikleri arasından gelen su" konusu hakkında aralarında farklılıklar da içeren birçok açıklama, birçok tefsir bulunmaktadır. (Bu ifadenin geçtiği cümleden, elbette ki "Size ne oluyor da, atılan pis bir sudan yaratıldığınızı görmezden geliyor ve sizi yaratana karşı isyan ediyorsunuz!" şeklinde bir anlam da çıkmaktadır.)

Tıp dilinde "ejekülasyon" olarak geçen spermin atılması olayı, elbette ki sadece testislerin görevi değildir. Bu işlemin gerçekleşmesi için kanallarıyla, sinirleriyle, damarlarıyla, lenf dolaşım sistemiyle bir bütün olarak, koordine hâlinde çalışan bir mekanizmaya sahip olmak gerekiyor. İşte bu sistemler, tam da ifade edilen "bel (sırt/omurga) ile kaburga kemikleri" arasındaki bölgede kalıyor. Bu bölgeyi neredeyse tamamen kapsadığı gibi, bunların ortasından çıkıyor. Mesela testis kanserinde bu bölgedeki lenf düğümleri alınıyor. Bu işlemin ardından ise ejekülasyon mekanizması bozuluyor…

Kur'an'ın anlattığı bu bölge, spermin ilerleyerek bir sıvıyla hacim kazanıp da sinir ve damarlar ile atılımın sağlandığı kasların beslendiği bölgedir. Yalnız erkekler için değil, kadınlar için de bu mekanizmanın çalıştığı, bu sistemin yer aldığı bölgedir…

Daha detaylı bilgiler ve farklı yorumlar için lütfen siz de araştırın. Nihayetinde mutlaka aynı sonuç üzerinde anlaşacağımız düşüncesin-

deyim... İnsanın yaratılışından bahseden ayetleri inceleyeceğimiz zaman orada biraz daha detaya gireceğiz…

Şimdi biz burada başka bir mucizenin: "Târık" konusunun peşinden gideceğiz...

Tekrar hatırlatalım: Konuyu dağıtacağız, açacağız, sonra tekrar toparlayacağız ve bir müddet bu konular üzerinde duracağız. Konuyu kaçırmamak adına lütfen pürdikkat takip edin.

Târık kelimesi: "İşittirmek için şiddetle vurmak, ses çıkarmak, yol, gece gelip kapıyı çalan konuk, vb." anlamlara gelmektedir. Ayetlerin indirildiği dönemde de muhakkak ki bu anlamlara gelmekte idi. Geldiği kök ile ilgili uzun bilgilere ise burada gerek olmayacak.

Allah, "Sen nereden bilebilirsin ki (sana idrak ettiren/öğreten/bildiren nedir?)!" ifadesiyle, kendisi bildirmediği sürece peygamberimiz dâhil hiç kimsenin bunu bilemeyeceğini vurgulamaktadır. Aslında *Târık* kelimesi bildikleri bir kelimedir. Ancak yüce Allah ona bambaşka bir anlam yükleyecek, sonrasında da *Târık*'ın ne olduğunu bizlere açıklayacaktır.

Kur'an'da "Sen nereden bileceksin ki! Sana idrak ettiren/öğreten/bildiren nedir-ne olabilir?" gibi anlamlara gelmekte olan bu kalıp, Arapça olarak "ve mâ edrâke…!" kalıbıdır.

Kur'an'da yine aynı anlama gelen bir diğer kalıp ise "ve mâ yudrîke…!" kalıbıdır.

Bunların kullanıldığı yerler ile ilgili olarak:

"Ve mâ edrâke …!" kalıbı Kur'an'da on üç yerde geçer. Allah, o kelimeyi daha farklı manalarla doldurmuştur ve kalıbın hemen ardından kendisi onun ne olduğunu açıklamıştır. Geçtiği ayetler şunlardır: *Hâkka*/3, *Müddessir*/27, *Mürselât*/14, *İnfitâr*/17, 18, *Mutaffifûn*/8, 19, *Târık*/2, *Beled*/12, *Kadir*/2, *Kâri'a*/3, 10, *Hümeze*/5.

"Ve mâ yudrîke …!" kalıbı ise Kur'an'da üç yerde geçer. Fakat Allah bu soruların cevaplarını vermez. Bunlardan iki tanesi o (son) saat ("kıyamet" diye bildiğimiz ama aslında Kur'an'da "o son saat" olarak geçen)'in bilgisidir (*Ahzâb*/63, *Şûrâ*/17). Bu son saat ile ilgili bilgiyi Allah hiçbir kimseye vermemiştir (hiçbir kimse derken buna elbette ki peygamberimiz de dâhildir)! Geriye kalan ayette ise "gayb" konusu vardır ki o da *'Abese*/3'te geçmektedir.

Sizi teknik bilgilere boğmak gibi bir derdim yok, farkındayım biraz detaya girdik. Ancak bunları bilmek bize bir şey kaybettirmeyecek; tam aksine, bizi Kur'an'ın muhteviyatına daha da hâkim kılacak. Bu teknik bilgiler ile ilgili olarak sizleri de araştırmaya davet ediyorum. Bundan sonra okuyacağınız teknik detaylara da bu gözle bakmanızı rica ediyorum. Bu teknik bilgiler konusunda en çok faydalandığım kaynakları da mutlaka kitabın ilerleyen sayfalarında sizinle paylaşacağım, endişeniz olmasın...

Şimdi gelelim esas konumuza.

Ayette geçen "necm" kelimesinin birinci ve temel anlamı "yıldız"dır. O bildiğimiz, etrafına ısı ve ışık yayan yıldız… Bu yıldıza ve göğe yemin edilerek bunlara özel dikkat çekilmektedir!

Târık kelimesine ise yüce Allah "ennecmüssakıbü", yani "delen yıldız, delip geçen yıldız, yanıp sönen (parlayan) yıldız" anlamını yüklemektedir.

"*Târık*'ın ne olduğunu idrak edebilir misin?" ifadesi ise bunun idrakinin zor olduğu anlamını içerisinde barındırmaktadır…

Târık için bazı âlimlerimiz "cahiliyeti delip geçen bir ışık" yorumunda bulunmuşlar. Yine buna benzer yorumlar yapıldığı gibi bundan farklı yorumlar da yapılmış…

Şu anda ise "*Târık* bir *Pulsar Yıldızı*'dır…" şeklinde yorumlar yapılıyor. Acaba "Târık" ile "Pulsar" mı kastediliyor?..

Peki, nedir bu "Pulsar"?

Biraz detaya girelim:

Bir diğer adı "Nötron Yıldızı" olan "Pulsar"ı ilk olarak 1960'lı yıllarda astrofizik alanında henüz bir doktora öğrencisi olan Dame Jocely Bell keşfetmiştir. Böylece yirminci yüzyılın en önemli buluşlarından birisine imzasını atmıştır. İlk keşfedilen bu *Pulsar*'ın "Tilkicik" olarak adlandırılan takımyıldızının ortalarında bir yerlerde keşfedildiği bilinmektedir.

Gökyüzünün deniz fenerleri olarak anılan *pulsar*lar, Güneş'ten birkaç kat fazla kütleye sahip olan yıldızların ömürlerini tamamlaması ile birlikte "süpernova" adı verilen şiddetli bir patlamanın sonucunda içine çökerek oluşan ölü yıldızlardır.

Güneş'ten birkaç kat fazla kütleye sahip bir yıldız düşünün. Bu yıldızın hidrojen yakıtları bittiği anda kütle çekimini dengede tutan dış

basınçları da otomatik olarak düşmüş oluyor. Bu durumda ise yıldız bir anda içe doğru çökmeye, aynı zamanda bunun oluşturduğu etki ile de çok yüksek bir hızda dönmeye başlıyor. İçine doğru oluşan çekim kuvveti o kadar güçlü oluyor ki, nihayetinde yıldızın çekirdeği de çöküyor ve proton-elektron çiftleri bu basınç sonucu artık nötronlara dönüşüyorlar. İşte *Nötron Yıldızı* olarak anılma hikâyeleri de buradan geliyor…

İkinci tip *süpernova* ise ikili yıldız sistemlerinde oluşan ve aralarında madde koparmayla başlayan bir durumun neticesinde meydana geliyor…

Bu *süpernova* patlamaları öyle güçlü oluyorlar ki, yalnız birinin parlaklığı, Güneş'in parlaklığından milyonlarca kat fazla olabiliyor! Galaksimizdeki en parlak astronomik olaylar olarak biliniyorlar...

Bununla birlikte *pulsar*ların "evrendeki en yoğun madde" olarak tanımlanması da mümkün... Atomun çekirdeği etrafında hızla dönen elektronların, atomun yaklaşık olarak %0,0000000000001'ini oluşturduğunu düşünürsek, atomun geri kalan kısmı boşluktan oluşuyor. Yani kaba bir hesapla %99,9'luk bir boşluk… İşte atom içine çökünce bu büyük boşluk ortadan kalkıyor. Kütlesi, Güneş'imizin yaklaşık birkaç katı olmasına rağmen o yıldızın çapı takribî yirmi kilometre civarlarına kadar düşmüş oluyor.

Düşünsenize, korkunç bir yerçekimi!.. İnanılmaz bir yoğunluk!..

Bu çöküş sonucu oluşan *Nötron Yıldızı*'nın bu yoğunluğu için, bilim insanlarının radyo ve *x* ışını teleskoplarıyla yapmış oldukları gözlemler neticesinde vermiş oldukları örnek gerçekten de dehşet verici: Sadece bir çay kaşığı kadar *Nötron Yıldızı*'nın, milyarlarca tonluk kütleye sahip olduğunu hayal edebiliyor musunuz?.. Ayrıca, bu pulsarların manyetik alanlarının, Dünya'da üretilen manyetik alandan bir milyon kat fazla olabileceği söyleniyor...

Bunlar öyle bir hızla dönüyorlar ki, saniyede altı yüzlere, yedi yüzlere varan bir spin hareketinden bahsediliyor! Çok uçuk rakamlar, öyle değil mi?..

Böylesine hızla dönen bu *Nötron Yıldızları*, uzaktan bakan bir gözlemciye göre titreşir gibi görünüyorlar… Ayrıyeten bu yıldızlar, belli yönlere anlık *x* ışınları ve radyo dalgaları yayıyorlar; tıpkı deniz fenerinin ışığını yayması gibi... Sürekli uzaya parçacık püskürtüyorlar.

Nötron Yıldızları bu dönüşlerini gerçekleştirirken, parçacıkları, kendi manyetik kutupları arasından neredeyse ışık hızına yakın hızlarda akış gerçekleştiriyorlar. Çok güçlü ve parlak olan ışınımı üretiyorlar. Bunlar döndükçe bu ışınlar etrafı süpürüyor, uzayı tarıyorlar...

Şimdi biraz tefekkür edelim...

Nasıl oluyor da evrenin en ağır cisimlerinden olduğu bilinen bu yıldızlar, saniyede yüzlerce kez kendi etrafında dönüyorlar da uzayda bir yere fırlayıp savrulmuyorlar?.. Nasıl bir güç ki bunları milyarlarca yıldır dengede tutabiliyor?.. Nasıl büyük bir kudret ki bu akılalmaz sayıda, çeşitte, büyüklükte bulunan dev enerjileri bir arada tutabiliyor?!

Dünya'mız, Güneş sistemimiz, galaksimiz büyük bir hızla, âdeta uçarcasına dönerek ilerliyorken, nasıl oluyor da bu büyük patlamalardan fırlayıp gelen bir şeyler bu düzeni bozup atamıyor?..

Bizi bu durumlardan koruyanın kudretini hayal edebilmeye gerçekten güç yetirebiliyor musunuz?..

Peki, galaksimizde yer alan yüzlerce pulsarın her biri ayrı bir yörüngede seyrederken birbirlerine çarpmamalarını, Dünya'mıza zarar verebilecek bir mesafeden geçmemelerini siz hangi kelimelerle ifade ederdiniz?..

Herhangi bir *pulsar* Dünya'mıza yaklaşsa, o manyetik gücü ile bizi nasıl da bir anda içine çekip yok eder… Aklınızda canlandırabiliyor musunuz?..

Bu *pulsar*lardan bir tanesi Dünya'mıza birazcık daha yakın olsaydı eğer, bu durumda çok şiddetli radyasyonlara maruz kalacaktık... *Pulsar*ların yaymış olduğu *x* ışınları ve *gama* ışınları çok yüksek frekanslarda olduğundan dolayı, oluşan bu radyasyon bizdeki ve diğer canlılardaki kimyasal bağları kıracak, *DNA*'ları parçalayacaktı. Bu da hücrelerin ölümü ve tüm canlılığın yok olması sonucunu doğuracaktı…

Olması gereken uzaklıkta yer alan bu pulsarların yaydığı bu yüksek miktardaki radyasyondan Dünya'mıza ulaşanlar, atmosferimizde *iyonosfer* gibi koruyucu tabakalarda emilmektedirler...

Bir düşünün, tatildesiniz… Sıcacık kumlara uzanmış güneşleniyorsunuz… Gökyüzünde uçuşan bembeyaz kuşlar keyfinize keyif katıyorlar… Hoşnut edici hafif bir rüzgâr teninizde usul usul kayarken, bir yandan elinizdeki soğuk içeceğinizi yudumluyor, diğer yandan o masmavi, pırıl pırıl denizin ufkuna bakarak geleceğe dair hayaller ku-

ruyorsunuz… Rüzgârın getirdiği mis gibi çiçek kokularını içinize çekiyorsunuz… Yavaş yavaş kıyıya vuran dalgaların o rahatlatıcı sesi kulaklarınıza çalınıyor… Sevdiğiniz insan aklınıza düşüyor, mutlu oluyor ve tebessüm ediyorsunuz…

Yeryüzü ne kadar güzel, ne kadar hoş öyle değil mi?..

Ama Dünya'nın hemen dışına çıktığınızda, hiç de nazik karşılanmıyorsunuz. Korkunç soğuklar, yakıp kavurucu ışınlar, ölümcül radyasyonlar!.. Daha ötede tarifsiz patlamalar, hesapsız yeni oluşumlar ve yıkımlar, muhteşem boyutlarda kara delikler ve evrendeki tüm varlıklardan çıkan korkunç sesler, çığlıklar!..

Evet… Kelimeler de tükenir…

* * *

Gelelim bu pulsarların keşfine...

Bunlar radyo teleskopları ile keşfediliyorlar. Bu *pulsar*lar, normalde idrak edemediğimiz, duyamadığımız radyo frekansları yayıyorlar. Yaydıkları bu radyo sinyallerini çok hızlı ve belirli zaman aralıklarında tekrarlıyorlar. Bu sık ve düzenli sinyaller astrofizikçileri o kadar şaşırtmış olmalı ki keşfin başlangıç zamanlarında bu sinyallerin uzaydaki bir uygarlıktan geldiğini düşünmüşler…

*Pulsar*lar yaşlandıkça dönme hızları yavaşlıyor. Gönderdikleri radyo sinyallerinin aralıkları ise artmaya başlıyor. Bununla birlikte en yavaş pulsarın iki sinyali arasındaki sürenin sadece dört saniye olduğu biliniyor...

Hiç daha önce bir *pulsar*ın sesini duymuş muydunuz?

Duymadıysanız eğer mutlaka araştırıp bir dinleyin. Gerçekten içinizi ürpertecek acayip bir sesi var…

Hatta mümkünse yabancı dilde arama yaparak bu sesi bulup dinleyin.

Sesini de sonuna kadar açın ve o muhteşem gücü hissedin! Bunu mutlaka deneyimleyin.

Dinlediğinizi varsayıyorum ve diyorum ki, duyduğunuz bu ses, kapıyı sürekli çalan, hatta kapıyı dövercesine çalan bir misafirin ya da bir kimsenin çıkaracağı bir sese benzemiyor mu?

Peki, bu *pulsar*ın sesini birilerine açıklamak isteseniz, bu ses için hangi örneği tercih ederdiniz?

Ne kadar güçlü bir ses değil mi?..

İngilizce de "pulsate" kelimesi "zonklamak, atmak, titremek, çarpmak" manalarına geliyor.

Pulsating: "Titreşen, nabız atışına benzeyen, titreşimli" anlamlarına geliyor.

Pulsatile: "Vurmalı" anlamına geliyor.

Pulse: "Nabız, vuruş, titreşim, çarpmak, nabız atışı…" manalarında kullanılıyor.

Pulsar da yine aynı "pulse" kökünden gelen bir isimlendirme olup genel olarak bu anlamların tümünü içeriyor…

Püskürttüğü parçacıklarla uzayı muazzam şekilde delen bu *pulsar*lar ile Kur'an'da geçen *Târık* arasında ne kadar güzel bir uyum olduğuna siz de şahitsiniz...

Olay burada bitiyor mu? Tabii ki de bitmiyor!

Şimdi de insanoğlunun henüz daha yeni keşfettiği meşhur "Van Allen" kuşaklarından bahsedeceğiz ve bu konuların nasıl birbiri ile bağlantılı olduğunu göstereceğiz. Nihayetinde her şey yerli yerine oturacak.

Pulsar Yıldızı'nın keşfine çok yakın bir tarih olan 1950'lerde bir büyük buluş daha gerçekleşmişti. Güneş'ten ve diğer yıldızlardan gelen yüksek enerjili elektronların Dünya'ya ulaşmasını engelleyen, görünmez bir kalkan görevi gören ve Dünya'yı kuşak gibi saran bir yapı keşfedilmişti. James Alfred Van Allen tarafından yapılan bu keşfe "Van Allen Radyasyon Kuşakları" adı verildi.

Bu yapı, Dünya'nın manyetik alanı sebebiyle oluşmaktadır. Dünya'nın akışkan olan dış çekirdeğindeki konveksiyonel (dolaşım) akımları elektrik akımlarını oluşturuyorlar, bu elektrik akımları da gezegenimizin etrafında uzanan bir manyetik alan oluşmasına neden oluyorlar… Bu arada, diğer gezegenler için de bu manyetik alanlar konusuna yönelik birtakım çalışmalar yürütülmektedir…

Dünyamızın dev bir mıknatıs gibi davranmasını içermiş olduğu "ergimiş demir"e bağlıyorlar… Yine bilim insanları bu demirin Dünya'da oluşamayacağını, hatta Güneş'te bile oluşamayacağını; ancak *süpernova* patlaması gibi bir olaydan sonra oluşup, sonra da bunun Dünya'ya çarpması ile mümkün olmuş olacağını söylüyorlar. Dünya'nın ilk başta

bir ateş topu olduğunu ve o dönemlerde bolca meteor yağmuruna tutulduğunu ve ağır demir metalinin böylece Dünya'ya katıldığını söylüyorlar…

Hatta bu durumu onaylar nitelikte Kur'an'da *Hadîd* suresinin yirmi beşinci ayetinde şu ifadeler geçmektedir:

"Andolsun biz resullerimizi o apaçık belgelerle/delillerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye onlarla (o resullerle) birlikte 'el-kitâb'ı ve 'el-mîzân'ı (o ölçüyü/dengeyi/adaleti) indirdik. Biz demiri de indirdik ki onda büyük bir kuvvet/güç ve insanlar için faydalar vardır; (bütün bunlar size verildi) ki Allah, kendisine ve resullerine *gayb*da (görmedikleri hâlde) kimlerin yardım edeceğini bilsin (ortaya çıkarsın/ayırt etsin). Şüphesiz ki, Allah *Kaviyy*'dir (kuvvetlidir, tarifsiz bir güç sahibidir), *'Azîz*'dir (mutlak üstün ve yüce olandır)."

Hadîd, "demir" demektir. Bu sure, ismini bu ayette geçen bu kelimeden alır. Burada tercih edilen "enzelna" kelimesi, "biz indirdik" anlamının yanı sıra "lütfettik, ihsan ettik" manasına da gelmektedir. Demirin durumuyla ilgili olarak "çıkarttık" kelimesinin kullanılması yerine, "indirdik" kelimesinin kullanılması çok dikkat çekicidir! Faydalarına ve kuvvetine dikkat çekilmesi ise apayrı bir konudur!..

* * *

Van Allen Radyasyon Kuşakları, iç içe geçmiş halka şeklinde dinamik bölgelerden oluşmakta.

İç kısımdaki radyasyon bölgesi çoğunlukla yüksek enerjili protonlardan, dış kuşak ise çoğunlukla yüksek enerjili elektronlardan oluşuyor. Ortasında ise farklı manyetik kuşaklar mevcut… Bunlar farklı katmanlardan ve farklı yoğunluklardan meydana gelmekte. Özellikle dış kuşakta ışık hızına yakın hızlarda hareket eden elektronlar, astronotlar ve uydular için ciddi tehlike oluşturuyorlar.

Sosyal medyada sıklıkla gördüğümüz "kuzey ışıkları" ya da "kutup ışıkları" adı verilen o ışımaların oluşmasının nedeni de işte bu kuşaklardır...

Özetle: Güneş'ten ve uzaydan Dünya'mıza gelen öldürücü kozmik ışınlar, Dünya'nın etrafındaki bu koruyucu kalkanı geçemiyorlar. Dünya'nın binlerce kilometre uzağında manyetik halkalar çizen *Van Allen Kuşakları*, Dünya'yı bu ölümcül enerjilerden koruyarak muhafaza etmektedirler. Çok ciddi bir iş yapıyorlar. Öyle ki bu kuşaklar,

Hiroşima'ya atılan atom bombasından on milyarlarca kat daha fazla zarar verebilecek olan Güneş'in *plazma bulutları*ndan bizi muhafaza ediyorlar!..

Son derece hayranlık uyandırıcı!..

Diğer bir taraftan Dünya'mızı meteorlardan koruyorlar...

Evet, atmosferimizin uzaya savrulup gitmesini de önlüyorlar! Bunun ne kadar önemli olduğunun altını çizmemiz gerekiyor:

Şeffaf, güçlü ve sapasağlam kılınmış olan atmosferimiz, içerdiği *ozon tabakası*nın varlığı sayesinde bir yandan yeryüzüne gelmekte olan zararlı ışınları geri gönderirken; diğer yandan radyo dalgalarının, görünür ışığın ve belirli miktar *UV* ışınlarının geçmesine izin veriyor. Bu yararlı ışınların geçişi sayesinde bitkiler fotosentez yapıyorlar; böylece de yeryüzünde canlılığın sürekliliği sağlanmış oluyor. İşte, bu mükemmel koruyucu tavan eğer var olmasaydı ya da biraz zayıf olsaydı, atmosferimiz Dünya'nın dönüş hızına ve Güneş'ten gelen o yok edici rüzgârlara dayanamayıp uçup gidecekti. Yeryüzünde yaşamdan bahsedilemeyecekti!..

Bu konu ile ilgili olarak, daha önce okumuş olduğumuz şu güzel ayeti hatırlıyoruz:

Enbiyâ/32: "Ve semayı (göğü) 'mahfûz' (korunmuş) bir tavan kıldık; onlar ise hâlâ buradaki ayetlerden yüz çeviriyorlar (görmezden geliyorlar/dönüp de bir bakmıyorlar)!"

Sema kelimesini üzerimizdeki kat kat olan atmosfer olarak anlarsak, bu, atmosferimizin *Van Allen Kuşakları* ile korunma altına alındığı anlamını barındırmıyor mu?

* * *

Ayrıca, bizi koruyanlar yalnız bu kuşaklar değiller; atmosferimizdeki tabakalar da aynı zamanda bizleri korumakta çok büyük bir etkiye sahipler.

Öyle ki yaklaşık -270 ^{0}C sıcaklığında bulunan atmosferin dışındaki uzayın o soğuğundan bizleri koruyorlar. Atmosfer ortamından çıktığımızda, soğuktan donmadan önce yakıcı ışınlardan dolayı esas zararı göreceğimiz için bu durumdan da bizi koruduklarını söylemeliyiz… Meteorlardan ve birçok şeyden daha… Hem kendisi korunmuş bir tavan hem de bizi koruyan bir tavan…

Muhteşem! Muhteşem! Muhteşem!..

Eğer buradaki sema kelimesini uzay/evren manasında ele alırsak bu sefer "gördüğümüz evrenin korunmuş bir tavan kılındığı", yani "evrenin korunmuş olduğu" anlamı çıkmaktadır.

* * *

Evet, hatırlarsanız eğer *Târık* suresinden hemen önce *Mülk*/3-6'yı incelemiştik. *Mülk*/5'teki "Andolsun ki biz, yakın göğü/Dünya semasını kandillerle süsledik ve onları şeytanlar için kovucular/taşlamalar yaptık ve (ahirette de) onlar (şeytanlar) için alevli ateş azabı hazırladık." ifadesini *Hicr*/16-18, *Sâffât*/4-10, *Cinn*/8-10 ayetleriyle birlikte inceleyelim demiştik.

Şimdi, akıl yürüterek bunu birlikte anlamlandırmaya çalışacağız. Tekrar söylemekte fayda var, bu ayetler *müteşâbih* ayetler olduğu için şüphesiz ki daha farklı yorumlar da bulunuyor. Bu yorumlara da mutlaka bakın lütfen…

Göğün kandillerle süslenmesi, yıldızlarla süslendiğinin bir ifadesidir. Göğün korunmuş olması durumunun ise, bu *pulsar*ların varlığı ile gerçekleştiği kanısındayız... *Târık* suresindeki yıldızın *Pulsar Yıldızı* olduğunu; radyasyon kuşaklarını geçmeye çalışan, Allah'ın sınırlarını tanımayan şeytanların da bu *pulsar*ların gönderdiği delici ışınlara maruz bırakıldığı ve bundan dolayı onların uzay boşluğuna doğru kaçamadıklarını anlıyoruz... *Pulsar*ların sürekli fırlattığı parçacıkların, "x" ve "gama" ışınları gibi ışınların göğü sürekli tarayarak her türlü görünmez varlıktan evreni koruduğu kanısındayız… Göklerin böylelikle kendi bağışıklık sistemine sahip kılınmış olduğu fikrindeyiz... Şimdi, birlikte inceleyelim dediğimiz o diğer ayetleri de görünce bakalım siz ne anlayacaksınız…

Bunun için ilk olarak görünmeyen varlıklar hakkındaki bilgilere Kur'an'dan bir bakalım. Allah onlar hakkında bize hangi bilgileri vermiş bir inceleyelim ve hemen ardından da konuyu toparlayalım.

Öncelikle, ayetlerde yer alan "cin" ve "şeytan" kelimelerinin neyi ifade ettiğini, bunların nasıl tanımlandığını bir görelim:

"Cinnî" kelimesinin çoğulu olan "cinn" kelimesi, "c-n-n" kökünden gelmekte olup "görünmeyen, saklı, (yabancı varlık)" manalarını almaktadır. Aynı kökten gelen diğer bazı kelimeler ise şunlardır: "cenin", "mecnûn", "cinnet", "cennet", "cenân", "cenne"...

"Melekler", "şeytanlar" ve "cinlerin kendileri" bu "cinn" kelimesinin kapsamında yer alırlar.

Melekler Allah'a asla isyan etmeyen, her biri hayırlı ve iyi olan varlıklardır (*Enbiyâ*/26-27, *Nahl*/49-50). Kur'an'da içinde meleklerin geçtiği çok fazla sayıda ayet bulunmaktadır...

"Şeytan"ın tanımı ise özet olarak şu şekilde yapılabilir: "Yüce Allah'ın emrinden ayrılan varlık [Hakk'tan uzak olan, Hakk'a aykırı hareket eden her türlü varlık, (güdü, dürtü, vs.), kişi ve kurumun ortak 'karakteristik adı'.]"

Kehf/50: "Ve hani biz meleklere: 'Âdem'e secde edin!' demiştik; hemen secde ettiler, yalnız İblis hariç. O cinlerdendi, Rabbinin emri (buyruğu) dışına çıktı (*fısk*a düştü). Şimdi siz, beni bırakıp da (benim peşim sıra/benim altımda, aşağımda) onu ve onun zürriyetini (neslini) mi 'evliyâ' (dostlar) ediniyorsunuz? Oysa onlar size düşmandır. (Bu,) zalimler için ne kötü bir değişmedir!"

Bu ayette geçtiği üzere İblis (şeytan), cinlerdendir.

Bununla birlikte şu ayetlere de bir bakalım:

En'âm/112-113: "Ve böylece biz, her nebiye (peygambere) insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık/yaptık. (Bunlar, insanları) aldatmak amacıyla birbirlerine yaldızlı (nükte kılındığında parlak fakat esasta değersiz olan) sözler vahyederler (vesvese verirler/telkin ederler/fısıldarlar/ilham ederler). Rabbin dileseydi onu da yapamazlardı. Artık bırak onları, uydurdukları (iftira ettikleri/yalan olarak düzmekte oldukları) şeylerle baş başa kalsınlar. Ve/Bir de ahirete inanmayanların kalpleri ona (o yaldızlı sözlere) kansın (meyletsin) ve ondan (o yaldızlı sözlerden) hoşlansınlar ve işledikleri suçu işlemeye devam etsinler diye (böyle yaparlar)."

Nâs Suresi (1-6): "De ki: 'İnsanların Rabbine sığınırım, insanların melikine (mutlak sahip ve hâkimine/hükümdarına), insanların ilahına; o sinsi/sinen (pusuya çekilen/geri kalıp gizlenen) vesvesecinin şerrinden. Ki o, insanların göğüslerine vesvese verir (içlerine kuşkular, kuruntular sokar); gerek cinlerden, gerek insanlardan."

Bu ayetlerden anlaşıldığı üzere cin şeytanları olduğu gibi insan şeytanları da vardır!

Şeytanların kimler üzerinde hâkimiyet kurabilecekleri şu ayetlerle açıklanmıştır:

Nahl/98-100: "İmdi/Artık, Kur'an'ı kıraat ettiğin zaman, 'racîm' (kovulmuş) şeytandan Allah'a sığın! Gerçek şu ki, iman edip de yalnız Rablerine tevekkül edenler (güvenenler) üzerinde onun (şeytanın) hiçbir 'sültân'ı (hâkimiyeti/zorlayıcı gücü) yoktur. Onun hâkimiyeti, ancak onu *velî* (dost/yâran) edinenler ve onu O'na (Allah'a) ortak koşanlar üzerindedir."

(Not: *Hicr*/42'de de benzer bir mesaj bulunmaktadır.)

* * *

Rahmân/15'te geçen "mâricin min nâr" ve *Hicr*/27'de geçen "nâru's-semûm" ifadelerinden hareketle cinlerin: Şaşırtıcı ve tarifsiz bir karışımdan, zehir gibi (insanın gözeneklerine) nüfus eden yakıp kavurucu bir ateşten yaratıldıklarını anlıyoruz. Yani özet olarak karışık, tarifsiz bir ateşten yaratılmışlardır.

Cinlerin kendi toplumları bulunmaktadır (*En'âm*/128-130, *Rahmân*/33, *Ahkâf*/29).

Cinler Kur'an'da ondan fazla ayette "insan" ile birlikte anılmaktadırlar.

A'râf/27: "Ey Âdemoğulları! Şeytan, ebeveyninizi (ana-babanızı) avret yerlerini kendilerine göstermek için, elbiselerini çekip alarak onları cennetten çıkardığı gibi sakın sizi de bir fitneye düşürmesin (kötülüğe düşürmesin/belaya uğratmasın/aldatıp saptırmasın). Çünkü/Şüphesiz ki o ve kabilesi, sizin onları göremeyeceğiniz yerden/yönden/boyuttan sizi görürler. Muhakkak ki biz, şeytanları, inanmayanların *velî*leri (dostları) kıldık."

Bizim onları göremeyeceğimiz yerden/yönden/boyuttan bizi görmekte olduklarını okumuş olduğumuz bu ayetten öğrenmekteyiz.

Yine cinler, Kur'an'daki Hz. Süleyman ile ilgili olan kıssalarda da geçmektedirler (*Sebe'*/12-14, *Neml*/17, 39). Buralarda, cinlerin *gayb*ı bilmedikleri ve Allah'ın izniyle Hz. Süleyman'ın elinin altında çalışarak onun istediklerini gerçekleştirdikleri gibi konuların işlendiğini görüyoruz.

Zâriyât/56: "Ve ben cinleri ve insanları, ancak (ve ancak) bana kulluk etsinler diye yarattım." şeklinde buyrulan bu cümlede "cinne" kelimesi kullanıldığı için bu durum görünmez tüm varlıkları kapsamaktadır! Cinler de elbette ki bu gruptadır...

Bu arada şunları da bilmeliyiz ki: Mekkeli müşriklerin bir kısmı cinleri Allah'a ortak koşuyorlardı (*En'âm*/100), cinlere tapıyorlardı (*Sebe'*/40-41). Bu durumu daha iyi kavrayabilmek adına *Meryem*/44'ü de bilmeliyiz. Orada Hz. İbrahim babasına şöyle demektedir: "Ey babacığım! Şeytana kulluk etme! Muhakkak ki şeytan, *Rahmân*'a (Allah'a) karşı asi olmuştur." Yine *Furkân*/43'te ve *Câsiye*/23'te "hevasını (istek ve tutkularını) ilah edinenlerden (ya da ilahını hevası edinenlerden)" bahsedilmektedir. *Tevbe*/31'de ise Allah'ın peşi sıra hahamların ve rahiplerin ve bir de Meryem oğlu Mesih'in Rabler edinildiğinden bahsedilmektedir (hahamların ve rahiplerin haram kıldıklarını haram, helal kıldıklarını helal bilmekle onları Rab edinmiş oldular). Dikkat edin, "ilah edinmek" ve "kulluk etmek/tapmak" kavramlarına Kur'an'ın bak dediği yerden bakınca karşımıza işte böyle net bir tablo çıkmaktadır!..

Cinlere de uyarıcılar gelmiştir (*En'âm*/130), kıyamette onlar da sorgulanacaktır (*En'âm*/130), azabı hak edenleri cehenneme girecektir (*En'âm*/128, *Hûd*/119, *Fussilet*/25, *Ahkâf*/18, *Secde*/13).

Cinlerin de gerçeği kavrayabilecekleri kalpleri, duyabilecekleri kulakları, görebilecekleri gözleri vardır (*A'râf*/179).

Cinn suresindeki ve *Ahkâf* suresindeki ilgili ayetleri de okuyalım:

Cinn/1-15: "De ki: 'Cinlerden bir grubun/topluluğun (Kur'an'ı) dinlediği ve şöyle söyledikleri bana vahyolunmuştur: 'Şüphesiz/Gerçekten biz, *'aceb* (etkileyici, harikulade, ilginç, hayret verici, sıradışı, hayranlık uyandıran) bir Kur'an dinledik. O (Kur'an), hidayete erdiriyor (gerçeğe ve doğruya yöneltip-iletiyor). Bu yüzden ona iman ettik. Artık/Bundan böyle Rabbimize hiçbir şeyi ortak koşmayacağız. Ve gerçek şu ki/muhakkak ki, Rabbimizin şanı çok yücedir; ne bir eş, ne de bir çocuk edinmiştir. Ve doğrusu, bizim 'sefih' (beyinsiz, hafif meşrep) olanımız, Allah hakkında saçma sapan (asılsız, yalan yanlış) şeyler söylüyormuş. Ve gerçekten biz, insanların ve cinlerin Allah hakkında yalan söylemeyeceklerini zannetmiştik. Ve doğrusu, insanlardan bazıları, cinlerden bazılarına sığınırlardı. Öyle ki (bu durum), (kendisine sığınılan cinlerin/sığınan insanın bizzat kendisinin) sadece azgınlığını artırıyordu. Ve gerçekten onlar da sizin zannettiğiniz gibi, Allah'ın hiç kimseyi asla diriltmeyeceğini/'peygamber göndermeyeceğini' sanmışlardı. Ve gerçekten biz göğü yokladık; fakat onu güçlü (sert/çetin) koruyucular/bekçiler ve 'şihâb'larla (yakıcı ışıklarla/alev hüzmeleriyle) doldurulmuş bulduk. Ve doğrusu biz, (ha-

ber/bilgi) dinlemek için onun oturma yerlerinde otururduk; fakat şimdi kim dinleyecek olsa, (hemen) kendisini takip eden/izleyen bir 'şihâb' (yakıcı bir ışık/alev hüzmesi) bulur. Ve gerçekten bilmiyoruz; yeryüzünde olanlara bir kötülük mü murat edildi (istendi), yoksa Rableri onlar için bir hayır mı diledi? Ve doğrusu bizden salih (iyi huylu/güzel/dürüst ve erdemli/düzgün) olanlar da var, bundan başka (bunun dışında/daha aşağısında) olanlar da; biz (hepimiz) türlü türlü yolların fırkaları olmuşuz (hepimiz türlü türlü yollar tutmuştuk). Ve muhakkak ki, yeryüzünde Allah'ı asla âciz bırakamayacağımızı; kaçmakla da O'nu hiçbir şekilde âciz bırakamayacağımızı (elinden kurtulamayacağımızı) kesin olarak anladık. Ve şüphesiz biz, o hidayeti (Kur'an'ı) işitince ona iman ettik; artık kim Rabbine iman ederse (inanır ve güvenirse), o ne (ecrinin/ödülünün/hakkının) eksileceğinden korkar ne de haksızlığa uğrayacağından. Ve muhakkak ki bizden Müslümanlar/(Allah'a) teslim olanlar da var, (haktan) sapanlar da (kendisine kötülük edenler de/zulmedenler de). Artık/İşte teslim olanlar (Müslüman olanlar); onlar 'gerçeği ve doğruyu' araştırıp-bulanlardır/arayıp-bulmuşlardır/arayanlardır. (Haktan) sapanlara (kendisine kötülük edenlere/zulmedenlere) gelince; onlar cehennem için odun olmuşlardır (olacaklardır)."

Ahkâf/29-32: "Ve hani/bir vakit cinlerden bir grubu/bir topluluğu, Kur'an dinlemek üzere sana yöneltmiştik. Böylece onun (Kur'an'ın) huzuruna geldikleri zaman: 'Susun (dinleyin)!' demişlerdi. Bitirildiği zaman da kendi kavimlerine uyarıcılar olarak dönmüşlerdi. Demişlerdi ki: 'Ey kavmimiz! Gerçekten biz, *Mûsâ*'dan sonra indirilen, kendinden öncekileri tasdik eden (doğrulayan) bir kitap dinledik; hakka ve doğru yola yöneltip-iletmektedir.' 'Ey kavmimiz! Allah'a davet edene icabet edin ve O'na iman edin ki, günahlarınızı (ya da: Günahlarınızdan bir kısmını/Geçmiş günahlarınızı) bağışlasın ve sizi elem verici bir azaptan korusun.' 'Ve/Fakat kim Allah'a davet edene icabet etmezse, artık o, yeryüzünde Allah'ı âciz bırakacak değildir.' 'Ve kendisi için O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) *velî*ler de yoktur/bulamaz. Böyleleri apaçık bir dalalet/sapıklık içindedirler."

Kur'an'da cinlerin geçtiği diğer ayetler olarak *Sebe'*/40-41, *Sâffât*/158, *Fussilet*/25, 29, *Ahkâf*/18 ayetlerine de bakın lütfen. Bu konu hakkında genel olarak Allah'ın bize vermiş olduğu bilgiler bu şekildedir. Konuyu dağıtmamak için, genel olarak ele aldığımız bu konular hakkında artık yeterli olduğumuzu düşünerekten esas konumuza geçiyoruz.

En son *Târık* suresini inceliyorduk ve bu surenin içerisinde *Hicr*/16-18, *Sâffât*/4-10 ve *Cinn*/8-10 ayetlerini de inceleyeceğimizi daha öncesinde beyan etmiştik. Şimdi bu ayetlere bir bakalım:

Cinn/8-10: "Ve gerçekten/şüphesiz biz göğü yokladık; fakat onu güçlü (sert/çetin) koruyucular/bekçiler ve 'şihâb'larla (yakıcı ışıklarla/alev hüzmeleriyle) doldurulmuş bulduk. Ve doğrusu biz, (haber/bilgi) dinlemek için onun oturma yerlerinde otururduk; fakat şimdi kim dinleyecek olsa, (hemen) kendisini takip eden/izleyen bir 'şihâb' (yakıcı bir ışık/alev hüzmesi) bulur. Ve gerçekten bilmiyoruz; yeryüzünde olanlara bir kötülük mü murat edildi (istendi), yoksa Rableri onlar için bir hayır mı diledi?"

Sâffât/4-10: "Şüphe yok ki sizin ilahınız elbette tektir; O, göklerin ve yerin ve bunlar arasında bulunanların Rabbidir. Doğuların da Rabbidir. Şüphesiz ki biz, yakın göğü/Dünya semasını, 'el-kevâkib'i (o gezegenleri/o gök cisimlerini) ziynet kılarak süsledik ve (onu) itaat dışına çıkan (asi/inatçı ve azgın) her şeytandan koruduk. (Ki) onlar, 'mele-i a'lâ'ya (ileri gelen melekler topluluğuna) kulak veremezler ve/zira her taraftan atışa tutulurlar; yüz geri edilirler/uzaklaştırılırlar ve onlar için yakalarını bırakmayan (ardı arkası kesilmeyen) bir azap vardır. Ancak/Ne var ki (yüce topluluktan) bir söz (bilgi kırıntısı) kapan olursa (başarırsa) da hemen onu 'sâkıb' (delici/delik deşik eden, yakan) bir 'şihâb' (yakıcı bir ışık/alev hüzmesi) izler/takip eder."

Hicr/16-18: "Ve andolsun ki biz, semada 'bürûc' (burçlar/takımyıldızları/yıldız kümeleri) kıldık/oluşturduk/yarattık ve bakanlar/gözleyenler için onu süsledik. Ve onu (gökyüzünü), her 'racîm' (recm edilmiş/taşlanmış/kovulmuş) şeytandan koruduk. Ancak/Ne var ki kulak hırsızlığı eden olur; hemen onu da 'mübîn' (parlak/apaçık) bir 'şihâb' (yakıcı bir ışık/alev hüzmesi) izler/takip eder."

Şimdi, bu sıra dışı bilgiler eşliğinde artık konumuzu toparlama işine geçelim:

En başta şu var ki, eğer Allah isteseydi bu ayetleri göndermezdi!

Bu ve benzeri ayetleri göndermesinin muhakkak ki birçok amacı bulunuyor.

Enbiyâ/16, *Sâd*/27, *Âl-i İmrân*/191, *Dühân*/38 gibi ayetlerle bize kâinatın yaratılışının boş yere olmadığı, mutlak surette bir anlam ve amacının bulunduğu beyan ediliyor.

Allah demek, anlam demektir. Dolayısıyla yarattığı varlıkların elbette ki bir yaratılış amacı ve anlamı vardır!

Yakın bir zamanda bu ayetlerin daha da iyi anlaşılacağını düşünüyoruz. Kur'an'da boş bir söz yoktur, olamaz. Çünkü kıyamete kadar geçerli olan bir kitaptan, Allah'ın biz insanlığa gönderdiği son kitaptan bahsediyoruz!..

Kozmik âlemin içerisinde hangi gök cisminin hangi görevi üstlendiğinin bilgisi elbette ki onları yaratan Allah'ın ilmindedir.

Allah'ın göklerde ve yerde ne varsa tümünü bir bağış, bir lütuf olarak insanlığın emrine amade kıldırdığını, boyun eğdirdiğini bildiren *Câsiye*/13 ayetini de mutlaka göz önünde bulundurmamız, hatta aklımızdan çıkarmamamız gerekir!..

(Not: Stephen Hawking tarafından yazılan "Ceviz Kabuğundaki Evren" isimli kitabın 146-153. sayfaları arasında bulunan bilgiler de yine bu ayetleri anlamamıza yönelik farklı bir bakış açısı kazandıracaktır düşüncesindeyiz...)

Şimdi, sıra geldi *Târık* suresini toparlamaya.

Sizler için kolaylık olsun diye tekrar olarak ayetleri buraya alalım:

Târık Suresi (1-17): "Semaya (göğe) ve *Târık*'a yemin olsun. *Târık*'ın ne olduğunu sana idrak ettiren/öğreten/bildiren nedir (sen nereden bileceksin)!? (O) delen (bir) yıldızdır. (İşte andolsun o semaya ve bu *Târık*'a ki) üzerinde gözetleyici/koruyucu bulunmayan hiçbir nefis (can) yoktur. İnsan hangi şeyden (nereden) yaratıldığına bir baksın (araştırsın/incelesin)! Atılan bir sudan (bir kısmından) yaratılmıştır; bel (sırt/omurga) ile kaburga kemikleri arasında (ki bölgede)n çıkan (bir sudan). Şüphesiz O (Allah), onu geri döndürmeye (yeniden döndürmeye; öldükten sonra yeniden diriltmeye) elbette *kâdir*dir (güç yetirendir). Bütün sırların ortaya döküleceği (o) gün, insanın ne bir kuvveti (gücü), ne de bir yardımcısı olacaktır. Geri döndüren/Dönüş sahibi olan göğe yemin olsun, yarılan (çatlayışlarla/yarılışlarla dolu olan) yeryüzüne de. Ki o (Kur'an), elbette (hak ile batılı) ayırt edici bir sözdür; o, asla bir şaka değildir. Doğrusu/Şüphesiz onlar hep hile/tuzak kuruyorlar; ben de (onların yaptıklarına karşı) bir tuzak kuruyorum. O hâlde kâfirlere mühlet ver, onlara birazcık zaman tanı!"

(Not: "Tuzak kurmak" ifadesinin geçtiği ayetler ile henüz karşılaşmadan önce bu kavramı daha iyi kavramak için şu ayetlere bakabilirsiniz: *Enfâl*/30-31, *Yûsuf*/23-28, *Neml*/48-52.)

Evet, şimdi, sahip olduğumuz bu bilgiler eşliğinde akıl yürütmeyi

devam ettirerek bu *müteşâbih* ayetler hakkında yorum yapmaya gayret edersek eğer:

"(İşte andolsun o semaya ve bu *Târık*'a ki) üzerinde gözetleyici/koruyucu bulunmayan hiçbir nefis (can) yoktur." ifadesinden, üzerimizdeki "Van Allen Radyasyon Kuşakları"nın kastedildiğini anlıyoruz (çünkü burada her bir canın koruma altına alınmış olduğundan bahsediliyor. *İnfitâr*/10-12'de, koruyucu/gözetleyici ve yazıcı meleklere sahip olduğumuz konusu ayrı bir şekilde ele alınmış Kur'an'da zaten!).

"Şüphesiz O (Allah), onu geri döndürmeye (yeniden döndürmeye; öldükten sonra yeniden diriltmeye) elbette *kâdir*dir (güç yetirendir)." ifadesinin, insanların yanı sıra *Târık*'ı da kapsadığını düşünen âlimlerimize katılıyoruz. Pulsarlar nasıl ki o yıldızların içlerindeki gücü kaybetmesi ile ömürlerini tüketmesi sonucunda gerçekleşen patlama ile oluşuyorlarsa, yani ölü bir yıldızdan doğan bir yıldız olarak oluşuyorlarsa; işte böylesine büyük yıldızları geri döndürmeye, yani yeniden yaratmaya elbette ki Allah'ın kadir olduğunun da kastedildiğini anlıyoruz…

"Geri döndüren/Dönüş sahibi olan göğe yemin olsun." ifadesinden, "Van Allen Radyasyon Kuşakları"nın geri çevirdiği zararlı ışınlardan bahsedildiğini anlıyoruz, yine atmosferimizi "dağılmasın" diye bize doğru geri çevirdiğini anlıyoruz… "Yarılan (çatlayışlarla/yarılışlarla dolu olan) yeryüzüne de." ifadesi ile de bu kuşakların, Dünya'dan çıkıp da manyetik alanı oluşturan hareket halindeki bu yüklü parçacıkların yeryüzünü âdeta yararak bunu oluşturduğuna dair bir atıf yapıldığı şeklinde yorumluyoruz. "Dünya'nın manyetik alan simülasyonu"na bakarsanız eğer söylemek istediğimiz şey daha iyi anlaşılacaktır…

Bununla birlikte, elbette ki kıyamette göğün dönüşüm yaşayacağı ve yerin yarılacağına dair bir atıf da burada bulunmaktadır.

Aslında "göğün geri çevirmesi" o kadar derin bir kavram ki…

"Geri döndüren/geri çeviren/dönüş sahibi olan" olarak çevrilen bu ifadenin orijini "zâtu'r-rac"dır.

Daha önce bahsettiğimiz gibi bu kitabı mucize kılan en büyük etmenlerden birisi de her döneme hitap edebilmesidir. Âlimlerimiz tarafından bu ayetler çok güzel yorumlanmışlar ve kaleme alınmışlar. Bakın bu kavram hakkında neler söylenmiş:

"Gökyüzündeki yıldızların ve gezegenlerin belirli yörüngelerde dönüş hareketi yapmaları" olarak yorumlanmış… "Göğün dönüşü ile bir

dönüşümün amaçlandığı, kıyamette göğün ve cisimlerin parçalanıp mahşer için yeniden varoluş sürecine girmelerinin kastedildiği" şeklinde yorumlanmış… "Güneş, Ay ve yıldızların batıp doğmalarının kastedildiği" şeklinde yorumlanmış… "Yağmur yüklü bulutların birbirlerini takibi ve peyderpey yağmurun yağması ile birlikte her yıl rızık vesilesi olan bu bulutların dönüşlerinin ifade edilmesi" şeklinde yorumlanmış… "Geri çeviren gök" olarak yorumlanmış…

Bu görüşler; kelimelerin verdiği anlamlara, söylendikleri dönemin şartlarına-bilgi seviyelerine vb. durumlara bakıldığında kabul görmüş olan görüşlerdir.

Bu suredeki her ayetin birbiriyle uyumlu olması gerektiği, ortak neden veya sonuç ya da benzetmeler içermesi gerektiği kanaatindeyiz ve bu yüzden "geri çeviren gök" olarak yapılan yorumlara katılıyoruz…

"O (Kur'an), elbette (hak ile batılı) ayırt edici bir sözdür; o, asla bir şaka değildir." ifadesine gelirsek, bu ayetlerin ilk indiği dönemi bir hayal edelim önce:

Nahl/56-64: "Ve/Bir de kendilerine rızık olarak verdiklerimizin bir kısmından, 'hiçbir şey bilmeyenlere'/'mahiyetini bilmediklerine' (putlara) pay ayırıyorlar. Allah'a yemin olsun ki, iftira etmekte olduğunuz şeylerden mutlaka sorguya çekileceksiniz! Ve Allah'a kızlar isnat ediyorlar (ya da: Onlar, kızları Allah'a nispet ediyorlar), O *sübhân*dır (bundan uzaktır/aşkındır/her türlü eksiklikten uzaktır, şanı yücedir). Beğendikleri (tercih ettikleri; erkek çocukları) ise kendilerinin (oluyor). Ve/Ne var ki onlardan birine kız (çocuk) müjdelendiği zaman, içi öfke ile dolarak yüzü simsiyah kesilir. Kendisine verilen kötü müjde (!) yüzünden kavminden gizlenir; şimdi onu, aşağılanmış olarak (zillet ve horluğa katlanarak/hakaret ve eziklik üzere) yanında mı tutsun, yoksa onu toprağa mı gömsün!? Bakın ki, verdikleri hüküm ne kadar kötüdür! Kötü niteleme(ler) ahirete inanmayanlar içindir (onlara aittir). En yüce niteleme(ler) ise sadece Allah'a aittir. Ve/Zira *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) O'dur. Ve eğer Allah, insanları zulümleri nedeniyle (hemen) hesaba çekecek/cezalandıracak olsaydı, onun üstünde (yeryüzünde) bir tek 'dâbbeh' (debelenen, hareket eden, canlı) bırakmazdı; velakin onları adı konulmuş bir süreye kadar ertelemektedir. Onların ecelleri geldiği zaman da ne bir saat/an öne alınırlar, ne de ertelenirler.

Ve/Bir de kerih gördükleri (kendilerinin hoşlarına gitmeyen) şeyleri Allah'a isnat ediyorlar. Dilleri de yalan düzüp donatıyor: En ileri güzellik onlarınmış! Hiç şüphesiz onlar için sadece ateş vardır ve hiç şüphesiz onlar, (cehennemde) öncülerdir (ya da: 'Ateşe' terk edileceklerdir). Allah'a yemin olsun ki, senden önceki ümmetlere de (elçiler) gönderdik. Fakat şeytan onlara, yapıp ettiklerini süslü gösterdi. İşte o, bugün de onların *velî*sidir (dostudur/yâranıdır) ve/fakat elem verici (acı) bir azap onlar içindir. Ve biz bu kitabı sana ancak hakkında ihtilafa düştükleri şeyi onlara (insanlara) açıklaman (duyurman) için ve iman eden bir kavme (topluma) bir hidayet ve bir rahmet olsun diye indirdik."

Ne kadar karanlıklarda kalmış bir topluluğa karşı mücadele edilmiş olduğunu görüyorsunuz değil mi?..

Genel olarak bu cahil toplum kendi yaptıkları putlara pay ayırarak onları Allah ile aralarına aracı yapıyorlar. Dahası, "melekler Allah'ın kızlarıdır" şeklinde uydurdukları şeylerle topluma yalanlar söyleyerek Allah'a iftira atıyorlar. Ayrıca kız çocuğu edindiklerinde, bundan utanç duyarak onları toprağa gömmenin planlarını yapıyorlar!.. Tam bir fecaat!..

Yine Kâbe'nin yanında yaptıkları (sözde) ibadetlerinin, ıslık çalmak ile el çırpmaktan ibaret olduğunu da biliyoruz (*Enfâl*/35)…

A'râf/28: "Ve onlar bir 'fâhişeh' (utanç verici bir iş/çirkin bir iş/bir kötülük) yaptıkları zaman: 'Biz babalarımızı/atalarımızı bunun üzerinde (bu yolda) bulduk. Allah da bize bunu emretti.' derler. De ki: 'Şüphesiz ki Allah kötülüğü/çirkinliği emretmez. Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?"

Utanç verici bir iş yaptıklarında bunu atalarının da yaptıklarını söylüyorlar ve bunu Allah'ın emrettiğini söyleyerek Allah'a açık açık iftira ediyorlar!..

(Daha ilerledikçe nice ayetler okuyacağız ki, Kur'an'ın aydınlığı öncesi yaşanan o koyu karanlıklar dönemindeki acı gerçeklerin bir kısmının maalesef hâlâ devam ettiğini göreceğiz...)

İşte böyle kötü bir toplumu oluşturan insanlardan bir kesimi bu ayetlerle alay ediyorlardı. Bu ayetlerin anlamsız olduğunu söylüyorlar, bunları dalga konusu hâline getiriyorlardı. "Ki: O (Kur'an), elbette (hak ile batılı) ayırt edici bir sözdür; o, asla bir şaka değildir." İfadeleri de işte onlara verilebilecek en güzel cevaplardandı…

Gerçekten bilen, gerçekten araştıran, gerçekten düşünen ve anlayan insanlar için olağanüstü kaynaklar sunan Kur'an'ın, içerisinde sakladığı daha nice mucizelerini de yapılacak keşiflerle göstermeye devam edeceğini düşünüyoruz…

Artık başka bir konuya geçmemizin vakti geldi. Bu bölümle ilgili kapanışımızı *İsrâ* suresinin sonunda yer alan şu güzel ayetlerle yapalım:

İsrâ/105-111: "Ve biz onu (Kur'an'ı) hak ile (bir amaçla/hak olarak/işin doğrusu, gerçeği, aslı ve esası olarak) indirdik; zaten o da hakkı getirmiştir (onun mesajları gerçeğin ta kendisidir). Seni de ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Ve biz Kur'an'ı, insanlara dura dura/ağır ağır okuman için (ayet ayet/sure sure) ayırdık ve onu peyderpey (safha safha/azar azar/parça parça) bir indirme ile indirdik. De ki: 'Siz ona ister inanın, ister inanmayın. Şu bir gerçek ki, o daha önce kendilerine ilim verilenlere (Kur'an) okunduğunda, derhâl yüzüstü secdeye kapanıyorlar ve (şöyle) diyorlar: '*Sübhân*dır (her türlü eksiklikten uzaktır, şanı yücedir) Rabbimiz! Rabbimizin vaadi mutlaka gerçekleşecektir!' Ve (Kur'an okumak) onların huşularını (saygı dolu korkularını/derinden saygılarını) artırmış olarak (tekrar tekrar) ağlayarak yüzüstü yere kapanıyorlar.' De ki: 'İster Allah diye çağırın (dua edin/yakarın), ister *Rahmân* diye çağırın. Hangisiyle/Nasıl çağırırsanız (çağırın); nihayetinde 'el-esmâu'l-hüsnâ' (o en iyi/güzel isimler) O'na mahsustur (sadece O'na aittir).' *Salât*ında (namazında, duanda) sesini pek yükseltme; çok da kısma; bu (ikisi) arasında bir yol tut. Ve de ki: '*El-hamd* (o övgü/bütünüyle övgü), çocuk edinmemiş olan, mülkte (hâkimiyette/saltanatta/servette/egemenlikte) ortağı olmayan, acze düşüp de yardımcıya ihtiyacı bulunmayan Allah'a mahsustur.' Ve O'nu gereği gibi yücelt!"

* * *

Buraya kadar okuduklarımız ile ilgili olarak size önereceğimiz birkaç belgesel olacak:

"How the Universe Works (evrenin işleyişi)", "Stephen Hawking's Universe the Story of Everything" (Türkçe anlatımı da mevcut), "Mission to the Sun (Görevimiz Güneş/Parker Güneş sondası)" belgeselleri gerçekten güzel hazırlanmış. Benzer konularda hazırlanmış daha başka belgeseller ile birlikte, bu belgeselleri de kesinlikle bir inceleyin. İzlemezseniz emin olun çok şey kaçırmış olacaksınız...

Şimdi, okurken ağzınızı açık bıraktıracak, oturduğunuz yerde sizi âdeta eritip bitirecek yine öyle mucizelere geçeceğiz ki… Bölüm bittiğinde yaşayacağınız o paha biçilmez duygularınızı anlatmaya kelimeleriniz yetersiz kalacak!..

Dış âlemlerden, kendi iç âlemimize doğru bir geçiş yapıyoruz.

Yeni konumuz: Yaratılış ve insan…

Bu ana konu altında başka konulara da değineceğiz. Yine çok sıkı takip etmenizi önemle rica ederiz.

'Alak/1-5:

"*Ikra' bismi Rabbikellezî halak. Halakel-insâne min 'alak. Ikra' ve Rabbükel-ekrem. Ellezî 'alleme bîl-kalem. 'Allemel-insâne mâ lem ya'lem.*"

"*Ikra'* (kıraat et/anlayarak oku/düşün)! Yaratan Rabbin adına/Yaratan Rabbinin adını/Yaratan Rabbinin adıyla! O, insanı *'alak*tan (alakadan/sevgi ve ilgiden/asılı, yapışkan varlıktan/embriyodan) yarattı. Kıraat et (anlayarak oku/düşün)! Zira Rabbin, en büyük kerem sahibidir (en büyük cömertliğin sahibidir); O (insana) kalemle (yazmayı) öğretti, insana bilmediğini bildirdi."

İnsanı sevgi ve şefkat hamuruyla yoğurup yoktan var eden bir yaratıcımız var...

Oku!..

Yaratılan her şeyi oku!.. Yaratanı bulmak için oku!.. Yaratan Rabbinin adını oku!.. Yaratan Rabbinin adına oku!.. Yaratan Rabbinin adıyla oku!..

Peki, yaratanın adıyla okumak için, önce yaratanı tanımam gerekmiyor mu?

Elbette! Peki, O'nu nasıl tanıyacağım?

Onu tanımak için yeryüzünü oku, gökyüzünü oku, hayvanları oku, bitkileri oku, kendini oku, nereden geldiğini oku!..

Hakikaten, atılan pis bir sudan bu kusursuz insan nasıl oluşabiliyor?.. Oku!..

Sonrasında insanı hangi aşamalardan geçiriyor? Bizi nasıl oluyor da böylesi mükemmel bir hâle yokluktan getiriyor?.. O nasıl bir kudret? Her an bu yaratışı nasıl tekrar edebiliyor?.. Oku!..

Düşüne düşüne, anlaya anlaya, sindire sindire... Oku!..

Bakma; gör! Duyma; işit! Sen insansın! Fıtratını bunun üzerine yaratmış olanı oku!..

Sana imkânlar vereni, kötülük yapma kabiliyetini ve buna karşın bu kötülükten sakınma yeteneğini sana ilham edeni oku!..

Seni en ince, en hassas, en mükemmel şekilde yaratmış olanı; ruhunun sahibini oku!..

Yaratılanı gör! Anla! Aklet! Düşün! Oku!.. Varlığı oku! Yokluğu oku!..

Sen insansın! Bunun için tüm donanım ve yazılımını ayarlayan yüceler yücesinin o engin merhametini oku! Rahmetini oku! Kahredici azabını oku! Yoktan var eden o tarifsiz gücünü oku! Yaratırken şekilden şekile sokan o müthiş kabiliyetini oku!..

Nasıl bu kadar eksiksiz ve kusursuz bir düzenin var edildiğini oku!..

İnsanları oku! Zulmü, zalimlik yapanları oku! Merhamet sahibi kılınan tüm varlıkları oku! Niçin var olduğunu oku!..

İbret al! Sana onu kullanman için bahşedilmiş olan aklını devreye al! İmkânlarını kullan! Gözlem yap! İncele! Oku!..

"El-esmâu'l-hüsnâ"yı oku! Kur'an'ı oku! Oku ki Rabbini tanı!..

İlk emir olarak bundan daha güzel bir emir düşünebiliyor musunuz?

İlk emir olarak bundan daha iyi, daha kapsayıcı bir emir düşünebiliyor musunuz?..

Aklımıza gelen tüm o emirleri bir kenara koyarak, en başa bunu getiriyor yüce Allah... İşte bu yüzden ya kıyamette bize sorulacak olan ilk soru "Okudun mu?" sorusu olursa; bunun cevabına çalıştık mı hiç?

Bu soruya karşı nasıl bir hazırlık yaptık?

Fâtır/37: "Ve orada onlar: 'Rabbimiz! Bizi çıkar, (dünyada) yaptığımızdan başka (yaptığımızın aksine) salih bir amel yapalım!' diye feryat ederler. (Onlara:) 'Size orada, düşünecek (öğüt alabilecek/hatırlayacak) olanın düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi!? Size uyarıcı da gelmedi mi!? Öyleyse (azabı) tadın! Zira/Artık zalimler için hiçbir yardımcı yoktur.' (denir)."

Evet, gerçekten dehşet verici bir soru: "Size orada düşünecek (öğüt alabilecek/hatırlayacak) olanın düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi?"

* * *

Allah'ın kudretini bir daha hatırlayalım:

Âl-i İmrân/6: "Rahimlerde sizi dilediği gibi şekillendiren O'dur. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. O *'Azîz*'dir (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olandır), *Hakîm*'dir (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydedendir)."

Lokmân/34: "O (son) saatin bilgisi, şüphesiz ki sadece Allah'ın katındadır. Ve yağmuru O yağdırır. Ve rahimlerde yer tutanı (bütün dişilerin ne taşıdığı) O bilir. Ve hiçbir nefis (can, kimse) yarın ne kazanacağını bilemez, hiçbir nefis (can, kimse) hangi yerde (nerede) öleceğini de bilemez. Hiç şüphesiz *'Alîm* (hakkıyla bilen), *Habîr* (her şeyden haberdar olan) Allah'tır."

Şûrâ/49-50: "Göklerin ve yerin mülkü (mutlak hâkimiyeti/saltanatı/serveti/iktidarı/egemenliği) sadece Allah'a aittir. (O,) dilediğini yaratır; dilediğine dişiler bahşeder, dilediğine de erkekler bahşeder. Yahut onları erkekler ve dişiler hâlinde çift verir. Dilediğini de kısır yapar. Şüphesiz ki *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilen), *Kadîr* (her şeye hakkıyla gücü yeten/ölçü koyan) O'dur."

Bakara/28: "Allah'a nasıl nankörlük edersiniz ki, siz ölüler idiniz, O sizi diriltti; sonra (yine) öldürecek, sonra (yine) diriltecek; sonra (sonunda) sadece O'na döndürüleceksiniz."

Ra'd/8: "Allah (ki O) bilir, her dişinin neyi taşımakta olduğunu (neye gebe olduğunu), rahimlerin neyi eksilttiğini (içine çektiğini/zayi ettiğini/vaktinden önce geleceğini) ve neyi artırdığını (artırıp katlayacağını/zayi etmediğini/vaktinden sonra geleceğini). Ve (bütün) her şey O'nun katında bir 'mikdâr' (ölçü) iledir."

Bir düşünün, yeryüzünde bulunan aklınıza gelebilecek tüm dişileri bir hayal edin; balıklardan kuşlara, omurgasızlardan memelilere, sürüngenlere… Bu ne kadar yüce bir saltanat böyle!

Evren yoktu, galaksiler yoktu, Güneş yoktu, Dünya yoktu, bu canlıların hiçbirisi yoktu!

İnsanlar olarak bizler de öyle; öncesinde hepimiz birer yokluktaydık; ölü idik! Diriltildik! Tekrar öleceğiz! Tekrar diriltileceğiz!..

Yüce Allah, gönderdiği son kitabı olan Kur'an'da insanın yaratılışı ile ilgili olarak bizlere gerçekten çok detaylı bir şekilde muazzam bilgiler veriyor! Bu konuyu açalım:

İnsân/1: "İnsanın üzerinden, daha kendisi anılmaya değer bir şey değilken, 'dehr'den (çok uzun bir zamandan/başı sonu belli olmayan bir zamandan), 'hîn' (belli bir süreç) gelip geçmemiş miydi (gelip geçti!)?"

İnsanın biyolojik olarak canlı bir bedene kavuşmasının öncesinde bir toprak süreci bulunuyor. Bunun yanı sıra bir de Dünya üzerinde toprağın oluşmasına kadar geçen ve başı-sonu belli olmayan bir süreç bulunuyor…

Kur'an'da insanın yaratılış süreci tanımlaması yapılırken, geçmişimizle ilgili olarak: "Su, toprak, çamur, çamurdan bir öz, yapışkan çamur, kupkuru kara balçık, pişmiş (fırınlanmış) çamur gibi ses çıkaran balçık" ifadeleri kullanılmaktadır.

İlgili ayetler ise şunlardır: *Enbiyâ*/30, *Nûr*/45, *Furkân*/54, *Âl-i İmrân*/59, *Hacc*/5, *Kehf*/37, *Rûm*/20, *Mü'min*/67, *Fâtır*/11, *En'âm*/2, *İsrâ*/61, *A'râf*/12, *Secde*/7, *Mü'minûn*/12, *Sâffât*/11, *Hûd*/61, *Nûh*/17, *Rahmân*/14, *Sâd*/71, 76, *Necm*/32, *Hicr*/26-28, *Tâhâ*/53-55.

Bu ayetlerin tümünü yaratılış konusu bitene kadar tek tek veya içerisinde bulunduğu ayet grupları içinde ele alacağız.

İnsan vücudunun içerdiği maddeler ile toprağın içerdiği maddelerin birebir aynı olması durumu bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu maddeler: Oksijen, karbon, hidrojen, azot, kalsiyum, fosfor, potasyum, çinko, kurşun, bakır, gümüş, kükürt gibi maddelerdir...

"Çamurdan bir öz" ifadesindeki "öz" kelimesinin burada kullanılması gerçekten çok önemlidir, çünkü bu saymış olduğumuz maddelerin bizi oluşturması demek, hücrelerimizin bunu içermesi demektir. "Öz" kelimesi bunları içeren bir "ekstre, zübde" anlamı vermektedir. İlk hücremizde de bu böyle olmalıdır. Allah topraktaki bu basit elementleri çok ince bir şekilde ayarlayarak, insanı bu özden mükemmel bir şekilde yaratmıştır...

Yaratılış olarak topraktan var olmamız sadece Kur'an'da geçmez; Tevrat'ta ve İncil'de de bu durum geçmektedir. Hatta daha eski kaynaklarda da geçtiği bilinmektedir.

Fakat embriyolojik olarak henüz daha son yüzyılda (gelişmiş mikroskoplar ve aletlerle) netleşen "fetüs dönemi öncesi" oluşan gelişmele-

ri, adım adım yaşanan süreçleri en doğru tanımlarla ve anlaşılması en kolay bir üslupla yalnızca ve yalnızca Kur'an bize aktarmaktadır!

Nûh/13-14: "Size ne oluyor ki Allah'a bir vakar (değer/saygı/itibar) yakıştıramıyorsunuz (ya da: Size ne oluyor ki, Allah'tan bir vakar ummuyorsunuz)? Oysaki sizi hâlden hâle/evreden evreye geçirerek yaratan O'dur."

Şu son yüzyılda bilimsel olarak kanıtlanmış olan bu aşamalara geçmeden önce, sahip olmamız gereken birtakım bilgileri gözden geçirmemiz gerekir:

Öncelikle, her birimiz hayata tek bir hücre olarak başladık. Anne ve babamızın hücrelerinin birleşiminden oluşan bir noktaydık. Bu nokta büyüdü, büyüdü ve hepimiz trilyonlarca hücreden oluşan sayısız fonksiyona sahip birer insana dönüştük…

Yalnızca bir hücrede olup biten faaliyetlere kısaca bir göz atalım:

Hücrenin en dışında bizi hücre zarı karşılamaktadır. Hücre zarı, hücreye ait olan elemanları içeri alan, diğer tüm elemanları ise geri çeviren; yapısında protein, yağ ve karbonhidrat molekülleri içeren canlı bir yapıdır. Daha başka birçok görevi bulunmaktadır… Bu yapıdan geçip de hücrenin içerisine girdiğimizde organelleri, yani hücrenin organlarını görürüz. *Mitokondri*, *koful*, *lizozom*, *ribozom*, *sentrozom*, *endoplazmik retikulum*, *golgi aygıtı* ve *çekirdek*'ten oluşan hücrenin içi, *sitoplazma* adı verilen yarı saydam bir sıvı ile doludur. Yani basit olarak bunu bu şekilde tanımlayabiliriz…

Her bir organelin çok sayıda görevi bulunmaktadır ve bu organeller kendi aralarında organize olarak akılalmaz işler yapmaktadırlar. Trilyonlarca hücremiz de yine her an aktif bir şekilde ahenkle çalışırlar, ancak bizim bu durumdan deyim yerindeyse ruhumuz duymaz...!

Siz hiç daha önce başparmağınıza bakıp da oradaki hücrelerin içini ve sürekli bizim için çalışırken ki hâlini hayal etmiş miydiniz? Enteresan değil mi?

* * *

Bir hücrenin: "Binlerce, hatta milyonlarca işlemciye ve milyarlarca *bit* (0 veya 1) bilgiye sahip, muazzam güçlü/etkili bir bilgisayar işletim sistemi." olarak tarif edilebiliyor olması, onun ne kadar olağanüstü bir yapı olduğunun güzel bir tarifidir...

Gelelim şu sorulara:

Bu organeller ve moleküller, canlı organizma için gerekli olan yazılım ve donanımları nasıl oluşturuyorlar? Her bir hücrenin içerisinde yer alan binlerce işletim sisteminin kendi aralarında koordinasyon ve iletişimini sağlayan protokolü oluşturan o kaynak nedir?

Bu kaynak: "DNA"dır. *DNA*, bütün canlı organizmanın gelişmesi ve işlemesi için gerekli olan genetik talimatları kendinde bulunduran bir moleküldür.

Adenin, *sitozin*, *guanin*, *timin* adı verilen bu dört *baz*ın tüm dizilimleri (eşleşmeleri), genetik talimat kodlarını oluşturur ve bunlar bir düzene girerek genleri oluştururlar. Genler, hücreyi inşa etmek, devamlılığını sağlamak ve organize etmek için gerekli olan tüm bilgiyi içerirler.

İnsan *DNA*'sında ortalama gen sayısı yirmi bin ila yirmi beş bin arasındadır. Bu da yaklaşık olarak üç milyar eşleşmiş *baz* kodu anlamına gelmektedir.

Molekül yapıları bilinen bu *DNA* zincirleri ile birlikte protein zincirlerinden oluşan kompozit yapıya ise "kromozom" adı verilmiştir. Bizleri olağanüstü bir yazılım ile yaratmış olan yüce Allah, bu kodları içeren bilgileri her bir vücut hücremizin çekirdeğinde saklamıştır!..

İnsanda kırk altı adet kromozom bulunmaktadır. Moli balığında da kırk altı adet kromozom bulunuyor. Buradan anlamış olduğumuz üzere işin sırrı kromozom sayısında değil, içerisindeki dizilimdedir. Bu dizilimi ayarlayarak istediği şekilde, istediği türde ve sürekli yaratma hâli üzerinde olan yüce kudretin yarattığı bu kromozom henüz tam manasıyla keşfedilememiştir. Az bir kısmı hariç, geri kalan kısmının ne işe yaradığı konusu henüz bilinmemekle beraber bunun üzerine araştırmalar devam etmektedir...

Kromozomlarımızın yarısı anneden, diğer yarısı babadan gelmektedir.

Erkek bireyin kromozom gruplandırması *44+XY* iken, dişi bireyin *44+XX*'dir.

Buradaki 44 sayısı vücut kromozomunu, *XX* veya *XY* ise cinsiyet (eşey) kromozomunu temsil etmektedir.

Üreme organlarında mayoz bölünme ile dişi bireyde oluşan yumurta hücresi *22+X* iken, erkek bireyde oluşan sperm hücresi *22+X* veya *22+Y*'dir.

Döllenme ile yeni bir birey oluşurken, dişiden daima *22+X* gelirken; erkekten *22+X* de gelebilir, *22+Y* de gelebilir.

Eğer erkekten *22+Y* gelirse, dişiden gelen *22+X* ile birleşip *44+XY* oluşturur, yani bebek erkek olur. Fakat erkekten *22+X* gelirse, bu sefer bebek *44+XX*, yani dişi olur.

Özetle, doğacak olan bebeğin erkek mi yoksa dişi mi olacağını erkekten gelen sperm hücresi belirler.

Bu bilgileri ileride kullanarak konuyu bağlayıp başka konulara geçiş yapacağız. Lütfen dikkatinizi bozmayın.

Şimdi de hamilelik süreci ile ilgili birazcık detaya girmeliyiz:

Ortalama kırk hafta süren hamilelik sürecinde bir insanın oluşumu, erkeğin sperm hücresi ile kadının yumurta hücresinin birleşerek tek bir hücre oluşturması ile başlar. Döllenmiş olan bu tek hücre, "zigot" olarak anılır. Bu zigot anne ve babanın *DNA*'larına kodlanmış olan genetik mirası içinde barındırır. Zigot bölünerek çoğalmaya başlar ve bu evreye "segmentasyon" adı verilir. Bu aşamada herhangi bir hücre büyümesi olmaz; hacmi azalan küçük yeni hücreler (mitoz bölünme olduğu için birbiri ile aynı hücreler) oluşurlar. Bu küçük yeni hücrelerin sayısı *2-4-8-16* şeklinde artarak ilerler. Bu esnada bu hücre grubu "fallop tüpü"nden rahime doğru yol alır. Daha sonra "blastokist (blastosist)" adını alan bu hücre topluluğu rahme ulaşarak kendine sağlam bir yer bulur ve orada tutunur. Bu süreç döllenmeden hemen sonra başlar ve tüm bunlar, sadece yaklaşık bir hafta içerisinde gerçekleşmiş olurlar…

İkinci hafta içerisinde *blastokist* rahimde tutunduğu yerde "endometriyum epitel" ile örtülerek gömülmeye başlar ve yaklaşık on ikinci günün sonunda gömülüm tamamlanır. İkinci haftanın sonu ile üçüncü haftanın başlarındaki aralıkta beslenme amacına yönelik olarak "koryonik villuslar", yani lifcikler oluşur. Bu arada oluşan bu yapının boyu yaklaşık olarak 1-3 mm arasındadır.

Dördüncü haftadaki embriyonun boyu ise bir susam tanesi uzunluğundadır, yani yaklaşık olarak 3-4 mm'dir.

Dördüncü haftanın sonunda ise embriyo, bebeğin organlarını ve dokularını oluşturacak olan, üç katmandan oluşan bir organizmaya dönüşür. "Ektoderm" katmanı merkezi sinir sistemini yani beyin ve omurgayı oluşturur. "Mezoderm" katmanı kaslar, kıkırdaklar ve kemik-

leri içeren daha derin yapıları oluşturur. "Endoderm" katmanından ise kan hücreleri ve bağırsaklar oluşacaktır.

Beşinci hafta civarında kaslar yavaş yavaş şekil almaya başlarlar ve uzuv tomurcukları adı verilen küçük çıkıntılar kol ve bacakların gelişeceği yerleri gösterirler.

Sekizinci haftadan itibaren organlar, sinirler ve kaslar yerlerini alırlar. Ortalama on bir grama ulaşan bu embriyo artık "fetüs" olarak anılır. Sekiz haftalık bir fetüsün boyu ise ortalama bir ahududu meyvesi kadardır (10-13 mm civarı kadar)…

Onuncu haftada bebeğin yüzü şekillenmeye başlar ve fetüs artık belirgin bir şekilde insana benzer…

Daha fazla detayı sizin araştırmalarınıza bırakıyorum…

Yüce Allah bu konu hakkında bizlere neler söylüyor diye hiç merak edip de Kur'an'a bir baktınız mı?

Peki, sizce Müslümanların ne kadarlık bir kısmı bu konu hakkında Kur'an'da geçen ayetleri bilmektedir?

Bilmeyenlerin ne çok şeyden mahrum kalmış olduklarına birazdan şahit olacaksınız...

Embriyolojik yaratılışımız ile ilgili olarak Kur'an'daki bu ayetlere bakmadan önce şu ayeti hatırımızda tutalım:

Yûnus/82: "*Ve yuhikkullâhul hakka bi kelimâtihî ve lev kerihel mucrimûn.*"

"Ve mücrimler (suçlular/günaha batmış olanlar) kerih bulsa da (beğenmese de/istemese de/iğrense de/nefret etse de) Allah, kelimeleriyle (sözleriyle/vaatleriyle/bildirimleriyle) hakkı (hakikati/gerçeği) ortaya/açığa çıkaracaktır!"

* * *

Şimdi, Kur'an'da on bir farklı ayette, toplamda on iki yerde geçen "nutfeh (nutfe)" kelimesi ile ilgili ayetleri bir görelim. Sonrasında bu ayetlerde karşımıza çıkacak olan "'alakah ('alaka)", "mudğah (mudğa)" ve "nutfetin emşâcin" kavramlarının ne anlamlara geldiklerini güzel bir şekilde inceleyip açığa kavuşturalım:

Mü'minûn/12-16: "Ve andolsun ki, biz insanı çamurdan bir '*sülâleh*'den (süzmeden/özden) yarattık. Sonra onu sağlam bir karargâhta nutfe kıldık/hâline getirdik. Sonra nutfeyi 'alaka yaptık, peşinden '*ala-*

kayı mudğa (bir çiğnemlik et) hâline soktuk, ardından *mudğayı* ‘izâm’a (kemiklere, iskelete) çevirdik, ardından bu kemikleri ‘lahm’ ile (etle, kasla) kapladık; sonra onu bambaşka bir yaratılışla inşa ettik. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah, ne yücedir! Sonra siz bunun ardından, muhakkak ki öleceksiniz. Sonra da kıyamet gününde muhakkak diriltileceksiniz.”

Şahane! Mükemmel! Olağanüstü!..

Kıyâmet/36-40: “İnsan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanıyor? O, dökülen/atılan meninin bir kısmından, bir *nutfe* değil miydi!? Sonra bu, ‘*alaka* olmuş (‘alakaya dönüşmüş), derken (Allah) onu (insan biçiminde) yaratıp şekillendirmiştir. Böylece (Allah) o (meni)den de iki eş, (yani) erkek ve dişiyi var etmiştir. (Bunları yapan Allah,) ölüleri diriltmeye güç yetiremez mi?”

İnsân/2-3: “Gerçek şu ki, biz insanı *nutfetin emşâcinden* (katışık/karışım bir *nutfe*den) yarattık. Onu imtihan edeceğiz; bu yüzden kendisini işitir ve görür kıldık. Muhakkak ki, biz ona yolu gösterdik; ya/ister şükredici olur, ya/ister nankör (olur).”

Necm/45-46: “Ve muhakkak ki O yarattı o eşleri/çifti; erkeği ve dişiyi. Atıldığı zaman bir *nutfe*den.”

‘Abese/17-19: “Kahrolası o insan (ya da: O insan kendisini mahvetti), ne kadar da nankördür/(gerçeği) nasıl da örter/nasıl da inkârcıdır! (Allah) onu hangi şeyden yarattı (bir düşünse ya)? Bir *nutfe*den yarattı da onu ‘bir ölçüyle biçime soktu.”

Nahl/4: “(Allah) insanı bir *nutfe*den yarattı. Böyle iken (bir de bakarsın ki) o, Rabbine apaçık bir hasım kesilmiştir.”

Mü’min/67: “Sizi (önce) topraktan, sonra bir *nutfe*den, sonra bir ‘*alaka*dan yaratan, sonra sizi bir bebek olarak çıkaran, sonra güçlü kuvvetli bir çağa erişmeniz, sonra da yaşlanmanız için (yaşatıp büyüten) O’dur. İçinizden daha önce vefat ettirilenler de vardır ve belli bir vakte ulaşmanız için (sizi yaşatan da O’dur). Umulur ki akledersiniz.”

Fâtır/11: “Ve Allah sizi bir topraktan, sonra bir *nutfe*den yarattı, sonra sizi ‘ezvâc’ (pek çok çift) kıldı. Onun ilmi/bilgisi olmadan bir dişi ne gebe kalır, ne de doğurur/düşük yapar. Bir canlıya ne ömür verildiği de, onun ömründen neyin kısıldığı da mutlaka bir kitapta(yazılı)dır. Şüphesiz ki bu Allah için kolaydır.”

Kehf/37: "Kendisiyle konuşan arkadaşı ona dedi ki: 'Seni (önce) topraktan, sonra bir *nutfe*den yaratan, sonra da seni bir adam/insan biçimine sokanı (yarattığı amacı gerçekleştirecek bir donanıma da sahip kılan Allah'ı) mı inkâr ediyorsun?"

Yâsîn/76-83: "(Ey resulüm!) O hâlde onların sözleri seni üzmesin. Şüphesiz ki biz, onların gizlemekte olduklarını da, açığa vurduklarını da biliyoruz. İnsan, bizim kendisini bir *nutfe*den yarattığımızı görmedi mi/bilmiyor mu ki, şimdi apaçık bir hasım kesildi!? Kendi yaratılışını unutarak bir de bize misal verdi. Dedi ki: 'Şu çürümüş kemikleri kim diriltebilirmiş ki!?' De ki: 'Onları, ilk defa yaratıp inşa eden diriltecek. O, her yaratmayı/bütün yaratılmışları (hakkıyla) bilir. O ki, yeşil ağaçtan size ateş var etti. Şimdi siz ondan tutuşturmaktasınız. Gökleri ve yeri yaratan, onların benzerini/benzerlerini yaratmaya *kâdir* değil midir? Elbette (gücü yeter). Zira *Hallâk* (her çeşit yaratabilen ve sürekli yaratan), *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilen) O'dur. Muhakkak ki, bir şeyi (var kılmayı) dileyince, O'nun emri (ona) sadece 'Ol!' demektir; o da hemen oluş sürecine girer. Her şeyin 'melekût'u (mülkü/hükümranlığı) sadece (ve sadece) kendi elinde olan Allah *sübhân*dır (şanı yücedir/her türlü noksan sıfatlardan münezzehtir)! Ve siz sadece O'na döndürüleceksiniz."

Hacc/1-10: "Ey insanlar! Rabbinizden sakının (*muttaki* olun/O'na karşı duyarlı olun/sorumluluğunuzun farkında olun)! Muhakkak ki o (son) saatin sarsıntısı *'azîm* (pek büyük ve dehşet verici) bir şeydir. Onu gördüğünüz gün, her emziren, emzirdiğinden geçecek; her gebe yükünü bırakacaktır (düşürecektir). İnsanları da sarhoş görürsün; oysa sarhoş değillerdir. Ancak Allah'ın azabı (pek) çetindir/şiddetlidir! İnsanlardan kimi vardır ki, bilgisi olmaksızın Allah hakkında tartışmaya girer ve her inatçı/asi şeytana tabi olur (uyar). (O şeytan ki) hakkında şöyle yazılmıştır: 'Şüphesiz kim onu *velî* (dost) edinirse, muhakkak ki o (şeytan) kendisini şaşırtıp-saptıracak ve çılgın/alevli ateşin azabına yönlendirecektir (sürükleyecektir).' Ey insanlar! Eğer (öldükten sonra) dirilmekten yana kuşkuda iseniz, şu bir gerçek ki, biz sizi (önce) topraktan, sonra *nutfe*den, sonra 'alakadan, sonra, biçimlenen/belirli ve biçimlenmeyen/belirsiz *mudğa*dan (bir çiğnem etten) yarattık ki size açıkça (kudretimizi/menşeinizi) gösterelim/beyan edelim. Ve dilediğimizi adı konulmuş (belirlenmiş) bir süreye kadar rahimlerde

tutarız, sonra sizi bir bebek olarak çıkarırız. Sonra güç (ve kabiliyet) lerinize ermeniz için (sizi büyütürüz). Ve içinizden kimileri vefat ettirilir (ölüm erken yaşlarda tattırılır), kimileri de ömrün en düşük çağına döndürülür/geri çevrilir; öyle ki, (sonunda o) bilen biriyken hiçbir şey bilmez hâle gelir. Sen yeryüzünü de kupkuru (ölü gibi) görürsün; biz onun üzerine suyu indirdiğimiz zaman titreşir, kabarır ve her güzel çiftten (ürünler) bitirir. Bu böyledir; çünkü/şüphesiz ki Allah, hakkın ta kendisidir (mutlak ve tek gerçektir). Şüphesiz ki ölüleri dirilten de O'dur, muhakkak ki her şeye *kadîr* olan da (gücü yeten de) O'dur. Ve o (son) saat mutlaka gelecektir, onda hiçbir şüphe yoktur. Ve muhakkak ki Allah kabirlerde olanları diriltecektir. Ve (yine de/buna rağmen) insanlardan kimi; bilmediği hâlde ve bir hidayeti (rehberi/yol gösterici bir kılavuzu) olmadığı hâlde ve aydınlatıcı bir kitabı bulunmadığı hâlde Allah hakkında tartışır-durur. Allah'ın yolundan şaşırtıp-saptırmak için yanını eğip bükerek (kibirlenerek/kabara kabara/kendini büyük göstererek) (bunu yapar). Dünyada onun için rezillik (aşağılanma/kepazelik/gözden düşme) vardır, kıyamet gününde ise ona yakıcı azabı tattıracağız. (Onlara:) 'İşte bu, senin ellerinin yapıp öne sürdüğü (ellerinin önden takdim ettiği) işler yüzündendir.' (denilecektir). Ve/Zira şüphesiz ki Allah, kullara asla zulmedici (haksızlık edici) değildir (bunun ihtimali dahi bulunmamaktadır)."

Evet, *Hacc* suresi böyle mükemmel bir şekilde devam ediyor... Bu güzel sureyi sonuna kadar yazmak isterdik ama konu dağılmasın diye maalesef bölmek zorunda kaldık. Şahit olduğunuz üzere Kur'an insana şuur kazandırmak için, insanı "insan" yapmak için var gücüyle hakka davet etmektedir!..

İçinde *nutfe* geçen ayetlerimizi okuduk, şimdi de yaratılış ile ilgili olan diğer ayetlere de bir bakalım. Ardından, inceleyeceğimizi söylediğimiz o terimleri inceleyelim. Daha sonrasında ise "nefs-i vâhide" ile ilgili 4 tane ayet var, onlara da bakıp konuyu toparlamaya geçelim:

'Alak/2: "O, insanı *'alak*tan (alakadan/sevgi ve ilgiden/asılı, yapışkan varlıktan/embriyodan) yarattı."

Târık/5-7: "İnsan hangi şeyden (nereden) yaratıldığına bir baksın (araştırsın/incelesin)! Atılan bir sudan (bir kısmından) yaratılmıştır; bel (sırt/omurga) ile kaburga kemikleri arasında (ki bölgede)n çıkan (bir sudan)."

Secde/6-12: "İşte, *gayb*ı da müşahede edilebileni de bilen, *'Azîz* (mutlak güç sahibi), *Rahîm* (çok merhametli) olan O'dur. O ki yarattığı her şeyi güzel yaptı ve insanı yaratmaya çamurdan başladı. Sonra onun neslini 'mehîn' (hakir/değersiz/basbayağı/adi/dayanıksız) bir suyun özünden oluşturdu. Sonra onu 'düzeltip bir biçime soktu' ve ona ruhundan üfledi. Ve sizin için kulak(lar), gözler ve gönüller (işitme, görme ve idrak duyguları) var etti. Ne kadar az şükrediyorsunuz/Ne kadar da azınız şükrediyor! Ve/Bir de dediler ki: 'Biz toprağın içinde yok olduktan sonra mı, gerçekten biz mi yeni bir yaratılışta bulunacakmışız?' Hayır/Doğrusu onlar, Rablerine kavuşmayı inkâr edenlerdir/etmektedirler. De ki: 'Üzerinize *vekîl* edilen (sizden sorumlu olan, sizin için görevlendirilmiş) ölüm meleği sizi vefat ettirecek (canınızı alacak), sonra Rabbinize döndürüleceksiniz.' Ve mücrimleri (günahkârları/suçluları/günahı hayat tarzı hâline getirenleri), Rablerinin huzurunda başları önlerine eğilmiş olarak: 'Rabbimiz! (Gerçeği) gördük ve işittik, şimdi/artık bizi (bir kere daha dünyaya) geri çevir de salih bir amelde bulunalım, çünkü (artık) biz kesin bir şekilde inanıyoruz.' (derlerken) bir görsen!"

Vâkı'a/58-59: "Attığınız meniyi gördünüz mü (hiç düşündünüz mü)? Onu siz mi yaratıyorsunuz yoksa yaratan biz miyiz?"

Mürselât/20-23: "(Ey insanlar!) Sizi 'mehîn' (aşağılık, basit, adi, değersiz, dayanıksız) bir sudan yaratmadık mı? Derken/Sonra onu 'mekîn' (sağlam/güçlü/korunaklı) bir karar yerine yerleştirdik; malum (belli) bir ölçüye/süreye kadar. İşte (bütün bunları) biz takdir ettik/bir ölçüyle yaptık/güç yetirdik; ne güzeldir bizim takdirimiz/ölçümüz!"

Şimdi, bunca bilgi ilk kez okuyanlar için biraz karışık gelmiş olabilir. Ancak hiç kaygılanmayın, çünkü artık mucizeleri açığa çıkarmanın vakti geldi:

Arapçada "saf su, bir miktar su" anlamına gelen "nutfe" kelimesi, "kırba veya kovanın dibinde kalan az su, damla (büyük bir suyun içinde küçük bir parçası)" manalarında da kullanılan bir kelimedir.

Ayetin indiği ilk dönemlerde *Kıyâmet*/37'de geçen "Kendisi, dökülen/atılan meninin bir kısmından, bir *nutfe* değil miydi!?" ifadesinden hareketle *nutfe* kelimesini "hayat tohumu" olarak yorumlamışlardı.

Aradan asırlar geçti ve nihayet on yedinci yüzyılda mikroskop icat edildi. Sonrasında araştırmalar devam etti ve meninin içerisinde, me-

ninin çok az bir kısmında yer alan ve döllenmeyi sağlayan sperm hücreleri keşfedildi.

Daha sonra müfessirlerimiz *nutfe* kelimesinin adını “sperm” olarak çevirdiler, çünkü spermler meninin az bir kısmından oluşan ve bebeğin oluşumunu sağlayan hücrelerdi.

Şu anda meallere baktığınızda göreceğiniz çeviriler genel olarak şunlar olacak: “Bir damla su, sperm, meni damlası, bir damlacık sıvı, sperma.”

Eski âlimlerimizden olup da *nutfe*ye başka bir anlam veren Taberî, *Fâtır*/11’de *nutfe*yi yorumlarken “erkek ve kadının nutfesi” şeklinde, yani “döllenmiş yumurta” olarak yorumlamıştır (Ebû Ca’fer Muhammed ibn Cerîr et-Taberî, Câmi’u’l-Beyân ‘an Te’vîli Âyi’l-Kur’an, Beyrut, 1988, XXII,122).

Yakın dönemdeki bazı âlimlerimiz *nutfe* kelimesinin içerdiği anlamı tam olarak karşılayan kelimenin “zigot” olduğunu söylemektedirler, yani “döllenmiş yumurta”. Evet, aynen öyle olmalıdır. Neden mi:

İnsân/2’de “nutfetin emşâcin” geçiyordu hatırlarsanız. “Emşâc” burada sıfattır, *nutfe*yi nitelemektedir. Örneğin “kırmızı araba” dediğimiz zaman “kırmızı” kelimesi nasıl arabayı niteliyorsa, “emşâc” kelimesi de burada *nutfe*yi nitelemektedir.

“M-ş-c” kökünden gelen “meşic” kelimesi, “iki şeyin birbirine karışması” anlamına gelmektedir. “Emşâc” ise “meşic” kelimesinin çoğuludur. Arapçada çoğul olarak tanımlanan bir şey en az üç şeyden oluştuğu için, “emşâc” en az üç tane “meşic”den oluşan demektir.

Nutfe ise tekil bir kelimedir.

Dikkat edin, bu durumda: İki şeyin karışımından en az üç tane olan şey *nutfe*yi tanımlar.

Daha iyi anlaşılması için şu basit örneği verelim: Elinizde bir bardak elma suyu ve bir bardak portakal suyu olsun. Bu ikisini birbirine karıştırdığınızda “meşic” elde ettiğinizi düşünürseniz, bu karışımdan en az üç tane hazırladığınızda oluşan bu karışımlar topluluğunun adı “emşâc” olmuş oluyor. Bu durumda elde edilen bu karışımlar topluluğu, *nutfe*yi niteleyerek, *nutfe*nin nasıl olduğunu bize anlatmaktadır.

Bu kelimelere yüklenen gerçek anlamlarına gelirsek:

“Meşic”: İlk hücredir (anne ve babadan gelen iki hücrenin karışımı).

Bu ilk hücrenin çoğalması ile "emşâc" meydana gelir ve işte bu *nutfe*nin sıfatıdır. Birinci değil, ikinci bölünmeden sonraki evrelerin hepsinin sıfatı "emşâc"dır. (Hatırlarsanız bölünmeler: *1-2-4-8-16* şeklinde devam etmekte idi.)

Buna ek olarak, "emşâc" kelimesinin "karışım" olarak da yorumlanabileceğini söyleyen birtakım âlimlerimiz ilk hücrenin de *nutfe* olarak adlandırılabileceğini söylemektedirler. Bu durumda (anne ve babadan gelen iki hücrenin karışımı olan) ilk hücre, bölünmeye başlamadan da "emşâc" olarak tanımlanabilmektedir.

Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda *nutfe* kelimesinin "sperm" olarak çevrilmesinin hatalı olduğunu görmüş oluyoruz. Çünkü "meşic" bile olamayan yumurta ve sperm hücreleri, "emşac" hiç olamazlar! Bundan dolayı bunlara *nutfe* denilemez!

"Atılan meniden bir nutfe" ifadesine gelirsek, zaten öyledir, çünkü *nutfe* atılan meninin içerisindeki spermden oluşur ve bir de yumurtadan.

Tüm bu veriler bizi açıkça şu sonuca çıkarmaktadır: *Nutfe*, her hâlükârda zigottan sonrası için kullanılacak bir terimdir, ta ki *'alaka* adını alana kadar…

Neden bu kadar detaya girdik diye soracak olursanız eğer:

Bu terimler hakkında araştırmalar yapmak istediğiniz zaman muhtemelen bunu internetten yapacaksınız. Bu durumda da eksik, farklı ve çelişkili olarak karşınıza pek çok bilgi çıkacak. Haydi bir deneyin, bunu hemen anlayacaksınız… İşte, sizlere kolaylık olması açısından yapmış olduğumuz geniş ve detaylı araştırmalar neticesinde ulaşabildiğimiz en doğru bilgileri (iddiamız budur, hedefimiz budur, gayretimiz bunun içindir) burada sizinle paylaşmak istediğimiz için bu kadar detaya girdik. En çok faydalandığımız kaynakları ileride sizinle paylaşacağız. Sizin de merak edip araştırmanızı istediğimiz için, bunun yanı sıra bulduğunuz kaynakların ne kadar değerli ve ne derece güvenli olduğunu görüp anlayabilmeniz için şu anda size kaynak vermiyoruz...

Buraya kadar tamam mıyız?

Öyleyse *Mü'minûn*/12-14'ü tekrar hatırlayalım: "<u>Ve andolsun ki, biz insanı çamurdan bir 'sülâleh'den (süzmeden/özden) yarattık. Sonra onu sağlam bir karargâhta *nutfe* kıldık/hâline getirdik. Sonra *nutfe*yi 'alaka yaptık, peşinden *'alakayı mudğa* (bir çiğnemlik et) hâline soktuk, ardın-</u>

dan *mudğa*yı ‘izâm’a (kemiklere, iskelete) çevirdik, ardından bu kemikleri ‘lahm’ ile (etle, kasla) kapladık; sonra onu bambaşka bir yaratılışla inşa ettik. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah, ne yücedir!”

Şimdi “’alak ve ’alaka” kelimelerinin ne anlam ifade ettiklerine bakmadan evvel bu aşamadan önceki durumları kısaca bir özetleyelim:

Beslendiğimiz bitkisel ve hayvansal gıdalar topraktan gelmektedir. Yenilen bu gıdalar vücutta süzülerek insanın oluşumunu sağlayan sperm ve yumurta hücrelerine dönüştürülürler. Babadan gelen sperm hücresi ile anneden gelen yumurta hücresi birleşerek tek bir hücre olurlar. Bu döllenmiş yumurta mitoz bölünmeler geçirerek sayısını artırmaya başlar. Bu süreçte *nutfe* hâline gelerek “sağlam bir karar yeri” şeklinde ifade edilen rahime tutunur ve işte bu andan itibaren artık *‘alaka* süreci başlamış olur.

‘Alak kelimesi, lügat ilmindeki temel kaynaklara göre değişik türevleri ve temel fonksiyonları itibariyle, “alaka, ilgi, şefkat, aşk, sevgi” gibi manevi anlamlarının yanı sıra, “yapışıp ilişmek, kan emen sülük, kan pıhtısı, bir şeyin bir yere asılması, kuyu ipi, kuyu makarası” gibi manalara da gelmektedir.

‘Alaka kelimesinin en önde gelen sözlük anlamları ise “yapışmak, asılmak, asılı duran” kelimelerinin ifade ettiği anlamlardır.

İşte, embriyonun rahime asılıp tutunması ile başlayan bu *‘alaka* aşamasında embriyo, tıpkı bir sülük gibi davranarak tutunduğu bu yerden beslenmeye başlar. Hatta öyle ki, üçüncü haftanın başlarında şekil itibariyle de aynen sülük gibidir. Boyu ise sadece birkaç milimetredir…

Bu arada, üzerinde bulunduğumuz konuyla alakalı olarak modern embriyoloji alanında söz sahibi olan Tıp Profesörü Keith Moore’un çalışmalarına da mutlaka bakmalısınız. Zaten kendisi de bu embriyolojik aşamaların Kur’an’da geçen ayetlerle kusursuz bir şekilde gösterdiği uyuma hayran kalmış ve bunun üzerine yapmış olduğu sunumlarla Kur’an’daki bu gerçekleri tüm dünyaya ilan etmiştir. Yaptığı bu araştırmalar onu Kur’an’dan başka hiçbir kaynakta böylesine doğru bilgilerin yer almadığı sonucuna ulaştırmıştır [yapmış olduğu o sunumda: Hipokrat, Galen, Aristo ve bunun gibi kişilerin embriyoloji hakkında çok sayıda yanlış bilgi verdiklerinden bahsetmektedir. Yine embriyonun sülüğe benzemesi olayından ve sonrasındaki aşama olan “bir çiğnem

et" olma aşamasından hiçbirinin bahsetmemesinden dem vurmaktadır. Bunların yanı sıra on yedinci yüzyılda dahi spermin içinde minyatür bir insan olduğunu iddia edip resmeden (Nicolaas Hartsoeker) gibi bilim insanlarının bulunduğundan bahsetmektedir. Daha da fazlasını bulabileceğiniz bu sunumu mutlaka izleyin].

'Alaka aşamasından hemen sonra ise "mudğa", yani "bir çiğnemlik et" aşaması gelmektedir.

Mudğa kelimesi "dişle çiğnenmiş görünümündeki et" anlamına geldiği için buna "bir çiğnemlik et" şeklinde çeviri yapılması uygun görülmüştür.

Embriyo yaklaşık yirmi altıncı gününde iken üzerinde tespihimsi bir yapı meydana gelmektedir. Aynen tarif edildiği gibi, ağzımızda bir eti dişlediğimizde oluşacak olan şekli andıran bu yapının oluşmasıyla *'alaka* aşaması bitmekte, *mudğa* aşaması başlamaktadır.

Dikkat edin, bu aşamada rahime tutulu vaziyette bulunan embriyonun boyu sadece üç milimetre civarındadır. Evet, sadece üç milimetre uzunluğunda bir şeyden bahsediyoruz!..

Gözle görülebilecek kadar belli olsa da, ayrıntıları görülemeyecek kadar küçük olan bu yapı için en güzel tanımı yine yüce Allah *Hacc*/5'te, "Biçimlenen/Belirli ve biçimlenmeyen/belirsiz bir çiğnem etten yarattık." ifadesiyle yapmaktadır!

Harika!.. Gerçekten muhteşem!..

Ayrıca insanın baş, gövde, ayak, iç organları gibi ayrı vücut bölümlerinden bir kısmının artık belli olmaya başladığı, bir kısmının ise henüz belli olmadığı bu aşama için yapılabilecek en uygun olan tanım, ancak bu tanım olabilir...

* * *

Mudğa aşamasındaki bu et parçasının, hamileliğin altıncı haftasında kemiklere dönüşümü gerçekleşiyor ve altıncı hafta ile yedinci hafta arasında embriyodaki kuyruk kısmı ortadan kalkmaya başlıyor…

Mudğa aşamasında içine doğru kıvrılmış olan embriyo, kemikler oluşmaya başlayınca düzleşmeye başlıyor. Bu düzeltilme olayıyla birlikte artık kasların oluşum süreci de başlamış oluyor. Aynen Kur'an'da bahsedildiği gibi:

Önce kemikler oluşuyor, sonra da o kemiklere kaslar âdeta giydiriliyor.

Embriyonun düzeltilmesinden sonra ise Allah ona ruh üflüyor, yani ruh gönderiyor. Bunu okuduğumuz *Secde*/9 ayetinden biliyoruz: "Sonra onu 'düzeltip bir biçime soktu' ve ona ruhundan üfledi. Ve sizin için kulak(lar), gözler ve gönüller (işitme, görme ve idrak duyguları) var etti. Ne kadar az şükrediyorsunuz/Ne kadar da azınız şükrediyor!"

Bunların ardından "Sonra onu bambaşka bir yaratılışla inşa ettik." ifadesinde olduğu gibi şekil almaya başlayan bu yapı, artık insana benzemeye başlıyor. Sonrasında ise minik bir insan olarak doğuma kadar büyümesine ve gelişmesine devam ediyor…

Gerçekten olağanüstü!..

Sadece bu gerçekler bile aklımızı başımızdan almaya yetmiyor mu?..

Mikroskopla görülebilen bir *nutfe*den *'alaka*ya, *'alaka*dan *mudğa*ya, sonra bu et parçasından kemik ve kaslara… Derken, mükemmel bir yapıya dönüşen; teknoloji üreten, dünyayı inşa eden, olağanüstü bir yetenek ve potansiyele sahip olan bir insana…

Evrimin kralı bu değil midir?..

Bizi yaratan Allah bize muhteşem bir beyin verdi; kullanmamız için. Bize verilen bu akılla, Kur'an'ın bizi yaratan Rab tarafından gelmediğini düşünebilmek, gerçekten de verilen bu akla ihanettir…

Yüce Allah elbette ki böyle bir dönemin geleceğini biliyordu ve bize ayetlerini açıkça göstermek için bu apaçık mucizelerine, açıklanmış olan bu kitabında açık açık yer verdi…

Tîn/4: "Biz, insanı en güzel biçimde yarattık."

* * *

İlk insan türünün ve sonrasındaki nesillerin ana rahminde geçirdiği bu aşamalar ile ilgili ayetlerin tamamını okuduk.

Bunun yanı sıra şu bilgilere de net bir şekilde değinmek gerekiyor:

Kur'an'da ara türlerden hiç bahsedilmez, yani insanın maymundan ya da başka bir şeyden gelmesi gibi bir ifade asla yoktur! Bunu işaret eden bir ayet de bulunmamaktadır; ilk aşamadan itibaren bu türün adı "beşer"dir, yani insandır!

Bununla birlikte, önümüzdeki sayfalarda *Bakara*/65'i inceleyeceğimiz bölümde güzel bir beyin fırtınası bizi bekliyor olacak, buna şimdiden hazır olun!..

* * *

İnsanın oluşumunda meninin tamamının kullanılmadığı gerçeğinin son zamanlarda kanıtlanmış olması, "onun bir kısmından bir nutfe" ifadesinin ne kadar doğru olduğunu gösteren bir başka Kur'an mucizesidir.

İnsanın cinsiyetini belirleyen hücrenin erkekten gelen hücreden kaynaklandığını işaret eden ifadelerin bulunması da yine ayrı bir Kur'an mucizesidir. Önceki sayfalardan hatırlarsınız *44+XX*, *44+XY* olayına değinmiştik:

Kıyâmet/39: "*Fe ce'ale minhûz zevceyniz zekera vel* ünsâ."

<u>"Böylece (Allah) o (meni)den de iki eş, (yani) erkek ve dişiyi var etmiştir."</u>

Ayette geçen "ce'ale" fiili "kılmak, var etmek, yaratmak" anlamlarına gelmektedir.

"Ez-zevceyn" kelimesi ise "o iki cins, iki eş, çift" anlamlarına gelmektedir.

"Ez-zeker" sözcüğü "o erkek", "el-ünsâ" kelimesi ise "o dişi" demektir.

Buradaki önemli noktalardan biri de ayette yer alan "minhû" kelimesindeki "hû" zamirinin hangi kelimeye gittiğidir. "Zamiri en yakınındaki uygun kelimeye gönderme" kuralı gereği bu zamiri önceki ayetlerde geçen *'alaka* kelimesine de *nutfe* kelimesine de göndermek mümkün değildir, çünkü bu iki kelimeye de zamir göndermek için dişil olan "hâ" zamirini kullanmak gerekir. Ayette "hâ" değil, "hû" zamiri kullanıldığı için bunu önceki ayette geçen "meniyy" kelimesine gönderme zorunluluğu vardır. İşte bu da cinsiyeti erkekten gelen hücrenin belirlediği sonucuna bizi ulaştırır!

Muhteşem!..

* * *

Evet, şimdi gelelim "nefs-i vâhide" ile ilgili olarak inceleyeceğimizi söylediğimiz o dört tane ayetin yer aldığı bölüme:

En'âm/97-98: "Ve O, karanın ve denizin karanlıklarında yolunuzu bulasınız diye sizin için yıldızları var edendir. Gerçekten, bilen/bilecek bir kavim (topluluk) için biz ayetleri geniş geniş (ayrı ayrı) açıkladık. Ve O, sizi 'nefs-i vâhide'den (tek nefisten) yaratandır. (Sizin için) bir karar (kalış/durma) yeri, bir de emanet yeri vardır. Gerçekten biz, ayetlerimi-

zi anlayan/kavrayabilen bir kavim için geniş geniş (ayrı ayrı/birer birer) açıkladık."

A'râf/189-190: "Sizi 'nefs-i vâhide'den (tek nefisten) yaratan ve (yine) ondan (aynı kaynaktan) kendisiyle sükûnet bulsun diye eşini var eden O'dur. (İnsan) eşini sarınca, eşi hafif bir yük yüklendi (yüklenir) ve onu taşıdı (taşır). (Yükü) ağırlaşınca her ikisi de Rableri Allah'a dua ettiler (ederler): 'Eğer bize salih (iyi huylu/güzel/dürüst ve erdemli/düzgün/sağlıklı/teşekkülü tam) (bir evlat) verirsen, muhakkak ki şükredenlerden olacağız.' Fakat O, onlara salih (bir evlat) verince de, kendilerine verdiği (çocuk) konusunda O'na ortaklar kılmaya başladılar (başlarlar) (O'ndan başka güçlere de bir paye yakıştırmaya kalkarlar). Oysa Allah, onların ortak koştukları şeylerden yücedir (uzaktır)."

Zümer/6: "Sizi 'nefs-i vâhide'den (tek nefisten) yaratmış, sonra ondan (aynı kaynaktan) eşini de var etmiştir. Sizin için 'el-en'âm'dan (o hayvanlardan) sekiz çift indirmiştir. Sizi annelerinizin karınlarında, üç karanlık içinde yaratılıştan yaratılışa, yaratıp durmaktadır. İşte Rabbiniz olan Allah budur [ya da: İşte bu (yaratıcı), Rabbiniz Allah'tır]. Mülk (mutlak hâkimiyet ve saltanat) sadece O'nundur, O'ndan başka hiçbir ilah (tanrı) yoktur. Şu hâlde nasıl oluyor da (haktan) çevriliyorsunuz!?"

Nisâ/1-2: "Ey insanlar! Sizi 'nefs-i vâhide'den (tek nefisten) yaratan, ondan (aynı kaynaktan) eşini de yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar türetip-yayan Rabbinizden sakının (takva sahibi olun/O'na karşı duyarlı olun). Adını kullanarak (kendisiyle ilgili) birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'a ve (ayrıca) akrabalara karşı takvalı (duyarlı) olun. Muhakkak ki Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir. Ve yetimlere mallarını verin ve temizi pis olanla (helali haramla) değişmeyin (veya: Yetimlere verdiğiniz malların kötüsünü onlara vererek iyisiyle değiştirmeyin). Onların mallarını kendi mallarınıza (katarak kendi malınızmış gibi) yemeyin. Çünkü/Muhakkak ki bu, büyük bir vebaldir/suçtur/günahtır."

Şu nefes kesici ayetlere bir bakar mısınız?! Ayetlerdeki o derin anlamlara bir bakar mısınız? Lütfen acele etmeyin, hakkını vererek okuyun.

(Not: *Zümer*/6'da yer alan "fî zulumâtin selâsin", yani "üç karanlık(lar) içinde" tanımlamasıyla ilgili olarak, bunların bugünkü bilimsel

adlandırmalarının: *Amniyon* (rahimde fetüsü saran en iç zar-*amnion*), *koryon* (orta amniyon zarı-*chorion*) ve *desidua* (dış amniyon zarı-*decidua*) olduklarına dair açıklamaların yer aldığı bilgisini de buraya düşelim.)

Şimdi geçelim "nefs-i vâhide" konusuna (hakkında çok yanlış çevirilerin yer alması nedeniyle biraz detaya gireceğiz).

Bu tanım neyi ifade etmektedir?

Bunu şu şekilde düşünmekte bir sakınca olabilir mi acaba: Bir hamur hayal edin ki ondan bir parça alınıyor, sonra bir parça daha alınıyor ve bu ikisinden pek çok dişi ve pek çok erkek kalıpta şekiller yapılıyor…?

Belki de bu konu hakkında yorum yapabilmek için *Nûh*/17'den esinlenip "çiçeklerde kendi kendine tozlaşma ve çapraz tozlaşma" olaylarını incelememiz gerekecek… Neden olmasın?..

Yoksa bunun bir çeşit hücre olabileceğini söyleyen âlimlerimize mi kulak vermeliyiz? İnsanın bütün genetik kodunun bulunduğu kaynaktan bir hücre oluşturulup, yine aynı kaynaktan başka bir hücre daha oluşturulup, ardından da bunlardan birçok erkek ve kadın yaratılmış olabilir mi?..

* * *

"Vâhide" kelimesi "bir, tek" anlamlarına gelmektedir. "Nefs" ise "nefis, can, kişi, kişinin özü" anlamlarına gelmektedir. "Nefs" kelimesi Kur'an'da yerine göre farklı anlamlar içeren toplamda yüzden fazla yerde geçmektedir…

"Nefs-i vâhide", yani "tek nefis" olarak geçen bu ayetlerde Kur'an'a göre Hz. Âdem nereden yaratıldı ise eşi de oradan yaratılmıştır.

Bu ayetlerde geçen "minhâ" kelimesindeki "hâ" zamiri "nefs-i vâhide" tamlamasına gitmektedir. Aynı cümledeki "zevcehâ" kelimesinde bulunan "hâ" zamiri de yine aynı tamlamaya gitmektedir.

Yani "Hz. Âdem nereden yaratıldıysa, eşi de oradan yaratılmıştır" şeklinde tercüme edilmelidir ki zaten âlimlerimizin bir kısmı bunu bu şekilde tercüme etmişlerdir.

(Bu arada "hâ" dişi zamiri kelime yapısı gereği "nefs-i vâhide"ye gitmektedir; cinsiyet vermek amacıyla değil. Yani "nefs-i vâhide" tamlamasında bir cinsiyet kullanımı yoktur, yani bu tamlamanın cinsiyeti yoktur! Bu bilgiyi ileride kullanacağız…)

Kur'an'da Hz. Âdem'in eşinin "Hz. Âdem'in kaburga kemiğinden yaratıldığı" şeklinde bir ifade asla bulunmamaktadır. Tüm bunlara rağmen, bu "tek nefisten" yaratılma ifadelerini bazı ilahiyatçılar "Hz. Âdem'in kaburga kemiğinden eşinin (Havva) yaratılması ve sonra da tüm insanların bu çiftten yaratılması" şeklinde açıklamışlardır! (Bu arada "Havva" ismi Kur'an'da hiç geçmez! Kaldı ki bu ayette Hz. Âdem'in adı da geçmiyor!)

E peki bunu iddia eden ilahiyatçılar, bu bilgiyi nereden bulup da bize âdeta "bu Allah'tandır ve İslam'da bu vardır" diyerek Kur'an'ın içinde olmayan bilgileri beyinlerimize yerleştirmeye çalışmışlar?

Kur'an'da geçmeyen bir bilginin kesin olarak Allah'tan geldiğini hangi aklı başında bir Müslüman iddia edebilir ki!?

Bu "kaburgadan yaratılma" inancı *İsrailiyat*'tan gelmektedir.

Yahudi ilahiyatının, Yahudi tasavvuruna dayanarak ürettiği dinî yorumlara "İsrailiyat" adı verilmektedir.

Bu bilgiler Kitab-ı Mukaddes'te şöyle geçer:

"Bu nedenle Yehova Tanrı adama derin bir uyku verdi; sonra o uyurken, kaburga kemiklerinden birini aldı ve açılan yeri kapadı. Ve Yehova Tanrı adamdan aldığı kaburga kemiğinden bir kadın yarattı (oluşturdu) ve adama getirdi. O zaman adam şöyle dedi: 'İşte sonunda! Kemiği kemiklerimden, eti etimden olan biri. Ona kadın denilecek, çünkü adamdan alındı." (*Tekvin* 2: 21-23)

(<u>Not:</u> İbranicede "adam" ve "kadın" sözcükleri birbiriyle bağlantılıdır: "Adam", "iş"; "kadın", "işşa". Lütfen farklı çevirilere de bakın.)

Bilinen o ki "kaburga kemiği" olarak çevrilen Eski Ahit'teki bu İbranice kelime hem "kaburga kemiği" anlamına geliyor hem de "yan, taraf, kenar" anlamlarına geliyor.

Bu kelimenin zaman içerisinde anlam karmaşasıyla bir değişime uğradığı, aslında bu kelimenin "huy, tabiat" anlamına da geldiği, hatta Sümerlerde yaratılışla ilgili kullanılan bir kelimenin değişime uğrayarak İbranice'ye geçmesinde bir anlam karmaşasına maruz kaldığı şeklinde birtakım dilbilimcinin iddiaları da bulunmaktadır...

İyi ama Kur'an dururken Kitab-ı Mukaddes'e bakmak doğru bir yaklaşım mıdır?

İncil ve Tevrat hakkında nasıl bir davranış içinde bulunmamız gerektiği ile ilgili Kur'an ayetlerine ilerideki sayfalarda detaylıca bakıp çok net bir sonuca gideceğiz…

* * *

Şimdi, bir de şu açıdan bakalım: Eğer öyle olsaydı, bize Kur'an'da "Âdem'den Havva'yı yarattım." vb. sözler söylemez miydi yüce Allah? Hem Âdem ismi Kur'an'da pek çok kez geçiyorken, Allah niçin Âdem demeyip de "nefs-i vâhide" desin?

Diğer bazı ilahiyatçılarımız ise bu tek nefisten yaratılma olayını "erkek ve kadının aynı canlı türü olarak yaratılması" şeklinde yorumlamaktadırlar.

Evet, bu yaklaşımın doğru bir yaklaşım olduğu bu kelimenin Kur'an'da kullanıldığı diğer yerlere bakıldığı zaman netlik kazanmaktadır:

Âl-i İmrân/164: "Andolsun ki Allah, müminlere büyük bir lütufta bulunmuştur; zira daha önce açık bir sapıklık içinde bulunuyorlarken onlara, nefislerinden (kendilerinden), kendilerine O'nun (Allah'ın) ayetlerini *tilâvet* eden (okuyup aktaran), kendilerini (kötülüklerden ve inkârdan) arındıran ve kendilerine 'el-kitâb'ı ve 'el-hikmeh'i (o hikmeti) öğreten bir elçi göndermiştir (görevlendirmiştir)."

Nahl/72: "Allah size nefislerinizden eşler yarattı, eşlerinizden de size oğullar ve torunlar yarattı ve (ayrıca) sizi güzel/temiz şeylerden rızıklandırdı. Böyle iken onlar, (hâlâ) batıla inanıp da Allah'ın nimetine nankörlük mü ediyorlar!?"

Rûm/21: "O'nun ayetlerinden (varlığının ve kudretinin delillerinden) biri de, size nefislerinizden, sükûnet bulmanız için eşler yaratması ve aranıza sevgi ve merhamet var etmesidir. Şüphesiz ki bunda, tefekkür eden (derin derin düşünen/aklını çalıştıran) bir kavim (topluluk) için ayetler vardır."

Şûrâ/11: "O, gökleri ve yeri (bir çekirdeği yarar gibi) yoktan var edendir. Size nefislerinizden 'ezvâc' (eşler) ve 'el-en'âm'dan (o hayvanlardan) da 'ezvâc' (çiftler) var etmiştir. Sizleri bu suretle (bu düzen içinde/bu tarzda) türetip-yaymaktadır. O'nun benzeri gibi olan hiçbir şey yoktur ve/zira *Semî* (hakkıyla işiten), *Basîr* (hakkıyla gören) O'dur."

Yâsîn/36: "*Sübhân*dır (şanı yücedir/her türlü noksan sıfatlardan münezzehtir) O ki; yeryüzünün bitirdiklerinden, nefislerinden ve daha bilmedikleri (nice) şeylerden bütün çiftleri yaratmıştır."

* * *

Evet, bu harikulade ayetlerde açıkça görüldüğü üzere "nefsinizden" ifadesiyle insanlara kendi "türlerinden" eşler yaratıldığı ve yine kendi "türlerinin" içinden elçi/elçiler gönderildiği vurgulanmaktadır.

Meleklerden ya da başka bir varlık türünden elçiler gönderilmiyor.

Hiç kimse "nefsinizden elçi gönderdi" ifadesinden, "insanlardan alınan parçalarla peygamberin türetildiği" anlamını çıkarmamaktadır, öyle değil mi?

Bu durumda, açık bir şekilde anlaşılıyor ki "nefs-i vâhide"ye Hz. Âdem denilemez! Bunu bu şekilde çevirenler yanlış yapmışlardır.

Tüm bu ayetlerden, erkeğiyle dişisiyle insanların "nefs-i vâhide"den yaratılmış olduğu, kadının da erkeğin de tek bir tür olarak yaratılagel-dikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Erkekten kadının (Hz. Âdem'den eşinin) yaratılması şeklinde bir sonuç asla çıkmamaktadır.

Bunun bir başka delili de *A'râf*/189-190'de bulunmaktadır. "Nefs-i vâhide"yi Hz. Âdem olarak çevirdiğimizi varsayarsak, bu durumda Hz. Âdem'in şirk koştuğu anlamı çıkar ki böyle bir şeyin asla mümkün olmadığını şu ayetten biliyoruz:

Yûsuf/38: "(Yusuf:) 'Atalarım *İbrâhîm*, *İshâk* ve *Ya'kûb*'un dinine uydum. Bizim, Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız (söz konusu) olamaz (ya da: Bize yaraşmaz). Bu, Allah'ın bize ve insanlara olan lütfundandır. Fakat insanların çoğu şükretmezler."

Peygamberler, şirkten insanları kurtarmak için seçilip görevlendirilen kimselerdir. *Nisâ*/48'de geçen: "Allah kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz." ifadesindeki tevhid inancını insanlara öğütlemek için gönderilmişlerdir. Onlar, *En'âm*/88'de yer alan: "Eğer onlar Allah'a ortak koşsalardı, yaptıkları bütün ameller boşa giderdi." ifadesini gayet iyi bilen, Allah'a asla ortak koşmamış "dürüst ve erdemli" (*En'âm*/85) kimselerdi. Dolayısıyla "nefs-i vâhide"ye hiçbir şekilde "Hz. Âdem"dir denilemez.

Ayrıca *A'râf*/189'da eşlerin yaratılma sebebi "huzur bulma" olarak anlatılmaktadır. Bu durum ise yalnızca ilk insan(lar)la değil, bütün insanlarla ilgili bir durumdur. Bu da yine "tek nefis" ifadesinin genel olarak insan türüyle ilgili olacak şekilde anlaşılması gerektiğini desteklemektedir…

Kısacası Kur'an'a göre kadın, erkekten yaratılmamıştır. Aynı şekilde erkek de kadından yaratılmamıştır. Her iki cins de aynı kökenden

yaratılmıştır. Aralarında da asla üstünlük yoktur. Üstünlük yalnız ve yalnız takvadadır (*Hucürât*/13). Takva ise Allah'a karşı duyarlı olmak, sorumluluk bilincine sahip olmak, sakınmaktır.

"Nefs-i vâhide" konusunu burada bitirebiliriz.

***

Yaratılış konumuzun diğer bölümlerine geçmeden önce, Kur'an'ın içeriğinin daha iyi anlaşılması adına ve diğer bazı terimlerin de aydınlığa kavuşturulmaları adına şu güzel ayetleri de bir inceleyelim:

Hucürât/11-13: "Ey iman edenler! Bir topluluk bir diğerini (küçümseyip) alaya almasın; belki onlar (alay ettikleri kimseler) kendilerinden daha hayırlıdır! Kadınlar da (diğer) kadınları (küçümseyip) alaya almasınlar; belki onlar, kendilerinden daha hayırlıdırlar! Nefislerinizi (birbirinizi/kendinizi) ayıplamayın/kınamayın, (ve yine sakın ha) birbirinizi kötü (olmadık/incitici/yaralayıcı) lakaplarla çağırmayın; iman ettikten sonra 'fısk' (yoldan çıkmak/sapıklık ile anmak veya anılmak) ne kötü bir şeydir! Kim *tevbe* etmezse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir. Ey iman edenler! Zandan çok sakının! Çünkü/Muhakkak ki zannın bir bölümü 'ism'dir (günahtır). Ve tecessüs etmeyin (birbirinizin gizli şeylerini araştırmayın) ve birbirinizin gıybetini etmeyin (arkasından çekiştirmeyin)! Sizden biriniz, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan iğrendiniz! O hâlde Allah'tan sakının, şüphesiz ki Allah *Tevvâb*'dır (*tevbe*yi çok kabul edendir), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır). Ey insanlar! Muhakkak ki biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi halklar ve kabileler (şeklinde) kıldık. Muhakkak ki Allah katında/nezdinde 'ekram' (en kerim/en değerli, şerefli, itibarlı, üstün/en çok ikram edilmiş-edilecek) olanınız, (sakınılması gereken şeylerden) en çok sakınanınızdır (en çok takvalı olanınızdır/O'na karşı en çok saygı duyanınızdır/en duyarlı olanınızdır/O'na karşı sorumluluğunun en yüksek derecede bilincinde bulunanınızdır). Şüphesiz ki, Allah *'Alîm*'dir (hakkıyla bilendir), *Habîr*'dir (her şeyden haberdar olandır)."

İncelememiz yaklaşık on beş sayfa sürecektir. Ana konumuzdan kopmayacağız, farklı noktalara değineceğiz, lütfen siz anlamlara odaklanın…

Bir topluluktan bahsedilmesi için, orada en az üç kişinin bir arada bulunması gerekmektedir.

"Alaya almak" ifadesinin kapsamına ise "kaş göz işaretleriyle, davranışlarla veya sözlerle yapılanlar" girmektedir.

Kadınlar üzerinden örnek verilmesi, bu verilen örneğin erkekleri kapsamadığı anlamına gelmez. *Ahzâb*/35'te de çok açık şekilde görüldüğü üzere Kur'an cinsiyet ile değil, eylemler ile ilgilenir.

Yine, "nefislerinizi ayıplamayın, kınamayın" ifadesi harika anlamlar içermektedir. Müminler tek bir nefis kabul edilerek aslında bize şu mesajlar verilmekte değil midir: "Sen bir başkasını kınıyorsan unutma ki o, sensin; onu kınadığında kendini kınamış olursun. Unutmayın ki kınadığınız kişi o değil, sizsiniz. Birbirinizi kınayıp ayıplamanız, kendinizi kınamanız demektir; kendinizi sakın ayıplayıp kınamayın; kardeşinizi kınamayın!"…

Birbirimize kötü lakaplar takmamamız bizden isteniyor ve hemen ardından "fısk" kelimesini içeren bir cümle geliyor. Böylece şunu rahatlıkla anlıyoruz ki kınama ve kötü lakap takma Kur'an'ın ifadesine göre "fısk" içeren bir davranıştır! Haddi aşmayı, sınırı geçmeyi yani yoldan çıkmayı ifade eden büyük günahlardan birisidir. İlk etapta önemsiz gibi görünen ama birleştiğinde toplumdaki birlik ve düzeni bozarak toplumu çökerten ağır problemlere dönüştüğünü bilmekteyiz, görmekteyiz, yaşamaktayız…

* * *

Tekrar hatırlatalım: Lütfen her çeşit meale bakın, her türlü tefsiri inceleyin, hepsini karşılaştırın. Hangi ayetler nerede ve hangi durumlarda inmişlerdir bunları da araştırıp bilelim. Ne nedir, ne değildir bunu bilmeden, okumadan ve anlamadan bunları uygulayamayız ki!..

Kur'an'da geçen ifade belli: Allah nezdinde en değerlimiz O'na karşı en duyarlı olanımız, en samimi olanımız, en çok emirlerine uyan ve yasaklarından kaçınanımızdır. Nokta.

Peki, Kur'an'ı okuyup anlamazsak bu emir ve yasakların ne olduğunu nereden bilebiliriz ki?.. Neye uyup, neye uymayacağımızı Kur'an'ı okumadan nasıl öğrenebiliriz ki?! Ayrıca, Kur'an-ı Kerim'de geçen bu emir ve yasakları yapmadan, Allah'ın vadettiği cenneti gerçekten hak ettiğimizi nasıl iddia edebiliriz ki!?

Bu ne kadar adil olur? Boşuna mı bu kadar uyarı?.. Allah zerre kadar kimseye haksızlık yapmayacağını söylüyor! Yine Allah, sözünde sadık olduğunu defaatle bildiriyor!..

Öyleyse biz neyi bekliyoruz? "Artık yeter!" demeyi ne ara başaracağız?..

Yönelişimizi O'nun istediği istikamete bir an önce döndürmemiz gerekmez mi? "Ya birkaç saate ölürsem, beni neler bekliyor olacak?" şeklinde düşünmeli değil miyiz?..

Gerçekten O'nun rızasını gözetiyor muyuz? Yoksa nefsimizden bir türlü sırayı O'na getiremiyor muyuz? Samimi bir şekilde bu soruları kendimize şimdi sormazsak ne zaman soracağız?..

Allah'ın tarafında mıyız, yoksa karşı tarafta mıyız? Allah'a teslim olanlardan mıyız (Müslüman mıyız), yoksa değil miyiz?..

Dikkat etmeliyiz, uyanık olmalıyız! Kur'an, insanlara toplumsal farkındalığı sağlatan, insanları duyarlı olmaya davet eden muhteşem bir davetçidir! İnsanları uyandıran, dirilten, silkeleyerek kendine getiren bu olağanüstü kitaba ne zaman kulak vereceğiz?! Bu güzelliğe şimdi gönlümüzü açmazsak, ne zaman açacağız?!

Nasıl ki namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, okumak… Allah'ın emridir ve farzdır diye kabul ediyorsak, unutmayalım ki gaflette olmamak da Allah'ın bir emridir:

A'râf/205: "Ve Rabbini, içinden/kendi kendine, yalvararak/boyun eğerek ve korkarak/ürpererek ve yüksek olmayan bir sesle sabah ve akşam (sabah akşam) zikret (hatırla/an) ve sakın gafillerden olma!"

Yûnus/7-8: "Şüphesiz bize kavuşacağını ummayan ve dünya hayatına razı olanlar ve bununla tatmin olanlar ve ayetlerimizden gafil olanlar var ya, işte onların kazanmakta oldukları (günahlar) yüzünden varacakları yer ateştir!"

A'râf/179'da da yine gafil olan kimseler için öyle ağır ifadeler kullanılmaktadır ki, ileride *A'râf* suresini okuduğumuzda ne denilmek istenildiğini çok daha iyi anlamış olacağız…

Öyleyse daha ne söylenilmesini bekliyoruz?..

Bakın:

Sâd/29: "Sana (bu) 'mübârek' (kutlu, çok kıymetli, bereketli) kitabı indirdik ki, ayetlerini *tedebbür* etsinler (inceden inceye düşünsünler/arka planlarını görsünler/meselenin derinliklerine insinler) ve 'ulûl-elbâb' (aktif akıl sahipleri/sağlıklı düşünenler/derin kavrayış sahipleri/gerçek akıl sahipleri) (gerçeği) hatırlasınlar."

Mâide/6: "(…) Allah, size güçlük çıkarmak istemez; velakin/ancak sizi arındırmak (maddi/manevi tertemiz kılmak) ve üzerinizdeki nimeti tamamlamak ister; umulur ki şükredersiniz."

Tâhâ/2-4: "Biz bu Kur'an'ı sana sıkıntı çekesin diye (seni bedbaht etsin diye/zorluk çekip mutsuz olasın diye/eşkıyalık yapasın diye) indirmedik/öğretmedik; ancak haşyet sahiplerine (derinden saygıda bulunacaklara) zikir olsun (hatırlatma/hatırlama/düşündürme/öğüt/ibret ve uyanış olsun) diye (indirdik). (Bu Kur'an,) yeryüzünü ve yüce/yüksek gökleri yaratan tarafından indirilmedir."

Korkmayın! Bizim sıkıntıya düşmemiz için indirilmemiştir bu Kur'an; dünyada da, ahirette de mutluluk ve saadetimiz için indirilmiştir.

Bize dinimizi öğreten bu Kur'an, bize yük olmak için değil; bizden yükümüzü almak için indirilmiştir! Bu bir slogan değil; hakikat! *A'râf*/157'yi bir kere olsun açıp da okur musunuz lütfen?..

Nisâ/28: "Allah (ağır yükleri) sizden hafifletmek ister; zira insan zayıf yaratılmıştır."

Mâide/6'nın içerisinde geçen bu ifadeyi asla ama asla aklımızdan çıkarmayalım: "(…) Allah, size güçlük çıkarmak istemez; velakin/ancak sizi arındırmak (maddi/manevi tertemiz kılmak) ve üzerinizdeki nimeti tamamlamak ister; umulur ki şükredersiniz."

Bakara/185'in içinde geçmekte olan şu ifadeyi de: "Allah, size kolaylık diler; zorluk dilemez."

* * *

Kur'an'ın iniş sebeplerinin en başlarında "insanları cehaletten bilgiye, karanlıklardan aydınlığa çıkarma" amacı yer almaktadır! *Hadîd*/9, *Ahzâb*/43, *Talâk*/11, *İbrâhîm*/1, *Bakara*/257, *Mâide*/16 ayetleriyle bize defaatle açıklandığı üzere Kur'an, insanları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için gönderilmiştir. Dikkat edin: Pek çok karanlıktan, tek olan aydınlığa!..

Mâide/16: "Allah, onunla (Kur'an ile) rızasına uyanları (rızasını arayıp gözetenleri) 'selâm' (selamet/esenlik ve barış/kurtuluş) yollarına iletir/yöneltir ve onları kendi izniyle karanlıklardan *nûr*a çıkarıp dosdoğru yola yöneltir/iletir."

Yeter ki Allah'ın gönderdiği bu kitaba uyalım, ona uyarak Allah'ın

rızasını gözetelim; O mutlaka bu vaadini gerçekleştirecek ve bizi aydınlığa çıkartacaktır. Allah vaadinden dönmez!

(Allah'ın bizden istemiş olduklarını yaparsak eğer, ahirette vereceklerinin dışında bizler için bu dünyada da neler neler vereceğini şu güzel ayetlerden anlıyoruz: *Mâide*/66, *A'râf*/96, *Hûd*/3, 52, *Talâk*/2-3, *Cinn*/16, *Nahl*/97. Bunlara lütfen bir bakın. Şunu unutmayalım ki refahın, bereketin, ekonominin ipleri Allah'ın elindedir (*Nûh*/10-12)! Yine unutmayalım ki müminlerin kalplerine güven duygusunu, huzuru indiren Allah'tır (*Feth*/4)! Ve yine unutmayalım ki göklerin ve yerin orduları sadece ve sadece Allah'a aittir (*Feth*/4, 7)!..)

* * *

Peki, "haşyet sahibi olanlar" yani derin saygı duyanlar, Allah'tan korkanlar, içi titreyerek saygıyla ürperenler kimlerdir dersek:

Fâtır/28'in içerisinde bakın şu ifade geçer: "Allah'a kulları içinde yalnızca 'ulemâ' (âlim olanlar/ilim sahipleri) haşyet (derin saygı) duyabilir/duyar."

Dikkat edin, demek ki Allah'a karşı derin saygı, ancak ilmin sonucunda geliyor!

Yüce Allah'ın bilgiye, ilime ne kadar çok önem verdiğini okuduğumuz bunca ayetten sonra tekrar vurgulamamıza gerek var mı acaba?..

Bu arada, Fahreddin Er-Razi'den aktarıldığı üzere "haşyet": Tazim, hürmet, sevgi ve yüceltme içerirken, "korku duymak" anlamındaki "havf" bunları içermez… Kur'an'da "haşyet" övülürken, "havf" övülmez... "Haşyet"in kaynağı bilmek, bilgidir; "havf"ın kaynağı ise bilmemektir... "Havf"ın insan psikolojisini olumsuz etkileyip onun ruhsal dinamizmini yok eden ve manevi gücünü soğuran bir tarafı vardır... Yaratana "haşyet" duyan, yaratılandan "havf" etmez... "Havf", korkanın güçsüzlüğünden; "haşyet" ise korkulanın yüceliğinden kaynaklanır…

Zümer/9: "Yoksa o, gece vakitlerinde secde ederek ve kıyamda durarak ibadet eden, ahiretten çekinen ve Rabbinin rahmetini dileyen kimse (gibi) midir? De ki: 'Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu!?' Doğrusu ancak (ve ancak) 'ulûl-elbâb' (gerçek akıl sahipleri/sağlıklı düşünenler/derin kavrayış sahipleri/aktif akıl sahipleri) tezekkür ederler (hatırlarlar/düşünür ve ibret alırlar)."

Muhteşem! Muhteşem! Muhteşem!..

***

Hucürât/12'de okuduğumuz üzere *Rahmân*, zandan çokça kaçınmamızı bizden istemektedir.

Zannın bir kısmının günah olduğu bize bildirilmektedir. Öyleyse zannın bir kısmı haramdır (yasaktır) ki, bunu yapan günah işlemiş olsun.

Bununla birlikte zannın hiçbir zaman gerçeği ifade etmediğini yüce Allah bizlere şöyle buyurmaktadır:

Yûnus/35-36: "De ki: 'Ortak koştuklarınızdan hakka yöneltecek/iletecek olan var mı?' De ki: 'Allah hakka yöneltir. Öyle ise hakka yönelten mi uyulmaya daha layıktır; yoksa hidayet verilmedikçe kendi kendine doğru yolu bulamayan mı?' 'Size ne oluyor?' 'Nasıl (böyle yanlış) hükmediyorsunuz/hüküm veriyorsunuz?' Ve onların çoğunluğu zandan başkasına uymaz. (Oysa) şüphesiz ki zan, haktan hiçbir şeyin yerini tutmaz (gerçeğin hiçbir şekilde ifadesi değildir)! Şüphesiz ki Allah, onların işlemekte olduklarını çok iyi bilendir."

"Zan" ile ilgili diğer ayetleri incelerseniz (örneğin: *Necm*/28, *En'âm*/148, *Zuhruf*/20, *Bakara*/78, *Câsiye*/32), açıkça şunu göreceksiniz ki zan: Kesin bilginin zıddıdır! Zanna göre hareket etmek, bilmeden hareket etmek demektir!

Bu konunun ne derece önemli olduğunu ancak ilgili diğer ayetleri de okuyarak anlayabiliriz:

En'âm/116: "Ve eğer yeryüzünde olanların çoğunluğuna uyacak olursan, seni Allah'ın yolundan şaşırtıp-saptırırlar. Onlar ancak zanna uyuyorlar ve onlar ancak saçmalıyorlar (zan ve tahminle yalan söylüyorlar)."

Câsiye/24-27: "Dediler ki: 'Hayat ancak (ve ancak) bu dünyada yaşadığımızdır. Ölürüz ve yaşarız. Ve bizi 'dehr'den (zamandan; başı sonu belli olmayan uzun bir zamandan) başkası helak etmez!' Oysa onlar bu hususta hiçbir bilgiye sahip değiller, onlar sadece zanda bulunuyorlar. Ve kendilerine açık belgeler olarak ayetlerimiz okunduğu zaman, onların: 'Eğer sadık (sözünde doğru/özü sözü bir/imanında samimi) iseniz atalarımızı (geri) getirin (de görelim)!' demekten başka bir delilleri yoktur. De ki: 'Sizi dirilten/yaşatan Allah'tır, sonra sizi öldürür, sonra kendisinden hiçbir kuşku olmayan kıyamet günü O sizi bir araya

getirip-toplayacaktır. Fakat insanların çoğu (bunu) bilmezler.' Ve göklerin ve yerin mülkü (mutlak hâkimiyeti/saltanatı/serveti/egemenliği) sadece Allah'ındır. Ve o (son) saatin gerçekleştiği gün, (işte) o gün, batılda olanlar ('gerçeği kabul etmeyip boş şeylere kapılanlar'/'ayetleri boşa çıkarmaya çalışanlar'/'varlığın anlam ve amacını geçersiz kılmaya çalışanlar') hüsrana uğrayacaklardır."

Necm/23: "Bunlar (bu putlar ise,) sizin ve atalarınızın (kendi istek ve öngörünüze göre) isimlendirdiği (keyfi) isimlerden başkası değildir. Allah, onlara hiçbir 'sültân' (güç/yetki ve otorite/delil) indirmemiştir. Onlar, yalnızca zanna ve nefislerinin hevalarına (istek ve tutkularına) uyuyorlar. Ve/Oysa andolsun ki onlara Rablerinden o hidayet (o yol gösterici/rehber/Kur'an) gelmiş bulunuyor."

Görülen o ki yeryüzünde yaşayan insanların çoğunun inancı sağlam bilgiye değil, çürük ve tahminî bilgiye dayanmaktadır. İnsanların çoğu inanmadığı için değil, inancını sağlam kaynaklara dayandırmadığı için sapmaktadır. Kur'an, bu konudaki çok net ayetleriyle insanlığın bu kadîm hastalıktan kurtulması için olabilecek en mükemmel seviyede mücadele vermektedir. Zan ile tahminî bilgi, sahte bilgidir. Sahte bilgiye dayalı dindarlık ise sahte dindarlıktır. Bir dine yapılabilecek en büyük kötülüğü, onu inkâr edenler değil; tahminlere dayalı zanni bilgilerini din ve iman boyasıyla boyayanlar yapmaktadırlar ki Allah bunlara "el-harrâsun" adını vermektedir ve bakın onlara nasıl seslenmektedir:

Zâriyât/10-14: "Kahrolsun 'el-harrâsûn' (o saçmalayanlar/o, zan ve tahminle yalan söyleyenler/o, hiçbir esas ve ilme dayanmaksızın zanneden ve vehme kapılanlar)!' Ki onlar, 'bilgisizliğin kuşatması' içinde habersizdirler (cehalet bataklığında ne yaptıklarından habersizdirler/koyu bir cehalet içerisinde kalmış gafillerdir/daldıkları gafletin derin karanlığında kendi varlığını unutanlardır/aptallıklarıyla cehalete gömülenlerdir). 'O *dîn* (hesap, ceza, karşılık) günü (de) ne zamanmış?' diye sorarlar. O gün onlar ateşle deneneceklerdir (ateşte azap göreceklerdir); (onlara:) 'Tadın fitnenizi! Bu, sizin pek acele isteyip durduğunuz şeydir!' (denilecektir)."

Görüyorsunuz değil mi bu konu ne kadar önemli!..

(Bu arada, "fitne" kelimesi "f-t-n" kökünden gelmektedir. Bu kökten gelen kelimeler Kur'an'da elliden fazla yerde kullanılmaktadırlar. Bu ke-

lime temel anlamda "nifak, imtihan etmek, azap etmek" gibi anlamlarda kullanılmasının yanı sıra, geçmiş olduğu o cümlenin vermiş olduğu anlam bağlamında daha farklı manalara da gelmektedir. "Bir maddeyi yoğun bir sıcaklığa tabi tutarak, içindeki cevherini cürufundan ayırma (rafine etme)" işlemine verilen isim de işte bu kökten gelmektedir. Bu orijinal örnekten de kavradığımız üzere fitne, "ağır imtihan" anlamını içerisinde barındırmaktadır...)

Zan ile ilgili olarak *Fussilet* suresinde gerçekten çok çarpıcı ve çok ağır bir ayet grubu yer almaktadır:

Fussilet/19-24: "Ve o gün, Allah'ın düşmanları, ateşe sürülmek üzere hep bir araya toplanırlar. Nihayetinde/Sonunda oraya vardıkları zaman, kulakları ve gözleri ve derileri yaptıkları şeyler hakkında onların aleyhinde şahitlik ettiler (ederler). Onlar derilerine: 'Niçin aleyhimize şahitlik ettiniz?' dediler (derler). Onlar da: 'Her şeyi konuşturan Allah, bizi de konuşturdu. Sizi ilk defa yaratan O'dur ve yine yalnızca O'na döndürülüyorsunuz.' dediler (derler). 'Siz ne kulaklarınızın, ne gözlerinizin, ne de derilerinizin aleyhinize şahitlik etmesinden sakınıyordunuz; velakin yaptıklarınızın birçoğunu Allah'ın bilmeyeceğini sanıyordunuz. Ve işte bu, sizin zannınız; Rabbiniz hakkında beslediğiniz zannınız sizi helake (yıkıma) uğrattı, böylelikle hüsrana uğrayan kimseler olarak sabahladınız/ziyana uğrayanlardan oldunuz!' Şimdi eğer sabredebilirlerse, artık onlar için konaklama yeri ateştir. Ve eğer (tekrar dünyaya dönüp Allah'ı) hoşnut etmek isterlerse, memnun edilecek değillerdir."

Feth/6'da da Allah hakkında kötü zanda bulunanlar için gerçekten çok ağır ifadeler bulunmaktadır. Mutlaka bir bakın...

Dikkat ettiyseniz eğer geçmişi ve geleceği bilen yüce Allah, bu son okuduğumuz ayetlerde geçmiş zaman kalıbında cümleler kullanmaktadır. Kur'an'da çok sık karşımıza çıkan, özellikle de ahirette yaşanacak olan olayların anlatımında karşılaştığımız bu durum için en büyük sebep; bu olayın kesin bir şekilde yaşanacağının bize anlatılmak istenmesidir. Yani âdeta o olay olmuş ve yaşanmış gibi o kadar net ve o kadar kesin ifadeler bulunmaktadır ki, böylece artık o olayın yaşanmasından başka bir ihtimalin kesinlikle söz konusu olmadığı vurgulanmış olmaktadır!..

* * *

Şimdi, gelelim *Hucürât*/11'in sonunda yer alan "Kim *tevbe* etmezse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir." ifadesine:

"Tevbe" ve "istiğfar" kavramları genel olarak birbirine karıştırılmakta, aynı anlamda zannedilip birbirlerinin yerine kullanılmaktadırlar. Oysaki bu kavramların içerikleri birbirlerinden oldukça farklıdır... Bu kavramların birlikte kullanıldığı *Hûd*/3'te, "Rabbinizden istiğfarda bulunun, sonra da ona *tevbe* edin." ifadesi geçmektedir. Yine *Hûd*/52 ve 61'de de bu iki kavram birlikte kullanılmaktadırlar.

İstiğfar, kısaca: Yapılan yanlışı fark edip, bunun üzerine geçmişte olan hatalar için Allah'tan af dilemektir. Bir özür beyanında bulunmaktır.

Tevbe ise, kısaca: Yapılan yanlıştan vazgeçip çirkinlikleri terk ederek gerçeğe yönelmek ve doğru davranışlarda bulunmaktır. Yani tutum ve davranışlarda yanlışı bırakıp, artık doğruya yönelişi gerçekleştirmek üzere bir kararlılık üzerinde bulunmanın ifadesidir.

"Tevbe", "istiğfar"daki samimiyetin göstergesidir…

Allah "Tevvâb" olduğunu, yani *tevbe*leri kabul ettiğini Kur'an'da defaatle bize bildirmektedir: *Nasr*/3, *Bakara*/37, 54, 160, *Nisâ*/16, *Tevbe*/118, *Hucürât*/12... Bununla birlikte Allah'ın kabul edeceği *tevbe*nin, ancak cehaletle kötülük edip de sonra hemen *tevbe* edenlerin *tevbe*si olduğunu da *Nisâ*/17'den bilmekteyiz. Yani birisi *tevbe* ettiyse, o artık kötü şeyleri yapmadığı gibi iyi şeylere yönelmiş ve artık iyi şeyler yapıyor olmalıdır ki, bu dönüşün adına "tevbe" denilmiş olsun.

Bunlarla birlikte, kötülükleri yapıp yapıp da nihayet kendilerine ölüm gelip çatanların *tevbe*sinin kabul edilmediğini *Nisâ*/18'den bilmekteyiz. Buna sebep olarak ölüm anında yapılan *tevbe*nin ispatı için artık vaktin kalmaması verilebilir... Firavun'un ölümü esnasında iman ettiğini bildirmesi, kendisini kurtarmamıştır. *Yûnus*/90-91'de geçtiği üzere bu duruma gerekçe olarak "onun geçmişte isyan eden ve bozgunculuk çıkaranlardan olduğu"nu yüce Allah bizlere anlatmaktadır [son anda yapılacak imanın o kişiye hiçbir fayda sağlamayacak olması durumu yine yüce Allah'ın bir *sünnet*idir (*Mü'min*/85)!].

Bu durumun aksine, Hz. Yunus'un da karanlıklar içine düştüğünü ve bu haldeyken Allah'a dua ettiğini *Enbiyâ*/87'den; Allah'ın onun çağrısına icabet ederek onu kurtardığını ise *Enbiyâ*/88'de yer alan şu güzel ifadeden anlıyoruz: "Bunun üzerine biz de onun bu duasını kabul etmiştik ve (içine düştüğü) sıkıntıdan onu kurtarmıştık. Biz, müminleri

işte böyle kurtarırız." Hz. Yunus'un kurtarılmasına sebep olarak bir de *Sâffât*/143-144 ayetleri verilmektedir; Hz. Yunus o duruma düşmeden önce de Allah'ı *tesbih* etmekte idi...

Kur'an'da "iman" ve "tevbe" kavramları "tevbe edip iman edenler" şeklinde geçmektedir. Önce bir "yönelme", sonrasında bu durumu "salih amellerle ispat" söz konusudur.

Bir de *Tahrîm*/8'de *tevbe* ile ilgili "nasûh" kavramı geçmekte ki bu kelime "samimi" manasına gelmektedir. Yani bir anlamda "günaha ara vermek" anlamında değil, "günahla vedalaşılan *tevbe*" manasındadır. "Nasûh tevbesi", yapılan bir hataya asla geri dönmemek demektir.

(Not: İnsanları günahlarından dolayı kınamamalıyız; dikkat edin, onların günahları bize sevap olarak yazılacak değildir! Kim ne yaparsa kendine yapmış olur. Yine unutmayalım ki insanların günahından haberimiz olabilir ama istiğfarından, *tevbe*sinden haberimiz olmayabilir. Allah kimseyi kimsenin üzerine bekçi olarak görevlendirmemiştir; herkes hesabını Allah'a verecektir. "Doğru yolu göstermek", "hatırlatmak" insanın tebliğ görevidir ama "doğru yola getirmek" diye hiç kimsenin bir görevi yoktur. Kişi kendisi ister, kendisi gelir; hidayet vermek bize değil, Allah'a aittir!)

Nûr/31'de yüce Allah bütün inananlara şöyle seslenmektedir: "(…) Hep birlikte Allah'a *tevbe* edin ey müminler; umulur ki felah bulursunuz (ya da: Ey müminler! Hep birden Allah'a yönelin ki kurtuluşa eresiniz)."

Allah'ın "*tevbe* edenleri ve temizlenenleri" sevdiğini ise *Bakara*/222 bize öğretmektedir...

"Kim *tevbe* etmezse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir." cümlesi ile ilgili son olarak şunu da ifade etmeliyiz ki: Zalimler kurtuluşa eremeyeceklerdir! Bu, çok önemli bir bilgidir! Zalimlerin kurtuluşa eremeyeceklerini bize bildiren birçok ayet bulunmaktadır (*En'âm*/135, *Kasas*/37, *En'âm*/21 gibi)...

Geçelim "gıybet" konusuna…

Gıybet bir kişinin yaptığını konuşmaktır; yapmadığını konuşmak ise ona "iftira"dır.

Bir düşünelim, bir ortamdayız ve ayrılırken arkamızda bıraktığımız insanlar aleyhimizde bir şeyler söylemiyorlar ve söylemeyecekler… Bunu bilmek bize ne kadar rahatlık verir öyle değil mi?.. İşte bu duru-

mun verdiği rahatlık ve güven ile insanlarla ilişkilerini devam ettiren o kimselerin huzuru, gıpta edilecek bir huzur değil midir?..

Peki, bizler bugün bu huzurun neresindeyiz?..

Bu konuların önemini dile getiren *Hümeze* suresi daha ilk ayetinde "Arkadan çekiştirip kaş göz hareketleriyle alay edenlerin vay hâline!" ifadesiyle başlamaktadır! Surenin devamındaki ayetlerde ise bu kötü davranışları âdet edinenlerin, yürekleri tutuşturan bir ateşe; yani "hutame"ye sunulacakları, sonra da bu ateşin onların üzerlerine kapatılıp kilitleneceği yazmaktadır. Dehşet verici! Gerçekten dehşet verici!..

Hakîm olan Allah, bizlere bu ayetlerini göndermekle şüphesiz ki en başta toplumumuzdaki çarpıklıkları ve kötülükleri gidermeyi amaçlamıştır, aksini söyleyebilir miyiz? Yüce Allah çok daha güzel yaşam standartlarına erişmemizi, olması gerektiği gibi yani insan gibi yaşamamızı istemektedir ki işte bunun için de toplumdaki en önemli arızalardan biri olan gıybet illetinden bizi men etmektedir. Yine bunun içindir ki "Sizden biriniz, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı?" ifadesiyle gıybetin ne kadar tiksindirici bir şey olduğunu vurgulamaktadır. Âdeta, "gıybet yapmakla sen o kişiyi öldürdün ve sonra da yedin" manasında bir benzetme yaparak durumun ne kadar korkunç olduğunu gözlerimizin önüne sermektedir…

İğrendik, değil mi?..

O hâlde, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı niçin duyarlılığımızı artıramıyoruz? Şu gerçeği aklımızdan asla çıkarmayalım: Biz kendimizi değiştirmezsek, bu toplum değişmeyecek! Biz kendimizi değiştirmezsek, Allah bizleri değiştirmeyecek (*Ra'd*/11, *Enfâl*/53)!..

* * *

Şimdi, yavaştan yavaştan ana konumuza doğru geçiş yapacağız…

En son *Hucürât*/11-13 arasını okuyup burada geçen ifadeleri inceledik. Şimdi incelemelerimizi *Hucürât*/13'ün başında geçen şu ifadeyle devam ettirelim: "Ey insanlar! Muhakkak ki biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi halklar ve kabileler (şeklinde) kıldık." Evet, sizce bu cümlenin ilk yaratılış ile bir ilgisi olabilir mi?

Bu ifadeyi bağlamıyla birlikte ele aldığımız zaman, burada söylenilmek istenen şu değil midir: "Birbirinizle alay etmeyin, birbirinizi kınamayın, birbirinizin gıybetini yapmayın, zandan çokça sakının, tecessüs

(casusluk) yapıp durmayın. Biriniz diğerinizden üstün filan değilsiniz; senin de bir annen bir baban var, onun da bir annesi ve bir babası var. Hepiniz birer anne-babadan geldiniz. Kendinizi farklı ve üstün görmeyin!..”?

Sizce de böyle anlamak gerekmiyor mu?

Farklı halklar ve kabilelerden kılınmamız, birbirimizle tanışmamız içindir. Öyle ki bu çeşitlilikler Allah'ın yaratmada ne kadar üstün bir güce sahip olduğunu bize gösteriyorlar.

Bir karışlık insan yüzüne milyarlarca şekil, renk ve ifade veren kudretten bahsediyoruz!.. Bununla birlikte, her birimizin aynı sistemin bir parçası olduğu bize hatırlatılıyor. Yaratılıştan gelen, birimizi diğerimize üstün kılacak herhangi bir ayrıcalığın kimsede bulunmadığı bize öğretiliyor. Irkçılık kesin bir şekilde reddediliyor!..

Bunlara ek olarak şunu da belirtmemiz gerekir: Bu ayette, “bir erkek ve bir kadından” yaratılma durumumuzdan bahsedilmektedir. Eğer bu durum ilk yaratılış ile ilgili olsaydı, yani burada Hz. Âdem ve eşi kastedilmiş olsaydı; kelimelerin “o bilinen erkek” ve “o bilinen kadın”-dan şeklinde belirteç edatları ile birlikte kullanılmaları gerekmez miydi?

(Bu arada ilgili diğer ayetlerle birlikte ilk yaratılış konusuna geldiğimiz zaman size bu ayeti hatırlatacağım. Bu yüzden şimdiden buraya bir not bırakın ki burayı bulmanız kolay olsun.)

Dedesiyle, babasıyla, geçmişiyle övünen; geldiği soy ve ırkla üstünlük yarışlarına girenlere cevap niteliğinde olan bir başka berceste ayet:

Rûm/22: “Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da O'nun ayetlerindendir (varlığının ve kudretinin işaretlerindendir). Şüphesiz ki bunda, âlimler (bilenler) için elbette ayetler (dersler/işaretler/deliller) vardır.”

Hangi kıtada, hangi ülkede, hangi şehirde, kimlerin çocuğu olarak dünyaya geleceğimize biz karar vermiyoruz; bize ait olmayan bir tercihle haksız yere övünmek, gerçekten de büyük bir gafilliktir... Mutlak adalet sahibi olan yüce Allah'ın göndermiş olduğu şu fevkalade mesajı da mutlaka okumalıyız:

Bakara/134: “Onlar bir ümmetti; gelip geçti. Onların kazandıkları kendine, sizin kazandıklarınız ise size aittir. Siz onların yaptıklarından sorumlu değilsiniz/hesaba çekilmeyeceksiniz.”

Onların yaptıklarından hesaba çekilmeyeceksiniz demek, "onların suçları size fatura edilmeyecek" anlamına geldiği gibi aynı zamanda "yaptıkları iyiliklerin nimetleri sizi bulmayacak" da demektir!

Tam da yeri gelmişken değinmek gerekir: Bu ayet, Hristiyanlık ile Müslümanlığın birbirine taban tabana zıt olduğunu ifade eden ayetlerden birisidir (aynı şekilde *Bakara*/141 de öyle). Hristiyanlıkta ezelî bir günah kabulü vardır, Müslümanlıkta ise asla öyle bir şey yoktur.

* * *

Bizden öncekilerin yaptıklarından hesaba çekilmeyeceğiz; peki ya bizden sonrakiler için durum nedir? Yani yaptıklarımız şüphesiz ki bizden sonraki nesilleri etkiliyor; hâl böyleyken bizler bundan sorumlu tutulmayacak mıyız?

Nahl/24-25: "Ve onlara: 'Rabbiniz ne indirdi?' dendiği zaman, 'Evvelkilerin masalları.' derler. Böylece Kıyamet Günü'nde hem kendi (günah) yüklerini tam olarak yüklensinler hem de bilgisizce saptırdıkları kimselerin (günah) yüklerinden bir kısmını. Dikkat edin/Bakın, ne kötü bir şey yükleniyorlar!"

Ne kadar muhteşem, ne kadar mükemmel bir ifade!

Yâsîn/12: "Muhakkak ki biz, ölüleri ancak biz diriltiriz/dirilteceğiz. Ve onların önden takdim ettiklerini (yaptıkları her işi) ve eserlerini (bıraktıkları her izi) yazarız/yazıyoruz. Ve/Zaten biz, her şeyi 'imâm-ı mübîn'de (apaçık bir kitapta/*levh-i mahfûz*'da ya da amel defterinde/apaçık bir kütükte) sayıp yazmışızdır/kaydetmişizdir."

Bir şeyi yaparken, "Acaba bu yaptığım şey daha sonra insanları nasıl etkileyecek?" diye hangi sıklıkta düşünüyoruz?..

Hiç düşünüyor muyuz sözlerimiz ve davranışlarımız insanlarda nasıl bir etki bırakıyor, onları ne yapmaya teşvik edip yönlendiriyor?.. Eylemlerimiz, paylaştıklarımız diğer insanlarda hangi duyguları tetikliyor? Yaptıklarımız ne gibi bir fayda sağlıyor? İyiliğe mi hizmet ediyoruz, kötülüğe mi?

Peki ya yapmadığımız hayır ve güzellikler?.. Bu işin sonu nereye gidiyor deyip de sonunu düşünen değil midir esas kahraman olan? (*Nisâ*/85'e mutlaka bakın lütfen.)

Gerçekten de bu gidişatımız nereye böyle?!

* * *

Kur'an bizleri "sorgulamaya" davet ediyor! Kur'an, insanı işte böyle güzel inşa ediyor... İşte Allah, Kur'an ile insanı bu kadar hassas kılıyor, bu kadar duyarlı yapıyor, bu kadar düşünceli yetiştiriyor ve bu kadar güzel eğitip "insan" kılıyor…

(Dikkat: Güçlü bir neslin "helal lokma" ve "doğru bilgi" ile olabileceğini *Nisâ*/9-10'dan anlıyoruz. Güçlü bir nesil için kaliteli aydınlar yetiştirmek istiyorsak; ayakları yere basan, ne için yaşadığını bilen, düşünen, sorgulayan, araştıran, faydalı olmaya can atan güzel insanlar yetiştirmek istiyorsak eğer takip etmemiz gereken kaynak belli: *'Azîm* olan Allah'ın *mecîd* olan kitabı Kur'an'dan daha iyi bir rehber olabilir mi!?)

İnanın Kur'an'daki ayetlerle tanıştıkça içiniz içinize sığmamaya başlayacak, yerinizde duramayacaksınız; iyilik yapmak için kendinizi sağa sola bakınıyorken bulacak, sürekli iyilik peşinde koşacaksınız… Daha önceden aldanışlar içerisinde bocalayıp durduğunuzu fark edecek, bundan sonra yaşayacağınız her bir saniyeyi en verimli hâle getirmenin yollarını arayacaksınız… Lütfen ayetleri özümseyerek okumaya olabildiğince gayret edelim!

Evet, *Hucürât*/11-13 arasındaki ayetler üzerine yapmış olduğumuz incelemelerin sonuna gelmiş bulunmaktayız. Son cümleleri de kurduktan sonra artık ana konumuza geçiş yapalım.

Üstünlüğün ancak takva'da olduğunu: "Muhakkak ki Allah yanında/nezdinde/katında en değerli/üstün olanınız, (sakınılması gereken şeylerden) en çok sakınanızdır/en duyarlı olanınızdır." ifadesinden açık bir şekilde anlıyoruz. Üstünlük *mahkeme-i kübra*'da belli olacaktır. Şüphesiz ki o kararı da yalnızca, insanların sahibi olan Allah verecektir!

İsrâ/84: "Herkes kendi yapısına (hüviyetine, karakterine/kendi mizaç ve meşrebine/bulunduğu hâl ve niyetine/tasavvur ve aklının verdiği istikamete/fıtrat tarzına) göre amelde bulunur/davranır. Şu hâlde kimin en/daha doğru yolda olduğunu Rabbiniz daha/en iyi bilendir."

Apaydın Kur'an, aydınlatan Kur'an…

* * *

Evet, insanların yaratılış aşamalarıyla ilgili ayetleri inceledik. Gayet açık ve net bir şekilde sonuca ulaştık. Şimdi yaratılışla ilgili olan ve ayet ismi verilip de içeriği açılmayan diğer ayetlere de bir bakalım. Hemen ardından Hz. Âdem'in adının geçtiği bütün ayetleri detaylıca masaya

yatıralım. Tamamen objektif bir inceleme yaparak geride bir şey bırakmadan en güzel şekilde sonuca doğru gidelim.

Bu arada şu harika ayeti de aklımızda tutarak yola öyle devam edelim:

Tâhâ/113: "İşte böylece biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik ve onda tehditleri (ikazları/uyarıları) türlü biçimde (pek çok yönden/çeşit çeşit/tekrar tekrar) açıkladık; umulur ki sakınırlar (duyarlı olurlar/takva yolunu tutarlar) yahut/yani onlar için zikir (hatırlatma/hatırlama/öğüt/ibret ve uyanış/yeni bir bilinç) oluşturur diye."

* * *

Yaratılışla ilgili okuyacağımız ayetlerden bir kısmını önündeki ve ardındaki ayetlerle birlikte okuyacağız. Konu bütünlüğünü bozmadan ele almış olalım ki bu sayede ayetlerden en güzel ve en doğru şekilde faydalanalım.

Yine kelimelerin anlamlarını, çevirilerini, örneklerini, kullanım yerlerini başka kaynaklarla karşılaştırma yaparak ilerlemenizi; bu ayetleri ve bu konuyu da dört gözle takip etmenizi önemle rica ederiz. Şimdi gelin, ne de çok doğru bildiğimiz yanlışlar varmış buna birlikte şahit olalım:

Furkân/53-54: "Ve bu (biri) tatlı, susuzluk giderici; şu (diğeri) tuzlu, acı olan iki denizi (birbirine) salıp katan O'dur. Aralarına da bir 'berzah' (engel, perde) ve/yani kavuşmalarına engel bir ayrılık koymuştur. Ve beşeri (insanı) bir sudan yaratıp onu, nesep ve sıhriyet (sahibi) kılan (da) O'dur; zira Rabbin *Kadîr*'dir (Rabbinin her şeye hakkıyla gücü yeter)."

Nûh/17-18: "Ve Allah sizi yerden bir bitki (gibi/olarak) bitirmiştir. Sonra sizi yine oraya geri çevirecek ve sizi (diriltici) bir çıkarışla (yeniden) çıkaracaktır."

Lokmân/28: "Sizin yaratılmanız ve diriltilmeniz yalnızca tek bir kişi(yi yaratıp diriltmek) gibidir. Şüphesiz ki, Allah *Semî*'dir (her şeyi hakkıyla işitendir), *Basîr*'dir (her şeyi hakkıyla görendir)."

Nûr/45: "Allah, her 'dâbbeh'i (hareket eden, canlı olan her şeyi) sudan yaratmıştır. İşte bunlardan kimi karnı üzerinde yürümekte ve kimi iki ayağı üzerinde yürümekte, kimi de dört (ayağı) üzerinde yürümektedir (…). Allah dilediğini yaratır; muhakkak ki Allah her şeye gücü yetendir."

Rûm/19-21: "(Allah) ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarır ve ölümünden sonra yeryüzüne hayat verir. İşte siz de böyle çıkarılacaksınız. Sizi topraktan yaratması O'nun ayetlerindendir (varlığının ve kudretinin delillerinden biridir). Sonra siz, (her tarafa) yayılan bir beşer oluverdiniz. O'nun ayetlerinden biri de, size nefislerinizden, sükûnet bulmanız için eşler yaratması ve aranıza sevgi ve merhamet var etmesidir. Şüphesiz ki bunda, tefekkür eden (derin derin düşünen/aklını çalıştıran) bir kavim (topluluk) için ayetler vardır."

En'âm/1-2: "*El-hamd* (o övgü/bütünüyle övgü) gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve *nûr*u (aydınlığı) var eden Allah'a mahsustur. Sonra/Yine de (bunca ayet ve delillere rağmen), 'keferû' (kâfir olanlar/küfre sapanlar/inkâr edenler/'gerçeği' örtenler), Rablerine (birtakım varlıkları ve güçleri) denk tutuyorlar. Sizi çamurdan yaratan, sonra size bir ecel takdir eden (belirleyen) O'dur. Adı konulmuş bir ecel de O'nun katındadır. Sonra siz (hâlâ) şüphe ediyorsunuz (böyle iken siz hâlâ kuşkulanıyorsunuz)."

A'râf/69: "(Hud:) Sizi uyarsın diye içinizden bir kişiye Rabbinizden bir 'zikr' (zikir/vahiy/kitap/hatırlatıcı) gelmesine mi şaştınız? Ve düşünün/hatırlayın ki O sizi, *Nûh* kavminden sonra halifeler kıldı (onların yerine getirdi) ve yaratılışta sizi onlardan (fiziksel olarak) üstün/güçlü ve kuvvetli kıldı. O hâlde Allah'ın nimetlerini anın/hatırlayın ki felaha (kurtuluşa) eresiniz."

Rûm/27: "Yaratmayı başlatan, sonra onu iade eden/edecek olan (çevirip yeniden yaratacak olan) O'dur ki, bu O'nun için çok kolaydır. Ve göklerde ve yerde en yüce misal (durum/nitelik/sıfat) sadece O'nundur. Zira *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) O'dur."

Meryem/66-67: "Ve insan der ki: 'Ben öldükten sonra mı, gerçekten diri olarak çıkarılacağım (öyle mi)?' O insan, daha önceden hiçbir şey değilken bizim onu yaratmış olduğumuzu (hiç) hatırlamıyor/düşünmüyor mu?"

Rahmân/14-15: "(Allah) insanı, pişmiş çamur gibi ses çıkaran bir balçıktan yarattı. 'Cânn'ı da (cinleri de) 'mâricin min nâr'dan (yalın, halis, öz, tarifsiz ateş türü bir karışımdan) yarattı."

Vâkı'a/58-72: "Attığınız meniyi gördünüz mü (hiç düşündünüz mü)? Onu siz mi yaratıyorsunuz yoksa yaratan biz miyiz? Aranızda ölümü

takdir eden biziz. Ve biz, asla önüne geçilebileceklerden değiliz; (yerinize) benzerlerinizi getirip-değiştirmekten ve sizi bilmediğiniz/bilemeyeceğiniz bir şekilde (yeniden) inşa etmekten (yaratmaktan). Ve/Üstelik andolsun ki ilk inşayı (yaratışı/yaratılışı) bildiniz (biliyorsunuz); o hâlde/hiç tezekkür etmez misiniz ('gerçeği' hatırlamanız gerekmez mi/düşünüp öğüt almaz mısınız)? Ekmekte olduğunuzu (ekininizi) gördünüz mü (hiç düşündünüz mü)? Onu sizler mi bitiriyorsunuz, yoksa bitiren biz miyiz? Eğer dileseydik, elbette onu bir ot kırıntısı/kuru bir çöp kılardık; böylelikle şaşar-kalırdınız/yakınırdınız: 'Kesinlikle borçlandık (borca battık)! Hayır/Daha doğrusu, biz yoksun/mahrum/yoksul bırakıldık!' (derdiniz). İçmekte olduğunuz suyu gördünüz mü (hiç düşündünüz mü)? Onu bulutlardan siz mi indiriyorsunuz, yoksa indiren biz miyiz? Eğer dilemiş olsaydık onu tuzlu kılardık; o hâlde şükretmeli değil misiniz (şükretmeniz gerekmez mi)? Yakmakta olduğunuz ateşi gördünüz mü (hiç düşündünüz mü)? Onun ağacını siz mi inşa ettiniz (yarattınız/yerden bitirdiniz), yoksa onu inşa eden biz miyiz?"

Zâriyât/48-49: "Yeryüzünü de biz döşedik, (bak) ne de güzel döşeyiciyiz! Her şeyden de 'zevceyn' (çift/iki cins/iki eş) yarattık; umulur ki tezekkür edersiniz ('gerçeği' hatırlarsınız/düşünür ve ibret alırsınız)."

Mü'minûn/79: "Sizi yeryüzünde yaratıp-türeten de O'dur ve (mahşerde) sadece O'nun huzurunda haşredileceksiniz (toplanacaksınız)."

Mülk/23-24: "De ki: 'Sizi inşa eden ve kulak(lar)/işitme duyusu ve gözler ve gönüller veren O'dur. Ne kadar da az/azınız şükrediyorsunuz! De ki: 'Sizi yeryüzünde çoğaltıp yayan O'dur ve (mahşerde) sadece O'nun huzurunda haşredileceksiniz."

Ankebût/19-20: "Onlar görmüyorlar mı (bilmiyorlar mı/bakmıyorlar mı/anlamıyorlar mı) ki, Allah yaratmaya nasıl başlıyor, sonra onu iade ediyor? Şüphesiz ki bu, Allah'a kolaydır. De ki: 'Yeryüzünde gezip dolaşın da, (Allah) ilk baştan nasıl yaratmış bir bakın ('unzurû': ibret almak için bakın, inceleyin, araştırın)! Sonra Allah ahiret yaratmasını (veya: Sonraki yaratmayı) da inşa edip-yaratacaktır.' Muhakkak ki Allah, her şeye güç yetirendir."

Yûnus/34: "De ki: 'Sizin şirk koştuklarınızdan ilk kez yaratacak, sonra onu iade edecek/edebilecek (tekrar tekrar yaratacak/sürekli yenileyecek/çevirip yeniden yaratacak) olan var mı!?' De ki: 'Allah yaratmayı (ilkin) başlatır, sonra onu iade eder. Öyleyse nasıl (haktan) çevriliyorsunuz!?"

Nebe'/6-9: "Biz yeryüzünü bir beşik kılmadık mı? Dağları da birer kazık? Ve sizi 'ezvâc' (pek çok çift) olarak yarattık. Uykunuzu da bir dinlenme (aracı) kıldık."

Sâffât/11-21: "Şimdi onlara sor: 'Yaratış bakımından kendileri mi daha güçlü, yoksa bizim yarattıklarımız mı [veya: Yaratılış bakımından kendileri mi daha zorlu (çetin/güç), yoksa bizim (diğer) yarattıklarımız mı (gökler, sistemler, …)]?' Doğrusu/Şüphesiz ki biz onları cıvık-yapışkan bir çamurdan yarattık. Hayır, sen hayranlık duyuyorsun/şaşırıyorsun, onlar ise alay ediyorlar. Ve kendilerine (gerçekler) hatırlatıldığı zaman (gerçeği) hatırlamıyorlar (öğüt almıyorlar). Bir ayet gördükleri zaman da alaya/eğlenceye alıyorlar (küçümsemeye kalkıyorlar). Ve diyorlar ki: 'Bu apaçık sihirden/büyüden (kandırmacadan/büyüleyici sözden) başka bir şey değildir. Yani biz öldüğümüz ve toprak ile kemikler olduğumuz zaman mı, biz mi diriltilecekmişiz? Evvelki atalarımız da mı (diriltilecek)!?' De ki: 'Evet, üstelik hor ve hakir (perişan ve zavallı/aşağılanmış/rezil rüsva) kimseler olarak (diriltileceksiniz).' O (iş) sadece tek bir çığlıktan (gürültüden/korkunç bir sesten) ibarettir; artık kendileri (diriltilmiş olarak) bakıp dururlar. 'Vah bize (eyvah)! Bu *dîn* (hesap/ceza) günüdür.' derler. 'İşte bu, yalanlamış olduğunuz 'fasl' (hüküm/ayırım) günüdür."

Hûd/61: "*Semûd*'a da (Semud kavmine de) kardeşleri *Sâlih*'i (gönderdik). Dedi ki: 'Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, size/sizin için O'ndan başka hiçbir ilah yoktur! O sizi arzdan (topraktan) inşa etti ve orada ömür geçirenler kıldı. Öyleyse istiğfar edin (O'ndan bağışlanma dileyin/af dileyin/mağfiret isteyin), sonra da O'na *tevbe* edin (yönelişiniz O'na olsun). Şüphesiz ki Rabbim *Karîb*'dir (yakın olandır), *Mucîb*'dir (icabet edendir/cevap verendir/duaları kabul edendir)."

Necm/27-32: "Gerçek şu ki, ahirete iman etmeyenler melekleri dişi isimlerle isimlendiriyorlar. Oysaki onların bu hususta hiçbir bilgileri yoktur. Onlar, yalnızca zanna uymaktadırlar. Muhakkak ki zan, haktan yana hiçbir yarar sağlamaz (gerçekten yana hiçbir değer taşımaz/hakikat bakımından hiçbir şey ifade etmez). Şu hâlde yüz çevir; bizim zikrimizden (öğüt ve tavsiyemizden/bizi anıp hatırlamaktan/Kur'an'dan) yüz çeviren ve dünya hayatından başkasını istemeyen kimseden! İşte bu, onların ilimden erişebilecekleri sınırdır (sondur)! Şüphesiz senin Rabbin; kendi yolundan sapanı en iyi bilen O'dur, hidayet bulanı da en

iyi bilen O'dur. Göklerde ve yerde her ne varsa sadece Allah'ındır; öyle ki, kötülükte bulunanları, yaptıkları dolayısıyla cezalandırır, güzel davranışta bulunanları ise (yaptıklarından) daha güzeliyle ödüllendirir. Ki onlar (yaptıkları iyilik, daha güzeliyle karşılık bulacak olanlar), 'lemem' (karşılaşmaktan kaçınılamayan, planlanmadan ansızın olan küçük hatalar/ufak tefek kusurlar/beşeriyet sonucu basit hatalar/vb.) hariç, günahın büyüklerinden ve 'fevâhiş'ten (mutlak anlamda kötü ve çirkin işlerden) kaçınırlar. Şüphesiz senin Rabbin, mağfireti geniş olandır. O, sizi daha topraktan inşa ettiği zaman ve siz annelerinizin karınlarında 'ecinneh' (cenin) hâlinde iken, sizi en iyi bilendir. Şu hâlde kendinizi temize çıkarmayın; sakınan kimseyi (*muttaki* olanı/günaha karşı duyarlı olup korunanı) en iyi bilen O'dur!"

Meryem/8-9: "(Zekeriya) dedi ki: "Rabbim! Karım kısır (bir kadın) iken, ben de ihtiyarlığın son sınırına vardığım hâlde benim nasıl oğlum olabilir? (Ona gelen melek:) 'Bu böyledir.' dedi, Rabbin buyuruyor/diyor ki: 'O bana kolaydır, daha önce sen hiçbir şey değilken seni de yaratmıştım."

Tâhâ/53-55: "O ki, yeryüzünü sizin için bir beşik kıldı ve onda sizin için yollar döşedi/açtı ve gökten su indirdi; böylelikle bununla türlü türlü/çeşit çeşit bitkilerden çiftler çıkardık. Yiyin ve hayvanlarınızı otlatın. Şüphesiz bunda, (kötülükten engelleyen ve gerçeğin farkına vardıran) akıl sahipleri için ayetler (Allah'ın kudretine işaretler) vardır. Sizi ondan (topraktan) yarattık ve/yine ona döndüreceğiz ve sizi bir kere daha ondan çıkaracağız."

Meâric/39-44: "Gerçek şu ki biz onları o bildikleri şeyden yarattık. Hayır (ötesi yok/iş sizin zannettiğiniz gibi değil)! Doğuların ve batıların Rabbine yemin ederim ki, elbette *kâdir*iz (gücümüz yeter); onların yerine kendilerinden daha hayırlılarını getirmeye. Ve/Zira biz hiçbir şekilde geçilebilenler değiliz (hiç kimse, hiçbir şekilde önümüze geçemez). Şu hâlde sen onları bırak, kendilerine vadedilen günlerine kavuşuncaya kadar dalsınlar ve oynayadursunlar! O mevzilerinden (kabirlerden) hızlı hızlı çıkacakları gün, sanki onlar dikili bir şeye doğru koşuyor gibidirler. Gözleri 'korku ve mahcubiyetten yıkılmış', kendilerini zillet kaplamış bir hâlde. Onlara vadedilen o gün işte budur (bu gündür)!"

İnfitâr Suresi (1-19): "Sema çatlayıp-yarıldığı zaman (ya da: Yeniden bir fıtrata kavuşturulduğu zaman) ve 'el-kevâkibün' (o gezegenler/o gök

cisimleri) serpilip-saçıldığı zaman ve denizler fışkırtılıp-kabartıldığı zaman ve kabirlerin içi dışına getirildiği zaman, (artık her) nefis önceden takdim ettiklerini ve (yapmayıp) geride bıraktıklarını bilmiştir (bilmiş olacaktır). Ey insan! *Kerîm* (üstün kerem sahibi/ihsanı bol) olan Rabbine karşı seni aldatıp-yanıltan nedir!? O (Allah) ki seni yarattı, şekillendirdi (düzeltti, düzenledi) ve seni ölçülü/dengeli kıldı. Dilediği bir surette seni terkip etti. Hayır (iş sanıldığı gibi değil)! Sizler *dîn*i (hesabı/cezayı) yalanlıyorsunuz. Oysa gerçekten/şüphesiz sizin üzerinizde 'hâfizîn' (hafızaya kaydediciler/bekçiler/koruyucular/gözetleyiciler) vardır; 'kirâmen kâtibin' (değerli/şerefli/üstün yazıcılar). Onlar yapmakta olduklarınızı bilirler (ne yaparsanız bilirler). Muhakkak ki 'ebrâr' olanlar (iyiler/iyi hasletleri kendilerinde toplayanlar) elbette nimetler içinde olacaklardır. Ve muhakkak ki 'füccâr' (facir/kötü) olanlar, 'cahîm' (çılgınca yanan bir ateş/cehennem) içinde olacaklardır. O *dîn* günü (hesap, ceza, karşılık günü) oraya girerler ve onlar oradan kaybolup kurtulacak da değillerdir (oradan hiçbir şekilde ayrılamayacaklardır). O *dîn* gününün ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki (sen nereden bileceksin ki)!? Sonra (sahiden), o *dîn* gününün ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki! O, hiçbir nefsin bir başka nefse herhangi bir şeye güç yetiremeyeceği gündür; o gün emir (buyruk/talimat/yetki), yalnızca Allah'ındır."

Hicr/26-50: "Ve andolsun ki biz insanı, (pişmiş) kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan yarattık. 'Cânn'ı (cinleri) ise (insandan) daha önce, 'nâris semûm'dan (dumansız/yakıp kavuran/zehirli/vücudun gözeneklerine nüfuz edip geçebilen bir ateşten) yaratmıştık. Ve hani (yâd et/hatırla/an o vakti ki) Rabbin meleklere: 'Ben (pişmiş) kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan bir insan yaratacağım.' demişti. 'Onu tesviye edip (düzeltip şekillendirip), ona ruhumdan üflediğim zaman hemen ona secdeye kapanın!' Bunun üzerine meleklerin hepsi topluca secde ettiler. Yalnız İblis, secde edenlerle beraber olmayı kabul etmedi/kaçındı/ayak diretti. (Allah ona:) 'Ey İblis! Sana ne oluyor, secde edenlerle birlikte olmadın?' demişti. (İblis): 'Ben (pişmiş) kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan yarattığın bir insana secde edecek değil(d)im (böyle çamurdan bir insana secde etmek için var olmadım/bana yakışmaz/yakışık almazdı/secde edemezdim/secde edemem/secde etmem).' dedi. (Allah): 'Öyleyse çık oradan! Artık sen kesinlikle

'racîm'sin (kovulmuşlardansın/kovulmuş birisin). Ve şüphesiz o *dîn* gününe (hesap, ceza, karşılık gününe) kadar lanet senin üzerine olacaktır.' buyurmuştu. (İblis:) 'Rabbim! Öyleyse diriltilecekleri güne kadar beni gözet (bana zaman tanı/bana mühlet ver).' demişti. (Bunun üzerine Allah:) 'O hâlde, sen mühlet verilenlerdensin.' buyurmuştu. 'O malum (o bilinen) vaktin gününe kadar.' (İblis şöyle) demişti: 'Rabbim! Beni azdırmana karşılık, andolsun ki/yemin ederim ki ben de yeryüzünde onlara (günahları) süsleyeceğim (süslü püslü göstereceğim) ve onların tümünü mutlaka azdıracağım! Ancak onlardan ihlaslı (samimi/gösterişten uzak, saf ve temiz bir samimiyetle Allah rızasını gözeterek amel eden) kulların müstesna.' (Allah şöyle) buyurmuştu: 'İşte bu (ihlas sahibi olmak) bana ulaştıran dosdoğru yoldur. Şüphesiz, azgınlardan sana uyanlar dışında, senin (has, ihlaslı) kullarım üzerinde hiçbir 'sültân'ın (yaptırım gücün/hâkimiyetin) yoktur/olmayacaktır.' Ve muhakkak ki cehennem, onların (İblis'in ve ona uyanların) hepsine vadolunan yerdir. Onun yedi kapısı vardır; onlardan her bir kapı için bir grup ayrılmıştır. Şüphesiz ki *muttaki*ler (takva sahibi olanlar), cennetlerde ve pınar başlarındadır. (Onlara): 'Selametle güven içinde oraya girin.' (denir). Ve onların göğüslerinde kinden ne varsa (tümünü) sıyırıp-çekmişizdir (söküp atmışızdır); kardeşler olarak tahtlar/köşkler/divanlar üzerinde karşı karşıyadırlar. Orada onlara hiçbir yorgunluk dokunmaz ve onlar oradan hiçbir şekilde çıkartılmayacaklardır. Haber ver kullarıma; şüphesiz ki benim, (evet) benim *Ğafûr* (tarifsiz bağışlayıcı), *Rahîm* (eşsiz merhamet kaynağı)! Ve/Bununla birlikte şüphesiz azabım; o, 'elîm' (elem verici/acı) bir azaptır."

Böylesine açık, böylesine net birbirinden kıymetli tertemiz ayetler...

Evet, şimdi de Hz. Âdem'in adının zikredildiği ayetlerin tümünü okuyacağız. Kur'an'da yirmi beş yerde "Âdem" ismi geçmektedir. Elbette ayet numaraları verilip geçilebilirdi, ancak özellikle belirtmek isteriz ki ilgili ayetleri bütünüyle incelemek ve Kur'an'ın esas vermek istediği mesajları da görüp anlamak amacıyla bölmeden, kesmeden (cımbızlamadan), konu bütünlüğünü bozmadan ayetleri uzun uzun önünüze sermiş olmak çok daha faydalı olacaktır.

Yâsîn/46-68: "Ve onlara Rablerinin ayetlerinden bir ayet gelmez ki ondan yüz çeviriyor olmasınlar. Ve onlara: 'Allah'ın size verdiği rızıktan infak edin ('Allah için' verin, harcayın)!' denildiği zaman kâfirler, iman

edenlere dediler ki: 'Allah'ın dilediği takdirde yedireceği bir kimseye, biz mi yedirecekmişiz!? Siz gerçekten apaçık bir sapıklık içindesiniz.' Ve/Bir de: 'Eğer sadık (doğru/özü sözü bir/imanında samimi) iseniz şu vaadiniz (tehdidiniz/kıyamet) ne zamanmış?' derler. Onlar ancak tek bir çığlıktan (gürültüden/korkunç sesten) başkasını gözetmezler, (o ki) çekişip dururlarken kendilerini yakalayıverir. Artık ne bir tavsiyede bulunmaya güç yetirebilirler, ne de ailelerine dönebilirler. (Nihayet ikinci kez) *Sûr*'a üflenmiştir, işte (bir de bakarsın) onlar mevzilerinden (kabirlerden) Rablerine doğru akın akın gidiyorlar/koşuyorlar. Derler ki: 'Vah bize! (Eyvah!) Bizi yattığımız/uykuya bırakıldığımız yerden kim kaldırdı? *Rahmân*'ın vadettiği şey buymuş; (demek) gönderilenler (peygamberler) sadıklarmış (doğru söylemişler)!' O, yalnızca bir tek çığlıktan (müthiş bir sesten) başkası değildir; hemen (derhâl) onların hepsi huzurumuzda hazır kılınmışlardır. İşte o gün, hiçbir nefis (hiçbir kimse), hiçbir zulme (haksızlığa) uğratılmaz ve siz de yaptıklarınızdan başkasıyla karşılık görmezsiniz. Muhakkak ki, o gün cennet ashabı (cennetlikler) 'sevinç ve mutluluk dolu' bir meşguliyet içindedirler. Kendileri ve eşleri gölgelerde koltuklar/tahtlar üzerine kurulup yaslanmışlardır. Orada, 'onları neşelendirecek işler'/meyveler onlarındır. Ve ne dilemişlerse/istek duymuşlarsa onlarındır. *Rahîm* (olan) Rab'den söz, 'selâm'dır (esenlik ve huzur dileğidir). 'Ey mücrimler (suçlular/suçtan beslenenler/sürekli suç işleme üzerine olanlar)! Bugün şöyle ayrılın! 'Ey Âdemoğulları! Ben size ant vermedim mi ki; şeytana kulluk etmeyin; çünkü o, size apaçık düşmandır ve (yalnız) bana kulluk edin; işte dosdoğru yol budur (diye)!' 'Ve andolsun ki o, sizden birçok nesli saptırmıştı (yoldan çıkarmıştı), aklınızı hiç işletmiyor muydunuz (neden aklınızı kullanmadınız)?' 'İşte bu, size vadedilmiş (olan) cehennem; bugün yaslanın/destek verin/girin oraya (ısrarla) inkâr ettiğiniz için ('gerçekleri' örtbas ettiğiniz için/nankörlük ettiğiniz için/anlamazlıktan geldiğiniz için/inkârda-küfürde ısrar ettiğiniz için)!' O gün biz onların ağızlarını mühürleriz de neler kazandıklarını elleri bize söyler, ayakları da şahitlik eder. Ve eğer dileseydik, elbette gözlerini silerdik de yola/'yolu bulmaya' koşuşurlardı; fakat (bu durumda) nasıl görecekler [ya da: Eğer (insanların doğru ile yanlışı ayırt edememelerini) dilemiş olsaydık, onları görüp anlama melekesinden yoksun bırakırdık da (doğru) yoldan hep şaşarlardı, ama (öyle olsaydı) onlar (doğruyu) nasıl görebilirlerdi]? Ve/Yine eğer dileseydik, oldukları yerde onları elbet-

te sabitlerdik/mahiyetlerini değiştirirdik de ne ileri gitmeye ne de geri dönmeye güç yetirebilirlerdi [ya da: Eğer (böyle olmalarını) dileseydik, mutlaka onları kendi konumlarına göre başka bir hale dönüştürürdük. O takdirde ne savuşturabilirler ne de geri dönebilirlerdi]. Ve/Bununla beraber kime uzun ömür verirsek, yaratılışta (yaratılış itibariyle) onu tersine çeviriyoruz. Yine de/Hâlâ akıllarını kullanmayacaklar mı?"

Tâhâ/114-127: "İşte/Sonuçta/Ne ki, hak melik (gerçek hükümdar) olan Allah, 'teâlâ'dır (ortağı olmayan, tek ve en yücedir). Ve sana O'nun vahyi tamamlanmadan önce Kur'an'la ilgili acele etme ve: 'Rabbim! İlmimi artır!' de. Andolsun ki biz, daha önce de Âdem'e ahit vermiştik de o unutmuştu (ağaca yaklaşmıştı) ve onda (bu konuda) bir azim (kararlılık/direnç/gayret) (de) bulamamıştık. Ve hani meleklere: 'Âdem'e secde edin.' demiştik. Hemen secde etmişlerdi; yalnız İblis diretmişti. Bunun üzerine demiştik ki: 'Ey Âdem! Şüphesiz bu (İblis), hem senin için hem de eşin için düşmandır; sakın sizi cennetten sürüp çıkarmasın, sonra bedbaht olursun(uz)/sıkıntı çekersin(iz)! Şüphesiz burada senin için acıkmak yoktur, çıplak kalmak da yoktur. Ve sana burada susamak yoktur, sıcaktan etkilenmek de yoktur.' Nihayetinde şeytan ona vesvese verip: 'Ey Âdem! Sana ebedîlik ağacını ve yok olmayacak mülkü (saltanatı/serveti/iktidarı) göstereyim mi?' demişti. Derken ondan (ağaçtan) yemişler, bunun üzerine kendilerine avret yerleri görünmüştü. Ve (ardından) üzerlerini cennet yaprağından örtüp yamamaya koyulmuşlardı. Ve (böylece) Âdem, Rabbine (O'nun emrini unutarak) asi olup şaşırmıştı (hata yapmıştı). Daha sonra Rabbi onu (Âdem'i) seçmiş/seçkin kılmış, *tevbe*sini (Hakk'a yönelmesini) kabul etmiş ve (onu) hidayete erdirmişti (ona doğru yolu göstermişti). (Allah, cennettekilere hitaben şöyle) demişti: 'Birbirinize düşman olarak hepiniz inin oradan!' 'Artık benden size bir hidayet (rehberlik) geldiği zaman kim hidayetime uyarsa o, sapmaz (şaşırmayacak/delâlete düşmeyecek/sapıklığa düşmeyecek/yoldan çıkmayacak) ve sıkıntıya düşmez/düşmeyecektir.' 'Kim de benim zikrimden yüz çevirirse, (bilsin ki) şüphesiz ki onun için dar bir geçim (sıkıntılı bir hayat/dar bir hayat alanı) vardır; kıyamet günü de onu kör olarak haşrederiz.' Der ki: 'Rabbim! Beni niçin kör olarak haşrettin, oysa ben gören bir kimseydim?' (Allah:) 'Bu böyledir, (nasıl ki) sana ayetlerimiz gelmişti de sen onları unutmuştun, bugün de sen (aynı şekilde) öylece unutulmakta-

sın!' buyurmuştur (buyuracaktır). İşte israf edenleri (haddi aşanları/ölçüyü kaçıranları/aşırı gidenleri/'ömrünü' boşa tüketenleri) ve Rabbinin ayetlerine iman etmeyenleri (ya da: Rabbinin ayetlerine inanmayarak aşırı gidenleri) böyle cezalandırırız; ahiretin azabı ise gerçekten/elbette daha şiddetli ve daha kalıcıdır."

Sâd/71-85: "Hani Rabbin meleklere: 'Muhakkak ben, çamurdan bir beşer (insan) yaratacağım.' demişti. 'Onu tesviye edip (düzeltip şekillendirip), ona ruhumdan üflediğim zaman derhâl ona secdeye kapanın!' Bunun üzerine meleklerin hepsi topluca secde ettiler; yalnız İblis hariç. O büyüklük taslamıştı ve kâfirlerden olmuştu. (Allah) demişti ki: 'Ey İblis! İki elimle (bizzat kudretimle) yarattığıma secde etmekten seni alıkoyan nedir? Büyüklük mü tasladın (başkasına boyun eğmeyecek kadar kibirli misin), yoksa yücelerden mi oldun (kendini herkesten üstün görenlerden misin)?' (İblis de:) 'Ben ondan hayırlıyım; beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın.' demişti. (Bunun üzerine Allah şöyle) buyurmuştu: 'Öyleyse çık oradan! Artık sen kesinlikle 'racîm'sin (kovulmuşlardansın/kovulmuş birisin). Ve şüphesiz o *dîn* (hesap, ceza, karşılık) gününe kadar lanetim senin üzerinedir!' (İblis:) 'Rabbim! Öyleyse onların dirilecekleri güne kadar beni gözet (bana mühlet ver).' demişti. (Bunun üzerine Allah şöyle) buyurmuştu: 'O hâlde, sen mühlet verilenlerdensin, malum (bilinen) vaktin gününe kadar.' (İblis şöyle) demişti: 'Senin izzetin adına andolsun ki, onların tümünü mutlaka azdıracağım; ancak onlardan ihlaslı (samimi/gösterişten uzak, saf ve temiz bir samimiyetle Allah rızasını gözeterek amel eden) kulların hariç.' (Allah bunun üzerine şöyle) buyurmuştu: 'İşte bu haktır (sen benim halis kullarımı kandıramazsın) ve/yine hak olarak söylüyorum (şu gerçeği söylüyorum) ki, andolsun, senden ve içlerinde sana tabi olacak onlardan tümüyle cehennemi dolduracağım!"

A'râf/11-36: "Ve andolsun sizi biz yarattık, sonra size suret (biçim-şekil) verdik, sonra da meleklere: 'Âdem'e secde edin!' dedik. Hemen secde ettiler, İblis hariç; o secde edenlerden olmadı. (Allah) buyurdu/dedi ki: 'Sana emrettiğimde, seni secde etmekten alıkoyan neydi?' (İblis): 'Ben ondan daha hayırlıyım; beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın.' dedi. (Allah) buyurdu: 'Öyleyse in oradan! Orada büyüklük taslamak senin (haddin/hakkın) değildir. Hemen çık! Çünkü/Muhakkak ki sen aşağılıklardansın/aşağılananlardansın/küçük düşenlerdensin!'

(İblis): 'Dirilecekleri güne kadar beni gözetle (bana süre tanı/bana mühlet ver).' deyince (Allah): 'Muhakkak ki sen mühlet verilenlerdensin.' buyurdu. (İblis) dedi ki: 'Öyleyse beni azdırmana/saptırmana karşılık, yemin ederim ki, ben de onlar(ı saptırmak) için senin dosdoğru yolunun üzerine oturacağım. Sonra onlara önlerinden ve arkalarından ve sağlarından ve sollarından sokulacağım ve sen, onların ekseriyetini (çoğunu) şükredenlerden bulmayacaksın/bulamayacaksın!' (Bunun üzerine Allah şöyle) buyurdu: 'Yerilmiş (kınanıp alçaltılmış) ve kovulmuş (dışlanmış) olarak çık (defol) oradan! Andolsun ki, onlardan sana kim uyarsa (bilin ki) sizin hepinizle cehennemi dolduracağım (azdıran sizler de, size uyup yoldan çıkanlar da cehenneme gireceksiniz).' Ve 'Ey Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin, dilediğiniz yerden yiyin; ancak şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz!' Derken şeytan, onların, kendilerinden gizlenmiş olan avret yerlerini kendilerine göstermek için onlara vesvese verdi ve dedi ki: 'Rabbiniz, (başka bir sebepten dolayı değil) sırf ikiniz de birer melek, ya da ebedî kalıcılardan olursunuz diye sizi şu ağaçtan men etti.' Ve/Bir de onlara: 'Şüphesiz ki ben size öğüt verenlerdenim.' diye yemin (de) etti. Böylece onları aldatarak düşürdü. Ağacı (meyvesini) tadınca avret yerleri kendilerine göründü ve üzerlerini cennet yaprağından örtüp yamamaya koyuldular. Ve Rableri onlara nida etti (seslendi): 'Ben sizi bu ağaçtan men etmemiş miydim? Ve şeytanın, sizin gerçekten apaçık bir düşmanınız olduğunu söylememiş miydim?' Dediler ki: 'Rabbimiz! Biz nefsimize (kendimize) zulmettik, eğer bize mağfiret etmezsen (bizi bağışlamazsan) ve bize merhamet etmezsen (bize acımazsan) muhakkak ki hüsrana uğrayacaklardan (kaybedenlerden/âciz kalanlardan/ziyana uğrayanlardan) oluruz!' (Allah) buyurdu: 'Birbirinize düşman olarak inin! Sizin için yeryüzünde belli bir vakte kadar barınak (yerleşim) ve *metâ*' (nimet/yararlanma) vardır.' (Yine) buyurdu ki: 'Orada yaşayacak, orada öleceк ve oradan çıkarılacaksınız.' Ey Âdemoğulları! Size avret yerlerinizi örtecek giysi ve süslenecek elbise indirdik (ikram ettik). (En/Asıl) hayırlı olan ise, takva elbisesidir. İşte bu(nlar), Allah'ın ayetlerindendir. Ta ki/Umulur ki tezekkür edersiniz ('gerçeği' hatırlarsınız/düşünüp öğüt alırsınız). Ey Âdemoğulları! Şeytan, ebeveyninizi (ana-babanızı) avret yerlerini kendilerine göstermek için, elbiselerini çekip alarak onları cennetten çıkardığı gibi sakın sizi de bir fitneye düşürmesin (kötülüğe düşürmesin/belaya uğratmasın/aldatıp saptırmasın). Çünkü/Şüphesiz

ki o ve kabilesi, sizin onları göremeyeceğiniz yerden/yönden/boyuttan sizi görürler. Muhakkak ki biz, şeytanları, inanmayanların *velî*leri (dostları/yâranları) kıldık. Ve onlar bir 'fâhişeh' (utanç verici bir iş/çirkin bir iş/bir kötülük) yaptıkları zaman: 'Biz babalarımızı/atalarımızı bunun üzerinde (bu yolda) bulduk. Allah da bize bunu emretti.' derler. De ki: 'Şüphesiz ki Allah kötülüğü/çirkinliği emretmez. Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?' De ki: 'Rabbim adaleti/doğruluğu emretti. Ve her secdede/mescidde yüzlerinizi O'na doğrultun ve dini yalnızca kendisine has kılarak O'na yalvarın/dua edin! İlkin sizi yarattığı gibi (yine O'na) döneceksiniz.' (O,) bir gruba (bir kısıma/bir kesime/bir topluluğa/bir takıma/kimilerine) hidayet verdi (onları doğru yola yöneltti). Ve bir grubun (bir kısmın/bir kesimin/bir topluluğun/bir takımın/kimilerinin) üzerine de sapıklık hak oldu; çünkü/gerçekten onlar, şeytanları, Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) *velî*ler (dostlar) edindiler ve/bir de (böyle iken) kendilerini hidayete erdirilmiş saymaktadırlar (doğru yolda olduklarını sanmaktadırlar)! Ey Âdemoğulları! Her mescidde (ya da: Secde edilen her yerde) ziynetinizi takının! Ve yiyin ve için fakat israf etmeyin! Çünkü/Muhakkak ki O, israf edenleri sevmez. De ki: 'Allah'ın kulları için çıkardığı ziyneti (süsü) ve 'et- tayyibât' (o iyi ve temiz) rızıkları kim haram kılmıştır?' De ki: 'Bunlar, dünya hayatında iman edenler içindir, kıyamet gününde ise yalnız onlara özgüdür.' İşte, bilen (anlayan/ilimden nasiplenen/bilecek olan) bir kavim (topluluk/toplum) için ayetleri böyle ayrıntılı biçimde (açık açık/ayrı ayrı/birer birer/uzun uzun) açıklıyoruz. De ki: 'Rabbim ancak, açık ve gizli 'fevâhiş'i (mutlak anlamda kötülükleri/çirkin işleri, fuhşu, hayâsızlık ve fenalığı, utanç verici yüz kızartıcı davranışları, ahlaksızlığı, iğrençlikleri, pislikleri, vb…) ve 'el-ism'*i* (o günah olan şeyler işlemeyi: *Örneğin *Bakara*/219'da 'ism' olarak tarif edilen içki ve kumar'ı…) ve azgınlığı/haksız yere haddi aşmayı ve hakkında hiçbir 'sültân' (hüccet, delil, belge) indirmediği bir şeyi Allah'a şirk (ortak) koşmayı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.' Ve her ümmet (millet/toplum) için bir ecel vardır. Ecelleri gelince ne bir saat/an geri kalabilirler, ne de öne geçebilirler. Ey Âdemoğulları! Size kendi içinizden 'rusül' (elçiler) gelip size ayetlerimi anlattıklarında, kim sakınır (Allah'tan korkar/sorumluluk bilinciyle hareket eder) ve kendisini ıslah ederse (hâl ve davranışlarını düzeltirse) işte onlar için korku yoktur, onlar mahzun da

olmayacaklardır! Ayetlerimizi yalanlayanlara ve onlara karşı büyüklük taslayanlara (büyüklenip yüz çevirenlere/kibrine yediremeyenlere/burun kıvıranlara/onları kabule tenezzül etmeyenlere) gelince, işte onlar ateş ehlidir; onda sürekli kalacaklardır."

A'râf/172-174: "Ve hani Rabbin, Âdemoğullarının sırtlarından/arkalarından zürriyetlerini almış ve onları nefislerine (kendilerine) karşı (şöyle) şahit tutmuştu: 'Ben sizin Rabbiniz değil miyim?' (demişti), onlar (da): 'Elbette! Şahidiz.' dediler. (Bu,) kıyamet günü 'Biz bundan gafildik (habersizdik).' demeyesiniz (diyedir). Yahut: 'Bizden önce ancak atalarımız şirk koşmuştu, biz ise onlardan sonra gelme bir nesiliz, şimdi o batıl işleyenlerin (o batılı icat edenlerin/o 'hakkı' iptal edenlerin) yüzünden bizi helak mi edeceksin?' demeyesiniz (diyedir). Ve işte biz, ayetleri böyle ayrıntılı açıklıyoruz; umulur ki (bizden yana/hakka) dönerler."

(Not: "Sırtlarından/arkalarından zürriyetlerini almak" ile "önceki nesillerle yapılan sözleşme"den bahsediliyor olsa gerek. Önündeki ve ardındaki ayetleri de okuduğumuzda bağlam bizi açıkça bu sonuca götürmektedir.)

Kehf/49-56: "Ve kitap ortaya konulmuştur; artık mücrimlerin (suçluların/günahkârların/günahı hayat tarzı hâline getirenlerin), onda olanlardan dolayı dehşetle-korkuya kapıldıklarını görürsün. Ve derler ki: 'Ah, vay hâlimize/eyvah bize! Bu nasıl kitapmış! Küçük büyük hiçbir şey bırakmaksızın (yaptıklarımızın) hepsini sayıp dökmüş!' Ve (böylece) amellerini (karşılarında) hazır bulmuşlardır; zira Rabbin hiç kimseye zulmetmez (haksızlık etmeyecektir). Ve hani biz meleklere: 'Âdem'e secde edin!' demiştik; hemen secde ettiler, yalnız İblis hariç. O cinlerdendi, Rabbinin emri (buyruğu) dışına çıktı (*fısk*a düştü). Şimdi siz, beni bırakıp da (benim peşim sıra/benim altımda, aşağımda) onu ve onun zürriyetini (neslini) mi 'evliyâ' (dostlar) ediniyorsunuz? Oysa onlar sizin düşmanınızdır. (Bu,) zalimler için ne kötü bir değişmedir! Ben onları (İblis ve soyunu) göklerin ve yerin yaratılışına da kendilerinin yaratılışına da şahit tutmadım. Ve ben yoldan çıkaranları/saptıranları yardımcı edinecek değilim. Ve (Allah'ın, kâfirlere:) 'Benim ortaklarım olduğunu sandıklarınızı çağırın!' dediği gün, çağırmışlardır onları; fakat kendilerine cevap vermemişlerdir, zira biz onların arasına tehlikeli/aşılmaz bir uçurum koymuşuzdur. Ve mücrimler ateşi görmüşler de

artık ona düşeceklerini anlamışlardır, ondan kaçış (kurtuluş yolu) da bulamamışlardır (bulamayacaklardır). Ve andolsun ki biz bu Kur'an'da insanlara her çeşit misali türlü biçimlerde açıkladık. Fakat insan tartışmaya her şeyden daha çok düşkündür. Ve/Nitekim kendilerine hidayet geldiği zaman insanları iman etmekten ve Rablerine istiğfar etmekten (Rablerinden bağışlanma dilemekten) alıkoyan yegâne tutum, evvelkilerin *sünnet*inin (öncekilerinin başına gelenlerin) kendilerine de gelmesi(ni) veya azabın önlerine gelmesi(ni beklemeleri)dir. Ve biz resülleri (elçileri), müjdeleyiciler ve uyarıcılar olmak dışında (başka bir amaçla) göndermeyiz. Kâfir olanlar ise, hakkı batıl ile geçersiz kılmak için mücadele ederler (ediyorlar) ve ayetlerimizi ve uyarıldıkları şeyleri alaya alırlar (alıyorlar)."

İsrâ/61-65: "Ve hani meleklere: 'Âdem'e secde edin!' demiştik. Onlar da hemen secde ettiler, yalnız İblis hariç. Demişti ki: 'Ben çamur olarak/çamurdan yarattığın kimseye secde eder miyim hiç!?' (Yine) demişti ki: 'Bana karşı *mükerrem* kıldığın şuna bakar mısın (şu bana karşı yücelttiğine de bir bak/bu mu benden üstün tuttuğun varlık?)! Andolsun ki, eğer beni kıyamet gününe kadar ertelersen (bana süre tanırsan), onun zürriyetini (soyunu), pek azı hariç, kesinlikle kendime bağlı kılacağım (kendi hükmüm altına alacağım).' (Bunun üzerine Allah şöyle) buyurmuştu: 'Çık, (git)! Onlardan kim sana uyarsa, şüphesiz sizin *cezâ*'nız (karşılığınız/cezanız) cehennemdir; ne mükemmel (tam bir karşılık olarak) bir *cezâ*'! Ve onlardan güç yetirdiklerini sesinle yerinden oynat (provoke et/onların ayağını çağrınla-vesvesenle kaydır). Ve süvarilerinle (atlılarınla) ve yayalarınla (tüm gücünle) onların üzerine yaygarayı kopar. Ve mallarda ve evlatlarda onlara ortak ol. Ve onlara (türlü türlü) vaatlerde bulun!' Ve/Fakat şeytan onlara aldatmadan/aldanıştan başka bir şey vadetmez! 'Şüphesiz ki benim (has, ihlaslı) kullarım üzerinde senin hiçbir 'sültân'ın (gücün/etkin/yaptırımın/hâkimiyetin) yoktur (olmayacaktır). Zira *vekîl* olarak Rabbin yeter (Rabbin, koruyucu otorite olarak kendilerine yeter)."

İsrâ/70: "Andolsun ki, biz Âdemoğullarını *mükerrem* (üstün/şan ve şeref sahibi/keramet sahibi/çeşitli meziyetlerle donatılmış/ikram sahibi) kıldık ve onları karada ve denizde taşıdık/taşıttık ve onları 'et-tayyibât' (o iyi, temiz, güzel) şeylerden rızıklandırdık ve (böylece) onları yarattıklarımızın birçoğundan (tam bir üstünlükle) üstün kıldık/tuttuk."

Bakara/28-39: "Allah'a nasıl nankörlük edersiniz ki, siz ölüler idiniz, O sizi diriltti; sonra (yine) öldürecek, sonra (yine) diriltecek; sonra (sonunda) sadece O'na döndürüleceksiniz. O ki, yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için yaratan, sonra (kendine has bir şekilde) semaya yönelerek onu yedi gök olarak düzenleyendir. Ve/Zira her şeyi (hakkıyla) bilen O'dur. Ve hani Rabbin meleklere: 'Muhakkak ben, yeryüzünde bir halife var edeceğim.' demişti. (Melekler): 'Orada bozgunculuk yapan, kan döken birisini mi (halife) yapacaksın? Oysa biz seni överek *tesbih* ediyor ve seni takdis ediyoruz?' demişlerdi. (Allah da): 'Şüphesiz ki sizin bilmediklerinizi bilirim.' demişti. Ve Âdem'e isimlerin tümünü/tüm isimleri öğretti, sonra onları (isimleri Âdem'e öğretilen şeyleri) meleklere arzedip (sunup): 'Eğer sadık iseniz, şunların isimlerini bana bildirin.' demişti. (Melekler): '*Sübhâneke* (seni eksik ve noksan bütün sıfatlardan tenzih ederiz/sen yücesin)! Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Muhakkak ki sadece (ve sadece) sensin *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilen), *Hakîm* (hükmünde hikmet sahibi).' demişlerdi. (Bunun üzerine Allah): 'Ey Âdem! Onlara bunların isimlerini bildir.' demiş, o da bunların isimlerini, onlara bildirince, (Allah): 'Ben size, muhakkak ki göklerin ve yerin *gayb*ını (var olan ama duyu organlarıyla anlaşılamayan şeylerini/sırlarını) bilirim ve (yine) açıkladığınız şeyleri ve gizlediğiniz şeyleri de ben bilirim dememiş miydim?' demişti. Ve hani meleklere: 'Âdem'e secde edin!' demiştik, hemen secde etmişlerdi. Yalnız İblis diretti/kaçındı ve büyüklük tasladı (kibirlendi/böbürlendi) ve (böylece) kâfirlerden olmuştu. Ve demiştik ki: 'Ey Âdem! Sen ve eşin şu cennete yerleşip dilediğiniz yerden (ürünlerden) yiyin; fakat şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden olursunuz.' Derken şeytan onlar(ın ayağın)ı kaydırıp içinde bulundukları yerden onları çıkarmıştı. (Bunun üzerine) biz de: 'Birbirinize düşman olarak inin; sizin için yeryüzünde belli bir süre barınak (yerleşim) ve *metâ'* (nimet/yararlanma) vardır.' demiştik. Derken Âdem, Rabbinden (birtakım) kelimeler (bilgiler/bildirimler) almıştı. Bunun üzerine (Allah da) *tevbe*sini kabul etmişti. Muhakkak ki sadece (ve sadece) O, *Tevvâb*'dır (*tevbe*leri çok kabul edendir), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır). (Onlara şöyle) demiştik: 'Tümünüz oradan inin! Size benden bir hidayet geldiğinde, kim benim hidayetime uyarsa, artık onlara bir korku yoktur ve onlar mahzun olmayacaklardır/üzülmeyeceklerdir.' 'Keferû' (İnkâr edenler/'gerçeği' örtenler/küfre düşenler/'hakikati' inkâr eden-

ler/nankörlüğe sapanlar) olup da ayetlerimizi yalanlayanlara gelince; onlar, ateşin halkıdırlar ve orada sürekli kalacaklardır."

Âl-i İmrân/33-34: "Şüphesiz ki Allah, Âdem'i ve *Nûh*'u ve *İbrâhîm* ailesini ve *İmrân* ailesini âlemler (insanlar) üzerine seçmiştir. Onlar birbirlerinden (türeme tek) bir zürriyettir (nesildir). Allah, *Semî*'dir (her söyleneni, her şeyi hakkıyla işitendir), *'Alîm*'dir (her şeyi hakkıyla bilendir)."

Âl-i İmrân/59-60: "Şüphesiz, Allah nezdinde *Îsâ*'nın misali (durumu), Âdem'in misali (durumu) gibidir. Onu topraktan yarattı, sonra ona 'Ol!' demesiyle o da hemen oluşmaya başladı. 'El-Hakk' (bu hak/gerçek), Rabbindendir; o hâlde kuşku duyanlardan olma!"

Meryem/58: "İşte bunlar; kendilerine Allah'ın nimet verdiği nebilerdendir (peygamberlerdendir); Âdem'in zürriyetinden (soyundan), *Nûh* ile beraber (gemide) taşıdıklarımızdan, *İbrâhîm* ve *İsrâ*îl'in (Yakup'un) zürriyetinden, hidayete (doğru yola) eriştirdiklerimizden ve seçtiklerimizdendirler/seçkin kıldıklarımızdandırlar. Onlara *Rahmân*'ın ayetleri okunduğu zaman ağlayarak secdeye kapanırlardı."

Mâide/27-35: "Onlara, Âdem'in iki oğlunun/iki Âdemoğlu'nun haberini de hak olarak *tilâvet* et (hakkıyla okuyup aktar/gerçek olarak anlat/gerçek bir amaca matuf olarak anlat). Hani birer kurban sunmuşlardı da birinden kabul edilmiş, diğerinden kabul edilmemişti. (Kurbanı kabul edilmeyen:) 'Andolsun ki seni öldüreceğim.' demişti. (Diğeri de şöyle) demişti: 'Allah, ancak (sadece ve sadece) takva sahiplerinden (kendisine karşı gelmekten korkup sakınanlardan/kendisine karşı duyarlı olanlardan/O'na karşı sorumluluk bilincinde olup davrananlardan) kabul eder. Andolsun eğer beni öldürmek için elini bana uzatacak olursan, ben asla seni öldürmek için elimi sana uzatacak değilim. Muhakkak ki ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım. Dilerim ki, sen benim günahımı da senin günahını da yüklenip ateş halkından olursun! Zira zalimlerin *cezâ*'sı (karşılığı) budur.' Derken nefsi onu, kardeşini öldürmeye itti de (nefsine uyarak) onu öldürdü ve böylece ziyan edenlerden (hüsrana uğrayanlardan) oldu. Derken, Allah, kardeşinin cesedini nasıl gömeceğini ona göstermek için yeri eşeleyen bir karga gönderdi. Dedi ki: 'Yazık bana! Şu karga kadar olup da kardeşimin cesedini gömmekten âciz miyim ben (şu karga kadar

bile olamadım!)?' Nihayetinde/Artık pişmanlık duyanlardan olmuştu. İşte bu yüzdendir ki, *İsrâîloğulları*'na şunu yazdık: Kim bir nefsi, bir başka nefse ya da yeryüzündeki bir fesada karşılık olmaksızın (haksız yere) öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de onu yaşatırsa (bir hayat kurtarırsa/bir kimseye hayat verirse/diriltirse), bütün insanları yaşatmış (kurtarmış, hayat vermiş) gibi olur. Andolsun, resullerimiz (elçilerimiz) onlara o apaçık belgelerle gelmişlerdir; ama bundan sonra da onlardan çoğu, yine yeryüzünde müsriflik etmektedirler (aşırıya gitmektedirler/taşkınlık yapmaktadırlar/haddi aşmaktadırlar/ölçüyü kaçırmaktadırlar). Allah'a ve resulüne karşı savaş açanların ve yeryüzünde bozgunculuğa çalışanların *cezâ*'sı (karşılığı); ancak öldürülmeleri yahut asılmaları ya da elleriyle ayaklarının çaprazca kesilmesi (veya: Döneklikleriinden dolayı el ve ayaklarının kesilmesi) yahut (bulundukları) yerden sürülmeleridir. Bu, onların dünyadaki rüsvalığıdır (dünyada çekecekleri rezilliktir). Ahirette ise onlar için *'azîm* (büyük) bir azap vardır. Ancak, sizin onlara güç yetirmenizden önce *tevbe* edenler başka (siz kendilerini yenip ele geçirmeden önce *tevbe* edenler hariç); zira (iyi) bilin ki Allah *Ğafûr*'dur (tarifsiz bir bağışlayıcıdır), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır). Ey iman edenler! Allah'tan sakının (O'na karşı duyarlı olun/*muttaki* olun) ve (sizi) O'na (yaklaştıracak) vesile arayın; O'nun yolunda *cihâd* edin (gayret gösterin) ki, kurtuluşa erebilesiniz."

Şahit olduğumuz üzere Hz. Âdem ile ilgili kıssalar farklı üslup ve ifadelerle, farklı ayetlerde harika bir uyum içerisinde anlatılmakta ve hepsi birbirini tamamlamaktadırlar. Zaten Kur'an'da anlatılan hiçbir kıssa iki veya daha fazla yerde tamamen aynı içerikte ele alınmamış; aksine, aynı kıssanın farklı yönleri üzerinde durularak farklı konular vurgulanmıştır. Kur'an, yirmi üç yıl içerisinde farklı olaylar için, farklı yer ve zamanlarda, ayet ayet inmesine rağmen tek seferde inmiş gibi uyum ve düzen içerisindedir. Daha öncesinde de bahsettiğimiz üzere içerisinde hiçbir çelişki/tezatlık barındırmamaktadır.

Bunlara ek olarak şunu da vurgulamalıyız ki eğer gerekli görseydi yüce Allah, bu konular hakkında çok daha fazla ayrıntıya mutlaka girmez miydi?..

Evet, konumuz, yaratılışı içeren ayetlerde yer alan mucizeler idi. Daha sonra kavramımız genişledi ve yaratılış aşamalarını inceledik.

Bu konuyla ilgili ayetlerin tamamını okuduk. Daha sonrasında Hz. Âdem'in geçtiği ayetlerin de tamamını okuduk. Konumuz artık toparlanma aşamasına geçmeye müsait hâle geldi.

Peki, siz ne düşünüyorsunuz yaratılışla ilgili?

Aklınızda çok daha farklı şeyler vardı, öyle değil mi?

"Daha fazla olması lazım, başka şeyler de olması lazım…" diye düşünüyorsanız, bilin ki yanılıyorsunuz.

Lütfen açıp da Kur'an'a bir bakın, daha farklı bir şey görebilecek misiniz?!

* * *

Siz bu yazıları okurken, sizin için göz kapaklarınızın defalarca açılıp kapanmasını, kalbinizin hiç durmadan atmasını sağlayan, bu yeteneği size bahşeden güç; Allah, gönderdiği kitapta, *En'âm*/114'ün içerisinde: "Allah, size kitabı açıklanmış olarak indirmiş iken, O'ndan başka bir hakem mi arayayım!?" ifadesiyle yapılması gerekeni buyururken, ben şimdi size hangi cüretle başka bir kaynaktan bir şey sunarım?..

Allah'ın söylemediği bir şeyi, O söylemiş gibi nasıl anlarım ve size aktarırım?!

Hûd/18: "Allah'a karşı yalan uydurup iftira düzenden daha zalim kim olabilir!? İşte bunlar, Rablerine arz edilecekler (sunulacaklar), şahitler de: 'İşte Rablerine karşı yalan söyleyenler bunlardır!' diyeceklerdir. Dikkat edin/Haberiniz olsun/İyi bilin ki; Allah'ın laneti o zalimlerin üzerinedir!"

Sadece bu ayet bile gerçekten düşünenler için, o anı akıllarına getirenler için hakikaten çok ağır bir ayet değil midir?!

Bir daha ve bir daha düşünelim. Bizi, daha henüz toprakta elementler hâlindeyken bilen *Rahmân*'ın gönderdiği kaynaktan bahsediyoruz, farkındasınız değil mi?..

* * *

Şimdi, öncelikle yaratılış konusunu bir toparlayalım. Bunu gerçekleştirirken bu konu hakkında aklımıza takılan diğer birtakım konuları da ele alıp inceleyelim; örneğin Hz. Âdem'in yaratıldığı yer, meleklerin ona secde etmesi, ilk insanın kendisinin olup olmaması ile ilgili konular ve benzerleri hep tartışılagelen konulardır... Madem ilgili tüm ayetleri okuduk, öyleyse bu konuları da incelememiz isabetli olacaktır.

Evet, açık açık okuduğumuz bu ayetleri bir arada değerlendirdiğimiz zaman, bizler nasıl topraktan yaratıldı isek; Hz. Âdem de, onun eşi de, diğer tüm insanlar da topraktan yaratılmışlardır sonucuna varmaktayız.

Bizler zaten bu topraklarda yaratılıyoruz, şu anda da toprağın değişime uğramasına maruz kalıyoruz ve yaratılışına devam eden bir bedenin içerisinde yer alıyoruz. Buna şahidiz ve bu konuda hemfikiriz.

Bizden önce gelen büyüklerimiz için de bu, bu şekilde oldu. Bunu da gözlemleyebiliyoruz.

Peki, ilk insan/insanlardan olan Hz. Âdem, neden "vadedilen cennette" yaratıldı diye biliyoruz? O da insan değil miydi?

Kur'an'da onun *muhsin*lere, *muttaki*lere vadedilen o ahiretteki cennette yaratıldığı mı yazıyor?

Hayır!

Peki, geleneksel düşünce neden Hz. Âdem'in "ahiretteki cennette" yaratıldığını iddia ediyor?

Cevabı basit: Çünkü ayetlerde "cennette" yaratıldığından bahsediliyor.

Peki, ayetlerde geçen her "cennet" kelimesi, sadece ahiretteki cennet anlamına mı geliyor?

Kesinlikle hayır; dünyadaki bahçe anlamına da geliyor.

Peki, Hz. Âdem'in bu dünyada bir bahçede yaratıldığını düşünen, ayetleri bu şekilde yorumlayan ve böyle olması gerektiğini iddia eden eski âlimlerimizden hiç kimse yok mu?

Elbette ki var, mesela Müslüman kültürünün önemli isimlerinden İmam Maturidi'nin şöyle söylediği rivayet ediliyor: "Bu cennet, bahçelerden veya korulardan biridir. Âdem ile eşinin, vaktiyle orada nimetlendirildiğine inanmaktayız. Burasının tam mekân olarak yerinin tespitinden bahsedilmesine gerek yoktur." (Kaynak: Ebû Mansûr Muhammed b. Muhammed el-Mâtürîdî, Te'vîlâtü Ehli's-Sünne, Bağdat, 1983, s. 103.)

Hz. Âdem'in yaratıldığı bu cennetin "dünyadaki bir bahçe" olduğuna inandığı bizlere nakledilen bir diğer önemli isim: İmam-ı Azam Ebu Hanife. (Kaynak: İbn Kayyim el-Cevziyye, Hâdi'l- Ervâh ilâ Bilâdi'l-Ferâh, Kahire, baskı tarihi yok, s. 25.)

Bu isimlerden sonra gelen ve günümüze kadar yaşamış olanların yanı sıra günümüzde de var olan âlimlerimizden bir kısmı, Hz. Âdem'in bu topraklarda yaratıldığına inanmıştır.

Bu arada şu duruma değinmeden geçemeyeceğiz: Bazı tip insanlar için isim yapmış kişilerin düşünceleri yeterlidir, o düşünceler kesinlikle doğru kabul edilir. Bunun içindir ki onlar asla sorgulamazlar; o isim yapmış kişi ne dediyse onu doğru kabul ederler.

İşte o tip insanlar, bu örneğini verdiğimiz kişilerin yetmeyeceğini ve daha fazla isim vermemiz gerektiğini düşünmüş olabilirler. Elbette ki Hz. Âdem'in bu dünyada cennet gibi bir bahçede yaratıldığına inanan geçmişten günümüze daha birçok isim bulunmaktadır. Bu isimleri bulmayı onların kendi araştırmalarına bırakıyoruz… Şunu da kesin bir şekilde belirtmeliyiz ki, bir konuya "onun ne kadar çok söyleyeni varsa, işte o doğrudur" şeklinde yapılan bir yaklaşım çok yanlış bir yaklaşımdır. Bunun yanı sıra, eğer bir şey yanlışsa, ne kadar kişi kabul ederse etsin o şey yanlış olmaktan çıkmayacaktır!

Mâide/100: "De ki: 'El-habîs' (o pis ve kötü) ile 'et-tayyib' (o iyi ve temiz) bir değildir; o *habîs* olanın çokluğu tuhafına/hayretine (ya da: Hoşuna) gitse de. Öyleyse ey 'ülîl-elbâb' (aktif akıl sahipleri/temiz akıl sahipleri/derin kavrayış sahipleri)! Allah'tan sakının (takva sahibi olun) ki felaha (kurtuluşa/mutluluğa/zafere) erebilesiniz."

Hakikati, o şeyin kaynağı belirler; "çoğunluk", hakikatin ölçüsü olamaz! Kur'an'da çoğunlukla ilgili ayetler hep olumsuz geçer (*Nahl*/83, *Yûsuf*/106, *İsrâ*/89, *Furkân*/50, *Rûm*/42, *Yûnus*/92, *Şu'arâ*/223, *Fussilet*/4, …). Çoğunluk içeren ayetlerle ileride de karşılaşacağız zaten...

Evet, özet olarak ihtiyacımız olan şey "kanıt"tır, "kanıtlar"dır!

***

Şimdi, cennetin bu dünyada bir bahçe olduğunu öne süren âlimlerimizin o kanıtlarına bir de biz bakalım:

Cennet kelimesi "c-n-n" kökünden gelmektedir. Hatırlarsanız *Cinn* suresinde yer alan ayet grubunu okuduğumuz yerde bu kök için kısmen ayrıntıya girmiştik…

Kur'an'da cenneti ifade eden, aynı kökten gelen birtakım kelimeler kullanılmaktadır ki bunlar "örtülü, saklı yer" anlamını içerisinde barındırırlar. Ağaçlarıyla, yapraklarıyla, çiçekleri ve meyveleriyle toprağın örtülerek yukarıdan görünmemesi, âdeta saklı bir hâlde bulun-

ması durumunu tanımladığı için dünyadaki bir bahçeye de "cennet" adı verilmektedir.

Kur'an'da geçen "cennât", "cenneh", "cennetân", "cenneteyn" kelimeleri, hem ahirette müminlere vadedilen cennet için hem de dünyadaki bahçeleri ifade etmek için ortaklaşa kullanılmaktadırlar.

Biraz daha ayrıntıya girersek:

"Cennât" kelimesi ondan fazla yerde "dünyadaki bahçeler" anlamında kullanılmaktadır (*Şu'arâ*/134, *Ra'd*/4, *Kâf*/9, *Nûh*/12, *Şu'arâ*/147, *Nebe'*/16, *En'âm*/99, *Furkân*/10, *Dühân*/25, *En'âm*/141, *Mü'minûn*/19, *Şu'arâ*/57). Belirteç takısı olarak kelimenin başında kullanılan "elif-lâm" bu ayetlerde bulunmamaktadır. Elliden fazla yerde ise "ahirette inananlara vadedilen cennetler" manasına gelmekte olup, bu kelimeler hem "elif-lâm'lı" hem de "elif-lâm'sız" olarak kullanılmaktadırlar. (Bu kelimelerin kullanım örneklerini görmek isterseniz, bk. "Okuyan, Çok Anlamlılık Bağlamında Kur'an Sözlüğü, 2017, s. 216".)

"Cennetân" kelimeleri ise *Rahmân*/46 ve *Rahmân*/62 ayetlerinde geçmektedirler ve bu kelimeler de belirteç edatı almamaktadırlar.

"Cenneteyn" ise *Rahmân*/54'te, ahiretteki cennetler anlamında bu belirteç takısıyla birlikte kullanılmaktadır. "Dünya bahçeleri" anlamındaki kullanımlarından *Kehf*/32'de ve *Sebe'*/16'da bu belirteç takısı bulunmazken, *Kehf*/33'te bulunmaktadır.

"Cenneh" kullanımına örnek ise *Kalem*/17'deki "ashâbü'l-cenneh", yani "şu bahçe sahipleri, bahçesi olanlar" anlamını içeren bu ayet bulunmaktadır. Görmüş olduğunuz üzere burada "elif-lâm" kullanılmıştır ve kelime "el-cenneh" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu kadar detay ve bilgi ile şunu görmüş olduk ki: Hz. Âdem'in yaratılışında geçen bu yerin, bu dünyada bir bahçe olarak anlaşılmasının önünde gerek gramer olsun gerek kullanım yerleri ve durumları olsun herhangi bir engel bulunmamaktadır!

Şimdi geçelim kanıtlara:

- Kur'an'da Hz. Âdem'in cennette ağaç ile imtihan edilmesi durumu yer almaktadır. Oysa yine Kur'an'dan biliyoruz ki imtihan yalnız bu dünyada olacak; ahiretteki cennette imtihan olmayacaktır.
- Vadedilen cennette bulunacak kişiler orada istisna olmaksızın diledikleri nimetlere erişeceklerdir. Bu nimetler onlardan men edil-

meyecektir. Hâlbuki Hz. Âdem ve eşi yerleştikleri yerde bir ağaca yaklaşmaktan men edilmişlerdir.

- Ahiretteki cennetten çıkış olmayacaktır (*Hicr*/48, *Zuhruf*/71). Hâlbuki Hz. Âdem ve eşi bulundukları yerden çıkarılmışlardır.
- Kur'an'a göre cennette boş söz de günaha sokan bir söz de olmayacaktır (*Tûr*/23, *Vâkı'a*/25). Oysaki onlar orada günah sayılan bir iş yaparak isyan etmiş oldular ki, ahiretteki cennette isyan olmayacaktır.
- Kur'an'da müminlere vadedilen cennete sadece mümin ve *muttaki*lerin girebileceği beyan edilmiştir. Bu durumda şeytan, onları kandırmak için cennete girebilmişse eğer (ki zaten öyledir), o zaman bu cennet ahiretteki cennet olamaz! (Vadedilen cennetin mahiyeti ile ilgili olarak çok genel de olsa şu ayetlere bakabilirsiniz: *Bakara*/82, *İnsân*/11-22, *Mâide*/119, *A'râf*/49, *Yûnus*/10, *Hicr*/46-48, *Meryem*/63, *Zuhruf*/70-73, *Vâkı'a*/11-40.)
- Ahiretteki cennet ilk durak değil, son duraktır (*Furkân*/15, *Ra'd*/24). Hâl böyle iken Hz. Âdem imtihan edilmeden neden ahiretteki cennete konulsun?

Yine biliyoruz ki:

Bakara/29: "O ki, yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için yaratan, sonra (kendine has bir şekilde) semaya yönelerek onu yedi gök olarak düzenleyendir. Ve/Zira her şeyi (hakkıyla) bilen O'dur." Yani bu dünya bizim için yaratılmıştır. *Zâriyât*/56 ve *Mülk*/2 ayetleri gibi bu ayet de bize vadedilen o cennetten bu dünyaya bir suçun cezası olarak sürülmediğimizin en güzel kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanın varlık gereği, yeryüzünün halifesi olarak bu dünyayı imar etmektir.

Başka bir kanıt olarak, *Tâhâ*/120'de geçen: "Ey Âdem! Sana ebedîlik ağacını ve yok olmayacak mülkü (saltanatı/serveti/iktidarı) göstereyim mi?" ifadesinde anlatıldığı üzere şeytan, Hz. Âdem'i bu vaat ile kandırmıştı. Eğer burası vadedilen cennet olsaydı, orada yeniden ebedî bir hayat isteğinin ne anlamı kalırdı?

Tüm bunlarla birlikte, bunca okuduğumuz ayetlerden, özellikle de *Tâhâ*/53-55, *Âl-i İmrân*/59, *Nûh*/17, *Hicr*/28-29, *Rûm*/20, *Mülk*/24, *Mü'minûn*/79 ayetlerinden biliyoruz ki Hz. Âdem yeryüzündeki topraktan yaratıldı. Bu dünyadaki topraktan yaratılıp da vadedilen cennete yerleştirilmesi için göğe çıkartılması gerekecek ki, eğer böyle olsaydı

önemine binaen mutlaka böylesi bir olaydan Kur'an'da bahsedilmesi beklenirdi, öyle değil mi?

Şimdi, bunca delil bizi tek bir noktaya götürmüyor mu?..

* * *

Pekâlâ, şimdi de Hz. Âdem'in ahiret cennetinden çıkartıldığını iddia eden âlimlerin delillerine bir bakalım:

A'râf/24-25'de geçen: "(Allah) şöyle buyurdu: 'Birbirinize düşman olarak inin! Sizin için yeryüzünde belli bir vakte kadar barınak (yerleşim) ve *metâ'* (nimet/yararlanma) vardır.' (Yine) buyurdu ki: 'Orada yaşayacak, orada ölecek ve oradan çıkarılacaksınız." ifadesindeki "el-hübût", yani "inin" kelimesini "gökten yere inin" şeklinde yorumlamaları birinci gerekçeleridir.

Buna benzer biçimde yine *Bakara*/36'da geçmekte olan: "Ve demiştik ki: 'Birbirinize düşman olarak inin! Sizin için yeryüzünde belli bir süre barınak (yerleşim) ve *metâ*' (nimet/yararlanma) vardır." ifadesindeki "inin" kelimesini de aynı şekilde yorumlamışlardır.

Hâlbuki yine *Bakara* suresinde, az daha ileride (altmış birinci ayette) bulunan, aynı şekilde "inin" anlamını veren, aynı kelime olan "el-hübût" kelimesi "bir yerden başka bir yere geçiş" anlamında kullanılmıştır: "(…) Hayırlı olanı, şu değersiz şeyle mi değiştirmek istiyorsunuz? (Öyleyse) Mısır'a inin, çünkü (orada) kendiniz için istediğiniz vardır. (...)"

Hûd/48'de yine aynı şekilde "el-hübût" kelimesi geçmektedir: "Ey *Nûh*!' denildi. 'Sana ve seninle birlikte olan(lardan gelen) ümmetler üzerine bizden selam/esenlik ve bereketlerle (gemiden) in! (…)" Burada ise "gemiden aşağı inmek" anlamında kullanılmıştır.

Yani bu durumda bu kelimeye illaki "gökten aşağı inme" anlamının verilmeyeceği açıkça görülmektedir! Kaldı ki bu kelimenin "gökten aşağı inme" diye bir kullanımı Kur'an'da zaten yoktur ki!

Bu yer; dört başı mamur, çevresine göre yüksekçe, akarsuyu olan, sık ağaçlı ve gölgelikli, meyve ve yemişlerin bulunduğu, üşütmeyen ve terletmeyen bir iklime sahip olan bir yer neden olmasın?.. Hani şöyle bir söylem vardır ya: "Aç değil, açıkta değilsin; bulunduğun yerin kıymetini bil…".

Diğer bir delil olarak sundukları ise *Tâhâ*/117-119 arasında geçen şu ifadelerdir: "Bunun üzerine dedik ki: 'Ey Âdem! Şüphesiz bu (İblis),

hem senin için hem de eşin için düşmandır; sakın sizi cennetten sürüp çıkarmasın, sonra bedbaht olursun(uz)/sıkıntı çekersin(iz)! Şüphesiz burada senin için acıkmak yoktur, çıplak kalmak da yoktur. Ve sana burada susamak yoktur, sıcaktan etkilenmek de yoktur." Oysaki bu ayetlerden bahisle, Hz. Âdem'in hem acıktığının hem de çıplak kaldığının ifade edilmesi; söz konusu cennetin normal bir bahçe olduğu fikrini desteklemiş olmuyor mu? (Suyu hazır, yiyeceği hazır, giyeceğini de kolayca bulabileceği güzel bir bahçeden, Arabistan'ın yakıcı kumlarına sürülme durumunu bir düşünün…)

[Bu arada şu bilgileri de göz önünde bulunduralım: *Âl-i İmrân*/96-97'den bildiğimiz üzere yeryüzünde insanların ilk evi/mabedi Mekke'de bulunan Kâbe'dir. (*Hacc*/29 ve *Hacc*/33 ayetlerinde Kâbe'yi tarif etmek için Allah "Beyt-i Atîk" tamlamasını kullanmıştır; "eski ev/tarihi ev/özgürlük mabedi" anlamlarına gelmektedir.) Bu ayetler bizi, Kâbe'nin Hz. Âdem zamanından bu yana var olduğu sonucuna ulaştırmaktadır. Zamanla Kâbe'nin izleri ortadan silinse de, Allah'ın onun yerini Hz. İbrahim'e bildirdiğini *Hacc*/26'dan; Hz. İbrahim'in oğlu Hz. İsmail ile birlikte onun temellerini bulup duvarlarını yükselttiğini ise *Bakara*/125-127'den bilmekteyiz.]

Son delillerine geçersek; "el-cenneh" kelimesindeki belirteç edatının vermiş olduğu "işte o cennet" anlamıyla ahiretteki cennetin işaret edildiğini iddia etmektedirler. Oysa bu konuyu hemen birkaç sayfa öncesinde incelemiştik ve örnek olarak aynı kullanımın *Kalem*/17'de "şu bahçe sahipleri" şeklinde geçtiğini belirtmiştik. Hatta benzer başka bir kullanım da *Kehf*/32-35'de mevcuttur. "Elif-lâm" bir belirteç edatıdır, birlikte kullanıldığı kelimeyi cins isim yapar ya da o kelimeye bilinirlik/bilinebilirlik özelliği katar. Ancak, "işte o cennet" ile söz konusu edilenin herhangi bir bahçe değil de Hz. Âdem'in yaratıldığı "ona özel olan bir bahçe" anlamında yorumlanabileceği de gözardı edilmemelidir!

Başka da Kur'an'dan bir delilleri yoktur.

Peki ya sonuç?

Sizin de aynı kanaatte olduğunuzu düşünüyoruz ki, bu deliller ışığında açık ve net olarak Hz. Âdem'in yaratıldığı yer için bahsi geçen cennet: Bu dünyada var olmuş olan cennet gibi bir bahçedir. En doğrusunu elbette ve zaten Yaratan bilmektedir.

* * *

Bir diğer konuya geçelim…

Bazı âlimlerimiz "Âdem'e secde edin." çevirisi yerine, "Âdem için secde edin." çevirisi yapmışlardır. Burada bir parantez açıp konuyla ilgili bilgileri sizinle paylaşmak isteriz ki Arapça bilen veya ayrıntıyı görmek isteyenler için önemli olduğunu düşünüyoruz. Olabildiğince anlaşılır bir şekilde aktarmaya çalışacağız:

İlgili kelimemiz "secede" fiilidir. Arapçadaki "secede" fiili için "mefûl" yani "tümleç" kullanılacaksa eğer, bunun "lâm" *harf-i cerri* ile birlikte kullanılma zorunluluğu vardır. Yani secdenin neye/kime yapılacağı belirtilecekse eğer "lâm" *harf-i cerri* ile birlikte kullanılma zorunluluğu bulunmaktadır.

Örneğin İngilizcede "bak" kelimesi için "look" kelimesi yeterlidir. Bakılacak yeri ifade etmek istiyorsak ki mesela "bana bak" diyeceksek "look at me" şeklinde söylemek zorundayız. Burada "look" fiilinin "at" edatı ile birlikte kullanılması zorunludur.

İşte aynen bu şekilde; secde fiili tek başına kullanılırken problem yoktur, ancak secdenin kime/neye yapılacağı söylendiği zaman mutlaka "lâm" *harf-i cerri* ile birlikte kullanılma zorunluluğu vardır. Arapçada bu bilinen temel kurallardandır ve gerek Arap dilinde olsun gerek Kur'an'da olsun herhangi bir istisnası bulunmamaktadır.

Bizim ilgilendiğimiz cümleler, secde fiili ve "lâm" harfi içeren cümlelerdir. Secde fiilinin *harf-i cerri* olan "lâm" harfi Arapçada ve Kur'an'da hiçbir ayette "için" anlamına gelmez. Eğer "Âdem için Allah'a secde" denilseydi, bu ifadenin Arapçada daha farklı beyan edilmesi gerekirdi. Ancak ayetlerde sadece "Âdem'e secde edin" ifadesi geçiyor.

Olayın anlaşıldığını düşünüyoruz...

Örnek olarak *Yûsuf*/4'te "secde" fiilinin kullanılmasında yine tamamen aynı gramer kuralları mevcuttur ki lütfen bu ayeti inceleyin ve verilen anlama da bir bakın (bu ayette Hz. Yusuf, babası Hz. Yakup'a rüyasında on bir yıldızın, Güneş'in ve Ay'ın kendisine secde ettiğini gördüğünü anlatıyor). Yine *Yûsuf*/100'de de aynı durum geçerlidir.

Fussilet/37'de de bu gramer kuralı için bir örnek mevcuttur.

Hicr/33'teki: "Ben (pişmiş) kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan yarattığın bir insana secde edecek değil(d)im." ifadesinde de, *İsrâ*/61'deki: "Ben çamur olarak/çamurdan yarattığın kimseye secde eder miyim hiç!?" ifadesinde de durum kendini göstermektedir.

Görüldüğü üzere konu gayet anlaşılır ve açıktır.

Tüm bunlarla birlikte secde emrinin anlam çeşitliliğine de bir örnek vermek gerekirse:

A'râf/161: "Ve hani onlara denilmişti ki: 'Şu memlekete yerleşin ve ondan (nimetlerinden) istediğiniz yerden yiyin. Ve '*Hıtta* (bizi bağışla!/bizden günahlarımızın yükünü kaldır!).' deyin ve kapısından secde ederek (secdeye kapanarak/eğilerek/mahviyet içinde/baş eğerek/tevazuyla/saygıda bulunarak) girin ki hatalarınızı/suçlarınızı bağışlayalım, *muhsin*lerin (iyilik edenlerin/ihsanda bulunanların/güzel davrananların) (karşılığını) daha da artıralım!"

"Secde" kavramını hemen ileride biraz daha açacağız…

Emir, Hz. Âdem'e secde emri olduğu için İblis kendinden aşağı gördüğü bu varlığa secde etmeyi yediremedi, hazmedemedi; gurur ve kibir yaptığı için secdeye kapananlardan olmadı. İblis'in bu davranışı onu otomatik olarak Allah'a karşı gelmiş olanlardan yaptı. Hatta İblis burada durmayıp daha da ileri gitti; Allah ona secde etmemesinin gerekçesini sorduğu zaman (hâlâ *tevbe* etme ihtimali bulunuyorken) *tevbe* etmedi. Kibir ve gururda ısrar ederek yüz çevirmesi onu Allah'ın lanetine uğrattı, yani onu Allah'ın rahmetinden uzaklaştırdı. Allah kendisine secde edilmesini isteseydi eğer, İblis zaten Allah'ın yüceliğini bildiği için secde etmez miydi? Elbette ederdi. İblis imtihanda kaybetti, üstüne üstlük ısrar ederek hepten kaybetmiş oldu ve kendisini yüce Allah'ın engin rahmetinden ümit kesme durumu içerisine düşürdü…

Hz. Âdem de imtihanı kaybetmişti ama ısrar etmedi. Hemen hatasını kabullenip *tevbe* etti (O'na yöneldi) ve Allah'ın sonsuz affından nimetlendi. Allah'a yöneldiği için Allah da onu hidayetine kavuşturdu…

Okumuş olduğumuz ayetlerde bize anlatılmak istenen mesaja odaklanırsak eğer; Kur'an'a göre hedefimiz, hatalardan kaçınmak ve böylece *muttaki*ler arasına girerek orada kalmayı başarabilmek değil midir?.. Bununla birlikte bizler insanız, hata yapmamız kaçınılmaz bir şey. Öyle ki hata yapmamamız mümkün değil!.. "Hatasız insan" diye bir tanımın gerçekle uzaktan-yakından bir ilişkisi olamaz. İşte, Allah'ın bize sayılamayacak kadar çok örneklerin arasından süzüp de bu kıssayı vermesinin hikmetini bu noktada çok iyi anlıyoruz…

Yine çok önemli bir noktaya dikkatinizi çekmek isteriz:

Âl-i İmrân/134-135: "Onlar ki bollukta da darlıkta da infak ederler

(Allah için harcarlar) ve öfkelerini yutarlar/yenerler/bastırırlar/kontrol altına alırlar ve insanları affederler. Allah da *muhsin*leri (iyilik edenleri/ihsanda bulunanları/güzel davrananları) sever. Yine onlar ki, 'fâhişeh' (utanç verici bir iş/çirkin bir iş/mutlak anlamda bir kötülük) yaptıklarında ya da/yani nefislerine zulmettiklerinde, Allah'ı hatırlayarak hemen günahlarının bağışlanmasını dilerler; zira Allah'tan başka günahları kim bağışlayabilir!? Ve/Bir de onlar, yaptıklarında (kötü şeylerde) bile bile ısrar etmezler."

Evet, *muttaki* bir insan da elbette hata yapabiliyor! Fakat hata yaptığı zaman bunun hemen farkına varıp o hata için Allah'tan mağfiret diliyor ve daha sonrasında bunun için *tevbe* edip o yanlışı tekrar etmemek üzere Allah'a yöneliyor.

Tercihimizi Allah'tan yana kullanırsak kurtuluş yolu bize sürekli açık olacak; yok eğer o hatayı bile bile ısrarla tekrar ederek fıtratımızı, vicdanımızı, irademizi ve bunca uyarıları hiçe sayıp da aklımızı kullanmazsak, otomatik olarak isyan etmiş durumuna düşeceğiz ve kaybedenlerden olacağız.

Zümer/53-55: "(Tarafımdan onlara) de ki: 'Ey nefisleri aleyhine israf eden (ölçüyü taşıran/haddi aşan/aşırı giden) kullarım! Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin! Şüphesiz ki Allah, bütün günahları bağışlayabilir. Çünkü/Muhakkak ki O, *Ğafûr*'dur (mutlak bağışlayıcıdır), *Rahîm*'dir (sonsuz rahmet kaynağıdır).' Ve bu azap size gelip çatmadan evvel Rabbinize yönelip-dönün ve O'na teslim olun; sonra size yardım edilmez (hiç kimse sizi koruyamaz)! Ve bu azap, siz hiç farkında olmadan ansızın başınıza gelmeden önce, Rabbinizden size indirilmiş olan en güzele (en güzel öğreti olan Kur'an'a) tabi olun/indirilenin en güzeline (Kur'an'daki hükümlere en güzel şekilde) tabi olun."

Hicr/56: "(İbrahim) dedi ki: 'Rabbinin rahmetinden, sapıklardan başka kim ümit keser ki!?"

Yûsuf/87: "Ey oğullarım! Gidin de *Yûsuf* ile kardeşinden araştırın, Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Çünkü/Muhakkak ki kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez."

Unutmayalım: Allah *Rahmân*'dır, *Rahîm*'dir, *Ğaffâr*'dır, *Raûf*'tur, *Tevvâb*'dır, *Ğafûr*'dur, *'Afüvv*'dür!

Hz. Âdem'e secde emri, Allah'ın bir emridir ve nihayetinde şüphesiz ki secdelerin hepsi mutlak surette Allah'a mahsustur.

Hacc/18'de; göklerde ve yerde olanların, Güneş'in, Ay'ın, yıldızların, dağların, ağaçların, hayvanların Allah'a secde etmesinden; yani O'nun kararına teslimiyet göstermelerinden, O'na boyun eğmelerinden bahsedilmektedir.

Yine *Rahmân*/6'da da bitkilerin ve ağaçların Allah'a secde etmesinden bahsedilmektedir.

Ra'd/15'te göklerde ve yerde bulunan her bir varlığın, isteyerek de olsa istemeyerek de olsa sabah akşam Allah'a secde ettikleri geçmektedir. Yine gölgelerinin de secde hâlinde olduğu bize anlatılmaktadır!

Emrolundukları, görevlendirildikleri şeyleri harfiyen yerine getirerek, büyüklük taslamamış olarak Allah'a secde etmiş olan, yani Allah'ın emrine amade olmuş olan bu varlıkların arasında "gölge"nin de bizzat zikredilmesi gerçekten çok ilginçtir. Bu kavram temel anlamda "gölgeleri bile secde hâlindedir" manasını içerse de mutlaka üzerinde araştırma yapılması gereken bir mefhumdur. Gölge kelimesinin geçtiği diğer ayetleri, içerisinde barındırdığı diğer anlamları vs. detaylıca araştırmanın yanı sıra ışık ve gölge üzerinde bilimsel çalışmalar yürütülerek bu alanda farklı bir buluş gerçekleştirilebilir…

"Secde" kavramı ile ilgili son olarak şu güzel ayetlere de bir bakalım:

Nahl/48-50: "(İnkârcılar) Allah'ın yarattığı herhangi bir şeyi görmüyorlar mı ki, onun gölgeleri sürünerek/boyun bükerek, sağa sola dönerek Allah'a secde etmektedir (ya da: Onun gölgeleri, boyun bükerek Allah'a secde eder vaziyette sağ(lar)dan ve sollardan döner(ler))? Ve göklerde bulunanlar ve yerdeki debelenenler/canlılar ve (bütün) melekler, büyüklük taslamadan Allah'a secde ederler. Üzerlerinde (egemen) olan Rablerinden korkarlar ve kendilerine ne emrolunursa onu yaparlar."

* * *

Özellikle ve öncelikle şu konuda bir anlaşalım: Kur'an, hepimizin muhatap kılındığı bir kitaptır! Bunu tefsir edenler, bir anlamda görevlerini yapmışlar; okumuşlar, anlamaya çalışmışlar ve çalışmalarını bizlerle paylaşmışlar. Hepsinden Allah razı olsun. Fakat bu kitap sadece onlara inmedi. Sadece onlar anlasınlar ve yorumlasınlar diye inmedi. Tek tek hepimize hitap ediyor olmasından dolayı; kendimizin araştırıp bulması, soruşturup öğrenmesi, böylece de Kur'an'ı en doğru şekilde anlayıp uygulaması icap olmaktadır. Bu kitap her birimize in-

dirildi; sadece onlara ya da sadece bana da ya da sadece sana değil; her birimize!..

"Ben kimim ki?.." ya da "Biz kimiz ki?.." gibi sorularla başlayan cümleler, bu bağlamda Allah'a karşı yapılacak olan en büyük saygısızlıklardan değil midir? Allah bizi insan kılıp bütün alt yapıyı bizlere vermemiş mi? Bunca bilgiden sonra hâlâ daha neyi düşünüyoruz Allah aşkınıza?! Yüce Allah bizden, her birimizden bu kitabı anlayarak okuyup ona göre yaşamamızı istemektedir; yalnızca belli bir gruptan veya yalnız ilahiyatçılardan ya da yalnız kanaat önderi seçtiğiniz kişiden/kişilerden değil!.. Asla değil!.. Ne olursak olalım, kim olursak olalım aklımızı kullanalım ve Allah'ın birebir muhatap aldığı bir varlık olarak O'na karşı sorumluluklarımızı yerine getirelim. Yoksa mı? Yoksa daha çok üzülürüz, çok mahrum kalırız...

* * *

Bu secde emri, İblis dışında meleklerin hepsinin emre riayet etmesiyle neticelenmektedir. İblis'in cinlerden olduğunu *Kehf*/50'den biliyoruz, fakat çoğunluğun melek olduğu grupta İblis'in de bulunması söz konusu olabileceği içindir ki, Allah hitabını meleklere yapıyor. Orada melekler büyük çoğunlukta olacak olmalılardır ki, bu şekilde hitap edilsin. Zaten *A'râf*/12'de yüce Allah, neden secde edenlerle birlikte olmadığını bizzat İblis'e sormaktadır. *Hicr*/32'de de aynı şekilde. Bu da İblis'in emir alan meleklerle birlikte bu emre dâhil olduğu anlamına gelmektedir. Arapçada bulunan "Tağlip sanatı" gereği çoğunluğa yapılan hitapta azınlık belirtilmez ki Kur'an'da da zaten bu sanata başvurulmuş çok sayıda örnek yer almaktadır…

Evet, artık yaratılış bölümü ile ilgili son bir virajımız kaldı. Bu, sert bir viraj olacak! Bu yüzden lütfen hızınızı düşürün, yavaş yavaş gidelim, acele etmeyelim.

Umarım yaratılış bölümünün başından itibaren ayetleri dikkatlice okuyup mantığınıza oturtmuşsunuzdur, çünkü bu ayetleri bir bütün hâlinde okuyup incelemeden yapılacak olan yorumlar eksik kalır, hatalı olur.

* * *

Hz. Âdem ilk insan mıydı? Onunla birlikte yaratılan başka insanlar da bulunuyor muydu? Hz. Âdem'in bir annesi var mıydı?

Bu konular çok tartışılan konular olmakla birlikte bunlar hakkında

pek çok farklı yorum bulunmaktadır. Bu kadar farklı yorum yapılmasını hoşgörü ile karşılamak gerektiğine inanıyoruz. Nedenini ise sadede geldiğimizde çok iyi anlayacaksınız.

İşte o beyin fırtınası yapacağımız yere gelmiş bulunuyoruz. Müsterih olun; konu çok uzamayacak, konunun derinliği içerisinde kaybolup gitmeyeceğiz ve yine nihayetinde çok net bir sonuç bizi bekliyor olacak…

Henüz konuya başlamadan önce, inceleyeceğimiz ayetlerden "ilk insan türünün yalnızca Hz. Âdem ve eşinden ibaret olmadığı"nı anlayan âlimlerimizin kanıtlarının çok sağlam olduğunu belirtmek isteriz!

Şimdi, *Nisâ*/1 ile başlayalım:

"Ey insanlar! Sizi 'nefs-i vâhide'den (tek nefisten) yaratan, ondan (aynı kaynaktan) eşini de yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar türetip-yayan Rabbinizden sakının. (…)"

Tek bir nefis, ardından onun eşinin yaratılması…

Hatırlarsanız eğer daha öncesinde incelediğimiz "nefs-i vâhide" yani "tek nefis" kalıbı cinsiyet zamiri almıyordu. Bu da demek oluyor ki tek nefis ve eşinin yaratılma aşamasında erkeklik veya dişilik henüz devrede değildir, yani cinsiyet söz konusu değildir.

Ardından "*ve beşse minhumâ ricâlen kesîran venisââ*", yani "ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar türetip-yayan" ifadesi geliyor.

Önce bu "tek nefis" kaynağından ona bir eş yaratılıyor, işte tam da bundan sonra bu ikisinden birçok erkek ve birçok kadın yaratılıyor!

Açık ve anlaşılır, öyle değil mi?

Fâtır/11'de ise: "Allah sizi bir topraktan, sonra bir *nutfe*den yarattı, sonra sizi 'ezvâc' (pek çok çift) kıldı." ifadesi bulunuyordu. Dikkat edin, "zevceyn" (erkek ve dişi hâlinde iki çift) yerine çoğulu olan "ezvâc" kullanılıyor! ("Ezvâc" kelimesi "pek çok çift" anlamına gelmektedir.)

Nebe'/8'de, "Sizi çiftler hâlinde yarattık." ifadesinde yine "ezvâc" kelimesi kullanılmıştır. Demek oluyor ki pek çok insan çifti yaratılmış.

Yine *A'râf*/11'de: "Andolsun sizi yarattık, sonra size suret (biçim-şekil) verdik, sonra da meleklere: 'Âdem'e secde edin!' dedik." ifadesinde de "siz/sizi" anlamı veren, çoğulluk katan "küm" zamiri tercih edilmiş. Buradan hareketle pek çok insanın orada bulunduğu, bununla birlikte "insan türünü temsil etmesi bakımından" Hz. Âdem'e secde yapılması emrinin verilmesi muhtemeldir.

Bir başka ayette; *Âl-i İmrân*/33'te: "Şüphesiz ki Allah, Âdem'i ve *Nûh*'u ve *İbrâhîm* ailesini ve *İmrân* ailesini âlemler (insanlar) üzerine seçmiştir." ifadesiyle, Hz. Âdem'in tıpkı Hz. Nuh gibi, Hz. İbrahim gibi seçildiği bize anlatılmaktadır ki bu da pek çok kişi arasından Hz. Âdem'in seçildiğinin delili değil midir?

Bunlara ek olarak, şahit olduğunuz üzere Kur'an'da açık bir şekilde "Hz. Âdem ilk insandı" diye bir ifade de bulunmamaktadır!

Diğer taraftan örneğin *Sâd* suresinde geçen "çamurdan bir beşer yaratacağım" şeklinde yer alan ifadeler ile birlikte bütün hâlinde ayetlere bir arada bakılması durumunda bu beşerin "Âdem" olarak tanımlandığının görülmesi, aksi yönde kanıt olarak sunulabiliyor. Fakat dikkat edin, yine de bu durum ilk insan neslinin içerisinde ilk yaratılanın Hz. Âdem olduğunu anlamamamıza bir engel oluşturmamaktadır!

Şimdi, size hatırlatacağımı söyleyip de not almanızı istediğim *Hucürât*/13'e giderek o ayetle ilgili olan yorumlara tekrar bir bakın lütfen. Bu ayeti, kendinden önce ve sonrasındaki ayetlere bakmadan tek olarak ele alalım: "Ey insanlar, muhakkak ki biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi halklar ve kabileler (şeklinde) kıldık. (…)"

Buradan insanlığın tek bir anne ve tek bir babadan yaratılagelmesi durumu anlaşılıyor olsa da bu ifade "olası diğer anne ve babaların nesillerinin bir yerden sonra kesildiği" şeklinde yapılacak bir yorumlamaya da açıktır nihayetinde, öyle değil mi? Ayrıca, daha önce değindiğimiz gibi "o" erkek ve "o" kadından diye belirtilmiyor. Herhangi bir kadın ve herhangi bir erkek türünden bahsediliyor. Hepimiz bir erkek ve bir kadından bu dünyaya geldik…

Bulunduğumuz nokta itibariyle doğrudan yaratılışla ilgili olmayan ama konuya bakış açısı kazandıracak olan diğer ayetleri de görmemiz gerekir: *Mü'minûn*/52-54, *Enbiyâ*/92-93, *Yûnus*/19, *Bakara*/213 ayetlerinde insanların daha önce aslında tek bir ümmet oldukları, sonrasında ayrılmaları üzerine bunlara Allah'ın rahmetinin müjdecisi ve azabının habercileri olmak üzere peygamberler ve beraberlerinde kitap gönderildiği, fakat bunca delilden sonra insanların aralarındaki hırs ve kıskançlık yüzünden anlaşmazlığa düşüp parça parça oldukları anlatılmaktadır. Yani inanç olarak en başından itibaren tevhid inancı mevcuttu.

Bu ayetler bizleri "en başında tek bir toplumduk" şeklinde bir anlayışa yönlendirmiyor mu?

Başka bir açıdan baktığımız zaman, "Ey Âdemoğulları!" hitabı kullanılarak bütün insanlığa çağrıda bulunulduğunu görüyoruz. Peki ama neden "Ey insanlar!" değil de "Ey Âdemoğulları!" hitabı kullanılmış? Buradan hareketle, Kur'an'ın indiği dönemde yaşayan ve sonrasında kıyamete kadar gelecek olan tüm insanların soyu Hz. Âdem'e dayanıyor diyebiliriz, doğru değil mi?

Öyleyse şu ana kadar ulaştıklarımızı bir arada düşünüp de yorumlarsak eğer, ilk başta birden fazla insanın yaratılma ihtimali çok çok kuvvetlidir; eğer insanlığın çıkış noktası bir noktada buluşuyorsa, bu, diğer insanların nesillerinin bir noktada kesildiği anlamına gelir.

* * *

Peki, ilk insanlardan olarak tarif ettiğimizde, Hz. Âdem'in bir annesi ve babası var mıydı?

Bu soruyu hiç de saçma bulmayın, çünkü birazdan ilginç bir noktaya çıkacağız.

Yine hatırlayalım:

İnsân/1-2: "İnsanın üzerinden, daha kendisi anılmaya değer bir şey değilken, 'dehr'den (çok uzun bir zamandan/başı sonu belli olmayan bir zamandan), 'hîn' (belli bir süreç) gelip geçmemiş miydi (gelip geçti!)? Gerçek şu ki biz, insanı *nutfetin emşâcin*den (katışık/karışım bir *nutfe*den) yarattık. Onu imtihan edeceğiz; bu yüzden kendisini işitir ve görür kıldık." ayetlerinden de anlaşılacağı üzere, "insan"ın yaratılması olayına Hz. Âdem de dâhildir. Çünkü Hz. Âdem de bir insandır. O zaman Hz. Âdem de *nutfetin emşâcin*den yaratılmıştır, yani döllenmiş yumurtadan yaratılmıştır.

Aynı şekilde *Nahl*/4'te de: "(Allah) insanı bir *nutfe*den yarattı. Böyle iken (bir de bakarsın ki) o, Rabbine apaçık bir hasım kesilmiştir." ifadesi geçmektedir. *Nahl* suresinin ilk üç ayetini okuduğunuz zaman, bu dördüncü ayetin tüm insanlık için söylendiğini çok rahat anlarsınız. Zaten aldığı belirteç takısı da onun insanlık için söylendiğinin bir diğer delilidir. Yani tüm insanlar *nutfe*den yaratılmışlardır.

Evet, Hz. Âdem bir insandı diyorsak ki zaten o bir insandı; bundan dolayı onun da bir *nutfe*den yaratılmış olduğunu anlıyoruz.

Âl-i İmrân/59'u da hatırlayalım: "Şüphesiz, Allah nezdinde *Îsâ*'nın misali (durumu), Âdem'in misali (durumu) gibidir. Onu topraktan yarattı, sonra ona 'Ol!' demesiyle o da hemen oluşmaya başladı."

Anlıyoruz ki, Hz. İsa da topraktan yaratıldı; tıpkı Hz. Âdem gibi, tıpkı bizler gibi. Allah'ın "Ol!" demesiyle oluşum sürecine girdi. Bir anda oluşmadı, evreler hâlinde Hz. Meryem'in karnında oluştu.

Hicr/26'da geçen "Ve andolsun ki biz insanı, (pişmiş) kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan yarattık." ifadesine göre Hz. Âdem topraktan, üstelik de bu cümlede geçmekte olan bir balçık türünden yaratıldı.

Yani bu ayetler açık bir şekilde Hz. Âdem'in de bizler gibi topraktan yaratıldığını ve tüm insanları kapsayan bir hitabın kullanıldığı *İnsân*/2'de geçen ifadeyle de "nutfetin emşâcin"den yaratıldığını ortaya koymaktadır...

Bunlarla birlikte, Hz. Âdem'in yaratılışıyla ilgili olarak "düzeltip şekillendirmek" manasına gelen "sevveytü" fiili kullanılmaktadır. *Hicr*/29'da, "Onu tesviye edip (düzeltip şekillendirip), ona ruhumdan üflediğim zaman hemen ona secdeye kapanın!" ifadesinde geçen bu kelime yine Hz. Âdem'in yaratılışından bahseden *Sâd*/72'de de aynı şekilde kullanılıyor.

Hz. Âdem'in soyundan gelenler için, yani bizler için de yine aynı anlama gelen "sevvâ" kelimesi kullanılmaktadır;

Secde/7-9: "O ki yarattığı her şeyi güzel yaptı ve insanı yaratmaya çamurdan başladı. Sonra onun neslini 'mehîn' (hakir/değersiz/basbayağı/adi/dayanıksız) bir suyun özünden oluşturdu. Sonra onu 'düzeltip bir biçime soktu' ve ona ruhundan üfledi. Ve sizin için kulak(lar), gözler ve gönüller (işitme, görme ve idrak duyguları) var etti. Ne kadar az şükrediyorsunuz/Ne kadar da azınız şükrediyor!"

Tüm bunlardan: Hz. Âdem'in de bizler gibi aşama aşama yaratıldığı, *nutfe*den yaratıldığı, bu topraklardan yaratıldığı ve bu topraklarda yaratıldığı sonuçlarına ulaşmış bulunuyoruz.

* * *

Çoğumuzun kulağına gelen veya din adı altında bir yerlerden karşımıza çıkmış olan bir de şöyle bir algı mevcut: "Yeryüzünün farklı yerlerinden toplanan topraklarla çamurdan bir insan heykeli oluşturuluyor ve bu yapıya ruh üflenince Hz. Âdem oluyor…" (!).

Bu söylem Kur'an kaynaklı değildir; bu söylemin kaynağı *İsrailiyat*'tır, başka bir şey değildir. Kur'an bize asla öyle bir şey söylemiyor, işte ilgili ayetler ortada…

Sormadan olmuyor: Peki nasıl oldu da bu bilgiyi Kur'an'danmış gibi bize öğrettiler? Nasıl oldu da İslam'da olmayan bu bilgiyi İslamiyet adı altında bize sundular!? Müslümanlar Kur'an'daki bunca ayete rağmen bu bilgiyi nasıl oldu da benimsedi!? Nasıl olur da bunu kabul ederiz!? Biz Müslümanlar bu bağlamda bu *İsrailiyat*'tan ne zaman sıyrılacağız? Hak olan Kur'an'a ne zaman sımsıkı sarılacağız?..

* * *

Tekrar edelim, "insan" olarak bizleri yaratan yüce Allah, ilk yaratılan "insan/insanlar" için de yine "beşer/insan" tanımını kullanmaktadır. Ara bir varlıktan Kur'an asla bahsetmez. Yani "maymunun evrimleşmesi ile bir süreç hâlinde insana dönüşmesi" gibi bir anlatım görmüş olduğunuz üzere asla bulunmamakla birlikte, dolaylı bir şekilde bizi bu sonuca çıkaracak bir ayet de bulunmamaktadır. Ne başka bir hayvandan ne de herhangi başka bir şeyden yaratıldık; bizler "insan" olarak yaratıldık.

İnsan suretinde yaratıldık ve sonra *Secde*/9'da anlatıldığı gibi ruh üflenince işitir kılındık, basiret sahibi kılındık, gönül sahibi kılındık ve Âdem olduk, Âdemoğlu olduk. *Tîn*/4'te, "Biz insanı en güzel biçimde yarattık." ifadesiyle buyurulduğu gibi en güzel biçimde insan suretinde yaratıldık. Buraya kadar hemfikiriz öyle değil mi?

Şimdi, dikkat edin:

İnsân/1'de yer alan "İnsanın üzerinden, daha kendisi anılmaya değer bir şey değilken, 'dehr'den (çok uzun bir zamandan/başı sonu belli olmayan bir zamandan), 'hîn' (belli bir süreç) gelip geçmemiş miydi (gelip geçti!)?" ifadesinden ilk bakışta ne anlıyoruz? "Kâinatın yaratılma süreci ve hatta bundan da öncesindeki uzun süreçten sonra yeryüzü ve toprak yaratıldı, sonrasında da bu topraktan insan yaratıldı" şeklinde anlıyoruz doğru değil mi?

Peki, bu cümle başka ne anlama gelebilir diye hiç düşünmüş müydünüz?

Mesela: "Canı olan fakat ruhu olmayan, yeryüzünde kan döküp fesat çıkaran bir insan modeli" anlamına gelebileceği, hiç aklınıza gelmiş miydi?

İşte bazı âlimlerimiz bu şekilde düşünüyorlar. Bu gerçekten mümkün mü, olasılık dâhilinde mi bir bakalım:

"İnsanın anılmaya değer bir şey olmaması" ile kastedilenin, insanın en başlarda bir süre toprakta bir hiç olduğudur ki ilk anlamda bu doğrudur. Ancak bu aynı zamanda: "Hz. Âdem'e ruh üflenmeden önce beşerin, 'surette insan' olarak belli bir süre yeryüzünde yaşaması" anlamına da gelmiyor mu?

Sonuçta insanı değerli kılan, anılmasını sağlayan şey ruhu değil midir? Ceset, can ve hatta beyin, hayvan dediğimiz diğer birtakım mahlukatlarda da mevcuttur.

Bir hayal edin; Hz. Âdem'den önce yaşayan, kendisine ruh üflenmemiş insanların bulunduğunu; tıpkı o birtakım hayvanlar gibi (o hayvanlar da canlılar, ama bize üflenen ruh onlarda yok). Yeryüzünde diğer yaratılmış olanlardan daha akıllı bir beşer türünün var olmuş olduğunu bir düşünün...

İlginç geliyor değil mi? Meleklerin: "Orada bozgunculuk yapan, kan döken birisini mi halife yapacaksın? Oysa biz seni överek *tesbih* ediyor ve seni takdis ediyoruz?" şeklindeki endişe ve merak içeren bu sorusunun kaynağında, yeryüzünde "ruh üflenmemiş insanların" yaptıklarını görmeleri mi vardı acaba? Çünkü okumuş olduğumuz üzere *Bakara*/28-39 pasajı içerisinde geçen bu ifadeden hemen sonra Hz. Âdem'e isimlerin öğretildiğinden bahseden ayet ile devam edilmesi, yeryüzünde kanı insanın akıttığının delili değil midir?

(Bu arada "halife" kelimesinin "muhalif" olarak tercüme edilmesi tercihinde bulunanlara hatırlatmak gerekir; *Fâtır*/39: "Sizi yeryüzünde halifeler kılan O'dur. (…)" ifadesi, insanın yeryüzüne "muhalif" olarak değil, "halife" olarak atandığını göstermektedir...)

Melekler neticede *gayb*ı bilmiyorlar (bu konuyla ilgili olarak *Bakara*/31-33, *Neml*/65 gibi ayetler bulunmaktadır). Bu yüzden, gördükleri ve bildikleri bir şey varsa; yeryüzünde kan döken, fesat çıkaran birilerinin olduğudur. Yani yaratılmış olan bir şeyler hakkında, görüp bildikleri şeyler hakkında bir yorum yapmış olmaları gerekir.

Belki de Allah yeryüzüne halife atadığı zaman çoktan bir Âdemoğlu diğerini katletmişti ve melekler bunu gördüğü için endişelenmişlerdi… Bu ihtimal akla daha uygun gelse de diğer ihtimalden devam edelim.

"… *Îsâ*'nın misali (durumu), Âdem'in misali (durumu) gibidir…" şeklinde bize verilen bu benzetmeden, "Hz. Âdem'in de babası yoktu, ama annesi vardı" anlamı da çıkartılabiliyor sonuçta, öyle değil mi?

Nasıl yani?

Yani bu örneğin verilmesindeki kasıt: "Hz. İsa da babasız dünyaya geldi, Hz. Âdem de; Hz. İsa da diğer insanlar gibi topraktan yaratıldı, Hz. Âdem de" şeklinde olabilir mi acaba?

O zaman, Hz. Âdem, kendisine ruh üflenmemiş ve insan olmamış, fakat insan suretinde yaratılmış bir anneden mi dünyaya gelmiş oluyor?

"Bir dakika, kafamı toparlamam lazım…" diye düşünüyorsanız, acele etmeyin. Tekrar tekrar bu okuduklarınızın üzerinden geçin lütfen…

Hadi tamam diyelim; belki insan olmadan, yani ruh üflenmeden, insan suretinde kan döken bir yaratık olarak yaşadık. Öyleyse iki tane sorumuz var:

Soru bir: Bu insan yapısına sahip ruhsuz yaratıkların ilki, bir anne rahmi olmadan nasıl yaratıldı?

Soru iki: Bu durumda mahşerdeki yaratılma olayında insanlar aynı anda nasıl yaratılacaklar?

Önce ikinci soruyu biraz daha açalım, sonrasında cevaplar için akıl yürütmeye devam edelim:

Tâhâ/55'te geçen "Sizi ondan (topraktan) yarattık ve/yine ona döndüreceğiz ve sizi bir kere daha ondan çıkaracağız." ifadesine göre bütün insanlar yine topraktan çıkacaklar, bunu biliyoruz. *İbrâhîm*/48'den de biliyoruz ki o gün yeryüzü başka yere, gökler de başka göklere dönüşmüş olacak ve *Kahhâr* olan Allah'ın huzuruna çıkarılacağız… Bununla beraber, *Yâsîn*/51-52'den de biliyoruz ki: "(Nihayet ikinci kez) *Sûr*'a üflenmiştir, işte (bir de bakarsın) onlar mevzilerinden (kabirlerden) Rablerine doğru akın akın gidiyorlar/koşuyorlar. Derler ki: 'Vah bize! (Eyvah!) Bizi yattığımız/uykuya bırakıldığımız yerden kim kaldırdı? (…)" şeklinde bir durum yaşanmış olacak. Yine, *Kamer*/7-8'de geçen: "Gözleri 'zillet ve dehşetten düşmüş bir hâlde', yayılmış/yayılan çekirgeler gibi mevzilerinden (kabirlerden) çıkarlar. O çağırıcıya doğru (boyunlarını uzatarak) koşarlarken kâfirler: 'Bu zorlu/çetin bir gün!' derler." cümlelerinde anlatılan bu bilgilere de sahibiz… Ayetlerde açıkça belirtildiği gibi yattığımız yerden kalkacağız ve koşarak toplanma yerine sevk olunacağız. Hatta öyle ki "çekirge sürüsü" gibi olup aynı

anda topraktan kalkacağız. (Bu arada, "Derler ki: 'Vah bize! (Eyvah!) Bizi yattığımız/uykuya bırakıldığımız yerden kim kaldırdı?" şeklindeki şaşkınlık ifadesi de çok ilginçtir; âdeta "uyku moduna alınmış" bir ruh tasvir edilmiştir…)

İkinci soruyu açtığımızda kıyamet gününde annelerimizin karınlarından çıkmamız gibi bir durumun söz konusu edilmediğini görüyoruz. Peki, tutunacak ve büyüyüp gelişecek bir rahme sahip olmadan hepimiz aynı anda nasıl yaratılacağız?

Bu arada ilk defa bu konularla karşılaşan bir kişi "uçuk-kaçık" şeyler okuduğunu düşünüyorsa eğer maalesef hiç araştırma yapmamış demektir… Tam da şu anda üzerinde duracağımız bu konular hakkında zaten bilim adamları ve âlimlerimizin yapmış oldukları yorumların üzerine burada bu konuyu ele aldık. Yani bu konu çok konuşulan, çok tartışılan ve hakkında farklı yorumlar yapılan ciddi bir konudur…

Öncelikle ikinci soruya yönelik olarak kısa ve etkili bir cevap verilmek istenirse: "Allah'ın mahşerdeki *sünnet*i (yasası) farklı, dünyadaki *sünnet*i farklı olmalıdır." cevabı verilebilir...

Peki ya birinci sorunun cevabı ne olacak?

Hz. Âdem ilk insandı/insanlardandı, çünkü ona ruh üflenmiş ve böylece insan değeri almıştı. İddia edildiği gibi eğer annesi varsa ona ruh üflenmemiş olmalıydı; çünkü "insan yaratacağım" ifadesine göre Hz. Âdem'den öncesine insan denilemezdi. Tür olarak insana benzeyebilirdi ama ruh üflenmemiş olmasından dolayı o başka bir şey olmalıydı; insansı bir şey, insanımsı…

Evet, artık konuyu toparlama vakti geldi:

Kur'an'da "insandan öncesi" için, "henüz anılmaya değer bir şey olmadığı uzun bir dönem"den bahsedilmesi haricinde bu konu hakkında net bir şey bulunmamaktadır!

Yani kesin bir dille: "Hz. Âdem'i taşıyan bir beden asla olamaz!" diye bir yorum yapılamamaktadır.

Öyleyse ilk sorunun cevabı nedir? Yani Hz. Âdem ruh taşımayan bir insanımsı canlının devamında yaratılmıştır diye varsaydığımızı düşünürsek eğer, peki onların ilki nasıl yaratılmış olacak?

Yaratılışın bir ilki mutlaka olacaktır, öyle değil mi?

İşte, tam da bu noktada şu muhteşem iki ayet bizleri beklemektedir:

Ankebût/19-20: "Onlar görmüyorlar mı (bilmiyorlar mı/bakmıyorlar mı/anlamıyorlar mı) ki, Allah yaratmaya nasıl başlıyor, sonra onu iade ediyor? Şüphesiz ki bu, Allah'a kolaydır. De ki: 'Yeryüzünde gezip dolaşın da, (Allah) ilk baştan nasıl yaratmış bir bakın ('unzurû': ibret almak için bakın, inceleyin, araştırın)! Sonra Allah ahiret yaratmasını (veya: Sonraki yaratmayı) da inşa edip-yaratacaktır.' Muhakkak ki Allah, her şeye güç yetirendir."

Muhteşem!..

Yüce Allah ilk yaratılış konusunda bizleri yeryüzündeki ayetlerine yönlendirmektedir; yeryüzünde dolaş, ara, bul, incele, sor, sorgula, keşfet!

Kur'an'daki bu ayetlere ne kadar bakarsak bakalım bizlere hep aynı şeyi söyleyecekler; bizi her seferinde Allah'ın yeryüzündeki ayetlerine yönlendireceklerdir. Bu da demek oluyor ki, bunu masada değil; sahada çözmeliyiz. Yani yüce Allah'ın bize araştırma sahası olarak sunduğu yeryüzü laboratuvarında çalışmalar yapmalı, bilimde ilerlemeliyiz!

Zâriyât/20-22: "Ve kesin bir bilgiyle inanacak olanlar için yeryüzünde ayetler vardır, nefislerinizde de; yine de/hâlâ/hiç görmüyor musunuz? Semada da rızkınız ve size vadedilen şey(ler) vardır."

* * *

Gerçekten bu ayetlerden kaç tane Müslüman'ın haberi vardır?

Şu anda Müslüman olmayanlar nereden bilsinler ki bu ayetleri?..

Allah kimseye torpil yapmıyor, herkese çalıştığının karşılığını veriyor. Şu anda yeryüzünü gezenlere, araştırıp bu işlerde yarışanlara bir bakın lütfen. Ve bu işi yapan insanların bulunduğu toplumların gelişmişlik durumlarına da bir bakın. Hak ediyorlar ki Allah da onlara haklarını teslim ediyor...

Yalnız, biz Müslümanlar olarak bu işi ahireti düşünerek, yani sonraki hayatı düşünerek ona göre en güzel şekilde yapmalıyız; son okuduğumuz ayetler bize bunu hatırlatmaktadır…

"Yeryüzünde gezip dolaşın da, (Allah) ilk baştan nasıl yaratmış bir bakın ('unzurû': ibret almak için bakın, inceleyin, araştırın)!" ifadesiyle yüce Allah çok açık bir şekilde yeryüzünü gezip yaratılışı incelememizi bizden beklemektedir.

Gerçekten akıl alır gibi değil! Yani yaratılışla ilgili bunca ayete sahip bir kitaba muhatap kılınmış Müslümanlar olarak bizim kafayı bu konularla bozmamız gerekmiyor muydu?.. Enteresan değil mi?!

Genel olarak yüce Allah'ın ayetlerinden nasıl bu kadar uzak kalabildik!?

Nasıl oldu da namazı, orucu, zekâtı farz kabul ettik de bu emirleri göz ardı ettik? Neden bu ayetler bize anlatılmıyor!? Nasıl oluyor da bu ayetleri göremiyoruz?.. Niçin Kur'an'da olmayan pek çok hurafe ve masallar anlatıldı da bu apaçık ayetler bizlere anlatılmadı!? Yeryüzünde gezin ve bakın emri üzerimize farz değildir de nedir!?

Büyük yazık olmuş bize, çok büyük bir yazık! Anlaşılır gibi değil, hakikaten çok yazık!.. Bu kadar geri kalmışlık da başka türlü izah edilemezdi zaten…

Hatırlayacağınız üzere kıraat etmek demek düşünerek, anlayarak okumak demekti. "Kıraathane" ise bu işin yapıldığı yer demektir. Peki, bizim kıraathanelerimizde neler yapılıyor?..

Kavramlarımız altüst olmuş!.. Faaliyetlerimiz altüst olmuş!.. Önceliklerimiz altüst olmuş!..

Bir an önce uyanmak zorundayız! Durum gerçekten çok acil!

Biz Müslümanların, ilk/en önce kavraması gereken şu ayeti daha hâlâ bilmeyenlerimizin bulunması cidden çok acı:

Ra'd/11: "Onun (insanın) önünden ve arkasından izleyenleri vardır, onu Allah'ın emriyle gözetip-korumaktadırlar. Allah, (fertler) nefislerinde olanı değiştirmedikçe, bir kavmi (toplumu) değiştirmez. (…)"

Toplumumuzdaki bireylerin, yani bizlerin değişmemesi durumunda iyi bir şeylerin olmasını beklemek hayalcilikten başka bir şey değildir! Kural bellidir. Bunu beyinlerimize kazımak zorundayız!

Önce kendimizi değiştirmek zorundayız, bunun başka çaresi yok!

Teker teker değişmek zorundayız! Bunun başka alternatifi de yok!

Enfâl/53: "Bu böyledir, çünkü bir kavim (topluluk/millet), kendinde olanı değiştirinceye kadar Allah, ona nimet olarak bağışladığını değiştirici değildir. Ve muhakkak ki Allah *Semî*'dir (hakkıyla işitendir), *'Alîm*'dir (hakkıyla bilendir)."

Evet, bu ayetleri hayatımıza ne ara yerleştireceğiz?

* * *

Yüce Allah yeryüzüne mektup niteliğinde ayetler serpiştirmiştir. Son dönemlerde mesela Urfa Göbeklitepe'de yapılan keşif gerçekten de heyecan vericidir. Orada bulunan yapının şu ana kadar keşfedilmiş en

eski tapınak olduğu ve bu yapının yaklaşık olarak milattan on bin yıl önce inşa edildiği söylenmektedir… Bu bilgiler tarihi sil baştan yazdıracak türden bilgilerdir! Başlıbaşına bir ayettir, incelenmesi gerekir. (Hatırlatıcı not: İnsanlar için kurulan ilk mabedin Kâbe olduğunu Âl-i-İmrân/96'dan bilmekteyiz.)

Yine baktığımız zaman Etiyopya'nın Afar bölgesinde "Lucy" adını verdikleri birkaç milyon yıllık insanımsı bir fosil bulunmuştur ki bu da başlı başına bir ayettir, incelenmesi gerekir.

Arkeolojik kazıların yanı sıra, *mitokondriyal DNA* incelemelerini esasında bizlerin yürütmesi gerekirdi... Yaratılışımızı, ilk başlangıcı bulmaya yönelik inceleme işlerini en iyi bizlerin gerçekleştirmesi gerekirdi… Bilimin her bir dalında, her seviyesinde zaten var olmanın ötesinde; bütün dünyaya en güzel şekilde bizlerin örnek teşkil etmesi gerekirdi... İnsanların bu dünyada mutluluğu ve refahı için, ahiretteki kurtuluşları için, Allah için bizlerin çok daha akıllıca işler yapmamız gerekirdi…

Gerekirdi, gerekirdi, gerekirdi!..

Umarız hâlâ geç değil!..

İlgili diğer ayetlere de baktığımız zaman konunun önemi iyice pekişmektedir. Bakın, nice ayetler bizi doğadaki delilleri incelemeye yönlendirmektedir:

Nahl/66: "Şüphesiz ki 'el-en'âm'da (o hayvanlarda) da sizin için (nice) ibret(ler) vardır. Size onların karınlarındaki 'fers' (atık/fışkı/yarı sindirilmiş gıdalar/gübre) ile kan arasından (gelen), içenlerin boğazından kolaylıkla kayan 'hâlis' (dupduru) bir süt içiriyoruz."

Hacc/46: "Yeryüzünde gezip dolaşmıyorlar mı ki, onların düşünecek kalpleri ve işitecek kulakları olsun (kalpleri gördüklerinden ibret alabilsin ve kulakları söylenenleri işitebilecek bir duyarlılık kazansın). Ne var ki, gözler kör olmaz; velakin/ancak göğüslerdeki kalpler (kalp gözleri) kör olur."

Mülk/19: "Onlar, üstlerinde dizi dizi kanat açıp kapatarak (kanat çırparak) uçan kuşlara bakmıyorlar mı ('evelem yerav': görmüyorlar mı/gözlem yapmıyorlar mı/düşünüp incelemiyorlar mı)? (…)"

Kâf/6: "Üzerlerindeki semaya bakmıyorlar mı ('yenzurû': incelemiyorlar mı/araştırmıyorlar mı/düşünmüyorlar mı)? Biz, onu nasıl bina ettik ve onu nasıl süsledik?! Onda hiçbir çatlak da yoktur."

'Abese/24: "Öyleyse/Şimdi o insan, yediğine bir baksın ('yenzur': incelesin/araştırsın/düşünsün)!"

Yûnus/101: "De ki: 'Göklerde ve yerde neler var/neler oluyor, bir bakın ('unzurû': araştırın/inceleyin/düşünün/ibret alın)! Fakat iman etmeyen bir topluluğa o ayetler (deliller) ve o uyarılar bir fayda sağlamaz."

Târık/5: "İnsan hangi şeyden (nereden) yaratıldığına bir baksın ('yenzur': araştırsın/incelesin/düşünsün)!"

Rûm/9: "Yeryüzünde dolaşıp da, kendilerinden öncekilerin sonlarının nasıl olduğuna bir bakmazlar mı ('yenzurû': incelemezler mi/araştırmazlar mı/düşünmezler mi)? (…)"

Ğâşiye/17-20: "Bakmıyorlar mı ('yenzurûne': incelemiyorlar mı/araştırmıyorlar mı/düşünmüyorlar mı); o deve (ya da: Yağmur yüklü bulutlar), nasıl yaratılmış? Ve semaya; nasıl yükseltilmiş? Ve dağlara; nasıl dikilmiş? Ve yeryüzüne; nasıl yayılıp-döşenmiş?"

* * *

Evet, tanık olunduğu üzere Kur'an; jeolojiden embriyolojiye, arkeolojiden zoolojiye, paleontolojiden kozmolojiye tüm bilimleri bütün hâlinde kuşatan ve bunlar hakkında bizi düşünmeye ve araştırmaya yönlendiren olağanüstü bir kitaptır!

Kur'an'daki "Oku!" emrine yapılabilecek olan en güzel tefsiri, yine emrin sahibi olan yüce Allah zaten yapmıştır. Daha nice ayetleriyle birlikte sözün en güzelini bize aktaran *Rahmân*, O'nun adına, O'nun adıyla okumamızı bizlerden beklerken hâlâ boş işlerle uğraşmak gerçekten ziyanda olmaktır…

* * *

Özet olarak: Yaratılışla ilgili olan bütün ayetler göz önünde bulundurulduğu zaman, ilk yaratılışta pek çok insanın yaratıldığı sonucu ağır basmaktadır. Hem bir kere "çiftler hâlinde, pek çok çiftin yaratılması" Allah için zor olabilir mi? Asla!

Hatırlayalım:

Lokmân/28: "Sizin yaratılmanız ve diriltilmeniz yalnızca tek bir kişi(yi yaratıp diriltmek) gibidir. Şüphesiz ki, Allah *Semî*'dir (her şeyi hakkıyla işitendir), *Basîr*'dir (her şeyi hakkıyla görendir).

Şu an siz bu yazıları okuyorken tahmin bile edemeyeceğiniz sayıda yaratılış olayı gerçekleşiyor: Aynı anda çiftler hâlinde bir tarlada sayısız

bitki yetişiyor, yeryüzünün dört bir yanında aynı anda nice sayıda bebek dünyaya gözlerini açıyor…

Sonuç olarak *'Âlim* olan da, *'Alîm* olan da, *'Âllâm* olan da Allah'tır. "Hâlık" olan da O'dur, yarattığını en güzel şekilde yaratır. Çeşit çeşit yaratan, sürekli olarak yaratan, yani "Hallâk" olan da ancak O'dur. Allah her an yaratış üzerinedir. Yoktan yaratıp var eden, varı yoka çeviren, vardan var eden, vardan dönüştürüp başka şeyler yaratan Allah'tır! Yaratan olduğu için kuralı da istediği gibi koyan yine O'dur. Buna rağmen prensipler dâhilinde ve ölçü ile yaratmayı kendine ilke edindiğini, değişmez yasaları (*sünnet*i) olduğunu bize bildiren de yine O'dur. Hâl böyle iken ister Hz. Âdem ve eşinden tüm nesli yaratır, isterse pek çok insanı aynı anda yaratıp yayar… Geçmişi, geleceği, *gayb*ı hakkıyla bilen yalnız O'dur. Bu konuda bize düşen bir şey varsa, o da O'nun emrine uyarak yeryüzünde araştırmalar yapmaktır…

İşte Kur'an, işte büyük mucize!.. Şahitsiniz değil mi!?

* * *

Evet, yaratılış konusunu burada kapatmadan önce son bir konuya daha kısaca değinelim, sonrasında diğer mucizelerle devam edelim.

Cennetten kovulma ile ilgili olarak biz Müslümanlar ne bilmekteyiz, Kur'an bize bu konuda neler anlatmaktadır? Hz. Âdem gerçekten eşi yüzünden mi cennetten kovulmuştur?

Cevap: Hayır. Kur'an'a göre asla öyle bir şey söz konusu değildir! Ayetler ortada.

Peki, birçok Müslüman'ın bir yerlerden duyup da din diye benimsediği bu bilginin kaynağı nedir?

Cevap: Bu bilginin kaynağı Tevrat'tır. Evet, sanırım artık şaşırmıyorsunuzdur…

Önce Tevrat'ın Yaratılış (*Tekvin*) kitabının üçüncü bölümüne bir bakalım:

1- Yehova Tanrı'nın yarattığı tüm yaban hayvanları içinde en temkinlisi yılandı. Kadına şöyle dedi: "Tanrı gerçekten bahçedeki her ağacın meyvesinden yemeyeceksiniz mi dedi?" 2- Kadın yılana şu cevabı verdi: "Bahçedeki ağaçların meyvesinden yiyebiliriz. 3- Fakat bahçenin ortasındaki ağacın meyvesi hakkında Tanrı, 'Ondan yemeyeceksiniz, ona asla dokunmayacaksınız, yoksa ölürsünüz' dedi." 4- O zaman yı-

lan, kadına şöyle söyledi: "Kesinlikle ölmezsiniz. 5- Tanrı biliyor ki, o ağacın meyvesinden yediğiniz gün gözleriniz açılır, iyiyi kötüyü bilerek Tanrı gibi olursunuz." 6- O zaman kadın baktı, ağacın meyvesi yenilebilir, göz alıcı bir meyveydi, gerçekten de hoş görünüyordu. Böylece kadın ağacın meyvesinden alıp yedi. Sonra kocasıyla beraberken ona da verdi, o da yedi. 7- O zaman ikisinin de gözleri açıldı ve çıplak olduklarını fark ettiler. İncir yapraklarını birbirine dikip edep yerlerini örttüler. 8- Daha sonra, günün serinliğinde bahçede dolaşan Yehova Tanrı'nın sesini işittiler. Adam ve karısı, Yehova Tanrı'dan gizlenmek için bahçedeki ağaçların arasına girdiler. 9- Yehova Tanrı adama "Neredesin?" diye tekrar tekrar seslendi. 10- Sonunda adam "Bahçede sesini işittim, fakat çıplak olduğumdan korkup gizlendim" diye cevap verdi. 11- Tanrı "Çıplak olduğunu sana kim söyledi? Yememeni emrettiğim ağacın meyvesinden mi yedin?" diye sordu. 12- Adam, "Yanıma verdiğin kadın, o bana ağacın meyvesini verdi, ben de yedim" dedi. 13- Bunun üzerine Yehova Tanrı kadına, "Ne yaptın?" diye sordu. Kadın "Yılan, beni o kandırdı, ben de yedim" cevabını verdi. 14- Yehova Tanrı yılana şunları söyledi: "Bunu yaptığın için, tüm evcil hayvanlar ve tüm yaban hayvanları içinde sen lanetli oldun. Karnın üzerinde sürüneceksin ve ömrün boyunca toprak yiyeceksin. 15- Seninle kadın arasına, senin soyunla onun soyu arasına düşmanlık koyacağım. O (kadının soyu) senin başını ezecek, sen onun topuğunu yaralayacaksın." 16- Kadına da şunu dedi: "Gebelikte çekeceğin sıkıntıları çok artıracağım; sancılar içinde çocuk doğuracaksın. Kocana aşırı düşkün olacaksın, o da sana hâkim olacak." 17- Ve Âdem'e şunları dedi: "Karının sözünü dinleyip "Yemeyeceksin" diye emrettiğim ağacın meyvesinden yediğin için, toprak senin yüzünden lanetli oldu. Toprağın ürününü yemek için ömür boyu zahmet (acı) çekeceksin. 18- Sana diken ve çalı verecek, yaban otu yiyeceksin. 19- Alın teri dökerek ekmek yiyip sonunda toprağa döneceksin, çünkü ondan alındın. Topraksın, yine toprağa döneceksin." 20- Daha sonra Âdem karısına Havva (yaşayan) adını verdi, çünkü o tüm yaşayanların anası olacaktı.

Bu şekilde devam etmektedir...

Peki, Kur'an bize bu konu hakkında neler söylüyordu hatırlıyor muyuz?

A'râf/20 bize, o ikisine vesvese veren varlığın şeytan olduğunu söylüyordu. *Bakara*/36, "Şeytan onları(n ayağını) kaydırdı." şeklinde bir ifadeyle olayı bize açık açık anlatıyordu. *Tâhâ*/120'de de, "Şeytan ona (Âdem'e) vesvese verdi." ifadesi, bize bu işi yapanın "Hz. Âdem'in eşi" olmadığını çok net bildiriyordu…

Kur'an'ın Tevrat ve İncil hakkında bize neler söylediğini detaylı bir şekilde inceleyeceğimizden bahsetmiştik. Bu konu hakkında iyice meraklanmış olmalısınız… Az daha sabredin lütfen, çok az kaldı…

Yaratılış hakkında hazırlanmış olan kaliteli, gayet güzel belgeseller bulunuyor… Kur'an'dan okuduğumuz bu hakikatler eşliğinde, farklı bakış açıları kazandığımız bu bilgiler henüz taze iken bu belgeselleri mutlaka izleyin lütfen… Tavsiye olarak mesela "Morgan Freeman ile inancın hikâyesi, yaratılış" belgeselinden başlayabilirsiniz ki bu çalışmanın sonuna kadar izlenmeyi hakettiğini düşünüyorum; farklı inanışlara sahip, farklı tarihlerde yaşamış toplulukların birbirinden çok farklı yaşantıları hakkında detaylı araştırmalar yaparak geniş bir yelpazede güzel bir çalışmaya imza atmışlar…

Artık burada yaratılış ile ilgili konuyu kapatabiliriz…

Şimdi, bu olağanüstü kitap hakkında bilinmesi gereken diğer mucizelere de kısa kısa değinelim ve ardından sizleri şaşırtmaya devam edecek konularla yolumuza devam edelim:

Kur'an'daki mucizelerden birisi de kendisinde metnin anlamını aşan belirli bir matematiksel düzenin var olmasıdır. Bu yeni sayılabilecek bir keşiftir. Çünkü bu araştırmalar için en sağlıklı sonuçlar bilgisayarların icat edilmesiyle birlikte alınmaya başlanmıştır.

Evet, Kur'an'da kelimelerin kullanılış adetlerinde ilahi bir uyumun yanı sıra rastgele oluşamayacak bir simetri bulunmaktadır. Bu düzen Kur'an'ın tamamını kuşatmıştır. Mesela Kur'an'da sıklıkla kullanılan melek ve şeytan kelimeleri, anlam olarak ilişkili olan iki kelimedir. Kur'an'da bu ilişkili kelimeler tüm türevleriyle (yani kelimenin tekil-çoğul hâli, geçmiş-gelecek zaman kipinde kullanılması hâli ile) ele alındığında şunu görmekteyiz ki, "melek" kelimesi 88 defa geçerken "şeytan" kelimesi de 88 defa geçmektedir. Yine, "erkek" kelimesi 24 kez geçerken "kadın" kelimesi de 24 kez geçmektedir. Dahası, "dünya" kelimesi 115 defa geçerken "âhiret" kelimesi de 115 defa geçmektedir. "Bunlar aynı ayetlerde geçiyorlarsa zaten eşit olmalıdırlar…" şeklinde düşünülebilir, fakat bilinmelidir ki bu 115 defa geçen kelimelerin neredeyse yarısı farklı ayetlerde geçmektedir. Burada örneği verilen ve verilecek kelimeler de aynı şekilde, birçoğu birbirlerinden farklı ayetlerde yer almaktadır.

"*Îsâ*'nın misali, Âdem'in misali gibidir" ifadesinin geçtiği Kur'an'da, "Âdem" ismi 25 defa, "Îsâ" ismi de 25 defa kullanılır. Yine Kur'an'da "sıkıntı" anlamına gelen "dayk" ifadesi Kur'an boyunca 13 kez kullanılmıştır, "huzur bulmak" anlamına gelen "tatmaîn" ifadesi de yine 13 kez kullanılmıştır…

"Kıyamet günü" 70 defa geçerken, kıyamet gününün kastedildiği "o gün" ifadesi de 70 defa geçmektedir. Bunlarla birlikte ilginçtir ki Kur'an'da "yevm" yani "gün" kelimesi 365 kez geçer. *Tevbe*/36'da, "Gerçekten de Allah katında ayların sayısı 12'dir. (…)" ifadesi vardır ki

burada "ay" anlamına gelen "şehur" kelimesi de Kur'an'da 12 kez kullanılmıştır. Dünya'nın uydusu olarak Dünya'nın etrafındaki dönüşünü 27 günde tamamlayan "Ay" anlamında kullanılan "kamer" kelimesi Kur'an'da 27 kez geçmektedir. Daha farklı örnekler de mevcuttur. (Bu kelimelerin geçtiği ayetler ve daha fazlası için "Sorgulayan Müslüman" tarafından detaylıca hazırlanmış olan ilgili videoya bakabilirsiniz. Daha da fazlası için "Kur'an Araştırmaları Grubu"nun hazırlamış olduğu "Kur'an Hiç Tükenmeyen Mucize" isimli kitabı inceleyebilirsiniz…)

Bunlar bir tesadüf olabilir mi?..

Bu uyumun ne derece hassas bir ayarda yapıldığına dair bir örnek verelim:

'Abese/38'de geçen "o gün yüzler vardır pırıl pırıl" ifadesi yerine "â*hiret*te yüzler vardır pırıl pırıl" ifadesini tercih etseydi yüce Allah, bu sefer yukarıda bahsettiğimiz "o gün" ifadesi 69 defa geçecek, "âhiret" kelimesi ise 116 defa geçmiş olacaktı. Görülüyor ki seçilen kelimeler rastgele seçilmiş değillerdir. Farklı zamanlarda, farklı koşullarda, parça parça, yaklaşık 23 koca yılda indirilmiş olan bir kitaptan bahsediyoruz... Anlam ve içerik bakımından bu 6236 ayet arasında asla bir çelişki olmadığını da zaten biliyoruz. Ayetlerin birbirlerinin açıklayıcısı ve tamamlayıcısı olarak gelmesinin yanında, gelişinin bir olay üzerine olması ve o olayı aydınlığa kavuşturması da ayrı bir mucizedir... Daha önce de vurguladığımız üzere tek seferde inmiş gibi bir ifade akıcılığına ve üslup güzelliğine sahiptir. Ayetleri farklı zamanlarda indirilen bazı surelerin ayet sonlarının kâfiye uyumu, bunun erişilemez bir kudretin eseri olduğunun en belirgin delillerinden birisidir...

Bu sayıların denk gelme ihtimalini hiç düşündünüz mü? Bu gerçekten çok düşük bir ihtimaldir ama Kur'an'da bu olmuştur.

Cinn surenin son ayetine baktığınızda, orada yüce Allah'ın bizlere "her şeyi bir bir saydığını, hesap etmekte olduğunu" söylediğini görürsünüz. Kur'an'da geçen bu ayetin Kur'an'ın kendisi için de geçerli olduğu sonradan anlaşılmıştır...

Kur'an'da her şey hesaplanmıştır. Tüm bunlar, vahyin Allah'ın kontrolü altında ve O'nun tarif edilemez derecede yüce zekâsı ile gerçekleştiğinin delillerinden yalnızca bazılarıdır...

Yine bakıldığında, Kur'an'da geçen kelimelerle olduğu gibi geçmeyen kelimelerle de bize çok şey anlatılır... Mesela o zamanlarda etrafta

bolca bulunmasına rağmen “kedi” kelimesi Kur’an’da hiç geçmez ya da “akrep” kelimesi hiç geçmez ve daha bunun gibi o gün popüler olan fakat Kur’an’da yer almayan pek çok şey vardır...

Kur’an tüm muhataplarını kapsayan bir anlatıma sahiptir. Olaylara ve ibret alınacak durumlara dikkat çekilirken kişiler üzerinden örnek verilmez; karakter üzerinden örnek verilir. Yani mesela Firavun bir karakterdir, onun esas ismi farklıdır. Mesela Ebu Leheb özel isim değildir, künyedir yani lakaptır… Bununla beraber, elçinin çocuklarının isimleri ya da eşlerinin özel isimleri Kur’an’da geçmez... Peygamberimizin bu kutlu mücadelesine en büyük destek verenlerden Hz. Ali, Hz. Ebubekir, Hz. Osman ve Hz. Ömer gibi önemli kimselerin isimleri de Kur’an’da geçmez…

Daha farklı bir noktadan bakarsak: Hz. Muhammed, Allah’ın elçisi olduğunu söylediği zaman eşi olan Hz. Hatice (Allah resulü Hz. Muhammed’in 25 yaşında evlendiği ve kendisinin vefatına kadar yani yaklaşık 25 yıl boyunca kendisiyle evli kaldığı biricik eşi) hiç tereddüt etmeden ona inanmış, hemen iman etmiştir. Sonrasında inkâr edenlerin nice zulümlerine karşı büyük sabır göstermiş, her zaman Allah resulünün yanında yer almıştır. Nice zorluklarla mücadele etmiştir. Sırf bu hadise bile derin derin düşündüğümüz zaman bize çok şeyler anlatmaktadır...

Kur’an, benzerinin getirilemeyeceği iddiasının üzerinde birden fazla ayetle durmaktadır: *Yûnus*/38, *Bakara*/23-24, *İsrâ*/88, *Tûr*/34 ve *Hûd*/13-14. Bu ayetleri çarpıtarak “başka dillerdeki insanların bunu zaten yapamayacağı” gibi basit düşünceler öne sürenler sadece konuşmaktadırlar... Böyle boş konuşan, hiçbir şey yapamayıp da ancak çamur atan insanlar şimdi varsalar geçmişte de oldular, gelecekte de olacaklar.

Eğer gerçekten iddialarında samimi iseler oturup üzerinde çalışırlar ve insanları Kur’an gibi etkileyen ve harekete geçiren bir sure yazarlar.

Haydi, siz de bir deneyin. Cidden, haydi buyrun; elinize bir kâğıt, bir de kalem alın ve yazmaya başlayın. Hatta arkadaşlarınızı da çağırın. Sonra gidip en yakınlarınızı ikna edin. Dahası onun uğruna yirmi üç yıl boyunca gece gündüz dur durak bilmeden mücadele edin. Bu uğurda yaşanacak tüm acılara, tüm sıkıntılara göğüs gerin. Yurdunuzdan sürülün, defalarca size tuzaklar kurulsun, hatta o ikna ettikleriniz bu uğurda ölsünler, hatta siz de ölümlerden dönün… Nihayetinde başarı-

ya ulaşın ve yazdıklarınız asırlarca okunsun, hiç kimse tarafından çürütülemesin; aksine, yazdıklarınız tüm insanlığı aydınlatan ufuk açıcı bilgilere sahip olsun, geçmişteki o kitapları tasdik edip onlar hakkında tartışılan konulara açıklıklar getirsin, her bir cümlesi hikmetle dolu olup insanlığa rahmet ulaştırsın…

Yapamayacaklar!

Hz. Muhammed'in en azılı düşmanları Arapça konuşuyorlardı da yapamadılar!

Enfâl/30-31: "Ve hani o kâfirler, seni tutuklamak (tutup bağlamak/bir yere hapsetmek) ya da öldürmek yahut seni (yurdundan) çıkarmak için sana tuzak kuruyorlardı. Ve onlar (sana) tuzak kurarlarken, Allah da (onlara) tuzak kuruyordu (onların tuzaklarını boşa çıkarıyordu). Ve/Zira Allah tuzak kuranların en hayırlısıdır. Ve ayetlerimiz onlara okunduğu zaman: '(Evet) işittik; istesek, biz de bunun bir benzerini elbette söyleyebiliriz. Bu, eskilerin masallarından (hayal ürünü yazılarından) başkası değildir.' dediler."

Peki, söyleyebildiler mi? Tabii ki de hayır, başaramadılar!

Sonrasında gelenler de aynı şekilde; başarabilselerdi eğer, haçlı seferlerine gerek kalmazdı ki zaten…

Tüm bunlardan anladığımız Kur'an'ın hak bir kitap olduğudur; tam da *Hûd*/13-14'te anlatıldığı gibi:

"Yoksa 'Onu (Muhammed) uydurdu.' mu diyorlar? De ki: 'Eğer sadıksanız Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında), gücünüzün yettiklerini çağırın da onun benzeri uydurulmuş on sure getirin.' Eğer buna rağmen size cevap veremiyorlarsa, bilin ki o (vahiy/Kur'an) ancak Allah'ın ilmi ile indirilmiştir ve O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. Artık Müslüman/(Allah'a) teslim oluyor musunuz?"

* * *

Hz. İsa'yı, Hz. Muhammed'den önceki son peygamber olarak biliyoruz. Aralarında yaklaşık altı yüz sene var… Ne bu altı yüz sene içerisinde ne de Hz. Muhammed'den günümüze herhangi bir peygamber gelmiştir. Evet, Hz. İsa'nın vefatının üzerinden yaklaşık olarak iki bin yıl geçti ve bu upuzun zaman diliminde sadece ama sadece Hz. Muhammed geldi… Hz. Muhammed'i kendi çocuklarını tanır gibi tanıyan ve onun mutlaka geleceğini bilen kitap ehlinden bazıları, birtakım nedenlerden

dolayı bu gerçeği bile bile gizlediler ve kâfirlerden oldular. Bu konular hakkında da ayetler bulunmaktadır ki onlara da geleceğiz…

* * *

Bir diğer mucizeye geçelim:

Rûm/1-9: "*Elif, Lâm, Mîm*. Rum (orduları) yenilgiye uğradı. (Arapların bulunduğu bölgeye) en yakın yerde/Arzın en alçak yerinde. Ama onlar, yenilgilerinden sonra (pek) yakında galip geleceklerdir. Birkaç yıl içinde (üç ila dokuz). Bundan önce de, sonra da emir (buyruk, yetki, hükümranlık) sadece Allah'ındır. Ve o gün müminler sevineceklerdir. Allah'ın yardımıyla. O, dilediğine/layık gördüğüne yardım eder; zira *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Rahîm* (tarifsiz merhamet sahibi) O'dur. (Bu,) Allah'ın vaadidir; Allah, vaadinden dönmez. Velakin/Ancak insanların çoğu (bu gerçeği) bilmezler. Onlar, ancak yakın hayatın (dünya hayatının) dışta olanını (görünen yüzünü) bilirler; ahiretten ise gafildirler. Nefislerinde (kendi içlerinde/kendi kendilerine), Allah'ın gökleri ve yeri ve bu ikisi arasında bulunanları ancak (ve ancak) hak ile (bir amaç ile/gerçek olarak) ve belirlenmiş bir ecel olarak (belli bir süre için) yarattığını hiç mi tefekkür etmiyorlar!? Ve insanlardan birçoğu, Rablerine kavuşmayı gerçekten inkâr etmektedirler. Yeryüzünde dolaşıp da, kendilerinden öncekilerin sonlarının nasıl olduğuna hiç bakmazlar mı (incelemezler mi/araştırmazlar mı/düşünmezler mi)!? Onlar kuvvet bakımından kendilerinden daha şiddetli/çetin/baskın idiler, yeryüzünü kazıp alt üst etmişler ve onu, kendilerinin imar ettiğinden daha çok imar etmişlerdi. Resulleri (elçileri) de onlara (nice) açık delillerle gelmişti. Neticede onlara zulmeden Allah değildi (ya da: Zaten Allah onlara zulmedecek değildi); velakin onlar nefislerine (kendi kendilerine) zulmediyorlardı."

Yüce Allah vahiy yoluyla peygamberimiz Hz. Muhammed'e *gaybi* bir haber vermiş ve ardından yaşanan olaylar da aynen bu doğrultuda gerçekleşmiştir. Kur'an bize lazım olanı söylemiştir, daha fazla detayı ise tarih kitaplarına veya Kur'an'a aykırı olmaması kaydıyla hadis kitaplarına bakarak öğreniyoruz ki; o dönemin iki süper gücünden biri olan Rumların (Doğu Roma/Bizans İmparatorluğu), diğer süper güç olan Sasani İmparatorluğu'na karşı zaferi ile sonuçlanan bu savaş tarihte "Ninova Muharebesi" olarak geçmektedir. Bu savaşı bir araştırın, çok ilginç bir hikâyesi var… Kısaca bir değinelim:

Bu ayetlerin Mekke'de indiği konusunda âlimlerimiz ortak görüşe sahipler...

Ayetlerin indiği dönemde Sasanilerin zaferini müşrikler sevinçle karşılamışlardır. Bu sevinçlerinin gerekçelerini birkaç ana başlıkta toplamak gerekirse: Onlarla yaptıkları siyasi ilişkiler, ekonomik ilişkiler ve en önemlisi de onların da kendileri gibi putperest olmalarıdır. Müslümanlar ise Rumların (Hristiyan Bizans'ın) kitap ehli olmaları ve tek tanrı inancına sahip olmalarından ötürü onların bu ağır yenilgisini büyük bir üzüntüyle karşılamışlardır. Hemen herkesin Rumların tarih sahnesinden silineceğini düşündüğü tam da bu dönemde inen bu ayetler, durumun zannettikleri gibi olmayacağını; tam aksine "fî bid'i sinîn" yani "3 yıldan fazla ama 9 yıldan az" olan bir süreçte Rumların kesin bir galibiyet alacaklarını müjdelemiştir. Bu arada "fî bid'i sinîn" ifadesi meallerde "birkaç sene" olarak çevrilmiştir, ancak anlam olarak üç ila dokuz yıl arasını ifade etmektedir. Basitçe şu şekildedir: "Sinîn" kelimesi "cemi"dir, yani en az üç yılı ifade eder. "Bid'i" ise Türkçedeki "küsür" gibi bir anlama gelir. Mesela on küsür sene denilince nasıl on ile yirmi yıl arası anlaşılıyorsa, bu kelimeler de işte bunun gibi bir araya gelince "üç ilâ dokuz yıl arası" anlamını vermektedirler…

Tarih kaynaklarının da verdiği bilgilere göre (yaklaşık tarihler olarak) 618 yılında büyük bir yenilgi ile bugünkü İstanbul'a kadar geri çekilen Rumlar, 622 yılında mukabil harekete geçerler ve 623'te galebe çalmaya başlayarak nihayetinde 627'te kesin bir zafer elde ederler.

Kur'an'da geçen ve peygamberimizin dile getirmiş olduğu bu iddia, büyük bir iddiadır. Eğer geleceğe yönelik iddia edilen bu ifadeler gerçekleşmemiş olsaydı, İslam çökerdi. Bilindiği üzere tam tersi olmuş, Allah resulünün söyledikleri doğru çıktığı için pek çok kişi Müslüman olmuştur. *Gayb*dan haber verilmesi, hatta mümkün olamayacak derecede zayıf bir olasılığı bulunan bu olayın gerçekleşeceğinin haber verilmesi ile sonrasında bu olayın aynen bu şekilde gerçekleşmesi, gerçekten çok büyük bir mucize olmakla birlikte bu kitabın hak olup Allah'tan geldiğinin en büyük kanıtlarından birisidir.

Bir de dikkat ettiyseniz surenin başlarında Allah bir detay daha vermekte; hem "en yakın yerde" anlamına gelen hem de "arzın en alçak yerinde" anlamına gelen "edna el-ard" ifadesini kullanmaktadır. Yüce

Allah yalnızca "yenilgiye uğradılar" deyip de geçebilirdi, ancak böyle yapmamıştır.

Rumların savaşı kaybettiği Lut Gölü bölgesi, Araplara yakın bir yer olmasının yanı sıra deniz seviyesinden yaklaşık dört yüz metre aşağıda bulunmasıyla da yeryüzünün en alçak bölgesi olarak bilinmektedir. Yeryüzünün en alçak bölgesini bilimsel bir çalışma yapmadan bilebilmek; imkânsızdır! İşte bu da ayrı bir Kur'an mucizesidir.

Üstelik Kur'an'da gelecekte yaşanacak olaylar hakkında bilgi verilen tek yer burası da değildir; *gaybi* bilgiler içeren pek çok sayıda ayet bulunmaktadır:

Mesela *Duhâ* suresi, iniş sırasına göre en başlardadır. Henüz Müslüman sayısı çok çok azdır. Surenin dördüncü ayeti, peygamberimizin sonunun ilkinden daha hayırlı olacağı müjdesini içermektedir ki aynen de öyle olmuştur… Bu ayet, peygamberimizin ahiret hayatının dünya hayatından daha iyi olacağı anlamına da gelmektedir… Bu ayetten sonra şüphesiz çok sıkıntılar çekmiş, hicret yapmak zorunda kalmış, birçok savaş yaşamış ama nihayetinde Allah'ın yardımı ile çok büyük bir devrim yaparak insanlığı o zifiri karanlıklardan aydınlığa çıkarmıştır. Huzuru, adaleti, barışı tesis etmiştir. Kendisinin sonu, ilkinden daha hayırlı olmuştur…

Başka bir örnek olarak, *Dühân*/59: "Öyleyse sen gözleyip-bekle; elbette onlar da gözleyip-bekliyorlar." ifadesinde geçtiği gibi hepbirlikte sonucu beklemişlerdir. Nihayetinde mutlak üstün gelen Allah'ın resulü olmuştur…

Mesela *Feth* suresi: Medine'de inmiştir ve yirmi yedinci ayetinde yine gelecekten bir haber ve müjde olarak *Mescid-i Harâm*'a güven içinde korkmadan girecekleri, yakın bir fethin onları beklediği açıkça beyan edilir…

Yine, diğerleri gibi muhteşem bir sure olan *Tûr* suresinde şu ifadeler yer alır:

Tûr/30-31: "Yoksa onlar (senin için): '(O,) bir şairdir; zamanın felaketlerine çarpılmasını gözetliyoruz.' mu diyorlar? De ki: 'Bekleyin, çünkü/muhakkak ki ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim."

Evet, zamanın felaketlerine çarpılan Hz. Muhammed olmamıştır; onu diyenler olmuştur. İnkâr edenler sadece zamanın felaketlerine çarpılmış olarak kalmayacaklardır, onlar için esas felaket ahirette olacaktır…

Tâhâ/135'te de: "De ki: 'Herkes gözlemektedir/beklemektedir; öyleyse siz de gözleyin. Düzgün yolun sahiplerinin kimler olduğunu ve kimlerin doğru yolda bulunduğunu yakında bileceksiniz.' ifadesi bulunmaktadır…

Mücâdele/21'de de çok açık bir şekilde şu ifadeler yer alır: "Allah: 'Kesinlikle ben ve elçilerim galip geleceğiz.' diye yazmıştır. Şüphesiz ki *Kaviyy* (çok kuvvetli), *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan) Allah'tır."

Yine, Medine'de inmiş olan ve söyledikleri kesin bir şekilde gerçekleşmiş olan bir diğer ayet:

Saff/13: "Ve seveceğiniz diğer bir şey de Allah'tan yardım ve yakın bir fetihtir. Müminleri (bunlarla) müjdele!"

Bakın sadece şu ayet bile fazlasıyla tüm gerçekleri ortaya sermektedir:

Mülk/29: "De ki: 'O, (bize merhamet edecek olan) *Rahmân*'dır. Biz O'na iman ettik ve sadece O'na tevekkül ettik (güvenip dayandık); yakında kimin apaçık bir dalalet içinde olduğunu bileceksiniz.'"

Şu anda bizler de biliyoruz ki Allah ve resulü karşısında yer alanlar; o puta tapanlar, o Allah'a ortak koşanlar, o Allah ile aralarına aracılar koyanlar, o Allah'ı inkâr edenler gerçekten de çok büyük bir sapıklık içindelermiş.

Hz. Muhammed'in Allah'ın izni ve yardımıyla; yaşadığı toplumda küfür ve ahlaksızlıkla nasıl mücadele verdiğini, nice zalimlere karşı nasıl masum ve mazlumların yanında yer alıp onların haklarını savunduğunu, inatla adaleti ayaklar altına almaya çalışan nice alçaklara karşı nasıl sabırla adaleti ayakta tuttuğunu Kur'an bize çok güzel anlatmaktadır… Peygamberimiz tüm bunları Allah'ın vahiyleriyle: Kur'an ile yapmıştır.

Gelecekten haber veren başka bir ayet:

Âl-i İmrân/12: "Kâfirlere de ki: 'Yakında yenilgiye uğratılacaksınız ve toplanıp cehenneme sürüleceksiniz, orası ne fena bir döşektir/yataktır (yerdir)!"

Mâide/67'de yüce Allah, peygamberini insanlardan koruyacağının garantisini vermektedir. Bununla birlikte üzerine düşen görev ve sorumluluğu yerine getirmesini de resulüne emretmektedir:

"Ey resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et (duyur, ilan et)! Eğer yapmayacak olursan, O'nun risaletini/elçiliğini (mesajını/öğretilerini) tebliğ etmemiş (görevini yapmamış) olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Şüphesiz Allah, kâfirler (küfre batmışlar/'gerçekleri' gizleyenler/inkârda ısrar edenler/nankörlük edenler) topluluğunu hidayete (doğru yola) erdirmez (onlara rehberlik etmez/onları hedeflerine ulaştırmaz)."

Evet, tıpkı bu şekilde olmuştur. Her türlü tuzağa, her türlü iftiraya, her türlü zulme karşı yüce Allah görevini layıkıyla yerine getirmiş olan elçisini korumuştur. Yapılan bunca savaşlarda bizzat savaştığını biliyoruz; onu her türlü korumuş, üstün tutmuş ve onun şanını yüceltmiştir...

Bir diğer gaybi haber; *Hicr*/9: "Hiç şüphesiz, 'ez-zikr'i (o zikri/vahyi/Kur'an'ı) biz indirdik biz; onun koruyucuları da elbette biziz."

Ve bir başkası; *Nahl*/41-42: "Ve zulme uğratıldıktan sonra Allah yolunda hicret edenlere gelince, onları dünyada güzel bir şekilde yerleştireceğiz. Ahiretin ödülü ise elbette daha büyüktür. Keşke (bu gerçeği) bilselerdi! Onlar (ödülü hak edenler) sadece Rablerine tevekkül ederek (güvenerek) sabredenlerdir."

Geçmişte yaşanmış olup, Hz. Muhammed'in de kavminin de bilmediği birtakım *gaybi* bilgilerden de yüce Allah haberler vermiştir (mesela *Hûd*/25-49 arasında anlatılan Hz. Nuh ve kavminin ibretlerle dolu o harika kıssası)…

* * *

Kur'an denilince tek bir kitap akla gelir. Kur'an, hafızların "beyinlerinde" bugünlere kadar taşınmıştır. İnmeye başladığı zamandan itibaren vahiy kâtipleri tarafından yazılarak, ezberlenip mukabele edilerek canlı tutulmuş ve korunmuştur. Şu anda da yeryüzünde yüzbinlerce, milyonlarca Kur'an hafızı vardır. Bu iş daha on yaşına bile gelmemiş bir çocuğun ezber yapabileceği kadar kolaydır. Ayetler okunurken kelimelerin telaffuzundan çıkan sesler ile verdiği anlamlar mükemmel bir şekilde uyumludur. Asla bir şiir değildir, ama bilindiği üzere o dönemde yaşayan en ünlü şairlere yazdıkları şiirlerini yırttırıp da ayakları altına aldırtacak bir olağanüstülüğe sahiptir...

Tevbe/32: "Ağızlarıyla Allah'ın *nûr*unu söndürmek istiyorlar. Oysa kâfirler kerih bulsa da (beğenmese de/istemese de/ondan iğrense de/

nefret etse de), Allah *nûr*unu tamamlamaktan başkasına izin vermeyecektir (*nûr*unu tamamlamaktan asla vazgeçmez/*nûr*unu tamamlamaktan başkasına razı olmaz)."

Mâide/3: "(…) Bugün size/sizin için dininizi ikmal ettim (kemale erdirdim) ve üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'a razı oldum. (…)"

Yüce Allah vadettiğini yerine getirmiş; dinini tamamlamıştır. Hz. Âdem ile başlamış olan dinini "kemal"e, yani "mükemmel"e erdirmiş ve kıyamete kadar geçerli olacak şekilde tastamam kılmıştır.

* * *

Kâfirler, Allah'ın resulünü önce görmezlikten gelmişlerdir. Böyle olmayacağını anladıklarında ise onunla ve ayetlerle alay etmeye başlamışlardır. O da tutmayınca onu ortadan kaldırmaya teşebbüs etmişlerdir. Defalarca itibarsızlaştırmaya çalışsalar da, köşeye sıkıştırmaya çalışsalar da, yalancı çıkarmaya çalışsalar da, her türlü hinliği yapsalar da Allah'ın *nûr*unu söndürememişlerdir.

Evet, Kur'an her seferinde olduğu gibi bu konuda da haklı çıkmıştır...

Geçmiş mukaddes kitaplardan Tevrat ve İncil'de şu anda bile peygamberimizin nübüvvetine dair deliller mevcuttur. Araştırdığınız zaman bu bilgilere çok rahatlıkla ulaşabilirsiniz... İlginç olan şudur ki, gerek Hristiyanlar gerekse Yahudiler kendi inandıkları kitaplarındaki bu delilleri görmezden gelmektedirler… İslamiyet'i niçin araştırmadıkları konusu da çok enteresandır, çünkü Hz. İsa'dan sonra bir tek Hz. Muhammed gelmiştir. Yani son iki bin senede sadece bir tane peygamber gelmiş ve kendisinin son peygamber olduğunu bildirmiştir...

Bunca kanıt bulunuyorken bu insanlar niçin hâlâ İslam'a geçmiyorlar?

Neyi bekliyorlar?..

Nasıl bekleyebiliyorlar? Yarına kimin garantisi var ki!?

Kimisi Kur'an ile tanışmamış olduğu için bu gerçekleri bilmiyor, kimisi de hakikati bile bile inkâr ediyor öyleyse...

Bu durumda, Kur'an'ı bildiğini düşünenler ya yanlış biliyorlar ve böylece inkâr ediyorlar ya da bu gerçeği bilmek işlerine gelmediği için inkâr ediyor olmalılar... Evet, birtakım insanlar bilgisizlikten kâ-

fir olmuyor; dünyayı ahirete tercih ettiklerinden dolayı kâfir oluyorlar. “Hâkimiyetimiz gitmesin, rahatımız kaçmasın…” diye düşünüyor, böyle de yaşıyorlar...

Peki ya bilmeyenler?

Kur’an’ı bilmeyen kimseler, “hakkı araştırıp bulmak” gibi bir niyet ve bir eylemde bulunsalardı eğer bunu mutlaka gerçekleştirirlerdi öyle değil mi?.. Esasında bu insanlar gerçekten hakkın peşinden gidip de araştırmaya koyulsalar mutlaka hakkı bulacaklar...

Şu anda dünya geneline baktığımız zaman bu insanların sanatta, edebiyatta, teknolojide ve birçok konuda başarılı olduklarını görüyoruz. Demek ki isteseler, inanç konusunda da azim göstererek İslamiyet’i çok güzel öğrenebilirler…

Peki, bu konuda biz Müslümanların da bir sorumluluğu yok mudur?

Henüz kendi kitabımızı doğru dürüst bilmiyor ve uygulamıyorken onları eleştirip suçlamak ne kadar adil olur?

Bu durumda önce kendimize, sonra da Müslüman olmayan her insana bu gerçekleri en güzel şekilde ulaştırmamız gerekmez mi?

Öyleyse, hakikaten biz neyi bekliyoruz?..

Beklememeliyiz! Bekleyemeyiz! Umarız beklemeyeceğiz!..

Biz bu hakikatleri ulaştırdıktan sonra onlar ister iman edip (ayetlere inanıp, ayetlere güvenip) şükrederler, isterlerse de bunları inkâr ederler. Bu onların tercihine kalmış.

Bakara/256: “Dinde zorlama (ve çirkinlik) yoktur. Artık/Kesinlikle ‘rüşd’ (doğru, doğruluk) eğrilikten/sapıklıktan apaçık ayrılmıştır. (...)”.

Bu gerçekleri bilip de insanlara ulaştırmazsak, onlara büyük bir kötülük yapmış olmaz mıyız? Bir yandan da bunun *cihâd*ın büyüğü olduğunu ve Kur’an ile bunu yapmamızı Allah’ın bizlere de emrettiğini unutmamamız gerekmektedir (*Furkân*/52)!

Tahrîm/6-7: “Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyun ki onun yakıtı insanlar ve taşlardır; onun üzerinde (işletenler olarak) son derece katı/kaba/acımasız, güçlü/sert melekler vardır. (Onlar) Allah kendilerine neyi emretmişse ona isyan etmezler ve emredildikleri şeyi yaparlar. (Oraya girenlere derler ki:) ‘Ey kâfirler (‘hakikati’ örtüp gizleyenler/inkâr edenler/nankörlük edenler/küfrü hayat tarzı edinen-

ler)! Bugün özür dilemeyin! Size sadece yaptıklarınızın karşılığı verilecektir (ya da: Siz ancak yapmakta olduklarınızın karşılığını görüyorsunuz)."

Akraba ve yakınlarınızı, dost ve arkadaşlarınızı eğer gerçekten seviyorsanız muhakkak onların iyiliğini istiyor olmalısınız; eğer onların iyiliğini gerçekten istiyorsanız da mutlaka onları bu gerçeklerden haberdar etmelisiniz...

Lütfen Kur'an'ı ve Kur'an'daki hakikatleri en güzel şekilde onların istifadesine sunalım, lütfen...

Görüyorsunuz değil mi, elimizde ne kadar değerli bir Kur'an var… Bu paylaştıkça artacak olan hazineyi dostlarımıza sunmaktan niçin çekinelim?

Bakın, acılar içinde kıvranıp duran nice Müslümanlar var; içi daralmış bir hâlde arayışlar içinde olan yeryüzünde nice insanlar var… Bir an önce onlara Kur'an hakikatlerini ulaştırmalıyız. Eğer bildiğimiz gerçekleri söylemezsek onları gizlemiş oluruz, bunu yapmayalım… Yaptığımız şeylerin sonuçları olduğu gibi yapmadıklarımızın da birtakım sonuçlar doğurduğunu; bunun da en az yaptıklarımız kadar önemli olduğunu asla unutmayalım… Gerçekleri saklamanın kâfirlerin bir özelliği olduğunu, yüce Allah'ın hakikatleri gizleyenlere lanet edeceğini (*Bakara*/159) unutmayalım!.. Yıllarca birlikte yaşadığımız komşularımızın, iş arkadaşlarımızın, tanıdıklarımızın hesap gününde Allah'ın huzurunda bize gelerek: "Bu günün geleceğini biliyordun ama bana bir şey söylemedin!.. Kur'an'daki o hakikatleri, Allah'ın bu mükemmel davetini niye benden gizledin!.." dediğini bir hayal etsenize!

Dünyaya bir daha gelmeyeceğimizi, kaçan fırsatları tekrar yakalayamayacağımızı sakın unutmayalım… Yüce Allah'ın huzurunda "Elimden geleni yapmaya gayret ettim…" diyebilmenin vereceği huzuru bir düşünelim… Geç olmadan, ölümler ve ayrılıklar yaşanmadan acilen elimizdeki imkânları en güzel şekilde değerlendirelim… Çıkış yolu bulamayan binlerce, belki milyonlarca, belki de milyarlarca insana hakikatin ulaşması adına yapacaklarımızla gelin ilklerden olalım, öncülerden olalım!..

Şimdi, bunca delilin, bunca mucizenin ardından Kur'an'ın içerisinde kısa bir tur gerçekleştirerek verilen mesajları da değerlendirmeye alalım. Bu açıdan baktığımızda Kur'an'ın vahiy olmasının ispatlarını kısaca şöyle sıralayabiliriz:

- ✯ "Oku!" emriyle başlaması (*'Alak*/1-3)
- ✯ "Sözlü kültür"den, "yazılı kültür"e geçme hedefi koyması (*'Alak*/1-5, *Bakara*/282)
- ✯ Çok sayıda ayetle akletmeyi emretmesi
- ✯ Akletmeyenlerin pisliğe mahkûm olacağını haber vermesi (*Yûnus*/100)
- ✯ Canlıların en şerlisi olarak "aklını kullanmayanlar"ı göstermesi (*Enfâl*/22)
- ✯ Tabiatı öğrenmek için kendini değil, tabiatı referans vermesi (*Ğâşiye*/17-20)
- ✯ Tevhidin, fıtrat ve bir anlamda özgürlük olarak insanlara kodlandığını haber vermesi (*Rûm*/30)
- ✯ Köleciliği reddederek, özgürleştirmeyi aşılması gereken zor yokuşun ilk etabına koyması (*Beled*/13)
- ✯ Özgürlüğün düşmanı olan şirki pislik ilan etmesi (*Tevbe*/28)
- ✯ Kaderciliği reddetmesi (*En'âm*/148, *Yâsîn*/19)
- ✯ Delile, belgeye, bilgiye çağırması (onlarca, yüzlerce ayet)
- ✯ Eleştirel aklı, yaptıklarını sorgulamayı müminin hayatının tam merkezine koyması (*Fâtiha*/5)
- ✯ Sorumluluk bilincini tek üstünlük ölçüsü ilan etmesi (*Hucürât*/13)
- ✯ Sürüleşmeme çağrısı (*Bakara*/104)
- ✯ Bedeviliği yerip, medeniliği yüceltmesi (*Tevbe*/97)
- ✯ İbadetleri, ahlaki davranışın bir aracı kılması (*Ankebût*/45, *Mâ'ûn* Suresi, *Nahl*/90)
- ✯ Ezenlere karşı, ezilenleri koruyup kollaması (*Kasas*/5)

- ✯ Kamu yönetiminde şûrayı otorite ilan etmesi (*Şûrâ*/38)
- ✯ Görevlendirmede liyakat ve ehliyeti ilan etmesi (*Nisâ*/58)
- ✯ Ruhbanlık ve mistikliği din dışına çıkarması (*Hadîd*/27)
- ✯ Allah ile aldatmaya karşı şiddetle uyarması (*Fâtır*/5, *Lokmân*/33)
- ✯ Uyduruk dindarlık gösterisini reddetmesi (*Hucürât*/16)
- ✯ İnsanoğlunun çevreyi tahribine karşı uyarması (*Rûm*/41)
- ✯ Dosdoğru yola çağırması, daha önceki resullerin de aynı şekilde Allah'ı birleyen tevhid inancına çağırdıklarını açıklaması (*Bakara*134-136)
- ✯ Gücün otoritesi yerine, merhametin otoritesini tesis etmesi (Besmele)
- ✯ …

Evet, Allah resulü Hz. Muhammed, Allah'ın gönderdiği Kur'an ile insanlık tarihinin akışını değiştirmiş olup büyük bir inkılap gerçekleştirmiştir. Peki, bu muhteşem kitapta başka neler geçmektedir? Böylesine büyük bir etkinin gerçekleşmesindeki o büyük sır nedir? Yüce Allah'ın hikmetlerle dolu olan bu kitabı, insanlara daha başka neler söylemektedir?..

Bunları bilebilmek için şüphesiz diğer ayetlerini de okumamız gerekmektedir ki işte bu noktadan itibaren artık Kur'an'daki mucizeler konusundan, Kur'an'ın bütünündeki anlam mucizelerine geçiş yapacağız. Öncesinde ise bilinmesi gereken bazı kavramlar üzerinde kısaca durmamız gerekecek:

"Levh-i mahfûz" nedir? "Sünnetullah" neye denir? Yanlış kader inanışı olan "kadercilik" nedir? "Kader" nedir? Ne değildir?..

* * *

"Levh-i mahfûz", "korunmuş levha" anlamına gelmektedir. Bu teşbih, "demir bir levhanın üzerindeki yazılanlar nasıl silinmezse, 'bozulmayan, değişmeyen' manasında kullanılan 'levh-i mahfûz'daki bilgiler de işte öyle silinmezler" şeklinde anlaşılmaktadır…

O zaman yaşayan Araplar da bu benzetmeyi anlamışlardır, yaklaşık on dört asır sonra gelen bizler de bu benzetmeyi kolaylıkla anlayabiliyoruz…

Levh-i mahfûz tamlaması öylesine güzel bir kapsam sunuyor ki… Mesela Kur'an eğer şu yaşadığımız dönemde inseydi, belki de bu "levh-i

mahfûz" benzetmesi yerine "bilgisayarın anakartı" benzetmesi kullanılacaktı… Ya da henüz yeni geliştirilmiş olan "bulut depolama sistemi" örneklendirmesi yapılacaktı… Yahut şöyle düşünelim: Mesela canlıların korunmuş levhası *DNA*'larıdır; tüm bilgileri orada saklanmış ve koruma altına alınmıştır…

Kur'an'da bu kavram, "vahyin korunduğu yer" olarak karşımıza çıkmaktadır (*Bürûc* suresinin son ayetleri). Yüce Allah'ın ezelî sıfatlarından biri olan "ilim" sıfatının değişik bir ifadesidir. Bunun nasıl bir şey olduğunu ise ancak yüce Allah bilmektedir...

Kâf/4'te geçen, "Doğrusu/kesinlikle biz, toprağın onlardan neyi eksilttiğini bilmekteyiz. Katımızda (o bilgileri/her şeyi) saklayıp-koruyan bir kitap (o bilgileri içeren bir yasa) vardır." ifadesinde kullanılan "kitâb-ı hafîz", yani "saklayıp koruyan, muhafaza eden kitap" ile yine "levh-i mahfûz"un kastedildiği şeklinde yorumlar mevcuttur. Lafızda farklılık, anlamda farklılığa dalalet etse de şu anda genel olarak bu şekilde bilinmektedir. Aynı şekilde *Hûd*/6, *Yûnus*/61 gibi ayetlerde geçen "kitâb-ı mübîn", *Yâsîn*/12'de geçen "imâm-ı mübîn" tamlamaları da yine bu şekilde yorumlanmaktadır. *Ra'd*/39, *Zuhruf*/4, *Hadîd*/22, *'Abese*/13 ayetlerinde geçen ifadeler de yine bu bağlamda değerlendirilmektedirler…

* * *

Bir bedenin toprakta çürümesi, daha önce muhafaza edilmiş bir kanun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kanun değişmez. Eğer değişseydi, bu durumda farklı sonuçlar ortaya çıkardı: Örneğin bazı cesetler çürür, bazı cesetler çürümezdi… Farklı örneklerden gidersek, mesela akşam insan olarak yatan bizler, sabaha başka bir varlık olarak kalkardık... Veya toprağa fasülye tohumu ektiğimizde oradan armut ağacı çıkabilirdi... Bugün yakan ateş, yarına yakmazdı... Bugün suyun kaldırma kuvveti olur, yarın olmazdı… Deneyimlerle elde edilen bilimsel çalışmalardan söz edilemez olurdu. Kısacası hayat olmazdı…

Yüce Allah bunları önceden belirleyip bir yasaya koymuştur. İşte, aslında Kur'an'da bize bildirilen "sünnetullah" yani "Allah'ın sünneti" tamlaması: Allah'ın yasasını, kanununu, ölçüsünü, süre gelen uygulamasını, âdetini ifade eder ve bunlarda bir değişme olmaz.

"Sünnet" kelimesi Kur'an'da 16 kere geçmektedir ve Allah'a nispetle kullanılmaktadır: "Allah'ın *sünnet*inde bir değişme bulamazsın…",

"Allah'ın *sünnet*inde bir bozulma bulamazsın…" şeklinde çok keskin ayetler yer almaktadır (*Feth*/23, *Fâtır*/43, *Ahzâb*/62).

Özellikle de bu ayetlerden, "yüce Allah'ın ezelden beri insanla ve toplumla olan ilişkisinde değişmez prensiplere sahip olduğu"nu anlamaktayız. Mesela *Ra'd*/11'de anlatılan, nefislerimizde (kendimizde) olanı değiştirmedikten sonra Allah'ın bizi ve toplumumuzu değiştirmeyeceği gerçeği, Allah'ın *sünnet*ine harika bir örnektir. (Not: *Bakara*/214 ile *Yûsuf*/110 ayetlerini birlikte okuyup da buradaki *sünnet*i kavradığınız zaman, inanın birtakım konularda büyük bir aydınlanma yaşayacaksınız…)

"Allah, hidayeti dileyeni hidayetine erdirir; dalalette kalmak isteyenin de bu tercihini onaylayarak onu dalalette bırakır" anlamında karşılaşmış olduğumuz ayetler de bu *sünnetullah* konusu ile beraber çok daha iyi anlaşılmaktadır…

Yine mesela "Allah, bir şeyin olmasını murat ettiği zaman ona 'Ol!' der ve o da hemen oluş sürecine girer." ifadesi de *sünnetullah*'a bir örnektir. Bir oluşun süreç hâlinde gerçekleşmesi Allah'ın bir yasasıdır. Örneğin bir bebek anne karnında belli zamanlarda belli aşamalardan geçerek dünyaya gelir… Yumurtanın içerisinden civcivin çıkması yine belli bir süreç gerektirir... Canlıdan canlıya bu yaratılma şekli değişebilir, ama bu kanun değişmez.

Hz. İsa'nın babasız dünyaya gelmesi de elbette ki *sünnetullah* dâhilinde görülmelidir. *Yâsîn* suresinden hatırlarsak, Allah *Hallâk*'tır; çok çeşitli yaratmaların sahibidir…

* * *

Bu konuları kapatmadan önce bir önemli konuya daha değinelim: "Kur'an'a abdestsiz dokunmama" konusuna.

Böyle bir şey gerçekten var mı? Yoksa bu birileri tarafından uydurulmuş bir şey mi? Bu durumun kaynağı nedir?

Vâkı'a/75-80: "Hayır (Ötesi yok/İş sizin zannettiğiniz gibi değil)! Peyderpey inene (vahye) yemin olsun. Ki eğer bilirseniz, gerçekten bu *'azîm* (büyük) bir yemindir. Şüphesiz bu Kur'an, 'kerîm'dir (kendisi değerli olandır/muhatabına değer yükleyendir). Saklanmış-korunmuş bir kitaptadır. Ona 'mutahharûn'dan başkası dokunamaz. Âlemlerin Rabbinden indir(il)medir."

Yetmiş sekizinci ayette geçen "kitâb-ı meknûn", "saklanmış-korun-

muş kitap" anlamına gelmektedir. Tıpkı birkaç sayfa önce okuduğumuz *Kâf*/4'te geçen "kitâb-ı hafîz" gibi bu ifadenin de *levh-i mahfûz*'u tanımladığı bilinmektedir. Peki, "mutahharûn" nedir? "Mutahharûn"dan başkası neye dokunamaz?

Önce "mutahharûn ne değildir?"den başlayalım:

Tarihimizde birileri tarafından bu *mutahharûn* kelimesine, "abdesti olmayanlar ya da gusül abdesti ihtiyacı hâlinde olanlar" anlamı yüklenmiş, bunların dokunamayacakları şeyin ise Kur'an olduğu bizlere öğretilmiştir.

Bunun bir sonucu olarak da zaten okunmayan Kur'an ile araya bir mesafe konulmuş, zaten okumayanlar hepten uzak kalmışlar ve nihayetinde korkunç bir cehalete kapı aralanmış…

Sonuç gün gibi ortada... Maalesef hâlâ abdestsiz Kur'an'a dokunulamayacağı inancında olan nice Müslümanlar bulunmakta... Kur'an, insanlar için bir hidayet kaynağı değil midir? Öyleyse kâfir olan birine Kur'an'ı okutmak için önce abdest mi aldıracağız? Aldıramayacaksak eğer bu adam ebediyen Kur'an'la tanışamayacak, öyle değil mi!?

Eğer abdestsiz Kur'an'a dokunamayacaksak o zaman hafız birisiyle de abdestsiz tokalaşmamamız gerekmez mi, çünkü sonuçta onun beyninde Kur'an var?! Yani eğer öyleyse cep telefonlarında Kur'an olanların telefonlarına abdestsiz dokunmaması gerekir, doğru değil mi?..

* * *

Vâkı'a suresindeki bu ayetler indiğinde henüz elde "kitap" denilebilecek bir "mushaf" bulunmamaktaydı! Yine bu sure, Mekke döneminin ortalarına yakın indirilmiştir ki abdesti farz kılan *Mâide*/6 henüz inmemişti! Hepsini geçtik, bu ayetler abdestle ilgili bir konuda geçmiyorlar ki!..

Ayetlerin irtibatlarını doğru kuramamalarından kaynaklanan bu durumun neticesinde bu kelimelere bu anlamlar yüklenerek gerçekten büyük bir yanlış yapılmıştır!

Dikkat edin, "Ona mutahharûndan başkası dokunamaz." şeklinde çevirilen bu cümlenin orijinal dilinde yer alan "hu" zamiri, "kitâb-ı meknûn (saklanmış-korunmuş kitap)" ifadesindeki "kitap" kelimesine gitmektedir. Yani dokunulamayacak şey "Kur'an" değil; "kitâb-ı meknûn"dur (yani *levh-i mahfûz*'dur).

Üstüne üstlük Allah bir şeyin olmaması gerektiğini bildirmiyor; olamayacağını bildiriyor! Bir olayın gerçekleşemeyeceğini, yani onun imkânsızlığını vurguluyor. Âdeta, "Benim katımda, *levh-i mahfûz*'a *mutahharûn*'dan başka kimse dokunamaz, ona kimse ulaşamaz, ona kimse el süremez…" buyuruyor.

Bir şeyin "olamayacağının" vurgulandığı bu cümlede kullanılan bu kelime "yemessuhu" kelimesidir. Eğer bu kelime yerine "yemessehu" kelimesi tercih edilmiş olsaydı, bu, yasak içerdiği anlamında "dokunmasın!" manasına gelecekti. Ama ayetin içerdiği "yemessuhu" kelimesi, "dokunamaz, istese de yapamaz" anlamlarına gelmektedir.

Zaten Kur'an'a dokunulmuyordu, bir de Kur'an'ı dokunulamaz kılarak hepten araya mesafe koyduk ve maalesef bu olağanüstü kitapla bağlantılarımızı iyice koparmış olduk!..

Evet, buraya kadar çok net bir şekilde bu konunun abdestle uzaktan yakından bir alakasının olmadığını görmüş olduk.

"Kur'an'a abdestsiz dokunulmaz…" şeklinde hâlâ iddiada bulunanların ise tek çarpıtabildikleri ayet var, o da işte bu *Vâkı'a*/79'dur ki onun da görmüş olduğunuz gibi abdest ile hiçbir alakası bulunmamaktadır!

Peki, "mutahharûn" kimdir?

Eğer bu kelime "mutatahharûn" olsaydı, "abdestsizler" anlamına gelebilirdi. Çünkü kirlendikten sonra temizlenen manasına gelmiş olacaktı. Oysaki "mutahharûn" kelimesi hiç kirlenmeden tertemiz anlamına gelir ki; bu kelime meleklere özeldir, meleklerin sıfatıdır. Hakka yaklaştırılmış meleklerden başka hiç kimse Allah'la iletişim kuramaz manasında Cebrail ve onun beraberindeki vahiy melekleri ile alakalı bir kelime olmalıdır. İşte bunlardan başkası asıl kaynağa, yani *levh-i mahfûz*'a el süremezler, ona dokunamazlar, ona yaklaşamazlar… Görmüş olduğunuz gibi olayın aslı bambaşkadır.

Kur'an'a dokuna dokuna, ayetlerini okuya okuya, içindeki bilgileri öğrene öğrene zaten ona karşı oluşacak olan saygı ile "ona abdestsiz dokunmamamız gerektiği" düşüncesi zamanla bizde teşekkül edecektir, o ayrı.

Okudukça "Bu nasıl da muhteşem bir kitapmış böyle!" dedirten bu kitabı ona dokunmadan, onunla haşır neşir olmadan nasıl tanıyabiliriz ki?..

Kur'an elimizden nasıl alındı görüyorsunuz değil mi!? Yani üzülmemek gerçekten de elde değil…

Abdest emri çok açık ve çok anlaşılır bir şekilde, Kur'an'da sadece ve sadece namaz için bulunmaktadır:

Mâide/6: "Ey iman edenler! Namaza kalktığınız zaman yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi (kollarınızı) yıkayın; başlarınızı ve topuklara kadar ayaklarınızı meshedin. Ve eğer cünüp oldunuz ise tam temizlenin (yıkanın/boy abdesti alın). Ve eğer hasta veya yolculukta iseniz ya da biriniz ayakyolundan (hacet yerinden) gelmişse yahut kadınlara dokunmuşsanız da su bulamamışsanız, bu durumda, temiz bir toprakla teyemmüm edin; (hafifçe) yüzlerinize ve ellerinize ondan (onunla) meshedin (sürün). Allah size güçlük çıkarmak istemez; ancak sizi temizlemek ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister; umulur ki şükredesiniz."

Nisâ/43: "Ey iman edenler! 'Sükârâ' (sarhoş) iken, ne dediğinizi bilinceye ve cünüp iken de -yolculukta olmanız hariç- gusül edinceye (yıkanıncaya) kadar namaza yaklaşmayın. Ve eğer hasta veya yolculukta iseniz ya da biriniz ayakyolundan gelmişseniz yahut kadınlara dokunmuş da su bulamamışsanız, bu durumda, temiz bir toprakla teyemmüm edin; (hafifçe) yüzlerinize ve ellerinize meshedin (sürün). Şüphesiz ki Allah, *'Afüvv*'dür (günahları silip yok eden, kolaylıkla affedendir), *Ğafûr*'dur (tarifsiz bir bağışlayıcıdır)."

Evet, Kur'an'da abdestin anlatıldığı iki tane ayet vardır; onlar da bunlardır.

Bu kadar. Pırıl pırıl, kolaylıklar sunan çok net iki ayet.

Yetmiyor mu bu ayetler bizlere!?

Artık Allah aşkınıza bu kitaba da kendimize de yazık etmeyelim, yeter! Hurafelere, kulaktan dolma sözlere değil; Allah'ın kitabı olan Kur'an'a sımsıkı yapışalım…

* * *

Nisâ/43'te sarhoş olma durumu geçtiği için yeri gelmişken Kur'an'daki içki ile ilgili ayetlere de kısaca bir bakalım:

Bu konuyla ilgili ilk indirilen ayet olarak *Nahl*/67 karşımıza çıkmaktadır: "Ve hurma ve üzümlerin meyvelerinden (ürünlerinden) hem 'seker' (sarhoşluk verici şey, içki) hem de güzel rızıklar ediniyorsunuz. Muhakkak ki bunda aklını kullanan bir kavim (toplum) için ayet(ler, nice ibretler) vardır."

Bu ayetin Mekke'de indiği bilinmektedir ve görüldüğü üzere burada henüz bir hüküm verilmemiştir. Ancak, güzel rızıkların zıddı olarak verilen "seker"in güzel bir şey olmadığı da rahatlıkla anlaşılmaktadır… Zaten ayetin sonunda da Allah'ın kudretine bir atıf yapılmaktadır ki, "aynı ürünün içerisinde zıtlıklar/farklılıklar bulundurarak yaratmak" gerçekten de Allah'ın erişilmez olan gücünün bir delilidir... Ayrıca bir önceki ayet olan *Nahl*/66'da da yine "Allah'ın üstün kudreti" konusu üzerinde farklı bir örnekle durulmaktadır…

Daha sonra *Bakara*/219 indirilmiştir: "Sana, 'hamr' (aklı örten şeyler/içki, şarap, sarhoşluk veren şeyler) ve kumar hakkında soru soruyorlar. De ki: 'Onlarda (her ikisinde de) 'kebîr' (büyük) bir 'ism' (günah, haramlık) ve insanlar için birtakım menfaatler vardır. Fakat onların 'ism'i (günahı) menfaatinden 'ekber'dir (daha büyüktür).' Ve (yine) sana neyi infak edeceklerini soruyorlar. De ki: 'Afv'ı (ihtiyaç fazlasını/'affedip bağışlayacağınız-bırakıp salıvereceğiniz ne kadarsa o kadarını'/artanı).' İşte Allah size ayetleri böyle açıklıyor ki, tefekkür edebilesiniz (iyice düşünebilesiniz)."

Bu ayette geçen "ism", *A'râf*/33'te haram kılınanlar arasında zikredilmektedir. Yani aslında bu ayetle hüküm verilmiş, "hamr" ve kumar açık bir şekilde haram kabul edilmiştir.

Daha sonrasında ise okuduğumuz abdest ayetlerinden biri olan *Nisâ*/43, en son olarak da *Mâide*/90 indirilmiştir:

Mâide/90-93: "Ey iman edenler! 'Hamr' (aklı örten şeyler/içki, şarap, sarhoşluk veren şeyler) ve kumar ve dikili taşlar (putlar) ve fal (ve şans) okları şeytanın amelinden (işlerinden) (şeytan kaynaklı/şeytan işi) bir(er) 'rics'tir (pisliktir). Öyleyse ondan (o pis şeylerden) uzak durun ki kurtuluşa eresiniz/erebilesiniz. Şeytan, 'hamr' ve kumar yoluyla aranıza ancak (ve ancak) düşmanlık ve kin/nefret sokmak, (dahası) sizi, Allah'ı anmaktan ve o *salât*tan (namazdan/ibadetten) alıkoymak ister. Artık (bunlardan) vazgeçtiniz değil mi? Ve Allah'a itaat edin, resule de itaat edin ve (kötülüklerden) sakının (çekinin, korkun, hazırlıklı olun, dikkatli olun). Eğer (itaatten) yüz çevirirseniz, bilin ki resulümüze düşen sadece (ve sadece) apaçık bir tebliğdir. İman eden ve salih ameller işleyenlere, takvalı (duyarlı) olup iman ettikleri ve salih ameller işledikleri, sonra (yine) takvalı olup iman ettikleri, sonra da (bunu devam ettirerek) takvalı olup güzel davrandıkları sürece (haram kılınmadan

önce) tattıklarından dolayı herhangi bir vebal/sorumluluk/sakınca/günah yoktur. Ve/Zira Allah *muhsin*leri (iyilik edenleri/ihsanda bulunanları/güzel davrananları) sever."

Harika bir şekilde açıklanmış pırıl pırıl ayetler…

(Not: Haram olan yiyeceklerin açıklandığı ayetler ise şunlardır: *En'âm*/121-145, *Bakara*/173, *Nahl*/115-116, *Mâide*/1-5. Bu ayetlerden çok net bir şekilde anlaşılıyor ki yiyeceklerden sadece: "Kan", "leş", "domuz eti" ve "Allah'tan başkasının adına kesilmiş hayvan" bizlere haram kılınmıştır. Bunlardan başka bize haram kılınan yiyecek yoktur!)

* * *

Evet, şimdi, genelde "levh-i mahfûz" ile karıştırılan "kader" konusuna geçiş yapacağız. Öncesinde ise yanlış kader inancı olan "kadercilik" anlayışını masaya yatıracağız.

Bu konunun sonunda da Allah'ın izniyle yüreğiniz ferahlayacak bundan emin olun…

Yavaş ve dikkatli olmanız sizin için gerçekten çok daha yararlı olacaktır, lütfen bunu unutmayın…

"Başıma ne gelmişse çok önceden yazılmış, zaten alın yazım böyleymiş…" şeklinde olan düşüncelerin, esasında Allah'a ne kadar büyük bir iftira olduğunu Kur'an bize pek çok ayetiyle açıklamaktadır. Elbette ki başımıza gelen her şey Allah'ın onayından geçmektedir, ancak bu işin mantığı sanıldığı gibi değildir!

Eğer sanıldığı gibi olsaydı, yani her şey çok önceden yazılmış olsaydı, Allah'ın Kur'an göndermesinin de peygamber göndermesinin de hiçbir anlamı olmayacaktı; çünkü o çarpık bakışa göre kimin cennete gideceği veya kimin cehenneme gideceği zaten önceden belirlenmişti!..

Yine bu hatalı bakışa göre zaten her şey yazıldığı için, emek verip gayret göstererek bir şeyler yapsan da yan gelip yatsan da sonuç aynıydı; çünkü o kaderinde yazılan rolü oynuyordu, nasılsa onu Allah ona yazmıştı (!), bunu kim bozabilirdi?!

Kur'an bunun asla böyle olmadığını söyleyerek bu düşünceyi aldı, müşriklerin yüzüne çarptı!.. Çünkü bu yamuk düşünceye sahip olanlar müşriklerdi (şirk koşanlardı)! Bakın:

En'âm/148: "Şirk koşanlar diyeceklerdir ki: 'Eğer Allah dileseydi ne biz şirk koşardık, ne de atalarımız. Hiçbir şeyi de haram kılmazdık.'

Onlardan öncekiler de (tıpkı) böyle yalanlamışlardı da nihayet azabımızı tatmışlardı. De ki: 'Yanınızda (iddianızı ispat edecek) bize çıkaracağınız (çıkarıp gösterebileceğiniz) bir bilgi (ilim, belge) var mı? Siz yalnızca zanna uyuyorsunuz ve siz sadece saçmalıyorsunuz (zan ve tahminle yalan söylüyorsunuz/yalan yanlış atıp tutuyorsunuz)."

Zuhruf/20: "Ve/Bir de dediler ki: 'Eğer *Rahmân* dilemiş olsaydı, biz onlara kulluk etmezdik/tapmazdık.' Onların bundan yana hiçbir bilgileri yoktur. Onlar yalnızca saçmalıyorlar (zan ve tahminle yalan söylüyorlar)."

Müşriklerin Allah hakkında bilip bilmeden atıp tutmalarının örneklerini görüyoruz… Dikkat edin, Allah'a nasıl iftira ettiklerini görüyoruz!

Mutlaka fark etmişsinizdir; Kur'an'daki pek çok ayet, bu zanna ve tahmine dayalı söylemleri (hurafeleri, çelişkili rivayetleri…) her defasında yerin dibine geçiriyor; belgeye, ilme, bilgiye dayalı kanıtlar istemekle de bizim önümüzü aydınlatıyor. Müslümanlar olarak şu andaki durumumuza baktığımızda ise Kur'an'dan ne kadar uzak kaldığımızı görüyoruz, bunun acılarını çekiyoruz. Ancak her gecenin bir sabahı vardır; Kur'an'a sarıldıkça Allah'ın yardımı ile bu karanlıkları da mutlaka aşacağız...

Cahiliye dönemi müşrikleri yapmış oldukları bu söylemleriyle "kadercilik" anlayışına sahip olduklarını beyan ediyorlar, yaptıkları işlerin faturasını Allah'a kesiyorlar ve böylece Allah'a resmen iftira etmiş oluyorlardı! Övülmeye tek layık olan yüce Allah, esasında durumun asla böyle olmadığını bu ayetlerle ve daha nice ayetlerle onlara bildirdiği gibi bizlere de bildirmektedir.

Nahl/35: "Şirk koşmakta olanlar dediler ki: 'Eğer Allah dileseydi, biz de, atalarımız da O'ndan başka hiçbir şeye kulluk etmezdik ve O'nsuz (O'nun emri dışında) hiçbir şeyi haram kılmazdık.' Kendilerinden öncekiler de (aynen) böyle yapmışlardı. Şu hâlde resullere (elçilere) düşen, apaçık bir tebliğden başkası mıdır (elçilere apaçık tebliğden başka ne düşer ki)!?"

İşte ayetler böylesine net!

Kendimizi bir sınayalım; eğer biz de o dönemde ve o toplumda yaşasaydık, düşüncelerimiz ve dile getirdiklerimiz Hz. Muhammed'in bildirdiği bu ayetlere mi yakın olurdu yoksa müşriklerin bu söylemlerine mi?..

Şimdi size daha çarpıcı bir durumdan bahsedelim…

Kadercilik yalnızca şirk koşanların inancı değildir; kadercilik şeytanın da inancıdır! Bakın:

A'râf/16: "(İblis) dedi ki: 'Öyleyse beni azdırmana karşılık, yemin ederim ki, ben de onlar(ı saptırmak) için senin dosdoğru yolunun üzerine oturacağım."

Yine hatırlarsanız benzer bir ifade *Hicr*/39'da da bulunuyordu. Peki, aslında ne olmuştu?

Bakara/34: "Ve hani meleklere: 'Âdem'e secde edin!' demiştik, hemen secde etmişlerdi. Yalnız İblis diretti/kaçındı ve büyüklük tasladı (kibirlendi/böbürlendi) ve (böylece) kâfirlerden olmuştu."

Bu ayetlerden anlıyoruz ki esasında İblis kendisi diretti, kendisi yüz çevirdi, kendisi büyüklük tasladı ve böylece kâfirlerden oldu. İblis, tercihini, iradesini şeytanlıktan yana kullandı; kadercilik anlayışıyla da faturayı Allah'a kesmeye kalkıştı.

(Not: *İbrâhîm*/21'de de "büyüklük taslayanlar"ın kendi suçlarını kabul etmeyip yanlış yolda olmalarının sorumlusu olarak Allah'ı gösterdiklerini görüyoruz.)

Hâlbuki okuduğumuz ayetlerden de biliyoruz ki Allah, hidayeti dileyeni hidayetine kavuşturur; dalalette kalmak isteyenin de bu tercihini onaylar ve onu dalalette bırakır…

Bu konuyu açacağımızı daha öncesinden bildirmiştik. Kadercilik konusunu yakından ilgilendirdiği için şimdi açmamız gayet uygun olacaktır.

(Şu ana kadar mutlaka "hidayet" kavramını anlayıp özümsemiş olmalıyız, yine de kısaca üstünden geçmekte fayda var. Hidayet: Yol göstermek, rehberlik yapmak manalarına gelmektedir… Mahlukat için hidayet, her bir şeyin yaratılış amacına uygun olarak programlanması ve varlığını devam ettirmesi anlamına gelmektedir. Canlı cansız her bir mahlukatın hidayeti bulunmaktadır: *A'lâ*/1-3, *Tâhâ*/49-50. İnsanın hidayeti ise, adına "fıtrat" denilen ilahi programa uygun olarak tevhid dairesinde Allah'a kul olmasıdır…)

Zümer/7: "Eğer inkâr ederseniz (nankörlük ederseniz/küfre saparsanız), muhakkak ki Allah sizden ganidir (size asla muhtaç değildir, zengindir). Ve/Fakat/Bununla beraber kullarının inkâr etmesine (nan-

körlüğüne/küfrüne) razı olmaz. Eğer şükrederseniz sizin için (sizin hesabınıza) ona razı olur. Ve hiçbir (günah) yüklüsü, bir başkasının (günah) yükünü yüklenmez/yüklenemez. Sonra dönüşünüz sadece Rabbinizedir. Böylece O size (bütün) yaptıklarınızı(n anlamını) haber verecektir. Şüphesiz ki O, göğüslerin özünü (kalplerde olan her şeyi) bilendir."

Biliyoruz ki Rabbimiz bizim küfre düşmemizden asla razı değil. Şükretmek de nankörlük etmek de bizim elimizde. Allah bize irade vermiş. Tercih etme yeteneği vermiş. Yolu da göstermiş. Üstelik seçeceğimiz yolun sonunun nereye çıkacağını da bize bildirmiş…

Bununla birlikte yüce Allah, yarattığına o kadar çok güveniyor ki; o kadar kendinden emin ki; insanın içini, dışını, kalbini, düşüncelerini öylesine iyi biliyor ki; bu imtihan düzeneğini hiçbir eksik bırakmadan, öylesine kusursuz kurmuş ki; bizi bu yaşantımızda sınamakta. Kavramak gerçekten zor olsa da insan olarak bunu görebiliyoruz. Tam olarak kavrayamasak da en azından bunun şuuruna varabiliyoruz…

Hiç düşündünüz mü mesela; hayatınızda her şeyin üst üste geldiği zamanlarda tam "Bittim!" derken, "Bir kırıntı daha üstüne eklense çökeceğim." diye düşünürken hiç ummadığımız şeyler oluşmaya başlıyor ve konu değişiyor, gerçekten çok ilginç değil mi?.. Siz hiç daha önce "Ben bu şekilde nasıl yaşarım?" demediniz mi, ya da hiç kendinizi biçare hissetmediniz mi?.. Bakın, öylesi pek çok şeyi geride bırakmış, bugün nerelere gelmişsiniz... Sizi, o çıkılamaz dediğiniz nice durumlardan tereyağından kıl çeker gibi çekip çıkaran kim?

Hatırlayın! Şu yazıları okuyan bir insan olarak her birimiz bir zamanlar bebektik; sevimli mi sevimli, saf, tertemiz, ilgiye muhtaç, korumasız, zavallı idik… O zamandan bu zamana bize tek tek, ayrı ayrı günler verildi. Her bir gün başka şeyler oldu ama kaldıramayacağımızdan fazlası olmadı… Her şeyi mükemmelce yaratan Allah'tan bahsediyoruz, farkına varın! Uyanın!

O kadar hassas yaratılıyor ki her şey, o kadar ince ve kusursuz yaratılıyor ki… Sınırlarımızı ve kapasitemizi çok iyi bilen yüce Allah, bütün her şeyde olduğu gibi imtihanlarımızda da olağanüstü bir inceliğe sahip olduğunu bizlere gösteriyor... Dikkat edin, içimizdeki ve dışımızdaki bunca mucizeye rağmen hâlen inanmayanların bulunması da aslında bu imtihanın ne derece kusursuz planlandığının en büyük kanıtı değil midir?..

İyi ki O var, iyi ki kendimizi teslim edip bıraktığımız, böylece rahat bir nefes aldığımız bir yaratıcımız var. Allah bizim duyduklarımızı da, gördüklerimizi de, hissettiklerimizi de, düşündüklerimizi de çok iyi biliyor. Bu durum size de çok ama çok enteresan gelmiyor mu?..

****

Konumuza geri dönersek:

Ra'd/27'de yüce Allah, kendisine yöneleni hidayete yönelteceğini; dileyen kimsenin de sapıklığına izin verip onu saptıracağını (sapıklıkta bırakacağını) buyuruyor. Benzer bir ifade *Şûrâ*/13'te de yer alıyor.

Bakara/26 bize şu gerçeği açıklıyor: Allah fasıklardan (sapmışlardan) başkasını saptırmaz!

Dikkat edin, yani kendileri zaten sapmış olan kişiler saptırılmaktadırlar. Bir anlamda Allah, sapma tercihinde bulunana hayır demez, çünkü yarattığı insanda bulunan irade özelliğine güveni elbette ki sonsuz olmalıdır. İmtihan gereği insanın iradesi ön plana çıkarılmıştır. Allah gerçekten kusursuz yaratmıştır…

Onlarca ayette yüce Allah fasıkları hidayete erdirmeyeceğini ilan etmiştir! Yalancı olanları da, kâfir olan (inkâr eden/Allah'a nankörlük eden/gerçekleri örtüp gizleyen) kimseleri de hidayete erdirmemektedir (*Zümer*/3)! Zalim topluma da hidayet etmemektedir (*Kasas*/50). Müsrif (sınırı aşan) ve sürekli yalan konuşan/yalanla anılan kimselere ve kuşkuda sınırı aşanlara da hidayet etmez (*Mü'min*/28, 34-37)! Yüce Allah, ayetlerine inanmayanları da doğru yoluna yönlendirmez:

Nahl/103-105: "Ve andolsun ki biz onların, 'Onu (Kur'an'ı) (ona) ancak bir insan öğretiyor.' dediklerini biliyoruz. Kastettikleri şahsın dili yabancıdır. Hâlbuki bu (Kur'an) apaçık bir Arapçadır. Şüphesiz ki, Allah'ın ayetlerine iman etmeyen kimseleri Allah hidayete yöneltmez ve onlar için elem verici bir azap vardır. Şüphesiz, sadece yalan uyduranlar Allah'ın ayetlerine inanmayanlardır (ya da: Allah'ın ayetlerine inanmayanlar, ancak yalan uydurur/Yalanı, ancak Allah'ın ayetlerine inanmayanlar uydurur). Ve/Zira işte onlar yalancıların ta kendileridir."

Sebe'/50: "De ki: 'Eğer dalalete düşersem (saparsam/sapmışsam/şaşırırsam/yanılırsam), şüphesiz nefsim aleyhine (kendi aleyhime) dalalete düşmüş olurum; eğer hidayete ermişsem (doğru yolu bulursam), bu da Rabbimin bana vahyettiği (Kur'an) sayesindedir. Muhakkak ki O *Semî*'dir (hakkıyla işitendir), *Karîb*'dir (kullarına çok yakındır)."

Hidayete ermenin yegâne yolu Kur'an'daki ayetlere inanmaktan ve bu ayetlere güvenmekten ve bu ayetleri hayatımıza uygulamaktan geçmektedir. Başka? Başkası mümkün değildir!

Bu durumda, hidayeti başka yerde aramak ancak sapıklık içinde olmak demektir! Yani Kur'an'ı bilmeyen, Kur'an'ı okumayan, Kur'an'ın içerisindeki emirler ve yasaklara uymayan kimseler "Ben doğru yoldayım." diyemezler; deseler de ancak öyle olduklarını zannetmiş ve aldanmış olurlar (*Zuhruf*/36-37). Bakın:

Mâide/68: "De ki: 'Ey kitap ehli! Tevrat'ı ve İncil'i ve size Rabbinizden indirileni ikame etmedikçe (ayakta tutmadıkça) hiçbir şey üzerinde değilsiniz.' Andolsun, Rabbinden sana indirilen, onlardan çoğunun tuğyanlarını (taşkınlıklarını/azgınlıklarını) ve küfürlerini/inkârlarını artıracaktır. Şu hâlde kâfir olan bir kavim (kâfirler topluluğu) için üzülme!"

Allah onlara: "Size Rabbinizden indirileni ikame etmedikçe (ayakta tutmadıkça) hiçbir şey üzerinde değilsiniz." demekle elbette ki biz Müslümanları da aynı şekilde uyarmış olmaktadır! Kur'an'ı ikame etmek zorundayız, bu kadar net!

* * *

Hidayet konusunda Hz. Peygamber bile devreye girememektedir. Kişi istemediği sürece, onu seven bir kimse o kişiyi hidayete erdirememektedir (*Bakara*/272, *Kasas*/56).

Hidayeti vermek ve doğru yolu göstermek sadece yüce Allah'a aittir ve Allah, hidayete erdirilecek olanları gayet iyi bilmektedir (*Kasas*/56, *Bakara*/272, *Nahl*/9, *Leyl*/12).

Hidayet bir isteğin sonucudur (*Fâtiha*/6, *Hacc*/16).

Yine dikkat edin, şu kusursuz ayetler ile olayın iç yüzü bize öylesine net sunulmuş ki:

Neml/79-81: "O hâlde Allah'a tevekkül et (güven)! Muhakkak ki sen apaçık hakikat üzeresin (üzerindesin). Ölülere işittiremezsin; arkalarını dönüp giderlerken sağırlara da çağrıyı duyuramazsın. Ve (yine) sen körleri şaşkınlıklarından (çevirip) doğru yola getiremezsin. Sadece ayetlerimize inanıp da (Hakk'a) teslim olanlara duyurabilirsin."

* * *

Kur'an insanlığa sunulmuş son ilahi bilgidir, son mektuptur. Herkese açık mesajdır ve onun rahmet dünyasından herkesin istifade

etme hakkı vardır. Dileyen kişi Rabbine varan bir yol tutar... Gösterilen yolu tercih etmek insana bırakılmıştır:

İnsân/3: "Muhakkak ki, biz ona yolu gösterdik; ya/ister şükredici olur, ya/ister nankör (olur)."

Müzzemmil/19: "İşte bu (anlatılanlar) şüphesiz bir hatırlatmadır. Artık dileyen Rabbine varan bir yol tutar."

'Abese/11-12: "Hiç şüphe yok ki bu (bunlar/vahiy/Kur'an) bir zikirdir (hatırlatmadır/öğüttür). Artık dileyen onu düşünüp-öğüt alır."

İnsân/29-31: "Şüphesiz ki bu bir hatırlatmadır, artık dileyen (kimse) Rabbine bir yol tutar. Ve sizler ancak Allah'ın dilemesi (izin vermesi) sayesinde (bir şeyi) dileyebilirsiniz (ya da: 'Böyle olunca' ancak Allah'ın dilediğini dilemiş olursunuz). Şüphesiz ki *'Alîm*, *Hakîm* olan Allah'tır. Dilediğini/Dileyeni (layık gördüğünü) rahmetine koyar. Zalimlere gelince, onlar için elem verici bir azap hazırlamıştır (hazırlamış olacaktır)."

Tekvîr/27-29: "O (Kur'an), âlemler için yalnızca bir zikirdir; içinizden istikamet sahibi olmayı/doğru yolda gitmeyi dileyenler için. Ve/Zaten (böylece) âlemlerin Rabbi Allah'ın dilediğini dilemiş olursunuz."

Teğâbün/11: "Allah'ın izni olmaksızın hiçbir musibet (hiç kimseye) isabet etmez. Ve kim Allah'a iman ederse (inanıp-güvenirse), (Allah) onun kalbine hidayet eder; zira Allah her şeyi (hakkıyla) bilendir."

Yûnus/108: "De ki: 'Ey insanlar! Şüphesiz size Rabbinizden *el-hakk* (o hak/hakikat olan vahiy, Kur'an) gelmiştir. Artık kim hidayet bulursa (doğru yola gelirse), o ancak nefsi için hidayet bulmuştur; kim de saparsa, ancak (sadece ve sadece) kendi aleyhine sapmıştır. Ve ben hiçbir şekilde sizin üzerinize *vekîl* değilim (sizin tercihinizden dolayı sorumlu tutulan asla ben olmayacağım)."

İsrâ/15'e de bakın lütfen…

* * *

Yüce Allah bize "dileme özgürlüğünü" verdiğini açıkça bildirmektedir. Yani sonuçlarına katlanmak kaydıyla bize tercih hürriyeti sunmuştur. Kişi kendisi hidayete dâhil olmak istediğinde Allah onu hidayete yöneltecektir…

Bununla beraber, her ne başımıza geliyorsa Allah'ın onayından geçmektedir; her ne yaparsak, bizi bekleyen şey yaptığımıza göre olmak-

tadır. Şu anda "kadercilik" konusu üzerindeyiz, ileride okuyacağımız diğer ayetlerle ve sonrasında "kader" konusuna geldiğimizde bu konu çok daha iyi anlaşılacaktır...

Ayetlerin verdiği mesajlar açıktır: Allah diledi, siz de onun dilediğini dileyin; Allah sizin hidayetinizi diliyor, istiyor, arzu ediyor fakat siz dilemezseniz olmaz!..

Bunlarla beraber, *Müddessir* suresi elli altıncı ayetteki "Allah dilemedikçe onlar öğüt alamazlar." ifadesine bakıp da buradan yanlış yorum çıkaranlar, bir önceki ayette geçen "Dileyen onu düşünür." ifadesini ıskalamış bulunmaktadırlar. Hatta kırk dokuzuncu ayetten itibaren okuyarak gelseler, bahsi geçen olayı çok daha iyi anlayacaklardır... *Yûnus*/25 için de öyle…

Aynı şekilde, *Bakara*/6-7'ye bakıp kara kara düşünenler ve "Burada ne denilmek isteniyor acaba?" diyenler için sormak gerekir: Niçin surenin başından itibaren okuyarak gelmiyorsunuz? Bu surenin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci ayetleri var… Önce onları okuyup sonra altı ve yedi ile devam etmek gayet mantıklı olsa gerek!..

Bir de yine öncesini, sonrasını ve bütününü okumadığımızdan dolayı *A'râf*/177'de geçenleri de çok yanlış anlıyoruz. Bu ayetleri okuyunca zaten mesaj çok kolay anlaşılacaktır…

Bu duruma bir örnek olarak: *Hûd*/119 ile *Secde*/13'te Allah, cehennemi insanlar ve cinler ile dolduracağını bize bildiriyor. Ancak kişi, bunları okuyup da *A'râf*/18'i, *Sâd*/85'i okumazsa eğer, cehennemin şeytan ve şeytana uyanlarla doldurulacağını nereden bilebilir ki?..

* * *

İlgili diğer ayetlere de bir bakalım:

Teğâbün/2: "Sizi yaratan (da) O'dur; böyle iken sizden kiminiz kâfir, kiminiz de mümindir. Yaptığınız ne varsa (hakkıyla) gören de Allah'tır."

Kehf/29: "Ve de ki: '*El-hakk* (bu hak/hakikat olan 'vahiy'/gerçek), Rabbinizdendir. Artık/Öyleyse dileyen iman etsin; dileyen inkâr etsin. Şüphesiz, biz zalimlere öyle bir ateş hazırladık ki, onun duvarları kendilerini çepeçevre kuşatmıştır. (Susuzluktan/Hararetten) feryat edip-yardım dileseler, (kendilerine) katı bir sıvı gibi (erimiş bir maden gibi) yüzleri kavurup-yakan bir su ile yardım edilir. Ne kötü bir 'şerâb'dır (içecektir/içkidir) o ve ne kötü bir dayanaktır (kalma yeridir) orası!"

Şems/7-10: "Ve (andolsun) nefse ve ona 'bir düzen içinde biçim verene', derken ona (nefse) *fücur*unu (kötülük yapma, yoldan çıkma ve günaha girme yeteneğini) ve takvasını (kötülükten sakınma yeteneğini) ilham edene ki, elbette onu (nefsini) temizleyip-arındıran felah bulmuştur; onu (kötülüklerle, günahlarla, bozulmalarla) örtüp gömenler ise elbette yıkıma uğramıştır."

Evet, yüce Allah bizlere bariz bir şekilde açıklamıştır; yaratılışımız aşamasında fıtratımızda hem "fücur" hem de "takva" özelliklerini var etmiştir ve nefsini kötülüklerden arındırmayı dileyene kurtuluş vadetmiştir; nefsini alçaltıp kirletmeyi tercih edenleri ise hüsran olacakları bir son ile tehdit etmiştir… Bunun yanında yüce Allah, fıtratımıza koyduğu birtakım özelliklerle aslında bizlerin işini gerçekten kolaylaştırmıştır; Hucürât/7: "(…) Ancak Allah size imanı sevdirdi, onu kalplerinizde süsleyip-çekici kıldı. Ve size küfrü, *fıskı* ve isyanı çirkin gösterdi. (…)"

Tercih her zaman olduğu gibi bize bırakılmıştır. Allah âdeta "Sen dilersen bana bir yol edinirsin kulum, senin buna aklın erer…" demektedir… Bu dünya bir emek yeridir; burada emeği olanın, orada yemeği olacaktır... Allah şüphesiz ki mutlak adil olandır:

Nisâ/40: "Şüphesiz Allah, zerre kadar zulüm (haksızlık) etmez ve eğer (zerre miktar) bir hasenat (iyilik/iyi, güzel, yararlı bir iş) olsa onu kat kat yapar ve katından *'azîm* (büyük) bir ecir (mükâfat) bahşeder."

Zilzâl/7-8: "Artık kim zerre ağırlığınca hayır işlemişse, onu (ilahi kayıtta) görür; kim de zerre ağırlığınca bir şer (kötülük) işlemişse, onu (da ilahi kayıtta) görür."

Şûrâ/30-31: "Ve size isabet eden her musibet (felaket), (ancak) ellerinizin yaptığı/kazandığı dolayısıyladır. Ve/Yine de/Üstelik (Allah) çoğunu (da) affetmektedir. Ve siz yeryüzünde (O'nu) hiçbir şekilde âciz bırakamazsınız. Ve sizin Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) ne bir *velî*niz vardır, ne de bir yardımcınız."

Âl-i İmrân/182: "Bu, sizin ellerinizin önden sunduklarıdır (karşılığıdır). Allah, kullar(ın)a hiçbir şekilde zulmedici (haksızlık edici) değildir."

Yûnus/44: "Muhakkak ki Allah insanlara hiçbir şekilde zulmetmez; velakin/ancak insanlar nefislerine (kendilerine) zulmederler."

Ayrıca *Enbiyâ*/47'ye de bakın lütfen…

* * *

Olabildiğince açık bir şekilde her şey ortada… Bütün bunların üzerine daha ne söylenilmesini bekliyoruz?..

Şimdi duralım ve biraz düşünelim: Genel olarak Müslümanların bu konudaki inanışları Allah'ın bize Kur'an'da olması gerekeni açıkladığı gibi midir, yoksa İblis'in ve müşriklerin benimsedikleri gibi midir? Acaba şu anda hangi tarafa daha yakınız?..

İyi bir muhakeme ortaya koyduğumuzda net olarak kavrayacağız ki maalesef genel olarak tam da müşrikler gibi düşünüyoruz, ama bunun farkında bile değiliz… Ne kadar acıdır ki daha bunun şuuruna varabilmiş değiliz!.. İslam dünyasında yer edinen her bireyin; başta senin, benim, yakın akrabalarımızın, uzak çevremizin teker teker hepimizin bir an önce bu yanlış anlayıştan süratle uzaklaşmamız gerekmektedir. Çünkü tanımlamış olduğumuz bu kadercilik anlayışı Allah'a büyük bir iftiradır, zalimliktir ve Allah zalimleri hidayete erdirmez (*A'râf*/37, *Kasas*/50)! Tekrar ediyorum, biz Allah'a yapmış olduğumuz bu iftiradan eğer dönmezsek, Allah bize doğru yolu göstermeyecek ve bizi dalalette bırakacaktır!

Tüm bunlarla birlikte, hidayete ermekten daha önemli bir durum vardır ki bu da hidayette kalmaktır. Kur'an'ın bütün insanlığa hidayet kaynağı olmasının yanı sıra *Bakara*/2'de ve *Âl-i İmrân*/138'de ayrıca *muttaki*ler için bir hidayet olduğu, bir yol gösterici olduğu yazmaktadır. "Hidayete erdim, her şey tamam artık…" diye bir şey yoktur! Her insanın olduğu gibi, her *muttaki*nin de Kur'an'a ihtiyacı vardır, Kur'an'ın rehberliğine ihtiyacı vardır. Kur'an'ın isimlerinden birisi de "Rızık"tır (*Vâkı'a*/82) ve bir diğer ismi ise "Nimet"tir (*Mâide*/3). *Muttaki*ler, ruhunu besleyen bu Kur'an ile aralarını sürekli canlı tutmak durumundadır! Kişi Kur'an'a bağlı kaldığı müddetçe Kur'an onu hidayette tutacaktır.

Kehf/13, *Meryem*/76, *Muhammed*/17 ayetlerinde hidayetin artması durumları ele alınmıştır, mutlaka okuyun lütfen.

"Hidayet" üzere olmamak, "dalalet" üzere olmak demektir, yani şaşkınlık-sapıklık üzere olmak demektir (*Yûnus*/32). Allah'ın ihsan ettiği hidayeti reddedenler için artık doğru yolu gösterici bir dost bulunmaz (*Kehf*/17). Hidayette olmayı reddetmiş, sapıklıkta kalması onaylanmış kişi için Allah'ın peşi sıra hiçbir dost bulunmayacak; kıyamet günü onlar körler, dilsizler ve sağırlar olarak yüzükoyun hâlde haşredileceklerdir (*İsrâ*/97). İnanmamakta ve küfürde kararlılık gösteren bu kim-

selerin kalplerinin mühürleneceği bize bildirilmektedir (*Bakara*/6-7, *Câsiye*/21-23).

İsrailoğulları'nın, "kalplerinin mühürlü olduğunu iddia ederek günah işlediklerini söylemeleri" ile alakalı olarak yüce Allah'ın bu durumu reddettiği şu ayete bir bakalım:

Nisâ/155: "Onların misaklarını (verdikleri kesin sözlerini) bozmaları ve Allah'ın ayetlerine karşı inkâra sapmaları ve haksız yere nebileri öldürmeleri ve 'Kalplerimiz kılıflıdır/örtülüdür.' demeleri nedeniyle (onları lanetledik/başlarına türlü belalar verdik). Hayır (tam aksine), Allah, inkârları/küfürleri dolayısıyla ona (kalplerine) mühür vurmuştur da pek azı hariç iman etmezler (ya da: Pek az inanırlar)."

Sonrasında gelen ayetlere de mutlaka bakın lütfen...

Yani o İsrailoğulları da yaptıkları kötülükleri Allah'a ödetmeye yeltenmişler, kalplerinin mühürlü olmasını yapmış olduklarına gerekçe göstermeye çalışmışlardır. Allah ise durumun sandıkları gibi olmadığını, o İsrailoğulları'nın ayetleri inkâr etmelerinden, küfrü tercih etmelerinden dolayı onların kalplerini mühürlediğini bize anlatmaktadır. İnkâr "sebep", mühürlenme ise "sonuç"tur. İnkâr edip bu yanlışları yapmakta kararlılık gösteren kendileri olduğu için artık Allah onların kalplerini mühürlediğini söylemektedir. Yani yüce Allah onların küfürde ısrarcı ve kararlı olma tercihlerini onaylamıştır…

Benzer bir ifadenin bulunduğu *Bakara*/88: "Ve dediler ki: 'Kalplerimiz kılıflıdır (muhafazalıdır/perdelidir/örtülüdür).' Hayır; Allah kâfirliklerinden (küfürde ve isyanda ısrarlarından/'hakikati' inkârlarından) dolayı onları lanetlemiştir (rahmetinden dışlamıştır) de çok az/azı iman ederler."

A'râf/101-103: "İşte o memleketler; onların haberlerinden bir kısmını sana anlatıyoruz. Andolsun ki, resulleri (elçileri/peygamberleri) onlara apaçık deliller getirmişti. Fakat daha önce yalanlamış oldukları için iman etmediler/daha önce yalanladıklarına inanacak değillerdi. Allah, kâfirlerin kalplerini işte böyle mühürler! Ve onların çoğunda, sözünde durma (diye bir şey) bulamadık, fakat onların çoğunu fasık bulduk. Sonra onların ardından *Mûsâ*'yı ayetlerimizle *Fir'avn*'a ve ileri gelenlerine gönderdik de ona (ayetlerimize) zulmettiler/haksızlık ettiler. Nihayetinde fesatçıların/bozguncuların akıbeti (sonu) nasıl oldu bir bak!"

Olay gayet net anlaşılıyor değil mi?

Yine *Mü'min*/35'te Allah, kendilerine hiçbir delil gelmediği hâlde Allah'ın ayetleriyle mücadele eden her mütekebbir (böbürlenen, büyüklük taslayan) zorbanın kalbini mühürlediğini bize bildirmektedir.

Allah, gerçeği bilmek istemeyenlerin kalplerini mühürler (*Rûm*/58-59). Kişi gerçeklere karşı kendisi kalbini kapatınca, Allah da bunu tasdik etmektedir.

Nahl/102-108 arasını okuduğunuz zaman göreceksiniz ki yüce Allah: Kendisine iman ettikten sonra inkâra düşenlerin, ahiret hayatı dururken dünya hayatını tercih edenlerin (yani ahiret yokmuş gibi dünyaya yapışanların), zaten kâfir oldukları için hidayet edilmeyecek o kişilerin; işte bu kimselerin kalplerini mühürlemektedir.

(Not: Sadece dünya kazancını isteyenler ile ilgili olarak *Şu'arâ*/20 ve *Bakara*/200-202 ayetlerine de mutlaka bir bakın lütfen.)

Tüm bunlara rağmen *Bakara*/88 ile *Nisâ*/155'in sonunda bulunan ifadeler, kalbi mühürlenenler tamamen ümitlerini kesmesinler diye ufak da olsa bir işarete sahiptirler. Nihayetinde mührü vuran Allah, mührü sökebilir. Kur'an'ın bütününden anlaşılan şudur ki, Allah bir kuluna niye geldin demez; niye gelmedin der! Rabbim vazgeçtim, bu mührü artık çöz derse o kişi, umulur ki Allah elbette ona da kapılarını kapatmayacaktır. Mutlak bir ümitsizlik profilinin çizilmediğini mutlaka belirtmemiz gerekir!

Nefis bir ayet daha:

Kehf/28: "Ve nefsini, O'nun yüzünü (rızasını) isteyerek Rablerine sabah akşam dua edenlerle beraber tut (onlarla birlikte olmaya devam et/onlarla birlikte sabret). Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini (sakın) onlardan çevirme/ayırma. Ve (sakın), hevasına (arzu ve isteklerine) tabi olan ve işi-gücü aşırılık olduğu için kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız kimseye tabi olma/boyun eğme."

Evet, Kur'an'da anlatılan "hidayet" ve "dalalet" kavramları genel hatlarıyla bu şekildedir.

Bu ayetleri bilmeyip de Allah'ı çok yanlış tanıyan, Kur'an hakkında yanlış düşüncelere sahip olan deistlere, agnostiklere, vs. bütün insanlara bu ayetlerin bir an önce ulaşması gerekir... Elbette kendileri araştıracaklar, ancak unutmayalım ki onlara bu konuda yardım etmek, onların gerçek bilgilere ulaşmalarını kolaylaştırmak; o insanlara yapılabilecek

en büyük iyilik olacaktır... Bu iyiliği onlardan esirgemeyelim… Bu konuda bilen insanlar olarak bize düşen sorumluluk, olsa olsa bu bilgileri paylaşmak ve elimizden geldiği ölçüde onları Kur'an'a en güzel şekilde yönlendirmek olacaktır. Bu muhteşem kaynağı onlara tanıtmak olacaktır. Peygamberimiz de önce yakınlarından başlayarak aynen böyle yaptı ki bu, Allah'ın bir emridir (*Şu'arâ*/214. Lütfen *A'lâ*/9 ve *Tâhâ*/43-44'e de ayrıca mutlaka bakın). Gerisi zaten onların kendi istek ve tercihlerine bağlıdır...

* * *

Şimdi, "kadercilik" ve "hidayet" konularını iyice pekiştirelim ve hemen ardından "kader" konusuna geçelim. Buraya kadar sorgulayarak ve düşünerek geldiğimiz gibi bundan sonra da yine düşüne düşüne okumaya devam edelim, bu muvazeneyi sürdürelim…

İsrâ/13-15: "Ve biz, her insanın 'tâir'ini kendi boynuna doladık. Kıyamet gününde onun için açılmış olarak önüne konacak bir kitap çıkarırız. (Kendisine şöyle deriz:) 'Kitabını oku! Bugün sana, hesap görücü olarak nefsin (kendin) yeter.' Kim hidayete ererse (doğru yolu seçerse), sadece nefsi (kendi) için hidayete ermiş olur; kim de saparsa, kendi aleyhine sapmış olur. Ve hiçbir (günah) yüklüsü, başkasının (günah) yükünü yüklenmez/yüklenemez. Ve biz, bir resul gönderinceye kadar (kimseye) azap ediciler değiliz."

Burada "t-y-r" kökünden gelen "tâir" kelimesi, "kuş, uçuşan varlık" anlamlarının yanı sıra mecazi olarak "ameller, talih, kader" gibi anlamlar içeren bir kelimedir.

Bu kelime, bu ayette, uçup gittiğine ve yok olduğuna inanılan davranışları sembolize etmektedir. Görmüş olduğumuz üzere yüce Allah, kişilerin bütün davranışlarını kendi boyunlarına doladığını, yani o davranışların uçup gitmediğini, hepsinin kaydedildiğini bize anlatmaktadır…

(Fahreddin Er-Razi'den aktarıldığı rivayet edilen şu bilgi dikkat çekicidir: İslam öncesi Arap toplumu bir işi yapmaya niyetlendiklerinde kuş uçurur, o kuşun havadaki yönelişinden anlamlar çıkarır ve davranışlarını buna göre sergilerlermiş. Bunu, geleceği okumak, kader ve kısmetlerini anlamak-belirlemek-tahmin etmek gibi amaçlar için yaparlarmış… Bu ayetler, bir benzetme ile kişinin başına ne geleceğini bilmesi için kuşunun hangi yöne gittiğine bakmasına gerek olmadığını,

zira herkesin kuşunun kendi boynuna asıldığını da söylemektedirler. Yani bu durumda bu kuş, insanın amelinden başka bir şey değildir.)

Bu durumdan şu sonuç da çıkmaktadır: *Mâide*/90'da geçen "fal okları" ifadesi nasıl şans oyunlarının tümünü kapsıyorsa, buradaki "tâir" de aslında "kader, kısmet, şans, talih, uğursuzluk" gibi ifadeleri kapsamına almaktadır…

Bu bilgiler eşliğinde, "Her insanın 'tâir'ini kendi boynuna doladık." ifadesiyle anlatılmak istenen mesaj: "Biz her insanın amelini (veya kaderini) kendi çabasına bağlı kıldık." şeklinde anlaşılmaktadır. Dikkat edin, her insanın kaderi, şansı, kısmeti kendi boynuna dolanmıştır, yani kendi çabasına bağlanmıştır.

Yâsîn/18-19: "Dediler ki: 'Doğrusu biz, sizlerden dolayı uğursuzluğa uğradık. Eğer (bu söylediklerinize) bir son vermeyecek olursanız, andolsun, sizi taşa tutacağız (ya da: Kovacağız) ve mutlaka bizden yana size elim (acı, acıklı) bir azap dokunacaktır.' (Elçiler) dediler ki: 'Uğursuzluğunuz sizinle beraberdir (kendinizdendir). Size öğüt (uyarı/hatırlatma) verildi diye mi (uğursuzluğa uğradınız)? Hayır, siz müsrif (aşırı giden/israfı âdet edinmiş/ölçüyü kaçıran/haddi aşan) bir kavimsiniz."

"Sizin yüzünüzden uğursuzluğa uğradık…" şeklinde düşünen ve bu inanca sahip olanların bu yanlış inançları, "Uğursuzluğunuz sizinle beraberdir (kendinizdendir)." ifadesiyle böylece bertaraf edilmiştir...

* * *

Konumuza farklı açılardan yaklaşalım:

Allah, bir kişinin ahiretteki yerini önceden yazmış olsa ve diyelim ki bu kişinin cennete gideceği yazılsa, tüm hayatı boyunca kâfir olarak yaşasa ancak tam ölüm anında melek gelip onun mümin olarak ölmesini sağlasa, veya tersini düşünün; hayatı boyunca mümin olarak birçok fedakârlık yapmış olsa bile tam ölüm anında şeytan gelip onun ayağını kaydırsa, burada adaletten bahsedilebilir mi?..

Hakikaten, biz neye inanıyoruz böyle!?

Bir Müslüman, Kur'an'ın öğretilerinin tam tersi olan bu "kadercilik" anlayışına nasıl sahip olur!? Sonra inanmayan bir kimseye bunu tebliğ ederek onun da buna inanmasını nasıl bekler?..

Adalet diye bir şeye inanan bir kimse, buna nasıl inanır?

Şeytan gibi yaşayıp da melek gibi ölmeyi tarif eden bu anlayışta, emeğe saygı nerede kalıyor!?

Hayır, bu adil olmaz; bu zulüm olur. Bu kadercilik anlayışı resmen Kur'an'a savaş açmaktır!..

Ayrıca, işler ne zaman ters giderse "kaderimde varmış" düşüncesinde olanların ne derece samimi oldukları da zaten ortadadır... Soralım kendilerine: O zaman niçin yolun karşısına geçerken sağa sola bakıp da öyle geçiyorsunuz? Niçin dışarı çıkarken evinizin kapısını kilitliyorsunuz?..

Evet, kadercilik anlayışı öyle sakat bir anlayıştır ki bu anlayışa göre zalim insanların hiçbir günahı olamaz, çünkü kendi kaderlerinde zaten bu yazmıyor muydu (!)?

O zaman Ebu Leheb'in de Firavun'un da görevlerini en iyi şekilde yaptıkları için cennetin en güzel yerini hakettikleri sonucu ortaya çıkar ki bu korkunç bir yaklaşımdır! Zalimliğe alkış tutan bir yaklaşımdır!..

Hz. Âdem, "Biz kendimize zulmettik." diyerek kendi sorumluluğundan kaynaklı olan bu hatayı itiraf edip af dilemeyi tercih ettiği için affedilip hidayete erdirilmişti. İblis ise "Beni sen saptırdın." diyerek kendi tercihini Allah'a iftira olarak kullandığı için lanetlenen ve rahmetten uzaklaştırılan bir şeytan olmuştu. İşte bu kadercilik anlayışı, şeytanı haklı görme anlayışıdır… Hz. Muhammed işte bu yanlış anlayışı Allah'tan aldığı vahiylerle, yani Kur'an'da yazanlar ile yerin dibine geçirmiştir.

Konumuz yine çok açık, yine çok net. Ama hâlâ aklında soru işaretleri bulunanlar için biraz daha bu konu üzerinde kalalım.

Kur'an'da, "Ey iman ettirilenler!" diye bir ifade asla yoktur. "Ey saptırılanlar!" diye bir ifade de asla bulunmaz. "Ey kâfir kılınanlar!" ya da "Ey mümin kılınanlar!" gibi ifadeler de asla yoktur... Yani olayın faili kişinin kendisidir. "Dilediğim iman etsin..." ya da "Dilediğim inkâr etsin..." şeklinde ifadeler de asla yer almaz; "Dileyen iman etsin…", "Dileyen inkâr etsin…" gibi ifadeler yer alır…

Yüce Allah tersini de söyleyebilirdi, yani mesela: "Her insanın çabasını kendi kaderine bağladık." da diyebilirdi ki asla böyle bir şey söylememektedir!

Aslında Kur'an bambaşka bir şey söylüyor: Kur'an, kader-kısmet söylemleriyle Allah'a iftira eden, üzerindeki mesûliyeti atan bir kişinin

sorumluluğunu küçülten veya yok eden tüm o söylemlerini tamamen reddediyor!

Siz tercih edersiniz, Allah da bu tercih ettiğinizi size kader yapar. Ancak bunu siz tercih edersiniz! Allah zerre kadar haksızlık yapmaz. İnsanı cehenneme atmaz; kişi kendisi girer…

Bu mesele nasip meselesi değil; talep meselesidir. Talep ettiniz, belanızı buldunuz; eğer hidayeti talep etseydiniz hidayet sizi bulurdu… Hidayeti talep etmeyeni hidayet gelip bulmuyor!..

Kur'an'da geçen tüm takva fiilleri istisnasız insana aittir. Bu ise "takvayı talep edecek olan sensin, yani sen sorumlusun, sorumlulukla hareket edeceksin" demektir. Yine Kur'an'da "İstesen de vereceğim, istemesen de…" şeklinde bir ifade asla yer almaz; bunun "isteyene, talep edene" verileceğinden bahsedilir!

Hidayet şans işi değildir! Eğer hidayet şans işi olsaydı, hidayet bulmayanları Allah'ın cezalandırması zulüm olurdu! Dalalette olanları Allah'ın cezalandırması zulüm olurdu! Hâlbuki ayetlerden biliyoruz ki Allah kullarına asla zulüm etmez. Mesela *Âl-i İmrân*/182'de geçen "bi" ve "ma" edatlarının birlikte kullanılmasından ötürü o cümleye yüklenen anlam şudur ki: Allah'ın kullarına zulmetme ihtimali yoktur, öyle bir şeyin olma ihtimali dahi söz konusu değildir!

Evet, kaderciliğin Kur'an'dan referansı yoktur...

Hâl böyle iken, insan nasıl döner de der ki: "Ya senin şansın varmış hidayet buldun ama onun şansı yokmuş, kaderi böyleymiş ki hidayet bulmadı..." Yani "Senin kaderin hidayet bulmakmış, onun kaderi de hidayet bulmamakmış (!)" ... Bu ne korkunç bir inanıştır. Bu nasıl bir cesarettir! Bu açıkça iradeyi yok saymaktır. İrade, Allah'ın en büyük emanetidir ki bu özellik insanı yeryüzünün halifesi kılan bir özelliktir. İradeyi yok saymak, insanın sorumluluğunu yok saymaktır; aklı devre dışı bırakmaktır, insanı yok saymaktır. Tercihini, sorumluluklarını yok sayıp suçu Allah'a atmaktır! Hatta kendi sorumluluklarını yapmak yerine haşa Allah'a iş buyurmaktır, Allah'ı emir eri gibi kullanmaktır; Allah'ı sanki kendi hizmetkârları gibi görmek ve dolayısıyla kendisinde hiçbir mesuliyet ve sorumluluk bulunmadığını iddia etmektir!..

Kur'an baştan sona kişilere kendi sorumluluklarını hatırlatan bir kitaptır. Muhataplarında gerçek bir bilinç uyandırır ki bu, "farkındalık bilinci"dir. Âdeta haykırarak der ki: Kader, kısmet, şans, talih diyerek

kişisel sorumluluğunuzu atmayın, üstüne yatmayın, şahsi sorumluluklarınızı bir tarafa asmayın!.. Allah size akıl verdi, irade verdi, vicdan verdi, fıtrat verdi, yetmedi doğru yolu göstermek ve gerçeği hatırlatmak için peygamberler gönderdi, o da yetmedi kitaplar gönderdi…

Tüm bunları insan için verdi ve insanı kendi yaptıklarından sorumlu kıldı!

Demek oluyor ki bizim neyi dilememiz gerektiğini bizden isteyen, dilememizi dileyen bir yaratıcımız var!

***

Üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirmediğimiz takdirde ne gibi şeyler olabileceğine dair yaşanmış harika bir örnek de Kur'an'da verilmiştir: Uhud Savaşı.

Bu savaşta her şey planlanmış, aralarında istişare edilerek ne varsa hesaplanmıştı. Savaş başladığında her şey istenildiği gibi giderken bir anda işler tersine döndü; kazandıklarını düşünerek görev yerlerini terk eden, Hz. Muhammed'in emrini dinlemeyen okçuların bu sorumsuz davranışları yüzünden Müslümanlar kazanırlarken kaybettiler. Bu olay üzerine inen ayetleri görmek için *Âl-i İmrân*/152-153'e bakabilirsiniz. Yine *Âl-i İmrân*/144-148, 159, 165'e de mutlaka bakın ki zaten ilerleyen sayfalarda bütün halinde bu sureyi okuyacağız... Yüce Allah koyduğu kanunlar gereği hiç kimseyi kayırmıyor! Eğer yapmamız gereken şeyleri yapmazsak, bu ayetlerde bize anlatıldığı gibi biz de mutlaka yara alırız. Müslümanlar olarak ayrıcalık bekleyerek: "Allah'ım senin için bir şeyler yapıyoruz." desek bile bu bizi kurtarmaz. Biz görevimizi eksiksiz yerine getirmek zorundayız ki Allah da bize zaferimizi nasip etsin... Yani şu bir gerçek ki: Allah'ın koyduğu ölçülere uygun hareket ederek gereğini yapanlar, başarılı olurlar; bunu yapmayanlar, nebinin ordusu bile olsalar zaferden mahrum kalırlar!..

Sadece Uhud Savaşı'nda yaşananlar sonrası inen bu ayetleri anlamak bile başlı başına bu konuyu kavramak için yeterli değil midir?

***

Kur'an'ın hidayet ve dalalet konusunda daima insanın tercihini öne çıkardığını içerisinde yer alan o mükemmel kıssalardan da anlamaktayız:

Eğer babanız Hz. Nuh olsa, fakat siz evlat olarak talep etmezseniz hidayete kavuşamazsınız... Eğer evladınız Hz. İbrahim gibi peygamber

olsa dahi baba olarak hidayeti talep etmiyorsanız, evlat kontenjanından hidayete kavuşamazsınız… Eğer kocanız peygamberse, onun hatırına cennette size de ufak da olsa bir kıyı-köşe düşmüyor, çünkü siz talep etmemişsiniz; tıpkı Hz. Lut'un eşinin talep etmediği gibi…

Hz. İbrahim, babasına: "Ey babacığım! Duyamayan, göremeyen ve sana hiçbir fayda sağlayamayacak şeylere niçin tapıyorsun?" şeklinde uyarılar yapmasına rağmen (*Meryem*/41-50 arasını mutlaka okuyun, *En'âm*/74) babası Azer'i (Târah'ı) ikna edememişti, çünkü Azer hidayeti talep etmedi…

(Not: Kur'an'da Hz. İbrahim'den; o güç-kuvvet-irade ve basiret sahibi (*Sâd*/45); gerçekten yumuşak huylu, çok içli (yufka yürekli) ve Allah'a yönelmiş (*Hûd*/75) olan o güzel insandan o kadar övgü dolu ve o kadar sık bahsedilmektedir ki, bu durumda şunu demekten kendimizi alamıyoruz: "Sen ne kadar güzel bir insanmışsın, Allah seni ne kadar da çok sevmiş…" Özellikle *Enbiyâ*/51-73 ayetleri onun karakterini, zekâsını, muhakeme gücünü, cesaretini, açık sözlülüğünü, haktan yana dik duruşunu çok güzel bir şekilde anlatmakta, onu bize gerçekten sevdirmektedir...)

* * *

Ahzâb/21: "Andolsun ki size, Allah'ı ve ahiret gününü umanlar ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah'ın resulünde güzel bir örnek vardır."

Bu ayette bulunan "Allah'ın resulünde güzel bir örnek vardır." ifadesindeki resul, şüphesiz Hz. Muhammed'dir. (Not: Kur'an'da yalnızca iki insan için "güzel örnek" ifadesi kullanılır: Hz. İbrahim ve Hz. Muhammed. Hz. İbrahim ve beraberindeki müminlerin örnekliği üzerinde duran ayetler için de ayrıca bakınız: *Mümtehine*/4, 6).

Hz. Muhammed'in elçiliğindeki o güzel örneklerden birisi de şüphesiz Allah için ortaya koyduğu çabadır, emektir. *Müddessir*/2'de geçen "Kum fe-enzir!" yani "Kalk ve/artık uyar!" emrinden sonra Allah'ın elçisi dur durak bilmeden bu ayetlerle Allah'ı anlattı. Yaklaşık yirmi üç yıl boyunca durmadan uğraştı. Doyasıya yatmadı, tatil yapmadı, emekliye ayrılmadı... Ömrünün sonuna kadar gayret etti, çabaladı. Allah'ın emir ve yasaklarını önce kendisi anlayıp uyguladı, sonra da onları insanlara en güzel şekilde tebliğ etti… Okumuş olduğumuz işte bu ayetlerle; cahiliye âdetini, kültürünü, alışkanlıklarını kendilerine din yapan o yobazlara "kaderciliğin" küfür olduğunu söyledi, apaçık delillerle bunu

anlattı. Onlara kendi sorumluluklarını hatırlatarak büyük bir devrim yaptı...

Taif'lerde taşlandı, Uhud'larda canını tehlikeye attı… İslam'ı yaşamak ve yaşatmak için o zifiri karanlık dönemin koyu cehaletiyle savaştı… Allah'ın mesajlarını tüm insanlığa ulaştırmak için nice olumsuzluklara göğüs gerdi, direndi, yani sabretti… Yaptıkları çirkinliklerde atalarını örnek gösteren, aklını kullanmayan, kendi elleriyle yaptıkları putlara ümit bağlayıp onları Allah ile aralarına koymayı dinleştiren yozlaşmış bu berbat nesle karşı olağanüstü bir mücadele verdi… Onların aralarından bir kısmını, kendilerinden sonra gelecek olan insanlara örnek teşkil edecek güzel insanlara; "ashâb-ı kirâm"a dönüştürmeyi başardı… Elçinin hayatı işte buydu!..

Esasında kaderciler, Allah resulünün bir ömürlük gayretini de reddettiklerinin farkında bile değiller!

* * *

Allah resulü ve ona inananlar, hicret edecekleri zaman ellerinden gelen tüm gayreti ortaya koymuşlar, her şeyi ince ince hesaplamışlardı: Kim yemek işini halledecek, kim bilgi toplayacak, kim hedef şaşırtacak, kim rehberlik yapacak, kim izleri silecek, hangi saatlerde mağaraya girip çıkılacak, kaç gün kalınacak, nerelerde mola verilecek vs... Sorumluluklarını yerine getirip işlerini en sağlam şekilde yaptıktan sonra gerisini Allah'ın hükmüne, takdirine bırakıyorlardı...

Allah'ın elçisinin hayatına bakıyoruz, bir de şimdiki kadercilerin yaptıklarına… Allah aşkınıza tekrar bir bakın: Emeği öven, insanın gayretini yücelten, alın terine kıymet veren Kur'an ve onu tebliğ eden elçinin hayatı nerede, kadercilerin düşünce ve yaşantıları nerede…

* * *

Başka bir açıdan baktığımızda, insan da Allah'ın bir emeğidir; Allah, emek verdiği insanın hidayete ermesi için insana bunca şeyi verdi, bunca şeyi gönderdi. Âdeta insan yoldan çıkmasın, çürüyüp gitmesin, kendine yazık etmesin diye… Allah emeğinin zayi olmasını ister mi? Yarattığı insanın emeklerinin zayi olmasını ister mi? *Hûd*/115'te bildirdiği üzere yüce Allah iyilik yapanların ecrini zayi etmeyecek; tabii ki inkâr etmediğimiz sürece. Emeğin karşılığını vermek hususunda emeğe en çok değeri "Kim zerre kadar iyilik yaparsa, onu görür…" ifadeleriyle bizzat yüce Allah vermektedir. Emeğe saygı, Allah'a saygıdır…

Kaderci söylem: Emeği çiğneyip ezen, aklı yok sayan, iradenin üstünde tepinen, insanı küçülten ve yok eden bir söylemdir! Nokta.

Peki, Yüce Allah istese hepimize hidayet veremez miydi? Elbette verirdi öyle değil mi?

Nahl/93: "Ve eğer Allah isteydi/dileseydi, elbette ki sizi (hepinizi) tek bir ümmet kılardı; velakin O, dileyeni/dilediğini (layık gördüğünü) saptırır, dileyeni/dilediğini (layık gördüğünü) de hidayete erdirir. Yapmakta olduğunuz şeylerden mutlaka sorumlu tutulacaksınız."

En'âm/35-37: "Ve eğer onların yüz çevirmesi sana ağır geldiyse, haydi yerin içine bir tünel aç ya da göğe bir merdiven daya ki, onlara bir ayet (mucize) getiresin! Eğer Allah dileseydi, elbette onları hidayet üzerinde toplardı. Öyleyse sakın cahillerden olma! Ancak işitenler/kulak verenler/(samimiyetle) dinleyenler (davete) icabet eder. Ölülere gelince, Allah onları diriltecek; sonra da O'na döndürüleceklerdir. Ve dediler ki: 'Ona Rabbinden bir ayet (mucize) indirilmeli değil miydi?' De ki: 'Şüphesiz Allah, ayet indirmeye güç yetirendir. Ama onların çoğu bilmezler/bilmiyorlar (bunun bilincinde değiller)."

Yûnus/99: "Ve eğer Rabbin dileseydi, yeryüzündekilerin hepsi elbette iman ederlerdi. O hâlde sen, inanmaları için insanları zorlayacak mısın (ya da: O hâlde insanları mümin olsunlar diye sen mi zorlayacaksın)?!"

En'âm/149: "De ki: 'Kesin ve üstün' delil, sadece Allah'a aittir. Eğer O dileseydi elbette tümünüzü hidayete yöneltip-iletirdi."

Allah isteseydi elbette yapardı. Dikkat edin, isteseydi öyle yapardı, ama öyle istemedi. Allah, bizim dilememizi istedi! Yüce Allah emrini verdikten sonra bir şeyin olmaması mümkün değildir.

Evet, artık kadercilik konusunu şu cümlelerle toparlayalım:

Eğer yüce Allah isteyene de istemeyene de hidayeti vermeyi isteseydi, o zaman imtihanın bir anlamı olmazdı, o zaman hayatın bir anlamı olmazdı. O zaman aklın, iradenin, fıtratın, vicdanın bir anlamı olmazdı... O zaman peygamberliğin ve kitabın bir anlamı olmazdı, cennetin ve cehennemin bir anlamı olmazdı. Yani o zaman hiçbir şeyin bir anlamı olmaz, kıymeti kalmazdı…

Kadercilik konusunda asla bir muğlaklık bulunmamaktadır, her şey alabildiğine nettir.

Necm/38-44: "Doğrusu/Kesinlikle, hiçbir (günah) yüklüsü başkasının (günah) yükünü taşımaz/taşıyamaz. Ve gerçek şu ki, insana kendi emeğinden/çalışmasından başkası yoktur (insan için çalışıp didindiğinden başkası yoktur/insan başkasının değil, sadece kendi çabasının karşılığını görecektir/insan için sadece çalıştığının karşılığı vardır). Ve şüphesiz ki çalışması yakında (zamanı gelince, ahirette) görülecektir. Sonra da ona (yaptığının) karşılığı tastamam verilecektir. Ve muhakkak ki son (varış) sadece Rabbinedir. Güldüren de sadece O'dur, ağlatan da. Öldüren de sadece O'dur, dirilten de."

* * *

Peki, öyleyse "kader" nedir?

Kur'an'ın anlattığı kader, Allah'ın ilim ve kudret sıfatıdır.

Kader, Allah'ın hayata dair belirlediği ölçülerin adıdır.

Kamer/49: "Şüphesiz ki biz her şeyi bir kaderle (ölçüye göre, planla, düzen ve dengeyle) yarattık."

Mü'minûn/18: "Ve biz gökten bir kaderle (belli bir ölçüyle/belli bir miktarla) su indirip onu yeryüzüne (yerin içine) yerleştirdik (yeryüzünde onu tutmaktayız); şüphesiz ki onu (indirmeye *kâdir* olduğumuz gibi) gidermeye de gücümüz yeter."

Hicr/19-21: "Ve yeryüzü; onu döşeyip yaydık (uzatıp genişlettik), onun içine 'revâsî' (ağırlıklar/sarsılmayacak büyüklükte ve sağlamlıkta sabit şeyler) attık (yerleştirdik) ve onda her şeyden ölçüsü belirlenmiş ürünler bitirdik (her şeyi ölçülü bitirdik). Ve orada sizler için ve kendisine rızık vericiler olmadığınız kimseler (varlıklar/canlılar) için geçimlikler kıldık. Hiçbir şey yoktur ki, hazineleri bizim katımızda olmasın (her şeyin hazineleri yalnız bizim yanımızdadır); ve biz onu ancak malum bir kaderle (belirlenmiş bir ölçü ile) indiririz (veya: Biz hiçbir şey indirmeyiz ki, belirli bir ölçüye dayanmasın)."

Furkân/2'ye de bir bakın lütfen…

Kader: "Miktar" demektir, "ölçü" demektir.

Allah kâinatta hiçbir boşluk bırakmamıştır, her bir şeyi bir ölçüye bağlamıştır.

Allah, Allah olduğu hâlde sorumsuz davranmaz, kafasına göre ya da gelişigüzel iş yapmaz. Kimse yaptıklarından O'na hesap soramaz, ancak buna rağmen Allah "sırât-ı müstakîm" (dosdoğru yol) üzerine-

dir (*Hûd*/56). Daha önce değindiğimiz üzere yüce Allah'ın *sünnet*i, yani yasası vardır. Ölçüsü ve prensipleri vardır.

İradesiz varlıklara takdir edilen kader ile iradeli varlıklara takdir edilen kader aynı değildir.

İradeye sahip olmayan bütün şeyleri kuşatan ilahi hüküm kaderdir. Aslında bu "takdir" olarak da adlandırılır. Bu şeye dâhil olan her şey, bir sebep-sonuç ilişkisi içerisinde ve değişmeyen yasalar dâhilinde bir ölçüyle yaratılmıştır.

İradeye dâhil olan şeylerde kader, iradenin kendisidir. İnsan iradeye sahiptir; dolayısıyla insanın kaderi, iradesidir.

Yüce Allah insana iradeyi kader/ölçü kılmıştır. Cinlerde de irade vardır. İnsanlarda ve cinlerde ölçü/kader, onların iradelerine bağlanmıştır.

Allah bizim dilememizi dilemiştir; biz onun için diliyoruz. Yüce Allah irade vermekle bizim dilememizi dilemiştir. Yaptığımız ve yapmadığımız her şey bizim aslında kaderimizdir. Biz tercih ederiz, Allah tercih ettiğimizi bize kader yapar. İşte "Allah'ın kaderinden yine Allah'ın kaderine kaçmak." dedikleri şey böyle bir şeydir…

İnsanın kendisinin müdahil olamadığı durumlar vardır: Ne zaman doğacağı, nerede öleceği, genetik yapısı, anne ve babası, milliyeti, cinsiyeti; yıldızların yeri, Güneş'in doğudan doğması, kâinatın yaşı, kıyametin vakti vb… Bunların hepsi Allah'ın takdiridir. Bunlar belirlidir ve elbette ki bunlarda insan bir tercihte bulunamaz.

Kaderi inkâr, Allah'ın ölçüsünü inkârdır, Allah'ın kudretini inkârdır. Bir Müslüman olarak kadere imanımız sonsuzdur.

Genel olarak biz Müslümanlar "kadere iman etme" konusunda çok büyük bir yanlış yaptık, bunu "kaderciliğe iman" olarak anladık. Kaderlerimizin iradesiz varlıklardaki "takdir" gibi olduğu zannına kapıldık, iradelerimizi ortadan kaldırdık, nihayetinde "kader" konusunu çığırından çıkarmış olduk. Şimdi de bunun bedelini ödemekteyiz…

Dünyada yaşanacak birtakım şeylerin olmasını Allah takdir etmiştir. Bu yaşanacaktır. Bunun için Allah insanlara iyi ve doğru işler ile kötü ve çirkin işleri tanıtarak seçenekler sunmuştur. Rolleri tanıtmıştır, dağıtmamıştır!.. İnsana bağışlanmış olan irade ve diğer donanımlar, ona tercihler yapması için verilmiştir. Yaptığı bu tercihlerin sonucunda kendisini nelerin beklediği de insana bildirilmiştir. Bu çerçevede irade-

si ön plana çıkarılan insan, kendisine tanıtılan bu seçeneklerden dilediğini seçer...

Peki, ama neden?

Kur'an'a göre dünya hayatı, amel bakımından kimin daha iyi olacağını tespit etmek üzere olan bir imtihan hayatıdır (*Hûd*/7, *Mülk*/2)! İnsanlar bazen iyilikler-güzelliklerle, bazen de kötülüklerle imtihan edilirler/edilecektirler (*A'râf*/168). İnsanların çoğu imtihan edildiklerini bilmezler (*Zümer*/49). İnsanlar korku ve açlıkla, mallarla, canlarla ve ürünlerden eksiltilmeyle imtihan edileceklerdir (*Bakara*/155, *Âl-i İmrân*/186). Yeri geldiğinde rızıklar daraltılacaktır (*Fecr*/16). İnsanlar şerle de hayırla da denenecektir (*Enbiyâ*/35). İnsanların malları ve çocukları onların imtihanlarıdır (*Enfâl*/28). İçlerinden *cihâd* edenler ile etmeyenlerin, sabır gösterip direnenler ile bunu yapmayanların birbirinden ayırt edilmesi ve mükâfatı kazananların cennete gitmesi için insanlar imtihandadır (*Âl-i İmrân*/142). Zalimlerin zulümleri altında kalmaları, insanlar için bir imtihandır (*İbrâhîm*/6). İnsanlar birbirleri için imtihan vesilesi kılınmışlardır (*Furkân*/20). İnsanları sınamak için, kimisi kimisinden derecelerle üstün kılınmıştır (*En'âm*/165). Sabreden insanların, Allah'a eş koşanlardan çok üzücü şeyler işitmesi onların imtihanlarıdır (*Âl-i İmrân*/186). İnsanların, kendilerinden öncekilerin başına gelenlerin benzerleri başlarına gelmeden cennet ile mükâfatlandırılacaklarını sanmamaları gerektiği; daha öncekilerin de yoksulluk ve dayanılmaz sıkıntılar ile sarsılarak nihayetinde "Allah'ın yardımı ne zaman?" demelerini gerektiren bu imtihanların benzerlerinin diğer insanları da beklediği vurgulanmıştır (*Bakara*/214). İnsanlardan namazı kılmaları, iyiliği emretmeleri, kötülükten alıkoymaları ve başlarına kesinlikle gelecek olan musibetlere karşı sabırlı olmaları; azmedilmeye değer (yapabilmesi zorlu, önemli) işler olarak insanların imtihanı kılınmıştır (*Lokmân*/17). İnsanlara, kaldıramayacakları imtihanlar verilmemektedir (*Bakara*/286). İnsanlar "inandık" demekle imtihan edilmeden bırakılacağını zannetmektedir, ancak bu böyle olmayacaktır (*Ankebût*/2-3)…

Özet olarak: Kimin daha iyi, daha güzel amel yapacağı konusunda insanlar sınanacaklardır (*Mülk*/2, *Kehf*/7).

Evet, açık bir şekilde yüce Allah her an imtihanda olduğumuzu bize haber vermektedir. Kaçışımız yok, mutlaka bir şeylerle imtihan hâlin-

deyiz ve bu ölünceye kadar bu şekilde devam edecek! Sabredenler müjdelenmektedir (*Bakara*/155).

Bir sonraki güne uyandığımızda o gün neler olacağını, başımıza nelerin geleceğini Allah'tan başka kimse bilmiyor. Bir şey başımıza geliyorsa bu mutlaka Allah'ın bilgisi dâhilinde oluyor. İşte dua da tam burada devreye giriyor…

Bir şey başımıza gelmeden önce dua edip yalvararak Allah'tan hayırlı ve güzel şeylerin başımıza gelmesini dileriz. Duanın ne kadar önemli olduğunu ise *Furkân*/77'den biliyoruz: "De ki: 'Duanız (yalvarmanız, ibadetiniz) olmasa, Rabbim size ne diye değer versin!? Fakat gerçekten siz yalanladınız; öyle ise bu, yakanızı bırakmayacaktır (yalanlamanızın sonucuna katlanacaksınız).''… Duanın nasıl yapılması gerektiği ile ilgili pek çok ayet bulunmaktadır. Bu ayetlerle önümüzdeki sayfalarda karşılaştıkça "Duayı nasıl yapmamalıyız?" sorusuna da en güzel cevapları bulacak, hata yaptığımız yerlerin de böylece farkına varmış olacağız…

(Not: Furkân/77'ye şu şekilde de meal verilebilmektedir: "Allah'tan başkasına yalvarmanız olmasa, Allah sizinle uğraşmaz (sizi cezalandırmaz), sizler (Kur'an'ı, Allah'ın emirlerini, ilkelerini) yalanladınız; onun için azap yakanızı bırakmayacaktır.")

* * *

En'âm/40-50: "De ki: 'Ne dersiniz/Düşündünüz mü hiç; eğer size Allah'ın azabı gelirse ya da o (son) saat gelip çatarsa, Allah'tan başkasını mı çağıracaksınız? Eğer sadık (doğru/özü sözü bir/inancında samimi) iseniz (söyleyin bakalım)!' Hayır, (bu durumda) yalnız O'na yalvarırsınız, O da (kaldırılması için) kendisine yakındığınız şeyi dilerse kaldırır ve siz ortak koştuklarınızı unutuverirsiniz! Andolsun ki, senden önceki ümmetlere de (peygamberler) gönderdik de onları, boyun eğsinler (yaklaşıp sığınsınlar, yalvarsınlar) diye zorluklar ve darlıklarla yakalamıştık. Onlara, zorlu azabımız geldiği zaman yalvarmaları gerekmez miydi (ya da: Hiç olmazsa, onlara bu şekilde azabımız geldiği zaman boyun eğselerdi ya!)? Fakat onların kalpleri (iyice) katılaşmış, şeytan da onlara yapmakta olduklarını süslü (çekici, câzip) göstermişti. Derken kendilerine hatırlatılanı unuttuklarında (da), onların üzerlerine her şeyin kapılarını açmıştık. Öyle ki/Nihayet kendilerine verilen şeylerle 'sevince kapılıp şımardıklarında', onları apansızın yakalamıştık; birdenbire (bütün) ümitlerini yitirmişlerdi. Böylece zulmeden o kavmin (böy-

lesi kavimlerin) kökü kurutulmuştu. Neticede *el-hamd* (o övgü/tüm övgüler), âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. De ki: 'Düşündünüz mü hiç/Ne dersiniz; eğer Allah sizin işitmenizi ve görmenizi alıverir ve kalplerinizi mühürlerse, onları size Allah'tan başka getirebilecek ilah kimdir!? Bak, biz nasıl da ayetleri türlü türlü açıklıyoruz, sonra/yine de onlar (hâlâ) yüz çeviriyorlar! De ki: 'Düşündünüz mü hiç/Söyler misiniz; size Allah'ın azabı apansız ya da açıktan geliverse, zalim topluluktan başkası mı helak edilir!?' Ve biz resulleri, sadece (ve sadece) müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Şu hâlde kim iman eder ve kendini düzeltirse, artık onlar için korku yoktur, onlar mahzun da olmayacaklardır (üzüntü de çekmeyeceklerdir). Ayetlerimizi yalanlayanlara gelince, yapmakta oldukları fasıklık sebebiyle onlara azap dokunacaktır. De ki: 'Ben size, 'Allah'ın hazineleri benim yanımdadır.' demiyorum. *Gayb*ı da bilmem. Size 'Ben bir meleğim.' de demiyorum. Ben, sadece bana vahyolunana uyuyorum.' De ki: 'Kör ile gören hiç bir olur mu? Siz hiç tefekkür etmez misiniz (hâlâ düşünmüyor musunuz)?"

Mükemmel!.. Şahane!..

Yine mutlaka okumamız gereken *Mü'minûn*/73-78 ayetlerinde de Allah'ın bizlere darlık ve sıkıntılar vermesinin O'na yönelmemizi ve O'na dua etmemizi istemesinden dolayı olduğunu görüyoruz…

Her şey iç içe: Yönelişimiz ve duamız ve çabamız ve tüm bunların temelinde i护ademiz bizim kaderimizi belirliyor. Çünkü Allah'ın vereceği imtihan buna göre yazılıyor. Birçok faktöre bağlı olarak yazılıyor. Başımıza gelecek olan her şey bir ölçü ile yazılıyor ve bu yazıldıktan sonra mutlaka o şey başımıza geliyor. Bir örnek vermek gerekirse: Mesela ahlak olgusunu alt üst eden Lut Kavmi'nin başına gelen helakta, Allah da onların yaşadıkları yerin altını üstüne getirirken, "katında/katından işaretlenmiş taşları" onların tepelerinden yağdırdığını *Hûd*/82-83'te bize bildirmektedir…

Hadîd/22-23: "Yeryüzünde ve nefislerinizde (kendinizde) meydana gelen bir tek musibet (isabet eden iyilik veya kötülük) yoktur ki onu, (ayrı bir varlık olarak) yaratmamızın öncesinde bir kitapta (yazılmış, yasada belirlenmiş) olmasın. Şüphesiz ki bu, Allah'a kolaydır. Öyle ki, elinizden çıkana karşı üzüntü duymayasınız ve (yine Allah'ın) size verdikleri dolayısıyla şımarmayasınız. Zira Allah, hiçbir büyüklük taslayıp (kendini beğenip/kibirlenip) böbürleneni (övüneni) sevmez."

A'râf/155-156: “Ve *Mûsâ*, ‘mîkât’ (belirlenen buluşma vakti) için kavminden yetmiş adam seçti. Ne zaman ki onları o sarsıntı yakaladı, (Musa) dedi ki: ‘Rabbim! Eğer dileseydin onları da beni de daha önce helak ederdin. (Şimdi) içimizdeki o birtakım beyinsizlerin (akılsızların/dar kafalıların/şuursuzların/bilinçsizlerin) yaptıklarından dolayı bizi helak mi edeceksin? Bu (iş), senin imtihanından başka bir şey değildir. Onunla dilediğini/layık gördüğünü şaşırtırsın (sapıklıkta bırakırsın), dilediğini/layık gördüğünü de hidayete erdirirsin. Bizim *velî*miz (dostumuz, yardımcımız, koruyucumuz) sensin. Öyleyse bizi bağışla ve bize acı/merhamet et! Zira sen, bağışlayanların en hayırlısısın. Bize/Bizim için bu dünyada da, ahirette de iyilik/güzellik yaz, şüphesiz ki biz sana yöneldik!’ (Allah) buyurdu ki: ‘Azabımı dilediğime/layık gördüğüme isabet ettiririm, rahmetim ise her şeyi kuşatmıştır; onu sakınanlara (takva sahiplerine) ve zekâtı verenlere (arınıp yücelmek için ödenmesi gereken bedeli ödeyenlere) ve ayetlerimize iman edenlere (inanıp güvenenlere) yazacağım.”

Yüce Allah'ın her an bir iş-oluş/yaratma hâlinde olduğunu da bilmekteyiz (*Rahmân*/29).

Tevbe/51: “De ki: Allah'ın bizim için yazdıkları dışında, bize kesinlikle hiçbir şey isabet etmez. O bizim *mevlâ*mızdır (sahibimizdir, dostumuzdur, efendimizdir, yardımcımızdır). Ve/Şu hâlde müminler yalnızca Allah'a tevekkül etsinler (güvenip dayansınlar).”

Bu ayetlerden çok açık bir şekilde anlaşılıyor ki yüce Allah kişilerin başlarına gelecek olan şeyleri elbette yazmaktadır. Olay gerçekleşmeden önce yazmaktadır. Dikkat ederseniz ayette Hz. Musa dua ediyor ve Allah'tan haklarında hayırlı şeyler yazmasını diliyor. Allah da haklarında iyi ve güzel şeyler yazılacak olan kişileri tarif ediyor. Allah'ın ölçüsü belli; kimleri iyiye ve güzele kavuşturacağının yolu, yöntemi, standardı, usulü belli. Yani bu işin kuralı belli... “Dua kaderi değiştirir” diye duyduğumuz şey de işte budur... Bize örnek olarak verilen bu ayetlerde görüyoruz ki Hz. Musa'nın gerçekleştirdiği bir irade var, yöneliş var, istek var. Yani kadercilerin söyledikleri gibi ezelden yazılmış, kalem kırılmış, iş bitmiş gibi bir olay asla söz konusu değil. Gördüğünüz üzere “alın yazısı” tabiri, Kur'an'a karşı yapılmış bir büyük iftiranın adıdır. “Ne kadar çabalarsam çabalıyım o benim alın yazımda varmış.” demek, Allah'ın ilim sıfatına ben vâkıfım demektir! Bu ne büyük bir yanlıştır!

Ağızdan çıkan sözlerin yazılacağını ve bunların bir hesabının olacağını bildiren ayetler bulunmaktadır: *Âl-i İmrân*/181 ve *Meryem*/79. Öyleyse, musibetler başımıza gelmeden önce yazılmaktadır, ne yapacağımız ise yaptıklarımıza göre sonradan yazılmaktadır…

Biz insan olarak yalnızca parçayı görüyoruz; bütünü ise ancak âlemlerin Rabbi olan Allah bilmektedir. İyi veya kötü bir şey başa gelmeden önce mutlaka Allah onu yazmışsa, o zaman ah vah etmeye gerek yoktur. Fakat olay olmadan önce tedbir alınabilir...

Allah'ın ne kadar da yüce olduğunu görmekteyiz ki: Dinamik bir hayatta, herkesin farklı ve kaldırabileceği şeylerle imtihan olması, başımıza gelen şeylerde irademizin de bunu belirlemesi, tüm bunların bir arada ayarlayıp işlerin görülmesi ne kadar da karmaşık öyle değil mi?..

Canlılar her an hareket hâlinde… Her gün her şey değişim ve dönüşüm içerisinde… Bütün insanlar farklı farklı imtihan hâllerinde…

Görüp bildiğimiz ve göremeyip bilemediğimiz, her an oluşan, sayısız ve çeşit çeşit olayların gerçekleşmeden öncesinde yazılmış olması durumu aklımızın sınırlarını aşmaktadır… Ancak ayette de okuduğumuz üzere bu iş Allah'a göre kolaydır…

İnsan her şeye hâkim olduğunu zannediyor, ancak göz kapaklarının açılıp kapanmasına bile hâkim değildir. Yüce Allah ise her şeye öylesine hâkimdir ki hiçbir şeyi tesadüfe bırakmamıştır… Her şeyin sürekli ve akıcı bir düzen dâhilinde gerçekleşmesi O'nun ne kadar yüce olduğunu bize göstermektedir. Tüm bunlar bizim için sonsuz bilinmeyenli bir denklem demektir; lakin bu Allah'a göre kolaydır...

Durun ve tekrar düşünün lütfen!..

Durun ve bir kere daha düşünün!..

Bu nasıl bir güç, bu nasıl bir hâkimiyet, bu nasıl bir kudret böyle!.. *Allahu Ekber*!

* * *

Hz. Musa inişli-çıkışlı gerçekten de çok ilginç bir hayat yaşamıştır. Kur'an'da kendisinden pek çok yerde bahsedilmektedir… Yaşantısında çok sayıda ağır imtihanlara maruz kalmıştır. Allah onun için çok farklı bir hayat takdir etmiştir… Karşısına çıkan durumlarda Allah'tan yana olma tercihinden şaşmamış, imtihanı kazanmıştır. Yüce Allah, onun gösterdiği bu üstün gayreti ve başarıyı kıyamete kadar gelecek olan bütün insanlar için bir örnek kılmış ve böylece onu yüceltmiştir...

En'âm/83-89 arasını bir okuyun lütfen. Yüce Allah bu ayetlerde pek çok peygamberimizin ismini saymakta, her birini hidayete erdirdiğini bizlere bildirmektedir. Bunun nedeni olarak da onların dürüst ve erdemli davranmaları; salih kimselerden olmaları verilmektedir. Onların şirk koşmaları durumu söz konusu olması hâlinde ise "bütün yaptıkları güzel amellerinin yok hükmünde sayılacağı" bilgisi de o ayetlerde yer almaktadır (ancak böyle bir şey hiç olmamıştır).

Hz. Muhammed de şüphesiz nice imtihanlardan geçmiştir. Onun da tıpkı diğer insanlar gibi sapma ihtimali vardı ve Allah onu pek çok kez, çok ağır bir şekilde uyarmıştı: *Sebe'*/50, *Kasas*/86-88, *Yûnus*/94-95, 106, *Bakara*/120, 145, *Kehf*/28, *Ra'd*/37, *İsrâ*/86-87, *İsrâ*/73-75, *Şu'arâ*/213, *Fussilet*/36, *Şûrâ*/24. Allah'ın yardımı ve desteğiyle her seferinde Allah'a yönelerek imtihanlardan başarıyla geçen peygamberimize yüce Allah çok büyük bir şan ve şeref vermiş, onu koruyup yüceltmiştir. Kıyamete kadar da bütün insanlık için onu güzel örnek olarak, en güzel örnek olarak bizlere sunmuştur (*Ahzâb*/21)…

Yüce Allah dünyada yaptıklarımızı ve yapmayıp geride bıraktıklarımızı bize hakkıyla kıyamet gününde bildirecektir. Şunu da asla unutmayalım, kıyamet gününde sorular Kur'an-ı Kerim'den çıkacaktır:

Zuhruf/43-44: "Öyleyse/Şu hâlde, sana vahyedilene sımsıkı sarıl! Çünkü/Şüphesiz ki sen dosdoğru bir yol üzerindesin. Ve muhakkak ki o (Kur'an), senin ve kavmin için bir zikirdir (hatırlatmadır/öğüttür/şan ve şeref kaynağıdır) ve yakında (ondan) sorumlu tutulacaksınız/sorguya çekileceksiniz/sorulacaksınız."

Evet, artık kader konusunu toparlayıp diğer konumuza geçmenin vakti geldi...

Kur'an'ın ayetlerine dayanarak Müslüman bir kimsenin işini şöyle tarif etmek en uygunu olsa gerektir: Bir Müslüman tarlasını sürer, tohumunu eker, sulamasını yapar ve takdirini Allah'tan bekler. Yapmış olduğu işin, göstermiş olduğu gayretin sonunda da (elinden geleni yapmış olduğunun temsili olarak) avuçlarını açıp duasını yapar ve Allah'a tevekkül eder, yani O'na güvenip dayanır…

Kader konusunu iyice kavrayabilmek için bunca okuma yaptık... Tüm bunları özetleyen tek bir ayetle, her bir cümlesi bir diğerinden değerli şu berceste ayet ile bu konuyu artık kapatalım:

Bakara/286: "Allah, hiçbir nefsi, gücünün yettiğinden başkasıyla mükellef kılmaz (sorumlu tutmaz). (Herkesin) kazandığı (iyilik) lehine, işlediği (kötülük) de aleyhinedir. 'Rabbimiz! Unuttuklarımızdan veya yanıldıklarımızdan dolayı bizi sorumlu tutma! Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük(ler) de yükleme! Rabbimiz! Bize kendisine güç yetiremeyeceğimiz şeyler de yükleme! Ve Bizi affet ve bizi bağışla ve bize merhamet et/acı! Sensin bizim *mevlâ*mız (koruyucumuz, sahibimiz, dostumuz, yardımcımız); kâfirler topluluğuna karşı sen bize yardım et!"

* * *

Evet, artık Tevrat ve İncil hakkında Kur'an'ın bizlere vermiş olduğu mesajları incelemenin vakti gelmiştir...

Bu konu içerisinde yine altbaşlık olarak ilgili başka konulara da değineceğiz, tüm dikkatiniz burada olsun lütfen.

Şahane iki ayetle başlayalım:

Âl-i İmrân/84-85: "De ki: 'Biz Allah'a, bize indirilene; *İbrâhîm*, *İsmâîl*, *İshâk*, *Ya'kûb* ve 'esbât'a (torunlara/Yakup oğullarına) indirilene, *Mûsâ*, *Îsâ* ve (diğer) nebilere Rableri tarafından verilenlere iman ettik. Onlardan hiçbiri arasında ayrılık gözetmeyiz (onları ayrı ayrı kabul etmeyiz, aralarında bir ayrım yapmayız). Ve biz sadece O'na teslim olanlarız.' Ve kim, İslam'dan/(Allah'a) teslim olmaktan başka bir din ararsa, bu asla ondan kabul edilmeyecek ve o, ahirette hüsrana (kayba/zarara/ziyana) uğrayanlardan olacaktır."

Olay bitmiştir. Bu kadar nettir, anlaşılması bu kadar kolaydır. Müslümanlar olarak Tevrat'a da, İncil'e de, Allah'ın görevlendirdiği diğer bütün peygamberlere verilenlere de iman etmekteyiz. Evet, onların hepsinin Allah'tan geldiğine inanmaktayız.

Gönderilen peygamberler de, gönderilen kitaplar da birbirlerinin koruyup kollayanıdırlar. Peygamberlerin hepsini Allah görevlendirmiştir. Hz. Âdem'den Hz.Muhammed'e gelen tüm peygamberler İslam'ı tebliğ etmişlerdir.

Allah, yarattığı biz insanların fıtratlarına en uygun olan bu dini, tek dini, yani İslam'ı seçmiştir.

İsa peygamber Hristiyan değildi. Musa peygamber Musevi değildi. Onlar tek olan Allah'ı ve O'nun dinini anlatmakla görevlendirildiler. Hz. İbrahim tek başına bir ümmetti ve tevhid inancına sahipti (*Nahl*/120-121)!

İşte bu yüzden İslam'dan başka bir din arayan olursa, o "din" diye bulup sarılacağı şey asla ondan kabul edilmeyecektir ve o mutlaka ahirette kaybedenlerden olacaktır (*Âl-i İmrân*/85)!

Çünkü Allah katında tek bir din vardır, o da İslam'dır (*Âl-i İmrân*/19).

Hz. İsa da İslam'ı anlatmıştır, Hz. Musa da İslam'ı anlatmıştır ve diğer bütün peygamberler de İslam'ı anlatmışlardır...

Gelen tüm kitapların kaynağı tektir. Bu kaynak da *Levh-i Mahfûz*'dur. Dikkat edin:

Bakara/177: "*El-birr* (o iyilik, erdem, takva), yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz değildir. Velakin (gerçek) *el-birr*, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, ‘el-kitâb'a ve nebilere (peygamberlere) iman eden; mala olan sevgisine rağmen onu yakınlara, yetimlere, yoksullara (fakirlere/ihtiyaç sahiplerine), yolda kalmış(lar)a, (açıktan) isteyip-dilenene ve boyunduruk altındakilere (esirlere/özgür olmayanlara/özgürlüğü ellerinden alınanlara/kölelere) veren; *salât*ı ikame eden (namazı kılan), zekâtı (kolaylıkla) veren ve ahitleştiklerinde ahitlerine vefa gösterenler ile zorlukta, sıkıntıda (darlıkta) ve savaş zamanında sabredenler(in bu tutum ve davranışlarıdır). İşte ancak bunlar sadık (doğru/özü sözü bir/sözünün eri) olanlardır; *muttaki* olanlar da işte ancak bunlardır!"

Muhteşem!.. Muhteşem!.. Muhteşem!..

*Muttaki*lerin; yani üstün ahlak sahibi olan insanların, yani Allah'tan korkup sakınanların, yani sorumluluk bilinciyle hareket edenlerin, yani duyarlı olanların, yani cennetle müjdelenen kimselerin, yani kurtuluşa ereceklerin ta kendileri olan o güzel insanların sahip olması gereken özelliklerin sıralandığı bu harikulade ayette dikkatinizi çekmek istediğim yer: "El-kitâb"a iman.

Dikkat edin, ayette kitaplara imandan bahsedilmiyor; "el-kitâb"a imandan bahsediliyor!

Yine *Bakara*/213'e, *En'âm*/83-89'a, *Hadîd*/25'e baktığımızda çok net olarak şunu görüyoruz: Peygamberlere "el-kitâb", yani "o kitap" verilmiştir. [Evet, Hz. Musa'ya da insanlara bir zikir olarak "el-kitâb" verilmiştir (*Kasas*/43).]

Bu kitap; yüce Allah'ın kendi ezelî ilminde bulunan, Kur'an'dan "Levh-i Mahfûz" olarak öğrendiğimiz korunmuş levhada bulunan bilginin karşılığıdır.

Bu bilginin elçilere değişik zamanlarda ve değişik dillerde indirilmiş olması, kitabın birden çok olmasıyla değil; aynı kitabın, aynı içeriklerin, yaşadıkları dönemlere ve içerisinde bulundukları koşullara göre insanlara anlatımındaki çeşitlilikler ile açıklanabilir.

Yani: Allah'ın kitabı da tektir, gönderdiği din de tektir.

Kuşku yok ki bütün peygamberleri gönderen Allah'tır (*Kasas*/45). Her gelen peygamber Allah'a davet etmiştir. Her gelen peygamber Allah katında tek din olan İslam'a davet etmiştir. Peygamberlerin getirdikleri tüm kitaplar aynı ahlaki temelde emirler ve yasaklar içermektedir ki bunların hepsi tek bir kaynaktan gelmektedir.

Bu gerçekleri bilmeyenlerin zihinlerinde yaşadıkları o fırtınalar artık dinmiş, beyinlerini kemirip duran ve kendilerini hep meşgul eden o sorular artık cevap bulmuş ve kalpleri sükûta ermeye başlamışsa eğer, bu, hakikati kavramaya başladıklarının bir işareti olmalıdır, ne mutlu!..

Evet, derinlemesine düşündüğümüzde *Bakara*/177'nin bize *muttaki* olma yolunda nerede bulunduğumuzu kontrol etmemiz açısından mükemmel bir rehberlik yaptığını görmekteyiz... İnsanların ürettiği etik değerlerden çok daha üstün olan bir ahlak anlayışının gerçek Müslümanlarda bulunduğunu, bulunması gerektiğini görmekteyiz. Zira insanın maddi-manevi bütün özelliklerini en iyi bilen zat; şüphesiz ki insanı yaratan, *Hâlık* olan yüce Allah'tır; "hılkat"a (yaradılışa) uygun davranış demek olan "ahlak" ilkelerini belirleyen de O'dur ki zaten O olmalıdır...

Yine bu ayette sabredenlerden bahsedilmiştir. Sabır konusuna da biraz değinmemiz gerekir…

Sabır, direnç göstermektir. Sabır, göğüs germektir; inandığın şeyler uğruna dik durmaktır, kararlılık göstermektir…

Şu anda baktığınız zaman bu "sabır" kavramı maalesef içi boşaltılarak dönüşüme uğratılmış değerlerden yalnızca bir tanesidir... Sabır: Yatmak, boyun eğmek, yelkenleri suya indirmek, havlu atmak vb. şeklinde bize öylesine yanlış benimsetilmiştir ki, Hz. Muhammed'in gösterdiği sabır kavramını çarpıtalım deselerdi ancak bu kadar çarpıtabilirlerdi!.. Hatta bizlere, "Aman dur, sus, sabırlı ol vs." dediler ve haksızlık karşısında bile susturulduk… Üstelik de bunu din adına yaptık… Hâlbuki bu iş kesinlikle öyle değildi; "Haksızlığa boyun eğme!" diyen bir dinimiz vardı!..

Âl-i İmrân/146: "Ve nice nebi (peygamber) vardı ki, birçok 'ribbiyyûn' (Rabbaniler/kendilerini Rabbine adayanlar) ile birlikte (Allah yolunda) savaştılar; Allah yolunda başlarına gelenlerden gevşeklik/yılgınlık göstermediler, zaafa düşmediler (zayıflık/âcizlik göstermediler), (düşmanlarına karşı) boyun eğmediler; zira Allah sabredenleri (direnenleri) sever."

Bakara/250: "Ve (*Tâlût*'un askerleri), *Câlût* ve askerlerine karşı meydana (savaşa) çıktıklarında (karşı karşıya geldiklerinde): 'Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır, ayaklarımızı sabit kıl (kaydırma) ve kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!' demişlerdi."

Âl-i İmrân/200: "Ey iman edenler! Sabredin, sabırda yarışın/dayanışmada bulunun ve nöbetleşin (hazırlıklı ve uyanık olun/mevzilerinizi koruyun/temkinli olun) ve Allah'tan sakının (Allah'tan korkun/sorumluluğunuzun bilincinde olun) ki, felaha (kurtuluşa/başarıya/mutluluğa/zafere) erişebilesiniz."

Âl-i İmrân suresi yüz doksan dokuz ayet boyunca bize gerçekten muhteşem nasihatler vermektedir ki çok yakında bu sureyi bütün olarak göreceğiz. Okumuş olduğumuz bu sonuncu ayetinde de kurtuluşa ermenin temel taşlarından biri olan "sabır" kavramı vurgulanmıştır…

Peygamberimizi ayağa kaldıran ve onu bu şerefli mücadeleye başlatan o muhteşem ayetleri de mutlaka okumamız gerekir:

Müddessir/1-7: "Ey bürünüp örtünen/içine kapanan [ya da: Ey (risalet görevine ve vahye) bürünen (peygamber)]! Kalk ve/artık uyar! Ve sadece Rabbini tekbir et (yücelt)! Ve elbiseni temiz tut! Ve 'rucz'dan (bütün pisliklerden, çirkinliklerden ve kötülüklerden) kaçınıp-uzaklaş! Ve yaptığın iyiliği çok bularak başa kakma/Daha çok istekte bulunmak için (bir kazanç elde etmek için) iyilik yapma! Ve sadece Rabbin için sabret!"

Sabır hak yolda direnmektir, aktif olmaktır, Allah'ın rızasını kazanmak için gayret üzerinde bulunmaktır:

En'âm/33-34: "Onların söylediklerinin seni gerçekten üzdüğünü pekâlâ biliyoruz. Gerçek şu ki/Muhakkak ki onlar seni yalanlamıyorlar, velakin o zalimler Allah'ın ayetlerine karşı mücadele ediyorlar (Allah'ın ayetlerini 'bile bile' inkâr ediyorlar). Ve andolsun ki senden önce de resuller (elçiler) yalanlanmıştı. Onlar, yalanlanmalarına ve eziyet edilmelerine rağmen sabretmişlerdi, sonunda yardımımız onlara yetiş-

mişti. Ve/Zira Allah'ın kelimelerini (sözlerini/kanunlarını/kararını/vaatlerini/bildirimlerini) değiştirebilecek hiçbir şey (kimse/güç/kuvvet) yoktur. Muhakkak ki resuller ile ilgili haberlerin bir kısmı sana da gelmiştir."

Yine "sabır" kavramını çok iyi açıklayan şu harika ayet grubu içerisinde "müşriklerin kendilerine gelen vahye karşı nasıl tepki gösterdikleri, inandıkları tanrılarına nasıl da bağlı olup onları sahiplendikleri" bizlere detaylıca anlatılmaktadır:

Sâd/1-8: "*Sâd*. 'Ez-zikr' (o hatırlatma/öğüt/şeref) dolu Kur'an'a yemin olsun ki, doğrusu o kâfirler, (yanlış ve haksız) bir gurur ve ayrılık (düşmanlık) içindedirler. Biz kendilerinden önce nice nesilleri helak etmiştik de (tam o zaman) feryat etmişlerdi; fakat (artık) kurtuluşun vakti geçmişti. Ve içlerinden kendilerine bir uyarıcının gelmesine şaştılar da o kâfirler: 'Bu pek yalancı bir sihirbazdır/büyücüdür!' dediler. 'İlahları tek bir ilah mı yaptı? Gerçekten bu acayip (şaşırtıcı/tuhaf) bir şey!' Ve onlardan ileri gelenler: '(Eski inancınızda) yürüyün; İlahlarınıza karşı (bağlılıkta) sabredin (direnin/kararlılık gösterin), çünkü/şüphesiz (bizden) istenen budur.' diye öne atıldılar. 'Biz bunu son dinde (en son dinî inanışlarda 'bile') işitmedik, bu ancak bir uydurmadır.' 'Ne yani, 'ez-zikr' (o zikir/vahiy) aramızdan ona mı indirilmiş?' (dediler). Hayır, onlar benim zikrimden bir şüphe içindedirler. Hayır, onlar benim azabımı henüz tatmadılar."

Evet, elbette ki müşrikler de inanıyorlardı. Hatta fazla fazla inanıyorlardı; en başta Allah'a, sonrasında O'na ulaştırmaları için O'nun peşi sıra kutsallaştırdıkları şeylere…

Kur'an'ın bütününe baktığımızda şunu net bir şekilde görmekteyiz: Hz. Muhammed de, diğer bütün peygamberler de esasında "ateizm" ile mücadeleden ziyade "şirk" ile uğraşmışlardır! Zaten inanan bir toplumda bulunan bozulmuş ve çarpıtılmış inanç sistemleriyle uğraşmışlardır! Hepsi de tevhid inancını ayakta tutmak için uğraşmışlardır. Bu gerçekten çok önemli bir ayrıntı...

Kendilerine Allah'ın ayetlerini okuyan peygamberlere karşı "ortalığı karıştıran adam" muamelesi yapan o müşriklerin o birtakım söylemleri de oldukça dikkat çekici... Ayetleri okumaya devam ettikçe sanki bu ayetler bugün inmiş gibi hissedeceğiz, ayetlerin günümüze nasıl da fevkalade hitap ettiğine tanık olacağız… Tasvir edilen bu müşrik tanımla-

masına hangi noktalarda dâhil olduğumuzu fark edecek, tıpkı müşrikler gibi davrandığımız pek çok konunun bulunduğuna şahit olacağız... Müslüman olmamıza rağmen müşrikler gibi düşünüp müşrikler gibi yaşadığımız ve böylece korkunç hatalar işlediğimiz o konuları Kur'an'ın nuruyla aydınlığa çıkaracağız… Bu hastalıklardan nasıl kurtulmamız gerektiğini de yine şifa olan Kur'an'dan öğreneceğiz… Sonrasında ise umulur ki öğrendiklerimizi uygulayıp Allah'ın izni ile bu sıkıntılarımızdan kurtulacağız...

* * *

Yüce Allah'ın kusursuz kitabındaki şu muhteşem ayetlere bir bakın! Hayran kalmamak mümkün değil:

Bakara/155-157: "Ve elbette ki/kesinlikle sizi biraz korku ve açlık; (ayrıca) mallardan ve canlardan ve ürünlerden azaltma (fakirlik) ile deneyeceğiz. Ve/Ama sabredenleri müjdele! Onlar (sabredenler), kendilerine bir musibet isabet ettiği zaman: 'İnnâ *lillâhi ve innâ ileyhi râci'ûn* [şüphesiz biz Allah'a aitiz (Allah için varız) ve biz elbette sadece (ve sadece) O'na döneceğiz].' derler. İşte Rablerinden 'salevât' (yardımlar, destekler) ve merhamet hep onların üzerinedir; doğru yolu bulanlar da işte onlardır."

'Asr Suresi (1-3): "*'Asr*a (zamana/çağa/gündüzün iki ucuna/sabah namazına/ikindi vaktine) yemin olsun ki, muhakkak ki insan ziyan (kayıp/zarar) içindedir. Ancak, iman edenler ve salih amellerde bulunanlar ve birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler müstesna."

Ra'd/20-22: "Onlar ki, Allah'ın ahdini yerine getirirler ve o misakı (kesin sözü/antlaşmayı) bozmazlar. Ve onlar, Allah'ın bitiştirilmesini emrettiği şeyi bitiştirirler (kurulması emredilen bağları kurarlar/ulaştırılması emredilen şeyleri ulaştırırlar/gözetilmesi emredilen şeyleri gözetirler). Ve Rablerine karşı haşyet duyarlar. Ve kötü hesaptan/hesabın kötüsünden korkarlar. Ve onlar Rablerinin yüzünü (hoşnutluğunu/rızasını) arayarak sabrederler ve o *salât*ı ikame ederler (namazı kılarlar) ve kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli ve açık infak ederler ve kötülüğü iyilikle savarlar. İşte onlar var ya, bu yurdun (güzel) akıbeti sadece onlarındır."

Ahkâf/35: "O hâlde/Artık, resullerden azim sahibi olanların sabrettikleri gibi sen de sabret! Onlar hakkında acele etme! Onlar, vadedil-

dikleri/tehdit edildikleri şeyi gördükleri gün, sanki gündüzün sadece bir saati kadar yaşamışlardır (öyle olduğunu sanacaklardır). Bu bir tebliğdir (duyurudur); şu hâlde, fasık (yoldan çıkmış) bir kavimden (topluluktan) başkası helak edilir mi hiç?!"

(Not: İstisna olarak üzerlerinden helakin kaldırıldığı Hz. Yunus'un kavmi hakkında bilgi sahibi olmak için bk. *Yûnus*/98.)

Müzzemmil/10-11: "Ve onların dediklerine/diyeceklerine sabret ve onlardan güzellikle uzaklaş! Ve bana bırak o yalanlamakta olan nimet (refah ve servet) sahiplerini ve onlara biraz süre tanı!"

Lokmân/17: "Yavrucuğum! O *salât*ı ikame et (namazı kıl) ve 'el-ma'rûf'u (o iyiliği, iyi ve doğru olanı) emret (öner) ve 'el-münker'den (o kötülükten, kötü ve yanlış olandan) sakındır (vazgeçirmeye çalış) ve başına gelenlere sabret! Çünkü/Muhakkak ki bu(nlar), azmedilmesi gereken/azmedilmeye değer işlerdendir."

Kasas/80'i de okuyun lütfen…

Rûm/60: "Öyleyse sen sabret! Muhakkak ki Allah'ın vaadi haktır (gerçektir). Ve (buna) iyice inanmamış olanlar, sakın seni gevşekliğe sevk etmesin!"

Bakara/153: "Ey iman edenler! Sabırla ve *salât*la (namaz dâhil bütün ibadetleri içeren yardım, destek, fedakârlıkla) (Allah'tan) yardım dileyin. Şüphe yok ki Allah, sabredenlerle beraberdir."

Tâhâ/131-132: "Sakın, içinde kendilerini denememiz için pek çok çifti faydalandırdığımız dünya hayatının süsüne gözlerini dikme! Rabbinin rızkı hem (mutlak) hayırlıdır; hem de daha kalıcıdır. Ve (inanç) ailene o *salât*ı emret ve onda sabırlı davran (kendin de onda kararlı ol/*salât*ı emretmekte kararlı davran). Biz senden rızık istemiyoruz; seni biz rızıklandırıyoruz. Ve/Zira akıbet takvanındır (güzel sonuç, takva sahiplerinin; yani Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle hareket edenlerin olacaktır)."

Bakara/44-46: "İnsanlara iyiliği emrediyor da kendinizi unutuyor musunuz!? Hâlbuki kitabı *tilâvet* edip duruyorsunuz (okuyorsunuz). Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız? Sabır ve *salât* ile (Allah'tan) yardım isteyin. Muhakkak ki bu, 'hâşi'în'den (derin saygı duyanlardan/huşu duyanlardan/saygıdan kalbi ürperenlerden) başkasına zor/ağır gelir. Onlar (ki), mutlaka Rablerine kavuşacaklarını ve muhakkak O'na döneceklerini çok iyi bilirler."

Sabır konusu ile ilgili şu güzel ayetlere de mutlaka bakmalısınız: *Beled*/17, *Kamer*/27, *Hacc*/35.

İşte *Kerîm* olan Allah'ın *kerîm* olan Kur'an'ı; hem kendisi değerli olan hem de muhatabına değer katan o eşsiz kitabı!

İşte budur! Olay budur, anlam budur, hak budur, olan budur, olması gereken budur... İşte budur!..

Hz. Muhammed işte budur; Allah'ın bu yüce emirlerine en başta ve en güzel şekilde kendisi uymuş olan, O'nun ahlakı ile ahlaklanmış olan ve böylece hakikaten çok üstün bir insan olan ve hep öyle kalan, döneminden kıyamete kadar gelecek tüm insanlara gerçek bir örnek teşkil eden Hz. Muhammed; işte budur!..

* * *

Okumuş olduğumuz bunca ayette zikredilen namaz konusu çok çok önemli bir konudur ki ileride daha nice ayette bu duruma tanık olacağız… Yine Zekât ve infak ile ilgili de öyle ayetler okuyacağız ki, "Gerçekten ne kadar önemliymiş, şu ana kadar bu derece önemli olduğunu nasıl fark etmemişim!" diyecek, hayretler içerisinde kalacaksınız!..

İnfak ile ilgili aslında şu tek ayet bile yeter de artar bize:

Âl-i İmrân/92: "Sevdiğiniz şeylerden infak edinceye (Allah yolunda harcayıncaya) kadar asla 'el-birr'e (o iyilik ve takvaya) eremezsiniz. Her ne infak ederseniz, muhakkak ki Allah onu bilir."

Kusursuz! Nokta. İşte bu kadar net, bu kadar kesin!..

Şimdi, Tevrat ve İncil hakkında Kur'an'ın bizlere vermiş olduğu mesajları incelemeye devam edelim.

Yüce Allah Kur'an'ı korudu, bunu biliyoruz, bundan eminiz.

Peki, Tevrat ve İncil'i neden korumadı?

Ya da, neden onların korunmadığını düşünüyoruz?

Yüce Allah'ın onları korumadığını nereden biliyoruz; ya onları da korumuşsa?

Eğer korunmadılar diye düşünüyorsanız yanılıyorsunuz… Yüce Allah gönderdiği bütün kitapları korumuştur. "İyi ama nasıl?" sorusunu kendinize sorduysanız eğer, düşüne düşüne okuyorsunuz demektir ki lütfen bu durumu sürdürmeye devam edin...

Elbette ki bu, Kur'an ile olmuştur. Yani, daha önce tebliğ edilen ilahi hükümler ve bilgiler en doğru şekilde Kur'an ile korunmuştur:

Mâide/13-16: "Sonra misaklarını (kesin sözlerini/antlaşmalarını) bozmaları nedeniyle, onları (o sözleştiğimiz İsrailoğulları'nı) lanetledik (rahmetimizden uzaklaştırdık) ve kalplerini kaskatı kıldık. Onlar, kelimeleri (konuldukları) yerlerinden değiştirirler/değiştiriyorlar (tahrif ediyorlar). Kendilerine zikredilen şeyden pay almayı (nasiplenmeyi) unuttular. İçlerinden pek azı hariç, daima onlardan hainlik/ihanet görürsün. Yine de onları affet ve (onları) hoşgör (bağışla, aldırma). Çünkü/Şüphesiz ki Allah, *muhsin*leri (iyilik edenleri/ihsanda bulunanları/güzel davrananları) sever. 'Biz Nasraniyiz (Hristiyanlarız).' diyenlerden de misak almıştık ama onlar da kendilerine zikredilen şeyden pay almayı unuttular. Bu sebeple biz de, kıyamet gününe kadar aralarına düşmanlık ve kin saldık. Yakında (zamanı gelince) Allah, yapageldikleri şeyi onlara haber verecektir. Ey kitap ehli! Gerçek şu ki resulümüz size geldi, 'el-kitâb'dan gizlemekte olduklarınızın çoğunu size beyan ediyor (açıkça ortaya koyuyor); çoğundan da geçiyor. Gerçek şu ki, size Allah'tan bir *nûr*, apaçık bir kitap geldi. Allah, onunla (Kur'an ile) rızasına uyanları (rızasını arayıp gözetenleri) 'selâm' (selamet/esenlik ve barış/kurtuluş) yollarına iletir/yöneltir ve onları kendi izniyle karanlıklardan *nûr*a çıkarıp dosdoğru bir yola iletir/yöneltir."

Mesaj çok nettir!

Hatırlarsanız *Hicr*/9'daki: "Hiç şüphesiz, 'ez-zikr'i (o zikri/vahyi/Kur'an'ı) biz indirdik biz; onun koruyucuları da elbette biziz." ifadesinde de zikir kelimesi kullanılıyordu. Bu anlamda *Kamer*/25, *Sâd*/8 ve Kur'an'ın bütününe bakıldığında açıkça görülüyor ki Allah'ın bütün vahiylerinin birer adı da "zikir"dir!

Yüce Allah Tevrat'ı da, İncil'i de, hatta diğer elçilerine verdiklerinin hepsini de korumuştur. O kitapların orijinallerinde bulunanlar (yüce Allah'ın gerekli görüp de açıklamak istedikleri) zaten Kur'an'da da bulunmaktadır. Diğer peygamberlere verilen tüm prensipler Kur'an'da ayetleştirilerek korunmuştur. Bakın:

Enbiyâ/10: "Andolsun ki size içinde zikriniz bulunan bir kitap indirdik. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?"

Enbiyâ/24: "Yoksa O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) ilahlar mı edindiler!? De ki: 'Burhanınızı (hak ile batılı birbirinden ayıran kesin delilinizi) getirin. İşte benimle birlikte

olanların zikri ve benden öncekilerin zikri.' Hayır, onların çoğu hakkı (bu açık gerçeği) bilmiyorlar, bundan dolayı (ondan) yüz çeviriyorlar."

Şu'arâ/192-199: "Ve muhakkak ki o (Kur'an/zikir), âlemlerin Rabbinin indirmesidir. Onu, 'er-rûhu'l-emîn' (o güvenilir ruh/Cebrail) indirmiştir. Uyarıcılardan olman için, senin kalbine; *mübîn* (açık, açık seçik) Arapça bir lisan ile. Ve hiç şüphesiz o (zikir/vahiy), daha öncekilerin kitaplarında da vardır. *İsrâîloğlu* ulemalarının (âlimlerinin) onu bilmesi, onlar için bir ayet (delil, kanıt) değil midir? Ve eğer biz onu yabancılardan (Arap olmayanlardan, Arapça bilmeyenlerden) birine indirseydik de onu onlara okusaydı, yine de ona iman edecek değillerdi."

Şu'arâ suresi sebep-sonuç ilişkisi içerisinde yine birbirinden güzel ayetlerle muntazam bir şekilde devam etmektedir...

Görmüş olduğunuz gibi gayet açık bir dille "zikrin daha öncekilerin kitaplarında da bulunduğu" bilgisi bizlerle paylaşılmaktadır…

Kur'an, önceki gelen ilahi mesajların tersine-zıddına şeyler getiren bir kitap değildir. *Mâide*/41-48 arasına ileride bir pasajın içerisinde yer vereceğiz ve bu ayetlerde de açıkça şunu göreceğiz: İncil, kendinden önceki Tevrat'ı onaylayıcı olarak gönderiliyor, Kur'an da kendinden önceki 'el-kitâb'ı onaylayıcı olarak indiriliyor; böylece Kur'an, hepsinin Hak'tan geldiğini onaylayıp onlar üzerine *müheymin* (koruyup kollayan/gözeten/şahit olan/şaibeyi gideren/problemi izale eden/hükmü altına alıp kontrol eden) kılınıyor!

Onların gizlediği, sakladığı, ilan etmediği hakikatleri Kur'an apaçık ayetlerle ortaya sermiştir. Diğer ayetlerden de anlıyoruz ki yüce Allah'ın daha önce gönderdiği zikirleri tahrif etmişler ve gizlemişlerdir. Ancak Kur'an işin esasını getirdiği için; Kur'an'ın korunması, otomatik olarak onların da korunması anlamına gelmektedir. İlahi prensiplerde bozulma olmaz. Allah göndermiş olduğu son kitapla bütün bu ilahi emirleri ayetleştirerek kıyamete kadar koruma altına almıştır. Yine bu bilgiler eşliğinde *Ra'd*/38-39'u (hatta 36'dan başlayıp 43'e kadar) da okumamız gerekir...

Hristiyanlar ve Yahudiler ise genel olarak bu durumu kabul etmemektedirler. Neden kabul etmediklerinin cevabını ise ilerideki ayetlerde bulacağız.

Bu arada "h-r-f" kökünden gelen "tahrîf" kelimesi: "Kelimenin veya sözün anlamını benzer anlamlarla değiştirmek" (Lisan'ül Arab,

"hrf" md.), "iki şekilde yorumlanması mümkün olan bir sözü bir tarafa çekmek" (Ragıb El-İsfahani, El-Müfredat, "hrf" md.) gibi manalara gelmektedir. Daha fazla detay için Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'ne bakabilirsiniz…

Tahrif kelimesi ile ilgili olarak Mustafa İslamoğlu'nun "Hayat Kitabı Kur'an, gerekçeli meal-tefsir" isimli kitabının (2017) 26. sayfasında (Bakara/75'in tefsirinde) şu bilgiler yer almaktadır: "*Tahrîf*in kökü olan *harf*, bir şeyin parçasını, bir boyutunu ve bir yanını ifade eder. Tahrif, sözlükte 'yontmak' anlamına gelir. Arapçada kalem yontmaya *tahrîfu'l-kalem* denilir. Istılahta tahrif, hem mesajın zarfı olan sözü değiştirmek, bozmak, eksiltmek ve fazlalaştırmak hem de mesajın anlamını çarpıtmak anlamına gelir."…

Mâide/3'te geçmekte olan "(…) Bugün size/sizin için dininizi ikmal ettim (kemale erdirdim) ve üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'a razı oldum. (…)" ifadesinde kullanılan "ikmal" kelimesinden anlaşılan odur ki; bu son gelen vahiyler ile "din" artık kemale ermiş, mükemmel hâlini almış, herhangi bir eksiği kalmamış, yani tamamlanmıştır!

* * *

Din, insan içindir; insan din için değildir! Yüce Allah zikri insanlara eziyet olsun diye değil; insanlara merhameti gereği göndermiştir. Dini kendisi için değil; insanın kendisi için göndermiştir. İnsanı güzele, hayırlı işlere sevk ederek hem bu dünyada hem de ahirette onu mutlu etmek için bu dini var etmiştir…

Şimdi size öyle bir ayet sunacağız ki, orada verilen bilgi ile hayata ve dine olan bakışınız temelden değişip dönüşüme uğrayacak ve umulur ki bu sizi inanılmaz rahatlatacak, mutlu edecek:

Rûm/30: "Öyleyse sen yüzünü, *hanîf* (Allah'ı birleyen) olarak dine, (yani) Allah'ın insanları üzerine yarattığı fıtrata çevir; (ta ki) Allah'ın yarattığında bir bozulma (olumsuz bir değişme) olmasın! 'El-kayyim' (o dosdoğru/istikamet sahibi/doğruya ileten/dimdik ayakta duran) din işte budur; fakat insanların çoğu (bu gerçeği) bilmezler."

Nokta.

Evet, nokta. Olay bitmiştir...

Esasında olayların nasıl da bir bütünlük ve bir düzen içerisinde olduğunu çok net bir şekilde kavramış olduk, öyle değil mi?..

Asıl meseleye geçmeden önce kısaca şu bilgilendirmede de bulunmamız gerekir: "Tebdîl" kelimesinin etimolojisinden kaynaklı olarak "Allah'ın yarattığında bir bozulma (olumsuz bir değişme/çürüme) olmasın!" şeklinde çevirilen cümle; "Allah'ın yaratışı değiştirilemez." ya da "Allah'ın yarattığında bir değişikliğe gitmeyin." olarak da çevrilebilmektedir. Bu cümleleri ayetteki yerine ayrı ayrı koyduğunuzda ortaya çıkan anlam zenginliklerine de bir bakın; harika!..

Gelelim bu ayetin kilit noktasına:

Din, fıtrattır.

Din, insanın özüdür; Allah'ın insanda nakşettiği temeldir.

Yani Müslüman olmak, bir yere gitmek değildir; Müslüman olmak, kendine gelmektir!

Müslüman olan herkes aslında unuttuğu, uzaklaştığı, örttüğü vicdanına geri dönmüştür… Müslüman olma süreci, kendinde olma sürecidir. İslam'dan uzaklaşma süreci ise esasında otomatik olarak kendinden uzaklaşma sürecidir…

Fıtratımızda var olan iyiye ve güzele, doğruya ve hakka olan meylimizin üstünü örtmemize Kur'an "küfür" demektedir. Doğuştan gelen, pırıl pırıl, tertemiz olan bu fıtratımızın; Allah'ı bir olarak tanımaya meyilli olan bu özelliğimizin üzerini örtmemiz, küfre düşmemiz anlamına gelmektedir…

Kur'an fıtratımız ile asla çelişmez; Kur'an bize fıtratımızı hatırlatır.

Kur'an bizi fıtratımıza çağırmaktadır! Özümüze çağırmaktadır! Aslımıza çağırmaktadır! İlk günkü gibi tertemiz olmaya, huzurlu, mutlu olmaya çağırmaktadır!..

Evet, artık Allah'ın bu sanat eserini yavaş yavaş tanımaya başlıyoruz…

* * *

Yine çok önemli ayetlerle devam edelim:

Ankebût/46-49: "Ve içlerinden zulmedenler hariç, kitap ehliyle en güzel olan bir tarzın dışında mücadele etmeyin! Ve deyin ki: 'Bize indirilene de, size indirilene de iman ettik; bizim ilahımız da, sizin ilahınız da birdir/tektir ve biz O'na teslim olmuşuzdur.' Ve işte 'el-kitâb'ı sana böyle (bir mesajla) indirdik (ya da: İşte böylece sana 'el-kitâb'ı indirdik). Bu yüzdendir ki kendilerine 'el-kitâb'ı verdiklerimiz ona iman ederler/

ediyorlar. Şunlardan (Araplardan/çevrendekilerden/kitap ehlinden çağdaşın olanlardan) da ona iman eden/edecek olan (nice) kimseler vardır. Ve/Zira ayetlerimizi, kâfirlerden ('gerçeği' örtenlerden/inkâr edenlerden/nankörlerden/küfre sapanlardan) başkası inatla/bile bile inkâr etmez. Ve bundan önce sen hiç kitaptan *tilâvet* eden değildin ve/dahası onu sağ elinle (kendi ellerinle) yazmış (da) değildin; öyle olsaydı, batıla uyanlar şüpheye düşerlerdi/kuşku duyarlardı. Hayır! O, kendilerine ilim verilmiş olanların göğüslerinde (sinelerinde yer eden) apaçık ayetlerdir ve zulmedenlerden başkası, bizim ayetlerimizi bile bile/inatla inkâr etmez."

Mü'minûn/68-71: "Onlar bu sözü (Kur'an'ı) hiç düşünmediler mi! Yoksa kendilerine, daha önce geçmişteki atalarına gelmeyen bir şey mi geldi! Yoksa resullerini (elçilerini) tanımadılar da bu yüzden mi onu inkâr ediyorlar! Yoksa onda bir cinnet olduğunu mu söylüyorlar? Hayır; o, kendilerine hakkı getirmiştir. Onların çoğu ise haktan hoşlanmamaktadırlar. Ve eğer hak onların hevalarına (arzularına, isteklerine) uysaydı, gökler de, yer de, bunların içindekiler de kesinlikle fesada uğrardı (hepsinin düzeni bozulurdu/bozulup giderlerdi). Hayır, biz onlara zikirlerini ('gerçeği' hatırlatanı, vahyi) getirdik, fakat onlar zikirlerinden yüz çevirmektedirler."

Çok açık, çok net bir şekilde yüce Allah içlerinden zulmedenler hariç olmak üzere Hristiyan ve Yahudiler ile verilecek mücadeleyi en iyi ve en güzel şekilde vermemizi bize emrediyor!

Çünkü Yahudilerin de, Hristiyanların da, biz Müslümanların da inandıkları yaratıcı aynı yaratıcı: Allah.

İlahi mesajların kaynağı aynı yerden gelmektedir: Allah'tan.

Bakara/106'da geçen ve kitap ehline bir cevap niteliğinde olan: "Biz, bir ayetten her neyi nesheder (hükmünü yürürlükten kaldırır) veya unutturursak, mutlaka ondan daha hayırlısını veya mislini (benzerini) getiririz. Bilmez misin ki Allah, muhakkak ki her şeye gücü yetendir." ifadesine göre, ayetten bir benzerini veya daha hayırlısını göndermeye gücünün yettiğini söyleyen, böylece bunun da kendisinin bir *sünnet*i olduğunu bize bildiren: Allah.

Daha önceki gönderdiklerini Kur'an ile kıyamete kadar koruyacak olan, Kur'an'a tabi olmamız gerektiğini son peygamberi Hz. Muhammed'e tebliğ ettiren yine Allah'tır…

Bakara/40-43: "Ey *İsrâîloğulları*! Size bağışladığım nimet(ler)imi hatırlayın ve bana verdiğiniz ahde (kesin söze) karşı vefalı olun ki ben de size verdiğim ahde vefalı olayım (size vadettiklerimi vereyim). Ve yalnızca benden korkun. Ve yanınızda olanı (Tevrat'ı, Tevrat'ın aslını/özünü) tasdik edici olarak indirdiğime (Kur'an'a) iman edin; sakın ona karşı kâfir olanların (onu inkâr edenlerin/o gerçeği örtüp gizleyenlerin) ilki (öncüsü) olmayın! Ve ayetlerimi az bir değere değişmeyin/satmayın. Ve yalnız benden sakının (bana karşı duyarlı olun/bana karşı sorumluluk bilinciyle hareket edin/takva sahibi olup korunun). Ve hakkı batıla karıştırıp da, bile bile hakkı gizlemeyin (hakkı bilip dururken, ona batıl karıştırarak onu örtmüş olmayın). Ve *salât*ı ikame edin (namazı kılın) ve zekâtı verin ve rükû edenlerle birlikte siz de rükû edin."

Bu apaçık, açıklayıcı ayetlerle birlikte konumuz daha iyi anlaşılmıştır…

Kur'an kendisine "zikir" demektedir (*Kalem*/51-52); Kur'an bir hatırlatmadır. Kur'an'ı okuduğumuz zaman fıtratımızda olan gerçeği hatırlamanın yanı sıra insanlık tarihini ve peygamberler tarihini de okumuş oluyoruz. Aslında biz Kur'an'ı okuyunca hem Tevrat'ı okumuş oluyoruz hem de İncil'i okumuş oluyoruz... Yani özet olarak Kur'an'ı okumakla biz, Hz. Âdem'den Hz. Muhammed'e kadar ne kadar elçi gelmiş ve onlara ne kadar hakikat tebliğ ettirilmişse işte onları hatırlatan bir kitap okumuş oluyoruz.

(Kur'an'da kıssası anlatılmayan elçilerin de bulunduğunu *Nisâ*/164, *Mü'min*/78 ayetlerinden; kıssası anlatılmayan elçilere de Allah'ın vahyettiğini ise *Nisâ*/163-165 ayetlerinden bilmekteyiz...)

Evet, buraya kadar bu konu ile ilgili genel bir şablon çizdik. Bu konuyu daha iyi anlamak için ise bütün Kur'an'ı çok iyi okuyup, çok iyi anlamak gerekir. Çünkü Kur'an, tıpkı diğer konularda olduğu gibi bu konuda da harika inceliklere sahip kılınmıştır; olay/olaylar, neden-sonuç ilişkisi içerisinde mükemmel bir hassaslıkta ele alınmıştır ve ilgili ayetler bütün Kur'an'a serpiştirilmiştir.

Biz de bundan sonra yüce Allah'ın kitabını daha iyi kavrayabilmek için daha geniş ayet gruplarını okuyarak yolumuza devam edeceğiz. Öncelik olarak ise Tevrat, İncil, Hristiyanlar ve Yahudiler ile ilgili konuların ağırlıklı olduğu ayet gruplarıyla bu işe başlayacağız.

Öyle bilgiler edineceğiz ki... Kur'an'ın deşifre ettiği bu dünya hayatının sırlarına vâkıf olduğunuzda inanın dünyaya çok daha farklı bir gözle bakacaksınız, ufkunuz daha da genişleyecek…

Bu arada, ilgili surelerin ilgili ayetlerine yoğunluk vereceğimiz için atlayacağımız yerler olacaktır. İleride atladığımız bu yerlere konusu geldikçe geri döneceğiz. Ancak yine atlayacağımız ayetler olacaktır. Lütfen siz bu atladığımız yerleri kendiniz bulup inceleyin, çünkü o kadar önemli mesajlar var ki hakikaten her biri diğerinden daha kıymetli... İnanın bir tane dahi ayeti atlamak istemiyoruz, çünkü her biri insana taze bir nefes oluyor, hayat veriyor. Hani: "Bir lisan, bir insan." derler ya, aynen onun gibi: Bir ayet, bir hayat! Ya da çok daha fazlası...

Başlamadan önce size çok güzel bir video tavsiyesinde bulunmak istiyoruz. Hakikat nedir diye merak edip hakkın peşine düşen, gerçeği öğrenmek için emek verip uğraşan, bu konuda samimi duygular besleyip kararlılık gösteren kimseler için bu, tüyleri diken diken edecek bir video olacak… İnternette, "eski papaz İncil'in ve Tevrat'ın tahrif oluşunu anlatıyor" şeklinde aratma yaptığınız zaman karşınıza çıkacak olan o videoyu mutlaka sonuna kadar izleyin lütfen. Türkçe altyazılı olan bu videodaki konuşan kişi, gayet akıcı bir dille çok önemli bilgiler vermektedir. Bundan sonra okuyacağınız ayetlerin, o bilgilerin de size katacağı bakış açısı ile sizi daha derin kavrayış sahibi kılacağını vurgulamamız gerekir... İzledikten sonra hak vereceksiniz.

Uzun bir süre yorum olmayacak, zaten ayetler en kusursuz şekilde kendilerini anlatacaklar. Siz yine tarta tarta okumaya, diğer meallerle ve tefsirlerle ve videolarla ve ulaşacağınız tüm kaynaklarla karşılaştırmalı olarak takipte kalmaya devam edin lütfen. Özellikle *Mâide* suresi için Prof. Dr. Bayraktar Bayraklı'nın tefsir çalışmalarını içeren, gerçekten bilinç yükleyen ve ufuk açan çok faydalı videolar birkaç tıkla elinizin altında bulunmaktadır, kaçırmayın lütfen!..

Şimdi, *Mâide* suresiyle başlayalım:

17-19: "Andolsun ki, 'Şüphesiz Allah, Meryem oğlu *Mesîh*'tir.' diyenler kâfir olmuşlardır (küfre düşmüşlerdir/'hakkı' örtüp gizlemişlerdir/nankörlük etmişlerdir/'hakikati' inkâr etmişlerdir). De ki: 'O, eğer Meryem oğlu *Mesîh*'i ve onun annesini ve yeryüzündekilerin tümünü helak etmek isterse, Allah'tan (bunu önlemeye) kim bir şeye malik olabilir!? Zira göklerin ve yerin ve bunlar arasındakilerin mülkü (mutlak

hâkimiyeti/saltanatı/serveti/iktidarı/egemenliği) sadece Allah'ındır; dilediğini yaratır, Allah, her şeye (hakkıyla) gücü yetendir. Ve Yahudi ve Hristiyanlar dediler ki: 'Biz Allah'ın çocuklarıyız ve sevgilileriyiz.' De ki: 'O hâlde niçin günahlarınızdan ötürü (Allah) sizi azaplandırıyor? Hayır, siz de O'nun yarattıklarından birer beşersiniz. O, dileyeni/dilediğini bağışlar; dileyeni/dilediğini de azaplandırır. Ve göklerin ve yerin ve bunlar arasındakilerin mülkü sadece Allah'a aittir. Dönüş de sadece (ve sadece) O'nadır.' Ey kitap ehli! Resullerin fetretinden sonra (elçiler arasındaki boşluk döneminden sonra) size (gizlenen gerçekleri/hakkı) apaçık anlatan resulümüz geldi. 'Bize bir müjdeleyen de, bir uyaran da gelmedi.' demeyesiniz diye, işte size bir müjdeleyici ve uyarıcı gelmiştir; zira Allah her şeye *kadîr*dir (her şeye gücü yetendir/her şeye ölçü koyandır)."

Mâide/41-86: "Ey resul! Kalpleri iman etmediği hâlde ağızlarıyla 'Âmennâ (inandık).' diyenlerle Yahudilerden küfürde (inkârda/'gerçeğin' üstünü örtmede) (yarışırcasına) koşuşanlar seni üzmesin. Onlar, yalana/yalan için kulak kesilirler, sana gelmeyen diğer bir topluluğa/topluluk adına kulak kesilirler. Kelimeleri yerlerinden değiştirirler (tahrif ederler), 'Size bu verilirse onu alın; o verilmezse ondan kaçının!' derler. Allah kimin fitneye uğramasını isterse, artık sen onun için asla Allah'a karşı hiçbir şey yapamazsın. İşte onlar, Allah'ın kalplerini arıtmak istemedikleridir. Onlar için dünyada bir aşağılanma (rezillik), ahirette de *'azîm* (büyük) bir azap vardır. Onlar, yalana çok kulak veren, haramı çok yiyenlerdir. Eğer sana gelirlerse ister aralarında hüküm ver, ister onlardan yüz çevir. Ve eğer onlardan yüz çevirecek olursan, sana hiçbir zarar veremezler. Ve eğer hükmedecek olursan, aralarında adaletle hükmet. Çünkü/Şüphesiz ki Allah, adil olanları (adaletle hüküm yürütenleri) sever. Ve Allah'ın hükmünün bulunduğu Tevrat yanlarında olduğu hâlde, nasıl seni hakem kılıyorlar ve sonra da (verdiğin hükümden) yüz çeviriyorlar!? Ve işte onlar (kendi kitaplarına da, sana da) hiçbir şekilde inanmış değillerdir. Şüphesiz ki biz Tevrat'ı, içinde bir hidayet (rehberlik/kılavuzluk) ve *nûr* olarak indirdik (ya da: İçinde hidayet ve *nûr* bulunan Tevrat'ı, elbette biz indirdik). (Allah'a) teslim olmuş nebiler (peygamberler), Yahudilere onunla hükmederlerdi. 'Errabbâniyyûn' (o rabbaniler/kendini Rabbe adayanlar/din adamları) ve 'el-ahbâr' (o âlimler, bilginler) de, Allah'ın kitabını korumakla görevli kılındıklarından (onunla hükmederlerdi) ve/zira onun üzerine şahit

idiler (Tevrat'ın hak olduğuna şahittiler). Şu hâlde insanlardan korkmayın, benden korkun ve ayetlerimi az bir değere değişmeyin/satmayın. Ve/Zira Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyenler kâfirlerin ta kendileridirler. Ve biz onda (Tevrat'ta), onların üzerine (şöyle) yazdık: Cana can ve göze göz ve buruna burun ve kulağa kulak ve dişe diş ve (bütün) yaralara (karşılık da) kısas vardır. Kim bunu (kısası) tasadduk ederse (bağışlarsa) kendisi için o (günahlarına) kefaret olur. Ve/Zira Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyenler zalimlerin ta kendileridirler. Ve onların (peygamberlerin) ardından kendinden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı olarak Meryem oğlu *Îsâ*'yı gönderdik ve ona içinde hidayet (gerçeğe rehberlik) ve *nûr* bulunan, kendinden önce gelen Tevrat'ı tasdik eden ve *muttaki*ler için yol gösterici ve öğüt olan İncil'i verdik. İncil ehli (halkı/inanırları/ümmeti) de Allah'ın onda indirdikleriyle (indirdiği hükümler ile) hükmetsin(ler). Ve/Zira Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyenler fasıkların ta kendileridirler. Sana da kendinden önceki 'el-kitâb'ı tasdik edici ve ona *müheymin* (koruyup kollayan/gözeten/şahit olan/şaibeyi gideren/problemi izale eden/hükmü altına alıp kontrol eden) olarak 'el-kitâb'ı (Kur'an'ı) hak ile (bir amaç ile/hak olarak/işin doğrusu, gerçeği, aslı ve esası olarak) indirdik. Artık/Öyleyse aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet; sana gelen haktan sapıp da onların hevalarına (istek ve tutkularına/keyiflerine/nefislerinin arzularına) uyma. Sizden her biriniz için bir *şir'ah* (şeriat/kanun, din, yol) ve bir *minhâc* ('onu uygulama' yöntemi/metot/hayat tarzı) kıldık. Eğer Allah dileseydi, sizi bir tek ümmet kılardı; ancak (bu), verdikleriyle sizi denemesi içindir. Öyleyse hayırda (iyilikte, iyi işlerde) yarışın. Hepinizin dönüşü sadece Allah'adır. Hakkında anlaşmazlığa düştüğünüz şeyleri size haber verecektir. Ve aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet ve onların hevalarına uyma ve Allah'ın sana indirdiğinin bir kısmından (Kur'an'ın bazı hükümlerinden) seni saptırmalarından sakın (dikkat et Allah'ın sana indirdiği hükümlerin bir kısmını uygulamada seni şaşırtmasınlar)! Şayet yüz çevirirlerse, bil ki, şüphesiz Allah bir kısım günahları nedeniyle onları bir musibete uğratmak istemektedir. Ve muhakkak ki (unutmayın ki) insanların çoğu fasıktır (hak yoldan çıkmış bulunuyorlar). Onlar hâlâ cahiliye hükmünü mü arıyorlar!? 'Yûkinûn' (iyi bilen/kesin bilgiyle inanan/iyice anlayan/gerçeği görebilen/kesin olarak inanacak) bir topluluk için Allah'tan daha iyi (daha güzel) hüküm veren kim olabilir!? Ey iman edenler! Yahudi ve Hristiyanları 'evliyâ' (*velî*ler/dostlar/hamiler)

edinmeyin; onlar birbirlerinin dostudurlar. Ve sizden kim onları dost edinirse, kuşkusuz o da onlardandır (onlardan olmuş olur). Muhakkak ki Allah, zalim kavmi (zalimler topluluğunu) hidayete erdirmez. İşte kalplerinde hastalık bulunanların 'Başımıza bir felaketin gelmesinden korkuyoruz.' diyerek onların arasına koşuştuklarını görürsün. Bakarsın/Olabilir ki/Umulur ki Allah, bir fetih veya katından bir emir (iş) getirir de onlar nefislerinde gizli tuttuklarından dolayı pişman olurlar. Ve (o zaman) iman edenler: 'Bunlar mı bizimle (*'Sizinle' olarak tercüme edilmemesinin sebebi, Türkçede 'bizimle' şeklinde ifade edilmesidir!) birlikte olduklarına dair Allah'a bütün güçleriyle yemin edenler?' derler/diyeceklerdir. Onların bütün amelleri (yapıp ettikleri) boşa gitmiştir, böylece hüsrana uğrayanlardan olmuşlardır. Ey iman edenler! İçinizden kim dininden irtidat ederse (dininden dönerse), Allah (yerine) kendisinin onları sevdiği, onların da kendisini (Allah'ı) sevdiği, müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı ise izzetli (onurlu ve güçlü-şiddetli), Allah yolunda *cihâd* eden (mücadele eden/çaba harcayan) ve hiçbir kınayıcının kınamasından korkmayan bir topluluk getirir. Bu, Allah'ın bir *fazl*ıdır (lütfudur); onu dilediğine/layık gördüğüne verir. Zira Allah, *Vâsi*'dir (lütfu geniş olandır/imkânı geniş olandır/yaratılışı ve yarattıklarını genişletendir), *'Alîm*'dir (hakkıyla bilendir). Sizin *velî*niz (dostunuz/koruyup gözeteniniz/yâranınız) ancak (sadece ve sadece) Allah'tır ve resulüdür ve (Allah'ın emirlerine) boyun eğerek *salât*ı ikame eden (namazı kılan) ve zekâtı (kolaylıkla, gönülden gelerek) veren müminlerdir. Ve kim Allah'ı ve resulünü ve iman edenleri *velî* edinirse, hiç şüphe yok ki, galip gelecek olanlar Allah'ın taraftarlarıdır. Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden dininizi alay ve oyun (konusu) edinenleri ve kâfirleri *velî*ler edinmeyin ve eğer müminseniz, Allah'tan korkup-sakının (takva sahibi olun/Allah'a karşı duyarlı olun/O'na karşı gelmekten sakının/Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olun). Ve *salât*a (namazı da içerecek şekilde bütün ibadetlere, dinî faaliyetler ve desteklere) çağırdığınızda onu alay ve oyun (konusu) edinirler. Bu, onların akletmeyen (düşünmeyen/akıllarını kullanmayan) bir topluluk olmalarındandır. De ki: 'Ey kitap ehli! Yalnızca Allah'a, bize indirilene ve daha önce indirilene inandığımız için mi bizden nefret ediyorsunuz/hoşlanmıyorsunuz? Doğrusu şu ki/Oysa sizin çoğunuz fasıksınız (yoldan çıkmış kimselersiniz).' De ki: 'Allah katında yeri bundan daha şerli (kötü/beter) olanı haber vereyim

mi? Allah'ın kendisine lanet ettiği ve ona karşı gazaplandığı ve onlardan maymunlar ve hınzırlar (domuzlar) ve 'et-tâğût'a (o insanı Allah'tan uzaklaştıran ne varsa ona/şeytani güçlere) kulluk yapanlar kıldığı kimselerdir. İşte bunlar, yeri (durumu) daha şerli olan ve doğru yoldan daha ziyade sapmış bulunanlardır.' Ve size geldiklerinde (yanınıza) inkârla girip yine inkârla çıktıkları hâlde 'İnandık.' derler. Ve/Fakat Allah, onların gizlediklerini gayet iyi bilendir. Ve onlardan birçoğunun günahta ve düşmanlıkta ve haram yemede yarıştıklarını görürsün. Yapmakta oldukları şey ne kötüdür! 'Er-rabbâniyyûn' (o rabbaniler/kendini Rabbe adayanlar/din adamları) ve 'el-ahbâr' (o âlimler, bilginler) onları, günah söylemlerinden ve haram yemelerinden nehyetmeli (uzaklaştırmalı, sakındırıp engellemeli) değil miydi!? Yapmakta oldukları şey ne kötüdür (onları ne kötü yetiştiriyorlar)! Ve Yahudiler: 'Allah'ın eli sıkıdır (Allah cimridir).' dediler; sıkı olan onların elidir/kendi elleri bağlandı/elleri bağlanasıcalar! Ve böyle dedikleri için lanetlendiler (rahmetten dışlandılar). Hayır/Bilakis O'nun iki eli de açıktır (cömerttir), nasıl dilerse (öyle) infak eder (verir). Ve andolsun, Rabbinden sana indirilen, onlardan çoğunun tuğyanlarını (taşkınlıklarını/azgınlıklarını) ve küfürlerini/inkârlarını artıracaktır. Ve biz, onların aralarına kıyamet gününe kadar düşmanlık ve kin salmışızdır. Onlar ne zaman savaş için bir ateş yakmışlarsa (fitneyi uyandırmışlarsa) Allah onu söndürmüştür. Ve/Zira yeryüzünde fesat için (bozgunculuğa) çalışırlar, Allah ise bozguncuları sevmez. Ve eğer kitap ehli iman edip sakınsalardı, elbette ki onların (geçmiş) kötülüklerini örter ve onları 'na'îm' (nimeti bol) cennetlere koyardık. Ve eğer onlar Tevrat'ı ve İncil'i ve Rablerinden onlara indirileni ikame etselerdi (ayakta tutsalardı), elbette ki hem üstlerinden hem de ayaklarının altından yerlerdi (yeraltı ve yerüstü servetlerinden istifade ederek refah içinde yaşarlardı). İçlerinde 'muktesid' (iktisatlı/aşırı olmayan/dengeli davranan/mutedil) bir ümmet vardır; fakat çoğunun yaptıkları ne kötüdür! Ey resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et (duyur, ilan et)! Eğer yapmayacak olursan, O'nun risaletini/elçiliğini (mesajını/öğretilerini) tebliğ etmemiş (görevini yapmamış) olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Şüphesiz Allah, kâfirler (küfre batmışlar/'gerçekleri' gizleyenler/inkârda ısrar edenler/nankörlük edenler) topluluğunu hidayete (doğru yola) erdirmez (onlara rehberlik etmez/onları hedeflerine ulaştırmaz). De ki: 'Ey kitap ehli! Tevrat'ı ve İncil'i ve size Rabbinizden indirileni ikame

etmedikçe (ayakta tutmadıkça) hiçbir şey üzerinde değilsiniz.' Andolsun, Rabbinden sana indirilen, onlardan çoğunun tuğyanlarını (taşkınlıklarını/azgınlıklarını) ve küfürlerini/inkârlarını artıracaktır. Şu hâlde kâfir olan bir kavim (kâfirler topluluğu) için üzülme! Çünkü/Şüphesiz ki iman eden kimseler (Müslümanlar) ile Yahudiler ve *Sâbiî*ler ve Hristiyanlardan, Allah'a ve ahiret gününe inanıp salih (ıslah edici ve faydalı) amellerde bulunanlar üzerine herhangi bir korku yoktur, onlar mahzun da olmayacaklardır. Andolsun, biz *İsrâîloğulları*'ndan misak (kesin söz) almıştık ve onlara resuller göndermiştik. Ne zaman bir resul onlara nefislerinin hoşuna gitmeyen bir şey getirdi ise bir kısmını yalanladılar, bir kısmını da öldürdüler. Bir fitne (bela, musibet, imtihan) olmayacak sandılar da kör ve sağır davrandılar. Sonra Allah onların *tevbe*sini kabul etmişti. Sonra yine onlardan çoğu körleştiler, sağırlaştılar. Ve/Ama Allah her ne yapıyorlarsa (hakkıyla) görmektedir. Andolsun ki, 'Şüphesiz Allah, Meryem oğlu *Mesîh*'tir.' diyenler kâfir olmuşlardır (küfre düşmüşlerdir/'hakkı' örtüp gizlemişlerdir/nankörlük etmişlerdir/'hakikati' inkâr etmişlerdir). Oysa *Mesîh* (şöyle) demişti: 'Ey *İsrâîloğulları*! Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin. Çünkü/Muhakkak ki O, kendisine ortak koşana kesinlikle cenneti haram kılmıştır ve onun barınma yeri ateştir ve zalimler için hiçbir yardımcı yoktur.' Andolsun ki, 'Mutlaka Allah, üçün üçüncüsüdür.' diyenler de kâfir olmuşlardır. Oysa tek bir İlah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Eğer söylemekte olduklarından vazgeçmezlerse, onlardan kâfir olanlara mutlaka elim (acı) bir azap dokunacaktır. Hâlâ Allah'a *tevbe* edip O'ndan bağışlanmayı dilemeyecekler mi? Zira Allah *Ğafûr*'dur (tarifsiz bir bağışlayıcıdır), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır). Meryem oğlu *Mesîh* sadece (ve sadece) bir resuldür. Muhakkak, ondan önce de (birçok) resuller gelip geçmiştir. Onun annesi de 'sıddîkah' (tasdik eden/çok doğru/dosdoğru/'hakikati' tasdik eden) idi. İkisi de yemek yerlerdi. Bak, onlara ayetleri nasıl açıklıyoruz; sonra/yine bak ki onlar nasıl da (haktan) çevriliyorlar (savruluyorlar/bu iftiralarına nereden sürükleniyorlar)?! De ki: 'Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında), size yarara da zarara da gücü yetmeyen şeylere mi kulluk ediyorsunuz/tapıyorsunuz!? Oysa *Semî* (hakkıyla işiten), *'Alîm* (hakkıyla bilen) olan yalnız Odur; Allah'tır. De ki: 'Ey kitap ehli! Dininizde haksız yere aşırı gitmeyin ve daha önceden sapmış, birçoklarını saptırmış ve yolun doğrusundan şaşmış bir kavmin (topluluğun)

hevasına (keyfine, istek ve tutkularına) uymayın.' *İsrâîloğulları*'ndan kâfir olanlar, *Dâvûd* ve Meryem oğlu *Îsâ*'nın diliyle lanetlenmişlerdir. Bu, isyan etmeleri ve haddi aşmaları nedeniyledir. Onlar, yapmakta oldukları 'münker' (kötü, çirkin, zararlı) şeylerden birbirlerini vazgeçirmiyorlardı. Gerçekten yapmakta oldukları ne kötü idi! Onlardan çoğunun kâfirlerle dostluk kurduklarını görürsün. Nefislerinin kendileri için hazırladığı şey (ahiret hayatları için önceden yapmış oldukları şeyler) ne kötüdür; Allah onlara gazap etmiştir ve onlar azap içinde sürekli kalıcıdırlar! Ve eğer onlar Allah'a ve nebiye ve ona indirilene iman etmiş olsalardı, onları dost edinmezlerdi; velakin/fakat onların birçoğu fasık kimselerdir (yoldan çıkmıştır). Andolsun ki, müminlere düşmanlık bakımından insanların en şiddetlisini Yahudiler ve müşrikler olarak bulursun. Ve andolsun ki onlar içinde iman edenlere sevgi bakımından en yakın olarak da, 'Şüphesiz biz Nasraniyiz (Hristiyanlarız).' diyenleri bulursun. Bu böyledir; çünkü/şüphesiz onların içinde 'kıssîsîn' (keşişler) ve 'ruhbân' (rahipler) vardır ve muhakkak ki onlar kibirli davranmazlar (büyüklük taslamazlar). Ve resule indirileni duydukları zaman, tanış çıktıkları haktan (gerçekten) dolayı gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün. Derler ki: 'Rabbimiz! İman ettik, artık bizi (hakikate) şahit olanlarla birlikte yaz!' '(Hem bize ne oluyor da) Rabbimizin bizi salihler topluluğuna katmasını umup dururken, ne diye Allah'a ve bize gelen bu gerçeğe iman etmeyelim!?' Bunun üzerine bu söylediklerinden dolayı Allah onlara, içinde sürekli kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetleri ödül olarak vermiştir (verecektir). İşte, iyi-güzel davrananların *cezâ*'sı (karşılığı/mükâfatı) budur. Kâfir olup ayetlerimizi yalanlayanlara gelince; işte onlar, 'cahîm' (çılgınca yanan ateş/cehennem) ashabıdırlar (cehennemliklerdir)."

Hacc/67-70: "Biz, her ümmete, uygulamakta oldukları bir 'mensek' (ibadet tarzı) kıldık/gösterdik. Öyle ise onlar (kitap ehli) bu işte seninle çekişmesinler. Sen, Rabbine davet et. Muhakkak ki sen, hakikaten dosdoğru bir hidayet üzeresin. Ve eğer seninle mücadeleye girişirlerse, de ki: 'Yapıp ettiklerinizi daha/en iyi bilen Allah'tır. Kıyamet gününde, ihtilaf etmekte olduğunuz konulara dair aranızda hüküm verecek olan Allah'tır.' Bilmez misin(iz) ki, Allah, yerde ve gökte ne varsa bilir! Bu, bir kitapta (yasada, *levh-i mahfûz*'da) mevcuttur. Muhakkak ki bu, Allah'a çok kolaydır."

Tevbe/30-31: "Ve Yahudiler: '*'Uzeyr*, Allah'ın oğludur.' dediler; Hristiyanlar da: '*Mesîh*, Allah'ın oğludur.' dediler. Bu, onların dillerine doladıkları/ağızlarıyla geveledikleri (boş) sözlerdir; onlar, bundan önceki kâfirlerin sözlerini taklit ediyorlar. Allah onları kahretsin; nasıl da (haktan) çevriliyorlar (savruluyorlar/bu iftiralarına nereden sürükleniyorlar?)! Onlar, Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) 'ahbâr'larını (âlimlerini/bilginlerini) ve 'ruhbân'larını (rahiplerini/din adamlarını) Rabler edindiler ve Meryem oğlu *Mesîh*'i de. Oysa onlar, tek olan bir ilaha ibadet etmekten başka bir şeyle emrolunmadılar. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. O, bunların şirk koştuklarından uzaktır (yücedir/münezzehtir)."

A'râf/157: "Onlar ki, yanlarındaki Tevrat ve İncil'de (geleceği) yazılmış (tanıtılmış) buldukları/bulacakları o resule, o *ümmî* nebiye tabi olurlar/uyarlar; o ki, onlara 'el-ma'rûf'u (o iyiliği) emreder ve onları 'el-münker'den (o kötülükten) nehyeder (alıkoyar/men eder/sakındırır). Ve onlara 'et-tayyibât' (o iyi, temiz, güzel) şeyleri helal, 'el-habâis' (o pis, kötü, çirkin) şeyleri haram kılar. Ve onların (sırtlarındaki) ağır yüklerini ve üzerlerindeki zincirleri (demir halkaları/prangaları) kaldırıp atar. Artık, ona iman edenler ve onu (saygı ile) savunup destekleyenler ve ona yardım edenler ve onunla birlikte indirilen *nûr*u (Kur'an'ı) izleyenler; işte onlar, felaha (kurtuluşa/zafere) erenlerin ta kendileridir."

En'âm/15-24: "De ki: 'Rabbime isyan edersem elbette o büyük günün azabından korkarım. O gün, kim ondan (azaptan) alıkonursa, elbette/gerçekten O onu esirgemiştir (Allah ona merhamet etmiştir). Ve işte apaçık başarı/kurtuluş budur. Şayet Allah sana bir zarar dokunduracak olsa, onu (yine) kendisinden başka giderecek yoktur. Eğer sana bir hayır verirse de (bunu geri alacak kimse yoktur). Şüphesiz O her şeye gücü yetendir. Ve/Zira kullarının üzerine otorite sahibi olan O'dur. Ve/Zira *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden), *Habîr* (her şeyden hakkıyla haberdar olan) O'dur. De ki: 'Şahitlik bakımından hangi şey daha/en büyüktür?' De ki: '(Hak elçi olduğuma dair) Allah benimle sizin aranızda şahittir. İşte bu Kur'an bana, onunla sizi ve eriştiği herkesi uyarmam için vahyolundu. Gerçekten siz Allah ile beraber başka ilahların da bulunduğuna şahitlik mi ediyorsunuz?' De ki: 'Ben buna şahitlik etmem.' De ki: 'O, ancak (ve ancak) tek bir ilahtır ve ben sizin şirk koşmakta olduklarınızdan kesinlikle uzağım.'

Kendilerine 'el-kitâb' verdiklerimiz onu (vahyi/*resulullah*'ı) kendi oğullarını (çocuklarını) tanıdıkları gibi tanırlar. Kendilerini hüsrana uğratanlar; işte onlar iman etmezler. Ve Allah'a karşı yalan uydurup iftira düzenden yahut O'nun ayetlerini yalanlayandan daha zalim kim olabilir!? Hiç şüphesiz o zalimler asla felaha (kurtuluşa/muratlarına) eremezler. Bir gün (o gün) onların hepsini bir araya toplayacağız, sonra da ortak koşan kimselere diyeceğiz ki: 'Nerede o bir şey zannedip de ortak koştuklarınız?' Sonra onların: 'Rabbimiz Allah'a andolsun ki, biz müşriklerden değildik.' demekten başka bir mazeretleri olmayacak. Bak, nefislerine (kendi aleyhlerine) karşı nasıl yalan söylediler, (ilah diye) uydurmuş oldukları şeyler de kendilerinden kaybolup gitti/uzaklaştı!"

En'âm/82-92: "İman edenler ve imanlarını zulümle karıştırmayanlar (imanlarına zulüm bulaştırmayanlar); işte güvenlik (güvende olma/güvenilir olma) onlar içindir (onların hakkıdır) ve onlar hidayete (doğru yola) eriştirilmişlerdir. İşte bunlar (*önceki ayetlerde anlatılagelen olaylar), kavmine karşı *İbrâhîm*'e verdiğimiz delillerimizdir. Biz, dilediğimizi/layık gördüğümüzü derecelerle yükseltiriz. Muhakkak ki Rabbin *Hakîm*'dir (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydedendir), *'Alîm*'dir (hakkıyla bilendir). Ve ona *İshâk*'ı ve *Ya'kûb*'u armağan ettik, hepsini de hidayete eriştirdik; bundan önce de *Nûh*'u ve onun soyundan *Dâvûd*'u ve *Süleymân*'ı ve *Eyyûb*'u ve *Yûsuf*'u ve *Mûsâ*'yı ve *Hârûn*'u hidayete eriştirmiştik. Biz *muhsin*leri (iyilik edenleri/ihsanda bulunanları/güzel davrananları) işte böyle ödüllendiririz. Ve *Zekeriyyâ*'yı ve *Yahyâ*'yı ve *Îsâ*'yı ve *İlyâs*'ı da (doğru yola iletmiştik). Hepsi de salihlerdendi (ıslah edici, iyi huylu, dürüst ve erdemli kimselerdendi). Ve *İsmâîl*'i ve *Elyesa*'yı ve *Yûnus*'u ve *Lût*'u da (hidayete eriştirdik). Onların hepsini âlemlere üstün kıldık. Babalarından, soylarından ve kardeşlerinden, kimini (bunlara kattık); onları da seçtik ve dosdoğru yola yöneltip-ilettik. Bu, Allah'ın hidayetidir (rehberliğidir), kullarından dilediğini/layık gördüğünü ona iletir. Ve eğer onlar şirk koşsalardı, yapmış oldukları (her şey) kesinlikle boşa gitmiş olurdu. İşte bunlar, kendilerine 'el-kitâb' ve 'el-hükm' (o hüküm, hikmet, muhakeme) ve 'en-nübüvveh' (o nübüvvet/peygamberlik) verdiklerimizdir. Eğer şunlar (inanmayanlar), bunları tanımayıp inkâr ederlerse, andolsun biz bunları inkâr etmeyecek olan bir kavmi onlara *vekîl* kılmışızdır (yerlerine inkâr etmeyecek bir toplum getiririz). İşte Allah'ın

hidayet verdikleri bunlardır; öyleyse sen de onların bu hidayetlerine (o peygamberlerin tuttuğu yola) uy! De ki: 'Ben bunun için sizden bir 'ecr' (ücret, bedel, karşılık) istemiyorum. Bu (Kur'an), âlemlere bir zikirden (hatırlatmadan/öğütten) başkası değildir.' Ve/Nitekim onlar, Allah'ı kadrinin hakkını vererek takdir edemediler; zira: 'Allah, hiçbir beşere hiçbir şey indirmemiştir.' dediler. De ki: '*Mûsâ*'nın insanlara bir *nûr* ve hidayet olarak getirdiği, sizin de (parça parça) kâğıtlar kılıp (bir kısmını/istediğinizi) açıkladığınız ve çoğunu gizlediğiniz; sizin de atalarınızın da (sayesinde) bilmediğiniz (pek çok) şeyleri öğrendiğiniz kitabı kim indirdi?' Sen, 'Allah!' de, sonra onları bırak, daldıkları bataklıkta debelenip dursunlar/oyalanadursunlar! İşte bu (Kur'an) da, kendinden öncekileri doğrulayan, şehirler anasını (Mekke'yi) ve çevresindekileri (tüm insanlığı) uyarman için sana indirdiğimiz 'mübârek' (feyz ve bereket kaynağı) bir kitaptır. Ahirete inanan kimseler buna da inanırlar ve onlar *salât*larını (namazlarını, ibadetlerini) korurlar (hakkıyla yapmaya devam ederler)."

Kasas/46-55: "Ve (Musa'ya) nida ettiğimiz (seslendiğimiz) zaman sen o *Tûr*'un yanında (da) değildin. Ancak Rabbinden bir rahmet olmak üzere senden önce kendilerine bir uyarıcı (peygamber) gelmemiş olan bir kavmi uyarman için (gönderildin). Umulur ki tezekkür ederler (hatırlarlar/düşünür ve ibret alırlar). Ve kendi ellerinin öne sürdükleri dolayısıyla onlara musibet isabet ettiğinde: 'Rabbimiz! Bize de bir elçi gönderseydin de böylece senin ayetlerine uysaydık ve müminlerden olsaydık!' diyecek olmasalardı (seni göndermezdik). Fakat onlara kendi katımızdan hak geldiği zaman: '*Mûsâ*'ya verilenlerin (mucizelerin) bir benzeri buna verilmeli değil miydi?' dediler. Onlar daha önce *Mûsâ*'ya verilenleri inkâr etmemişler miydi? 'İki sihir birbirine arka çıktı/Birbirini destekleyen iki büyü/Sırt sırta iki büyücü!' demişlerdi. Ve: 'Gerçekten/Doğrusu biz hepsini inkâr edenleriz/ediyoruz.' demişlerdi. De ki: 'Eğer sadık (doğru/özü sözü bir/inancında samimi) iseniz, bu durumda Allah katından bu ikisinden (yani Musa'ya ve bana indirilenden) daha doğru olan bir kitap getirin, ben de ona uyayım!' Bunun üzerine sana icabet etmeyecek olurlarsa (cevap vermezlerse), artık bil ki, onlar, sadece hevalarına (nefislerinin istek ve tutkularına, heves ve arzularına) uymaktadırlar. Oysa Allah'tan bir kılavuz (rehber, doğru yol gösterici) olmaksızın kendi hevasına uyandan daha sapık kim ola-

bilir!? Şüphesiz ki Allah, zulmeden (haksızlık eden) bir kavme hidayet vermez (zalim bir toplumu doğru yola iletmez). Ve andolsun, umulur ki tezekkür ederler diye o sözü (vahyi) birbiri ardınca yetiştirmişizdir. Bundan (Kur'an'dan) önce kendilerine 'el-kitâb' verdiklerimiz, buna (Kur'an'a) iman ederler (buna da inanmak durumundadırlar/buna da inanacaklardır). Ve kendilerine (Kur'an) *tilâvet* edildiği (okunup aktarıldığı) zaman: 'Biz ona inandık, şüphesiz ki o, Rabbimizden olan bir haktır; şüphesiz/zaten biz ondan önce de Müslümanlar/(Allah'a) teslim olanlar idik.' derler. İşte onlara, sabretmelerinden ötürü mükâfatları iki kez verilir (verilecektir). Ve onlar kötülüğü iyilikle savarlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan infak ederler (Allah rızası için, hak yolda harcarlar). Ve 'lağv' (boş söz, anlamsız lakırtı) işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve: 'Bizim yapıp-ettiklerimiz bizim, sizin yapıp-ettikleriniz sizindir; *selâmun aleykum* (size selam olsun/selamet 'güvenlik ve esenlik' üzerinize olsun), biz cahilleri benimsemeyiz (biz cahilleri istemeyiz/biz cahillerle takılmayız/kendini bilmezlere itibar etmeyiz/bizim cahillerle işimiz olmaz).' derler."

Bakara/75-96: "(Bütün bu olanlardan sonra) şimdi (ey iman edenler!) bunların size inanmalarını mı (inanıp güvenmelerini mi/sizi onaylamalarını mı) umuyorsunuz? Oysa onlardan bir fırka (zümre/grup), Allah'ın kelamını işitir, sonra ona akılları yattığı hâlde (düşünüp akıl erdirdikleri hâlde) bile bile onu tahrif ederler (çarpıtırlar/değiştirirler/başka tarafa çekerler). Ve iman edenlerle karşılaştıklarında 'İman ettik.' derler; birbirleriyle başbaşa kaldıkları zaman ise, derler ki: 'Rabbinizin katında (huzurunda) aleyhinize hüccet (delil, kanıt) getirmeleri için mi Allah'ın size açtığı (açıkladığı) şeyleri (Tevrat'taki bilgileri) onlarla (müminlerle) konuşuyorsunuz (onlara anlatıyorsunuz)? (Bu kadarcık şeye) akıl erdiremiyor musunuz?' (Peki) onlar, Allah'ın gizli tuttuklarını da, açığa vurduklarını da bildiğini bilmiyorlar mı? Onların içinde bir de *ümmî*ler var ki, 'el-kitâb'ı bilmezler; (bütün bildikleri) 'emâniyy (kulaktan dolma şeyler/kuruntu/boş arzu, istek ve hayaller/bir sürü asılsız şey)'den başkası değildir ve yalnızca zanda bulunurlar. Artık vay o kimselere ki; kendi elleriyle 'el-kitâb'ı yazarlar, sonra da onu az bir karşılığa değişmek için 'Bu Allah katındandır.' derler! Elleriyle yazdıklarından ötürü vay onların hâline! Ve kazandıklarından ötürü vay onların hâline! Ve dediler ki: 'Sayılı günlerin dışında, ateş bize asla dokunmayacaktır.'

De ki: 'Allah katından bir ahit mi aldınız? Öyle ise Allah asla ahdinden dönmez; yoksa Allah'a karşı bilmediğiniz bir şeyi mi söylüyorsunuz?' Hayır (iş onların sandığı gibi değil)! Kim bir kötülük işler de hatası/suçu/günahı kendisini kuşatırsa, işte öyleleri ateşin halkıdırlar, orada sürekli kalacaklardır. İman edip (beraberinde) salih (ıslah edici/güzel ve yararlı/iyi ve doğru) amellerde bulunanlara gelince; onlar da cennet halkıdırlar, orada sürekli kalacaklardır. Ve hani *İsrâîloğulları*'ndan, 'Allah'tan başkasına kulluk etmeyeceksiniz ve anne-babanıza ve yakınlarınıza ve yetimlere ve 'el-mesâkîn'e (o fakirliğin kendisinde, bir daha ayrılmayacakmış gibi yerleştiği insanlara/yoksullara/ihtiyaç sahiplerine) iyilikle davranacaksınız ve insanlara güzel söz söyleyeceksiniz ve *salât*ı ikame edeceksiniz (namazı kılacaksınız) ve zekâtı vereceksiniz.' diye misak (kesin söz) almıştık. Sonra siz, pek azınız hariç, döndünüz; (hâlâ) yüz çevirip durmaktasınız. Ve hani sizden 'Birbirinizin kanını dökmeyeceksiniz, birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayacaksınız.' diye (de) misak almıştık. Sonra siz bunu böylece kabul etmiştiniz (onaylamıştınız), hâlâ da (buna) şahitlik etmektesiniz. Sonra (bu misakı kabul eden) sizler, birbirinizi öldürüyor ve aranızdan bir grubu yurtlarından sürüp-çıkarıyorsunuz. Günah ve düşmanlıkta onlara karşı birleşip yardımlaşıyorsunuz (birbirinize arka çıkıyorsunuz). Onları çıkarmanız size haram (yasak) olduğu hâlde (hem çıkarıyor hem de) size esir olarak geldiklerinde fidyeleşmeye kalkıyorsunuz. Yoksa siz, 'el-kitâb'ın bir kısmına inanıp da bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Artık sizden böyle yapanların dünya hayatındaki *cezâ*'sı (karşılığı, cezası), aşağılık/rezil olmaktan başka bir şey değildir; kıyamet gününde ise onlar azabın en şiddetli olanına uğratılacaklardır. Allah, yapmakta olduklarınızdan hiçbir şekilde gafil (habersiz) değildir. İşte bunlar, ahireti verip dünya hayatını satın alan kimselerdir; bu yüzden ne azapları hafifletilecek ne de kendilerine yardım edilecektir. Ve andolsun ki, biz *Mûsâ*'ya 'el-kitâb'ı verdik, ardından da onun izinden giden resuller (elçiler/peygamberler) gönderdik. Meryem oğlu *Îsâ*'ya da apaçık belgeler verdik ve onu 'rûhi-l kudüs' (kutsal ruh/Cebrail) ile teyid ettik (destekledik/güçlendirdik). Ama ne zaman size bir resul nefislerinizin hoşlanmadığı bir şey getirse, büyüklük taslayarak (küstahlıkla haddi aşarak) kimini yalanladınız kimini de öldürdünüz, değil mi? Ve dediler ki: 'Kalplerimiz kılıflıdır (muhafazalıdır/perdelidir/örtülüdür).' Hayır; Allah kâfirliklerinden (küfürde ve isyanda ısrarlarından/'hakikati'

inkârlarından) dolayı onları lanetlemiştir (rahmetinden dışlamıştır) de çok az/azı iman ederler. Daha önce kâfirlere karşı zafer/yardım isterlerken, kendilerine Allah katından yanlarındakini doğrulayan bir kitap gelip de (Tevrat'tan) bilip-tanıdıkları (gerçekler) karşılarına dikilince, (bu sefer) ona kâfir oldular. İşte/Bundan dolayı Allah'ın laneti böyle kâfirlerin üzerinedir. Nefislerini ne kötü şeye sattılar! Allah'ın, kullarından (vahyi) lütfuyla dilediğine indirmesini kıskandıklarından dolayı Allah'ın indirdiğini inkâr ettiler. Bu yüzdendir ki onlar, gazap üstüne gazaba uğradılar ve/dahası o kâfirler için alçaltıcı bir azap vardır. Ve onlara: 'Allah'ın indirdiklerine iman edin.' denildiğinde: 'Biz sadece bize indirilene (Tevrat'a) iman ederiz.' derler ve ondan ötesini inkâr ederler. Hâlbuki o (Kur'an), yanlarında bulunanı doğrulayan bir haktır (gerçektir). De ki: 'Madem (gerçek) mümin sizsiniz, o hâlde ne diye daha önce Allah'ın nebilerini (peygamberlerini) öldürüyordunuz?' Ve andolsun ki, *Mûsâ* size o apaçık belgelerle/delillerle geldi, sonra siz onun arkasından buzağıyı (tanrı) edindiniz de zalimlerden oldunuz/işte siz (böyle) zalimlersiniz. Ve hani o *Tûr*'u fevkinize (üzerinize) yükselterek sizden misak almıştık: 'Size verdiğimize (kitaba) kuvvetle sarılın ve onu dinleyin (ona kulak verin/hakikati duyun).' (demiştik). Demişlerdi ki: 'İşittik ve isyan ettik (karşı geldik).' Ve inkârları yüzünden buzağı (tutkusu) kalplerine içirilmişti (sindirilmişti). De ki: 'Eğer inanan kimseler iseniz, imanınız size ne kötü şeyler emrediyor!' De ki: 'Eğer gerçekten Allah katında ahiret yurdu, başka insanların değil de yalnızca sizin ise, eğer (bu iddianızda da) sadık (doğru/özü sözü bir/imanında samimi) iseniz, öyleyse haydi ölümü temenni edin (bakalım)!' Oysa onlar, önceden ellerinin takdim ettiklerinden dolayı onu (ölümü) hiçbir zaman/asla temenni etmeyeceklerdir. Allah, o zalimleri (hakkıyla) bilir (veya: O zalimleri 'hakkıyla' bilen Allah'tır). Ve andolsun, onları, hayata karşı (diğer) insanlardan ve şirk koşanlardan (bile) daha ihtiraslı (tutkulu) bulursun; (onlardan) her biri, bin yıl yaşatılmak ister. Oysa bunca yaşatılması onu hiçbir şekilde azaptan kurtaracak değildir. Ve/Zira Allah onların yapmakta olduklarını (hakkıyla) görmektedir."

Yûnus/94-95'e de mutlaka bakın lütfen...

Âl-i İmrân/187: "Ve hani Allah, kendilerine kitap verilenlerden, 'Onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız, onu gizlemeyeceksiniz.' diye misak (kesin, sağlam söz) almıştı. Fakat onlar bunu arkalarına atıp (ku-

lak ardı edip) onu az bir karşılığa değiştiler. Yaptıkları alış-veriş ne kötüdür!"

Bakara/105-121: "Kitap ehlinden olan kâfirler ve müşrikler, Rabbinizden üzerinize bir hayrın indirilmesini arzu etmezler. Allah ise rahmetini dilediğine (layık gördüğüne) tahsis eder. Ve Allah büyük lütuf sahibidir. Biz, bir ayetten her neyi nesheder (hükmünü yürürlükten kaldırır) veya unutturursak, mutlaka ondan daha hayırlısını veya mislini (benzerini) getiririz. Bilmez misin(iz) ki Allah, muhakkak ki her şeye gücü yetendir. (Yine) bilmez misin(iz) ki, göklerin ve yerin mülkü (mutlak hâkimiyeti/saltanatı/serveti) yalnızca Allah'ındır. Ve sizin için Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) ne bir dost, ne de bir yardımcı vardır. Yoksa daha önce *Mûsâ*'nın sorguya çekildiği gibi, siz de resulünüzü sorguya mı çekmek istiyorsunuz (Musa'dan istekte bulunulan şeylerin benzerini mi istiyorsunuz)? Ve/Ancak kim imanı küfre değişirse, kesinlikle düz yoldan sapmış olur. Kitap ehlinden çoğu, kendilerine hak apaçık belli olduktan sonra, sırf nefislerindeki (içlerindeki) kıskançlıktan ötürü sizi imanınızdan sonra küfre döndürmeyi arzular. Yine de siz, Allah onlar hakkındaki emrini getirinceye kadar (onları) affedin ve hoşgörün. Muhakkak ki Allah her şeye gücü yetendir. Ve *salât*ı ikame edin (namazı kılın) ve zekâtı (gönülden gelerek) verin; önceden kendiniz için takdim ettiğiniz (yapıp gönderdiğiniz) her hayrı, Allah'ın katında bulacaksınız. Muhakkak ki Allah, yapmakta olduklarınızı (noksansız) görendir. Ve/Bir de: 'Yahudi veya Hristiyan haricinde kimse asla cennete giremez/giremeyecek.' dediler. Bu, onların kendi kuruntularıdır. De ki: 'Eğer sadık (doğru sözlü/özü sözü bir/imanında samimi) iseniz, burhanınızı (hak ile batılı birbirinden ayıran kesin delilinizi) getirin!' Hayır (iş onların sandığı gibi değil)! Kim *muhsin* (iyilik eden/ihsanda bulunan/güzel davranan/işini güzel yapan) olarak yüzünü (özünü/benliğini) Allah'a teslim ederse, onun ecri (mükâfatı/ödülü) Rabbinin katındadır. Ve onlara herhangi bir korku yoktur; onlar mahzun da olmayacaklardır (üzülmeyeceklerdir). Ve Yahudiler: 'Hristiyanlar bir şey (herhangi bir esas/temel) üzere değillerdir.' dediler. Hristiyanlar da: 'Yahudiler bir şey üzere değillerdir.' dediler. Oysa onlar (hepsi) 'el-kitâb'ı okuyorlar. İlimden yoksun olanlar (kitaptan bilgisi olmayanlar) da tıpkı onların söyledikleri gibi söylediler. Artık onların aralarında ihtilafa düştükleri

hususlarda, kıyamet gününde hükmü Allah verecektir. Ve Allah'ın mescitlerinde O'nun adının anılmasına engel olan ve onların harap olmasına çalışandan daha zalim kim olabilir?! Onların oralara sadece korkarak (Allah korkusuyla) girmeleri gerekirdi. Onlar için dünyada bir aşağılanma/rezillik, ahirette ise büyük bir azap vardır. Ve doğu da, batı da sadece (ve sadece) Allah'ındır, her nereye dönerseniz, Allah'ın yüzü oradadır. Şüphesiz ki Allah *Vâsi'*dir (imkânları geniş olandır/varlığı sürekli genişletip büyütendir), *'Alîm'*dir (ilmi her şeyi kuşatandır). Ve: 'Allah çocuk edindi.' dediler. O *sübhân*dır (bundan uzaktır/aşkındır/her türlü eksiklikten uzaktır, şanı yücedir). Hayır, göklerde ve yerde her ne varsa sadece O'na aittir; hepsi O'na gönülden boyun eğmişlerdir. (O,) gökleri ve yeri yoktan (ve bir örnek edinmeksizin) yaratandır. Ve bir işe hükmetti mi ona sadece 'Ol!' der, o da hemen oluşum sürecine girer. Ve ilimden yoksun olanlar (kitabi yani ilahi bir bilgiye sahip olmayanlar) dediler ki: 'Allah bizimle konuşmalı ya da bize bir ayet (mucize) gelmeli değil miydi?' Onlardan öncekiler de tıpkı onların dedikleri gibi demişlerdi, kalpleri (akılları) nasıl da birbirine benzedi! Elbet biz, 'yûkinûn' (iyi bilen/kesin bilgiyle inanan/iyice anlayan/gerçeği görebilen/kesin olarak inanacak) bir topluluğa ayetleri apaçık gösterdik. Şüphesiz biz seni bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak, hak ile (Kur'an ile/bir amaç ile) gönderdik. Ve sen, 'cahîm' (çılgınca yanan ateş/cehennem) halkından sorumlu tutulmayacaksın. Ve sen onların *millet*ine (yoluna/dinine) uymadıkça, Yahudiler de Hristiyanlar da asla senden razı olmazlar. De ki: 'Şüphesiz doğru yol, ancak Allah'ın yoludur (veya: Şüphesiz Allah'ın hidayeti, hidayetin ta kendisidir/Allah'ın rehberliği var ya, işte gerçek rehberlik odur).' Sana gelen bunca ilimden sonra, eğer onların hevalarına (arzu ve tutkularına) uyacak olursan, senin için Allah'tan ne bir dost vardır, ne de bir yardımcı. Kendilerine 'el-kitâb'ı verdiklerimiz, onun *tilâvet*ini (okumasını, okuyup onu takip etmesini/onun gereklerini yerine getirmesini) hakkını vererek *tilâvet* ederler; işte onlardır ona (hakkıyla) iman edenler. Kim de onu inkâr ederse, artık onlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir."

Bakara/130-140: "Ve nefsini (kendini) 'sefih' (beyinsiz/akılsız/kendini bilmez) kılandan başka, *İbrâhîm*'in *millet*inden (yolundan/dininden) kim yüz çevirir!? Ve andolsun ki, biz onu dünyada (elçi) seçtik/seçkin kıldık; şüphesiz o, ahirette de salihlerdendir. Hani Rabbi ona

'Teslim ol!' dediğinde, 'Âlemlerin Rabbine teslim oldum.' demişti. Bunu *İbrâhîm* kendi oğullarına da vasiyet etmişti; *Ya'kûb* da: 'Ey oğullarım/yavrularım! Şüphesiz bu dini size Allah seçti (ya da: Allah sizin için bu dini seçti), o hâlde ancak Müslümanlar/(Allah'a) teslim olanlar olarak can verin.' Yoksa siz (ey İsrailoğulları!), *Ya'kûb*'a ölüm geldiğinde, orada şahitler miydiniz (siz orada mıydınız)!? O zaman, oğullarına demişti ki: 'Benden sonra neye (kime) kulluk edeceksiniz?' Onlar da: 'Senin ilahın ve ataların *İbrâhîm* ve *İsmâîl* ve *İshâk*'ın ilahı olan tek ilaha kulluk edeceğiz; bizler ancak ona teslim olanlarız.' demişlerdi. Onlar bir ümmetti; gelip geçti. Onların kazandıkları kendilerinin, sizin kazandıklarınız sizindir. Siz onların yaptıklarından sorguya çekilmezsiniz/sorumlu değilsiniz. Ve dediler ki: 'Yahudi veya Hristiyan olun ki hidayete eresiniz (doğru yolu bulasınız).' De ki: 'Hayır! (Doğru yol) *hanîf* olan *İbrâhîm*'in *millet*i (dir), o hiçbir zaman müşriklerden olmadı!' Deyin ki: 'Biz Allah'a; bize indirilene, *İbrâhîm*'e, *İsmâîl*'e, *İshâk*'a, *Ya'kûb*'a ve 'esbât'a (torunlara/Yakup oğullarına) indirilene; *Mûsâ*'ya ve *Îsâ*'ya verilene, Rableri tarafından (diğer bütün) nebilere verilene iman ettik. Onları birbirinden asla ayırt etmeyiz, zira biz sadece O'na (Allah'a) teslim olanlarız.' Eğer onlar da sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse kuşkusuz doğru yolu bulmuş olurlar; yok eğer yüz çevirirlerse, mutlaka ayrılık içine düşmüş olurlar. Onlara karşı Allah sana yeter. Ve/Zira *Semî* (hakkıyla işiten), *'Alîm* (hakkıyla bilen) O'dur. Allah'ın boyası… Ve boyası Allah'tan daha güzel olan (Allah'tan daha güzel boya vuran) kim olabilir? Ve biz ancak O'na kulluk ederiz. De ki: 'Bizimle Allah hakkında tartışmaya (çekişmeye/didişmeye/deliller savaşına) mı giriyorsunuz? Ve/Oysa O, bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Ve bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz de size aittir. Ve biz sadece O'na gönülden bağlanmış (muhlis) olanlarız.' 'Yoksa siz, gerçekten *İbrâhîm*'in ve *İsmâîl*'in ve *İshâk*'ın ve *Ya'kûb*'un ve 'esbât'ın (torunların/Yakup oğullarının) Yahudi veya Hristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz!?' De ki: 'Siz mi daha iyi biliyorsunuz, yoksa Allah mı!? Allah'tan kendisinde olan bir şehadeti gizleyenden (kendisine Allah'tan gelen bir şahitliği gizleyenden/Allah'tan kendine ulaşmış bir tanıklığı gizleyenden) daha zalim kim olabilir!? Ve/Ama Allah yaptıklarınızdan hiçbir şekilde gafil değildir."

Bakara/159-163: "Şüphesiz, 'el-kitâb'da insanlara beyan ettikten (açık seçik ortaya koyduktan) sonra indirdiğimiz apaçık delilleri ve hi-

dayeti (hidayet yolunu) gizleyenler var ya; işte onlara, hem Allah lanet eder hem de (bütün) lanet etme konumunda olanlar lanet eder. Ancak, *tevbe* edip ıslah olanlar (uslananlar/durumlarını düzeltenler) ve (gerçekleri) beyan edenler (açıklama yapanlar/gerçeği açıkça ortaya koyanlar) müstesna. İşte onların *tevbe*lerini kabul ederim, zira *Tevvâb* (*tevbe*leri kabul eden), *Rahîm* (eşsiz merhamet kaynağı) benim. Şüphesiz, kâfir ('gerçekleri' örten) olup da kâfir olarak ölenler; işte Allah'ın ve meleklerin ve bütün insanların laneti onların üzerinedir, onda (lanette) sürekli kalacaklardır. Ne azapları hafifletilir, ne de gözetilirler (onların yüzlerine bakılır)/ne de mühlet verilir (fırsat verilir/göz açtırılır). Ve sizin ilahınız tek bir ilahtır, O'ndan başka hiçbir ilah yoktur; (O) *Rahmân*'dır, *Rahîm*'dir."

Bakara/285: "O resul, Rabbi tarafından kendisine indirilene (önce kendisi) iman etti, (sonra) müminler de. Her biri Allah'a ve meleklerine ve kitaplarına ve resullerine iman ettiler: 'O'nun resulleri arasında hiçbirini (diğerinden) ayırt etmeyiz.' (dediler). Ve dediler ki: 'İşittik ve itaat ettik. Bağışla bizi Rabbimiz; zira dönüş yalnız (ve yalnız) sanadır!"

Nisâ/148-152: "Allah kötü/çirkin sözün açıkça söylenmesini sevmez; ancak zulme (haksızlığa) uğrayan başka. Ve/Zira Allah *Semî*'dir (hakkıyla işitendir), *'Alîm*'dir (hakkıyla bilendir). Bir hayrı açıklar ya da gizlerseniz yahut bir kötülüğü (açıklamayıp) affederseniz (bilin ki) muhakkak ki Allah *'Afüvv*'dür (günahları silip yok eden, kolaylıkla affedendir), *Kadîr*'dir (her şeye gücü yetendir). Şüphesiz onlar ki, Allah'ı ve resullerini inkâr ederler ve Allah ile resullerinin arasını açmak/ayırmak isterler de: 'Bir kısmına inanırız, bir kısmını inkâr ederiz.' derler. Ve/Böylece bu ikisi arasında (iman ile küfür arasında) bir yol tutturmak isterler; işte, gerçek kâfirler onlardır. Ve biz kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır. Ve/Fakat Allah'a ve resullerine iman edip onlardan hiçbiri arasında ayırım yapmayanlara gelince, işte onlara (Allah) yakında (zamanı geldiğinde) ecirlerini verecektir. Ve/Zira Allah *Ğafûr* (çok bağışlayıcı), *Rahîm* (çok merhametli) olandır."

Saff Suresi (1-14): "Göklerde ne var, yerde ne varsa (tümü) Allah'ı *tesbih* etmiştir/etmektedir; zira *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) O'dur. Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz Allah katında büyük öfke

oluşturur (büyük bir nefretle karşılanır/en sevilmeyen davranışlardandır/şiddetli bir buğza sebep olur). Şüphesiz Allah, kendi yolunda, (malzemesi birbirine) kaynatılmış/kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak çarpışanları/savaşanları sever. Ve hani *Mûsâ* kavmine: 'Ey kavmim! Gerçekten benim Allah'ın size gönderdiği resulü (elçisi) olduğumu bildiğiniz hâlde, niçin bana eziyet ediyorsunuz?' demişti. İşte onlar eğrilince/yoldan sapınca, Allah da kalplerini eğriltti; zira Allah, fasık bir kavmi hidayete erdirmez (doğru yola iletmez). Ve hani Meryem oğlu *Îsâ* da: 'Ey *İsrâîloğulları*! Şüphesiz ben size Allah'ın resulüyüm, benden önceki Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra ismi 'Ahmed' olan bir resulün de müjdecisiyim.' demişti. Ne zaman ki o, onlara o apaçık belgelerle gelince: 'Bu(nlar) apaçık bir sihirdir/büyüdür (göz boyamadır).' dediler. İslam'a/(Allah'a) teslim olmaya çağrıldığı hâlde, yalan uydurup Allah'a iftira edenden daha zalim kim olabilir? Allah, zalim toplumu (zalimler toplumunu) hidayete erdirmez. Onlar, Allah'ın *nûr*unu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar; oysa kâfirler kerih bulsa da (beğenmese de/istemese de/ondan iğrense de/nefret etse de), Allah *nûr*unu tamamlayacaktır. O (Allah) ki, (dini İslam'ı) bütün din(ler)e üstün kılmak için resulünü hidayetle ve hak dinle göndermiştir; müşrikler kerih bulsa da. Ey iman edenler! Elim (acı) bir azaptan kurtaracak bir ticareti size göstereyim mi (bildireyim mi)? (O ticaret,) Allah'a ve O'nun resulüne iman etmeniz (inanıp güvenmeniz) ve mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda *cihâd* etmenizdir (mücadele etmenizdir/gayret göstermenizdir). Eğer bilseniz, sizin için hayırlı olan budur. (Eğer böyle yaparsanız) O (da) sizin günahlarınızı bağışlar ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere, *'Adn* cennetlerindeki 'tayyibeh' (iyi, güzel) meskenlere koyar/yerleştirir. İşte büyük başarı/kurtuluş budur. Ve seveceğiniz diğer bir şey de Allah'tan yardım ve yakın bir fetihtir. Müminleri (bunlarla) müjdele! Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olun! Nitekim Meryem oğlu *Îsâ* havarilere: 'Allah'a doğru (giden yolda) benim yardımcılarım kim(ler)dir?' demişti. Havariler de: 'Allah (yolunun) yardımcıları biziz.' demişlerdi. *İsrâîloğulları*'ndan bir zümre inanmış, bir zümre de inkâr etmişti. Nihayet, biz inananları, düşmanlarına karşı desteklemiştik. Böylece üstün/galip gelmişlerdi."

Feth/29: "Muhammed Allah'ın resulüdür ve beraberinde bulunanlar (onun safında yer alanlar) kâfirlere karşı zorlu/çetin, kendi aralarında

ise merhametlidirler. Onları; rükû ederken, secde ederken, Allah'tan bir *fazl* (lütuf ve ihsan) ve rıza (hoşnutluk) arayıp-isterken görürsün. Onların nişanları (belirtileri), secde izinden/eserinden yüzlerindedir (onları tanıtan, secdenin yüzlerinde bıraktığı etkidir, izdir/'kişilik ve karakterdir'). İşte onların Tevrat'taki misalleri (vasıfları/tanıtıcı özellikleri) budur. İncil'de ise filiz vermiş ekine benzetilirler; güçlenmiş, kalınlaşmış, derken ayakları (gövdesi/sapı) üzerinde dimdik durmuş, ekincileri pek hayran bırakan (ekin gibidirler). (Allah) böylece (onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle) kâfirleri öfkelendirir. Allah, içlerinden iman edip salih amellerde bulunanlara bir mağfiret ve büyük bir ecir vadetmiştir."

Nisâ/46'ya da mutlaka bir bakın lütfen; *En'âm*/154-157, *Mü'min*/51-60 ve *Hicr*/87-99 ayetlerine de…

İşte böyle; gayet açık, gayet net, gayet anlaşılır ve gerçekten olağanüstü olan bu ayetlere de şahit olduk... En son üzerinde durmuş olduğumuz Tevrat, İncil, Yahudiler, Hristiyanlar konusu hakkında genel olarak Allah'ın bizlere bildirmiş olduğu bu hakikatlerin çok net olarak anlaşıldığını düşünüyoruz… Kur'an'da doğrudan ve dolaylı olarak bu konuyla ilgili daha pek çok ayet bulunmaktadır ki ileride de bu ayetlerle mutlaka karşılaşacağız...

Yûnus/31: "De ki: 'Size gökten ve yerden kim rızık veriyor? Ya da işitme duyusuna (kulaklara) ve gözlere kim malik (ve hâkim) bulunuyor? Ve ölüden diriyi kim çıkarıyor; diriden ölüyü kim çıkarıyor? Ve (her türlü) işi kim idare ediyor?' Hemen 'Allah!' diyecekler. De ki: 'Öyle ise/Hâlâ sakınmıyor musunuz (takvalı/duyarlı olmuyor musunuz)?"

* * *

"Bu ayetler Yahudileri ve Hristiyanları ya da müşrikleri ve kâfirleri ilgilendiriyor, bizi ilgilendirmiyor…" şeklinde düşünenlerin nasıl büyük bir yanılgı içerisinde olduklarını görüyorsunuz değil mi?

Bu ayetler her dönem, herkesi ilgilendiriyor; bunun farkındasınız öyle değil mi?!

Allah'ın göndermiş olduğu kitaptan bahsediyoruz; bunun şuurundayız öyle değil mi?..

Ayetleri okurken, indiği dönemi aklımıza getirip de hangi olay üzerine indiğini kavrama gerekliliğinin yanı sıra, "şu anda biz hangi taraftayız ve ne yapıyoruz" diye de kendimizi sorgulamamız gerektiği

için zaten bu Kur'an varlığını sürdürmektedir. Ve tam olarak da şu anda bizleri muhatap almaktadır!..

* * *

Biz bir konuya odaklandığımız zaman, esasında bütünün bir parçasına odaklanmış oluyoruz. Eğer Kur'an'ı bir bütün olarak görmezsek, gördüğümüz şey bizi mutlaka başka bir anlam çıkartmaya sevk edecektir ki işte bu yüzden Kur'an'ın tamamına bakmamız şarttır.

Buraya kadar pek çok şeyi hatırladık, pek çok yeni bilgiler edindik. Artık bu noktadan itibaren Kur'an'ı daha da iyi kavrayabilmek adına sure sure ilerleyeceğiz. Yine birbirinden faydalı ve birbirinden kıymetli bilgiler edinmeyi sürdüreceğiz. Yeri geldiği zaman birtakım yorumlar ve ilgili diğer ayetlere yönlendirmeler yapmak suretiyle hakikatin izini sürmeye devam edeceğiz...

Evet, *Âl-i İmrân* suresi son konumuz ile alakalı pek çok ayeti içermekte olduğu için bu güzel sureden başlamak çok mantıklı olacaktır. Bazı ayetleri daha önceden okumuştuk; bütünlüğü bozmamak adına onlara yeniden yer vermiş olacağız ki bu bize kayıp değil, kazanç sağlayacaktır (lütfen okuyacağımız diğer surelerdeki -az sayıda da olsa- tekrar karşılaşacağımız ayetler için de bunu bu şekilde düşünelim). Sure birazcık uzun, dikkatinizin dağılmaması için arada bir mola vermeyi unutmayın...

Hayatın sırrını merak edenler! Müslümanlar olarak nerelerde hatalar yapıyoruz ve neler yaparsak bu hatalardan kurtulabiliriz vb. konulara samimiyetle ilgi duyanlar! Kitap ehlinin, yani Yahudi ve Hristiyanların davranış psikolojilerini detaylı bir şekilde onları yaratanın kitabından öğrenmek isteyenler! Hem bu dünyada hem de ahirette refah ve huzura kavuşmanın formülünü arayanlar! Yüce Allah'ın değişmez kanunlarını, vaatlerini ve prensiplerini tanıyıp hayatın işleyişini öğrenmek isteyenler!..

İşte tüm gerçekliğiyle derinlemesine bizleri aydınlatacak olan o mükemmel ayetler, işte o muhteşem sure:

Âl-i İmrân Suresi (ilk 27 ayet): "*Elif*, *Lâm*, *Mîm*. Allah (ki) O'ndan başka hiçbir ilah yoktur, *Hayy*'dır (mutlak diridir), *Kayyûm*'dur (hayatın ve varlığın kaynağı ve dayanağıdır). O, sana 'el-kitâb'ı hak ile (bir amaçla/hak olarak/işin doğrusu, gerçeği, aslı ve esası olarak) ve kendinden öncekileri (önceki kitapları) tasdik edici olarak indirdi. O, Tevrat'ı ve İncil'i de indirmişti. Bundan (Kur'an'dan) önce (onlar), insanlar için bir hidayet (yol gösterici/kılavuz/rehber) idiler. Bu *Furkân*'ı da (O) indirdi. Muhakkak ki, Allah'ın ayetlerini inkâr edenler için şiddetli bir azap vardır. Allah *'Azîz*'dir (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olandır), intikam sahibidir (insanlara yaptıklarının acısını tattırandır). Şüphesiz ki, yerde ve gökte Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz. Rahimlerde sizi dilediği gibi şekillendiren O'dur. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. O *'Azîz*'dir (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olandır), *Hakîm*'dir (hüküm ve hik-

met sahibi, hükmünde tam isabet kaydedendir). Sana bu kitabı indiren O'dur. O'nun (Kur'an'ın) ayetlerinden bir kısmı 'muhkem'dir ki; bunlar bu kitabın anasıdır (özüdür/esasıdır). Diğerleri de *müteşâbih*lerdir. Kalplerinde eğrilik bulunan kimseler, fitne çıkarmak ve tevil etmek (anlamlar yüklemek/açıklamak/ayetleri birbiri ile ilişkilendirmek) amacıyla, onun *müteşâbih* olan kısmının peşine düşerler. Hâlbuki onun tevilini ancak Allah ve 'Ona inandık hepsi Rabbimiz katındandır.' diyen ilimde yüksek payeye erişenler bilir. Ve (bu inceliği) 'ulû'l-elbâb'dan (aktif akıl sahiplerinden) başkası derin düşünmez/hatırlamaz/düşünüp-anlamaz/fark etmez/öğüt almaz/gereğince düşünemez. (Onlar şöyle yakarırlar:) 'Rabbimiz! Bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi eğriltme. Ve bize katından/tarafından rahmet bağışla. Şüphesiz ki, *Vehhâb* (gerçek lütuf sahibi/bol bol bağışta bulunan/karşılıksız sınırsızca lütfeden) yalnız (ve yalnız) sensin. Rabbimiz! Kendisinde şüphe olmayan bir günde insanları mutlaka toplayacak olan sensin. Muhakkak ki Allah vaadinden (sözünden) cayıp-dönmez.' Kâfirlere gelince; onların malları da, çocukları da kendilerine Allah'tan (gelecek azaba karşı) hiçbir fayda sağlamaz. Ve işte onlar, o ateşin yakıtı olanlardır. (Bunların gidişatı) tıpkı *Fir'avn* hanedanı ve onlardan öncekilerin gidiş tarzı gibidir; (onlar da) ayetlerimizi yalanlamışlardı da Allah günahları nedeniyle onları yakalayıvermişti. Zira Allah, azabı/karşılığı/cezası 'şedîd' (çok şiddetli/çetin) olandır. Kâfirlere de ki: 'Yakında yenilgiye uğratılacaksınız ve toplanıp cehenneme sürüleceksiniz, orası ne fena bir döşektir/yataktır (yerdir)!' Andolsun, (Bedir'de) karşı karşıya gelen şu iki toplulukta sizin için (nice) ayet(ler) vardır; bir topluluk, Allah yolunda çarpışıyordu, diğeri ise kâfirdi ki göz görmesiyle karşılarındakini kendilerinin iki misli görüyorlardı. Ve/Zira/İşte Allah, dilediğini/layık gördüğünü yardımıyla destekler. Elbette bunda, basiret sahipleri için (nice) ibret(ler) vardır. Kadınlara ve oğullara ve kantar kantar yığılmış altın ve gümüşe ve salma atlara ve hayvanlara ve ekinlere tutkulu bir sevgi duymak, insanlara süslü (çekici, cazip) kılındı/gösterildi. Bu(nlar), yakın hayatın (dünya hayatının) *metâ*'sıdır (menfaatidir/nimetidir/geçimliğidir). Oysa varılacak yerin güzel olanı sadece Allah katındadır. De ki: 'Size bundan daha hayırlısını bildireyim mi? Takva sahipleri için Rablerinin katında, içinde sürekli kalacakları, altından/zemininden ırmaklar akan cennetler ve tertemiz (kusursuz hâle getirilmiş/temiz) eşler ve Allah'ın rızası vardır; Allah, o kulları (hakkıyla) görmektedir. Onlar (o takva sa-

hipleri) şöyle derler: 'Rabbimiz! Şüphesiz biz iman ettik; bizim günahlarımızı bağışla ve bizi ateşin azabından koru!' Onlar sabırlı ve sadık (dürüst/doğru/özü sözü bir/sözünün eri) ve (Allah'a) gönülden boyun eğen ve infak eden ve seher vakitlerinde istiğfar (bağışlanma) dileyen kimselerdir. Allah şahittir ki şüphesiz O'ndan başka hiçbir ilah yoktur; melekler de, adaleti gözeten ilim sahipleri de (şahittirler ki), O *'Azîz, Hakîm* olandan başka ilah yoktur. Hiç şüphesiz Allah katında/nezdinde din, İslam'dır. Ve o kitap verilmiş olanlar, kendilerine ilim geldikten sonra sırf aralarındaki 'bağy' (kıskançlık/taşkınlık ve ihtiras) yüzünden ayrılığa düştüler. Ve kim Allah'ın ayetlerini inkâr ederse, (iyi bilsin ki) şüphesiz Allah, hesabı pek çabuk görendir. Eğer seninle çekişip-tartışırlarsa, de ki: 'Ben, bana uyanlarla birlikte, yüzümü (kendimi, özümü) Allah'a teslim ettim.' Ve 'el-kitâb' verilenlere ve o *ümmî*lere de ki: 'Siz de teslim oldunuz mu?' Eğer teslimiyet gösterirlerse, gerçekten hidayete ermişlerdir (doğru yolu buldular demektir). Yok eğer yüz çevirirlerse, artık sana düşen yalnızca (ve yalnızca) tebliğdir; Allah, o kulları (hakkıyla) görmektedir. Muhakkak ki Allah'ın ayetlerini inkâr edenlere, haksız yere nebileri öldürenlere ve insanlar içinde adaleti emredenleri öldürenlere; işte onlara elem verici bir azabı müjdele! Onlar, amelleri (yaptıkları, çabaladıkları) dünyada da ahirette de boşa gitmiş olanlardır. Onların hiçbir yardımcıları da yoktur/olmayacaktır. Kendilerine 'el-kitâb'dan bir pay verilenleri (kitap ehlini) görmez misin(iz) ki aralarında hüküm vermek için Allah'ın kitabına davet olunuyorlar da, sonra içlerinden bir kısmı (bir zümre/bir grup) yüz çevirerek dönüp-gidiyor. Bu, onların: 'Ateş bize sayılı günler dışında kesinlikle dokunmayacak.' demelerinden dolayıdır. Uydurageldikleri şeyler, dinleri hakkında kendilerini aldatmıştır/yanıltmıştır. O hâlde/Bakalım, geleceğinden kuşku olmayan bir gün onları bir araya topladığımızda ve her bir nefse, haksızlığa uğratılmaksızın kazandığı tam olarak ödendiğinde (onların hâli) nasıl olacak!? De ki: 'Ey mülkün (iktidarın/servetin/yetkilerin) maliki Allah'ım! Sen mülkü dilediğine (layık gördüğüne) verirsin ve dilediğinden mülkü çekip-alırsın; dilediğini aziz edersin (yüceltirsin) ve dilediğini zelil kılarsın (alçaltırsın); 'hayr' (hayır/her türlü iyilik) sadece (ve sadece) senin elindedir. Muhakkak ki sen her şeye güç yetirensin. Geceyi gündüze katarsın; gündüzü de geceye katarsın. Ve ölüden diriyi çıkarır; diriden de ölüyü çıkarırsın. Dilediğine de hesapsız rızık verirsin."

(28-63): "Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri 'evliyâ' (dostlar) edinmesinler. Ve kim böyle yaparsa, Allah'tan hiçbir şey (yardım) yoktur (Allah ile bir ilişiği kalmaz/Allah'tan bir beklentisi olamaz/Allah nezdinde hiçbir değeri yoktur), ancak onlardan korunma gayesiyle sakınma(nız) başka. Ancak Allah, (asıl) sizi kendisinden sakındırır; zira dönüş Allah'adır. De ki: 'Göğüslerinizde (kalplerinizde/sinelerinizde) olanı gizleseniz de açığa vursanız da Allah onu bilir. Göklerde ve yerde olanları da bilir. Zira Allah her şeye gücü yetendir. Her bir nefsin hayırdan yaptıklarını hazır bulduğu ve her ne kötülük işlediyse onunla kendisi arasında uzak bir mesafe olmasını istediği o günü (düşünün). Ve/Yine Allah, kendisine karşı (gelmekten) sizi sakındırıyor. Ve/Zira Allah, kullar(ın)a karşı çok şefkatlidir. De ki: 'Eğer siz Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Zira Allah *Ğafûr*'dur (tarifsiz bir bağışlayıcıdır), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır).' De ki: 'Allah'a ve resulüne itaat edin. Yok eğer (bundan) yüz çevirirseniz, (bilin ki) muhakkak ki Allah kâfirleri sevmez.' Şüphesiz ki Allah, Âdem'i ve *Nûh*'u ve *İbrâhîm* ailesini ve *İmrân* ailesini âlemler (insanlar) üzerine seçmiştir. Onlar birbirlerinden (türeme tek) bir zürriyettir (nesildir). Allah, *Semî*'dir (her söyleneni, her şeyi hakkıyla işitendir), *'Alîm*'dir (her şeyi hakkıyla bilendir). Hani *İmrân*'ın karısı: 'Rabbim! Karnımda olanı, hür (her türlü iç ve dış ayartmalardan bağımsız/erkek bir kul) olarak sana adadım, benden kabul et. Şüphesiz ki sadece sen *Semî*'sin, *'Alîm*'sin.' demişti. Nihayet onu doğurunca, Allah, ne doğurduğunu bilip dururken dedi ki: 'Rabbim! Doğrusu bir kız (çocuğu) doğurdum. Oysa erkek, kız gibi değildir. Ona Meryem adını verdim. Onu ve soyunu, kovulmuş şeytandan sana ısmarlıyorum (sana sığındırıyorum/senin korumana bırakıyorum).' Bunun üzerine Rabbi onu güzel bir kabulle kabul etti ve onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi. Ve *Zekeriyyâ*'yı ondan sorumlu kılmıştı. *Zekeriyyâ* her ne zaman 'mihrâb'a (mabede) girdiyse, yanında bir rızık bulurdu: 'Meryem, bu sana nereden geldi?' deyince: 'Bu Allah katındandır/tarafındandır.' dedi/derdi. Şüphesiz Allah, dilediğine/layık gördüğüne hesapsız rızık verir. Orada *Zekeriyyâ*, Rabbine dua etti: 'Rabbim! Bana katından 'tayyibeh' (temiz, hayırlı) bir nesil bağışla. Şüphesiz sen duayı (hakkıyla) işitensin.' dedi. Derken o (Zekeriya) mabette durmuş namaz kılarken melekler ona (şöyle) nida ettiler (seslendiler): 'Allah sana, Allah'tan bir kelimeyi doğrulayıcı, 'seyyîd' (efendi), nefsine hâkim ve salihlerden bir nebi

olarak *Yahyâ*'yı müjdeler.' Dedi ki: 'Rabbim! Bana gerçekten ihtiyarlık ulaşmışken ve karım da kısırken nasıl bir oğlum olabilir?' (Melekler) şöyle demişti: 'Bu böyledir; Allah dilediğini yapar.' (Zekeriya): 'Rabbim! Bana bir ayet (alamet, işaret) ver.' deyince, (melek:) 'Sana ayet, işaretleşme dışında insanlarla üç gün konuşamamandır.' demişti. 'Rabbini çokça zikret ve akşam sabah O'nu *tesbih* et!' Ve hani melekler demişti ki: 'Ey Meryem! Şüphesiz Allah seni seçti, seni arındırdı/tertemiz kıldı ve âlemlerin (bütün dünyanın) kadınlarına tercih etti (üstünde bir konuma çıkardı/üstün kıldı). Ey Meryem! Rabbine gönülden itaatte bulun (gönülden boyun ey/huşu ile bağlan/O'na saygıyla divan dur) ve secde et ve rükû edenlerle (O'nun huzurunda eğilenlerle) birlikte (sen de) rükû et!' (Ey resul!) Bunlar, *gayb* haberlerindendir; bunları sana vahyediyoruz. Onlardan hangisi Meryem'e kefil olacak (Meryem'i sorumluluğuna alacak/himayesine alacak) diye kalemlerini (kura için) atarlarken sen yanlarında değildin; (bu konuda) birbirleriyle çekişirlerken de yanlarında değildin. Hani Melekler demişti ki: 'Ey Meryem! Allah, kendisinden bir kelimeyi sana müjdelemektedir. O'nun adı Meryem oğlu *Îsâ Mesîh*'tir. O, dünyada da ahirette de 'vecîh'tir (gözdedir/itibarlıdır/seçkindir) ve (Allah'a) yakın kılınanlardandır. O, 'fî el-mehdi' (beşikteyken) de, yetişkinliğinde de insanlara/insanlarla konuşacak ve salihlerden olacaktır.' (Meryem): 'Rabbim! Bana hiçbir beşer dokunmamışken, nasıl bir çocuğum olabilir?' dedi. (Melekler de) şöyle demişti: 'Bu böyledir, Allah dilediğini yaratır. Bir işin olmasına karar verirse, yalnızca ona 'Ol!' der, o da hemen oluş sürecine girer.' Ve (Allah) ona 'el-kitâb'ı ve 'el-hikmeh'i (o hikmeti/vahyi uygulama biçimini) ve (yani) Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek. Ve (Allah, İsa'yı) *İsrâîloğulları*'na bir elçi olarak (görevlendirecek, o da kavmine şöyle diyecektir): 'Gerçek şu ki, ben size Rabbinizden (nice) ayet(ler)le geldim. Muhakkak ki ben size çamurdan kuş biçiminde bir şey oluşturur, içine üflerim, o da Allah'ın izniyle kuş oluverir. Yine Allah'ın izniyle (doğuştan) kör olanı, alaca hastalığına tutulanı iyileştirir ve ölüyü diriltirim. Evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi size haber veririm. Eğer mümin kimselerseniz elbette bun(lar)da sizin için kesin bir ayet (delil, ibret, mucizevi mesaj) vardır. Ve Benden önceki Tevrat'ı doğrulamak ve size haram kılınan bazı şeyleri helal kılmak üzere Rabbinizden bir ayetle geldim. Artık/O hâlde Allah'tan sakının (takvalı olun) ve bana itaat edin (bana uyun). Şüphesiz Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Öyleyse O'na

kulluk edin, dosdoğru olan yol işte budur.' Nitekim *Îsâ*, onlarda inkârı sezince: 'Allah için (Allah yolunda) bana yardım edecekler kimdir/kimlerdir?' dedi. Havariler dediler ki: 'Biz Allah'ın yardımcılarıyız; Allah'a iman ettik, şahit ol ki şüphesiz biz Müslümanlarız/(Allah'a) teslim olanlarız.' (Ve şöyle dua ettiler:) 'Rabbimiz! Biz indirilene/indirdiğine iman ettik ve resule uyduk; böylece/artık bizi (hakka) şahitlerle beraber yaz!' Ve (kâfirler) tuzak kurdular, Allah da tuzak kurdu (tuzaklarını başlarına geçirdi); Allah, tuzak kuranların en hayırlısıdır. Hani Allah şöyle buyurmuştu: 'Ey *Îsâ*! Muhakkak ki seni vefat ettireceğim ve seni kendime yükselteceğim; seni kâfirlerden arındıracağım ve sana uyanları kıyamet gününe kadar kâfirlerin üzerinde kılacağım. Sonra dönüşünüz sadece bana olacaktır, artık/işte o zaman, ayrılığa/anlaşmazlığa düştüğünüz konularda aranızda ben hüküm vereceğim.' 'Kâfirler var ya; onları dünyada da ahirette de şiddetli bir azaba çarptıracağım, onların hiçbir yardımcıları da olmayacaktır.' 'İman edip salih amellerde bulunanların ecirleri (ödülleri/mükâfatları) ise eksiksiz ödenecektir; zira Allah zalim kimseleri sevmez.' (Resulüm!) İşte bunları sana, o ayetlerimizden; hikmetle dolu o zikirden okuyoruz. Şüphesiz, Allah nezdinde *Îsâ*'nın misali (durumu), Âdem'in misali (durumu) gibidir. Onu topraktan yarattı, sonra ona 'Ol!' demesiyle o da hemen oluşmaya başladı. 'El-hakk' (bu hak/gerçek), Rabbindendir; o hâlde kuşku duyanlardan olma! Artık sana gelen (bu) ilimden sonra, onun hakkında seninle çekişip-tartışanlara de ki: 'Gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım; sonra gönülden dua edelim (mübâhele edelim) de Allah'ın lanetini yalan söyleyenlerin üstüne kılalım (üstüne olmasını dileyelim).' Şüphesiz ki işte (İsa hakkındaki) hak (gerçek) olan kıssa budur ve Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Ve şüphesiz ki Allah; yalnız O'dur *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydedendir). Buna rağmen eğer yüz çevirirlerse, muhakkak ki Allah ifsat edenleri (fesat çıkaranları/bozgunculuk yapanları) çok iyi bilendir."

(64-97): "De ki: 'Ey kitap ehli! Bizimle sizin aranızda müşterek olan bir kelimeye (tevhide) gelin; Allah'tan başkasına kulluk etmeyelim ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım ve Allah'ı bırakıp bir kısmımız, bir kısmımızı (birbirimizi) Rabler edinmeyelim.' Eğer yine yüz çevirirlerse, deyin ki: 'Şahit olun ki, şüphesiz biz Müslümanlarız/(Allah'a) teslim

olanlarız.' Ey kitap ehli! Neden *İbrâhîm* hakkında çekişip duruyorsunuz? Tevrat da, İncil de ancak ondan sonra indirilmiştir. Siz hiç aklınızı kullanmıyor musunuz (hiç düşünmez misiniz/yine de akıl erdirmeyecek misiniz)? İşte siz böyle kimselersiniz! Hadi/Diyelim ki hakkında bilginiz olan şeyde tartıştınız; ya hiçbir bilginiz olmayan bir konuda ne diye tartışıp-duruyorsunuz! Ve/Oysa Allah bilir, siz bilmezsiniz. *İbrâhîm*, ne Yahudi idi, ne de Hristiyan'dı; ancak, o, *hanîf* (Allah'ı bir tanıyan, hakka yönelen) bir Müslüman'dı/(Allah'a) teslim olandı; müşriklerden de değildi. Muhakkak ki, insanların *İbrâhîm*'e en yakın olanları ona tabi olanlar, şu nebi (Muhammed) ve iman eden kimselerdir; Allah da iman edenlerin *velî*sidir. Kitap ehlinden bir grup, sizi şaşırtıp-saptırmayı arzuladı; fakat onlar ancak (ve ancak) nefislerini (kendilerini) şaşırtıp-saptırırlar da şuuruna varmazlar (farkına bile varamazlar). Ey kitap ehli! Siz (bizzat) şahit olup dururken (gerçeği görüp bildiğiniz hâlde), ne diye Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorsunuz? Ey kitap ehli! Neden hakkı batıl ile örtüyor/karıştırıyor ve bile bile hakkı gizliyorsunuz? Ve kitap ehlinden bir grup dedi ki: 'İnananlara indirilmiş olana, günün önünde inanın, sonunda inkâr edin; belki (size bakarak onlar da) dönerler. Ve sizin dininize uyanlardan başka hiçbir kimseye inanmayın/güvenmeyin.' De ki: 'Şüphesiz ki hidayet (rehberlik/dosdoğru yol) ancak Allah'ın hidayetidir. Birine, size verilenin benzerinin verilmesinden ya da Rabbinizin huzurunda onlar (Müslümanlar) size karşı deliller getiriyorlar diye mi (bütün bunlar)? De ki: '*Fazl* (lütuf ve ihsan) Allah'ın elindedir, onu dilediğine (layık gördüğüne) verir; zira *Vâsi* (lütfu geniş olan/imkânı geniş olan/yaratılışı ve yarattıklarını genişleten), *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilen) Allah'tır. Rahmetini dilediğine (layık gördüğüne) tahsis eder. Ve/Zira Allah *'azîm* (büyük/üstün/muazzam) *fazl* (lütuf ve ihsan) sahibidir. Ve kitap ehlinden, öylesi vardır ki bir kantar (yüklerle) emanet bıraksan onu sana (eksiksiz, tastamam) teslim eder; öylesi de vardır ki, ona bir dinar emanet bıraksan, tepesine dikilip durmadıkça onu sana iade etmez. Bu, onların: '*Ümmî*lere (zayıf ve bilgisizlere veya kitap ehli olmayanlara) karşı bize bir yol (sorumluluk/vebal) yoktur.' demelerinden dolayıdır. Ve onlar, bile bile Allah hakkında yalan söylüyorlar. Hayır (iş öyle değil)! Her kim ahdine vefa eder (söz ve taahhüdünü yerine getirir) ve sakınırsa (takvaya sarılırsa/sorumluluk bilinciyle hareket ederse), (bilsin ki) muhakkak ki Allah *muttaki*leri sever. Şüphesiz, Allah'a karşı ahitlerini (taahhütlerini) ve yeminlerini az bir

pahaya değişenler/satanlar var ya; işte onların ahirette hiçbir payı yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmayacak ve onları gözetmeyecek (onlarla ilgilenmeyecek/yüzlerine bakmayacak) ve de onları arındırmayacaktır (temize çıkarmayacaktır); onlar için elim (acı) bir azap vardır. Ve onlardan öyleleri vardır ki, dillerini 'el-kitâb'a doğru eğip bükerler; siz onu 'el-kitâb'dan sanasınız diye. Oysa o, 'el-kitâb'dan değildir. 'Bu, Allah katındandır.' derler. Oysa o, Allah katından değildir. Ve/Böylece onlar bilip durdukları hâlde (bile bile) Allah'a karşı yalan söylerler. Hiçbir beşerin, Allah'ın kendisine 'el-kitâb'ı, 'el-hükm'ü (o hükmü, hikmeti) ve 'en-nübüvveh'i (o nübüvveti/peygamberliği) vermesinden sonra (kalkıp) insanlara: 'Allah'ı bırakıp (Allah'ın dışında/Allah'ın peşi sıra) bana kulluk edin!' deme (hakkı ve yetki)si yoktur (düşünülemez/mümkün değildir). Velakin (şöyle der:) 'Ders çalışmakta ve (başkalarına da) öğretmekte olduğunuz 'el-kitâb' uyarınca 'rabbâniyyîn' (Rabba halis/kendini Rabbe adayan kullar) olun.' Ve size: 'Melekleri ve nebileri Rabler edinin.' diye (de) emretmez. Siz Müslüman/(Allah'a) teslim olduktan sonra, o size küfrü emreder mi hiç? Ve hani Allah, nebilerden (nebiler aracılığıyla kitap ehlinden) misak (kesin bir söz) almıştı: 'Andolsun ki size kitap ve hikmet verdim, sonra yanınızda bulunanı doğrulayıcı bir resul geldiğinde, ona muhakkak iman edecek ve ona yardımda bulunacaksınız! Bunu ikrar (kabul/tasdik) ettiniz mi? Ve bu ağır yükü üzerinize aldınız mı?' demişti/buyurmuştu. Onlar (da): 'İkrar ettik.' demişlerdi. (Bunun üzerine Allah:) 'O hâlde şahit olun; ben de sizinle birlikte şahitlik edenlerdenim.' buyurmuştu. Artık bundan sonra kim yüz çevirirse/dönerse, işte onlar fasık (yoldan çıkmış) olanların ta kendileridir. (Yoksa) Allah'ın dininden gayrısını mı (başkasını mı) arıyorlar? Oysa göklerde ve yerde her ne varsa, ister istemez O'na teslim olmuşlardır ve sadece O'na döndürüleceklerdir. De ki: 'Biz Allah'a, bize indirilene; *İbrâhîm*, *İsmâîl*, *İshâk*, *Ya'kûb* ve 'esbât'a (torunlara/Yakup oğullarına) indirilene, *Mûsâ*, *Îsâ* ve (diğer) nebilere Rableri tarafından verilenlere iman ettik. Onlardan hiçbiri arasında ayrılık gözetmeyiz (onları ayrı ayrı kabul etmeyiz, aralarında bir ayrım yapmayız). Ve biz sadece O'na teslim olanlarız.' Ve kim, İslam'dan/(Allah'a) teslim olmaktan başka bir din ararsa, bu asla ondan kabul edilmeyecek ve o, ahirette hüsrana (kayba/zarara/ziyana) uğrayanlardan olacaktır. Kendilerine apaçık belgeler (deliller/kanıtlar) geldiği ve elçinin hak olduğuna şahit oldukları hâlde, imanlarından sonra inkâra/küfre sapan bir kavmi

Allah nasıl hidayete (doğru yola) erdirir!? Allah, zalim bir kavmi hidayete erdirmez. İşte bunların *cezâ*'sı (karşılığı/cezası), Allah'ın ve meleklerin ve insanların hepsinin lanetine uğramalarıdır. (O lanetin) içinde sürekli kalacaklardır; ne bu azap (kendilerinden) hafifletilir, ne de gözetilirler (yüzlerine bakılır/süre tanınır). Ancak bundan sonra *tevbe* edip kendilerini ıslah edenler (hâllerini düzeltenler/salih olarak davrananlar) başka. Hiç şüphesiz Allah *Ğafûr*'dur, *Rahîm*'dir. İmanlarından sonra kâfir olup, sonra da küfürlerini artıranların *tevbe*leri asla kabul edilmeyecektir. Ve işte onlar, sapıkların ta kendileridir. Şüphesiz, kâfir olup da (inkâr edip de/'hakikatin' üzerini örtüp de) küfre sapmış olarak ölenler var ya; fidye olarak yeryüzü dolusu altın verecek olsalar dahi onların hiçbirisinden kabul edilmeyecektir. İşte onlar için elem verici (acı) bir azap vardır, onların hiçbir yardımcıları da yoktur/olmayacaktır. Sevdiğiniz şeylerden infak edinceye (Allah yolunda harcayıncaya) kadar asla 'el-birr'e (o iyilik ve takvaya) eremezsiniz. Her ne infak ederseniz, muhakkak ki Allah onu bilir. Tevrat indirilmeden evvel, *İsrâîl*'in (Yakup'un) nefsine (kendisine) haram kıldıkları dışında, yiyeceğin her türlüsü *İsrâîloğulları*'na helal idi. De ki: 'Eğer sadık (doğru/özü sözü bir/inancında samimi) iseniz, Tevrat'ı getirip onu *tilâvet* edin (okuyun).' Artık bundan sonra kim Allah'a karşı yalan uydurup iftira düzerse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir. De ki: 'Allah doğrusunu söylemiştir/vaadinde sadıktır. O hâlde *hanîf* olarak (Allah'ı birlemiş ve hakka yönelmiş olarak) *İbrâhîm*'in *millet*ine (yoluna/dinine) uyun ve/zira o, müşriklerden değildi.' Şüphesiz ki, insanlar için kurulan ilk *beyt* (ev/mabet), Bekke'de (Mekke'de), o, 'mübârek' (feyz ve bereket kaynağı) ve âlemler için 'hidayet kaynağı' olandır (Kâbe'dir). Orada apaçık ayetler, (mesela) *İbrâhîm*'in makamı vardır. Oraya giren emniyette/güvende olur. Yoluna güç yetirenlerin o *Beyt*'i haccetmesi Allah'ın insanlar üzerinde bir (hakkı)dır. Kim de inkâr ederse (nankörlük ederse), şüphesiz, Allah âlemlerden müstağnidir (kimseye muhtaç değildir, her şey O'na muhtaçtır)."

(98-136): "De ki: 'Ey kitap ehli! Allah yaptıklarınıza şahit iken, ne diye Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorsunuz?' De ki: 'Ey kitap ehli! Sizler (gerçeğe) şahitler olduğunuz hâlde, ne diye Allah'ın yolunu eğri göstermeye yeltenerek, inanan kimseleri çevirmeye çalışıyorsunuz? Ve/ancak Allah yaptıklarınızdan hiçbir şekilde gafil değildir.' Ey iman edenler!

Eğer kendilerine kitap verilenlerden herhangi bir gruba uyarsanız (itaat ederseniz/boyun eğerseniz/tabi olursanız/itibar ederseniz), sizi imanınızdan sonra küfre döndürürler (inkârcılığa sevk ederler). Ve Allah'ın ayetleri size *tilâvet* ediliyorken (okunup aktarılıyorken), O'nun resulü de aranızda iken nasıl (olur da) inkâr edersiniz ki!? Ve her kim Allah'a (Allah'ın dinine) sımsıkı tutunursa/bağlanırsa, artık elbette o dosdoğru bir yola iletilmiştir. Ey iman edenler! Allah'tan, hakkıyla (O'na yaraşır şekilde) korkup-sakının (takva sahibi olun/duyarlı olun/sorumluluk sahibi olun) ve siz, Müslüman olmanın/(Allah'a) teslim olmanın dışında (başka bir din ve tutum üzerinde) sakın ölmeyin. Hep birlikte Allah'ın ipine (Allah'ın ahdine/Kur'an'a) sımsıkı sarılın. Dağılıp ayrılmayın (ayrılığa düşmeyin). Ve Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini hatırlayın; hani siz düşmanlar idiniz de O, kalplerinizin arasını uzlaştırıp-ısındırmıştı ve O'nun nimeti sayesinde kardeşler hâline gelmiştiniz. Yine siz, tam ateş çukurunun kıyısındayken, oradan (da) sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size ayetlerini böyle açıklıyor ki hidayeti (doğru yolu) bulasınız. Ve içinizden 'el-hayr'a (o hayra) çağıran, 'el-ma'rûf'u (o iyi, güzel ve yararlı işi) emreden (öneren) ve 'el-münker'den (o kötülükten) men eden (sakındıran) bir ümmet bulunsun (sizler, hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü meneden bir ümmet olun). İşte onlar felaha (kurtuluşa) erenlerin ta kendileridir. Ve kendilerine apaçık belgeler (deliller/kanıtlar) geldikten sonra, ihtilafa (anlaşmazlığa) düşüp parçalananlar gibi olmayın; işte onlar için *'azîm* (büyük) bir azap vardır. Bazı yüzlerin ağarıp bazı yüzlerin karardığı o günde, yüzleri kararanlara: 'İmanınızdan sonra kâfir oldunuz, öyle mi? O hâlde inkâr etmenize karşılık tadın azabı!' (denilir). Yüzleri ağaranlara gelince; onlar, Allah'ın rahmeti içindedirler, orada sürekli kalacaklardır. Bunlar sana hak ile (bir amaç uğruna/hak olarak/işin doğrusu, gerçeği, aslı ve esası olarak) okumakta olduğumuz Allah'ın ayetleridir; zira Allah, âlemlere zulmetmek istemez (hiçbir varlığın haksızlığa uğramasını dilemez). Ve göklerde ve yerde ne varsa sadece Allah'ındır ve (bütün) işler-oluşlar yalnızca (ve yalnızca) Allah'a döndürülür. Siz, insanlar için çıkartılmış en hayırlı ümmetsiniz; 'el-ma'rûf'u (o iyi, güzel ve yararlı işi/işleri) emreder, 'el-münker' olandan (o kötülükten/kötülüklerden) men edersiniz (sakındırırsınız); ve/zira Allah'a iman edersiniz (güvenip inanırsınız). Ve eğer kitap ehli de iman etmiş olsaydı, kendileri için, elbette hayırlı olurdu. İçlerinden iman edenler vardır; fakat ekseriyeti (çoğunluğu) fasıktır

(yoldan çıkmıştır). Onlar size ezadan (eziyetten) başka kesinlikle bir zarar veremezler; sizinle savaşacak olsalar, size arkalarını dönüp kaçarlar. Sonra kendilerine yardım da edilmez. Her nerede bulunurlarsa bulunsunlar -Allah'tan bir ipe (Allah'ın ahdine/Allah'a karşı taahhütlerine) ve insanlardan bir ipe (insanlara karşı taahhütlerine/insanların himayesine) sığınanlar başka- onlara zillet (damgası) vuruldu/vurulmuştur. Zira onlar, Allah'tan bir gazaba uğramışlar ve üzerlerine miskinlik (damgası) vuruldu/vurulmuştur. Çünkü onlar, Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorlar ve haksız yere nebileri (peygamberleri) öldürüyorlardı. Bu da, isyan etmiş ve haddi aşmış bulunmalarındandı/bulunmalarındandır. Onların (kitap ehlinin) hepsi bir değildir. Kitap ehli içinde, geceleyin ayakta duran, secdeye kapanarak Allah'ın ayetlerini *tilâvet* eden bir topluluk da vardır [ya da: Kitap ehlinden istikamet sahibi bir topluluk vardır ki gece saatlerinde secdeye kapanarak Allah'ın ayetlerini *tilâvet* ederler (okuyup yaşarlar)]. Onlar, Allah'a ve o ahiret gününe iman ederler ve 'el-ma'rûf'u emreder ve 'el-münker'den men ederler; hayır işlerinde de birbirleriyle yarışırlar. İşte bunlar salih (iyi/dürüst ve erdemli) olanlardandır. Ve onların yapacakları hiçbir 'hayr' (iyilik) inkâr edilmeyecektir (nankörlükle karşılanmayacaktır/gözardı edilmeyecektir/karşılıksız bırakılmayacaktır); zira Allah, takvalı (duyarlı) olanları çok iyi bilendir. Kâfirlere (küfre sapanlara/nankörlere/inkâr edenlere) gelince, onların malları da evlatları da Allah'a karşı (kendilerine Allah'tan gelecek azaba karşı) hiçbir fayda sağlamayacaktır. Ve işte onlar, ateşin halkıdırlar; onda sürekli olarak kalacaklardır. Onların, bu dünya hayatında, infak ettikleri şeylerin durumu, kendilerine zulmetmiş (haksızlık etmiş) olan bir kavmin (toplumun) ekinine isabet ederek onu mahveden kavurucu bir rüzgârın durumu gibidir (rüzgâra benzer). Onlara Allah zulmetmedi; velakin onlar nefislerine (kendilerine) zulmediyorlar. Ey iman edenler! Kendi dışınızdakileri sırdaş edinmeyin; onlar sizi bozmaktan/size fenalık etmekten/sizi yoldan çıkarmaya çalışmaktan geri durmazlar; ve/dahası sizi sıkıntıda görmekten hoşlanırlar (ya da: Hep sıkıntıya düşmenizi isterler). 'Buğz' (öfke ve nefretleri/kin ve düşmanlıkları) ağızlarından taşmaktadır (ağızlarından dökülen sözlerinden belli olmaktadır), göğüslerinde (kalplerinde) gizledikleri ise, daha büyüktür. Eğer akledediyorsanız (düşünüyorsanız/aklınızı kullanıyorsanız/düşünüp anlıyorsanız), ayetleri size açıklamış bulunuyoruz (açık açık ortaya koyuyoruz/açık ve anlaşılır kılıyoruz). Sizler,

işte böylesiniz; onları seversiniz, oysa onlar sizi sevmezler. Siz kitabın tümüne (bütün vahiylere) inanırsınız; onlar ise, sizinle karşılaştıklarında 'Âmennâ (inandık).' derler; kendi başlarına kaldıklarında ise, size olan öfkelerinden/kinlerinden dolayı parmaklarının uçlarını ısırırlar. De ki: 'Öfkenizden (kahrolup) ölün! Şüphesiz ki Allah, göğüslerin özünü (kalplerde olan en mahrem sırları) bilendir.' Size bir iyilik dokununca tasalanırlar, size bir kötülük isabet ettiğindeyse ferahlarlar (buna sevinirler). Eğer siz sabreder ve sakınırsanız (takva sahibi olursanız), onların hileli düzenleri/tuzakları size hiçbir zarar veremez. Şüphesiz Allah, onların yaptıklarını (çepeçevre) kuşatandır. Ve hani sen, sabah erkenden müminleri savaş mevzilerine yerleştirmek için ailenden (evinden) ayrılmıştın. Allah da (hakkıyla) işitendi, (hakkıyla) bilendi. Hani sizden iki grup bozulmaya yüz tutmuştu (neredeyse çözülüp geri çekilmek istemişti). Hâlbuki Allah onların *velî*siydi (yardımcısıydı) ve müminler yalnız Allah'a tevekkül etmeliydiler (yalnızca Allah'a dayanıp güvenmelidirler). Ve andolsun ki, siz güçsüz (oldukça zayıf) bir hâldeyken, Allah size Bedir'de (de) yardım etmişti. O hâlde Allah'tan sakının ki, şükredebilesiniz (ya da: Allah'a karşı takvalı olun ki şükretmiş olasınız). Hani sen müminlere: 'Rabbinizin sizi, indirilmiş üç bin melekle desteklemesi size yetmez mi?' diyordun. Elbette (yeter)! Sabrettiğiniz (direndiğiniz/göğüs gerdiğiniz) ve sakındığınız (takva sahibi olduğunuz/Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle hareket ettiğiniz) takdirde; onlar ansızın (hemen şu anda) üzerinize gelseler bile Rabbiniz nişanlı (belirlenmiş, işaretli/özel) beş bin melekle sizi destekler. Ve Allah bunu (meleklerle yardımı) size ancak bir müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede tatmin bulsun (rahatlasın, yatışsın) diye yapmıştı. Ve/Zira yardım (ve zafer), yalnızca *'Azîz*, *Hakîm* olan (mutlak üstünlük, güç, hüküm ve hikmet sahibi olan) Allah katındandır. (Allah), kâfirlerden bir kısmının kökünü kessin veya perişan etsin de umutsuz olarak geri dönsünler diye (size yardım eder). Bu işte senin yapacağın bir şey yoktur (senin elinde bir yetki yoktur); (Allah), ya onların *tevbe*sini kabul eder yahut zalim olduklarından dolayı onlara azap eder. Ve (hem) göklerde ve yerde ne varsa sadece Allah'ındır. Dileyeni/Dilediğini bağışlar, dileyene/dilediğine azap eder; ve/ne ki *Ğafûr* (çok bağışlayan), *Rahîm* (çok merhamet eden) Allah'tır. Ey İman edenler! Özelliği kat kat katlanıp artma olan 'er-ribâ'yı (o faizi) yemeyin; Allah'tan sakının (korkun/takva sahibi olun/duyarlı olun/sorumluluk bilincinde olun/*muttaki* olun) ki

felaha (mutluluğa/başarıya/kurtuluşa) erebilesiniz. Kâfirler için (hakikati inkâr edenler/ayetleri görmezden gelenler için) hazırlanmış olan o ateşten kendinizi koruyun! Ve Allah'a ve resulüne uyun ki rahmete kavuşturulabilesiniz. Ve Rabbinizden bir bağışlanmaya ve genişliği göklerle yer arası kadar olan cennete (kavuşmak için) yarışın/koşuşun; o, *muttaki*ler için hazırlanmıştır! Onlar ki bollukta da darlıkta da infak ederler (Allah için harcarlar) ve öfkelerini yutarlar/yenerler/bastırırlar/kontrol altına alırlar ve insanları affederler. Allah da *muhsin*leri (iyilik edenleri/ihsanda bulunanları/güzel davrananları) sever. Yine onlar ki, 'fâhişeh' (utanç verici bir iş/çirkin bir iş/mutlak anlamda bir kötülük) yaptıklarında ya da/yani nefislerine zulmettiklerinde, Allah'ı hatırlayarak hemen günahlarının bağışlanmasını dilerler; zira Allah'tan başka günahları kim bağışlayabilir!? Ve/Bir de onlar, yaptıklarında (kötü şeylerde) bile bile ısrar etmezler. İşte bunların *cezâ*'sı (karşılığı/mükâfatı/ödülü), Rableri tarafından bağışlanma ve içinde sürekli kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetlerdir; (böyle) amel edenlerin ecri, ne güzeldir!"

(137-164): "Gerçek şu ki, sizden önce (nice) 'sünen' (sünnetler/Allah'ın koymuş olduğu değişmeyen hayat kanunları gereği nice olaylar) gelip geçmiştir. O hâlde yeryüzünde gezip-dolaşın da yalanlayanların sonunun nasıl olduğuna bir bakın! Bu (Kur'an), insanlara (bütün insanlığa) bir açıklamadır; *muttaki*ler için hidayet (rehber/kılavuz) ve bir öğüttür. Ve gevşeklik göstermeyin ve üzüntüye kapılmayın; eğer (gerçekten) iman etmişseniz, üstün olan/üstün gelecek olan sizlersiniz. Eğer siz (Uhud'da) bir yara aldıysanız, o topluluğa da (Bedir'de) benzeri bir yara değmiştir. Zira o günleri (dönemleri) biz insanlar arasında döndürür dururuz (zaferi bazen bir topluma bazen öteki topluma nasip ederiz). Bu, Allah'ın iman edenleri (inanıp güvenenleri) bilmesi (ortaya çıkarması) ve içinizden kimilerini şahit tutması içindir, Allah zalimleri sevmez. Ve (yine bu,) Allah'ın iman edenleri arındırması (günahlarından temize çıkarması) ve kâfirleri mahvetmesi (helak etmesi/yok etmesi) içindir. Yoksa siz; Allah içinizden *cihâd* edenleri (mücadele edenleri) bilmeden ve yine sabredenleri bilmeden, cennete gireceğinizi mi hesap ettiniz!? Ve andolsun, siz onunla karşılaşmadan önce ölümü temenni ediyordunuz (istiyordunuz/arzuluyordunuz); işte onu gördünüz, ama bakıp duruyorsunuz (donup kaldınız). Muhammed yalnızca (ve yalnız-

ca) bir resuldür (elçidir); ondan önce de resuller gelip geçmiştir. Şimdi o ölürse ya da öldürülürse, siz ökçeleriniz (topuklarınız) üzerine gerisin geriye mi döneceksiniz? Kim ökçeleri üzerine geri dönerse, (iyi bilsin ki) Allah'a hiçbir şekilde zarar veremez. Ve/Fakat Allah, şükredenleri (görevini yerine getirenleri) ödüllendirecektir. Ve Allah'ın izni olmaksızın hiçbir nefis için ölmek yoktur; o, süresi belirlenmiş bir yazıdır [ya da: Her nefis belirlenmiş bir kitap (ilahi yasa) hâlinde sadece ve sadece Allah'ın izni ile ölür]. Ve kim dünya sevabını (menfaatini/nimetini/karşılığını) isterse, kendisine ondan veririz; kim de ahiret sevabını isterse, ona da ondan veririz. Ve biz, şükredenleri yakında (zamanı gelince) ödüllendireceğiz. Ve nice nebi vardı ki, birçok 'ribbiyyûn' (Rabbaniler/kendilerini Rabbine adayanlar) ile birlikte (Allah yolunda) savaştılar; Allah yolunda başlarına gelenlerden gevşeklik/yılgınlık göstermediler, zaafa düşmediler (zayıflık/âcizlik göstermediler), (düşmanlarına karşı) boyun eğmediler; zira Allah sabredenleri (direnenleri) sever. Ve onların söyledikleri: 'Rabbimiz! Günahlarımızı ve işimizdeki israfı (aşırılıklarımızı/taşkınlıklarımızı) bağışla ve ayaklarımızı (yolunda) sağlamlaştır/sabit kıl ve kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et (bizi muzaffer kıl)!' demelerinden başka bir şey değildi. Bunun üzerine Allah (da) onlara, hem dünya sevabını verdi hem de ahiret sevabının en güzelini; zira Allah, *muhsin*leri (iyilik edenleri/iyi ve güzel davrananları/yaptığını iyi-güzel yapanları/ihsanda bulunanları) sever. Ey iman edenler! Eğer kâfirlere itaat ederseniz (itibar eder, boyun eğer, uyarsanız), sizi topuklarınız üzerine (gerisin-geri, eski dininize) döndürürler de hüsrana uğrayanlara dönersiniz (âciz kalır, kaybedersiniz). Hayır, sizin *mevlâ*nız (koruyucunuz, yardımcınız, yakınınız, dostunuz) yalnızca Allah'tır ve O, yardımcıların en hayırlısıdır. Kendisi hakkında hiçbir delil indirmediği şeyi Allah'a ortak koştuklarından dolayı, kâfirlerin kalplerine yakında korku salacağız. Gidecekleri (varacakları/barınacakları) yer de ateştir; zalimlerin yeri ne kötüdür! Ve andolsun, Allah size vaadinde (verdiği sözünde) sadık kaldı; siz O'nun izniyle onları kırıp-geçiriyordunuz. Öyle ki arzuladığınızı (galibiyeti) size gösterdikten sonra zaafa düştünüz (gevşediniz/bozulmaya yüz tuttunuz), (peygamberin verdiği) emir konusunda çekişip-tartıştınız (anlaşmazlığa düştünüz) ve isyan ettiniz (itaatsizlik ettiniz/emre aykırı davrandınız). Sizden kiminiz dünyayı, kiminiz ahireti istiyordu. Sonra (Allah) sizi imtihan etmek için onlardan (onları mağlup etmekten) çevirdi (alıkoy-

du). Ve/Fakat (yine de) andolsun ki sizi bağışladı; zira Allah, müminlere karşı *fazl* (lütuf ve ihsan) sahibidir. Hani/O zaman resul arkanızdan sizi çağırdığı hâlde, durmadan (savaş alanından) uzaklaşıyor, hiç kimseye dönüp bakmıyordunuz. Bunun üzerine Allah size, gam üstüne gam verdi ki, elinizden gidene de başınıza gelene de üzülmeyesiniz [ya da/yani: Kaybettiğinize (zafere ve ganimete) de başınıza gelenlere de üzülemeyesiniz (üzülemez duruma gelesiniz) diye (Allah, resulünün) kederi üzerine size keder vermişti)]; zira Allah yaptıklarınızdan haberdardır. Sonra gamın (kederin) ardından üzerinize bir güven indirdi, bir uyuklama ki, içinizden bir grubu örtüp bürüyordu. Bir grup da, nefisleri (canları) derdine düşmüştü; Allah'a karşı haksız yere cahiliye zannıyla zanlara kapılarak: 'Bu işten bize ne var ki!?' diyorlardı. De ki: 'Şüphesiz bütün iş (yetki/karar, değerlendirme/zafer/yardım/her şeyin karar ve buyruğu) tamamen Allah'a aittir.' Onlar, sana açıklayamadıkları şeyi içlerinde gizli tutuyorlar: 'Bu işten bize bir şey olsaydı, biz burada öldürülmezdik.' diyorlar. De ki: 'Evlerinizde dahi olsaydınız, üzerlerine öldürülmesi yazılmış bulunanlar mutlaka yataklarına (yıkılacakları/öldürülecekleri yerlere) çıkıp gideceklerdi. (Bunu) Allah, göğüslerinizde (sinelerinizde) olanı denemek (imtihan edip ortaya çıkarmak) ve kalplerinizde olanı arındırmak için (yaptı). Zira Allah, göğüslerin özünü bilendir. Şüphesiz (Uhud'da) iki topluluğun (ordunun) karşı karşıya geldikleri gün, içinizden geri dönenleri (kaçanları), sırf yaptıkları bazı şeyler (hatalar) sebebiyle şeytan (yerlerinden) kaydırmıştı. Ama/Yine de andolsun ki Allah onları affetti. Şüphesiz ki Allah *Ğafûr*'dur (tarifsiz bir bağışlayıcıdır), *Halîm*'dir (cezayı vermekte acele etmeyen, mühlet veren, hoşgörülü ve merhametli davranandır). Ey iman edenler! (Sakın) inkâr edip de, yeryüzünde sefere veya savaşa çıktıktan sonra kardeşleri hakkında: 'Bunlar bizim yanımızda kalsalardı ne ölürlerdi ne de öldürülürlerdi.' diyenler gibi olmayın! Allah bunu onların kalplerinde bir hasret (özlem/yürek yarası) kıldı/kılacaktır. Zira yaşatan da öldüren de Allah'tır. Ve Allah, yaptıklarınızı (hakkıyla) görmektedir. Andolsun ki, eğer Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz, Allah'tan olan bir bağışlanma ve rahmet, onların toplamakta olduklarından (biriktirebileceğiniz tüm dünyalık şeylerden) hayırlıdır. Andolsun ki, ölseniz de, öldürülseniz de elbette Allah'ın huzurunda toplanacaksınız. Allah'tan bir rahmet sayesindedir ki, sen onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, muhakkak ki etrafından dağılır gider-

lerdi. Şu hâlde onları affet, onlar için mağfiret dile (istiğfar et) ve iş(ler) hakkında onlarla müşavere et (şûra et/istişare et). Bir kez azmettin mi (karar verdin mi) de artık Allah'a tevekkül et (dayanıp güven); çünkü/muhakkak ki Allah tevekkül edenleri (kendisine dayanıp güvenenleri) sever. Eğer Allah size yardım ederse, artık sizi yenilgiye uğratacak yoktur. Ve eğer sizi bırakıverirse, ondan sonra size kim yardım edebilir!? Şu hâlde müminler ancak Allah'a tevekkül etsinler (dayansınlar, güvensinler). Ve hiçbir nebiye, (emanete) hıyanetlik yapması yaraşmaz (bu olacak şey değildir). Ve kim (her türlü emanete) hıyanet ederse, kıyamet günü, hainlik ettiği şeyle (onun günahıyla) birlikte gelir. Sonra her nefse kazandığı eksiksiz olarak verilir; asla onlara zulmedilmez (asla haksızlığa uğratılmazlar). Allah'ın rızasına tabi olanla (onu gözetenle) Allah'ın hışmına/gazabına uğrayan ve barınma yeri cehennem olan kişi bir olur mu hiç!? (Orası) ne kötü bir varış yeridir! Onlar Allah katında derece derecedirler; zira Allah onların yaptıklarını (hakkıyla) görmektedir. Andolsun ki Allah, müminlere büyük bir lütufta bulunmuştur; zira daha önce açık bir sapıklık içinde bulunuyorlarken onlara, nefislerinden (kendilerinden), kendilerine O'nun (Allah'ın) ayetlerini *tilâvet* eden (okuyup aktaran), kendilerini (kötülüklerden ve inkârdan) arındıran ve kendilerine 'el-kitâb'ı ve 'el-hikmeh (o hikmeti)'i öğreten bir elçi göndermiştir."

(165-200): "(Bedir'de) onları iki misline uğrattığınız bir musibet, (Uhud'da) size isabet edince mi: 'Bu nereden?' dediniz? De ki: 'O, sizin nefsinizdendir (kendinizdendir).' Şüphesiz ki Allah, her şeye gücü yetendir. Ve (Uhud'da) iki topluluğun karşılaştığı gün, size isabet eden ancak Allah'ın izniyle gerçekleşmişti. Bu, (Allah'ın) müminleri bilmesi (ayırt etmesi) içindi. Ve/Bir de münafıklık (ikiyüzlülük) yapanları bilmesi (ortaya çıkarması) içindi. Onlara: 'Gelin, Allah'ın yolunda savaşın ya da savunma yapın.' denildiği zaman: 'Biz savaşmayı (ya da: Savaşın olacağını) bilseydik elbette size tabi olurduk.' dediler. O gün onlar, imandan çok küfre (kâfirliğe) yakındılar. Kalplerinde olmayanı ağızlarıyla söylüyorlardı. Ve/Fakat Allah, onların gizli tuttuklarını gayet iyi bilendir. (Savaşa katılmayıp da) oturdukları yerden, kardeşleri için: 'Bizi dinleselerdi (bize uysalardı), öldürülmezlerdi.' diyenlere de ki: 'Eğer sadık kimseler iseniz, ölümü kendinizden savın (bakalım)!' Ve Allah yolunda öldürülenleri sakın 'ölüler' sanma(yın). Bilakis onlar di-

ridirler; Rableri katında rızıklanmaktadırlar. Allah'ın kendi *fazl*ından onlara verdikleriyle sevinç içindedirler (mutludurlar). Ve arkalarından kendilerine henüz ulaşmamış olan kimselere; onlara hiçbir korku olmadığını ve onların üzüntüye uğramayacaklarını müjdelemek isterler. Allah'ın nimetini, *fazl*ını ve Allah'ın müminlerin ecrini zayi etmeyeceğini müjdelemek isterler. Onlar ki, kendilerine yara isabet ettikten sonra bile Allah'ın ve resulün çağrısına icabet ettiler; onlardan iyilik yapıp takvaya sarılanlar için *'azîm* (büyük) bir ecir (mükâfat/karşılık) vardır. Onlar ki, bir kısım insanlar kendilerine: 'Size karşı insanlar topla(n)dılar; korkun onlardan!' dediklerinde, bu (söz) onların imanını artırmış ve: '*Hasbünallahü* (Allah bize yeter) ve *ni'melvekîl* (O ne güzel *vekîl*dir)!' demişlerdi. Bunun üzerine, kendilerine hiçbir kötülük dokunmadan Allah'tan bir nimet ve *fazl* (lütuf ve ihsan) ile geri döndüler. Zira onlar Allah'ın rızasına tabi oldular (O'nun rızası için çabaladılar); zira Allah, *'azîm fazl* sahibidir. Şüphesiz ki o şeytan, ancak kendi dostlarıyla/dostlarını korkutur. Şu hâlde siz onlardan korkmayın, eğer mümin iseniz benden korkun! Ve küfürde koşuşanlar/yarışanlar, sana üzüntü/kaygı vermesin; onlar Allah'a hiçbir şekilde zarar veremezler. Allah onlara, ahiretten yana bir pay vermemek istiyor. Ve onlar için *'azîm* bir azap vardır (onları büyük bir azap beklemektedir). Muhakkak ki, imana karşılık küfrü satın alanlar, Allah'a hiçbir zarar veremezler ve onlar için elim bir azap vardır. Ve o kâfirler, sanmasınlar ki kendilerine mühlet vermemiz onların hayrınadır; biz onlara mühlet verdik ki günahlarını artırsınlar; (sonuçta) onlar için alçaltıcı bir azap vardır. Allah, 'el-habîs' (o pis, çirkin, kötü) olanı, 'et-tayyib' (o temiz, iyi) olandan ayırt edinceye kadar, müminleri, üzerinde bulunduğunuz hâl/durum üzere bırakacak değildir. Allah sizi *gayb*a vâkıf kılacak da değildir (*gayb*ı size bildirecek de değildir); fakat Allah resullerinden dilediğini seçer (*gayb*ı ona bildirir). O hâlde Allah'a ve resullerine iman edin; zira eğer iman eder ve takva sahibi olursanız, sizin için büyük bir ecir vardır. Allah'ın, *fazl*ından kendilerine verdiği şeylerde (infakta) cimrilik edenler, bunun kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar; hayır/aksine bu onlar için şerdir. Cimrilik ettikleri şey kıyamet gününde boyunlarına dolanacaktır. Zira göklerin ve yerin mirası sadece (ve sadece) Allah'a aittir. Ve her ne yapıyorsanız Allah (ondan) haberdardır. Andolsun ki Allah 'Muhakkak ki Allah fakirdir/fakirmiş, biz ise zengi-niz/zenginmişiz.' diyenlerin sözünü işitmiştir. Onların (bu) dediklerini,

haksız yere nebileri öldürmeleri ile birlikte yazacağız (birbirine ekleyeceğiz) ve diyeceğiz ki: 'Tadın o yakıcı azabı!' 'Bu, sizin ellerinizin önden sunduklarıdır (karşılığıdır). Allah, kullar(ın)a hiçbir şekilde zulmedici (haksızlık edici) değildir.' Onlar şöyle demişlerdi: 'Doğrusu Allah bize, ateşin yiyeceği (yakıp kor edeceği) bir kurban getirmedikçe hiçbir resule inanmamamız ahdinde bulundu.' De ki: 'Şüphesiz, benden önce nice resuller apaçık belgeler/deliller ve bu söylediğinizle gelmişti; madem siz sadık kimseler idiniz, o hâlde ne diye onları öldürdünüz/katlettiniz?' (Resulüm!) Eğer seni yalancılıkla itham ettilerse; gerçek şu ki senden önce 'el-beyyinât' (o apaçık belgeler/deliller), 'ez-zübur' (o kitaplar, sahifeler) ve 'el-kitâbi'l-münîr' (o aydınlatıcı kitap) getiren nice resuller de yalancılıkla itham edilmişti. Her nefis ölümü tadıcıdır/tadacaktır. Ve ecirleriniz size kıyamet günü eksiksiz bir biçimde mutlaka ödenecektir. Kim ateşten uzaklaştırılıp cennete konulursa, artık o gerçekten kurtuluşa ermiştir; zira bu dünya hayatı, aldatıcı *metâ*'dan (menfaatten/nimetten/zevkten) başka bir şey değildir. Andolsun ki, mallarınızla ve nefislerinizle (canlarınızla) imtihan edileceksiniz. Ve muhakkak ki sizden önce kendilerine 'el-kitâb' verilenlerden ve şirk koşmakta olanlardan birçok eziyet verici/ızdırap verici/üzücü (söz) işiteceksiniz. Eğer sabreder (direnir) ve sakınırsanız (takvaya sarılırsanız), şüphesiz işte bu(nlar), azmedilmesi gereken/azmedilmeye değer işlerdendir. Ve hani Allah, kendilerine kitap verilenlerden, 'Onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız, onu gizlemeyeceksiniz.' diye misak (kesin, sağlam söz) almıştı. Fakat onlar bunu arkalarına atıp (kulak ardı edip) onu az bir karşılığa değiştiler. Yaptıkları alış-veriş ne kötüdür! Sanma ki (bu tür işlerle) ettiklerine sevinen, yapmadıkları ile övülmekten hoşlananlar, (evet) sanma ki onlar azaptan kurtulacaklardır; onlar için elem verici bir azap vardır. Göklerde de yeryüzünde de mülk (hükümranlık/servet/iktidar/egemenlik) sadece Allah'a aittir, Allah her şeye gücü yetendir. Şüphesiz ki göklerin ve yerin yaratılışında ve gece ile gündüzün art arda gelişinde 'ülîl-elbâb' (aktif akıl sahipleri/sağlıklı düşünenler/derin kavrayış sahipleri) için gerçekten (nice) ayetler vardır. Onlar ki; ayakta iken ve otururken ve yanları üzerine yatarken (her vakit, her koşul ve ortamda) Allah'ı zikrederler (hatırlarlar) ve göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkür ederler (derin derin düşünürler). (Ve şöyle derler): 'Rabbimiz! Sen bunu (bütün bunları) batıl olarak (boşuna) yaratmadın. Sen *sübhân*sın (senin şanın yücedir, her türlü eksiklikten uzaksın). Bizi ateşin

azabından koru! Rabbimiz! Şüphesiz sen kimi ateşe koyarsan artık onu rezil (hor ve aşağılık/rüsvay) kılmışsındır; zalimlerin hiçbir yardımcıları da yoktur. Rabbimiz! Şüphesiz biz: 'Rabbinize iman edin!' diye imana çağrıda bulunan bir çağırıcıyı işittik, hemen iman ettik. Rabbimiz! Bizim günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve iyilerle birlikte (olacak şekilde) bizi vefat ettir. Rabbimiz! Bize, resullerin vasıtasıyla vadettiklerini de ikram et ve kıyamet gününde bizleri rezil (mahcup, perişan) etme! Muhakkak ki sen vaadine muhalefet etmeyensin (sözünden dönmezsin).' Nitekim/Bunun üzerine Rableri onlar(ın duaların)a şöyle icabet etti: 'Muhakkak ki ben, sizden hiçbir amel edenin (çalışanın) amelini zayi etmeyeceğim, erkek olsun, kadın olsun; sizler (hepiniz) birbirinizdensiniz. İşte onlar ki; hicret ettiler ve yurtlarından çıkarıldılar ve benim yolumda eziyete uğradılar ve çarpıştılar/savaştılar ve öldürüldüler; onların mutlaka kötülüklerini örteceğim ve Allah katından bir sevap (karşılık/mükâfat/ödül) olmak üzere, onları altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Zira sevabın (karşılığın) en güzeli, sadece (ve sadece) Allah katında olanıdır.' Kâfirlerin (refah içinde) diyar diyar (şehir şehir/ülke ülke) gezip-dolaşmaları sakın seni aldatmasın! Azıcık bir *metâ*'dır (menfaattir) (o), sonra onların varacakları yer cehennemdir; (orası) ne kötü yataktır (duraktır)! Lakin Rablerinden sakınanlar (takva sahipleri/duyarlı olanlar/sorumluluk bilincinde olanlar/korkanlar) için, Allah katından bir ikram olarak içinde sürekli kalacakları altlarından ırmaklar akan cennetler vardır. Zira 'ebrâr' (iyiler/gerçek erdem sahipleri) için Allah katında bulunanlar (mutlak manada) daha hayırlıdır. Şüphesiz ki, kitap ehlinden, Allah'a ve size indirilene ve kendilerine indirilene, Allah'a derin saygı duyarak iman edenler de vardır. Onlar Allah'ın ayetlerini az bir değere değişmezler (menfaatleri uğruna Allah'ın ayetlerini satmazlar). İşte onların Rableri katında ecirleri (karşılıkları/mükâfatları) vardır. Muhakkak ki Allah, hesabı seri (çabuk) görendir. Ey iman edenler! Sabredin, sabırda yarışın/dayanışmada bulunun ve nöbetleşin (hazırlıklı ve uyanık olun/mevzilerinizi koruyun/temkinli olun) ve Allah'tan sakının (Allah'tan korkun/sorumluluğunuzun bilincinde olun) ki, felaha (kurtuluşa/başarıya/mutluluğa/zafere) erişebilesiniz."

Düşünerek ve anlayarak okuyan, hakikatin peşinden giden ve gerçek vicdan sahibi olan bir kimsenin bunca harika ayetin ardından di-

yebileceği bir şey varsa eğer, bu: *Sadakallahül'l-'azîm*, yani "*'Azîm* olan Allah doğru söyledi." olmalı değil midir?..

Müslümanları öylesine güzel eğitiyor ki yüce Allah… Bize hem bu dünyadaki hem de ahiretteki mutluluk ve başarının nasıl elde edilebileceğini öylesine net ve güzel bir şekilde belirleyip açıklıyor ki geriye bize sadece bu reçeteye uyup kurtulmak kalıyor…

Hristiyan ve Yahudilerden bir kısmının Müslümanlara bakışı o gün nasılsa bugün de aynıdır. Değişen hiçbir şey yoktur. Öyle görünüyor ki yarın da aynı olacaktır. Tozpembe hayallere kapılıp da bu hakikatlerin üzerini örtmek, aldanmak değildir de nedir?.. Allah'ın onlar hakkında böylesine derin analizler yapması boşuna değildir! Tüm bu gerçekleri çok iyi kavramak durumundayız…

Gelelim Müslümanların şu anki genel durumuna… Mademki yüce Allah gönderdiği hak kitap Kur'an ile doğruyu söylüyor ve Müslümanların yapmaları gerekenleri en güzel şekilde açıklıyor; o zaman biz ne diye Allah'ın söylediklerine harfiyen uymuyoruz? Eğer yüce Allah'ın söylediklerinden ders çıkarmayıp, kendi bildiklerimizi ve atalarımızdan duyduklarımızı din kabul ederek benimsiyorsak; kusura bakmayın ama bu durumda biz Allah'ın dinine değil, başka bir dine inanıyoruz demektir! Eğer Allah'ın dediklerine sırt çevirip de başka başka şeyleri din yerine koyuyorsak, yazıklar olsun bizlere!.. Eğer Müslüman olduğumuzu iddia ediyorsak, Allah'ın söylediklerinin tam tersini yapmakta olduğumuzu nasıl oluyor da göremiyoruz!? Bu nasıl bir körlük ki, bırakın bu ayetleri uygulamaya koymayı, Allah'ın bu ayetlerinin varlığından dahi haberimiz yok maalesef!.. Okumuyoruz ki!.. Araştırmıyoruz ki!.. Hakkı aramıyoruz ki!.. Hak olan nedir diye sorgulamıyoruz ki!

Allah'ın bu ayetlerine ne zaman yapışırsak, işte o zaman felah bulacağız. Bunlar Allah'ın *sünnet*i; başka mucizeler beklemek ahmaklık olarak bize geri dönecektir, bu kesindir. Biz gayret göstermeye ne zaman başlarsak, ne zaman batıl olan ne varsa ayaklarımızın altına alırsak ve Allah'a kulak vererek O'nun verdiği öğütlere uyarsak, işte o zaman karanlıklar son bulmaya başlayacaktır...

Okuduğunuz her bir ayette siz de şok olmuyor musunuz? Nasıl oluyor da Müslüman'ım diyen bizler bu kadar Allah'a uzak kalabiliyoruz?.. O'nun ayetlerini böylesine görmezden nasıl gelebiliyoruz?.. Ne kadar korkunç bir tablo!.. Gerçekten Allah'ın istediği şekilde yaşayan bilinçli

Müslümanları elbette tenzih etmek gerekir, ancak; genel olarak bir bakın şu Müslümanların düşünce yapısına, olaylar karşısında verdikleri tepkilere, konuşmaya değer görüp de saatlerce konuştuklarına, çocuklarını nasıl yetiştirdiklerine… Bir bakın şu ben Müslüman'ım iddiasında bulunanların birbirlerine neleri tavsiye ettiklerine, küfüre karşı duruşlarına, adalet anlayışlarına, güvenilirlik seviyelerine, ahlaklarına, sosyal bilinçlerine, davranış psikolojilerine, yaşam standartlarına… Her nelerine bakarsanız bakın, görülen o ki Kur'an inmeden önceki o cahiliye Arap kültürünü yaşıyor ve de yaşatmaya çalışıyoruz… Kesinlikle gaflet içerisinde kıvranıp duruyoruz… Resmen akıl tutulması yaşıyoruz... Acilen bilinçlenmeliyiz, sorgulamalı ve kendimize gelmeliyiz. Kur'an'a gelmeliyiz, Hz. Muhammed'in davetine kulak verip: "İşittik ve hemen iman ettik Rabbimiz!" demeli ve bilinçli bir şekilde Allah'ın bizi davet ettiği ziyafete kavuşmak için birbirimizle hayırlarda yarışmalıyız…

'Âlim olan, *'Alîm* olan, *'Âllâm* olan Allah'ın, ilim ve ilim sahiplerini övdüğünü ve onları diğerlerinden üstün tuttuğunu gördüğümüz nice ayetlere sahip olan muhteşem bir kitabımız varken, bu kadar cehalette kalmakla aslında biz zulmediyoruz! "Adalet": Bir şeyi yerli yerince yapmak, hakkını vererek yapmak demekti ve "zulüm" de bunun tam tersi bir manaya geliyordu hatırlarsanız. Dolayısıyla biz, İslam'ın hakkını verememekle aslında tam manasıyla zulüm etmiş oluyoruz ve Allah'ın zalimleri sevmediğini bilmeyecek/bilemeyecek kadar da karanlıklar içerisindeyiz…

Delili, kanıtı, bilgiyi, ilimi öne çıkarıp da cehaleti en ağır şekilde yeren bir kitaba sahibiz ve buna rağmen cehalette yarış hâlindeyiz…

"Artık yeter!" diye ne zaman yerimizden fırlayacağız? Yetmez mi bu kadar boş ve faydasız işler ile uğraştığımız?.. Ne zaman buna bir dur diyeceğiz?.. Hâlâ gelip geçici menfaatler peşinde koşmaktan bıkmadık mı?.. Bilgimiz olmadan fikir üretmeye, zan üstüne zanda bulunmaya artık ne zaman son vereceğiz?..

Hepbirlikte uyanıp bu kötü gidişatımıza dur demek zorundayız. Hâlâ geç değilken, sabırla bu uğurda mücadelemizi göstermeliyiz. Kur'an'da defalarca geçen "Eğer sadık iseniz..." kalıplarının bize öğrettiği şekilde; bizi doğruluk ve dürüstlüğe teşvik eden, insan gibi insan olmaya teşvik eden bu ayetler ışığında titreyerek kendimize gelmek zorundayız…

* * *

Yetmiş sekizinci ayette harikulade bir ifade vardı, yeniden hatırlatmak isteriz:

Âl-i İmrân/78: "Ve onlardan öyleleri vardır ki, dillerini 'el-kitâb'a doğru eğip bükerler; siz onu 'el-kitâb'dan sanasınız diye. Oysa o 'el-kitâb'dan değildir. 'Bu, Allah katındandır.' derler. Oysa o, Allah katından değildir. Ve/Böylece onlar bilip durdukları hâlde (bile bile) Allah'a karşı yalan söylerler."

Evet, dehşet verici değil mi?

Yüce Allah'ın gönderdiği son kitap olan Kur'an'dan okuyormuş gibi yapan, Arapça bir şeyler söyleyerek Kur'an'da olmayan hükümler ortaya koyan kimseler şu anda yoklar mı? Elbette varlar. Daha önce de bulunuyorlardı, günümüzde de bulunuyorlar.

Yine şu ayeti hatırlatmak isteriz:

Bakara/79: "*El kitâb*'ı kendi elleriyle yazıp sonra onu az bir bedel karşılığında değişmek/satmak için 'Bu Allah katındandır.' diyenlere yazıklar olsun! Elleriyle yazdıklarından ötürü vay hâline onların! Ve kazandıklarından ötürü vay hâline onların!"

Din adına yazılmış birtakım kitaplara, makalelere, köşe yazılarına vs. daha dikkatli baktığınız zaman içerisinde çok az sayıda Kur'an'dan ayet olduğunu; insanların kendi fikirleriyle, kendi felsefeleriyle o yazıları doldurarak âdeta "Alın bu Allah'tandır…" dercesine bunları insanlara sunduklarını görüyoruz… Âdeta "Din bundandır…" dediklerini, elleriyle bu yazdıklarına Kur'an dışında birçok yerden sözde din adına deliller getirmeye çalıştıklarını görüyoruz… Şu anda ayetleri değiştiremiyorlar, ama bu açık, net, pırıl pırıl ayetleri rivayetlere boğarak âdeta üstünü kapatıyorlar. Çok az sayıda ayete yer vererek diğer ayetleri gizlemiş oluyorlar... Ayetleri ayetlerle tefsir etmek yerine, ayetleri birtakım rivayetlere uyduruyorlar ve böylece zamanında İsrailoğulları'nın yapmış olduğunun bir benzerini yaparak ayetleri tahrif etmiş oluyorlar…

Gerçekten çok yazık!..

* * *

Bir diğer mesele:

Müslümanlardan bir kısmı Uhud Savaşı sonrasında yenilgilerinin sebebini kendilerinde aramamış olmalılar ki, yüce Allah, açık ve net bir şekilde bu durumun "kendi hatalarından" kaynaklandığını onlara

ve sonrasında bizlere ders mahiyetinde açıklamıştır… Bedir Savaşı'nda Müslümanlar yine her türlü önlemlerini almışlardı, Allah'a tevekkül etmişlerdi, Uhud'da yaptıkları hataya da düşmemişlerdi; böylece Uhud'da yaşadıkları hezimetin iki katını Bedir'de kâfir ve müşriklere yaşatmışlardı...

Kimi zaman bir topluluğun, kimi zamansa bir diğerinin galip gelmesi durumunun yanı sıra, "bunun böyle gerçekleşmesindeki nihai amacın ne olduğu" da okumuş olduğumuz ayetlerde bizlere anlatılmıştır ve bu ayetler bizi bu "ritim psikolojisi" durumu hakkında bilgi sahibi kılmıştır. Bu döngü Allah'ın bir *sünnet*idir…

Bu surede ayrıntılı bir şekilde *muttaki*lerde bulunan özellikleri de okumuş olduk. Daha önce *Bakara*/177'de onların daha başka özelliklerini de okumuştuk. İleride (mesela *Zâriyât* suresinde) yine *muttaki* bir kimsede bulunan diğer özellikleri de okuyacağız...

* * *

Şimdi, bir diğer sureye geçmeden önce Hz. İsa'nın yeniden yeryüzüne gelip gelmeyeceği konusu hakkında da bir inceleme yapalım:

Âl-i İmrân/55'te geçen, "Hani Allah şöyle buyurmuştu: 'Ey *Îsâ*! Muhakkak ki seni vefat ettireceğim ve seni kendime yükselteceğim. (…)" ifadesinden siz ne anlıyorsunuz?

İfade gayet açık, öyle değil mi? Buradan Hz. İsa'nın, yani Mesih'in vefat ettiği ve sonra Allah'ın katına çıkarıldığı çok net olarak anlaşılmıyor mu?!

Peki, "Kıyamet yaklaşınca Hz. İsa yeniden gelecek…" diyenler, bunu nereden uyduruyorlar?.. Böyle bir bilgi nerede geçiyor?..

Hz. İsa zaten kıyametin habercisi olarak gelmiştir. Hz. Muhammed'in geleceğini müjdelemiştir. Sonrasında ise vefat etmiştir ve bir daha da gelmeyecektir!

Enbiyâ/34-35: "Ve (ey resulüm!) senden önce hiçbir beşeri ebedî (çok uzun kalıcı/ölümsüz) kılmadık; şimdi sen ölürsen, (sanki) onlar ebedî mi kalacaklar!? Her nefis, ölümü tadıcıdır/tadacaktır. Biz bir imtihan olarak sizi şer ile de hayır ile de deniyoruz. Ve siz sadece (ve sadece) bize döndürüleceksiniz."

Furkân/20: "Biz senden önce de resulleri başka türlü göndermedik; şüphesiz onlar hem yemek yiyorlar, hem çarşıda-pazarda geziyorlardı.

Ve biz sizi birbiriniz için fitne (imtihan aracı) kıldık; sabredecek misiniz (diye) (ya da: Sabırlı olup olmayacağınızı denemek için bir kısmınızı bir kısmınıza imtihan kıldık). Ve/Zira Rabbin, 'Basîr' olandır (her şeyi hakkıyla görmektedir)."

Nisâ/157-158: "Ve: 'Biz, Allah'ın resulü (olduğunu söyleyen) Meryem oğlu *Îsâ Mesîh*'i gerçekten öldürdük.' demeleri nedeniyle de (onlara böyle bir ceza verdik). Oysaki onu öldürmediler/öldüremediler ve onu asmadılar/asamadılar (çarmıha geremediler); fakat (bu iş) kendilerine benzer gösterildi (onlara öyle olmuş gibi geldi, kafaları karıştı). Ve gerçekten onun hakkında ihtilafa (anlaşmazlığa) düşenler, kesin bir şüphe içindeler. Onların bir zanna uymaktan başka buna ilişkin hiçbir bilgileri yoktur. Onu kesin olarak öldürmediler. Hayır/Doğrusu, Allah onu kendine (kendi katına) yükseltmiştir. Ve/Zira *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet sahibi) olan Allah'tır."

Enbiyâ/8: "Ve biz onları (elçileri) yemek yemeyen (yiyip içmeyen) birer ceset kılmadık, onlar ebedî (çok uzun kalıcı/ölümsüz) de değillerdi."

Meryem/33: "(İsa:) 'Ve/Nitekim 'selâm' (esenlik) üzerimedir; doğduğum gün ve öleceğim gün ve diri olarak kaldırılacağım gün."

Mâide/116-118: "Ve Allah (kıyamet gününde): 'Ey Meryem oğlu *Îsâ*! İnsanlara, 'Allah'tan başka (Allah'ın peşi sıra/Allah'ın altında/Allah'ın aşağısında) beni ve annemi iki ilah edinin.' diye sen mi dedin?' buyurduğunda, (İsa): '*Sübhâneke* (seni tenzih ederim/seni bütün eksiklerden uzak tutarım)! Hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz (ya da: Hak olmayanı söylemem olacak şey değildir). Eğer bunu söyledimse mutlaka sen onu bilmişsindir. Sen nefsimde (içimde) olanı bilirsin, ama ben senin nefsinde (zatında) olanı bilmem. Şüphesiz *gayb*ı eksiksiz bilen ancak sensin sen (yalnız sensin).' demiş (olacak)tir. 'Ben onlara, sadece (ve sadece) senin bana emrettiğini (şu beyanı) söyledim: 'Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin.' Onların içlerinde bulunduğum sürece ben onların üzerine (durumlarına) şahittim. Beni vefat ettirince (hayatıma son verdiğinde), artık onlar üzerine gözetleyici yalnız sen oldun. Ve/Zira/Zaten sen her şeyin üzerine şahit olansın. Eğer onlara azap edersen, muhakkak ki onlar senin kullarındır (dilediğini yaparsın); eğer onları bağışlarsan, muhakkak ki sadece (ve

sadece) *'Azîz* (izzet sahibi, her işinde mükemmel olan), *Hakîm* (hikmet sahibi, her hükmünde tam isabet kaydeden) sensin sen (yalnız sensin)."

Mâide/75: "Meryem oğlu *Mesîh* sadece (ve sadece) bir resuldür. Muhakkak, ondan önce de (birçok) resuller gelip geçmiştir. Onun annesi de 'sıddîkah' (dürüst/çok doğru/dosdoğru/'hakikati' tasdik eden) idi. İkisi de yemek yerlerdi. Bak, onlara ayetleri nasıl açıklıyoruz; sonra/yine bak ki onlar nasıl da (haktan) çevriliyorlar (savruluyorlar/bu iftiralarına nereden sürükleniyorlar)!?"

İşte, görmüş olduğunuz üzere çok açık bir anlatımla olaylar bize aktarılmaktadır ki Hz. İsa'yı ne asabildiler/çarmıha gerebildiler, ne de öldürebildiler… Bu "asılma/çarmıha gerilme" olayında onların kafalarının karıştırıldığı, bu konu hakkında kendilerinde kesin bir bilgi olmadığı ve sadece zanda bulundukları ortadadır… Hz. İsa'nın vefat ettiği, sonra Allah'ın katına ruhunun alındığı bilgisi de bizimle paylaşılmıştır… Kur'an'da böylesine net anlatılan bir konu hakkında açıkçası yorum yapmaya bile gerek yokken, kalkıp da "Mehdi gelecek, Mesih gelecek…" diyenlere inanan ve bunu diyenleri savunan nice Müslümanlar bulunmaktadır… Bunca açık ve net ayetlere rağmen Hz. İsa'nın ölmediğine ve kıyametten önce tekrar yeryüzüne ineceğine inanıyorlar!..

Maalesef ki, Allah'ın kitabında çelişki olmadığından da bihaber olarak *Zuhruf*/61'i delil göstermeye çalışıyorlar;

Zuhruf/57-66: "Ve ne zaman ki Meryem oğlu (İsa) bir örnek olarak verilse, senin kavmin hemen yaygarayı bastılar/basıyorlar. Ve: 'Bizim ilahlarımız mı daha hayırlı yoksa o mu?' diyorlar. Bunu sana sadece tartışma/çekişme olsun (sırf muhalefet olsun/polemik konusu olsun) diye misal verdiler. Hayır/Doğrusu onlar kavgacı bir kavimdir. O (İsa), yalnızca, kendisine nimet verdiğimiz ve *İsrâîloğulları*'na örnek kıldığımız bir kuldur. Ve eğer dileseydik, elbette sizden (içinizden) melekler kılardık/yaratırdık; yeryüzünde (size) halef (yerinize geçenler) olurlardı. Ve hiç kuşkusuz o, o (son) saatin bilgisidir/o (son) saat için bir ilimdir. Öyleyse ondan (son saatten/kıyametin geleceğinden) asla şüphe etmeyin ve bana tabi olun/uyun! Dosdoğru yol (yalnız) budur. Ve sakın şeytan sizi (bu yoldan) alıkoymasın/yoldan çıkarmasın! Çünkü/Şüphesiz ki o, sizin için apaçık bir düşmandır. Ve *Îsâ*, o açık belgelerle geldiği zaman demişti ki: 'Size 'el-hikmeh' (bu hikmet) ile geldim ve hak-

kında ihtilafa düştüklerinizin bir kısmını size açıklamak için de. Artık/Öyleyse Allah'tan sakının (*muttaki* olun/takva sahibi olun/O'na karşı duyarlı olun/O'na karşı sorumluluk bilinciyle hareket edin) ve bana tabi olun/itaat edin/uyun!' 'Şüphesiz ki O, Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir; şu hâlde yalnız O'na kulluk edin! İşte dosdoğru yol budur.' Bunun ardından, içlerinden birtakım gruplar ihtilafa düştüler. Artık, elim (acı) bir günün azabından vay o zalimlerin/zulmedenlerin hâline! Onlar, ansızın ve hiç farkında değillerken o (son) saatin başlarına gelmesinden başkasını mı bekliyorlar!?"

Altı çizili olan ayetteki "o" zamirinin gittiği yer ile ilgili olarak önceki ayetlere bakıldığında iki tane ihtimal olduğu görülmektedir. Birinci ihtimal bu zamirin Kur'an'a gitmesidir ki bu durumda: Kur'an'ın son saat için bir ilim olduğu ve Kur'an'dan asla şüphe edilmemesi gerektiği ve dosdoğru yolun vahiy (Kur'an) olduğu bize anlatılmış olunur.

İkinci ihtimal ise bu zamirin Hz. İsa'ya gitmesidir ki bu durumda da Hz. İsa'nın o (son) saat için bir bilgi olduğu, o (son) saat hakkında şüpheye düşülmemesi gerektiği ve Hz. Muhammed'e tabi olunması gerektiği anlaşılmaktadır.

Şüphe duyulmaması gereken şey son saattir, çünkü "bihâ" ifadesindeki "hâ" zamiri "es-sâ'ah" yani "o (son) saat"e gitmektedir, başka gideceği hiçbir yer yoktur.

Çok net olarak anlaşılacağı üzere Hz. İsa'nın geleceğine dair zerre kadar dahi bir işaret bulunmamaktadır! Hz. İsa, peygamber olarak görevini yapmış ve vefat etmiştir… Hz. İsa ile Hz. Muhammed son iki peygamberdiler; vahiy ile birlikte o (son) saatin alametiydiler ve gelip geçtiler… Artık geriye o (son) saatin aniden kopuşu kalmıştır.

Bir Müslüman, "Mehdi gelecek, Mesih gelecek ve tüm dünya kurtulacak, herkes hidayete kavuşacak…" şeklinde bir düşünceye/inanışa asla sahip olamaz!..

Bir düşünsenize, eğer herkesi hidayete kavuşturacak inancıyla beklenen bu "kurtarıcı/kurtarıcılar" gelecek olsa idiler, onlardan önce gelip de bu hidayete eremeden ölenlere haksızlık edilmiş olmaz mıydı?.. Elbette haksızlık olurdu ki Allah mutlak adalet sahibidir. Böyle bir şeyin olma ihtimali yoktur. Kaldı ki hidayet konusunu çok detaylı inceledik ve çok iyi biliyoruz ki hidayet bu şekilde olmaz!

Hâl böyle iken, üstüne üstlük tam tersini söyleyen ayetler de aşikâr bir vaziyette ortada iken, Müslümanların böyle bir beklenti içinde olması akıl alır gibi değildir!..

Kurtarıcı bekleyenler Yahudiler ve Hristiyanlardır.

Onların bekledikleri kurtarıcı da esasında Hz. Muhammed'dir. Ancak onlar Hz. Muhammed'i inkâr ettikleri için kıyamete kadar da bu bekleyişleri devam edecektir… İşte olay bundan ibarettir;

Saff/6: "Ve hani Meryem oğlu *Îsâ* da: 'Ey *İsrâîloğulları*! Şüphesiz ben size Allah'ın resulüyüm, benden önceki Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra ismi 'Ahmed' olan bir resulün de müjdecisiyim.' demişti. Ne zaman ki o, onlara o apaçık belgelerle gelince: 'Bu(nlar) apaçık bir sihirdir/büyüdür (göz boyamadır).' dediler."

En'âm/20: "Kendilerine 'el-kitâb' verdiklerimiz onu (vahyi/Muhammed'i) kendi oğullarını (çocuklarını) tanıdıkları gibi tanırlar. Kendilerini ziyana sokanlar var ya; işte onlar iman etmezler."

Hatta bakın, İncil'de geçen şu ifadeleri görüyoruz:

"Şimdi, beni gönderene gidiyorum. Fakat hiçbiriniz 'Nereye gidiyorsun?' diye sormuyorsunuz. Söylediklerimden ötürü yüreğiniz kederle doldu. Ne var ki, size gerçeği söylüyorum. Benim gitmem sizin yararınızadır. Çünkü eğer gitmezsem yardımcı size asla gelmez. Ama gidersem onu size gönderirim. O gelince, dünyaya günah hakkında, doğruluk hakkında ve hüküm hakkında ikna edici kanıtlar verecek. İlk önce günah hakkında; çünkü bana iman etmiyorlar. Sonra doğruluk hakkında; çünkü ben babama gidiyorum ve beni artık görmeyeceksiniz. Ayrıca hüküm hakkında; çünkü bu dünyanın hükümdarına hüküm verilmiştir. Aslında size daha çok söyleyeceklerim var, fakat şu anda bunları kaldıramazsınız. Ancak o, hakikat ruhu gelince, her hakikati anlamanız için size yol gösterecek. Çünkü o kendiliğinden konuşmayıp duyduklarını söyleyecek ve size ilerideki şeyleri bildirecek. O beni yüceltecek, çünkü benden aldıklarını size aktaracak." (*Yuhanna* 16: 5-14)

Muhteşem değil mi?..

Yine Tevrat'ta da kendisi hakkında beklenti içerisinde olunan Mesih ile alakalı pek çok bölüm bulunmaktadır. Araştırma işini size bırakıyorum…

(Hatırlatıcı not: Tevrat ve İncil hakkında birbirinden oldukça farklı birçok çeviri bulunmaktadır. Tek bir çeviri ile yetinmeyelim, diğerleri-

ne de mutlaka bakalım… Cumhur Erentürk'ün Tevrat ve İncil hakkında yapmış olduğu birtakım çalışmalar bulunmaktadır, bu konuda size yardımcı olacağını düşünüyorum.)

Hz. Muhammed'den önce gelenler, kendinden sonra gelecek olanı müjdelemişlerdir, fakat son nebi olan Hz. Muhammed için böyle bir şey olmamıştır. Hz. Muhammed kıyamete kadar yaşayacak olan tüm insanlar için gönderilmiştir. Eğer Hz. Muhammed'den sonra birisi gelecek olsaydı, yüce Allah bunu muhakkak açık bir şekilde bize bildirmiş olurdu, öyle değil mi?..

Ahzâb/40: "Muhammed, sizin adamlarınızdan hiçbirinin babası değildir; velakin/ancak o, Allah'ın resulü ve nebilerin *hâtem*idir (mührüdür, sonuncusudur). Allah her şeyi çok iyi (hakkıyla) bilendir."

Tüm bu bilgiler ışığında çok net bir sonuca varıyoruz: Mehdi ya da Mesih gelmeyecektir! Eğer, Kur'an ile Allah'ın bize bildirdikleri bize yetmez diyorsak, en ağır küfre düşmüşüz demektir...

* * *

Şimdi, "o apaçık delil, kanıt, mucize" gibi anlamlara gelen "el-beyyineh" kelimesinden ismini alan, sadece sekiz ayetten oluşan bir diğer sure ile yolumuza devam edelim:

Beyyine Suresi (1-8): "Kitap ehlinden ve müşriklerden olan kâfirler, kendilerine 'el-beyyineh' gelinceye kadar, (bulundukları durumdan/tutumlarından/küfürlerinden) kopup-ayrılacak değillerdi. (O delil de) Allah'tan (gönderilmiş) bir resul (ki), tertemiz sahifeleri okumaktadır. Onların içinde 'kayyimeh' (dosdoğru/istikamet sahibi/doğruya ileten) hükümler vardır. Ve/Fakat kitap ehlinden olanlar, ancak kendilerine 'el-beyyineh' geldikten sonra tefrikaya (ayrılığa) düştüler. Oysa onlara, dini yalnızca O'na halis kılan *hanîf*ler (Allah'ı bir tanıyanlar, hakka yönelenler) olarak sadece Allah'a kulluk etmeleri ve *salât*ı ikame etmeleri (namazı kılmaları) ve zekâtı vermeleri emredilmişti. Zira işte 'el-kayyimeh' din budur. Muhakkak ki, kitap ehlinden ve müşriklerden olan kâfirler, içinde sürekli kalıcılar olmak üzere cehennem ateşindedirler. İşte onlardır yaratılmışların en şerlileri. Şüphesiz ki iman eden ve salih (ıslah edici ve faydalı, iyi, güzel) amellerde bulunan kimselere gelince; işte onlardır yaratılmışların en hayırlıları. Rableri katındaki karşılıkları (ödülleri), içlerinde ebedî kalıcılar olmak üzere altlarından ırmaklar akan *'Adn* cennetleridir. Allah onlardan razı olmuş, kendileri

de O'ndan razı (hoşnut, memnun) kalmışlardır. İşte bu, Rabbine haşyet duyanlar (derin saygı gösterenler/içi titreyerek korkanlar) içindir."

Evet, her şey ayan beyan ortadadır…

Allah'ın bir kimseden razı olmasının ne kadar önemli bir şey olduğunu ortaya koyan şu ayetlere bir bakalım:

Tevbe/80: "(Ey peygamber!) Onlar için ister af dile, ister dileme; onlar için yetmiş kez af dilesen de Allah onları asla affetmeyecektir. Bu, onların Allah'a ve resulüne kâfir olmalarından (Allah'ı ve resulünü inkâr etmelerinden, görmezden gelmelerinden) ötürüdür. Ve/Zira Allah fasıklar topluluğunu doğru yola iletmez/yöneltmez."

Tevbe/96: "Kendilerinden razı (memnun/hoşnut) olasınız diye size yemin edecekler. Fakat siz onlardan razı olsanız bile Allah fasıklar topluluğundan razı olmaz."

Evet, kesinlikle mühim olanın Allah'ın rızası olduğunu apaçık anlamış bulunuyoruz. "Bir başkası ne der?" değil; "Allah ne der?" şeklinde olaylara yaklaşmak durumundayız…

Allah'ın rızası peşinde koşarken de asla kınayıcının kınamasından korkmamamız gerekir (*Mâide*/54); bir başkasından değil, Allah'tan korkmalıyız (*Âl-i İmrân*/175)! El âlemin bizi konuşacakları yarım saattir (faraza), ama biz bir ömrümüzü ve ahiretimizi bu yüzden yakacak kadar cahil olmayalım!..

Şimdi *Zümer* suresiyle devam edeceğiz. Okuyacağımız bu surenin özellikle ilk ayetleri günümüzde kimleri anlatıyor bir düşünün lütfen; Allah'ın dini olan Kur'an'ı bırakıp da kendilerine başka *velî*ler edinenler hakkında bakın ne kadar güzel ifadeler yer alacak… Bir de "Allah'a ortak koşmak" denilince hâlâ aklına taştan putlar gelenler var, yani maalesef daha geniş düşünemeyenler var... Lütfen sakın o dar zihniyetli insanlar gibi olmayın ve "bu ayetler şu anda bize ne söylemek istiyorlar" gözüyle ayetlere bakmayı unutmayın...

Zümer suresinde de yüce Allah kelimeleri öylesine hassas seçmiş ve öylesine ince bir ayarda kullanmış ki... Meal ve tefsir konusunda, Kur'an üzerine ehil olan âlimlerimizden istifade etmeyi lütfen unutmayın…

* * *

Birazdan bütün insanların, özellikle de Müslümanların bilmesi gereken son derece önemli mesajlarla karşılaşacağız. Bir türlü çözümünü

bulamadığımız bazı önemli sorularımızın cevaplarıyla karşılaşacağız. Yine hayatın birtakım sırlarını, hayatı yaratıp bize bahşedenden direkt olarak öğreneceğiz. Ayetlerin tam da bugün inmiş gibi ve bugünden bahsediyormuş gibi nasıl da mükemmelce hayatımıza oturduğuna şahit olacağız… Okurken ayetlerden tat almanız ve bunun için de gerekli olan "üzerinde birazcık daha düşünüp birazcık daha ona yönelme" olayını gerçekleştirebilmeniz dileğiyle:

Zümer Suresi (ilk 37 ayet): "(Bu) kitabın indirilmesi, *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) Allah tarafındandır. Şüphesiz ki sana bu kitabı hak ile ('gerçek' bir amaç ile/hakkıyla/hak olarak/işin doğrusu, gerçeği, aslı ve esası olarak) biz indirdik; öyleyse sen de dini kendisine has/halis kılarak (ihlas ile) Allah'a kulluk et. Dikkat edin/Haberiniz olsun/İyi bilin ki, halis (saf/katıksız/öz/arı duru) din sadece (ve sadece) Allah'a aittir. O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) *velî*ler edinenler: 'Biz bunlara sırf bizi Allah'a yakınlaştırsınlar diye kulluk ediyoruz.' (derler). Muhakkak ki Allah, ihtilafa düştükleri şeylerde aralarında hüküm verecektir. Şüphesiz Allah, 'kezzâb' (hep yalan konuşan/yalanla anılan/her türlü yalanı konuşan/yalanı tabiat hâline getiren) hiçbir kâfiri hidayete yöneltmez. Eğer Allah çocuk edinmek isteseydi, yarattıklarından dilediğini elbette seçerdi. O *sübhân*dır (bundan uzaktır/bundan münezzehtir), O Allah'tır; *Vâhid*'dir (tektir/eşi, benzeri, ortağı, dengi asla bulunmayandır), *Kahhâr*'dır (kahredicidir/her şeye, her istediğini yapacak surette galip ve hâkimdir). Gökleri ve yeri hak ile ('gerçek' bir amaçla/gerçek olarak) yaratmıştır. Geceyi gündüzün üstüne bürüyüp-örtüyor, gündüzü de gecenin üstüne bürüyüp-örtüyor. Güneş'i ve Ay'ı da boyunduruğu altına almıştır. Her biri belli bir süreye kadar akıp gitmektedir. Haberiniz olsun/Dikkat edin/İyi bilin ki; *'Azîz* (mutlak güç sahibi), *Ğaffâr* (günahları örten, tekrar tekrar bağışlayan, mağfireti sınırsız olan) O'dur. Sizi 'nefs-i vâhide'den (tek nefisten) yaratmış, sonra ondan (aynı kaynaktan) eşini de var etmiştir. Sizin için 'el-en'âm'dan (o hayvanlardan) sekiz çift indirmiştir. Sizi annelerinizin karınlarında, üç karanlık içinde yaratılıştan yaratılışa, yaratıp durmaktadır. İşte Rabbiniz olan Allah budur [ya da: İşte bu (yaratıcı), Rabbiniz Allah'tır]. Mülk (mutlak hâkimiyet ve saltanat) sadece O'nundur, O'ndan başka hiçbir ilah (tanrı) yoktur. Şu hâlde nasıl oluyor

da (haktan) çevriliyorsunuz!? Eğer inkâr ederseniz (nankörlük ederseniz/küfre saparsanız), muhakkak ki Allah sizden ganidir (size asla muhtaç değildir, zengindir). Ve/Fakat/Bununla beraber kullarının inkâr etmesine (nankörlüğüne/küfrüne) razı olmaz. Eğer şükrederseniz sizin için (sizin hesabınıza) ona razı olur. Ve hiçbir (günah) yüklüsü, bir başkasının (günah) yükünü yüklenmez/yüklenemez. Sonra dönüşünüz sadece Rabbinizedir. Böylece O size (bütün) yaptıklarınızı(n anlamını) haber verecektir. Şüphesiz ki O, göğüslerin özünü (kalplerde olan her şeyi) bilir. Ve İnsana bir zarar dokunduğu zaman, gönülden yönelmiş olarak (katıksızca) Rabbine dua eder, sonra ona O'ndan bir nimet verildiği zaman, daha önce O'na dua ettiğini/yalvardığını unutur ve O'nun yolundan saptırmak için Allah'a eşler koşmaya başlar. De ki: 'Küfrünle biraz/az bir süre (dünya zevklerinden) yararlanadur; çünkü/şüphesiz ki sen, ateş halkındansın!' Yoksa o, gece vakitlerinde secde ederek ve kıyamda durarak ibadet eden, ahiretten çekinen ve Rabbinin rahmetini dileyen kimse (gibi) midir? De ki: 'Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu!?' Doğrusu ancak (ve ancak) 'ulûl-elbâb' (gerçek akıl sahipleri/temiz akıl sahipleri/derin kavrayış sahipleri/sağlıklı düşünenler) tezekkür eder (hatırlar/düşünür ve ibret alır). (Tarafımdan) de ki: 'Ey iman eden kullarım! Rabbinizden sakının (takva sahibi olun). Bu dünyada iyilik/güzellik edenler için bir iyilik/güzellik vardır. Ve Allah'ın arzı geniştir. Hesabı olmayan (hesapsızca) ecir (ödül/mükâfat) ancak/şüphesiz ki sabredenlere verilecektir.' De ki: 'Ben, dini yalnızca O'na halis kılarak Allah'a kulluk etmekle emrolundum. Ve ben, Müslümanların/teslim olanların ilki (öncüsü/önderi) olmakla emrolundum.' De ki: 'Ben, Rabbime isyan ettiğim (O'na karşı geldiğim) takdirde, doğrusu *'azîm* (büyük, dehşetli) bir günün azabından korkarım.' De ki: 'Ben dinimi yalnızca O'na halis kılarak Allah'a kulluk ederim. Artık siz de, O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) dilediğinize kulluk edin!' De ki: 'Şüphesiz ki/Gerçekten hüsrana uğrayanlar, kıyamet günü hem nefislerini (kendilerini) hem de yakınlarını hüsrana uğratanlardır. Haberiniz olsun/Dikkat edin/İyi bilin ki bu, apaçık hüsranın ta kendisidir.' Onların üzerlerinde ateşten karanlıklar/gölgeler/tabakalar, altlarında da karanlıklar/gölgeler/tabakalar vardır. İşte Allah, kullarını böylece korkutur. 'Ey kullarım! Öyleyse yalnızca benden sakının (bana karşı takva sahibi olun)!' Ve 'et-tâğût'a (o insanı Allah'tan uzaklaştıran ne varsa ona/şeytani güçlere/başta şeytan olmak üzere bü-

tün azgınlara ve azgınlıklara) kulluk etmekten kaçınan ve Allah'a (içtenlikle) yönelenlere gelince; onlar için bir müjde vardır, şu hâlde (bu) kullarımı müjdele! Onlar ki, sözü dinlerler ve onun en güzeline uyarlar. İşte onlar, Allah'ın kendilerini hidayete erdirdiği (doğru yola ulaştırdığı) kimselerdir. 'Ulûl-elbâb' da işte bunlardır. Azap sözü kendisi üzerinde hak olmuş kimse mi (onlarla bir tutulur)? Sen mi çıkartacaksın/kurtaracaksın ateşin içinde olanı?! Lakin (fakat), Rablerinden sakınanlara; onlara 'ğurâf' (yüksek köşkler/yüksek makamlar/odalar) vardır, onların üzerlerinde de 'ğurâf' bina edilmiştir, altlarından ırmaklar akmaktadır. (Bu,) Allah'ın vaadidir. Allah, vaadine muhalefet etmez (sözünden caymaz). Görmedin mi (görmez misiniz), Allah, semadan su indirdi de onu yerin içindeki kaynaklara yerleştirdi/yerleştiriyor, sonra onunla çeşitli/türlü türlü renklerde ekinler çıkarıyor. Sonra o kurur ve onu sararmış görürsün, sonra da onu çer çöp hâline getiriyor. Şüphesiz bunda, 'ulîl-elbâb' için bir zikir (hatırlatıcı/öğüt ve ibret/ders) vardır. Allah kimin göğsünü (gönlünü) İslam'a açmışsa, artık o Rabbinden bir *nûr* üzerinde değil midir? Allah'ı zikre (anmaya)/Allah'ın zikrine (Kur'an'a, vahye) karşı yürekleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun (onların vay hâline)! İşte onlar apaçık bir sapıklık içindedirler. Allah, hadisin (sözün) en güzelini (Kur'an'ı); 'müteşâbih' (benzeşmeli ayetler içeren), 'mesânî' (konuyu çiftiyle, zıddıyla, karşıtıyla ele alan) bir kitap olarak indirmiştir. Rablerine derin saygı duyanların ondan (etkisinden) derileri ürperir (tüyleri diken diken olur). Sonra hem derileri hem de kalpleri Allah'ın zikrine (ısınıp) yumuşar-yatışır. İşte bu (Kur'an), Allah'ın hidayetidir (yol göstermesidir, kılavuzudur) ki onunla dileyeni/dilediğini (layık gördüğünü) hidayete erdirir. Allah kimi de saptırırsa (sapıklığını onaylarsa), artık onun için hiçbir rehber/yol gösterici bulunmaz/yoktur. Kıyamet gününde yüzüyle o kötü azaptan korunmaya çalışan (ile güven içinde bulunan bir olur) mu? Ve (o gün) o zalimlere: 'Kazandığınızı tadın!' denmiştir. Onlardan öncekiler de yalanlamıştı da hiç şuurunda olmadıkları (farkına varamadıkları) bir yerden azap onlara gelip-çatmıştı. Bu suretle Allah, dünya hayatında onlara rezilliği tattırdı. Ahiret azabı ise 'ekber'dir (daha büyüktür/en büyüktür); keşke bilmiş olsalardı! Ve andolsun, biz bu Kur'an'da her türlü misali insanlara verdik ki tezekkür etsinler ('gerçeği' hatırlasınlar/düşünüp-öğüt alsınlar). Pürüzsüz (herhangi bir çarpıklık ve eğrilik bulunmayan) Arapça bir Kur'an'dır; umulur ki sakınırlar (*muttaki* olurlar).

Allah bir misal veriyor; birbiriyle uyumsuz-çelişen birçok ortakların sahip olduğu bir adam ile yalnızca bir kişiye bağlı olan bir adamın durumu, hiç bir olur mu!? *El-hamd* (o övgü, 'bütün övgüler') Allah'a mahsustur, hayır, onların çoğu bilmiyorlar. Şüphesiz sen de öleceksin, onlar da ölecekler. Sonra şüphesiz sizler, kıyamet günü Rabbinizin huzurunda davalaşacaksınız/birbirinizden davacı olacaksınız. Allah'a karşı yalan söyleyenden ve kendisine geldiği zaman 'es-sıdk' (o doğru/o dosdoğru) olanı (Kur'an'ı) yalanlayandan daha zalim (daha haksız) kim olabilir!? Kâfirler için cehennemde yer mi yok! Fakat o doğruyu getiren ve onu tasdik eden(ler) var ya, işte *muttaki* (takvalı/duyarlı) olanlar sadece bunlardır. Rableri katında dileyecekleri her şey onlarındır; işte *muhsin*lerin (iyilik edenlerin/iyi ve güzel davrananların/yaptığını iyi-güzel yapanların/ihsanda bulunanların) mükâfatı budur. Böylece Allah, onların (dünyada) yaptıklarının en kötüsünü (bile) örtecek ve amellerinin (yaptıklarının) en güzeliyle ecirlerini (mükâfatlarını/karşılıklarını) onlara verecektir. Allah kuluna kâfî (yeterli) değil midir ki, seni O'ndan başkalarıyla (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında edindikleriyle) korkutuyorlar? Ve Allah kimi saptırırsa (dalalette bırakırsa), artık onun için bir yol gösterici (onu doğru yola getirecek) yoktur; Allah kimi de hidayete erdirirse (doğru yola iletirse), artık onu saptıracak yoktur. Değil mi ki Allah *'Azîz*'dir (mutlak güç sahibi, üstün olandır), intikam sahibidir (kimsenin yaptığını yanına kâr bırakmayandır)."

(38-75): "Ve andolsun, onlara: 'Gökleri ve yeri kim yarattı?' diye sorsan, elbette 'Allah!' derler. De ki: 'Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) yalvarıp-yakardığınız şeylere hiç baktınız mı? Eğer Allah bana bir zarar dileyecek olsa, O'nun zararını kaldırabilirler mi? Yahut bana bir rahmet vermeyi dilese, O'nun rahmetini tutup-önleyebilecekler mi?' De ki: 'Bana Allah yeter. Tevekkül edenler (güvenip dayananlar), ancak (ve ancak) O'na tevekkül ederler/etsinler.' De ki: 'Ey kavmim! Bulunduğunuz duruma göre yapıp-edin (elinizden geleni yapın/bildiğinizi yapın); elbet ben de (görevimi) yapacağım. Artık yakında bileceksiniz; kendisini rezil edecek azap kime gelecek, kimin üzerine sürekli/kesintisiz azap gelip-yerleşecek!' Şüphesiz bu kitabı sana, insanlar için hak olarak indirdik. Artık kim hidayete ererse (doğru yola gelirse) bu kendi lehinedir; kim de saparsa, ancak

(ve ancak) kendi aleyhine sapmış olur. Zira sen onların üzerinde hiçbir şekilde *vekîl* değilsin (onların yaptıklarından sorumlu değilsin). Allah, nefisleri (canları), ölümleri sırasında alır, ölmeyenleri de uykuları sırasında; derken ölümüne hükmettiklerini alıkoyar, ötekileri belirlenmiş bir vakte kadar salıverir/bırakır/(kişiye) gönderir. Şüphe yok ki bunda tefekkür eden (düşünen/derin düşünen) bir topluluk için ayetler (ibretler/işaretler/deliller/dersler/alametler) vardır. Yoksa Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) şefaat ediciler mi edindiler? De ki: 'Hiçbir şeye malik olmayan (hiçbir şeye sahip olmayan/hiçbir şeye gücü yetmeyen), akılları ermeyen şeyler olsalar da mı?' De ki: 'Şefaat bütünüyle ve sadece Allah'a aittir. Göklerin ve yerin mülkü (mutlak hâkimiyeti/saltanatı/serveti/iktidarı/egemenliği) sadece O'nundur. Sonrasında sadece O'na döndürüleceksiniz.' Ve ne zaman tek olarak Allah zikredilse (anılsa), ahirete inanmayanların kalbi daralır (öfkeyle kabarır, içlerine sıkıntı basar). Oysa O'ndan başkaları (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında saydıkları) anıldığında, hemen sevince kapılırlar (yüzleri güler, neşelenirler). De ki: '(Ey) Allah'ım! (Ey) göklerin ve yerin yoktan yaratıcısı! (Ey) *gayb*ı (gizliyi) ve müşahede edilebileni (aşikârı) bilen! Kullarının arasında, ayrılığa düştükleri şeylerde hüküm verecek olan ancak sensin.' Ve eğer yeryüzünde olanların tümü ve bununla birlikte bir misli daha zulmedenlerin olmuş olsaydı, kıyamet gününde azabın fenalığından (kurtulmak amacıyla) elbette bunları fidye olarak verirlerdi. Ve/Zira Allah tarafından onlar için hiç hesaba katmadıkları şeyler ortaya çıkmıştır (çıkacaktır). Ve kazanmış olduklarının kötülükleri/çirkinlikleri açığa çıkmış, alay edegeldikleri şey kendilerini çepeçevre kuşatmıştır (kuşatacaktır). İnsana bir zarar dokunduğu zaman, bize dua eder/yalvarır, sonra tarafımızdan ona bir nimet verdiğimizde, der ki: 'Bu, bana ancak bir bilgi(m) dolayısıyla verildi.' Hayır, bu bir fitnedir (imtihandır); velakin/fakat ekseriyeti (çokları) bilmiyorlar. Doğrusu bunu kendilerinden öncekiler de söylemişti; ama kazandıkları kendilerine hiçbir fayda vermemişti. Nihayetinde kazanmış olduklarının kötülükleri (kendi yaptıkları kötülüklerin cezası) onlara isabet etti. Ve/Yine şunlardan zulmetmiş olanların da kazandıklarının kötülükleri başlarına gelecektir ve onlar (bunu kendilerine uygulamaktan Allah'ı) âciz bırakabilecek değillerdir (buna asla engel olamayacaklardır). Onlar bilmiyorlar mı ki, şüphesiz Allah, rızkı dilediğine bol da verebilir; kısabilir de. Muhakkak ki bunda, ina-

nan bir kavim için ayetler vardır. (Tarafımdan onlara) de ki: 'Ey nefisleri aleyhine israf eden (ölçüyü taşıran/haddi aşan/aşırı giden) kullarım! Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin! Şüphesiz ki Allah, bütün günahları bağışlayabilir. Çünkü/Muhakkak ki O, *Ğafûr*'dur (mutlak bağışlayıcıdır), *Rahîm*'dir (sonsuz rahmet kaynağıdır).' Ve bu azap size gelip çatmadan evvel Rabbinize yönelip-dönün ve O'na teslim olun; sonra size yardım edilmez (hiç kimse sizi koruyamaz)! Ve bu azap, siz hiç farkında olmadan ansızın başınıza gelmeden önce, Rabbinizden size indirilmiş olan en güzele (en güzel öğreti olan Kur'an'a) tabi olun/indirilenin en güzeline (Kur'an'daki hükümlere en güzel şekilde) tabi olun. Ki (kıyamet gününde) nefsiniz: 'Allah'ın yanında (Allah'a karşı) umursamaz davrandığım/aşırı gittiğim/kusurlu davrandığım için yazıklar olsun bana! Doğrusu ben küçümseyenlerdendim/alay edenlerdendim.' demesin; ya da: 'Eğer Allah bana hidayet verseydi (doğru yola iletseydi), elbette *muttaki*lerden olurdum.' demesin; yahut azabı gördüğü zaman: 'Benim için bir kere daha (dünyaya dönme fırsatı) olsaydı da, *muhsin*lerden (ihsan edenlerden/iyi amel yapanlardan) olsaydım.' demesin. (O zaman Allah şu cevabı verecektir:) 'Hayır! Ayetlerim sana geldi de sen onları yalanlamış, kibirlenmiş (büyüklük taslamış) ve kâfirlerden olmuştun!' Ve kıyamet günü, Allah'a karşı yalan söyleyenlerin (Allah hakkında yalan uyduranların/Allah'a yalan isnat edenlerin) yüzlerinin kapkara kesildiğini görürsün. Kibirlenenler için cehennemde yer mi yok!? Ve Allah, takva sahiplerini (*muttaki*leri/Allah'tan gerektiği gibi sakınanları/korkanları/O'na karşı sorumluluk bilinciyle hareket edenleri) başarıları ile/sebebiyle kurtarır; onlara ne bir kötülük dokunacak ne de (onlar) mahzun olacaklardır. Allah her şeyin *hâlık*ıdır (yaratıcısıdır) ve O, her şey üzerine *vekîl*dir (tek otoritedir/tasarruf sahibidir/muhafaza edip yönetendir/yönünü ve sonucunu belirleme gücüne sahip olandır). Göklerin ve yerin anahtarları (mutlak hükümranlığı) sadece O'nundur. Allah'ın ayetlerini inkâr edenler var ya, işte onlar hüsrana uğrayanların (kaybedenlerin/ziyan edenlerin/kendine yazık edenlerin/iflas edenlerin) ta kendileridir. De ki: 'Ey cahiller! Bana Allah'tan gayrısına (Allah dışında bir başkasına) kulluk etmemi mi emrediyorsunuz!?' Ve andolsun, sana da senden öncekilere de (şöyle) vahyolunmuştur: 'Eğer şirk koşacak olursan(ız), kesinlikle amellerin(iz) (bütün yapıp ettiklerin, çabaladıkların) boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olursun(uz)!' 'Hayır! Yalnız (ve yalnız) Allah'a kulluk et (edin) ve (her daim)

şükredenlerden ol(un)!' Ve/Nitekim onlar, Allah'ın kadrini (kudret ve yüceliğini, denge ve düzenini) hakkıyla takdir edemediler. Oysaki kıyamet günü, yeryüzü tamamen O'nun kabzasındadır (avucundadır); gökler de O'nun sağ eliyle (kudret eliyle/kudretiyle) dürülüp-bükülmüştür. O, onların ortak koştuklarından *sübhân*dır (münezzehtir/uzaktır/aşkındır) ve 'teâlâ'dır (ortağı olmayan, tek ve en yücedir). Ve *Sûr*'a üflenmiştir; böylece Allah'ın diledikleri dışında, göklerde olanlar ve yerde olanlar çarpılıp-bayılmıştır. Sonra ona bir daha üflenince; işte/artık onlar ayaktadır, bakmaktadırlar! Ve arz (mahşer yeri) Rabbinin nuruyla aydınlanmıştır ve kitap konulmuştur ve nebiler ile şahitler getirilmiştir ve aralarında hak ile (adaletle) hükmedilmiştir ve onlar asla zulme uğramamışlardır (haksızlığa uğramayacaklardır). Ve/Zira her bir nefse, amelinin (dünyada yaptıklarının) karşılığı tastamam verilmiştir. Ve/Zira O, onların yaptıklarını gayet iyi bilendir. Ve kâfirler, cehenneme bölük bölük sevk edilmişlerdir. Nihayet oraya geldikleri zaman (cehennemin) kapıları açılmıştır ve bekçileri onlara demişlerdir ki: 'Size Rabbinizin ayetlerini okuyan ve bugünle karşılaşacağınıza dair sizi uyaran resuller (elçiler) gelmedi mi?' Onlar: 'Elbette (geldiler).' demişlerdir. Ancak/Ne var ki azap kelimesi kâfirlerin üzerine hak olmuştur. (Onlara:) 'İçinde sürekli kalıcılar olmak üzere, cehennemin kapılarından girin; kibirlenenlerin yeri ne kötüdür!' denilmiştir. Rablerinden sakınanlar ise bölük bölük cennete sevk edilmişlerdir. Nihayet oraya geldikleri zaman (cennetin) kapıları açılmıştır ve onlara bekçileri demişlerdir ki: '*Selâmun aleykum* (size selam olsun/selamet 'güvenlik ve esenlik' üzerinize olsun), tertemizsiniz/(ne) hoşsunuz/tertemiz geldiniz/hoş geldiniz! Artık sürekli kalmak üzere girin buraya.' Onlar da demişlerdir ki: 'Bize olan vaadinde sadık kalan ve bizi, dilediğimiz yerinde konaklayacağımız bu cennet yurduna vâris (mirasçı) kılan Allah'a hamdolsun; (salih) amellerde bulunanların ecri ne güzelmiş!' Ve meleklerin, arşın etrafını çevirmişler olarak Rablerini *hamd* ile *tesbih* ettiklerini görürsün. Ve aralarında hak ile hüküm verilmiştir ve: 'Âlemlerin Rabbine hamdolsun (övgü, âlemlerin Rabbi Allah içindir).' denilmiştir."

Olağanüstü!..

Evet, böylesine akıl dolu, böylesine çözüm üreten, böylesine meydan okuyan, böylesine açık, böylesine hak ve adaleti zerresine kadar

savunan, böylesine cesur, böylesine dobra, böylesine sağlam, böylesine delillerle dolu, böylesine güzel eğitip terbiye eden bir kitaba, bir dine sahibiz; ne mutlu kıymetini bilene!..

Kur'an adalet diye haykıran bir kitaptır! Dinimiz gerçekler üzerinedir, hak temeli üzerinedir, kanıt ve deliller temeli üzerinedir, adalet temeli üzerinedir!

Bakın öyle çarpıcı, öyle hassas, öyle isabetli ayetler bulunmaktadır ki:

Mâide/8: "Ey iman edenler! Allah için adaletle şahitlik eden, (hakkı) ayakta tutan kimseler olun (ya da: Allah için şahitlik edenler olarak adaleti titizlikle ayakta tutanlar olun). Ve bir topluluğa olan kin(iniz)/öfke(niz), sizi adil davranmamaya itmesin. Adaletli olun ki, takvaya uygun olan budur. Ve Allah'tan sakının (takva sahibi olun/Allah'a karşı duyarlı olun/Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olun); muhakkak ki Allah yaptıklarınızdan haberdardır."

Nisâ/58: "Şüphesiz ki Allah size, emanetleri ehline teslim etmenizi ve insanlar arasında hükmettiğinizde adaletle hükmetmenizi emrediyor. Doğrusu bununla Allah, size ne güzel öğüt veriyor! Muhakkak ki Allah *Semî*'dir (her şeyi hakkıyla işitendir), *Basîr*'dir (her şeyi hakkıyla görendir)."

Nisâ/135: "Ey iman edenler! Kendiniz, anne-babanız ve yakınlarınız aleyhine bile olsa, Allah için şahitler olarak adaleti ayakta tutun. (Onlar) ister zengin olsun, ister fakir olsun (adaletten ayrılmayın); Allah onlara (sizden) daha yakındır. Öyleyse adaletten (dönüp) hevalarınıza (tutkularınıza, arzularınıza) uymayın. Eğer dilinizi eğip büker (sözü geveler/çarpıtır) ya da (şahitlikten) yüz çevirirseniz, (bilin ki) şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan haberdar olandır."

Şahane!.. Kusursuz!..

Hakkında siyasetten hukuka pek çok kitap yazılabilecek müthiş bir ayet daha:

A'râf/159: "Ve *Mûsâ*'nın kavminden, *el-hakk* (o hak/hakikat olan vahiy/adalet) ile kılavuzluk eden (rehberlik eden/doğru yolu gösteren) ve onun (o hakkın) sayesinde adil davranan bir ümmet (de) vardır/vardı."

(Not: "Hakk/el-hakk" sözcüğü meallerde genellikle sadece "hak" olarak çevrilmekte olup bağlamına göre büyük çoğunlukla "adalet", "hakikat", "gerçek", "Kur'an", "amaç", "hedef" anlamlarında kullanılmak-

tadır. Buradaki bağlama baktığımızda ise "yüce Allah'ın Hz. Musa'ya bildirdiği gerçekler (vahiyler)" anlamında kullanıldığını görüyoruz…)

Kur'an'da adaletle ilgili daha pek çok sayıda ayet bulunmaktadır… Yüce Allah, "Ben Müslüman'ım." diyen bir kimse için adaletin ölçüsünü işte böylesine net bir şekilde ortaya koymuştur…

Elbette ki sevgili peygamberimiz de işte bu ayetlerle insanlar arasında hüküm vermekteydi:

Nisâ/105: "Şüphesiz, Allah'ın sana gösterdiği şekilde insanlar arasında hükmetmen için 'el-kitâb'ı (Kur'an'ı) sana hak ile indirdik; sakın hainlerden taraf olma!"

***

İşte insana/insanlığa böylesine şeref ve itibar veren, insanlık onurunu böylesine ayağa kaldıran mükemmel bir dine sahibiz…

Yüce Allah bizi kendi iyiliğimiz için ne kadar da çok uyarmış… Bizi ne kadar da çok önemsiyor… Hem bu dünyada hem de ahirette saadete ermemiz için bize ne kadar da güzel nasihatler veriyor… *Rahmân*'ın, mahşerde pişman olmamamız için bize ne kadar önemli hatırlatmalarda bulunduğuna siz de şahitsiniz değil mi?.. Öyleyse gelin "kelime-i *şehadet*"in anlamına bir de bu açıdan bakalım:

"*Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resûluhu.*": "Şehadet ederim ki Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur ve yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kuludur ve resulüdür."

İslam'a açılan kapının anahtarı olan ve bize "bu dünyanın sahibi olmaya değil, şahidi olmaya geldiğimizi" hatırlatan harika bir ifade!..

***

Bu surede yer alan nice önemli konulardan bir tanesi de "şefaat" konusudur. Hatırlarsanız bu konuyu açacağımızdan bahsetmiştik.

Kur'an'da bu kavramla ilgili çok sayıda ayet bulunmaktadır. Bu ayetler başlıca şunlardır: *Bakara*/48, 123, 254, 255, *En'âm*/51, 70, 94, *A'râf*/53, *Yûnus*/3, 18, *Meryem*/87, *Tâhâ*/109, *Enbiyâ*/28, *Şu'arâ*/100, *Rûm*/13, *Secde*/4, *Sebe'*/23, *Yâsîn*/23, *Mü'min*/18, *Zuhruf*/86, *Necm*/26, *Müddessir*/48, *Nisâ*/85 ve *Zümer*/43-44.

Bu ayetleri, önündeki ve sonundaki ayetler ile birlikte okuduğumuz zaman "şefaat" kavramı gayet güzel anlaşılacaktır.

Özet olarak bir incelemede bulunursak:

Nisâ/85: "Kim iyi bir işe şefaat ederse (aracılık ederse/öncülük ederse), ondan kendisine bir pay/hisse vardır; kim kötü bir işe şefaat ederse, onun da ondan bir payı olur. Allah her şeyin üzerinde gözetleyicidir (ya da: Her şeyin karşılığını vericidir)."

(Not: *Fecr*/3'te geçen *eş-şef'* kelimesi de şefaat ile aynı "ş-f-'a" kökünden olup, "çift" manasında kullanılmaktadır.)

Şimdi, gelelim *Bakara*/255'in içerisinde geçen şu ifadeye: "(…) İzni olmadan huzurunda şefaat edecek olan (da) kimdir? (…)"

Bu ifade ile kastedilen şey, ille de "şefaat etmek için birilerine izin verileceği" midir? Diyelim ki öyle; peki bu durumda Allah kime izin verecektir? Buradan da *Necm*/26'ya geçelim: "Göklerde nice melek vardır ki onların şefaatleri hiçbir işe yaramaz; ancak Allah'ın dilediği ve razı olduğu kimseye izin vermesinden sonra başka." (*Enbiyâ*/28'e de bakın lütfen.)

Peki, kendilerine şefaat edilebilecekler kimlerdir?

Bunlar: Allah'ın razı olduğu kimseler (*Enbiyâ*/28), Allah'ın izin verdiği kişiler (*Sebe'*/23), Allah'ın dilediği ve razı olduğu kimseler (*Necm*/26), yani *Rahmân*'ın kendisine izin verdiği ve sözünden razı olduğu kişilerdir (*Tâhâ*/109).

Madem Allah'ın razı olduğu kullarına şefaat edilebilecektir, öyleyse bu şefaat nasıl olacaktır?

İşte bunun için de *Ra'd*/23'e baktığımızda bu durumun, "Allah'ın dilemesi ile bir kişinin cennetteki derecesinin yükseltilmesi" olarak anlaşılabileceğini görmekteyiz.

Yûnus/18'de ise müşriklerin şefaat anlayışını ve yüce Allah'ın onlara verdiği şu muhteşem cevabı görüyoruz: "Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) kendilerine zarar vermeyecek ve yararları dokunmayacak şeylere kulluk ederler ve 'Bunlar, Allah katında bizim şefaatçilerimizdir.' derler. De ki: 'Siz, Allah'a, göklerde ve yerde bilmediği/bilemeyeceği bir şeyi mi haber veriyorsunuz? O, onların ortak koştuklarından *sübhân*dır (çok yücedir/çok uludur/her büyüklüğün üstünde olan büyüktür/hiçbir eksikliği olmayandır) ve 'teâlâ'dır (ortağı olmayan, tek ve en yücedir)."

(Not: İçerik olarak *Ra'd*/14 ve *Yâsîn*/74-75'te de bu ayete yakın ifadeler yer almaktadır. Mutlaka ama mutlaka onlara da bakın lütfen…)

Evet, bu ayetlerden de anlıyoruz ki "Bize şefaat edecek…" sözü müşriklere aitmiş. Tekrar ediyoruz, bu "şefaatçi tayin etmek" işi, müşriklerin bir özelliğiymiş! Birilerine şefaat görevi vermek, Allah'a göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi haber vermek gibi büyük bir hadsizlik, büyük bir densizlikmiş! Allah'a akıl vermeye çalışmak gibi büyük bir beyinsizlikmiş, küfrün dibiymiş!.. *Sübhanallah*!

Bakara/48: "Ve hiç kimsenin, hiç kimse adına herhangi bir şey ödemeyeceği/ödeyemeyeceği, hiç kimsenin şefaatinin kabul edilmeyeceği, hiç kimseden bir fidye alınmayacağı ve yardım görülmeyeceği bir günden sakının."

Secde/4: "O Allah ki, gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları altı gün/evre içinde yaratan, sonra arşa *istivâ* edendir. O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) hiçbir *velî*niz (dostunuz, yardımcınız) ve şefaatçiniz yoktur. Hiç tezekkür etmez misiniz ('gerçeği' hatırlamaz mısınız/hiç düşünmez misiniz/hâlâ düşünüp ibret almayacak mısınız/öğütten anlamaz mısınız)!?"

Netice olarak, temiz akıl sahibi olup da hakikati düşünen bir kimse için fazlasıyla yetecek olan *Zümer*/43-44 ayetleriyle yüce Allah bu konuya tartışmasız bir şekilde noktayı koymuştur: "Yoksa Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) şefaat ediciler mi edindiler? De ki: 'Hiçbir şeye malik olmayan (hiçbir şeye sahip olmayan/hiçbir şeye gücü yetmeyen), akılları ermeyen şeyler olsalar da mı?' De ki: 'Şefaat bütünüyle ve sadece Allah'a aittir. Göklerin ve yerin mülkü (mutlak hâkimiyeti/saltanatı/egemenliği) sadece O'nundur. Sonrasında sadece O'na döndürüleceksiniz."

Şefaat yalnızca Allah'a aittir, tümüyle Allah'a aittir. O zaman şefaati yalnızca Allah'tan dileyeceğiz. Bitti. Bu konu işte bu kadar basit ve kesindir.

* * *

Müslümanların birçoğu şefaati çok yanlış anlamış durumdalar; "bir kişinin cehennemden alınıp cennete konulması" gibi yavan bir inanışa sahipler… Okuduğumuz bunca ayetten böyle bir söze hiç prim çıkar mı? Asla! Eğer şefaat anlayışı bu şekilde inananların anladığı gibi "torpil anlayışı" olsaydı, Allah'ın adaleti nerede kalacaktı? Hayır, bu tarz şefaat anlayışı Allah'a yapılan çok büyük bir iftiradır ve hiç kimse Allah'a rağmen birilerini cehennemden alıp cennete koyma hakkına

sahip değildir. Peygamberler dahi olsa ki, Allah'ın sevmediği ve razı olmadığı birini peygamber sevebilir mi? Allah mı daha merhametlidir, yoksa bu inanışa sahip olan kişinin şefaatini umduğu mu daha merhametlidir? Allah aşkınıza bunun kıyası olur mu, sizler neye inanıyorsunuz böyle!? Bu nasıl bir mukayese, bu nasıl bir cahilliktir?.. Akla ziyan bu duruma inanmak müşriklerin bir özelliğidir. Mutlak adalet sahibi olan yüce Allah *dîn* gününün tek sahibidir! Bu da demektir ki, hiçbir kimse Allah'ın verdiği kararı değiştiremez ve O'nun adaletinden şüphe olmaz… Açıkçası bunları yazmayı gerek bile görmüyoruz, kelimelere yazık oluyor diye düşünüyoruz... *Zümer*/67'de geçen şu ifadeyi tekrar hatırlatmak istiyoruz: "Nitekim onlar Allah'ın kadrini (kudret ve yüceliğini, denge ve düzenini) hakkıyla takdir edemediler." Hakikaten Allah'ı hakkıyla anlamamışız, anlamaya da çalışmamışız… Maalesef ki ne maalesef!..

* * *

Her şey bu kadar açık ve net iken kalkıp da Kur'an ile taban tabana zıt olan, yüce Allah'ın söylediklerine aykırı olan bir şefaat inancını hâlâ benimseyenlere yazıklar olsun!..

Dikkat edin, böylesine yanlış bir şefaat inancı insanın insana kulluk etmesini teşvik eden bir şeydir ki, zaten bu korkunç durumu ortadan kaldırmak için indirilmiş olan Kur'an'a çok büyük bir hakarettir bu!

Maalesef, hâlen, hoca görünümlü zifiri karanlık insanlar, çıkıp da sözde ona buna şefaat dağıtmaktadırlar… Aynı karanlıktaki başka birileri de, "Şu topluluğa girersen kurtuldun, mahşerdeki hesaptan yırttın…" demekte, içine düştükleri küfre başkalarını da sürüklemektedirler...

Şefaati Allah'tan başkasında arayanlar müşriklik yapmaktadırlar, fakat çoğu bunun farkında bile değiller… Allah'ın gönderdiği elçiler sürekli olarak müşriklerle ve kâfirlerle mücadele etmişlerdir ki bunu Kur'an'dan çok iyi biliyoruz. Müşrik, Allah'a şirk koşan kimseye denilmektedir. Yani Allah'tan başka ya da Allah'ın peşi sıra O'na ortaklar koşanlara müşrik denilmektedir... Bu konuyu biraz açalım:

<u>Şirk, içinde Allah olan inançtır; Allah'a inanmayan şirk koşamaz!</u> Daha önceden de bahsettiğimiz üzere müşrikler de Allah'a inanmaktadırlar; O'nun her şeyin yaratıcısı olduğunu bilmekte ve bunu böyle kabul etmektedirler. Allah'a inanırlar, fakat O'na yaklaştırması için ara-

ya başka başka şeyler de katarlar… Müşriklerin özelliklerini, düşünce sistemlerini, tutum ve davranışlarını ve onlar hakkında gerekli olan diğer tüm bilgileri Kur'an'ın içerisinde Allah bize en kusursuz şekilde anlatmıştır. Hemen ileride öyle ayet grupları okuyacağız ki, Allah'ın tarif ettiği müşrikleri tanıyıp da günümüze vurdukça, "Aman Allah'ım!.." deyip hayretler içerisinde kalacağız, az kaldı… Onları en iyi tanıyanlar, Kur'an'ı anlayarak ve düşünerek okuyanlardır!

Müslümanlar olarak genelimiz maalesef Kur'an'dan çok uzak kaldığımız için, Allah ile kişinin arasında olan her ne varsa bunu kaldırmak için gelen Allah resulü Hz. Muhammed'i bizzat Allah ile aramıza koymuş ve şefaati peygamberimizden umar duruma gelmişiz… Bunu da öyle benimsemişiz ki, İslam'ın tamamen ve özellikle karşı çıktığına biz tutmuş "din" diye yapışmışız! Korkunç!..

(Not: Rivayetlerde "şefaat ile yakından ilişkilendirilen, şefaat makamı olarak bize anlatılagelen" o ezan sonrası yaptığımız duada geçen "makâm-ı mahmûd" tamlamasını da bir inceleyin lütfen. *İsrâ*/79'da "makâmen mahmûda" olarak karşımıza çıkan bu ifade ile aslında "Medine"nin kastedilmiş olduğunu yetmiş altıncı ayetten başlayıp seksen bire kadar dikkatlice okuyarak geldiğiniz zaman çok rahat anlayacaksınız… Kaldı ki ilgili bu ayetlerden *makâm-ı mahmûd*'un "peygamberimizin ahirette şefaat dağıtacağı bir makam" olacağı sonucu asla ve asla çıkmamaktadır! Ayetler ortada… Ayrıca o rivayet icabı yapmış olduğumuz bu duada yüce Allah'a: "Onu (peygamberimizi) kendisine vadettiğin *makâm-ı mahmûd*'a ulaştır/eriştir." diyoruz, ancak dikkat ederseniz *İsrâ*/79'da "Umulur ki Rabbin seni *makâm-ı mahmûd*'a ulaştırır." ifadesinin geçtiğini görüyoruz. Yüce Allah vadettiğini söylemiyor; "umulur ki/olur ki/belki" diye buyuruyor!.. Hadi yine de yüce Allah'ın vaad ettiğini farz edelim - ki *'asâ* fiilinin Yüce Allah'a nispet edildiğinde "ihtimal" değil de "kesinlik" manasında da yorumlanabileceği söylenmektedir-, bu durumda Allah vaadinden dönmeyeceğine göre böyle bir yakarışın ne manası olabilir ki? Allah'tan bahsediyoruz! Allah vaadinden dönmez ki!..)

* * *

Şimdi bazı gözlemlerde bulunalım… Mesela en basitinden bir örnek olarak, yine ezan okunduktan sonra genelimiz şöyle demiyor muyuz: "*'Azîz* Allah, şefaat ya *resulullah*."?.. Bu şirki maalesef biz Müslümanlar

yapmaktayız, başkası değil. Görüyorsunuz değil mi?.. Ağız alışkanlıklarımız bile bozulmaya uğramış... Yine yaptığımız duaları tekrar bir gözden geçirdiğimizde maalesef ki dualarımızda bile şirke düşmekte olduğumuzu göreceğiz...

Muhabbetlerimize, temenni ve dileklerimize, ibadetlerimize, konuşmalarımıza, şarkı ve türkülerimize, yaptığımız dizi-film-tiyatromuza, sanatımıza vs. kısacası hayatımızın her alanına şirk gözlüğü ile bir daha bakın lütfen. Allah'ın bizi felaha ulaştırmasını gerçekten hak ediyor muyuz bir daha düşünün...

(Peki ya İslam âlemi olarak kutladığımız kandillere ne demeli… Peygamberimizin böyle bir uygulama yapmadığını, olmayan bu uygulamaların çok daha sonralardan Müslüman kültürüne eklendiğini, bunların İslam dini ile hiçbir ilgisinin olmadığını, bu gecelerde okunan mevlitlerin içeriğinde çok ciddi sıkıntılar olduğunu vs. ancak araştıranlar bilebilirler… Lütfen şu kandil diye kutladığımız şeyleri şöyle iyice bir araştırın. Uzaktan baktığınız zaman dine rağbet oluşturuyor gibi, iyi bir şey gibi gözükse de bu "bidat"lerin Kur'an'ı sayılı gecelere indirme gibi korkunç bir zararı bulunmaktadır! Allah'ın dininde olmayan şeyleri varmış gibi kabul ederek olması gereken şeyleri yerinden ettiğimizi bir görebilsek; ne büyük hezeyanlara düşüyoruz ah bir farkına varabilsek!..)

Ramazan ayında en çok dinî konuların konuşulduğu programlara Kur'an penceresinden, yani olması gereken yerden bir bakın lütfen… O anlatılanları Allah'ın sözlerinin süzgecinden bir geçirin; çoğunda ne büyük hatalar göreceksiniz!.. Bunu Kur'an'ı bilmeyen birisi nereden bilecek?! Allah'a nasıl iftiralar atıldığını nasıl anlayacak?! Uyanık olmak zorundayız, Allah'ın kitabını bilmek zorundayız!..

* * *

En çok bildiğimizi düşündüğümüz mesela "Allahu Ekber" ifadesini bir ele alalım. Bu ifadenin çevirisini siz ne olarak biliyorsunuz? Büyük ihtimalle, "Allah en büyüktür" diyeceksiniz, hatta yoldan birini çevirip sorduğunuzda büyük ihtimalle o da aynısını söyleyecektir. Hani o "Mekkeli müşrikler" dediğimiz kişiler var ya, işte onlar da aynen böyle söylüyorlardı! Nasıl mı? Mekkeli müşrikler zaten Allah en büyüktür diyorlardı, bunu böyle kabul ediyorlardı ve O'nun peşi sıra başkalarını da ekliyorlardı... Ahirete inananları da vardı, inanmayanları da var-

dı... Ahirete inanan müşrikler, dünyayı önceliyorlardı… İleride ayetleri okudukça "müşriklik" nedir çok daha iyi kavrayacağız...

Elbette ki biz öyle bir şey demek istemiyoruz ama dediklerimize de özen gösterelim. "Allahu Ekber", "Allah tek ve gerçek büyüktür" manasına gelmektedir. Lütfen dikkat edelim, daha titiz ve daha bilinçli olalım...

Şimdi, okumuş olduğumuz *Zümer* suresindeki altmış beşinci ayeti bir hatırlayalım: "Ve andolsun, sana da senden öncekilere de (şöyle) vahyolunmuştur: 'Eğer şirk koşacak olursan(ız), kesinlikle amellerin(iz) (bütün yapıp ettiklerin, çabaladıkların) boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olursun(uz)!"

Yüce Allah, peygamberimizi ve onun üzerinden de bizleri açıkça uyarmaktadır: Şirk koşarsanız bütün amelleriniz silinir, yok olur, yanarsınız!..

Şirk, zulümdür; müşrikler zalimdir (*Yûnus*/105-106). Müslümanlar olarak imanımıza şirk bulaştırmamamız gerekir:

En'âm/82: "İman edenler ve imanlarını zulümle karıştırmayanlar (imanlarına zulüm bulaştırmayanlar); işte güvenlik (güvende olma/ güvenilir olma) onlar içindir (onların hakkıdır) ve onlar hidayeti (doğru yolu) bulanlardır."

Bu ayetten de alenen görüldüğü üzere demek ki iman etmek yeterli değil; imanımızı şirkten, zulümden uzak tutmamız gerekmektedir… Ayrıca bu ayetten anlaşılan bir diğer mevzu şu ki: Bugün İslam âlemi olarak güven içinde değilsek, imanımızı yeniden sorgulamamız gerekir… Güven içinde olabilmek için şirkten, zulümden kendimizi arındırmamız gerekir!..

* * *

Şirkin "imanın içinde gizlenmiş hâli"ni ortaya seren, bununla birlikte müminlerin şirke düşmeme noktasında son derece dikkatli davranması gerektiği sonucuna bizleri ulaştıran şu ayeti de çok iyi kavramalıyız:

Yûsuf/106: "Ve onların çoğu, ancak şirk (ortak) koşarak Allah'a iman ederler."

Daha da çarpıcı bir anlatımın yer aldığı *Tevbe*/28'de geçen ifade aynen şöyledir: "Ey iman edenler! Müşrikler ancak bir pisliktir. Artık bu yıllarından sonra, *Mescid-i Harâm*'a yaklaşmasınlar. (…)"

Evet, o zaman yaşayan müşrikler pisliktir; peki şimdi yaşayan müşrikler tertemiz midir? Allah müşriklerin birer pislik olduğunu bize bildiriyorsa, o hâlde şirke bulaşmamak için büyük bir çaba içerisinde olmamız gerekmez mi?

Şirk ile ilgili olarak daha da sarsıcı bir durumdan bahsetmek için öncelikle *Zümer* suresinde yer alan şu üç ayeti hatırlayalım:

"(Tarafımdan onlara) de ki: 'Ey nefisleri aleyhine israf eden (ölçüyü taşıran/haddi aşan/aşırı giden) kullarım! Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin! Şüphesiz ki Allah, bütün günahları bağışlayabilir. Çünkü/Muhakkak ki O, *Ğafûr*'dur (mutlak bağışlayıcıdır), *Rahîm*'dir (sonsuz rahmet kaynağıdır).' Ve bu azap size gelip çatmadan evvel Rabbinize yönelip-dönün ve O'na teslim olun; sonra size yardım edilmez (hiç kimse sizi koruyamaz)! Ve bu azap, siz hiç farkında olmadan ansızın başınıza gelmeden önce, Rabbinizden size indirilmiş olan en güzele (en güzel öğreti olan Kur'an'a) tabi olun/indirilenin en güzeline (Kur'an'daki hükümlere en güzel şekilde) tabi olun."

Şimdi, dikkat edin; affedilmeyen tek günahın "kul hakkı" olduğu şeklinde bir bilginin ortada dolaştığını, büyük bir çoğunluğun bunu bu şekilde benimsediğini görmekteyiz, bilmekteyiz. Hatta Müslüman olarak tanıdığınız birilerine bir sorun, onları bir deneyin bakın size ne cevap verecekler... Lakin bu bilgi asla Kur'an referanslı değildir! Dolayısıyla bu, Allah'a karşı yapılmış olan bir iftiradır! Şüphesiz kul hakkı büyük bir günahtır ki bunu *Nisâ*/10 ve *Nisâ*/29'dan çok rahat anlıyoruz. Bu ayetlere göre kul hakkı yiyen kişi, kendisini perişan edecek olan çok büyük bir hata işlemiş olacak, sonucunda da cehenneme gidecektir… Ancak, kul hakkından vazgeçip de *tevbe* eder, Allah'tan af dilerse bunu Allah kabul edebilir, çünkü son okuduğumuz *Zümer*/53-55 ayetleriyle yüce Allah bize bunu bildirmektedir…

Kur'an'a tabi olmakla emrolunduğumuz bu ayet grubunda azap bize gelmeden önce *tevbe* edip O'na yöneldiğimiz takdirde Allah'ın affedemeyeceği hiçbir günahın olmadığının müjdesi veriliyor bizlere!..

Kur'an'a göre Allah'ın affetmeyeceği günah/günahlar: *Muhammed*/34, *Nisâ*/18, 48, 116, 137-146, *Yûnus*/90-91'de bize bildirilmektedir. Bu ayetlerden çıkan sonuç olarak: İnkâr edip Allah yolundan saptıran, sonra da kâfir olarak ölenleri, şirk üzere ölenleri Allah affetmeyecektir. *Yûnus*/90'dan bildiğimiz üzere Firavun öleceğini anlayınca

hemen iman etmiştir, ancak Allah son nefeste sayılan bu imanı ondan kabul etmemiştir. Ölüm anında yapılan *tevbe*yi hatırlarsanız *tevbe* konusunda zaten ele almıştık…

Evet, tertemiz, apaçık bir şekilde her şey ortadadır.

Rûm/6'da da vurgulandığı üzere Allah sözünden asla dönmez! Nihayetinde elbette ki her şeyi en ince ayrıntısına kadar bilen yüce Allah, kimi nereye koyacağını tek ve en iyi bilendir.

Tüm bu gerçekleri bildikten sonra, çok net bir sonuca varıyoruz ki şirkten uzaklaşmak zorundayız! Ben Müslüman'ım diyorsak, bu şirk illetinden çok uzak durmak zorundayız…

***

Ancak ve ancak yüce Allah'ın bize tarif ettiği bir Müslüman profilini hayatımıza uygularsak Müslüman olabiliriz, öyle değil mi? İşte bu yüzden hayatımızı sorgulayıp, "Acaba ben müşrikler gibi mi konuşuyorum ya da düşünüyorum ya da yaşıyorum?.." şeklinde düşünerek kendimizi kontrol etmek zorundayız ki, bunun için yüce Allah bize kaynak olarak kitabı Kur'an-ı Kerim'i indirmiştir… Peygamberimiz Muhammed (s.a.v) de zaten Kur'an'dan başka bir şeye asla uymamıştır (*Ahkâf*/9, *En'âm*/50, *A'râf*/203)! Daha önce de bahsettiğimiz üzere Kur'an'da anlatılan kıssaların bir tanesi bile lüzumsuz değildir, bir tane ayet dahi fazlalık değildir ve elbette ki Kur'an'da yer alan bir harf bile boşuna değildir. Bu kıssalarla, ayetlerle hayatımıza ayar yapmak zorundayız; eğer gerçekten inanıyorsak, eğer gerçekten başarıya ve kurtuluşa ulaşmayı arzuluyorsak...

Hz. Muhammed'in döneminden bu döneme putlar değişti, aracılar ve şefaatçiler de değişti, ancak müşriklik aynen durmaktadır… Yaşadığımız şu dönemde müşrikler Allah ile aralarına daha farklı şeyler koyuyorlar, örneğin türbelerde yatanları… Allah'a daha fazla yaklaştırması için "Filan kişinin yüzü suyu hürmetine…" diyerek Allah ile aralarına bunları koyuyorlar... Ya da Allah'ın sevdiği kulu olarak tanıtılan bazı kimseleri… Yahut Allah'a yaklaştıracağını iddia ettikleri canlı cansız ne varsa onu araya koyuyorlar ama farkında bile değiller!.. Müşrik olduklarının farkında bile değiller… Oysa bir Müslüman, bir kez olsun Kur'an'ı düşünerek ve anlayarak okusa, bu hatalara düşer mi hiç!?

Allah'a gerçekten güvendiğimizden emin miyiz!? Allah'ı yabancılaştıran, O'nu kendinden uzak sanandan başkası şirke düşer mi, düşebilir mi!?

Allah'ın bize nasıl da yakın olduğunu pek çok ayetten öğrenmiş, derinden sarsılarak buna şahit olmuştuk. Allah bize öylesine yakındır ki O'nunla aramıza bir başkasını koyacak bir mesafe yoktur! Yüce Allah bize öylesine yakındır ki, işte bu yakınlıktan dolayı gerçekten iman eden bir Müslüman bunun huzuru içerisindedir...

İşte şirk koşanlardan bazıları bu ayetleri hakikaten bilmiyor olmalılar. Bu ayetlerle karşılaşsalar belki anında istiğfar edip Allah'a yönelecekler… Yine bazıları da var ki bilmek istemiyorlar; Allah'ın ayetlerine kulaklarını ve gönüllerini kapatmış olanlara bu ayetleri nasıl anlatabilirsiniz ki?..

Şaka gibi geliyor ama maalesef değil; Müslümanlar olarak durumumuz çok gerçek, çok acı ve çok kritiktir... Ne kadar yanlışlar ve hezeyanlar içerisindeymişiz, şaşırmamak elde değil...

"Biz Müslümanlar neden bu kadar geriyiz, kötüyüz, âdeta pislik içerisindeyiz acaba?.." diye kendi kendimize sorup duruyoruz ya, işte gün gibi her şey ortada... İnandığımız gibi yaşamıyoruz; yaşadığımız gibi inanıyoruz da ondan!.. Farkında bile değiliz ama şirk içinde yüzüyoruz da ondan!.. Temeli "okumamak"tan kaynaklı daha nice nice yanlışlar yapıyoruz da ondan!..

****

Müslümanlığın kanayan yaralarına acil ve kalıcı çözüm üretmeye çalışan Müslümanlar adına birtakım yorumlarda bulunmanın gerekli olduğunu düşünüyoruz:

Yüce Allah'ın dini; fıtratımızla uyumlu, bizim bu dünya ve ahirette mutluluğumuzu hedefleyen, açık, anlaşılır, kolaylaştırılmış ve bizim kendi iyiliğimiz için gönderilmiş bir dindir. Bu dinin tek kaynağı Kur'an'dır. En iyi anlayan ve uygulayan, şüphesiz ki bu dini bize tebliğ eden Hz. Muhammed'dir. Her şey açık net iken ortada bir kaos bulunmaktadır. Bunun en büyük nedenlerinden birisi, Kur'an dışı kaynakları Allah'tan gelmiş sayarak dinleştirmektir. Bu kaosun giderilmesinin tek çaresi, dini yalnız Allah'a has kılmak ve yalnızca Kur'an'a uymaktır. *Zümer* suresinin başında yer alan şu ifadeleri hatırlayalım: "Şüphesiz ki sana bu kitabı hak ile (bir amaç ile/hakkıyla/hak olarak/işin doğrusu, gerçeği, aslı ve esası olarak) biz indirdik; öyleyse sen de dini kendisine has/halis kılarak (ihlas ile) Allah'a kulluk et. Dikkat edin/Haberiniz olsun/İyi bilin ki, halis (saf/katıksız/öz/arı duru) din sadece (ve sadece)

Allah'a aittir." Allah'ın gönderdiği din, Hz. Muhammed'e vahyettiği bu arı duru Kur'an'dır, başka bir şey asla değildir! Bu yüzden de şu anda yapmamız gereken en önemli iş/işler: Din adına bildiklerimizi tek tek Kur'an'a onaylatmaktır, din adına yaptıklarımızı ve düşündüklerimizi Kur'an'a doğrulatmaktır, Kur'an'dan onay almayanlardan derhâl vazgeçerek bunları hayatımızdan çıkarmaktır, Kur'an'dan referansı olmayan şeyleri reddetmektir!..

Müslümanlar olarak hatırlayalım: "*Lâ ilâhe illallah*" ifadesinin başındaki "lâ" edatı "yoktur, değildir" şeklinde inkârı ifade etmektedir. Müslüman olan bir kimse, inkâr ederek, red ederek bu dine girmektedir; evet, "Allah'tan başka ne varsa ilah kabul edilen, hepsini reddediyorum!" diyerek bu dine girmektedir. "Allah'tan başka ilah asla yoktur!" manasına gelen "*lâ ilâhe illallah*" ifadesi çok sert bir red ile başlar.

Kusursuz olan bu dini içinden çıkılmaz bir hâle getirmeye gayret edenlerin kirli ellerinin değemediği/değemeyeceği, tek ve dosdoğru kaynak olan kitabımız Kur'an'a sımsıkı yapışmak zorundayız. Biz Müslümanlar, bir an önce gerçek Müslümanlıkla tanışmak zorundayız. "Allah bize ne söylemiş, ben ne yapıyorum?..", "Mahşerde Kur'an'dan sorulacağız ama ben Kur'an'a ne kadar uyuyorum?.." sorularını kendimize sormak zorundayız!..

Allah diyoruz, tekrar hatırlayalım!

Hastalığımıza şifa olması için yuttuğumuz o hapların hammaddesini yeryüzüne serpiştiren, yarattığı sayısız türde bitkilerle derdimize derman olan *Rahmân*'dan bahsediyoruz, farkındasınız değil mi?

Yediklerimizden zevk almamız için tat ve koku alma duyularını bize bahşeden kusursuz bir yaratıcıdan bahsediyoruz, farkındasınız değil mi?

Canlıların gözünden bu dünyayı görebilen, sayısız canlı yaratarak bir arada yaşatabilen olağanüstü bir kudretten bahsediyoruz, farkındasınız değil mi!?

Duyabilmemiz için üç tane ufacık kemiği kulağımıza kusursuzca yerleştiren, canlıların kulağıyla bu dünyayı duyabilen, *sübhân* olan Allah'tan bahsediyoruz; hangi bir nimetine şükredeceğimiz konusunda bizi şaşkınlığa uğratan, mülkün yegâne sahibi olan yaratanımızdan bahsediyoruz, gerçekten farkındasınız değil mi!?

(Siz hiç doğuştan işitme engelli birisinin, işitme cihazıyla ilk kez tanıştığı anda ki o mutluluğuna tanık oldunuz mu?..)

* * *

Zümer suresiyle ilgili son olarak enteresan bir ayet olan kırk ikinci ayete dikkat çekmek isteriz: "Allah, nefisleri (canları), ölümleri sırasında alır, ölmeyenleri de uykuları sırasında; derken ölümüne hükmettiklerini alıkoyar, ötekileri belirlenmiş bir vakte kadar salıverir/bırakır/(kişiye) gönderir. Şüphe yok ki bunda tefekkür eden (düşünen/derin düşünen) bir topluluk için ayetler (ibretler/işaretler/deliller/dersler/alametler) vardır."

Ölüm sırasında nefislerimizi Allah almaktadır, uykuda iken de nefislerimizi Allah almaktadır. Bir anlık uyuklamalar ve ani uyanmalarımızı düşündüğümüzde bu işin ne kadar hızlı bir şekilde gerçekleştiğine aklımız erememektedir. Bu ayet, üzerinde durup düşünenler için gerçekten de çok etkileyici bir ayet… Bir de eğer dikkat ettiyseniz yüce Allah burada "tefekkür eden bir topluluk için" ifadesiyle kişiye değil, topluluğa vurgu yapmaktadır. İleride, bu konu üzerinde çalışan bir araştırma grubunun yapacakları araştırmalardan çok ciddi sonuçlar elde edileceği şeklinde bir yorumda bulunmanın, yanlış bir yorum olmayacağı kanaatindeyiz…

Ölenlerin nefisleri Allah'ın Kudretinin muhafazasındadır. O'nun kontrolü altındadır. Ölenlere sesimizi işittiremeyiz. Bu konu, her ne kadar mecâzi anlamlar barındırsa da *Rûm*/52 ve *Fâtır*/22'de çok güzel anlatılmıştır...

* * *

Evet, şimdi *Cum'a* suresine geçelim. Bu sure yalnızca on bir ayete sahip olsa da, bu ayetler çok derin anlamlar içermekte olduğu için ve yine farklı konularla temas hâlinde olacağımız için; bu durum, bizim bu sure üzerinde uzun bir müddet inceleme yapmamızı gerekli kılmaktadır. Bunu şimdiden belirtmemiz gerekir...

Yana yakıla eleştiri yapmamızın haklı gerekçelerine burada da çok yakından tanık olacaksınız. İşte o birbirinden değerli ayetler:

Cum'a Suresi (1-11): "Göklerde ve yerde ne varsa (tümü); *Melik* (mülkün sahibi), *Kuddûs* (kutsallığın kaynağı), *'Azîz* (mutlak güçlü, üstün ve yüce), *Hakîm* (hükmünde hikmet sahibi) Allah'ı *tesbih* eder. O, *ümmî*ler içinde, kendilerinden olan ve onlara ayetlerini okuyan, onları

arındırıp temizleyen ve onlara kitap ve hikmeti öğreten bir resul (elçi) gönderendir. Oysa onlar, bundan önce apaçık bir sapıklık içinde idiler. Ve (o elçiyi) henüz kendilerine katılmamış olan diğerlerine de (göndermiştir). Zira *'Azîz*, *Hakîm* O'dur. İşte bu, Allah'ın dilediğine/layık gördüğüne verdiği *fazl*ıdır (lütuf ve ihsanıdır), zira Allah *'azîm* (büyük) *fazl* sahibidir. Kendilerine Tevrat yükletilip de sonra onu taşımayanların (onun buyruklarını tutmayanların) durumu, kitaplar (ciltlerce kitap) yüklenmiş (fakat sırtındakinin değerinden bihaber olan) eşeğin durumu gibidir. Allah'ın ayetlerini yalanlayan topluluğun durumu ne kötüdür! Ve Allah, (böyle) zalim bir topluluğu hidayete erdirmez. De ki: 'Ey Yahudi olanlar! Eğer siz, insanlardan ayrı olarak yalnızca sizlerin gerçekten Allah'ın *velî*leri olduğunuzu öne sürüyorsanız, şu hâlde/haydi ölümü temenni edin; eğer sadık (doğru/özü sözü bir/imanında samimi) iseniz! Ama onlar, ellerinin öne sürdükleri dolayısıyla (işledikleri günahlardan dolayı) bunu ebediyen temenni etmezler. Ve/Zira Allah zalimleri çok iyi bilendir. De ki: 'Sizin kendisinden kaçtığınız ölüm var ya, o mutlaka size ulaşacaktır. Sonra *gayb*ı da müşahede edilebileni de bilene (Allah'a) döndürüleceksiniz; O da size yapmış olduklarınızı haber verecektir.' Ey iman edenler! Cuma günü *salât* (namaz, ibadet) için çağrı yapıldığı zaman, hemen 'zikrullah'a (Allah'ın zikrine) koşun ve alışverişi bırakın. Bilseniz bu sizin için (gerçek manada) hayırlıdır. Artık *salât*ınızı (namazınızı, ibadetinizi) bitirince yeryüzüne dağılın ve Allah'ın *fazl*ını isteyip-arayın! Ve Allah'ı çokça zikredin; umulur ki felaha (kurtuluşa/başarıya/mutluluğa) erersiniz. Ama onlar bir ticaret ya da bir eğlence gördüklerinde, hemen dağılıp ona gittiler/giderler ve seni ayakta (ayaküstü) bıraktılar/bırakırlar. De ki: 'Allah'ın katında bulunan, eğlenceden de ticaretten de hayırlıdır. Ve Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Medine döneminde indiği kabul edilen bu şahane sure, canlı-cansız ne varsa hepsinin yüce Allah'ı *tesbih* ettiğini bize bildirerek başlamakta olduğu için biz de incelememize buradan başlayalım.

Zaten hatırlarsanız "tesbih" konusuna çok kısa değinmiş ve bu konuyu açacağımızı bildirmiştik...

Kur'an'da *tesbih* ile ilgili birbirinden değerli onlarca ayet bulunmaktadır. Özetleyerek ilerlersek, bu ayetlerde: Dağların (*Sebe'*/10, *Sâd*/18, *Enbiyâ*/79), kuşların (*Sebe'*/10, *Enbiyâ*/79, *Nûr*/41), meleklerin (*Şûrâ*/5,

Ra'd/13), gök gürültüsünün (*Ra'd*/13), arşı yüklenmekte olanların ve çevresinde bulunanların (*Mü'min*/7), yedi gök ile yer ve bunların içinde bulunanların (*İsrâ*/44), göklerde ve yerde ne varsa tümünün (*Haşr*/1, 24, *Saff*/1, *Hadîd*/1, *Cum'a*/1, *Teğâbün*/1) Allah'ı *tesbih* ettikleri bize bildirilmektedir.

Yine hatırlarsanız *İsrâ*/44'te, Allah'ı *hamd* (övgü) ile *tesbih* etmeyen hiçbir varlığın bulunmadığını, fakat bizim onların *tesbih*lerini anlayamadığımızı yüce Allah bize bildirmekte idi.

Nûr/41'de de her birinin kendi duasını ve *tesbih*ini bildiği, bununla birlikte yüce Allah'ın da onların yapmakta olduklarını çok iyi bilmekte olduğu bize anlatılmaktadır… Yine âlemlerin Rabbi olan yüce Allah pek çok ayette bizden kendisini *hamd* ile *tesbih* etmemizi istemektedir; sabah-akşam (*Mü'min*/55, *Ahzâb*/42) O'nu kendi isimleriyle (*Vâkı'a*/74, 96) *tesbih* etmemizi bizden beklemektedir!

Enbiyâ/33'te bulunan: "Ve O'dur ki, geceyi ve gündüzü ve Güneş'i ve Ay'ı yarattı. Her biri bir felekte (yörüngede) yüzmektedir (hareket etmektedir)." ifadesinde olduğu gibi *Yâsîn*/40'ta da "yesbehûne" fiili tercih edilmiştir. Bu fiilin "yüzmek, hareket etmek" anlamlarını içeren bir fiil olduğundan, aynı zamanda *tesbih* ile aynı kökten geldiğinden daha öncesinde bahsetmiştik. Allah'ın belirlediği yörüngelerde yüzmeleri, Allah'ın onları kodladığı şekilde varlıklarını sürdürmeleri işte onların "tesbih"i olmaktadır...

Burada bir parantez açalım:

("Ra'd", "gök gürültüsü" demektir ve *Ra'd* suresi ismini, on üçüncü ayetinde geçen bu kelimeden almaktadır. Bu ayette, gök gürültüsünün Allah'ı *hamd* ederek *tesbih* ettiği geçmektedir ki bu, gerçekten de üzerinde durulması gereken bir durumdur. Bu konu her dönemin ilim seviyesine göre farklı yorumlanmış olabilir. Ancak bu, tüm varlıkların Allah'ı *tesbih* ediyor olması gerçeğini değiştirmeyecektir… Bu ayetin sonraki yıllarda bilim insanları için yeni bir buluşa ilham kaynağı olacağını tahmin etmek pek de zor olmasa gerektir... Işık, foton, enerji ve madde üzerine şu son yüzyılda hatırı sayılır ilerlemeler kaydedilmiştir. Peki, ses için durum nedir ve bu ilimde ne kadar ilerlenmiştir? Önümüzdeki yıllarda belki de maddelerden çıkan sesi, başka bir maddeye dönüştürebilmek için daha ciddi çalışmalar yürütülecektir. Ya da çok daha farklı çalışmalarla değişik buluşlara imza atılacaktır. Neden olmasın?..)

Tefekkür edilmesi gereken nice konular bulunuyor, ancak konumuzun dağılmaması adına kaldığımız yerden devam edelim. *Tesbih* kavramı için Kur'an'ın genelinden ve bu konuyla ilgili ayetlerin bütününden âlimlerimiz şu sonuçları çıkartmışlardır:

Tesbih, "yaratılmışların kodlandığı ilahi program çerçevesinde, bir varlığın kâinattaki yaratılış gayesine uygun olarak varlığını devam ettirmesi"nin bir ifadesidir… *Tesbih*; iradeli-iradesiz, bilinçli-bilinçsiz, canlı-cansız, soyut-somut bütün mahlukatın kendini Allah'a adaması anlamına gelmektedir… Güneş'in *tesbih*i, ışık ve ısı vermesidir... Ay'ın *tesbih*i, Dünya'nın dönüş hızına etki ederek Dünya'daki rüzgâr ve ısı değişimini canlılık için yaşanabilir düzeyde dengelemesidir, uzay boşluğunda gezen göktaşlarına karşı Dünya için bir kalkan görevi görmesidir... Bitkilerin *tesbih*i, yeşerip ürün vermesidir... Her ne aklımıza geliyorsa bilmeliyiz ki hepsi Allah'ı *tesbih* etmektedirler...

Tesbih, bilinçli-bilinçsiz her varlığın Allah'ı övmesidir. *Tesbih*, insan için: Hatırda tutulan şeyin dile getirilmesidir, zihnin yüce Allah'ı yüceltmesidir, kâinattaki iradesiz varlıklara irade ile dâhil olup onlara uyum sağlamaktır; Allah için, O'nun adına hareket etmektir… Allah'ı her türlü noksanlık ve kusurdan uzak tutmak, O'nu yüceltip anmaktır.

Zikir: Bilinçli bir şekilde, irade ile Allah'ı överek diğer tüm varlıkların yaptığı *tesbih*e ortak olmanın adıdır...

Zikrullah, Allah'ı hatırlamak demektir; hayatı Allah'ın varlığının bilinciyle sürdürmek, Allah'tan hiçbir şeyi gizleyemeyeceğimizin şuuruyla yaşamak demektir…

Zikrullah'ın bir diğer anlamı ise Allah'ın bizi hatırlamasıdır. Bu da, bizim O'nu hatırlamamıza bağlı kılınmıştır; *Bakara*/152: "Öyleyse beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin ve sakın bana nankörlük etmeyin!"

Allah'ı anmak, O'nu zikretmek, O'nu hatırlamak; hayatı Allah bilinciyle yaşamaktır (*Âl-i İmrân*/191).

(Not: Kalplerin ancak Allah'ın zikriyle mutmain olacağını/huzur duyacağını anlatan ifade *Ra'd*/28'de bulunmaktadır.)

Bunların yanı sıra *Haşr*/19'da yüce Allah bizleri şöyle uyarmaktadır: "Ve kendileri Allah'ı unutmuş, böylece O da onlara nefislerini (kendilerini) unutturmuş olanlar gibi olmayın! İşte onlar, fasık olanların ta kendileridir."

Yani eğer biz Allah'ı unutursak, Allah da bize kendimizi unutturacağını söylemektedir. İşte böyle olması da kişiyi fasık kılmaktadır… Bu korkunç bir şey!.. Gerçekten üzerinde derin derin düşünülüp ibret alınması gereken bir olay… Yine *Haşr* suresinde geçen bu ayetin öncesinde ve sonrasında geçen ayetler de çok kıymetli ki, mesela on sekizinci ayette şöyle buyurulmaktadır: "Ey iman edenler! Allah'tan sakının (takva sahibi olun). Ve herkes yarın için ne takdim ettiğine/hazırladığına baksın. Allah'tan sakının, çünkü/şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır." Bunu bilen bir Müslüman, hâlini ve davranışlarını hiç düzeltmez olur mu?.. Diğer taraftan bu ayet, yüce Allah'ın inananların emeklerini bildiğini ve bu emekleri zayi etmeyeceğini müjdelemiş olmaktadır. İlerleyen sayfalarda bu muhteşem *Haşr* suresinin tüm ayetlerini göreceğiz…

* * *

"Tesbih" kelimesinden Müslümanların büyük çoğunluğunun anladığı şey ise, "otuz üç ya da doksan dokuz taneden oluşan boncuk biçimindeki nesnelerin, ip ya da benzer bir malzeme üzerinde sıralanmış hâli"dir... Yani *tesbih* denilince genel olarak bir dizi boncuktan oluşan bir aksesuar aracı akla gelmektedir. Zikir de genel olarak bu tespih tanelerinin çekilerek yapıldığı bir eylem olarak algılanmaktadır... Evet, bu eylem Allah'ı zikredip anmak için kullanıldığında elbette bir anlam ifade ediyor olsa da, bu, çok yüzeysel ve gösterişsel olması bakımından bize emredilen *tesbih* anlayışından çok çok uzakta kalmakta değil midir?

Yüce Allah bize Kur'an'da O'nu sabah-akşam *tesbih* etmemizi emrediyor; boncuklardan oluşan o tespih tanelerini çevirmemizi değil!.. Bir de şimdi bu boncuklara alternatif olarak "zikirmatikler" piyasada yer almış vaziyette… Çok acayip değil mi?.. Aksesuar olarak kullanmak dışında, bunu dinin bir gereği olarak düşünmek ancak aldanmaktır. Çünkü Allah'ın gönderdiği bu İslam dininde boncuk çevirmek diye bir şey asla yoktur! Siz hiç Allah resulünün hayatında boncuk çevirdiğini duydunuz mu? Peki ya sahabilerin? Uydurma dahi olsa böyle bir rivayetle karşılaştınız mı? Duymadınız, duyamazsınız da zaten. Çünkü onlar mescidin bir köşesinde ellerinde tespihle oturmadılar; onlar, Allah Allah diyerek hicret ettiler, onlar Allah Allah diyerek yetime, yoksula, garibana yardım ettiler... Onlar Allah Allah diyerek Mısır'a, Yemen'e,

Habeşistan'a, İstanbul'a gittiler; Allah'ın *nûr*unu, mesajlarını yaymak için!..

Madem eline tespih alıp onu çekmek çok bir şeydi, peki sahabiler beceremiyor muydu öyle yapmasını?.. Ne gerek vardı Hendek Savaşı'na, ne gerek vardı Uhud'a, Bedir'e… Bir hırka, bir cüppe sessizce bir köşede gizli gizli kalsalardı ya!..

* * *

Peki ya bu eylemi yaparken birtakım sayıları tutturmaya çalışanlara ne demeli?..

Belli sayılarda, belli kelimeleri tekrar edip de bunun bir sonuca ulaştıracağını düşünmenin Kur'an'dan hiçbir referansı yoktur!

Siz hiç Kur'an'da "şu kadar sayıda şunu tekrar edersen şunlar olur…" şeklinde bir ifadeye rastladınız mı?

"Şu kadar sayıda söyle, gir cennete…", ya da "Şu kadar sayıda çevir ve böylece Allah'ı razı et…", veya "Şu kadar sayıda söyle ki bu salih amel olsun…" vb. şekilde bir tane delil dahi yoktur Allah'ın kitabında!

Rahmân bizi her an görüp gözetirken, bu sayılara takılma olayı da nedir? Akıl alır gibi değil!..

Allah aşkına, peki nereden çıkıyor bu Kur'an dışı şeyler?.. Kim uyduruyor ve Allah'tanmış gibi bize din diye bunu servis ediyor?.. Bunları uyduranlar, Allah'a iftira atmanın kendilerini nasıl bir helake sürükleyeceğini bilmiyorlar mı!?

Bu boncuk çevirme ve belli sayıda belli kelimeleri söyleme geleneği esasında İslamiyet'ten çok daha önce başlayan, sonra günümüze kadar devam eden bir Hindu geleneği olarak bilinmektedir… Şu anda baktığınız zaman keşişlerin ellerinde de, Hint gurularının ellerinde de bu boncuklardan bulunduğunu görürsünüz… Hindularda, Budistlerde ve Hristiyanlarda bu gelenek yayılmıştır ve nihayetinde Müslüman kültürünün içinde de kendine yer bulmuştur... İslam'da olmayan bu gelenek zamanla "bidat"e dönüşmüş ve dinden kabul edilerek İslam'ın ayrılmaz bir parçası olarak görülmeye başlanmıştır…

Bu boncuk çevirme eylemi, zamanında diğer hurafelerle birleşerek önemli bir ibadet hâline dönüşmüş ve giderek Müslümanların hayatında yer kaplar hale gelmiş… Onu çevirince yavaş yavaş kendimizde bir kurtulmuşluk duygusu oluşturmaya başlamışız... Bu da kendimizi

iyi hissetmemize, rahat hissetmemize sebep olmuş... Hatta yaptığımızdan da öyle eminmişiz ki boncuk çevirmeyenlere acıyarak bakmaya başlar olmuşuz, çünkü yaptığımız işin bizi kesin olarak kurtaracağına birileri tarafından inandırılmışız… Yapmamız gereken birçok şeyden kurtulduğumuzu düşünüyorken, bize sağdan yaklaşmış olan şeytanın tuzağına düşmüşüz… Asıl yapmamız gereken sorumluluklarımızdan böylece alıkonulmuşuz…

Elbette ki bu bir genellemedir ve tespihi dinleştirmeyen insanlar bundan ayrıdırlar... Allah bizleri gerçekten O'nun istediği şekilde hakkını vererek kendisini *tesbih* edenlerden, O'nun istediği şekilde hakkını vererek O'nu zikredenlerden eylesin...

Yüce Allah'ın kitabında Kur'an'ı ağır ağır, düşüne düşüne okumamızın emri yer almaktadır. İyiliği emretme, kötülükten nehyetme emirleri vardır… Yine yapmamız gereken, bizden beklenen çok önemli kavramlar bulunmaktadır: "Tefekkür", "tedebbür", "taakkul", "tefakkuh", "tezekkür" gibi… Kur'an'da geçen bu kelimelerin manalarını mutlaka ayrı ayrı inceleyin lütfen.

Bu derin kavramları yerine getirmek yerine biz; elimize aldığımız boncuk taneleri ile bin tane, on bin tane, ya da başka başka sayılarda aynı şeyi tekrar etme kampanyalarına katılır hâle gelmişiz… Bu iş öyle bir noktaya gelmiş ki, sayısını kimin belirlediği bile belli olmayan sayılarda, belirli kelimeleri, düşünmeden, anlamadan, bir mantığa oturtmadan sadece tekrar ederek söylemekle cennette birtakım beklentilerin bize verileceğine inanır hâle gelmişiz... Gönülden, içten ve manasını düşünerek bilinçli bir faaliyette bulunmamız gerekirken, ne dediğimizi dahi bilememe durumuna düşmüşüz…

Görüyorsunuz değil mi nasıl da haktan uzaklaşmışız!?

Boncuk çevirme işini Allah'ın dinine ekleyip de dinde olmayan bir şeyi yapmak, dinde olan ve emredilen bir şeyi yapmamak demektir. Bu da Allah'ın dinine haksızlık etmek demektir. Yani biz, kendi kendimize zulmediyoruz demektir. Ahirette Allah'a, kendisinin göndermediği bir şeyi O'na isnat etmemizin hesabını nasıl vereceğiz? Üstelik de Allah'ın bizi dosdoğru yol olan Kur'an'a tabi olmamız ve dini yalnızca O'na halis kılmamız konusunda defalarca uyarmasına rağmen!..

Umarız tıpkı peygamberimiz Hz. Muhammed'in tatbik ettiği gibi, yani Kur'an'dan aldığı bilgi ve referanslarla uyguladığı gibi en doğru

şekilde Allah'ı her an *hamd* ile *tesbih* ederiz, her daim zikrederiz. Yani hayatımızı, Allah'ı her işimizde hatırlayan bir bilinçle yaşarız...

Kur'an'a arz ettiğimiz zaman geçer not alan, peygamberimizden bir rivayet olarak bizlere ulaşmış olan şu harika sözü paylaşmak isteriz:

"*Sübhânallâhi ve bi-hamdihî adede halkihî ve rıdâ nefsihî ve zînete arşihî ve midâde kelimâtihî.*"

"Allah'ı; yarattıkları adedince, kendisinin razı olacağı şekilde, arşının ağırlığınca, kelimeleri adedince *hamd* ile *tesbih* ederim."

Allah'ı *tesbih* ederim; Allah'ı uluhiyet makamına yakışmayan bütün eksik ve noksan isim ve sıfatlardan tenzih ederim…

Ne kadar muhteşem!..

(<u>Not</u>: Namazlarımızın başında okuduğumuz *Sübhâneke* zikrinin/duasının anlamına mutlaka bir bakın lütfen.)

Şunu da kesinlikle unutmamalıyız: Eğer yapacağımız zikirlerin, övgülerin, güzel sözlerin O'na yükselmesini istiyorsak <u>salih amellerde bulunmamız gerekir</u>:

Fâtır/10: "Kim izzet (şan/şeref/onur/itibar) istiyorsa, (bilsin ki) izzet bütünüyle Allah'ındır (Allah içindir/Allah'a özgüdür). 'Et-tayyib' (o iyi, güzel) söz O'na yükselir, onu da salih (ıslah edici/güzel ve yararlı/iyi ve doğru) amel yükseltir. Kötülükleri tasarlayıp-düzenleyenler ise; onlar için şiddetli bir azap vardır ve onların tuzağı bozulacaktır (darmadağın olacaktır/boşa çıkacaktır)."

Cuma namazlarında olsun başka zamanlarda olsun, hep birlikte toplu hâlde yapılan dualar neden kabul olmuyor diye düşünüyorsak eğer, "dönüp de eylemlerimize tekrar bakmamız gerektiği" sonucuna da bu ayetle birlikte ulaşmış oluyoruz…

Bu arada, izzetin bütünüyle Allah'a ait kılınması, bu kavramın insanlar açısından asla kullanılamayacağı manasında değildir; bu, insanların elde edebilecekleri her türlü onur ve haysiyetin kaynağının Allah'tan olduğu anlamına gelmektedir. Daha iyi anlaşılması için şu harika ayete de bakmamız gerekmektedir:

Nisâ/139: "Müminleri bırakıp da kâfirleri *velî*ler edinenler, onların yanında izzet mi arıyorlar? Şüphesiz ki (bilsinler ki) izzet bütünüyle (ve) yalnızca Allah'a aittir (Allah'a özgüdür)."

Bir öncesindeki ayetten biliyoruz ki, yüce Allah'ın "müminleri bırakıp da kâfirleri *velî*ler edinenler" dediği bu kişiler münafıklardır; yani ikiyüzlü olanlardır.

İnananları bırakıp da kâfirlerle dost olan ve onlarla dostluklarından şeref ve itibar kazandıklarını düşünen bu münafıklar aldanış içerisindedirler, ancak bu durumda olduklarını bilmezler:

Münâfikûn/8: "(Münafıklar) diyorlar ki: 'Andolsun, eğer *Medîne*'ye dönersek, üstün/şerefli/itibarlı/güçlü olan(lar), zayıf/ezik/güçsüz/alçak olan(lar)ı elbette oradan sürüp-çıkaracaktır.' Ama izzet (üstünlük, şeref, itibar, güç) ancak (ve ancak) Allah'a ve O'nun resulüne ve müminlere aittir (bunlara özgüdür). Velakin münafıklar (bunu) bilmezler/bilmiyorlar."

Görmüş olduğunuz üzere bu ayetler bugüne de anlayanlar için öyle şeyler anlatıyorlar ki…

Münafık kimselerin hayata bakış açılarını, olaylar karşısındaki vaziyetlerini, onları bekleyen akıbeti ve onlar hakkında daha pek çok şeyi ilerleyen sayfalarda ayetleri okudukça daha iyi kavrayacağız. Bir münafık gibi düşünüp davrandığımız durumların olduğunu yüce Allah'ın kitabındaki ayetlerden öğreneceğiz ve umulur ki bu hatalarımızdan en kısa sürede vazgeçeceğiz...

Ayrıca, "dostlarımızı iyi seçmemiz gerektiğini" bize anlatan şu çok önemli ayetleri de mutlaka okumamız gerekir:

Furkân/27-30: "Ve o gün zalim kişi: 'Ah, n'olaydım, keşke o resul ile birlikte bir yol tutsaydım!' diyerek, (pişmanlıktan dolayı) ellerini ısıracaktır. 'Ah, yazık bana! Keşke falancayı 'halîl' (dost) edinmeseydim!' '*Zikr* (zikir, vahiy, Kur'an) bana geldikten sonra (o kişi) beni (vahiyden, Kur'an'dan) saptırdı/uzaklaştırdı. (Meğer) şeytan(laşmış olanlar), insanı yüzüstü bırakırmış.' Ve (bu konuşmalar esnasında) resul: 'Ey Rabbim! Şüphesiz/Doğrusu kavmim bu Kur'an'ı 'mehcûr' bıraktılar (terk ettiler/yalnızlaştırılmış bıraktılar/dışlanmış hâlde tuttular/ondan hicret ettiler, uzaklaştılar).' demiştir (diyecektir)."

Tevbe/119: "Ey iman edenler! Allah'a karşı takvalı (duyarlı) olun ve sadıklarla beraber olun."

* * *

Cum'a suresine geri dönersek:

Yüce Allah, Tevrat yükletilip de sonra onu taşımayan kimsenin durumunu, "sırtında kitaplar taşıyan eşeğin durumu"na benzetmektedir.

İlginç geldi değil mi? Daha da ilginci, bu ayeti bilmesine rağmen kendisini aynı duruma düşüren insanların bulunması, öyle değil mi?..

Yüce Allah şüphesiz ki bu örnek ile yalnızca "kendisine Tevrat gelip de onun yükümlülüğünü yerine getirmemiş olan kimseler"e seslenmiyor! Tevrat'ı bilip de onun öğretilerine uymayanlar ile Kur'an'ı bilip de onu hayatına taşımayanlar arasında ne fark var ki? Yani Allah, Tevrat ile yükümlü kılınıp da onunla amel etmeyenlere eşek diyecek de, Kur'an ile amel etmeyen bizlere aferin mi diyecektir?

Kur'an'ı sadece ezberinde bulundurup da onu hayatına taşımayan, elinde Kur'an olup da anlamadan okuyarak hayatına taşıyamayan, Kur'an ile sorumlu tutulmuş bir Müslüman olarak onu açıp da okumayan ve böylece hayatına da uygulayamayan kişiler olarak bizler hangi durumdayız acaba?..

Eğer kitabı hayatımıza taşımazsak, hemen peşinden gelen ayetten anlıyoruz ki biz zalim bir toplum sınıfına girmiş oluyoruz! Yüce Allah'ın zalimleri hidayete kavuşturmayacağını da çok iyi biliyoruz. O zaman nasıl hâlâ olduğumuz yerde sayıyoruz?!

Kendi geçmişimizden bir örnek verelim:

Zamanında Kur'an "dokunulamaz, ulaşılamaz" kılındı. Bunun yanı sıra ona "herkesin onu anlayamayacağı" iftirası da atıldı. Dikkat edin, Kur'an'dan konuşamayınca, onu hayatımıza taşıyamayınca bu sefer "Kur'an adına" konuşur olduk! Yani kitaba uymadık, kitabına uydurduk. Böylece de yalanların ve iftiraların önü tamamen açılmış oldu… Daha sonra da -*Bakara*/79'da geçtiği üzere- kitap ehlinin Tevrat'a yaptıklarının daha beterini biz Kur'an'a yaptık (ve hâlâ bu korkunç hatayı yapıyoruz). Sonrasında büyük felaketler ve yıkım gerçekleşti, tamamen yok olmanın eşiğinden dönüldü. Üzerinden yaklaşık yüz sene geçmiş olmasına rağmen, uzay çağında yaşamamıza rağmen şu anda bile hâlâ tam olarak uyanamamış olmamız; bu yaşadığımız felaketlerden ve yıkımdan dersimizi hiç de iyi alamadığımızın en önemli delili değil midir?..

Gelelim bir diğer önemli konuya…

Cuma günü namaz için çağırıldığımızda, ticareti bir kenara bırakıp Allah'ın zikrine gitmemiz bize emredilmektedir. İlgili ayetin başında bulunan "Ey iman edenler!" hitabı, kadın erkek tüm herkesi içeren bir hitaptır; Kur'an'da bu hitap tamamen aynı içerikle defalarca yer almak-

tadır… Lakin geleneğimizde Cuma namazı kavramı bir şekilde dönüşüme uğratılmış, "sadece erkeklere farz" olarak bizlere benimsetilmiştir. Çok büyük bir hata yapılmıştır! Çocuğunu yetiştirecek olan bir anne Cuma hutbesinde anlatılacak olan o dinî öğretiden maalesef uzak bırakılmıştır. Erkek çocuğunu da kız çocuğunu da yetiştirip terbiye eden ve onları topluma kazandıran kadınların dinî hayatın tam merkezinde yer almaları gerekirken bunun dışında bırakılmaları, telafisi kolay olmayan nice problemlere kapı aralamıştır…

Günümüzde bu konu ile ilgili çalışmalar olsa da (kendi ülkemizde), şu anda hâlen kadınlara yer ayrılamayan mescitlerin olması, bu durumunun yaşanması o çalışmaların yetersiz olduğunu göstermektedir. Farz olmayan teravih namazında bile kadınlara yer ayrılabiliyorken (ki Kur'an'da teravih namazı diye bir namazdan bahsedilmemektedir), haftada bir olan ve farz olan Cuma namazlarında kadınlara mutlaka yer ayrılması gerekmez mi?! Filistin, Mısır, Irak, Arabistan gibi ülkelerde ise böyle bir problem yaşanmamaktadır; bayanlar kendilerine ayrılmış olan yerlerde Cuma namazlarını rahatlıkla kılmaktadırlar...

Allah'ın bu emri için, yani üzerimize farz olan bu istek için bahanelere sarılmanın ne kadar haklı bir gerekçesi olabilir!? Ayet açık net ortada iken bu konu hakkında kendilerinde herhangi bir mesuliyet hissetmeyen o görevliler, bunun hesabını nasıl vereceklerini hiç düşünüyorlar mı acaba?.. Olması gereken şeyin yapılmadığını görüyoruz. Öyleyse bu bir zulümdür, öyle değil midir!?

Peki ya Cuma hutbelerinin içeriği hakkında ne düşünüyorsunuz?

O kadar inanan insan bir araya toplanmışken, üstelik haftada bir defa hep bir araya gelmişken, çok az ama çok değerli olan o dakikaları din adına ne ile doldurmak gerekir dersiniz?

Orada vaaz veren siz olsaydınız, ne anlatırdınız?

Yani bu kadar önemli, bu kadar hayatî ayetler varken ve okumadığımız daha birçok değerli ayet bir tarafta duruyorken, minberde siz olsaydınız o kısacık zamanı bu kıymetli ayetlerle doldurmaz mıydınız?..

Peki ya peygamberimiz Cuma hutbelerinde ne yapıyordu? Elbette ve elbette Kur'an'dan ayetler okuyordu. *Ankebût*/45'te geçen: "Sana kitaptan vahyedileni oku!" emri doğrultusunda hareket ediyor ve onlara Allah'ın ayetlerini okuyordu. *En'âm*/51'de bulunan "Rablerine (götü-

rülüp) toplanacaklarından korkanları onunla (Kur'an'la) uyar!" emri uyarınca insanlara Kur'an'daki ayetleri *tilâvet* ediyordu. 6236 tane ayet varken, haftada bir defa bir araya gelmişken, büyük bir kalabalık toplanmışken, çok sınırlı ve kıymetli dakikalarımız bulunuyorken, biz bunu nasıl değerlendiriyoruz?

Cuma namazlarında orada görünen tablo karşısında sizin de içiniz daralmıyor mu, yüreğiniz sızlamıyor mu? Vaaz verilirken etrafınıza bir bakın; insanları uyudu-uyuyacak bir hâlde göreceksiniz… Bu işte bir terslik yok mu?..

Nasıl oluyor da insanı uyandırıp kendine getiren, ayağa kaldıran, dirilten şahane bir kitabımız, bir dinimiz varken vaaz esnasında uyku hâlinde kalabiliyoruz?!

Aslında bu sorunun cevabı belli:

Verilen vaazın bir kısmı, genel olarak o hutbeyi yazan kişi veya kişilerin (her kim yazıyorsa) kendi ürettikleri yorumlarından ve tavsiye ve öğütlerinden; bir diğer bir kısmı da "hadis" diye bildiğimiz, peygamberimiz Hz. Muhammed'e ait olduğu iddia edilen rivayetlerden oluşuyor... Ayet? Kur'an?

Belki hutbenin içerisinde ya da sonunda yahut başında birkaç ayet okunuyorsa okunuyor ve ne yazık ki o okunan ayetin önünü de arkasını da okumaya vakit kalmadığı için, öylece kalıp gidiyor...

Bu neyin nesidir Allah aşkınıza!?

Ayetler kesin olarak Allah'ın sözleri iken, sözlerin en güzeli iken, peygamberimiz de hutbelerinde ayetlerden okuyor iken, biz ne yapıyoruz böyle!?

Allah diyoruz, dini yalnız kendisine halis kılacağımız yaratıcımızdan bahsediyoruz, bunun ne kadar farkındayız!? Uyanalım artık yeter!

Gerçekten bu nedir böyle!?

Cuma namazına Allah'ın zikri için gidiyoruz ki Allah bize bunu emrediyor. Allah'ın zikri Kur'an'dır. O her bir saniyesi inanılmaz değerli olan vakti zikir ile doldurmaları gerekirken, tamamını zikir ile doldurmaları gerekirken maalesef öyle olmadığını görüyoruz. O zaman bunun adına zulüm denmez mi? Olması gerekeni niçin yapmıyoruz?

Birileri çok ileri gittiğimi düşünüyor olabilir. Hayır! İnanın bu söylenenler az bile…

Altından kıymetli o vakitleri işte bu kadar verimsiz geçirirseniz, can kulağıyla pürdikkat dinlememiz gereken bu ayetleri bizlere anlatmaz da başka başka şeyleri anlatırsanız; bunun adına zulüm derler!

Siz eğer orada bulunan cemaati, insanı derinden sarsan nice ayetlerden mahrum bırakabiliyorsanız; bunun hesabını yüce Allah'a verebileceğinizi gerçekten de düşünebiliyorsunuz demektir! Bu resmen çürümüşlüktür ve bu tam bir felakettir... ! Bakın:

Zuhruf/43-44: "Öyleyse/Şu hâlde, sana vahyedilene sımsıkı sarıl! Çünkü/Şüphesiz ki sen dosdoğru bir yol üzerindesin. Ve muhakkak ki o (Kur'an), senin ve kavmin için bir zikirdir (hatırlatmadır/öğüttür/şan ve şeref kaynağıdır) ve yakında (ondan) sorumlu tutulacaksınız/sorguya çekileceksiniz/sorulacaksınız."

Daha ne söylenilmesini bekliyorsunuz?..

Peygamberimiz sımsıkı vahye sarıldı, yani Allah'ın bize ikram ettiği Kur'an'a sarıldı. Peki, biz şu anda neye sımsıkı sarılıyoruz?

* * *

A'râf/203'te geçen: "De ki: 'Ben yalnızca bana Rabbimden vahyolunana uyarım." ifadesine bir bakın lütfen, dönüp tekrar bir bakın, hayır bir daha dönüp bir daha okuyun lütfen!

Yüce Allah'ın kendi elçisine ne dedirttiğini göremeyecek kadar nasıl kör olduk böyle?

Hutbeden sonra insanlar değişmiyorlarsa, hâllerini düzeltmiyorlarsa bunun bir sorumlusu da o kısa vakti hakkını vererek doldurmayan/dolduramayan o din adamıdır! Allah'ın dinine ve ayetlerine bu kadar haksızlık edilebilir mi?! Böylesine din adına israfa gidilmesi büyük bir zulümdür ve Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmeyeceği için bizlere hidayet vermeyecektir!

Şu anda içinde yaşadığımız toplumda ortalık küfürden geçilmiyor, ahlaksızlık hızla artıyor, insanlar çok büyük bir hızla kötülüğe alışıyor ve bu korkunç tabloda din adına konuşanlar eleştirilmiyor, neden?..

Görevini hakkıyla yapan yiğit insanlar hariç, geriye kalan büyük bir çoğunluk hakikati anlatmadığı için; masal, hikâye ve rivayetlerde takılıp kaldıkları için böylesine korkunç bir toplumsal bozulmanın içerisindeyiz!..

Eğitim ailede başladığı için elbette ki anne ve babalar da bu durumdan sorumludurlar… Okullarda verilen eğitim-öğretim sistemini dü-

zenleyenler, bu eğitimi ileride anne ve baba olacak olan bizlere veren kimseler de yine bu işten sorumludurlar… Din kültürü dersinden en yüksek notu veren, ancak o yüksek kalitede eğitimi bizlere veremeyenler de bundan sorumludurlar…

Bizim din kültürüne değil, acilen halis dine ihtiyacımız bulunmaktadır; bizim rivayetlere değil, kesin ve net olan yüce Allah'ın ayetlerine ihtiyacımız bulunmaktadır! Yalnızca bu dinin sahibinin emrettiği dini bize öğretmelerine ihtiyacımız bulunmaktadır. Bunu tartışmaya açmak dahi abestir...

Toplumu eğiten ve yönlendiren din adamlarının, ilim adamlarının çok iyi yetişmiş olması gerekir öyle değil mi? Ancak şu anki tabloya baktığımızda, kendine din adamı diyen, ilim adamı diyen o birtakım kimselerin daha kendilerinden haberlerinin olmadığını görüyoruz… Peki, kim anlatacak bu vahiyleri?.. Kur'an ile karanlıklardan aydınlığa çıkamamış olan bu dar kafalı adamlar ne verebilecek ki bu topluma?! Peygamberi temsil edeceksin, din adamı olarak onlara Allah'ı ve ilahi vahyi öğreteceksin, ama Kur'an'dan bir ayet okuyup da ona mana vermekten âcizsin; sen nasıl din adamlığı yapacaksın!..

Toplumumuzda ordu gibi, onbinlerce din adamı bulunmaktadır. Ama alın işte size yetiştirdikleri Müslüman toplum!.. Kusura bakmayın, ya da bakın; mevcut durum ortada…

Mâide/62-63: "Ve onlardan birçoğunun günahta ve düşmanlıkta ve haram yemede yarıştıklarını görürsün. Yapmakta oldukları şey ne kötüdür! 'Er-rabbâniyyûn' (o rabbaniler/kendini Rabbe adayanlar/din adamları) ve 'el-ahbâr' (o âlimler, bilginler) onları, günah söylemlerinden ve haram yemelerinden nehyetmeli (uzaklaştırmalı, sakındırıp engellemeli) değil miydi!? Yapmakta oldukları şey ne kötüdür (onları ne kötü yetiştiriyorlar)!"

* * *

Şimdi, gelelim "hadis" diye bildiğimiz, peygamberimiz Hz. Muhammed'e ait olduğu iddia edilen o rivayetlere…

Öncelikle şunu iyi bilmeliyiz ki Hz. Muhammed asla Kur'an'a aykırı konuşmadı; konuşsaydı o zaten peygamber olmazdı… Peygamberimiz asla Kur'an'a aykırı konuşmadı, çünkü o gerçekten Allah'tan korkuyordu (*Zümer*/11-15)! Demek oluyor ki eğer peygamberimizin ağzından çıktığı iddiasıyla "hadis" olarak Kur'an'a aykırı bir şey duymuşsak, bilin ki onu asla peygamberimiz söylememiştir!

Hâkka/43-47: "(O), âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir (ikram edilmiştir). Ve eğer (o elçi) bize (atfen/isnaden) bazı sözler uydurmuş olsaydı, elbette onu kuvvetle/kıskıvrak yakalardık; sonra da onun can damarını/şah damarını elbette keserdik/koparırdık. O vakit/Artık hiçbiriniz buna engel de olamazdınız."

Necm/1-4: "İnmekte olan yıldıza/Battığı zaman yıldıza/(Parça parça) indiğinde *necm*'e (vahye) yemin olsun ki, arkadaşınız (Muhammed) ne sapmıştır ne de azgınlaşmıştır. Hevasına (kendi istek, arzu, düşünce ve tutkularına) göre de konuşmuyor. O (size ilettiği mesaj/Kur'an), kendisine vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir."

(<u>Not</u>: "Hadis" sözcüğünün kelime anlamı "söz"dür. Bu kelime pek çok ayette "mesaj, Kur'an, haber, söz" anlamlarında kullanılmaktadır. Bunların yanı sıra yine aynı "h-d-s" kökünden gelen kelimeler, "anlatmak, ortaya çıkarmak, yeni, olgu-olay, efsane" gibi anlamlar da içermektedir. Bu kökten gelen kelimeler Kur'an'da 36 yerde geçmektedir: *Bakara*/76, *Zilzâl*/4, *Kehf*/6, 70, *Duhâ*/11, *Tâhâ*/9, 113, *Talâk*/1, *Enbiyâ*/2, *Necm*/59, *Vâkı'a*/81, *Tûr*/34, *Kalem*/44, *Zümer*/23, *Nisâ*/42, 78, 87, 140, *En'âm*/68, *A'râf*/185, *Ahzâb*/53, *Câsiye*/6, *Lokmân*/6, *Mürselât*/50, *Tahrîm*/3, *Zâriyât*/24, *Nâzi'ât*/15, *Bürûc*/17, *Sebe'*/19, *Ğâşiye*/1, *Yûsuf*/6, 21, 101, 111, *Mü'minûn*/44, *Şu'arâ*/5. Kur'an'da durum bu şekildedir; yüce Allah bu kelimelere bu anlamları yüklemiştir. Bu durumun haricinde, daha önceden de bahsettiğimiz üzere peygamberimize ait olduğu iddia edilen o rivayetlere de "hadis" demişlerdir/denilmektedir ki bu kelime toplumda yaygın olarak bu anlamda kullanılmaktadır.)

Kur'an'ın indirilişinin üzerinden onlarca sene geçti, hatta yüzlerce sene geçti ve insanlar rivayet kültürü oluşturdular… Oluşturulan bu kültürün içerisine, âdeta Kur'an'a savaş açan sözler boca edildi… Hem de bunu yaparlarken "Bu sözü Hz. Muhammed söyledi…" diyerek yaptılar, çünkü başka türlü bu karanlık amaçlarına ulaşamayacaklardı… Sanki Kur'an ayrı söylemiş, peygamber ayrı konuşmuş gibi insanları ikileme düşürdüler… Bu korkunç tablo hâlen bir fitne olarak devam etmektedir ve bu durumu aşmadan felaha eremeyeceğiz!.. Yüce Allah açık bir şekilde gönderdiği kitabında Hz. Muhammed'in hevasından konuşmadığını, Hz. Muhammed'e uymanın Kur'an'a uymak olduğunu defalarca belirtmiştir; hem doğrudan hem de dolaylı olarak.

O zaman Allah'a iftira edenler Kur'an'ı değiştiremediler, ancak, "Bu peygamberin sözüdür." diyerek peygamberimizin sözlerinin sahtesiyle gerçeğini karıştırıp "hadis" diye ortaya sundular… Bu korkunç tablo her zaman cahiller eliyle güç kazandı ki şu anda da durum aynen böyledir… Kur'an'ı bir kere anlayarak okuyan kişi bunu çok rahat anlar, ancak Müslümanlar şu anda bile hâlâ Kur'an'ı anlamanın derdine düşemediler maalesef!..

Yüce Allah'a ve Hz. Muhammed'e yapılabilecek en büyük iftirayı, ancak uydurdukları hadisi "Bu Allah'tandır, resulündendir." diyerek yapabilirlerdi; öyle de yaptılar... Hadislerin doğruluğunun tartışmasız tek geçerlilik alacağı yer vardır, o da Kur'an'dır. Kaldı ki yüce Allah Kur'an'ı tamamladığını bildiriyor!.. Hangi yaratılmışın haddine düşebilir ki Kur'an'ı eksik bulup da başka kaynaklarla o eksiği tamamlamak?! Buna kalkışmaktan daha büyük bir küfür olabilir mi!?

Esasında kale bile alınmayacak bir meseleyi nasıl bu kadar büyük bir fitneye dönüştürebildik ve Müslümanlar nasıl bu hâle düştüler anlamak mümkün değil!.. Müslümanlar, üzerlerine düşen görev olan Kur'an'ı okuyup anlama olayına bir kez olsun gayret gösterebilselerdi eğer, böyle bir konuyu gündeme almak dahi o kadar basit ve gereksiz kalacaktı ki sormayın gitsin…

Size hemen ileride, çok yakın bir zamanda yaşanmış öyle çarpıcı bir örnek vereceğim ki, hangi durumda olduğumuza inanamayacaksınız. Artık üzülür müsünüz, kahrolur musunuz, ne hissedersiniz bilemem… O yüzden bu konuyu önemine binaen sürdürmek durumundayım…

Eğer bir söze hadis deniliyorsa ve o Kur'an'dan referans alıyorsa, işte o zaman o söze hadis olabilir denilmelidir. Dikkat edin, kesinlikle "hadistir" değil; "hadis olabilir" denilmelidir! Çünkü her ne kadar peygamberimiz yaşarken söylediği birtakım sözlerin kayıt altına alınmış olma durumu da olsa, ölümünden iki yüz-iki yüz elli sene sonra onun söylemediği sözler de eklenmiş hâlde iken bu sözleri derleme çalışmasına gidilmiştir. Sap ile saman karışmış, onun söylediği sözler ile ona söyletmek istedikleri sözler aynı havuzda toplanmıştır... Buhari, Tirmizi, Ebu Davud, Müslim ve diğer kimseler, peygamberimizden yaklaşık iki yüz, iki yüz elli yıl sonra gelerek, peygamberimize atfedilen sözlerin tamamını alıp değerlendirmek üzere çalışmalar yürütmüşlerdir. Dikkat edin, aradan asırlar geçmiş ve o süre içerisinde peygamberimizin

düşmanları tarafından nice hurafeler de uydurularak hadis adı altında servis edilmiştir…

Hadis çalışmaları yapan bu ve bu gibi kimseler, peygamberimize atfedilen tüm hadisleri topladıkları gibi, bu uydurma hadisleri de "belki peygamberimiz söylemiştir" düşüncesinden hareketle olsa gerek, çalışmalarına katmışlardır. Ona ait olduğu iddia edilen hiçbir sözü yerde bırakmamak adına titizlikle bu çalışmayı yürütmeye gayret etmişlerdir düşüncesindeyiz... İyi niyetle bu yola çıktıkları düşüncesindeyiz… Hatta peygamberimize atfedilen bunca sözü toplayıp derleme, onları düzenleme ihtiyacını duyma sebeplerinin: Yaşadıkları dönemde, toplumda ortalığı karıştırmak isteyenlere ve her söze peygamberdenmiş gibi inandırılan cahillere karşı gelmek istedikleri için ve benzeri durumlar için olduğu düşüncesindeyiz... Kendilerinden sonra gelen insanların, Kur'an'ı bırakıp da onların derlediği bu kitaplara uyacaklarını bilselerdi eğer, asla bu çalışmalarını yürütmezlerdi düşüncesindeyiz...

Aktarılan rivayetler olsun, önceki yaşamış tefsircilerin yorumları olsun bunları tabii ki de okumak ve bilmek gerekir... Bunlar bizim merak duygularımızı gidermede yardımcı olan, bize farklı bakış açıları kazandıran, yazıldıkları döneme ait bilgiler veren, Kur'an'ı ilk tefsir eden kimselerin yorumlarını daha iyi anlamamıza katkılar sunan unsurlardır… Hemen her konuda pek çok sayıda rivayet bulunmaktadır. Örnek olarak: Kur'an'da geçen "Zülkarneyn kıssası" ile ilgili birçok rivayet bulunmaktadır… Ancak dikkat edin: Bunlar din değildir! Eğer gerekli görseydi yüce Allah, Zülkarneyn'in ismini, ne zaman ve nerede yaşadığını tam olarak bizlere verirdi... Allah'ın bize, onun adaletli olduğunu, iyiliği emrettiğini bildirmesi bizim için yeterlidir. Bilmemizi istediği, önemli ve gerekli gördüğü şeyi bize zaten bildirmiştir... Peygamberimizin Kur'an'ı nasıl uyguladığına dair rivayetleri elbette ki bilmekte fayda vardır. Ancak asla unutmayalım ki Kur'an'ı yüce Allah bizzat kendisi tefsir etmiştir (*A'râf*/52, *Fussilet*/3)!

Hûd/1-2'de de beyan edildiği üzere Kur'an'ın bütün ayetleri bizzat yüce Allah tarafından yine Kur'an'da açıklanmıştır. Kişilerin kendi kanaatlerini din diye sunmamaları için, insanların insanlara kul olmamaları için ayetlerin açıklamaları bilfiil Rabbimiz tarafından yine Kur'an'da yapılmıştır… Bizim Kur'an'ı Kur'an ile tefsir edip uygulamamız gerekir. Peygamberimiz *mübîn* olan Kur'an'dan başkasıyla hüküm vermemiştir!

Din Kur'an'dır. Hüküm vermek için Kur'an'dan başka bir kaynağa asla ihtiyaç yoktur, olamaz! Yüce Allah'ın kitabından bahsediyoruz, bunun yeterince farkındayız öyle değil mi?

* * *

Rivayetlerden konu açılmışken, "Sevr Mağarası'nın girişindeki güvercin yuvası ve örümcek ağı" ile ilgili olan rivayeti biz Müslümanlar mutlaka duymuşuzdur… Peki, bununla ilgili olan ayeti hiç okuduk mu? Emin olun eğer okumuş olsaydık, ne güvercinden ne de örümcekten bahsetme cüretinde bulunabilirdik! Çünkü *Tevbe*/40'ı açıp baktığınızda, "(…) Onu sizin görmediğiniz/göremediğiniz ordu ile/askerlerle/güçle desteklemişti. (…)" ifadesiyle karşılaşacaksınız. Yüce Allah eğer "Askerlerle/ordu ile destekledik." deseydi, örümceğin de güvercinin de o askerlerin arasında sayılabilme ihtimali olurdu, çünkü onlar görülen şeylerdir. Ancak, "görülmeyen bir güç ile" desteklendiğini bildiriyorsa Allah, bu durumda bu rivayetin uydurma bir rivayet olduğu aşikârdır...

Yüce Allah "Görmediğiniz/göremeyeceğiniz bir ordu ile/askerlerle/güçle onları destekledim." buyuruyor, ama biz çıkıp da âdeta "Biz gördük, onlar güvercin ile örümcekti…" diyoruz!

(*Ahzâb*/9'da da bu duruma yakın olan başka bir olaydan bahsedilmektedir.)

Bu hikâye çoğumuza din adı altında dayatıldığı için bu gerçekle ilk defa karşılaşanlar belki hayal kırıklığına uğramış olabilirler...

Görüyorsunuz değil mi?

Dürüst olmak zorundayız dürüst! Allah'ın dini adına konuşuyoruz dikkat edin! Âlemlerin Rabbinden bahsediyoruz, O'nun insanlığa mesajından bahsediyoruz dikkat edin! Rivayetleri dinleştirmek, Allah'a çok büyük bir iftiradır! Bakın *Nisâ*/171'de geçen şu ifadede yüce Allah neyi emretmektedir: "Ey kitap ehli! Dininiz konusunda taşkınlık etmeyin/aşırı gitmeyin ve Allah hakkında hak olandan başkasını söylemeyin. (…)" Allah hakkında yalnızca hak olanı konuşmak zorundayız, çünkü kitap ehline yapılan bu emir elbette bize de yapılmıştır!

Doğru olabilecek birçok rivayetin yanında bize aktarılan o kadar çok uydurma rivayet bulunmaktadır ki… Biz hak olan Allah'ın ayetlerini okumaya devam edelim, onlar kendiliğinden zaten gün yüzüne çıkacaktır... Size bu konuda mutlaka okumanızı tavsiye edeceğimiz bir kitap bulunmaktadır: Fereç Hüdür'ün yazdığı "Kütüb-i Sitte Eleştirisi

ve Kur'an'a Arzı" isimli bu kitap, gayet anlaşılır bir üslupta yazılmış güzel bir eserdir. Bu kitabı okuduğunuzda *Kütüb-i Sitte*'de, yani en kutsi diye tanımladıkları hadislerin altı tane kitap içerisinde bir araya toplandığı bu seri içerisinde; Allah'a, resulü Hz. Muhammed'e, İslam'a ve Müslümanlara "hadis" adı altında nasıl korkunç iftira attıklarını göreceksiniz. Hadis adı altında tıpkı bir Truva Atı gibi dinimize sokulan bu korkunç sözleri okuduğunuzda, bunu Allah'ın dinine nasıl yaparlar diye siz de ayağa kalkıp bu duruma isyan edeceksiniz! (*Kütüb-i Erbaa* ile ilgili araştırmayı da size bırakıyorum…)

[Not: *Bakara*/80, *Âl-i İmrân*/24'te geçen, o "Sayılı günlerin dışında, ateş bize asla dokunmayacaktır." sözünü söyleyenlerin referans aldıkları kaynak Tevrat değildir. Tevrat'ta böyle bir şey geçmez. Bunun kaynağı, *Rabbânî* gelenekteki inanışa göre, (Hz. Musa'ya yazılı olarak verilen Tevrat'ın dışında) Tevrat'ın açıklaması niteliğinde sözlü olarak indirilmiş olduğunu söyledikleri/iddia ettikleri Talmud'dur (Talmud Bavli/ The William Davidson Talmud/Rosh Hashanah/17a'ya bakabilirsiniz)! Dikkat edin: Yani Bakara/78-80 ve Âl-i İmrân/24-25 ayetlerindeki ifadeler Tevrat'a yönelik değil, "Talmud"a yöneliktir!.. Bizdeki hadis kitapları, onlardaki o Talmud… Ne kadar da birbirlerine benziyorlar, fark ettiniz değil mi?..]

Özet olarak, rivayet edilen bir söz ne kadar kutsi sayılırsa sayılsın, o sözü peygamberimiz söylemiştir diye bir garantisi asla yoktur!.. Onu aktaran insanlar her kim olurlarsa olsunlar, o bize hadis diye tanıttıkları sözleri Kur'an'a danışmamız gerekir. Peygamberimizden rivayet olduğu iddia edilen o sözde, eğer Kur'an'a ters bir şey varsa, o söz peygamberimize ait olamaz ve onun naklinde bir problem var demektir… Tekrar ediyoruz: Peygamberimiz Kur'an'a aykırı bir sözü asla söylemez! Din adına eğer bir şeyler söylemiş ve bize öğütlemişse, mutlaka Kur'an'dan beslenmiştir. Çünkü peygamberimiz Allah'a iftira atmaz, atamaz. Kaç tane ayet okuduk, siz de şahitsiniz…

* * *

Her şeyi geçtik, yüce Allah bize binlerce ayet göndermişken ve bunları da bize bizzat peygamberimiz aktarmışken, biz ne diye Allah'ın ayetlerinin önüne başka şeyler geçirmeye çalışıyoruz? Hadisin en güzelinin Kur'an'daki bu ayetler olduğunu da biliyoruz (*Zümer*/23). E daha ne?

Bizim derdimiz ne? Sahih hadis arıyorsak ve dürüstsek eğer, işte en sahih hadisler Kur'an'daki ayetlerdir (*Yûsuf*/111'e bir bakın lütfen). En güvenilir ve en kesin hadisler Kur'an ayetleridir. Allah aşkınıza yetmedi mi Kur'an bize? Allah bize dinimizi Kur'an ile belirledi, ancak biz "Bu eksik, bu bize yetmez." diyoruz, öyle mi yani?

Dosdoğru bir istikamette gitmek mi istiyoruz? Öyle ise buyrun:

Tekvîr/26-28: "Hâl böyle iken, nereye gidiyorsunuz!? O (Kur'an), âlemler için yalnızca bir zikirdir; içinizden istikamet sahibi olmayı/doğru yolda gitmeyi dileyenler için."

Başka bir şey değil, yalnızca Kur'an'dır bize dosdoğru istikameti sağlayacak/sağlatacak olan!

Peygamberimizin *sünnet*ine mi uymak istiyorsunuz? İşte Kur'an; Kur'an'da geçen her uygulama zaten bizatihi peygamber *sünnet*idir!

Bitti. Nokta.

Bazı insanların içi hâlen rahat etmiyor; peygamberimizin vefatından yüzlerce sene sonra kitaplaştırılan bu hadislere uymazsam dinden çıkarım diye düşünüyorlar... Gerçekten böyle düşünüyorlar ve korku içerisinde ikilemlerde kalıyorlar! İnanın iş bu boyutlarda seyrediyor... Korkunç!.. Bu yüzden bu konu üzerinde biraz daha duralım.

Lütfen *Kalem* suresini en baştan okuyarak bir gelin, otuz altıncı ayetinden kırk ikinci ayetine kadar olan kısımda şu bilgileri göreceksiniz: "Size ne oluyor? Nasıl/Ne biçim hüküm veriyorsunuz? Yoksa size ait bir kitap var da onda(n) mı ders alıyorsunuz (okuyorsunuz)!? İçinden neyi seçer-beğenirseniz, mutlaka o sizindir (diyen bir kitap)? Yoksa, 'Ne hükmederseniz mutlaka sizindir.' diye sizin lehinize olarak tarafımızdan verilmiş, kıyamet gününe kadar geçerli yeminler mi var!? Onlara sor; onların hangisi buna kefil olacak? Yoksa onların ortakları mı var!? Eğer sadık (doğru sözlü/özü sözü bir/inancında samimi) iseler, haydi getirsinler ortaklarını!"

Yetmiyor mu bu ayetler bizlere?!

Tekrar ediyoruz, dikkat edin: Halis (katıksız/öz/saf/arı duru) din yalnız Allah'ındır (*Zümer*/3)!

Kur'an'ın öğretmeni de Allah'tır (*Rahmân*/2). Yüce Allah'ın kulu ve resulü olan Hz. Muhammed de önce bu ayetleri kendisi anlayıp (*Bakara*/285), sonra yirmi üç yıl boyunca peyderpey inen bu ayetleri

insanlara anlatmadı mı? Arı duru, tertemiz, orijinal ve Allah'ın bizden istediği din, işte bu Kur'an'da olan dindir; başkası değil! Öyleyse Allah'ın dinine bir şey katmamak zorundayız! Asla katamayız! Katarsak eğer hak olana zulüm etmiş oluruz, Allah'a iftira etmiş oluruz, yani yapılacak en kötü şeylerden birini yapmış oluruz.

Bakın şu anki İslam âlemine; eğer halis olan Allah'ın dinine bağlı kalsaydık, dinin içine hiçbir şey katmamış olsaydık yüce Allah bizi böylesine kötü durumlarda bırakır mıydı Allah aşkınıza? Bu ölçüyü bir yakalayabilsek de içinde bulunduğumuz şu garabet durumlardan bir sıyrılıp çıksak artık… (*Nisâ*/141'i, *Rûm*/47'yi, *Hacc*/38'i, *Âl-i İmrân*/139'u, *Enfâl*/19'u okuduğunuzda, maalesef mümin olmaktan ne kadar uzak olduğumuzu göreceksiniz. Allah'ın vaadinden dönmediği gerçeği, bunun açık bir kanıtıdır.)

* * *

Evet, Kur'an'dan başka hiçbir kaynağa din diye sarılamayız! Kur'an haktır (*Ankebût*/68, *Secde*/3, *Bakara*/91…), dolayısıyla batıla din diye sarılamayız:

Ankebût/52: "De ki: 'Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter. O, göklerde ve yerde ne varsa bilir. Batıla inanan ve Allah'ı inkâr edenler var ya, işte onlar hüsrana uğrayacakların ta kendileridir."

Peygamberimizin ağzından çıktığını iddia ettikleri o sözler, ayetler gibi kesin değildirler, yani zan içermektedirler. Dinde zan olmaz; zandan din olmaz! Çok iyi bildiğimiz üzere zan, haktan yana hiçbir şey ifade etmez (*Necm*/28)!

Daha geniş bir kapsam ifade etse de şu ayetin bu konuyu yakından ilgilendirdiğini görmemiz gerekir:

İsrâ/36: "Ve hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme/peşinden gitme; çünkü/muhakkak ki işitme (duyusu) ve göz ve gönül, bunların hepsi bundan sorumludur (bundan sorumlu tutulmanı gerektirir/bundan sorguya çekilecektir)."

Bakın dinden konuşuyoruz, Allah'tan konuşuyoruz, Allah'ın dininden konuşuyoruz:

Sâffât/154-157: "Size ne oluyor? Nasıl hüküm veriyorsunuz! Hiç tezekkür etmez misiniz ('gerçeği' hatırlamaz mısınız/hiç düşünmez misiniz/düşünüp anlamaz mısınız)? Yoksa sizin apaçık bir deliliniz mi var? Eğer sadıksanız, hadi getirin kitabınızı!"

Biz müslümanların tek bir delili vardır, o da vahiydir, yani Kur'an'dır. Siz eğer başka kitapları Allah'ın kitabıyla kıyaslarcasına öne sürüp getirirseniz, bu, sizin Allah'ın kitabına inanmadığınız ve ona güvenmediğiniz anlamına gelmez mi?

Din adına, hüküm adına başka kaynaklara gitmek, yüce Allah'a: "Bu kitabı eksik gönderdin." demekle eşdeğer değil midir? Hatta bir çeşit Allah'ın ayetlerine yüz çevirmek değil midir?

Başka bir kitabı Allah'ın kitabının yerine koymak, açık bir şekilde zalimlik yapmak değil ise nedir?

Uyanın!

Mâide/44: "(…) Ve/Zira Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyenler kâfirlerin ta kendileridirler."

Mâide/45: "(…) Ve/Zira Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyenler zalimlerin ta kendileridirler."

Mâide/47: "(…) Ve/Zira Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyenler fasıkların ta kendileridirler."

Evet, kim Allah'a inanmazsa ve O'nun ayetlerini inkâr ederse kâfir olur; kim de O'nu ayetlerini inkâr etmez fakat bu ayetlerin hükmünü yerine getirmez ise yoldan çıkar, yani fasık olur. O'nun ayetlerini inkâr etmez, onun ayetlerini uygulamaz da onun ayetlerinden başka şeyler uygularsa, o da (Allah'ın yasasını yerinden etmiş olmak ve onun yerine başka bir şey koymakla) zalim olmuş olur, çünkü Allah'ın indirdiği yasalar, insan için en adil olandır!

* * *

Allah'ın ayetlerini eksik bulmak, başka kaynaklara gitmek ya da vahye uygun yaşamaya çalışmamak demek, Allah'ın indirdiğini kerih bulmak yani beğenmemek demek değil midir? Ki bu, *Yûnus*/15'te anlatılan "Bize başka kitap getir." diyen kâfirlerin durumuna düşmektir. Daha da kötüsü, *Muhammed*/9'da geçen: "Böyledir, çünkü onlar, Allah'ın indirdiğini kerih gördüler (onu beğenmediler/tiksindirici buldular/ondan iğrendiler/ondan nefret ettiler), bundan dolayı O da, onların amellerini heder etmiştir." sözünün bizatihi muhatabı olmaktır!..

O korkan kişiler, esas Allah'ın gönderdiği vahyin dışındaki başka birtakım kaynaklara Allah'tan gelmiş gibi sarılmaktan korksunlar! Allah'ın ipine (Kur'an'a) sarılmamaktan korksunlar! Yüce Allah

"Dininizi tamamladım." diyecek ve biz gidip başka kaynaklarda dinî hükümler arayacağız öyle mi!? Yazık!.. Olacak şey değil! Korkunç!

Nahl/89: "Ve her ümmetin (toplumun) içinden kendilerine karşı bir şahit çıkardığımız gün, seni de bunların üzerine şahit getirmiş olacağız. Sana 'el-kitâb'ı (bu kitabı) indirdik ki, her şey için ayrıntılı bir açıklayıcı ve bir hidayet (kılavuz/rehber) ve bir rahmet ve Müslümanlara/(Allah'a) teslim olanlara bir müjde olsun."

Furkân/33: "Ve (vahiyle ilgili) onlar sana her örnek getirdiklerinde biz de sana hakkı (gerçeği) ve en iyi/en güzel açıklamayı mutlaka getirmişizdir."

* * *

Dikkat edin, yüce Allah bizlere kitabında defalarca O'nun resulüne uymamızı emretmektedir (*Haşr*/7, *Âl-i İmrân*/31-32, *Nisâ*/59, *Enfâl*/46). Dahası, *Resulullah*'a itaat etmenin, Allah'a itaat etmek anlamına geldiği bize bildirilmekte, Allah'a icabet ile resule icabet Kur'an'da yan yana getirilmektedir (*Nisâ*/80, *Enfâl*/24, *Nisâ*/69, *Nûr*/54)! Yine dikkat edin, bize "Abdullah oğlu Muhammed"e tabi olun denilmemekte; "Allah'ın resulü Muhammed"e tabi olun denilmektedir. Mesajı iletene itaat etmemiz, o mesajı gönderene itaat etmemiz anlamına gelmektedir. Resul, Rabbinden kendisine gelmiş olana önce kendisi iman etmiştir, sonra da müminler (*Bakara*/285)! Bizim kendisine tabi olmamız istenen peygamberimiz de zaten yalnızca ve yalnızca yüce Allah'tan gelene tabi olmuştur! Tekrar edelim, peygamberimiz yalnızca ve yalnızca yüce Allah'tan gelene itaat etmiştir! Ve yine tekrar edelim, peygamberimiz yalnızca ve yalnızca yüce Allah'tan gelene uymuştur:

Yûnus/15-17: "Ve onlara ayetlerimiz apaçık belgeler olarak *tilâvet* edildiğinde (okunup aktarıldığında), o bizimle karşılaşmayı (bize kavuşmayı) ummayanlar: 'Bundan başka bir Kur'an getir yahut bunu değiştir!' dediler. De ki: 'Onu nefsim tarafından (kendi kendime/kendiliğimden/kendime göre) değiştirmem olacak şey değildir. Ben yalnızca bana vahyolunana uyuyorum. Eğer Rabbime isyan edersem, şüphesiz büyük günün azabından korkarım.' De ki: 'Eğer Allah dileseydi, onu size okumazdım/okuyamazdım ve onu size bildirmezdi (sizin de ondan hiçbir haberiniz olmazdı). Gerçek şu ki ben sizin aranızda bundan (Kur'an'ın inişinden) önce (kırk yıllık) bir ömür yaşadım. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız (hiç düşünmüyor musunuz/yine de akıl

erdirmeyecek misiniz)? O hâlde Allah'a karşı yalan uydurandan veya O'nun ayetlerini yalanlayandan daha zalim kim olabilir!? Şüphesiz ki mücrimler felaha eremezler/iflah olmazlar!"

Enbiyâ/45: "De ki: 'Ben, sizi yalnızca (ve yalnızca) vahiy ile uyarıyorum. Ancak/Ne var ki sağır olanlar, uyarıldıkları zaman bu çağrıyı işitmezler (ki)!"

En'âm/153: "Ve şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. Şu hâlde buna uyun! Sizi O'nun yolundan ayıracak (başka) yollara uymayın (ya da: Başka yollara uymayın; zira o yollar sizi O'nun yolundan ayırır)! İşte (Allah) size bunları vasiyet etti/emretti; umulur ki sakınırsınız (takva sahibi olursunuz)."

Enfâl/46: "Ve Allah'a ve resulüne tabi olun/uyun ve birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da rüzgârınız (gücünüz/kuvvetiniz) gider! Ve sabredin (direnç gösterin); çünkü/şüphesiz ki Allah, sabredenlerle beraberdir."

Zümer/11-15: "De ki: 'Ben, dini yalnızca O'na halis kılarak Allah'a kulluk etmekle emrolundum. Ve ben, Müslümanların/teslim olanların ilki (öncüsü/önderi) olmakla emrolundum.' De ki: 'Ben, Rabbime isyan ettiğim (O'na karşı geldiğim) takdirde, doğrusu *'azîm* (büyük, dehşetli) bir günün azabından korkarım.' De ki: 'Ben dinimi yalnızca O'na halis kılarak Allah'a kulluk ederim. Artık siz de, O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) dilediğinize kulluk edin!' De ki: 'Şüphesiz ki/Gerçekten hüsrana uğrayanlar, kıyamet günü hem nefislerini (kendilerini) hem de yakınlarını hüsrana uğratanlardır. Haberiniz olsun/Dikkat edin/İyi bilin ki bu, apaçık hüsranın ta kendisidir."

En'âm/114-117: "O, size 'el-kitâb'ı açıklanmış olarak indirmiş iken, Allah'ın dışında bir hakem mi arayayım!? Ve kendilerine 'el-kitâb' verdiklerimiz, bunun (Kur'an'ın) gerçekten Rabbinden hak olarak indirilmiş olduğunu bilmektedirler. Şu hâlde, sakın kuşkuya kapılanlardan olma! Rabbinin sözü, doğruluk ve adalet bakımından tastamamdır/tamamlanmıştır. O'nun sözlerini değiştirebilecek yoktur. Ve/Zira *Semî* (hakkıyla işiten), *'Alîm* (hakkıyla bilen) O'dur. Ve eğer yeryüzündekilerin çoğunluğuna uyarsan, seni Allah'ın yolundan şaşırtıp-saptırırlar. Onlar ancak zanna uyuyorlar ve onlar sadece saçmalıyorlar (zan ve tahminle yalan söylüyorlar). Şüphesiz ki senin Rabbin, yolundan kimlerin saptığını çok iyi bilir ve (yine) O, doğru yolda olanları da çok iyi bilir."

Ahzâb/1-3: "Ey Nebi! Allah'tan sakın (takva sahibi ol) ve (asla) kâfirlere ve münafıklara tabi olma (uyma/itaat etme)! Şüphesiz ki Allah *'Alîm*'dir (her şeyi hakkıyla bilendir), *Hakîm*'dir (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydedendir). Ve Rabbinden sana vahyedilene uy! Muhakkak ki Allah yapmakta olduklarınızdan haberdardır. Ve Allah'a tevekkül et (güvenip dayan)! Zira *vekîl* olarak Allah yeter."

En'âm/70'i açıp da bir okur musunuz lütfen ve yine harika bir ayet olan *Nahl*/125'i.

Kâf/45: "Biz onların neler söylediklerini çok iyi biliyoruz. Sen onların üzerinde hiçbir şekilde zorba/zorlayıcı değilsin; şu hâlde, benim tehdidimden korkan kimselere sen bu Kur'an ile hatırlat/öğüt ver!"

Kasas/87: "Ve sana indirildikten sonra, sakın seni Allah'ın ayetlerinden alıkoymasınlar (vahyin isteklerini yerine getirme kararlılığını yitirme)! Sen Rabbine davet et ve asla müşriklerden olma!"

Yûnus/108-109: "De ki: 'Ey insanlar! Şüphesiz size Rabbinizden hak gelmiştir. Artık kim hidayet bulursa (doğru yola gelirse), o ancak nefsi (kendi) için hidayet bulmuştur; kim de saparsa, ancak (sadece ve sadece) kendi aleyhine sapmıştır. Ve ben hiçbir şekilde sizin üzerinize *vekîl* değilim (sizin tercihinizden dolayı sorumlu tutulan asla ben olmayacağım!). (Ey peygamber!) Sen sana vahyolunana tabi ol ve Allah (aranızda) hükmedinceye kadar sabret. Ve/Zira hâkimlerin/hüküm verenlerin en hayırlısı O'dur."

Mâide/49-50: "Ve aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet ve onların hevalarına (nefislerinin arzularına, keyiflerine, tutkularına) uyma ve Allah'ın sana indirdiğinin bir kısmından (Kur'an'ın bazı hükümlerinden) seni saptırmalarından sakın (dikkat et Allah'ın sana indirdiği hükümlerin bir kısmını uygulamada seni şaşırtmasınlar)! Şayet yüz çevirirlerse, bil ki, şüphesiz Allah bir kısım günahları nedeniyle onları bir musibete uğratmak istemektedir. Ve muhakkak ki (unutmayın ki) insanların çoğu fasıktır (hak yoldan çıkmış bulunuyorlar). Onlar hâlâ cahiliye hükmünü mü arıyorlar!? 'Yûkinûn' (iyi bilen/kesin bilgiyle inanan/iyice anlayan/gerçeği görebilen/kesin olarak inanacak) bir topluluk için Allah'tan daha iyi (daha güzel) hüküm veren kim olabilir!?"

A'râf/3: "Rabbinizden size indirilene tabi olun/uyun, O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) *velî*lere uymayın. Ne

kadar da az/azınız tezekkür ediyorsunuz (‘gerçeği’ hatırlıyorsunuz/düşünüp öğüt alıyorsunuz)!”

Kusursuz! Tertemiz! Apaçık! Muhteşem!..

***

Bunlarla birlikte, elbette ve elbette helal-haram koyma yetkisi sadece ve sadece yüce Allah’a aittir! Peygamberimiz de ancak Allah’ın helal dediklerine helal, haram dediklerine haram demiştir! Hiçbir insan da öyle kafasına göre helal-haram koyma yetkisine sahip değildir!

Tahrîm/1-2: “Ey Nebi! Eşlerinin hoşnutluğunu/rızasını arayarak (eşlerinin hatırı için), Allah’ın sana helal kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun? Ve/Yine de Allah *Ğafûr*’dur (bağışlayandır), *Rahîm*’dir (esirgeyen, merhamet edendir). Doğrusu Allah, (böylesi) yeminlerinizi helalleştirmeyi (böyle gereksiz yeminlerinizi bozmanızı) size farz kılmıştır. Ve sizin *mevlâ*nız (sahibiniz, dostunuz, yardımcınız) Allah’tır. Ve *‘Alîm* (her şeyi bilen), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) O’dur.”

Nahl/116: “Ve dillerinizin yalan yere nitelendirmesi dolayısıyla ‘Şu helaldir.’, ‘Şu haramdır.’ demeyin. Çünkü Allah’a karşı yalan uydurmuş olursunuz. Şüphesiz, Allah’a karşı yalan uyduranlar, felaha (kurtuluşa) eremezler.”

Yûnus/59-60: “De ki: ‘Allah’ın size indirdiği; sizin de, bir kısmını helal, bir kısmını haram kıldığınız rızıklar hakkında ne dersiniz?’ De ki: ‘(Bunun için) Allah mı size izin verdi, yoksa Allah’a iftira mı ediyorsunuz?’ Allah’a karşı yalan uydurup iftira edenlerin kıyamet günü zanları nedir (acaba kıyamet günü ne cevap vereceklerini düşünüyorlar/onlar kıyamet gününü ne zannediyorlar)? Gerçekten/Şüphesiz Allah, insanlara karşı *fazl* (lütuf ve ihsan) sahibidir (insanlara çok ihsanda bulunmuştur/insanları ‘sınırsız’ lütfuna muhatap kılmıştır), fakat onların çokları şükretmiyorlar.”

En’âm/144’ü, hatta sonrasında *Mâide*/3, 87-88, 96’yı, *En’âm*/117-121, 136-153’ü, *Nahl*/114-119’u, *Âl-i İmrân*/50, 93’ü, *A’râf*/32-33, 157’yi, *Bakara*/85, 173, 275’i, *Hacc*/30’u, *Nisâ*/23-24, 160-161’i de okuyun lütfen.

***

Biz Müslümanlar, on yıllarca, yüz yıllarca kendi kendimize zulmettik; su gibi saf, şeffaf, tertemiz, temizleyici, akışkan, aziz ve insan için

vazgeçilmez olan dinimizin içerisine bir yığın hurafe katarak biz aslında kendi kendimizi zehirledik… Bu öyle bir hâle geldi ki Müslüman'ım demeye, Allah demeye neredeyse utanır hâle geldik… Korkunç! Dehşet verici! Bundan daha beter ne olabilir?!

Burada büyük bir parantez açalım, sonra kaldığımız yerden devam edelim:

(Zamanında, Allah'ın kendi dinini bizzat kendisinin açıkladığını (*Fussilet*/3, *Hûd*/1-2), yani Kur'an'ın bütün ayetlerinin bizzat yüce Allah tarafından yine Kur'an'da açıklandığını bir türlü anlayamadık… Sonra ayetlere kendi tarafımızdan, tek taraflı bakarak haklı olduğumuzu iddia ettik; benim dediğim doğru dedik. Hâlbuki senin dediğin-benim dediğim diye bir şey olamazdı; Kur'an'ı bütün hâlinde göremedik… Oysa ayetleri bir arada değerlendirdiğimiz zaman hiçbir sorun kalmıyordu, ancak anlaşılan o ki bilgi eksikliğimizi gideremedik ve ayetleri birbirine zıt görmeye başladık; bu da taraflara ayrılmamıza sebep oldu… Din anlayışındaki farklılaşmaların kurumsallaşması sonucunda ortaya çıkan beşerî oluşumlara, yani "mezheplere" ayrılmaya başladık; "fıkhî", "itikâdî" mezheplere ve bunların ayrıldığı kollara ve onların da ayrıldığı kollara ve onların da ayrıldığı kollara… Derken birbirimizden iyice ayrılıp gittik... Kur'an'ın geliş amacını unuttuk; onun, ihtilafa düştükleri şeyleri insanlara açıklaması için gönderildiğini (*Nahl*/64) unuttuk, aksine biz Kur'an'ın üzerinden ihtilafa düştük… Allah'ın bize kolaylık dilediğini, zorluk dilemediğini (*Bakara*/185) unuttuk. Kolaylaştırılmış olan dini (*Kamer*/22, 32, 40) biz kendimize zorlaştırdık… Kur'an apaçıktı ve açıklayıcıydı (*Zuhruf*/2), ama biz ona "gizemli, esrarlı, gizli, fantastik" bir kitap muamelesi yaptık, onu büyü kitabına (!) çevirdik… Kur'an'da din adına her şey açıklanmıştı (*En'âm*/38), ama biz onu bir türlü yeterli bulamadık. Bunca güzel ayeti görmedik, anlamadık ve: "Ağız dolusu kustuğunda oruç bozulur mu?', bu Kur'an'da yok. 'Çizmeni taşmayana kadar bedenin kanarsa abdest bozulur mu?', bu da Kur'an'da yok. 'Abdest alırken dişler arasında nohut büyüklüğünde gıda kalırsa abdest sayılır mı?', bu da Kur'an'da yok vs. vs…" dedik ve âlemlerin Rabbi olan Allah'ın kitabına "eksik" deme hadsizliğine giriştik. Be insan senin derdin ne?.. Hakikaten senin derdin ne!? Yoksa sen dinini Allah'a mı öğretiyorsun?.. İnandığımız Allah'a güvenmedik. O'nun ne söylemek istediğine bir türlü kulak vermedik. Açıklandığı za-

man hoşumuza gitmeyecek şeyleri sormamamız gerektiğini söyleyen *Mâide*/101-102'yi okuyamadık. *Bakara*/67-71'de anlatılan olayın özünü niyeyse anlayamadık. Allah bizi dengeli/orta bir ümmet yaptığını söyledi (*Bakara*/143), biz bunu bir türlü kavrayamadık… Kitap ehlinin, kendi kitaplarından nasip almayı unutmalarının cezası/karşılığı olan "kıyamete kadar aralarına kin ve düşmanlık salınması" olayını bildik (*Mâide*/13-16), fakat aynı hataya düşüp Kur'an'daki bu tertemiz ayetlerden nasiplenmeyi unuttuk; Kur'an'dan uzaklaştık ve mezheplere-tarikatlara-cemaatlere parçalandık… Dinin sahibi bize birbirimizle çekişmememiz gerektiğini söyledi (*Enfâl*/46), ama biz bunu hep unuttuk… Allah bize, "Hep birlikte Allah'ın ipine (Allah'ın ahdine/Kur'an'a) sımsıkı sarılın, dağılıp ayrılmayın (ayrılığa düşmeyin). (…)" dedi (*Âl-i İmrân*/103), biz ise Allah'ı dinlemedik, başka iplere sarıldık; dağıldık... "Dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlardan olmayın, bunlardan her grup kendilerinde bulunan (fikir ve davranış) ile sevinip böbürlenmektedir." dedi (*Rûm*/32), ama aklımızı kullanıp da bu emre uymadık, tek vücut olamadık… Yine aynı ruha sahip olan *Mü'minûn*/52-54 ayetlerini de bir türlü anlamaya yanaşmadık. Yüce Allah, "Kendilerine apaçık belgeler geldikten sonra, ihtilafa düşüp parçalananlar gibi olmayın; işte onlar için büyük bir azap vardır." dedi (*Âl-i İmrân*/105), ama biz görmezden geldik... "Kitap ehliyle en güzel olan bir tarzın dışında mücadele etmeyin…" diyen *Rahmân* (*Ankebût*/46), elbette ki müminlerin birbirlerine çok daha güzel davranmalarını ister ki, "Müminler ancak kardeştirler, öyleyse kardeşlerinizin arasını bulup düzeltin (…)." emri de bunu göstermektedir (*Hucürât*/10), ama biz bunu görmek istemedik… Yeryüzünün sahibi, bizi, "Kâfir olanlar birbirinin dostudur, eğer siz de bunu yapmazsanız (birbirinize yardım etmez ve dost olmazsanız) yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesat (bozgunculuk) olur." diye uyardı (*Enfâl*/73), ama biz bu uyarılardan yüz çevirdik, inatla ve ısrarla Kur'an'a değil; mezhebimize, tarikatımıza, cemaatimize vs. sarıldık. Allah resulü ise asla böyle bir şey yapmadı, o yalnızca Allah'ın vahiylerine uydu, "Dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlar var ya, senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur, onların işi ancak Allah'a kalmıştır, sonra (Allah) onlara yapmış olduklarını (mahşerde) bildirecektir." (*En'âm*/159) diyen yüce Allah'a gönül verdi. Biz ise başka başka şeylere kendimizi sürükledik, şuurumuzu yitirdik… Kâinatın yegâne hâkimi olan Allah, bize, bütün inananlara yalnızca "Müslüman" adını vermişti

(*Hacc*/78, *Âl-i İmrân*/52, *A'râf*/126), ama biz bununla yetinmedik, bir türlü yetinemedik…)

* * *

Peygamberimiz dini Kur'an'dan öğrenmiştir (*Şûrâ*/52). Peygamberimize inen bu vahiyler dışında başka herhangi bir vahiy de inmemiştir; inen tüm vahiyler ne eksik ne de fazla bütünüyle Kur'an'dadır. *Mâide*/67, *Hâkka*/43-47, *Tekvîr*/24, *Hûd*/12, *İsrâ*/73-75, *Cinn*/27-28 ayetleri bunun kanıtıdır.

O hâlde çok dikkatli olalım, Allah'ın gönderdiği bu arı duru dine sahip çıkalım! Allah'ın bizlere bıraktığı bu mirasa (*Fâtır*/32) sahip çıkalım! Allah'ın resulüne atılan iftiralara karşı gelip, Allah'ın tanıttığı o dosdoğru resulün bizzat yaşadığı bu tertemiz ayetlere sahip çıkalım;

Enfâl/27: "Ey iman edenler! Allah'a ve resulüne ihanet etmeyin, bile bile emanetlerinize (korumanız gereken değerlere) de ihanet etmeyin (ya da: Bile bile emanetlerinize hıyanet etmek suretiyle Allah'a ve resulüne hıyanet etmeyin/Allah'a ve resulüne hıyanet etmeyin; (sonra) bile bile kendi emanetlerinize hıyanet etmiş olursunuz)!"

Kehf/26-27: "De ki: 'Onların ne kadar kaldıklarını Allah gayet iyi bilir. Göklerin ve yerin *gayb*ı sadece O'na aittir. O ne güzel görendir ve ne güzel işitendir! Onların (göklerde ve yerde olanların) O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) herhangi bir *velî*si yoktur. Ve O, hükmüne/hükümranlığına hiç kimseyi ortak etmez. Ve Rabbinin kitabından sana vahyolunanı *tilâvet* et (okuyup aktar, izle)! Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) hiçbir sığınak/dayanak da bulamazsın."

Olay bitmiştir... Esasında olay çoktan bitmişti. Ancak hâlen aklında soru işaretleri olanlar için bu gerçekleri ortaya sermek gerekirdi…

Ama… Gelin görün ki bunu hâlâ anlayamayanlar var… Evet… Üstelik hâlen bunu anlamayanlar, bize dini (!) anlatanlar… Maalesef!.. Maalesef!

Hani yakın bir zamanda yaşanmış "çarpıcı bir örnek" vereceğim demiştim ya:

Dikkat edin, 2019 yılındayız ve size Türkiye'de Nisan ayı içerisinde yapılmış olan Cuma hutbesinde geçen bir kesitten bahsedeceğim. Hutbeyi yazan kişilerin, kendi yapmış oldukları yorum üstüne yorumu

dinledikten sonra, hutbe bitirilirken bize söylenenler aynen şunlardı: “Hutbemi bir kutsi hadis ile bitiriyorum: ‘Yüce Allah şöyle buyurur: Kıyamet gününde karşısına bir hasım olarak dikileceğim üç çeşit …” diye devam ediyor…

Fark ettiniz değil mi? Tam bir felaket!.. Bu nedir şimdi?.. Bu nedir Allah’ınızı severseniz!

Bir hadisi ne kadar kutsi sayarsak sayalım, onu ayet gibi sunamayız! Ona ayet muamelesi yapmak, onu ayetleştirmektir! Eğer Allah şöyle buyuruyor derseniz, bu, Kur’an’da yazılı olmak zorundadır! Kur’an’da olmayan bir şeyi “din” diye insanlara anlatmak Allah’a yapılan çok büyük bir iftiradır! Bu, apaçık bir şekilde şu ayeti ve daha nice ayetleri görmezden gelmek demektir:

Hûd/18: “Allah’a karşı yalan uydurup iftira düzenden daha zalim kim olabilir!? İşte bunlar, Rablerine arz edilecekler (sunulacaklar), şahitler de: ‘İşte Rablerine karşı yalan söyleyenler bunlardır!’ diyeceklerdir. Dikkat edin/Haberiniz olsun/İyi bilin ki; Allah’ın laneti o zalimlerin üzerinedir!”

Açın artık gözlerinizi!

Yûnus/69: “De ki: Allah hakkında yalan uydurup iftira edenler asla felaha eremezler (iflah olmayacaklardır/kurtuluşa eremezler).”

Sadece kendi ülkem Türkiye’de on binlerce cami bulunmaktadır. Bu durumda en az bir o kadar imam görev yapıyor demektir. Gerçekten rahatsız olup da elinden geleni yapanlar müstesna olmak üzere, geriye kalanlar hiç mi bu durumun farkında değiller!? Nasıl bu kadar gaflette olabiliyorlar! Yazıklar olsun!..

Nasıl da kahredici bir tablo!

İslam adına konuşan kimseler bu ayetleri bilmiyorlar mı!? Allah hakkında konuşan kimseler, sadece hak olanı konuşmaları gerektiğini bilmiyorlar mı!?

A’râf/169: “Derken, onların ardından yerlerine ‘el-kitâb’a vâris olan birtakım kimseler geldi ki; (bunlar) ‘(Nasıl olsa) biz bağışlanacağız.’ diyerek, şu geçici/değersiz/alçak olanın menfaatini (dünya menfaatini) alıyorlar. Ve kendilerine, ona benzer bir menfaat daha gelse onu da alırlar. Peki, Allah hakkında haktan başka bir şey söylemeyeceklerine dair onlardan ‘el-mîsâku’l-kitâb’ (o kitap sözü) alınmamış mıydı? Ve onun içinde olanı okuyup öğrenmemişler miydi? Oysa ahiret yurdu

Allah'tan sakınanlar (takva sahipleri/duyarlı olanlar/sorumluluğunun bilincinde olanlar/Allah'tan korkanlar) için daha hayırlıdır, hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?"

Bu ayetleri elbette biliyorlar! O zaman din adına başka başka şeyler konuşanlar, bile bile Allah hakkında yalan konuşmuş olmuyorlar mı?!

Kur'an ile öğüt ver/hatırlat emrini bilen hocalar, ellerindeki kâğıtta yazılı olanı okumak zorunda olan bu hocalar, hiç mi bu hutbeyi yazıp ellerine tutuşturanları eleştirmiyorlar? Bu zulme ilk başta onların dur demesi gerekmez mi? Buna itiraz etmeyenler, bu hutbeyi dinleyen ve dinlemeyen tüm insanların veballerini üzerlerine almıyorlar mı? Peygamberimiz zulüm karşısında böyle mi davranıyordu!? Yazıklar olsun!..

Tüm bu ayetlerin yanı sıra, şimdi hatırlayacağımız birtakım ayetleri de bilen bir din âliminin, bu konuda çok daha dikkatli ve çok daha hassas olması gerekmez mi?

Âl-i İmrân/78: "Ve onlardan öyleleri vardır ki, dillerini 'el-kitâb'a doğru eğip bükerler; siz onu 'el-kitâb'dan sanasınız diye. Oysa o 'el-kitâb'dan değildir. 'Bu, Allah katındandır.' derler. Oysa o, Allah katından değildir. Ve/Böylece onlar bilip durdukları hâlde (bile bile) Allah'a karşı yalan söylerler."

Mâide/44: "Şüphesiz ki biz Tevrat'ı içinde bir hidayet (rehberlik/kılavuzluk) ve *nûr* olarak indirdik (ya da: İçinde hidayet ve *nûr* bulunan Tevrat'ı, elbette biz indirdik). (Allah'a) teslim olmuş nebiler (peygamberler), Yahudilere onunla hükmederlerdi. 'Er-rabbâniyyûn' (o rabbaniler/kendini Rabbe adayanlar/din adamları) ve 'el-ahbâr' (o âlimler, bilginler) de, Allah'ın kitabını korumakla görevli kılındıklarından (onunla hükmederlerdi) ve/zira onun üzerine şahit idiler (Tevrat'ın hak olduğuna şahittiler). Şu hâlde insanlardan korkmayın, benden korkun ve ayetlerimi az bir değere değişmeyin/satmayın. Ve/Zira Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyenler kâfirlerin ta kendileridirler."

Bakara/79: "*El-kitâb'ı* kendi elleriyle yazıp sonra onu az bir bedel karşılığında değişmek/satmak için 'Bu Allah katındandır.' diyenlere yazıklar olsun! Elleriyle yazdıklarından ötürü vay hâline onların! Ve kazandıklarından ötürü vay hâline onların!"

Mâide/13: "Sonra misaklarını (kesin sözlerini/antlaşmalarını) bozmaları nedeniyle, onları (o sözleştiğimiz İsrailoğulları'nı) lanetledik

(rahmetimizden uzaklaştırdık) ve kalplerini kaskatı kıldık. Onlar, kelimeleri (konuldukları) yerlerinden değiştirirler/değiştiriyorlar (bağlamlarından kopararak çarpıtıyorlar/tahrif ediyorlar). Kendilerine zikredilen (hatırlatılan/öğütlenen) şeyden pay almayı (nasiplenmeyi) unuttular. İçlerinden pek azı hariç, daima onlardan hainlik/ihanet görürsün. Yine de onları affet ve (onları) hoşgör (bağışla, aldırma). Çünkü/Şüphesiz ki Allah, *muhsin*leri (iyilik edenleri/ihsanda bulunanları/güzel davrananları) sever."

Tevbe/34: "Ey iman edenler! 'El-ahbâr'dan (o âlimlerden, bilginlerden) ve 'er-ruhbân'dan (o rahiplerden, din adamlarından) birçoğu, insanların mallarını batıl olarak (uydurma yollarla/haksızlıkla/haksız yere/haksız yollardan/ürettikleri batıl inanç karşılığı) yerler/boğazlarından geçirirler ve (insanları) Allah'ın yolundan alıkoyarlar. Altını ve gümüşü biriktirip/yığıp/depolayıp da Allah yolunda harcamayanlar yok mu, işte onlara elem verici bir azabı müjdele!"

A'râf/162: "Fakat (bunun üzerine) içlerinden zalim olanlar, kendilerine söylenen sözü başka bir sözle değiştirdiler. Biz de zulmetmeleri sebebiyle üzerlerine gökten 'ricz' (pislik/iğrenç bir azap) indirdik."

* * *

Yüce Allah'ın ayetlerini, yani hakikatleri anlatmamak onları gizlemek anlamına gelmiyor mu? "Rivayetleri" ön plana çıkarıp da "ayetleri" arka plana atanlar, ayetleri etkisiz bırakmış ve onları gizlemiş olmuyorlar mı?

Öyle ya, hak dururken başka şeyleri anlatmak bal gibi de hakikati gizlemek anlamına gelmektedir!

Peki ya bu hakikati gizleyenler hakkında *dîn* gününün yegâne sahibi olan, hükmüne hiç kimseyi ortak etmeyen, tek ve gerçek büyük olan, eşi ve benzeri bulunmayan yüce Allah ne buyurmaktadır?

Hacc/51: "Ve ayetlerimiz konusunda acze düşürücü çabalar harcayanlara (ayetlerimizi etkisiz/tesirsiz/geçersiz kılmaya çalışanlara) gelince, işte onlar 'cahîm'in (çılgınca yanan ateşin/cehennemin) halkıdırlar."

Bakara/159-163: "Şüphesiz, 'el-kitâb'da insanlara beyan ettikten (açık seçik ortaya koyduktan) sonra indirdiğimiz apaçık delilleri ve hidayeti (hidayet yolunu) gizleyenler var ya; işte onlara, hem Allah lanet eder hem de (bütün) lanet etme konumunda olanlar lanet eder. Ancak, *tevbe* edip ıslah olanlar (uslananlar/durumlarını düzeltenler) ve (ger-

çekleri) beyan edenler (açıklama yapanlar/gerçeği açıkça ortaya koyanlar) müstesna. İşte onların *tevbe*lerini kabul ederim, zira *Tevvâb* (*tevbe*leri kabul eden), *Rahîm* (eşsiz merhamet kaynağı) benim. Şüphesiz, kâfir (‘gerçekleri’ örten) olup da kâfir olarak ölenler; işte Allah’ın ve meleklerin ve bütün insanların laneti onların üzerinedir, onda (lanette) sürekli kalacaklardır. Ne azapları hafifletilir, ne de gözetilirler (onların yüzlerine bakılır)/ne de mühlet verilir (fırsat verilir/göz açtırılır). Ve sizin ilahınız tek bir ilahtır, O’ndan başka hiçbir ilah yoktur; (O) *Rahmân*’dır, *Rahîm*’dir.”

Bakara/174-175: “Allah’ın indirdiği ‘el-kitâb’dan bir şeyi (veya bir kısmını) gizleyenler (örtbas edip saklayanlar) ve onu az bir değere/pahaya değişenler var ya; işte onların yiyip de karınlarına doldurdukları, ateşten başka bir şey değildir. Kıyamet günü Allah onlarla ne konuşacak, ne de onları arındıracak/temize çıkaracaktır. Ve onlar için elem verici (acı) bir azap vardır. İşte onlar, hidayete karşılık dalaleti/sapıklığı, bağışlanmaya karşılık azabı satın almışlardır. Onlar ateşe karşı ne kadar da dayanaklıdırlar!”

Felaket! Dehşet verici! Korkunç ötesi!..

Durumun ne kadar da ciddi olduğunu şimdi çok daha iyi anladık öyle değil mi?..

****

Bu ayetleri bilen bir Müslüman hakikati nasıl gizleyebilir!?

Hakikatleri bilmelerine rağmen söylememiş olanların, onları örtbas edip gizlemiş olanların kurtuluşa erebilmelerinin çaresi: *Tevbe* etmek, sonra ıslah edici davranışlarda bulunmak ve bunlarla birlikte çıkıp da gizlediği bu hakikatleri insanlara anlatmaktır. Başka? Başka hiçbir çaresi yok! Ayetler ortada… Gidip de gizli gizli *tevbe* etmelerinin bir faydası bulunmuyor; çıkıp da insanlara hakikatleri beyan etmeleri gerekiyor!

Âl-i İmrân/187: “Ve hani Allah, kendilerine kitap verilenlerden, ‘Onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız, onu gizlemeyeceksiniz.’ diye misak (kesin, sağlam söz) almıştı. Fakat onlar bunu arkalarına atıp (kulak ardı edip) onu az bir karşılığa değiştiler. Yaptıkları alış-veriş ne kötüdür!”

Yine dehşet verici, çok kritik ve çok önemli olan bir diğer durum:

Kehf/100-110: “Ve o gün, cehennemi, kâfirlere tam bir sunuşla sunarız (reddedemeyecekleri şekilde karşılarına dikeriz). Onlar ki, zik-

rime karşı gözleri bir perde içindeydi ve dinlemeye tahammül edemezlerdi. O kâfirler, beni bırakıp da (benden başka/peşim sıra/ardım sıra) kullarımı *velî*ler (dostlar) edineceklerini mi sandılar!? Şüphesiz biz cehennemi o kâfirlere bir konukluk/ikram olarak hazırlamışızdır. De ki: 'Ameller bakımından en çok hüsrana uğrayacak olanları size haber vereyim mi? Onlar, iyi işler yaptıklarını sandıkları hâlde, dünya hayatında çabaları boşa giden kimselerdir.' İşte onlar, Rablerinin ayetlerine ve O'nunla karşılaşmaya kâfir davrananlardır (Rablerinin ayetlerini ve O'nunla karşılaşmayı göz ardı etmekte direnenlerdir). Bu yüzden/Artık amelleri (yapıp-ettikleri) boşa çıkmıştır ki, biz onlar için kıyamet gününde hiçbir ölçü (tartı) tutmayacağız (onlar için terazi kurmayacağız/onlara hiçbir değer vermeyeceğiz). İşte böyle! Onların *cezâ*'ları (karşılıkları/cezaları) cehennemdir; çünkü kâfir olmuşlar, ayetlerimi ve resullerimi alaya almışlardır. İman edip salih ameller işleyenlere gelince, onlar için konukluk/ikram olarak *Firdevs* cennetleri vardır. Orada sürekli kalacaklardır, oradan hiç ayrılmak istemezler. De ki: 'Rabbimin kelimeleri için deniz mürekkep olsa ve bir o kadar da ilave getirsek, Rabbimin kelimeleri bitmeden önce muhakkak deniz tükenirdi.' De ki: 'Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim (insanım). Bana, ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa salih amel işlesin ve Rabbine ibadette hiç kimseyi (hiçbir şeyi) ortak koşmasın!"

Zuhruf/36-40: "Ve kim *Rahmân*'ın zikrini (Kur'an'ı) görmezlikten gelirse (ondan yüz çevirirse), onun başına bir şeytan sararız; artık o, onun ayrılmaz arkadaşıdır. Ve şüphesiz bunlar (bu şeytanlar), onları yoldan alıkoyarlar; onlar ise, kendilerinin gerçekten hidayette (doğru yolda) olduklarını sanırlar. Nihayetinde bize geldiği zaman, der ki: 'Ah, keşke benimle senin aranda iki doğu arası kadar (doğu ile batı arası) uzaklık olsaydı; meğer ne kötü arkadaşmışsın!' Ama bugün (nedamet) size hiçbir fayda vermeyecektir. Çünkü zulmettiniz. Muhakkak ki azapta da ortaksınız. (Öyleyse) o sağıra sen mi işittireceksin; yahut o kör olanı ve apaçık sapıklık içinde bulunanı hidayete (sen mi) erdireceksin (doğru yola getireceksin)!?"

* * *

Gerçekten olağanüstü!..

Daha ne denilmesini bekliyoruz!..

Bu ayetlerin yüce Allah'ın kitabında bulunmasının sebebi, şüphesiz ki bu ayetlerden ders çıkarmamızdır. Peki, gerekli dersi çıkartmış mıyız? Kocaman bir hayır!.. Maalesef!..

Şu anda bir bakın etrafınıza; Kur'an'dan fersah fersah uzaktayız ama herkes kendisini hidayet üzerinde sanıyor… Herkes kendisinin doğru yolda olduğunu zannediyor...

Peki neye göre?! Kime göre?!

Evet, iyi şeyler yaptığımızı zannediyoruz, fakat "iyi" olan Allah'ın "iyi" dediğidir. Aksi durumda "yüce Allah'a dinini öğreten (!) hadsiz kimse" durumuna düşüyoruz, bunu görelim artık!

Hucürât/16: "De ki: 'Siz dininizi Allah'a mı öğretiyorsunuz? Ve/Oysa göklerde olanları da, yerde olanları da bilen Allah'tır. Ve/Zira Allah her şeyi çok iyi bilendir."

Sonu kâbusa çıkacak olan bu uykumuzdan uyanalım artık! Kafamızı kumdan çıkaralım artık! Meselenin kabuğunda takılıp durmayalım, özüne inelim artık! Başka başka şeylerle oyalanıp durmayalım artık!..

Kur'an'dan yüz çevirmenin; kişiyi dünyada sıkıntılı-dar bir hayat sahibi kılacağını (*Tâhâ*/124), kendisine şeytanın musallat edilmesine neden olacağını (*Zuhruf*/36), ahirette ise onu sürekli zorlaşan bir azaba sürükleyeceğini (*Cinn*/17) öğrenelim artık!

Allah'ın rızası Kur'an'a uymaktan geçer, bunu bilelim artık!

Kur'an'dan sorulacağımızı kavrayalım artık!

Başka çaremiz yok, kendimizi daha fazla aldatmayalım artık! Yaptıklarımızı heba etmeyelim, yüce Allah'a kulak verelim artık!..

Bütün Müslümanlar olarak, hep birlikte, tek olan Allah'ın tek olan kitabı Kur'an'a sımsıkı sarılalım artık!

Yeter!

* * *

Peki, bu gerçekleri dile getiren, bu hakikatleri haykıran âlimlerimiz yok mu? Hiç olmaz mı, elbette ki varlar.

Fakat bu gerçekleri anlatan ancak azınlıkta kalan âlimlerimizden bir kısmına da maalesef ağır iftiralar atılmaktadır. Üstelik müfteriler, onlar hakkında öylesine rahat ve öylesine pervasızca atıp tutuyorlar ki… "Hadis inkârcısı", "sapık" vs. ilan ederek onları karalamaya ve böylece susturmaya çalışıyorlar. Gerçekleri haykıran ve iftiraya maruz kalan

gerçek âlimlerimiz, hadisi inkâr etmediklerini her defasında söyleyen kimselerdir. Onlar hadis adı altında Allah'a, İslam'a, Hz. Muhammed'e ve Müslümanlara atılan iftiraları inkâr ediyorlar, hadisleri değil! Hadis adı altında akılalmaz iftiralara mertçe karşı çıkıyorlar. Bunu zaten ben Müslüman'ım diyen herkesin yapması gerekmez mi? Hakkı aramamız, hak ne ise onu tutup kaldırmamız gerekmez mi? Elbette ki gerekir...

İftira atılması çok büyük bir problemdir, ama asıl problem iftira atılması da değildir. Zaten hak, batıla galip geldiği zaman; kim doğru söylemiş, kim batılın peşinden gitmiş bu bir şekilde ortaya çıkacaktır. İnsanlar okudukça, duydukça, izledikçe, düşündükçe gerçekleri görmeye başlayacaklar ve vicdanları varsa eğer hakkı savunacaklardır. Hakkı konuşana ve hakkı anlatana destek olacaklardır… Peygamberimiz Kur'an ayetlerini tebliğ ederken ona çok daha ağır iftiralar atılmıştı, bunu ayetlerden çok iyi biliyoruz. Bu konuyu ileride biraz daha açacağız…

Esas problem, bir Müslüman'ın o iftira atanı dinleyip de iftira atılan kişiyi dinlememesi, hakikati araştırmaması, gerçeği sorgulamaması, kendisine gelen haberi soruşturmamasıdır!

Maalesef bu iftiralara sazan gibi atlayanlar, Kur'an cahilleridirler. Çünkü *Hucürât*/6'yı bilmeden, bir kişi hakkında yapılan iftiraya hemen inanmışlardır: "Ey iman edenler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse (onun doğruluğunu) 'etraflıca araştırın'. Yoksa cehaletle (cehalet sonucu) bir kavme (topluluğa) kötülükte bulunursunuz da, sonra yaptığınıza pişman olursunuz."

Bize haberi getiren kimsenin fasık olup olmadığından emin olamayacağımız nice durum söz konusu olmaktadır. Tüm bu durumlar için emir aynıdır, hüküm aynıdır: Olayı, durumu, kişiyi vs. etraflıca araştırmamız gerekir.

Anlıyorsunuz değil mi?

Yani esas üzüntü verici durum bizim Müslümanlar olarak doğru düzgün araştırma yapmamamız, Allah'ın bu emrine uymamamızdır!

Peki ya *Zümer*/18'de geçen: "Onlar ki, sözü dinlerler ve onun en güzeline uyarlar." tanımına uyan bir Müslüman olmanın gayretinde bulunmamamız durumu hakkında ne demeli?..

Yine *İsrâ*/36'da geçen: "Hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme/peşinden gitme!" emri uyarınca bizim bilginin kaynağına gitmemiz gerekmiyor mu?

Dinlemeden, anlamadan, bilmeden, olaya hâkim olmadan bir fikre karşı çıkmak ve o fikir sahibine iftira atmak, Müslümanların değil; müşriklerin ve kâfirlerin ahlakıdır ki bunu da Allah'ın kitabından öğreniyoruz…

Dikkat ederseniz problemlerin kaynağı bizi hep aynı noktaya götürüyor, o da okumamamız, Kur'an'dan bu kadar uzak kalmamız! Yavaş yavaş uyanış olsa da, insanların artık gerçekleri araştırmaya başladıklarını görsek de büyük bir kesimin hâlen ayetlerden epeyce uzak kaldığına şahit oluyoruz... Üzgünüz, lakin bunun çaresinin üzülmek olmadığını da okuduğumuz ayetlerden artık çok iyi biliyoruz...

* * *

Bir diğer sureye geçmeden önce kolay bir soru soralım:

"*Subhâne Rabbike rabbi-l'izzeti 'ammâ yasifûn. Ve selâmun 'alâ-l-murselîn. Velhamdu lillâhi rabbi-l'âlemîn.*" Bu cümleler size bir yerlerden tanıdık geliyor mu?

Cuma namazına gidenler hemen bu ifadeleri hatırlamışlardır. Peki, bunların ne anlama geldiğini hiç araştırdınız mı?

"Senin izzet sahibi olan Rabbin, onların nitelendirdiklerinden (onların yakıştırdıkları vasıflardan) *sübhân*dır (uzaktır, aşkındır, yücedir). Ve 'selâm' (selamet/esenlik ve barış/kurtuluş), resullerin üzerine olsun (gönderilen bütün elçilere selam olsun)! Ve *el-hamd*, âlemlerin Rabbi Allah içindir (bütün övgü, âlemlerin Rabbi Allah'a aittir/âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun)."

Okuduğumuz bu ifadeler *Sâffât* suresinin son üç ayetinde yer alan ifadelerdir. Bu harika sureyi en baştan okuyarak geldiğiniz zaman Hz. Nuh'tan, Hz. İbrahim'e; Hz. İlyas'tan Hz. Lut'a kadar birtakım peygamberlerin hayat hikâyelerinden kısa kısa bahsedildiğini göreceksiniz. Bu sureyi mutlaka okuyun lütfen…

Evet, *Cum'a* suresini, yine her Cuma'da dinlemiş olduğumuz şu olağanüstü güzellikteki ayet ile burada bitirelim:

Nahl/90: "Muhakkak ki Allah, adaleti ve ihsanı (iyiliği) ve akrabaya yardım etmeyi emreder; 'el-fahşâ'dan (o çirkin işlerden/zulümden) ve 'el-münker'den (o kötülükten, zararlı şeylerden, fenalıktan) ve 'el-bağy'den (o kıskançlık ve ihtirastan, azgınlıktan, zorbalıktan) da nehyeder (bunlardan sizi sakındırır/bunları size yasaklar). O, umulur ki tezekkür edersiniz (hatırlarsınız/aklınızda tutarsınız/düşünüp ibret alırsınız) diye size öğüt veriyor."

Şimdi de "Azap nedir?" sorusuna cevap bulacağımız, kimlere uymamamız gerektiği konusunu ayrıntılı bir şekilde öğreneceğimiz şu harika sure ile yola devam edelim:

Kalem Suresi (1-52): "*Nûn* (*nûn*'a), kaleme ve satır satır yazdıklarına yemin olsun ki, Rabbinin nimeti sayesinde sen hiçbir şekilde 'mecnûn' (cinlenmiş/cin etkisinde/deli) değilsin. Ve muhakkak ki senin için kesintisi olmayan/başa kakılmayan bir ecir (mükâfat/ödül) vardır. Ve/Zira şüphesiz sen, *'azîm* (üstün/büyük/muhteşem/azimli-kararlı-ilkeli) bir ahlak üzerindesin. Artık yakında göreceksin, onlar da görecekler; hanginizin 'meftûn' (fitneye veya belaya tutulmuş-fitneye düşüren/fitneye tutulup-çıldırmış/azaba çarptırılmış, cezalandırılmış/yoldan çıkmış) olduğunu. Elbette senin Rabbin, kendi yolundan kimin şaşırıp-saptığını çok iyi bilir; kimin hidayete erdiğini de (doğru yolda olduğunu da) çok iyi bilir. O hâlde yalanlayanlara uyma (tabi olma/onlara boyun eğme/itaat etme/itibar etme)! Onlar senin kendilerine yaranmanı (uzlaşmanı/alttan alıp gevşek davranmanı/yağcılık etmeni/yumuşaklık göstermeni) arzu ettiler; o zaman onlar da sana yaranıp-uzlaşacaklardı. Ve şunların hiçbirine uyma (tabi olma/boyun eğme/itaat etme/itibar etme): Yemin edip duran, 'mehîn' (aşağılık, basit, adi, değersiz), (herkesi) kötüleyen (alabildiğine ayıplayıp kötüleyen/daima kusur arayıp kınayan), söz götürüp getiren (kovuculuk için dolaşıp duran), hayra (çokça) engel olan, saldırgan (haddi aşan, zorba, hak hukuk tanımayan, alabildiğine zalim, kepazeliğin her türlüsünü yapan), günaha gömülen (günahtan beslenen, günahla anılan), kaba sabalık yapan (gaddar, duygusuz, hilkat garibesi, çok yiyen, iri yarı, zalim), sonra da (bunun ötesinde) kötülükle damgalı olan (kulağı kesik, fırıldak, faydasız, hayırsız, nesepsiz, topluma yamanan, yırtık, maço, maganda, dalkavuk). Mal (servet) ve çocukları var diye, kendisine ayetlerimiz okunduğu zaman: '(Bunlar) eskilerin masallarıdır.' diyen. Yakında biz onun (böylelerinin) hortumu üzerine damga vuracağız (burnunu sürteceğiz). Şüphesiz biz, 'ashâbü'l cenneh'e (o bahçe sahiplerine) *belâ* verdiğimiz (onları sınadığımız/im-

tihan ettiğimiz) gibi onları da sınıyoruz. Hani onlar, sabah vakti onu (bahçeyi) devşireceklerine (hasat edeceklerine) dair kasem etmişlerdi (ant içmişlerdi/yemin etmişlerdi). İstisna da etmiyorlardı (başka bir ihtimal düşünmüyorlardı/Allah'ı hesaba katmıyorlardı/fakirlere pay ayırmıyorlardı). Derken, onlar uyuyorlarken Rabbin tarafından dolaşıp-gelen/kuşatıcı bir afet onun üstünü sarıp-kuşatıvermişti de (bahçe) kapkara kesilmişti. Derken sabah vakti birbirlerine seslendiler: 'Haydi devşirecekseniz erkenden arazinize/ekininize (mahsülünüzün başına) gidin!' Derken, aralarında fısıldaşarak çıkıp-gittiler: '(Aman) bugün hiçbir miskin (yoksul) bahçeye girip yanınıza sokulmasın/sokulmasa!' (diyorlardı). Ve (zanlarınca yoksulları) engellemeye güçleri yeterek erkenden gittiler. Onu (bahçeyi) gördükleri zamansa şöyle dediler: 'Muhakkak ki (herhâlde) biz (yolu) şaşırdık. Hayır (yok yok), yoksun/mahrum bırakılmışız!' (İçlerinden) orta/en makul/en dengeli olanı dedi ki: 'Ben size dememiş miydim!? (Allah'ı) *tesbih* etmeniz gerekmez miydi? Dediler ki: '*Sübhân*dır Rabbimiz, gerçekten biz zalimmişiz ('kendi kendimize' yazık etmişiz).' Bunun üzerine birbirlerini kınamaya başladılar. Dediler ki: 'Ah, (eyvah,) yazıklar olsun bize! Gerçekten biz azgın (haddi aşan/küstah) kimselermişiz. Belki Rabbimiz, onun yerine daha hayırlısını verir; çünkü/şüphesiz ki biz (artık) yalnızca Rabbimize rağbet eden kimseleriz.' İşte azap böyledir. Ahiret azabı ise muhakkak ki çok daha büyüktür, keşke bilselerdi! Şüphesiz *muttaki*ler (sakınanlar/Allah'a karşı duyarlı olanlar/sorumluluk bilinciyle hareket edenler) için Rableri katında 'na'îm' (nimetlerle donatılmış) cennetler/bahçeler vardır. Biz, Müslümanları/(Allah'a) teslim olanları, mücrimlerle (suçlularla/günahkârlarla/suç işlemeyi hayat tarzına dönüştüren veya suçu savunan kişilerle) bir tutar mıyız hiç? Size ne oluyor? Nasıl/Ne biçim hüküm veriyorsunuz? Yoksa size ait bir kitap var da onda(n) mı ders alıyorsunuz (okuyorsunuz)!? İçinden neyi seçer-beğenirseniz, mutlaka o sizindir (diyen bir kitap)? Yoksa, 'Ne hükmederseniz mutlaka sizindir.' diye sizin lehinize olarak tarafımızdan verilmiş, kıyamet gününe kadar geçerli yeminler mi var!? Onlara sor; onların hangisi buna kefil olacak? Yoksa onların ortakları mı var!? Eğer sadık (doğru sözlü/özü sözü bir/inancında samimi) iseler, haydi getirsinler ortaklarını! O gün ayak açılacak (işler zorlaşacak) ve secdeye davet edileceklerdir; fakat/artık (buna) güç yetiremeyeceklerdir. Kendilerini zillet kaplamış olarak gözleri (perişanlıktan) yıkılmış hâlde (olacaktır); zira onlar, sağlam (sağ

ve sağlıklı) iken secdeye davet edilmişlerdi (de reddetmişlerdi). Artık bu hadisi (Kur'an'ı) yalan sayanı sen bana bırak. Biz onları, bilmedikleri/bilemedikleri/bilemeyecekleri bir yerden derece derece/yavaş yavaş (azaba) yaklaştıracağız. Ve onlara zaman tanıyorum, şüphesiz benim düzenim/tuzağım metîndir (sağlamdır). Yoksa sen onlardan bir ücret istiyorsun da borç yüzünden ağır bir yük altında mı kalıyorlar!? Yahut *gayb* onların yanında da, onlar mı (istedikleri gibi) yazıyorlar!? Artık Rabbinin hükmüne sabret! Ve balık sahibi (Yunus) gibi olma! Hani o, içi kahır dolu olarak (Rabbine) nida etmişti (seslenmişti/çağrıda bulunmuştu). Eğer Rabbinden bir nimet ona ulaşmasaydı, mutlaka kınanacak bir hâlde ıssız bir yere atılacaktı. Fakat/Nihayetinde (öyle olmadı) Rabbi onu seçti ve onu salihlerden kıldı. Ve (doğrusu) o kâfirler, 'ez-zikr'i (o zikri, hatırlatmayı/vahyi/Kur'an'ı) işittikleri zaman, neredeyse gözleriyle seni devireceklerdi/devirecekler ve/bir de 'Kesinlikle o bir mecnundur (cinlenmiştir/cin etkisindedir).' diyorlar. Oysa o (vahiy/Kur'an), âlemler için ancak bir zikirdir (hatırlamadır/hatırlatmadır)."

Evet, bahçe sahiplerinin o davranışı kıyamete kadar bizlere örnek teşkil edecektir. Gök O'na ait, yağmur O'na ait, toprak O'na ait; ürün neden mutlak manada size ait olsun ki?! İşte insanoğlunun nankörlüğü böyle bir şey…

Peygamberimizin nasıl bir uğraşı içinde olduğunu bu sureden de rahatlıkla anlıyoruz. Mekkeli müşrikler, bizzat kendilerinin "el-emîn" dedikleri ve ona duydukları güven nedeniyle kıymetli eşyalarını kendisine emanet ettikleri Hz. Muhammed'e, risaletten sonra: "Mecnun" (cinlenmiş/deli/cin musallat olmuş/cinli/cin çarpmış) demişlerdi (*Kalem*/2, 51, *Dühân*/14, *Tûr*/29, Hicr/6, *Sâffât*/36), "şair" demişlerdi (*Enbiyâ*/5, *Tûr*/30, *Yâsîn*/69, *Hâkka*/41, *Sâffât*/36), "sâhir"/"meshûr" (büyücü/büyülenmiş) demişlerdi (*İsrâ*/47, *Yûnus*/2, *Tûr*/29, *Sâd*/4, *Furkân*/8), "kâhin" demişlerdi (*Tûr*/29, *Hâkka*/42), "müfteri" (iftiracı, "Allah'a iftira atıyor") demişlerdi (*Secde*/3, *Yûnus*/38, *Hûd*/13, *Enbiyâ*/5, *Furkân*/4, *Şûrâ*/24, *Ahkâf*/8), "muallem" ("insanlar tarafından" öğretilmiş) demişlerdi (*Dühân*/14), "kezzâb" (çok yalancı) demişlerdi (*Sâd*/4), "insanları ataların yolundan engelleyen kişi" demişlerdi (*Sebe'*/43).

Peygamberimiz ne zaman vahiy ile buluştu, "pasif iyi"den "aktif iyi"-ye doğru bir dönüşüm gerçekleştirdi; işte o zaman bu korkunç suçlamalar ve iftiralar kendisine atılmaya başlandı. Bu sıfatları, kendisine en

çok güvendikleri kimse olan Hz. Muhammed'e yakıştıranların nasıl bir psikolojiye sahip oldukları, ne büyük bir seviyede çelişkiler ve tutarsızlıklar yaşadıkları işte bu ayetlerden açıkça anlaşılmaktadır… Daha önce yaşayıp da aynı zihniyete sahip olan kimseler de kendilerine gelen peygamberlere yine bu tür ithamlarda bulunmuşlardı (*Zuhruf*/49, *Zâriyât*/39, 52, *Kamer*/9, 25, *A'râf*/109, *Tâhâ*/63, *İsrâ*/101, *Şu'arâ*/27, 34, *Mü'min*/24, 37)...

Yine bu surede, zor olan bu görevi yerine getirirken Hz. Yunus gibi yapmaması konusunda Hz.Muhammed'in uyarıldığını görüyoruz. (Not: Peygamberler de insandır; onlar da hata yapabilirler. Ancak anlaşıldığı üzere onlar bir hatayı tekrar tekrar işlemiyorlar, sürekli hata yapmıyorlar, hatalarından *tevbe* etmeden ölmüyorlar; vahiy meleği kendilerini hemen uyarıyor ve ilgili yanlışın hatalı bir uygulama olarak ümmete aksetmesi de böylece engellenmiş oluyor... Bu arada şunu da belirtmek gerekir ki peygamberler için dile getirilen "ismet sıfat"ı günah işlememekle değil, *Mâide*/67'de de beyan edildiği üzere tebliğde hata yapmamakla ilgili olmalıdır. Yani onlar yüce Allah'tan aldıkları bilgileri eksiksiz ve ilavesiz bir şekilde aktarmışlardır; masum oluşlarını bu minvalde anlamak gerekir. Aksi takdirde Hz. Yunus'a ve bazı peygamberlere nispet edilen davranışların anlaşılması imkânsız olurdu...)

Kur'an'da konular serpiştirilerek anlatıldığı için burada Hz. Yunus'un kıssasının sadece bu konuyla ilgili kısmını buluyoruz (Hz. Yunus ile ilgili en geniş bilgiyi *Sâffât*/139-148'de bulabilirsiniz, ayrıca bk. *Yûnus*/98, *Enbiyâ*/87-88, *Kalem*/48).

* * *

Şimdi de bu surede geçen başka bir konuya, ülkemizdeki insanların çok iyi bildikleri "nazar" konusuna dikkatlerinizi çekeceğiz. Bu son cümleyi okuyunca çok büyük bir ihtimalle "Ne alakası var şimdi?" demiş olacaksınız. Aynen size katılıyoruz ve diyoruz ki: "Ne alakası var!"

Şöyle ki, bu okuduğumuz *Kalem* suresinin elli birinci ayeti toplumumuzda "nazar duası" olarak tanınıyor ve nazara (!) karşı okunuyor desek, bu duruma ne dersiniz?

İlk defa bu bilgiyle karşılaşanlar mutlaka hayret etmişlerdir. Evet, çok ilginç, çünkü konunun bu konuyla hiçbir alakası yok…

Nasıl yani?

Ayeti hatırlayalım: “Ve (doğrusu) o kâfirler, ‘ez-zikr’i (o zikri, hatırlatmayı/vahyi/Kur’an’ı) işittikleri zaman, neredeyse gözleriyle seni devireceklerdi/devirecekler ve/bir de ‘Kesinlikle o bir mecnundur (cinlenmiştir/cin etkisindedir).’ diyorlar.”

Toplumumuzda yaygın bir inanış hâline gelen “nazar/nazar değmesi” konusuna Kur’an’dan gösterdikleri (sözde) kaynak, işte bu ayettir.

Bir de bu “nazar” kavramını desteklesin diye *Yûsuf*/67’de yer alan ifadeyi bize örnek gösteriyorlar. O ayette bizlere anlatılan, Hz. Yakup’un, oğullarına, şehre girerken tek bir kapıdan değil de ayrı ayrı kapılardan girmeleri tavsiyesinde bulunmasından başka bir şey değildir (hemen peşi sıra gelen ayeti hiç mi okumadılar bunlar!?).

Bu nasıl bir şey?.. Bu neyin nesidir böyle?.. Bu, bizim aklımızla dalga geçmekten başka ne olabilir ki!? O bilinen “nazar” kavramı ile bu ayetlerin ne alakası var şimdi?..

Elbette hiçbir alakası bulunmamaktadır!

Nazar, nazar değmesi, yerleşik tanımıyla (toplumdaki yaygın nazar algısı): Bazı kişilerin, çevrelerindeki insanlara, canlılara ve hatta eşyalara zarar veren bakışlarındaki o yıkıcı, çarpıcı ve öldürücü gücü ifade etmek üzere kullanılan bir terimdir. Başka bir yönüyle nazar: İnsanın isteyip arzu etmesine rağmen, sahip olamadığı için, arzuladığı o şeyin başkasında bulunmasından dolayı duyduğu o rahatsızlığın bir ifadesidir.

Bir kere, ayetteki “Neredeyse seni gözleri ile devireceklerdi.” İfadesi, “kızgınlık ve öfke içeren pis bakışlarla” peygamberimize bakıldığını haber vermektedir!.. Bu bakışı yapanların Müslümanlar değil, kâfirler olduğu bu ayetten anlaşılmaktadır!.. Peygamberimize attıkları kin ve nefret dolu bakışlarının sebebiyse onlara okunan Kur’an ayetleridir!.. Ayetteki “neredeyse” ifadesi ise peygamberimize zarar veremediklerinin bir göstergesidir!..

İşte bu kadar basit, ayet açık, her şey ortada!..

Kur’an’da “nezar” kelimesi, *Muhammed*/20’de “bakış” anlamına gelmektedir. *Sâffât*/88’deki “nezrah” kelimesi de yine “bakmak” anlamına gelmektedir. *Bakara*/69’da ve diğer bazı ayetlerde geçen “en-nâzırîn” kelimeleri “bakanlar” anlamına gelmektedirler. Kur’an’da “n-z-r” kökünden gelen “unzurû, yenzurû …” gibi kelimeler, daha önce okuduğumuz ayetlerden de hatırlayacağınız üzere “ibret için bakmak, incele-

mek, araştırma yapmak" gibi manalara gelmekteler. ("N-z-r" kökünden gelen kelimeler: Zaman tanımak, beklemek anlamlarına da gelmektedirler. Daha fazla detay için bk. "Okuyan, Çok Anlamlılık Bağlamında Kur'an Sözlüğü, s. 809-812".)

Kur'an'da durum bu şekildedir. Yani akıl alır gibi değil; yüce Allah bizden ibret almamız için nazar etmemizi emretmişken biz tutmuş "nazar" kelimesini öyle bir çarpıtmışız ki…

Allah'ın Kur'an'da bahsettiği ve "bakmak" anlamına gelen bu kavram şüphesiz ki hak olmuş oluyor, burada sıkıntı yok. Ancak, insanların sonradan bu kavramın içini başka şeylerle doldurup da bu kelimeyi çığırından çıkartmaları suretiyle oluşturdukları bu "nazar değmesi" kavramı kesinlikle hak değildir!..

Eğer bu "nazar değmesi" kavramı hak olsaydı, Kur'an'da yüce Allah bunu bize açık açık bildirirdi, öyle değil mi? Bir şeyin Kur'an'da olmaması, onun "dinî" bir temeli olmaması anlamına gelir. Eğer "din" adına bir şeye "haktır" diyorsak, bunun mutlaka Kur'an'da olması gerekir, aksi takdirde Allah'a iftira edilmiş olunur. "İslamiyet'te nazar değmesi vardır ve haktır…" diyenler, Allah'a açıkça iftira etmektedirler, çünkü Kur'an'da asla böyle bir söylem geçmez!

Peki, bu yaygın nazar algısı nasıl oluştu? Bu hurafe, bizim dinimize nereden bulaştı? Bu "nazar değmesi" kavramı dinimize girince, dinimizde bulunan hangi "hak" olan şeyleri yerinden etti? Nihayetinde yüce Allah'ın dininde olmayan bir uydurmayı dine ekleyerek yaptığımız bu zalimlik, dünyada nasıl bir ceza olarak bize geri döndü?

Bu kavram, peygamberimizin vefatından 200-250 sene sonra, onun ağzından çıktığını iddia eden insanlar tarafından "hadis" adı altında toplatılıp kitap hâline getirilen sözlerden hareketle ortaya çıkan bir kavram… Bu sözler, Allah'ın kitabında sanki varmış gibi gösterilerek dinimizin içine yerleştirilmiş, sonrasında hurafe hurafeyi doğurmuş ve okuduğumuz *Kalem*/51 ayeti "nazar ayeti" olarak kabul edilip "nazar duası" olarak okunmaya başlanmış... İş burada da kalmamış! Yeni sektörler, yeni âdetler doğmuş: Muskalar, okuyup üfleyen -hatta tükürenhocaefendiler (!), tılsımlar, kurşun dökmeler, çörekotu yakmalar, nazarlıklar, mavi boncuklar, cevşenler, vs… Bunlar da yetmemiş, zamanla "Şu sayıda şunu okursan şundan kurtulursun…" diyenler türemeye başlamışlar... "Şifa ayetleri" diye Allah'ın ayetlerini, Allah'ın dinini satan

nasipsizler ortaya çıkmaya başlamış... Batıl işler, saçmalıklar, hurafeler, Allah'a atılan iftiraların bini bir para…

Biz gerçekten bambaşka bir dine inanmışız… Rabbim lütfen bizleri bağışla!

Görüyorsunuz değil mi? İslamiyet'i nasıl tanınmaz hâle getirmişler! Nasıl yaşanmaz-yaşanamaz hâle getirmişler! Aydınlık saçan dinimize hurafeler, kuruntular, yalan-dolanlar katarak nasıl da değerlerin içini boşaltmışlar ve sonra nasıl da bu uydurmuş oldukları dini "İslam" adı altında inanmamız için bize dayatmışlar!..

Allah'ın dinine yaptıkları bir ekleme ile olay nerelere gelmiş… Hissî duygularımızı yaratan, kalbimizden geçen en mahrem şeyleri bilen Allah ile aramıza neler koymuşuz…

Bunun sonuçları da gerçekten çok ağır olmuş:

Bu hurafeleri dinleştirmemiz ve bunu inanç sistemimizin bir parçası hâline getirmemiz, biz Müslümanların arasında dedikoduyu, gıybeti ve ikiyüzlü ilişkileri artırmaya başlamış… Sevginin, dostluğun yanı sıra en önemli değer olan "güven duygusu" çok ağır yaralar almış… İnsanlar birbirlerine düşman olmuşlar… Emin olma duygusu yerini korkuya ve tedirginliğe bırakmış… İnsanların, gayret gösterdikleri bir işin neticesinde oluşan olumsuzlukları nazara bağlamaları sonucunda, emek ve çaba; yerini tesadüfe, şansa ve rastlantıya bırakmış… İnsanlar başarısızlıklarını, hatalarını, sorumsuzluklarını, eksikliklerini başkalarına yüklemeye başlamışlar... Hastalıkların nedeni nazara bağlanmış… Kuruntular ve olumsuzlukların sebebi yakın akraba ve arkadaşlarda aranır olmuş… Nihayetinde insanların aralarındaki bağlar çürümüş ve Müslüman bir toplumun kimyası bozulmuş… Yaşanan tüm bu hadiseler ise nihayetinde büyük bir çöküşe sebep olmuş...

Bir hurafeye dindenmiş gibi inanıp da o hurafeyi hayata katmanın bedeli ne kadar korkunç olmuş!..

Gelin görün ki Müslüman olmayanlara baktığınız zaman, çok daha refah içerisinde yaşamalarına rağmen nedense onlara nazar değmemiş!.. Peki, biz bu durum için ne uydurmuşuz?

Kadercilik! Evet, üzerinde daha önce epey durduğumuz o yanlış kader inancı!

"Müslümanların kaderi böyleymiş işte…" gibi sözlere inandırılmaya başlamışız ve bu "kadercilik" anlayışı ile bu hurafeler birleşerek bizi hepten şirkin içine bulaştırmış…

Aslında, "Müslümanlar neden bu kadar geri kalmış?" dememek lazım, çünkü Müslüman'ı Allah geride bırakmaz!

Öyleyse şu ağır soruyu kendimize sormamız lazım: Biz gerçekten Müslüman mıyız?!

Müslüman isek eğer, *Şûrâ*/30'da geçen, "Size isabet edecek her musibet (felaket), (ancak) ellerinizin yaptığı/kazandığı dolayısıyladır. Ve/Bununla beraber, (Allah) çoğunu (da) affeder." ifadesine inanıyoruz demektir (ayrıca bu ayeti, *Bakara*/155 ile birlikte okumamız gerekir). Yine, *Nisâ*/79'da geçen, "Sana iyilikten ne gelirse Allah'tandır, kötülükten de sana ne gelirse o da nefsindendir (kendindendir)." ifadesini bilmemiz gerekir. Elbette ki bu ayetleri bilmemizin yanında hayatımıza da uygulamamız gerekir. *Hûd*/101'de geçen, "Ama onlara biz zulmetmemiştik, lakin onlar kendilerine zulmetmişlerdi." ifadesinin anlatmak istediği mantığı kavramamız gerekir. Aynı mantık çerçevesinde yer alan *Nahl*/118, *Zuhruf*/76 ayetlerini de mutlaka aklımızda bulundurmamız gerekir…

Allah isteyip de uygun görmedikçe o kişiye kimsenin sıkıntı ve zarar veremeyeceğini, Allah'ın vereceği bir darlığı da kimsenin o kişiden savuşturamayacağını bilmemiz gerekir (*En'âm*/17, *Yûnus*/107, *Ahzâb*/17)!

Tüm bunlarla birlikte, Kur'an'daki *Nâs* ve *Felak* surelerini de bilmemiz gerekir:

Nâs Suresi (1-6):

"*Kul e'ûzu birabbinnâs. Melikinnâs.* İlâhinnâs. *Min* şerrilvesvâsil *hannâs. Ellezî yüvesvisü* fî *sudûrinnâs. Minel cinneti vennâs.*"

"De ki: 'İnsanların Rabbine sığınırım, insanların melikine (mutlak sahip ve hâkimine/hükümdarına), insanların ilahına; o sinsi/sinen (pusuya çekilen/geri kalıp gizlenen) vesvesecinin şerrinden. Ki o, insanların göğüslerine vesvese verir (içlerine kuşkular, kuruntular sokar); gerek cinlerden, gerek insanlardan."

Felak Suresi (1-5):

"*Kul e'ûzu birabbil felak. Min şerri mâ halak. Ve min şerri* ğasikın *izâ vekab. Ve min* şerrinneffâsâti *fîl ukad. Ve min şerri hâsidin izâ hased.*"

"De ki: '*Felak*ın (yarılan karanlıktan çıkan sabahın aydınlığının) Rabbine sığınırım; yarattığı şeylerin (tüm yaratıkların) şerrinden ve ortalığı kapladığı (bastırdığı) zaman karanlığın şerrinden ve düğümle-

re üfleyenlerin şerrinden ve haset ettiği (kıskandığı) zaman hasetçinin şerrinden."

***

Bu arada, bu surelerin önemine binaen pek çok defa indirildiğine dair o rivayetler asla kabul edilemezler! Bu ayetler ne kadar sayıda inseydi, Kur'an'da o kadar sayıda geçerdi. O rivayete inanmış olan kimseler, sadece *Rahmân* suresini bir kez olsun okusalardı bu rivayetin doğru olmadığını bileceklerdi...

Bu sureler, "kime sığınacağımızı" bizlere öğretmektedirler. Sığınılacak pek çok şey bulunuyor ki, bütün sığınılması gereken şeylerden her zaman ve sadece Allah'a sığınırız. Yüce Allah bize bizden yakın olduğu için zaten ondan başka kime sığınabiliriz ki?..

İnsana vesvese veren varlık sadece (insanlardan da, cinlerden de olan) şeytan değildir; insanın nefsi de vesvese vermekte ve insanı Hak'tan uzaklaştırmaya çalışmaktadır (*Kâf*/16, *Yûsuf*/53). Kötülüğü emreden bu nefis için, "Şeytanın insandaki şubesidir…" şeklinde yapılan yorum, doğru bir yorum olmalıdır... İnsan bununla şeytanlaşır, şeytanca işler yapar; azar, sapar ve çevresindekileri saptırmaya çalışır...

Şerrinden de kendisinden de yüce Allah'a sığındığımız şeytanın, "vesveselerinin içerikleri ve sonuçları" ile ilgili olarak Kur'an'da verilen bilgilerden bir özette bulunursak:

Şeytan, cömertlik yapanları/yapacakları fakirlikle korkutur (*Bakara*/267-268). İnsanların arasını açar (*İsrâ*/53, *Yûsuf*/100). İnsanları yüzüstü bırakıp rezil eder (*Furkân*/29). İnsanı etki altına alır ve o kişiye Allah'ı hatırlamasını unutturur (*Mücâdele*/19). Kin ve düşmanlık meydana getirmek ister (*Mâide*/91). İnsanların yaptığı yanlışları onlara süslü ve doğru gibi gösterir (*Enfâl*/48, *Neml*/24, *Ankebût*/38, *Nahl*/63, *En'âm*/43). Sadece aldanma vadeder (*İsrâ*/64). Kuruntu verdirir (*Nisâ*/118-120). İnsanı ateş azabına çağırır (*Lokmân*/21). İnsanları kötülüğe sürükler ve onlara boş ümit/ümitler verir (*Muhammed*/25). İnsanlara görevlerini unutturur (*Yûsuf*/42, *En'âm*/68, *Kehf*/63). İnsanları saptırıp şaşırtır (*En'âm*/71). Kendi dostlarına, süslü sözlerin yanında, aldatıcı mesajlar ve Müslümanlarla mücadele etmelerini de fısıldayıp buna teşvikte bulunur (*En'âm*/112, 121). Şeytan apaçık düşmandır; kötülüğü, çirkinliği ve Allah hakkında bilmediği şeyleri söylemesini insana emreder (önerir, özendirir) (*Bakara*/168-169, *Nûr*/21)!

"Haset" kavramının neyi ifade ettiğini daha güzel anlamak içinse, Kur'an'da yer alan bu kelime ile ilişkili diğer yedi kavramı da gözden geçirmemiz gerekir. Kötüden iyiye doğru bir sıralama yapılması durumunda yaklaşık anlamlarıyla birlikte bunlar:

Hased: "Bende yok, onda da olmasın." *Buhl*: "Bende var, onda olmasın." *Şuhh*: "Onunki benim olsun." *Gıpta*: "Onda var, bende de olsun." *Sehâvet*: "Bende var, onda da olsun." *Îsâr*: "Benim değil, onun olsun." *Cûd*: "Bende yok, ama onda olsun." *Fakr*: "Onda yok, bende de olmasın."

Ne kadar hassas ve ne kadar zengin bir dil…

Nâs ve *Felak* sureleri, namazlarda sıklıkla okuduğumuz kısa surelerdir.

Diğer sureye geçmeden önce, "namaz" kavramını da biraz inceleyelim.

Namaz ibadetinin bütün ilahi prensiplerde mevcut olduğunu çeşitli ayetlerden bilmekteyiz:

Hz. Âdem, Hz. Nuh ve Hz. İbrahim'den sonra namazı terk eden nesillerin geleceği (*Meryem*/58-59), Hz. Zekeriya'nın namaz kıldığı (*Âl-i İmrân*/39), Hz. İsa'nın beşikteki mucizevi konuşmasında namaz vecibesine atıfta bulunduğu (*Meryem*/31), Hz. İbrahim'in yanı sıra Hz. Lut, Hz. İshak ve Hz. Yakup'a namaz emrinin vahyedildiği (*Enbiyâ*/73), Hz. İsmail'in halkına/ailesine namazı emrettiği (*Meryem*/55), Hz. Lokman'ın oğluna namazı kılmasını öğütledi (*Lokmân*/17), Hz. İbrahim'in namazı yalnız Allah rızası için kıldığını söylediği (*En'âm*/162), kendisini ve neslini namazı (devamlı, hakkıyla) kılan kullarından eylemesi için dua ettiği (*İbrâhîm*/40), Hz. Musa'ya yüce Allah'ı anmak üzere namaz kılmasının emredildiği (*Tâhâ*/14) ifade edilmekte, yüce Allah'ın İsrailoğulları'ndan yerine getirme sözü aldığı görevler arasında namazın da yer aldığı görülmektedir (*Mâide*/12, *Bakara*/83).

Bütün bu ayetlerden çok net olarak anlaşılıyor ki "namaz" ibadeti insanlık tarihi kadar eskidir ve bütün ümmetlerin dinî hayatında yer almış evrensel bir ibadettir...

[Not: "Kurban" (*Hacc*/34-38, *Mâide*/27), "oruç" (*Bakara*/183-187), "hac" (*Âl-i İmrân*/96-97, *Hacc*/25-33, *Bakara*/196-203), "zekât" (*Enbiyâ*/73, *Meryem*/31, 55, *Mâide*/12, *Bakara*/83) gibi ibadetler de elbette Hz. Muhammed'le başlamamıştır (bu arada "umre" ibadeti

Bakara/196'da bulunmaktadır). İleride tamamını okuyacağımız *Şûrâ* suresinin on üçüncü ayeti içerisinde şu ifadeler yer almaktadır: "O, 'dini (dosdoğru) ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin' diye dinden *Nûh*'a vasiyet ettiğini/emrettiğini ve sana vahyettiğimizi, *İbrâhîm*'e, *Mûsâ*'ya ve *Îsâ*'ya vasiyet ettiğimizi/emrettiğimizi (aynen) sizin için de şeriat (kanun, din, yol) kıldı. Senin kendilerini çağırdığın şey, müşriklere ağır geldi/gelir. (…)" *Necm*/36-37, *A'lâ*/18-19, *Nahl*/123 ayetleri de benzer içerikler taşımaktadırlar. Hatırlarsanız daha önce okuduğumuz *En'âm*/82-92 ayet grubunun sonlarına doğru da şöyle bir ifade geçmekteydi: "İşte Allah'ın hidayet verdikleri bunlardır; öyleyse sen de onların bu hidayetlerine (o peygamberlerin tuttuğu yola) uy! (…)" Bizler de Müslümanlar olarak tüm bu ibadetlerde olduğu gibi namaz ibadetinde de Hz. Muhammed'e uymaktayız. Özet olarak, Hz. Muhammed peygamberler tarihinin son halkasıdır ve onun din diye tebliğ ettiği şeyler bütün insanlık tarihinin ortak dini olan İslam'ın ilkeleridir, prensipleridir, tevhid öğretileridir...]

Namaz kavramına kısaca biraz daha değinmemiz gerekir...

Farsçada "tazim için eğilmek, ibadet, kulluk" manalarına gelen "namaz", sözlükte "dua etmek, ibadet etmek, yalvarmak, bağışlanma dilemek" anlamlarındaki Arapça "salâ (salât/salâh)" kelimesinin (çoğulu "salavât") karşılığı olarak Türkçeye geçmiştir. Bu kelime çeşitli türevleriyle birlikte Kur'an'da doksan dokuz kez geçmektedir. Kullanılan yerlerde eğer "salât/salâh" kelimesi tek başına gelmişse bu, bilinen anlamda namazı değil; bütün tevhid içerikli eylemleri ifade eder. Eğer bu kelime beraberinde "ekâme, yukîmu, ekım" gibi kelimelerle kullanılmışsa, burada sözü edilen uygulama bilinen namazdır ve bunun pek çok kullanım örneği vardır (daha fazla detay için bk. "Okuyan, Çok Anlamlılık Bağlamında Kur'an Sözlüğü, sf. 498-503").

(Not: "Namaz" anlamı verilen "salât" veya "namaz kılmak" şeklinde tercüme edilen "sallâ-yüsallî" fiilinin kökü "s-l-y"dir. "Musallî(n)" kelimesi de yine aynı kökten gelmektedir. Bu kökten gelen kelimelerin asıl anlamı "bir şeye yaslanmak, destek olmak"tır. Bunun sonucunda "salât" kelimesi "Allah'a yaslanmak, hakka yönelmek, tercihini O'ndan yana belirlemek, O'nun değerlerine gönülden bağlı olmak, ibadet etmek ve tevhid içerikli bir eylem yapmak" anlamlarında "namaz" ibadetinin adı olmuştur. "Birine salât etmek" demek, ona "destek vermek" demektir.

Bu noktada özellikle *Ahzâb*/56'yı iyi okumamız gerekir: "Muhakkak ki Allah ve melekleri, nebiye *salât* ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona *salât* edin ve tam bir teslimiyetle teslim olun." *Ahzâb*/43'ü de hatırlayalım: "O (Allah) ve melekleri sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size *salât* ediyor(lar). Ve/Zira (Allah), müminlere karşı çok merhamet edendir." İşte bu ayetlerde kullanılan ve "salât etmek" olarak çevrilen "yüsallûne" ve "yüsallî" fiilleri, elbette ki "salavât getirmek" manasına gelmiş olamazlar; bu kelimeler muhakkak "yardım ve destek" manalarında anlaşılmalıdır. Nitekim Hz. Peygamber'den de müminlere *salât* etmesi, yani onları rahatlatması, onlara destek olması istenmektedir (*Tevbe*/103)… *Bakara*/157 ve *Muhammed*/7'de de çok güzel ifadeler yer almaktadır. Sonuç olarak, demek ki Hz. Peygamber'e yönelik "salât-selâm", onun için "dua etmek" anlamına geldiği gibi, ona "destek olmak ve onun getirdiği değerlere gönülden teslim olmak" anlamına da gelmektedir. Zaten Hz. Peygamber'in yaşadığı dönemde bu ifade böyle anlaşıldığı ve böyle uygulandığı için Müslümanlar üstün gelmişlerdi... "Salât" o dönemde bir "eylem" iken, sonrasında "söylem" hâlini almıştır; *Ahzâb*/56'daki "selâm/teslimiyet" kısmı ihmal edilmiştir. Müslümanlar, Hz. Peygamber'in tebliğ ettiği dine yardım etmek yerine, maalesef onun için dua etmeyi daha çok önemsemişler, "salavât-ı şerîfe" hatimleri yapmayı tercih etmişler, hatta bu konuda yarışmalar dahi düzenlemişler, ama asıl yapılması gerekeni maalesef gerektiği gibi yapmamışlardır... Kaldı ki eylem olmadan yapılan bu söylemle, aslında Allah'ın bize emrettiği *salât*ı biz Allah'a gerisin geri havale etmiş, O'na iade etmiş pozisyonuna düşmüş oluyoruz; bunu da bilmemiz gerekir!.. Yine şimdilerde de "salât-selâm" denilince sadece dua ile yetinerek Hz. Peygamber'e ve onun tebliğ ettiği dine yardım etmemek, *salât*ın asıl anlamını yeterince kavra(ya)mamaktan kaynaklanmaktadır... Ayrıca duanın en makbul olanı, fiilen yapılanı değil midir?..)

Bakara/238-239, *Hûd*/114, *İsrâ*/78, *Tâhâ*/130, *Rûm*/17-18, *Kâf*/39 ayetleri bize beş vakit namazın vakitlerini öğreten ayetlerdir. Namazın kılınış şekline dair Kur'an'da ayrıntılı bilgiler verildiği görülmektedir. Bu bağlamda, çeşitli ayetlerde "abdest" (*Mâide*/6), "kıble" (*Bakara*/144), "başlangıç tekbiri" (*Müddessir*/3), "kıyam" (*Bakara*/238), "kıraat" (*Müzzemmil*/20), "rükû" ve "secde" (*Hacc*/77) ve "ka'de" (*Âl-i İmrân*/191) gibi namazın bazı şartlarına ve rükünlerine işaret edilmiş-

tir. Namazların kaç rekât kılınacağına dair Kur'an'da bilgi verilmemiş, bu konuda bir kısıtlamaya gidilmemiştir. Bunların yanı sıra sıkıntılı zamanlarda (bir korku hâlinde) binekte veya yaya yürürken de namazın kılınabileceği ifade edilmiş (*Bakara*/239), yolculukta ve düşman tehlikesinin bulunması hâllerinde namazın nasıl kılınacağı hususunda ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır:

Nisâ/101-103: "Ve yeryüzünde yolculuğa/sefere çıktığınız zaman kâfirlerin size kötülük etmelerinden endişe ederseniz, namazı kısaltmanızda size herhangi bir vebal/sorumluluk/sakınca/günah yoktur. Muhakkak ki kâfirler, sizin apaçık düşmanınızdır. Sen de içlerinde bulunup onlara namaz kıldırdığın zaman, onlardan bir kısmı seninle beraber (namaza) dursunlar, silahlarını da (yanlarına) alsınlar (kuşansınlar), böylece (namazı kılıp) secde ettiklerinde (diğerleri) arkanızda olsunlar. Ve (ardından henüz) namazını kılmamış olan diğer grup gelip seninle beraber namazlarını kılsınlar, onlar da önlemlerini/tedbirlerini ve silahlarını alsınlar. O kâfirler arzu ederler ki siz silahlarınızdan ve eşyanızdan gafil olsanız da üzerinize ani bir baskın yapsalar. Ve eğer size yağmurdan bir eziyet olur yahut hasta bulunursanız silahlarınızı bırakmanızda size vebal/sorumluluk/sakınca/günah yoktur. Yine de tedbirinizi alın. Muhakkak ki Allah, kâfirler için alçaltıcı bir azap hazırlamış (olacak)tır. Namazı bitirince de ayakta ve otururken ve yanınız üzerinde yatarken (daima) Allah'ı zikredin. Güvene kavuşunca ise namazı (tam) kılın. Muhakkak ki namaz, müminler üzerine vakitle yazılmış (bir görev)dir (vakitleri belirlenmiş bir farzdır)."

Allah için bir rekât namazın bile ne kadar önemli olduğunu görüyoruz. İster hastalık hâli, ister rızık temini için yapılan yolculuklar, isterse savaş hâlleri olsun, insanlar Kur'an kıraatini terk edemeyecekleri gibi (*Müzzemmil*/20) namaz kılmaktan da muaf tutulmamışlardır.

Namazın "ikame" edilmesi, hakkının verilmesi ve istikamet üzere kılınması demektir, niyeti ve maksadı doğru belirleyerek onu ifa etmek demektir. Namaz, kişiyi her türlü çirkinlikten ve kötülükten alıkoyması içindir (*Ankebût*/45).

* * *

Evet, şimdi de namazlarımızın her rekâtında mutlaka okuduğumuz, "Kur'an'ın özeti" şeklinde anılan o harikulade sureyi okuyalım. Öncesinde *Nahl*/98'deki emri tekrar hatırlayalım:

“İmdi/Artık, Kur’an’ı kıraat ettiğin zaman, ‘racîm’ (kovulmuş) şeytandan Allah’a sığın!”

Fâtiha Suresi (1-7):

“*Bismillâhirrahmânirrahîm. El hamdü lillâhi Rabbi’l-âlemîn. Er rahmânir rahîm. Mâliki yevmid dîn.* İyyâke *na’budü ve iyyâke neste’în.* İhdinâs *sırâtel müstakîm. Sırâtellezîne en’amte aleyhim* ğayrilmağdûbi *aleyhim ve leddâllîn.*”

“*Rahmân*, *Rahîm* Allah’ın adıyla. *El-hamd* (o övgü, övülme/bütünüyle övgü), âlemlerin Rabbi Allah içindir/Allah’a mahsustur. (O) *Rahmân*’dır, *Rahîm*’dir. *Dîn* (hesap) gününün malikidir (hâkimidir/hükümdârıdır). (Rabbimiz!) Yalnız sana kulluk ederiz ve yalnız senden yardım isteriz. Bizi dosdoğru yola yönelt/ulaştır. O kendilerine nimet verdiğin kimselerin yoluna; o gazaba uğratılmışların ve o sapmışların yoluna değil!”

Ne kadar ölçülü, ne kadar anlam dolu, ne kadar faydalı, ne kadar değerli, ne kadar kusursuz bir sure...

(Not: Yüce Allah’ın “kendilerine nimet verdiği-vereceği” kimseler *Nisâ*/69’da şöyle tanıtılmaktalar: “Ve kim(ler) Allah’a ve resule itaat ederse işte onlar, Allah’ın kendilerine nimet verdiği ‘en-nebiyyîn’ (o nebiler/peygamberler), ‘es-sıddîkîn’ (o ‘gerçeği’ tasdik edenler), ‘eş-şühedâ’ (o ‘gerçeğe’ şahitlik edenler) ve ‘es-sâlihîn’ (o sözü ve özü bir olanlar, yanlışları düzeltenler) ile beraberdirler. Onlar ne güzel arkadaştır!”)

Bir Müslüman olarak her namazımızın sonunda mutlaka okuduğumuz o muhteşem *Rabbena* dualarına da mutlaka bakmalıyız. Bu dualar *Bakara*/201 ve *İbrâhîm*/41 ayetlerinde yer alan dualardan oluşmaktadır:

“Rabbimiz! Bize bu dünyada iyilik-güzellik ver, ahirette de iyilik-güzellik (ver) ve bizi ateşin azabından koru. Rabbimiz! Hesabın görüleceği gün, beni ve anne-babamı ve müminleri (tüm inananları) bağışla!”

Olağanüstü!.. Her namazımızda yaptığımız şu güzel dualara bir daha bakın lütfen. Yeryüzünde, gerçek bir Müslüman’dan daha hayırlı kim olabilir?

Bir Müslüman her namazında hem kendisi için hem anne-babası için hem de iman etmiş olan; arkadaşları için ve akrabaları için ve yakın çevresinde bulunanlar için ve dünyanın diğer ucunda bulunanlar için ve vefat etmiş tüm insanlar için ve kendinden sonra gelecek olan bütün

insanlar için bağışlanma duasında bulunmaktadır. Ne kadar muhteşem!..

* * *

Bunların yanı sıra, risaletin ikinci yılında indirildiği konusunda büyük oranda fikir birliği olan şu enfes sureyi de görmemiz gerekir:

Mâ'ûn Suresi (1-7): "*Dîn*i (ahiretteki yargılamayı, hesabı) yalanlayanı gördün mü? İşte yetimi itip-kakan, miskini (yoksulu) doyurmayı teşvik etmeyen odur (böylesidir). Artık/İş bu yüzden/İşte şu *salât* edenlere (namaz kılanlara, ibadet edenlere) *veyl* olsun (yazıklar olsun/vay onların haline) ki, onlar (yaptıklarını sandıkları) *salât*larından habersizdirler/gaflettedirler. Riyaya sapandır onlar (onlar gösteriş yaparlar). Ve 'mâ'ûn'a (ufak bir iyiliğe/bir yardıma, hayra) (bile) engel olurlar."

(<u>Not</u>: Adına "gösteriş/riya" denen davranış bozukluğu ile ilgili olarak, ben Müslüman'ım diyen bir kimsenin mutlaka bilmesi gereken birtakım ayetler bulunmaktadır: *Nisâ*/38, 142, *Bakara*/264, *Enfâl*/46-47.)

Bu surede, yaptıklarını ibadet zanneden o birtakım kimseler açık bir şekilde kınanmışlardır, bunun gerekçeleri de net bir şekilde ayetin içerisinde yer almaktadır (*Enfâl*/35'e de mutlaka bakılmalıdır). Bu sayılan gerekçeler samimi bir Müslüman'da zaten asla bulunmaz, ancak bu, sureden çıkartacağımız pek çok dersin bulunduğu gerçeğini de değiştirmez… İbadetlerimizden gafil olmamamız gerekir! Kıldığımız namazlarda mutlaka yüce Allah'a ne söylediğimizin şuurunda olmamız gerekir...

Öyle ki hatırlarsanız abdest ayetlerini incelerken, *Nisâ*/43'ün içerisinde "sarhoş iken ne söylediğini bilinceye kadar namaza yaklaşmama" durumundan bahsedilmekteydi. Yani namazımızdan ve diğer ibadetlerimizden asla gafil olamayız! Bir an önce yaptığımız ibadetleri kontrol edip düzeltmeliyiz…

Namazlarımızda sıklıkla okuduğumuz, ezberi kolay olan o kısa sureler ile sayfalar ilerledikçe karşılaşmaya devam edeceğiz... Kendisi kısa olan, ama derin anlamlar içeren bu surelerin tefsiri için ise özellikle Prof. Dr. Mehmet Okuyan'ın yazmış olduğu "Kısa Sûrelerin Tefsiri" isimli eseri mutlaka okumanızı tavsiye ederim.

* * *

Şunu özellikle belirtmek gerekir ki, okumakta olduğunuz bu kitap için din adına konuşan birçok isimden faydalanılmıştır... Hak nerede

ise onu bulmak, hakkın izini sürmek nihai gayesiyle yola çıkıldığı için, kesinlikle hiçbir kimseye karşı hiçbir ön yargıda bulunulmamıştır... "Olur ki hakikat bu kişinin ağzından/kaleminden çıkar" hassasiyetiyle olaya yaklaşılmıştır...

Hak olan şüphesiz ki Kur'an'dır. Bu yüzden Kur'an üzerine ehil olanları öncelemek, elbette ki en adil olandır…

Bu kitapta yer alan ayet mealleri için: Diyanet İşleri, Diyanet Vakfı, Elmalılı Hamdi Yazır, Prof. Dr. Bayraktar Bayraklı, Prof. Dr. Hüseyin Atay, Prof. Dr. Süleyman Ateş, Mustafa İslamoğlu, Prof. Dr. Mehmet Okuyan, Prof. Dr. Yaşar Nuri Öztürk, Prof. Dr. Abdülaziz Bayındır ve Süleymaniye Vakfı, Prof. Dr. Mustafa Öztürk, Ali Bulaç, Edip Yüksel, Erhan Aktaş, Muhammed Esed gibi kişiler ve kurumların meal ve tefsir çalışmaları başta olmak olmak üzere birçok farklı kaynaktan istifade edilmiştir…

Bu mealleri hazırlayan, tefsirleri için nice araştırmalar yapıp da bu çalışmaları istifademize sunan, bunda emeği geçen herkese ayrı ayrı teşekkürü bir borç bilirim. Ölenlere Allah'tan rahmet dilerim…

Bu çalışmalara erişmekte çok büyük kolaylık sağlayan "kuranayetleri.net", "kuranmeali.com", "acikkuran.com" gibi siteleri hazırlayan, bunda emeği geçen herkese ayrı ayrı teşekkür ederim…

Bunlarla birlikte, bu kitapta yer alan bilgiler için Prof. Dr. Caner Taslaman'ın, Dr. Emre Dorman'ın kitaplarından, programlarından, konuşmalarından istifade edilmiştir, kendilerine teşekkürlerimi sunarım…

Bu kitap için, sosyal medyada yer alan "Dini Cevaplar", "Sorgulayan Müslüman" gibi hesaplar başta olmak üzere birtakım hesaplardan da yararlanılmıştır. O paylaştıkları faydalı içeriklerden dolayı buralarda emeği geçen kimselere ayrı ayrı teşekkür ederim. O içeriklerde yer alan ve bilgileriyle/fikirleriyle bizleri aydınlatan hocalara/kimselere de ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım...

"Hayat Kitabı Kur'an, Gerekçeli Meal-Tefsir" kitabı başta olmak üzere kitaplarından, "Siretü'l Kur'an" ve "El-Esmâu'l Husnâ" gibi programları başta olmak üzere programlarından/konferanslarından, yapmış olduğu nice yorumlarından ve teknik bilgilerinden bolca istifade ettiğim Mustafa İslamoğlu'na özel olarak teşekkürlerimi sunarım…

Tefsir çalışmalarından, kitaplarından, sayısız vaazlarından ve programlarından/konferanslarından, nice yorumlarından, teknik bilgi-

lerinden çokça istifade ettiğim Prof. Dr. Bayraktar Bayraklı'ya ayrıca teşekkürlerimi sunarım…

"Çok Anlamlılık Bağlamında Kur'an Sözlüğü" ve "Kısa Sûrelerin Tefsiri" başta olmak üzere hemen hemen tüm kitaplarından ziyadesiyle faydalandığım, "Envâru'l-Kur'an" ve diğer pek çok programlarından, yorumlarından, özellikle teknik bilgilerinden sayısız kez istifade ettiğim Prof. Dr. Mehmet Okuyan'a özellikle teşekkürlerimi sunarım. Bu kitapta en çok onun çalışmalarından faydalandım…

* * *

Bir başka muhteşem sure ile devam edelim:

'Alak Suresi (1-19): "*Ikra*' (kıraat et/anlayarak oku/düşün)! Yaratan Rabbin adına/Yaratan Rabbinin adını/Yaratan Rabbinin adıyla! O, insanı *'alak*tan (alakadan/sevgi ve ilgiden/asılı, yapışkan varlıktan/embriyodan) yarattı. Kıraat et (anlayarak oku/düşün)! Zira Rabbin, en büyük kerem sahibidir; O, (insana) kalemle (yazmayı) öğretti, insana bilmediğini bildirdi. Hayır! İnsan mutlaka azar; kendini müstağni gördüğünden (kendi kendine yettiğini sandığından, kimseye karşı bir sorumluluk hissetmediğinden, ilahi rehberliğe ihtiyaç görmediğinden). Şüphesiz dönüş yalnızca (ve yalnızca) Rabbinedir. Engellemekte olanı gördün mü (düşündün mü); *salât*ta iken (ibadet ederken) bir kulu!? Gördün mü (ne dersin), ya o (kul) hidayet (doğru yol) üzerinde ise? Ya o, takvayı emrediyorsa! Gördün mü (ne dersin), ya o (engelleyen kişi, gerçeği) yalanlıyorsa ve yüz çeviriyorsa? O, Allah'ın muhakkak (her şeyi) gördüğünü bilmiyor mu!? Hayır (iş sandığı gibi değil)! Eğer o, (bu tutumuna) bir son vermeyecek olursa (bu yaptığından vazgeçmezse), andolsun, onu perçeminden yakalayacağız; o yalancı, hata yapan/suçlu/günahkâr olan perçeminden! Haydi/Öyleyse çağırsın meclisini (taraftarlarını/yandaşlarını)! Biz de çağıracağız zebanileri (cehennem görevlilerini)! Hayır (asla)! Sakın sen ona uyma (itaat etme/boyun eğme); (Rabbine) secde et ve yaklaş!"

* * *

Kendini müstağni görme; inancında dikte kabul etmeyen, başka insanlara karşı sorumluluk hissetmeyen kimsenin sıfatıdır. "İstiğna" kelimesi, "Zengin ve ihtiyaçsız olmamasına rağmen insanın kendisini böyle sanması, ukalalık yapması, pervasızlık ve fütursuzluk sergilemesi…" anlamlarını içermektedir. Bu kelime *Leyl*/8'de takvanın zıddı

olarak kullanılmaktadır! Bu sureden de açık bir şekilde anlaşılıyor ki o sıfata sahip olanlar, azgın/haddi aşan kimselerdir...

Perçem olarak çevrilen "nâsıyeh" kelimesi, "insanın alnı, saçların alnın üzerine düştüğü yer" anlamına gelmektedir. "Yalancı, hata yapan/suçlu/günahkâr perçem" ifadesi aslında bir Kur'an mucizesidir; beynin ön bölgesinin fonksiyonlarını araştırdığınız zaman insanın karar almasında ve davranışlarında bu bölgenin ön plana çıktığını göreceksiniz. Muhteşem!..

Şimdi ise geceleyin okumanın (Güneş'in batışı ile doğuşu arasındaki zaman diliminde okumanın) daha etkili ve kalıcı olduğunu vurgulayan, geceleyin Kur'an'ı kıraat etmemizi emreden ayetlerin yer aldığı harika bir sure okuyacağız…

Müzzemmil Suresi (1-20): "Ey örtünüp-bürünen (içine kapanan/örtüsüne bürünen/'risalet görevine ve vahye bürünen')! Birazı hariç olmak üzere geceleyin kalk; (gecenin) yarısı kadar, yahut bundan biraz eksilt! Veya bunu artır ve 'tertîl' üzere (ağır ağır, yavaş yavaş, tane tane, sindire sindire) Kur'an'ı oku! Çünkü/Şüphesiz biz senin üzerine (yakında) ağır biz söz bırakacağız. Muhakkak ki gecenin inşası, etki bakımından daha güçlüdür ve sözü daha sağlamdır/kalıcıdır. Kuşkusuz gündüzleyin senin için uzun meşguliyetler vardır/olacaktır. Rabbinin adını zikret ve bütün gönlünle (bütün yönelişinle) O'na yönel! (O Allah ki) doğunun da batının da Rabbidir. Kendisinden başka hiçbir ilah yoktur. Şu hâlde yalnızca O'nu *vekîl* tut! Ve onların dediklerine/diyeceklerine sabret ve onlardan güzellikle uzaklaş! Ve bana bırak o yalanlamakta olan nimet (refah ve servet) sahiplerini ve onlara biraz süre tanı! Hiç şüphesiz (onlar için hazırlanmış) bukağılar/prangalar ve 'cahîm' (çılgınca yanan bir ateş/cehennem) sadece bizim katımızdadır. Ve (onlara) boğazdan geçmeyen (boğazda takılıp kalan/boğazı tırmalayan/yutulması zor) bir yiyecek ve elem verici bir de azap vardır. (Öyle bir) gün ki, yeryüzü ve dağlar sarsılır ve dağlar dağılan/eriyen/akıp giden bir kum yığını olur. Muhakkak ki size, üzerinize şahit olacak (hakkınızda şahitlik edecek) bir resul gönderdik; (tıpkı) *Fir'avn*'a bir resul gönderdiğimiz gibi. Ancak/Ne var ki *Fir'avn*, o resule asi olmuştu (isyan etmişti/karşı gelmişti), biz de onu 'vebîl' (fena/kahredici) bir yakalayışla yakalamıştık. Şu hâlde, eğer kâfir davranırsanız (ayetleri görmezden gelirseniz/hakikatin üzerini örterseniz/inkâr ederseniz),

çocukların saçlarını ağartan (çocukları ak saçlı ihtiyarlara çevirecek) bir günde kendinizi nasıl koruyacaksınız?! Sema (gök) onunla (o günün dehşetiyle) yarılıp-çatlamıştır; (artık) O'nun vaadi gerçekleştirilip-yerine getirilmiştir. İşte bu (anlatılanlar) şüphesiz bir hatırlatmadır, artık dileyen Rabbine varan bir yol tutar. Muhakkak ki Rabbin, senin gecenin üçte ikisinden daha az bir kısmında, yarısında ve üçte birinde ayakta olduğunu biliyor ve seninle birlikte bulunan bir grubun da. Gece ve gündüzü takdir eden (ölçüye kavuşturan) Allah'tır. O, sizin bunu (tam anlamıyla) sayamayacağınızı bilmektedir ve (bunun için) *tevbe*nizi kabul etmiştir. Artık/O hâlde, zaten kolay olan Kur'an'ı kıraat edin (ya da: Kur'an'dan kolay geleni kıraat edin)! İçinizde hastalar bulunacağını, bir kısmının Allah'ın *fazl*ından (lütuf ve ihsanından) aramak üzere yeryüzünde gezip-dolaşacağını/sefere çıkacağını, diğer bir kısmının da Allah yolunda çarpışacağını/savaşacağını (Allah) bilmektedir. O hâlde (mümkün olan her durumda) zaten kolay olan (Kur'an)ı kıraat edin [ya da: Ondan (Kur'an'dan) kolay geleni kıraat edin]! Ve *salât*ı ikame edin (namazı kılın) ve zekâtı verin (arınıp yücelmek için ödenmesi gereken bedeli ödeyin) ve 'kard-ı hasen' (güzel borç) ile Allah'a borç verin; zira hayır olarak nefisleriniz için (kendiniz için) önceden takdim ettiğiniz şeyleri, daha hayırlı ve daha büyük bir ecir (karşılık) olarak Allah katında bulursunuz (bulacaksınız)! Ve Allah'tan mağfiret dileyin! Şüphesiz ki Allah *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Rahîm*'dir (çok merhamet edendir)."

* * *

Peygamberimiz Hz. Muhammed gecesini bu şekilde değerlendirirken, onun izinden gittiğimizi ve onun *sünnet*ine uyduğumuzu iddia eden biz Müslümanlar yüce Allah'ın bu emrine ne kadar kulak veriyoruz?! Bırakın her gece düşünerek, anlayarak, sindirerek, sorgulayarak Kur'an okumayı; bu emirden ne kadar Müslüman'ın haberi var/oldu önce onu konuşmak gerekir... Ne var ki eğer hakkıyla Allah'ın sözüne kulak vermiş olsaydık, böylesine derin uykulara dalmazdık, dalamazdık...

Kur'an okumayan bir kimse, yüce Allah'ı tanıdığını, resulü Hz. Muhammed'i tanıdığını nasıl iddia edebilir?! Dikkat edin, Kur'an'ı okumamızı bize Allah emretmektedir!

* * *

Müddessir Suresi (1-56): "Ey bürünüp örtünen/içine kapanan [ya da: Ey (risalet görevine ve vahye) bürünen (peygamber)]! Kalk ve/artık (insanları) uyar! Ve sadece Rabbini tekbir et (yücelt)! Ve elbiseni temiz tut! Ve 'rucz'dan (bütün pisliklerden, çirkinliklerden ve kötülüklerden) kaçınıp-uzaklaş! Ve yaptığın iyiliği çok bularak başa kakma/Daha çok istekte bulunmak için (bir kazanç elde etmek için) iyilik yapma! Ve sadece Rabbin için sabret! Artık *Sûr*'a üflendiği zaman, işte o gün, zorlu bir gündür. Kâfirler için hiç de kolay değildir. Kendisini tek olarak (yapayalnız) yarattığımı bana bırak/Beni, yarattığım kişiyle baş başa bırak/Yarattığımı sen bana bırak/Beni tek başıma yarattığımla baş başa bırak! Ki ona, bolca mal (servet, imkân) verdim. Ve göz önünde-hazır çocuklar (verdim). Ve kendisi için (nimetleri önüne) serdikçe serdim. (Tüm bunlardan) sonra, daha da artırmamı arzu eder. Hayır, (asla ummasın)! Çünkü/Şüphesiz o, ayetlerimize karşı bir inatçı kesildi (ayetlerimize alabildiğine inatçılık ediyor/doğru olan bir şeyi, doğruluğunu bildiği hâlde reddedip karşı çıkıyor). Ben onu yakında sarp bir yokuşa sardıracağım! Çünkü/Muhakkak ki o, düşünüp taşındı ve ölçüp biçti. Canı çıkası/Kahrolası, nasıl da ölçüp biçti! Sonra/Yine/Tekrar kahrolası, nasıl da ölçüp biçti! Sonra baktı (kararını gözden geçirdi). Peşinden/Sonra yüzünü ekşitti ve suratını astı. Sonra da sırt çevirdi ve büyüklük tasladı ve: 'Bu (vahiy/Kur'an), öncekilerden nakledilen bir büyüden/sihirden başka bir şey değildir. Bu bir beşer (insan) sözünden başkası değildir.' dedi. Onu ben, yakında (zamanı gelince) *Sekar*'a atacağım. *Sekar*'ın ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki/nasıl bilebilirsin ki/sen nereden bileceksin!? O ne (diri) bırakır, ne de (ölüme) terk eder. Derileri yakıp-kavurur/İnsana (gerçeği veya kendisini) gösterir. Onun üzerinde ondokuz (vardır). Ve/Zira biz, o ateşin sahiplerini (bekçilerini/muhafızlarını/işleticilerini) meleklerden başkası kılmadık ve onların sayısını kâfirler için yalnızca bir fitne (imtihan) yaptık ki kendilerine kitap verilenler kesin bir bilgiyle inansın; iman edenlerin de imanları artsın; kendilerine kitap verilenler de iman edenler de (böylece) kuşkuya kapılmasın; kalplerinde bir hastalık olanlar ile kâfirler de 'Allah bu misalle ne murat etmiştir ki?!' desinler. İşte böylece Allah, dileyeni/dilediğini (layık gördüğünü) saptırır; dileyeni/dilediğini (layık gördüğünü) de hidayete (doğru yola) ulaştırır. Ve Rabbinin ordularını kendisinden başkası bilmez/bilemez. Ve bu (tüm bunlar), beşer (insan) için zikirden (hatırlatmadan/öğütten) başka bir şey değildir. Hayır (sandıkları gibi değil)! Andolsun Ay'a

ve dönüp gitmekte olan geceye ve ağarmakta olan sabaha ki; şüphesiz o (*Sekar*/cehennem), büyük (musibet)lerden birisidir ve beşer (insan/insanlık) için bir uyarıcıdır; sizden, ileri gitmek ya da geri kalmak isteyenler için. Her nefis, kazandıklarına karşılık bir rehinedir. Ancak 'ashâb-ı yemîn' (sağ ehli; amel defterleri sağdan verilenler) hariç. Onlar cennetler içindedir, sorup-soruştururlar; mücrimlerin (suçluların/günahkârların) durumunu: 'Sizi şu *Sekar*'a sürükleyen nedir?' (Onlar da şöyle) dediler (diyeceklerdir): 'Biz 'el-musallîn'den (o tercihini Allah'tan yana belirleyip de namazlarını kılan, ibadetlerini yapanlardan) değildik. Ve miskini (yoksulu) yedirmezdik/doyurmazdık. Ve (batıla ve tutkulara) dalanlarla biz de dalar giderdik. O *dîn* gününü (hesap, ceza, karşılık gününü) de yalan sayardık. Nihayetinde 'yakîn' (kesin bir gerçek olan ölüm) bize gelip çattı.' Artık, (bekledikleri) şefaat edenlerin şefaati onlara bir yarar sağlamaz. Böyle iken/Şu hâlde onlara ne oluyor da 'et-tezkirah'tan (o zikirden, hatırlatmadan/Kur'an'dan) yüz çeviriyorlar? Âdeta ürkmüş yaban merkepleri gibiler; arslandan (süratle) kaçan! Hayır/Esasında, onlardan her biri istiyor ki kendisine açılmış sahifeler verilsin. Hayır (iş sandıkları gibi değil)! Hayır/Aslında onlar ahiretten korkmuyorlar. Hayır (asla düşündükleri gibi değil)! Muhakkak ki bu (Kur'an), bir hatırlatmadır/öğüttür. Artık dileyen onu (düşünüp gerçeği) hatırlar. (Kur'an'ın hatırlatmasını tercih edenler), zaten ancak Allah'ın dilediğini hatırlamış olurlar. Takva ehli (kendisine karşı saygı duyulmaya, sorumluluk duyulmaya layık) olan da O'dur; mağfiret ehli de O'dur."

Surede anlatıldığı üzere *Sekar*'a sürükleyen sebepler arasında ikinci sırada "yoksulların doyurulmaması" yer almaktadır. "Fakirlerin ve yoksulların sahiplenilmesi, onların doyurulması" konusu bizden beklenilen öncelikli istekler arasında bulunmaktadır. Bu konu çok büyük bir önem arz etmektedir (*Fecr*/17-18/ *İnsân*/8, *Mâ'ûn*/2-3, *Beled*/13-16)! Yetim ve yoksullarla ilgilenilmesi, onların sahiplenilip dertlerinin paylaşılması ve kimsesizlik duygusundan kurtarılmalarının sağlanması gibi konularda bizlere sorumluluklar düşmektedir!

Sekar'a sürükleyen sebeplerden bir diğeri ise "(batıla ve tutkulara) dalanlarla birlikte dalmak" olarak tarif edilmektedir. Yüce Allah "boş ve anlamsız" işlerden yüz çevirmemizi istemektedir!

Mü'minûn/1-10 arasında kurtuluşa ereceklerin, o *Firdevs* (cennetlerin)e vâris olacakların özellikleri anlatılırken, orada: "Onlar '*lağv'dan*

(boş ve yararsız işlerden/tümüyle boş şeylerden/boş sözlerden) yüz çevirenlerdir ve onlar (kötü, yanlış, batıl her türlü şeyden) arınmak için çalışanlardır." ifadeleri de yer almaktadır.

Furkân suresinde *Rahmân*'ın has kullarının özelliklerinden; cennette yüksek makamlara sahip olacak kimselerin özelliklerinden bahsedilirken, yetmiş ikinci ayette şu ifadeyi görüyoruz: "Ve onlar ki, yalana tanıklık etmezler/yalan söze kulak vermezler, 'lağv' (boş, anlamsız) şeylerle karşılaştıkları zaman vakarla (vakur bir edayla/onurlu bir şekilde) geçip giderler."

En'âm/68 de yine bu konu içerisinde değerlendirilebilir, mutlaka açıp bir bakın lütfen... *Kasas*/55'i de unutmayalım:

Kasas/54-55: "İşte onlara, sabretmelerinden ötürü mükâfatları iki kez verilir (verilecektir). Ve onlar kötülüğü iyilikle savarlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan infak ederler (Allah rızası için, hak yolda harcarlar). Ve 'lağv' (boş söz, anlamsız lakırtı) işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve: 'Bizim yapıp-ettiklerimiz bizim, sizin yapıp ettikleriniz sizindir; *selâmun aleykum* (size selam olsun/selamet 'güvenlik ve esenlik' üzerinize olsun), biz cahilleri benimsemeyiz (biz cahilleri istemeyiz/biz cahillerle takılmayız/kendini bilmezlere itibar etmeyiz/bizim cahillerle işimiz olmaz).' derler."

Muazzam!..

Şimdi bu ayetler ışığında şöyle dönüp de önce kendimize, sonra da çevremize bir bakalım; yüce Allah'ın bizlerden apaçık istedikleri nerede, biz neredeyiz… Ama değişim yapanlarımız var, değişiyoruz, umulur ki hep birlikte değişeceğiz…

* * *

Tebbet Suresi (1-5):

"*Tebbet yedâ ebî lehebin ve tebb. Mâ eğnâ anhü mâlühû ve mâ keseb. Seyaslâ nâran zâte leheb. Vemraetühû hammâletel hatab. Fî cîdihâ hablün min mesed.*"

"*Ebû Leheb*'in iki eli de (yani sosyal ve ekonomik gücü/malı ve kazancı) kurusun/kahrolsun, kendisi de (ya da: Ebu Leheb'in iki eli de kurusun, kurudu/kuruyacak da)! Malı ve kazandıkları kendisine bir yarar sağlamadı/sağlamayacak. Yakında (zamanı gelince) alevli bir ateşe yaslanacaktır o. Ve karısı, odun taşıyıcı olarak; boynunda hurma lifinden bükülmüş bir ip olduğu hâlde."

Evet, Abdüluzza ölmüştür, ancak "Ebû Leheb"lik hâlen ekonomik ve sosyal gücüyle hakkı yok etmek için uğraş vermeye devam etmektedir… Kıyamete kadar da bu "Ebû Leheb"ler var olmaya devam edecekleri için Müslümanlar olarak bunlara karşı çok dikkatli olmak durumundayız...

Aklını kullanmayıp da Ebu Leheb'e teslim olmuş olanlar, onun destekçisi durumunda olanlar; ona kazandırdıkları insanlar (odun) ile Ebu Leheb'in ulaştığı kitleyi (ateşi) artırmakta, böylece daha fazla insanı yoldan çıkartmanın yolunu açmış olmaktadırlar… İşte onların da akıbeti aynı Ebu Leheb gibi cehennem olacak, bu dünyada yaktıkları ateşi ahirette bulacak ve taşıdıkları odunlarla kendi kendilerini harlayacaklardır…

Cehennemin ne kadar berbat bir yer olduğunu *Furkân*/12-14 bize çok iyi anlatmaktadır. Kur'an'da bu konu hakkında söylenenlere kısa ve özet olarak baktığımız zaman şu bilgilerle karşılaşıyoruz:

Cehennemliklere irinli su içirilecek (*İbrâhîm*/16-17), kendilerine kaynar su verilecek (*Vâkı'a*/42, 54, 93, *Sâffât*/67, *Sâd*/57, *Nebe'*/25, *Ğâşiye*/5) ve bu su bağırsakları parça parça edecektir (*Muhammed*/15). Onlar için cehennemin dibinde bitip yetişen *zakkûm* vardır (*Sâffât*/62-66), beslemeyen ve açlığı gidermeyen kuru diken vardır (*Ğâşiye*/6-7). Cennetliklerden su veya rızık isteğinde bulunduklarında da bu istekleri reddedilecektir (*A'râf*/50)... Ayrıca, cehennemliklerin başlarının üzerinden kaynar su dökülecek (*Dühân*/48), hatta bizzat kendileri kaynar suya sürükleneceklerdir (*Mü'min*/72). Cehenneme gidenler, ölümle işin bitmiş olmasını arzu edecekler (*Hâkka*/27); orada toprak olmayı (*Nebe'*/40), hatta yok olmayı isteyeceklerdir (*İnşikâk*/11). Cehennemi görenler veya içerisine atılanlar oradan çıkartılmayı ve dünyaya geri döndürülmeyi dileyeceklerdir (*Secde*/12, 20, *Mü'minûn*/99-100, *Fâtır*/37, *Mü'min*/11). Ateşi uzaktan görenler onun öfkesini (müthiş kaynamasını) ve uğultusunu işitecekler, dar bir yerden/dar bir yerine atılınca da ölüp yok olmayı isteyeceklerdir (*Furkân*/12-14). Cehennemdekilere her taraftan ölüm yağacak ancak ölemeyeceklerdir (*İbrâhîm*/17). Ateş azabında iken derileri her döküldüğünde yerine yenisi yaratılacaktır (*Nisâ*/56)…

Dehşet verici!..

* * *

Tebbet suresi çok derin anlamlar içermektedir… Künyesi *Ebû Leheb* olan bu kişinin dine karşı işlemiş olduğu suçları ve daha farklı yorum-

ları öğrenmek için işin ehli olan kimselerin tefsirlerini mutlaka bir inceleyin lütfen. Ayetlere bakmak ile ayetleri görmek arasındaki büyük farkı fark etmek için, bu nimetten çok daha fazla istifade edebilmek için bundan sonraki sureler için de yine bu detaylı çalışmayı yapın lütfen...

Tekvîr Suresi (1-29): "Güneş katlanıp-dürüldüğü zaman ve yıldızlar (kararıp) döküldüğü (dökülüp dağıldığı) zaman ve dağlar yürütüldüğü zaman ve (on aylık) gebe develer salıverildiği/başıboş bırakılıp terk edildiği zaman (kıyılmaz mallar terk edildiğinde) ve 'el-vuhûşu' (o vahşi hayvanlar) bir araya toplandığı zaman ve denizler kaynatılıp-kabartıldığı zaman ve nefisler eşleştirildiği zaman ve diri diri toprağa gömülen kıza sorulduğu/kızın sorduğu zaman: 'Hangi günah sebebiyle öldürüldü?' ve o sahifeler (amel defterleri) ortaya serildiği zaman ve sema sıyrılıp-açıldığı zaman ve 'cahîm' (çılgınca yanan ateş/cehennem) tutuşturulduğu/alevlendirildiği/kızıştırıldığı zaman ve cennet yaklaştırıldığı zaman; (artık her) nefis (ahiret için dünyada) neyi hazırladığını bilip-öğrenmiştir. Hayır (ötesi yok/iş sizin zannettiğiniz gibi değil!); yemin ederim o 'sinip gizlenenlere' ve 'hareket edip gezen, kaybolup yuvasına girenlere' ve kararmaya yüz tuttuğunda geceye ve nefes almaya başladığında sabaha ki, o (Kur'an), muhakkak ki 'kerîm' (saygın, değerli) bir resulün (getirdiği/ilettiği) sözdür. (Bu resul/Cebrail) güç/kuvvet sahibidir, arşın sahibi (Allah) katında itibar/makam/şeref sahibidir. Orada ona itaat edilir (sözü dinlenir, sayılır), güvenilir. Ve arkadaşınız (Muhammed) hiçbir şekilde mecnun (cinlenmiş) değildir. Ve andolsun ki onu (Cebrail'i) apaçık ufukta görmüştür. Ve o, *gayb* (bilgileri) hakkında asla cimri değildir/*gayb* hakkında asla suçlanamaz. Ve/Dahası o (Kur'an), hiçbir şekilde kovulmuş şeytanın sözü değildir. Hâl böyle iken, nereye gidiyorsunuz!? O (Kur'an), âlemler için yalnızca bir zikirdir; içinizden istikamet sahibi olmayı/doğru yolda gitmeyi dileyenler için. Ve/Zaten (böylece) âlemlerin Rabbi Allah'ın dilediğini dilemiş olursunuz."

Yüce Allah güvenilirdir, elçisi melek/melekler de güvenilirlerdir, peygamberi/peygamberleri de güvenilirlerdir. O hâlde, her zaman ve zeminde Yüce Allah için din anlatan ve yorumlayanlar da aynı hassasiyeti göstererek, vahye ilaveler yapmadan ve o hakikatleri kırpmadan insanlara anlatmalılardır. Cebrail'in sayılan o özellikleri, insanlara dini tebliğ edecek kimselerde bulunması gereken o birtakım özellikleri açıklar mahiyettedir…

Bu sure ile ilgili olarak şu konuya da mutlaka dikkatleri çekmek gerekir:

Peygamberimiz, dini kendilerine tebliğ ettiği kimselerin yalnızca arkadaşı idi! *A'râf* ve *Sebe'* surelerindeki ilgili ayetlerde de bu durum vurgulanmaktadır. İslam'da tarikat ve şeyhlik kurumu gibi kurumlar yoktur. Allah resulü şeyh değildi ve müritleri de yoktu… Peygamberimizin ashabı onun arkadaşlarıydı... Vaziyet bu iken, tarikat ya da mezhep ya da buna benzer yapılar ve onun başındaki kişiler kime tabiler?..

Allah'ın resulü insanları fıtratlarına, yani kendi özlerine çağırıyordu, Kur'an'a çağırıyordu, Allah'ın izni ile Allah'a çağırıyor ve insanları aydınlatıyordu (*Ahzâb*/46)! Bitti. Bu kadar.

Sorgulamak gerekir: Din adına devrede olan kurumlar ne yapıyorlar? Kime çağırıyorlar? Neye çağırıyorlar? Niye çağırıyorlar?.. Aynı şekilde Müslümanlar, çevrelerinde bulunan kimseleri İslam'a davet ederlerken onları nereye çağırıyorlar? Kime çağırıyorlar?..

Hâl böyle iken, bu insanlar nereye gidiyorlar!..

* * *

Bunlardan ayrı olarak, okuduğumuz *Tekvîr* suresinin ve şimdi okuyacağımız *A'lâ* suresinin ve sonrasında okuyacağımız *Leyl*, *Fecr*, *Duhâ*, *İnşirâh*… surelerinin okunuşlarını orijinal dilinde bir dinleyin lütfen; ayetler arasındaki ritmik uyuma gerçekten hayran kalacaksınız...

A'lâ Suresi (1-19): "*A'lâ* (yüce) Rabbinin adını *tesbih* et! Yaratıp düzene koyan O'dur. Takdir edip (ölçüye sahip kılıp) hidayet eden (takdir ettiği her varlığı hangi şey için yaratmışsa ona yönlendiren) de O'dur. Ve otlağı/yeşillikleri (topraktan) çıkaran, sonra da onu kapkara kuru ota (çer-çöpe, sel atığına) çeviren (yine) O'dur. Sana/Seni yakında okutacağız, sen de unutmayacaksın; ancak Allah'ın dilediği başka. Çünkü/Şüphesiz O, açık/açıkta olanı da bilir, gizliyi de. Ve sana, en kolay olanı kolaylaştıracağız. O hâlde, öğüt/hatırlamak fayda verecekse (vereceği için) (gerçeği) hatırlat/öğütle! Haşyet sahibi olan (Allah'a karşı derin saygı duyan/içi titreyerek korkan) hatırlar/öğüt alacaktır. En azgın/En kötü/En duyarsız/En bedbaht olan ise ondan kaçınır/kaçar/uzaklaşır. Ki o, 'kübrâ' (en büyük) ateşe yaslanacaktır/girecektir. Sonra/Nitekim orada ne ölür, ne de hayat bulur. Doğrusu/Muhakkak ki temizlenip-arınan kimse felah bulmuştur (mutluluğa ulaşacaktır/kurtuluşa erecektir) ve Rabbinin ismini zikredip O'na yaslanan (*salât*a duran/ibadet-kulluk eden). Hayır, siz dünya hayatını seçip üstün tutuyorsunuz/tercih

ediyorsunuz. Oysa ahiret daha hayırlıdır ve daha kalıcıdır. Şüphesiz bu (mesajlar), ilk/önceki sahifelerde de vardı; (mesela) *İbrâhîm* ve *Mûsâ*'nın sahifelerinde."

Surenin ilk ayetinde "*A'lâ* (yüce) Rabbinin adını *tesbih* et!" emri bulunmaktadır. İşte her namazımızda, her secdemizde "*sübhâne rabbiye'l-a'lâ*", yani "*A'lâ* (yüce) olan Rabbim! Sen *sübhân*sın (seni her türlü eksiklikten tenzih ederim)!" diyerek, aslında bu emri yerine getirmiş olmanın gayretini gösteriyoruz… Her rükûmuzda söylediğimiz "*sübhâne rabbiye'l-'azîm*", yani "*'Azîm* (yüce) olan Rabbim! Sen *sübhân*sın (seni her türlü eksiklikten tenzih ederim)!" ifadesi ise, *Hâkka*/52 ve *Vâkı'a*/74, 96 ayetlerinde bulunan emirlerden gelmektedir...

* * *

Leyl Suresi (1-21): "Andolsun/Yemin olsun (karanlığıyla ortalığı) bürüyüp örttüğü zaman 'el-leyl'e (o geceye) ve tecelli ettiği (görünüp ortaya çıktığı) vakit gündüze ve erkeği ve dişiyi yaratana (yaratan güce) ki, muhakkak sizin işleriniz (çalışmalarınız/emek ve gayretiniz/çabanız) çeşit çeşittir (başka başkadır/dağınıktır/ayrı ayrıdır). Artık/Bunun üzerine/Ancak kim (malını Allah için) verir ve takva sahibi olursa (duyarlı davranırsa/sakınırsa) ve en güzel olanı tasdik ederse (doğrularsa/onaylarsa), işte ona kolay olanı (daha da) kolaylaştırırız. Kim de cimrilik eder ve kendini müstağni görürse (kendini yeterli ve ihtiyaçsız görürse, duyarsız ve umursamaz davranırsa) ve en güzeli yalanlarsa, işte ona da zor olanı kolaylaştırırız. Ve/Zira düştüğü zaman, malı ona hiçbir yarar sağlamaz. Şüphesiz ki doğru yolu göstermek sadece bize aittir (ya da: Bize düşen sadece doğru yolu göstermektir). Ve şüphesiz ki, son da, ilk de bizimdir (ahiret de, dünya da Allah'ın hâkimiyeti altındadır). İşte/Artık sizi, alev alev yanan/alevler saçan bir ateşe karşı uyardım/uyarıyorum. Ona en azgın olan(lar)dan başkası girmez. Ki o, yalanlamış ve yüz çevirmişti. *Muttaki* (takva sahibi/sakınan/duyarlı olan/sorumluluk bilinciyle hareket eden) ise, ondan uzak tutulacaktır. Ki o, malını (kolayca, gönülden) vererek temizlenip-arınır (ya da: Temizlenip arınmak için malını verir). Onun nezdinde, başka bir kimse için karşılığı verilecek hiçbir nimet yoktur; o yalnızca/sırf *a'lâ* (yüce) Rabbinin yüzü için (rızasını kazanmak için) (verir). Muhakkak ki kendisi de ileride (zamanı gelince) razı (hoşnut/memnun) olacaktır."

* * *

Fecr Suresi (1-30): "Andolsun fecre ve on geceye ve çifte (çift varlıklara) ve tek'e (tek olana) ve gelip geçen geceye ki, bun(lar)da (her) akıl sahibi için bir kasem (yemin/hakikatin sağlam bir kanıtı/sağlam bir şahitlik) yok mudur? Görmedin mi Rabbin ne yaptı *Âd*'a (Ad kavmine)? 'Yüksek sütunlar' sahibi *İrem*'e? Ki şehirler/ülkeler içinde (arasında) onun bir benzeri yaratılmış değildi. Ve vadide kayaları oyup-biçen/yontan *Semûd*'a? Ve kazıklar sahibi *Fir'avn*'a? Ki onlar (bütün bunlar), şehirlerinde/ülkelerinde azgınlık etmişlerdi. Derken/Nitekim oralarda fesadı (bozgunculuğu) yaygınlaştırmış-artırmışlardı. Rabbin de onların üstlerine azap kamçısı yağdırmıştı. Muhakkak ki Rabbin gözetleme yerindedir (her an, herkesi, her yapılanı gözetlemektedir). Ancak/Ne var ki insan; ne zaman Rabbi kendisini bir denemeden geçirip ona bir keremde (ikramda) bulunsa, nimetlendirse: 'Rabbim bana ikram etti.' der; ama ne zaman onu denemeden geçirip rızkını ölçüye bağlasa (daraltsa): 'Rabbim beni aşağıladı/beni rezil etti/beni önemsemedi.' der. Hayır (asla, durum öyle değil)! Bilakis, siz yetime ikram etmiyorsunuz. Ve miskini (yoksulu) yedirmeye birbirinizi teşvik etmiyorsunuz. Ve mirası, sınır tanımaz (helal-haram demeden, nereden geldiğini düşünmeksizin derleyip toplayan) bir yiyişle yiyorsunuz. Malı da, 'ölçüsüz-yığmacasına, aşırı' bir sevgiyle seviyorsunuz. Hayır (iş sizin zannettiğiniz gibi değil)! Yeryüzü parça parça dökülüp dağıldığı zaman ve Rabbin(in buyruğu) geldiği ve melekler saf saf (dizi dizi) dizildiği (zaman) ve cehennemin getirildiği (zaman) o gün; işte o gün, insan tezekkür eder (düşünüp hatırlar), ancak bu hatırlamanın ona ne faydası olabilir! Der ki: 'Ah, keşke (bu) hayatım için (salih ameller yapıp önceden) takdim etseydim/gönderseydim!' Artık o gün, O'nun (Allah'ın) yapacağı azabı hiç kimse yapamaz. Ve O'nun vuracağı bağı hiç kimse vuramaz. 'Ey mutmain nefis! Sen (Allah'tan) razı (memnun), (Allah da) senden razı olmuş olarak Rabbine dön! Artık/Haydi gir (has, seçkin) kullarımın arasına. Ve gir cennetime!"

* * *

İleride de karşımıza çıkacak olan çok önemli bir konudan bahsedip öyle devam edelim:

Cenneti hak edecek olan müminlerin mallarında fakirler için bir hak bulunduğunu *Zâriyât*/19 ve *Meâric*/24-25'ten bilmekteyiz. Bu, açık bir şekilde şu anlamlara gelmektedir: İman eden kimsenin malının bir

kısmı aslında "sâil" (açıktan isteyen) ve "mahrûm" (isteyemeyip mahrum kalan) kimsenin malıdır! Bu durumda fakire, yetime ve yoksula hakkını vermemek, aslında onlara ulaştırılması gereken bir ekonomik miktarı gasp etmek demektir. Zaten onun olan bir malı ona vermemek demektir! Yani onun hakkını yemek demektir...

Bu konularla alakalı olarak Bakara/188'e de muhakkak bakılmalıdır…

* * *

Duhâ Suresi (1-11): "*Duhâ*ya (kuşluk vaktine/gündüze, günün aydınlığına) andolsun/yemin olsun ve 'secâ'ya (karanlığı iyice çöküp sakinlik bulduğu zaman geceye) ki; Rabbin seni ne terk etti, ne de (sana) darıldı. Muhakkak ki, sonrası senin için öncesinden daha hayırlı olacaktır. Ve yakında (zamanı gelince) Rabbin sana verecek, sen de hoşnut olacaksın. O, seni yetim bulup da barındırmadı mı!? Ve seni şaşkın bulup da doğru yola yöneltmedi mi? Ve seni bir yoksul/ihtiyaç sahibi/muhtaç iken bulup da zenginleştirmedi mi? Öyleyse/Dolayısıyla yetimi sakın ezme! Ve soranı (soru soranı/bir şey isteyeni/isteyip-dileneni) azarlama! Ve sadece (her zaman) Rabbinin nimetini anlat (da anlat)!"

Kur'an'da fakirin, yoksulun, çocuğun, yolda kalmışın, yetimin; inancına veya cinsiyetine ya da milliyetine bakılmaz! Hiçbir ayrım gözetmeden bunların hepsiyle ilgilenilmesi Kur'an'ın evrensel mesajının bir gereğidir! Yakındaki yetimlere, yoksullara ve fakirlere yardım etmek yüce Allah'ın açık bir emridir!..

Sizce de İslam, iyi ve asil olmanın en doğru ifadesi değil midir?..

* * *

İnşirâh Suresi (1-8): "Biz senin için göğsünü açıp-genişletmedik mi (içini ferahlatmadık mı)? Ve senin üzerinden yükünü alıp-atmadık mı? Ki o, senin belini bükmüştü/sırtını çatırdatmıştı. Ve senin zikrini (şanını, ününü) yükseltmedik mi (yüceltmedik mi)? Demek ki, zorluğun yanında bir kolaylık mutlaka vardır. Şüphesiz ki (her bir) zorlukla beraber bir kolaylık vardır. Şu hâlde (bir işi) bitirdiğin zaman/boş kaldığın zaman, hemen (başka bir işe) kalk/koyulup-yorul! Ve sadece Rabbine rağbet et/yönel!"

Yüce Allah *Talâk*/7'de "bir zorluğun ardından bir kolaylık yaratacağını" bildirmektedir. Bununla beraber yine *Talâk* suresinin ilk beş ayeti içerisinde beyan ettiği üzere: O'na karşı duyarlı olanların işini kolaylaş-

tıracak ve o duyarlı kimselere mutlaka bir çıkış yolu yaratacaktır. Allah'a güvenen kişiye Allah yeter (*Zümer*/36, *Enfâl*/62-64, *Bakara*/137)…

Daha önce okuduğumuz ayetler ile *İnşirâh* suresini bir arada değerlendirdiğimizde ortaya net bir tablo çıkmaktadır: Müslüman bir kimse boşta kalmaz, boş ve anlamsız işlerle uğraşmaz, sayılı olan nefesini gereksiz işlere harcamaz... Müslüman bir kimsenin tatil kavramı "iş ve meşguliyet değişimi"dir... Müslüman bir kimse hangi konumda ve durumda olursa olsun Allah için iyi, doğru ve faydalı iş/işler yapmanın gayreti içerisindedir… Bir işi bitirdi mi de hemen başka bir işle meşgul olur…

Peki, biz bu işin neresindeyiz?..

Bakara/148: "Ve herkesin (her toplumun) yüzünü çevirdiği (yöneldiği) bir yön vardır. Haydi/Artık/O hâlde siz hayırlarda yarışın. Her nerede olursanız (olun), Allah sizleri bir araya getirecektir. Muhakkak ki Allah her şeye güç yetirendir."

* * *

'Asr Suresi (1-3): "*'Asr*a (zamana/çağa/gündüzün iki ucuna/ikindi vaktine) yemin olsun ki, muhakkak ki insan ziyan (kayıp/zarar) içindedir. Ancak, iman edenler ve salih amellerde bulunanlar ve birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler müstesna."

Çok kısa ama ne kadar muhteşem bir sure...

"İman" ile "salih amel" kavramları iç içe olan, birbirini tamamlayan, biri olmadan diğerinin anlamını kaybettiği kavramlardır ki okuduğumuz pek çok ayette gördüğümüz gibi, yine okuyacağımız pek çok ayette de hep bir arada kullanıldıklarına tanık olacağız… Bir kimsenin iman etmeden yaptığı iyiliklere salih amel denilmez/denilemez. Bir davranışın "salih amel" adını alması, o işin Allah'a inanılarak yapılmasına bağlıdır. İman iddiasında olan bir kimsenin imanını kanıtlaması da "salih amel" ile gerçekleşmektedir. Bakın:

Tâhâ/74-75: "Gerçek şu ki, kim Rabbine mücrim (suçlu/günahkâr/günaha batmış) olarak varırsa, hiç şüphe yok ki cehennem sırf onun içindir (kesinlikle ona cehennem vardır); orada ne ölür, ne de yaşar. Kim de salih amellerde bulunmuş bir mümin olarak O'na gelirse, muhakkak ki yüksek/üstün dereceler işte sırf bunlar içindir."

Bu ayette "mümin olmak" ile "salih amellerde bulunmak" arasında "vâv" edatı kullanılmamıştır (tıpkı *İsrâ*/9 ve *Kehf*/2'de de olduğu gibi).

Bu durumda, imanın iman olabilmesi için mutlaka salih amel içermesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Yani bir kimse müminse, salih amel sahibidir demektir. Salih amelin ne kadar önemli olduğunu bundan sonraki ayetlerde de görmeye devam edeceğimiz için şimdi diğer bir sureye geçelim…

Kevser Suresi (1-3): "Hiç kuşkusuz, biz verdik sana 'el-kevser'i (o bolluğu, bereketi; iyiliği, hikmeti, ilmi, şerefi, mutluluğu, güzelliği, vb. pek çok hayrı). O hâlde Rabbin için *salât* et (namaz kıl, ibadet-kulluk et, Allah'tan yana ol) ve göğsünü gererek dimdik dur/kurban kes. Şüphesiz ki, 'ebter' (sonu kesik, 'her türlü hayırdan' kesilecek, (hayır) soyu kesik, adı-sanı kalmayacak), sana buğzedenin/seni kötüleyenin ta kendisidir!"

Şu güzel ayetleri de hatırlayalım:

En'âm/162-163: "De ki: '*Salât*ım (namazım, tevhid içerikli eylemlerim, desteğim, fedakârlıklarım) ve 'nüsuk'um (kurban vs. ibadetlerim) ve hayatım ve ölümüm, âlemlerin Rabbi Allah içindir/Allah'a aittir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Ve ben böyle emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim (öncüsüyüm/önde geleniyim/önderiyim)."

* * *

Tekâsür Suresi (1-8): "Çokluk kuruntusu (çoklukla övünmek) sizi o kadar oyaladı ki, sonunda mezarlıkları (dahi) ziyaret ettiniz [ya da: Çoğunlukla övünmek (çoğaltma tutkusu), sizi mezarlıklara varıncaya kadar oyaladı]. Hayır (sandığınız gibi değil)! Yakında (ileride, zamanı gelince) bileceksiniz! Sonra/Yine hayır (iş, zannettiğiniz gibi değil)! Yakında bileceksiniz! Hayır (hayır, gerçek sandığınız gibi değil)! 'Ilme'l-yakîn' (kesin bir bilgi) ile bilseydiniz, andolsun 'cahîm'i (çılgınca yanan ateşi) görürdünüz/('yaktığınız' ateşi 'dünyada' mutlaka görürdünüz). Sonra andolsun onu 'ayne'l yakîn' (bizzat müşahade ederek/bizzat gözünüzle apaçık) göreceksiniz. Sonra/Nihayetinde andolsun ki o gün, nimetlerden sorguya çekileceksiniz."

* * *

Kâfirûn Suresi (1-6): "De ki: 'Ey kâfirler! Ben sizin tapmakta olduğunuz (varlıklar)a tapmıyorum/tapmam. Siz de benim taptığıma tapmazsınız. Ve/Zaten ben, sizin taptığınız (varlıklar)a asla tapıcı değildim/değilim. Siz de benim taptığıma tapacak değildiniz/değilsiniz. Sizin *dîn*iniz (hesabınız, borcunuz, yolunuz) size, benim *dîn*im de banadır."

Bu harika sureden sonra şu harika ayetlere de bir bakalım:

Yûnus/40-45: "Ve içlerinden kimi var ki ona (Kur'an'a) inanır, kimi de ona inanmaz. Ve Rabbin bozguncuları/fesatçıları çok iyi bilendir. Ve eğer seni yalanlarlarsa, onlara de ki: 'Benim amelim bana, sizin ameliniz de size aittir. Siz benim yaptığımdan uzaksınız, ben de sizin yaptığınızdan uzağım.' Ve içlerinden sana kulak verir (gibi yapanlar) vardır. Fakat akıllarını kullanmıyorlarsa, sen sağırlara duyurabilir misin ki! Ve içlerinden sana bakıyor (gibi olanlar) da vardır. Fakat basiretle bakmıyorlarsa (kalp gözleriyle, sezgileriyle görmüyorlarsa/gerçeği görmek istemiyorlarsa), sen körlere nasıl kılavuzluk edebilirsin (doğru yolu gösterebilirsin) ki! Muhakkak ki Allah insanlara hiçbir şekilde zulmetmez; velakin/ancak insanlar nefislerine (kendilerine) zulmederler. Ve o gün (Allah) onları, (dünyada) sanki günün ancak aralarında birbirleri ile tanışabilecekleri bir saati kadar kalmış gibi toplayacaktır. Allah ile karşılaşmayı yalanlayıp doğru yola gelmemiş olanlar elbette hüsrana uğramışlardır."

(Not: Kıyamet gününde, "dünyada çok kısa bir süre kalınmış gibi olunacağı" ile ilgili benzer mesajlar içeren diğer ayetler: *Tâhâ*/103, *Rûm*/55, *Ahkâf*/35, *Mü'minûn*/112-116, *Nâzi'ât*/46.)

* * *

Fîl Suresi (1-5): "Rabbin fil ashabına (fil sahiplerine-halkına-ordusuna) neler yaptı, görmedin(iz) mi? Onların tuzaklarını (kötü planlarını/düzenlerini/hilelerini) boşa çıkarmadı mı? Onların üstüne 'ebâbîl' (sürüler hâlinde, grup grup, bölük bölük, kalabalık) 'tayr' (uçuşan varlık/kuş) göndermişti. Onlara 'siccîl'den (balçıktan, pişirilmiş sert bir maddeden) taşlar atıyorlardı. Derken/Böylece (Allah) onları, yen(ilerek delik deşik edil)miş ekin yaprağı gibi kıldı (ya da: Onları, yenmiş ekin tarlasına çevirdi)."

* * *

İhlâs Suresi (1-4):

"*Kul hüvallâhü ehad. Allâhüssamed.*

Lem yelid ve lem yûled.

Ve lem yekün lehû küfüven ehad."

"De ki: O Allah'tır; *Ehad*'dır (tektir, yegânedir, parçalara ayrılamaz olan birdir). Allah'tır; *Samed*'dir (her şey O'na muhtaçtır, daimdir, hiç-

bir şeye ihtiyacı olmayandır). O, doğurtmamıştır (hiç kimsenin babası olmamıştır/çocuğu yoktur) ve doğurulmamıştır. Ve O'nun hiçbir dengi yoktur (hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir)."

"Es-samed" kelimesi Kur'an'da yalnızca burada geçmektedir ve bu kelime ile ilgili olarak Fahreddin Er-Razi otuzdan fazla anlam çıkarmıştır. Bunu sizin araştırmalarınıza bırakıyoruz…

* * *

'Abese Suresi (1-42): "Yüzünü ekşitti (surat astı) ve yüz çevirdi; kendisine o âmâ (görme engelli) geldi diye. Ve ne bilirsin/sana bildiren ne olabilir ki, belki o temizlenip-arınacak!? Veya öğüt alacak; böylelikle bu öğüt kendisine yarar sağlayacak? Fakat, kendini müstağni görene (hiçbir şeye ihtiyacı olmadığını sanana) gelince (bu kişiyle ilgili olarak); işte sen ona yöneliyorsun (onun üzerine düşüyorsun/onunla ilgileniyorsun). Oysa onun temizlenip-arınmasından sen sorumlu değilsin/sana ne? Ama sana koşarak gelen ise, ki o, 'yahşâ' (Allah'a karşı derinden saygı duyar) bir durumdadır; sen onunla ilgilenmiyorsun/onu görmezden geliyorsun/onu bırakıp oyalanıyorsun. Hayır, (hayır; bu davranış doğru değil)! Hiç şüphe yok ki bu (bunlar/vahiy/Kur'an) bir zikirdir (hatırlatmadır/öğüttür). Artık dileyen onu düşünüp-öğüt alır. (O vahiy/Kur'an) değerli/seçkin/kutsal sahifelerin içindedir; yüceltilmiş, arındırılmış. Elçilerin/Yazıcıların ellerindedir (güçleri, kuvvetleri, gözetimleri altındadır); 'kirâm' (değerli/kıymetli), 'berarah' (itaat edilen/güvenilir/erdemli/takva sahibi/günahtan uzak) (olan yazıcıların). Kahrolası o insan (ya da: O insan kendisini mahvetti), ne kadar da nankördür/(gerçeği) nasıl da örter/nasıl da inkârcıdır! (Allah) onu hangi şeyden yarattı (bir düşünse ya)? Bir *nutfe*den yarattı da onu 'bir ölçüyle biçime soktu'. Sonra ona yolu kolaylaştırdı. (Daha) sonra onu öldürüp kabre koydurdu. Sonra dilediği zaman onu yeniden diriltti (diriltecek). Hayır! Ona (Allah'ın) emrettiğini yerine getirmedi. Öyleyse/Şimdi o insan, yediğine bir baksın (incelesin)! Elbet suyu döktükçe döken biziz. Sonra toprağı göz göz yaran biziz. Derken/Bu suretle orada dane(ler)/tahıl ürün(ler)i biz bitirdik/bitirmekteyiz. Ve üzüm(ler) ve sebze(ler) ve zeytin(ler) ve hurma(lar) ve iri ve sık ağaçlı bahçeler ve meyve(ler) ve çayır(lar) (yetiştirmekteyiz). Size ve hayvanlarınıza bir *metâ'* (faydalanma/geçimlik/menfaat) olmak üzere. Derken/Nihayetinde 'kulakları sağır eden' o gürültü/ses/çığlık geldiği zaman, o gün kişi ken-

di (öz) kardeşinden kaçar; annesinden ve babasından da, eşinden ve çocuklarından da. O gün, onlardan her birinin kendine yetecek bir işi/uğraşısı/derdi vardır. O gün, birtakım yüzler parıl parıldır; güler, 'müjdelere sevinir'. O gün, birtakım yüzler de vardır ki toza-toprağa bulanmıştır; karanlığa bürünmüştür (öylesine üzgün, öylesine dertli). İşte bunlar kâfirlerdir ('gerçeği' örten-inkâr edenlerdir/nankörlerdir/küfrü hayat tarzı edinenlerdir), 'fâcir'lerdir (fütursuzca günah işleyenlerdir/ilahi emirlere hiç itaat etmeyenlerdir/yoldan çıkmış olanlardır/sorumsuzca davrananlardır)."

Çıkarılacak nice dersten sadece bir kısmını ele alırsak:

Uyarı ve tebliğ, iman edenlere fayda sağlayacağı için (*Zâriyât*/55, *A'lâ*/9), insanlara uyarı ve tebliğde bulunurken "sınıf farkı gözeten bir tutumdan kaçınarak, dış görünüşe bakmadan ve kişileri samimiyet testine tutmadan bunu gerçekleştirmeye çalışmanın" en uygun yol ve yöntem olduğunu surenin başındaki ayetlerden anlıyoruz (bu konuda *Nahl*/125'e de mutlaka bakılmalı)... "Öğüdün kime yarar sağlayacağı" konusunun *gayb* konusu olduğunu, hâl böyleyken de bunu "yüce Allah'tan başka hiç kimsenin bilemeyeceği"ni öğreniyoruz…

Hak olan Kur'an, mahşerde yaşanacak olan olayları, "O gün kişi kendi (öz) kardeşinden kaçar; annesinden ve babasından da, eşinden ve çocuklarından da. O gün, onlardan her birinin kendine yetecek bir işi/uğraşısı/derdi vardır." ifadesinde olduğu gibi gerçekten dehşete düşüren ifadelerle bize anlatmaktadır!..

Dikkat edin, o gün öyle bir gündür ki:

Hiçbir baba evlâdından, hiçbir evlat da babasından hiçbir şey gideremeyecektir (*Lokmân*/33). Kişi o gün en yakınından yardım istese de, günah yükünden hiçbir şey başkasına devredilemeyecektir (*Fâtır*/18) ve her ne yapıp-etmişse o gün onları eksiksiz olarak karşısında bulacaktır (*Necm*/39-41, *Zilzâl*/7-8)! O gün mücrimler (suçlular/günahkârlar/suç işlemeyi hayat tarzına dönüştüren veya suçu savunan kişiler) azaptan kurtulmak için kendi öz oğullarını, hatta eşini ve kardeşini, hatta kendini besleyen (beslemiş-barındırmış) yakınlarını, hatta yeryüzündeki bütün insanları fidye olarak vermek isteyeceklerdir (*Meâric*/11-14)!

Korkunç bir günden bizi sakındırmak için kitabını ve elçisini gönderen yüce Allah'tan başka mahşerde ne bir dost, ne bir yardımcı, ne bir güç, ne de bir kuvvet kaynağı olacaktır; o gün buyruk yalnız Allah'ındır

(*İnfitâr*/19). Evet, Allah'tan başka ne bir dost, ne de bir yardımcımız vardır (*Bakara*/107, 120, *En'âm*/70, *Tevbe*/74, 116, *Ra'd*/11, 37, *Ankebût*/22, *Şûrâ*/8, 31)!..

Yine dikkat edin:

O gün kişiye ait hiçbir sır, gizli kalmayacaktır; her ne varsa ortaya çıkarılacaktır (*Hâkka*/18, *Târık*/9), kalplerde gizlenenler ortaya dökülecektir (*'Âdiyât*/9-11)! Kişi ne yaptıysa onu orada görecektir, mücrimler ise bundan dolayı dehşetli bir korkuya kapılarak: "Ah, vay hâlimize/eyvah bize! Bu nasıl kitapmış! Küçük büyük hiçbir şey bırakmaksızın (yaptıklarımızın) hepsini sayıp dökmüş!" diyeceklerdir (*Kehf*/49, *Zilzâl*/6-8). O gün Allah'ın düşmanlarının işitme duyuları, görme duyuları ve derileri kendi aleyhlerinde şahitlik edecektir (*Fussilet*/19-20, benzer mesajlar için bk. *Yâsîn*/65, *Nûr*/23-25). İçlerindekilerini açığa vursalar da gizleseler de Allah insanları ondan hesaba çekecektir (*Bakara*/284. Not: İnsanlar, içlerinden geçenlerden değil; içlerine yerleştirdiklerinden sorumlu tutulacaklardır, yani kalplerinin kazandıklarından sorgulanacaklardır ki bu konu hakkında *Bakara*/225, *Ahzâb*/5, *Mâide*/89, *Nahl*/22, 106 ayetlerine de mutlaka bakınız!)

Hak, Rabbimizdendir!.. Eylemlerimizi, öğrendiklerimizi, gördüklerimizi, duyduklarımızı ve diğer duyu organlarımızla hissettiklerimizi yıllar sonra hatırlayabiliyoruz... Tüm bunlar beynimiz tarafından kayıt altına alıyor… Bu kayıt yerine, bunu yoktan var edenin ulaşmaması/ulaşamaması gibi bir şey söz konusu olabilir mi?..

Allah'tan bahsediyoruz, farkındasınız değil mi?..

Evet, mahşer ile ilgili Kur'an'da çok sayıda ayet bulunmaktadır, ilerledikçe bu ayetlerle karşılaşmaya devam edeceğiz…

Kur'an'daki bu ayetlerden hareketle, mahşerdeki duruşma için insanların sırasıyla şu aşamalardan geçecekleri sonucu ortaya çıkmaktadır: Diriltilme, toplanma, Allah'a sunulma, bilgilendirilme, sorgulanma, yargılanma-değerlendirilme ve cennete veya cehenneme sevk edilme. Bu konu kapsamındaki ayetlerin detaylı bir şekilde ele alınmış olduğu çalışmalardan olan, Prof. Dr. Mehmet Okuyan'ın "Kur'an'a Göre Kabir Azabı" ve "Kur'an'a Göre Yedi Aşamada Ahiret" isimli kitaplarını mutlaka okumanızı tavsiye ederim…

* * *

Kadir Suresi (1-5): "Şüphesiz ki biz onu (Kur'an'ı) o Kadir Gecesi'nde indirdik (indirmeye başladık). O Kadir Gecesi'nin (mahiyetinin) ne ol-

duğunu sana bildiren ne olabilir ki/sen nereden bileceksin!? O Kadir Gecesi, bin aydan daha hayırlıdır. ‘El-melâikeh’ (o melekler) ve ‘er-rûh’ (o ruh), Rablerinin izniyle her iş için (habire) inerler. ‘Selâm’dır (esenliktir) o, ta fecrin doğuşuna (tan yeri ağarıncaya) kadar!”

* * *

Bürûc Suresi (1-22): “Andolsun o burçlar sahibi (burçlarla dolu) o semaya ve o vadedilen güne ve şahit olana ve hakkında şahitlik edilene; ‘ashâbu-l-uhdûd’ (o çukur/hendek sahipleri) kahrolsun; o yakıt doldurulup tutuşturulmuş ateş (hendeğinin adamları)! Hani, kendileri (ateş hendeğinin) başında/çevresinde oturmuşlardı ve müminlere yaptıklarına şahit bulunuyorlardı (onlara yaptıklarını seyrediyorlardı). Ve onlardan, yalnızca *‘Azîz* (ve) *Hamîd* olan Allah’a iman ettiklerinden dolayı intikam alıyorlardı. O (Allah) ki, göklerin ve yerin mülkü (saltanatı/serveti/iktidarı) O’na aittir ve/üstelik Allah her şeye şahittir. Şüphesiz ki, mümin erkekler ile mümin kadınlara fitne uygulayıp (işkence edip/belaya uğratıp) da sonra *tevbe* etmeyenlere; işte onlara cehennem azabı vardır ve/yani yakıcı azap onlaradır. Muhakkak ki iman eden ve salih amellerde bulunanlar; işte onlar için altlarından ırmaklar akan cennetler vardır, işte büyük başarı/kurtuluş budur. (Bilin ki) muhakkak ki, Rabbinin yakalaması pek çetindir/çok şiddetlidir. Muhakkak ki, ilkin var eden de O’dur, iade eden de (tekrar ettiren de/devam ettiren de/yeniden yaratan da). Ve O’dur *Ğafûr* (mutlak bağış sahibi), *Vedûd* (seven, sevilen, sevginin kaynağı); arş’ın sahibi, *Mecîd* (asil, yüce, şeref sahibi, yücelik ve şeref kaynağı). Dilediğini de elbette yapıp-gerçekleştirendir. Sana o orduların haberi geldi değil mi? *Fir’avn*’un ve *Semûd*’un? Hayır/Doğrusu, kâfirler (sürekli) bir yalanlama içindedirler (‘gerçekleri’ yalanlayıp duruyorlar). Allah ise onları arkalarından sarıp-kuşatmıştır. Hayır (hayır), o (yalanlamakta oldukları), *levh-i mahfûz*’un içinde olan *mecîd* (asil, değerli, şerefli) Kur’an’dır.”

* * *

Tîn Suresi (1-8): “Andolsun o *Tîn*’e ve o *Zeytûn*’a ve *Tûr-i Sîna*’ya ve şu emin (güvenli, emniyetli) beldeye (Mekke’ye) ki, biz insanı, gerçekten ‘ahsen-i takvîm’de (en güzel bir biçimde) yarattık. Sonra da onu ‘esfele sâfilîn’e (aşağıların en aşağısına) çevirdik. Ancak iman edip salih amellerde bulunanlar hariç; onlar için kesintisi olmayan/başa kakılmayan bir ecir vardır. Öyleyse bundan sonra sana *dîn*i (hesabı veya hesap

gününü) yalanlatan nedir? Allah, hüküm verenlerin hâkimi değil midir!?"

Birinci ayette bulunan "et-tîn" ve "ez-zeytûn" kelimelerinin "Tin bölgesi"ni ve "Zeytâ bölgesi"ni ifade ettiğini söyleyen âlimlerimizin bulunmasının yanı sıra bunların "incir" ve "zeytin" olduğunu ileri süren âlimlerimiz de bulunmaktadır. Konu, mekânlara yeminle devam ettiği için, bu "Tîn" ve "Zeytûn"un; Hz. İsa ve hatta Hz. Nuh ve Hz. İbrahim ile ilgili olarak vahyin insanlıkla buluşturulduğu yerlerden bahsediliyor olması kanaati, çok daha makul bir kanaat olmaktadır...

Evet, yine, yeniden salih amel!.. Bir müminde olmazsa olmaz olan; salih amel!..

"Benim kalbim temiz…" diyerek kendini temize çıkaran ve amellerden yırttığını düşünen, böylece yüce Allah'ın göndermiş olduğu 6236 ayeti hayatından saf dışı ederek "kendi söylemini kendine din yapan" süper zekâlara (!) hiç rastladınız mı? Çok sayıda oldukları için mutlaka karşılaşmış olmalısınız…

İşte onlara *Hucürât*/16'da geçen şu muhteşem soruyu sormak gerekir: "Siz dininizi Allah'a mı öğretiyorsunuz/Siz Allah'a dininizi mi öğretiyorsunuz?"

Necm/32: "(…) Şu hâlde kendinizi temize çıkarmayın; sakınan kimseyi (*muttaki* olanı/günaha karşı duyarlı olup korunanı) en iyi bilen O'dur!"

(*Nisâ*/49'da da benzer bir mesaj bulunmaktadır.)

Kur'an'da "iman etme" ile "salih amel işleme"nin neredeyse ayrılmaz bir kalıp olarak karşımıza çıktığına hemen öncesinde değinmiştik. Burada da birkaç noktaya odaklanmamız gerekir; mesela *Şûrâ*/26'da bulunan şu ifadelere: "Ve O, iman eden ve salih amellerde bulunanlara icabet eder (karşılık verir) ve onlara kendi *fazl*ından artırır. Kâfirlere gelince, onlara da şiddetli bir azap vardır."

Ya da *İsrâ*/9-10'da geçenlere:

"Şüphesiz ki bu Kur'an dosdoğru yola iletir ve salih (ıslah edici/güzel ve yararlı/iyi ve doğru) amellerde bulunan müminlere, mutlaka kendileri için 'kebîr' (büyük) bir ecir (mükâfat/karşılık) olduğunu müjdeler. Şüphesiz ki, ahirete inanmayanlar için de elem verici (acı) bir azap hazırlamışızdır."

Mutlaka dikkatinizi çekmiştir: "İman edip salih amel işleme"nin zıddı "kâfirlik" olarak geçmektedir!

Yine hatırlarsanız okuduğumuz pek çok ayette, cennete gidecek olanların orada ödüllerini fazlasıyla alacaklarının geçtiği o cümlelerde "yaptıklarına karşılık olmak üzere" ifadeleri de bulunmakta idi!

Öyleyse "Benim kalbim temiz…" demekle bu işin olmayacağını, bu gibi söylemlerin "şeytanın, Allah'ın merhameti ile aldatması"ndan başka bir şey olmadığını, salih amelsiz bu dünyadan gitmenin orada tarifsiz bir pişmanlık ve üzüntüye dönüşeceğini kesinlikle bilmemiz ve bunu aklımızdan çıkarmamamız gerekir!

Hucürât/15'i de bir hatırlayalım ve sonra diğer suremize geçelim:

"(Gerçek) mümin olanlar, ancak (ve ancak) o kimselerdir ki, onlar, Allah'a ve resulüne iman eden (inanan, güvenen), ondan sonra asla şüpheye düşmeyen ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla *cihâd* edenlerdir (mücadele edenlerdir/gayret gösterenlerdir). İşte bunlar, sadık (doğru/özü sözü bir/imanında samimi) olanların ta kendileridir (sadık olanlar ancak bunlardır)."

* * *

Kureyş Suresi (1-4): "*Kureyş*'in 'îlâf'ı (güvenliği/emniyet ve selameti/sağlanan birlik ve dirliği) için, kış ve yaz seyahatleri onlara güvenli hâle getirildiği (onlara alıştırıldığı, kolaylaştırıldığı) için şu *Beyt*'in (Kâbe'nin) Rabbine kulluk etsinler (ya da: Kulluğu şu *Beyt*'in Rabbine etsinler)! O ki, kendilerini açlıktan (kurtarıp) doyuran ve her çeşit korkudan emin kılandır."

* * *

Kâri'a Suresi (1-11): "*El-kâri'a* (o büyük çarpma, aniden gelen, alabildiğine vuran)! Nedir (ya da: Ne yamandır) o *kâri'a*? O *kâri'a*nın ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki/nasıl bilebilirsin ki!? O gün insanlar, yayılmış/saçılmış pervaneler gibi (ışığın etrafında veya ateşin içinde uçuşan canlılar gibi) olurlar. Dağlar da atılmış/savrulmuş (renkli) yün(ler) gibi olurlar. İşte (o gün), kimin (iyilik, hayır, sevap) tartıları ağır gelirse, artık o, razı (hoşnut, mutlu) olacağı bir yaşayış/hayat içindedir. Kimin de tartıları hafif gelirse, artık onun anası (yeri, yurdu/sığınağı) *hâviye*'dir (uçurumdur). Onun (*hâviye*'nin) ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki!? (O,) kızgın (kızışmış, hararetli) bir ateştir!"

Hâkka suresinin ilk ayetlerinde Semud ve Ad kavimlerinin helak edilişinden bahsedilmektedir. O ayetlerde "kâri'a"yı yalan saymaları sonucunda Semud kavminin şiddetli bir sarsıntıyla, Ad kavminin ise uğultulu bir kasırgayla helak edildiklerinden bahsedilmektedir. Yani "kâri'a"; o (son) saati, onun dehşetini, çarpan yapısını, korkunçluğunu, aniden gelişini ve sarsıcı özelliğini ifade etmektedir. *Ra'd*/31'e göre ise, azabı hak eden insanların başına gelen her çarpıcı felakete "kâri'a" adı verilmektedir.

Bu örneklerden anlaşılacağı üzere "kâri'a" kelimesi Arapça bir kelimedir ve ne anlama geldiği de zaten bilinmektedir. Ancak bu surenin başında yüce Allah, kendisi cevaplandırmadığı sürece peygamber dâhil hiç kimsenin "kâri'a"yı bilemeyeceğinden bahsetmekle aslında; metni Arapça olan bu kelimenin manasının "Rabca" olduğunu ve bu kelimenin içini bizzat kendisi doldurarak onu sıra dışı bir muhtevaya sahip kıldığını bize anlatmaktadır… Yine surenin sonlarında geçen "hâviye" kavramının içini de yüce Allah bizzat kendisi doldurmuştur; *Hümeze* suresindeki "hutame"yi de, *Târık* suresindeki "târık"ı da, *Mürselât* suresindeki "fasl"ı da, *Beled* suresindeki "'akabe"yi de, *İnfitâr* suresindeki "yevmü'd dîn"i de, *Mutaffifûn* suresindeki "siccîn"i de...

Kıyâmet Suresi (1-40): "Hayır (ötesi yok/iş sizin zannettiğiniz gibi değil)! Kıyamet gününe yemin ediyorum. Hayır (yine iş sizin zannettiğiniz gibi değil)! Kendini kınayan nefse de yemin ediyorum; o (nankör) insan, kendisinin kemiklerini asla bir araya getiremeyeceğimizi mi sanıyor!? Evet/Elbette; biz onun parmak uçlarını bile (yeniden) düzenlemeye güç yetireniz. Fakat (inkârcı) insan, önündekini yalanlamak ister; 'Kıyamet günü (de) ne zamanmış!?' diye sorar. Ne zaman ki o göz(ler kamaşıp) şimşek çakar ve Ay kararır (karanlığa gömülür, ışığı giderilir) ve Güneş ile Ay bir araya getirilir; insan o gün: 'Kaçış nereye/Kaçacak yer neresi?' diyecektir. Hayır! (Kaçıp) sığınacak (başka) yer yoktur! O gün varıp durulacak yer, sadece Rabbinin huzurudur. O gün insana, (yapıp) önceden takdim ettiği ve (yapmayıp) geride bıraktığı ne varsa haber verilir. Hayır/Doğrusu; insan, nefsine karşı bir basirettir (artık insan kendi kendinin şahididir), kendi mazeretlerini ortaya atsa bile. 'Onu aceleye getiresin diye dilini onunla hareketlendirme (temize çıkmak için boşuna ağzını yorma)!' 'Şüphesiz onun toplanması da okunması da bize aittir/bize düşer.' 'O hâlde, biz onu okuduğumuz zaman,

sen okunanı/okunuşunu takip et.' 'Sonra, onu beyan etmek şüphesiz bize aittir/bize düşer.' Hayır! Doğrusu siz, acil olanı (çarçabuk geçeni/dünya hayatını ve nimetlerini) seviyorsunuz ve ahireti terk edip-bırakıyorsunuz. Yüzler vardır ki, o gün ışıl ışıl parıldar, Rablerine bakar-durur (Rablerinin ikramını/kararını beklerler). Yüzler de vardır ki, o gün asıktır; bel kemiklerini kıran bir felakete uğratılacaklarını anlarlar. Hayır (dikkat edin)! Can, köprücük kemiğine dayandığında ve 'Kimdir (bunu) tedavi edebilecek?' denildiğinde ve (can çekişen kişi) bunun ayrılış (vakti) olduğunu anlayıp bacak bacağa dolaştığında; (işte) o gün sevk, yalnızca Rabbinedir. Fakat o (inkârcı kişi), ne tasdik etmiş (hakikati onaylamış) ne de destek olmuştu (haktan yana durmuştu). Velakin (aksine), yalanlamış ve yüz çevirmişti. Sonra (da) çalım satarak kendi (inanç) ailesine gitmişti. Layıktır (o azap) sana, layık! Sonra (evet), layıktır (o azap) sana, layık! İnsan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanıyor? O, dökülen/atılan meninin bir kısmından, bir *nutfe* değil miydi!? Sonra bu, *'alaka* olmuş (*'alaka*ya dönüşmüş), derken (Allah) onu (insan biçiminde) yaratıp şekillendirmiştir. Böylece (Allah) o (meni)den de iki eş, (yani) erkek ve dişiyi var etmiştir. (Bunları yapan Allah'ın,) ölüleri (tekrar) diriltmeye gücü yetmez mi!?"

Ölüm anı… Hakikat… Çaresizlik… Ayakların birbirine dolaşması… Geri dönülmez bir yol… Bambaşka bir âlem… Tarifsiz bir yıkım, ya da tariflere sığmaz bir mutluluk…

* * *

Hümeze Suresi (1-9): "Arkadan çekiştirip duran, kaş göz hareketleriyle alay eden her kişinin (gizli-açık, arkadan-önden, sürekli iftira atıp kara çalan, çekiştirip ayıp-kusur arayan herkesin) vay hâline! Ki o, mal yığıp-biriktirir ve onu sayıp durur. Gerçekten malının kendisini ebedîleştireceğini sanmaktadır. Hayır (iş sandığı gibi değil)! Andolsun o, 'hutame'ye (kırıp geçene/kırıp parçalayana) atılacaktır. O 'hutame'nin ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki!? (O,) Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir. Öyle ki o, yüreklerin üstüne tırmanıp çıkar (kalplerin içine işler). Muhakkak ki o, onların üzerine kilitlenecektir; uzatılmış sütunlar (direkler/parmaklıklar) içinde."

Yüreklerin, sahibini boğarcasına gırtlaklara dayanacağı o dehşetli güne karşı yüce Allah bizleri açık bir şekilde uyarmaktadır (*Mü'min*/18). Öyle bir günden bahsetmektedir ki, o gün yürekler ve gözler (dehşet-

ten) ters dönecektir (*Nûr*/37). O gün yaşanacak felaketin büyüklüğünü farklı ifadelerle ortaya koyan bir sure ile devam edelim:

Mürselât Suresi (1-50): "Andolsun birbiri ardınca gönderilenlere, derken/böylece (fırtına gibi) esip savuranlara ve yaydıkça yayanlara, derken/böylece ayırdıkça ayıranlara, derken zikri (hatırlatmayı/öğüdü/vahyi) bırakanlara/ulaştıranlara, özür yahut uyarı (adına), ki, size vadedilen mutlaka gerçekleşecektir. Nihayet yıldızlar söndürüldüğü (silindiği, yok edildiği) zaman ve sema yarılıp-parçalandığı zaman ve dağlar parçalanıp/ufalanıp savrulduğu zaman ve resullere (ümmetlerine şahitlik etmek üzere) vakit belirlendiği zaman; (bunlar) hangi gün için ertelenmiştir? 'Fasl' (ayırım, ayrılma) Günü için (her şeyin ayırt edilip açıklanacağı ayrılma günü için). O *Fasl* Günü'nün ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki!? (Peygamberleri, kıyameti ve yargılamayı) yalan sayanların, o gün vay hâline! Biz, öncekileri helak etmedik mi? Sonra arkadan gelenleri de onların peşine takacağız. İşte biz, mücrimlere (suçlulara/günahkârlara/suç işlemeyi hayat tarzına dönüştüren veya suçu savunan kişilere) böyle davranırız! (Allah'ın, suçluları cezalandıracağı gerçeğini) yalan sayanların, o gün vay hâline! (Ey insanlar!) Sizi 'mehîn' (aşağılık, basit, adi, değersiz, dayanıksız) bir sudan yaratmadık mı? Derken/Sonra onu 'mekîn' (sağlam/güçlü/korunaklı) bir karar yerine yerleştirdik; malum (belli) bir ölçüye/süreye kadar. İşte (bütün bunları) biz takdir ettik/bir ölçüyle yaptık/(buna) güç yetirdik; ne güzeldir bizim takdirimiz/ölçümüz!' (İnsanın yaratılış sürecini ve sonunda diriltileceği ahireti) yalan sayanların, o gün vay hâline! Yeryüzünü bir toplanma zemini (toplanma yeri, çekim alanı) kılmadık mı; dirilere ve ölülere? Ve onun içinde 'revâsî' (ağırlıklar/sarsılmayacak büyüklükte ve sağlamlıkta sabit şeyler) var etmedik mi? Ve size tatlı bir su içirmedik mi? (Bu hakikatleri) yalan sayanların, o gün vay hâline! (Haydi), yalanlamış olduğunuz şeye (azaba) doğru yürüyün/gidin/ilerleyin (bakalım)! Üç katlı/Üç çatallı/Üç kola ayrılmış bir karanlığa/gölgeye doğru ilerleyin (ki o;) ne gölgelendirir, ne de alevden korur! Şüphesiz ki o (alev), kütükler gibi kıvılcımlar saçar, (her bir kıvılcım) sarı (akkor/kızgınlaşmış) bir halat gibidir. Yalan sayanların, o gün vay hâline! Bu, onların konuşamayacakları bir gündür. Kendilerine izin de verilmez ki özür dilesinler. (Mahşerde özür dilenemeyeceği gerçeğini) yalan sayanların, o gün vay hâline! 'İşte bu, *Fasl* Günü'dür, sizi ve öncekileri

bir araya topladık; şayet (azaptan kurtulmanız için) bir hileniz/tuzağınız varsa, haydi/hemen bana tuzak kurun!' (Mahşerde herkesin toplanacağı ve tuzak kurulamayacağı gerçeğini) yalan sayanların, o gün vay hâline! Hiç şüphe yok ki *muttaki*ler (sakınanlar/takva sahipleri/Allah'a karşı duyarlı olanlar/Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle hareket edenler) gölgelerde ve pınar başlarındadırlar. Ve canlarının çekip-arzu ettiği meyve(lik)lerdedirler (sofranın son halkasını, dolayısıyla refahın kemal düzeyini temsil eden meyveler arasında…/sevdikleri ürünlerin arasında). Yaptıklarınıza karşılık olmak üzere, afiyetle yiyip için. Şüphesiz ki *muhsin*leri (iyilik edenleri/iyi ve güzel davrananları/yaptığını iyi-güzel yapanları/ihsanda bulunanları) işte böyle mükâfatlandırırız. (Cennet ödüllerini) yalan sayanların, o gün vay hâline! '(Ey yalanlayanlar!) Yiyin ve biraz (daha) faydalanın (keyfinize bakın, sefanızı sürün)! Gerçek şu ki (bilin ki) siz mücrimlersiniz (suçlu kimselersiniz/günahkâr kimselersiniz/suç işlemeyi hayat tarzına dönüştürenlersiniz veya suçu savunan kimselersiniz).' (Dünya nimetlerinin geçiciliğini) yalan sayanların, o gün vay hâline! Zira onlara: 'Rükû edin (Allah'ın huzurunda boyun eğin/İlahi buyruklara boyun eğin)!' denildiği zaman, rükû etmezler. (İlahi bildirimlere karşı saygısızlık yaptığını) yalan sayanların, o gün vay hâline! Artık onlar, bundan sonra hangi hadise (söze) inanacaklar?!"

* * *

Kâf Suresi (1-45): "*Kâf*. *Mecîd* (şanlı, şerefli, üstün) Kur'an'a andolsun. Hayır/Doğrusu, içlerinden bir uyarıcı gelmesine hayret ettiler/şaşırdılar da, o kâfirler dediler ki: 'Bu acayip (tuhaf) bir şeydir. Biz öldüğümüz ve toprak olduğumuz zaman mı (yeniden dirilecek mişiz)? Bu, uzak bir dönüştür.' Doğrusu/Kesinlikle biz, toprağın onlardan neyi eksilttiğini bilmekteyiz. Katımızda (o bilgileri/her şeyi) saklayıp-koruyan bir kitap (o bilgileri içeren bir yasa) vardır. Hayır, hak kendilerine gelince yalanladılar da şimdi 'merîc' (karmakarışık/şaşkın/tereddütlü/şüpheli/kararsız/perişan) bir durum içindedirler. Üzerlerindeki semaya bakmıyorlar mı (incelemiyorlar mı); biz, onu nasıl bina ettik ve onu nasıl süsledik!? Onda hiçbir çatlak da yoktur. Yeryüzünü de döşeyip-yaydık ve onun içine 'revâsî' (sarsılmayacak büyüklükte ve sağlamlıkta sabit şeyler, ağırlıklar) yerleştirdik. Ve orada 'göz alıcı ve iç açıcı' her çiftten (nice bitkiler) bitirdik. (Bunlar,) 'içten Allah'a yönelen' her kul için

bir ‘tebsırah’ (basiret/aydınlatma/gönül gözünü açma/bilinç kaynağı) ve ‘zikrâ’dır (zikirdir/hatırlatmadır). Ve semadan ‘mübârek’ (bereketli/verimli) bir su indirdik; böylece onunla bahçeler ve biçilecek dane(li ekin)ler bitirdik. Ve tomurcukları birbiri üzerine dizilmiş uzun boylu hurma ağaçları; kullar için rızık olmak üzere. Ve/Zira onunla (suyla) ölü bir beldeye hayat verdik. İşte (mahşer için diriltilip hayata) çıkış (da) böyledir. Onlardan önce *Nûh* kavmi ve *Ress* halkı ve *Semûd* (kavmi) da yalanlamıştı. Ve *Âd* (kavmi) ve *Fir'avn* ve *Lût*'un kardeşleri ve *Eyke* ashabı ve *Tübba'* kavmi (de). Hepsi resulleri (elçileri) yalanladı; böylece vadettiğim (uyardığım/tehdit ettiğim) şey, (onların üzerine) hak oldu. Biz ilk yaratmada âcizlik mi gösterdik (yorulduk mu/güçsüz mü düştük)!? Hayır, onlar, yeni bir yaratılıştan kuşku içindedirler. Ve andolsun ki, insanı biz yarattık ve nefsinin ona verdiği vesveseyi de biz biliriz. Ve/Zira biz, ona şah damarından daha yakınız. Sağından ve solundan yerleşik olan (oturan) alıcılar (kayıt alanlar/karşılayanlar) alırlarken, o hiçbir söz söylemez ki onun yanında gözetleyici hazır bulunmasın. Ve/Derken ölüm sarhoşluğu bir hak/hakikat olarak çıkagelir; (ki) işte bu (ey insan!), senin yan çizip-kaçmakta olduğun şeydir! Ve *Sûr*'a üflendi (üflenir), işte bu, vadedilen gündür. Ve her nefis, yanında bir sevk edici (götüren/şöför) ve şahitle (tanıkla) geldi (gelir). (Sorgulanan kişiye:) ‘Andolsun, sen bundan gaflet içindeydin; şimdi senin perdeni kaldırdık; artık bugün gözün keskindir.’ (denir). Ve onun arkadaşı der ki: ‘İşte bu, yanımdaki hazır.’ ‘Siz ikiniz (ey melekler!), her inatçı (ısrarcı) kâfiri cehenneme atın! Hayra çok engel olan, saldırgan (haddi aşan, zorba, hak hukuk tanımayan), şüpheciyi. Ki o, Allah ile birlikte başka ilah edinmişti, bundan dolayı atın onu, o şiddetli azabın içine!’ Onun arkadaşı dedi/(der) ki: ‘Rabbimiz! Onu ben kışkırtıp-azdırmadım, velakin/ancak kendisi uzak (derin) bir sapıklık içindeydi.’ (Allah, onlara şöyle) buyurur: ‘Benim huzurumda çekişip-durmayın. Ben size daha önce vaadimi (uyarımı/tehdidimi) göndermiştim. Huzurumda söz değişikliğe uğratılmaz ve ben kullara asla zulmedici değilim.’ O gün cehenneme: ‘Doldun mu?’ deriz. O da: ‘Daha yok mu?’ der. Ve cennet *muttaki*lere yaklaştırılmıştır, (onlardan) uzak değildir. İşte size vadedilen budur; o, daima (Allah'a) yönelip-dönen, (korunması gerekeni, O'nun buyruklarını) koruyan herkese; *gayb*daki Rahmân'a karşı (görmediği halde Rahmân'a karşı) haşyet duyan (derin saygı duyan) [ya da: (Kendisi) *gayb*da iken (kimsenin olmadığı, bilmediği, görmediği yer-

lerde iken) Rahmân'a karşı haşyet duyan] ve (Allah'a) yönelmiş bir kalp ile gelen(ler)edir. 'Oraya selametle (esenlik ve güvenle) girin! İşte bu, süreklilik günüdür.' Onlar için orada, ne istiyorlarsa o vardır ve (hatta) katımızda daha fazlası vardır. Ve biz onlardan önce nice nesilleri helak ettik (yıkıma uğrattık) ki onlar, zorbaca yakalamak (yakıp-yıkmak/baskı ve şiddetle yönetmek/sindirmek) bakımından kendilerinden daha zorluydular. Beldeleri (yerin altını üstüne getirip) delik-deşik etmişlerdi/Beldelerde kaçacak delik aradılar/Beldeleri boydan boya dolaştılar. (Ama) var mı kaçacak bir yer? Hiç şüphesiz, bunda, (akleden) bir kalbi olan ya da/yani bir şahit olarak kulak veren kimse için elbette bir zikir (hatırlama/hatırlatma/öğüt) vardır. Ve andolsun ki biz, gökleri ve yeri ve ikisi arasında bulunanları altı günde/evrede/dönemde yarattık, bize hiçbir yorgunluk da dokunmadı. Öyleyse sen, onların dediklerine karşılık sabret ve Rabbini Güneş'in doğuşundan önce ve batışından önce *hamd* ile *tesbih* et! Gecenin bir bölümünde ve secdelerin arkasından da O'nu *tesbih* et! Ve çağırıcının, yakın bir yerden çağrıda bulunacağı güne kulak ver(in, ona hazırlıklı olun)! O gün, o çığlığı/'korkunç' sesi hak olarak işitirler; işte bu, çıkış (yeniden diriliş) günüdür. Gerçek şu ki/Şüphesiz, dirilten de öldüren de biziz, biz; dönüş de sadece bizedir. O gün yer, onların üstünden çatlayıp-ayrılır da (çağırana doğru onlar) süratle koşarlar [ya da: O gün, yeryüzü (insanların) oradan çabucak çıkmaları için yarılacaktır]. İşte bu 'haşr'dır (haşredilmedir/bir araya toplamadır); bize göre kolaydır. Biz onların neler söylediklerini çok iyi biliyoruz. Sen onların üzerinde hiçbir şekilde zorba/zorlayıcı değilsin; şu hâlde, benim tehdidimden korkan kimselere sen bu Kur'an ile hatırlat/öğüt ver!"

* * *

Beled Suresi (1-20): "Hayır (Ötesi yok/İş sizin zannettiğiniz gibi değil)! Yemin ederim bu beldeye; senin de yaşamakta olduğun bu beldeye (Mekke'ye) ve (her bir) babaya (ya da: Anne-babaya) ve doğan-çocuğa ki, biz insanı gerçekten bir sıkıntı/zorluk içinde (olacak ve bunlara göğüs gerecek şekilde) yarattık. Ne yani, o, hiç kimsenin kendisine asla güç yetiremeyeceğini mi sanıyor (o sanıyor mu ki, hiç kimse ona asla güç yetiremeyecektir!)? 'Yığınla mal tükettim/tüketmişimdir/harcadım/yok ettim!' diyor. Kendisini hiç kimsenin görmediğini mi sanıyor!? Biz ona iki göz vermedik mi? Ve bir dil ve iki dudak? Ve ona açık

açık iki yolu (da) göstermedik mi? Fakat o, o *'akabe*yi (o sarp yokuşu) aşmayı seçmedi (göze alamadı/denemedi/girişmedi). O sarp yokuşun ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki!? (O,) bir boynu çözmektir (özgür olmayanı kurtarmaktır/bir esire-köleye özgürlük vermektir), yahut açlık gününde doyurmaktır; yakınındaki/yakını olan bir yetimi ya da sürünen bir miskini (evsiz barksız, yurtsuz yuvasız bir düşkünü/topraktan başka barınağı olmayan düşkünü/toprağa uzanıp kalmış bir yoksulu, muhtacı)! Sonra da iman edenlerden olmaktır ve sabrı tavsiye edenlerden ve merhameti tavsiye edenlerden! İşte bunlar sağın adamlarıdır (amel defteri sağından verilecek olanlardır). Ayetlerimize kâfir olanlar (ayetlerimizi inkâr edenler/üzerini örtenler) ise, işte onlar solun adamlarıdır. Onlara, üzerlerine kilitlenecek bir ateş vardır!"

* * *

Kamer suresindeki bilgileri görmeden önce *Ra'd*/30'a bir bakalım:

"(Ey peygamber!) Böylece seni, kendilerinden önce nice ümmetlerin gelip geçtiği bir ümmete gönderdik ki, sana vahyettiğimizi onlara *tilâvet* edesin (okuyup aktarasın). Ve/Zira onlar *Rahmân*'a nankörlük ediyorlar (*Rahmân*'ı inkâr ediyorlar/*Rahmân*'ı görmezlikten geliyorlar). De ki: 'O benim Rabbim'dir. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. Sadece O'na tevekkül ettim (güvenip dayandım), *tevbe*m/dönüşüm/yönelişim de sadece O'nadır."

Kamer Suresi (1-55): "O (son) saat (kıyamet vakti) yaklaştı ve Ay yarıldı. Ve onlar herhangi bir ayet (mesaj, işaret, gösterge, delil) görseler, yüz çevirirler ve: '(Bu,) süregelen bir büyüdür!' derler. Ve yalanladılar ve kendi hevalarına (istek ve tutkularına) tabi oldular/uydular; oysa her emir (iş) hedefine ulaşır (her iş yerini bulacaktır). Ve andolsun ki onlara (kendilerini şirkten, bozulmalardan, kötülüklerden) caydırıp vazgeçirecek/engelleyecek nice haberler gelmiştir; (ki her biri) üstün/zirveye ulaşmış/doruk noktaya çıkmış/son derece hikmetli (haberler)! Fakat (yüz çevirene) uyarılar bir fayda vermiyor/vermez. Öyleyse sen de onlardan yüz çevir. O çağırıcının tanınmamış/bilinmedik/hoşlanılmayan bir şeye çağıracağı gün, gözleri 'zillet ve dehşetten düşmüş bir hâlde', yayılmış/yayılan çekirgeler gibi mevzilerinden (kabirlerden) çıkarlar. O çağırıcıya doğru (boyunlarını uzatarak) koşarlarken kâfirler: 'Bu zorlu/çetin bir gün!' derler. Onlardan önce *Nûh*'un kavmi de yalanlamıştı. Hem de kulumuzun yalancı olduğunda ısrar ederek: 'O mecnundur

(cinlenmiştir/delidir/delirmiştir).' dediler ve (Nuh davetten vazgeçmeye) zorlanmıştı (baskı altına alınıp engellenmişti). Derken/Bunun üzerine/Nihayetinde Rabbine dua etti/yalvardı: 'Ben artık mağlup oldum (yenik düştüm, bittim), artık sen yardım et!' Biz de 'bardaktan boşalırcasına akan' bir su ile göğün kapılarını açtık; yerden de pınarlar fışkırttık. Derken su, takdir edilmiş bir işe karşı (hükmümüzü gerçekleştirmek üzere) birleşti. Onu (Nuh'u) da, levhalar ve çiviler (ile inşa edilmiş gemi) üzerinde taşıdık. Gözlerimizin önünde/Gözetimimiz altında akıp-gitmekteydi; inkâr edilmiş/nankörlük edilmiş olana (Nuh'a) bir mükâfat olmak üzere. Ve andolsun, biz bunu bir ayet olarak bıraktık; öyleyse yok mudur öğüt alan/düşünen/hatırlayan!? Şu hâlde benim azabım ve uyarılarım nasılmış (gördüler/görün)?! Ve andolsun biz Kur'an'ı zikir için ('hakikatin' hatırlanması ve tefekkürü için/düşünüp öğüt almak için) kolaylaştırdık, öyleyse yok mudur hatırlayan/öğüt alan/düşünen? *Âd* (kavmi) de yalanladı, şu hâlde azabım ve uyarılarım nasılmış?! Muhakkak ki/Gerçek şu ki biz, uğursuzluğu sürekli olan (her şeyin ters gittiği) bir günde üzerlerine 'kulakları patlatan bir kasırga'/'gürültülü ve dondurucu bir rüzgâr' gönderdik; insanları sanki köklerinden sökülüp-kopmuş hurma kütükleri gibi yere seriyordu/savuruyordu/kaldırıp atıyordu. Şu hâlde benim azabım ve uyarılarım nasılmış!? Ve andolsun ki biz Kur'an'ı zikir için kolaylaştırdık, öyleyse yok mudur hatırlayan/öğüt alan/düşünen!? *Semûd* (kavmi) de uyarıları yalanladı. Dediler ki: 'Bizden biri olan bir beşere mi uyacağız? Bu durumda gerçekten biz, dalalet/sapıklık ve çılgınlık içine düşmüş oluruz! 'Ez-zikr' (o hatırlatma/vahiy) içimizden ona mı bırakıldı/verildi!? Hayır, o 'kezzâbun eşir'dir (hep yalan konuşan/yalanla anılan/her türlü yalanı konuşan, kendini beğenmiş bir şımarıktır).' (Salih'e dedik ki:) 'Onlar yarın kimin 'kezzâbun eşir' olduğunu bilip-öğrenecekler. Gerçek şu ki (unutma ki) biz, bir fitne (imtihan ve deneme konusu) olarak o dişi deveyi kendilerine göndermiş bulunuyoruz; şu hâlde sen onları gözleyip-bekle ve sabret! Ve onlara, suyun aralarında kesin olarak pay edildiğini haber ver; su alış sırası (kiminse, o) hazır bulunsun.' Derken onlar bir arkadaşlarını çağırdılar, o da bıçağı kaptığı gibi (deveyi) gaddarca boğazladı. Şu hâlde azabım ve uyarılarım nasılmış!? Çünkü/Şüphesiz/Nitekim biz onların üzerine tek bir sayha (korkunç bir ses) gönderdik; böylece onlar, ağıla konan kuru ot gibi oluverdiler. Ve andolsun biz Kur'an'ı zikir için kolaylaştırdık, öyleyse yok mudur hatırlayan/öğüt alan/düşünen!? *Lût* kavmi

de uyarıları yalanladı. Biz de onların üzerine 'taş yağdıran bir kasırga' gönderdik, ancak *Lût* ailesi müstesna; onları seher vakti kurtardık, tarafımızdan/katımızdan bir nimet olarak. İşte biz, şükredenleri böyle mükâfatlandırırız. Ve/Oysa, andolsun ki (Lut) onları bizim yakalamamıza karşı uyarmıştı; fakat onlar, bu uyarıları kuşkuyla karşıladılar. Ve andolsun ki onlar, onun (Lut'un) konuklarından murad almaya kalkıştılar. Biz de onların gözlerini siliverdik; 'işte/haydi/o hâlde azabımı ve uyarılarımı tadın!' (dedik). Ve andolsun, onları sabahleyin/bir sabah erkenden kararlı (kalıcı, yakalarını bir daha bırakmayacak) bir azap yakaladı. 'İşte/Haydi, tadın azabımı ve uyarılarımı!' (dedik). Ve andolsun biz Kur'an'ı zikir için kolaylaştırdık, öyleyse yok mudur hatırlayan/öğüt alan/düşünen!? Andolsun ki *Fir'avn* ailesine de uyarılar geldi. Onlar bizim ayetlerimizin tümünü yalanladılar da biz de onları *'azîz* (üstün, onurlu, güçlü), muktedir (kudretli) bir yakalayışıyla yakalayıverdik (ya da: Biz de onları gücümüze, kudretimize yaraşır bir yakalayışla yakalayıverdik). (Şimdi,) sizin kâfirleriniz, onlardan daha mı hayırlılar? Yoksa sizin için 'ez-zübûr'da (o kitaplarda, sahifelerde) bir beraat (kurtulmuşluk, dokunulmazlık) mi var? Yoksa: 'Biz, yardımlaşan/zafere erişmiş/yenilmez bir cemaatiz/topluluğuz.' mu diyorlar? Yakında o topluluk bozulacak/bozguna uğratılacak ve arkalarını dönüp kaçacaklar. Hayır/Aslında/Ne var ki onların (esas) randevuları o (son) saattir; işte o (son) saat ne dehşetli/korkunç ve ne acıdır! Hiç şüphesiz mücrimler, bir dalalet (sapıklık/şaşkınlık) ve çılgınlık içindedirler. O gün, yüzüstü ateşe sürüklenirler, (kendilerine) '*Sekar*'ın (cehennemin) dokunuşunu tadın!' (denilir). Şüphesiz ki biz her şeyi bir kaderle (ölçüye göre, planla, düzen ve dengeyle) yarattık. Ve emrimiz (buyruğumuz) ancak (ve ancak) bir tektir; göz kırpması gibidir (anlık bir iştir). Ve andolsun ki biz sizin benzerlerinizi helak etmiştik; öyleyse/hâlâ yok mudur (gerçeği) hatırlayan/düşünen/öğüt alan/!? Ve onların yaptıkları her şey 'ez-zübur'da (o kitaplarda, amel defterlerinde) mevcuttur (kayıt altına alınmıştır). Ve küçük büyük her şey, satır satır yazılmıştır. Şüphesiz ki *muttaki*ler, cennetlerde ve ırmak(kenarların)dadırlar. 'Melîk-i muktedir'in (güçlü melikin; her şeye gücü yeten, ölçüleri koyan, kudret sahibi olan Allah'ın) huzurunda/katında; 'sıdk' (doğruluk, sadakat) tahtında/makamında."

* * *

Hatırlarsanız Ay'ın yarılması gibi bir olayın gerçekleşmediğine mucizeler konusunun henüz başında iken değinmiştik. Gelecekte yaşanması muhakkak olan olaylar Kur'an'da yaşanmış gibi sunulurlar, geçmiş zaman kalıbında gelirler; bu bir Kur'an üslubudur ki buna da daha önceden değinmiştik… Ayetleri dikkatli bir şekilde okuyarak geldiğiniz için (öyle olduğunu umuyoruz) bunu kesinlikle fark etmişsinizdir zaten… Ay'ın yarılması kesin olarak gerçekleşecektir ve bu, kıyametin oldukça yaklaştığına dair büyük bir kanıt olacaktır, bunda hiç şüphe yok. Üzerinde tartışmaya gerek dahi olmayacak kadar konunun açık olduğunu düşünüyoruz. ("Ay yarıldı" ifadesinin Arapçada bir deyim olduğuna, "bir şeyin gerçek yüzünün ortaya çıkması" anlamına geldiğine dair bilgiler de mevcuttur.) Bu konuyla ilgili son olarak şuna da dikkatinizi çekmek isteriz: *'Abese*/26'da okuduğumuz "yeryüzünün göz göz yarılması" ifadesinde de yine aynı kökten olup "yarmak, yarılmak" manasına gelen "şakk" fiili kullanılmıştır! Bu durum, Ay'ın yüzeyinden numune almak için yapılan bir çalışmanın "Ay'ın yarılması" anlamına gelebileceği gerçeğini de bize anlatmış olmaktadır…

Şimdi bir başka muazzam sureyle yolumuza devam edeceğiz. Yine öyle ayetler okuyacağız ki… Ve yine bu ayetlerin nasıl da hayatımızın kılcal damarlarına kadar nüfuz edebildiğine tanık olacağız. Yepyeni ufuklar kazanacağız. Sebep-sonuç ilişkisi içerisinde öğreneceğimiz pek çok şeyin yanı sıra, bu sebeplerin de sebeplerini öğrenmiş olacağız… Âlemlerin Rabbi olan yüce Allah'ın kıyamete kadar asla değişmeyecek olan birtakım kuralları hakkında yine çok kıymetli bilgiler edineceğiz…

(Tekrar karşılaşacağımız ayetler hakkında olumlu bir yaklaşım sergilemeniz ümidiyle…)

Uzun bir sure olduğu için yine arada bir mola vermenizi önemle tavsiye ederiz…

A'râf Suresi (ilk 53 ayet): "*Elif*, *Lâm*, *Mîm*, *Sâd*. (Bu,) bir kitaptır ki, onunla (kendisiyle) uyarman için ve müminlere bir zikir (hatırlatma/öğüt) olmak üzere sana indirildi. O hâlde, bundan dolayı göğsünde bir sıkıntı olmasın. Rabbinizden size indirilene tabi olun (uyun)! O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) birtakım *velî*-lere uymayın! Ne kadar da az/azınız tezekkür ediyorsunuz ('gerçeği' hatırlıyorsunuz/düşünüp-öğüt alıyorsunuz)! Ve nice memleketler vardı

ki biz onları helak etmiştik (yıkıma uğratmıştık). Geceleri uyurlarken ya da gündüzün dinlenirlerken azabımız onlara geliverdi. Azabımız kendilerine gelip çattığında, yakarışları: 'Biz gerçekten zalim kişilermişiz!' demelerinden başka bir şey olmadı. Andolsun/Yemin olsun ki, kendilerine resul (elçi) gönderilmiş olanları da sorguya çekeceğiz, kendilerine gönderilen elçileri de sorguya çekeceğiz. Andolsun ki 'bir ilim ile'/'tam bir bilgi ile' onlara (yapıp-ettiklerini/olup bitenleri) anlatacağız; zira biz, 'gâib' olanlar (onlardan uzakta ve olan bitenlerden habersiz olanlar) değildik/değiliz. Ve o gün (amelleri tartacak) tartı haktır (tamamen hakka uygun olacaktır). Artık kimin tartıları (sevap bakımından) ağır basarsa, işte onlar felaha erenlerdir. Kimin de tartıları hafif gelirse, işte onlar da ayetlerimize (delillerimize/mucizelerimize/ibretlerimize/işaretlerimize) karşı zulmetmelerinden (haksızlık etmelerinden) dolayı nefislerini (kendilerini) hüsrana uğratanlardır/ziyana sokanlardır. Ve andolsun, sizi yeryüzüne biz yerleştirdik ve orada size geçimlikler var ettik/yarattık. (Hâl böyleyken) ne de az şükrediyorsunuz/şükredenleriniz ne kadar da az!? Ve andolsun sizi biz yarattık, sonra size suret (biçim-şekil) verdik, sonra da meleklere: 'Âdem'e secde edin!' dedik. Hemen secde ettiler, İblis hariç; o secde edenlerden olmadı. (Allah) buyurdu/dedi ki: 'Sana emrettiğimde, seni secde etmekten alıkoyan neydi?' (İblis): 'Ben ondan daha hayırlıyım; beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın.' dedi. (Allah) buyurdu: 'Öyleyse in oradan! Orada büyüklük taslamak senin (haddin/hakkın) değildir. Hemen çık! Çünkü/Muhakkak ki sen aşağılıklardansın/aşağılananlardansın/küçük düşenlerdensin!' (İblis): 'Dirilecekleri güne kadar beni gözetle (bana süre tanı/bana mühlet ver).' deyince (Allah): 'Muhakkak ki sen mühlet verilenlerdensin.' buyurdu. (İblis) dedi ki: 'Öyleyse beni azdırmana/saptırmana karşılık, yemin ederim ki, ben de onlar(ı saptırmak) için senin dosdoğru yolunun üzerine oturacağım. Sonra onlara önlerinden ve arkalarından ve sağlarından ve sollarından sokulacağım ve sen, onların ekseriyetini (çoğunu) şükredenlerden bulmayacaksın/bulamayacaksın!' (Bunun üzerine Allah şöyle) buyurdu: 'Yerilmiş (kınanıp alçaltılmış) ve kovulmuş (dışlanmış) olarak çık (defol) oradan! Andolsun ki, onlardan sana kim uyarsa (bilin ki) sizin hepinizle cehennemi dolduracağım (azdıran sizler de, size uyup yoldan çıkanlar da cehenneme gireceksiniz).' Ve 'Ey Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin, dilediğiniz yerden yiyin; ancak şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalimlerden

olursunuz!' Derken şeytan, onların, kendilerinden gizlenmiş olan avret yerlerini kendilerine göstermek için onlara vesvese verdi ve dedi ki: 'Rabbiniz, (başka bir sebepten dolayı değil) sırf ikiniz de birer melek, ya da ebedî kalıcılardan olursunuz diye sizi şu ağaçtan men etti.' Ve/Bir de onlara: 'Şüphesiz ki ben size öğüt verenlerdenim.' diye yemin (de) etti. Böylece onları aldatarak düşürdü. Ağacı (meyvesini) tadınca avret yerleri kendilerine göründü ve üzerlerini cennet yaprağından örtüp yamamaya koyuldular. Ve Rableri onlara nida etti (seslendi): 'Ben sizi bu ağaçtan men etmemiş miydim? Ve şeytanın, sizin gerçekten apaçık bir düşmanınız olduğunu söylememiş miydim?' Dediler ki: 'Rabbimiz! Biz nefsimize (kendimize) zulmettik, eğer bize mağfiret etmezsen (bizi bağışlamazsan) ve bize merhamet etmezsen (bize acımazsan) muhakkak ki hüsrana uğrayacaklardan (kaybedenlerden/âciz kalanlardan/ziyana uğrayanlardan) oluruz!' (Allah) buyurdu: 'Birbirinize düşman olarak inin! Sizin için yeryüzünde belli bir vakte kadar barınak (yerleşim) ve *metâ'* (nimet/yararlanma) vardır.' (Yine) buyurdu ki: 'Orada yaşayacak, orada ölecek ve oradan çıkarılacaksınız.' Ey Âdemoğulları! Size avret yerlerinizi örtecek giysi ve süslenecek elbise indirdik (ikram ettik). (En/Asıl) hayırlı olan ise, takva elbisesidir. İşte bu(nlar), Allah'ın ayetlerindendir. Ta ki/Umulur ki tezekkür edersiniz ('gerçeği' hatırlarsınız/düşünüp öğüt alırsınız). Ey Âdemoğulları! Şeytan, ebeveyninizi (ana-babanızı) avret yerlerini kendilerine göstermek için, elbiselerini çekip alarak onları cennetten çıkardığı gibi sakın sizi de bir fitneye düşürmesin (kötülüğe düşürmesin/belaya uğratmasın/aldatıp saptırmasın). Çünkü/Şüphesiz ki o ve kabilesi, sizin onları göremeyeceğiniz yerden/yönden/boyuttan sizi görürler. Muhakkak ki biz, şeytanları, inanmayanların *velî*leri (dostları/yâranları) kıldık. Ve onlar bir 'fâhişeh' (utanç verici bir iş/çirkin bir iş/bir kötülük) yaptıkları zaman: 'Biz babalarımızı/atalarımızı bunun üzerinde (bu yolda) bulduk. Allah da bize bunu emretti.' derler. De ki: 'Şüphesiz ki Allah kötülüğü/çirkinliği emretmez. Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?' De ki: 'Rabbim adaleti/doğruluğu emretti. Ve her secdede/mescidde yüzlerinizi O'na doğrultun ve dini yalnızca kendisine has kılarak O'na yalvarın/dua edin! İlkin sizi yarattığı gibi (yine O'na) döneceksiniz.' (O,) bir gruba (bir kısıma/bir kesime/bir topluluğa/bir takıma/kimilerine) hidayet verdi (onları doğru yola yöneltti). Ve bir grubun (bir kısmın/bir kesimin/bir topluluğun/bir takımın/kimilerinin) üzerine de sapıklık hak

oldu; çünkü/gerçekten onlar, şeytanları, Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) *velî*ler (dostlar) edindiler ve/bir de (böyle iken) kendilerini hidayete erdirilmiş saymaktadırlar (doğru yolda olduklarını sanmaktadırlar)! Ey Âdemoğulları! Her mescidde (ya da: Secde edilen her yerde) ziynetinizi takının! Ve yiyin ve için fakat israf etmeyin! Çünkü/Muhakkak ki O, israf edenleri sevmez. De ki: 'Allah'ın kulları için çıkardığı ziyneti (süsü) ve 'et- tayyibât' (o iyi ve temiz) rızıkları kim haram kılmıştır?' De ki: 'Bunlar, dünya hayatında iman edenler içindir, kıyamet gününde ise yalnız onlara özgüdür.' İşte, bilen (anlayan/ilimden nasiplenen/bilecek olan) bir kavim (topluluk/toplum) için ayetleri böyle ayrıntılı biçimde (açık açık/ayrı ayrı/birer birer/uzun uzun) açıklıyoruz. De ki: 'Rabbim ancak, açık ve gizli 'fevâhiş'i (mutlak anlamda kötülükleri/çirkin işleri, fuhşu, hayâsızlık ve fenalığı, utanç verici yüz kızartıcı davranışları, ahlaksızlığı, iğrençlikleri, pislikleri, vb…) ve 'el-ism'i (o günah olan şeyler işlemeyi: *Örneğin *Bakara*/219'da 'ism' olarak tarif edilen içki ve kumar'ı…) ve azgınlığı/haksız yere haddi aşmayı ve hakkında hiçbir 'sültân' (hüccet, delil, belge) indirmediği bir şeyi Allah'a şirk (ortak) koşmayı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.' Ve her ümmet (millet/toplum) için bir ecel vardır. Ecelleri gelince ne bir saat/an geri kalabilirler, ne de öne geçebilirler. Ey Âdemoğulları! Size kendi içinizden 'rusül' (elçiler) gelip size ayetlerimi anlattıklarında, kim sakınır (Allah'tan korkar/sorumluluk bilinciyle hareket eder) ve kendisini ıslah ederse (hâl ve davranışlarını düzeltirse) işte onlar için korku yoktur, onlar mahzun da olmayacaklardır! Ayetlerimizi yalanlayanlara ve onlara karşı büyüklük taslayanlara (büyüklenip yüz çevirenlere/kibrine yediremeyenlere/burun kıvıranlara/onları kabule tenezzül etmeyenlere) gelince, işte onlar ateş ehlidir; onda sürekli kalacaklardır. Öyleyse, Allah'a karşı yalan uydurup iftira düzenden veya (Allah'ın) ayetlerini yalanlayanlardan daha zalim kim olabilir!? İşte bunların kitaptan nasipleri (kendileri için yazılmış ömür ve rızıkları) kendilerine ulaşır, nihayetinde elçilerimiz (melekler) canlarını almak üzere kendilerine gittiklerinde onlara: 'Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) yalvarıp yakardıklarınız/dua ettikleriniz hani neredeler?' dediklerinde: 'Bizi (yüzüstü) bırakıp-kayboldular.' dediler (derler) ve (böylelikle) kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerine şahitlik etmiş oldular (olurlar). (Allah): 'Cinlerden ve insanlardan siz-

den önce geçmiş (cehennemlik olan) ümmetlerle birlikte girin ateşe!' (diye) buyurmuştur (buyuracaktır). Her bir ümmet girdikçe kardeşine (fikirdaşına/kendi benzerine) lanet etmiştir (edecektir). Nitekim hepsi birbiri ardınca orada toplanınca, sonrakiler öncekiler için: 'Rabbimiz! Bizi işte bunlar saptırdılar! Öyleyse/Bunun için onlara ateşten kat kat artırılmış bir azap ver!' demişlerdir. (Allah da:) 'Herkesin azabı kat kattır, fakat siz bilmezsiniz/bilmiyorsunuz.' buyurmuştur. Ve (bu kez) öncekiler sonrakilere: 'Sizin bizden bir üstünlüğünüz (fazlalığınız, farkınız) yoktur. O hâlde siz de kazandıklarınıza karşılık olarak azabı tadın!' demişlerdir. Hiç şüphesiz ayetlerimizi yalanlayan ve onlara karşı büyüklük taslayanlara (onları küçümseyenlere) göğün kapıları açılmayacaktır ve onlar, halat/deve iğne deliğinden geçinceye kadar cennete giremeyeceklerdir! Ve/Zira biz mücrimleri (suçluları/günahkârları/günahı hayat tarzı hâline getirenleri) işte böyle cezalandırırız! Onlar için cehennemden bir yatak/döşek ve üstlerinde de (yine ateşten) örtüler vardır. Ve/Zira biz, zalimleri işte böyle cezalandırırız! Ve/Fakat iman edenler ve salih amellerde bulunanlar -ki biz hiç kimseye güç yetireceğinden fazlasını yüklemeyiz-, onlar da cennet ashabıdırlar (cennetliklerdir). Onlar orada sürekli kalacaklardır. Ve biz onların göğüslerinde kinden/öfkeden ne varsa söküp çıkarmışızdır/çekip almışızdır. Altlarından ırmaklar akmaktadır. Ve derler ki: 'Bizi buna ulaştıran Allah'a hamdolsun. Eğer Allah bize doğru yolu göstermemiş olsaydı, biz kendiliğimizden doğruya erişemezdik. Andolsun (hakikaten) Rabbimizin resulleri hakkı getirmişler.' Ve onlara şöyle seslenilmiştir: 'İşte size, yaptıklarınıza karşılık kendisine mirasçı kılındığınız cennet!' Ve Cennet ehli, ateş ehline: 'Rabbimizin bize vadettiğini hak (gerçek) bulduk. Siz de Rabbinizin size vadettiğini gerçek buldunuz mu?' diye seslenmişler, onlar da: 'Evet!' demişlerdir. Bunun üzerine içlerinden seslenen biri (şöyle) seslenmiştir: 'Allah'ın laneti zalimlerin üzerine olsun!' 'Onlar ki, Allah'ın yolundan alıkoyanlar ve onu eğriltmek isteyenler (eğri ve çelişkili göstermek isteyenler/eğip bükmek isteyenler) ve ahirete kâfir olanlardı (ahireti inkâr edip tanımayanlardı, bu gerçeğin üstünü örtenlerdi).' Ve iki taraf (cennetlikler ve cehennemlikler) arasında bir 'hicâb' (perde/engel) ve *A'râf* üzerinde de herkesi simalarından tanıyan adamlar/kişiler/kimseler vardır. Cennete gireceklere: 'Selam size (esenlik üzerinize olsun)!' derler, ki bunlar, henüz giremedikleri hâlde (girmeyi) 'sabırsızlıkla arzu edip umanlardır'. Gözleri ateş

halkından yana çevrilince de: ‘Rabbimiz! Bizi zalimler topluluğuyla birlikte kılma!’ derler. Ve *A'râf* ehli, simalarından tanıdıkları birtakım adamlara/kişilere/kimselere seslenerek: ‘Ne çokluğunuz (cemaatiniz/topluluğunuz/taraftarlarınız) ne de büyüklük taslamanız size bir yarar sağladı.’ demişlerdir. ‘Kendilerine Allah’ın bir rahmet eriştirmeyeceğine yemin ettiğiniz kimseler bunlar mıydı?’ (Sonra cennetliklere dönerek:) ‘Girin cennete, size hiçbir korku yoktur ve asla mahzun olmayacaksınız.’ (derler) [ya da: (Hâlbuki onlara), ‘Girin cennete, size hiçbir korku yoktur ve asla mahzun olmayacaksınız.’ (denecektir)]. Ve ateş ehli, cennet ehline: ‘Sudan (suyunuzdan) veya Allah’ın sizi rızıklandırdıklarından biraz da bize aktarın/dökün.’ diye seslenince, onlar da: ‘Şüphesiz ki Allah, bunları kâfirlere haram kılmıştır.’ demişlerdir. Onlar ki dinlerini bir eğlence ve oyun edinmişlerdi ve dünya hayatı onları aldatmıştı. Onlar, nasıl bu günleriyle karşılaşmayı unuttular ve bizim ayetlerimizle ‘mücadele ettiler’/‘ayetlerimizi bile bile inkâr ettiler’/‘ayetleri yok sayarak tanımadılar’ ise, biz de bugün onları (öyle) unutuyoruz. Ve andolsun ki biz onlara, iman eden/edecek bir toplum için bir hidayet (yol gösterici/rehber/kılavuz) ve bir rahmet olmak üzere, bilgiye dayalı/bir ilim üzere ayrıntılarla açıkladığımız/açıklamalarda bulunduğumuz bir kitap getirdik. (Fakat onlar), onun tevilinden (Kur’an’ın bildirdiği sonuçtan) başka bir şey beklemiyorlar. Tevili geldiği (haber verdiği şeyler ortaya çıktığı) gün, önceden onu unutmuş olanlar derler ki: ‘Gerçekten Rabbimizin resulleri bize hakkı getirmişler. Şimdi bizim şefaatçilerimiz var mı ki bize şefaat etsinler yahut tekrar geri döndürülmemiz mümkün mü ki eski yaptıklarımızdan başkasını yapalım?!’ Gerçek şu ki onlar, nefislerini (kendilerini) ziyana sokmuşlardır, uydurmuş oldukları şeyler de kendilerinden uzaklaşıp kaybolmuştur!”

(54-99): “Şüphesiz Rabbiniz o Allah’tır ki, gökleri ve yeri altı gün/evre içinde yaratmış, sonra arş üstüne *istivâ* etmiştir. Geceyi, durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örten; Güneş’e ve Ay’a ve yıldızlara emriyle/buyruğuyla boyun eğdirendir (O). Dikkat edin/Haberiniz olsun/İyi bilin ki, yaratmak da emretmek de O’na mahsustur. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir! Rabbinize; boyun bükerek/alçak gönüllülükle ve için için/gizlice dua edin/yalvarın! Çünkü/Şüphesiz ki O, haddi aşanları/aşırıya gidenleri sevmez. Ve ıslaha kavuştuktan (düzen ve barış sağlandıktan) sonra yeryüzünde fesat çıkarmayın (bozgunculuk yap-

mayın)! Ve O'na korkarak ve ümit ederek dua edin/yalvarın! Muhakkak ki Allah'ın rahmeti, *muhsin*lere (iyilik edenlere/ihsanda bulunanlara/iyi ve güzel davrananlara/yaptığını iyi-güzel yapanlara) pek yakındır. Ve O ki, rahmetinin önünde rüzgârları bir müjde olarak gönderir. Nihayetinde onlar ağır bulutları yüklenince, onları ölü bir beldeye sevk ederiz; orada suyu indirir ve onunla türlü türlü/her çeşit ürünü çıkarırız. İşte biz, ölüleri de böyle çıkarırız (çıkaracağız); umulur ki tezekkür edersiniz (düşünür, hatırlar ve ibret alırsınız). Ve 'et-tayyib' beldenin (o iyi, güzel verimli arazinin) bitkisi, Rabbinin izniyle (güzel) çıkar; 'habüse' (kötü) olandan ise zararlı bitkiden başkası çıkmaz. İşte biz şükreden/şükredecek bir topluluk için ayetleri böyle çok yönlü biçimde/çeşitli şekillerde açıklıyoruz. Andolsun biz *Nûh*'u kendi kavmine (elçi olarak) gönderdik de (onlara) dedi ki: 'Ey kavmim! (Yalnızca) Allah'a kulluk edin, sizin ondan başka hiçbir ilahınız yoktur. Gerçekten ben, sizin için *'azîm* (büyük) bir günün azabından korkmaktayım.' Kavminin önde gelenleri: 'Gerçekten biz seni, apaçık bir dalalet (sapıklık/sapmışlık/şaşırmışlık) içinde görüyoruz!' dediler/cevabını verdiler. (Nuh) dedi ki: 'Ey kavmim! Bende bir dalalet yoktur; velakin/bilakis ben, âlemlerin Rabbinden bir resulüm (elçiyim). Size Rabbimin risaletini (vahyettiklerini/gönderdiği mesajları) tebliğ ediyorum ve size nasihat veriyorum ve/çünkü ben sizin bilmediklerinizi Allah'tan (gelen vahiy ile) biliyorum. Sizi uyarsın ve *muttaki* (duyarlı) olasınız ve rahmete eriştirilesiniz diye içinizden bir kişiye Rabbinizden bir 'zikr' (hatırlatma/vahiy/kitap) gelmesine mi şaştınız?' Fakat/Derken/Nihayetinde onu yalanladılar. Biz de onu ve gemide onunla birlikte olanları kurtardık; ayetlerimizi yalan sayanları ise (suda/denizde) boğduk! Onlar gerçekten de kör bir kavim idiler. *Âd*'a da (Ad kavmine de) kardeşleri *Hûd*'u (gönderdik), (kavmine): 'Ey kavmim! (Yalnızca) Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka hiçbir ilahınız yoktur! Hâlâ sakınmaz mısınız (takva sahibi olmaz mısınız/O'na karşı sorumluluk bilinci duymayacak mısınız/O'na karşı gelmekten korkmaz mısınız)?' dedi. Kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki: 'Biz seni kesinlikle bir beyinsizlik/akıl yetersizliği/çılgınlık/akılsızlık içinde görüyoruz ve kesinlikle senin yalancılardan olduğunu sanıyoruz (düşünüyoruz)!' (Bunun üzerine Hud) dedi ki: 'Ey kavmim! Bende (herhangi bir) beyinsizlik yoktur; velakin ben, âlemlerin Rabbinden bir resulüm. Size Rabbimin risaletini tebliğ ediyorum. Ben sizin için emin (güvenilir) bir nasihatçiyim (öğüt verenim). Sizi uyarsın

diye içinizden bir kişiye Rabbinizden bir 'zikr' gelmesine mi şaştınız? Ve düşünün/hatırlayın ki O sizi, *Nûh* kavminden sonra halifeler kıldı (onların yerine getirdi) ve yaratılışta sizi onlardan (fiziksel olarak) üstün/güçlü ve kuvvetli kıldı. O hâlde Allah'ın nimetlerini anın/hatırlayın ki felaha (kurtuluşa) eresiniz.' Dediler ki: 'Sen bize, tek Allah'a kulluk etmemiz ve atalarımızın taptıklarını bırakmamız için mi geldin? Eğer sadık (doğru sözlü/özü sözü bir/inancında samimi) kimselerden isen, haydi bize vadettiğin/bizi tehdit ettiğin şeyi getir (bakalım)!' (Hud) dedi ki: 'Andolsun, (artık) Rabbinizden üzerinize 'rics' (pislik/iğrenç bir azap) ve gazap gerekli kılındı. Allah'ın kendileri hakkında hiçbir delil indirmediği ve sizin ile babalarınızın isimlendirdiği (düzüp uydurduğu) birtakım isimler (düzme tanrılar ve kurallar) adına mı benimle mücadele ediyorsunuz? Öyleyse bekleyedurun; muhakkak ki ben de sizlerle birlikte bekleyenlerdenim!' Nihayetinde onu ve onunla beraber olanları rahmetimizle kurtardık. Ve ayetlerimizi yalanlayıp da iman etmeyenlerin kökünü kestik. *Semûd*'a da (Semud kavmine de) kardeşleri *Sâlih*'i (gönderdik), dedi ki: 'Ey kavmim! (Yalnızca) Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka hiçbir ilahınız yoktur. Size Rabbinizden apaçık bir delil gelmiştir. İşte şu Allah'ın dişi devesi size bir ayettir; o hâlde bırakın onu, Allah'ın arzında yesin (otlasın). Ve sakın ona bir kötülükle dokunmayın; yoksa sizi elem verici bir azap yakalar! Düşünün/Hatırlayın ki O, *Âd*'den (Ad kavminden) sonra sizi halifeler kıldı (onların yerine getirdi) ve sizi yeryüzüne (bu topraklara) yerleştirdi; onun düzlüklerinde köşkler/saraylar kuruyor, dağlarını yontup evler yapıyorsunuz. Şu hâlde Allah'ın nimetlerini hatırlayın da/ve yeryüzünde bozgunculuk yapıp karışıklık çıkarmayın!' Kavminin önde gelenlerinden büyüklük taslayanlar, içlerinden iman edip de kendileri tarafından zayıf düşürülen (küçümsenilip ezilen/âciz bırakılan/hor görülen) kimselere dediler ki: 'Gerçekten siz, *Sâlih*'in Rabbi tarafından gönderildiğini biliyor musunuz?' Onlar da: 'Gerçekten biz, onunla gönderilene inananlarız!' dediler. (Bunun üzerine) büyüklük taslayanlar: 'Biz de, gerçekten sizin iman ettiğiniz şeye kâfir olanlarız (onu inkâr edenleriz/onu tanımayanlarız).' dediler. Derken, o dişi deveyi ayaklarını keserek (bir tür işkenceye maruz bırakarak) öldürdüler ve (böylece) Rablerinin emrinden dışarı çıktılar da: 'Ey *Sâlih*! Eğer (gerçekten) resullerden isen (gönderilenlerdensen/elçilerdensen), haydi getir (şu) bizi tehdit ettiğin/bize vadettiğin şeyi!' dediler. Derken/Bunun üzerine, o (şiddetli) sarsıntı onları yakala-

yıverdi de yurtlarında/evlerinde diz üstü çökmüş olarak sabahladılar. Artık (şimdi de Salih) onlardan yüz çevirdi ve dedi ki: 'Ey kavmim! Andolsun size Rabbimin risaletini tebliğ ettim ve size öğüt verdim, velakin siz öğüt verenleri sevmiyorsunuz/sevmediniz!' (Hani) *Lût* da kavmine şöyle demişti: 'Sizden önce âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı 'el-fâhişeh'i (o utanç verici çirkin işi) mi işliyorsunuz? Gerçekten siz kadınları bırakıp (kadınların ötesinde) şehvetle erkeklere yaklaşıyorsunuz (öyle mi?). Hayır/Doğrusu siz, müsrif (aşırı giden/haddi aşan) bir kavimsiniz.' Kavminin cevabı ise: 'Memleketinizden sürüp çıkarın bunları, çünkü bunlar fazla temizlenen/temizlik tutkunu/pek temiz insanlarmış!' demelerinden başka bir şey olmadı. Derken/Bunun üzerine biz, karısı dışında, onu ve ehlini kurtardık; o (karısı) ise (helaka uğrayanlar arasında) geride kalanlardandı. Ve onların üzerine sağanak (gibi azap/bela) yağdırdık. Mücrimlerin (suçluların/günahkârların/günahı hayat tarzı hâline getirenlerin) akıbetleri nasıl oldu bir bak! *Medyen*'e de (Medyen kavmine de) kardeşleri *Şu'ayb*'ı (gönderdik). Dedi ki: 'Ey kavmim! (Yalnızca) Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka hiçbir ilahınız yoktur. Muhakkak ki size Rabbinizden apaçık bir delil gelmiştir. Artık ölçeği/ölçüyü ve tartıyı tam yapın! Ve insanların eşyalarını eksik vermeyin (mallarını eksiltmeyin/eşyalarının değerini düşürüp-eksiltmeyin/hakları olan şeyden onları mahrum bırakmayın)! Ve ıslaha kavuştuktan (düzen ve barış sağlandıktan) sonra yeryüzünde fesat çıkarmayın (bozgunculuk yapmayın)! Mümin (inanan ve güvenen) kimseler iseniz, sizin için hayırlı olan budur. Ve her yola oturarak, tehditle ve onda çarpıklık arayarak (yolun eğrisini isteyerek/dosdoğru yolu eğri büğrü göstererek) inanan kimseleri Allah yolundan alıkoymayın (ya da: İman edenleri tehdit ederek Allah'ın yolundan çevirmek ve o yolu eğri göstermeye çalışmak için her yolun başına oturmayın)! Ve düşünün/hatırlayın ki siz az idiniz de O sizi çoğalttı. Ve fesat çıkaranların/bozguncuların akıbeti (sonları) nasıl olmuş bir bakın! Ve eğer içinizden bir kısmı benimle gönderilene iman etmiş, bir kısmı da iman etmemişse, o hâlde Allah aramızda hükmünü verinceye kadar sabredin; zira hüküm verenlerin en hayırlısı O'dur.' Kavminin önde gelenlerinden büyüklük taslayanlar dediler ki: 'Ey *Şu'ayb*! Ya mutlaka seni ve seninle birlikte iman edenleri memleketimizden/ülkemizden sürüp-çıkarırız, ya da *millet*imize (yaşam tarzımıza, yolumuza, dinimize) geri dönersiniz!' (Şuayb:) 'Kerih görsek de mi (istemesek de mi/hoşlanma-

sak da mı)?' dedi. 'Muhakkak ki/Doğrusu, Allah bizi ondan kurtardıktan sonra biz tekrar sizin *millet*inize geri dönersek, Allah'a yalan düzüp iftira etmiş oluruz. Rabbimiz Allah'ın dilemesi hâli müstesna, ona (sizin yolunuza/dininize) geri dönmemiz, bizim için olacak şey değildir. Rabbimiz ilim bakımından her şeyi kuşatmıştır. Biz yalnızca Allah'a tevekkül ettik (O'na dayanıp güvendik).' 'Rabbimiz! Bizimle kavmimiz arasında hak ile (adaletle) hükmet, çünkü/muhakkak ki sen hükmedenlerin en hayırlısısın!' Ve kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki: '(Andolsun ki) Eğer *Şu'ayb*'e tabi olacak/uyacak olursanız, mutlaka ziyana/hüsrana uğramış olursunuz/uğrarsınız!' Derken, o (şiddetli) sarsıntı onları yakalayıverdi de yurtlarında/evlerinde diz üstü çökmüş olarak sabahladılar. *Şu'ayb*'ı yalanlayanlar, sanki hiç orada oturmamış (refah içinde varlık sürdürmemiş) gibi oldular. *Şu'ayb*'ı yalanlayanlar var ya; işte (asıl) ziyana uğrayanlar onlar oldular. Artık (şimdi de Şuayb) onlardan yüz çevirdi ve dedi ki: 'Ey kavmim! Andolsun size Rabbimin risaletini tebliğ ettim ve size öğüt verdim. Şimdi/Artık ben, kâfir bir kavme nasıl acıyayım/üzüleyim!?' Ve biz hangi memlekete bir nebi gönderdiysek, onun halkını mutlaka bir zorluk (fakirlik/yoksulluk) ve darlık (zarara uğratma/sıkıntı) ile yakalamışızdır; umulur ki (Allah'a boyun eğip) yalvarıp-yakarsınlar (diye). Sonra kötülüğü değiştirip yerine iyilik getirdik. Ta ki çoğaldılar (refaha kavuştular) ve: 'Atalarımıza da böyle darlık ve sevinç dokunmuştu.' dediler. Bunun üzerine biz de onları, kendileri hiç şuurunda (farkında) değilken ansızın yakalayıverdik. Ve şayet o memleketlerin (medeniyetlerin/ülkelerin/kentlerin) ahalisi (halkı) iman edip *muttaki* olsalardı, elbette ki/gerçekten üzerlerine gökten ve yerden bereketler (bolluklar) açardık. Velakin/Ancak onlar yalanladılar; biz de onları kazanageldikleri nedeniyle yakalayıverdik. Yoksa o memleketlerin halkı, geceleyin uyurlarken kendilerine (zorlu) azabımızın gelmeyeceğinden emin miydiler/güvende miydiler? Yahut o memleketlerin halkı, bir kuşluk vakti oynayıp eğlenirlerken kendilerine (zorlu) azabımızın gelmeyeceğinden emin miydiler/güvende miydiler? (Yani) yoksa onlar Allah'ın tuzağından (ince tertibinden) emin mi oldular? Oysa ziyana uğrayan (kendisine yazık etmiş) topluluktan başkası, Allah'ın tuzağından emin olmaz/olamaz!"

(100-157): "Önceki sakinlerinden/sahiplerinden sonra yeryüzüne vâris olanları hâlâ yola getirmedi mi ki (şu gerçek apaçık onlara belli

olmadı mı ki), biz dilesek, kendilerini de günahları yüzünden musibete uğratırız/belaya çarptırırız; ve kalpleri üzerine mühür basarız da artık onlar işitmezler (gerçekleri işitmezler/anlamazlar/söz dinlemez olurlar/hakkı kavrayamazlar)! İşte o memleketler; onların haberlerinden bir kısmını sana anlatıyoruz. Andolsun ki, resulleri (elçileri/peygamberleri) onlara apaçık deliller getirmişti. Fakat daha önce yalanlamış oldukları için iman etmediler/daha önce yalanladıklarına inanacak değillerdi. Allah, kâfirlerin kalplerini işte böyle mühürler! Ve onların çoğunda, sözünde durma (diye bir şey) bulamadık, fakat onların çoğunu fasık bulduk. Sonra onların ardından *Mûsâ*'yı, ayetlerimizle *Fir'avn*'a ve ileri gelenlerine gönderdik de ona (ayetlerimize) zulmettiler/haksızlık ettiler. Nihayetinde fesatçıların/bozguncuların akıbeti (sonu) nasıl oldu bir bak! Ve *Mûsâ* demişti ki: 'Ey *Fir'avn*! Şüphesiz ki ben, âlemlerin Rabbinden bir resulüm. Allah hakkında sadece hakkı (gerçeği) söylemek benim üzerime bir haktır (görevdir/borçtur/vazifedir/yüktür/sorumluluktur). Gerçekten size Rabbinizden apaçık bir delil getirdim; artık, *İsrâîloğulları*'nı benimle gönder!' (Firavun:) 'Eğer bir ayet ile gelmişsen, haydi getir onu (bakalım); tabi, sadık (doğru sözlü/özü sözü bir/inancında samimi) kimselerden isen!' dedi. Bunun üzerine (Musa) asasını yere bıraktı/attı; (o asa) hemen apaçık bir ejderha/yılan oluverdi. Ve (sonra) elini (koynundan) çıkardı, birden o, bakanlar için bembeyaz (ışık saçan, pırıl pırıl) kesildi. *Fir'avn*'un kavminden ileri gelenler dediler ki: 'Bu gerçekten *'alîm* (bilgin/bilgili/usta) bir sihirbazdır/büyücüdür!' (Firavun:) 'Sizi yerinizden/yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Bu durumda ne diyorsunuz/kanaatiniz nedir?' Dediler ki: 'Onu da kardeşini de beklet ve şehirlere toplayıcılar gönder; bütün *'alîm* sihirbazları/büyücüleri sana getirsinler.' Ve sihirbazlar *Fir'avn*'a geldiler, dediler ki: 'Eğer galip gelen biz olursak, bize kesin bir ecir (mükâfat/armağan/ödül) var mı/elbette bize bir ecir vardır, değil mi?' (Firavun:) 'Evet, hem de/üstelik siz mutlaka bana yakınlardan olacaksınız.' dedi. Dediler ki: 'Ey *Mûsâ*! (İlkin) sen mi atacaksın (hünerini ortaya koyacaksın) yoksa biz mi atalım?' (Musa:) 'Siz atın.' dedi. Bunun üzerine onlar (ellerindekini) atınca insanların gözlerini büyülediler ve onları korkuttular/dehşete düşürdüler ve *'azîm* (büyük) bir sihir getirdiler (ortaya koydular/sergilediler). Ve (biz de) *Mûsâ*'ya 'Asanı bırak/at!' diye vahyettik. Birdenbire/Bir de ne görsünler/Bir de baktılar ki o, onların bütün uydurduklarını yakalayıp yutuverdi. Böylece hak vuku buldu (gerçekleşti/

ortaya çıktı) ve onların amelleri (yapıp etmiş oldukları şeyler) batıl oldu (boşa çıktı/hiç oldu/yok olup gitti). İşte/Böylece (Firavun ve avanesi) mağlup oldular (yenildiler) ve orada (ve o anda), küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler (küstahça olan gururlarını yerle bir eden bir inkılap gerçekleşti). Ve sihirbazlar secdeye kapanarak, dediler ki: 'Âlemlerin Rabbine iman ettik (inanıp güvendik); *Mûsâ*'nın ve *Hârûn*'un Rabbine.' *Fir'avn* dedi ki: 'Ben size izin vermeden ona iman ettiniz, öyle mi!? Muhakkak ki bu, halkını oradan sürüp-çıkarmak amacıyla şehirde kurduğunuz/kurguladığınız/tezgahladığınız bir tuzaktır! Ama yakında (başınıza gelecekleri) bileceksiniz/göreceksiniz!' 'Mutlaka ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim (ya da: Dönekliğinizden dolayı mutlaka ellerinizi ve ayaklarınızı keseceğim), sonra da hepinizi asacağım!' (Onlar da:) 'Biz zaten/şüphesiz Rabbimize döneceğiz.' dediler. 'Ve sen, sırf/sadece, Rabbimizin ayetleri bize geldiğinde onlara inandığımız için bizden intikam alıyorsun.' 'Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır ve bizi Müslümanlar olarak/(hakka) teslim olanlar olarak vefat ettir!' Ve *Fir'avn*'un kavminden o ileri gelenler dediler ki: '*Mûsâ*'yı ve kavmini, seni ve ilahlarını terk edip yeryüzünde (bu topraklarda) bozgunculuk çıkarsınlar diye mi bırakacaksın!?' (Firavun) dedi ki: 'Onların oğullarını öldüreceğiz ve kadınlarını sağ bırakacağız. Muhakkak ki fevklerinde (üzerlerinde) kahiriz (onları ezecek üstünlükteyiz/onlar üzerinde kahredici bir üstünlüğümüz var/baskımızı sürdürüp daima üstlerinde eziciler olacağız/üstlerine sürekli kahır yağdıracağız).' *Mûsâ* kavmine: 'Allah'tan yardım dileyin ve sabredin! Şüphesiz ki yeryüzü Allah'ındır; ona, kullarından dilediğini/layık gördüğünü mirasçı kılar. Akıbet (sonuç) *muttaki*lerindir (zafere/kurtuluşa erecek olanlar, takva sahibi olanlardır)!' dedi. Dediler ki: 'Sen bize gelmeden önce de, geldikten sonra da eziyete uğratıldık.' (Musa:) 'Umulur ki Rabbiniz düşmanınızı helak edecek ve (onların yerine) sizleri yeryüzünde (bu topraklarda) hâkim kılıp, amellerinize (nasıl işler yaptığınıza/hareket ve davranışlarınıza) bakar/bakacaktır.' dedi. Ve andolsun ki biz *Fir'avn* hanedanını, belki/umulur ki düşünüp öğüt alırlar diye, yıllarca kuraklığa ve ürün kıtlığına uğrattık. Onlara bir iyilik geldiği zaman 'Bu bizimdir (bizim hakkımızdır/kendimizin sayesindedir).' derlerdi, onlara bir kötülük isabet ettiğinde ise (bunu) *Mûsâ* ve beraberindekilerin uğursuzluğuna yorarlardı (uğursuzluğu olarak yorumlarlardı). Haberiniz olsun/Dikkat edin/İyi bilin ki, onların uğur-

suzluğa yordukları (şey) ancak/sadece Allah katındadır/katındandır (ya da: Allah katında asıl uğursuz olanlar kendileridir); velakin/fakat onların çoğu (bunu) bilmezler/bilmiyorlar! Ve dediler ki: 'Bizi sihirlemek/büyülemek için ne kadar ayet getirirsen de biz sana inanacak değiliz!' Bunun üzerine, tafsilatlı (ayrı ayrı) ayetler olarak üzerlerine tufan ve çekirgeler ve kımıl (haşereler) ve kurbağalar ve kan gönderdik; Yine/Yine de büyüklük tasladılar ve mücrim (suçlu/günahkâr) bir kavim oldular (ya da: Zaten mücrim bir kavimdiler). Ve ne zaman ki 'er-ricz' (o pislik/iğrenç bir azap) üzerlerine çöktü, dediler ki: 'Ey *Mûsâ*! Sana verdiği ahit adına (sana olan ahdi hürmetine/sana verdiği söze dayanarak) bizim için Rabbine dua et/yalvar! Eğer bu pisliği/iğrenç azabı bizden çekip-giderirsen, mutlaka sana iman edeceğiz ve *İsrâîloğulları*'nı seninle göndereceğiz!' Ne zaman ki onların erişebilecekleri bir süreye kadar (sözlerini gerçekleştirmeye yetecek bir süre) o pisliği/iğrenç azabı çekip-giderdik, hemen sözlerinden dönüverdiler. Biz de onlardan intikam aldık; ayetlerimizi yalanlamaları ve onlardan gafil kalmaları (onlardan habersizlermiş gibi davranmaları/onlara aldırış etmemeleri/onlara kayıtsız kalmaları) sebebiyle onları suda boğduk. Ve hor görülüp ezilmekte olan o kavmi (İsrailoğulları'nı), içini bereketlendirdiğimiz o arzın (yerin), doğularına ve batılarına (doğu ve batı taraflarına/en doğusundan en batısına) mirasçı kıldık. Ve Rabbinin *İsrâîloğulları*'na verdiği o güzel söz/vaat, sabretmelerine karşılık tamamlandı (yerine geldi). Ve *Fir'avn* ve kavminin yaptıklarını ve (özenle kurup) yükselttiklerini yerle bir ettik. Ve (nihayetinde) *İsrâîloğulları*'nı denizden geçirdik; derken, orada kendilerine ait birtakım putlara tapan bir kavme rastladılar. Dediler ki: 'Ey *Mûsâ*! Onların ilahları gibi, sen de bize bir ilah yap/yapsana!' (Musa) dedi ki: 'Siz gerçekten cahil bir topluluksunuz. Şüphesiz ki onların içinde bulundukları şey, yıkılmaya/yok olmaya mahkûmdur (ya da: Onları yok oluşa sürükleyecektir) ve amel eder oldukları şeyler de batıldır (boş ve anlamsızdır/geçersizdir/hiçbir temele dayanmamaktadır/değersizdir).' (Ve) ekledi/dedi ki: 'Size Allah'tan başka bir ilah arayayım öyle mi; ve/üstelik O, sizi âlemlere üstün kılmış durumdayken!?' 'Ve hani sizi *Fir'avn* hanedanından kurtarmıştık; size azabın (en) kötüsünü yapıyorlardı, oğullarınızı öldürüyor, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı. Bunda Rabbinizden sizin için *'azîm* (büyük) bir *belâ* (imtihan/sınav) vardı.' Ve *Mûsâ*'ya, otuz geceye vaat verdik (otuz gece süre belirledik/otuz gece için sözleştik) ve ona bir on daha ekledik; böy-

lece Rabbinin 'mîkât'ı (tayin ettiği vakit/belirlediği süre) kırk geceye tamamlandı. Ve *Mûsâ*, kardeşi *Hârûn*'a: 'Kavmim içinde halifem ol (benim yerime geç) ve ıslah et (ıslaha çalış/barışçı ol/düzeni sağla/yapıcı ol) ve sakın fesatçıların/bozguncuların yoluna tabi olma/uyma!' dedi. *Mûsâ*, tayin ettiğimiz vakitte gelip de Rabbi ona kelam edince (onunla konuşunca): 'Rabbim! Bana görün, sana bakayım!' dedi. (Allah:) 'Beni asla göremezsin, velakin şu dağa bak; eğer o yerinde karar kılabilirse (ancak) o zaman sen de beni göreceksin/görebileceksin.' dedi. Rabbi o dağa tecelli edince, onu darmadağın/paramparça ediverdi, *Mûsâ* da bayılarak yere düştü. Ne zaman ki ayıldı (kendine geldi): '*Sübhâneke* (sen *sübhân*sın/seni noksan sıfatlardan uzak tutarım/şanın ne yücedir senin)! Sana *tevbe* ettim (pişmanlık duyarak sana yöneldim) ve ben müminlerin/iman edenlerin ilkiyim (öncüsüyüm/en önde olanıyım).' dedi. (Allah) dedi/buyurdu ki: 'Ey *Mûsâ*! Sana verdiğim risaletimle (ayetlerimle/vahiylerimle/mesajlarımla) ve kelamımla (seninle konuşmamla) seni insanlar üzerine seçtim/seni insanlar üzerinde seçkin kıldım; sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol.' Ve her şeyin detaylı açıklaması ve öğüt olarak her ne varsa onun (Musa) için levhalara yazdık. (Ve dedik ki:) 'Artık bunları kuvvetle tut (bu öğretilere sıkıca sarıl), kavmine de emret; bunların en güzelini tutsunlar (bu en güzel buyruklar gereğince amel etsinler/en güzel biçimde sıkıca sarılsınlar). Yakında size o fasıkların yurdunu göstereceğim.' Yeryüzünde haksız yere büyüklük taslayanları ayetlerimden uzak tutacağım; onlar ki, bütün ayetlerimizi görseler de ona (onlara) iman etmezler (hangi ayeti görseler inanmazlar). Ve 'er-rüşd' yolunu (o doğru yolu/akıl yolunu) görseler, onu yol edinmezler; ama o azgınlık yolunu görseler, onu yol edinirler. Böyledir; çünkü onlar ayetlerimizi yalanladılar ve onlara karşı gafil oldular (onlardan habersizlermiş gibi davrandılar/onlara aldırış etmediler/onlara kayıtsız kaldılar). Ve/Nitekim, ayetlerimizi ve ahiret buluşmasını yalanlayan kimselerin amelleri heba olmuştur (bütün yapıp ettikleri boşa gitmiştir). Onlar, amellerinden başkasıyla mı cezalandırılacaklardı/Bulacakları karşılık, kendi yapıp ettiklerinden başkası mı olacaktır!? Ve *Mûsâ*'nın (belirlenen vakitte Rabbi ile görüşmeye gitmesinin) ardından kavmi, ziynet eşyalarından (yaptıkları), böğürmesi olan ('*rüzgârla birlikte' homurtu çıkaran) bir buzağı heykelini (ilah) edindiler. Görmediler mi ki o, onlarla ne konuşuyor ne de onlara yol gösteriyor!? Onu (ilah) edindiler ve zalimler oldular. Ve ne zaman ki (başla-

rı) ellerinin arasına düşürüldü (yaptıklarından dolayı pişmanlık duydular) ve kendilerinin gerçekten sapmış olduklarını gördüler (anladılar), dediler ki: 'Eğer Rabbimiz bize merhamet etmez ve bizi bağışlamazsa, mutlaka/kesin olarak hüsrana uğrayanlardan olacağız!' Ve *Mûsâ* kavminin yanına döndüğünde, gazap (öfke) ve üzüntü içerisinde onlara: 'Bana arkamdan ne kötü bir halef oldunuz (yokluğumda ne kötü temsil ettiniz)! Rabbinizin emrine acele ettiniz, öyle mi?' dedi ve levhaları yere atıp/bırakıp kardeşinin (Harun'un) başından tutarak onu kendine doğru çekmeye başladı. (Harun:) '(Ey) annemin oğlu! Bu kavim beni cidden zayıf gördü/zayıflattı (hırpalayıp güçsüzleştirdi). Ve neredeyse beni öldürüyorlardı. Sen de (böyle davranarak) düşmanları bana güldürme/düşmanları sevindirme. Ve beni bu zalim kavimle birlikte kılma (bir tutma)!' dedi. (Musa) dedi ki: 'Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla! Bizi rahmetinin içine al! Zira sensin merhametlilerin en merhametlisi!' Muhakkak ki, o buzağıyı (ilah) edinenlere, Rablerinden bir gazap ve dünya hayatında bir zillet (alçaklık/horluk/aşağılanma) erişecektir. İşte biz iftiracıları/'yalan düzüp uyduranları' böyle cezalandırırız. O kötü amelleri işledikten sonra, ardından *tevbe* edip (yapılan yanlıştan vazgeçip çirkinlikleri terk ederek Allah'a yönelip) de iman edenlere gelince; bundan sonra (*tevbe* ve imandan sonra), hiç şüphe yok ki Rabbin *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Rahîm*'dir (çok merhamet edendir). Ve gazabı (öfkesi) sükût edince (susunca/dinince), *Mûsâ* levhaları aldı. Nüshasında Rablerinden korkanlar için bir hidayet (yol gösterme) ve bir Rahmet vardı. Ve *Mûsâ*, 'mîkât' (belirlenen buluşma vakti) için kavminden yetmiş adam seçti. Ne zaman ki onları o sarsıntı yakaladı, (Musa) dedi ki: 'Rabbim! Eğer dileseydin onları da beni de daha önce helak ederdin. (Şimdi) içimizdeki o birtakım beyinsizlerin (akılsızların/dar kafalıların/şuursuzların/bilinçsizlerin) yaptıklarından dolayı bizi helak mı edeceksin? Bu (iş), senin imtihanından başka bir şey değildir. Onunla dilediğini/layık gördüğünü şaşırtırsın (sapıklıkta bırakırsın), dilediğini/layık gördüğünü de hidayete erdirirsin. Bizim *velî*miz (dostumuz, yardımcımız, koruyucumuz) sensin. Öyleyse bizi bağışla ve bize acı/merhamet et! Zira sen, bağışlayanların en hayırlısısın. Bize/Bizim için bu dünyada da, ahirette de iyilik/güzellik yaz, şüphesiz ki biz sana yöneldik!' (Allah) buyurdu ki: 'Azabımı dilediğime/layık gördüğüme isabet ettiririm, rahmetim ise her şeyi kuşatmıştır; onu sakınanlara (takva sahiplerine) ve zekâtı verenlere (arınıp yücel-

mek için ödenmesi gereken bedeli ödeyenlere) ve ayetlerimize iman edenlere (inanıp güvenenlere) yazacağım.' Onlar ki, yanlarındaki Tevrat ve İncil'de (geleceği) yazılmış (tanıtılmış) buldukları/bulacakları o resule, o *ümmî* nebiye tabi olurlar/uyarlar; o ki, onlara 'el-ma'rûf'u (o iyiliği) emreder ve onları 'el-münker'den (o kötülükten) nehyeder (alıkoyar/men eder/sakındırır). Ve onlara 'et-tayyibât' (o iyi, temiz, güzel) şeyleri helal, 'el-habâis' (o pis, kötü, çirkin) şeyleri haram kılar. Ve onların (sırtlarındaki) ağır yüklerini ve üzerlerindeki zincirleri (demir halkaları/prangaları) kaldırıp atar. Artık, ona iman edenler ve onu (saygı ile) savunup destekleyenler ve ona yardım edenler ve onunla birlikte indirilen *nûr*u (Kur'an'ı) izleyenler; işte onlar, felaha (kurtuluşa/zafere) erenlerin ta kendileridir."

(158-186): "De ki: 'Ey insanlar! Gerçekten/Şüphesiz ki ben sizin hepinize (gönderilen), göklerin ve yerin mülkü (mutlak hâkimiyeti/saltanatı/serveti/egemenliği) kendisine ait olan Allah'ın resulüyüm (elçisiyim). O'ndan başka hiçbir ilah yoktur! (O) diriltir ve (O) öldürür. O hâlde Allah'a ve resulüne iman edin; Allah'a ve onun sözlerine iman eden o *ümmî* nebiye tabi olun/uyun ki hidayete erebilesiniz (doğru yolu bulabilesiniz)!' Ve *Mûsâ*'nın kavminden, *el-hakk* ile kılavuzluk eden (rehberlik eden/doğru yolu gösteren) ve onun (o hakkın) sayesinde adil davranan bir ümmet (de) vardır/vardı. Ve biz onları (İsrailoğulları'nı) 'esbât'lar (torun kabileler/boylar/oymaklar) hâlinde on iki ümmete ayırdık. Ve *Mûsâ*'ya, kavmi kendisinden su istediğinde: 'Asanı taşa vur!' diye vahyettik. Bunun üzerine ondan, on iki su gözesi fışkırdı da her bir insan topluluğu (herkes/insanlar) su içeceği yeri bildi. Ve üzerlerine bulutla gölge yaptık. Ve onlara 'el-menn' (o kudret helvası) ile 'es-selva' (o bıldırcın) indirdik/ikram ettik. (Ve dedik ki:) 'Sizi rızıklandırdığımız 'tayyibât' (iyi, temiz) şeylerden yiyin!/Sizi rızıklandırdığımız şeylerin 'tayyibât' olanlarından yiyin!' Fakat onlar (nankörlük etmekle, emirlerimizi dinlememekle, bütün o günahkâr davranışlarıyla) bize zulmetmediler; velakin (bilakis/aksine) onlar nefislerine (kendilerine) zulmetmiş oldular. Ve hani onlara denilmişti ki: 'Şu memlekete yerleşin ve ondan (nimetlerinden) istediğiniz yerden yiyin ('nimetlerinden' dilediğiniz gibi yararlanın). Ve '*Hıtta* (bizi bağışla!/bizden günahlarımızın yükünü kaldır!).' deyin ve kapısından secde ederek (secdeye kapanarak/eğilerek/mahviyet içinde/baş eğerek/tevazuyla/saygıda bulunarak) gi-

rin ki hatalarınızı/suçlarınızı bağışlayalım, *muhsin*lerin (iyilik edenlerin/ihsanda bulunanların/güzel davrananların) (karşılığını) daha da artıralım.' Fakat (bunun üzerine) içlerinden zalim olanlar, kendilerine söylenen sözü başka bir sözle değiştirdiler. Biz de zulmetmeleri sebebiyle üzerlerine gökten 'ricz' (pislik/iğrenç bir azap) indirdik. Ve/Bir de onlara, o deniz kıyısında bulunan memleketten sor! Hani onlar, *sebt* günü (balık avlamanın yasak olduğu gün olan cumartesi günü) dışında ortaya çıkmıyorlar diye, *sebt* gününde balıkların kendilerine akın akın gelişine (tamah ederek, saygısızca) *sebt* (yasağı) konusunda haddi aşıyorlardı/aşmışlardı. Biz, *fısk*a sapmaları (yoldan çıkmaları) dolayısıyla böyle (yasağa uyup uymama konusunda balıkla) onları imtihan ediyorduk. Ve içlerinden bir ümmet: 'Allah'ın helak edeceği veya şiddetli bir azaba uğratacağı bir kavme ne diye öğüt veriyorsunuz?' dediğinde, (öğüt verenler) dediler ki: 'Rabbinize karşı bir mazeret/özür olsun diye ve belki/umulur ki sakınırlar (takva sahibi olurlar) diye.' Ne zaman ki kendilerine verilen öğüdü/yapılan hatırlatmaları unuttular (kulak ardı ettiler), biz de (o) kötülükten nehyeden (alıkoyan/men eden/sakındıran) kimseleri kurtardık; zulmedenleri ise, fasıklık etmeleri (yoldan çıkmaları) sebebiyle zorlu bir azap ile yakaladık. Ne zaman ki onlar, kendilerine nehyedilen şeyleri yapmakta 'ısrar edip başkaldırdı/küstahça diretti', biz de onlara 'Aşağılık maymunlar olun (hor ve zelil maymunlar olun/maymundan beter olun)!' dedik. Ve hani Rabbin, elbette kıyamet gününe kadar onlara (o tip insanlara) en kötü azabı/eziyeti yapacak kimseler göndereceğini/musallat edeceğini ilan etmişti. Şüphesiz ki Rabbin, cezayı çabuk verendir ve/bununla birlikte şüphesiz ki O, *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Rahîm*'dir (çok merhamet edendir). Ve yeryüzünde onları ümmetlere ayırıp-dağıttık. İçlerinden salih (iyi huylu/güzel/dürüst ve erdemli/düzgün) kimseler vardır, başkaları da (daha aşağılık, kötüler de). Umulur ki dönerler diye onları iyiliklerle/güzelliklerle ve kötülüklerle imtihan ettik. Derken, onların ardından yerlerine 'el-kitâb'a vâris olan birtakım kimseler geldi ki; (bunlar) '(Nasıl olsa) biz bağışlanacağız.' diyerek, şu geçici/değersiz/alçak olanın menfaatini (dünya menfaatini) alıyorlar. Ve kendilerine, ona benzer bir menfaat daha gelse onu da alırlar. Peki, Allah hakkında haktan başka bir şey söylemeyeceklerine dair onlardan o 'mîsâku'l-kitâb' (o kitap sözü) alınmamış mıydı? Ve onun içinde olanı okuyup öğrenmemişler miydi? Oysa ahiret yurdu Allah'tan sakınanlar (takva sahipleri/duyarlı

olanlar/sorumluluğunun bilincinde olanlar/Allah'tan korkanlar) için daha hayırlıdır, hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız? Ve 'el-kitâb'a sımsıkı sarılıp *salât*ı ikame edenlere (namazı kılanlara) gelince, şüphesiz ki biz, o 'muslih' olanların (kendisi salih olmakla birlikte, başkasını da ıslah edenlerin) ecrini zayi etmeyiz. Ve hani biz o dağı fevklerine (üzerlerine) bir gölge gibi kaldırdık da (ya da: Gölgelik gibi onların üzerine çekmiştik de) üstlerine düşecek zannettiler, (o zaman onlara şöyle demiştik:) 'Size verdiğimi (el-kitâb'ı) kuvvetlice tutun (ona sımsıkı sarılın) ve içindekini zikredin (hatırlayın/düşünün/hatırınızdan çıkarmayın) ki sakınabilesiniz (takva sahibi olabilesiniz).' Ve hani Rabbin, Âdemoğullarının sırtlarından/arkalarından zürriyetlerini almış ve onları nefislerine (kendilerine) karşı (şöyle) şahit tutmuştu: 'Ben sizin Rabbiniz değil miyim?' (demişti), onlar (da): 'Elbette! Şahidiz.' dediler. (Bu,) kıyamet günü 'Biz bundan gafildik (habersizdik).' demeyesiniz (diyedir). Yahut: 'Bizden önce ancak atalarımız şirk koşmuştu, biz ise onlardan sonra gelme bir nesiliz, şimdi o batıl işleyenlerin (o batılı icat edenlerin/o 'hakkı' iptal edenlerin) yüzünden bizi helak mı edeceksin?' demeyesiniz (diyedir). Ve işte biz, ayetleri böyle ayrıntılı açıklıyoruz; umulur ki (bizden yana/hakka) dönerler. Ve onlara, kendisine ayetlerimizi verdiğimiz (öğrettiğimiz/gösterdiğimiz) kişinin haberini (de) *tilâvet* et (oku/anlat) ki o, onlardan (ayetlerden) sıyrılıp-uzaklaşmıştı. Derken/Bunun üzerine onu şeytan peşine taktı, böylece/nihayetinde o azgınlardan olmuştu. Eğer biz dileseydik (uygun görseydik/karar vermeyi ona tanımasaydık) onu, onlarla (ayetlerle) yükseltirdik. Fakat/ne ki o, yere saplanıp kaldı (dünyaya sarıldı) ve hevasına (nefsinin arzularına, keyfine, tutkularına) uydu. Onun misali/durumu, o köpeğin hâline benzer ki; üzerine varsan/kışkırtsan da dilini sarkıtıp solur (havlar, ulur), kendi başına bıraksan da dilini sarkıtıp solur. İşte ayetlerimizi yalanlayan topluluğun misali böyledir. Şu hâlde bu kıssaları anlat/açıkla; belki/umulur ki tefekkür ederler (derin derin düşünürler). Ayetlerimizi yalanlayıp, yalnızca nefislerine (kendilerine) zulmeden topluluğun misali/durumu ne kötüdür! Allah'ın doğru yola yönelttiği kişi, hidayettedir. Kimi de dalalette bırakırsa işte onlar, hüsrana uğrayanlardır. Ve andolsun ki biz, cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için ortaya çıkardık/hazırladık/çoğalttık/yarattık/yetiştirdik; onların kalpleri vardır, onlarla anlamazlar/kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler; işte bunlar 'el-en'âm'

(o hayvanlar) gibidirler; hayır, daha da şaşkındırlar. İşte bunlar, gafillerin ta kendileridir. Ve 'el-esmâu'l-hüsnâ' (o en iyi-güzel isimler/nitelikler) Allah'a mahsustur; o hâlde/artık O'na bunlarla yalvarın/dua edin! O'nun isimlerini (isimlerinin anlamını) eğip büken/saptıran kimselerden uzak durun (onları bırakın/onları terk edin)! Onlar yapmakta olduklarının cezasını yakında çekeceklerdir. Ve yarattıklarımızdan, *el-hakk* ile kılavuzluk eden (rehberlik eden/doğru yolu gösteren) ve onun (o hakkın) sayesinde adil davranan bir ümmet (de) vardır. Ayetlerimizi yalanlayanlara gelince, biz onları bilemeyecekleri bir yerden derece derece/yavaş yavaş felakete götüreceğiz. Ve/Zira onlara süre tanıyorum, muhakkak ki benim tuzağım metîndir (sağlamdır). Onlar tefekkür etmediler mi (iyice düşünmediler mi/fikir üretmediler mi/akletmediler mi) ki, arkadaşlarında cinnetten/delilikten eser yoktur? O, apaçık uyarıcıdan başkası değildir. Onlar, göklerin ve yerin 'melekût'una (düzenine/hükümranlığına/idaresine) ve Allah'ın yarattığı herhangi bir şeye ve ecellerinin yaklaşmış olabileceğine hiç bakmadılar mı? (Peki) bundan (Kur'an'dan) sonra, artık hangi hadise (söze) inanacaklar!? Allah'ın saptırdığı (sapmasına izin verdiği) kimseye artık kimse kılavuzluk edemez (doğru yolu gösteremez). Ve onları azgınlıkları içinde bırakır, bocalayıp dururlar."

(187-206): "Sana o (son) saatin (kıyametin) ne zaman demir atacağını (gerçekleşeceğini) soruyorlar. De ki: 'Onun ilmi yalnızca Rabbimin katındadır. Onun vaktini O'ndan başka ortaya koyacak kimse yoktur/Onu vaktinde ancak O ortaya çıkaracaktır. O (son saatin bilgisi), göklere de, yere de ağır gelmiştir. O, size apansız bir gelişten başkası değildir (ansızın gelecektir).' Sanki sen onu biliyormuşsun gibi (ısrarla o bilginin peşine düşüp elde etmen mümkünmüş gibi) sana soruyorlar. De ki: 'Onun ilmi/bilgisi yalnızca Allah'ın katındadır; velakin/fakat insanların çoğu (bu gerçeği) bilmezler/bilmiyorlar.' De ki: 'Ben, Allah'ın dilemesi hariç, nefsime (kendime) herhangi bir fayda veya zarar vermeye malik değilim (o güce sahip değilim). Ve eğer *gayb*ı bilebilseydim, elbette hayırdan yaptıklarımı artırırdım ve bana bir kötülük (de) dokunmazdı. Ben, iman eden/edecek bir kavim için bir uyarıcı ve müjde vericiden başkası değilim.' Sizi 'nefs-i vâhide'den (tek nefisten) yaratan ve (yine) ondan (aynı kaynaktan) kendisiyle sükûnet bulsun diye eşini var eden O'dur. (İnsan) eşini sarınca, eşi hafif bir yük yüklendi (yüklenir) ve onu

taşıdı (taşır). (Yükü) ağırlaşınca her ikisi de Rableri Allah'a dua ettiler (ederler): 'Eğer bize salih (iyi huylu/güzel/dürüst ve erdemli/düzgün/sağlıklı/teşekkülü tam) (bir evlat) verirsen, muhakkak ki şükredenlerden olacağız.' Fakat O, onlara salih (bir evlat) verince, kendilerine verdiği (çocuk) konusunda O'na ortaklar kılmaya başladılar (başlarlar) (O'ndan başka güçlere de bir paye yakıştırmaya kalkarlar). Oysa Allah, onların ortak koştukları şeylerden yücedir. Hiçbir şeyi yaratmayan, kendileri yaratılan şeyleri (Allah'a) ortak mı koşuyorlar? Hâlbuki (ortak koştukları şeyler) ne onlara yardım edebilirler, ne de nefislerine (kendilerine) bir yardımları olur. Ve eğer onları hidayete (doğru yola/size doğru yolu göstermeye) çağırsanız, size uymazlar/uyamazlar. Onları çağırsanız da, sussanız da sizin için birdir (sonuç alamazsınız). Muhakkak ki Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) çağırdıklarınız (dua ettikleriniz/yalvardıklarınız) da sizler gibi kullardır. Eğer sadık (doğru/özü sözü bir/imanında samimi) iseniz haydi çağırın da onlar size cevap versinler (duanıza icabet etsinler)! Onların (ilah diye kabul ettikleri varlıkların) yürüyecek ayakları mı var? Yahut tutacak elleri mi var? Veya görecek (basiret sahibi olan) gözleri mi var, ya da işitecek kulakları mı var (neleri var)!? De ki: 'Haydi çağırın ortaklarınızı (Allah'a ortak koştuklarınızı), sonra bana tuzak kurun ve bana göz bile açtırmayın!' Şüphe yok ki benim *velî*m (dost ve yardımcım/koruyup gözetenim), 'el-kitâb'ı indiren Allah'tır! Ve O, (bütün) salihlere *velî*lik eder (salih kimseleri dost edinir). Ve O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) çağırdıklarınızın (dua ettikleriniz/yalvardıklarınızın) ne size yardıma güçleri yeter, ne de kendilerine yardım edebilirler. Ve eğer onları hidayete (doğru yola/size doğru yolu göstermeye) çağırsanız, işitmezler (sizi duymazlar bile)! Ve onların sana baktıklarını görürsün/sanırsın, hâlbuki onlar görmezler (basiret sahibi değillerdir/fark edemezler)! Sen af yolunu tut, iyiliği/iyilikle emret ve cahillerden yüz çevir! Ve eğer şeytandan bir kışkırtma (kötü bir dürtü) seni dürterse hemen Allah'a sığın! Şüphesiz ki O *Semî*'dir (her şeyi hakkıyla işitendir), *'Alîm*'dir (hakkıyla bilendir). Şüphesiz ki sakınan kimseler (takva sahipleri/Allah'tan korkanlar/Allah'a karşı duyarlı olanlar/Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle hareket edenler), kendilerine şeytandan bir vesvese dokunduğu zaman (Allah'ın emir ve yasaklarını) tezekkür eder (düşünüp-hatırlar), hemen (gerçeği) görürler (fark ederler/kendi basiretlerine sahip olurlar). (Şeytanların) kardeşleri (fikirdaşları/

yoldaşları) ise onları (insan arkadaşlarını) azgınlığa sürüklerler, sonra da yakalarını hiç bırakmazlar. Ve onlara bir ayet getirmediğin zaman: 'Bunu da derleseydin ya!' derler. De ki: 'Ben yalnızca bana Rabbimden vahyolunana uyarım. Bu (Kur'an), Rabbinizden olan basiretlerdir (bilinç kaynağı, kavrama yöntemi, kalp gözlerini açan beyanlardır); iman edecek bir topluluk için bir hidayet ve bir rahmettir.' Ve Kur'an okunduğu zaman onu dinleyin ve susun ki rahmete nail olabilesiniz. Ve Rabbini, içinden/kendi kendine, yalvararak/boyun eğerek ve korkarak/ürpererek ve yüksek olmayan bir sesle sabah ve akşam (sabah-akşam/daima, her zaman) zikret (hatırla/an) ve sakın gafillerden olma (O'nu unutanlardan olma)! Şüphesiz ki Rabbinin indinde bulunanlar (ya da: Rabbine yakın olanlar) O'na ibadet etmekte/kulluk yapmakta asla kibre kapılmazlar; O'nu *tesbih* eder ve yalnız O'na secde ederler."

* * *

Bize bunca detaylar sunan bu güzel surenin ardından yine birtakım konulara değinelim, sonrasında *Fâtır* suresiyle devam edeceğiz.

Yüce Allah Kur'an'ın pek çok yerinde Firavun'dan bahsetmektedir. Ondan bahsedilen bu ayetlerden bakın mesela şunlar çok ilginçtir:

Mü'min/25-26: "Bunun üzerine o (Musa), katımızdan/tarafımızdan kendilerine hak ile geldiği zaman, demişlerdi ki: 'Onunla birlikte iman edenlerin erkek çocuklarını öldürün; kadınlarını ise sağ bırakın!' Ve/Ne ki kâfirlerin düzeni (tuzağı/entrikası) hep 'dalâl' (sapıklık, sapkınlık) içindedir (sapıkçadır) (ya da: Ama kâfirlerin tuzağı elbette boşa çıkar). Ve *Fir'avn* demişti ki: 'Bırakın beni, *Mûsâ*'yı öldüreyim; (faydası olacaksa, kurtarabilirse) Rabbine yalvarsın! Çünkü/Muhakkak ki ben onun, dininizi değiştirmesinden yahut/yani yeryüzünde (ülkede) fesat çıkarmasından korkuyorum."

Mü'min suresindeki bu ayetlerin önündeki ve ardındaki diğer ayetleri de mutlaka okuyun lütfen… Size de çok enteresan gelmedi mi; Firavun güya dinini savunuyor, güya yeryüzünde ıslah yaptığını zannediyor… Bu nasıl bir psikoloji?! Bir yandan çocuk katili oluyor, diğer yandan yeryüzündeki fitneyi (!) böylece önleyeceğini düşünüyor! İşte azılı bir zalimin düşünce yapısı…

Hz. Musa'ya verilen mucizelere gelirsek; onlar da tıpkı diğer peygamberlere verilen mucizeler gibi döneminde en popüler olan, en gözde olan ne varsa işte onunla ilgilidir... Hz. Musa'nın attığı asa, batıl olan

ne varsa yutmuş, böylece hak vuku bulmuştur... Peygamberler hep hakkın açığa çıkması için, ayağa kalkması için uğraşmışlardır. Bu onların *sünnet*idir. Peygamberimiz döneminde de edebiyat, söz sanatı ilerideydi. Kur'an indirildi, ayetleri bütün sözlere galip geldi; batılı âciz bıraktı, hakkı tutup ayağa kaldırdı… İşte, Kur'an'ı mucize yapan en önemli değerlerden birisi buydu...

İlginçtir ki insanın gözünün önünde bir mucize gerçekleşse bile insan bunu inkâr edebiliyor, görmezden gelebiliyor, görse bile çok çabuk unutabiliyor… İsrailoğulları mesela: Firavun'un zulmünden kurtuldular, pek çok mucizeye de şahit oldular. Fakat tüm bunları unutup da sadece kırk gün içerisinde kendi yaptıkları buzağıya tapmaya başlamadılar mı?..

Aslında bu, onların kafalarında "Allah" tasavvurunun henüz oturmadığının bir göstergesidir. Onları kölelikten kurtaran peygamberlerine, "Ey *Mûsâ*! Onların ilahları gibi, sen de bize bir ilah yap!" demişlerdi (*A'râf*/138), başka bir zamanda da: "Sen ve Rabbin gidin savaşın, biz burada oturacağız." demişlerdi (*Mâide*/24). Düşünebiliyor musunuz?.. Yani bu kimseler gerçekten ne konuştuğunun şuurunda olmayan; peygambere karşı ne dediğinin, Allah'a karşı ne söylediğinin farkında olmayan kimselerdir. Müslüman olmuşlar fakat henüz mümin olmamış/olamamış kimselerdir. ("Teslim olma/Müslüman olma" ile "mümin olma" arasındaki farkı *Hucürât*/14-15 bize çok güzel anlatmaktadır! Müminler ile ilgili olan şu ayetlere de mutlaka bakın lütfen: *Rûm*/47, *Âl-i İmrân*/139, 189, *Enfâl*/19, *Nisâ*/141, *Şu'arâ*/190, *Tevbe*/112.)

A'râf/152'yi tekrar hatırlayalım: "Muhakkak ki, o buzağıyı (ilah) edinenlere, Rablerinden bir gazap ve dünya hayatında bir zillet (alçaklık/horluk/aşağılanma) erişecektir. İşte biz iftiracıları/'yalan düzüp uyduranları' böyle cezalandırırız."

Binlerce sene önce buzağıyı ilah ediniyorlardı, ilginçtir ki şu modern çağda bile buzağıya tapanlar, putlara tapanlar bulunuyor… Dikkat ederseniz "ziynet eşyalarından yaptıkları buzağı" ifadesi de çok önemli çünkü bugün de insanlar paraya, altına-gümüşe, ziynet eşyalarına tapmakta ve böylece malının kölesi olmaktadırlar…

* * *

Peygamberimiz insanların üzerlerindeki "ağır yükleri", "zincirleri" kaldırıp atmak için gayret etmiştir (*A'râf*/157). O cehaletin altında

inleyen, o şirkin bağnazlığı altında ezilen, o ahlaksızlığın altında can çekişen insanlardan o yükleri "şifa" olan (*İsrâ*/82, *Yûnus*/57) bu Kur'an ile indirmiştir. Böylelikle, âdeta köleleşmiş, kendilerine prangalar vurulmuş insanları özgürlüğüne kavuşturmuştur... Ruh olan (*Şûrâ*/52) bu Kur'an ile manen ölü olan insanlara/insanlığa hayat vermiş, onları uyandırıp kendine getirmiştir… Bunlar peygamberimizin *sünnet*leridir. *İbrâhîm*/1'i tekrar hatırlayalım: "*Elif*, *Lâm*, *Râ*. Bu (Kur'an) öyle bir kitaptır ki, insanları Rablerinin izni ile karanlıklardan aydınlığa, *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce), *Hamîd* (övülmeye, övgüye yegâne layık) olan Allah'ın yoluna çıkarman için onu sana indirdik."

Nefsin karanlığından, aklın aydınlığına; cehaletin karanlığından, bilginin aydınlığına; öfkenin karanlığından, sevginin aydınlığına…

Tüm bunlar aslında bize şunu göstermiyor mu: Kur'an'da yer alan Allah'ın emirlerinden uzaklaşan bir toplum, bu ağır baskılar altında ezilmekten kendini alamayacaktır. Bu toplumda yaşayan insanlar da modern bir köle olmaktan başka bir şey olamayacaklardır… Kur'an öncesi karanlık dönemlere ait hurafelere, asılsız bilgilere, Allah'ın demediği ve Kur'an ile tamamen zıt olan karanlık hükümlerin zincirine vurulmuş olan biz Müslümanların bu hâlimiz ile aydınlığa çıkması olası değildir!..

Evet sürekli İslam âlemini eleştiriyoruz, çünkü başka âlemler bizi ilgilendirmiyorlar! Başkalarının kötü olması da iyi olması da bizi bağlamıyor. Bakın yüce Allah *Mâide*/105'te şöyle buyuruyor: "Ey iman edenler! Siz kendinize bakın (siz kendinizi düzeltin/siz kendinizden sorumlusunuz/siz kendinizi düşünün). Siz doğru yolda oldukça, sapmış olan size zarar veremez. Hepinizin dönüşü sadece Allah'adır; artık O size yaptıklarınızı haber verecektir."

Bu aslında harika bir müjdedir... Demek ki Kur'an'a hep birlikte sımsıkı sarılırsak hiç kimse İslam'a ve Müslümanlara bir zarar veremeyecektir. Şu anda birtakım zararlara maruz kalıyorsak, bu, doğru yolda olmadığımızın açık bir kanıtıdır. Bu durumda önce kendimizi düzelteceğiz, kendi karanlıklarımızdan kurtulacağız… Başka çaresi yok!

* * *

Bir diğer konu:

A'râf/176'da yüce Allah ayetlerini "bizi yüceltmek için" gönderdiğini bildirmektedir. Fakat eğer kişi bundan istifade etmeyerek dünyaya sapla-

nır kalır da hevasına (keyfine, arzu ve isteklerine) uyarsa, bunları da ayetleri yalanlayarak yaparsa; yalnızca nefsine zulmetmiş olan işte bu kişi için yüce Allah açık bir şekilde "köpek" benzetmesi yapmaktadır; dilini sarkıtıp soluyan bir köpek… İlginç geldi değil mi? Bir sonraki ayette ise bunu yapan bir topluluğun durumunun ne kadar kötü olduğu vurgulanmaktadır. Bu durumda o topluluk "köpek sürüsü" olmaktadır; üzerine varsan da hırlayan, varmasan da… Üzerinde gerçekten düşünmek gerekir, acaba bugün bunlar kimlerdir?.. Kur'an, kadrajına aldığı olayların ve durumların görüntülerini bizlerle paylaşmaktan asla imtina etmemektedir…

A'râf/166'da "Aşağılık maymunlar olun." ifadesi yer alıyordu. *Bakara*/65'te de bu ifade geçmektedir... Bu ayetlerin önündeki ve sonundaki ayetleri de okuduğumuz zaman "sebep-sonuç" ilişkisi içerisinde konu çok daha iyi bir şekilde anlaşılmaktadır… Bu ifadeyi, "Maymunlar gibi alçalın." şeklinde çeviren âlimlerimiz de bulunuyor. İfadenin "Maymun olun dedik ve maymun oldular." şeklinde değil de "Aşağılık maymunlar olun." şeklinde gelmesi, bu durumun bedenen olmadığına, yani maddi olarak değil de manevi olarak gerçekleştiğine bir kanıt olarak ileri sürülebilir. *Nisâ*/47'de o yasağı çiğneyenlerin lanetlendiği belirtilmektedir (elli üçüncü ayete kadar okuduğumuz zaman, "lanetlenme"nin ne olduğunu çok güzel anlıyoruz…).

"Aşağılık/Alçak maymunlar olun." ifadesi, maymuna bir hakaret değildir; burada insanın kendisinden aşağı seviyede olan hayvandan daha da aşağı olması durumu anlatılmaktadır. Şöyle ki, bir maymun yaratıldığı gibi davranırsa o, maymundur; onun aşağılığı olmaz. Ancak bir insan, yaratıldığı gibi davranmaz da maymun gibi davranırsa, işte o aşağılık maymun olur… Nasıl ki ilmiyle amel etmeyene kitap yüklü eşek benzetmesi yapılmaktaysa (*Cum'a*/5), zikirden kaçanlara ürkmüş yaban merkepleri benzetmesi yapılıyorsa (*Müddessir*/50); işte bu açgözlü, kurnaz, muhteris tiplere de "aşağılık maymun" denilmektedir… Günlük hayatımızda da arzu ve iştahlarına gem vuramayan bu tiplere tıpkı maymun gibi davrandıkları için biz de "maymun iştahlı" benzetmesini yapmaktayız mesela...

Yine, *Lokmân*/19'da şu ifadeler yer almaktadır: "Yürüyüşünde orta bir yol tut (tabii ol/ölçülü ol), sesinden de (yüksek perdeleri) eksilt (sesini alçalt/sesini yükseltme)! Çünkü/Muhakkak ki seslerin en çirkini/yadırgananı, merkeplerin sesidir."

Hz. Lokman'ın, oğluna verdiği o harika on nasihati yüce Allah Kur'an'da ayetleştirerek *Lokmân*/13-19 arasında bize örnek olarak bırakmıştır. Âlemlerin Rabbi olan Allah, "Seslerin en çirkini, eşeklerin sesidir." ifadesini kullanmak sureti ile yarattığı varlığa: "Sen çirkin seslisin, sen iğrenç bir mahluksun..." dememektedir! İnsanların zihinlerinde yer alan kültürel algı üzerinden bizlere seslenmektedir. Yani insanın eşek sesine yüklediği anlam üzerinden bize mesaj vermektedir, yoksa ontolojik olarak yüce Allah'ın bir sese alerji duyması söz konusu ve olası değildir. Hatırlarsanız "kahrolsun", "kahrolası insan" gibi ifadeler okumuştuk, işte o ifadeleri de aynen bu bakış açısıyla ele almalıyız, zaten başka türlü bu ifadeleri yorumlamanın imkân ve ihtimali bulunmamaktadır…

Yine daha önce okuduğumuz şu ayetler olayı bitiriyor zaten;

Mâide/58-63: "Ve *salât*a (namazı da içerecek şekilde bütün ibadetlere, dinî faaliyetler ve desteklere) çağırdığınızda onu alay ve oyun (konusu) edinirler. Bu, onların akletmeyen (düşünmeyen/akıllarını kullanmayan) bir topluluk olmalarındandır. De ki: 'Ey kitap ehli! Yalnızca Allah'a, bize indirilene ve daha önce indirilene inandığımız için mi bizden nefret ediyorsunuz/hoşlanmıyorsunuz? Doğrusu şu ki/Oysa sizin çoğunuz fasıksınız (yoldan çıkmış kimselersiniz).' De ki: 'Allah katında yeri bundan daha şerli (kötü/beter) olanı haber vereyim mi? Allah'ın kendisine lanet ettiği ve ona karşı gazaplandığı ve onlardan maymunlar ve hınzırlar (domuzlar) ve 'et-tâğût'a (o insanı Allah'tan uzaklaştıran ne varsa ona/şeytani güçlere) kulluk yapanlar kıldığı kimselerdir. İşte bunlar, yeri (durumu) daha şerli olan ve doğru yoldan daha ziyade sapmış bulunanlardır.' Ve size geldiklerinde (yanınıza) inkârla girip yine inkârla çıktıkları hâlde 'İnandık.' derler. Ve/Fakat Allah, onların gizlediklerini gayet iyi bilendir. Ve onlardan birçoğunun günahta ve düşmanlıkta ve haram yemede yarıştıklarını görürsün. Yapmakta oldukları şey ne kötüdür! 'Er-rabbâniyyûn' (o rabbaniler/kendini Rabbe adayanlar/din adamları) ve 'el-ahbâr' (o âlimler, bilginler) onları, günah söylemlerinden ve haram yemelerinden nehyetmeli (uzaklaştırmalı, sakındırıp engellemeli) değil miydi!? Yapmakta oldukları şey ne kötüdür!"

Bu bağlamda *Muhammed*/21-23'e de mutlaka bakınız!

Yine *A'râf*/179'da yüce Allah, "Onların kalpleri vardır, onlarla anlamazlar/kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler." dediği ve gafil kimseler olarak nitelendirdiği bu

kimselerin hayvanlar gibi olduklarını, hatta onlardan daha da şaşkın olduklarını bize anlayacağımız dilde anlatmıştır.

Furkân/41-44 arasında da benzer olarak şu ifadeler bulunmaktadır:

"Ve seni gördükleri zaman: 'Allah'ın, resul olarak gönderdiği bu mu!?' (diyerek) seni yalnızca/hep alay konusu ediniyorlar. 'Eğer onların üzerinde sabretmeseydik (direnmeseydik/kararlılık göstermeseydik), neredeyse bizi ilahlarımızdan saptıracaktı!' (diyorlar). Azabı görecekleri zaman, kimin yolunun sapık olduğunu bilecekler! Gördün mü o hevasını ilah edinen kimseyi (ya da: İlahını hevası edinen kimseyi)!? Şimdi ona sen mi *vekîl* olacaksın! Yoksa sen, onların çoğunu işitir veya/yani aklını kullanır mı sayıyorsun? Onlar ancak 'el-en'âm' (o hayvanlar; koyun, keçi, sığır, deve; sürü; ruhsuz canlılar) gibidirler; hayır, onlar yolca daha (da) şaşkındırlar."

Bakara/171'de yine benzer bir ifade mevcuttur…

Konunun çok net bir şekilde anlaşıldığını düşünüyoruz. Bu ağır ifadelerin kimler için kullanılmış olduğu gayet açıktır...

Aslında hayvan deyip geçmeyelim: Hayvan, kendisini kullanan kimseye boyun eğer. Kendisine iyi muamele yapanı, kötü muamele yapandan ayırır. Kendisine fayda verecek şeyin peşinden gider; zarar verecek şeyden ise kaçınır. Her ne kadar hakkı bilmese ve sevap kazandıracak bir hayır işlemese de, hiç olmazsa batıl bir inancı yoktur ve şer işlemez. Hayvanın cehaleti kimseye zarar vermez…

Bir de kâfir insana bakalım: Kendisini yaratan Rabbine boyun eğmez. En büyük menfaat olan sevaba talip olmaz; en şiddetli zarar olan ilahi cezadan da sakınmaz. Hakka inanmadığı gibi batıla inanır. Sevap kazandıracak işler yapmadığı gibi günah kazandıracak işler yapar. Cehaleti, fitneyi dalgalandırır ve insanları haktan alıkoyar. Kemal mertebeler elde etme imkân ve kabiliyeti kendisine verilmişken bunları değerlendirmez…

Şimdi, bunlardan hangisi daha aşağı?

Eğer bir örnek verilecekse şüphesiz ki en iyisini yüce Allah verir… *Münâfikûn*/4 ve *Muhammed*/12'ye de bir bakın lütfen… Bu benzetmelerden çıkarılacak daha pek çok ders bulunmaktadır…

Bu konu ile ilgili son olarak şunun da altını çizmeliyiz ki âlemlerin Rabbi olan yüce Allah insanı "en güzel şekilde" yaratmıştır. *Tîn* suresini hatırlayalım:

"Andolsun o *Tîn*'e ve o *Zeytûn*'a ve *Tûr-i Sîna*'ya ve şu emin (güvenli) beldeye (Mekke'ye) ki, biz insanı, gerçekten 'ahsen-i takvîm'de (en güzel bir biçimde) yarattık. Sonra da onu 'esfele sâfilîn'e (aşağıların en aşağısına) çevirdik. Ancak iman edip salih amellerde bulunanlar hariç; onlar için kesintisi olmayan/başa kakılmayan bir ecir vardır. Öyleyse bundan sonra sana *dîn*i (hesabı veya hesap gününü) yalanlatan nedir? Allah, hüküm verenlerin hâkimi değil midir!?"

Muhteşem!..

"Takvîm" kelimesi: "Eğriyi doğrultmak, kıvama ve nizama koymak, kıymet vermek ve kıymetlendirmek" anlamlarına gelmektedir. "Ahsen" ise "en iyi, en güzel" anlamlarını taşımaktadır. "Ahsen-i takvîm" ifadesi, insanın ruh ve bedeni ile en mükemmel şekilde yaratıldığını, boyunun düzgünlüğünü, endamının eşsizliğini, dileyen, isteyen, düşünen, konuşan, yazan, anlayan, anlatan ve sanat kabiliyeti olan; tatlıyı acıdan, güzeli çirkinden, iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan, hayrı şerden, hakkı batıldan ayıran akıllı bir varlık oluşunu ifade eder…

Ayrıca *İsrâ*/70'te insanoğlunun "mükerrem" (keramet sahibi/çeşitli meziyetlerle donatılmış/üstün/şan ve şeref sahibi/değerli/ikram sahibi) kılındığına ve yaratıkların pek çoğundan üstün (farklı olduğu konularda üstün) tutulduğuna vurgu yapılmaktadır. Dikkat edin, insanoğlu yaratılmışların en üstünü değildir; yaratılmışların birçoğundan üstün kılınmıştır. Bununla beraber, evet, insanoğlu şeref sahibi kılınmıştır; lakin Kur'an'da insanoğlu için "eşref-i mahlûkat" tanımlaması yapılmamaktadır! Yani yüce Allah insanoğlunu "yaratılmışların en şereflisi" kıldığını söylememektedir!

***

A'râf suresinde dikkat çeken başka bir konu ise otuz sekiz ve otuz dokuzuncu ayetlerde geçen "cehennemliklerin birbirlerini şikâyet etmesi" olayıdır. Orada sonraki nesiller, önceki nesilleri şikâyet edecekler ve kendilerini saptırmakla suçlayacaklar. Elbette ki bu kendilerinden kabul görmeyecek ve saptıran da saptırılan da cehennem azabını tadacaktır!

Bu ayetlerden çok net olarak şu sonuç çıkmaktadır: Koyun gibi anne-babamızı takip etmemeliyiz! Atalarımızı sorgulamalıyız! Kur'an bizden bunu istemektedir, bakın:

Ahzâb/66-68: "Yüzleri ateşte evrilip çevrildiği gün: 'Ah, (eyvah), yazık bize! Keşke Allah'a itaat etseydik, (keşke) resule itaat etseydik!' de-

diler (derler). Ve (yine) dediler ki (derler ki): ‘Rabbimiz! Gerçekten biz efendilerimize (önderlerimize/reislerimize/yöneticilerimize/ileri gelenlerimize/beylerimize) ve büyüklerimize itaat ettik; böylece/sonuçta onlar da bizi yoldan saptırdılar. Rabbimiz! Onlara azabın iki katını ver ve kendilerini büyük bir lanet ile lanetle.”

Korkunç bir durum!..

Dikkat edin, farkına varın: Bunları bize haber veren *Kahhâr* olan yüce Allah! Bunlar kesinlikle yaşanacak (*Sâd*/64)!

İbrâhîm/21-22, *Sebe’*/31-33, *Sâffât*/27-40, *Zuhruf*/36-39, *Sâd*/59-64 ayetlerinde de bizleri şoke eden/edecek gerçekler anlatılmaktadır, kıyamet günü insanların arasında yaşanacak olan o atışmaların anlatıldığı bu ayetleri de mutlaka okuyun lütfen.

(Not: “Mahşerde suçluların türlü pişmanlıklar yaşayacakları ve birtakım isteklerde bulunacakları” hakkında bilgiler içeren ayetlerden bazıları: *Bakara*/167, *Furkân*/27-28, *Nisâ*/42, *En’âm*/27, *A’râf*/53, *İbrâhîm*/44, *Mü’minûn*/99-100, *Şu’arâ*/102, *Secde*/12, *Fâtır*/37, *Mü’min*/11, *Münâfikûn*/10, *Mülk*/11, *Hâkka/25*-29, *Nebe’*/40, *Fecr*/24 …)

* * *

“Pişmanlık” mahşerde hiçbir fayda vermeyecek, hiçbir kimse başka bir kimseyi kendisini saptırmakla suçlayamayacak, suçlasa da bu kendisine hiçbir fayda sağlamayacak ve sonunda suçladıkları kimseler de kendileri de azapta ortak kılınacaklar.

Çok geç olacak! Hiçbir faydası olmayacak: “Onlara uydum, o da beni buraya getirdi...” diyecek olursak iş işten geçmiş demektir… “Ne yapayım ben, adamı dinledim öyle diyordu!..”, “Şu şu kitapta okudum öyle yazıyordu...” vb. sözler itibar görmeyecektir. Allah bize her şeyi verdi: Akıl, vicdan, fıtrat, peygamber, kitap… Kendisine ve resulüne uymamızı da bize emretti. Tüm bunlara rağmen ne demek “büyüklerime uydum”?.. Büyüğüme itaat ettim, efendime itaat ettim, şeyhime uydum vs. de ne demek!?

Lokmân/21: “Ve onlara: ‘Allah’ın indirdiğine uyun!’ denildiğinde, derler ki: ‘Hayır, biz babalarımızı/atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız.’ Peki/Ya, şeytan kendilerini çılgınca yanan ateşin azabına çağırıyor olsa da mı!?”

(Mutlaka bakılması gereken benzer ayetler: *Şu’arâ*/70-74, *Bakara*/170, *A’râf*/28, *Enbiyâ*/52-53, *Zuhruf*/22-23.)

A'râf/173'te de bu konu üzerinde durulmaktadır… Ayetler açık seçik ortadalar. Yüce Allah'ın bize verdiği örnekler çok net. Büyüklerimiz bilerek ya da bilmeyerek yanlış yapmış olabilirler. Bizden istenen: "Körü körüne onların peşine takılıp gitmememiz"dir! Peşinden gideceğimiz bir kişi varsa, o da, yalnızca Allah'ın kitabı olan Kur'an'a uyan Allah resulü Hz. Muhammed'dir. Geri kalan herkes en az bizim kadar Allah'ın rahmetine, merhametine muhtaçtır; kimsenin bir garantisi yoktur! Bu konuda aklınıza kimi getirirseniz getirin bu durum değişmez!..

Gerçekten ızdırap verici; bugün Müslüman olduğunu iddia eden birtakım kimselere Kur'an'dan bahsettiğinizde, onlara Kur'an'dan bir ayet okuduğunuzda şöyle dediklerine şahit olacaksınız: "Bu kadar din büyüğünü, âlimi, ulemayı, kitabı, mezhebi bırakıp da sadece Allah'ın kitabına mı uyacağız?.." Tam olarak ağızlarından böyle bir cümleyi çıkarmasalar da işi bu noktaya getirdiklerini göreceksiniz… "Bin dört yüz sene boyunca insanlar yanlıştı da, bir siz mi doğrusunuz?.." dediklerine şahit olacaksınız…

Şu söylediklerine bir bakın! "Allah ne buyuruyor?" diye sormuyorlar da neler söylüyorlar!..

Bu gibi düşüncelere sahip o kadar çok Müslüman (!), yani Allah'a teslim olan (!) var ki… Onlara *Sebe'*/43 ayeti henüz inmemiş... Kendi kitaplarından bihaber oldukları için kâfirlerin/zalimlerin ağzıyla konuştuklarının farkında bile değiller. O ayeti bir kere açıp da okusalardı, Hz. Muhammed'in tarafında mı yoksa onun karşı tarafında mı yer aldıklarını bileceklerdi.

* * *

A'râf/157-158'de geçen "ümmîlik" konusuna da dikkatleri çekmemiz gerekir. Bu ayetlerde Hz. Peygamber'in "ümmî" olduğu vurgulanmaktadır. Aslında bu kelime, bağlılık ve mensubiyet bildiren bir nispet sıfatıdır ve "e-m-m" kökünden türetilip genellikle "okuma-yazma bilmeyen kişi" anlamında kullanılmaktadır. Kur'an'da ise tekiliyle-çoğuluyla bu kelime altı yerde geçmektedir. Yüce Allah bu kelimeye şu anlamları yüklemiştir:

A'râf/157, 158'de geçen "el-ümmî" kelimeleri, "Hz. Peygamber"; *Bakara*/78'deki "ümmiyyûn" kelimesi, "Tevrat'ı bilmeyenler"; *Âl-i İmrân*/20, 75'te geçen "el ümmiyyîn" kelimeleri, "kitap verilmeyenler, kitap ehlinden (Yahudi ve/veya Hristiyanlardan) olmayanlar";

Cum'a/2'de geçen yine "el *ümmi*yyîn" kelimesi ise "Mekkeliler" anlamında kullanılmıştır.

Evet, bu kelimenin Kur'an'daki kullanımlarına bakıldığında ve bunca okuduğumuz ayetler göz önünde bulundurulduğunda, tüm bunlardan, tebliğ ettiği dinin ilk emri "ıkra'" olan Hz. Muhammed'in "okur-yazar olmadığı" sonucunu çıkarmak gerçekten de akla ziyandır!..

Ayrıca, *Bakara*/78-79'u bir hatırlayalım: "Onların içinde bir de *ümmî*ler var ki, 'el-kitâb'ı bilmezler; (bütün bildikleri) 'emâniyy (kulaktan dolma şeyler/kuruntu/boş arzu, istek ve hayaller/bir sürü asılsız şey)'den başkası değildir ve yalnızca zanda bulunurlar. 'El-kitâb'ı kendi elleriyle yazıp sonra onu az bir bedel karşılığında değişmek/satmak için 'Bu Allah katındandır.' diyenlere yazıklar olsun! Elleriyle yazdıklarından ötürü vay hâline onların! Ve kazandıklarından ötürü vay hâline onların!"

Demek ki *ümmî*ler yazma biliyorlarmış!..

Hz. Muhammed bir ömür (kırk yıl) o insanların gözü önünde yaşamıştı (*Yûnus*/16). Bu süreç içerisinde yaşananlar hakkında yüce Allah şu bilgileri vermektedir:

Ankebût/48: "Ve bundan önce sen hiç kitaptan *tilâvet* eden değildin ve/dahası onu sağ elinle (kendi ellerinle) yazmış (da) değildin; öyle olsaydı, batıla uyanlar şüpheye düşerlerdi/kuşku duyarlardı."

Bu ayette bahsedilen kitabın ne olduğu *Şûrâ*/52'de "el-kitâb" şeklinde Tevrat olarak açıklanmıştır. Ayrıca *Şûrâ*/52'de açıkça şu ifade geçmektedir: "İşte sana da böyle, emrimizden bir 'rûh' (ruh, yani Kur'an) vahyettik. Sen 'el-kitâb' nedir, 'el-îmân' nedir bilmezdin/bilmiyordun. (…)" Durum böyle olunca, peygamberimizin "ilahi kitap" ya da "kutsal bir metin" okumadığı, onlardan haberdar olmadığı anlaşılmaktadır. Zaten *Kasas*/86'da da kendisine "el-kitâb"ın verileceğini hiçbir şekilde ummadığı haber verilmektedir.

Anlaşılan o ki Allah'ın elçisi olan Hz. Muhammed, peygamberlik öncesinde dinî bilgiler anlamında okur-yazar olan entelektüel bir din bilgini değildi. Ancak bu durum onun okuma-yazma bilmemesi anlamına gelmiyor!

Sonuç olarak, "ümmîlik" kavramı, Kur'an'da geçtiği üzere: Tevrat'ı bilmemek, kitap ehlinden olmamak ve Mekkeli olmak şeklinde anlaşılmalıdır. Evet, peygamberimiz *ümmî* idi.

Maalesef ki genel olarak bizlere Allah'ın elçisini çok yanlış tanıttılar... Onu Allah'tan daha iyi kim tanıtabilir?

Onu hangi kaynak bize Kur'an'dan daha iyi anlatabilir!?

Peygamberleri insanlar arasından seçip görevlendiren yüce Allah'tır (*Hacc*/75). Allah, bizlere örnek olmaları için insanlar arasından seçtiği bu peygamberlerle bir anlamda "bir insanın böylesine düzgün bir hayat yaşayabileceğini" de bizlere kanıtlamaktadır. Ancak insanlar elçilere olan sevgilerinin ölçüsünü kaçırmışlar, sevgide sınırı aşmışlar ve peygamberlere ilahlık yakıştıracak kadar ileri gitmişlerdir, şirke düşmüşlerdir:

Tevbe/30-31: "Ve Yahudiler: ''*Uzeyr*, Allah'ın oğludur.' dediler; Hristiyanlar da: '*Mesîh*, Allah'ın oğludur.' dediler. Bu, onların dillerine doladıkları/ağızlarıyla geveledikleri (boş) sözlerdir; onlar, bundan önceki kâfirlerin sözlerini taklit ediyorlar. Allah onları kahretsin; nasıl da (haktan) çevriliyorlar (savruluyorlar/bu iftiralarına nereden sürükleniyorlar)?! Onlar, Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) 'ahbâr'larını (âlimlerini/bilginlerini) ve 'ruhbân'larını (rahiplerini/din adamlarını) Rabler edindiler ve Meryem oğlu *Mesîh*'i de. Oysa onlar, tek olan bir ilaha ibadet etmekten başka bir şeyle emrolunmadılar. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. O, bunların şirk koştukları şeylerden uzaktır (yücedir/münezzehtir)."

Bakara/165: "Ve insanlar içinde öyleleri vardır ki, Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) bazılarını (birtakım varlıkları O'na) eş tutarlar da onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin Allah sevgisi ise (onlarınkinden) daha güçlüdür (çok daha *fazl*adır). Ve (keşke) o zulmedenler, azabı görecekleri zaman (anlayacakları gibi), muhakkak bütün kuvvetin tümüyle Allah'ın olduğunu ve Allah'ın vereceği azabın gerçekten şiddetli olduğunu bir görselerdi (anlayabilselerdi)!"

Bu ayetlerden en çok biz Müslümanların ders çıkarması gerekmiyor muydu?

Yüce Allah bakın peygamberimize ne söyletiyor:

En'âm/50: "De ki: 'Ben size, 'Allah'ın hazineleri benim yanımdadır.' demiyorum. *Gayb*ı da bilmem. Size 'Ben bir meleğim.' de demiyorum. Ben, sadece bana vahyolunana uyuyorum.' De ki: 'Kör ile gören hiç bir olur mu? Siz hiç tefekkür etmez misiniz (hâlâ düşünmüyor musunuz)?"

Yüce Allah elçi olarak niçin Hz. Muhammed'i seçti bunu hiç düşündünüz mü?.. O, *'azîm* (üstün/büyük/muhteşem/azimli-kararlı-ilkeli) bir ahlak üzerindeydi (*Kalem*/4). Dahası o, dikkat edin: Kitap nedir, iman nedir bilmezken (*Şûrâ*/52) dahi muhteşem bir ahlak üzerindeydi! Bir insan için bundan daha şeref verici bir övgü olabilir mi?..

Demek ki "ahlak", din binasının en temelinde yer almaktaymış (*Beled*/12-17'yi dikkatle okuyun lütfen)! Demek ki, yüce Allah'ın, iki büyük kabilenin ileri gelenlerinden birini değil de yetim bulduğu bir insanı seçmesindeki en önemli etkenlerin başında "ahlak" geliyormuş!.. Bakın *Tevbe*/128'de yüce Allah, resulü için neler söylemektedir: "Andolsun ki, size kendi içinizden öyle bir resul gelmiştir ki, sizin sıkıntıya düşmeniz ona çok ağır gelir. O, size çok düşkündür; sadece müminlere karşı 'raûf'tur (pek şefkatlidir), 'rahîm'dir (pek merhametlidir)." Yüce Allah son nebisini işte böyle güzel tanıtmaktadır…

Onu Allah'tan daha güzel kim tanıtabilir!?

Yâsîn/2-4: "*Hakîm* (hikmetlerle dolu, hüküm ve hikmet sahibi) Kur'an'a andolsun ki, şüphesiz sen, gönderilen elçilerdensin; dosdoğru bir yol üzerindesin."

Hacc/67: "Biz, her ümmete, uygulamakta oldukları bir 'mensek' (ibadet tarzı) kıldık/gösterdik. Öyle ise onlar (kitap ehli) bu işte seninle çekişmesinler. Sen, Rabbine davet et. Muhakkak ki sen, hakikaten dosdoğru bir hidayet üzeresin."

Ahzâb/21: "Andolsun ki size, Allah'ı ve ahiret gününü umanlar ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah'ın resulünde güzel bir örnek vardır."

Ahzâb/45-46: "Ey Nebi! Hiç kuşkusuz biz seni bir şahit ve bir müjde verici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ve izniyle, Allah'a bir davetçi ve bir 'sirâc' (kandil/ışık saçan, aydınlatan) olarak (gönderdik)."

Yüce Allah, resulünü bizler için örnek göstermektedir ki bundan daha onur verici bir şey olabilir mi? Allah daima hakkı söyler. Demek ki Hz. Peygamber bu övgüyü gerçekten haketmektedir.

Allah'ın elçisini, Allah'tan daha iyi kim övebilir!?

Şimdi lütfen durun, sadece bir dakikalığına durun ve düşünün: Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın, sizin için bu cümleleri kurduğunu bir düşünün… Yalnızca bir dakikanızı daha ayırın ve şu soruya kendi içinizde samimi bir cevap arayın: "Yüce Allah sizin hakkınızda bir şeyler söyleseydi eğer, neler olurdu bu şeyler?"…

* * *

Genel olarak Allah'ın elçisini maalesef insanüstü bir varlık olarak bize tanıttılar. Bunu yapanlar, Allah'ın tanıtmasından yüz çevirerek yaptıkları bu insanüstü peygamber tanımıyla âdeta yüce Allah'a, "Eksik tanıttın, biz sonladık; eksik övdün, biz tamamladık." deme hadsizliğine girişmişlerdir. Hayır! Hz. Muhammed insanüstü bir varlık değildi, o; muhteşem bir ahlak sahibi, çok üstün bir insandı.

Dikkat edin:

Hz. Muhammed tıpkı bizim gibi bir beşerdi (*Kehf*/110, *İsrâ*/93). Bizim gibi yemek yer, bizim gibi çarşı pazar dolaşırdı (*Furkân*/7). Allah'ın dilemesi dışında kendine ne bir fayda sağlayabilir, ne de bir zarar verebilirdi; *gayb*ı bilmiyordu (*Yûnus*/49, *A'râf*/188). Dolayısıyla eşlerinin kendi hanesinde yaptıklarını da göremezdi (*Tahrîm*/1-5). İnsanların kalbini okuyamazdı (*Tevbe*/101). Bizler için (kendi başına) ne bir zarar vermeye, ne de bir yarar sağlamaya malik idi (*Cinn*/21). Kendisine de bize de ne yapılacağını bilmezdi (*Ahkâf*/9). Ölülere işittiremezdi (*Rûm*/52, *Neml*/80, *Fâtır*/22). Ölülerden de bir şey işitmezdi (*Meryem*/98). Gökyüzüne uçup yükselemezdi (*İsrâ*/93). Eceli gelince ölümü erteleyemezdi (ölüm meleğini geri gönderemezdi) (*Zümer*/30, *Enbiyâ*/34). Allah'tan başka (gavs, kutub, vs.) sığınacağı kimsesi yoktu (*Cinn*/22). Darda kalınca da normal durumlarda da yalnızca Allah'tan yardım isterdi (*Cinn*/20, *Fâtiha*/5). Allah için sabrederdi (*Müddessir*/7). Günahları için Rabbinden mağfiret/af dilerdi (*Mü'min*/55, *Muhammed*/19, *Nasr*/3). Araya hiç kimseyi koymaz, direkt Allah'a yalvarırdı (*Cinn*/20). Yeryüzünde tevazu ile/böbürlenmeden/kimseyi rahatsız etmeden/mütevazı bir şekilde yürürdü (*Furkân*/63). Yanında yer alan kimselere efendilik etmez, onlara arkadaşlık ederdi (*Sebe'*/46, *A'râf*/184). Devlet başkanı ve bir komutan olduğu hâlde arkadaşları onunla savaş konusunda bile tartışırlardı (*Enfâl*/5-6). Sadece en yakınındakiler de değil, herhangi bir kadın gelip onunla rahatlıkla görüşür ve hatta onunla tartışabilirdi (*Mücâdele*/1). Henüz Allah'ın hüküm indirmediği konularda kendisine itiraz eden/kendisiyle tartışan arkadaşlarına asla kaba, katı yürekli davranmazdı; onları affedip (onların kusurlarından geçip) onların bağışlanmaları için Allah'a dua ederdi. Onlarla istişare etmesinin ardından kararını verir, sonra da Allah'a tevekkül ederdi (*Ahzâb*/36, *Âl-i İmrân*/159). Arkadaşlarını evinde ağırlardı. Onlara ikramda bulunduktan sonra arkadaşları koyu sohbete dalarak gereğinden fazla orada kalıyorlardı, ancak o bundan rahatsız olduğu hâl-

de arkadaşlarını ikaz edemeyecek kadar nahifti (*Ahzâb*/53). Tebliğ ettiği din adına doğrudan ya da dolaylı olarak herhangi bir ücret istemezdi (*Yûsuf*/104). "Bana rabıta yapın..." ya da "Bana kulluk edin..." gibi şeyler asla demedi; daima ve yalnızca Rabbine davet etti, yalnızca Allah'a kul olmamızı istedi (*Âl-i İmrân*/79, *Kasas*/87, *Kehf*/110). Allah'ın resulü ve nebilerin (peygamberlerin) sonuncusuydu (*Ahzâb*/40). Allah'ın rahmetinin bir gereği olarak görevlendirildi, yani o ancak âlemlere bir rahmetti (*Enbiyâ*/107). Rabbinin yolunda en güzel şekilde mücadele etti, insanları hikmetle ve güzel öğütle Allah'a davet etti (*Nahl*/125). İnsanları Kur'an ile uyardı (*En'âm*/19, 70, *Enbiyâ*/45, *Furkân*/52, *Kâf*/45), insanların aralarındaki ihtilafları Kur'an ile çözdü (*Nahl*/64), insanlar arasında Kur'an ile hüküm verdi (*Nisâ*/105). O yalnızca bir "nezîr" idi (uyarıcı, korkutucu, kendisini görevine adamış bir tebliğ ediciydi). Yalnızca Allah'tan olanı ve O'nun gönderdiklerini tebliğ etmekle görevlendirilmişti (*Cinn*/23). Kendisine ne vahyedildi ise yalnız ona uydu, insanları da işte yalnız o vahiylerle uyardı (*En'âm*/50-51) ve asla insanlar üzerinde bir zorba, bir bekçi değildi (*Kâf*/45, *En'âm*/104).

Ahkâf/9: "De ki: 'Ben resullerden (elçilerden) bir türedi değilim (peygamberlerin ilki değilim). Bana ve size ne yapılacağını da bilmiyorum. Ben, yalnızca bana vahyedilmekte olana uyuyorum ve ben, apaçık bir uyarıcıdan başkası değilim."

Hz. Peygamber Kur'an'daki bütün emir ve yasakları bizatihi yerine getirmiştir hem de en güzel şekilde. "Tüm bunları bir insan yapabilir mi?" sorusuna da en güzel cevabı Kur'an'ı yaşayarak vermiştir. İşte onu gerçekten "üstün bir insan" kılan durum budur!

İşlerinin kolaylaşması adına ya da hemen sonuç almak adına asla gıybet ederek ya da iftira ederek veya yalan söyleyerek mücadele vermemiştir… Zor olanı başarmış, güzel olanı başarmış, hak yolunda direnmiş, bu yolda büyük bir sabır göstermiştir… Asla takiyecilik yapmamış, bir yerlere geleceğim düşüncesiyle hakkı gizlememiş, haktan şaşmamıştır... Menfaati uğruna ya da çevresindeki kişilerin veya yönettiği devletin menfaatleri uğruna hakkın üstünü asla örtmemiştir… Allah'ın emirleri konusunda ağzında kelimeleri evirip çevirmemiş, yuvarlak konuşmamıştır; hakkı söylemiştir, ne pahasına olursa olsun hakkı söylemiştir… Başka birilerine değil, yalnızca Allah'a kulluk etmiştir…

* * *

A'râf suresiyle ilgili olarak kısaca son bir konuya daha değinelim: "Örtünme" konusuna. Yirmi altıncı ayette şu ifadeler geçmekte idi: "Ey Âdemoğulları! Size avret yerlerinizi örtecek giysi ve süslenecek elbise indirdik (ikram ettik). (En/Asıl) hayırlı olan ise, takva elbisesidir. İşte bu(nlar), Allah'ın ayetlerindendir. Ta ki/Umulur ki tezekkür edersiniz ('gerçeği' hatırlarsınız/düşünüp öğüt alırsınız)." Açık bir şekilde hayırlı olanın "takva elbisesi" olduğunu bildirilmektedir. Yine konuyla ilgili olarak yüce Allah *Ahzâb*/33'te "açılıp-saçılma"nın "cahiliye âdeti" olduğunu vurgulamakta, *Ahzâb*/59'da ise şu ifadeleri kullanmaktadır: "Ey Nebi! Hanımlarına ve kızlarına ve müminlerin kadınlarına (bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman) dış örtülerini üstlerine salmalarını söyle! Bu (giysi) onların tanınması ve incitilmemesi için en uygun (giyinme tarzı)dır. Ve/Zira Allah *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Rahîm*'dir (çok merhamet edendir)."

Mükemmel!..

Bir de bu konuyla ilgili olarak hem (önce) erkekleri hem de kadınları ilgilendiren *Nûr*/30-31 ayetleri bulunmaktadır. Bu ayetlere mutlaka ama mutlaka bakın lütfen!

Fâtır Suresi (1-45): "*El-hamd* (o övgü/bütünüyle övgü), gökleri ve yeri (bir çekirdeği yarar gibi) yoktan var eden; melekleri ikişer ve üçer ve dörder kanat sahibi resuller (elçiler) kılan Allah'a mahsustur; O, yaratmada dilediğini (dilediği kadar) artırır. Muhakkak ki Allah her şeye gücü yetendir. Allah, insanlar için rahmetinden her neyi açacak olsa, artık onu kısıp-tutacak yoktur; her neyi kısar-tutarsa, artık onu da ondan sonra salıverecek yoktur, zira O *'Azîz'*dir, *Hakîm*'dir. Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın/anın; sizi gökten ve yerden rızıklandıran Allah'tan başka bir yaratıcı mı var!? O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. Nasıl oluyor da (tevhidden küfre) çevriliyorsunuz (böylesine savruluyorsunuz)! Ve eğer seni yalanlıyorlarsa, (bil ki/unutma ki) senden önceki elçiler de yalanlanmıştır. Ve/Nihayetinde emirler (bütün işler) sadece (ve sadece) Allah'a döndürülecektir/döndürülür. Ey insanlar! Şüphesiz ki Allah'ın vaadi haktır; sakın yakın hayat (dünya hayatı) sizi aldatmasın ve/dahası sakın o çok aldatıcı (şeytan) sizi Allah ile aldatmasın! Muhakkak ki şeytan, size düşmandır; öyleyse siz de onu düşman tutun! Hiç kuşkusuz o, kendi hizbini (gurubunu/taraftarlarını/yoldaşlarını) ancak çılgınca yanan ateşin halkından olmaları için çağırır. O kâfirler; onlar için şiddetli bir azap vardır. İman eden ve salih amellerde bulunanlara gelince; onlar için bir bağışlanma ve büyük bir ecir (karşılık/mükâfat) vardır. Amelinin/davranışının kötülüğü kendisine çekici-süslü gösterilip de onu güzel gören kimse (iman edip salih amel işleyenler gibi) midir!? Hiç şüphe yok ki Allah dileyeni/dilediğini (layık gördüğünü) saptırır, dileyeni/dilediğini (layık gördüğünü) de hidayetine yöneltir: Şu hâlde sakın onlar için nefsin hasretlere kapılıp gitmesin (onlara üzülerek kendini mahvetme)! Şüphesiz ki Allah onların ne yaptıklarını çok iyi bilendir. Ve rüzgârları gönderip de bulutu kaldıran (harekete geçiren) Allah'tır. Derken/Böylece biz onu ölü bir beldeye sürükleriz de onunla ölümünden sonra yeryüzünü diriltiriz. İşte (yeniden) diriliş (de) böyledir. Kim izzet (şan/şeref/onur/itibar) istiyorsa, (bilsin ki) izzet bütünüyle Allah'ındır (izzetin kaynağı Allah'tır). 'Et-

tayyib' (o iyi, güzel) söz O'na yükselir, onu da salih (ıslah edici/güzel ve yararlı/iyi ve doğru) amel yükseltir. Kötülükleri tasarlayıp-düzenleyenler ise; onlar için şiddetli bir azap vardır ve onların tuzağı bozulacaktır (darmadağın olacaktır/boşa çıkacaktır). Ve Allah sizi bir topraktan, sonra bir *nutfe*den yarattı, sonra sizi 'ezvâc' (pek çok çift) kıldı. Onun ilmi/bilgisi olmadan bir dişi ne gebe kalır, ne de doğurur/düşük yapar. Bir canlıya ne ömür verildiği de, onun ömründen neyin kısıldığı da mutlaka bir kitapta(yazılı)dır. Şüphesiz bu Allah için kolaydır. Ve iki deniz eşit olmaz (bir değildir). Bu (biri) tatlı, susuzluğu giderici, içimi kolay; şu da (diğeri de) tuzlu, acıdır. Ne ki her birinden taze et yersiniz ve takınmakta olduğunuz süsleri/takıları çıkarırsınız. Ve (Allah'ın) *fazl*ından (nasibinizi) aramanız için gemilerin onun içinde (suyu) yara yara akıp gittiğini görürsün, umulur ki şükredersiniz. (Allah) geceyi gündüzün içine katar, gündüzü de gecenin içine katar; Güneş'i ve Ay'ı emre amade kılmıştır, her biri adı konulmuş bir süreye kadar akıp gitmektedir. İşte budur (bütün bunları yapan, yaratıp düzene koyandır) Rabbiniz (olan) Allah; mülk (mutlak hâkimiyet/saltanat/servet/iktidar/egemenlik) yalnızca O'nundur. O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) yalvarıp yakardıklarınız/taptıklarınız ise bir 'kıtmîr'e (hurma çekirdeğinin incecik zarına) bile malik değillerdir (onu bile yapamazlar/ona bile hüküm geçiremezler). Eğer onları çağırırsanız/onlara dua ederseniz, duanızı işitmezler; işitmiş olsalardı bile, size icabet edemezler. Kıyamet günü de sizin (onları Allah'a) şirk (ortak) koşmanızı tanımazlar/inkâr ederler. (Bu hakikatleri) sana, her şeyden haberi olan (Allah) gibi hiç kimse haber veremez. Ey insanlar! Allah'a muhtaç olan sizsiniz. Allah ise, işte *Ğaniyy* (hiçbir şeye ihtiyacı olmayan, sınırsız zengin), *Hamîd* (övülmeye, övgüye yegâne layık olan) ancak O'dur. Eğer dilerse sizi giderir (yok eder) ve (yerinize) yeni bir halk getirir, zira bu Allah'a asla güç gelmez. Ve hiçbir (günah) yüklüsü, başkasının (günah) yükünü yüklenemez. Eğer (günah) yükü ağır olan kimse (başka birini) onu taşımaya çağırsa/davet etse/yalvarsa, bu (çağırdığı) yakını-akrabası da olsa, kendisine ondan hiçbir şey yükletilmez. Sen sadece (ve sadece) *gayb*daki (görmedikleri hâlde) Rablerine haşyet duyanları ve *salât*ı ikame edenleri (namaz kılanları) uyarabilirsin. Ve kim temizlenip-arınırsa, şüphesiz/artık o, nefsi için temizlenip-arınmıştır. Ve dönüş ancak Allah'adır. Ve/Nitekim 'el-a'mâ'

(o kör) ile 'el-basîr' (o gören) bir olmaz/olamaz; 'ez-zulümât' (o karanlıklar) ile 'en-nûr' (o aydınlık) da. Ne (serinletici) gölge ile (bunaltıcı) sıcaklık; ne de diriler ile ölüler bir olur. Şüphesiz ki Allah, dileyene/dilediğine (layık gördüğüne) işittirir. Ve/Fakat sen kabirlerde bulunanlara işittiremezsin. Sen sadece bir uyarıcısın. Şüphesiz biz seni, hak ile (hakikat için, amaç için/hak olarak/işin doğrusu, gerçeği, aslı ve esası olarak) bir müjde verici ve bir uyarıcı olarak gönderdik; zira hiçbir ümmet yoktur ki, içinde bir uyarıcı gelip-geçmiş olmasın. Ve eğer seni yalanlıyorlarsa (bil ki/unutma ki) senden öncekiler de yalanlanmıştı; resulleri (elçileri) ise, kendilerine 'el-beyyinât' (o apaçık belgeler/deliller), 'ez-zübur' (o kitaplar, sahifeler) ve 'el-kitâbi'l-münîr' (o aydınlatıcı kitap) ile gelmişlerdi. Sonra/Sonunda ben de o inkâr edenleri yakaladım, benim inkârım nasıl olmuştu (gördüler/görün)! Muhakkak ki Allah'ın semadan suyu indirdiğini görmedin mi (görmez misiniz/düşünmez misiniz)? Böylece biz onunla, farklı farklı renklerde meyveler çıkardık. Ve dağlarda da farklı farklı renklerde beyaz, kızıl ve simsiyah yollar (var ettik). Ve o insanlardan ve o debelenen varlıklardan (hareket eden canlılardan) ve 'el-en'âm'dan (o hayvanlardan) (da) farklı farklı renkte olanlar vardır, bu böyledir. Ve kulları içinden sadece 'ulemâ' (âlim olanlar/ilim sahipleri), Allah'a haşyet duyabilirler/duyarlar. Hiç şüphe yok ki Allah *'Azîz*'dir, *Ğafûr*'dur. Şüphesiz ki Allah'ın kitabını *tilâvet* edenler (okuyup izinde gidenler) ve *salât*ı ikame edenler (namazı kılanlar) ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden (bir kısmını) gizli ve açık (Allah yolunda) infak edenler (harcayanlar), asla batmayacak (zarar ve ziyana uğramayacak) bir ticaret umarlar/umabilirler. Ki/Çünkü (Allah,) ecirlerini noksansız olarak öder (ödeyecektir) ve kendi *fazl*ından (lütuf ve ihsanından) fazlasını da onlara verir (verecektir, artıracaktır). Muhakkak ki O *Ğafûr*'dur (tarifsiz bir bağışlayıcıdır), *Şekûr*'dur (şükrün karşılığını verendir). Ve (işte) 'el-kitâb'dan sana vahyettiğimiz, kendinden öncekini tasdik eden/onaylayan hakkın ta kendisidir. Şüphe yok ki Allah kullarından haberdardır, (onları hakkıyla) görmektedir. Sonra 'el-kitâb'ı, kullarımızdan seçtiğimiz kimselere (Muhammed'in ümmetine) miras olarak verdik; artık onlardan kimi nefsine zulmeder (kendine haksızlık eder); kimi orta bir yoldadır; kimi de Allah'ın izniyle hayırlarda öne geçer (önde olur/öncülük eder). İşte bu (hayırda öne geçmek), büyük *fazl*ın (lütuf ve ihsanın, fazilet ve ikramın) ta kendisidir. *'Adn*

cennetleri (onlarındır); oraya girerler, orada altından bilezikler ve inci(ler) takınırlar. Orada onların elbiseleri de ipek(ten)dir. Ve derler ki: '*El-hamd* (bütünüyle övgü), bizden hüznü gideren Allah'a mahsustur. Gerçekten/Şüphesiz Rabbimiz *Ğafûr*'dur, *Şekûr*'dur. O ki *fazl*ı ile bizi (esas ve ebedî) kalınacak bir yurda yerleştirdi; burada bize bir yorgunluk dokunmaz. Burada bize bir usanç/bıkkınlık da dokunmaz.' Kâfir olanlara ('vahyin gerçeklerini' örtenlere/küfre sapanlara/inkârda ısrar edenlere) gelince; onlara cehennem ateşi vardır. Onlar için ne bir karar verilir ki, böylece ölüversinler; ne de kendilerine onun azabından (bir şey) hafifletilir. İşte biz, her kâfiri böyle cezalandırırız. Ve orada onlar: 'Rabbimiz! Bizi çıkar, (dünyada) yaptığımızdan başka (yaptığımızın aksine) salih bir amel yapalım!' diye feryat ederler. (Onlara:) 'Size orada, düşünecek (öğüt alabilecek/hatırlayacak) olanın düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi!? Size uyarıcı da gelmedi mi!? Öyleyse (azabı) tadın! Zira/Artık zalimler için hiçbir yardımcı yoktur.' (denir). Şüphesiz Allah, göklerin ve yerin *gayb*ını bilendir; muhakkak ki O, göğüslerin özünü (kalplerde olanı) bilir. Sizi yeryüzünde halifeler kılan O'dur. Öyleyse kim kâfir olursa, artık küfrü kendi aleyhinedir. Zira kâfirlerin küfrü, Rableri katında (kendilerine) gazabdan başka bir şey artırmaz; kâfirlerin küfrü, (kendilerine) ziyandan başka bir şey artırmaz. De ki: 'Siz, Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) yalvarıp yakardığınız/'dua edip çağırdığınız' ortaklarınızı gördünüz mü (düşündünüz mü)? Gösterin bana, arzdan (yeryüzünden, topraktan) neyi yaratmışlardır!? Yoksa onların göklerde bir ortaklıkları mı var? Yahut biz kendilerine bir kitap vermişiz de ondan apaçık bir delil/belge üzerinde mi bulunuyorlar!? Hayır, o zalimler birbirlerine aldanıştan/aldatıştan başka bir şey vadetmiyorlar! Şüphesiz ki, gökleri ve yeri, nizamları bozulmasın/yıkılmasın/dağılmasın/yok olup gitmesinler diye (kurduğu düzende) tutan Allah'tır. Andolsun ki onların nizamı eğer bozulursa, kendisinden başka hiç kimse onları tutamaz. Şüphesiz O *Halîm*'dir, *Ğafûr*'dur. Ve/Bir de olanca güçleriyle Allah'a yemin etmişlerdi; kendilerine bir uyarıcı gelirse, mutlaka ümmetlerin herhangi birinden daha çok doğru yol üzerinde olacaklardı. Fakat kendilerine bir uyarıcı geldiğinde (bu), onların nefretlerinden (nefretle haktan kaçışlarından) başka bir şey artırmadı. Yeryüzünde (yersiz bir şekilde, hakları olmamasına ve gerçekte büyük olmamalarına rağmen) büyüklük tasla-

dılar ve kötü tuzaklar kurdular. Hâlbuki kötü tuzak, kendi sahibinden başkasını sarıp-kuşatmaz. Onlar öncekilerin *sünnet*inden (kanunundan/öncekilere uygulanandan) başkasını mı bekliyorlar!? Allah'ın *sünnet*inde (yasasında/kanununda) kesinlikle bir değişiklik bulamazsın ve sen, Allah'ın *sünnet*inde kesinlikle bir sapma/başkalaşma/dönüşüm de bulamazsın. Yeryüzünde gezip/dolaşıp da, kendilerinden öncekilerin sonlarının nasıl olduğunu görmediler mi? Ve/Üstelik onlar, bunlardan daha kuvvetliydiler. Ne göklerde, ne de yerde hiçbir şey Allah'ı âciz bırakamaz. Şüphesiz O *'Alîm*'dir (her şeyi hakkıyla bilendir), *Kadîr*'dir (her şeye hakkıyla güç yetirendir). Ve eğer Allah, kazandıkları dolayısıyla insanları (hemen) cezalandıracak olsaydı, (yerin) sırtı üzerinde hiçbir 'dâbbeh' (debelenen canlı) bırakmazdı, velakin/ancak onları (insanları), adı konulmuş bir süreye kadar ertelemektedir. Sonunda ecelleri geldiği zaman (gerekeni yapar), kuşkusuz Allah, kullarını (hakkıyla) görmektedir."

Ne kadar da şahane!..

Evet, otuz ikinci ayette "hayırda öncülük etme"nin bizim için büyük bir "fazl" olduğu, yani Allah'ın bize verdiği büyük bir lütuf/ödül/ihsan olduğu bildirilmektedir. Konu Kur'an ile alakalı olduğu için Kur'an'ı anlamak, yaşamak, anlatmak, yaşatmak lütfun büyüğüdür; Allah'ın kitabına hizmet etmek bir kimse için başlı başına bir ödüldür…

Mahşerde insanlar üç sınıfa ayrılacaklardır: Sağın adamları, solun adamları ve (hayırda) önde olanlar (*Vâkı'a*/7-10). Fedakârlıkta önde olanlar, ödülde de önde olacaklardır (*Vâkı'a*/8-10)! Burada yatan, orada önde olmayacak; kişi bu dünyada ne ekerse orada onu biçecektir…

Bir başka konuya geçelim, *Fâtır*/5'i hatırlayalım: "Ey insanlar! Şüphesiz ki Allah'ın vaadi haktır; sakın yakın hayat (dünya hayatı) sizi aldatmasın ve/dahası sakın o çok aldatıcı (şeytan) sizi Allah ile aldatmasın!"

Peki, şeytanın aldatması nasıl olur?

Allah hakkında asılsız ve yanlış bilgiler vererek Allah'ın demediği şeyleri demiş gibi göstermeye çalışabilir; yanlış bir Allah algısına sebep olabilir... Her günahı işletip de, "Korkma, Allah affeder…" vb. vesveselerle kandırabilir ve böylece farz ve yasakları önemsizleştirmeye çalışarak kişinin bu konuda göstermesi gereken direncini kırabilir... "Bir defadan ne olur?.." vs. dedirterek felaketler zincirine yol açabilir…

Dikkat edin, şeytanın nasıl bir dönek olduğunu, nasıl bir aldatıcı olduğunu bize şu ayetler çok güzel açıklamaktadır:

İbrâhîm/21-22: "Ve (kıyamet gününde) onların tümü Allah'ın huzuruna çıktılar (çıkacaklar) da zayıflar/güçsüzler, büyüklük taslayanlara dediler ki (diyecekler ki): 'Şüphesiz, biz size tabi idik; şimdi siz, Allah'ın azabından herhangi bir şeyi bizden savabiliyor musunuz?' (Onlar da) dediler ki (diyecekler ki:) 'Eğer Allah bize hidayet etseydi, elbette biz de size hidayet ederdik. Şimdi yakınsak/sızlansak da, sabretsek de bizim için birdir; kaçıp sığınacak hiçbir yerimiz yoktur.' Ve (hesapları görülüp) iş bitirilince, şeytan dedi ki (diyecek ki:) 'Muhakkak ki Allah, size hak (gerçek) olan vaadi vadetti. Ben de size vaatte bulundum, fakat/sonra ona muhalefet ettim (vaadimden caydım/sözümden döndüm). Ve (zaten) benim sizin üzerinizde hiçbir 'sültân'ım (zorlayıcı gücüm/hâkimiyetim) yoktu; yalnızca sizi çağırdım, siz de hemen bana icabet ettiniz (davetime geliverdiniz). O hâlde/Şimdi beni kınamayın; kendinizi kınayın. Ne ben sizin feryadınıza yetişebilirim, ne de siz benim feryadıma yetişebilirsiniz. Gerçek şu ki daha önce beni (Allah'a) ortak koşmanızı da inkâr etmiştim (tanımamıştım). Hiç kuşkusuz zalimlere elem verici bir azap vardır."

İşte böyle…

Enfâl/48 ve *Haşr*/16'ya da lütfen bir bakın.

Bu arada, büyüklük taslayanların ahirette de: "Eğer Allah bize hidayet etseydi, elbette biz de size hidayet ederdik…" şeklindeki Allah'ı suçlarcasına kurmuş olacakları bu sözler ile ilgili olarak *En'âm*/148 ve *Nahl*/35'e de mutlaka bakılmalı...

Yine büyüklük taslayanlar ile ilgili daha önce okumadığımız şu ayetleri de okuyup *Sebe'* suresine öyle geçelim:

Furkân/60: "Ve onlara: '*Rahmân*'a secde edin!' denildiği zaman, '*Rahmân* da neymiş! Senin bize emrettiğine mi secde edeceğiz (ya da: Bize emrettiğine boyun mu eğecekmişiz)!' demişlerdi/derler ve (bu söz), onların nefretini artırmıştı/artırır."

Şu'arâ/110-111: "(Nuh demişti ki:) 'O hâlde/Artık Allah'a karşı takvalı (duyarlı) olun ve bana itaat edin! (Buna karşılık, kavmi:) 'Sana, düşük seviyeli kimseler tabi olup dururken biz sana iman eder miyiz hiç!?' demişlerdi."

(Not: *Hûd*/27'de de benzer bir ifade bulunmaktadır.)

Mü'min/60: "Ve Rabbiniz buyurmuştur ki: 'Beni çağırın (bana dua edin/bana yalvarın), size icabet edeyim. Muhakkak ki bana ibadete/kulluğa karşı büyüklük taslayanlar (kibirlenip yüz çevirenler/kendisine yediremeyenler/tenezzül etmeyenler); boyun bükmüş (aşağılanmış/hor ve hakir/rezil rüsva/perişan ve zavallı) olarak cehenneme gireceklerdir."

* * *

Sebe' Suresi (1-54): "*El-hamd* (o övgü/bütün övgüler), göklerde ve yerde ne varsa kendisine ait olan Allah'a mahsustur; ahirette de *hamd* sadece O'na ait olacaktır. *Hakîm* (hükmünde tam isabet kaydeden), *Habîr* (her şeyden hakkıyla haberdar olan) O'dur. Yerin içine gireni, ondan çıkanı; gökten ineni ve oraya yükseleni bilir. *Rahîm* (esirgeyen, eşsiz merhamet kaynağı olan), *Ğafûr* (tarifsiz bağışlayıcı olan) O'dur. Kâfirler (inkâr edenler/nankörlük yapanlar/küfre sapanlar/'gerçeğin' üstünü örtenler) dediler ki: 'O (son) saat bize gelmez!' De ki: 'Hayır (öyle değil)! *Gayb*ı bilen Rabbime andolsun ki, o mutlaka size gelecektir.' Göklerde ve yerde zerre ağırlığınca bir şey O'ndan uzak (saklı, gizli) kalmaz (O'nun bilgisinden kaçamaz). Bundan daha küçük olanı da, daha büyük olanı da, istisnasız, şüphesiz 'kitâb-ı mübîn'dedir (apaçık bir kitaptadır). Ki böylece O, iman eden ve salih amellerde bulunanları mükâfatlandıracaktır. İşte onlar için bir mağfiret ve 'kerîm' (değerli, bereketli, tarifsiz güzellikte) bir rızık vardır. Ayetlerimizi âciz (hükümsüz/geçersiz/amacından mahrum/etkisiz) bırakmak için çaba harcamış olanlara gelince, işte onlar için de (en) iğrenç/tiksindirici/kötü olanından acı bir azap vardır. Kendilerine ilim verilenler ise, Rabbinden sana indirilenin hakkın ta kendisi olduğunu ve onun, *'Azîz*, *Hamîd* olan (Allah)ın yoluna yöneltip-ilettiğini görüyorlar/görürler (bilirler). Ve (böyle iken) kâfirler dediler ki: 'Çürüyüp ufalandıktan sonra sizin yeniden diriltileceğinizi söyleyen bir adamı gösterelim mi size?' 'Yalan uydurup Allah'a iftira mı ediyor, yoksa kendisinde bir cinnet mi var (delirmiş mi/aklını mı yitirmiş/çıldırmış mı)?' Hayır, ahirete inanmayanlar azap/ızdırap ve uzak (derin) bir sapıklık içindedirler. Onlar, gökten ve yerden önlerinde ve arkalarında olanı (kendilerini her yandan kuşatan göğü ve yeri) görmüyorlar mı? Eğer biz dilersek onları yerin dibine geçiririz, ya da gökten üzerlerine parçalar düşürürüz. Şüphesiz bunda (Rabbine) yönelen (Allah'a alaka gösteren, beynini Allah'a yönlendiren)

her kul için (nice) ayet(ler) vardır. Ve andolsun ki biz *Dâvûd*'a tarafımızdan bir *fazl* (lütuf, fazilet, fazlalık, üstünlük) vermiştik: 'Ey dağlar! Çınlayın onunla beraber ve ey kuşlar!' (demiştik) ve ona demiri yumuşatmıştık. 'Geniş (bedeni örten) zırhlar imal et ve (onların) dokumasını ölçülü yap ve (hepiniz) salih ameller işleyin (hayra ve barışa yönelik ıslah edici işler yapın)! Kuşkusuz ben yaptıklarınızı görmekteyim.' (diye vahyetmiştik). Ve sabah gidişi bir ay(lık mesafe), akşam dönüşü bir ay(-lık mesafe) olan rüzgârı/(gücü, iktidarı) (da) *Süleymân* için (*Süleymân*'ın emrine) (vermiştik) (*yürümeyle bir ay sürecek mesafeyi rüzgârın sayesinde gemilerle bir günde almayı sağladık) ve ona erimiş bakırı kaynağından sel gibi (bolca) akıtmıştık. Rabbinin izniyle o cinlerden bir kısmı onun önünde (eli altında/idaresinde) çalışırdı. Onlardan kim bizim emrimizden çıkıp-sapacak olsa, ona alevli ateşin azabından tattırırdık. Onlar (o cinler), ona mabetlerden (mescitlerden, saraylardan, binalardan), heykellerden/model örneklerden, havuzlar gibi (geniş) çanaklardan, sabit (ağır) kazanlardan ne dilerse yaparlardı. Ey *Dâvûd* ailesi/hanedanı! Şükrederek çalışın/Şükretmek için çalışın/şükür olarak iş yapın! Ve/Ama/Ne ki kullarımdan şükreden(ler) (ne kadar da) azdır! Ne zaman ki onun (Süleyman'ın) ölümüne hükmettik, ölümünü, asasını yemekte olan 'dâbbetü'l-arz'dan (bir ağaç kurdundan) başkası onlara göstermedi. Artık o, yere yıkılıp-düşünce, açıkça ortaya çıktı ki, şayet o cinler o *gayb*ı bilmiş olsalardı böylesine alçaltıcı/ağır bir azap içinde (uzun süre) kalıp-yaşamazlardı. Andolsun, *Sebe*'nin (*Sebe'* halkının) oturduğu yerlerde de ayet(ler) vardır. (Evleri) sağdan ve soldan iki bahçeliydi. (Onlara demiştik ki:) 'Rabbinizin rızkından yiyin ve O'na şükredin. Ne güzel bir belde/şehir ve ne bağışlayıcı bir Rab!' Ancak onlar yüz çevirdiler, bu yüzden üzerlerine *'Arim* selini gönderdik ve onların iki bahçesini, buruk yemişli, acı ılgınlı ve içinde az bir şey de sedir ağacı olan iki bahçeye dönüştürdük. Kâfirlikleri (nankörlük etmeleri/inkâr etmeleri) sebebiyle onları böyle cezalandırdık; biz kâfirlerden başkasını hiç cezalandırır mıyız!? Ve kendileriyle (onların yurdu ile), içlerinde bereketler kıldığımız kentler arasında (biri diğerinden) görünebilen kentler/kasabalar var etmiştik ve bunlar arasında yürüme/gidip gelme (imkânlarını) takdir etmiştik: 'Oralarda geceleri ve gündüzleri güvenlik içinde gezip dolaşın/yolculuk yapın/gidip gelin.' (demiştik). Buna karşı onlar: 'Rabbimiz! Seferlerimizin arasını uzaklaştır.' demişler ve nefislerine zulmetmişlerdi. Bunun üzerine biz de onları efsaneler

(ibret hikâyeleri/dillerde dolaşır sözler) kıldık/hâline getirdik ve tümünü darmadağın edip dağıttık. Şüphesiz ki bunda, çokça sabreden ve çokça şükreden herkes için ayetler vardır. Ve andolsun ki İblis, onlar hakkındaki zannını/tahminini doğru çıkardı; nitekim iman eden bir grup dışında (hepsi) ona uydular/tabi oldular. Oysa onun, kendilerine karşı hiçbir 'sültân'ı (gücü/hâkimiyeti/saltanat kudreti) yoktu; ancak biz ahirete iman edeni, ondan kuşku içinde olandan ayırt edelim diye (böyle olmuştur). Senin Rabbin, her şeyin üzerinde gözetici-koruyucudur ('hafîz'dır). De ki: 'Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) öne sürdüklerinizi çağırın (onlara yalvarın)! Onlar, göklerde ve yerde zerre ağırlığınca bir şeye dahi asla malik değillerdir. Buralarda (göklerin ve yerin yaratılmasında, mülkünde, idaresinde) onların hiçbir ortaklığı olmadığı gibi, O'nun (Allah'ın) onlardan hiçbir yardımcısı da yoktur. O'nun katında izin verdiğinin dışında (hiç kimsenin) şefaati yarar sağlamaz (ya da: O'nun huzurunda, kendisinin izin verdiği kimse(ler)den başkasına şefaat fayda vermez). Nihayetinde/Sonunda kalplerinden korku/dehşet/telaş giderildiği zaman: 'Rabbiniz ne söylemişti/buyurdu?' dediler (derler), (ötekiler/şefaatçiler de): '*El-hakk*'ı (o hakkı, hak olanı).' dediler (derler). 'Ve/Zaten/Zira *'Aliyy* (aşkın, çok yüce olan), *Kebîr* (büyük olan) O'dur.' De ki: 'Sizi göklerden ve yerden rızıklandıran kimdir?' De ki: 'Allah!' 'O hâlde biz veya siz (ikimizden biri), ya doğru yol üzerindedir veya açık bir sapıklık içindedir.' De ki: 'Siz, bizim işlediğimiz suçtan sorulacak değilsiniz ve biz de sizin yaptıklarınızdan sorulacak değiliz.' De ki: 'Rabbimiz (mahşerde) bizi bir arada toplayacak, sonra da hak ile aramızı ayıracaktır; zira *Fettâh* (her hükmü hakkıyla veren), *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilen) O'dur. De ki: 'O'na kattığınız ortakları (Allah'a ortak olarak tasavvur ettiklerinizi) bana bir gösterin! Hayır (asla, olacak şey değil)! Hayır, (yalnız) O'dur; *'Azîz* (mutlak üstün ve yüce olan), *Hakîm* (her hükmünde tam isabet kaydeden) Allah'tır. Biz seni bütün insanlara ancak bir müjde verici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bilmiyorlar (bunu böyle bilmiyorlar/bu gerçeği bilmiyorlar). Ve diyorlar ki: 'Eğer sadık (doğru/özü sözü bir/imanında samimi) iseniz, bu vaat/tehdit ne zamanmış!?' De ki: 'Sizin için belirlenmiş bir gün vardır ki, ondan ne bir saat (bir an) ertelenebilirsiniz, ne de öne alınabilirsiniz.' Ve kâfirler: 'Biz kesin olarak, ne bu Kur'an'a iman ederiz, ne de ondan önceki (indirile)ne.' dediler. Fakat sen o zalimleri, Rablerinin huzurunda tutuklanmış, birbirle-

rine söz atarlarken bir görsen! Zayıf düşürülenler/Zayıf ve âciz sayılanlar, büyüklük taslayanlara dediler (derler/demişlerdir) ki: 'Eğer sizler olmasaydınız, elbette bizler müminler (iman edenler) olurduk!' Büyüklük taslayanlar, zayıf sayılanlara: 'Hidayet size geldikten sonra, sizi ondan biz mi alıkoyduk? Hayır! Siz (zaten) mücrimlerdiniz (suçlulardınız/günahkârlardınız/günahı hayat tarzı hâline getirenlerdiniz)!' dediler (derler). Ve zayıf sayılanlar, büyüklük taslayanlara: 'Hayır, siz gece ve gündüz tuzaklar/komplolar/hileler kuruyor, Allah'a nankörlük etmemizi ve O'na eşler koşmamızı bize emrediyordunuz.' dediler (demişlerdir). Ve azabı gördükleri zaman, pişmanlığı içlerine gömerler/içten içe pişmanlık duyarlar; zira biz kâfirlerin boyunlarına demir halkalar/prangalar/tasmalar geçirmişizdir. Onlar, yaptıklarından başkasıyla mı cezalandırılacaklardı (ya da: Yapıp ettiklerinden başka, neyin karşılığını görüyorlar ki)!? Biz hangi kente/memlekete bir uyarıcı göndermişsek mutlaka oranın varlıklı ve şımarmış önde gelenleri: 'Gerçekten biz, sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyi inkâr ediyoruz/tanımıyoruz!' demişlerdir. Ve: 'Biz mallar ve evlatlar bakımından daha çoğunluktayız, biz hiçbir şekilde azaba uğratılacak da değiliz!' demişlerdir. De ki: 'Şüphesiz benim Rabbim rızkı dilediğine/layık gördüğüne genişletir-yayar ve (dilediğine) kısar; fakat insanların çoğu bilmiyorlar (bunu böyle bilmiyorlar/bu gerçeği bilmiyorlar).' Ve bizim katımızda sizi (bize) yaklaştıracak olan ne mallarınız, ne de evlatlarınızdır; ancak iman edip salih amellerde bulunanlar başka; işte onlar için yaptıklarına karşılık olmak üzere kat kat fazlası mükâfat vardır ve onlar (cennette) yüksek köşklerinde/makamlarında/odalarında güven içindedirler. Ayetlerimizi âciz (hükümsüz/geçersiz/amacından mahrum/etkisiz) bırakmak için gayret edenlere gelince, işte onlar da azabın içine getirilmişlerdir (azapla yüz yüze bırakılacaklardır). De ki: 'Şüphe yok ki Rabbim, rızkı kullarından dilediğine/layık gördüğüne genişletip-yayar ve (dilediğine) kısar ve siz her neyi infak ederseniz O, yerine (başkasını) hemen verir (arkasını getirir/onun yerini doldurur/yenisini verir); ve/zira rızık verenlerin en hayırlısı O'dur.' Ve o gün Allah, onların hepsini bir arada toplayacak, sonra meleklere: 'Size kulluk edenler (tapanlar/ibadet edenler) bunlar mıydı/Bunlar size mi kulluk ediyorlardı?' diye (sora)caktır. (Melekler de:) '*Sübhâneke* (seni her türlü noksanlıktan tenzih ederiz, sen yücesin), sensin bizim *velî*miz, onlar değil. Hayır, onlar o cinlere kulluk ediyorlardı, çoğu onlara iman etmişti.' diyecek-

lerdir. Artık o gün, birinizin diğerine yarar sağlamaya da zarar vermeye de gücü yetmez. Ve zulmedenlere: 'Yalanlamış olduğunuz ateşin azabını (şimdi) tadın (bakalım)!' deriz/diyeceğiz. Ve onlara, apaçık olan ayetlerimiz okunduğunda: 'Bu, babalarınızın/atalarınızın kulluk ettiğinden/taptığından sizi çevirmek (alıkoymak) isteyen bir adamdan başkası değildir.' dediler. Ve/Dahası dediler ki: 'Bu, uydurulmuş bir iftiradan başka bir şey değildir.' Ve o kâfirlik edenler ('hakkı' örtüp gizleyenler/inkâr edenler), kendilerine gelen hak için dediler ki: 'Bu, apaçık bir büyüden/sihirden başka bir şey değildir.' Oysaki biz onlara (okuyup) ders alacakları kitaplardan vermediğimiz gibi senden önce onlara bir uyarıcı da göndermemiştik (*peygamberler ve kitap/lar daha önce o *ümmî* Araplardan değil, İsrailoğulları'ndan çıkmıştı/bunların söyledikleri, ne bir kitaba ne de bir nebiye dayanmaktadır). Kendilerinden önceki (millet)ler de yalanlamışlardı. Ve onlara verdiklerimizin onda birine bile sahip değillerdi. Buna rağmen resullerimizi yalanlamışlardı. Peki, benim inkârım nasıl olmuştu!? De ki: 'Size, sadece tek bir nasihat veriyorum: Allah için kalkın ayağa ikişer ikişer (arkadaşlarınızla beraber/toplumsal olarak) ve/veya teker teker, sonra da tefekkür edin (iyice düşünün/fikir üretin/akledin)! (Göreceksiniz ki) arkadaşınızda cinnetten/delilikten eser yoktur! O sadece, sizin için önünüzdeki şiddetli azaba karşı bir uyarıcıdır.' De ki: 'Ben sizden herhangi bir ecir (ücret/karşılık/mükâfat) istemedim; o sizin olsun. Benim ecrim sadece (ve sadece) Allah'a aittir (ecrimi ancak Allah verir). Ve/Zira O her şeye (hakkıyla) şahittir.' De ki: 'Rabbim elbette hakkı (ortaya) atar (koyar/koyacaktır). O, *gayb*ları (hakkıyla) bilendir.' De ki: 'Hak geldi; batıl ise (artık) ne bir şey ortaya çıkarabilir, ne de geri getirebilir.' De ki: 'Eğer dalalete düşersem (saparsam/sapmışsam/şaşırırsam/yanılırsam), şüphesiz nefsim aleyhine (kendi aleyhime) dalalete düşmüş olurum; eğer hidayete ermişsem (doğru yolu bulursam), bu da Rabbimin bana vahyettiği (Kur'an) sayesindedir. Muhakkak ki O *Semî*'dir (hakkıyla işitendir), *Karîb*'dir (kullarına çok yakındır).' Sen onları telaşa/korkuya kapıldıklarında bir görsen! Artık kaçış/kurtuluş yoktur ve/zira yakın bir yerden yakalanmışlardır. Ve (iş işten geçtikten sonra): 'Biz ona iman ettik.' demişlerdir, ama uzak yerden (dünya hayatı gelip geçtikten sonra imana) kavuşmak onlar için nasıl mümkün olur!? Oysa daha önce onu inkâr etmişlerdi ve onlar uzak bir yerden (dünyadayken) *gayb* hakkında atıp tutuyorlardı. Ve (şimdi), tıpkı daha önce benzerlerine (kafadarlarına) yapıl-

dığı gibi, kendileri ile istek duydukları şeyler arasında perde çekilmiştir. Çünkü/Muhakkak ki onlar, kuşku verici/derin bir tereddüt içinde idiler."

* * *

Ahiretteki iman ile dünyadaki küfür ortadan kalkmaz! Kur'an bize bunu öğütlemekte, zihinlerimize bunu kazımaktadır… Eğer aklımızı kullanmazsak, bu duruma ürettiğimiz/üreteceğimiz mazeretlerin hiçbiri ahirette kabul görmeyecektir...

Yirmi dördüncü ayette geçen, "O hâlde biz veya siz (ikimizden biri), ya doğru yol üzerinde veya açık bir sapıklık içindedir." ifadesi ne kadar muhteşem bir ifade!.. Gerçekten, başka bir alternatif var mı?

Yine Yüce Allah kırk altıncı ayet ile "kalkın ve düşünün" diyerek aklı olanların aklını harekete geçirmeye çalışmaktadır. Verilecek tek bir öğüt varsa, onun, "Allah için samimi bir şekilde kalkıp düşünmek, akletmek" olduğu anlatılmaktadır. Akletmenin, düşünmenin önemi ve Allah katındaki değeri bundan daha güzel nasıl açıklanabilir?..

Kafamızdaki pek çok yanlış fikirden arınıp, Allah için düşünmek; beynimizi ve yüreğimizi yanlışlardan temizleyip, aklımızı Allah için ayağa kaldırmak…

Evet, din adına ne biliyorsak durup tekrar bir düşünmeliyiz. Hak ile batılın birbirine karıştığı darmaduman olmuş bir zihin ile biz ancak kendimize zulmederiz!..

Yüce Allah'ı O'na atılan iftiralarla, aslı astarı olmayan batıl şeylerle tanımak bizi zalim olmaya götürür. Bu yüzden bir an önce beynimizi arındırmamız gerekir! Bunun için bütün bildiklerimizi tek tek yüce Allah'a doğrulatmamız gerekir, yani Kur'an'ın süzgecinden geçirmemiz gerekir. Kur'an'a uymayan şeyleri derhâl hayatımızdan çıkarmamız gerekir. Hak Kur'an bize ne emretmişse de onları acilen hayatımıza almamız gerekir. Aksi takdirde yüce Allah'ın demediği ve istemediği bir şeye O istemiş gibi tutunmak: O'na saygısızlıktır, samimiyetsizliktir, O'na iftiradır; bunu yapan bir kimseden daha zalim kim olabilir?!

* * *

Otuz dokuzuncu ayette dikkatlerimizi çeken şu ifadeleri tekrar bir okuyalım: "De ki: 'Şüphe yok ki Rabbim, rızkı kullarından dilediğine/layık gördüğüne genişletip-yayar ve (dilediğine) kısar ve siz her neyi infak ederseniz O, yerine (başkasını) hemen verir (arkasını getirir/onun yerini doldurur/yenisini verir); zira rızık verenlerin en hayırlısı O'dur."

Verilenin azalması gerekir öyle değil mi?.. Lakin Kur'an'a göre verilen her zaman azalmaz, aksine artabilir. Allah kendisi için verilenin azalmadığını bize bildirmektedir. Elle tutulup gözle görülen şeyler azalabilir, ama elle tutulup gözle görülmeyen şeylerin çoğalıyordur...

Verilenin yeri maddi bir şeyle doldurulabileceği gibi huzur olarak da doldurulabilir. Kanaat olarak ya da iç enerji olarak da doldurulabilir… Belki de Allah, bereket vererek onu doldurur… Zaten bir düşünsenize: O elle tutulan şeyleri, elle tutulmayan şeylerle üretmiyor muyuz?.. Eğer bizde yaşam sevinci olmasa, iç enerji olmasa, huzur olmasa nasıl çalışıp da kazanabiliriz ki?..

* * *

Yüce Allah'ın rızık verdiği kimselerden neler yapmasını beklediği/istediği konusunda bizleri aydınlatan şu ayetlere bir bakalım:

Kasas/76-77: "Muhakkak ki/Gerçek şu ki *Kârûn*, *Mûsâ*'nın kavmindendi de, onlara karşı azgınlık ediyordu. Biz ona, anahtarları (sermayesini taşımak) güçlü-kuvvetli bir topluluğa bile zor gelecek hazineler vermiştik. Hani kavmi ona şöyle seslenmişti: 'Şımarma! Muhakkak ki Allah, şımarıkları sevmez.' 'Ve Allah'ın sana verdiği nimetler sayesinde (onları O'nun yolunda harcayarak) ahiret yurdunu ara/iste ve dünyadan (da) nasibini unutma. Allah'ın sana ihsan ettiği gibi, sen de (insanlara) ihsanda bulun (iyilik et) ve yeryüzünde fesatçılığı (bozgunculuğu) arama/arzulama. Muhakkak ki Allah, bozguncuları sevmez."

("Sonrasında Karun ne yapmayı tercih etmişti? Bu tercihinin sonucunda neler olmuştu?.." gibi soruların cevaplarını ve daha fazlasını öğrenmek için surenin kalan ayetlerini de okuyun lütfen…)

Kur'an'ın hiçbir yerinde fakirlik övülmez. Fakirlik, tıpkı zenginlik gibi imtihan konusudur. Belki fakirlik bir kimse için daha hayırlıdır (*Kasas*/76-84), ama fakirlik hiçbir şekilde övülmez! Kur'an'da "faydalı, fayda sağlayan" işler ve oluşlar ön plana çıkmakta/çıkarılmaktadır ki bu bağlamda *Nahl*/75-76'daki örnekleri incelediğimizde, "zengin olup da faydalı işler yapma"nın elbette ki daha yararlı olduğu anlaşılmaktadır...

* * *

İnfakın kimlere yapılması gerektiğini, nasıl yapılması gerektiğini, hatta nasıl yapılmaması gerektiğini vb. birçok detayları birbirinden güzel örneklerle yüce Allah bizlere kitabında açıklamıştır. Bu güzel

ayetleri görmek için şimdi *Bakara*/261'den okumaya başlayarak 274'e kadar gelin lütfen. Ondan sonrası için burada birlikte devam edelim:

Bakara/274-281: "Mallarını (Allah yolunda) gece ve gündüz (gece-gündüz), gizli ve aleni (gizli-açık) infak edenler var ya, onların Rableri katında ecirleri (ödülleri) vardır. Ve onlara herhangi bir korku yoktur; onlar mahzun da olmayacaklardır (üzüntü de çekmeyeceklerdir). 'Er-ribâ'yı (o faizi) yiyen o kimseler, başka değil sadece o şeytanın o dokunup da çarptığı kimselerin ayağa kalkması/ayakta olması gibi ayağa kalkarlar/ayakta olurlar (ya da: Faiz yiyenler, şeytanın dokunarak aklını çeldiği kimsenin tavrından farklı tavır göstermezler). Bu (hâl), onların: '*El-bey*' (o alış-veriş) de ancak *er-ribâ* (o faiz) gibidir.' demeleri yüzündendir. Ve/Oysaki Allah, *el-bey*'i (o alış-verişi) helal, *er-ribâ*yı (o faizi) ise haram kılmıştır. Artık kime Rabbinden bir öğüt gelir de (o faizden) vazgeçerse, geçmişte olan kendisinindir (artık önceki işlemler geçmiştir). Ve onun işi (*tevbe*sinin ödülü/hakkında karar vermek) Allah'a aittir (Allah'a kalmıştır). Kim de (tekrar o faize) dönerse, artık/işte onlar ateşin halkıdır; orada sürekli kalacaklardır. Allah *er-ribâ*yı mahveder (o faiz getirisini yok eder/bereketini giderir); 'es-sadekât'ı (o sadakaları) ise artırır. Allah, küfre dalanların, günahta ısrar edenlerin hiçbirini sevmez (ya da: Allah günahta ısrar eden hiçbir inatçı nankörü sevmez). İman edip salih ameller işleyenler ve (bu bağlamda) *salât*ı ikame edenler (namazı kılanlar) ve zekâtı (gönülden gelerek) verenler var ya, şüphesiz ki onların Rableri katında ödülleri vardır. Ve onlara herhangi bir korku yoktur; onlar üzüntü de çekmeyeceklerdir. Ey iman edenler! Allah'tan sakının (O'na karşı duyarlı olun/*muttaki* olun). Ve eğer (gerçekten) iman etmiş kimselerseniz, *er-ribâ*dan geri kalan kısmı terk edin. Şayet (o faiz hakkında söylenenleri) yapmazsanız, Allah ve resulü tarafından (o faizcilere karşı) açılan savaştan haberiniz olsun. Eğer *tevbe* ederseniz (vazgeçerseniz), malınızın aslı (anaparanız, sermayeniz) sizindir. (Böylece) ne zulüm (haksızlık) etmiş ne de zulme (haksızlığa) uğramış olursunuz. Ve eğer (borçlu kişi) darlık/zorluk içinde ise, kolaylığa çıkıncaya (eli genişleyinceye) kadar ona zaman tanımak (gerekir). Ve eğer (yapacağınız fedakârlığın anlamını) bilirseniz, tasadduk etmeniz (alacağınızı sadakaya-zekâta sayıp bağışlamanız) sizin için daha (mutlak) hayırlıdır (ya da: Eğer alacağınızı bağışlarsanız, bunun sizin için daha hayırlı olduğunu bilin). Ve kendisinde Allah'a

döndürüleceğiniz, sonra da herkese kazandığının (hak ettiğinin) eksiksiz verileceği ve kimsenin haksızlığa uğratılmayacağı bir güne karşı takvalı (korunaklı, duyarlı) olun."

(Not: Sonrasında gelen ayet, Kur'an'ın en uzun ayetidir… *Er-ribâ* ilgili olarak ayrıca bk. *Âl-i İmrân*/130, *Nisâ*/160-162, *Rûm*/38-39)

Bakara/275'teki o faiz için kullanılan o cümleler, Kur'an'da başka hiçbir işlem veya günah için kullanılmamaktadır!

O faizin nasıl korkunç bir hata olduğunu, kesinlikle ve acilen bu hatadan dönmemiz gerektiğini âdeta haykıran ayetlerle karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz.

Allah'a karşı bir savaş içinde olmayı hangi aklı başında Müslüman göze alabilir!? Önce bireysel olarak bu hatalarımızdan süratle dönmek durumundayız. Toplumumuzu da bu faiz illetinden acilen uzak tutmanın yollarını bulmalıyız, bunun için çok titiz çalışmalar yürütmeliyiz. Bu durumla ilgili olarak mesela Kur'an'da altı yerde geçen "kard-ı hasen (güzel borç)" olayını geliştirip kurumlaştırabilir, sonrasında bunu adil bir düzen içerisinde uygulamaya alabiliriz. Oluşturduğumuz bu sistem ile bütün dünyaya da örnek olabiliriz; olmalıyız da zaten.

(Not: Prof. Dr. Abdülaziz Bayındır ve Süleymaniye Vakfı'nın faiz konusu ile ilgili birtakım çalışmaları mevcuttur. Mutlaka incelemenizi tavsiye ederim.)

Müslüman olan bizler bunu niçin beceremiyoruz!? Bu faiz konusunun üzerine eğilmeyecek isek, hangi konunun üzerine eğilmemiz gerekir acaba?! Yüce Allah'ın daha ne söylemesini bekliyoruz!? Öyle görünüyor ki biz Allah'ı unuttuk, Allah da bize kendimizi unutturdu. Müslüman olduğumuzu unuttuk, Kur'an'ı unuttuk, ışığımızı kaybettik… Korkunç!

A'râf/96: "Ve şayet o memleketlerin ahalisi (halkı) iman edip *muttaki* olsalardı, elbette ki/gerçekten üzerlerine gökten ve yerden bereketler (bolluklar) açardık. Velakin/Ancak onlar yalanladılar; biz de onları kazanageldikleri nedeniyle yakalayıverdik."

Biz Allah'a gerçek manada güvenirsek ve O'na karşı duyarlı olup da O'nun istediği düzene dönersek, Allah da gökten ve yerden bereketlerini bizlere açacağını buyurmaktadır. Bunu yağışlarla yapabilir, turizm ile yapabilir, yeraltı kaynaklarına eriştirmekle yapabilir, işten anlayan iyi yetişmiş beyinler kazandırarak bunu gerçekleştirebilir vs… Hiç bekle-

mediğimiz başka bir şekilde de bunu gerçekleştirebilir… Peki, Allah'a güvenip de Müslüman olduğunu iddia eden biz Müslümanlar, neyden korkuyoruz? Ne sebepledir ki Allah'a kulak vermiyoruz?! Rızkımızın yalnızca O'nun elinde olduğunu nasıl oluyor da unutuyoruz/göremiyoruz?!

Bu korkunç savaşa ne zaman bir son vereceğiz?

* * *

Sebe' suresinde karşımıza çıkan bir başka konu: Peygamberimiz, tıpkı diğer peygamberlerimiz gibi tebliğ görevine karşılık olarak hiçbir ecir (ücret/karşılık/mükâfat) talep etmemiştir (*Yâsîn*/21, *Sâd*/86, *Hûd*/29, 51, *Yûsuf*/104, *Furkân*/57, *Şu'arâ*/109, 127, 145, 164, 180, *Sebe'*/47, *Şûrâ*/23, *Tûr*/40, *En'âm*/970, *Yûnus*/72, *Kalem*/46)! Allah'ın dinini insanlara ulaştırırken bu yaptığına karşılık hiçbir ücret almamış, ecrini yalnızca yüce Allah'tan beklemiştir. (Yüce Allah'ın ayetlerinin bolca incelendiği bu kitabın yazarı olarak elbette ki peygamberlerin bu *sünnet*ine uyacağım; yapılan bu çalışmaya karşılık olarak hiçbir ücret almayacağım.)

* * *

Fussilet Suresi (1-54): "*Hâ*, *Mîm*. (Bu,) O *Rahmân*, *Rahîm* (olan Allah) tarafından indirilmiştir. Bilen (bilgi ile donanmış/kavrayabilen/bilecek) bir kavim (topluluk) için, Arapça bir Kur'an olarak ayetleri tafsil edilmiş (fasıl fasıl açıklanmış) bir kitaptır; bir müjde verici ve bir uyarıcı olarak. Fakat (insanların) çoğu yüz çevirdiler; artık onlar dinlemezler/duymazlar/işitmezler. Ve dediler ki: 'Bizi kendisine çağırdığın şeye karşı kalplerimiz bir örtü/kılıf içindedir ve kulaklarımızda bir ağırlık ve bizimle senin aranda bir perde vardır. Artık sen (yapabileceğini/elinden geleni/istediğini) yap, muhakkak biz de yapıyoruz/yapacağız!' De ki: 'Ben ancak sizin gibi bir beşerim. Bana yalnızca, ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyediliyor. Öyleyse/Artık O'na yönelin ve O'ndan mağfiret (bağışlanma/af) dileyin.' Ve o müşriklerin (ortak koşanların) vay hâline! Onlar ki, zekâtı vermezler (arınmak için ödenmesi gereken bedeli gönüllü olarak ödemezler), ahireti de inkâr ederler. İman eden ve salih amellerde bulunanlara gelince; elbette ki onlar için kesintisiz/başa kakılmayan bir mükâfat vardır. De ki: 'Siz, yeri iki gün/evre içinde yaratana gerçekten nankörlük edip O'na ortaklar mı koşuyorsunuz?' O, âlemlerin Rabbidir. Oraya (yeryüzünün içi-

ne), onun üzerinde 'revâsî' (sarsılmayacak büyüklükte ve sağlamlıkta sabit şeyler, ağırlıklar) var etti ve orada bereketler (yarattı) ve oranın azıklarını (rızıklarını/besinlerini) talep edenler (isteyenler/ihtiyaç sahipleri) için eşit olarak (dengeli) takdir etti; (bütün bunlar) dört gün/evre içinde (gerçekleşti). Sonra 'dühân' (duman) hâlinde bulunan göğe yöneldi, ona ve arza: 'İsteyerek veya istemeyerek (buyruğuma) gelin!' dedi. 'İsteyerek geldik (boyun eğdik).' dediler. Böylece iki gün/evre içinde onları yedi gök olarak tamamladı ve her göğe emrini (kanunlarını/görevini/işini) vahyetti (öğretti). Ve biz yakın göğü/Dünya semasını kandillerle ve koruma ile donattık/süsledik. İşte bu, *'Azîz*, *'Alîm* olanın takdiridir. Bu durumda/Buna rağmen eğer onlar yüz çevirirlerse, artık de ki: 'Ben sizi, *Âd* ve *Semûd*'a çarpan yıldırıma benzer bir yıldırıma (felakete) karşı uyardım/uyarıyorum!' Hani onlara: 'Yalnızca Allah'a kulluk edin!' diye önlerinden ve arkalarından resuller (elçiler) gelince, onlar demişlerdi ki: 'Eğer dileseydi Rabbimiz melekler indirirdi; bundan dolayı biz, sizinle gönderilen(i iddia ettiğiniz) şeyi inkâr ediyoruz/tanımıyoruz.' *Âd* (Ad kavmi); onlar yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve dediler ki: 'Kuvvet bakımından bizden daha güçlüsü/üstünü/çetini kimmiş!?' Onlar, kendilerini yaratan Allah'ın, elbette ki onlardan kuvvetçe daha güçlü olduğunu görmediler mi? Ve onlar, bizim ayetlerimizle mücadele ediyorlardı/ayetlerimizi (bile bile/inatla) inkâr ediyorlardı. Bundan dolayı biz de onlara dünya hayatında aşağılanma/rezillik azabını tattırmak için, o uğursuz (felaketler yüklü) günlerde üzerlerine 'kulakları patlatan bir kasırga'/'dondurucu bir kasırga' gönderdik. Ahiret azabı ise elbette daha rezil edicidir. Ve/Üstelik onlar, hiçbir yardım (da) görmeyeceklerdir. *Semûd*'a gelince; biz onlara doğru yolu gösterdik, fakat onlar körlüğü hidayete tercih ettiler. Böylece yaptıkları/kazandıkları şeyler yüzünden alçaltıcı azap yıldırımı onları yakalayıverdi. İman edenleri ve sakınanları (takva sahiplerini/duyarlı olanları/sorumluluk bilincinde olanları) ise kurtardık. Ve o gün, Allah'ın düşmanları, ateşe sürülmek üzere hep bir araya toplanırlar. Nihayetinde/Sonunda oraya vardıkları zaman, kulakları ve gözleri ve derileri yaptıkları şeyler hakkında onların aleyhinde şahitlik ettiler (ederler). Onlar derilerine: 'Niçin aleyhimize şahitlik ettiniz?' dediler (derler). Onlar da: 'Her şeyi konuşturan Allah, bizi de konuşturdu. Sizi ilk defa yaratan O'dur ve yine yalnızca O'na döndürülüyorsunuz.' dediler (derler). 'Siz ne kulaklarınızın, ne gözlerinizin, ne de derilerinizin

aleyhinize şahitlik etmesinden sakınıyordunuz; velakin yaptıklarınızın birçoğunu Allah'ın bilmeyeceğini sanıyordunuz. Ve işte bu, sizin zannınız; Rabbiniz hakkında beslediğiniz zannınız sizi helake (yıkıma) uğrattı, böylelikle hüsrana uğrayan kimseler olarak sabahladınız/ziyana uğrayanlardan oldunuz!' Şimdi eğer sabredebilirlerse, artık onlar için konaklama yeri ateştir. Ve eğer (tekrar dünyaya dönüp Allah'ı) hoşnut etmek isterlerse, memnun edilecek değillerdir. Biz onlara birtakım yakın kişiler/arkadaşlar musallat ettik de onlar, önlerinde ve arkalarında olanları kendilerine süslü gösterdiler. (Böylece) kendilerinden önce gelip geçmiş olan cin ve insan toplulukları hakkındaki söz (azap sözü) onlara da hak oldu, çünkü/muhakkak ki onlar ziyanda idiler. Ve kâfirler: 'Bu Kur'an'ı dinlemeyin ve onda (onunla ilgili) gürültü çıkarın, belki/umulur ki galip gelirsiniz (onu bastırırsınız)!' dediler. Artık/Bunun içindir ki, mutlaka (böylesi) kâfirlere şiddetli bir azap tattıracağız ve onları yapıp-ettiklerinin en kötüsüyle cezalandıracağız. İşte bu, Allah düşmanlarının *cezâ*'sı (karşılığı/cezası) o ateştir. Ayetlerimize karşı mücadele etmeleri/Ayetlerimizi (bile bile/inatla) inkâr etmeleri dolayısıyla bir *cezâ*' olarak orada kendileri için sürekli kalış yeri vardır. Ve (ateşe giren) kâfirler şöyle dediler (derler): 'Rabbimiz! Cinlerden ve insanlardan bizi saptırmış olanları bize göster, onları ayaklarımızın altına alalım da en aşağıda kalanlardan/aşağılıklardan olsunlar!' Muhakkak ki 'Rabbimiz Allah'tır.' deyip, sonra dosdoğru bir istikamet tutturanlara gelince; onların üzerine melekler inerler (ve derler ki:) 'Korkmayın ve hüzne kapılmayın, size vadolunan cennetle sevinin!' 'Biz dünya hayatında da, ahirette de sizin *velî*leriniziz. Ve orada nefislerinizin arzuladığı (gönlünüzün çektiği) (her şey) sizindir. İstediğiniz olmasını (arzuladığınız) şeyler de sizindir; *Ğafûr* (çok bağışlayan), *Rahîm* (çok merhametli olan) (Allah) tarafından bir ikram olarak.' Ve Allah'a davet eden ve salih amel işleyen ve 'Şüphesiz ben Müslümanlardanım/(Allah'a) teslim olanlardanım.' diyenden daha güzel sözlü kim olabilir!? Ve iyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel tavırla sav! O zaman (bir de bakarsın ki), seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki sımsıcak (candan) bir dost olur/olmuştur. Buna da, sabredenlerden başkası kavuşturulamaz. Ve buna, (hayırdan) büyük bir pay sahibi olanlardan başkası (da) kavuşturulamaz. Ve eğer şeytandan gelen kötü bir dürtü/düşünce/kışkırtma seni dürtecek olursa, hemen Allah'a sığın; çünkü/muhakkak ki *Semî* (hakkıyla işiten), *'Alîm* (hakkıyla bilen)

O'dur. Ve gece ile gündüz ve Güneş ile Ay O'nun ayetlerindendir. Eğer O'na kulluk/ibadet ediyorsanız, Güneş'e de Ay'a da secde etmeyin; onları yaratan Allah'a secde edin! Eğer onlar büyüklük taslarlarsa (bilsinler ki) Rabbinin yanında/katında/huzurunda bulunanlar, O'nu gece gündüz *tesbih* ederler ve/hem de (bundan) hiç bıkıp usanmadan. O'nun ayetlerinden biri de, senin yeryüzünü boynu bükülmüş görmendir; ama onun üzerine suyu indirdiğimiz zaman titreşir/kıpırdanır ve kabarır. Şüphesiz onu dirilten, ölüleri de elbette diriltcicidir, çünkü/muhakkak ki O, her şeye gücü yetendir. Bizim ayetlerimiz konusunda çarpıtma/saptırma yapanlar, bize gizli kalmazlar. Öyleyse ateşin içine bırakılan mı daha hayırlıdır yoksa kıyamet günü güvenle gelen mi? Dilediğinizi yapın, şüphesiz ki O, yaptıklarınızı (hakkıyla) görendir! Şüphesiz onlar, kendilerine gelen 'ez-zikr'e (o zikre/vahye/Kur'an'a) kâfir davrandılar (ayetleri görmezden geldiler/'hakikatin' üzerini örttüler/onu inkâr ettiler); hâlbuki o, *'azîz* (eşsiz, şerefli, üstün, değerli) bir kitaptır. Batıl ona önünden de, ardından da gelemez. O, *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi), *Hamîd* (övülmeye, övgüye yegâne layık olan, çok övülen) (Allah) tarafından indirilmiştir. Sana söylenen şeyler, senden önceki elçilere söylenenden başkası değildir. Şüphesiz senin Rabbin hem mağfiret sahibidir hem de elem verici azap sahibidir. Ve eğer biz onu *a'cemî* (Arapça olmayan bir dilde, yabancı bir dilde) olan bir Kur'an kılsaydık, onlar mutlaka: 'O'nun ayetleri tafsilatlı şekilde (fasıl fasıl, bölüm bölüm, genişçe) açıklanmalı değil miydi? Arap olana *a'cemî*, öyle mi?' derlerdi. De ki: 'O, iman edenler için bir hidayet (doğru yolu gösteren bir rehber) ve bir şifadır. İman etmeyenlere gelince, onların kulaklarında bir ağırlık (sağırlık) vardır. Ve o (Kur'an), onlar için bir körlüktür (Kur'an onlara kapalı ve anlaşılmaz gelir). (Sanki) onlara uzak bir yerden sesleniliyor (da Kur'an'da ne söylendiğini anlamıyorlar).' Ve andolsun ki biz *Mûsâ*'ya (da) 'el-kitâb'ı vermiştik, fakat onda ihtilafa düşmüşlerdi. Eğer Rabbinden (daha önce) bir söz geçmiş (verilmiş) olmasaydı, mutlaka aralarında hüküm verilmiş (iş bitmiş)ti. Muhakkak ki onlar da (senin kavmin/Mekkeliler de) bundan (Kur'an'dan) yana derin/kuşku verici bir şüphe içindedirler. Kim salih bir amelde bulunursa, kendi lehinedir; kim de kötülük ederse, kendi aleyhinedir. Ve/Zira Rabbin, kullara hiçbir şekilde zulmedici değildir (zulmetme ihtimali dahi yoktur). O (son) saatin ilmi/bilgisi yalnızca O'na döndürülür (O'na havale edilir/O'na bırakılır/O'na aittir). O'nun ilmi/bilgisi olmak-

sızın, hiçbir meyve tomurcuğundan çıkmaz ve hiçbir dişi gebe kalmaz ve/dahası doğurmaz/doğuramaz. Onlara: 'Nerede benim ortaklarım (!)?' diye sesleneceği gün, dediler ki (derler ki): 'Sana arz ederiz/itiraf ederiz ki bizden (buna) hiçbir şahit/tanık yok.' Ve (böylece) önceden yalvarıp yakardıkları/dua edip çağırdıkları/taptıkları (bugün) onlardan sapıp gitmiştir/uzaklaşıp kaybolmuştur ve onlar, kaçacak hiçbir yerleri olmadığını anlamışlardır. İnsan, hayır (iyilik) istemekten usanmaz; fakat ona bir şer (kötülük) dokundu mu; artık/hemen o, *ye'se* (ümitsizliğe, umutsuzluğa) düşer, yıkılır. Ve eğer ona dokunan zarardan sonra tarafımızdan bir rahmet tattırsak, mutlaka: 'Bu bana aittir/bu benim hakkımdır ve/hem o (son) saatin kopacağını da sanmıyorum, Rabbime döndürülmüş olsam bile mutlaka O'nun katında benim için daha güzel şeyler vardır.' der. Sonuçta o kâfirlere yaptıklarını mutlaka haber vereceğiz ve muhakkak onlara ağır azaptan tattıracağız. Ve insana nimet verdiğimiz zaman, yüz çevirir ve yan çizer; ona bir şer dokunduğu zaman da artık/hemen uzun uzadıya duaya/yalvarmaya koyulur. De ki: 'Ne dersiniz, eğer o (Kur'an) Allah katından ise, sonra siz ona kâfirlik ediyorsanız (onun üstünü örtüyorsanız/onu görmezlikten geliyorsanız/onu inkâr ediyorsanız/ona nankörlük ediyorsanız), (bu durumda haktan) uzak bir ayrılık içinde olandan daha sapık kim olabilir!?' Onlara ayetlerimizi (delillerimizi/kudret alametlerimizi/mucizelerimizi) ufuklarda ve nefislerinde göstereceğiz ki, onun (Kur'an'ın) hak olduğu kendilerine açıkça belli olsun. Her şeyin üzerinde Rabbinin şahit olması yetmiyor mu (ya da: Kendisinin her şey üzerinde bir tanık oluşu, senin Rabbine yetmez mi)!? Dikkat edin/Haberiniz olsun/İyi bilin ki onlar, Rablerine kavuşma konusunda bir şüphe içindedirler. (Yine) dikkat edin/haberiniz olsun/iyi bilin ki; şüphe yok ki O, her şeyi (ilmiyle) (çepeçevre) kuşatıcıdır."

* * *

Evet, Allah'a davet eden ve salih amel işleyen ve 'Şüphesiz ben Müslümanlardanım/(Allah'a) teslim olanlardanım.' diyenden daha iyi, daha güzel sözlü kim olabilir?..

Mü'min/41-44: "Ve ey kavmim! Ne oluyor ki (nasıl oluyor da) ben sizi kurtuluşa çağırıyorken, siz beni ateşe çağırıyorsunuz. Siz beni, Allah'a nankörlük etmeye (küfre/'Allah'ın birliğini' inkâr etmeye) ve hakkında hiçbir bilgim olmayan şeyleri O'na ortak koşmaya çağırı-

yorsunuz. Ben ise sizi o *'Azîz*, o *Ğaffâr* olan (Allah)a davet ediyorum. Gerçek şu ki, sizin beni davet ettiğiniz şeyin dünyada da ahirette de davete değer bir tarafı yoktur. Ve kuşkusuz dönüşümüz Allah'adır. Ve şüphesiz ki, o müsrifler (ölçüyü kaçıranlar/aşırı gidenler) de ateş ehlinin ta kendileridir. Artık size söylediklerimi yakında hatırlayacaksınız. Ve (bana gelince,) ben işimi Allah'a bırakıyorum/havale ediyorum. Muhakkak ki Allah kullarını (hakkıyla) görendir."

Hani bizi annemizin karnından hiçbir şey bilmezken çıkaran; bize işitme duyusu, gözler ve gönüller bahşeden o yüce kudret var ya, işte O'ndan bahsediyoruz!.. Uykuya ihtiyacımız var, yemeye ihtiyacımız var, tuvalete ihtiyacımız var, hareket etmek zorundayız; zayıfız, gereksinim duyuyoruz, dayanamıyoruz... Bizi tasarlayıp da "yoktan yaratan" bunları öyle kusursuz planlamış, öyle ince ayarda kılmış ki; aslında muazzam yaratılmışız ama her türlü muhtacız, her şekilde biçareyiz… Mükemmeliz ama âciziz, hep muhtacız… Bizi kodlayan, programlayan yüce Allah'tan bahsediyoruz, farkındasınız değil mi?..

* * *

Şûrâ Suresi (1-53): "*Hâ*, *Mîm*. *'Ayn*, *Sîn*, *Kâf*. *'Azîz*, *Hakîm* olan Allah, sana da senden öncekilere de işte böyle vahyeder; göklerde ne var, yerde ne varsa sadece (ve sadece) O'nundur ve O'dur *'Aliyy* (aşkın, çok yüce), *'Azîm* (üstün, azamet ve büyüklük sahibi). Gökler, neredeyse üzerlerinden çatlayıp-yarılacak. Ve melekler Rablerini *hamd* ile (övgü ile) *tesbih* ederler ve arzda (yeryüzünde) bulunanlar için mağfiret dilerler. İyi bilin ki/Haberiniz olsun/Dikkat edin; şüphesiz ki Allah'tır, (yalnız) O'dur *Ğafûr*, *Rahîm*. Ve O'nun dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) birtakım *velî*ler edinenlere gelince; Allah, onların üzerinde gözetleyicidir. Ve/Ama sen onların üzerinde hiçbir şekilde *vekîl* değilsin. Ve anakent/şehirlerin anası (Mekke) ve çevresinde bulunanlara, uyarıda bulunman ve kendisinde asla şüphe olmayan toplanma günü hakkında onları uyarman için, işte sana böyle Arapça bir Kur'an vahyettik. (O gün onlardan) bir fırka (grup, bölük) cennette, bir fırka da çılgınca yanan ateşin içerisindedir. Ve eğer Allah dileseydi, onları tek bir ümmet kılardı; fakat O, dileyeni/dilediğini (layık gördüğünü) rahmetinin içine alır. Zalimlere gelince; onlar için ne bir *velî* (dost/koruyucu, destekçi) vardır, ne de bir yardımcı. Yoksa O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) birtakım *velî*ler

mi edindiler? Hâlbuki (asıl) *velî* O'dur; yalnız Allah'tır, ölüleri dirilten de O'dur ve O her şeye gücü yetendir. Ve hakkında ihtilafa düştüğünüz herhangi bir şeyde nihai hüküm Allah'ındır, işte Allah budur, benim Rabbimdir, ben yalnız O'na tevekkül eder (dayanır, güvenir) ve yalnızca O'na yönelirim. O, gökleri ve yeri (bir çekirdeği yarar gibi) yoktan var edendir. Size nefislerinizden 'ezvâc' (eşler) ve 'el-en'âm'dan (o hayvanlardan) da 'ezvâc' (çiftler) var etmiştir. Sizleri bu suretle (bu düzen içinde/bu tarzda) türetip-yaymaktadır. O'nun benzeri gibi olan hiçbir şey yoktur ve/zira *Semî* (hakkıyla işiten), *Basîr* (hakkıyla gören) O'dur. Göklerin ve yerin anahtarları sadece O'nundur (O'nun yanındadır). Dilediğine rızkı genişletip-yayar ve (dilediğine) de kısar. Şüphesiz ki O, her şeyi (hakkıyla) bilendir. O, 'dini (dosdoğru) ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin' diye dinden *Nûh*'a vasiyet ettiğini/emrettiğini ve sana vahyettiğimizi, *İbrâhîm*'e, *Mûsâ*'ya ve *Îsâ*'ya vasiyet ettiğimizi/emrettiğimizi (aynen) sizin için de şeriat (kanun, din, yol) kıldı. Senin kendilerini çağırdığın şey, müşriklere ağır geldi/gelir. Allah dileyeni kendine seçer/Allah dilediğini (layık gördüğünü) kendine (elçi/peygamber) seçer, kendine yöneleni de hidayete erdirir (doğru yola yöneltir). Onlar, kendilerine ilim geldikten sonra, yalnızca aralarındaki 'bağy' (kıskançlık/taşkınlık ve ihtiras) yüzünden ayrılığa düştüler. Eğer Rabbinden, adı konulmuş bir ecele kadar geçmiş (verilmiş) bir söz olmasaydı, muhakkak aralarında hüküm verilmişti (iş bitirilmişti). Onlardan sonra 'el-kitâb'a vâris kılınanlar da, ona karşı kuşku verici/derin/ciddi bir şüphe içerisindedirler. İşte bunun için sen davet et (çağrıya devam et) ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol/doğru bir istikamet tuttur! Ve asla onların hevalarına (arzu, istek ve tutkularına) uyma! Ve de ki: 'Allah'ın kitaptan indirdiğine inandım/Allah'ın indirdiği (her bir) kitaba inandım. Ve aranızda adaletli davranmakla emrolundum. Allah, bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim amellerimiz bize aittir, sizin amelleriniz size aittir. Bizimle sizin aranızda asla bir 'hüccet' (delil/tartışma nedeni/deliller getirerek tartışma/deliller savaşı) yoktur. Allah bizi bir araya getirip-toplayacaktır/aramızı bulacaktır, zira dönüş/varış ancak O'nadır.' Ve O'na icabet edildikten sonra (Allah'ın davetini kabul ettikten sonra), hâlâ Allah hakkında münakaşaya kalkışanlara/(sözde) deliller öne sürüp çekişenlere/ileri geri tartışanlara gelince; onların hüccetleri Rableri katında batıldır (boştur/anlamsızdır/hükümsüzdür/geçersizdir). Ve onların üzerlerine bir gazap (kızgınlık/

öfke) ve onlara şiddetli bir azap vardır. 'El-kitâb'ı ve 'el-mîzân'ı (o ölçüyü/adalet terazisini/dengeyi/düzeni) hak ile indiren Allah'tır. Ne bilirsin/Sana bildiren ne olabilir ki/Nereden bileceksin; belki de o (son) saat (pek) yakındır! Onda acele edenler, ona (gerçekten) inanmayanlardır. İman edenler ise ondan korkarlar/içleri ürperir ve bilirler ki o hakkın (hakikatin/gerçeğin) ta kendisidir. Dikkat edin/Haberiniz olsun/İyi bilin ki; o (son) saat konusunda tartışanlar/şüpheye düşenler, elbette ki uzak bir sapıklık içindedirler. Allah kullarına karşı lütuf sahibidir, dilediğine (dilediği) rızkı verir; zira *Kaviyy* (kuvvetli), *'Azîz* (güçlü ve üstün olan) O'dur. Kim ahiret ekinini (sevabını/kazancını) istiyorsa, biz ona kendi ekininde artırmalar yaparız; kim de dünya ekinini (malını, mülkünü) istiyorsa ona da ondan veririz, ancak onun ahirette hiçbir nasibi yoktur. Yoksa onların birtakım ortakları mı var ki, Allah'ın izin vermediği şeyleri, dinden kendilerine bir şeriat kıldılar? Eğer o 'fasl' (hüküm, ayırım) kelimesi (sözü, kararı, vaadi, bildirimi) olmasaydı (hesabın mahşere bırakıldığı sözü olmasaydı), derhâl aralarında hüküm verilirdi. Ve şüphesiz ki zalimlere, (işte) onlara elem verici bir azap vardır. (O gün) zalimlerin, kazandıkları dolayısıyla korktuklarını (korkudan titrediklerini) görürsün ve/zaten o (korktukları) da başlarına gelmiştir. İman eden ve salih amellerde bulunanlar ise, cennetlerin bahçelerindedirler. Rableri katında her diledikleri onlarındır. İşte büyük *fazl* (lütuf ve ihsan) sadece (ve sadece) budur. İşte Allah, iman eden ve salih amellerde bulunan kullarına böyle müjde vermektedir. De ki: 'Ben buna karşılık, yakınlıkta sevgi dışında sizden hiçbir ücret istemiyorum.' Ve kim bir hasenat (iyilik, güzellik, hayır, *ma'rûf*) yaparsa/işlerse/kazanırsa/üretirse, biz onun iyiliğini/güzelliğini artırırız. Şüphesiz ki Allah *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Şekûr*'dur (şükredilen, şükredenleri karşılıksız bırakmayan, fazlasıyla mükâfatlandırandır). Yoksa onlar: 'Allah'a karşı yalan düzüp-uydurdu/Yalan uydurup Allah'a iftira etti.' mi diyorlar? Eğer/Öyle bir durumda, Allah dilese senin kalbini mühürler ve batılı mahveder/ortadan kaldırır ve hakkı kendi kelimeleriyle gerçekleştirir. Şüphesiz ki O, göğüslerin özünü (kalplerde olanları) bilendir. Ve O'dur ki kullarından *tevbe*yi kabul eder ve kötülüklerden geçer (kötülükleri bağışlar/günahları affeder) ve yaptıklarınızı bilir. Ve O, iman eden ve salih amellerde bulunanlara icabet eder (karşılık verir) ve onlara kendi *fazl*ından artırır. Kâfirlere gelince, onlara da şiddetli bir azap vardır. Ve eğer Allah, kulları için rızkı geniş tutup-yaysaydı

(bollaştırsaydı), yeryüzünde mutlaka azarlardı. Velakin (ancak) O, dilediği *kader*de (miktarda/ölçüde) indirir. Çünkü/Şüphesiz ki O, kullarından (hakkıyla) haberi olandır, (hakkıyla) görendir. Ve O'dur ki, onlar umutlarını kestikten sonra yağmuru indirir ve rahmetini serip-yayar. *Veliyy* (hakiki dost, gerçek gözetici), *Hamîd* (övülmeye, övgüye yegâne layık olan) O'dur. Ve göklerin ve yerin yaratılması ile bunların içinde 'dâbbeh'i (debelenen, hareket eden, canlı olan her şeyi) türetip-yayması O'nun ayetlerindendir. O, dileyeceği zaman onların hepsini bir araya toplamaya da gücü yetendir. Ve size isabet eden her musibet (felaket), (ancak) ellerinizin yaptığı/kazandığı dolayısıyladır. Ve/Yine de/Üstelik (Allah) çoğunu da affetmektedir. Ve siz yeryüzünde (O'nu) hiçbir şekilde âciz bırakamazsınız. Ve sizin Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) ne bir *velî*niz vardır, ne de bir yardımcınız. Denizde dağlar gibi akıp gidenler de O'nun ayetlerindendir. Eğer dileyecek olsa, rüzgârı (gücü) durdurur, böylece onun üstünde kalakalırlar. Elbette ki bunda, çokça sabreden, çokça şükreden herkes için ayetler vardır. Yahut kazandıkları dolayısıyla onları helak eder ve/ama/ne ki birçoğunu bağışlar. Ve (böylece) ayetlerimiz hakkında mücadele edenler/tartışıp duranlar, kendileri için hiçbir kaçacak yer olmadığını bilsinler. (Velhasıl/Unutmayın ki) size verilen herhangi bir şey, dünya hayatının *metâ*'sıdır (geçimliğidir/menfaatidir). Allah katında olan(lar) ise, daha hayırlıdır ve daha süreklidir. (Bu da) iman edip Rablerine tevekkül edenler içindir. Onlar ki; büyük günahlardan ve 'fevâhiş'ten (mutlak anlamda kötülükten/çirkin iş, fuhuş, hayâsızlık ve fenalık, utanç verici yüz kızartıcı davranışlar, ahlaksızlık, iğrençlikler, pislikler ve benzerlerinden) kaçınırlar ve gazaplandıklarında (öfkelendikleri zaman) bağışlarlar/affederler. Ve Rablerine icabet ederler (çağrısına kulak verirler/davetine uyarlar) ve *salât*ı ikame ederler (namazı kılarlar) ve işleri kendi aralarında şûra ile (istişare ile/birbirlerine danışarak) yaparlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler. Ve onlar, bir haksızlığa (zulüm ve saldırıya) uğradıkları zaman muhakkak yardımlaşırlar. Ve/Ama (unutmayın ki,) bir kötülüğün karşılığı, onun misli (ona denk/onun benzeri) bir kötülüktür; fakat kim affeder ve ıslah ederse (arayı düzeltirse/barışı sağlarsa/dirliği kurup-sağlarsa) artık onun ecri (mükâfatı/ödülü) Allah'a aittir. Muhakkak ki O, zalimleri (haksızlık yapanları) asla sevmez. Ve kim zulme uğradıktan sonra kendini

savunursa/hakkını alırsa, artık onlar için aleyhlerinde bir yol yoktur (bunun için kınanmaz, cezalandırılmazlar). Yol (ceza), ancak, insanlara zulmeden ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık çıkaranların/saldırganlık yapanların aleyhinedir. İşte bunlara elem verici (acıklı/acı) bir azap vardır. Kim de sabrederse ve bağışlarsa/affederse, şüphesiz ki bu, azme değer (direnç isteyen/kararlılık gerektiren/mühim/büyük/yapılmaya değer) işlerdendir. Ve Allah kimi saptırırsa (sapmasına izin verirse/sapıklıkta bırakırsa/sapıklığını onaylarsa), artık bundan sonra onun hiçbir *velî*si yoktur. Ve azabı gördükleri zaman zalimlerin: 'Geri dönmeye bir yol var mı?' dediklerini görürsün. Ve onların, zilletten başları önlerine düşmüş bir hâlde, ona (ateşe) sunulurlarken göz ucuyla gizli gizli/sezdirmeden bakındıklarını görürsün. İman edenler ise (şöyle) demişlerdir (diyeceklerdir): 'İşte asıl ziyana/hüsrana uğrayanlar, kıyamet günü hem nefislerini hem de ehlini (yandaşlarını/ailelerini) ziyan edenlerdir/hüsrana uğratanlardır.' Haberiniz olsun/Dikkat edin/İyi bilin ki; muhakkak ki zalimler, sürekli bir azap içindedirler. Onların Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) kendilerine yardım edecek *velî*leri de yoktur. Allah kimi saptırırsa (sapmasına izin verirse/sapıklıkta bırakırsa/sapıklığını onaylarsa), artık onun için hiçbir (çıkış, kurtuluş) yol(u) da yoktur. Allah'tan, geri çevrilmesi imkânsız bir gün gelmeden önce, Rabbinize icabet edin! O gün, sizin için sığınacak hiçbir yer yoktur, sizin için inkâr/itiraz da yoktur (yaptıklarınızı inkârınız da mümkün olmayacaktır). Şayet onlar yüz çevirecek olurlarsa, artık biz seni onların üzerine bir gözetleyici/bekçi olarak göndermiş değiliz. Sana düşen yalnızca tebliğdir. Gerçek şu ki, biz insana tarafımızdan bir rahmet tattırdığımız zaman ona sevinir; ama onlara kendi ellerinin takdim ettikleri dolayısıyla (elleriyle yaptıkları yüzünden) bir kötülük isabet ederse, bu durumda (işte o zaman) insan bir kâfir (nankör) kesiliverir! Göklerin ve yerin mülkü (mutlak hâkimiyeti/saltanatı/serveti/iktidarı/egemenliği) sadece Allah'a aittir. (O,) dilediğini yaratır; dilediğine dişiler bahşeder, dilediğine de erkekler bahşeder. Yahut onları erkekler ve dişiler hâlinde çift verir. Dilediğini de kısır yapar. Şüphesiz ki *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilen), *Kadîr* (her şeye hakkıyla gücü yeten/ölçü koyan) O'dur. Kendisiyle Allah'ın konuşması, bir beşer için olacak (şey) değildir; ancak bir vahiy ile ya da/yani perde arkasından ya da/yani bir resul(melek) gönderip kendi izniyle dilediğine vahyetmesi (durumu) başka. Muhakkak ki *'Aliyy* (aşkın, çok yüce),

Hakîm (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) O'dur. İşte (böylece) sana da emrimizden bir 'rûh' (ruh, yani 'hayat veren' Kur'an'ı) vahyettik. Sen 'el-kitâb' nedir, 'el-îmân' nedir bilmiyordun. Velakin biz onu (Kur'an'ı), kullarımızdan dilediğimizi/layık gördüğümüzü kendisiyle doğru yola eriştirdiğimiz bir *nûr* (ışık) kıldık. Ve muhakkak ki sen, dosdoğru olan bir yola kılavuzluk ediyorsun (yöneltip-iletiyorsun); göklerde ve yerde bulunan ne varsa kendisine ait olan Allah'ın yoluna. Haberiniz olsun/Dikkat edin/İyi bilin ki, (bütün) işler (sonunda) sadece (ve sadece) Allah'a döner/varacaktır."

* * *

Birbirinden önemli, birbirinden değerli bu harikulade ayetlerin arasından özellikle yirmi üçüncü ayeti bütün Müslümanların yüreklerine işlemeleri gerekir. Çünkü bu ayette peygamberimizin insanlardan istediği tek şeyin "yakınlıkta sevgi" olduğu geçmektedir. Bunu peygamberimize söyleten Allah'tır ve bunu bütün insanların bilmeleri gerekir… (Furkân/57'ye de ayrıca bakılmalı…)

Bürûc/14'te, *Hûd*/90'da da Allah'ın "Vedûd" ismi zikredilmektedir. Yüce Allah çok sevendir, çok sevilendir, sevginin kaynağıdır (ayrıca bakınız: *Âl-i İmrân*/76, 146, 148, 159, *Bakara*/222)…

Peki, bizler gerçekten seviyor muyuz, seviliyor muyuz? Sahi, Müslümanlar olarak birbirimizi ne kadar seviyoruz? Sevmemiz-sevilmemiz için neler yapmalıyız?

Bakın bu kritik sorular için harika bir cevap bulunmaktadır:

Meryem/96: "Şüphesiz, o iman edip salih amellerde bulunanlar var ya, *Rahmân* onlar için bir sevgi kılacaktır/yaratacaktır."

Çok net! Eğer Müslümanların arasında sevgi azalmışsa, hatta yok olma seviyelerine kadar gelmişse, bilinmelidir ki imanımızda ve/veya salih amellerimizde büyük bir problem var demektir. Çok acil olarak imanımızı ve amellerimizi kontrol etmeliyiz!

* * *

Okumuş olduğumuz *Şûrâ* suresi, adını otuz sekizinci ayette geçen ve "istişare, ortak akıl, danışma" anlamlarına gelen "şûrâ" kelimesinden almaktadır. Namaz ve infak emirleri ile aynı ayette yer alması ve ahiretteki kalıcı mükâfatlara erişecek kimselerin özelliklerinden biri olarak sayılması "şûra"nın ne derece önemli olduğunu gözler önüne sermektedir. *Âl-i İmrân*/159'dan da hatırlarsak "istişare etmek" Allah'ın bir em-

ridir! Bu ayetleri *Nisâ*/58 ile birlikte okuduğumuz zaman ise istişareyi ehil kimseler ile yapmamız gerektiği sonucuna ulaşıyoruz...

* * *

Yine bu sureden şunu anlıyoruz ki "suça verilecek karşılık, en çok suç kadar olmalı"dır. Önemine binaen ayetleri tekrar okuyalım:

Şûrâ/40-43: "Ve/Ama (unutmayın ki,) bir kötülüğün karşılığı, onun misli (ona denk/onun benzeri) bir kötülüktür; fakat kim affeder ve ıslah ederse (arayı düzeltirse/barışı sağlarsa/dirliği kurup-sağlarsa) artık onun ecri (mükâfatı/ödülü) Allah'a aittir. Muhakkak ki O, zalimleri asla sevmez. Ve kim zulme uğradıktan sonra kendini savunursa/hakkını alırsa, artık onlar için aleyhlerinde bir yol yoktur (bunun için kınanmaz, cezalandırılmazlar). Yol (ceza), ancak, insanlara zulmeden ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık çıkaranların/saldırganlık yapanların aleyhinedir. İşte bunlara elem verici (acıklı/acı) bir azap vardır. Kim de sabrederse ve bağışlarsa/affederse, şüphesiz ki bu, azme değer (direnç isteyen/kararlılık gerektiren/mühim/büyük/yapılmaya değer) işlerdendir."

Bununla ilgili olarak *Nahl* suresinde de harika ifadeler yer almaktadır:

126-128: "Ve eğer ceza verecekseniz, size yapılanın misliyle (aynısıyla, benzeriyle) ceza verin. Ama eğer sabrederseniz, elbette bu (durum), sabredenler için daha hayırlıdır. (Ey peygamber!) Sen de sabret! Senin sabrın da ancak Allah('ın yardımı) iledir. Ve onlardan dolayı üzülme ve kurmakta oldukları tuzaklardan ötürü sıkıntı içinde olma! Muhakkak ki Allah, takva sahibi (duyarlı) olanlarla ve *muhsin*lerle (iyilik edenlerle/iyi ve güzel davrananlarla/yaptığını iyi-güzel yapanlarla/ihsanda bulunanlarla/güzeli hayata geçirenlerle/güzel düşünüp güzel davrananlarla) beraberdir."

Yine benzer mesajlar için *En'âm*/160, *Yûnus*/26-27, *Hacc*/60, *Enfâl*/60, *Neml*/89-90, *Yâsîn*/54, *Zümer*/10, 53, *Müzzemmil*/20, *Nebe'*/36, *Bakara*/261, 272, 273, *Mâide*/45, *Nisâ*/31, *Ahkâf*/16 ayetlerine bakıldığı zaman, konuyla ilgili bu ayetlerden anlaşılıyor ki iyiliklerin ödülleri en az iyilik kadar, hatta sınırsız olabilir. Kötülüklerin karşılığı ise eğer af değilse en fazla kötülük kadardır.

Muhteşem!

* * *

"Şeriat"ın ne olduğunu on üçüncü ayetteki ifadeden gayet güzel anlıyoruz. Daha fazla detay için Prof. Dr. Bayraktar Bayraklı'nın yapmış olduğu *Şûrâ*/13'ün tefsirini özellikle ve kesinlikle izlemenizi tavsiye ederiz. "Şeriat" kelimesi ile zamanında insanlarda oluşturulan kötü algının nasıl vuku bulduğunu anlamak mümkün değil!..

* * *

Zuhruf Suresi (1-89): "*Hâ*, *Mîm*. 'El-mübîn' (o apaçık ve aynı zamanda açıklayıcı) 'el-kitâb'a yemin olsun/andolsun. Gerçekten biz onu, umulur ki aklınızı kullanırsınız/düşünüp anlarsınız diye Arapça bir Kur'an kıldık. Ve şüphesiz o, bizim katımızda bulunan 'ümmi'l-kitâb'dadır (o ana kitaptadır/*levh-i mahfûz*'dadır); elbette ki *'aliyy*dir (yücedir), *hakîm*dir (hikmetlerle, tam isabet eden hükümlerle doludur). Siz müsrif (haddi aşan) bir kavim (toplum) oldunuz diye, şimdi 'ez-zikr'i (o zikri/öğüt ve hatırlatma dolu Kur'an'ı) sizden (uzaklaştırıp) bir yana mı bırakalım (sizi Kur'an ile uyarmaktan vaz mı geçelim)? Biz öncekiler içinde de nice nebi(ler) (elçiler/peygamberler) göndermiştik. Fakat onlar, kendilerine gelen her nebi ile mutlaka alay ettiler. Derken/Bunun üzerine/Sonunda biz, kuvvet bakımından bunlardan daha güçlü/çetin olan (toplum)ları helak etmiştik (yıkıma uğratmıştık). Ve/Nitekim öncekilerin örneği geçmiştir (ya da: Öncekilerde örneği geçti). Ve andolsun ki onlara: 'Gökleri ve yeri kim yarattı?' diye soracak olsan, elbet/tartışmasız: 'Onları *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün), *'Alîm* (her şeyi bilen, eşsiz bilgi sahibi) olan yarattı.' derler/diyeceklerdir. O ki, yeryüzünü size beşik yapan ve doğru gidesiniz (gideceğiniz yere ulaşasınız/yolunuzu bulasınız) diye size orada yollar var edendir. Ve/Yine O ki, gökten bir kader ile (ölçü ile) su indirendir. Ve/Nitekim biz onunla ölü bir beldeyi dirilttik/diriltiriz. İşte siz de böyle (diriltilip) çıkarılacaksınız. Ve bütün o çiftleri yaratan ve sizin için o gemilerden ve 'el-en'âm'dan (o hayvanlardan) bineceğiniz şeyleri var eden O'dur. Ki böylece siz onların sırtına binip üzerlerine yerleştiğiniz zaman, Rabbinizin nimetini zikrederek şöyle diyesiniz: 'Bunları bizim buyruğumuza/hizmetimize veren (Allah), *sübhân*dır (her türlü eksiklikten uzaktır, şanı yüce olandır)! Aksi takdirde biz bunu (kendimize, bu işe) yaklaştıramazdık. Ve muhakkak ki biz sadece Rabbimize döneceğiz.' Ve/Ama (buna rağmen), kendi kullarından bir kısmını O'nun bir cüzü kıldılar (Allah'ın bir parçası sayıp-yakıştırdılar). Muhakkak ki o (nankör) insan

apaçık bir nankördür. Yoksa O, yarattıklarından (kendisine) kızlar edindi de erkekleri size mi seçip ayırdı!? Ve/Ama onlardan biri, O *Rahmân* için verdiği örnek ile (Allah'a isnat ettiği kız çocuğu ile) müjdelendiği zaman, yüzü simsiyah kesilmiş olarak kahrından/kederinden/öfkesinden yutkunur durur. Süs içinde yetiştirilip, mücadelede açık olmayanı mı (Allah'a isnad ediyorlar)/Açığa vuramadığı bir çatışmaya girerek: 'Süsler içinde yetiştirilen biri mi?' (der). Onlar, *Rahmân*'ın kulları olan melekleri de dişiler kıldılar (dişi saydılar). Yoksa onların yaratılışlarına şahit mi olmuşlar!? Onların (bu) şahitlikleri (şahitlik iddiaları) yazılacak ve (bundan) sorguya çekileceklerdir. Ve/Bir de dediler ki: 'Eğer *Rahmân* dilemiş olsaydı, biz onlara kulluk etmezdik/tapmazdık.' Onların bundan yana hiçbir bilgileri yoktur. Onlar yalnızca saçmalıyorlar (zan ve tahminle yalan söylüyorlar). Yoksa biz, bundan önce kendilerine bir kitap verdik de şimdi ona mı sarılıyorlar? Hayır! Dediler ki: 'Gerçek şu ki biz babalarımızı/atalarımızı bir ümmet (bir din/bir mezhep/bir tarikat) üzerinde bulduk, muhakkak ki biz de onların izinde gidiyoruz.' İşte böyle; senden önce de hangi memlekete bir uyarıcı göndermişsek, mutlaka oranın 'varlıklı ve şımarmış önde gelenleri': 'Şüphesiz biz, babalarımızı bir ümmet üzerinde bulduk, biz de muhakkak ki onların izlerine uyuyoruz/uyacağız.' demişlerdi. (Gönderilen uyarıcı:) 'Size, babalarınızı üstünde bulduğunuz şeyden daha doğru olanını getirmiş olsam da mı?' deyince, demişlerdi ki: 'Doğrusu biz, kendisiyle gönderildiğiniz şeye kâfir olanlarız (tanımıyoruz/inkâr ediyoruz/görmek ve duymak istemiyoruz).' Bunun üzerine biz de onlardan intikam almıştık. Şu hâlde yalanlayanların sonu nasıl oldu bir bak(ın)! Ve hani (bir zamanlar) *İbrâhîm*, babasına ve kendi kavmine demişti ki: 'Gerçekten/Şüphesiz ki ben, sizin kulluk ettiklerinizden/taptıklarınızdan uzağım. Ancak beni yoktan yaratan başka (ben yalnız beni yaratana taparım). Zaten/Çünkü/Muhakkak ki beni hidayete yöneltip-iletecek olan O'dur.' Ve bunu, ardından gelenler arasında baki kalacak bir kelime (söz, ilke) kıldı; umulur ki (insanlar bu hak sözü hatırlayıp hakka) dönerler diye. Hayır/Doğrusu, bunları ve babalarını, kendilerine 'el-hakk' (o hak/hakikat/vahiy/Kur'an) ve onu açıklayan bir resul gelinceye kadar *metâ*'landırdım (yaşattım/geçindirdim). Ancak kendilerine o hak gelince, dediler ki: 'Bu bir sihirdir/büyüdür, kesinlikle biz ona (karşı) kâfir olanlarız (onu yalan sayanlarız).' Ve dediler ki: 'Bu Kur'an, iki şehirden birinin *'azîm* (büyük, ileri gelen,

zengin, güçlü) bir adamına indirilmeli değil miydi?' Senin Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini, aralarında biz paylaştırdık. Ve birbirlerine iş gördürmeleri için kimini ötekine derecelerle üstün kıldık. Ve Rabbinin rahmeti, onların derleyip-topladıklarından/toplayıp-yığdıklarından daha hayırlıdır. Şayet insanlar (kâfirlere verdiğimiz nimetlere bakıp küfürde birleşen) bir tek ümmet hâline gelmeyecek olsalardı, *Rahmân*'ı inkâr edenlerin evlerinin tavanlarını ve çıkacakları merdivenleri gümüşten yapardık. Evlerinin kapılarını ve üzerine yaslanacak koltukları da (hep gümüşten yapardık). Ve (nice) altın zinetler (de verirdik). Ne ki bütün bunlar, sadece (ve sadece) dünya hayatının *metâ*'sıdır. Ahiret ise, Rabbinin katında *muttaki*lere (takva sahiplerine/Allah'tan gerektiği gibi korkup sakınanlara/O'na karşı sorumluluk bilinciyle hareket edenlere) mahsustur. Ve kim *Rahmân*'ın zikrini (Kur'an'ı) görmezlikten gelirse (ondan yüz çevirirse), onun başına bir şeytan sararız; artık o, onun ayrılmaz arkadaşıdır. Ve şüphesiz bunlar (bu şeytanlar), onları yoldan alıkoyarlar; onlar ise, kendilerinin gerçekten hidayette (doğru yolda) olduklarını sanırlar. Nihayetinde bize geldiği zaman, der ki: 'Ah, keşke benimle senin aranda iki doğu arası kadar (doğu ile batı arası) uzaklık olsaydı; meğer ne kötü arkadaşmışsın!' Ama bugün (nedamet) size hiçbir fayda vermeyecektir. Çünkü zulmettiniz. Muhakkak ki azapta da ortaksınız. (Öyleyse) o sağıra sen mi işittireceksin; yahut o kör olanı ve apaçık sapıklık içinde bulunanı hidayete (sen mi) erdireceksin (doğru yola getireceksin)!? Şu hâlde biz seni onlardan alıp götürsek de (yine) mutlaka onlardan intikam alırız (onlara yaptıklarının acısını tattırırız). Yahut da onlara vadettiğimiz şeyi/yönelttiğimiz tehdidi sana gösteririz (senin gözlerinin önünde onları azaba uğratırız); çünkü/şüphesiz biz onlar üzerinde muktediriz (onlar üzerinde kesin bir otoriteye sahibiz). Öyleyse/Şu hâlde, sana vahyedilene sımsıkı sarıl! Çünkü/Şüphesiz ki sen dosdoğru bir yol üzerindesin. Ve muhakkak ki o (Kur'an), senin ve kavmin için bir zikirdir (hatırlatmadır/öğüttür/şan ve şeref kaynağıdır) ve yakında (ondan, ona uyup uymadığınızdan) sorumlu tutulacaksınız/sorulacaksınız. Ve senden önce gönderdiğimiz resullerimizden sor: *Rahmân*'dan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) kulluk edilecek birtakım ilahlar kılmış mıyız (hiç)!? Ve andolsun ki biz *Mûsâ*'yı *Fir'avn*'a ve onun ileri gelen adamlarına göndermiştik de o: 'Şüphesiz ki ben, âlemlerin Rabbi'nin resulüyüm.' demişti. Ne zaman ki

onlara ayetlerimizle geldi, onlar bunlarla (ayetlerle, mucizelerle) alay edip-gülmeye koyuldular. Ve biz onlara, biri ötekinden daha büyük olmayan hiçbir ayet göstermedik. Ve umulur ki dönerler diye, onları (kıtlık, tufan, çekirge gibi türlü) azapla yakaladık. Ve dediler ki: 'Ey büyücü/sihirbaz! Sende olan ahit adına (seninle yaptığı sözleşme hatırına) bizim için Rabbine dua et/yalvar; çünkü/gerçekten biz artık hidayete geleceğiz (yola geleceğiz/doğru yola yöneleceğiz)!' Fakat kendilerinden azabı (her) kaldırdığımızda, hemen sözlerinden dönüverdiler. Ve *Fir'avn*, kavmine seslenerek demişti ki: 'Ey kavmim! Mısır'ın mülkü (hükümranlığı/serveti) ve altımdan akıp giden şu ırmaklar benim (hâkimiyetimde) değil mi? Hâlâ görmüyor musunuz? Yoksa ben, şu 'mehîn' (aşağı sınıftan/zavallı/zayıf/basit/âciz/değersiz) ve neredeyse söz anlatamayacak durumda olan (ne demek istediğini bile açık seçik anlatamayan/iki lafı bir araya getiremeyen) adamdan daha hayırlı değil miyim? Bu durumda (eğer doğru söylüyorsa), üzerine altından bilezikler atılmalı yahut yanında (kendisine yardım eden, onu doğrulayan) melekler de gelmeli değil miydi?' Böylelikle/Bu suretle kavmini küçümsedi (ezdi/kandırıp aşağıladı/aptal yerine koydu/etkisi altına aldı); onlar da kendisine boyun eğip itaat ettiler. Çünkü/Zaten/Muhakkak ki onlar fasık (yoldan çıkmış) bir kavimdiler. Nihayetinde/Böylece bizi öfkelendirince, biz de onlardan intikam aldık; hepsini (suda) boğduk. Bu suretle onları, sonradan gelecekler için bir selef ve bir örnek kıldık. Ve ne zaman ki Meryem oğlu (İsa) bir örnek olarak verilse, senin kavmin hemen yaygarayı bastılar/basıyorlar. Ve: 'Bizim ilahlarımız mı daha hayırlı yoksa o mu?' diyorlar. Bunu sana sadece tartışma/çekişme olsun (sırf muhalefet olsun/polemik konusu olsun) diye misal verdiler. Hayır/Doğrusu onlar kavgacı bir kavimdir. O (İsa), yalnızca, kendisine nimet verdiğimiz ve *İsrâîloğulları*'na örnek kıldığımız bir kuldur. Ve eğer dileseydik, elbette sizden (içinizden) melekler kılardık/yaratırdık; yeryüzünde (size) halef (yerinize geçenler) olurlardı. Ve hiç kuşkusuz o, o (son) saatin bilgisidir/o (son) saat için bir ilimdir. Öyleyse ondan (son saatten/kıyametin geleceğinden) asla şüphe etmeyin ve bana tabi olun/uyun! Dosdoğru yol (yalnız) budur. Ve sakın şeytan sizi (bu yoldan) alıkoymasın/yoldan çıkarmasın! Çünkü/Şüphesiz ki o, sizin için apaçık bir düşmandır. Ve *Îsâ*, o açık belgelerle geldiği zaman demişti ki: 'Size 'el-hikmeh' (bu hikmet) ile geldim ve hakkında ihtilafa düştüklerinizin bir kısmını size açıklamak

için de. Artık/Öyleyse Allah'tan sakının (*muttaki* olun/takva sahibi olun/O'na karşı duyarlı olun/O'na karşı sorumluluk bilinciyle hareket edin) ve bana tabi olun/itaat edin/uyun!' 'Şüphesiz ki O, Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir; şu hâlde yalnız O'na kulluk edin! İşte dosdoğru yol budur.' Bunun ardından, içlerinden birtakım gruplar ihtilafa düştüler. Artık, elim (acı) bir günün azabından vay o zalimlerin/zulmedenlerin hâline! Onlar, ansızın ve hiç farkında değillerken o (son) saatin başlarına gelmesinden başkasını mı bekliyorlar/başka neyi bekliyorlar!? Dostlar o gün birbirlerine düşman kesilirler; ancak takvaya sarılanlar hariç. (O gün Allah şöyle buyurur:) 'Ey kullarım! Bugün sizin için korku yoktur, siz mahzun da olmayacaksınız!' Ki onlar, ayetlerimize iman eden ve teslim olanlardır/Müslüman olanlardır. 'Siz ve eşleriniz cennete girin; sevinç içinde ağırlanacaksınız!' Onların etrafında altından tepsiler ve kadehler dolaştırılır. Orada nefislerinin (canlarının) arzu ettiği ve gözlerinin hoşlandığı her şey vardır. Ve siz orada sürekli kalacaksınız. 'Ve işte, yaptıklarınıza karşılık olarak mirasçı kılındığınız cennet budur. Orada sizin için pek çok meyveler (ürünler) vardır, onlardan yersiniz (yiyeceksiniz).' Şüphe yok ki mücrimler (suçlular/günahkârlar/günahı hayat tarzı hâline getirmiş olanlar), cehennem azabında sürekli kalacaklardır. Onlardan (azap) hafifletilmeyecektir ve onlar orada ümitsizlik içindedirler. Biz onlara zulmetmedik; velakin onlar zalimlerin ta kendileriydi. (Cehennemdeki görevli meleğe:) 'Ey *Mâlik*! Rabbin bizim hakkımızda hükmünü versin (işimizi bitirsin/bizi dirilmemek üzere öldürsün/bizi yok etsin)!' diye seslenmiş (yakarmış), (bunun üzerine *Mâlik* de:) 'Gerçek şu ki/Şüphesiz ki siz böyle kalacaksınız!' demiş (olacak)tır. Andolsun size hakkı getirdik, velakin çoğunuz hakkı kerih gördünüz (ondan hoşlanmadınız/tiksindirici buldunuz/ondan nefret ettiniz). Yoksa onlar işi sıkı mı tutmuşlar? İşte şüphesiz biz de işi sıkı tutanlarız (kararlıyız)! Yoksa onlar; gerçekten bizim, sır tuttuklarını ve aralarındaki fısıldaşmalarını işitmediğimizi mi sanıyorlar? Hayır (işitiyoruz)! Onların yanlarındaki resullerimiz (elçilerimiz) de (her şeyi) yazıyorlar. De ki: 'Eğer *Rahmân*'ın çocuğu olsa(ydı), ona kulluk edenlerin/tapanların ilki ben olur(d)um (herkesten önce ben kulluk ederdim).' Göklerin ve yerin Rabbi, arş'ın Rabbi (olan Allah) onların nitelendirmelerinden münezzehtir (uzaktır, yücedir). Artık onları bırak; kendilerine vadedilen günlerine kavuşuncaya değin (boş ve anlamsız işlere) dalsınlar ve oynayadursunlar. Gökteki ilah da, yerdeki

ilah da O'dur. *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, her hükmünde tam isabet sahibi), *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilen) de O'dur. Ve göklerin ve yerin ve ikisi arasında bulunanların mülkü sadece kendisinin olan (Allah) ne yücedir! O (son) saatin bilgisi sadece onun yanındadır. Siz de (hepiniz) sadece O'na döndürüleceksiniz. Ve O'nun dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) yalvardıkları, şefaatte bulunmaya malik değillerdir/olamazlar! Ancak, bilerek hakka/hak ile şahitlik edenler müstesna. Ve andolsun onlara, kendilerini kimin yarattığını sorsan, elbette: 'Allah!' derler. O hâlde nasıl oluyor da çevriliyorlar!? (Peygamber'in:) 'Ey Rabbim! Bunlar iman etmeyen bir kavimdir.' demesini de (Allah biliyor). Artık/Şimdi sen onları affet/onlara aldırma ve de ki: 'Selam!' Artık, yakında bilecekler!"

* * *

Muhammed/18'de, kesin ve net bir şekilde "son saat"in belirtilerinin geldiği söylenmektedir. Bununla birlikte *A'râf*/187'de de onun ansızın geleceği bildirilmiştir. Okumuş olduğumuz *Zuhruf* suresinde yine son saatin bilgisine yalnızca yüce Allah'ın sahip olduğu vurgulanmıştır. Ama gelin görün ki bu bilgiye sadece yüce Allah değil (!), bazı hocalar (!) da sahiptirler!.. Öyle ki bu kimseler, son saat hakkında kitaplar yazmışlar; küçük-büyük, ufak-tefek bütün alametleri (!) sıralamışlar, hatta bunun Cuma günü gerçekleşeceğini söylemişler, bununla da yetinmeyip onun akşam ezanından sonra olacağı bilgisini de bu kitaplarına eklemişlerdir…

Allah ne söylüyor, bu insanlar neler söylüyorlar!.. Allah'ın dinine nasıl iftira edildiğini görüyorsunuz değil mi? Yüce Allah bu bilgiyi neredeyse kendinden bile gizleyeceğini bize bildirmişken (*Tâhâ*/15), bu insanlar nasıl da böyle şeyleri uyduragelmişler inanılır gibi değil!..

* * *

Câsiye Suresi (1-37): "*Hâ*, *Mîm*. 'El-kitâb'ın (bu kitabın) indirilmesi, *'Azîz*, *Hakîm* Allah'tandır. Muhakkak ki göklerde ve yerde müminler için (nice) ayetler vardır. Sizin yaratılışınızda ve türetip-yaydığı canlılarda da 'yûkinûn' (iyi bilen/kesin bilgiyle inanan/iyice anlayan/gerçeği görebilen/kesin olarak inanacak) bir kavim için ayetler vardır. Ve gece ile gündüzün art arda gelişinde ve Allah'ın gökten indirdiği rızıkta (yağmurda) ve ölümünden sonra yeryüzünü onunla diriltmesinde ve rüzgârları (değişik yönlerden estirerek) yönlendirmesinde aklını kullanan

bir kavim için (nice) ayetler vardır. İşte bunlar Allah'ın ayetleridir; sana bunları hak ile (bir amaçla/hak olarak/işin doğrusu, gerçeği, aslı ve esası olarak) *tilâvet* ediyoruz (okuyup aktarıyoruz). Artık/Hâl böyle iken onlar, Allah'tan ve O'nun ayetlerinden sonra hangi hadise (söze) iman edecekler? 'Gerçeği sürekli ters yüz eden'/'Çok yalan söyleyip iftira atan', günaha dalan herkese *veyl* olsun (vay onların hâline/onlara yazıklar olsun)! O, kendisine *tilâvet* edilen Allah'ın ayetlerini işitir de, sonra küstahça/büyüklük taslayarak sanki onları hiç duymamış gibi (küfründe) ısrar eder/direnir/inadında devam eder. Artık sen onu elem verici (acı) bir azapla müjdele! Ve/Üstelik ayetlerimizden bir şey öğrendiği zaman onu alay konusu edinir. İşte onlar için alçaltıcı (rezil ve rüsva edici) bir azap vardır! Ötelerinde cehennem vardır. Kazandıkları şeyler de, Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) edindikleri 'evliyâ' (*velî*ler/dostlar) da onlara hiçbir fayda vermez. Onlar için *'azîm* (büyük, 'korkunç') bir azap vardır. İşte bu (Kur'an) bir hidayettir (yol gösteren rehberdir)/İşte hidayet budur (Kur'an'dır). Rablerinin ayetlerine kâfir olanlara gelince, onlar için, (en) iğrenç olanından/kötüsünden/tiksindirici elem verici bir azap vardır. Allah'tır ki denizi size boyun eğdirdi (hizmetinize verdi), ta ki gemiler O'nun emriyle/emri gereğince akıp gitsin de, bu sayede O'nun *fazl*ından (lütfundan) istekte bulunasınız (arayasınız) ve şükredesiniz. Ve/Yine göklerde ne var, yerde ne varsa tümünü, kendinden (bir lütuf olarak) size boyun eğdirdi. Şüphesiz bunda, düşünen/fikir üreten/akleden bir toplum için ayetler vardır. İman edenlere söyle/de ki: 'Kazandıklarının karşılığını Allah'ın vereceği günlerin geleceğine ihtimal vermeyen (bunu ummayan) bir topluluğun kusurlarıyla ilgilenmesinler/onları bağışlasınlar!' Kim salih bir amelde bulunursa, kendi lehinedir ve kim kötülük yaparsa, artık o da kendi aleyhinedir. Sonra/Sonunda Rabbinize döndürüleceksiniz. Ve andolsun ki biz, *İsrâîloğulları*'na 'el-kitâb'ı ve 'el-hükm'ü (o hükmü, hikmeti) ve 'en-nübüvveh'i (o nübüvveti/peygamberliği) vermiş ve onları 'et-tayyibât' (o temiz ve güzel) şeylerle rızıklandırmış ve onları âlemlere (çağdaşlarına) üstün kılmıştık. Ve onlara bu emirden açık belgeler vermiştik (din konusunda açık deliller vermiştik). Fakat onlar, kendilerine ilim geldikten sonra, yalnızca aralarındaki 'bağy' (kıskançlık/taşkınlık ve ihtiras) yüzünden ihtilafa düştüler. Şüphesiz Rabbin, hakkında ihtilafa düştükleri şeyde kıyamet günü aralarında hüküm verecektir. Sonra seni de bu emirden bir şeriat (kanun, din, yol) üzerine kıldık; öyley-

se sen ona uy! Ve (sakın ha) bilmeyenlerin hevalarına (arzu, istek ve tutkularına) uyma! Çünkü/Şüphesiz ki onlar, Allah'tan (gelecek) hiçbir şeyi senden savamazlar/Allah'a karşı sana hiçbir fayda veremezler. Ve şüphesiz zalimler, birbirlerinin *velî*sidirler; Allah ise, *muttaki*lerin *velî*sidir. Bu (vahiyler/ayetler/Kur'an), insanlar için basiretlerdir (hakikat bilgileridir/aydınlatıcı delillerdir/bilinç kaynağıdır/kalp gözünü açan *nûr*dur), 'yûkinûn' (iyi bilen/kesin bilgiyle inanan/iyice anlayan/gerçeği görebilen/kesin olarak inanacak) bir kavim için de bir hidayet (yol gösterici rehber) ve bir rahmettir. Yoksa kötülük işleyenler, kendilerini, iman eden ve salih amellerde bulunanlar gibi kılacağımızı mı sandılar? Hayatları ve ölümleri bir olacak öyle mi?! Ne kötü hüküm veriyorlar! Allah gökleri ve yeri hak olarak (bir amaç ile/hak ve hikmete uygun olarak/hakikate göre/gerçek olarak/yerli yerince/adaletle) yarattı ki, her nefis, kendi kazandığının karşılığını görsün. Ve onlara asla zulüm edilmez (haksızlık edilmez). İşte/İmdi hevasını kendine ilah edineni gördün mü (ya da: İlahını hevası edineni gördün mü)? Allah onu bir ilim üzerine/bilgiye dayalı (sapmayı tercih ettiği için) saptırmış ve kulağı ve kalbi üzerine mühür basmış, gözünün üzerine de bir perde çekmiştir. Artık Allah'tan sonra ona kim hidayet verecektir? Hâlâ tezekkür etmez misiniz (düşünmez misiniz/hatırlayıp ders almaz mısınız)? Dediler ki: 'Hayat ancak (ve ancak) bu dünyada yaşadığımızdır. Ölürüz ve yaşarız. Ve bizi 'dehr'den (zamandan; başı sonu belli olmayan uzun bir zamandan) başkası helak etmez!' Oysa onlar bu hususta hiçbir bilgiye sahip değiller, onlar sadece zanda bulunuyorlar. Ve kendilerine açık belgeler olarak ayetlerimiz okunduğu zaman, onların: 'Eğer sadık (sözünde doğru/özü sözü bir/imanında samimi) iseniz atalarımızı (geri) getirin (de görelim)!' demekten başka bir delilleri yoktur. De ki: 'Sizi dirilten/yaşatan Allah'tır, sonra sizi öldürür, sonra kendisinden hiçbir kuşku olmayan kıyamet günü O sizi bir araya getirip-toplayacaktır.' Fakat insanların çoğu (bunu böyle) bilmezler. Ve göklerin ve yerin mülkü (mutlak hâkimiyeti/saltanatı/serveti/egemenliği) sadece Allah'ındır. Ve o (son) saatin gerçekleştiği gün, (işte) o gün, batılda olanlar ('gerçeği kabul etmeyip boş şeylere kapılanlar'/'ayetleri boşa çıkarmaya çalışanlar'/'varlığın anlam ve amacını geçersiz kılmaya çalışanlar') hüsrana uğrayacaklardır. Ve o gün sen, her ümmeti diz çökmüş görürsün. Her ümmet kendi kitabına çağırılır, (onlara şöyle denilir:) 'Bugün, yapıp-ettiklerinize karşılık göreceksiniz! İşte kitabımız; sizin aleyhinizde hak ile ko-

nuşuyor. Çünkü/Şüphesiz biz, sizin yapıyor olduklarınızı yazıyorduk/kaydediyorduk.' Artık iman edip salih amellerde bulunanları; Rableri işte onları rahmetine nail edecektir. İşte apaçık başarı/kurtuluş/zafer budur! Ve/Ama kâfir olanlara gelince, (onlara:) 'Ayetlerim size *tilâvet* edilmişti de sizler büyüklük taslayıp mücrim (suçlu/günahkâr/günahı hayat tarzı hâline getiren) bir toplum olmuştunuz, öyle değil mi?' (denilecektir). Ve: 'Şüphesiz Allah'ın vaadi haktır ve o (son) saat hakkında hiçbir kuşku yoktur.' denildiği zaman, siz: 'O (son) saat de neymiş, biz bilmiyoruz. Onun bir zandan ibaret olduğunu sanıyoruz ve biz ona kesin bir bilgiyle inanmakta olanlar değiliz (kesin bir bilgimiz olmadığı için inanmıyoruz).' demiştiniz. Ve yaptıklarının kötülükleri onlara görünmüş/ortaya çıkmış ve alay edip durdukları şey kendilerini kuşatıvermiştir. Ve (onlara şöyle) denilmiştir: 'Bu güne kavuşmayı unuttuğunuz gibi, bugün biz de sizi unutuyoruz! Ve barınağınız/varacağınız yer ateştir, hiçbir yardımcınız da olmayacaktır!' 'Böyledir, çünkü siz Allah'ın ayetlerini alaya aldınız ve/zira dünya hayatı sizi aldattı/gurura itti.' Artık o gün onlar ne oradan (ateşten) çıkarılırlar ne de (Allah'tan) hoşnutluk dilekleri kabul edilir. Şu hâlde, *el-hamd* (o övgü/övgünün tamamı), ancak (ve ancak) göklerin Rabbi ve yerin Rabbi; âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Ve göklerde ve yerde ululuk/büyüklük yalnız O'na aittir. Ve/Zira *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) O'dur."

* * *

Ğâşiye Suresi (1-26): "*El-ğâşiye*'nin (o dehşeti her yanı kaplayıp bürüyenin; son saatin/kıyametin) haberi sana geldi, (değil) mi? O gün, birtakım yüzler zilletle öne eğilmiştir/'zillet içinde aşağılanmıştır'. Çalışmış, yorulmuş (bitmiş, tükenmiş olarak). Kızışmış bir ateşe yaslanırlar/girerler. Kaynar bir pınardan/kaynaktan içirilirler. Onlar için kuru dikenden başka yiyecek de yoktur. (O) ne besler ne de açlığı giderir. O gün birtakım yüzler de vardır ki, nimette (engin bir mutluluk içinde)dir. Çabalarından hoşnutturlar (işlerinden, uğraşılarından memnundurlar). Yüksek/Yüce bir cennettedirler. Orada boş bir söz işitmezler. Orada 'durmaksızın akan' pınar(lar)/kaynak(lar) vardır. Orada yükseltilmiş tahtlar vardır; (önlerine) konulmuş kadehler/kupalar/testiler, sıra sıra dizilmiş yastıklar, serilmiş yaygılar/halılar (…).

Bakmıyorlar mı (incelemiyorlar mı/araştırmıyorlar mı/düşünmüyorlar mı); o deve (ya da: Yağmur yüklü bulutlar), nasıl yaratılmış? Ve semaya; nasıl yükseltilmiş? Ve dağlara; nasıl dikilmiş? Ve yeryüzüne; nasıl yayılıp-döşenmiş? O hâlde/Artık, sen hatırlat; çünkü/muhakkak ki sen yalnızca bir hatırlatıcısın. Sen onların üzerinde hiçbir şekilde zorba değilsin. Ancak kim (haktan) yüz çevirir ve kâfir olursa ('hakkın' üstünü örterse/küfre saparsa/inkâr ederse); artık Allah onu 'el-'azâbe'l-ekber' (o en büyük azap) ile azaplandırır (azaplandıracaktır). Muhakkak ki onların dönüşü sadece bizedir. Sonra onları hesaba çekmek de muhakkak ki sadece bize aittir."

* * *

Ahkâf Suresi (1-35): "*Hâ*, *Mîm*. 'El-kitâb'ın (bu kitabın) indirilişi, *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) Allah tarafındandır. Biz gökleri ve yeri ve ikisi arasında bulunanları ancak (ve ancak) hak ile (bir amaç ile/gerçek olarak) ve adı konulmuş (belirlenmiş) bir ecel ile yarattık. Ve/Ne ki kâfir olanlar, uyarıldıkları şeylerden yüz çevirmektedirler. De ki: 'Gördünüz mü haber verin/Söylesenize; Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) yalvarıp yakardıklarınız/dua ettikleriniz yerden neyi yaratmışlar bana bir gösterin!? Yoksa onların göklerde (yaratılışında, idaresinde) bir ortaklıkları mı var!? Eğer sadık (doğru/özü sözü bir/imanında samimi) iseniz, bundan önce (size indirilmiş) bir kitap ya da bir ilim/bilgi kalıntısı (varsa onu) bana getirin!' Allah'ı bırakıp da (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) kıyamet gününe kadar kendilerine cevap veremeyecek şeylere yalvarıp yakarandan/dua edenden daha sapık kim olabilir? Ve/Oysa onlar, bunların yalvarıp yakarmalarından gafildirler (habersizdirler). Ve/Kaldı ki, insanlar haşrolunduğu zaman (bir araya getirildiğinde) bunlar onlara düşman olurlar ve yaptıkları ibadete/kulluğa kâfir olurlar (inkâr ederler/tanımazlar/'ısrarla reddederler')! Ve onlara açık belgeler/apaçık deliller olarak ayetlerimiz *tilâvet* edildiği (okunup aktarıldığı) zaman, kâfirler kendilerine gelmiş olan *el-hakk* için: 'Bu, apaçık bir büyüdür.' dediler. Yoksa: 'Onu (Allah'a) iftira ediyor/uyduruyor.' mu diyorlar!? De ki: 'Eğer ben onu uydurmuşsam/iftira etmişsem, Allah'tan bana (gelecek) hiçbir şeye malik olamazsınız (Allah'tan gelecek cezayı savmaya asla gücünüz yetmez). Sizin kendisi (Kur'an) hakkında, yaptı-

ğınız taşkınlıkları O çok/daha iyi bilendir. Benimle sizin aranızda şahit olarak O yeter. Ve/Zira *Ğafûr* (çok bağışlayan), *Rahîm* (çok merhamet eden) O'dur.' De ki: 'Ben resullerden (elçilerden) bir türedi değilim (peygamberlerin ilki değilim). Bana ve size ne yapılacağını da bilmiyorum. Ben, yalnızca bana vahyedilmekte olana uyuyorum ve ben, apaçık bir uyarıcıdan başkası değilim.' De ki: 'Hiç düşündünüz mü/Ne dersiniz; şayet bu, Allah katından ise ve siz onu inkâr etmişseniz ve *İsrâîloğulları*'ndan bir şahit bunun bir benzerine (Tevrat'ta) şahitlik edip iman etmişken siz tenezzül etmemişseniz/kibirlenmişseniz/büyüklük taslamışsanız (haksızlık etmiş olmaz mısınız/durumunuz nice olur)? Muhakkak ki Allah, zalim bir toplumu hidayete erdirmez.' Ve kâfir olanlar, iman edenler için dediler ki: 'Eğer o hayırlı bir şey olsaydı, ona bizden önce koşup-yetişemezlerdi (ona inanmada bizi geçemezlerdi).' (Bu inkâr söylemiyle,) onunla doğru yola eremediklerinde (bununla umduklarını bulamadıklarında) ise: 'Bu kadîm (eski) bir yalandır (uydurmadır/efsanedir/mitolojidir/masaldır).' diyeceklerdir. Ve/Ne ki bundan (Kur'an'dan) önce de bir 'imâm' (rehber, önder) ve bir rahmet olarak *Mûsâ*'nın kitabı var. Bu (Kur'an) da tasdik eden (doğrulayan, kendinden önceki vahiyleri onaylayan) bir kitaptır. Arap dilindedir, zulmedenlere (haksızlık edenlere, kendilerine yazık edenlere) uyarı ve *muhsin*lere (iyilik edenlere/iyi ve güzel davrananlara/yaptığını iyi-güzel yapanlara/ihsanda bulunanlara) bir müjdedir. Şüphesiz, 'Rabbimiz Allah'tır.' deyip, sonra doğru bir istikamet tutturanlar (var ya); artık onlar için hiçbir korku yoktur, onlar mahzun da olmayacaklardır. İşte onlar, cennet halkıdır; yaptıklarına karşılık olmak üzere, içinde sürekli kalacaklardır. Ve biz insana, anne-babasına iyilikle davranmasını vasiyet ettik/emrettik. Annesi onu zahmetle taşıdı ve onu zahmetle doğurdu. Onun (hamilelikte) taşınması ve sütten kesilmesi, (toplam olarak) otuz aydır. Nihayet güçlü çağına erip kırk yıla ulaşınca, dedi ki: 'Rabbim! Bana ve anne-babama verdiğin nimete şükretmemi ve senin razı olacağın salih bir amelde bulunmamı bana sağla (beni buna sevk et/bunda beni başarılı kıl)! Benim için zürriyetimde salahı ver (soyumu ıslah et/neslimi iyilikte daim eyle/soyumdan gelecekleri salih eyle)! Şüphesiz ben, sana döndüm/yöneldim ve kuşkusuz ben Müslümanlardanım/(sana) teslim olanlardanım!' İşte bunlar, cennet halkı arasında o kimselerdir ki, yaptıklarının en güzelini kabul ederiz ve onların kötülüklerinden geçeriz. (İşte bu,) kendilerine vaadolunan

doğru sözdür (verilen sözün gerçekleşmesidir). Ve o kimse ki (öyle insan da vardır ki), anne-babasına: 'Öf (be) size! Benden önce nice nesiller gelip geçmişken, (diriltilip) çıkarılacağımı mı vadediyorsunuz?' dedi/der. Onlar ise Allah'a sığınarak/Allah'tan yardım dileyerek: 'Yazık sana/Yazıklar olsun sana/Sana yazık oluyor! İman et, çünkü/şüphesiz Allah'ın vaadi haktır!' dediler. Bunun üzerine o: 'Bu, evvelkilerin (geçmişlerin) masallarından başkası değildir.' dedi/der. İşte bunlar (bu inançta olanlar), cinlerden ve insanlardan kendilerinden önce gelip-geçmiş ümmetler içinde (azap) sözü üzerlerine hak olmuş kimselerdir. Gerçekten/Şüphesiz ki onlar, ziyana uğrayanlardır. Ve her birinin (inananların ve inanmayanların/herkesin) yaptıklarına göre dereceleri vardır. Ve/Sonuçta amellerinin karşılığı eksiksiz verilecektir ve kendilerine asla zulüm (haksızlık) yapılmayacaktır. Kâfir olanlar ateşe sunuldukları gün, (onlara şöyle denir:) 'Siz 'sahip olduğunuz tüm güzellikleri' dünya hayatınızda harcayıp-tükettiniz ve onlarla faydalandınız/yaşayıp-zevk sürdünüz. Bugün ise, yeryüzünde haksız yere büyüklük taslamanızdan ve fasıklıkta bulunmanızdan (yoldan çıkmanızdan) dolayı alçaltıcı bir azap göreceksiniz!' Ve *Âd*'ın kardeşini (Hud'u) zikret (hatırla/an)! Hani o, kendinden önce ve sonra uyarıcıların da gelip geçtiği *Ahkâf*'taki kavmini (şöyle) uyarmıştı: 'Allah'tan başkasına kul olmayın/kulluk etmeyin! (Aksi hâlde) gerçekten ben, sizin için *'azîm* (büyük) bir günün azabından korkuyorum.' Dediler ki: 'Sen, bizi ilahlarımızdan çevirmek için mi bize geldin? Eğer sadık (sözünde doğru/özü sözü bir/imanında samimi) isen, şu hâlde/hadi vadettiğin şeyi bize getir!' (Hud ise onlara) dedi ki: 'İlim (acele istediğiniz şeyin bilgisi) yalnızca Allah katındadır ve ben (sadece) size benimle gönderilen şeyi (görevlendirildiğim mesajı) tebliğ ediyorum; fakat/ne var ki sizi cahillik eden bir kavim olarak görüyorum.' Derken/Nihayetinde onu (azabı), vadilerine doğru yönelerek gelen bir bulut şeklinde gördüklerinde: 'Bu, bize yağmur yağdıracak bir buluttur.' dediler. 'Hayır! O, kendisi için acele ettiğiniz şeydir. İçinde elem verici (acı) azap bulunan bir rüzgârdır (kasırgadır)!' 'Rabbinin emriyle her şeyi yerle bir eder.' Derken/Nitekim sabahında, onların meskenlerinden başka hiçbir şey görünmüyordu. İşte biz mücrim (suçlu/günahkâr/günahı hayat tarzı hâline getirmiş) bir toplumu böyle cezalandırırız. Ve andolsun ki, biz onları, sizleri kendisinde yerleşik kılmadığımız yerlerde (size vermediğimiz güç ve iktidar imkânlarıyla) yerleşik kılmıştık. Ve onlara kulaklar (işit-

me duyusu) ve gözler (görme-basiret duyusu) ve gönüller vermiştik. Fakat ne kulakları, ne gözleri ne de gönülleri kendilerine bir fayda verdi. Zira/Çünkü onlar, Allah'ın ayetleriyle mücadele ediyorlardı/Allah'ın ayetlerini (bile bile) inkâr ediyorlardı. Alaya aldıkları şey de onları sarıp-kuşattı/kuşatacak. Ve Andolsun ki biz, çevrenizde bulunan nice şehri helak ettik (yıkıma uğrattık); ve/ama umulur ki dönerler diye ayetleri detaylı olarak/değişik şekillerde/tekrar tekrar açıklamıştık. Bu durumda, Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) O'na yakınlık sağlamak amacıyla edindikleri ilahlar, kendilerine yardım etselerdi ya! Hayır (aksine), onlar, kendilerinden kaybolup gittiler. Bu (inanç), onların yalanları ve uydurmuş olduklarıdır/(Allah'a) iftiralarıdır. Ve hani/bir vakit cinlerden bir grubu/bir topluluğu, Kur'an dinlemek üzere sana yöneltmiştik. Böylece onun (Kur'an'ın) huzuruna geldikleri zaman: 'Susun (dinleyin)!' demişlerdi. Bitirildiği zaman da kendi kavimlerine uyarıcılar olarak dönmüşlerdi. Demişlerdi ki: 'Ey kavmimiz! Gerçekten biz, *Mûsâ*'dan sonra indirilen, kendinden öncekileri tasdik eden (doğrulayan) bir kitap dinledik; hakka ve doğru yola yöneltip-iletmektedir.' 'Ey kavmimiz! Allah'a davet edene icabet edin ve O'na iman edin ki, günahlarınızı (ya da: Günahlarınızdan bir kısmını/Geçmiş günahlarınızı) bağışlasın ve sizi elem verici bir azaptan korusun.' 'Ve/Fakat kim Allah'a davet edene icabet etmezse, artık o, yeryüzünde Allah'ı âciz bırakacak değildir.' 'Ve kendisi için O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) *velî*ler de yoktur/bulamaz. Böyleleri apaçık bir dalalet/sapıklık içindedirler.' Görmüyorlar mı ki/Göremediler mi/Hiç düşünmezler mi ki; gökleri ve yeri yaratan ve onları yaratmaktan yorulmayan (Allah), ölüleri diriltmeye de güç yetirir? Elbette; muhakkak ki O, her şeye gücü yetendir. Kâfirler ateşe sunulacakları gün, (onlara şöyle denir:) 'Bu hak (gerçek) değil miymiş?' Onlar da derler ki: 'Elbette! Rabbimiz'e andolsun ki (gerçekmiş)!' (Bunun üzerine): 'Öyleyse inkâr etmenizden dolayı azabı tadın!' denir. O hâlde/Artık, resullerden azim sahibi olanların sabrettikleri gibi sen de sabret! Onlar hakkında acele etme! Onlar, vadedildikleri/tehdit edildikleri şeyi gördükleri gün, sanki gündüzün sadece bir saati kadar yaşamışlardır (öyle sanacaklardır). Bu bir tebliğdir (duyurudur); şu hâlde, fasık (yoldan çıkmış) bir kavimden başkası helak edilir mi hiç!"

* * *

Kur'an'da, anne-babamıza karşı nasıl davranmamız gerektiği konusu üzerinde birden fazla ayetle hassasiyetle durulmaktadır. Anne-babamızın üzerimizde o kadar çok hakları var ki… Allah bu hakkı gözetmektedir, anne-babamıza mutlaka iyi davranmamızı bize emretmektedir:

Bakara/83: "Ve hani *İsrâîloğullari*'ndan, 'Allah'tan başkasına kulluk etmeyeceksiniz ve anne-babanıza ve yakınlarınıza ve yetimlere ve 'el-mesâkîn'e (o fakirliğin kendisinde, bir daha ayrılmayacakmış gibi yerleştiği insanlara/yoksullara/ihtiyaç sahiplerine) iyilikle davranacaksınız ve insanlara güzel söz söyleyeceksiniz ve *salât*ı ikame edeceksiniz (namazı kılacaksınız) ve zekâtı vereceksiniz.' diye misak (kesin söz) almıştık. Sonra siz, pek azınız hariç, döndünüz; (hâlâ) yüz çevirip durmaktasınız."

Lokmân/14-15: "Ve biz insana anne-babasını (onlara iyilik yapmasını) vasiyet ettik/emrettik. Annesi onu, zayıflık üstüne zayıflıkla taşımıştır (her gün biraz daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır/sıkıntı üstüne sıkıntı çekerek karnında taşımıştır). Onun (sütten) ayrılması da iki yıl içindedir. O hâlde bana ve anne-babana şükret! Dönüş ancak banadır. Ve/Bununla birlikte, eğer onlar, hakkında bir bilgin olmayan şeyi bana ortak koşman için sana karşı çaba harcayacak olurlarsa (seninle *cihâd* ederlerse), bu durumda onlara itaat etme ve dünya (hayatın) da onları 'ma'rûf' üzere (iyilikle) sahiplen ve bana 'gönülden yönelen' kimsenin/kimselerin yoluna uy! Sonra/Sonunda dönüşünüz yalnızca banadır, böylece (o zaman) size yapıp-ettiklerinizi haber vereceğim."

Konunun ne derece önemli olduğu bu ayetlerden açıkça anlaşılmaktadır…

Bilmemiz gereken diğer ayetlere de bir bakalım:

Ankebût/8: "Ve biz, insana, ana-babasına iyilik etmesini (onlara iyi/en güzel bir biçimde davranmasını) vasiyet ettik/emrettik. Eğer onlar, hakkında bilgin olmayan şeyle bana ortak koşman için sana karşı çaba harcayacak olurlarsa/seni zorlayacak olurlarsa (seninle *cihâd* ederlerse), bu durumda onlara itaat etme (tabi olma/uyma/itibar etme)! Dönüşünüz ancak banadır. O zaman yaptıklarınızı size haber vereceğim."

Tevbe/23-24: "Ey iman edenler! Eğer imana karşı küfrü/inkârı sevip-tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi *velî*ler edinmeyin.

Sizden kim onları *velî*ler edinirse, işte bunlar zalimlerin ta kendileridir. De ki: 'Eğer babalarınız ve çocuklarınız ve kardeşleriniz ve eşleriniz ve aşiretiniz (hısım-akrabanız) ve kazandığınız mallar ve kesada uğramasından korktuğunuz ticaret ve hoşlandığınız meskenler, size Allah'tan ve resulünden ve Allah yolunda *cihâd* etmekten daha sevgili ise, artık Allah emrini getirinceye kadar gözetleyin (bekleyin/bekleyedurun). Ve/Ne ki Allah, fasık bir kavme hidayet vermez (fasıklar topluluğunu doğru yola iletmez-yöneltmez!)."

Şimdi, *En'âm* suresini bir açın ve en baştan okuyarak bir gelin lütfen. Mutlaka ama mutlaka bilinmesi gereken o mükemmel ayetlerin arasında bir kısmını daha önce okuduğumuz işte şu harika ayetleri de göreceksiniz:

En'âm/148-153: "Şirk koşanlar diyeceklerdir ki: 'Eğer Allah dileseydi ne biz şirk koşardık, ne de atalarımız. Hiçbir şeyi de haram kılmazdık.' Onlardan öncekiler de (tıpkı) böyle yalanlamışlardı da nihayet azabımızı tatmışlardı. De ki: 'Yanınızda (iddianızı ispat edecek) bize çıkaracağınız (çıkarıp gösterebileceğiniz) bir bilgi (ilim, belge) var mı? Siz yalnızca zanna uyuyorsunuz ve siz sadece saçmalıyorsunuz (zan ve tahminle yalan söylüyorsunuz/yalan yanlış atıp tutuyorsunuz). De ki: 'Kesin ve üstün' delil, sadece Allah'a aittir. Eğer O dileseydi elbette tümünüzü hidayete (doğru yola) yöneltip-iletirdi.' De ki: 'Haydi Allah'ın bunu haram kıldığına ('Allah şunu yasak etti' dediğiniz şeylere) şehadet edecek şahitlerinizi getirin!' Şayet onlar, şehadet edecek olurlarsa sen onlarla birlikte şehadet etme (onlara inanma); ayetlerimizi yalan sayanların ve ahirete inanmayanların hevalarına uyma; onlar, (birtakım güçleri ve varlıkları) Rablerine denk tutuyorlar. De ki: 'Gelin size Rabbinizin neleri haram kıldığını *tilâvet* edeyim (okuyup aktarayım): O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın ve ana-babaya iyilik edin ve yoksulluk endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin; sizin de, onların da rızıklarını biz vermekteyiz. Ve 'fevâhiş'in (mutlak anlamda kötülüklerin/çirkin iş, fuhuş, hayâsızlık ve fenalık, utanç verici yüz kızartıcı davranışlar, ahlaksızlık, iğrençlikler, pislikler ve benzerlerinin) açığına da gizlisine de yaklaşmayın ve Allah'ın haram kıldığı (muhterem kıldığı, öldürülmesini yasakladığı) cana haksız yere kıymayın! İşte (Allah) size bunları vasiyet etmiştir/emretmiştir; umulur ki aklınızı kullanırsınız.' 'Yetimin malına yaklaşmayın; ancak rüştüne erinceye kadar 'en güzel yolla (en

iyi tutumla) ilgilenme hâli' müstesna! Ve ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın! Biz hiçbir nefse, gücünün kaldırabileceği dışında bir şey yüklemeyiz (hiç kimseye yaratılış kapasitesinin üstünde yükümlülük getirmiyoruz). Ve (birisi hakkında) konuştuğunuz zaman, yakınınız bile olsa adaletli olun! Ve Allah'ın ahdine vefa gösterin (Allah'a verdiğiniz söze sadık kalın)! İşte (Allah) size bunları vasiyet etti/emretti; umulur ki tezekkür edersiniz ('gerçeği' hatırlarsınız/düşünüp öğüt alırsınız).' Ve/Zira muhakkak ki bu, benim dosdoğru yolumdur. Şu hâlde buna uyun! Sizi O'nun yolundan ayıracak (başka) yollara uymayın (ya da: Başka yollara uymayın; zira o yollar sizi O'nun yolundan ayırır)! İşte (Allah) size bunları vasiyet etti/emretti; umulur ki sakınırsınız (takva sahibi olursunuz)."

(Not: *İsrâ*/31-39 arasında da benzer şekilde yüce Allah'ın katında çirkin sayılan davranışlar açık bir şekilde ele alınmaktadır.)

Konu ile ilgili son olarak şu bitirici, kadir-kıymet dolu harika ayetleri de okuyalım:

İsrâ/23-25: "Ve Rabbin, O'ndan başkasına asla kulluk etmemenizi ve/bir de anne-babaya iyiliği (onlara iyi davranmanızı) kesin olarak emretmiştir. Şayet onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlılığa ulaşırsa, onlara 'Öf!' bile deme; onları azarlama; onlara 'kerîm' (güzel, saygı dolu, iltifatlı) söz(ler) söyle. Ve onlara merhamet ederek/onları esirgeyerek alçakgönüllülükle üzerlerine kanat ger ve de ki: 'Rabbim! Onlar beni küçükken nasıl (sevgi ve şefkatle, özenle, acıyıp) yetiştirdilerse/sahiplendilerse, şimdi sen de onlara merhamet eyle/acı!' Rabbiniz kalplerinizdekini çok iyi bilir. Eğer siz salihler olursanız, (bilin ki) muhakkak ki O, *tevbe* edenler (kendisine samimiyetle yönelenler/kendisine yönelip dönenler) için *Ğafûr*'dur (çok bağışlayıcıdır)."

İslam işte böylesine muhteşem, böylesine ince, böylesine değerli, böylesine kusursuz... Gerçekten mükemmel!..

Peşi sıra gelen ayetlerde ise: "Akrabaya ve yoksula ve yolda kalmışa hakkını vermemizi, gereksiz yere/amaçsız şekilde de saçıp savurmamamızı; eli sıkı da, büsbütün eli açık da olmamamızı; (eğer büsbütün eli açık olursak) kınanmış ve 'kaybettiklerimizin' hasretini çeker vaziyette oturup-kalacağımızı," ve bunun gibi son derece önemli konuları içeren emir ve yasakları görmekteyiz. Kesinlikle ve kesinlikle okuyun lütfen...

* * *

Zâriyât Suresi (1-60): "Andolsun tozu dumana katıp savuranlara, derken ağır bir yük/ağırlık taşıyanlara, sonra/derken kolaylıkla akıp gidenlere, sonra/derken iş(ler)i taksim edenlere (bölüştürüp dağıtanlara) ki, size vadedilmekte olan, hiç kuşkusuz doğrudur. Ve *dîn* (hesap, yargılama, ceza, karşılık) mutlaka vuku bulacaktır (gerçekleşecektir). Yollara/Yörüngelere sahip olan göğe andolsun ki, siz gerçekten birbirini tutmaz bir söz (çelişkili ve aykırı görüşler) içindesiniz. Ondan çevrilen çevrilir ('Kur'an'dan ya da imandan' savrulan kişi 'kendi aleyhine' savrulmuş olur). 'Kahrolsun 'el-harrâsûn' (o saçmalayanlar/o, zan ve tahminle yalan söyleyenler/o, hiçbir esas ve ilme dayanmaksızın zanneden ve vehme kapılanlar)!' Ki onlar, 'bilgisizliğin kuşatması' içinde habersizdirler (cehalet bataklığında ne yaptıklarından habersizdirler/koyu bir cehalet içerisinde kalmış gafillerdir/daldıkları gafletin derin karanlığında kendi varlığını unutanlardır/aptallıklarıyla cehalete gömülenlerdir). 'O *dîn* (hesap, ceza, karşılık) günü (de) ne zamanmış?' diye sorarlar. O gün onlar ateşle deneneceklerdir (ateşte azap göreceklerdir); (onlara:) 'Tadın fitnenizi! Bu, sizin pek acele isteyip durduğunuz şeydir!' (denilecektir). Şüphesiz ki *muttaki* olanlar, cennetlerde ve pınar başlarındadırlar; Rablerinin kendilerine verdiğini alanlar olarak. Çünkü/Şüphesiz onlar, bundan önce (dünyada) *muhsin* olanlardı (iyilik edenlerdi/iyi ve güzel davrananlardı/yaptığını iyi-güzel yapanlardı/ihsanda bulunanlardı). Geceleri pek az uyurlardı. Ve onlar seher vakitlerinde istiğfar ederlerdi (bağışlanma dilerlerdi). Ve mallarında, 'sâil' (açıktan isteyen, dilenen) ve 'mahrûm' (isteyemeyen, mahrum kalmış) için (belli) bir hak vardı. Ve kesin bir bilgiyle inanacak olanlar için yeryüzünde ayetler vardır, nefislerinizde de; yine de/hâlâ/hiç görmüyor musunuz? Semada da rızkınız ve size vadedilen şey(ler) vardır. İşte, semanın ve arzın Rabbine andolsun ki, şüphesiz, o (size vadedilen), tıpkı sizin konuşmanız gibi haktır (gerçektir). *İbrâhîm*'in ağırlanan/ikramını gören/saygın konuklarının bilgisi/haberi sana ulaştı değil mi? Hani yanına girdiklerinde '*Selâm*!' demişlerdi. O da '*Selâm*!' demişti, 'bunlar tanınmadık/yabancı bir topluluk' (diye içinden geçirmişti) (ya da: O da '*Selâm* size, yabancılar!' demişti). Hemen bir bahane ile/usulca/hissettirmeden ailesinin yanına gidip, semiz bir buzağı (eti) getirdi. Derken onlara yaklaştırıp (buyur ederek): 'Yemez misiniz?' dedi. Derken onlardan korkmaya başladı (durumlarından dolayı içine bir korku düştü). 'Korkma!' dediler ve ona bilgin bir erkek çocuk

müjdesini verdiler. Derken/Bunun üzerine (İbrahim'in) hanımı (elini) yüzüne vurarak çığlık içinde geldi ve: 'Ben kısır bir kocakarıyım!' dedi. Dediler ki: 'Böyledir, (bunu) senin Rabbin söylemiştir/buyurmuştur. Şüphesiz ki *Hakîm* (her hüküm ve icraatında pek çok hikmetler bulunan), *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilen) O'dur, O!' (İbrahim) dedi ki: 'Şu hâlde sizin (asıl/başka) isteğiniz/göreviniz/işiniz nedir, ey elçiler?' Dediler ki: 'Gerçek şu ki/Şüphesiz biz, mücrim (günahkâr/suçlu/günahı hayat tarzı hâline getirmiş) bir kavme gönderildik. Üzerlerine çamurdan taş yağdırmak için. (Bu taşlar,) haddi aşanlar için Rabbinin katında işaretlenmiş (taşlardır).' Derken/Bunun üzerine müminlerden orada kim varsa çıkardık. Zaten/Ne var ki orada, bir ev (halkı) dışında, Müslümanlardan/(Allah'a) teslim olanlardan kimse bulamadık. Ve orada, elem verici (acı) bir azaptan korkanlar için bir ayet (ibret/işaret) bıraktık. *Mûsâ*'da da (düşündürücü ayetler vardır). Hani biz onu apaçık bir 'sültân' (hüccet/delil/belge) ile *Fir'avn*'a göndermiştik. Fakat o bütün gücüyle (ordusu ile birlikte/ordusuna güvenerek) yüz çevirdi ve: '(Bu,) ya bir büyücü/sihirbaz veya bir mecnundur (cin etkisinde kalmıştır/delidir/delirmiştir).' dedi. Bunun üzerine/Nihayetinde, biz onu ve ordusunu/askerlerini yakalayıp denize attık. Ki o 'kınanacak işler yapıyordu'/O ise (boğulurken pişmanlıkla) kendini kınayıp duruyordu. *Âd* (kavmin)de de (ayetler vardır). Hani onların üzerine köklerini kesen bir rüzgâr (kasırga) göndermiştik. Üzerinden geçtiği hiçbir şeyi bırakmıyor, mutlaka onu kül edip savuruyordu. *Semûd*'da da (ayetler vardır). Hani onlara: 'Belli bir süreye kadar *metâ*'lanın (faydalanın/geçinin/sefa sürün).' denilmişti. Derken/Buna rağmen/Ancak Rablerinin emrine karşı geldiler/başkaldırdılar. Bunun üzerine bakıp dururlarken kendilerini yıldırım yakalayıverir. Artık ne ayağa kalkmaya güç yetirebildiler, ne de yardım bulabildiler. Bundan önce de *Nûh* kavmini (yıkıma uğrattık). Çünkü/Muhakkak ki onlar (da) fasık bir kavimdiler. Ve göğü (evreni) ellerimizle (güç ve kudretimizle) biz inşa ettik, muhakkak ki genişleten de/genişletici olan da biziz. Yeryüzünü de biz döşedik, (bak) ne de güzel döşeyiciyiz! Her şeyden de 'zevceyn' (çift/iki cins/iki eş) yarattık; umulur ki tezekkür edersiniz ('gerçeği' hatırlarsınız/düşünür ve ibret alırsınız). Şu hâlde Allah'a kaçın/koşun! Şüphe yok ki ben O'ndan (O'nun tarafından) size (gönderilmiş) apaçık bir uyarıcıyım (O'ndan yana açıkça uyarıyorum). Ve Allah ile birlikte başka hiçbir ilah edinmeyin! Zira/Şüphe yok ki ben O'ndan (O'nun tarafından) size (gönde-

rilmiş) apaçık bir uyarıcıyım. İşte böyle; onlardan öncekiler de kendilerine gelen her resule (elçiye), mutlaka 'büyücü/sihirbaz' veya 'mecnûn' (cin etkisinde kalmış/deli/delirmiş) demişlerdi. Onlar bunu (nesilden nesile) birbirlerine vasiyet mi ettiler!? Hayır/Doğrusu onlar azgın/taşkın/haddi aşan bir kavimdir. Öyleyse/Artık onlardan yüz çevir (ilgilenme/aldırma); artık/bu yüzden sen kınanacak değilsin. Ve/Ama hatırlat/öğüt ver; çünkü/muhakkak ki öğüt/hatırlatma, müminlere fayda verir. Ve ben cinleri ve insanları, ancak (ve ancak) bana kulluk etsinler diye yarattım. Ben, onlardan hiçbir rızık istemiyorum; beni doyurmalarını da istemiyorum. Şüphesiz ki *Rezzâk* (rızık veren), kuvvet sahibi, *Metîn* (çok sağlam/güçlü) olan ancak (ve ancak) O Allah'tır. Muhakkak ki, zulmedenlerin, tıpkı (geçmişteki bu) arkadaşlarının/yoldaşlarının payları gibi (azaptan) bir payları vardır. Şu hâlde acele etmesinler (azabımı acele istemesinler)! Kendilerine vadedilen o (azap) günlerinden dolayı o kâfirlerin vay hâline!"

* * *

Nûh Suresi (1-28): "Şüphesiz biz *Nûh*'u: 'Kavmini, onlara elim bir azap gelmeden evvel uyar!' diye kendi kavmine göndermiştik. Demişti ki: 'Ey kavmim! Gerçek şu ki, ben size (gönderilmiş) apaçık bir uyarıcıyım. O hâlde, Allah'a kulluk edin, O'ndan sakının (O'na karşı takvanızı takının) ve bana itaat edin (tabi olun/uyun/itibar edin) ki günahlarınızı (ya da: Günahlarınızın bir kısmını/Geçmiş günahlarınızı) bağışlasın ve sizi, adı konulmuş bir ecele kadar tehir etsin ('bağışlanmış olarak ecele varasınız diye size zaman tanısın, fırsat versin')! Şüphesiz, Allah'ın eceli geldiği zaman (Allah'ın takdir ettiği ölüm zamanı gelince), o artık ertelenmez. Keşke bunu bilmiş olsanız!' Dedi ki: 'Rabbim! Gerçekten kavmimi gece ve gündüz davet edip-durdum. Fakat davetim, ancak (onların) kaçışlarını artırdı. Ve gerçekten, onları senin bağışlaman için ne zaman davet ettiysem, onlar parmaklarını kulaklarına tıkadılar ve örtülerini başlarına çektiler ve ayak dirediler ve kibirlendikçe kibirlendiler. Sonra onlara açıkça (yüksek sesle, açık açık, haykırarak, gür sesle) davette bulundum. Sonra hem ilan ederek söyledim onlara, hem gizli gizli. Dedim ki: 'Rabbinizden mağfiret isteyin (bağışlanma dileyin); çünkü/gerçekten O, *Ğaffâr*'dır (çok bağışlayıcıdır). (Mağfiret dileyin) ki üzerinize göğü (yağmuru) bol bol göndersin! Ve sizi mallar ve oğullarla desteklesin ve size cennetler (bağlar-bahçeler) var etsin ve size ırmaklar

var etsin (bahşetsin/akıtsın). Size ne oluyor ki Allah'a bir vakar (değer/saygı/itibar) yakıştıramıyorsunuz (ya da: Size ne oluyor ki, Allah'tan bir vakar ummuyorsunuz)? Oysaki sizi hâlden hâle/evreden evreye geçirerek yaratan O'dur. Görmüyor musunuz; Allah yedi göğü tabaka tabaka/mutabakat hâlinde (uyum içinde) nasıl yaratmış! Ve Ay'ı bunlar içinde bir 'nûr' kılmış, Güneş'i de bir 'sirâc' (kandil) kılmıştır. Ve Allah sizi yerden bir bitki (gibi/olarak) bitirmiştir. Sonra sizi yine oraya geri çevirecek ve sizi (diriltici) bir çıkarışla (yeniden) çıkaracaktır. Ve Allah, yeri sizin için bir yaygı (sergi) kılmıştır ki ondan geniş yollar edinip dolaşabilesiniz.' (Öğütlerinin fayda vermemesi üzerine) *Nûh*, dedi ki: 'Rabbim! Gerçekten onlar bana isyan ettiler (karşı geldiler); mal ve çocukları kendisine ziyandan başka bir şeyi artırmayan kimseye itaat ettiler/uydular. Ve çok büyük tuzaklar/hileli-düzenler kurdular. Ve dediler ki: 'Sakın ilahlarınızı bırakmayın; bırakmayın ne *Vedd*'i, ne *Suvâ*'yı, ne *Yeğûs*'u, ne *Ye'ûk*'u, ne de *Nesr*'i!' Ve andolsun ki onlar çoğu kimseyi şaşırtıp-saptırdılar. Sen de bu zalimlere sapıklıktan/şaşkınlıktan başka bir şey artırma!' Onlar, hataları dolayısıyla suda boğuldular; sonra/dahası ateşe sokuldular (ateşe atılacaklar), artık Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) hiçbir yardımcı da bulamadılar (bulamayacaklar). Ve *Nûh* dedi ki: 'Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden yurt tutacak/gezip dolaşacak hiç kimse bırakma! Çünkü/Muhakkak ki sen onları bırakacak olursan senin kullarını şaşırtıp-saptırırlar ve onlar ancak; 'fâcir' (ahlaksız/kötülük üreten), kâfir (inkârcı/nankör) (eylemler, faaliyetler, işler) doğururlar (yaparlar). Rabbim! Beni ve ana-babamı ve iman etmiş olarak evime gireni ve iman eden erkekleri ve iman eden kadınları bağışla! Bu zalimlere ise tükenişten başkasını artırma!"

* * *

Kur'an'da Hz. Nuh ile içinde yaşamış olduğu toplumu hakkında verilen bilgiler çeşitli yönleri ve farklı boyutlarıyla yirmi sekiz sureye serpiştirilmiştir. Hz. Nuh, gerçekten de azim ve kararlılık sahibi olan, kıssası bütün insanlığa örnek teşkil eden, Kur'an'da kendisine en çok yer verilen peygamberlerden birisidir. Kendisi: İman sahibi bir kul (*Sâffât*/81), *muhsin* (*Sâffât*/80), hidayete erdirilmiş, ikram sahibi kılınmış (*En'âm*/84), çok şükreden bir kul (*İsrâ*/3), seçilmiş (*Âl-i İmrân*/33) emin bir resul (*Şu'arâ*/107) gibi çeşitli güzel sıfatlarla anılan bir peygamberdir.

Hz. Nuh'un uzun süren çabasını, çektiği o büyük sıkıntıları yine diğer surelerdeki ayetlerden de anlamaktayız. Mesela:

Ankebût/14-15: "Ve andolsun ki, biz *Nûh*'u kendi kavmine göndermiştik de içlerinde bin seneden elli yıl eksik kalmıştı. Sonunda onlar zulme devam ederken tufan kendilerini yakalayıvermişti. Fakat biz onu ve gemi ashabını (halkını) kurtarmıştık ve bunu âlemlere bir ayet (ibret/öğüt/mucize/işaret) kılmıştık."

"İçlerinde bin seneden elli yıl eksik kalmıştı." ifadesi gerçekten ilginçtir ki bununla anlatılmak istenen: "Hz. Nuh'un ömürlük davetinin 'çok kısa bir bölümü hariç' tamamına yakınının 'çetin ve zor' geçtiği," olsa gerektir... İfadenin "dokuz yüz elli yıl" yerine "elli yıl eksiğiyle bin sene" şeklinde gelmesi, "zamanın uzunluğuna" dikkat çekmek için olmalıdır. Hatırlarsanız "bin yıl yaşamak" ifadesini tam da bu deyimsel anlamıyla *Bakara*/96'da okumuştuk. Ayrıca Kur'an'da "bin yıl" ve "elli bin yıl" ifadelerinin rakamsal değerler dışında "zamanın izafi niteliğini belirtmek" için kullanıldığı yerler de vardı (*Secde*/5, *Meâric*/4, *Hacc*/47). Yani özet olarak bu ifadeden: "Hz. Nuh'un 'peygamberlik öncesi hariç' bir insanın yaşayabileceği en uzun süre kavmini yılmadan usanmadan davet ettiği, ancak bu süre zarfında çok büyük sıkıntılar çektiği…" çıkarımını yapmak en uygunu olsa gerektir…

* * *

Secde Suresi (1-30): "*Elif*, *Lâm*, *Mîm*. 'El-kitâb'ın (bu kitabın) indirilişi/ikram edilmesi, hiç kuşku yok ki âlemlerin Rabbindendir. Yoksa onlar: 'İftira atıyor/(Onu) uyduruyor.' mu diyorlar? Hayır, o, senden önce kendilerine bir uyarıcı gelmemiş olan bir kavmi uyarman için, Rabbin tarafından (gelen) bir haktır. Umulur ki hidayet bulurlar. O Allah ki, gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları altı gün/evre içinde yaratan, sonra arşa *istivâ* edendir. O'ndan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) hiçbir *velî*niz (dostunuz, yardımcınız) ve şefaatçiniz yoktur. Hiç tezekkür etmez misiniz ('gerçeği' hatırlamaz mısınız/hiç düşünmez misiniz/düşünüp anlamaz mısınız)!? Gökten yere (bütün) emirleri/işleri O düzenleyip yönetir. Sonra (bütün bu işler) sizin saymakta olduğunuza göre bin yıl süren/tutan bir gün içinde O'na yükselir. İşte, *gayb*ı da müşahede edilebileni de bilen, *'Azîz* (mutlak güç sahibi), *Rahîm* (çok merhametli) olan O'dur. O ki yarattığı her şeyi güzel yaptı ve insanı yaratmaya çamurdan başladı. Sonra onun

neslini 'mehîn' (hakir/değersiz/basbayağı/adi/dayanıksız) bir suyun özünden oluşturdu. Sonra onu 'düzeltip bir biçime soktu' ve ona ruhundan üfledi. Ve sizin için kulak(lar), gözler ve gönüller (işitme, görme ve idrak duyguları) var etti. Ne kadar az şükrediyorsunuz/Ne kadar da azınız şükrediyor! Ve/Bir de dediler ki: 'Biz toprağın içinde yok olduktan sonra mı, gerçekten biz mi yeni bir yaratılışta bulunacakmışız?' Hayır/Doğrusu onlar, Rablerine kavuşmayı inkâr edenlerdir/etmektedirler. De ki: 'Üzerinize *vekîl* edilen (sizden sorumlu olan, sizin için görevlendirilmiş) ölüm meleği sizi vefat ettirecek (canınızı alacak), sonra Rabbinize döndürüleceksiniz.' Ve mücrimleri (günahkârları/suçluları/günahı hayat tarzı hâline getirenleri), Rablerinin huzurunda başları önlerine eğilmiş olarak: 'Rabbimiz! (Gerçeği) gördük ve işittik, şimdi/artık bizi (bir kere daha dünyaya) geri çevir de salih bir amelde bulunalım, çünkü (artık) biz kesin bir şekilde inanıyoruz.' (derlerken) bir görsen! Eğer dilemiş olsaydık, her bir nefse kendi hidayetini verirdik. Fakat benden: 'Andolsun, cehennemi cinlerden ve insanlardan bir kısmıyla (inkâr edenlerle) tamamıyla dolduracağım.' sözü hak olmuştur. (O gün onlara şöyle denilecek:) 'Öyleyse bu gününüzü unutmuş olmanın karşılığını tadın! Kuşkusuz (şimdi) biz de sizi unuttuk; yaptıklarınıza karşılık tadın sürekli azabı!' Bizim ayetlerimize ancak o kimseler inanır ki, onlarla (bu ayetlerle) kendilerine hatırlatıldığı/öğüt verildiği zaman, (hemen/derhâl) secdelere kapanırlar ve Rablerini *hamd* ile *tesbih* ederler ve/zira onlar asla büyüklük taslamazlar. Onların yanları yataklarından uzaklaşır; korku ve ümitle Rablerine dua ederler. Kendilerine verdiğimiz rızıklardan da infak ederler. Artık hiçbir nefis (hiç kimse), yaptıklarına karşılık olmak üzere kendileri için gizlenen göz aydınlığını (göz kamaştırıcı sürprizleri) bilmez/bilemez. Öyle ya; iman eden kimse, fasık olan kimse gibi olur mu hiç?! Bunlar asla bir olmazlar! İman edip salih amellerde bulunanlar; artık onlar, amellerine/yaptıklarına karşılık olarak 'Me'vâ' cennetlerinde (durulmaya değer cennetlerde) ağırlanırlar. Fasık olanlara gelince, artık onların da barınma yeri ateştir. Oradan her çıkmak istediklerinde geri çevrilirler ve onlara: 'Kendisini yalanladığınız ateş azabını tadın!' denir. Andolsun, biz onlara o en büyük azaptan (cehennem azabından) önce/ayrı, o daha/en yakın (dünyevi) azaptan tattıracağız; umulur ki (doğru yola) dönerler (diye)! Ve/Zira kendisine Rabbinin ayetleri hatırlatıldıktan sonra, onlardan yüz çevirenden daha zalim kim olabilir! Muhakkak ki biz bu mücrimler-

den (suçlulardan/günahı hayat tarzı hâline getirenlerden/Allah'a teslim olmayanlardan) intikam alacağız/alıcılarız (onlara hak ettikleri cezayı vereceğiz). Andolsun ki biz *Mûsâ*'ya da 'el-kitâb'ı vermiştik; şu hâlde onunla (aynı ortak paydada) buluşacağından asla tereddüdün olmasın! Ve/Zira biz onu *İsrâîloğulları*'na bir hidayet/rehber/kılavuz/yol gösterici kılmıştık. Ve/Yine, sabrettikleri ve ayetlerimize kesin olarak inandıkları zaman, onların içlerinden, emrimizle hidayete yönelten imamlar (önderler) kılmıştık (çıkarmıştık). Muhakkak ki Rabbin, ihtilaf etmekte oldukları şeyler hakkında kıyamet günü onların aralarında ayırıcı hükmü verecektir. Kendilerinden önce, hâlen yurtlarında gezip dolaşmakta oldukları nice nesilleri helak etmiş olmamız, hâlâ onları hidayete iletip-yöneltmedi mi (onlar için bir yol gösterici olmadı mı)? Şüphesiz ki bunda ayetler vardır; hâlâ işitmiyorlar mı/kulak vermeyecekler mi? Görmüyorlar mı ki, biz, suyu çorak toprağa sürüyoruz da onunla gerek hayvanlarının gerekse kendilerinin yiyecekleri ekini bitiriyoruz? Hâlâ (gerçeği) görmeyecekler mi? Ve diyorlar ki: 'Eğer sadık (doğru/özü sözü bir/imanında samimi) iseniz, şu fetih ne zamanmış?' De ki: 'Fetih günü, kâfir olanlara, (o gün) iman etmeleri hiçbir yarar sağlamaz ve onlara bir süre (de) tanınmaz/göz açtırılmaz!' Öyleyse/Artık onlardan yüz çevir ve bekle, muhakkak ki/zaten onlar da beklemektedirler."

* * *

Yirmi ikinci ayette harika bir konuya değinilmektedir: Kendisine Rabbinin ayetleri hatırlatıldıktan sonra onlardan yüz çevirenden daha zalim kim olabilir!

Kehf/57'de de bu durum anlatılmaktadır. Ne acıdır: Bırakın başkalarını, Müslümanlardan (!) öyle kimseler var ki kendilerine Allah'ın ayetlerini hatırlattığınız zaman bu ayetleri görmezden geliyorlar, bunlara itibar etmiyorlar. Ama gelin görün ki başka başka şeylere itibar ediyorlar… Tam bir felaket!

Siz hiç kendisine Kur'an'dan bir ayet okuduğunuz zaman yüzünün değiştiği, suratının asıldığı bir kimseye bizzat şahit oldunuz mu? Hakikaten öyle insanlar var ki onlara ayet okuduğunuz zaman sanki kendilerine küfretmişsiniz gibi bakıyorlar, maalesef… Böylesi biriyle nasıl oturup da konuşabilirsin ki? Bir de bunu yapan kişi, kendisini Müslüman (!) olarak tanıtan bir kişi… İnanılır gibi değil gerçekten, berbat bir tablo!

Hacc/72: "Ve onlara karşı apaçık ayetlerimiz *tilâvet* edildiği (okunup aktarıldığı) zaman o kâfirlerin suratlarından inkârı tanırsın (o kâfirlerin yüzlerinden inkârcı tavırlarını/hoşnutsuzluklarını anlarsın). Öyle ki, neredeyse ayetlerimizi okuyanlara saldıracaklar! De ki: 'Size bundan (bu öfke ve huzursuzluğunuzdan) daha kötüsünü haber vereyim mi? Ateş! Allah onu kâfirlere vadetmiştir. Ne kötü dönüş/varış yeridir o!"

Bu noktada şu iki ayeti de hatırlamamız gerekir:

Necm/29: "Şu hâlde aldırış etme/yüz çevir; bizim zikrimizden (öğüt ve tavsiyemizden/bizi anıp hatırlamaktan/Kur'an'dan) yüz çeviren ve dünya hayatından başkasını istemeyen kimseden!"

Meâric/42: "Şu hâlde sen onları bırak, kendilerine vadedilen günlerine kavuşuncaya kadar dalsınlar ve oynayadursunlar!"

Müthiş!..

* * *

Yüce Allah'ın ayetlerine inanan kimselere gelirsek: Onların bir özelliğinin de okumuş olduğumuz surenin on beşinci ayetinde ifade edildiği gibi "yanlarını yataklarından uzaklaştırıp korku ve ümitle Rablerine dua etmeleri" olduğunu görüyoruz! Hatırlarsanız *Zâriyât*/17-18'de *muttaki*lerin özelliklerinden bahsedilirken de: "Geceleri pek az uyurlardı ve onlar seher vakitlerinde istiğfar ederlerdi (bağışlanma dilerlerdi)." ifadeleri kullanılmıştı. *Âl-i İmrân*/17'de yine sakınan ve cennetle müjdelenen kulların davranışlarından birisi, "seher vakti bağışlanma dilemesi" olarak bize tanıtılmakta idi…

Allah'ın (has) kullarının "geceleri secde ve kıyamda bulunma" özelliği de işte şu harika ayet grubunun içerisinde bizlere anlatılmaktadır:

Furkân/63-76: "Ve *Rahmân*'ın (has) kulları onlardır ki; yeryüzünde tevazu ile/böbürlenmeden/kimseyi rahatsız etmeden/mütevazı bir şekilde yürürler ve cahiller kendileriyle muhatap oldukları zaman (cahiller kendilerine laf attıkları zaman), '*Selâm*!' derler (geçerler). Ve onlar, gecelerini Rableri için secde hâlinde ve kıyamda durarak geçirirler. Ve/Yine onlar ki: 'Rabbimiz! Cehennem azabını bizden uzak tut (bizden geri çevir/üzerimizden sav); şüphesiz ki/doğrusu onun azabı sargındır (inatçı ve yapışkandır/süreklidir).' derler, 'Gerçekten o ne kötü bir ikamet yeri ve makamdır!' Ve onlar, infak ettikleri (harcadıkları, yardım yaptıkları) zaman, ne israf ederler, ne de kısarlar; ikisi arasında dengeli bir yol tutarlar. Ve onlar, Allah ile beraber başka hiçbir ilaha kulluk et-

mezler/yakarmazlar ve Allah'ın haram kıldığı nefse (cana) haksız yere kıymazlar ve zina etmezler. Ve/Zira kim bunları yaparsa günahı(nın cezasını) bulur. Kıyamet günü azap ona kat kat artırılır ve alçaltılmış/horlanmış/aşağılanmış hâlde onda (azapta) sürekli kalır. Ancak *tevbe* eden, iman eden (inanıp güvenen) ve salih amel(ler)de bulunup davranan başka; Allah, işte onların kötülüklerini iyiliklerle değiştirecektir (ya da: Allah işte böylelerinin kötü gidişatını iyi gidişata tebdil edecektir). Ve/Zira Allah *Ğafûr*, *Rahîm* olandır. Ve/Zira kim *tevbe* eder ve salih amel(ler)de bulunursa, işte sadece böyleleri Allah'a gereği gibi yönelmiş sayılacaktır (ya da: Ve kim *tevbe* eder ve salih amel(ler)de bulunursa, şüphesiz o, *tevbe*si kabul edilmiş olarak Allah'a döner). Ve/Yine onlar ki, yalana tanıklık etmezler/yalan söze kulak vermezler. Ve 'lağv' (boş söz, anlamsız lakırtı) ile karşılaştıkları zaman, vakar ile (oradan) geçip giderler. Ve onlar ki, kendilerine Rablerinin ayetleri hatırlatıldığı zaman, onlara karşı sağır ve kör davranmazlar (görmezlikten ve duymazlıktan gelerek üstüne yatmazlar). Ve onlar derler ki: 'Rabbimiz! Eşlerimizi ve zürriyetimizi (çocuklarımızı/neslimizi) bize göz aydınlığı kıl ve bizi *muttaki*lere (takva sahiplerine/Allah'tan gerektiği gibi sakınıp korkanlara/Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle hareket edenlere) önder eyle!' İşte onlar, sabretmelerine karşılık yüksek odalarla/makamlarla ödüllendirilirler ve orada 'tehiyyeh' ile (selamlamayla, iyi dileklerle/dirlik temennisiyle) ve 'selâm'la (esenlik dileğiyle, barışla, güvenle, mutluluk tebriğiyle) karşılanırlar/karşılanacaklardır. Orada sürekli kalacaklardır, o ne güzel bir ikamet yeri ve makamdır!"

Ne kadar güzel, ne kadar ayrıntılı açıklanmış öyle değil mi?..

Yüce Allah bu şartları yerine getiren kullarına "*Rahmân*'ın kulları" demekle âdeta onları sahiplenmektedir. Âlemlerin Rabbi olan yüce Allah'ın "(İşte) benim kulum!" dediği bir kimse olmaktan daha onur verici ne olabilir ki bir insan için!? (Lütfen şu ayetlere de bakınız: *Zuhruf*/68-70, *Mü'minûn*/109-111, *İbrâhîm*/31, *Hicr*/42, *Sâd*/83, *İsrâ*/65, *Tâhâ*/77.)

İnsân suresine geldiğimiz zaman, o has kulların ne kadar yüce gönüllere sahip olduklarını daha iyi anlayacağız. Yüceler yücesi olan *Rahmân*'ın onlar için hangi muhteşem ödülleri hazırladığını daha detaylı bir şekilde göreceğiz...

Bu arada *Furkân*/68'de geçen: "Allah'ın haram kıldığı nefse (cana) haksız yere kıymazlar." ifadesi ile anlatılmak istenen (haklı gerekçe içeren) durumlar: Kısas (*Bakara*/178), savaşta vuruşma anı (*Muhammed*/4) ve terör (*Mâide*/33-34) suçlarıdır.

* * *

Mülk Suresi (1-30): "Mülk (hükümranlık/servet/iktidar/egemenlik) elinde bulunan (Allah) ne kutludur! Her şeye gücü yeten de O'dur. Hanginizin daha güzel/daha iyi amel (davranış ve eylem) yapacağınızı denemek için ölümü ve hayatı yaratan O'dur. *'Azîz* (mutlak üstün ve güçlü olan), *Ğafûr* (eşsiz ve benzersiz bağışlayan) da O'dur. Yedi göğü tabaka tabaka/uyum içinde yaratan (da) O'dur. *Rahmân*'ın yaratmasında hiçbir uyumsuzluk (uygunsuzluk/aykırılık) göremezsin. Haydi, gözü(nü) çevir (de bir bak), herhangi bir bozukluk (çatlak/kusur) görebilecek misin? Sonra tekrar tekrar gözü(nü) çevir (de bak; sonunda) göz(lerin, aradığı bozukluğu bulamaması nedeniyle) umudunu kesmiş bir hâlde bitkin olarak sana dönecektir. Andolsun ki biz, yakın göğü/Dünya semasını kandillerle süsledik ve onları şeytanlar için kovucular/taşlamalar yaptık ve (ahirette de) onlar (şeytanlar) için alevli ateş azabı hazırladık. Ve/Zira Rablerine karşı kâfir olanlar (nankörlük yapanlar/küfre sapanlar/'gerçeğin' üstünü örtenler) için cehennem azabı vardır. Orası ne kötü bir varış yeridir! İçine atıldıkları zaman, kaynayıp-feveran ederken onun homurtusunu/uğultusunu işitirler. Öfkesinden neredeyse çatlayıp-patlayacak! Her bir grup içine atılırken, onun bekçileri onlara sorar: 'Size bir uyarıcı gelmedi mi?' Onlar: 'Evet (elbette).' derler. 'Bize gerçekten bir uyarıcı geldi. Fakat biz yalanladık ve: 'Allah hiçbir şey indirmemiştir; siz ancak (ve ancak) büyük bir sapıklık/şaşkınlık içindesiniz!' dedik.' Ve derler ki: 'Şayet (kulak verip onları) dinleseydik veya/yani akıl etmiş/düşünüp anlamış/aklımızı kullanmış olsaydık, şu çılgınca yanan ateşin halkı arasında bulunmayacaktık!' Böylece günahlarını itiraf ederler. Artık (rahmetten) uzak olsun çılgın ateşin halkı! Şüphesiz ki, *gayb*daki Rablerine (O'nu görmedikleri hâlde) haşyet duyanlara (derinden saygı ve korku duyanlara) [ya da: (Kendisi) *gayb*da iken (kimsenin olmadığı, bilmediği, görmediği yerlerde iken) Rablerine karşı haşyet duyanlara] gelince; onlar için hem mağfiret (bağışlanma) hem de büyük bir ecir (ödül) vardır. Ve sözünüzü ister gizleyin, ister açığa vurun; muhakkak ki O, göğüslerin özünü (kalplerde saklı olanı)

bilendir. Yaratan bilmez mi hiç!/O hiç yarattığını bilmez mi! Ve *Latîf* (bilgisi derin olup her şeye nüfuz eden, en ince işleri görüp bilen), *Habîr* (her şeyden haberdar olan) O'dur. Yeryüzüne size boyun eğdiren O'dur. Şu hâlde onun omuzlarında (üzerinde)/her tarafında dolaşın ve O'nun rızkından yiyin. (Unutmayın ki) dönüş sadece O'nadır (O'na olacaktır). Semadaki zatın, sizi yere geçirmeyeceğinden emin/güvende misiniz? Bir bakmışsınız ki, o (yeryüzü) sallanıp-çalkalanmaktadır. Yahut/Yoksa siz semadaki zatın üzerinize 'taş yağdıran bir rüzgâr'/'bela kasırgası' göndermeyeceğinden emin misiniz? Artık/İşte/O takdirde benim uyarmam nasılmış yakında/zamanı gelince bilip-anlayacaksınız. Ve andolsun ki, kendilerinden öncekiler de yalanlamışlardı; fakat benim inkârım (cezalandırmam/reddedişim/dışlamam) nasıl olmuştu?! Onlar, üstlerinde dizi dizi kanat açıp kapatarak (kanat çırparak) uçan kuşları görmüyorlar mı? Onları *Rahmân*'dan başkası (havada) tutamaz. Şüphesiz her bir şeyi (hakkıyla) gören O'dur. Yoksa *Rahmân*'dan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında) size yardım edebilecek ordunuz/askerleriniz mi varmış?! Kâfirler ancak derin bir yanılgı/aldanış içindedirler. Yahut O, (size verdiği) rızkını (kesip) tutarsa, size rızık sağlayacak birileri mi varmış?! Hayır! Onlar azgınlık ve nefret içinde inatla direnmektedirler. İmdi/Şu halde, yüzükoyun sürünerek yürüyen mi daha doğru gidebilir yoksa dosdoğru yol üzerinde düzgün bir şekilde yürüyen mi? De ki: 'Sizi inşa eden ve kulak(lar)/işitme duyusu ve gözler ve gönüller veren O'dur. Ne kadar da az/azınız şükrediyorsunuz! De ki: 'Sizi yeryüzünde çoğaltıp yayan O'dur ve (mahşerde) ancak O'nun huzurunda haşredileceksiniz (toplanacaksınız). Ve derler ki: 'Eğer doğru söylüyorsanız, bu vaat (tehdit) ne zamanmış?!' De ki: 'O bilgi yalnızca Allah katındadır. Ben ise sadece apaçık bir uyarıcıyım.' Nihayetinde onu yakından (veya onun yakınlaştığını) gördüklerinde, kâfirlerin suratları asılmıştır/kötüleşmiştir. Ve kendilerine: 'İşte bu, sizin (gerçekleşmeyecek diye/aceleyle) öne sürüp durduğunuz şeydir!' denilmiştir. De ki: 'Haber verir misiniz/Hiç düşündünüz mü, eğer Allah beni ve benimle birlikte olanları yok eder/öldürür ya da bizi esirgerse, (peki) bu durumda kâfirleri elem verici (acı) bir azaptan kurtaracak olan kimdir?!' De ki: 'O, (bize merhamet edecek olan) *Rahmân*'dır. Biz O'na iman ettik ve sadece O'na tevekkül ettik (güvenip dayandık); yakında kimin apaçık bir dalalet içinde olduğunu bileceksiniz.' De ki: 'Haber verin/Söyleyin bakalım/Hiç düşündünüz mü, eğer suyunuz 'yerin dibine

çekiliverecek olsa', bu durumda size bir göze (akarsu kaynağı/tertemiz kaynak suyu/memba) kim getirebilir ki!?"

* * *

Hâkka Suresi (1-52): "*El-hâkka* (gerçekleşecek olan hakikat/meydana gelmesi zorunlu olan şey)! Nedir o *hâkka*? *hâkka*'nın ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki! *Semûd* ve *Âd* (kavimleri) de o *kâri'a*yı (o çarpan felaketi/yürekleri hoplatacak olan büyük felaketi/son saati/kıyameti) yalanlamıştı. Bu nedenle, *Semûd* (kavmi/halkı) 'ölçü tanımayan korkunç bir ses'/'(azgınlıklarına karşılık) azgın bir vaka' ile helak edilmişlerdi. *Âd* (kavmi) ise, uğultulu, azgın bir kasırga ile helak edilmişlerdi. (Allah) onu, yedi gece, sekiz gün(düz) aralık vermeksizin üzerlerine musallat etmişti. Öyle ki, (eğer orada olsaydın) o kavmi, içi boş hurma kütükleri gibi (oracıkta) yere serilmiş hâlde görürdün. Şimdi onlardan hiç arta kalan (bir şey) görüyor musun? *Fir'avn*, ondan öncekiler ve yerle bir olan/altı üstüne getirilen beldeler(in halkları da hep) 'el-hâtieh'i (o hatayı/suçu/günahı) işleyegeldiler. Öyle ki/Böylece Rablerinin resulüne isyan etmişlerdi (karşı gelmişlerdi), O da onları pek şiddetli bir şekilde yakalayıvermişti. Şüphesiz ki, o su 'çığrından çıkıp tuğyan ettiğinde' sizi gemide biz taşımıştık. Onu, sizlere bir öğüt/bir hatırlatıcı kılmak (için) ve 'gerçeği belleyip kavrayabilen' kulak (sahipleri) onu iyice bellesin diye (aktardık). Artık *Sûr*'a tek bir üfürülüşle üflendiği, yeryüzü ve dağların yerlerinden oynatılıp-kaldırılmasının ardından (birbirine) tek bir çarpışla çarpıldığı (darmadağın olduğu) zaman, işte o gün, *vâkı'a* (bir gerçek olan o son saat) artık vuku bulmuştur (gerçekleşmiştir). Sema yarılıp-parçalanmıştır; artık o gün direncini kaybetmiştir/zayıflayıf sarkmıştır. Ve o melek(ler) (ya da: *Yaratıcının hizmetinde olan güç) onun (göğün) etraflarında/üzerinde olacaktır ve o gün Rabbinin arşını onların da üzerlerinde sekiz (melek) [ya da: *(…) Rabbinin arşını onların da üzerlerinde 'yeni varlıklar'] taşır. (Ey insanlar!) O gün (hesap için Allah'a) sunulacaksınız; size ait hiçbir sır gizli kalmayacaktır. Artık/Derken kitabı (amel defteri) sağından verilen kişi der ki: 'Alın, işte kitabımı okuyun! Çünkü/Doğrusu ben hesabımla karşılaşacağımı (zaten) biliyordum (buna inanıyordum).' Artık o, hoşnut kalacağı bir hayat içindedir. Yüce/Yüksek bir cennettedir. (O cennetin) devşirilecekleri (ürünleri/meyveleri) sarkmış hâldedir (pek yakındır/ulaşması kolaydır). (Denilir ki:) 'Geçmiş günlerde işlediklerinize (yapıp önden

sunduğunuz salih amellere) karşılık, afiyetle yiyin ve için!' Kitabı sol tarafından verilene gelince, o da der ki: 'Ah, keşke bana kitabım verilmeseydi ve hesabımın ne olduğunu (keşke) hiç bilmeseydim! Ah, ne olurdu/keşke, onunla (ölümümle) hüküm verilmiş olsaydı (işim bitirilmiş olsaydı)! Malım bana hiçbir fayda sağlamadı. 'Sültâniyeh' (gücüm ve kudretim/saltanatım/yetki ve otoritem) (de) yok olup gitti.' (Bunun üzerine şu emir verilir:) 'Onu yakalayıp bağlayın! Sonra onu 'cahîm'e (çılgınca yanan ateşe/cehenneme) yaslayın! Sonra onu yetmiş arşın uzunluğunda bir zincirin içine koyun/zincire vurun (ki kaçışı mümkün olmasın)!' 'Çünkü/Kesinlikle o, *'Azîm* (yüce) Allah'a iman etmiyordu (inanmıyordu, güvenmiyordu).' 'Yoksulu doyurmaya da teşvik etmiyordu.' Bu sebeple/Artık bugün burada, onun sıcak (candan) bir dostu yoktur ve (ona) 'ğıslîn'den ('pislenen bir şey yıkandıktan sonra geriye kalan atık'tan/kanlı irinden) başka yiyecek yoktur. Ki onu, 'el-hâtiûn'dan [o hatakârlardan/(bile bile ve sürekli) o hataları işleyenlerden] başkası yemez. Hayır (ötesi yok/iş sizin zannettiğiniz gibi değil)! Yemin ederim gördüklerinize/görebildiklerinize ve görmediklerinize/göremediklerinize ki, o (Kur'an), muhakkak ki 'kerîm' (şerefli/değerli) bir resulün (ilettiği) sözüdür. Ve o hiçbir şekilde bir şairin sözü değildir. Ne kadar da az/azınız iman ediyorsunuz! O hiçbir şekilde bir kâhinin sözü de değildir. Ne kadar da az/azınız tezekkür ediyorsunuz ('gerçeği' hatırlıyorsunuz/düşünüp öğüt alıyorsunuz)! (O), âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir (ikram edilmiştir). Ve eğer (o elçi) bize (atfen/isnaden) bazı sözler uydurmuş olsaydı, elbette onu kuvvetle/kıskıvrak yakalardık; sonra da onun can damarını/şah damarını elbette keserdik/koparırdık. O vakit/Artık hiçbiriniz buna engel de olamazdınız. Ve şüphesiz ki odur (Kur'an'dır) *muttaki*ler için (takva sahipleri için/Allah'tan sakınanlar için/Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle yaşayanlar için) mutlak bir hatırlatma. Ve muhakkak ki biz, içinizde (onu) yalanlayanların bulunduğunu (ve bulunacağını) elbette bilmekteyiz. Ve muhakkak ki o (Kur'an), kâfirler için tam bir hasrettir. Ve muhakkak ki kesin gerçeğin ta kendisi odur (Kur'an'dır). Öyleyse/O hâlde *'Azîm* Rabbinin adını *tesbih* et!"

* * *

Muhteşem bir sureyi daha geride bıraktık…

Şimdi ise: İnsanın davranış psikolojisinden, zamanın izafiliğine atfa; bu dinin nasıl sosyal bir din olduğunun kanıtlarından, cenneti hak

edenlerin özelliklerine kadar bizlere geniş bir perspektif sunan yine şahane bir sure ile yolumuza devam edelim.

Meâric Suresi (1-44): "Bir soran/isteyen, vuku bulacak (gerçekleşecek olan) azabı sordu/istedi. Kâfirler için (olan), onu savacak/engelleyecek hiçbir şeyin olamayacağı (o azabı). (Bu azap) *meâric* sahibi (yükselme derecelerinin sahibi/yükselişlerin sahibi/yüce makamların sahibi) olan Allah'tandır. 'El-melâikeh' (o melekler) ve 'er-rûh' (o ruh) O'na, 'mikdâr'ı (ölçüsü/süresi) elli bin yıl olan bir gün içinde yükselip çıkar. O hâlde/Şimdi sen güzel bir sabır ile sabret (diren)! Doğrusu/Şüphesiz onlar onu (hesabı veya azabı) uzak görüyorlar. Biz ise onu yakın görmekteyiz. O gün sema, erimiş maden gibi olur. Dağlar da atılmış renkli yüne döner (atılmış yün gibi bir hâl alır). Ve (o gün) hiçbir (samimi/yakın/candan) dost, dostunu sormaz/soramaz. Onlar birbirlerine gösterilirler, mücrim (suçlu/günahkâr/günahı hayat tarzı hâline getirmiş) kimse, o günün azabına karşılık olmak üzere oğullarını fidye olarak vermek ister; ve eşini ve kardeşini ve kendisini koruyup barındıran tüm ailesini; ve yeryüzünde bulunanların tümünü (fidye vermek isteyecek) ki kendisini kurtarabilsin. Hayır (ne mümkün)! Muhakkak ki o (cehennem), alevlenen (alev alev yanan) bir ateştir; derileri kavurup soyar. (Haktan) yüz çevirip arkasını döneni (kendisine) çağırır, (servet) toplayıp yığan kimseyi de. Şüphesiz/Gerçekten insan, tatminsiz/hırslı/açgözlü yaratılmıştır. Kendisine bir şer (kötülük/hoşnutsuzluk/fenalık) dokunduğu zaman sızlanır/feryat eder; bir hayır dokunduğu zaman ise pinti kesilir/(başkalarının yararlanmasına) engel olur. Ancak 'el-musallîn' (o tercihini Allah'tan yana belirleyip de namazlarını kılan, ibadetlerini yapanlar) hariç ki onlar, *salât*larında daimîdirler/süreklidirler. Ve onların mallarında malum (belli/belirli/bilinen) bir hak vardır; 'sâil' (açıktan isteyen) ve 'mahrûm' (isteyemeyip mahrum kalan) kimse(ler) için. Ve/Yine onlar ki, o *dîn* gününü (hesap gününü) tasdik ederler. Ve onlar Rablerinin azabından korkarlar (derin bir ürperti duyarlar); çünkü/şüphesiz Rablerinin azabına karşı emin olunamaz (hiç kimse Rabbinin azabına karşı dokunulmaz değildir). Ve onlar, ırzlarını korurlar. Ancak eşleri ya da sağ ellerinin malik olduğu/oldukları (yani evlenip hürriyetine kavuşturacakları cariyeleri) müstesna; zaten/bundan ötürü şüphesiz ki onlar kınanmazlar. Artık bunun ötesini arayanlar; şu hâlde işte onlar haddi aşanların ta kendileridir. Ve (yine) onlar, emanetlerini

ve ahitlerini (verdikleri sözlerini) gözeten kimselerdir. Ve onlar, şahitliklerinde kaimdirler (şahitliklerini dosdoğru yerine getirirler). Ve onlar, *salât*larına muhafızdırlar (Allah'tan yanalıklarını, Allah'a yöneliş hâllerini, dinî duyarlılıklarını, namazlarını, tevhit içerikli eylemlerini, bütün ibadetlerini hakkıyla korurlar). İşte cennetlerde 'mükramûn' (ikrama nail olacak kimseler) bunlardır. Şu hâlde/Şimdi kâfirlere ne oluyor ki, sana doğru (boyunlarını uzatarak) koşuyorlar? Sağından ve solundan, bölük bölük/grup grup…! Ne yani, onlardan her biri, 'na'îm' (nimet) cennetine sokulacağını mı umuyor!? Hayır (hiç ummasınlar)! Gerçek şu ki biz onları o bildikleri şeyden yarattık. Hayır (ötesi yok/iş sizin zannettiğiniz gibi değil)! Doğuların ve batıların Rabbine yemin ederim ki, elbette *kâdir*iz (gücümüz yeter); onların yerine kendilerinden daha hayırlılarını getirmeye. Ve/Zira biz hiçbir şekilde geçilebilenler değiliz (hiç kimse, hiçbir şekilde önümüze geçemez). Şu hâlde sen onları bırak, kendilerine vadedilen günlerine kavuşuncaya kadar dalsınlar ve oynayadursunlar! O mevzilerinden (kabirlerden) hızlı hızlı çıkacakları gün, sanki onlar dikili bir şeye doğru koşuyor gibidirler. Gözleri 'korku ve mahcubiyetten yıkılmış', kendilerini zillet kaplamış bir hâlde. Onlara vadedilen o gün işte budur (bu gündür)!"

* * *

Yirmi dört ve yirmi beşinci ayetleri *Bakara*/261-274'te yer alan ayetlerle birlikte okuduğumuz zaman, işte o zaman infak olayının ne kadar büyük bir öneme sahip olduğunu görüyoruz. Lütfen hemen şimdi bu ayetleri bir okuyun…

İnsân/7-8'de de ifade edildiği gibi bizim kitabımızda "yoksul"u, "yetim"i ve "esir"i kendi yemeğinden yedirmek, sonunda ise onlardan hiçbir karşılık -hatta teşekkür dahi- beklememek vardır! Evet, bu yaptıklarımıza karşılık <u>teşekkür dahi beklememek</u>… Çünkü onları Allah rızası için besleyenler, iyiliklerinin karşılıklarını çok daha fazlasıyla yüce Allah'tan alacaklardır.

İşte Kur'an böyle yüce bir kitaptır! İşte Allah, böyle yüce bir dini bize rehber kılmıştır!

* * *

Yine bu surede *musallîn* olanlarda bulunan sekiz tane özellikten bahsedilmektedir. Cennetteki ikrama dâhil olacak olanların işte bu özellikleri de taşımış olmaları gerektiği, bu tür fedakârlıklarda da bu-

lunmaları gerektiği gayet net bir şekilde açıklanmaktadır. Cennet bir ödül; Allah'ın buyruklarına uyanlar için tarifsiz güzellikte bir ödül…

Musallîn olanların bir özelliği de o *dîn* gününü tasdik etmeleridir. Şimdi dönüp de kendimize bir soralım:

Acaba ben *dîn* gününü tasdik ediyor muyum?

Bundan emin miyim?

Eğer gerçekten *dîn* gününe inanıp da onu tasdik ediyorsam, böyle mi olmalıyım/olurdum?.. Yani o korkunç günün geleceğine gerçekten inandıysam ve bunu gerçekten onayladıysam, şu üzerinde bulunduğum hâl üzerinde kalabilir miydim?

* * *

Şimdi de otuz ikinci ayete gidelim:

"Ve onlar, emanetlerini ve ahitlerini (verdikleri sözlerini) gözeten kimselerdir."

Yine kendimize soralım: Acaba ben, bana emanet edilen değerleri ne kadar gözetiyorum? Verdiğim sözleri yerine getiriyor muyum, getirmiyor muyum? Ben gerçekten güvenilir biri miyim, yoksa değil miyim?..

Ben o cenneti cidden hak ediyor muyum!?

Ben iman ettiğime emin miyim?

* * *

"Emanet" konusu öyle çabucak okunup geçilecek bir konu asla değildir! Bu konu oldukça geniş bir muhtevaya sahiptir…

Temel anlamda ve basit olarak: Bir kişinin emanete hıyanet etmemesi; o kişiye verilen herhangi bir şeyin bozulmadan, eksilmeden, zarara uğramadan ondan geri alınması anlamına gelmektedir. *Ahzâb*/72'de kullanılan "emanet" kelimesi "sorumluluk" anlamında kullanılmaktadır. *Nisâ*/58'de ise "görev bilinci" anlamına gelmektedir ki bu ayeti bir hatırlayalım:

"Şüphesiz ki Allah size, emanetleri ehline teslim etmenizi ve insanlar arasında hükmettiğinizde adaletle hükmetmenizi emrediyor. Doğrusu bununla Allah, size ne güzel öğüt veriyor! Muhakkak ki Allah *Semî*'dir (her şeyi hakkıyla işitendir), *Basîr*'dir (her şeyi hakkıyla görendir)."

Dikkat ettiniz mi: Emaneti ehline teslim etmemiz istenirken ne bir cinsiyet göndermesi var, ne bir din göndermesi var ne de başka herhan-

gi bir gönderme… Sadece ehil olmak durumu var! Ayrıca bu durum bizi şöylesi çıkarımlara sevk etmiyor mu: Bir görev birisine verilmişse onu yapan kişi hakkını vererek yapacak; görevi veren kimse de bunu ehil olmayana vermeyecek; kimseye peşkeş çekmeyecek, yani "kişiye iş bulmayacak, işe kişiyi bulacak" vb…

Enfâl/27: "Ey iman edenler! Allah'a ve resulüne ihanet etmeyin, bile bile emanetlerinize (korumanız gereken değerlere) de ihanet etmeyin (ya da: Bile bile emanetlerinize hıyanet etmek suretiyle Allah'a ve resulüne hıyanet etmeyin/Allah'a ve resulüne hıyanet etmeyin; (sonra) bile bile kendi emanetlerinize hıyanet etmiş olursunuz)!"

Bize bırakılan maddi-manevi her türlü değer "emanet" kapsamında yer almaktadır.

Güvenmediğiniz birisine değil de, güvendiğiniz bir kimseye bir şeyi emanet edersiniz, öyle değil mi? Yüce Allah da âdeta bize güvenerek akıl, irade, vicdan, fıtrat, vahiy ve görülen-görülmeyen sayılamayacak kadar nimeti bizlere emanet etmiştir. Evet, bunların hepsi bize birer emanettir…

* * *

Otuz ikinci ayetin "Ahitlerini (verdikleri sözlerini) gözeten kimselerdir." kısmına gelirsek…

Sadece *Mâide*/1'e baktığımız zaman bile yüce Allah'ın "ahitlerimize vefa göstermemizi" bize emrettiğini görüyor, "bunu çok büyük bir hassasiyetle korumak zorunda olduğumuzu" anlıyoruz! *İsrâ*/34'e baktığımız zaman ise "verilen sözün beraberinde sorumluluk getirdiğini" görüyor, "söz veren kişinin bundan sorumlu tutulacağını" anlıyoruz!..

En'âm/152 ve *Nahl*/91'de ise "Allah'ın ahdine vefa göstermemiz" bize emredilmektedir (bu ayetlerle birlikte *Tevbe*/75-78'i de okursak konu çok daha güzel anlaşılmış olacaktır)…

Ra'd/19-26 arasında yine muazzam bilgiler bulunmaktadır:

"Öyle ya, Rabbinden sana indirilenin gerçekten hak olduğunu bilen kimse, âmâ (kör, onu bilmeyen, görmezlikten gelen, hakikate karşı kör davranan, inkâr eden) kimse gibi olur mu!? (Fakat bunu) ancak 'ulûl-elbâb' (gerçek akıl sahipleri/sağlıklı düşünenler/derin kavrayış sahipleri/aktif akıl sahipleri) tezekkür eder (hatırlar/düşünür ve ibret alır). Onlar ki, Allah'ın ahdini yerine getirirler ve o misakı (kesin sözü/antlaşmayı) bozmazlar. Ve onlar, Allah'ın bitiştirilmesini emrettiği şeyi bitiştirirler

(kurulması emredilen bağları kurarlar/ulaştırılması emredilen şeyleri ulaştırırlar/gözetilmesi emredilen şeyleri gözetirler). Ve Rablerine karşı haşyet duyarlar. Ve kötü hesaptan/hesabın kötüsünden korkarlar. Ve onlar Rablerinin yüzünü (hoşnutluğunu) arayarak sabrederler ve *salât*ı ikame ederler (namazı kılarlar) ve kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli ve açık infak ederler ve kötülüğü iyilikle savarlar. İşte onlar var ya, bu yurdun (güzel) akıbeti sadece onlarındır. (İşte onlar,) *'Adn* cennetlerine girerler. Atalarından ve eşlerinden ve zürriyetlerinden salih olanlar da (*'Adn* cennetlerine girer). Melekler de her kapıdan yanlarına varıp (şöyle derler:) 'Sabretmenize karşılık/sabrınızdan dolayı *selâmun aleykum* (size selam olsun/selamet 'güvenlik ve esenlik' üzerinize olsun)! İşte, yurdun (dünya hayatının) akıbeti ne güzeldir (ne güzel oldu)!' Ve/Fakat Allah'a verdikleri sözü, onu kesin olarak onayladıktan sonra bozanlar ve Allah'ın bitiştirilmesini emrettiği şeyi kesip-koparanlar ve yeryüzünde fesat çıkaranlara (bozgunculuk yapanlara) gelince; işte onlar, lanet onlar içindir ve yurdun (sonu) kötü olanı da onlaradır. Allah dilediğine/layık gördüğüne rızkını bollaştırır da daraltır da. Onlar ise dünya hayatıyla şımardılar. Oysa ahirete göre dünya hayatı, bir *metâ*'dan (geçici bir faydadan) başka bir şey değildir."

* * *

İman, "inanılması gereken değerlere inanmak, onlara güvenmek, kendini güvende hissetmek ve çevresine güven vermek" anlamlarını içinde barındırır! Bu anlamların her biri Kur'an'daki pek çok ayetten referans almaktadır (*Bakara*/186, 283, *Nisâ*/136, *Saff*/10-11, *Tevbe*/61, *Mü'min*/7, *Âl-i İmrân*/97, *Bakara*/126, *İbrâhîm*/35, *Haşr*/23, *Hucürât*/15, *Kureyş*/3-4).

Müslüman bir kimse, "güvenilen" bir kimsedir. Çok net! İşte her şey apaçık orada... Bir müminin olmazsa olmazlarının en başlarında yer alan "güven" konusunun ne derece önemli olduğunu görebiliyoruz değil mi?

Peki, şu anda biz Müslümanlar çevremize ne kadar güven verebiliyoruz? Birbirimize ne kadar güvenebiliyoruz?

Eğer gerçekten daha birbirimize güvenemez bir durumda isek, o zaman biz ne oluyoruz?!

* * *

Diğer sureye geçmeden önce bir başka önemli konuyu daha inceleyelim.

Meâric/29-31'de şu ifadeler yer alıyordu: "Ve onlar, ırzlarını korurlar. Ancak eşleri ya da sağ ellerinin malik olduğu/oldukları (yani evlenip hürriyetine kavuşturacakları cariyeleri) müstesna; zaten/bundan ötürü şüphesiz ki onlar kınanmazlar. Artık bunun ötesini arayanlar; şu hâlde işte onlar haddi aşanların ta kendileridir."

Otuzuncu ayette geçen "mâ meleket eymânühüm" ifadesi, "sağ ellerinin malik oldukları, cariyeler, köleler" anlamına gelmektedir.

(Not: Muhammed Esed'in vermiş olduğu meali de mutlaka detaylıca inceleyin lütfen.)

Nisâ/25-26'yı da dikkatli bir şekilde okuyalım:

"İçinizden imanlı hür kadınları nikâhlamaya (imanlı özgür bir kadınla evlenmeye) güç yetiremeyenler, o zaman sağ ellerinin malik olduğu imanlı genç kızlarınız(olan/sayılan cariyeleriniz)den (alsın). Allah sizin imanınızı daha/en iyi bilendir. Hepiniz birbirinizdensiniz/Hep aynı köktensiniz (insanlık bakımından aranızda fark yoktur). O hâlde onları ailelerinin izni ile nikâhlayın ve iffetli yaşamaları, zina etmemeleri ve gizli dost (da) tutmamaları şartı ile 'el-ma'rûf' (o iyi, güzel, örfe uygun) bir şekilde mehirlerini de (bizzat) kendilerine verin. Şayet evlendikten sonra bir fuhuş yaparlarsa, onlara hür kadınların cezasının yarısı (uygulanır). Bu (cariye ile evlenme emri) içinizden sıkıntıya düşmekten (günaha girmekten) korkanlar içindir. Sabretmeniz ise sizin için daha hayırlıdır. Ve/Zira Allah *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Rahîm*'dir (çok merhamet edendir). Allah size (gerçekleri) açıklamak, sizi sizden önceki (iyi)lerin yollarına iletmek/yönlendirmek ve *tevbe*nizi kabul etmek istiyor. Ve/Zira Allah *'Alîm*'dir (her şeyi bilendir), *Hakîm*'dir (hikmet sahibidir)."

Yüce Allah bu ayetlerde "insanların namuslarını korumaları gerektiği"ni bizlere hatırlatarak bu konuda sınırları belirlemiştir. Meşru bir şekilde evli bulundukları eşleriyle ve/veya evlenerek hürriyetlerine kavuşturacakları cariyeleriyle birliktelikleri haricinde başka arayışlara, yani haram yollara veya gayr-ı meşru ilişkilere yönelenlerin haddi aşmış olacaklarını *Rahmân* böylece hükme bağlamıştır.

Kendi eşleri ve/veya evlenerek hürriyetlerine kavuşturdukları cariyeleriyle birlikteliklerinde insanların asla kınanmayacakları ise okuduğumuz *Meâric* suresindeki otuzuncu ayetin sonunda yine açık bir şekilde ifade edilmektedir.

Meşru yolu göstererek bir anlamda insanları çaresizliğe terk etmeyen Kur'an, Allah'ın verdiği hükmün dışına çıkanları ise şiddetli bir şekilde uyarmaktadır. Kur'an'a göre nikâh dışı birlikteliklerin tamamı haddi aşmadır ve kesinlikle dinin yasakları arasında yer almaktadır!

Kölelik ve cariyelik kurumu İslam'ın ihdas ettiği bir kurum değildir. İnsan onurunu ayaklar altına alan bu insanlık dışılığa karşı Kur'an'ın tavrı gayet nettir; bunu aşamalı olarak tamamen ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Kur'an'da "köleyi hürriyetine kavuşturmak" anlamında çok önemli tedbirlerin alındığı görülmektedir:

Savaşta "esir alınması" yasaklanmıştır, böylece kölelik ve cariyelik kurumunun bitirilmesi noktasında çok önemli bir prensip getirilmiştir (*Enfâl*/67). Savaşta elde edilen tutsaklar ya bedelsiz ya da bedelli olarak serbest bırakılmalıdır (*Muhammed*/4). Kölelerin ve cariyelerin evlendirilmesi emredilmiştir (*Nûr*/32). Cariyelerle evlenilebilir; böylece hürriyetlerine kavuşturulmuş olacaklardır (*Nisâ*/3, 25, *Ahzâb*/50). Durumu müsait olanlarla "mükâtebe", yani "azatlık, hürriyet sözleşmesi" yapılması konusu ele alınmıştır; onlara ekonomik yardım yapılmalıdır ki böylece hürriyetlerine kavuşturulmuş olacaklardır (*Nûr*/33). Zekât verilecek sekiz grup insandan biri de "köleler" şeklinde belirlenmiştir (*Tevbe*/60). Köleler, infakın yapılacağı kişiler arasında gösterilmişlerdir (*Bakara*/177) (ki böylece özgürlüklerine kavuşabilsinler). Kölelik kötü bir örnek olarak sunulmuştur; bu da hürriyetin önemine dikkatlerin çekildiği anlamına gelmektedir (*Nahl*/75-76). "'Akabe" denilen sarp yokuşu aşmanın ilk şartı "özgür olmayanı kurtarmak/köle azadı" olarak belirlenmiştir (*Beled*/13).

Yüce Allah insanları her fırsatta köle azat etmeye teşvik etmiş, bu kurumu ortadan kaldırmaya yönelik bütün tedbirleri Kur'an'da çok açık bir şekilde tebliğ etmiştir! Net bir şekilde görüldüğü üzere ayetlerin maksadı: Kula kul olmaktan, görünen ve görünmeyen bütün köleliklerden insanları kurtararak özgürlüklerinin tadına varmalarını sağlamaktır. Daha sonra bazı Müslümanların bu konuda yanlış/yanlışlar yapmış olması asla Kur'an'a fatura edilemez! Varsa bir kabahat, bu, İslam'ın değildir; aksine onu İslam'a yamayıp dine mal etmeye çalışan kimselerindir! Kur'an her konuda olduğu gibi bu konuda da kusursuz ve tertemizdir.

* * *

Cariyelerle evlenme ve çok eşlilik, esasında "erkeklerin azaldığı, dul ve yetimlerin çoğaldığı savaş şartları" gibi durumlara istinaden verilen bir ruhsattır, hatta bir insanlık dersidir!.. Çünkü ortada sahip çıkılması gereken; yersiz, yurtsuz, kimsesiz insanlar bulunmaktadır. Bu durumun toplumsal bir yaraya dönüşmemesi ve gerektiğinde başvurulması gereken bir cevaz olması bakımından aslında böylece harika bir çıkış yolu ortaya konulmuştur.

* * *

Olaya bir de şu açıdan yaklaşmalıyız: O günün şartlarında mevcut evliliklerdeki çok eşlilik durumunu tek eşliliğe dönüştürmek adına eşlerden birkaçını gerekçesiz bir şekilde boşamaları istenecekti; bu durumda da hukuksuz bir mağduriyet kaçınılmaz olacaktı...

Bunlar dışında aslında "çok eşlilik" denen olaya sıcak bakılmamakta, açık bir şekilde *Nisâ*/3'te "evlilikte tek eşlilik" çıkar yol olarak tanıtılmaktadır! Çok eşlilikte adalet şartını ileri süren Kur'an, *Nisâ*/129'da bunu başarmanın "ebediyen mümkün olmadığını" ifade ederek; mevcut durumun aslında doğru bir tutum olmadığını açıkça ortaya koymak istemektedir!

Çok eşliliğin yaygın olduğu bir coğrafyaya gelen Kur'an'ın bu durumu bir anda ortadan kaldırması elbette ki doğru olmazdı, olası değildi. Bu nedenle olacaktır ki Yüce Allah, tek eşliliği önermekte ve daha doğru davranışın bu olduğunu beyan etmektedir... Bunun için evliliklerde eşler arasından "bir tarafa meyledip diğerlerini muallakta bırakmanın çok yanlış olacağı" konusu hükme bağlanmış, bu bağlamda özellikle "hakkaniyet" ölçülerine dikkat çekilmiştir (*Nisâ*/3).

Sizce de her şey çok pratik, çok net ve çok insani değil mi?.. Bu hükümlerden daha güzel, daha adil bir hüküm olabilir mi?.. Dikkat edin: Bu ayetlerin sahibi, hükmedenlerin hâkimi!

Ayrıca, tüm bunların dışında "yoksullara", "yetimlere" ve "esirlere" nasıl bakılması, onların nasıl gözetilmesi gerektiği konusunda Kur'an'ın öngördüğü metot; zamanlar ve medeniyetler üstü bir incelik, bir muhteşemlik içermektedir! *İnsân*/7-11'de kendi yediklerinden onları da (yoksulu, yetimi ve esiri de) yedirmenin erdeminden söz edilmektedir ki bu sureyi de tüm ayetleriyle birlikte okuyacağız…

Nebe' Suresi (1-40): "Birbirlerine neyi soruyorlar? O *'azîm* (büyük) haberi mi? Ki onlar onda anlaşmazlık içindedirler. Hayır (durum onların sandığı gibi değil)! Yakında bilecekler! Sonra (yine) Hayır! Yakında bilecekler! Biz yeryüzünü bir beşik kılmadık mı? Dağları da birer kazık? Ve sizi 'ezvâc' (pek çok çift) olarak yarattık. Uykunuzu da bir dinlenme (aracı) kıldık. Ve geceyi bir örtü/elbise yaptık/kıldık. Gündüzü de geçim zamanı kıldık. Ve fevkinizde (üzerinize/üzerinizde) güçlü/şiddetli/kuvvetli/sapasağlam yedi bina ettik. Ve/Bir de alev alev yanan/ışık saçan 'sirâc' (kandil) yerleştirdik/var ettik. Ve sıkılarak su çıkaranlardan/yoğunlaşıp sıkışanlardan şarıl şarıl su indirdik ki; bununla dane(ler) ve nebat(lar) bitirip-çıkaralım ve birbirine sarmaş dolaş (iç içe girmiş) bahçeleri (de). Şüphesiz ki o 'fasl' (ayırım, hüküm) günü belirlenmiş bir vakittir. O gün *Sûr*'a üflenir, artık bölük bölük gelirsiniz. Ve sema açılmış, kapı kapı olmuştur. Ve dağlar yürütülmüş, serap hâline gelmiştir. Muhakkak ki cehennem bir gözetleme yeridir (pusuda beklemektedir). Azgınlar için bir barınaktır/son duraktır/varış yeridir. Orada çağlar boyu kalacaklardır. Orada ne bir serinlik ne de bir içecek tadacaklardır, ancak kaynar su ve irin/atık su hariç; (işlediklerine) uygun bir karşılık olarak. Çünkü/Şüphesiz ki onlar, bir hesap (görüleceğini) ummuyorlardı. Ve bizim ayetlerimizi yalanlayabildikleri kadar yalanlıyorlardı. Biz de her şeyi sayıp yazmıştık/kaydetmiştik. 'Şimdi tadın, size artık azaptan başkasını artırmayacağız!' Şüphesiz ki *muttaki*ler (takva sahipleri/sakınanlar/Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle hareket edenler) için bir 'kurtuluş/başarı ödülü' vardır. Nice bahçeler ve üzüm bağları ve 'birbiriyle uyumlu, tomurcuk (yumru) görünümlü (toprak ürünleri/üzüm salkımları)' ve dopdolu kadehler… Onlar orada ne boş bir söz işitirler, ne de bir yalan. (Bütün bunlar) Rabbin tarafından, hesapsız bir bağış ve mükâfat olarak (kendilerine verilecektir). O, göklerin ve yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbidir, *Rahmân*'dır. (Bununla ilgili olarak, o gün hiç kimse) O'na karşı bir hitaba malik olamayacaktır (zımnen: O'na hesap sorma cüretinde bulunamaz). 'Er-rûh' (o ruh) ve 'el-melâi-

keh' (o melekler)in saf duracakları gün, *Rahmân*'ın kendilerine izin verdiklerinden başkaları konuşamayacaktır; o (konuşan) da doğruyu söyleyecektir. İşte *el-hakk* (o hak/gerçek) gün budur. Şu hâlde, dileyen Rabbine varan bir yol tutsun. Şüphesiz ki biz sizi yakın bir azap ile uyardık. O gün kişi, kendi ellerinin önceden takdim ettiklerine bakacak ve kâfir olan: 'Ah, keşke toprak olsaydım!' diyecektir."

* * *

İnşikâk Suresi (1-25): "Sema yarıldığı ve Rabbine kulak verip 'kendisine yaraşır şekilde boyun eğdiği' zaman ve yeryüzü genişletilip-yayıldığı/uzatılıp-düzlendiği ve içinde bulunanları atıp boşaldığı ve Rabbine kulak verip 'kendisine yaraşır şekilde boyun eğdiği' zaman (insanoğlu yaptıkları ile karşılaşacaktır). Ey insan! Gerçekten sen, (hiç durmaksızın) Rabbine doğru bir çaba harcayıp durmaktasın; sonunda O'na varacaksın. Artık kimin kitabı sağından verilirse, kolay bir hesapla hesaba çekilecektir ve sevinç içinde (inanç) ailesine dönecektir. Kimin de kitabı sırtının arkasından (ardından) verilirse, derhâl yok olmayı isteyecek ve/ne ki alevli ateşe girecektir. Muhakkak ki o, (inanç) ailesi içinde pek sevinçliydi. Muhakkak ki o, (Rabbine) hiç dönmeyeceğini zannediyordu. Hayır (durum sandığı gibi değil)! Şüphesiz ki Rabbi onu (hakkıyla) görmekte idi. Dikkat edin/Hayır/Ötesi yok! Şafağa ve geceye ve onun topladığı şeylere ve dolunay olmuş Ay'a (ya da: Derlendiği/Toparlandığı zaman Ay'a) yemin ederim ki, siz mutlaka tabakadan tabakaya bineceksiniz/hâlden hâle geçeceksiniz/bir durumdan diğerine uğratılacaksınız. Böyleyken, onlara ne oluyor da inanmıyorlar!? Ve kendilerine Kur'an kıraat edildiği (anlaşılarak okunduğu) zaman secde etmiyorlar? Hayır/Aksine o kâfirler yalanlıyorlar. Ama/Hâlbuki Allah onların gizlediği şeyleri çok iyi bilendir. Bu durumda sen, onlara elem verici bir azabı müjdele! Ancak iman edip salih amellerde bulunanlar başka; onlar için kesintisi olmayan/başa kakılmayan bir ecir vardır."

* * *

Ankebût Suresi (1-69): "*Elif*, *Lâm*, *Mîm*. İnsanlar, 'Âmennâ (iman ettik/inandık).' demekle imtihan edilmeden bırakılacaklarını mı sanıyorlar? Andolsun ki biz, onlardan öncekileri de imtihan etmiştik. Elbette Allah, sadık kimseleri bilecektir (ortaya çıkaracaktır/seçip ayıracaktır), yalancıları da mutlaka bilecektir. Yoksa o kötülükleri yapanlar, bizi (aşıp) geçeceklerini mi sanıyorlar? Ne kötü hüküm veriyorlar!

Kim Allah'a kavuşmayı umuyorsa, Allah'ın (tayin ettiği) süresi elbette gelecektir. Ve *Semî* (her şeyi işiten), *'Alîm* (her şeyi bilen) O'dur. Kim *cihâd* ederse, yalnızca nefsi (kendisi) için *cihâd* etmiş olur. Şüphesiz ki Allah, âlemlerden müstağnidir (her türlü ihtiyaçtan uzaktır). Ve iman edip salih amellerde bulunanların elbette kötülüklerini örteceğiz ve onlara yaptıklarının en güzeliyle karşılık vereceğiz (onları yaptıklarının en güzeliyle mükâfatlandıracağız). Ve biz, insana, ana-babasına iyilik etmesini (onlara iyi/en güzel bir biçimde davranmasını) vasiyet ettik/emrettik. Eğer onlar, hakkında bilgin olmayan şeyle bana ortak koşman için sana karşı çaba harcayacak olurlarsa/seni zorlayacak olurlarsa (seninle *cihâd* ederlerse), bu durumda onlara itaat etme (tabi olma/uyma/itibar etme)! Dönüşünüz ancak banadır. O zaman yaptıklarınızı size haber vereceğim. Ve iman edip salih amel yapanları, muhakkak ki salihler (zümresi) içine katacağız. Ve insanlardan öylesi vardır ki: 'Allah'a iman ettik.' der; fakat Allah uğrunda (Allah yolunda) eziyet gördüğü zaman, insanların fitnesini (insanlardan gördükleri eziyeti) Allah'ın azabıymış gibi sayar. Ama Rabbinden bir yardım (ve zafer) gelirse, mutlaka 'Biz de sizinle beraberdik.' derler. Allah, âlemlerin göğüslerinde olanı (herkesin kalbindekileri) en iyi bilen değil midir? Ve Allah elbette ki iman edenleri bilecektir (ortaya çıkaracaktır), münafıkları da (ikiyüzlüleri de) elbette ki bilecektir (ortaya çıkaracaktır). Ve kâfirler, iman edenlere dediler ki: 'Siz bizim yolumuzu izleyin (bize uyun/tabi olun), hatalarınızı/suçlarınızı/günahlarınızı biz yüklenelim.' Oysa kendileri, onların hatalarından/suçlarından/günahlarından hiçbir şeyi asla yüklenecek değillerdir. Gerçek şu ki onlar, kesinlikle yalancıdırlar. Ve şüphesiz ki onlar, hem kendi yüklerini hem de kendi yükleriyle beraber başka yükleri (başkalarını saptırmakla sebep olduklarının vebalini) yüklenecekler ve kıyamet günü, iftira ettikleri/uydurup durdukları şeylerden mutlaka sorguya çekileceklerdir. Ve andolsun ki, biz *Nûh*'u kendi kavmine göndermiştik de içlerinde bin seneden elli yıl eksik kalmıştı. Sonunda onlar zulme devam ederken tufan kendilerini yakalayıvermişti. Fakat biz onu ve gemi ashabını (halkını) kurtarmıştık ve bunu âlemlere bir ayet (ibret/öğüt/mucize/işaret) kılmıştık. *İbrâhîm*'i de (kavmine göndermiştik); hani o kavmine demişti ki: 'Allah'a kulluk edin! Ve O'ndan sakının (*muttaki* olun)! Eğer bilirseniz, bu sizin için hayırlıdır (sizin için hayırlı olan budur). Siz yalnızca, Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) birtakım putlara ta-

pıyor ve birtakım 'ifk' (asılsız söz/düzmece iddia/yalan/iftira/efsane, masal, mitoloji) uyduruyorsunuz. Gerçek şu ki (bilmelisiniz ki), sizin Allah'tan başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) taptıklarınız/kulluk ettikleriniz, size rızık vermeye malik değillerdir (güç yetiremezler); öyleyse rızkı Allah katında/nezdinde arayın ve O'na kulluk edin ve O'na şükredin. (Sonuçta) sadece O'na döndürüleceksiniz.' 'Ve eğer yalanlarsanız, sizden önceki ümmetler de yalanlamışlardı. Resule (elçiye) düşen ise, yalnızca apaçık bir tebliğdir.' Onlar görmüyorlar mı (bilmiyorlar mı/bakmıyorlar mı/düşünmüyorlar mı) ki, Allah yaratmaya nasıl başlıyor, sonra onu iade ediyor (tekrarlıyor)? Şüphesiz, bu Allah'a göre kolaydır. De ki: 'Yeryüzünde gezip dolaşın da, (Allah) ilk baştan nasıl yaratmış bir bakın (inceleyin, araştırın)! Sonra Allah ahiret yaratmasını da inşa edip-yaratacaktır. Şüphesiz ki Allah, her şeye güç yetirendir.' Dilediğine/Dileyene (layık gördüğüne) azap eder ve dilediğine/dileyene (layık gördüğüne) rahmet eder ve (ancak) O'na döndürüleceksiniz. Siz ne arzda, ne de semada (O'nu) âciz bırakabilirsiniz. Sizin Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) hiçbir *velî*niz yoktur, hiçbir yardımcınız da yoktur. Allah'ın ayetlerine ve O'na kavuşmaya kâfir olanlar (bunları gözardı edenler/inkâr edenler); işte onlar benim rahmetimden ümit kesmişlerdir ve işte onlar için elem verici (acı) bir azap vardır. Kavminin (İbrahim'e) cevabı ise: 'Onu öldürün yahut yakın!' demelerinden ibaret olmuştu. Ama Allah onu ateşten kurtarmıştı. Doğrusu/Şüphesiz bunda, iman eden bir kavim için ayetler vardır. (İbrahim) demişti ki: 'Siz sırf, aranızdaki dünya hayatına has muhabbet uğruna Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) birtakım putlar edindiniz. Sonra kıyamet günü, kiminiz kiminizi inkâr edecek (tanımazlıktan gelecek) ve kiminiz kiminize lanet edeceksiniz. Varacağınız yer/Barınma yeriniz ateştir, hiçbir yardımcınız da yoktur/olmayacaktır!' Bunun üzerine *Lût* ona iman etmişti. Ve (İbrahim): 'Gerçekten/Doğrusu ben, Rabbim'e hicret ediyorum/edeceğim. Muhakkak ki *'Azîz* (mutlak üstün ve güçlü olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi olan, her hükmünde tam isabet kaydeden) O'dur, O (ancak O'dur).' demişti. Biz ona (İbrahim'e) *İshâk*'ı ve *Ya'kûb*'u armağan ettik/bağışladık ve 'en-nübüvveh'i (o nübüvveti/peygamberliği) ve 'el-kitâb'ı onun zürriyeti (nesli) içinde kıldık. Ecrini dünyadayken ona vermiştik ve şüphesiz ki o, ahirette de salihlerdendir (salihlerin arasındadır). *Lût*'u da (kavmine göndermiştik); hani o kav-

mine demişti ki: 'Siz gerçekten, sizden önce âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı 'el-fâhişeh'e (o çirkinliğe, ahlaksızlığa, fuhşa) gidiyorsunuz. Siz ille de erkeklere gidecek, yol kesecek ve toplantılarınızda 'el-münker'i (o kötülüğü, çirkinliği, edepsizliği) yapacak mısınız?!' Kavminin cevabı ise, şöyle demelerinden ibaret oldu: 'Eğer sadıklardan isen, (haydi) Allah'ın azabını getir bize!' (Lut) demişti ki: 'Rabbim! Şu fesat çıkaran (bozguncu) kavme karşı bana yardım et!' Ve resullerimiz (elçilerimiz) *İbrâhîm*'e bir müjde ile geldikleri zaman, demişlerdi ki: 'Gerçek şu ki/Muhakkak ki biz, şu kentin/memleketin halkını helak edeceğiz. Çünkü oranın halkı zalim oldular.' (İbrahim) demişti ki: 'Ama içlerinde *Lût* (da) var!' (Melekler:) 'Onun içinde kimin olduğunu biz çok iyi biliyoruz. Kendi karısı dışında, onu ve ehlini muhakkak kurtaracağız. O (karısı) arkada (azapta) kalacak olanlardandır.' demişlerdi. Ve elçilerimiz *Lût*'a geldikleri zaman o, onlar hakkında tasalandı ve (onları korumak için/bu durum için) ne yapacağını bilemedi. Ve (Lut'a) demişlerdi ki: 'Korkma ve üzülme! Muhakkak ki biz seni de aileni de kurtaracağız. Yalnız, (azapta) kalacaklar arasında bulunan karın müstesna.' 'Doğrusu/Muhakkak ki biz, fasıklık yapıyor olmalarından dolayı bu kentin/memleketin halkının üzerine semadan 'ricz' (feci, iğrenç bir azap) indireceğiz.' Ve andolsun ki biz, aklını kullanacak bir toplum için ondan (gökten indirdiğimiz azaptan) apaçık bir ayet (delil/ders/işaret/ibret) bırakmışızdır. *Medyen*'e de kardeşleri *Şu'ayb*'ı (göndermiştik) de o: 'Ey kavmim!' demişti, 'Allah'a kulluk edin ve ahiret gününü umut edin (ya da: Allah'a kulluk edin ki ahiret gününe umutla bakabilesiniz) ve yeryüzünde fesatçılar (bozguncular) olarak karışıklık çıkarmayın!' Fakat/Ne var ki onu yalanladılar; derken/bunun üzerine onları bir sarsıntı yakalayıverdi, böylelikle evlerinde/yurtlarında diz üstü çökmüş olarak sabahladılar (dizüstü çöküp öylece kalakaldılar). *Âd*'ı ve *Semûd*'u da (helak etmiştik). Ve bu, kendi oturdukları yerlerden (evlerinin kalıntılarından) size apaçık belli olmaktadır. Ve/Zira şeytan onlara amellerini süslemişti (yaptıklarını güzel göstermişti), böylece onları (Allah'ın) yol(un)dan alıkoymuştu. Ve/Oysa onlar basiret sahibilerdi (bakıp görebilecek durumdaydılar) (hakikati kavrama yeteneğine sahip oldukları hâlde yoldan saptılar). *Kârûn*'u, *Fir'avn*'u ve *Hâmân*'ı da (helak etmiştik). Ve andolsun ki *Mûsâ* onlara o apaçık delillerle geldiği hâlde yeryüzünde (yaşadıkları yerde) büyüklük taslamışlardı. Oysa (azabımızı aşıp) geçebilecek değillerdi. Nitekim onların her birini ken-

di günahıyla yakalayıvermiştik. Nihayetinde onlardan kiminin üstüne taşlar (savuran rüzgârlar) gönderdik, kimini 'şiddetli bir çığlık'/'korkunç bir ses' sarıverdi, kimini yerin dibine geçirdik, kimini de suda boğduk. Ne var ki onlara zulmeden asla Allah değildi (Allah onlara zulmedici değildi), ancak onlar nefislerine zulmediyorlardı. Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) 'evliyâ' (*velî*ler/dostlar) edinenlerin durumu, (ördüğü ağı) kendine yuva edinen dişi örümceğin durumuna benzer; şüphesiz ki evlerin en güvensizi/en zayıfı elbette dişi örümceğin yuvasıdır (ağıdır). Keşke bilselerdi! Şüphesiz Allah, onların kendisinden başka (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) ne gibi şeylere yalvarıp-yakardıklarını bilmektedir. Ve/Zira *'Azîz*, *Hakîm* O'dur. İşte biz bu misalleri insanlara anlatıyoruz, fakat onları ancak âlimler (bilenler/ilim sahipleri/bilginler) aklederler (düşünüp anlayabilirler/akıl erdirebilirler). Allah gökleri ve yeri hak olarak (bir amaç için/yerli yerince) yaratmıştır. Muhakkak ki bunda, iman edenler için (nice) ayet(ler) vardır. Kitaptan sana vahyedileni *tilâvet* et (oku, takip et; okuyup hayatına aktar) ve *salât*ı ikame et (namazı kıl)! Muhakkak ki o *salât*, 'el-fahşâ'dan (o çirkin fiillerden/yüz kızartıcı şeylerden/hayâsızlıktan) ve 'el-münker'den (o kötülüklerden/zararlı şeylerden/uygunsuz şeylerden) alıkoyar ve elbette ki zikrullah (Allah'ı anmak/Kur'an/namaz kılmak) 'ekber'dir (en büyük şeydir/'ibadetlerin' en büyüğüdür). Ve/Zira Allah yaptıklarınızı bilir. Ve içlerinden zulmedenler hariç, kitap ehliyle en güzel olan bir tarzın dışında mücadele etmeyin! Ve deyin ki: 'Bize indirilene de, size indirilene de iman ettik; bizim ilahımız da, sizin ilahınız da birdir/tektir ve biz O'na teslim olmuşuzdur.' Ve işte 'el-kitâb'ı sana böyle (bir mesajla) indirdik (ya da: İşte böylece sana 'el-kitâb'ı indirdik). Bu yüzdendir ki kendilerine 'el-kitâb'ı verdiklerimiz ona iman ederler/ediyorlar. Şunlardan (Araplardan/çevrendekilerden/kitap ehlinden çağdaşın olanlardan) da ona iman eden/edecek olan (nice) kimseler vardır. Ve/Zira ayetlerimizi, kâfirlerden ('gerçeği' örtenlerden/inkâr edenlerden/nankörlerden/küfre sapanlardan) başkası inatla/bile bile inkâr etmez. Ve bundan önce sen hiç kitaptan *tilâvet* eden değildin ve/dahası onu sağ elinle (kendi ellerinle) yazmış (da) değildin; öyle olsaydı, batıla uyanlar şüpheye düşerlerdi/kuşku duyarlardı. Hayır! O, kendilerine ilim verilmiş olanların göğüslerinde (sinelerinde yer eden) apaçık ayetlerdir ve zulmedenlerden başkası, bizim ayetlerimizi bile bile/inatla inkâr etmez. Dediler ki: 'Ona Rabbinden

ayetler (birtakım mucizeler) indirilmeli değil miydi?' De ki: 'O ayetler yalnızca Allah'ın katındadır. Ben ise, ancak apaçık bir uyarıcıyım.' Yetmedi mi onlara (mucize olarak) kendilerine *tilâvet* edilmekte olan 'el-kitâb'ı sana indirmiş olmamız?! Şüphesiz ki bunda (Kur'an'da) inanan bir toplum için rahmet (ferahlık, kurtuluş vesilesi, nimet, af, zafer...) ve zikir (hatırlatma, öğüt, şeref) vardır. De ki: 'Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter. O, göklerde ve yerde ne varsa bilir. Batıla inanan ve Allah'ı inkâr edenler var ya, işte onlar hüsrana uğrayacakların ta kendileridir.' Ve senden azabı acele/çarçabuk (getirmeni) istiyorlar. Eğer belirlenmiş bir ecel olmasaydı, azap elbette onlara gelip çatmıştı. Fakat hiç farkına varmadıkları bir sırada o, kendilerine ansızın geliverecektir. (Evet) senden azabı acele (getirmeni) istiyorlar; ama (iyi bilsinler ki) cehennem, o kâfirleri gerçekten çepeçevre kuşatıcıdır/kuşatmıştır/kuşatacaktır. Azabın onları fevklerinden (üstlerinden) ve ayaklarının altından kaplayacağı/bürüyeceği gün (Allah onlara): 'Yapıp ettiklerinizi tadın!' diyecektir. Ey iman eden kullarım! Şüphesiz benim arzım (yeryüzü) geniştir. O hâlde yalnız bana kulluk edin (nerede güven içinde olacaksanız orada yalnız bana kulluk edin)! Her nefis ölümü tadıcıdır/tadacaktır; sonra/sonunda sadece bize döndürüleceksiniz. İman edip sahip amellerde bulunanları; onları, içinde 'çok uzun süreli'/sürekli kalıcılar olarak, zemininden (altlarından) ırmaklar akan cennetin (yüksek) köşklerine muhakkak yerleştireceğiz. (Salih) amellerde bulunanların ecri ne güzeldir! Ki onlar, sabredenler ve hep/yalnız Rablerine tevekkül edenlerdir (güvenip dayananlardır). Ve kendi rızkını taşıyamayan nice 'dâbbeh' (debelenen, hareket eden, canlı) vardır ki onu ve sizi Allah rızıklandırır. Ve/Zira *Semî* (her şeyi hakkıyla işitendir), *'Alîm* (her şeyi hakkıyla bilendir) O'dur. Ve andolsun ki onlara: 'Gökleri ve yeri kim yarattı, Güneş'i ve Ay'ı kim emre amade kıldı?' diye soracak olursan, şüphesiz: 'Allah!' derler/diyeceklerdir. Şu hâlde nasıl oluyor da (haktan/Allah'a kulluktan) çevriliyorlar!? Allah, kullarından dilediğine rızkı yayıp-genişletir ve (dilediğine ölçülü verip) kısar. Şüphesiz ki Allah, her şeyi bilendir. Ve andolsun ki onlara: 'Gökten su indirip de ölümünden sonra yeryüzünü dirilten kimdir?' diye soracak olsan, mutlaka: 'Allah!' derler. De ki: '(Öyleyse) *el-hamd* Allah'a mahsustur (öyleyse o övgü de yalnızca Allah'a aittir).' Hayır/Doğrusu onların çoğu akletmiyorlar ('söyledikleri üzerinde dahi' düşünmüyorlar). Ve bu yakın hayat/dünya hayatı, oyun

ve eğlenceden başka bir şey değildir. Ahiret yurduna gelince, işte asıl hayat odur; keşke bilseler! Ne ki/Bununla beraber, gemiye bindikleri zaman dini yalnız O'na has kılarak (ihlasla) Allah'a yalvarırlar/dua ederler. Fakat (Allah) onları kurtarıp karaya çıkardığında, bir bakarsın ki, (Allah'a) ortak koşmaktadırlar. Böylece kendilerine verdiğimiz (nimetler)e karşı nankörlük yapar ve sefa sürerler; fakat yakında bilecekler! Görmezler mi ki, çevrelerinde insanlar kapılıp götürülürken (saldırıya uğrarken), biz (kendi beldeleri Mekke'yi) emin (güvenilir, emniyetli) ve 'haram' (saygı duyulan, dokunulmaz, kutsal) kıldık? Yine de/Hâlâ batıla inanıp Allah'ın nimet(ler)ine nankörlük mü ediyorlar!? Ve/Zira Allah hakkında yalan uydurup iftira eden yahut kendisine hak geldiği zaman onu yalanlayandan daha zalim kim olabilir?! Cehennemde kâfirler için yer mi yok?! Ama bizim uğrumuzda *cihâd* edenleri (çalışıp fedakârlık yapanları/gayret gösterenleri) biz, elbette kendi yollarımıza yönelteceğiz/eriştireceğiz. Ve muhakkak ki Allah, *muhsin*lerle (iyilik edenlerle/yaptığını iyi-güzel yapanlarla/ihsanda bulunanlarla/güzeli hayata geçirenlerle) beraberdir."

* * *

Mutaffifûn Suresi (1-36): "O eksik ölçüp noksan yapan hilekârlara (yolsuzluk yapanlara) *veyl* olsun (yazıklar olsun/onların vay haline)! Ki onlar, insanlardan ölçerek aldıkları zaman noksansız ölçerler. Kendileri onlara ölçtüklerinde veya tarttıklarında ise eksiltirler (eksiltmeye giderler). Onlar hiç sanmazlar/düşünmezler mi ki tekrar diriltilecekler? *'Azîm* bir gün için (büyük/dehşetli/muazzam bir günde). İnsanların, âlemlerin Rabbi için kalkacağı (O'nun huzurunda divan duracakları) bir günde. Hayır (iş sandıkları gibi değil)! 'Fâcir'lerin (günahkârların/kötülerin) kitabı/kaydı muhakkak ki *siccîn*'dedir ('en iyi en sağlam korunan -zindan, hapishane gibi- bir yerdedir'). *Siccîn*'in ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki?! (O,) açıklık getirilmiş/yazılmış/rakamlanmış/işaretlenmiş bir kayıttır/kitaptır. O gün, yalanlayanların vay hâline! Onlar ki o *dîn* gününü (hesap gününü) yalanlamaktadırlar. Ki onu ancak günaha dalıp haddi aşanlar yalanlarlar. Böyle birine ayetlerimiz *tilâvet* edildiği (okunup aktarıldığı) zaman, 'Evvelkilerin masallarıdır.' der. Hayır (iş sandıkları gibi değil)! Hayır/Aksine, onların kazandıkları (işlemiş oldukları kötülükler) kalpleri üzerinde pas tutmuştur. Hayır (iş sandıkları gibi değil)! Şüphesiz ki onlar Rablerinden o gün perdelen-

mişlerdir (Rablerinden mahrum bırakılacaklardır). Sonra onlar, muhakkak ki 'cahîm'e (alevli ateşe/cehenneme) gireceklerdir. Sonra onlara: 'İşte, o yalanlamış olduğunuz/yalanlayıp durduğunuz şey budur!' denilecektir. Hayır (iş sandıkları gibi değil)! *Ebrâr* olanların (iyilerin) kaydı (da) şüphesiz ki 'illiyyîn'dedir (yüce, yüksek makamdadır). '*İlliyyîn*'in ne olduğunu sana bildiren ne olabilir ki!? (O da,) açıklık getirilmiş/yazılmış/rakamlanmış/işaretlenmiş bir kayıttır/kitaptır. *Mukarreb* olanlar ('Allah'a' yakın/yaklaştırılmış olanlar) ona (o kitaba) şahit olurlar. Muhakkak ki *ebrâr* olanlar, nimet(ler) içindedirler. Koltuklar/Tahtlar üzerinde bakıp-seyretmektedirler. Nimet(ler)in sevincini onların yüzlerinde tanırsın (görürsün). Kendilerine mühürlü halis/'saf ve leziz' bir içecek sunulur ki onun sonu misktir; şu hâlde yarışanlar, bunun için yarışsınlar! Ve (o içeceğin) karışımı 'tesnîm'dendir (en değerli, en güzel maddelerdendir). (*Tesnîm*,) *mukarreb* olanların ('Allah'a yakın/yaklaştırılmış olanların) içecekleri bir kaynaktır. Muhakkak ki o suça batmış olanlar, (dünyadayken) iman edenlere gülerlerdi. Ve onların yanlarından geçerken (onlara rastladıklarında/uğradıklarında), birbirlerine kaş-göz hareketi yaparlardı (küçümseyerek onlarla alay ederlerdi). Ve (inanç) ailelerine döndüklerinde, keyiflenerek (zevk ve neşe içinde) dönerlerdi. Ve onları (iman edenleri) gördüklerinde: 'Şüphesiz ki bunlar kesinlikle sapıtmış/sapık.' derlerdi. Hâlbuki kendileri, onlar (müminler) üzerine gözetleyici/denetleyici/bekçi olarak gönderilmemişlerdi/görevlendirilmemişlerdi. Artık bugün (de) müminler kâfirlere gülmekteler; koltuklar/tahtlar üzerinde seyirdeler. Nasıl, kâfirler yapmakta olduklarının karşılığını buldular mı!?"

* * *

Bu muazzam surenin on dördüncü ayetinde Yüce Allah "kalplerin pas tutması" olayından bahsetmektedir (*Bakara*/74'te de taş gibi, hatta taştan daha katı kalplerin olduğundan bahsediliyor). *A'râf*/101'de ise şu ifadeler yer alıyordu: "İşte o memleketler; onların haberlerinden bir kısmını sana anlatıyoruz. Andolsun ki, resulleri (elçileri/peygamberleri) onlara apaçık deliller getirmişti. Fakat daha önce yalanlamış oldukları için iman etmediler/daha önce yalanladıklarına inanacak değillerdi. Allah, kâfirlerin kalplerini işte böyle mühürler!"

Bu ve benzer ayetlerde verilen mesajlar çok açık: Allah'ın yasakladığı şeyleri umursamadan yapmaya devam edersek artık kalplerimiz

pas tutuyor; zamanla o yaptığımız şey ile anılmaya başlayınca da artık dönüşü çok zor olan bir yola girmiş oluyoruz. İnsanlar kendi kalplerini böylece kendi elleriyle mühürlemiş oluyorlar...

* * *

Ölüm meleğinin geldiğini, tamam artık bitti dediğini bir düşünün… O anı aklınıza bir getirin... Bu belki bir hafta sonra olmayabilir, lakin bir haftanın sonunda mutlaka olacak.

Nasıl karşılanmak isterdiniz?

Şöyle geriye dönüp bir bakalım, işe yarar neler yaptık? Kime nasıl bir fayda sağladık? Ne kadar kaliteli bir insandık?..

Şu'arâ/205-207: "Gördün mü/Ne dersin/Bir düşün; eğer biz onları yıllarca yaşatsak, sonra da vadedilmiş olan (azap) kendilerine gelse, onların '*metâ*' ile yararlandıkları' (kendilerine verilmiş olan nimetler) onların ne işine yarar?"

* * *

Mümtehine Suresi (1-13): "Ey iman edenler! Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları *velî*ler (dostlar) edinmeyin! Siz onlara karşı 'meveddet' (kalbî sevgi) yöneltiyorsunuz; hâlbuki onlar Hak'tan size gelene (ya da: Size gelen hakka/gerçeğe) kâfirlik etmişler (onu inkâr etmişler/'gerçeği' gizlemişler/nankörlük etmişler) ve Rabbiniz olan Allah'a inanmanızdan dolayı resulü de, sizi de (yurtlarınızdan) sürüp-çıkarmışlardır. Eğer siz, benim yolumda *cihâd* etmek ve benim rızamı aramak amacıyla çıkmışsanız, (nasıl) onlara karşı hâlâ içinizde sevgi gizliyorsunuz!? Oysa ben sizin gizlediğinizi de, açığa vurduğunuzu da bilirim/bilenim. Ve kim sizden bunu yaparsa, artık o, elbette doğru yoldan/orta yoldan şaşırıp-sapmış olur. Şayet onlar sizi ele geçirseler, size düşman kesilirler ve/dahası ellerini ve dillerini kötülükle size uzatırlar ve/zira inkâr etmenizi içten (cân-ı gönülden) isterler/arzu ederler. Kıyamet günü, yakınlarınızın/akrabalarınızın da evlatlarınızın da size asla bir yararı olmaz/olmayacaktır; (Allah) aranızda (iyi-kötü) ayrımını gerçekleştirir ve/zira yaptıklarınızı (hakkıyla) gören Allah'tır. Gerçekten *İbrâhîm*'de ve onunla beraber olanlarda, sizin için güzel bir örnek vardır. Hani kendi kavimlerine demişlerdi ki: 'Biz, sizlerden ve Allah'ın dışında (O'nun peşi sıra/O'nun altında/O'nun aşağısında) taptıklarınızdan gerçekten uzağız. Sizi tanımayıp-inkâr ediyoruz. Sizinle aramızda, siz tek Allah'a iman edinceye kadar ebedî bir düşmanlık ve

nefret/kin baş göstermiştir.' Yalnız, *İbrâhîm*'in, babasına: 'Senin için bağışlanma dileyeceğim, fakat Allah'tan (gelecek) herhangi bir şeye karşı gücüm yetmez senin için.' demesi hariç. (O müminler şöyle demişlerdi:) 'Rabbimiz! Sadece sana tevekkül ettik (güvendik, dayandık) ve sadece (içtenlikle) sana yöneldik, dönüş de ancak sanadır. Rabbimiz! Bizi inkâr edenler için bir fitne (deneme konusu) kılma ve bizi bağışla! Rabbimiz! *'Azîz* (yegâne galip), *Hakîm* (her hükmünde tam isabet kaydeden) ancak sensin, sen!' Andolsun ki onlarda sizin için, Allah'ı ve ahiret gününü umut edenler için güzel bir örnek vardır. Kim de yüz çevirecek olursa; şüphe yok ki O Allah'tır, *Ğaniyy*'dir (hiçbir şeye ihtiyacı olmayandır, sınırsız zengindir), *Hamîd*'dir (övülmeye, övgüye yegâne layık olandır). Olur ki Allah sizinle onlardan düşman olduklarınız arasında bir sevgi meydana getirebilir (ihtimal dâhilindedir), zira Allah *Kadîr*'dir (her şeye gücü yetendir) ve/üstelik Allah *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Rahîm*'dir (çok merhamet edendir). Allah, sizinle din konusunda (din uğrunda) savaşmayan, sizi yurtlarınızdan sürüp-çıkarmayanlara iyilik yapmanızdan ve onlara adaletli davranmanızdan sizi men etmez (sakındırmaz/yasaklamaz). Muhakkak ki Allah, adaletli davrananları sever. Allah ancak (sadece ve sadece), din konusunda sizinle savaşanları, sizi yurtlarınızdan sürüp-çıkaranları ve sürülüp-çıkarılmanız için arka çıkanları dost edinmenizden sizi men eder (sakındırır/yasaklar). Ve kim(ler) onları dost edinirse, artık onlar zalimlerin ta kendileridir. Ey iman edenler! Mümin kadınlar hicret ederek size geldikleri zaman, onları imtihan edin! Allah, onların imanlarını daha/çok iyi bilendir. Şayet (gerçekten) mümin kadınlar olduklarını bilip-öğrenirseniz (anlarsanız), artık sakın onları kâfirlere geri döndürmeyin! (Çünkü) ne bunlar onlara helaldir, ne de onlar bunlara helaldir. Ve/Bununla beraber (kâfirlerin, İslam'ı kabul eden hanımlarına) sarf ettiklerini (harcadıklarını/mehirlerini), (kâfir kocalarına geri) verin! Ve onlara (hicret eden bu mümin kadınlara) mehirlerini verdiğiniz takdirde onları nikâhlamanızda size bir vebal/sorumluluk/günah/sakınca yoktur. Ve kâfir kadınları nikâhınızda tutmayın! Ve (onlar için) harcadıklarınızı (evlendikleri kâfir kocalarından geri) isteyin; onlar da (size hicret eden bu mümin kadınlara) harcadıklarını istesinler! İşte bunlar Allah'ın hükmüdür; aranızdaki hükmü O verir; zira Allah *'Alîm*'dir (her şeyi hakkıyla bilendir), *Hakîm*'dir (hükmünde hikmet sahibidir). Ve eğer eşlerinizden (kâfirlere kaçmalarından dolayı) kâfirlere herhangi

bir şey geçer, siz de sonuç elde ederseniz (galip gelirseniz), eşleri gitmiş olanlara (eşlerinin mağdur ettiği mümin kocalara) (ganimetten) harcadıkları kadar verin! Ve kendisine iman ettiğiniz Allah'a karşı takvalı (duyarlı) olun! Ey Nebi! Ne zaman mümin (inanmış) kadınlar sana gelir de Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacaklarına ve hırsızlık yapmayacaklarına ve zina etmeyeceklerine ve çocuklarını öldürmeyeceklerine ve elleri ve ayakları arasında bir iftira uydurup (ortaya) getirmeyeceklerine ve 'ma'ruf' (iyi, güzel ve yararlı) (bir iş) konusunda sana isyan etmeyeceklerine/karşı gelmeyeceklerine dair biatlerini sunarlarsa (bağlılık sözü verirlerse), onların biatlerini kabul et ve Allah'tan onlar için mağfiret dile! Muhakkak ki Allah *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Rahîm*'dir (çok merhamet edendir). Ey iman edenler! Allah'ın kendilerine karşı gazaplandığı (hiçbir) kavmi *velî* (dost) edinmeyin! Zira onlar, kâfirlerin kabir halkından (kabirlerdekilerden) ümit kestikleri gibi ahiretten ümit kesmişlerdir."

* * *

Burada kısaca savaş ayetlerinden bahsedelim.

Bakara/216: "Savaş, hoşunuza gitmediği hâlde üzerinize yazıldı (farz kılındı). Olur ki hoşunuza gitmeyen bir şey, sizin için hayırlıdır (ya da: Sizin için daha hayırlı olduğu hâlde bir şeyi sevmemeniz mümkündür) ve olur ki, sevdiğiniz şey (de) sizin için bir şerdir (ya da: Sizin için daha kötü olduğu hâlde bir şeyi sevmeniz de mümkündür). Ve/Zira (bunları) bilen Allah'tır, siz bilmezsiniz/bilemezsiniz."

Kur'an'da, savaşın yalnızca "savunma amaçlı" olduğu; "saldırganlığın" kesinlikle reddedildiği özellikle vurgulanmaktadır. Evet, sadece savaş açanlara karşı savunma yapılması gerekmektedir, saldırganlık yapmak bu dinde kesinlikle yasaklanmıştır:

Bakara/190: "Size karşı savaşanlarla siz de Allah yolunda savaşın. Sakın aşırı gitmeyin/saldırganlık yapmayın; muhakkak ki Allah aşırıları sevmez."

Bunun yanı sıra yüce Allah, "Rabbimiz! Bizi, halkı zalim olan bu şehirden çıkar; bize tarafından bir *velî* (bize sahip çıkacak bir koruyucu) gönder; bize katından bir yardımcı yolla!" diyen; zayıf düşürülmüş (zavallı) erkekler, kadınlar ve çocuklar uğrunda savaşmak üzere iman edenleri savaşa teşvik etmektedir, yani bunu bize emretmektedir (*Nisâ*/75). Bu ayet ile birazdan karşılaşacağız.

Şuna da mutlaka değinmeliyiz ki, savaş konusunda akla ilk gelen ayetlerden biri olan *Tevbe*/5 hakkında çok yanlış yorumlar bulunmaktadır! "Seyf" yani "kılıç" ayeti olarak bilinen bu ayette sözü edilen durum katiyen "durduğu yerde duran müşriklerin nerede bulunurlarsa öldürülmesi" ile ilgili değildir! Ayetteki "el-müşrikîn" kelimesinin başında bulunan "el" takısı, söz konusu müşriklerin nitelikleri belirli kişiler olduğunu ortaya koymaktadır (ki devamında gelen *Tevbe*/13'te zaten bunların nitelikleri çok net olarak açıklanmıştır). Yani herhangi bir müşrik değil, sadece "Müslümanlara karşı savaş açan müşrikler" bulundukları yerde öldürüleceklerdir. Çünkü onlar fiilen savaş içerisindedirler ve düşmanlıklarına devam etmektedirler. Burada yadırganacak bir durum yoktur, çünkü saldırganlık söz konusu değildir! Sonrasında gelen ayet (*Tevbe*/6) ise, bize yine ne kadar mükemmel bir dine sahip olduğumuzu ispat etmektedir…

Konumuzla alakalı olan ayetlerden okuyalım:

Hacc/38-41: "Muhakkak ki Allah, iman edenleri savunur (korur). Muhakkak ki Allah, hiçbir nankör haini sevmez. Zulme uğratılmış olmaları sebebiyle, kendileriyle savaşılanlara (savaş konusunda) izin verildi/verilmiştir. Ve Allah, onlara yardıma elbette gücü yetendir. Onlar, (başka değil,) sırf 'Rabbimiz Allah'tır.' dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarılmış kimselerdir. Ve eğer Allah, bir kısım insanları (kötülüklerini) diğer bir kısmı ile defedip önlemeseydi, mutlak surette içlerinde Allah'ın ismi bol bol anılan manastırlar ve kiliseler ve havralar ve mescidler yıkılır giderdi. Ve Allah, kendisine (davasına) yardım edenlere kesinlikle yardım eder/edecektir. Muhakkak ki Allah *Kaviyy*'dir (çok kuvvetlidir), *'Azîz*'dir (çok üstündür). Onlar (muhacirler), eğer kendilerine yeryüzünde güç (imkân, iktidar) verirsek, *salât*ı ikame eder (namazı kılar), zekâtı verirler; 'el-ma'rûf'u (o iyiliği, iyi ve doğru olanı) emreder, 'el-münker'den (o kötülükten, kötü ve yanlış olandan) sakındırırlar/alıkoyarlar. Ve (nihayetinde) (bütün) işlerin akıbeti (sonucunu belirlemek/sonu) sadece (ve sadece) Allah'a aittir (hüküm ve takdir Allah'ındır)."

(Not: Bu ayetlerden, İslam ümmetinin "manastırları, kiliseleri, havraları ve mescidleri korumak" gibi bir sorumluluğunun olduğu açık bir şekilde anlaşılmaktadır. *Cinn*/18, *Bakara*/114, *Tevbe*/18, 107-110 ayetlerinin de kesinlikle bilinmesi gerekir!)

Bakara/217: "Sana haram ayı, onda savaşmayı soruyorlar. De ki: 'Onda savaşmak büyük (bir suç/günah)tır. (İnsanları) Allah yolundan çevirmek/alıkoymak, O'nu (Allah'ı) ve *Mescid-i Harâm*'ı (saygınlığını) inkâr etmek ve (Mekke'nin Müslüman) halkını oradan çıkarmak ise Allah katında daha büyük (bir suç/günah)tır ve 'el-fitne' (o fitne/savaş ateşi/baskı ve zulüm), (insan) öldürmekten daha büyük (bir suç/günah)tır. Ve eğer onların güçleri yetse, sizi dininizden döndürünceye kadar size karşı savaşa devam ederler (bundan asla geri durmazlar). Ve sizden her kim dininden döner ve kâfir olarak ölürse, artık onların amelleri (işleri, işledikleri) dünyada da ahirette de boşa gider. Ve işte onlar, ateş halkıdır, orada sürekli kalıcıdırlar."

Bakara/191-195: "Ve onları (size karşı savaşanları) yakaladığınız yerde öldürün ve sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın. Ve/Zaten 'el-fitne' (o fitne), (insan) öldürmekten daha kötüdür/şiddetlidir/beterdir. Ve *Mescid-i Harâm*'da (yanında, civarında) onlar sizinle savaşmadıkça, siz de onlarla savaşmayın. Fakat eğer onlar size karşı savaşırlarsa (savaş açarlarsa) siz de onları öldürün. İşte kâfirlerin *cezâ*'sı (karşılığı/cezası) böyledir. Ama eğer onlar vazgeçerlerse (yaptıklarına bir son verirlerse), (şunu iyi bilin ki) muhakkak ki Allah *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Rahîm*'dir (çok merhamet edendir). Ve fitne (baskı ve zulüm) kalmayıncaya ve din de (kulluk ve hesap da) yalnız Allah için oluncaya kadar onlarla (o saldırganlarla) savaşın. Şayet vazgeçerlerse (yaptıklarına bir son verirlerse), artık zalimlerden başkasına düşmanlık (ve saldırı) yoktur. Haram ay(lar) haram ay(lar)a karşılıktır. Hürmetler (dokunulmazlıklar) da karşılıklıdır. Öyleyse kim size saldırırsa siz de onun size saldırması gibi (ona misilleme olacak kadar) saldırın. Ve Allah'a karşı takvalı (duyarlı) olun ve bilin ki Allah, muhakkak ki *muttaki*lerle (duyarlılık gösterenlerle) beraberdir (Allah'ın, sorumluluk bilincini kuşananların yanında olduğunu aklınızdan çıkarmayın!). Ve Allah yolunda infak edin. Ve (bunu yapmayarak) kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. Ve (her türlü) iyilik yapın (güzel davranın). Muhakkak ki Allah *muhsin*leri (iyilik edenleri/ihsanda bulunanları/güzel davrananları/işini düzgün yapanları) sever."

Nisâ/94'e de mutlaka bakın lütfen.

İslam'daki savaş ahlakının, savaş kanunlarının ne kadar isabetli ve ne kadar adil olduğunu görebiliyorsunuz değil mi?..

Evrenin hâkimi olan yüce Allah'tan daha iyi, daha doğru kim hüküm verebilir!?

Unutmayalım ki İslam bir ütopya değildir; gerçek olan hayatın tam merkezine, en gerçekçi ve en adil çözümlerle indirilmiş olan hakikatin ta kendisidir!

* * *

Nisâ/71-77: "Ey iman edenler! Tedbirinizi alın; (ya) bölük bölük (gruplar hâlinde) savaşa çıkın; yahut (gerektiğinde) topyekûn savaşın. Ve şüphesiz içinizden (*cihâd* konusunda) ağır davrananlar (ağırdan alanlar) vardır. Eğer size bir musibet isabet edecek olsa (böyleleri): 'Doğrusu Allah bana nimet verdi/lütfetti de onlarla beraber bulunmadım.' der. Ve eğer Allah'tan size bir *fazl* (lütuf) isabet ederse, sanki sizinle onun arasında (görünüşte) bir sevgi (veya bir sevgi sorunu) yokmuş gibi 'Keşke onlarla birlikte olsaydım da büyük bir başarı elde etseydim.' der. Öyleyse/Artık, dünya hayatını ahiret karşılığında satanlar (dünya hayatına karşılık ahiret hayatını satın alanlar), Allah yolunda savaşsınlar. Ve her kim Allah yolunda savaşır da öldürülür veya galip gelirse biz ona yakında (zamanı gelince) *'azîm* bir ecir (büyük bir ödül) vereceğiz. Ve size ne oluyor da Allah yolunda ve 'Rabbimiz! Bizi, halkı zalim olan bu kentten çıkar; bize tarafından bir *velî* gönder; bize katından bir yardımcı yolla!' diyen zayıf düşürülmüş (zavallı) erkekler, kadınlar ve çocuklar uğrunda savaşmıyorsunuz! İman edenler Allah yolunda savaşırlar; inkâr edenler ise 'et-tâğût' (o batıl davalar, azgınlık, azgınlar ve şeytan) yolunda savaşırlar. O hâlde şeytanın *velî*lerine (dostlarına) karşı savaşın; muhakkak ki şeytanın tuzağı zayıftır. Kendilerine, 'Ellerinizi (savaştan) çekin; *salât*ı ikame edin (namazı kılın) ve zekâtı verin.' denilen kimseleri görmedin(iz) mi? Ama onlara savaş farz kılınınca, içlerinden bir grup hemen Allah'a haşyet duyar gibi, hatta daha şiddetli bir haşyet ile insanlara (karşı) haşyet duymaya başladılar da: 'Rabbimiz! Savaşı bize niçin yazdın! Bizi yakın bir süreye kadar ertelesen (daha bir müddet savaşı farz kılmasan) olmaz mıydı?' dediler. (Onlara) de ki: 'Dünya *metâ*'sı (geçimliği, hayatı) azdır; takvalı (duyarlı) olanlar için ahiret mutlak manada hayırlıdır ve en küçük bir haksızlığa uğratılmayacaksınız."

Sonrasında gelen ayetler de en az bu okuduğumuz ayetler kadar önemli ve mutlaka bilinmesi gereken ayetlerdir! Lütfen *Nisâ* suresini

sonuna kadar muhakkak okuyun, *Feth* ve *Tevbe* surelerini de aynı şekilde; düşüne düşüne, tarta tarta mutlaka ama mutlaka okuyun!

Tevbe/111: "Hiç şüphesiz Allah, Allah yolunda savaşan, öldüren ve öldürülen müminlerden, canlarını ve mallarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da kendi üzerine (yazdığı) hak (gerçek) olan bir vaattir. Ahdine (sözüne), Allah'tan daha vefalı kim olabilir!? O hâlde O'nunla yapmış olduğunuz alış-verişten dolayı sevinin/müjdeler olsun size; işte bu, o büyük başarının/kurtuluşun ta kendisidir!"

Ahzâb/9-27 arasında yine her Müslüman'ın mutlaka bilmesi gereken müthiş bilgiler yer almaktadır. Özellikle okuyun lütfen, kesinlikle okuyun lütfen!

* * *

Savaş için inkârcılara/düşmanlara karşı hazırlıklı olmanın zorunluluğunu anlatan, antlaşmalarını bozan o kimselere karşı nasıl davranılması gerektiğini bize öğreten, elimizden geleni yaptıktan sonra Allah'a tevekkül etmemizi emrederek sonrası için bizi gerçekten rahatlatan şu harika ayetlere bir bakalım:

Enfâl/56-64: "Kendileriyle antlaşma yaptığın, sonra her defasında sorumsuzca (duyarsızca) sözleşmelerini bozan kimselere gelince; eğer savaşta onları yakalarsan, onları darmadağın et ki arkalarından gelenler için (gerçeği) hatırlamaları noktasında (bir ders olsun). Ve eğer (antlaşma yaptığın) bir kavmin hainlik yapmasından korkarsan, sen de (onlarla yaptığın antlaşmayı) aynı şekilde bozduğunu kendilerine bildir. Muhakkak ki Allah hainleri sevmez. Ve o kâfirler (bizi) geçtiklerini (yakayı kurtardıklarını) sanmasınlar. Muhakkak ki onlar (bizi) âciz bırakamazlar. Ve onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve besili atlar (atlı birlikler/*cihâd* için bağlanıp beslenen atlar) hazırlayın ki onunla hem Allah'ın düşman(lar)ını, hem kendi düşman(-lar)ınızı hem de bunlar dışında sizin bilmeyip Allah'ın bildiği diğerlerini (diğer düşmanları) korkutup-caydırabilesiniz. Ve Allah yolunda her ne harcarsanız size eksiksiz ödenir (ödenecektir) ve siz asla zulme (haksızlığa) uğratılmazsınız (uğratılmayacaksınız). Ve eğer onlar barışa yanaşırlarsa sen de ona yanaş ve Allah'a tevekkül et (güven); muhakkak ki *Semî* (her şeyi işiten), '*Alîm* (her şeyi bilen) O'dur. Ve eğer sana hile yapmak isterlerse, (şunu bil ki) muhakkak ki sana Allah yeter. O, seni

yardımıyla ve müminlerle destekleyendir. Ve onların (müminlerin) kalplerinin arasını (O) kaynaştırmıştır/birleştirmiştir; eğer sen yeryüzünde bulunan her şeyi harcasaydın yine de onların gönüllerinin arasını birleştiremezdin. Velakin Allah aralarını bulup onları kaynaştırdı. Muhakkak ki *'Azîz* (mutlak galip), *Hakîm* (hükmünde hikmet sahibi) O'dur. Ey Nebi! Sana ve sana uyan müminlere Allah yeter."

Sonrasında gelen ayetlerde: Donanımlı ve kaliteli olan az sayıdaki mümin bir grubun, bu özellikte olmayan çok sayıdaki insanlara galip geleceği müjdelenmekte; oran yarı yarıya gelince de savaştan kaçılmaması, geri durulmaması gerektiği hükme bağlanmaktadır. Yetmiş beş ayetten oluşan, çok önemli detaylar içeren bu *Enfâl* suresini de en başından sonuna kadar muhakkak okuyun lütfen.

İnsanların en kutsal değerlerinden birisi "hayat hakkı"dır. "Dinden dönenler öldürülür" şeklindeki bir anlayış, Kur'an'ın öğretilerine tamamen zıt bir anlayıştır; bugün dinden dönen, yarın yeniden hidayete erebilir ki bu nedenle öyle din adına hiç kimse hiç kimseyi asla öldüremez!

Bir insanın hayatına kast etmek, sebepsiz yere insan öldürmek Kur'an'a göre "bütün insanları öldürmek" ile eşdeğer tutulmuştur ki Tevrat'a göre de bu böyledir (*Mâide*/32)! İlahi irade, hayat hakkı konusunda son derece nettir! İşte bu noktada, "Müslümanların diğer inançlardan olan kişilere karşı tutumlarının nasıl olması gerektiği" noktasında en son okuduğumuz *Mümtehine* suresindeki şu güzel ayetleri çok iyi kavramamız gerekir:

Mümtehine/7-9: "Olur ki Allah sizinle onlardan düşman olduklarınız arasında bir sevgi meydana getirebilir (ihtimal dâhilindedir), zira Allah *Kadîr*'dir (her şeye gücü yetendir) ve/üstelik Allah *Ğafûr*'dur (çok bağışlayandır), *Rahîm*'dir (çok merhamet edendir). Allah, sizinle din konusunda (din uğrunda) savaşmayan, sizi yurtlarınızdan sürüp-çıkarmayanlara iyilik yapmanızdan ve onlara adaletli davranmanızdan sizi men etmez (sakındırmaz/yasaklamaz). Muhakkak ki Allah, adaletli davrananları sever. Allah ancak (sadece ve sadece), din konusunda sizinle savaşanları, sizi yurtlarınızdan sürüp-çıkaranları ve sürülüp-çıkarılmanız için arka çıkanları dost edinmenizden sizi men eder (sakındırır/yasaklar). Ve kim(ler) onları dost edinirse, artık onlar zalimlerin ta kendileridir."

Savaş ayetleri konusu hakkında şunları da özellikle beyan etmeliyiz: Kur'an'da "savaş" anlamında kullanılan kelimelerden biri "kıtâl/

mukâtele"dir, diğeri ise "cihâd/mücâhede"dir ve bu iki ayrı kavram kesinlikle birbirine karıştırılmamalıdır!

"Kıtâl", saldırgana karşılık verip "savaş yapmak, adam öldürmek" anlamına gelmektedir. "Cihâd" kavramı ise: "Allah yolunda fedakârlık yapmak, çalışmak (*Ankebût*/69); bütün gayretini ortaya koymak (*En'âm*/109); zorlamak (*Ankebût*/69, *Lokmân*/15)" gibi anlamları kapsamaktadır. Görmüş olduğunuz üzere *cihâd* kavramı, *kıtâl* kavramını da içine alan geniş bir muhteviyata sahiptir. Bu anlamda *Tevbe*/73 ve *Tahrîm*/9 ayetlerinde geçen "cihâd" kelimelerinde, işte bu kavramın "savunma savaşı yapmak" anlamı devreye girmektedir.

İslam'da *cihâd*, kitabımızın henüz başlarında da değindiğimiz üzere "insan öldürmek için" değil; "insan kazanmak için" yapılır. Bu nedenledir ki *Furkân*/52'de "büyük/en büyük cihâd": "Kur'an'ı izlemek; anlamak, anlatmak, yaşamak…" şeklinde belirlenmiştir. Aslında sadece bu ayet bile İslam'ın savaş anlayışını kavramamızda yeter de artar niteliktedir…

Her şey olabildiğince açıktır, olabildiğince nettir...

Evet, savaş konusuna artık burada noktayı koyalım.

* * *

Şimdi okuyacağımız *Hadîd* suresinde "ekonomi", "sosyoloji" ve "toplum psikolojisi" gibi yine birbirinden önemli konular üzerinde durulduğunu göreceğiz. Bu ve bundan sonra okuyacağımız *Muhammed* suresinin tefsiri için Prof. Dr. Bayraktar Bayraklı'nın tefsirini izlemenizi, okumanızı özellikle tavsiye ederiz.

Hadîd Suresi (1-29): "Göklerde ve yerde bulunan ne varsa (hepsi) Allah'ı *tesbih* etmektedir. Ve/Zira *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) O'dur. Göklerin ve yerin mülkü (mutlak hâkimiyeti/saltanatı/serveti/iktidarı/egemenliği) sadece (ve sadece) O'nundur; yaşatır ve öldürür. O, her şeye gücü yetendir. O, *Evvel*'dir (kendisinden önce hiçbir varlık yoktur, ilktir), *Âhir*'dir (kendisinden sonra hiçbir varlık yoktur, son kalacak olandır), *Zâhir*'dir (delilleriyle varlığı gün gibi açıktır), *Bâtın*'dır (zatının hakikati gizlidir, akıllar O'nun özünü idrak edemez/her varlıkta içkindir) ve O her şeyi bilendir. O, gökleri ve yeri altı gün/evre içinde yaratandır; sonra da arşa *istivâ* edendir. Arza (yeryüzüne, yere) gireni ve ondan çıkanı ve semadan (gökten) ineni ve ona çıkanı

bilir. Her nerede iseniz, O sizinle beraberdir ve Allah yaptıklarınızı (hakkıyla) görmektedir. Göklerin ve yerin mülkü sadece (ve sadece) O'na aittir ve bütün emirler (işler) sadece (ve sadece) Allah'a döndürülür/döndürülecektir. Geceyi gündüzün içine katar, gündüzü de gecenin içine katar ve O, göğüslerin özünü (kalplerde olanı) bilendir. Allah'a ve resulüne iman edin (inanıp güvenin) ve sizi üzerinde halife kıldığı (yetkili kılıp yönetiminize verdiği) şeylerden infak edin (harcayın/verin/dağıtın); sizden kim iman edip de (Allah rızası için) infakta bulunursa, onlar için büyük bir ecir (ödül/mükâfat) vardır (olacaktır)! Ve size ne oluyor ki, resul sizi Rabbinize iman etmeye (inanıp güvenmeye) davet edip dururken Allah'a iman etmiyorsunuz? (Hâlbuki) O, sizden bir misak da (kesin bir söz de) almıştı; eğer mümin iseniz (bu çağrıya uyun). Sizi karanlıklardan *nûr*a (aydınlığa) çıkarması için kuluna apaçık ayetler indiren O'dur. Muhakkak ki Allah size karşı *Raûf*tur (çok şefkatlidir), *Rahîm*'dir (çok merhametlidir). Ve size ne oluyor ki Allah yolunda infak etmiyorsunuz? Oysa göklerin ve yerin mirası sadece (ve sadece) Allah'ındır. İçinizden, fetihten önce infak eden ve savaşan(lar), (diğerleri ile) bir değildir. Onların derecesi, sonradan infak eden ve savaşanlardan daha yüksektir. Ve/Bununla beraber Allah, hepsine (de) en güzel olanı (cenneti) vadetmiştir. Ve/Zira Allah yaptıklarınızdan haberdardır. Kimdir o, Allah'a 'kard-ı hasen' (güzel bir borç) ile borç verecek olan ki, Allah da onun verdiğini kat kat artırsın, onun için 'kerîm' (hayrı çok, cömertçe, değerli, şerefli) bir ecir versin? O gün, mümin erkekler ile mümin kadınları, *nûr*ları önlerinde ve sağlarında koşarken görürsün. (Kendilerine:) 'Bugün müjdeniz, zemininden/altlarından ırmaklar akan, içinde sürekli kalacağınız cennetlerdir.' (denilir). İşte büyük başarı/'kurtuluş ve mutluluk' budur! O gün münafık erkekler ile münafık kadınlar, iman edenlere derler ki: 'Bize bakın/Bizi bekleyin de sizin *nûr*unuzdan bir (parça) alıp-yararlanalım.' Onlara: 'Arkanıza (dünyaya) dönün de bir *nûr* arayın!' denilir/denilecektir. Derken aralarına, kapısı olan bir sur çekilmiştir. Onun içinde rahmet, dış tarafında ise azap vardır. (Münafıklar) onlara (müminlere): 'Biz sizinle beraber değil miydik?' diye seslenirler. (Müminler de) derler ki: 'Evet (elbette)! Ancak siz nefsinizi (kendinizi) fitneye düşürdünüz (kendinize kötülük ettiniz) ve gözetip-beklediniz (bekleyip seyrettiniz) ve şüpheye düştünüz/kuşkuya kapıldınız ve Allah'ın emri (ölüm) gelinceye kadar o (malum) kuruntular (boş arzu ve istekler/boş temenniler ve kurgular) sizi yanıltıp-aldat-

tı ve o (çok) aldatıcı (şeytan), sizi Allah ile aldattı!' 'Artık bugün ne sizden ne de kâfirlerden bir fidye kabul edilir. Varacağınız/Barınacağınız yer ateştir, sizin *mevlâ*nız (dostunuz) odur ve o ne kötü bir gidiş yeridir!' İman edenlerin, Allah'ın zikrine ve/yani Hak'tan inmiş olana karşı, kalplerinde haşyet (derin saygı) duymalarının zamanı gelmedi mi? Ta ki kendilerine daha önce 'el-kitâb' verilip de, üzerinden uzun zaman geçen, böylece kalpleri katılaşan kimseler gibi olmasınlar; ki onların birçoğu fasıktır (yoldan sapmıştır). Bilin ki ölümünden sonra yeryüzüne hayat veren şüphesiz ki Allah'tır. Aklınızı çalıştırasınız diye size ayetleri muhakkak ki açıkladık (ya da: Şüphesiz bu ayetleri size aklınızı kullanasınız diye açıklıyoruz). Şüphe yok ki, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar (ya da: 'Gerçeği' onaylayan erkekler ve 'gerçeği' onaylayan kadınlar) ve 'kard-ı hasen' (güzel bir borç) ile Allah'a borç verenler; onlar için (verdiklerinin karşılığı) kat kat artırılır ve onlar için 'kerîm' bir ecir vardır. Ve Allah'a ve O'nun resullerine (elçilerine) iman edenler (inanıp güvenenler); (evet) işte onlar, Rableri katında 'es-sıddîkûn' (o tasdik edenler/çok doğru olanlar) ve 'eş-şühedâ' (o 'gerçeğe' şahitlik edenler) onlardır. Onların ecirleri ve *nûr*ları vardır. Kâfir olup ayetlerimizi yalanlayanlar ise; işte onlar da 'cahîm' (çılgınca yanan bir ateş/cehennem) halkıdır. Bilin ki dünya hayatı ancak (sadece ve sadece) bir oyundan ve bir eğlenceden ve bir ziynetten (süsten, güzel bir gösteriden) ve kendi aranızda bir övünme ve mal ve evlat çoğaltmadan (artırma hırsından, yarışından) ibarettir. Tıpkı yağmur örneği gibi ki; onun bitirdiği ekin, çiftçilerin hoşuna gider, sonra kuruyuverir, bir de bakarsın ki sapsarı kesilmiş, sonra o, bir çer-çöp oluvermiştir. Ahirette ise (ya) çetin bir azap vardır ve (ya da) Allah'tan bir mağfiret ve rıza. Ve/Zira dünya hayatı aldatıcı bir *metâ*'dan (menfaatten/nimetten/yararlanmadan) başka bir şey değildir. (O hâlde) Rabbinizden bir mağfirete; Allah'a ve resullerine iman edenler için hazırlanmış olup genişliği gökle yerin genişliği gibi/kadar olan cennete koşuşun. İşte bu, Allah'ın *fazl*ıdır (lütuf ve ihsanıdır) ki onu dilediğine/dileyene (hak edene) verir, zira Allah büyük *fazl* sahibidir. Yeryüzünde ve nefislerinizde (kendinizde) meydana gelen bir tek musibet (isabet eden iyilik veya kötülük) yoktur ki onu, (ayrı bir varlık olarak) yaratmamızın öncesinde bir kitapta (yazılmış, yasada belirlenmiş) olmasın. Şüphesiz ki bu, Allah'a kolaydır. Öyle ki, elinizden çıkana karşı üzüntü duymayasınız ve (yine Allah'ın) size verdikleri dolayısıyla şımarmayasınız. Zira Allah, hiçbir büyüklük

taslayıp (kendini beğenip/kibirlenip) böbürleneni (övüneni) sevmez. Ki onlar, cimrilik ederler ve insanlara cimriliği emrederler (tavsiye ederler). Ve kim (infaktan) yüz çevirirse bilsin ki/şüphesiz O Allah'tır, *Ğaniyy*'dir (gerçek zengindir, kendi kendine yetendir), *Hamîd*'dir (övülmeye, övgüye yegâne layık olandır). Andolsun biz resullerimizi o apaçık belgelerle/delillerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye onlarla (o resullerle) birlikte 'el-kitâb'ı ve 'el-mîzân'ı (o ölçüyü/dengeyi/adaleti) indirdik. Biz demiri de indirdik (bahşettik) ki onda büyük bir kuvvet/güç ve insanlar için faydalar vardır; (bütün bunlar size verildi) ki Allah, kendisine ve resullerine *gayb*da (görmedikleri hâlde) kimlerin yardım edeceğini bilsin (ortaya çıkarsın/ayırt etsin). Şüphesiz ki Allah *Kaviyy*'dir (kuvvetlidir, tarifsiz bir güç sahibidir), *'Azîz*'dir (mutlak üstün ve yüce olandır). Ve andolsun ki biz, *Nûh*'u ve *İbrâhîm*'i (peygamber olarak) gönderdik ve 'en-nübüvveh'i (o nübüvveti/peygamberliği) ve 'el-kitâb'ı onların zürriyetinden kıldık. Öyle iken, onlardan (insanlardan) hidayet üzere (doğru yolda) olanlar da vardı ama onlardan çoğu fasıktı (yoldan çıkmıştı). Sonra onların izleri üzerine resullerimizi birbiri ardınca gönderdik. Meryem oğlu *Îsâ*'yı da arkalarından gönderdik; ona İncil'i verdik ve onu izleyenlerin kalplerinde bir şefkat ve merhamet kıldık. Türettikleri/Uydurdukları ruhbanlığa gelince, onu onlara biz yazmadık (emretmedik). Ancak Allah'ın rızasını aramak (kazanmak) için (türettiler), ama buna da hakkıyla (gerektiği gibi) uymadılar. Nihayetinde onlardan iman edenlere ecirlerini verdik; fakat onların çoğu fasık kimselerdi/kimselerdir (yoldan çıkmıştır). Ey iman edenler! Allah'tan sakının (*muttaki* olun/O'na karşı duyarlı olun/sorumluluğunuzun bilincinde olun) ve O'nun resulüne iman edin ki, size rahmetinden iki pay/iki kat versin. Ve size, kendisiyle yürüyeceğiniz bir *nûr* kılsın/oluştursun/yaratsın ve sizi bağışlasın. Zira Allah *Ğafûr*'dur (tarifsiz bir bağışlayıcıdır), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır). Öyle ki (bunları açıkladık ki), kitap ehli (Yahudi ve Hristiyanlar), Allah'ın *fazl*ından hiçbir şeye 'güç yetirip-sahip olmadıklarını' (Allah'ın *fazl*ından hiçbir şeyi kendilerine has kılmaya güçlerinin yetmeyeceğini) ve *fazl*ın, muhakkak (bütünüyle) Allah'ın elinde olduğunu, onu dilediğine/(hak edene/layık gördüğüne) vereceğini bilip-öğrensinler. Ve/Nitekim Allah, *'azîm fazl* sahibidir."

* * *

Muhammed Suresi (1-38): "Allah, kâfir olanların (inkâr edenlerin/küfre batanların/'gerçeği' gizleyenlerin) ve (Allah) yolundan alıkoyanların amellerini boşa çıkarmıştır (çıkaracaktır). İman edip salih amel yapanların ve Muhammed'e indirilenin Rableri tarafından *el-hakk* olduğuna inananların kötülüklerini (Allah) örtmüş ve hâllerini (durumlarını) ıslah etmiştir (edecektir). Bu böyledir, çünkü kâfir olanlar batıl olana uymuşlar; iman edenler ise elbette ki Rablerinden gelen hakka uymuşlardır. İşte böylece Allah, insanlara kendilerinden misallerini anlatır. Öyleyse/İmdi, kâfirler ile (savaş sırasında) karşı karşıya geldiğiniz zaman, hemen boyunlarını vurun; sonunda onları sindirince/'iyice bozguna uğratıp zafer kazanınca', artık (esirler için) bağı sımsıkı tutun! Bundan sonra ya bir lütuf olarak (karşılıksız) ya da bir fidye (karşılığı salıverin)! Öyle ki savaş, ağırlıklarını bıraksın (sona ersin). İşte böyle! Ve eğer Allah dilemiş olsaydı, elbette onlardan intikam alırdı. Ancak (savaş,) sizleri birbirinizle denemesi içindir. Allah yolunda öldürülenlerin ise (Allah) amellerini asla boşa çıkarmaz (zayi etmez). Onları hidayete iletmiş (doğruya ve güzele erdirmiş/muratlarına erdirmiş/'ahirette de' onlara rehberlik etmiş) ve durumlarını düzeltmiştir (düzeltmiş olacaktır). Ve onları, kendilerine tarif edip-tanıttığı cennete yerleştirecektir. Ey iman edenler! Eğer siz Allah'a (Allah'ın dinine) yardım ederseniz, O da size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar (sağlamlaştırır). Kâfirlere gelince, artık 'kayıp ve yıkım' onlaradır. Ve/Dahası (Allah) onların amellerini boşa çıkarmıştır. Böyledir, çünkü onlar, Allah'ın indirdiğini kerih gördüler (onu beğenmediler/tiksindirici buldular/ondan iğrendiler/ondan nefret ettiler), bundan dolayı O da, onların amellerini heder etmiştir. Yeryüzünde gezip dolaşmıyorlar mı ki, kendilerinden öncekilerin nasıl bir akıbete uğradıklarını görsünler? Allah, onları yerle bir etmiştir. O kâfirler için de bunun bir benzeri vardır. Böyledir; çünkü/muhakkak ki Allah, iman edenlerin *mevlâ*sıdır (koruyucusudur, yardımcısıdır, dostudur) ve şüphe yok ki, kâfirlerin *mevlâ*sı yoktur. Muhakkak ki Allah, iman edip salih amellerde bulunanları, altlarından ırmaklar akan cennetlere yerleştirir. Kâfirler ise, *metâ*'lanırlar (dünya nimetlerinden faydalanırlar) ve 'el-en'âm'ın (o hayvanların) yediği gibi yerler. Ve/Nihayetinde onların varacakları yer ateştir. Ve seni sürüp-çıkaran memleketinden (toplumundan) kuvvet bakımından daha üstün nice memleketler vardı ki, biz onları helak ettik (yıkıma uğrattık); onlara bir yardım eden de çıkmadı. Rabbinden bir delil (apa-

çık belge) üzerinde olan kimseyle, kötü ameli kendisine süslendirilmiş (güzel ve çekici gösterilmiş) ve hevasına (istek ve tutkularına) itaat eden (tabi olan/uyan/itibar eden) kimse bir olur mu hiç? *Muttaki*lere vadedilen cennetin misali (şöyledir): İçinde bozulmayan sudan ırmaklar ve tadı değişmeyen sütten ırmaklar ve içenlere lezzet veren *hamr*dan (meşrubattan) ırmaklar ve süzme baldan ırmaklar vardır. Orada meyvelerin her çeşidi de onlarındır. Rablerinden de bir mağfiret (vardır). Hiç (cennetliklerin durumu), ateşin içinde sürekli kalan ve bağırsaklarını parça parça edecek kaynar sudan içirilen kimselerin durumu gibi olur mu? Ve onlardan kimi gelip seni dinler. Nitekim/Nihayetinde yanından çıkıp-gittikleri zaman, kendilerine ilim/bilgi verilmiş olanlara (alaycılıkla) derler ki: 'O biraz önce ne söyledi?' İşte onlar; Allah'ın kalplerini mühürlediği, hevalarına (nefislerinin arzularına, keyiflerine, tutkularına) uyan kimselerdir. Hidayeti bulmuş olanlara gelince; (Allah,) onların hidayetlerini artırmış ve onlara takvalarını (korunma gücünü/kötülükten sakınma çarelerini/sorumluluk bilinçlerini/korunma imkânlarını) vermiştir. Artık/Şimdi onlar, o (son) saatin kendilerine ansızın gelip çatmasına mı bakıyorlar? Şüphesiz onun işaretleri (alametleri/belirtileri) gelmiştir, artık/hâl böyleyken o geldikten sonra zikir (hatırlama/öğüt alma) neye yarar?! O halde/Artık, bil ki O Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur; hem kendi günahın için bağışlanma dile hem de mümin erkekler ve mümin kadınlar için (bağışlanma dile)! Ve/Zira Allah gezip dolaştığınız yeri de, gelip duracağınız/varacağınız yeri de bilir. İman edenler: '(Savaş hakkında) bir sure indirilmeli değil miydi?/Keşke (savaş hakkında) bir sure indirilse!' derler. Fakat hükmü açık/sağlam bir sure indirilip de onda savaş zikredilince, kalplerinde hastalık olanların, üzerine ölüm baygınlığı çökmüş olanların bakışı gibi sana baktıklarını görürsün. Onlara uygun olan da odur!/Onlara düşen (uygun olan); itaat ve 'ma'rûf' (iyi, güzel, yararlı) söz söylemekti(r). Emir (iş) 'kesinlik ve kararlılık gerektirdiği' zaman (iş ciddiye bindiği zaman) Allah'a sadakat gösterselerdi, kendileri için elbette hayırlı olurdu. Şimdi siz geri dönerseniz (Allah'ın emrine yüz çevirirseniz/savaşa sırt çevirirseniz), yeryüzünde bozgunculuk yapmaya ve akrabalık bağlarını kesmeye dönmüş olmaz mısınız? İşte bunlar (böyleleri), Allah'ın lanetlediği (rahmetinden dışladığı), sağır kıldığı ve gözlerini kör ettiği kimselerdir. Onlar hiç Kur'an'ı *tedebbür* etmezler mi (Kur'an'ı derin derin, inceden inceye düşünmüyor, araştırıp incelemiyorlar mı/Kur'an'ın satır

aralarından satır arkalarına geçip, derin bir okumayla geleceğe ilişkin tedbir üretmezler mi)? Yoksa kalpleri üzerinde kilitler mi var (ki hakikat gönüllerine girmiyor)? Şüphesiz ki, kendilerine hidayet açıkça belli olduktan sonra arkalarına dönenleri şeytan sürüklemiş ve kendilerini uzun emellere düşürmüştür (onları sonu gelmez arzuların/ümitlerin ardına takmıştır). Böyledir; çünkü onlar, Allah'ın indirdiğini kerih görenlere (beğenmeyenlere): 'Bazı işlerde/durumlarda size itaat edeceğiz.' demişlerdi. Ve/Fakat Allah, onların gizlediklerini bilmekteydi. Ya melekler onların yüzlerine ve sırtlarına vurarak canlarını alırken durumları nasıl olacak!? Böyledir; çünkü onlar, Allah'ı gazaplandıran şeye uydular ve O'nu razı edecek şeyleri kerih buldular; bundan dolayı (Allah) onların amellerini boşa çıkarmıştır. Yoksa o kalplerinde hastalık bulunanlar, Allah'ın, kendilerinin kinlerini hiç (ortaya) çıkarmayacağını mı sandılar!? Ve eğer biz dileseydik onları mutlaka gösterirdik de sen onları simalarından kesinlikle tanırdın. Ve/Ayrıca/Yine de sen onları sözlerinin üslubundan mutlaka tanırsın/çıkarırsın. (Bütün) yaptıklarınızı/işlediklerinizi bilen ise Allah'tır. Ve mutlaka sizi deneyeceğiz; ta ki içinizden mücahitlerle (*cihâd* edenlerle) sabredenleri bilelim (belli edip ortaya çıkaralım) ve haberlerinizi (iddialarınızı, sözlerinizin doğruluğunu) sınayalım. Muhakkak ki, kâfirler ve Allah'ın yolundan alıkoyanlar ve kendilerine hidayet açıkça belli olduktan sonra 'resule karşı gelip zorluk çıkaranlar', Allah'a kesinlikle hiçbir zarar veremezler. Ve/Ama (Allah) onların amellerini (emeklerini/yaptıklarını) boşa çıkaracaktır. Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, resule de itaat edin ve amellerinizi boşa çıkarmayın! Muhakkak ki, kâfir olan (inkâr eden/küfre sapan/gerçeği örten/nankörlük eden) ve Allah yolundan alıkoyan, sonra da kâfir olarak ölenlere; Allah onlara asla mağfiret etmeyecektir (onları asla bağışlamayacaktır/affetmeyecektir). Öyleyse, asla gevşeklik göstermeyin ve üstün durumda iken barışa çağırmayın (galip durumdayken düşmandan önce barış istemeyin). Allah sizinle beraberdir ve amellerinizi asla zayi etmeyecektir/eksiltmeyecektir. Şüphesiz ki dünya hayatı, ancak bir oyun ve eğlencedir. Şayet iman eder ve sakınırsanız (takva sahibi olursanız/Allah'a karşı duyarlı davranırsanız), O, size ecirlerinizi (mükâfatlarınızı) verir/verecektir. Ve/Üstelik sizden mallarınızı (tamamen infak etmenizi) istemez/istemiyor. Eğer onu (mallarınızı/mallarınızı tamamen infak etmenizi) sizden isteyip de sizi zorlasaydı, cimrilik ederdiniz; bu da sizin kinlerinizi ortaya çıkarırdı. İşte sizler, Allah yo-

lunda infaka (harcamaya) çağırılıyorsunuz (çağrılan kimselersiniz); fakat/buna rağmen içinizden kiminiz cimrilik ediyor. Ve/Ama kim cimrilik ederse, artık (bilsin ki) o, ancak (ve ancak) nefsine cimrilik etmiş olur; ve/zira *Ğaniyy* (gerçek zengin olan, kendi kendine yeten) Allah'tır, siz ise fukarasınız (fakirsiniz, O'na muhtaçsınız). Ve eğer (Allah'a itaatten) yüz çevirecek olursanız, (yerinize) sizden başka bir kavim (topluluk) getirir, sonra/artık onlar sizin gibi de olmazlar."

* * *

Evet, Rabbinden bir delil (apaçık belge) üzerinde olan kimseyle, kötü ameli kendisine süslendirilmiş (güzel ve çekici gösterilmiş) ve hevasına (istek ve tutkularına) tabi olan kimse bir olur mu hiç?!

Mükemmel!..

Muhammed/11'de ve daha birçok ayette de geçtiği üzere muhakkak ki Allah, iman edenlerin *mevlâ*sıdır (koruyucusudur, yardımcısıdır, dostudur); bizlerse uzun yıllar boyunca yalnız belli başlı kimseler için "Bunlar *velî*dir, Allah dostudur…" demişiz... İyi ama onlar Allah'ın dostu da, biz Allah'ın dostu değil miyiz? Yani biz Allah'ın düşmanı mıyız!? Hayır, eğer gerçekten iman etmişsek bizler de yüce Allah'ın *velî*siyiz demektir.

Allah, O'na inanıp güvenenlerin, O'na dayananların dostudur. Allah bizim dostumuzdur. Dikkat edin: Arkadaşımız değil, dostumuzdur. Dost satmaz. Dost yarı yolda bırakmaz. Dost yardım eder, arka çıkar...

Yine dikkat edin: Kötülüğün, günahın, pisliğin üretildiği yerde bunları üretenlerle Allah'ın bir dostluğu olmaz; hak yiyen, işini düzgün yapmayan, kötü iş ve davranışı alışkanlık hâline dönüştüren, Allah'ın istemediği yerlere giden vs. insanlarla Allah nasıl dost olur!?

Allah'a yardım edenlere Allah da mutlaka yardım edecektir! *Muhammed*/7'de bunu bize açıkça tebliğ eden yüce Allah, bu durumu *Hacc*/40'ta da yine benzer bir ifadeyle bize müjdelemektedir. O'nun tarafında olanlar elbette galip geleceklerdir (*Âl-i İmrân*/139, *Mâide*/56, *Muhammed*/35, *Mücâdele*/21). Yüce Allah'ın tarafında olup da bu uğurda fedakârlık yapan bir Müslüman'ın kayıp riskinden söz edilemez...

* * *

İnsân Suresi (1-31): "İnsanın üzerinden, daha kendisi anılmaya değer bir şey değilken, 'dehr'den (çok uzun bir zamandan/başı sonu belli olmayan bir zamandan), 'hîn' (belli bir süreç) gelip geçmemiş miydi

(gelip geçti!)? Gerçek şu ki, biz insanı 'nutfetin emşâcin'den (katışık/karışım bir *nutfe*den) yarattık. Onu imtihan edeceğiz; bu yüzden kendisini işitir ve görür kıldık. Muhakkak ki, biz ona yolu gösterdik; ya/ister şükredici olur, ya/ister nankör (olur). Şüphesiz ki biz, kâfirler için zincirler ve demir halkalar ve alevli bir ateş hazırladık (hazırlamış olacağız). Elbette ki *ebrâr* (iyiler), (cennette) *kâfûr* katılmış (karışımı *kâfûr* olan) bir kadehten içeceklerdir. (*Kâfûr*,) Allah'ın (has) kullarının içecekleri ve akıttıkça akıtacakları bir pınardır/kaynaktır/gözedir. (O has kullar ki;) adaklarını/verdikleri sözü yerine getirirler ve şerri (kötülüğü) yaygın (her yere yayılmış/salgın) olan bir günden korkarlar. Ve kendileri, ona duydukları sevgiye rağmen (kendi canlarının çekmesine rağmen), yoksulu ve yetimi ve esiri yedirirler/doyururlar (*-'alâ hubbihî- ifadesinin içerdiği tüm anlamlarla birlikte, daha kapsayıcı olarak: Onlar, kendileri muhtaç olmasına rağmen, sevdikleri malı veya gıdayı, sevdiklerine, Allah'ı sevdikleri için, seve seve verenler veya yedirenlerdir). 'Biz size, ancak Allah'ın yüzü (rızası) için yediriyoruz; sizden ne bir karşılık istiyoruz, ne de bir teşekkür. Çünkü/Muhakkak ki biz, asık suratlı (çetin), çok katı (belalı) bir gün nedeniyle Rabbimizden korkarız.' (derler). Böylece Allah (da) onları o günün şerrinden korumuştur ve (onların yüzlerine) parlaklık ve (gönüllerine) sevinç vermiştir. Ve sabretmeleri dolayısıyla cennetle ve 'harîr' (hürriyet/ipek) ile ödüllendirmiştir. Orada sedirler/divanlar/tahtlar üzerinde yaslanıp-dayanmışlardır. Orada ne bir 'şems' (Güneş/yakıcı sıcaklık) görürler ne de 'zemherîr' (dondurucu bir soğuk). Ve (cennet ağaçlarının) gölgeleri onların üzerine sarkmış, meyveleri/ürünleri (kolayca alınacak şekilde) eğilerek yakınlaştırılmıştır. Ve çevrelerinde gümüşten kaplar ve billur kupalar dolaştırılır. Öyle gümüşten billurlar ki onları (istedikleri) ölçüde takdir etmişlerdir. Ve orada onlara, karışımında 'zencebîl' (hoş kokulu bir içecek/zencefil) olan bir kadehten içirilir. (Bu içecek) orada bir pınardandır ki adına 'Selsebîl' denir. Ve çevrelerinde (gençlikleri ve dinçlikleri) ebedî kılınmış 'vildân'lar (genç nedimler/hizmetçiler) dolaşır ki, onları gördüğünde, (etrafa) saçılmış inciler sanırsın. Ve her nereye baksan bir nimet ve büyük bir mülk (saltanat) görürsün. Üzerlerinde hafif ipek ve ağır işlenmiş atlastan elbiseler vardır ve gümüşten bileziklerle bezenmişlerdir ve Rableri onlara tertemiz bir 'şerâb' (içecek) içirmiştir (ikram edecektir). Elbette ki bu, sizin için bir mükâfattır, (bu uğurdaki) gayretiniz/çabanız/çalışmanız 'meşkûr' (teşekküre değer/makbul)

bulunmuştur (kabul edilmiştir, karşılığını bulmuştur). Şüphe yok ki Kur'an'ı sana kısım kısım (parça parça/safhalar hâlinde bir indirme tarzıyla) indiren biziz, biz. O hâlde Rabbinin hükmüne sabır göster ve onlardan hiçbir günahkâra yahut nanköre itaat etme/uyma/boyun eğme! Ve Rabbinin adını sabah ve akşam (sabah-akşam) zikret! Ve gecenin bir kısmında O'na secde et ve geceleyin uzun uzadıya (ya da: Gecenin uzun bir bölümünde) O'nu *tesbih* et! Gerçek şu ki bunlar, çarçabuk geçmekte olanı (dünyayı) seviyorlar da ağır/çetin günü (ahireti) arkalarına atıyorlar. Onları biz yarattık ve yapılarını sıkıca bağladık (yaratılışlarını sapasağlam yaptık). Dilediğimiz zaman da (kendilerini yok eder), onları benzerleriyle değiştiririz (yerlerine benzerlerini getiririz). Şüphesiz ki bu bir hatırlatmadır, artık dileyen (kimse) Rabbine bir yol tutar. Ve sizler ancak Allah'ın dilemesi (izin vermesi) sayesinde (bir şeyi) dileyebilirsiniz (ya da: 'Böyle olunca' ancak Allah'ın dilediğini dilemiş olursunuz). Şüphesiz ki *'Alîm*, *Hakîm* olan Allah'tır. Dilediğini/Dileyeni (layık gördüğünü) rahmetine koyar. Zalimlere gelince, onlar için elem verici bir azap hazırlamıştır (hazırlamış olacaktır)."

* * *

Şimdi ise, adını "boşama/boşanma" anlamına gelen "tallaktüm" fiilinden alan *Talâk* suresi ile yolumuza devam edeceğiz. Boşanma hukukuyla ilgili ayetler sadece bu surede geçmemekte; *Bakara*, *Ahzâb* ve *Nisâ* surelerinde de konuyla ilgili birtakım ayetler yer almaktadır. Bu surenin tefsiri için Prof. Dr. Mehmet Okuyan'ın tefsirine de bakmanızı önemle tavsiye ederiz.

Talâk Suresi (1-12): "Ey Nebi! Kadınları(nızı) boşayacağınız zaman onları *iddet*leri içinde (*iddet*lerini gözeterek, dikkate alarak) boşayın ve *iddet*i (de) sayın! Ve Rabbiniz Allah'tan sakının (takvalı olun)! Onları evlerinden çıkarmayın (kovmayın), onlar da çıkmasınlar; ancak apaçık bir 'fâhişeh' (çirkin bir hayâsızlık/mutlak anlamda bir kötülük) göstermeleri durumu başka! Ve/İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını çiğnerse, gerçekte o, nefsine zulmetmiş olur. Sen bilmezsin/bilemezsin; olur ki Allah, bunun arkasından bir emir (iş/durum) oluşturur/ortaya çıkarıverir. Sonra/Böylece sürelerine ulaştıkları zaman (*iddet* müddetlerini doldurduklarında), artık onları (ya) 'ma'rûf' ile (güzellikle/güzel bir tarz üzere/uygun biçimde) tutun, ya da 'ma'rûf' ile onlardan ayrılın; içinizden adil/adalet sahibi iki kişiyi de şahit tutun

ve şahitliği Allah için yerine getirin! İşte Allah'a ve ahiret gününe iman edenlere öğütlenen budur. Kim Allah'tan sakınırsa, (Allah) ona bir çıkış (yolu) açar/var eder/yaratır. Ve onu, hesaba katmadığı bir yönden (hesap edemeyeceği bir yerden) rızıklandırır. Ve her kim Allah'a tevekkül ederse (O'na güvenip dayanırsa), artık O ona yeter. Şüphesiz ki Allah, emrini yerine getirip-gerçekleştirendir. Allah, her şey için mutlaka bir kader (bir ölçü) kılmıştır (koymuştur/belirlemiştir). Ve kadınlarınız içinden âdetten kesilmiş olanlarla, (bir sebeple) âdet göremeyenler hususunda tereddüt ederseniz, onların *iddet*leri (bekleme süreleri) üç aydır. Hamile olanların (bekleme) süresi ise, yüklerini bırakmalarıdır (doğum yapmaları ile biter). Ve kim Allah'tan sakınırsa, (Allah) ona emrinden/işinden/buyruğundan bir kolaylık kılar (ona işinde bir kolaylık yaratır). İşte bu (tüm bunlar), Allah'ın size indirdiği emridir/buyruğudur; kim Allah'tan sakınırsa, (Allah) onun kötülüklerini örter ve onun ecrini (mükâfatını) büyütür/artırır. Onları gücünüz/imkânınız oranında oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun! Ve onlara, 'darlık ve sıkıntıya düşürmek/üzerlerinde baskı kurmak' amacıyla zarar vermeye kalkışmayın! Ve eğer onlar (boşanan kadınlar) hamile iseler, yüklerini bırakıncaya (doğumlarını yapıncaya) kadar onlara nafakalarını verin! Eğer sizin için (çocuğunuzu) emzirirlerse onlara ücretlerini (emzirme nafakalarını) verin ve (durumu) aranızda 'ma'rûf' ile (güzellikle/güzel bir tarz üzere/uygun bir şekilde) konuşup anlaşın. Ve eğer (anlaşmakta/emzirme konusunda) güçlük çekerseniz, bu durumda onu (çocuğu) bir başkası emzirecektir. Geniş-imkânları olan, bu geniş imkânına göre nafakayı versin; rızkı kendisine ölçü ile verilmiş olan (rızkı kısıtlı tutulan) da Allah'ın kendisine verdiği kadarından nafaka ödesin! Allah hiçbir nefse, ona verdiğinden başkasıyla yükümlülük koymaz (Allah hiç kimseyi ona verdiği imkândan başkasıyla yükümlü tutmaz). Allah, bir güçlüğün ardından bir kolaylığı kılıp-verecektir/sağlayacaktır/yaratacaktır. Ve nice kent (memleket/şehir/ülke halkı) vardır ki, Rabbinin emrine ve O'nun resullerine başkaldırmıştır; biz de onları çetin bir hesaba çekmiş, benzeri görülmemiş bir azap ile azaplandırmışızdır. Böylece işlerinin/yaptıklarının vebalini tatmışlar, işlerinin sonucu da hüsran/ziyan olmuştur. (Dahası) Allah onlar için (ahirette) şiddetli bir azap hazırlamıştır (hazırlamış olacaktır); öyleyse ey iman etmiş 'ülîl-elbâb' (gerçek akıl sahipleri/aktif akıl sahipleri/derin kavrayış sahipleri/sağlıklı düşünenler)! Allah'tan sakının! Andolsun

ki Allah size bir zikir (hatırlatıcı/düşündürücü/uyarıcı) indirmiştir (ikram etmiştir). İman edip salih amellerde bulunanları karanlıklardan *nûr*a (aydınlığa) çıkarması için Allah'ın apaçık ayetlerini *tilâvet* eden (okuyup aktaran) bir resul (göndermiştir). Ve kim Allah'a iman eder ve salih amelde bulunursa, (Allah) onu (ve benzerlerini), içinde ebedî kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetlere yerleştirir. Allah ona gerçekten (güzel) bir rızık ihsan etmiştir (etmiş olacaktır). Allah O'dur ki, yedi göğü ve yerden de mislini yaratmıştır. Emir (Allah'ın buyruğu, yaratma sistemi), onlar arasında inip durmaktadır ki (böylece) Allah'ın her şeye *kâdir* (güç yetiren) olduğunu ve Allah'ın bilgice (ilmiyle) her şeyi kuşatmış olduğunu bilesiniz."

* * *

Işıl ışıl!.. Dupduru!.. Hakkaniyetle dolu!..

Evet, şimdi okuyacağımız *Haşr* suresi ve ardından gelecek olan *Münâfikûn* suresi de bizlere yine çok önemli bilgiler verecekler… Özellikle de "münafıklık" kavramını bize çok güzel tanıtacaklar! Kıyamete kadar var olacak olan bu ikiyüzlü insanlar hakkında yüce Allah bakın bizlere hangi bilgileri vermiş, ne gibi tavsiyelerde bulunmuş:

Haşr Suresi (1-24): "Göklerde ve yerde ne varsa (tümü) Allah'ı *tesbih* etmektedir; zira *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden) O'dur. Kitap ehlinden inkâr edenleri, ilk sürgünde yurtlarından çıkaran O'dur. Siz onların (yurtlarından, evlerinden) çıkacaklarını sanmamıştınız. Onlar ise, kalelerinin kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Ancak Allah onlara hiç hesaba katmadıkları bir yerden geliverdi ve yüreklerine korku saldı; (öyle ki) kendi evlerini (yurtlarını) hem kendi elleriyle hem de müminlerin elleriyle harap ettiler. Şu hâlde ibret alın ey basiret sahipleri! Ve eğer Allah onlara sürgünü yazmamış olsaydı, elbette onları (yine) dünyada azaplandırırdı/azaplandıracaktı. Ahirette de onlar için ateş azabı vardır. Bu, onların Allah'a ve O'nun resulüne karşı gelmeleri (başkaldırıp-ayrılık çıkarmaları) dolayısıyladır. Kim Allah'a karşı gelirse (bilsin ki) muhakkak ki Allah, azabı şiddetli olandır. Hurma ağaçlarından her neyi kesmişseniz veya kökleri üzerinde dimdik/dikili bırakmışsanız, (bu hep) Allah'ın izniyledir ve fasık olanları (yoldan çıkmış olanları) rezil etmesi içindir. Allah'ın, onlardan resulüne (resulü-

nün sorumluluğuna) verdiği *fey*'e (savaşsız elde edilmiş bu ganimete) gelince; siz buna karşı (bu ganimetleri elde etmek için) ne bir at, ne de bir deve sürdünüz. Ancak Allah, resullerini dilediği kimselerin üzerine salar (onlara karşı üstün kılar) ve/zira Allah her şeye *kâdir*dir (her şey üzerine güç yetirendir/her şeye ölçü koyar). Allah'ın o (fethedilen) şehir halkından resulüne (resulünün sorumluluğuna) verdiği *fey*; Allah ve resul ve yakınlık sahipleri ve yetimler ve yoksullar ve yol(un) oğlu (*İslam yolunu tercih ederek Allah için mücadele etmeyi seçenler, bu seçimleri nedeniyle muhtaç duruma düşenler/yolda kalmışlar) içindir. Öyle ki (bu mallar ve servet), sizden yalnız zengin olanlar arasında dönüp-dolaşan bir devlet olmasın. Resul size ne verdiyse onu alın; neyi de size yasak ettiyse artık ondan (onu istemekten) vazgeçin/sakının/kaçının ve Allah'a karşı duyarlı olun (O'na karşı gelmekten sakının/sorumluluk bilincinde olun/*muttaki* olun). Muhakkak ki Allah, azabı şiddetli/çetin olandır. (Bundan başka bu ganimet malları,) muhacir (hicret eden) fakirleredir ki onlar, Allah'tan bir *fazl* (lütuf) ve rıza arayıp, Allah'a ve O'nun resulüne yardım ederlerken yurtlarından ve mallarından sürüp-çıkarılmışlardır (uzaklaştırılmışlardır). İşte bunlar, sadık (doğru/özü sözü bir/inancında samimi) olanların ta kendileridir. Ve daha önceden o yurda (Medine'ye) yerleşmiş, imanı da 'gönüllerine yerleştirmiş' kimseler (ensar olanlar), kendilerine hicret edenleri severler ve onlara verilen (ganimetten) şeylerden dolayı göğüslerinde (kalplerinde/içlerinde) bir ihtiyaç/kıskançlık/haset duymazlar. Ve kendilerinin ihtiyacı olsa dahi onları (o muhacirleri) nefislerine (kendilerine) tercih ederler. Kim(ler) nefsinin 'cimri ve bencil tutkularından' korunmuşsa/korunursa, işte onlar felah bulanların (kurtuluşa erenlerin) ta kendileridir. Onlardan sonra gelenler de derler ki: 'Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla ve iman edenlere karşı kalplerimizde hiçbir kin/öfke/olumsuz düşünce bırakma! Rabbimiz! Şüphe yok ki *Raûf* (şefkatin kaynağı), *Rahîm* (merhametin kaynağı) sensin!' Münafıklık edenleri görmüyor musun(uz) ki, kitap ehlinden kâfir olan kardeşlerine (şöyle) derler: 'Andolsun, eğer siz (yurtlarınızdan) çıkarılacak olursanız, mutlaka biz de sizinle birlikte çıkarız ve size karşı olan hiç kimseye, hiçbir zaman itaat etmeyiz. Eğer size karşı savaşılırsa elbette size yardım ederiz.' Ve/Ama Allah şahitlik etmektedir ki onlar, gerçekten/kesinlikle yalancıdırlar. Andolsun, (yurtlarından) çıkarılacak olurlarsa onlarla birlikte çıkmazlar. Ve eğer

onlara karşı savaşılırsa, kendilerine yardımda bulunmazlar. Yardım etseler (yardıma teşebbüs etseler) bile arkalarına dönüp-kaçarlar; sonra kendilerine de yardım edilmez. Andolsun onların göğüslerinde (kalplerinde) sizin korkunuz, Allah'ınkinden şiddetlidir (Allah'tan daha çok sizden korkarlar). Böyledir, çünkü onlar (gerçeği) anlamayan/kavrayamayan (derin bir kavrayışa sahip olmayan) bir topluluktur. Onlar, müstahkem (iyice korunmuş) şehirlerde veya duvarların/surların arkasında olmaksızın sizinle toplu hâlde savaşmazlar/savaşamazlar. Onların kendi aralarındaki problemleri/çıkmazları/çekişmeleri çetindir. Sen onları toplu (birlik içinde, derli toplu) sanırsın, oysa kalpleri darmadağınıktır. Böyledir, çünkü onlar akletmeyen/akıllarını işletmeyen bir topluluktur. (Onların durumu,) kendilerinden az önce geçmiş ve yaptıklarının vebalini tatmış olanların durumu gibidir, onlara da (ahirette) elem verici bir azap vardır. (Münafıkların durumu) şeytanın durumu gibidir; hani, insana: 'Kâfir ol.' der. (O insan) kâfir olunca da: 'Muhakkak ki ben senden uzağım, şüphesiz ki ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım.' der. Nihayetinde ikisinin de akıbeti, içinde sürekli olarak kalacakları ateş olmuştur (olacaktır). Ve işte bu, zalimlerin *cezâ*'sıdır (karşılığıdır/cezasıdır). Ey iman edenler! Allah'tan sakının (*muttaki* olun/O'na karşı duyarlı olun/sorumluluğunuzun bilincinde olun) ve herkes, yarın için ne hazırladığına baksın! Allah'tan sakının; çünkü/şüphesiz ki Allah yaptıklarınızdan (hakkıyla) haberdardır. Ve kendileri Allah'ı unutmuş, böylece O da onlara nefislerini (kendilerini) unutturmuş olanlar gibi olmayın! İşte onlar, fasık olanların ta kendileridir. Ateş ashabı (halkı) ile cennet ashabı bir olmaz. Cennet ashabı, başarıya/kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. Şayet biz bu Kur'an'ı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık, elbette sen onu; huşu duyarak, Allah'a olan huşudan parça parça olmuş görürdün. İşte biz, bu örnekleri insanlara (hep) veriyoruz ki, tefekkür edebilsinler (inceden inceye düşünebilsinler). O, kendisinden başka hiçbir ilah (tanrı) olmayan Allah'tır; *gayb*ın da (gizlinin/görülmeyenin de), müşahede edilebilenin de (aşikârın da) âlimidir (bilenidir). *Rahmân*, *Rahîm* O'dur. O, kendisinden başka hiçbir ilah olmayan Allah'tır; *Melik*'tir (varlığın mutlak hâkimidir); *Kuddûs*'tür (kutsallığın/mukaddesliğin kaynağıdır); *Selâm*'dır (kurtuluşun, huzurun, esenliğin kaynağıdır); *Mü'min*'dir (güven verendir, emniyete kavuşturandır, güven ve imanın kaynağıdır); *Müheymin*'dir (koruyup kollayan, görüp gözetendir); *'Azîz*'dir (mutlak üstün ve yüce olandır); *Cebbâr*'dır (her

şartta iradesini yürüten, istediği her şeyi alt edebilecek kudrete sahip olandır); *Mütekebbir*'dir (yücelikte eşsizdir, büyüklük ve ululuk yalnız kendisine ait olandır). Allah, (müşriklerin) şirk koştuklarından *sübhân*dır (uzaktır, aşkındır, yücedir). O Allah ki; *Hâlık*'tır (mutlak yaratıcıdır); *Bâri*'dir (var ettiğinin ilk örneklerini yaratandır, yoktan var edendir); *Musavvir*'dir (yarattığı ilk örneklere şekil-suret giydirendir). 'El-esmâu'l-hüsnâ' (o en iyi-güzel isimler/nitelikler) O'na mahsustur (sadece O'na aittir). Göklerde ve yerde ne varsa O'nu *tesbih* etmektedir; zira O'dur *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden)."

Kusursuz! Harika! Muhteşem!..

* * *

Münâfikûn Suresi (1-11): "Münafıklar sana geldikleri zaman: 'Şehadet ederiz ki, sen kesin olarak Allah'ın resulüsün (elçisisin).' derler. Allah da bilir ki sen elbette O'nun resulüsün ve/fakat Allah şehadet eder ki, münafıklar kesinlikle yalancıdırlar. Yeminlerini kalkan yaptılar da Allah'ın yolundan yan çizdiler (ya da: Allah'ın yolundan 'insanları' alıkoydular). Gerçekten onların yaptıkları şey ne kötüdür! Bunun sebebi, onların (önce) iman edip sonra kâfir olmalarıdır. Bu yüzden kalpleri mühürlenmiştir, artık onlar (gerçeği) anlamazlar/anlayamazlar. Ve onları (münafıkları) gördüğün zaman kalıpları (görünüşleri) hoşuna gider; konuşacak olsalar sözlerine kulak verirsin (onları adam zannedersin). (Oysa) onlar, sanki giydirilmiş/dikilip-dayanmış kütükler/kalaslar gibidirler. Her çağrıyı/gürültüyü/çığlığı kendileri aleyhinde sanırlar. (Asıl) düşman onlardır; bu yüzden onlara karşı dikkatli ol(un)! Allah onları kahretsin! Nasıl (olup) da (haktan) döndürülüyorlar!? Ve onlara: 'Gelin Allah'ın resulü sizin için mağfiret (bağışlanma) dilesin.' denildiği zaman başlarını çevirirler ve sen onların, büyüklük taslayarak uzaklaştıklarını görürsün. Senin onlar adına mağfiret dilemen ile mağfiret dilememen onlar için birdir. Allah onlara kesinlikle mağfiret etmeyecektir. Şüphesiz ki Allah, fasık bir kavme hidayet vermez (fasıklar topluluğunu doğru yola iletmez). Onlar: 'Allah'ın resulünün yanında bulunanlara hiçbir infakta (harcamada) bulunmayın ki (etrafından) dağılıp gitsinler.' derler/diyenlerdir. Oysa göklerin ve yerin hazineleri sadece (ve sadece) Allah'ındır; fakat münafıklar bunu anlamazlar/kavrayamıyorlar. Diyorlar ki: 'Andolsun,

eğer *Medîne*'ye dönersek, üstün/şerefli/itibarlı/güçlü olan(lar), zayıf/ezik/güçsüz/alçak olan(lar)ı elbette oradan sürüp-çıkaracaktır.' Ama izzet (üstünlük, şeref, itibar, güç) ancak (ve ancak) Allah'a ve O'nun resulüne ve müminlere aittir. Velakin münafıklar (bunu) bilmezler/bilmiyorlar. Ey iman edenler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ın zikrinden alıkoymasın! Kim(ler) bunu yaparsa, artık onlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir. Ve size rızık olarak verdiklerimizden infak edin; sizden birinize ölüm gelip de şöyle demenizden önce: 'Rabbim! Beni yakın bir ecele (süreye) kadar geciktirsen, böylece ben de sadaka versem ve salihlerden olsam!' Ve/Fakat Allah, eceli geldiği zaman hiçbir nefsi asla (ve asla) ertelemez! Ve Allah, yapıp-ettiklerinizden haberdardır."

* * *

Kur'an'ı hiç okumayan veya bir ömür anlamadan okuyan bir kimsenin, şu ayetleri okuyup da derin bir "Aahhh...!" çekişini tahayyül edebiliyorsunuz değil mi?.. Kolay değil, hayatın yaratıcısı olan yüce Allah'ın rehberliğini kaçırmak elbette ki çok ağır gelmiş olacak… Vakit yine de geç değil. Şükürler olsun Allah'a ki ayetler önümüzde, fırsatlar elimizde. Öyleyse kalkın! Kaldırın! Hayırda yarışacak daha çok güzel işlerimiz var!

Öyle yiğit kullar var ki onları ne ticaret ne de başka bir kazanç kapısı Allah'ı anmaktan, namazı kılmaktan, zekâtı vermekten, hayırlı işlerin peşinde koşmaktan vb. işlerden alıkoyabilir… Yüce Allah *Nûr*/37-38'de işte bu yiğit kimselerden bahsetmektedir. *Münâfikûn*/9'daki şu güzel ifade de bizi işte bu kimselerden olmaya teşvik etmektedir: "Ey iman edenler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ın zikrinden alıkoymasın! Kim(ler) bunu yaparsa, artık onlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir." (Bu ifadeyi destekleyen *Kehf*/46'ya da mutlaka bakın lütfen...)

Münafıklara gelirsek, onların nasıl bir çelişki içerisinde olduklarını ve dinî değerler noktasında nasıl kararsız ve samimiyetsiz davrandıklarını ortaya koyan şu muhteşem ayetlere bir bakalım:

Nisâ/136-147: "Ey iman edenler! İman edin (güvenin/imanınızı güvene dönüştürün) Allah'a ve resulüne ve resulüne indirdiği 'el-kitâb'a ve daha önce indirdiği 'el-kitâb'a! Ve/Zira kim Allah'ı ve meleklerini ve kitaplarını ve resullerini ve ahiret gününü inkâr ederse, muhakkak ki uzak bir sapıklıkla sapıtmıştır (tam manasıyla sapmıştır/geri dönüşü

olmayan bir sapıklığa gömülmüş olur). Muhakkak ki iman edip sonra inkâr edenler, sonra (yine) iman edip sonra (tekrar) inkâr edenler, sonra da inkârlarını artıranlar var ya, Allah (işte) onları bağışlayacak değildir ve onları doğru yola iletmeyecektir. Münafıklara müjdele; muhakkak ki onlar için elem verici bir azap vardır! O müminleri bırakıp da kâfirleri *velî*ler edinenler, onların yanında izzet (onur, itibar ve şeref) mi arıyorlar? Şüphesiz ki (bilsinler ki) izzet bütünüyle (ve) yalnızca Allah'a aittir (Allah'a mahsustur/izzetin kaynağı Allah'tır). Ve muhakkak ki (Allah) 'el-kitâb'da size (şöyle bir hüküm) indirmiştir: Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve/veya onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, onlar bundan başka bir hadise (söze) dalıncaya kadar (başka bir konuya geçinceye kadar) onlarla beraber oturmayın. (Aksi takdirde) muhakkak ki siz de onlar gibi olursunuz. Şüphesiz ki Allah, münafıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır. Onlar ki sizi gözetleyip-duruyorlar, eğer size Allah'tan bir 'feth' (fetih/zafer) (nasip) olursa: 'Sizinle beraber değil miydik?' derler. Ve/Ama eğer kâfirlerin (zaferden) bir nasipleri olursa: 'Üzerinizde baskı kurup sizi teşvik ederek şu müminlerden kurtarmış olmadık mı (ya da: Size üstünlük sağlayıp, sizi müminlerden korumadık mı)?' derler. Artık kıyamet günü aranızda Allah hükmedecektir. Ve Allah kâfirler için müminler aleyhine asla bir yol vermeyecektir. Muhakkak ki münafıklar (sözde) Allah'ı aldatmaktadırlar (aldatmaya kalkışıyorlar). Ve/Oysa onları aldatan O'dur (hâlbuki 'Allah' onların kendilerini aldatmasını sağlamaktadır/onların oyunlarını başlarına çevirmektedir/onları aldanmış bırakmaktadır). Ve onlar namaza kalktıkları zaman üşenerek/gönülsüzce kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar ve Allah'ı çok az hariç zikretmezler (hatırlamazlar/anmazlar/öğütlerine uymazlar). Arada bocalayıp dururlar; ne bunlara (bağlanırlar), ne de onlara. Ve/Nitekim Allah'ın saptırdığı (sapıklığını onayladığı) kimseye artık asla bir yol bulamazsın. Ey iman edenler! Müminleri bırakıp da (müminlerin dışında/müminlerin peşi sıra) kâfirleri *velî*ler edinmeyin. (Bunu yaparak) Allah'a, aleyhinizde apaçık bir delil mi vermek istiyorsunuz?! Muhakkak ki münafıklar ateşin en aşağı tabakasındadırlar/katındadırlar. Ve onlar için asla hiçbir yardımcı bulamazsın. Ancak *tevbe* edip ıslah olanlar (hâllerini düzeltenler) ve Allah'a sımsıkı sarılıp dinlerini Allah'a has kılanlar (sadece Allah'a ait kılanlar) başka; işte bunlar müminlerle beraberdirler ve Allah yakında (zamanı gelince) müminlere büyük bir ecir verecektir. Eğer siz şükredip iman ederseniz, Allah

size neden azap etsin ki!? Ve/Zira Allah *Şâkir*'dir (şükre çok karşılık verendir); *'Alîm*'dir ('yapılanları' hakkıyla bilendir)."

Nûr/47-50: "Ve: 'Allah'a ve resule iman ettik ve tabi olduk.' derler. Sonra onlardan bir fırka (grup) bunun ardından yüz çevirirler. Ve/Zira bunlar (bu gibiler) hiçbir şekilde mümin (iman etmiş) değillerdir. Ve aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve resulüne çağırıldıkları zaman, bir de bakarsın ki onlardan bir fırka yüz çevirip-dönerler (yan çizerler). Ve eğer hak kendi lehlerine ise (karar lehlerine olursa/kendileri haklı çıkacak olursa) ona boyun bükerek gelirler. Bunların kalplerinde bir hastalık mı var? Yoksa kuşkuya mı kapıldılar? Yahut Allah'ın ve resulünün kendilerine zulüm (haksızlık) yapacağından mı korkuyorlar? Hayır (aksine), (asıl) zalimler (haksızlık edenler) onların ta kendileridir!"

Tahrîm/9: "Ey Nebi! O kâfirlere ve o münafıklara karşı *cihâd* et (mücadele et/mücadeleye devam et) ve onlara karşı sert (sağlam/tavizsiz/kararlı) davran, onların varacağı yer cehennemdir; ne kötü bir dönüş yeridir o!"

Bunlarla birlikte şu ayetleri de okuyalım:

Hacc/11-13: "Ve insanlardan kimi Allah'a (imanla küfrün) sınır(ın)da kulluk eder; öyle ki, eğer kendisine bir hayır isabet ederse bununla tatmin bulur (buna pek memnun olur); ve/fakat eğer kendisine bir fitne (ağır imtihan/musibet) isabet edecek olursa yüzüstü dönüverir (çehresi değişir/dinden yüz çevirir). O, dünya(sın)ı da, ahiret(in)i de kaybetmiştir. İşte bu apaçık hüsranın (ziyanın) ta kendisidir! Allah'ın dışında (Allah'ın peşi sıra/altında/aşağısında) kendisine ne zarar veren ne de fayda sağlayan şeylere yakarır/dua eder/yalvarır. İşte bu uzak (derin/dönüşü olmayan) bir sapıklığın ta kendisidir! Zararı, faydasından daha yakın olana yalvarır; (o yalvardığı) ne kötü bir *mevlâ*dır (*velî*dir/dosttur/yardımcıdır) ve ne kötü bir yandaştır/yoldaştır!"

Bakara/204-207: "Ve insanlardan öylesi/öyleleri vardır ki, dünya hayatına ilişkin sözleri senin hoşuna gider (şaşarsın, acayibine gider, etkilenirsin) ve/bir de kalbinde olana (samimi olduğuna) Allah'ı şahit tutar. Ve/Hâlbuki o, hasımların (en) yamanıdır (azılı bir düşmandır). Ve o (münafık insan tipi) dönüp gittiğinde (ya da: İş başına geçtiğinde/Eline fırsat geçtiği vakit/İktidara geldiğinde) yeryüzünde fesat çıkarmaya ve ekini (ürünleri/insanların emeklerini) ve nesli (nesilleri/soyu/

aile hayatını/her türlü canlıyı) helak etmeye çalışır. Ve/Fakat Allah, fesadı (bozgunculuğu) sevmez. Ve ona (böylesine): 'Allah'a karşı *muttaki* (duyarlı) ol!' denildiğinde, izzeti (benliği, gururu) kendisini günahla/günah için tutar (mani olup onu günaha sevk eder). Artık ona (böylesine) cehennem yeter, orası ne fena bir döşektir/yataktır (yerdir)! İnsanlardan öylesi/öyleleri de vardır ki, Allah'ın rızasını kazanmak için nefsini (kendisini, benliğini, malını, servetini) satar (feda eder, adar). Allah da kullarına karşı *Raûf*'tur (çok şefkatlidir)."

***

Mutlaka okumamız gerekir dediğimiz *Tevbe* suresinde ve Hendek Gazvesi'nin anlatıldığı *Ahzâb*/9-27 ayetleri arasında da münafıklar hakkında fevkalade bilgiler yer almaktadır! Bakın lütfen…

***

Hucürât Suresi (1-18): "Ey iman edenler! Allah'ın ve resulünün önüne geçmeyin ve Allah'tan sakının (Allah'a karşı gelmekten korunun/takva sahipleri olun/Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle hareket edin)! Şüphesiz ki Allah *Semî*'dir (hakkıyla işitendir), *'Alîm*'dir (hakkıyla bilendir). Ey iman edenler! Seslerinizi nebinin sesinin üstüne yükseltmeyin ve birbirinizle 'bağıra çağıra konuştuğunuz' gibi onunla da 'bağıra çağıra konuşmayın'; yoksa siz şuurunda değilken amelleriniz boşa gider. Şüphesiz Allah'ın resulünün yanında/huzurunda seslerini alçaltanlar var ya; işte onlar, Allah'ın kalplerini takva (duyarlılık) ile imtihan ettiği (arındırdığı) kimselerdir. Onlara mağfiret ve büyük bir ecir vardır. Şüphesiz, sana odaların arkasından (dışından) seslenenlerin çoğu akletmezler (düşüncesiz kimselerdir). Ve eğer onlar, sen yanlarına çıkıncaya kadar sabretmiş olsalardı, elbette (bu) kendileri için daha hayırlı olurdu. Ve/Ne ki Allah *Ğafûr*'dur (mağfireti bol olandır), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır). Ey iman edenler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse (onun doğruluğunu) 'etraflıca araştırın'. Yoksa cehaletle (cehalet sonucu) bir kavme (topluluğa) kötülükte bulunursunuz da, sonra yaptığınıza pişman olursunuz. Ve bilin ki, içinizde Allah'ın resulü vardır. Şayet o, birçok emirde (işte) size uysaydı/itaat etseydi, kesinlikle sıkıntıya düşerdiniz. Velakin/Fakat Allah size imanı sevdirmiş ve onu kalplerinizde süsleyip-çekici kılmış; küfrü ve *fısk*ı ve isyanı da size çirkin göstermiştir. Rüşte ermiş olanlar (olgunluğa erişmiş olanlar/doğru tarafa yönelmiş olanlar/doğru yolda olanlar) işte bunlardır; Allah'tan

bir *fazl* (lütuf, ihsan) ve bir nimet olarak (böyledir). Ve/Zira Allah *'Alîm*'dir (her şeyi bilendir), *Hakîm*'dir (hükmünde hikmet sahibidir). Eğer müminlerden iki grup birbiriyle çarpışacak olursa, aralarını ıslah edin (aralarını bulup-düzeltin)! Şayet biri diğerine saldırganlık yaparsa, artık saldırganlıkta bulunan (taraf) ile (onlar) Allah'ın emrine dönünceye kadar savaşın; eğer (saldırgan taraf) dönerse (savaştan vazgeçerse), bu durumda adaletle aralarını bulun ve (her konuda) adil davranın! Muhakkak ki Allah, adaletli davrananları sever. Müminler sadece kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını ıslah edin ve Allah'tan sakının ki, size merhamet edilebilsin. Ey iman edenler! Bir topluluk bir diğerini (küçümseyip) alaya almasın; belki onlar (alay ettikleri kimseler) kendilerinden daha hayırlıdır! Kadınlar da (diğer) kadınları (küçümseyip) alaya almasınlar; belki onlar, kendilerinden daha hayırlıdırlar! Nefislerinizi (birbirinizi/kendinizi) ayıplamayın/kınamayın, (ve yine sakın ha) birbirinizi kötü (olmadık/incitici/yaralayıcı) lakaplarla çağırmayın; iman ettikten sonra 'fısk' (yoldan çıkmak/sapıklık ile anmak veya anılmak) ne kötü bir şeydir! Kim *tevbe* etmezse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir. Ey iman edenler! Zandan çok sakının! Çünkü/Muhakkak ki zannın bir bölümü 'ism'dir (günahtır). Ve tecessüs etmeyin (birbirinizin gizli şeylerini araştırmayın) ve birbirinizin gıybetini etmeyin (arkasından çekiştirmeyin)! Sizden biriniz, ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan iğrendiniz! O hâlde Allah'tan sakının, şüphesiz ki Allah *Tevvâb*'dır (*tevbe*yi çok kabul edendir), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır). Ey insanlar! Muhakkak ki biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi halklar ve kabileler (şeklinde) kıldık. Muhakkak ki Allah katında/nezdinde 'ekram' (en kerim/en değerli, şerefli, itibarlı, üstün/en çok ikram edilmiş-edilecek) olanınız, (sakınılması gereken şeylerden) en çok sakınanınızdır (en çok takvalı olanınızdır/O'na karşı en çok saygı duyanınızdır/en duyarlı olanınızdır/O'na karşı sorumluluğunun en yüksek derecede bilincinde bulunanınızdır). Şüphesiz ki Allah *'Alîm*'dir (hakkıyla bilendir), *Habîr*'dir (her şeyden haberdar olandır). Göçebe Araplar/Bedeviler: 'İman ettik.' dediler, de ki: 'Siz iman etmediniz; velakin (ancak): '*Eslemnâ* (teslim olduk, boyun eğdik).' deyin. (Çünkü) henüz iman kalplerinize girmedi (yerleşmedi). Ve eğer Allah'a ve resulüne itaat ederseniz/uyarsanız, (Allah) sizin amellerinizden hiçbir şeyi eksiltmez. Çünkü/Şüphesiz ki Allah *Ğafûr*'dur, *Rahîm*'dir.' (Gerçek) mümin olanlar, ancak (ve ancak)

o kimselerdir ki, onlar, Allah'a ve resulüne iman eden (inanan, güvenen), ondan sonra asla şüpheye düşmeyen ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla *cihâd* edenlerdir (mücadele edenlerdir/gayret gösterenlerdir). İşte bunlar, sadık (doğru/özü sözü bir/imanında samimi) olanların ta kendileridir (sadık olanlar ancak bunlardır). De ki: 'Siz dininizi Allah'a mı öğretiyorsunuz? Ve/Oysa göklerde olanları da, yerde olanları da bilen Allah'tır. Ve/Zira Allah her şeyi çok iyi bilendir.' Onlar teslim oldukları (İslam'a girdikleri/Müslüman oldukları) için seni minnet altına sokuyorlar (senin başına kakıyorlar/seni borçlu çıkarıyorlar). De ki: '*İslâm* olmanızdan dolayı beni minnet altına almayın (beni minnet altına alarak bana lütfettiğinizi sanmayın/Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın). Hayır (tam aksine), sizi imana yönelttiği için asıl Allah size lütufta bulunmuştur (asıl sizin Allah'a minnettar olmanız gerekir); eğer sadıklardan iseniz (bu böyledir).' Şüphesiz ki Allah, göklerin ve yerin *gayb*ını bilir. Allah yaptıklarınızı (hakkıyla) görendir."

***

İslam medeniyet getirmiştir!.. Yüce Allah'ın bizleri medeniyetle buluşturduğu ayetlerden biri olan *Hucürât*/2'de geçen, "Seslerinizi nebinin sesinin üstüne yükseltmeyin." ifadesini şu güzel ayetlerle birlikte okumamız gerekir:

İsrâ/110: "De ki: 'İster Allah diye çağırın (dua edin/yakarın), ister *Rahmân* diye çağırın. Hangisiyle/Nasıl çağırırsanız (çağırın); nihayetinde 'el-esmâu'l-hüsnâ' (o en iyi/güzel isimler) O'na mahsustur (sadece O'na aittir).' *Salât*ında (namazında, duanda) sesini pek yükseltme; çok da kısma; bu (ikisi) arasında bir yol tut."

A'râf/205: "Ve Rabbini, içinden/kendi kendine, yalvararak/boyun eğerek ve korkarak/ürpererek ve yüksek olmayan bir sesle sabah ve akşam (sabah akşam) zikret (hatırla/an) ve sakın gafillerden olma (O'nu unutanlardan olma)!"

A'râf/55: "Rabbinize; boyun bükerek/alçak gönüllülükle ve için için/gizlice dua edin/yalvarın! Çünkü/Şüphesiz ki O, haddi aşanları/aşırıya gidenleri sevmez."

Yüce Allah, konuşmamızın ölçüsünü de belirlemiştir:

Yalansız konuş (*Hacc*/30)… Doğru/Dürüst/Sağlam konuş (*Ahzâb*/70)… Anlamlı konuş (*Mü'minûn*/3)… Yumuşak dilli konuş (*Tâhâ*/44)… Etkili konuş (*Nisâ*/63)... Adaletli/Adaleti konuş

(*En'âm*/152)… Güzellikle/Güzel konuş (*Bakara*/83)… Zarifçe konuş (*İsrâ*/23)... Gönül alıcı konuş (*İsrâ*/28)...

(Bunlarla birlikte *Lokmân*/19'u ve *Nisâ*/148'i de unutmayalım…)

Hatta *Rahmân*, aramızdaki gizli konuşmaların ölçüsünü bile belirlemiştir. Bu bağlamda *Mücâdele*/8-10 ayetlerini hepimizin mutlaka bilmesi, buradaki emirlere hepimizin mutlaka uyması gerekir...

Mükemmel!..

Kur'an'dan daha gerçekçi, daha doğru, daha etkili, daha güzel bir "kişisel gelişim kitabı" olabilir mi!?

Beyin hücrelerimizi yaratan o erişilmez kudret sahibinin kitabından bahsediyoruz, farkındasınız değil mi?..

Konumuzu yine müthiş bir öneme sahip olan şu değerli ayet ile kapatalım:

İsrâ/53: "Kullarıma söyle, sözün en iyi/güzel olanını söylesinler. Çünkü/Muhakkak ki şeytan onların aralarını bozar (aralarına fitne sokar). Çünkü/Muhakkak ki şeytan, insan için apaçık bir düşmandır."

* * *

Bir diğer suremizden önce kısaca bir önemli konuya daha değinmemiz gerekir:

Tevbe/101: "Ve çevrenizdeki bedevi (Arap)lardan ve *Medîne* ehlinden (halkından) birtakım münafıklar vardır ki bunlar münafıklıkta ileri gitmişlerdir/maharet kazanmışlardır. Sen onları bilemezsin; biz biliriz onları. Onlara yakında iki defa azap edeceğiz; sonra da onlar, büyük bir azaba itileceklerdir."

(<u>Not</u>: Bedevilerle ilgili diğer ayetleri de görmek isterseniz: *Feth*/11, 16, *Tevbe*/90, 97, 98, 99, 120)

Nisâ/94: "Ey iman edenler! Allah yolunda sefere çıktığınız zaman (durumu) iyice araştırın/dinleyip anlayın. Ve size selam verene (size barış teklif edene/eman, eminlik-güven dileyene), dünya hayatının geçici menfaatine göz dikerek 'Sen mümin değilsin!' demeyin. Asıl çok ganimet Allah katındadır. Daha önce siz de öyleydiniz de Allah size lütfetmişti; o hâlde (durumu) iyice araştırın. Muhakkak ki Allah yaptıklarınızdan haberdar olandır."

Bu ayetlerden anlaşıldığı üzere bir insanın mümin olup olmadığına insanlar karar veremezler; bir kişi "Müslüman oldum.", "İman et-

tim." dediyse ona başka bir isimle/sıfatla hitap etmemek durumundayız. *Gayb*ı peygamberimiz bile bilmiyordu; onu sadece ve sadece Allah biliyor... Yani bir başkasına: "Sen müminsin, sen mümin değilsin, sen kâfirsin, sen münafıksın, sen müşriksin vs." diyemeyiz! Aman dikkat; o kişiye bir şey söyleyeceksek, ancak ona yaptığı davranışı tanıtabiliriz/tanıtırız/tanıtmalıyız. Yine unutmayalım ki hiçbir kimse, hiçbir kimseyi "mürted" ilan edemez; Allah o hakkı kimseye vermemiştir!

Ayrıca, insan Allah'ın halifesi değildir, Kur'an'da asla böyle bir şey geçmez. İnsan, yeryüzünün halifesidir. Dini sahiplenenlerin en başta bunu çok iyi bilmesi gerekir. Din yalnız Allah'ındır; dini sahiplenmeyelim, onu paylaşalım. Allah yetkisini hiçbir kula devretmez… Bilgimiz olmadan da Allah'ın dinini savunmaya kalkmayalım. Bu noktada *Hacc*/3'ü çok iyi analiz etmek gerekir: "İnsanlardan kimi vardır ki, bilgisi olmaksızın Allah hakkında tartışmaya girer ve her inatçı/asi şeytana tabi olur (uyar)."… İslam'ı dört dörtlük temsil eden şüphesiz ki Hz. Muhammed'di. Bu yüzden hiç kimse Müslümanların hatalarına bakarak İslam hakkında yanılmasın. İslam'ı arı duru öğreneceğimiz tek kaynak vardır, o da elbette ki Kur'an'dır.

* * *

*Teğ*âbün Suresi (1-18): "Göklerde ve yerde ne varsa (hepsi) Allah'ı tesbih eder/etmektedir. Mülk (hükümranlık/servet/iktidar/egemenlik) sadece O'nundur; *el-hamd* (o övgü/bütünüyle övgü) de sadece O'nadır (O'na mahsustur) ve her şeye gücü yeten O'dur. Sizi yaratan (da) O'dur; böyle iken sizden kiminiz kâfir, kiminiz de mümindir. Yaptığınız ne varsa (hakkıyla) gören de Allah'tır. Gökleri ve yeri hak ile (bir amaçla/gerçek olarak) yaratmıştır. Ve sizi şekillendirmiş, şeklinizi de en güzel biçimde yapmıştır. Dönüş de sadece (ve sadece) O'nadır. (Allah), göklerde ve yerde olanları bilir; saklı tuttuklarınızı da, açığa vurduklarınızı da bilir. Göğüslerin özünü (kalplerde olanı) bilen de Allah'tır. Daha önce inkâr edenlerin haberi size ulaşmadı mı?! İşte onlar, işlerinin (yaptıklarının) vebalini (dünyada) tattılar. Ve/Bir de onlar için (ahirette) elem verici bir azap vardır. Bu, kendilerine o apaçık belgelerle/delillerle resuller geldiği hâlde 'Bizi bir beşer mi hidayete ulaştıracakmış (doğru yola iletecekmiş)?!' deyip de kâfir davranmaları (inkâr etmeleri/ayetleri görmezden gelmeleri/küfre sapmaları) ve yüz çevirmeleri nedeniyledir. Allah da (onlara karşı) müstağni olduğunu

(hiçbir şeye ihtiyacı olmadığını) göstermiştir. Ve/Zira *Ğaniyy* (gerçek zengin, kendi kendine yeten), *Hamîd* (övülmeye, övgüye yegâne layık olan) Allah'tır. Kâfir olanlar kesin olarak diriltilmeyeceklerini sandılar/ileri sürdüler. De ki: 'Hayır! Rabbime andolsun ki mutlaka diriltileceksiniz; sonra yaptıklarınız size mutlaka haber verilecektir. Ve/Zira bu, Allah'a kolaydır.' 'Artık/Şu hâlde Allah'a ve resulüne ve indirdiğimiz *nûr*a (Kur'an'a) iman edin (inanıp güvenin)! Ve/Zira Allah, yapmakta olduklarınızdan haberdardır.' Sizi toplanma günü için bir arada toplayacağı gün; işte o, 'et-teğâbün' (o aldanış/beklentilerdeki yanlışların açığa çıkması/kazanma-kaybetme/kâr-zarar) günüdür. Ve/Ama kim Allah'a iman edip salih amel(ler)de bulunursa, (Allah) onun kötülüklerini örtecek ve onu içinde ebedî kalıcılar olmak üzere zemininden ırmaklar akan cennetlere yerleştirecektir. İşte bu, büyük 'fevz'dir (başarıdır, kurtuluştur, mutluluktur). Kâfir olup ayetlerimizi yalanlayanlara gelince; onlar da içinde sürekli kalıcılar olmak üzere ateşin halkıdırlar, o ne kötü bir dönüş/varış yeridir! Allah'ın izni olmaksızın hiçbir musibet (hiç kimseye) isabet etmez. Ve kim Allah'a iman ederse (inanıp-güvenirse), (Allah) onun kalbine hidayet eder; zira Allah her şeyi (hakkıyla) bilendir. Ve Allah'a itaat edin (tabi olun/uyun/itibar edin); resule de itaat edin! Şayet dönerseniz/yüz çevirirseniz (bilin ki) elçimize düşen sadece (ve sadece) apaçık bir tebliğdir (bildirmedir/duyurmadır/iletmedir). Allah ki O'ndan başka hiçbir ilah yoktur! Öyleyse müminler yalnızca Allah'a tevekkül etsinler (dayanıp güvensinler)! Ey iman edenler! Gerçek şu ki eşlerinizden ve çocuklarınızdan size karşı haddi aşan/düşman olanlar da vardır. Öyleyse onlara karşı dikkatli olun! Ama/Yine de affeder, hoş görür ve bağışlarsanız, (bilin ki) hiç şüphesiz Allah *Ğafûr*'dur (tarifsiz bir bağışlayıcıdır), *Rahîm*'dir (eşsiz merhamet kaynağıdır). Mallarınız ve çocuklarınız sizin için ancak (sadece ve sadece) bir fitnedir (imtihandır/denemedir). Allah ise, büyük ecir (ödül/mükâfat/karşılık) O'nun katında olandır. Öyleyse güç yetirebildiğiniz kadar Allah'tan sakının! Ve (O'nu) dinleyin ve (O'na) itaat edin ve nefsinize (kendinize) hayır olmak üzere infakta bulunun (kendi iyiliğiniz için Allah yolunda harcamada bulunun)! Ve/Zira kim(ler) nefsinin bencil-tutkularından/cimri tutumundan korunursa; işte onlar felaha (kurtuluşa) erenlerin ta kendileridir. Eğer Allah'a 'kard-ı hasen' (güzel bir borç) verecek olursanız, onu size katlar (kat kat artırarak size döndürür) ve sizi bağışlar. Ve/Zira *Şekûr* (şükredilen, şükredenleri karşılıksız

bırakmayan, fazlasıyla mükâfatlandıran), *Halîm* (cezayı vermekte acele etmeyen, mühlet veren, hoşgörülü ve merhametli davranan) Allah'tır. (O,) *Gayb*ı da (gizliyi/görülmeyeni de) müşahede edilebileni de (aşikârı da) bilendir, *'Azîz*'dir (mutlak üstündür), *Hakîm*'dir (hikmet sahibidir, her hükmünde tam isabet edendir)."

* * *

Olağanüstü!..

* * *

Nasr Suresi (1-3): "Allah'ın yardımı ve fetih geldiği zaman, insanların da Allah'ın dinine bölük bölük/dalga dalga/akın akın girmekte olduklarını gördüğün (zaman), Rabbini *hamd* ile *tesbih* et ve O'ndan mağfiret/bağışlanma dile! Çünkü/Muhakkak ki O'dur *Tevvâb* olan."

Evet, bu dünyada her şeyin bir sonunun olduğunu biliyoruz; işte birlikte çıkmış olduğumuz bu güzel yolculuğun da maalesef sonuna yaklaşmış bulunuyoruz...

Eşlik ettiğiniz için teşekkür ederim...

Artık farklı araçlarda olacak olsak da aynı rehbere sahibiz: Bizi asla terk etmeyecek olan Kur'an-ı Kerim'e. Biz de bizi en güzele ulaştıracak olan bu muhteşem rehberi hiçbir zaman terk etmeyelim olur mu?..

Yüce Allah da bizleri, gönderdiği mesajları doğru anlayıp doğru yaşayanlardan eylesin… Eksiklerimizi, kusurlarımızı, hatalarımızı bağışlasın ve ayaklarımızı yolunda sabit kılsın…

Bu kitabı bana yazmayı nasip ettiği için ve sizlerin de bu hakikatleri okuyup hatırlamanızı sizlere nasip ettiği için Rabbime ne kadar şükretsem azdır... Bu nasibin: Allah'a atılan iftiraları, hurafeleri, bedeli ne olursa olsun hayattan derhâl çıkarmanın/çıkaracak olmanın ve sadece hakkın peşinden gitme gayretinde bulunmanın bir sonucu olarak verildiğini düşünüyorum…

Son bölüme geçmeden önce, kısaca bu kitabı kaleme almamın başlıca nedenlerinden bahsetmek isterim:

Kur'an'ı daha iyi anlamak ve ulaşabileceğim herkesin Kur'an'ı daha iyi anlamasına katkıda bulunmak için bu kitabı kaleme aldım. En büyük *cihâd*ın bu olduğunu (*Furkân*/52) bilerek ve bunu başarmayı tüm kalbimle dileyerek…

Kur'an'daki ayetleri daha iyi anlayacak ve bu hakikatleri daha farklı ülkelere, daha geniş kitlelere, daha güzel bir şekilde ulaştırmayı başarabilecek olan güzel insanlara ilham olması için bu kitabı kaleme aldım…

Rabbime karşı bir mazeretim olması adına ve zulmedenlerin arasında bulunmamak adına böyle bir girişimde bulundum. *A'râf*/164-165'i hatırlayalım: "Ve içlerinden bir ümmet: 'Allah'ın helak edeceği veya şiddetli bir azaba uğratacağı bir kavme ne diye öğüt veriyorsunuz?' dediğinde, (öğüt verenler) dediler ki: 'Rabbinize karşı bir mazeret/özür

olsun diye ve belki/umulur ki sakınırlar (takva sahibi olurlar) diye.' Ne zaman ki kendilerine verilen öğüdü/yapılan hatırlatmaları unuttular (kulak ardı ettiler), biz de (o) kötülükten nehyeden (alıkoyan/men eden/sakındıran) kimseleri kurtardık; zulmedenleri ise, fasıklık etmeleri (yoldan çıkmaları) sebebiyle zorlu bir azap ile yakaladık."

Yine bu kitabı yazmamdaki en önemli sebep: Bile bile hakkı gizlememek gerektiğini (*Bakara*/42, 146), kendisine Allah'tan gelen bir şahitliği gizleyenden daha zalim kimsenin olamayacağını (*Bakara*/140), gerçeği gizleyenlere lanet edileceğini (*Bakara*/159), böyleleriyle yüce Allah'ın mahşerde konuşmayacağını ve bunları arındırmayacağını (*Bakara*/174) bilmiş olmamdır… Bilgimin zekâtını vermem gerekirdi. Allah'ın lanetine uğramaktan yine Allah'a sığınırım.

Salih bir amelimin olması adına böyle bir faaliyette bulundum; ölmeden önce iyi bir şeyler takdim edebilmek adına...

Fecr/23-25: "Ve cehennemin getirildiği (zaman) o gün; işte o gün, insan tezekkür eder (düşünüp hatırlar), ancak bu hatırlamanın ona ne faydası olabilir! Der ki: 'Ah, keşke (bu) hayatım için (salih ameller yapıp önceden) takdim etseydim/gönderseydim!' Artık o gün, O'nun (Allah'ın) yapacağı azabı hiç kimse yapamaz."

"Hatırlatma"nın inananlara fayda sağlayacağını (*Zâriyât*/55) bildiğim için bu kitabı kaleme aldım… Aynı şekilde, yakınlarımın ve tanış olduğum kimselerin beni Kur'an ile uyarmalarını, bana Kur'an ile öğüt vermelerini istediğim için böyle bir kitap yazdım; zira inanıp salih amel yapanlardan ve birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenlerden başkasının mutlaka ziyana uğrayacağını (*'Asr*/1-3) biliyorum… Hayırlarda öncü olanlar grubuna birlikte girebilmek için, kurtuluşa erenlerin arasında birlikte yer alabilmek için böyle bir paylaşımda bulundum... Allah'ın ipine hep birlikte sarılmamız gerektiği için böyle bir duyuruda bulundum… Yine biliyorum ki hesap gününde *muttaki*ler dışında dostlar birbirlerine düşman kesilecekler (*Zuhruf*/67), işte bunu hatırlatmak için; dostluklarımı ebedî kılmak için bu kitabı kaleme aldım…

Bir başka gerekçem ise içerisinde yetişip büyüdüğüm milletime karşı kendimi borçlu hissetmemdir: Senelerce halkımdan toplanan vergiler ile yapılan devlet okullarında okudum, devletimin yurtlarında kaldım. Bu vergilerle ödenen maaşlar sayesinde öğretmenlerim oldu ve elektrik, su, ısınma vb. ihtiyaçlarım karşılandı… Aynı şekilde, haklarını

ödeyemeyeceğim anne-babam başta olmak üzere yakınlarıma ve tüm tanıdıklarıma olan vefa borcumu elimden geldiğince ödemeye çalışmak, onların da ötesinde tüm insanlığa bir iyilikte bulunmak amacıyla böyle bir çalışmanın içerisinde yer aldım…

Bunlardan ayrı olarak, çok fazla kitap okumaya fırsat bulamayan, interneti kullanamayan, kullansa da saatlerce oturarak karşılaştırma yapmaya güç yetiremeyen yaşlılarımız için bu kitabı kaleme aldım… Gece gündüz çalışan, araştırmaya vakit ayıramayan nice insan için de… Ancak, umuyorum ki bu kitabı okuduktan sonra bunun için kendilerine bir şekilde vakit ayıracaklardır…

Muhammed/7'de geçen, yüce Allah'ın vadettiği o yardımı alabilmek için; O'nun dinine az-çok elimden ne gelirse o kadar destek olabilmek için, "Kalk ve/artık uyar!" emrini en güzel şekilde yerine getiren peygamberimizin bu güzel *sünnet*ine uyabilmek için bu kitabı kaleme aldım…

* * *

Şu ana kadar bütün olarak tam 70 tane sure okuduk. Doğrudan yaklaşık olarak 3190 farklı ayetle karşılaştık. Dolaylı olarak ise bu ayetlerden farklı olarak yaklaşık 780 ayete atıfta bulunduk. Böylece toplamda yaklaşık olarak 3970 tane farklı ayete değinmiş olduk; birazdan okuyacaklarımız ile birlikte bu sayı 4000'i bulacak…

Geriye kalan ayetlerin bulunduğu sureler: *Bakara*, *Nisâ*, *Mâide*, *En'âm*, *Enfâl*, *Tevbe*, *Yûnus*, *Hûd*, *Yûsuf*, *Ra'd*, *İbrâhîm*, *Hicr*, *Nahl*, *İsrâ*, *Kehf*, *Meryem*, *Tâhâ*, *Enbiyâ*, *Hacc*, *Mü'minûn*, *Nûr*, *Furkân*, *Şu'arâ*, *Neml*, *Kasas*, *Rûm*, *Lokmân*, *Ahzâb*, *Yâsîn*, *Sâffât*, *Sâd*, *Mü'min*, *Dühân*, *Feth*, *Tûr*, *Necm*, *Rahmân*, *Vâkı'a*, *Mücâdele*, *Tahrîm*, *Cinn*, *Nâzi'ât*, *Şems*, *'Âdiyât*. (Not: Altı çizili sureler, konusu geçtiği zaman bütün olarak okumanızı rica ettiğimiz surelerdir.)

Geriye yine hayatımıza dokunan ne kadar değerli ayetlerin kaldığını ancak bu ayetleri okuyan kimseler anlayabilirler… Son bir rica olarak, hem şu ana kadar okuduğumuz ayetlerin pekiştirilmesi için hem de Kur'an'ın daha iyi anlaşılıp uygulanabilmesi için geriye kalan bu ayetleri de mutlaka karşılaştırmalı olarak düşüne düşüne okuyun, lütfen...

Bunun dışında, en başa dönüp de bu kitabı tekrar okuduğunuz zaman, okuyacağınız ayetlerin sizi tekrar şaşırtacaklarından emin olabilirsiniz. Bunun bir sebebi Kur'an'ın okudukça tüketilemeyen zengin bir kaynak olması, bir diğer sebebi ise unutkan bir varlık olmamız... Bizi

bizden iyi bilen yaratıcımızın her koşulda Kur'an'ı kıraat etmemizi emretmesini işte bu noktada çok iyi anlıyoruz…

* * *

Furkân/77: "De ki: 'Duanız (yalvarmanız, ibadetiniz) olmasa, Rabbim size ne diye değer versin!? (...)"

Hz. İbrahim'den Hz. Yunus'a, Hz. Zekeriya'dan Hz. Musa'ya, Hz. Nuh'tan Hz. Muhammed'e kadar nice peygamberlerin [ve de meleklerin (*Mü'min*/7-9)] sayısız dualarından süzülerek ayetleşmiş olan, bizler için örnek kılınan muhteşem dualar ile sözlerimize artık son verelim…

"Ve hani, Rabbi *İbrâhîm*'i birtakım kelimelerle sınamıştı, o da onları tam olarak yerine getirmişti. (Bunun üzerine Allah:) 'Muhakkak ki ben seni insanlara 'imâm' (önder) yapacağım.' demişti. (İbrahim:) 'Zürriyetimden (soyumdan/neslimden) de (önderler yap, yâ Rabbi!).' deyince, (Allah:) 'Ahdim zalimlere ermez (onlardan zalim olanlar için söz vermem).' buyurmuştu. Ve hani biz, *Beyt*'i (Kâbe'yi) insanlara toplanma yeri ve güven (mekânı) kılmıştık. Siz de *İbrâhîm*'in makamından bir *salât* yeri edinin. Ve *İbrâhîm* ve *İsmâîl*'e: 'Tavaf edenler ve ibadete kapananlar ve rükû-secde edenler için *Beyt*'imi (evimi) temiz tutun.' diye emretmiştik. Ve hani *İbrâhîm*: 'Rabbim! Bu beldeyi (Mekke'yi) emin (güvenli) kıl! Ve ehlinin (halkının) Allah'a ve ahiret gününe inananlarını birtakım meyvelerden (çeşitli ürünlerden) rızıklandır.' demişti. (Allah da ona cevaben şöyle) buyurmuştu: 'Kâfir olanı da az bir süre faydalandırır, sonra onu ateş azabına mahkûm ederim ki, ne kötü varılacak yerdir orası!' Ve hani *İbrâhîm* ve *İsmâîl*, *Beyt*'in temellerini yükseltiyor (ve şöyle dua ediyorlardı:) 'Rabbimiz! Bizden (bunu, bu hizmeti) kabul buyur. Şüphe yok ki sensin *Semî* (her duayı işiten), *'Alîm* (her şeyi bilen), ancak/yalnız sen! Rabbimiz! Bizi Müslümanlar (sana teslim olanlar, sana boyun eğenler) eyle; zürriyetimizden de Müslüman bir ümmet (var et). Ve bize 'menâsık'ı (ibadet yer ve ilkelerini/nasıl kulluk yapacağımızı/ibadet usullerimizi) göster ve *tevbe*mizi kabul et! Muhakkak ki sensin *Tevvâb* (*tevbe*leri çok kabul eden), *Rahîm* (çok merhametli), ancak sen! Rabbimiz! Onlara, içlerinden senin ayetlerini kendilerine *tilâvet* edecek (okuyup aktaracak) ve onlara 'el-kitâb'ı ve 'el-hikmeh'i öğretecek ve onları arındıracak bir resul (elçi) gönder. Kuşku yok ki sensin *'Azîz* (üstün gelen, çok güçlü), *Hakîm* (her hükmünde hikmet sahibi), ancak sen!"

[2/124-129]

“(…) Rabbim! Bu beldeyi (Mekke’yi) emin (güvenli) kıl! Beni de çocuklarımı da putlara kulluktan uzak tut! Rabbim! Gerçekten onlar (putlar) insanlardan birçoğunu saptırdılar. Artık/Şimdi kim bana uyarsa işte o bendendir; kim de bana isyan ederse (karşı gelirse/uymazsa), artık sen gerçekten *Ğafûr*’sun (çok bağışlayansın), *Rahîm*’sin (çok merhamet edensin). Rabbimiz! Muhakkak ki ben, zürriyetimden bir kısmını senin *Beyt-i Harem*’inin (saygın evinin, Kâbe’nin) yanında, ziraat yapılmayan bir vadiye yerleştirdim. Rabbimiz! *Salât*ı ikame etmeleri için (böyle yaptım). Böylelikle/Artık (sen de) insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meyledici kıl ve birtakım meyvelerden (çeşitli ürünlerden) onları rızıklandır; umulur ki (bu nimetlere) şükrederler (ya da: Onları birtakım meyvelerle/ürünlerle rızıklandır ki, şükredebilsinler)! Rabbimiz! Şüphesiz, gizlemekte olduğumuzu da, açıklamakta olduğumuzu/açığa vurduğumuzu da bilen sensin. Ve/Zira yerde de gökte de hiçbir şey Allah’a gizli kalmaz. *El-hamd* (o övülme, bütünüyle övgü) Allah içindir (Allah’a aittir) ki, O, bana yaşlanmış iken *İsmâîl*’i ve *İshâk*’ı bahşetti (ya da: İhtiyar hâlimde bana *İsmâîl*’i ve *İshâk*’ı lütfeden Allah’a hamdolsun)! Şüphesiz ki Rabbim duayı mutlak surette işitendir. Rabbim! Beni ve zürriyetimden gelecekleri, *salât*ı ikame edenlerden kıl. Rabbimiz! Duamı(zı) kabul et! Rabbimiz! Hesabın görüleceği gün, beni ve anne-babamı ve müminleri (bütün inananları) bağışla!”

[14/35-41]

“(…) Rabbim! Benim göğsümü aç (benim için yüreğime genişlik ver/gönlüme ferahlık ver). Ve işimi bana kolaylaştır. Ve dilimden bağı/düğümü çöz. Ki sözümü anlasınlar. Ve bana ailemden bir *vezîr* (yardımcı) kıl/ver. (Mesela) kardeşim *Hârûn*’u. Onunla arkamı kuvvetlendir. Ve onu işime ortak kıl. Ki seni çok *tesbih* edelim. Ve çok zikredelim (çokça analım, anlatalım). Kuşku yok ki sen, bizi (hakkıyla) görensin.”

[20/25-35]

(<u>Hatırlatıcı not:</u> Hz. Nuh’un yapmış olduğu birtakım duaları *Nûh* suresinde okumuştuk.)

“*Zekeriyyâ*’yı da (an). Hani Rabbine (şöyle) nida etmişti: ‘Rabbim! Beni yalnız bırakma, (muhakkak ki) sen, vârislerin en hayırlısısın!’ Bunun üzerine ona icabet etmiştik (çağrısına cevap vermiştik/duasını

kabul etmiştik) ve ona *Yahyâ*'yı armağan etmiştik; eşini de kendisi için ıslah etmiştik (çocuk doğurmaya elverişli bir hâle getirdik). Doğrusu/Gerçekten onlar hayırlarda yarışıyorlar ve (rahmetimizi) umarak ve (azabımızdan) korkarak bize dua ediyorlardı. Ve/Zira onlar bize haşyet duyuyorlardı (bize karşı derin saygı içindeydiler)."

[21/89-90]

"(…) Rabbimiz! Bize bu dünyada iyilik-güzellik ver, ahirette de iyilik-güzellik (ver) ve bizi ateşin azabından koru!"

[2/201]

"(…) Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır, ayaklarımızı sabit kıl (kaydırma) ve kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!"

[2/250]

"O'nun resulleri arasında hiçbirini (diğerinden) ayırt etmeyiz. (…) İşittik ve itaat ettik. Bağışla bizi Rabbimiz; zira dönüş yalnız (ve yalnız) sanadır! (…) Rabbimiz! Unuttuklarımızdan veya yanıldıklarımızdan dolayı bizi sorumlu tutma! Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük(ler) de yükleme! Rabbimiz! Bize kendisine güç yetiremeyeceğimiz şeyler de yükleme! Ve Bizi affet ve bizi bağışla ve bize merhamet et/acı! Sensin bizim *mevlâ*mız (koruyucumuz, sahibimiz, dostumuz, yardımcımız); kâfirler topluluğuna karşı sen bize yardım et!"

[2/285-286]

"Rabbimiz! Bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi eğriltme. Ve bize katından/tarafından rahmet bağışla. Şüphesiz ki, *Vehhâb* (gerçek lütuf sahibi/bol bol bağışta bulunan/karşılıksız sınırsızca lütfeden) yalnız (ve yalnız) sensin. Rabbimiz! Kendisinde şüphe olmayan bir günde insanları mutlaka toplayacak olan sensin. Muhakkak ki Allah vaadinden (sözünden) cayıp-dönmez."

[3/8-9]

"(…) Rabbimiz! Şüphesiz biz iman ettik; bizim günahlarımızı bağışla ve bizi ateşin azabından koru!"

[3/16]

"(…) Ey mülkün (iktidarın/servetin/yetkilerin) maliki Allah'ım! Sen mülkü dilediğine (layık gördüğüne) verirsin ve dilediğinden mül-

kü çekip-alırsın; dilediğini aziz edersin (yüceltirsin) ve dilediğini zelil kılarsın (alçaltırsın); 'hayr' (hayır/her türlü iyilik) sadece (ve sadece) senin elindedir. Muhakkak ki sen her şeye güç yetirensin. Geceyi gündüze katarsın; gündüzü de geceye katarsın. Ve ölüden diriyi çıkarır; diriden de ölüyü çıkarırsın. Dilediğine de hesapsız rızık verirsin."

[3/26-27]

"(…) Rabbim! Bana katından 'tayyibeh' (temiz, hayırlı) bir zürriyet (nesil) bağışla. Şüphesiz sen duayı (hakkıyla) işitensin."

[3/38]

"(…) Rabbimiz! Günahlarımızı ve işimizdeki israfı (aşırılıklarımızı/taşkınlıklarımızı) bağışla ve ayaklarımızı (yolunda) sağlamlaştır/sabit kıl ve kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et (bizi muzaffer kıl)!"

[3/147]

"(…) Rabbimiz! Sen bunu (bütün bunları) batıl olarak (boşuna) yaratmadın. Sen *sübhân*sın (senin şanın yücedir, her türlü eksiklikten uzaksın). Bizi ateşin azabından koru! Rabbimiz! Şüphesiz sen kimi ateşe koyarsan artık onu rezil (hor ve aşağılık/rüsvay) kılmışsındır; zalimlerin hiçbir yardımcıları da yoktur. Rabbimiz! Şüphesiz biz: 'Rabbinize iman edin!' diye imana çağrıda bulunan bir çağırıcıyı işittik, hemen iman ettik. Rabbimiz! Bizim günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve iyilerle birlikte (olacak şekilde) bizi vefat ettir. Rabbimiz! Bize, resullerin vasıtasıyla vadettiklerini de ikram et ve kıyamet gününde bizleri rezil (mahcup, perişan) etme! Muhakkak ki sen vaadine muhalefet etmeyensin (sözünden dönmezsin)."

[3/191-194]

"(…) Rabbimiz! Biz nefsimize (kendimize) zulmettik, eğer bize mağfiret etmezsen (bizi bağışlamazsan) ve bize merhamet etmezsen (bize acımazsan) muhakkak ki hüsrana uğrayacaklardan (kaybedenlerden/âciz kalanlardan/ziyana uğrayanlardan) oluruz!"

[7/23]

"(…) Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır ve bizi Müslümanlar/(hakka, sana) teslim olanlar olarak vefat ettir!"

[7/126]

"(…) Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla! Bizi rahmetinin içine al! Zira sensin merhametlilerin en merhametlisi!"

[7/151]

"(…) Rabbim! Eğer dileseydin onları da beni de daha önce helak ederdin. (Şimdi) içimizdeki o birtakım beyinsizlerin (akılsızların/dar kafalıların/şuursuzların/bilinçsizlerin) yaptıklarından dolayı bizi helak mı edeceksin? Bu (iş), senin imtihanından başka bir şey değildir. Onunla dilediğini/layık gördüğünü şaşırtırsın (sapıklıkta bırakırsın), dilediğini/layık gördüğünü de hidayete erdirirsin. Bizim *velî*miz (dostumuz, yardımcımız, koruyucumuz) sensin. Öyleyse bizi bağışla ve bize acı/merhamet et! Zira sen, bağışlayanların en hayırlısısın. Bize/Bizim için bu dünyada da, ahirette de iyilik/güzellik yaz, şüphesiz ki biz sana yöneldik! (…)"

[7/155-156]

"(…) Allah'ım! '*Sübhâneke* (sen *sübhân*sın/seni noksan sıfatlardan uzak tutarım/şanın ne yücedir senin)!' (…). *El-hamd* (o övgü, övülme/bütünüyle övgü), âlemlerin Rabbi Allah içindir."

[10/10]

"(…) Biz yalnızca Allah'a tevekkül ettik (güvenip dayandık). Ey Rabbimiz! Bizi o zalimler topluluğu için bir fitne (deneme konusu/imtihan aracı) kılma (bizi zalim bir topluluğun elinde rüsva etme)! Ve bizi rahmetinle o kâfirler topluluğundan kurtar!"

[10/85-86]

"(…) Rabbim! Ben senden hakkında bilgim olmayan şeyi (arka planını bilmediğim şeyi) istemekten sana sığınırım. Ve eğer beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen, hüsrana uğrayanlardan olurum!"

[11/47]

"Rabbim! Mülkten bana (imkânlar) verdin, bana olayların yorumundan da öğrettin. Ey göklerin ve yerin yoktan yaratanı! Dünyada da ahirette de benim *velî*m sensin. Beni Müslüman/'sana' teslim olmuş olarak vefat ettir ve beni salihler arasına kat!"

[12/101]

"Rabbimiz! Hesabın görüleceği gün, beni ve anne-babamı ve müminleri (bütün inananları) bağışla!"

[14/41]

"(…) Rabbim! Onlar (anne-babam) beni küçükken nasıl (sevgi ve şefkatle, özenle, acıyıp) yetiştirdilerse/sahiplendilerse, şimdi sen de onlara merhamet eyle/acı!"

[17/24]

"(…) Rabbim! Gireceğim yere dürüstlükle-doğrulukla girmemi sağla; çıkacağım yerden de dürüstlükle-doğrulukla çıkmamı sağla. Ve bana tarafından/katından yardım edici bir 'sültân' (güç-kuvvet/kanıt/etki) ver."

[17/80]

"(…) Rabbimiz! Bize tarafından/katından rahmet ver ve işimizden bize doğruyu kolaylaştır (içinde bulunduğumuz şu durumda bize, kurtuluş ve doğruya ulaşmayı kolaylaştır/durumumuzdan bize bir kurtuluş yolu hazırla)!"

[18/10]

"(…) Senden başka hiçbir ilah yoktur, sen *sübhân*sın (senin şanın yücedir, her türlü eksiklikten uzaksın), ben gerçekten zulmedenlerden oldum!"

[21/87]

"(…) Rabbim! Eğer onlara vadedileni (dünya ve ahiret azabını) mutlaka bana göstereceksen, Rabbim! Bu durumda beni o zalimler topluluğunun içinde bulundurma!"

[23/93-94]

"(…) Rabbim! Şeytanların kışkırtmalarından sana sığınıyorum! Rabbim! Onların bana yaklaşmalarından/yanımda bulunmalarından da sana sığınıyorum."

[23/97-98]

"(…) Rabbimiz! İman ettik, bizi affet; bize merhamet et! Ve/Zira sen, merhametlilerin en hayırlısısın."

[23/109]

"(…) Rabbim! (Bizi) bağışla; (bize) merhamet et! Ve/Zira sen, merhametlilerin en hayırlısısın."

[23/118]

“(…) Rabbimiz! Cehennem azabını bizden uzak tut (bizden geri çevir/üzerimizden sav); şüphesiz ki/doğrusu onun azabı sargındır (inatçı ve yapışkandır/süreklidir). Gerçekten o ne kötü bir ikamet yeri ve makamdır!”

[25/65-66]

“(…) Rabbimiz! Eşlerimizden ve zürriyetlerimizden bize göz aydınlığı bağışla (eşlerimizi ve nesillerimizi bize göz aydınlığı kıl/bize, gözümüzü aydınlatacak eşler ve nesiller bahşet) ve bizi *muttaki*lere (takva sahiplerine/Allah’tan gerektiği gibi sakınıp korkanlara/Allah’a karşı sorumluluk bilinciyle hareket edenlere) ‘imâm’ (önder) eyle!”

[25/74]

“Rabbim! Bana hüküm (muhakeme gücü/hikmet/hükmetme gücü) bahşet ve beni salihler arasına kat! Ve sonra gelecekler arasında benim için bir ‘lisân-ı sıdk’ (doğruluk dili) var et (bana, sonra gelecekler içinde iyilikle anılmayı nasip eyle/sonradan gelecekler arasında benimle ilgili doğru-isabetli bir dil oluştur/beni dillerde doğruluk timsali olarak anılan biri yap)! Ve beni, ‘na’îm’ (nimet) cennetinin vârislerinden kıl! Babamı da bağışla, muhakkak ki o dalalette kalanlardan oldu. Ve diriliş gününde beni utandırma/mahcup etme/rezil etme! Malın da, çocukların da (kişiye) bir yarar sağlayamadığı (o) günde; ancak Allah’a ‘kalb-i selîm’ (selim bir kalp) ile gelenler müstesna.”

[26/83-89]

“(…)Rabbim! Bana ve anne-babama verdiğin nimet(ler)e şükretmeye ve razı/hoşnut olacağın salih (ıslah edici/güzel ve yararlı/iyi ve doğru) ameller (işler) yapmaya beni sevk et (bunda beni başarılı kıl) ve beni rahmetinle salih kullarının arasına kat!”

[27/19]

“(…) Rabbim, muhakkak ki/gerçekten, ben nefsime zulmettim, artık beni bağışla! (…)”

[28/16]

“(…) Rabbim! Beni şu zalim toplumdan kurtar/koru!”

[28/21]

“(…) Rabbim! Muhakkak ki/Doğrusu ben, hayırdan indireceğin ne varsa ona muhtacım (bana vereceğin her hayra öylesine muhtacım ki!)”

[28/24]

"(…) Rabbim! Şu fesat çıkaran/çıkarmakta olan (bozguncu) topluma karşı bana yardım et!"

[29/30]

"(…) Rabbimiz! Senin rahmet ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O hâlde *tevbe* eden ve senin yoluna tabi olanları bağışla ve onları 'cahîm' (çılgınca yanan ateş/cehennem) azabından koru! Rabbimiz! Onları da, onların atalarından, eşlerinden ve zürriyetlerinden salih olanları da kendilerine vadettiğin *'Adn* cennetlerine koy! Muhakkak ki sensin *'Azîz* (mutlak güç sahibi, üstün ve yüce olan), *Hakîm* (hüküm ve hikmet sahibi, hükmünde tam isabet kaydeden), ancak sen! Ve onları (her türlü) kötülüklerden koru! Ve/Nitekim o gün sen kimi kötülüklerden korursan/korumuşsan muhakkak ki ona rahmet/merhamet etmişsindir. Ve/Zira budur büyük başarı/kurtuluş, işte bu!"

[40/7-9]

"(…) Rabbim! Bana ve anne-babama verdiğin nimete şükretmemi ve senin razı olacağın salih bir amelde bulunmamı bana sağla (beni buna sevk et/bunda beni başarılı kıl)! Benim için zürriyetimde salahı ver (soyumu ıslah et/neslimi iyilikte daim eyle/soyumdan gelecekleri salih eyle)! Şüphesiz ben, sana döndüm/yöneldim ve kuşkusuz ben Müslümanlardanım/(sana) teslim olanlardanım!"

[46/15]

"(…) Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla ve iman edenlere karşı kalplerimizde hiçbir kin/öfke/olumsuz düşünce bırakma! Rabbimiz! Şüphe yok ki *Raûf* (şefkatin kaynağı), *Rahîm* (merhametin kaynağı) ancak sensin!"

[59/10]

"(…) Rabbimiz! Sadece sana tevekkül ettik (güvendik, dayandık) ve sadece (içtenlikle) sana yöneldik, dönüş de ancak sanadır. Rabbimiz! Bizi inkâr edenler için bir fitne (deneme konusu) kılma ve bizi bağışla! Rabbimiz! Sensin *'Azîz* (yegâne galip), *Hakîm* (her hükmünde tam isabet kaydeden), ancak sen!"

[60/4-5]

Hayırlarda yarışmak, cennette buluşmak ümidi ve duasıyla…

“Yaklaşan gün hususunda onları uyar! (…)”

[40/18]

“De ki: Hak geldi; artık batıl ne bir şeyi ortaya çıkarabilir
ne de geri getirebilir.”

[34/49]

“(…) De ki: ‘Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? (…)”

[39/9]

NOTLAR

NOTLAR

NOTLAR

NOTLAR

NOTLAR

NOTLAR

YÜZLEŞME